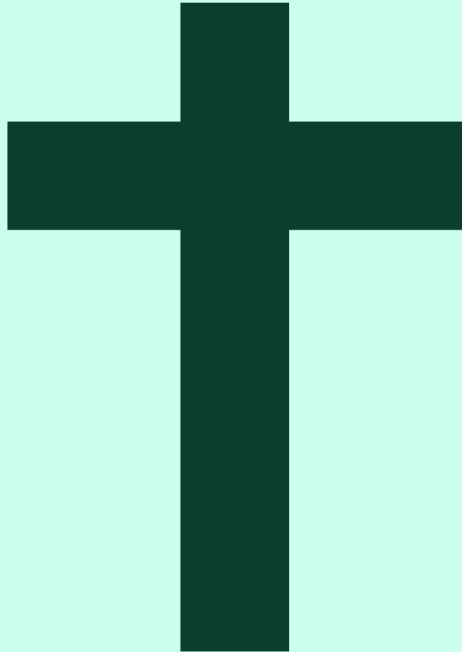

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea

Ireclota Mene
The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Copyright © 1993 Bible Society of Papua New Guinea

Language: Bine

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents.

For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-01-13

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 23 Aug 2023 from source files dated 9 Oct 2020

0b7e6c06-9d83-54ea-bc99-bd2fbdf2dfe4

Contents

FRT	1
Matayo	3
Mareko	61
Luuka	95
Yoane	159
Apostolo	199
Rooma	254
1 Korinito	282
2 Korinito	305
Galatiya	321
Epeso	332
Pilipi	341
Kolose	347
1 Tesalonika	353
2 Tesalonika	358
1 Timoti	361
2 Timoti	368
Taitus	373
Pilimon	377
Heberu	379
Yakobu	399
1 Peteru	406
2 Peteru	414
1 Yoane	419
2 Yoane	425
3 Yoane	426
Yuuda	427
Apokalupo	429

Ireclota Mene
The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
Nupela Testamen long tokples Bine long Niugini

Ireclota Mene

The New Testament in the Bine Language of Papua New Guinea
 [bon]

Translation by Wycliffe Bible Translators

© 1993, The Bible Society of Papua New Guinea

Print publication 1993 by The Bible Society of Papua New Guinea

Web version

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc.
www.Wycliffe.org

<http://pngscriptures.org>

www.ScriptureEarth.org

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons license (Attribution-Noncommercial-No Derivative Works).

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

Your are free to share – to copy, distribute and transmit the text under the following conditions:

- **Attribution.** You must attribute the work to *Wycliffe Bible Translators* (but not in any way that suggests that they endorse you or your use of the work).
- **Noncommercial.** You may not use this work for commercial purposes.
- **No Derivative Works.** You may not alter, transform, or build upon this work.
- **In addition,** you have permission to port the text to different file formats, as long as you don't change any of the text or punctuation of the Bible.

Notice – For any reuse or distribution, you must make clear to others the license terms of this work.

Tok Orait

Dispela Buk Baibel i kam wantaim tok orait na lo bilong Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivative Works license. Em i tok olsem **yu ken givim kopi long narepela manmeri**. Yu ken wokim kopi na givim long husat i laikim. Tasol, yu mas tok klia dispela samting i kam long <http://tokplesbaibel.org>. Yu no ken kisim mani na salim dispela. **Yu mas givim nating**. Na tu, **yu no ken senisim Tok**.

Ol piksa i kam wantim ol Baibel na narapela buk i stap long dispela sait i gat tok orait long usim wantaim dispela samting tasol. Sapos yu laik narapela tok orait, yu mas askim husat i papa bilong copyright long dispela ol piksa.

Sapos yu laik stretim samting i no orait long dispela tok orait, stretim tok, salim Buk Baibel, o tainim Tok bilong God long nupela tok ples, yu ken **askim mipela**.

Olgeta tok orait na lo long tok ples English i stap long <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/legalcode>.

Sapos yu gat askim long dispela, **plis askim mipela**.

Ireclota Mene

MATAYO ME MIIJI MENE

Yeesu Keriso me Kaakesaare Gemi (Luuka 3:23-38)

- ¹ Ai lui Yeesu Keriso me kaakesaare bime ngii gemi. Yeesu lui Daawida me kaakesaare ge, Daawida lui Abrahamo me kaakesaare ge.
- ² Abrahamo lui Isacako me Babe ge,
Isacako lui Yakobu me Babe ge,
Yakobu lui Yuuda piiyepu teeme naniganewaleyame bime babe ge,
- ³ Yuuda lui Perese naabi Sera bime babe ge, teeme mage lui Tamara tage.
Perese lui Hesoroma me babe ge,
Hesoroma lui Arama me babe ge,
- ⁴ Arama lui Aminadaba me babe ge,
Aminadaba lui Naasona me babe ge,
Naasona lui Salamona me babe ge,
- ⁵ Salamona lui Boasa me babe ge, teeme mage lui Rahaba tage.
Boasa lui Obeda me babe ge, teeme mage lui Ruuta tage.
Obeda lui Yese me babe ge,
- ⁶ Yese lui Daawida me babe ge, lui te mope biname me äbituji.
Daawida lui Solomona me babe ge, teeme mage lui Uriya me coga tage.
- ⁷ Solomona lui Rehoboamo me babe ge,
Rehoboamo lui Abiya me babe ge,
Abiya lui Asa me babe ge,
- ⁸ Asa lui Yosepata me babe ge,
Yosepata lui Yorama me babe ge,
Yorama lui Osiya me babe ge,
- ⁹ Osiya lui Yotama me babe ge,
Yotama lui Ahasa me babe ge,
Ahasa lui Hesekiya me babe ge,
- ¹⁰ Hesekiya lui Manasa me babe ge,
Manasa lui Amona me babe ge,
Amona lui Yosiya me babe ge,
- ¹¹ Yosiya lui Yekoniya naabibime babe ge. Pui padare cabu Yosiya liba teeme bägrä bine jepänimuji, Babloniya biname cina Israela biname bine joomläjimujisi teeme cewe me waadename.
- ¹² Israela biname cina liba Babloniya je icrajimuji,
piba Yekoniya Salatiyelu ne jepänuji.
Salatiyelu lui Serubabelu me babe ge,
- ¹³ Serubabelu lui Abyuda me babe ge,
Abyuda lui Eliyakima me babe ge,
Eliyakima lui Asora me babe ge,
- ¹⁴ Asora lui Sadoka me babe ge,
Sadoka lui Akima me babe ge,
Akima lui Elyuda me babe ge,
- ¹⁵ Elyuda lui Eliyasara me babe ge,
Eliyasara lui Matana me babe ge,
Matana lui Yakobu me babe ge,

¹⁶ Yakobu lui Yoosepa me babe ge, lui Mariya me rooriye ge. Mariya te Yeesu ne jirnguji, lui ne Keriso ca einenisi.

¹⁷ Yoo siige, footin kaakesaare gemi Abrahamo ca ngälu Daawida ne oomlaname, cuta nuuja footin gemi Daawida cabu ca ngälu Israela biname bine liba ewadimujisi Babloniya cewe me, cuta puma cita ca nuuja footin gemi ngälu Keriso ne oomlana, biname bine niiya cabu ca lui te cire yääsecräremepi.

*Yeesu Keriso me Aplimla
(Luuka 2:1-7)*

¹⁸ Yeesu Keriso me aplimla apu gyene: teeme mage Mariya lui Yoosepa me ciweloologyame ge. Teepi camuge atejäclmuta, Mariya liba umle äbitige, egä tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene. ¹⁹ Teeme ciweloologyame Yoosepa epu biname ge, lui te iyeta mule bine Moose me Cotre ibi jaawenimuge, yepä tabe singi lica ge Mariya ne biname bime sobe cabu teeme mäpumäpu poto cidi me aitnejame, pui Cotre te lipu jiicenige wawenname, yepä tabe singi ge teebine ogä ägyime. ²⁰ Tabe liba ngene jotwananige teebine ägyime, Yageyame me mename seemo te wama cabu piba taboclomtige teeme bau me, jejige egä, “Yoosepa, Daawida me kaakesaare, wälu gone läbitute Mariya ne coga me acatame, inge tabe Aceji Seemo name mäpumäpu gwene. ²¹ Tabe bägrä ne pa jäärngepi, maane ngii einepi Yeesu, inge tabe te teeme binamewale bine teeme niiya cabu ca cirege äsecrä.”

²² Siige, ai mule cina äbitininisi naace tääpume toraca me äbitame Yageyame me yepä mename biname te lipu teeme mene jeitnäjuji egä, ²³ “Camu tääpe cama ngulebägrä te mäpumäpu cirege, siige bägrä ne cire jääpänepi. Teebine Emanuwela ca cire yaainepesi.” Emanuwela lui egä ‘Acejiyame pisi nyene mine cama.’

²⁴ Siige Yoosepa liba arpinantige, tabe Mariya ne coga me jowenige, Yageyame me mename seemo te teebine lipu jejige. ²⁵ Yepä teepi magebi rooriye bime mule lica jaawenäsi, ngälu Mariya bägrä ne jirngige, siige Yoosepa ngii ecäriige Yeesu.

2

Biname cina Secluji Bimu Acita Gome ca Yeesu ne Päpäname

¹ Heroda lui padare cabu mope biname me enajuji, Yeesu piba aplimluji Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Pui ingwe gaabe ca lui cina labiberäjininusi wale poto cidi me, seclige bimu acita gome ca Yerusalema me, ² biname bine puma itemläjemisi egä, “Kirece bägrä ärngeji luci yene, lui te cirege Israela biname bime mope biname me äbita? Cine teeme wale ne jääpänepesi, bimu acita gome ca liba tacitepi, siige cine naclige teeme gome kokorare ca äpednerame.” ³ Mope biname Heroda liba itecijige ai mene, tabe mage ngenecu mäpu me äbitige cuta iyeta Yerusalema biname piyepu. ⁴ Tabe ala tesoglecmige iyeta modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bine, siige itemlimige egä, “Keriso lui te biname bine niiya cabu ca cirege äsecrä, tabe luma cire laplimlepi?” ⁵ Teepi Heroda ne jejisi egä, “Tabe cire laplimlepi Betelehema cewe je Yuudea probins cabu. Cine umle apu gemi, inge Acejiyame me mename biname te ituge oogära ai poto cidi me apu egä,

⁶ ‘Betelehema cewe Yuudea gawe cabu,
maane papa cewe lica gäte nuuja Yuudea cewe cabu ca,
inge mäame cabu ca cirege mope biname otni,
lui te cäme Israela biname bine cire yaawademepi.’ ”

⁷ Heroda liba ai mene itecijige, tabe piba ogä ala tesoglecmige bimu acita gome ca lui cina seclumi Yerusalema me, siige itemlimige egä, “Weene liba jääpänepeye wale ne acita?” ⁸ Heroda liba umle äbitige, wale te liba tacitepi, peei ingwe gaabe ca tabe piba pui biname bine jityepimige Betelehema me apu mene cama egä, “Äte naaclege cängena bägrä ne ärngime. Liba jepänepye, piba täcnäripeye cebine umle wawenname.

Cane cuta piba pa lädepene kokorare ca äpednutame teeme gome.”⁹⁻¹⁰ Siige teepi eclige, gaabegabe jepänisi pui yepä wale ne, teepi lui ne jääpänanepesi bimu acita gome ca. Teepi liba jepänisi, siige mage gege ecisi. Wale te teeme niinäce me äbitige, ngälu emä bojä jegige, bägrä te luma enajige.¹¹ Teepi mete bora me ebäcnisi, siige bägrä ne liba jepänisi teeme mage Mariya cama, teepi kokorare ca ipednemalimisi teeme gome teebine opo gaabe me acitame. Puma cita ca teepi baiko bine jepatnimisi, isemisi gol, miijirage lengo puda uubudera täapume piiyepu miijirage lengo uli ngedo ngii miira, siige ecärisi bägrä matikäli ne.

¹² Pui ingwe gaabe ca teepi teeme cewe me nuuja gaabe cabu äcnärige, ingle Acejiyame te teebibine wama ca umle jewenimige egä, “Weene gone läcnärininuye Heroda ne umle wawename.”

Mariya Yoosepa naabi Uucräsi Aikupito me

¹³ Bimu me acita gome ca lui biname cina saaclepi, liba äcnärige teeme cewe me, piba Yageyame me mename seemo te taboclomtige Yoosepa bau me, wama secäriige egä, “Arpinanti, bägrä ne ecati teeme mage cama, uucratnäneye Aikupito me. Puma inajäpi, ngälu cane te pa jijipene weene äcnärame. Weene ai ne naace name pi wawename, ingle Heroda bägrä ne pa jäärngepi budre me aglime.”¹⁴ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, bägrä ne ecatige mage cama, siige ciiye Betelehema ne sebmälänisi Aikupito me otnime.¹⁵ Teepi puga aanajänige, ngälu Heroda budre äbitige. Ai mule te naace täapume äbitige ibibi äbitame mename biname te lipu Yageyame me mene jeitnäjuji egä, “Aikupito ca cane cäme bägrä ne ituge ala asogleca.”

Bägrä bine Eglecimisi Betelehema je

¹⁶ Heroda liba umle äbitige, egä bimu acita gome ca lui biname cina saaclepi teebine sengletnäjumesi, siige tabe caapocapo claabe te joomlige. Tabe jejemige neeneni kämäge cama imäbägrä bine coo piiyepu teeme iganewale bine iyeta budre me aglecame Betelehema cewe ngalebora je piiyepu teeme wajwa je lui cewe cabu ta. Tabe neeneni kämäge cama imäbägrä bine piiyepu teeme ingwe ca lui imäbägrä bine aglecame naace popi jejemige, ingle bimu acita gome ca lui cina saaclepi, tabe teeme bau ca umle läbitepi, egä neeneni kämäge ngalebora teepi pui wale ne jääpänanepesi.¹⁷ Apu toraca me äbitige mename biname Yereimiya lipu niinäce gaabe me itu jiiucuji egä,

¹⁸ “Teepi Raama cewe ca ala itecijenemige
piiye pu ngenecu bora babo ele.

Raakela ele ongenige teeme bägrä bime täapume,
tabe singi lica teebine owe äswime,
ingle teepi opo puma lica gemi.”

Yoosepa naabi Aikupito ca Täcnäränisi

¹⁹ Heroda liba budre äbitige, piba Yageyame me mename seemo te taboclomtige Yoosepa bau me Aikupito je, wama secäriige egä,²⁰ “Arpinanti, bägrä ne ecati teeme mage cama, äcnäräneye Israela gawe cabu me, ingle lui cina bägrä ne aglime jaawenanepesi, budre gemi.”²¹ Puma cita ca Yoosepa arpinantige, mage bägrä bine aacatige, äcnäränisi Israela me.

²² Yoosepa liba itecijige, egä Arkela teeme babe Heroda me puupu itu jaacatepi, mope biname me itu läbitepi Yuudea probins ngalebora, siige tabe wälu äbitige Yuudea me acnenutame. Puma cita ca Acejiyame te cuta nuuja wama secäriige tabe otnime Galilaya probins cabu me, siige tabe piiyeme ädige.²³ Teepi puga aanajänige cewe ngii Nasareta je. Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname bime mene egä, “Teebine Nasareta biname ca cire yaainepesi.”

3

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Mene Jejananemige (Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Pui padare cabu Yoane niiye ca äciseja biname te tädige, gije abacitige mene jajanenname daapo taatu cewe cabu je Yuudea gawe ngalebora. ² Tabe apu jii cemige egä, “Weene niiya mule cabu ca atatröngärineye, inge Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.” ³ Yoane peese nyene pui biname, Acejiyame me mename biname Isaya lui poto cidi me itu jii cuji egä,

“Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jii cepe egä,

‘Gaabe ne emacetrnäjeje Yageyame tääpume,

weeme mule bine conocäco jebenemeye teeme otni tääpume!’ ”

⁴ Yoane me cäbletääpe lui kamela me ngäli ca wawenäneji ge, piiyepu tabe kamela tääpe baagi ca asigräneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yäärngäjimuge piiyepu uri niiye yäänäjuge. ⁵ Biname cina saacluge teeme bau me Yerusalema ca, iyeta poto ta Yuudea gawe cabu ca piiyepu Yoridana baduge neeneneni poto ca. ⁶ Tabe piba teebibine niiye ca jicisäjemige Yoridana baduge cabu, teepi liba teeme niiya mule bine jewabudnäjimisi.

⁷ Yoane liba jepänimige bucurage Parisea sigu biname piiyepu Sadukea sigu biname cina otni teeme bau me niiye ca äciseja tääpume, tabe jejemige egä, “Weene cobyame pana angletne-jayame biname gemi! Weene apu jingenininige, egä weebibine liba niiye ca birige äciseja, weene siige piba cire uucratnipeye mäpu daremu cabu ca, Acejiyame te lui ne cire täätjepi. ⁸ Weene eei mule bine jebenemepeye, lui cina jiwabininusi, egä weene siige bii tatatröngärininiye niiya mule cabu ca. ⁹ Piiyepu cuta weene apu gone jingenininige egä, ‘Inge Abrahamo lui cime kaakesaare gyene, peei name pi cine mäpu daremu ne lica cirege päpäna Acejiyame bau ca.’ Cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame liba singi gyene, tabe ibibi gyene ai kula bine atepengäjame Abrahamo me kaakesaare tääpume. ¹⁰ Yäpä acitäneji gyene uli maape. Lui uli cina mii jirage kuu lica yäyemuge, yaargawimusi, uliobo cabu me yisabimusi. ¹¹ Cane weebibine niiye ca jicisäjenininine awabame, egä weene siige bii tatatröngärininiye weeme niiya mule cabu ca. Yepä laati te pa tädepi cäme ingwe ca, tabe weebibine Aceji Seemo ca piiyepu uliobo ca page jicisäjipi. Uliobo te lipu domäji bine yaabemuge, tabe pepu pagege weeme cabu ca jugijugi mule bine äciseja. Tabe baborage gyene, cane matikäli gäne. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea iibirame. ¹² Teeme pisi nyene wiiti kuu ämleceja gwidape wiiti kuu mälwä cama maramara me wawenname. Tabe kuu bine teeme mete cabu me cire yaawademepi, mälwä bine ätuma cäco uliobo cabu me cire yisabemepi ayi tääpume.”

Yoane te Yeesu ne Niiye ca Jicisäjige (Mareko 1:9-11; Luuka 3:21-22)

¹³ Piba Yeesu tädige Galilaya gawe cabu ca Yoridana baduge me Yoane te teebine niiye ca puma äcisejame. ¹⁴ Yepä Yoane singi ge Yeesu me ngenecu atatröngtame, siige tabe jejige egä, “Maane te cebine miiji niiye ca äciseja, peei name pi maane ngeno me tädite cäme bau me niiye ca äciseja tääpume?” ¹⁵ Yeesu jejige egä, “Ai taje maane jweni, cane ngena tääpume naajenine. Apu mule ca mine jwenenago, Acejiyame ngena tääpume singi.” Yoane Yeesu me mene jecatige, siige teebine niiye ca jicisäjige. ¹⁶ Yeesu ne liba niiye ca jicisäjige, tabe piba tarpatige niiye cabu ca. Piba taatu cabucewe te iitnige teeme tääpume, siige tabe jepänige Acejiyame me Seemo te äina je gimäe ele pana teeme papa cabu me. ¹⁷ Puma cita ca tagepogogo te tädige cabucewe ca egä, “Ai lui cäme ngenecurage bägrä gyene. Cane baborage ngenecu miiji gäne teeme tääpume.”

4

*Satani te Yeesu ne Epicetneräjige
(Mareko 1:12-13; Luuka 4:1-13)*

¹ Puma cita ca Aceji Seemo te Yeesu ne ecanige daapo taatu cewe cabu me Satani te teebine puma apicetnäräjame. ² Tabe liba footi bimu footi ciye cama deedei cäco enajige puma, piba loolomecewe te joomlige. ³ Puma cita ca Satani te teeme bau me tädige, jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula bine jejemi buluduu me atepplengame.” ⁴ Yeesu jejige egä, “Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yääcärimuge biname bine, yepä iyeta mene Acejiyame lui jiicemuge.’ ”

⁵ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo cewe Yerusalema me, Acejiyame täapume mara me lui cewe wawenäneji ge, siige teebine puga etecwantige iiwäreja mete toro cabu caburage je, ⁶ jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacamti gawe me, inge Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te teeme mename seemo bine cire jaajemepi määme poto cidi me; siige teepi meebine teeme ime cabu cire naacanepesi, piba maane määme ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’ ”

⁷ Yeesu Satani ne jejige egä, “Oogäräneji mene te cuta jiicenige egä, ‘Maane dupe päpäname määmamu gone läbitute Yageyame määme Acejiyame ne apicetnärame, egä tabe kälyä nawenuge.’ ”

⁸ Puma cita ca Satani te Yeesu ne ecanige babo podo caburage me, puma teebine jew-abäjige maramara mope biname bime gawe piyepu teeme iyeta lijaliya gwidape, ⁹ siige jejige egä, “Iyeta ai cane meebine näcärenine, maane liba kokorare ca ääpednutenite cebine awejename.” ¹⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Satani, äyebtingti cäme bau ca, inge Oogäräneji mene te apu jiicenige egä, ‘Yageyame, määme Acejiyame ne yaawejanuye, cuta teeme taatu singi ne jewenepi.’ ” ¹¹ Siige Satani te Yeesu ne ebmalige; Acejiyame me mename seemo cina piba seclige teebine ätityerame.

*Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu
(Mareko 1:14-15; Luuka 4:14-15)*

¹² Yeesu liba itecijige, egä Yoane ne krokeciye mete me bisinglantisi, tabe acnenutige Galilaya probins cabu me. ¹³ Tabe Nasareta cewe je lica enajige, yepä tabe ädige Kaprenauma cewe je lenajame, lui tage Galilaya sawa gome Seblona Napatali naabime gawe cabu. ¹⁴ Apu toraca me äbitige mename biname Isaya me mene egä,

¹⁵ “Seblona piyepu Napatali naabime gawe piyepu lui gawe Meditarenia malu gome, piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca lui gawe piyepu Galilaya gawe, Acejiyame umle cäco biname cina luma icrajinige;

¹⁶ ai maramara gawe cabu, lui biname cina krokeciye cabu icrajinige, teepi babo apaclyera ne cirege päpäna.

Cuta lui biname cina wäluwälu icrajinige budre mule name pi, apaclyera te teeme cabu me cire luungepmalepi.”

¹⁷ Yeesu lui padare acnenutige Galilaya me, tabe gije abacitige mene jajanenname egä, “Tatamongärineye weeme niya mule cabu ca, inge Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.”

*Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglicmige
(Mareko 1:16-20; Luuka 5:1-11)*

¹⁸ Yeesu liba ädige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpänige nanigane wäsi bine, Simona (lui ne einenisi Peteru ca) piyepu teeme igane Andrea. Teepi net bine yiisabäjemäsi sawa bora me, inge teepi cibubade biname ge. ¹⁹ Yeesu teebibine jaajige egä, “Siclege cane cama otnime cäme abiberäja bägrä lenajame. Weene niinäce lipu cibi bine

toomläjenanemumeye, page cane weebibine ibiberäjinine biname bine căme bau me pepu waadename.”²⁰ Piba taatu teepi teeme net bine ebmalemăsi Yeesu cama yepă otnime.

²¹ Puma cita ca cerămu tabe ädige, cuta nuuja nanigane wăsi bine jääpănige, Yakobu naabi Yoane Jebedayo me băgră. Teepi teeme poo cabu jage teeme babe Jebedayo cama, net bine emacetnăjemăsi. Yeesu Yakobu Yoane naabibine ala taasoglicige teta cama otnime.²² Teepi piba taatu teeme babe ne ebmalăsi poo cabu, Yeesu cama aaclige.

Yeesu Biname bine Ebiberăjimige, Mene Jejananemige, Pita cabu ca Miiji Jewenanemige (Luuka 6:17-19)

²³ Yeesu Galilaya probins cabu iyeta poto ta waatnetnăjuge. Tabe biname bine yaabiberăjimuge teeme abasecretna mete cabu ta, Miiji Mene jaajananemuge, egă Acejiyame te biname bine pagege waadena, piyepu cuta tabe biname bine maramara pita cabu ca miiji me jaawenanemuge.

²⁴ Yeesu ne idre jecenanisi iyeta poto ta Suriya gawe cabu. Pipu pi teeme bau me biname bine sewadăjemisi, lui cina cewe loocananinusi maramara pita coo măpu name pi, naace niyarage cable teeme trupa cabu, oonina pita piyepu tăape nuuja poto budre. Yeesu iyeta teebibine miiji me jewenanemige.²⁵ Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe sicwisi Galilaya gawe cabu ca, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ca, Yerusalema ca, Yuudea gawe cabu ca piyepu Yoridana baduge me bimu acita gome ca.

5

Ngenecu Miiji Laati Bemi? (Luuka 6:20-23)

¹ Yeesu biname tomi bine liba jepănimige, tabe piba jegelige podo cabu me, puga adnatige. Teeme abiberăja băgră cina jewaclomtisi teebine,² siige tabe gije jecitige teebibine abiberăjame egă,

³“Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi owecumete seemo ireclota ngalebora;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

⁴Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi ele yaangenetnemuge;
Acejiyame te teebibine owe yăăswemuge.

⁵Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi Acejiyame taatu cabu me ire;
teepi jääpănimusi Acejiyame ngena tăăpume ituge iicana.

⁶Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi baborage singi wawename Acejiyame me singi;
teeme peei singi te toraca me läbituge.

⁷Ngenecu miiji eei gemi,
laatibi poto biname bine owecu jaawenimusi;
teepi cuta owecu ne jääpănusi teeme tăăpume.

⁸Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi yepă taatu ngene atwana cama;
teepi Acejiyame ne jääpănusi.

⁹Ngenecu miiji eei gemi,
laati bemi poode wawenetnăja biname;
teebibine Acejiyame me băgrăwale ca birige aina.

¹⁰Ngenecu miiji eei gemi,
biname cina lui bine sabe jaawenanemusi,
ingle naace popi teepi Acejiyame me singi ne jaawenusi;
Acejiyame te teebibine yaawadimuge.

¹¹ Weene ngenecu miiji gemi, biname cina liba niiya mene jicemusi weeme poto cidi me, sabe jiwenininusi piyepu walya jicamininusi cämiji pi. ¹² Weene miiji baborage ngenecu miiji piyepu gege, inge weene cabucewe je baborage daremu ne cire jepänepeye. Acejiyame me mename biname lui cina weeme niinäce gaabe itu secluji, teebibine cuta pepu ituge sabe wawena.”

Yeesu me Binamewale Epu Pana Gemi Caapereniye coo Apaclyera Liyepu (Mareko 9:50; Luuka 14:34-35)

¹³ “Weene caapereniye pana gemi gawecewe biname bime täapume. Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepä teeme mite te liba lapiruge, weene ingwe ca äblicäco caapereniye ne cuta mite me wawena. Mite cäco caapereniye nuuja miiji lica gyene, peei name pi gaabe cabu yaajarusi, biname cina siige ernge ca jääbrecäjusi.

¹⁴ Weene apaclyera pana gemi gawecewe biname bime täapume. Babo cewe te podo papa cabu äblicäco ämlitäneji lenajame. ¹⁵ Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yaacwabuge, yepä cabu me yaatecwantuge, siige puma cita ca biname bine saapaclyäremuge mete ngalebora. ¹⁶ Weene pepu cuta biname bine yaapaclyäremuye, egä teepi liba weeme miijimiji mule bine jääpänanemusi, siige piba eso yääcärusi weeme Babe ne, cabucewe je lui te enajenige.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cotre poto cidi me

¹⁷ “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine Moose me Cotre mene bine piyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene bine sabe wawename. Eewe, cane tädujine peei mene bine toraca me wawename. ¹⁸ Cane toraca jijenininine, egä cabucewe piyepu gawecewe liba taatu aanajenige, licarage nuuja leta ne coo matikolä maaku ne cirege äyebingta Cotre mene cabu ca, ngälu lui mule poto cidi me jicenenemige, cirege äbita. ¹⁹ Pipu pi laati te liba jaatropangtuge yepä cotre ne, ngänu gyene matikolä cotre, piyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe matikäli gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge. Yepä laati te cotre bine yääcwetnimuge piyepu biname bine yaabiberäjimuge teepi peei yepä mule wawename, tabe baborage gyene Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge. ²⁰ Cane toraca mene jijenininine: weeme conocäco mule cina liba lica itucärenenemisi Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname bime conocäco mule bine, siige Acejiyame te piba weebibine lica iwadininuge.”

Yeesu me Abiberäja Mene Claabe Äbita poto cidi me

²¹ “Weene ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Gone nuuja biname ne budre me yaagluye. Laati te liba yaagluye biname ne budre me, teebine cirege ablawa.’ ²² Yepä cane te jijenininine weebibine, egä laati te liba claabe läbituge nuuja ätrunga biname täapume, teebine miiji birige ablawa. Coo laati te liba teebine jaajuge egä, ‘Maane papa biname gäte,’ siige pui biname ne miiji yaacanusu mutre biname cina ablawame. Coo piyepu laati te liba nuuja ätrunga biname ne jaajuge egä, ‘Maane Acejiyame umle cäco biname gäte,’ tabe epu niyarage gyene, egä tabe miiji uliobo puupu cabu me otni.

²³ Peei name pi maane liba yaacanutu owecu gwidape ne Acejiyame me mete cabu iiwäreja dade cabu acitame, siige maane puma ngene jwaatwute egä, ‘Nuuja ätrunga biname te claabe gyene cäme täapume,’ ²⁴ maane owecu gwidape ne ebmalepi iiwäreja dade opo gaabe, ädepi poode wawename mäame biname cama, piba tacnenutepi owecu gwidape Acejiyame ne ceerame.

²⁵ Laati te liba naaitnäjuge, siige singi birige ablaweja puupu cabu me acaname, maane gaabegabe teebine watawata poode me jaawenute, weene liba cäro camu ge ablaweja puupu cabu me atyaramta. Maane liba poode wawena cäco, cije tabe ablaweja biname me ime cabu naacituge, siige tabe te teeme ätityera biname bine jaajemuge

meebine acaname krokeciye mete cabu acitame. ²⁶ Cane toraca mene naajenine: maane lica tasatute, ngälu iyeta daremu yaapirute.”

Yeesu me Abiberäja Mene Magebi piyepu Ngulebägrä Ero poto cidi me

²⁷ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Sargi ero mule gone.’ ²⁸ Yepä cane toraca jijenini-nine, egä laati te magebi ne coo ngulebägrä ne singisingi jwääpänuge ten cama ero mule wawename, tabe teeme ngenecu bora uja ero jwaawenuge.

²⁹ Määme camu poto irecu te liba naawenuge singi ädrime maane niiya mule wawename, maane miiji watatarage määme peei ngene atwana ne äyebingta, epu pana irecu ne lipu juungyatute, siige yaajarute. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niiya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni. ³⁰ Määme camu poto ime te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane miiji pui ngene atwana ne watatarage äyebingta, epu pana ime ne lipu jooptute, yaajarute määme bau ca. Niiya gyene maane yepä piicwa ne apesera, yepä cerämu niiya gyene maane iyeta piicwa cama uliobo puupu cabu me otni.”

*Yeesu me Abiberäja Mene Coga Ägyi poto cidi me
(Matayo 19:9; Mareko 10:11-12; Luuka 16:18)*

³¹ “Biname bine cuta ituge abiberäja egä, ‘Rooriye te liba singi teeme coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teeme coga ne.’ ³² Yepä cane te jijenininine: lui rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge poto ingle name pi yepä lica sargi ero mule name pi, siige tabe teebine jwaawenuge ero wawename, tabe liba nuuja rooriye ne yaacatuge. Cuta nuuja rooriye lui te teebine waacatuge, tabe ero jwaawenuge.”

Yeesu Ngena Ebiberäjimige Mene Atropengta poto cidi me

³³ “Weene cuta ituge ätecija, egä mime saarewale bine sasa jajeji gemi egä, ‘Maane gone määme mene atropengta, yepä jewenepi maane Acejiyame me ngii cabu ngena ituge jaji wawename.’ ³⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä weene liba mene iicema je, weene gone nuuja me ngii cama iicana pui mene ne atropengta cäco me wawename. Weene gone cabucewe me ngii cama iicana, ingle Acejiyame me lenaja puupu gyene. ³⁵ Cuta gone gawecewe me ngii cama iicana, ingle teeme ernge acita gawe gyene; cuta piyepu Yerusalemame me ngii cama gone iicana, ingle babo mope biname me cewe gyene. ³⁶ Määme mope me ngii cama cuta gone jiicute, ingle maane äblicäco gäte yepä matikäli edingäli ne bulubulu me coo cäsäcäsä me wawena. ³⁷ Weene gone nuuja mene jiicuye, yepä ‘yoo’ taatu jiicuye, weene liba singi ngena wawename, cuta ‘lica’ taatu jiicuye, weene liba singi lica. Nuuja mene cerämu weene liba jiicuye, peei lui Satani me bau ca gyene.”

*Yeesu me Abiberäja Mene Daremu Wawena poto cidi me
(Luuka 6:29-30)*

³⁸ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Biname te liba nuuja biname me irecu ne sabe jaawenuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme irecu ne sabe wawename. Piyepu biname te liba nuuja biname me giricu jääglecnutuge, pui biname ne cuta miiji daremu awecnista teeme giricu ne äglecnutame.’ ³⁹ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä nuuja biname me niiya mule gone daremu wawena. Biname te liba camu poto lakace cabu noororuge, maane latatrongtute tabe meebine säwäci poto lakace cabu cuta oororame. ⁴⁰ Piyepu biname te liba naacanuge ablaweja puupu cabu me, ingle tabe singi läbituge määme soto täapume, maane miiji cuta määme acwaba gwidape yääcärate. ⁴¹ Piyepu biname te liba näädretnicuge maane teeme gwidape bine waadename yepä kilomiiita pana padare me, maane neeneni kilomiiita pana padare me

ewademepi. ⁴² Biname te liba ngena täápume näätinäruge, maane miiji ecärepi. Coö tabe liba singi mäáme gwidape watawata acatame, gone läbwäricute.”

Yeesu me Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me
(Luuka 6:27-28, 32-36)

⁴³ “Weebibine ituge abiberäja egä, ‘Weene weeme biname bime täápume singi inajininuge, yepä lui cina weebibine jimugitninus, weene cuta teebibine jäämugetnemuye.’ ⁴⁴ Yepä cane te jijenininine weebibine, egä lui cina weebibine jimugitninus, weene teeme täápume singi inajipi, piyepu lui cina sabe jiwenininus, weene teeme täápume irecu ätumutipeye, ⁴⁵ weene piba päbitipeye weeme Babe me bägräwale me, cabucewe je lui te enajenige. Tabe yepärage bimü ne jaawenuge acitame niiya biname bime täápume coö miiji biname bime täápume. Tabe cuta ngupe sääcärimuge, lui cina conocäco mule jaawenimus cuta lui cina conocono mule jaawenimus. ⁴⁶ Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme täápume singi. Niiyarage täks rarekaake uutecrena biname cina cuta pepu jaawenus. ⁴⁷ Piyepu weene liba weeme binamewale bine taatu jaawablimuye, weene peei lui nuuja mara gwidape ne lica jaawenuye. Acejiyame umle cäco biname cina cuta pepu jaawenus. ⁴⁸ Weene miiji epucäco lenaja, weeme Babe te lipu cabucewe je epucäco gyene.”

6

Yeesu me Abiberäja Mene Ceera poto cidi me

¹ “Weene miiji cängena ire, egä weene gone miijimiji mule bine wawenetnäja biname bime sobe cabu naace täápume teepi päpäname. Weene liba apu läbitininuye, weene nuuja daremu ne lica cirege päpäna weeme Babe bau ca, cabucewe je lui te enajenige. ² Pipu pi maane liba owecumete biname bine yäcäranemute gwidape, gone cabucabu yäcäranemute, walya biname cina lipu läbitininus abasecretna mete cabu ta piyepu gaabe cabu ta. Teepi apu naace name pi läbitininus egä biname cina teebibine awepy-eräjame. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna. ³ Yepä maane liba ngena owecumete biname bine yäcäranemute, ogä jwenemepi epu, camu poto ime te liba ngena jaawenuge, säwäci poto ime te umle cäco. ⁴ Piba biname cina umle lica birige mäáme miijirage mule. Yepä mäáme Babe lui te iyeta gwidape täápume umle, tabe meebine miiji daremu cire nääcärepi.”

Yeesu me Abiberäja Mene Ireku Ätumuta poto cidi me
(Luuka 11:2-4)

⁵ “Weene liba irecu lätumutinuye, weene gone läbitininuye walya biname bime pana. Teepi liba irecu lätumutinus, teepi singi birige aclajutame abasecretna mete cabu coö piyepu gaabe cube cabu, ingle teepi singi biname cina päpäname. Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä teepi lui awepyeräja ne jepänenisi biname bime bau ca, teeme daremu gyene. Teepi nuuja daremu ne Acejiyame bau ca lica cirege päpäna. ⁶ Yepä maane liba irecu lätumutute, maane miiji mete bora me abacitepi, grana sermepi, siige piba irecu ätumutepi mäáme Babe bau me, lui te päpäna cäco gyene. Maane ngena ne ogä jaawenute, mäáme Babe te nääpänuge, siige daremu nääcärege.

⁷ Weene liba irecu lätumutinuye, weene gone bucurage papapapa mene iicema Acejiyame umle cäco biname liyepu, lui cina apu jaangemuge egä, ‘Acejiyame te nitacijinininige, ingle mime irecu ätumuta lui lecarage gyene.’ ⁸ Weene teeme pana gone läbitininuye, ingle weene liba yäätinäruye, tabe weeme Babe te uja umle bäbitige, weene singi ngena tääpu memi. ⁹ Weene apu irecu ätumutipeye: Cime Babe cabucewe je,

määme miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

¹⁰ Maane te biname bine ewademepi.

Määme singi ne gawecewe cabu jaawenesi,
cabucewe je lipu jewenenisi.

¹¹ Page nicäranini cime bimu gaabegabe deedei.

¹² Maane gone cime niiya mule bine yaawadimute,
cine lipu lica yaawadimusi biname cina lui niiya mule niwenininusi cibibine.

¹³ Maane gone cibibine niwadininute mäpurage apicetnära cabu me,
yepä niwärimtipi niiya te oomlana wälu pi.

¹⁴ Weene liba weemeweme niiya mule bine lica yaawadimuye, piba weeme Babe te cabucewe je weeme niiya mule bine lica yaawadimuge. ¹⁵ Yepä weene liba weemeweme niiya mule bine yaawadimuye, piba cuta weeme Babe cabucewe je weeme niiya mule bine yaawadimuge.”

Yeesu me Abiberäja Deedei cäco Lenaja poto cidi me

¹⁶ “Weene liba Acejiyame ne awejena name pi deedei cäco inajininuge, weene gone owecumete opo inajininuge walya biname cina liiyepu. Teepi naace name pi owecumete opo yaacrajuge, ingle teepi singi biname cina päpäname, egä teepi deedei cäco icrajinige Acejiyame ne awejename. Cane toraca mene jijenininine, egä teepi lui awepyeräja ne jääpänsi biname bime bau ca, peei lui teeme daremu birige. Teeme nuuja daremu lica cirege. ¹⁷ Yepä maane liba deedei cäco naanajuge ingle Acejiyame ne awejena name pi, miiji maane opo läcisäjute, mope oil ca laganute. ¹⁸ Pipu pi nuuja te umle lica birige, egä maane deedei cäco naanajuge, yepä määme Babe, lui te päpäna cäco gyene, tabe taatu umle birige. Tabe te daremu cire näcärepi, ingle tabe umle gyene, maane ogä ngena ne jaawenute.”

Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawecewe cabu

(Luuka 12:33-34)

¹⁹ “Weene gone miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täapume ai gawecewe cabu, potäte cina luma gwidape bine sabe jaawenimusi, liiya te luma joomlemuge, cuta piiyepu eromaame cina liiyeme saacluge ero me. ²⁰ Yepä weene jewenemepeye miijimiji mule bine. Peei lui epu pana gyene, egä weene miijimiji gwidape bine yaatomlicmuye weeme täapume cabucewe je, potäte cina luma sabe lica jaawenimusi, coo liiya te lica joomlemuge coo piiyepu eromaame cina äblicäco äbäcna ero me. ²¹ Määme miijimiji gwidape cina luma, määme ngenecu te cuta puma.”

Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi

(Luuka 11:34-36)

²² “Irecu lui tääpe täapume lampa gegi. Määme irecu cina liba miiji birige, määme tääpe te iyeta apaclyera taatu birige. ²³ Yepä määme irecu cina liba niiya birige, määme tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge. Siige määme cabu lui apaclyera liba krokeciye birige, piba määme krokeciye lipu baborage gyene.”

Yeesu me Umle Mene Acejiyame piiyepu Rarekaake poto cidi me

(Luuka 16:13, 12:22-31)

²⁴ “Biname te äblicäco neeneni modamoda biname bine acenena. Tabe nuuja ne jäägyuge, nuuja täapume singi läbituge. Tabe nuuja ne opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca säacelyaruge. Peei name pi weene äblicäco gemi neeneni bine acenena, Acejiyame ne piiyepu rarekaake ne.

²⁵ Cane peei name pi jijenininine, egä weene ngenecu gone, egä weene ngena jaarwuye, ngena yaanuye, coo piiyepu weene ngena lasigrärinuye. Egäsu ireclota lui baborage gyene, deedei piiyepu niye papa gemi; piiyepu tääpe lui baborage gyene, cäbletääpe lui papa gemi. ²⁶ Jepänemeye, cabu je lui ele cina uujanandinisi, teepi gije

lica yäätemusi, lica yäärucnimusi, deedei cumä lica yaacranimusi, yepä weeme Babe cabucewe je tabe te teebibine cängena ire jetwenenemige. Egäsu weene modamoda gemi, ele lui papa gemi. ²⁷ Weene nää miiji gemi weeme ireclota bine ngenecu mäpu ca lecaleca me wawename?

²⁸ Piiyepu weene ngena name pi ngenecu mäpu cäbletääpe poto cidi me? Weene jepänemeye baace popo cina lipu uuteninginisi. Teepi kaakesea lica jaawenimusi, cuta asigrera gwidape bine lica yaaterutäjimusi. ²⁹ Yepä cane weebibine jijenininine, egä ngänu gyene, mope biname Solomona puu miijirage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liiyepu. ³⁰ Acejiyame te liba apu yaabasogärimuge baace bine, page lui cina ireclota gemi, ciyeciye siige uliobo cabu me yisabimusi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi! ³¹ Weene miiji mäpu ngene atwanena bine abmaläcemame deedei, niye piiyepu cäbletääpe poto cidi me. ³² Acejiyame umle cäco biname teepi te jäärngemusi ai gwidape bine, yepä weeme Babe cabucewe je tabe uja umle gyene, egä ai weeme singi gwidape gemi. ³³ Pätä weene miiji niinäce äbitipeye Acejiyame te weebibine waadename piiyepu weene wawename, tabe ngena täapume singi, siige Acejiyame te piba icärininuge iyeta weeme singi gwidape. ³⁴ Pipu pi weene ciyeciye täapume ngenecu mäpu gone; ciyeciye me mäpu lui teeme yene. Ai bimu me mäpu ibibi gyene ai bimu täapume.”

7

Yeesu me Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me (Luuka 6:37-38, 41-42)

¹ “Weene gone biname bine jaatranimuye, piba weebibine lica cirege atrana. ² Ingle naace popi weene lipu teebibine jaatranimuye, weebibine cuta pepu cirege atrana. Weene luma ngine yaatonäremuye biname bine, weebibine cuta puma ngine birige atonera. ³ Peei name pi gone mäame nuuja ätrunga biname me irecu cabu pläpu ne ire jaatwanute, maane liba uli pargi ne lica jääpänute mäame irecu cabu. ⁴ Baborage uli pargi liba pisi nyene mäame irecu cabu, maane miiji lica gäte mäame biname ne jaji egä, ‘Cane mäame irecu cabu ca pläpu ne jaacatene.’ ⁵ Maane walya biname gäte! Maane miiji niinäce uli pargi ne mäame irecu cabu ca acata, piba maane cängenarage jepänenite mäame biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.

⁶ Lui gwidape ne mara me ituge wawena Acejiyame täapume, weene drego bine gone yääcärimuye, teepi cije tatatrongärininusi weeme bau me, tuusasemalininusi. Piiyepu cuta weeme kusa bine gone yisabimuye blome bine bau me, teepi cije jääbrecäjemusi.”

Weene Itinäreye, Jirngeye, Eyäjeje (Luuka 11:9-13)

⁷ “Itinäreye, piba pagege weebibine ceera: jirngeye, weene piba pagege päpäna; eyäjeje, piba pagege weeme täapume iitnana. ⁸ Iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yääcärimusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; lui cina yäyäjusi, teeme täapume jüitnusi. ⁹ Bägrä te liba yäätinärüge teeme babe ne deedei täapume, tabe kula lica yääcärüge. ¹⁰ Coo tabe bägrä te liba cibi täapume yäätinärüge, tabe niyarage cobyame lica yääcärüge. ¹¹ Weene puu niiya biname gemi, yepä weene umle gemi miijimiji gwidape weeme bägrä bine ceera. Egäsu nata weeme Babe lui cabucewe je enajenige, tabe cuta piba yääcäranemuge miijimiji gwidape, lui cina teebine yäätinärusi.

¹² Weene singi biname cina ngena wawename weeme täapume, weene miiji pepu wawena teeme täapume. Ai abiberäja lui Moose me Cotre cabu pisi nyene piiyepu Acejiyame me mename biname cina apu ebiberäjimujisi.”

*Lui Gaabe te Ädenige Iyeteta Ireclota cabu me
(Luuka 13:24)*

¹³ “Weene susurage grana cabu me ebäcneye, ingle lui grana gyene uliobo puupu cabu me, daamle gyene pui grana, piyepu lui gaabe te ädenige pui grana cabu me plowa gyene, siige bucurage cina piyeme otneninisi. ¹⁴ Yepä lui grana gyene iyeteta ireclota puupu cabu me, susu gyene pui grana, piyepu lui gaabe te piyeme ädenige mäpu gyene, siige nesae taatu cina pui gaabe ne jepänanenisi.”

*Yeesu me Abiberäja Mene Uli piyepu Teeme Kuu poto cidi me
(Luuka 6:43-44)*

¹⁵ “Weene ireire inajipi walya mename biname bime täápume. Teepi weeme bau me saacluge maamoi bime opo pana, yepä teepi teeme ngenecu bora agliyame wulp pana birige. ¹⁶ Weene lipu uli ne opo yaawatnuye teeme kuu cabu ca, weene cuta teebibine pepu opo yaawatnimuye teeme mule cabu ca. Pägepäge seeasea cina waina kuu lica yäâyemuge, cuta gargale cina lica piigi kuu yäâyemuge. ¹⁷ Miijirage uli lui miijimiji kuu yäâyuge; niyarage uli lui niyaniya kuu yäâyuge. ¹⁸ Miijirage uli te äblicäco niyarage kuu äyi; niyarage uli te äblicäco miijirage kuu äyi. ¹⁹ Iyeta uli lui cina niyaniya kuu yäâyemuge, yaargawimusi, uliobo cabu yiisabimusi. ²⁰ Yoo, weene walya mename biname bine cuta teeme mule cabu ca opo yaawatnimuye.”

*Mene Atrana Bimu poto cidi me
(Luuka 13:25-27)*

²¹ “Iyeta lui cina najananusi egä, ‘Yageyame, Yageyame,’ teepi iyeteta ireclota ne lica cirege päpäna Acejiyame cama cabucewe je, yepä eei taatu cina cirege päpäna, lui cina jaawenimusi cäme Babe cabucewe je ngena täápume singi. ²² Atrana bimu liba cirege, piba bucurage cina cire najanepesi egä, ‘Yageyame, Yageyame, cine nata mäáme ngii cabu Acejiyame me tagepogogo mene jaajananemusi, cuta mäáme ngii cabu niyaniya cable bine yäâyecräjemusi piyepu bucurage ciitaca mule bine jaawenanemusi.’ ²³ Puma cita ca cane pui biname bine cire jaajemepene egä, ‘Cane umle cäco gäne weene. Weene niya mule biname gemi, äyebengäjineye cäme bau ca.’ ”

*Yeesu me Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Luuka 6:47-49)*

²⁴ “Iyeta biname lui cina yäätacijemuge cäme ai mene, siige pui mene ibi jaawenimusi, teepi umle biname pana birige, lui te mete ne kula papa cabu erangige. ²⁵ Tabe lui mete ne erangige, siige ngupe te piba secirige, igi cama tädige, cuta babo buuwe te tipwäjige, yepä mete te lica itramige, ingle kula papa cabu jage.

²⁶ Iyeta biname lui cina yäätacijemuge cäme ai mene, yepä pui mene ibi lica jaawenimusi, teepi buduma biname pana birige, lui te mete ne koriyo papa cabu je erangige. ²⁷ Ngupe te secirige, igi cama tädige, babo buuwe te tipwäjige, siige pui mete te iyeta peega ecirige.”

²⁸ Yeesu liba teeme ai mene iicema epirige, biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja mene name pi, ²⁹ ingle teeme abiberäja mene epu lica ge cotre abiberäja biname bime liyepu. Pätä tabe epu ebiberäjimige, lui biname me conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawename.

8

*Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige
(Mareko 1:40-45; Luuka 5:12-16)*

¹ Yeesu liba täinige podo cabu ca, bucurage biname cina teebine ingwe sicwisi. ² Piba yepä lepera pita biname te tädige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, jejige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita

cäco me wawena.” ³ Yeesu ime uutige teeme bau me, joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!” Piba taatu tabe miiji me äbitige teeme lepera pita cabu ca. ⁴ Yeesu puma cita ca teebine jejige egä, “Maane näatecijiye, gone nuuja biname bine umle jaawenimute, cane lipu meebine miiji naawenine. Yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe te mäame tääpe pa naawatnäjepi. Moose lui owecu gwidape jüicuji Acejiyame ne iiwärejame, maane piba pui ecärepi teebine tabe iiwärejame. Biname cina piba umle pa läbitipesi, egä maane miiji gäte.”

*Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige
(Luuka 7:1-10)*

⁵ Yeesu liba abacitige Kaprenauma cewe me, cubu mope biname, lui te Israela biname lica ge, piba tädige teeme bau me, itemlige teebine ätityerame. ⁶ Tabe Yeesu ne apu jejige egä, “Babo biname, cäme kaakesea bägrä te ätwitäneji enajenige mete cabu. Tabe pita name pi naabe cewe oocaninige, äblicäco ge arpinenta.” ⁷ Yeesu jejige egä “Cane tädenine teebine miiji wawename.” ⁸ Yepä tabe pui cubu mope biname te jejige egä, “Oo babo biname, cane nuuja miiji lica gäne! Cäme mete me gone tädute. Maane yepä mene taatu jüicepi cäme kaakesea bägrä te miiji äbitame. ⁹ Cäme cuta piti nemi niinäce gaabe biname piyepu ingwe gaabe biname. Cane liba cäme ingwe gaabe biname ne jaajune egä, ‘Ädi,’ tabe läduge. Nuuja ne liba jaajune egä, ‘Tädi,’ tabe täduge. Cuta piyepu cane liba cäme kaakesea bägrä ne jaajune ngena wawename, tabe jaawenuge.” ¹⁰ Yeesu liba teeme mene jitecijiye, tabe mutäcäco äbitige, siige teeme ingwe äcwiyame biname bine jejemige egä, “Toraca gyene, cane nuuja Israela biname ne apu ätrunga cama lica ituge päpäna. ¹¹ Cane weebibine jijenininine: bucurage cina cire saaclepi bimu acita gome ca piyepu bimu äpula gome ca, siige cire ladnatärepi Abrahamo, Isacako, Yakobu cama cabucewe je Acejiyame me soriyomu cabu. ¹² Yepä lui cina miiji cirege pui soriyomu cabu äbäcna, teebibine cire yisabemepesi krokeciye cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.” ¹³ Siige puma cita ca Yeesu pui cubu mope biname ne jejige egä, “Äte, acnenuti mete me. Maane ngena ne jitrungenite, peei te läbitege.” Siige teeme kaakesea bägrä te puirage padare cabu miiji äbitige.

*Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige
(Mareko 1:29-34; Luuka 4:38-41)*

¹⁴ Yeesu ädige, Peteru me mete me abacitige. Tabe teeme gite ne puma jopänige gebale cama ätwitäneji. ¹⁵ Yeesu teebine ime gome jwoomlige, siige gebale te obmalige. Tabe puma cita ca arpinantige, Yeesu ne mogobi jewenige.

¹⁶ Liba mämleteca ge, piba biname cina bucurage biname bine sewadanemisi Yeesu bau me, lui bime trupa cabu niyaniya cable puga ge. Yeesu iyeta cable bine mene ca iyecräjemige piyepu iyeta pita biname bine miiji me jewenanemige. ¹⁷ Tabe ai ne naace popi jewenige mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egä, “Tabe cime pita bine teeme cabu icranige, tabe cime tääpe mäpu bine ewadimige.”

*Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Luuka 9:57-62)*

¹⁸ Yeesu liba bucurage biname bine jepänimige teebine awaclomta je, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige teepi sawa nuuja poto doro me uuraname. ¹⁹ Teepi ingwe yuurisi, niinäce yepä cotre abiberäja biname te tädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname, ngänu gyene, maane liiyeme ädenite, cane mäame ingwe ädenine.” ²⁰ Yeesu jejige egä, “Poks bime bora piti nemi lenaja täapume piyepu ele bime mete piti nemi, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme täapume puupu lica gyene cäme mope acitame.”

²¹ Puma cita ca lui biname cina Yeesu ne jitrungisi, teeme yepä te jejige egä, “Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme

babe ne gape acitame?” ²² Yeesu jejjige egä, “Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teepi te teeme budre biname bine gape cabu me yaacranimus. Maane cebine ingwe näcwi.”

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Mareko 4:35-41; Luuka 8:22-25)*

²³ Yeesu poo cabu me acenutige, teeme abiberäja bägrä cina teta cama acetnärige. ²⁴ Teepi liba eclige, baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu, siige uule kuu cina poo ne itrugärisi. Yepä Yeesu ute ge. ²⁵ Abiberäja bägrä cina eclige, teebine elotnantisi, jejjisi egä, “Yageyame, nitityärini! Mine labumitninago!” ²⁶ Yeesu jejjemige egä, “Weene wälu ngeno memi? Weeme ätrunga matikolärage gyene.” Tabe abujängtige, kokre cama buuwe piiyepu uule kuu bine mene jejjemige, siige piba bulubulu mataru te enajige. ²⁷ Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi, jüicisi egä, “Ai biname Laasi nyene? Buuwe piiyepu uule cina teeme mene jitecijisi.”

*Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Biname bine Niiya Cable cama
(Mareko 5:1-20; Luuka 8:26-39)*

²⁸ Yeesu sawa nuuja poto doro me yuurige, atyaramtige Gadara gawe cabu me, siige neeneni rooriye cina tewacletnäjäsi teebine puma. Kula waja cabu lui gape gemi, teepi pui cabu ca tasatäsi. Teeme trupa ngalebora puga ge niiyarage cable. Teepi mage girigale ge, peei name pi nuuja biname te singi lica ge pui gaabe cabu otnime, teepi luma aanajenanige. ²⁹ Siige teepi liba Yeesu ne jepänäsi, ala abayäsi egä, “Acejiyame me Bägrä, maane singi ngena wawenname cime täöpume? Maane watrangeca je tädite cibibine sabe wawenname.”

³⁰ Seeji cudecewe padare puga ge baborage ngeerangera blome tomi, deedei täöpume yuunguretnäjimisi. ³¹ Puma cita ca cable cina Yeesu ne jejjisi egä, “Maane liba singi gäte cibibine äyecrejame, nityepini blome bime trupa cabu me.” ³² Yeesu jejjemige egä, “Yoo, naaclege!” Siige teepi aabmalisi pui neeneni biname bine, eclige, blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Iyeta blome tomi te podo cabu ca uuwamitnige gawe me, sawa cabu me uupletnärige, siige abumitnige. ³³ Blome ire atwi biname cina uucratnige, eclige babo cewe me. Puma teepi biname bine jebaitnemisi iyeta, ngena cina bäbitininisi niiya cable cama lui neeneni biname bime täöpume. ³⁴ Puma cita ca iyeta biname pui babo cewe cabu ca eclige Yeesu ne päpäname, siige liba jepänäsi, jejjisi teeme gawe ne abmalame.

9

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja poto Budre Biname ne
(Mareko 2:1-12; Luuka 5:17-26)*

¹ Yeesu poo cabu acenutige, sawa ne yuurige, atyaramtige teeme cewe me. ² Biname cina waaku cabu secanisi tääpe nuuja poto budre biname ne. Yeesu liba jepänimige, egä teepi baborage ätrunga cama gemi, tabe pui pita biname ne jejjige egä, “Cäme biname, wälu gone! Maane kälyä gäte mäáme niiya mule cabu ca!”

³ Yeesu gome puga ge cotre abiberäja biname. Teepi teemämu jitranisi egä, “Ai biname te Acejiyame me ngii ne sabe jewenige, ingle tabe taatu gyene biname ne kälyä wawenname teeme niiya mule cabu ca.” ⁴ Yepä Yeesu umle äbitige teeme ngene atwanena, siige tabe jejjemige egä, “Weene ngeno memi niiya ngene atwanena cama?” ⁵ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäáme niiya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi.’ ⁶ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawenname teeme niiya mule cabu ca.” Siige puma cita ca tabe pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejjige egä, “Arpinanti, abujängti, mäáme waaku ne ecati, mete me ädi!”

⁷ Puma cita ca pita biname te arpinantige, mete me ädige. ⁸ Lui biname cina jepänisi, teepi cälu te jitemige, Acejiyame ne eso ecärisi, tabe biname bine lipu kokre ituge ceera.

*Yeesu Matayo ne Ala Tesoglicige
(Mareko 2:13-17; Luuka 5:27-32)*

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmilige. Tabe liba ädige, tabe täks rarekaake uutecrena biname ngii Matayo ne jepänige. Tabe adnatäneji enajige teeme kaakesea mete cabu, siige Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.” Matayo abujängtige, teta cama ädige.

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba deedei äbitige Matayo me mete cabu, bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname teepi seclige deedei äbitame Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä cama.

¹¹ Parisea sigu biname cina liba jepänisi Yeesu teta cama deedei äbita je, teepi teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weeme abiberäja biname te lipulipu deedei äbitenige täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname cama?” ¹² Yeesu jitecijemige, jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi dokta täapume singi lica, yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täapume. ¹³ Weene miiji umle äbitineye, ai mene ngena täapume myene egä, ‘Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi nuuja biname bine owecu wawenecame.’ Cane lica tädujine ala asoglecame lui cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Mareko 2:18-20; Luuka 5:33-35)*

¹⁴ Yoane niye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ai lipu gyene, egä cine piyepu Parisea sigu biname jäje deedei ärwäja cäco ninajinuge Acejiyame ne awejename, yepä mäame abiberäja bägrä cina umle cäco gemi pipu äbita?” ¹⁵ Yeesu jejemige egä, “Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, biname cina owecumete opo lica birige, mamye rooriye te liba teta cama pisi nyene. Yepä, padare te cire tädepi liba mamye rooriye ne cire yaacatepesi, teepi piba cire yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.”

*Ngene ca Agli Mene Kirece piyepu Sasa Mule Aweceja poto cidi me
(Mareko 2:21-22; Luuka 5:36-39)*

¹⁶ “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletäape pläsu ne sasa cäbletäape bora cabu lica yääswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletäape ne liba jääcisäjuge, pui kirece cäbletäape pläsu te lalalomluge, siige sasa cäbletäape ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletäape cabu ca, siige bora te babo läbituge.

¹⁷ Piyepu nuuja te kirece waina niye ne lica yaapaduruge gouti täape ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, ingle tuutnecuge. Siige waina niye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Kirece waina niye ne miiji kirece gwidape cabu ängära, piba teepi ibibi laanajuge.”

*Babo Biname me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Mareko 5:21-43; Luuka 8:40-56)*

¹⁸ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, piba yepä Israela babo biname te teeme bau me tädige. Tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe, jejige egä, “Cäme ngulebägrä budre bäbitige page ai padare cabu. Maane tädi ime acitame teeme papa cabu, tabe piba budre cabu ca arpinantenige.” ¹⁹ Yeesu abujängtige, teebine ingwe icwige teeme abiberäja bägrä cama.

²⁰ Teepi liba eclige, Yeesu me kaake poto ca yepä magebi te piba toclige, lui twelb kämäge ngalebora uudi apira pita cama tonajenäjumi. Tabe Yeesu me cäbletäape pepyämu ne joomlige ogä, ²¹ ingle tabe ngene jotwananige egä, “Cane liba Yeesu me

cäbletääpe pepyämu taatu joomlenine, cäme ai pita te piba nabma-lenige cebine.”²² Yoo siige, tabe liba joomlige, Yeesu piba tatatrongtige, teebine jopänige, jojige egä, “Bägrä, wälu gone! Määme ätrunga te meebine miiji bii naawenige.” Siige peeirage padare cabu magebi te miiji äbitige.

²³ Puma cita ca Yeesu liba pui babo biname me mete cabu me atyaramtige, lui me bägrä te budre äbitige, tabe jepänige, biname cina dobidobi bine jecnäjimisi piyepu papa me äbitininisi bägrä me budre name pi.²⁴ Tabe jejemige egä, “Pääye, äyebengäjineye ama cita ca. Bägrä te budre lica gwene, tabe ute gwene.” Teepi teebine ngange ecwänisi.²⁵ Puma cita ca biname bine liba iyecräjemisi mete cabu ca, Yeesu piba abacitige bägrä me ute puupu cabu me, ime jwoomlige, siige bägrä budre cabu ca arpinantige.²⁶ Teepi idre ecenanisi iyeta pui gawe cabu, egä Yeesu ngena mule ne jewenige.

Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Irecu Määsumäsu Biname bine

²⁷ Yeesu pui cewe ne sebmilige. Tabe liba ädige, neeneni irecu määsumäsu biname cina teebine ingwe icwäsi. Teepi ala abayäsi egä, “Daawida me kaakesaare, maane owecu cime tääpumel!”²⁸ Yeesu liba mete bora me abacitige, pui neeneni irecu määsumäsu biname cina piba taacliche teeme bau me. Yeesu äätellice egä, “Weene nää toraca nätrungeniye, egä cane miiji gäne weebibine irecu miiji wawenime?” Teepi jejäsi egä, “Yoo, babo biname.”²⁹ Puma cita ca Yeesu teeme irecu papa cabu ime bine aacitige, jaajige egä, “Weeme ätrunga te ibibi läbitege.”³⁰ Siige teeme irecu cina aasatäsi. Puma cita ca Yeesu kokre cama mene jaajige egä, “Gone biname bine ai poto cidi me umle jaawenimuye.”³¹ Yepä teepi mete ne sebmäläsi, aacliche, Yeesu ne idre jecanenäsi iyeta pui gawe cabu ta.

Yeesu Miiji Jewenige Mene Iicema cäco Biname ne

³² Pui neeneni biname cina liba baacliche, piba biname cina Yeesu bau me secanisi mene iicema cäco biname ne, lui me trupa cabu puga ge niiya cable.³³ Yepä Yeesu liba niiya cable ne iyecräjige, pui biname te piba taatu gije abacitige mene iicemame. Biname cina mutäcäco äbitininisi, jüicisi egä, “Cine niinäce lica ituge Israela gawe cabu apu mule ne päpäna.”³⁴ Yepä Parisea sigu biname cina jüicisi egä, “Niiya cable bime mopeyame te Yeesu ne kokre yäcärüge tabe niiya cable bine äyecrejame.”

Yeesu Owecu Ge Biname bime tääpume

³⁵ Yeesu puma cita ca otnetnäjige iyeta modamoda piyepu matimati cewe cabu ta. Tabe biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu ta piyepu Miiji Mene jejananemige egä, “Acejiyame te pagege biname bine waadena.” Tabe cuta biname bine miiji jewanemige iyeta maramara pita cabu ca.³⁶ Tabe liba bucurage biname tomi bine jepänimige, tabe owecu äbitige, ingle teepi mage ngenecu mäpu cama ge piyepu ätityera tääpume singi ge epu pana maamoi, lui bime ire atwi biname lica ge.³⁷ Yeesu puma cita ca teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Ärucna lui baborage gyene, yepä nesae taatu kaakesea bägrä gemi atomle-came,³⁸ peei name pi weene miiji irecu ätumutame ärucna Yageyame bau me tabe poto kaakesea bägrä bine ätyepame teeme ärucna tääpume.”

10

Yeesu me Twelb Ätyepäneji Biname bime Ngii (Mareko 3:13-19; Luuka 6:12-16)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, ecärimige kokre niiyarage cable bine äyecrejame piyepu iyeta maramara pita bine äyebengäjame.² Age tema pui twelb ätyepäneji biname bime ngii: niinäceyame lui Simona, lui ne einenisi Peteru ca, piyepu teeme igane Andrea; cuta Yakobu teeme igane Yoane lui Jebedayo me bägrä

gegi; ³ cuta Pilipo naabi Bartoloma; Tooma piyepu täks rarekaake uutecra biname ngii Matayo; cuta Yakobu Alaba me bägrä piyepu Tadeus; ⁴ cuta Simona lui Kanana sigu biname gyene piyepu Yuuda Isakariyota lui Yeesu ne budre täapume awaba biname gyene.

*Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige
(Mareko 6:7-13; Luuka 9:1-6)*

⁵ Yeesu ai twelb biname bine apu umle mene cama jityepimige kaakesea waweneme egä, “Gone biname bime bau me naacluge lui Israela biname lica gemi. Cuta gone naacluge nuuja cewe cabu me Samariya gawe cabu je. ⁶ Yepä weene Israela biname bime bau me naacluge, lui cina epu pana gemi apeseräjäneji maamoi cina liiyepu. ⁷ Weene teebibine jejananemepeye egä, ‘Acejiyame te mameta gyene biname bine waadena.’ ⁸ Weene pita biname bine miiji jewenemepeye, budre biname bine erpin-eräjemepeye, lepera pita biname bine miiji jewenemepeye piyepu niyaniya cable bine iyecräjemepeye. Weene kokre ne daremu cäco ituge acata ai mule bine wawenecame, peei name pi weene miiji daremu cäco cuta biname bine itityeräjemepeye. ⁹ Weene gone gol, silba piyepu rarekaake bine yaawadimuye weene cama. ¹⁰ Gone diiba yaawadimuye, coo tuwängle cäbletääpe piyepu ernge gwidape coo piyepu otnetneja suru, ingle kaakesea bägrä ne miiji teeme singi gwidape ceera.

¹¹ Weene liba lui babo cewe cabu me coo piyepu matikolä cewe cabu me latyarin-inuye, weene miiji ärngi, egä laati te singi weebibine teeme mete cabu me äbäcname, siige weene teta cama inajininuge, ngälu weene peei cewe ne saabmaluye. ¹² Weene liba mete cabu me yäabäcnuye, jiicuye egä, ‘Poode!’ ¹³ Pui mete cabu biname cina liba weebibine jiwablininusi, weeme poode te miiji yaanajuge puma. Yepä teepi liba lica jiwablininusi, weeme poode te lacnenutuge weeme bau me. ¹⁴ Poto mete coo piyepu cewe cabu ta liba weebibine lica jiwablininusi coo weeme mene lica jitecijninusi, weeme ernge cabu ca teeme tuuwe bine jääglubäjemuye, siige saabmaluye pui mete ne coo cewe ne. ¹⁵ Cane toraca jijenininine, Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma piyepu Gomora cewe biname cina lui niyarage daremu ne cirege päpäna, matikäli cirege. Lui cewe biname cina lica pa jiwablipesi weebibine, teeme niya daremu lui baborage cirege.”

*Mäpu te Tädenige
(Mareko 13:9-13; Luuka 21:12-17)*

¹⁶ “Cane weebibine jityepininine biname bime bau me, epu pana maamoi cina lipu yaacluge wulp bime sigu cabu me. Weene miiji cobyame bime pana umleumle inajipi piyepu gimäe bime pana niya wawena cäco inajipi. ¹⁷ Weene ireire inajipi, ingle biname peeci nemi, lui cina weebibine joomlinininusi ablaweja mete me waadename. Piyepu teepi teeme abasecretna mete bora ta weebibine itemeläjininusi. ¹⁸ Teepi cämiji pi iwadininusi modamoda biname bime piyepu gawe mope biname bime opo gaabe me weene teebibine piyepu gawe maramara biname bine Miiji Mene jajanename. ¹⁹ Yoo, weebibine liba ablaweja täapume iwadininusi, ngenecu niya gone, egä weene ngena jiicuye coo lipulipu jiicuye. Liba padare te tatyaramtuge weene mene iicename, weebibine piba mene birige ceera iicema täapume. ²⁰ Weene lui mene cire jiicemepeye, peei lui weeme mene lica cirege, yepä weeme Babe me Seemo te ngene atwanena cire icäripi weene ngena iicename.

²¹ Poto biname cina teeme naniganewale bine budre me cirege äyemela. Babe cina peeirage mule cire jaawenepesi teeme bägrä bime täapume. Cuta bägrä cina cire latatrongäripesi teeme mage babe bine budre me äyemelame. ²² Iyeta biname cina weebibine jimugitninusi cäme singi pi, yepä laati te kokre cama cire jaaclajutepi ngälu ngälugaabe me, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna.

²³ Teepi liba yepä cewe cabu weeme täápume claabe läbitininusi, weene miiji nuuja cewe me uucratna. Cane toraca jijenininine, weene cäro camu Miiji Mene jajanena ne cire epirepeye Israela modamoda cewe cabu ta, cane Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, niinäce cire tacnenutepene.

²⁴ Abiberäja bägrä te baborage lica birige teeme abiberäja biname bau ca, coo piiyepu aletnäneji biname te baborage lica birige teeme babo biname bau ca. ²⁵ Pipu pi abiberäja bägrä te bojä jaaguge, tabe liba teeme abiberäja biname cama ibibi läbituge. Cuta aletnäneji biname te bojä jaaguge, tabe liba teeme babo biname cama ibibi läbituge. Yoo, biname cina liba cebine, lui weeme mope biname gäne, nainusi Beelsebul ca, siige piba teepi weebibine, lui cina cäme ingle biname gemi, cuta mage niiyaniya ngii ca iyinininusi.”

*Laati täápume Miiji Wälu
(Luuka 12:2-7)*

²⁶ “Yoo, weene biname bime täápume wälu gone! Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita. Ngena gemi ogä, pagege awabudnäja. ²⁷ Cane krokeciye cabu ngena täápume jijenininine, weene miiji bimu cabu cääri jajanena; weene siiyä mene ca ngena itecijenininige, weene miiji cabucabu pagege jajanena, epu pana mete toro cabu ca lipu mene tiicemusi. ²⁸ Wälu gone eei bime täápume, tääpe ne lui cina budre me yaaglusi, yepä teepi äblicäco seemo ne budre me agli. Pätä miiji weene Acejiyame täápume wälu, ingle tabe miiji gyene tääpe piiyepu seemo bine niiya puupu cabu me acraname. ²⁹ Puu matimati ele cina papa gemi: yepä rarekaake ca neenenä bime jaaletnusi, yepä teeme yepä te lica gawe cabu me saatramuge weeme Babe me umle cäco. ³⁰ Cuta weene piiyepu, Acejiyame iyeta umle gyene weeme poto cidi me. Tabe umle gyene, egä weeme lija matimati edingäli gemi. ³¹ Peei name pi weene gone wälu! Weene modamoda gemi, ele cina matimati gemi.”

*Yeesu ne Jaaitnusi piiyepu Jaainusi
(Luuka 12:8-9)*

³² “Laati te biname bime sobe cabu naitnuge, egä tabe umle gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je cäme Babe me opo gaabe je cire jaaitnepene. ³³ Yepä laati te biname bime sobe cabu nainuge, egä tabe umle lica gyene cane, cane cuta teebine cabucewe je cäme Babe me opo gaabe je cire jaainepene.”

*Gawe cabu je Poode Lica Gyene yepä Cubu
(Luuka 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ “Weene gone apu angi, egä cane itu tädujine ai gawecewe cabu me poode ne acaname. Cane lica itu tädujine poode ne acaname yepä cubuturikä ne secanujine. ³⁵ Imäbägrä te teeme babe bau me claabe läbituge cämiji pi piiyepu ngulebägrä te teeme mage bau me, cuta cnaatete cina teemeteme claabe läbitininusi cämiji pi. ³⁶ Biname me binamewale cina cirege teeme cubuyame me äbita cämiji pi.

³⁷ Lui te baborage singi birige teeme mage babe täápume, yepä matikäli singi cäme täápume, tabe ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame. Coo lui te teeme bägrä bime täápume baborage singi birige, yepä cäme täápume matikäli singi, pipu biname te cuta ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame. ³⁸ Laati te liba teeme barge uli ne palace cabu lica yaacanuge cäme pana, siige cebine ingwe näcwuge, tabe ibibi lica gyene cäme abiberäja bägrä me lenajame. ³⁹ Laati te singi lica gyene teeme ireclota ne mäpu cabu acitame cämiji pi, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi. Yepä lui te singi gyene cämiji pi teeme ireclota ne mäpu cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi.”

*Yeesu me Mene Daremu poto cidi me
(Mareko 9:41)*

⁴⁰ “Laati te liba weebibine jiwablininuge, tabe cebine nawabluge. Piiyepu laati te liba cebine nawabluge, tabe cuta jaawabluge teebine, cebine lui te nätyepuji. ⁴¹ Laati te liba Acejiyame me mename biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe mename biname bime pana daremu ne cire jääpänepi. Laati te liba conocäco biname ne jaawabluge teeme peei ngii name pi, tabe teeme pana daremu ne cire jääpänepi. ⁴² Piiyepu laati te liba ai ngii cäco biname yepä ne gwidape yääcäruge, ngänu gyene puu gäbu niye, inge tabe cäme ingwe äcwi biname gyene, Acejiyame te teebine daremu cire yääcärepi.”

11

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca (Luuka 7:18-35)

¹ Yeesu liba teeme twelb abiberäja bägrä bine umle mene jajanena ne epirige, tabe pui cewe ne piba sebmalige, ädige poto mametamameta cewe me biname bine puma abiberäjame piiyepu mene jajanename.

² Yoane niye ca äciseja biname lui krokeciye mete cabu jage, tabe puga itecijige, egä Keriso ngena jebenige. Puma cita ca Yoane teeme abiberäja bägrä bine jityepimige Yeesu bau me. ³ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine miiji nuuja ne awagrija?” ⁴ Yeesu jejemige egä, “Weene Yoane bau me acnuteye, teebine jejepeye, weene ngena jepänanemeniye piiyepu ngena itecijanininige: ⁵ naace irecu mäsumäsu biname cina cängena jääpänanemusi, ernge niyaniya biname cina miiji waatninusi, lepera pita biname cina miiji läbitininusi, tablame budubuduma biname cina cängena yäätecijanimuge, budre biname cina larpineräjininusi, cuta owecumete biname bine Miiji Mene jajanenemusi. ⁶ Ngenecu miiji eei gemi, laati bemi ätrunga ne lica yaapesarusi cäme bau.”

⁷ Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina liba äcnärige, Yeesu piba gije abacitige biname bine jajanename Yoane poto cidi me egä, “Weene liba Yoane bau me läsipeye daapo taatu cewe cabu me, weene teebine lipu jääpänepeye? Weene baace inge pana biname ne lica jääpänepeye, buuwe te lui ne yaajodnäjepi. ⁸ Cuta piiyepu weene cängena abasogäräneji biname ne lica jääpänepeye, teeme bau me liba läsipeye, inge abasogäräneji biname cina gawe mope biname bime mete cabu yaacrajuge. ⁹ Najeye, weene Yoane ne lipu jääpänepeye, weene liba teeme bau me läsipeye? Weene nää Acejiyame me mename biname ne jääpänepeye? Toraca gyene, yepä Yoane lui baborage gyene iyeta poto Acejiyame me mename biname bime bau ca. ¹⁰ Yoane pui gyene, Oogäräneji mene te lui poto cidi me jüicenige egä, ‘Cane Acejiyame cäme mename biname ne mäame niinäce gaabe me cire jäätyepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi mäame otni täapume.’ ¹¹ Cane toraca jijenininine, egä Yoane lui baborage gyene iyeta biname bime cabu ca, lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname. Yepä page ai kirece padare cabu eei cabu ca lui te matikäli gyene, Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.

¹² Pui padare cabu ca, Yoane niye ca äciseja biname te liba bäärmu jaagednemepi, ngälu airage bimu cabu Acejiyame me waadena mule te kokre cama ituge otni. Piiyepu biname piti nemi lui cina kokre läbitininusi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname. ¹³ Moose teeme Cotre cabu piiyepu iyeta Acejiyame me mename biname cina ngälu Yoane me padare oomlaname, teepi niinäce gaabe me jüicemujisi, egä Acejiyame te biname bine cire yaawademepi. ¹⁴ Weene liba singi teeme mene ätrungame, weene miiji umle äbita, egä Yoane lui Eliya sine, lui me otni poto cidi me teepi niinäce gaabe me jüicemujisi. ¹⁵ Weene liba tablame piti nemi äteciyame, itecijinege umle äbitame.

¹⁶ Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine, page lui cina ireclota gemi? Teepi epu pana gemi matimati bägrä, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletna puupu cabu, siige teemeteme ala labayaninusi egä,

¹⁷ 'Cine dobidobi jääcnäjimusi,
yepä weene giire lica jääwäjuye.

Cine owecumete uupera yaatangusi,

yepä weene singi lica ele me.' ¹⁸ Yoo, Yoane te tädepi. Tabe deedei cäco yaanajepi piyepu waina niye lica yäänäjemepi. Yepä biname cina singi lica teeme mule täapume, siige jiicusi egä, 'Yoane me niya cable pisi nyene.' ¹⁹ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane yäärwäjune, yäänäjune, yepä biname cina cuta singi lica ge cäme mule täapume, siige teepi jiicusi egä, 'Jepäneye ai biname ne, mage looloyame gyene piyepu waina niye änäjäyame gyene. Tabe täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname bime biname gyene.' Mine liba jääpänusi, egä Acejiyame bau ca lui mule te ngena jaawenuge, mine peei cabu ca opo yaawatnusi, egä Acejiyame me umle toraca gyene."

Ätrunga cäco Cewe poto cidi me
(Luuka 10:13-15)

²⁰ Yeesu gije abacitige cewe biname bine ablawejame, lui cina lica ituge atatröngära teeme niya mule cabu ca, ngänuge tabe bucurage ciitaca mule bine itu jaawenanemepi puma. ²¹ Tabe jejemige egä, "Oo Korasine piyepu Betesaida cewe biname, lipu babo niyarage cirege weeme täapume! Cane lui ciitaca mule bine ituge weeme cabu wawena, liga cire jaawenemepi Turo piyepu Sidona cewe cabu, biname cina puma ragre cire lasigrärinejisi piyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabame, egä teepi teeme niyaniya mule bine ituge abmaläcema Acejiyame bau me atatröngärame. ²² Korasine piyepu Betesaida cewe biname, cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Turo piyepu Sidona cewe biname cina teepi plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca. ²³ Cuta weene Kaprenauma cewe biname! Weene nää apu jingenininige, egä weebibine awepenta cabu me Acejiyame bau me? Eewe, weebibine niyarage puupu cabu me cire iyäripesi. Sodoma cewe biname cina liga cire jääpänemejisi ciitaca mule bine, weene lui bine ituge päpäna, pui cewe te page cerämu cire yaanajeji. ²⁴ Kaprenauma cewe biname, cane jijenininine weebibine, egä Acejiyame me atrana bimu cabu Sodoma cewe biname plowa cire jääpänepesi weeme cabu ca."

"Ayo Naaclege Cäme bau me Diibe Oocaname."
(Luuka 10:21-22)

²⁵ Peei padare cabu Yeesu jiicige egä, "Babe, maane lui Yageyame gäte gawecewe piyepu cabucewe täapume, cane meebine eso nääcärenine, egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu miijimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja. ²⁶ Babe, ai lui mäame miijirage singi gyene.

²⁷ Cäme Babe te iyeta gwidape bine itu saabmalemepi cäme ime cabu. Nuuja te umle lica gyene Bägrä, yepä Babe taatu umle gyene; cuta nuuja te umle lica gyene Babe, yepä Bägrä taatu umle gyene piyepu eei biname cina umle gemi Babe, Bägrä te lui bime täapume singi aboclomta teebine.

²⁸ Naaclepi cäme bau me, lui cina gloose gemi mäpu biijabija bine waadename. Cane weebibine diibe oocana pa icäripene. ²⁹ Gone jäägyemuye lui mäpu bine jääpänimuye cämiji pi piyepu cäme bau ca labiberäjininuye, ingle cane owelaamelame biname gäne piyepu cane awepyeräja umle cäco gäne, siige weene piba poode ne pa jepänepewe. ³⁰ Cämiji pi lui mäpu bine jääpänimuye, plowa birige, piyepu cane ngena bine liba yaacranimune weeme cabu, mäpu lica birige."

12

Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me (Mareko 2:23-28; Luuka 6:1-5)

¹ Pui padare yepä Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe cabu ädige. Abiberäja bägrä loolomecewe te joomlemige. Teepi puma cita ca wiiti mope bine ecrecimisi, kuu bine erwäjimisi. ² Parisea sigu biname cina jepänimisi, teepi ngena jewenisi, siige Yeesu ne jejisi egä, “Jepänimi! Määme abiberäja bägrä cina mime Sabade cotre ne bii jetropangtisi, teepi lui mule becnisi.”

³ Yeesu jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema, mope biname Daawida lui mule ne jewenuji, tabe piyepu teta cama lui biname teepi liba loolo me icrajuji, yepä teeme deedei lica. ⁴ Tabe iiwäreja mete cabu me abacituji, buluduu ne sisatuji, buluduu lui Acejiyame täöpume acitäneji ge, siige ecäranemuji teta cama lui biname bine, siige teepi erwäjujisi. Teepi pui lui cotre ne jetropangtujisi, ingle iiwäreja biname taatu cina miiji gemi pui buluduu ne loolo. ⁵ Egäsu weene cuta Moose me Cotre mene cabu ituge acnema, egä iiwäreja biname cina Sabade bimu cabu miiji yaacluge iiwäreja mete me kaakesea wawename. Teepi cuta pui lui Sabade* cotre ne jaatropangtusi, yepä teepi kälyä birige. ⁶ Cane jijenininine weebibine: cane säne baborage, iiwäreja mete matikäli gyene. ⁷ Oogäräneji mene te jiicenige egä, ‘Cane singi lica gäne biname cina cebine iiwärejame, yepä cane singi gäne teepi biname bine owecu wawename.’ Weene liga toraca umle cirege, egä ai mene ngeno myene, weene piba lica cire jaatranemejiye, lui biname cina niya mule bine lica jaawenimusi. ⁸ Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme conocäco pisi nyene jajime Sabade bimu cabu ngena wawename.”

Duudemu Ime cama Biname (Mareko 3:1-6; Luuka 6:6-11)

⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige, yepä abasecretna mete cabu me abacitige. ¹⁰ Biname puga ge, lui me ime duudemu ge. Poto biname puga ge, lui cina singi ge ingle ne päpäname Yeesu ne aitnejame, siige teepi teebine itemlisi egä, “Nää Cotre ibi mule gyene Sabade bimu cabu pita biname ne miiji wawename?” ¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weeme yepä me liba maamoi pisi nyene, siige Sabade bimu cabu cupicu bora me yaatramuge, egäsu weene saarpatuye? ¹² Maamoi matikäli gyene, biname baborage gyene, peei name pi nuuja cotre lica gyene biname täöpume miiji mule wawena Sabade bimu cabu.” ¹³ Piba Yeesu pui pita biname ne jejige egä, “Määme ime tuuti!” Tabe ime uutige Yeesu bau me, piba siige teeme ime te miiji äbitige epu pana nuuja ime liiyepu. ¹⁴ Yepä Parisea sigu biname cina puma cita ca eclige, siige mene jitranisi Yeesu ne budre me acitame.

Acejiyame me Kaakesea Bägrä Lipu Gemi?

¹⁵ Yeesu itecijige, egä Parisea sigu biname cina mene jitranisi teebine aglime, siige tabe pui cewe ne sebmalige, nuuja gome me äyeblyngtige. Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi. Laati bemi pita cama, tabe iyeta teebibine miiji jewenanemige. ¹⁶ Puma cita ca tabe teebibine giri jicranimige, egä teebine gone awabudni-ta. ¹⁷ Yeesu lui mule jewenige, ibibi äbitige mename biname Isaya me mene cama egä,

¹⁸ “Age sena, cane lui kaakesea bägrä ne ituge jaji.

Tabe cäme singi biname gyene, cane teeme täöpume ngenecu miiji gäne. Cane cäme Seemo ne teeme cabu me cire yaacitepene.

Tabe te biname bine umle cire jaawenemepi cäme atrana poto cidi me.

¹⁹ Tabe lica cirege mene abaja coo claabe cama ala abayena.

Teeme tagepogogo ne lica cirege gaabe cabu ta ätecijana.

* **12:5:** Sabade cotre: Sabade cotre te jiicenige, egä biname te gone lecaleca padare otni Sabade bimu cabu.

²⁰ Tabe ajodnäneji sogo ne lica cirege ägäbuta,
cuta ätuma mameta lampa ne lica cirege ätuma.
Tabu apu cire läbitanepi, ngälu biname cina Acejiyame me cotre bine cire jaawenemepesi.

²¹ Iyeta maramara gawe biname cina teeme ngene atwanena bine cire yaacranemepesi teeme bau me.”

*Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi
(Mareko 3:20-30; Luuka 11:14-23)*

²² Biname cina yepä biname ne secanisi Yeesu bau me, lui te irecu mäsumäsu piyepu mene iicema cäco ge, ingle teeme niiya cable puga ge. Yeesu teebine miiji jewenige, siige tabe mene jiiicemige piyepu tabe irecu aasatige. ²³ Biname tomi cina mutäcäco äbitininisi. Teepi ätemläjinisi egä, “Nää, tabe pama mope biname Daawida me kaakesaare gyene?”

²⁴ Parisea sigu biname cina liba ai mene itecijemige, teepi jiiicisi egä, “Tabu naace popi niiya cable bine yääyecräjemuge, ingle Beelsebul lui niiya cable bime mopeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niiya cable bine äyecrejame.”

²⁵ Yeesu umle äbitige teeme ngene atwana poto cidi me, siige jejemige egä, “Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watata lapirininusi. Cuta piyepu babo cewe biname coo ingle biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi lica birige lenaja. ²⁶ Siige Satani lui bine yaawadimuge, teeme yepä tomi te liba nuuja tomi cama cubu jiiicäsi, teepi siige uja maramara me läbitininusi, cije Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja? ²⁷ Yoo, weene jiiiceniye egä Beelsebul, lui ne Satani ca cuta einenisi, tabe te cebine kokre näcärüge cane teeme niiya cable bine äyecrejame. Peei toraca lica gyene, ingle Beelsebul singi lica gyene teeme niiya cable bine biname cabu ca äyecrejame. Yoo, poto weeme abiberäja bägrä cina niiya cable bine cuta yääyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne waweneme? Lica Beelsebul bau ca. Peei name pi weemerage abiberäja bägrä cina jaawabudnitusi weeme conocono mene, egä cäme kokre cable bine äyecrejame lui Beelsebul bau ca gyene. ²⁸ Eewe, cäme kokre lui teeme bau ca lica gyene, yepä Acejiyame me Seemo te kokre näcärüge cane niiya cable bine äyecrejame, siige weene peei name pi umle gemi, egä Acejiyame me waadena mule te weeme cabu me ituge atyaramta.

²⁹ Nuuja te äblicäco abacita kokre biname me mete cabu me teeme gwidape bine waadename, tabe liba teebine niinäce lica jätäyuge. Yepä tabe liba teebine niinäce jätäyuge, tabe piba labacituge teeme mete me gwidape waadename.

³⁰ Laati te cäme biname lica gyene, tabe cebine näcisärmutuge. Laati te cäme bau me lica taabasecretnimuge, tabe yaaplidnäremuge. ³¹ Peei name pi cane jijenininine, egä laati te liba ngena niyaniya mene jiiicemuge coo ngena nuuja niiya mule bine jaawenimuge, tabe miiji gyene kälyä äbitame pui niiya cabu ca. Yepä laati te liba niyarage mene jiiicemuge Aceji Seemo poto cidi me, teeme peei niiya te iyeteta yaanajuge. ³² Laati te liba näcisärmutuge cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, tabe miiji gyene kälyä äbitame teeme peei niiya mule cabu ca. Yepä laati te Aceji Seemo ne yäacisärmutuge, teeme peei niiya te iyeteta yaanajuge.”

*Uli piyepu Teeme Kuu
(Luuka 6:43-45)*

³³ “Uli liba miiji birige, teeme kuu cuta piyepu miiji birige. Yepä, uli liba niiya birige, teeme kuu cuta niiya birige. Weene uli ne opo yaawatnuye teeme kuu cabu ca. ³⁴ Weene cobyame pana gemi! Biname me ngenecu liiyepu, teeme mene cuta piyepu. Weene lipulipu miijirage mene iicema, ingle weene niyarage gemi? ³⁵ Miiji biname te teeme miiji ngenecu cabu ca miiji mule bine saaboclomäjimuge, niiya biname te teeme niiya ngenecu cabu ca niiya mule bine saaboclomäjimuge. ³⁶ Cane jijenininine weebibine, egä

Acejiyame me atrana bimu cabu biname cina miiji cire yaaboclomäjemepesi, egä ngena ingle cabu teepi papa kuu cäco mene ituge iicema. ³⁷ Weeme mene cabu ca weebibine atrana cirege, egä weene miiji biname gemi coo niya biname gemi.”

Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Mareko 8:11-12; Luuka 11:29-32)

³⁸ Poto cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine singi gemi maane ciitaca mule ne wawename cime päpäname.”

³⁹ Yeesu jejemige egä, “Weene lipu niyarage ätrunga cäco biname gemi, page ai padare cabu lui cina ireclota gemi! Weene singi gemi cäme bau ca ciitaca mule ne päpäname, yepä weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä Acejiyame me mename biname Yoonä me ciitaca mule ne taatu pa jepänepeye. ⁴⁰ Yoonä lipu babo cibi me camuge bora enajuji nesae bimu nesae ciye cama, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta piyepu gawe bora pagege lenaja nesae bimu nesae ciye cama. ⁴¹ Atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cire talotnäripesi budre cabu ca weene cama gigri atrana täapume. Teepi weebibine cirege aitneja, ingle teepi teeme niya mule bine itu ebmalimujisi Yoonä me bäärmä mene name pi. Siige cane age säne baborage Yoonä bau ca, yepä weene cebine lica ituge ätrunga.

⁴² Cuta Siiba gawe mope magebi te atrana bimu cabu weene cama gigri cire tarpinan-tepi siige tabe weebibine cirege aitneja, ingle tabe cudecewe cewe ca tocluji Solomona me umle mene äteciyame. Siige cane age säne baborage Solomona bau ca, yepä weene singi lica gemi cebine äteciyame.”

Yeesu me Mene Niiya Cable Acnenuta poto cidi me
(Luuka 11:24-26)

⁴³ “Niiya cable te liba biname me trupa ne yaabmaluge, tabe waatnetnäjuge niye cäco cewe cabu ta, puupu ne jäärnguge ngene oocaname. ⁴⁴ Liba lica jääpänuge, tabe jiicuge egä, ‘Cane acnenine piyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’ Tabe siige lacnuge, jääpänuge mete ne apretnäjeji piyepu miijirage acranäneji. ⁴⁵ Tabe piba läduge poto seben mage niyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname me trupa cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige iyeta mage niyarage me läbituge. Pui yepä mule te cirege äbita ai niyarage biname bime täapume, lui cina ireclota gemi page.”

Yeesu me Ingle Biname Laati Bemi?
(Mareko 3:31-35; Luuka 8:19-21)

⁴⁶ Yeesu liba camu biname bine mene jajanena cabu jage, teeme mage piyepu iganewale cina piba tatarige. Teepi puutucu je inyemutäjimige, biname bine itemlim-isi Yeesu cama mene me. ⁴⁷ Puma cita ca yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Määme mage piyepu iganewale puutucu je ete nemä. Teepi singi gemi maane cama mene iicemame.”

⁴⁸ Yeesu pui biname ne itemlige egä, “Maane lipu ngene jotwa-nenite, laatu nwene cäme mage cuta laati bemi cäme naane igane?” ⁴⁹ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägerä bine teeme ime ca jewabimige, jiicige egä, “Ire, cäme mage piyepu cäme naane igane age tema. ⁵⁰ Laati te liba jaawenuge cäme Babe cabucewe je teeme singi ne, tabe lui cäme naane, cäme igane, cäme ngule, cäme mage.”

13

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Mareko 4:1-9; Luuka 8:4-8)

¹ Peeirage bimu cabu Yeesu mete ne sebmalige, ädige, sawa ligi cabu adnatige.
² Bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, teebine jewaclomtisi, siige tabe

poo cabu acenutige, adnatige. Biname cina sawa ligi cabu imyemutäjimige. ³ Yeesu ngene ca agli mene ca jejemige bucurage mule poto cidi me. Tabe jüicige egä,

“Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame. ⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige, siige ele cina seclige, erwäjimisi pui kuu gije bine. ⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma paple ge. Gije cina watata äpletnärinisi, inge gawe poone lica gyene. ⁶ Bimu te liba tacitige, nuunu te iplatnimige mamye gije bine, siige teepi piba iglumetnemige, inge teeme braju cina sungabe me lica ebäcnisi. ⁷ Poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete cabu, siige pägepäge cina uutinisi, gije bine jetäyimisi. ⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, siige miijirage uutinisi. Teepi jeciretnemige, kuu jepänimisi: poto lui yepä hanred, poto lui siksti, poto lui teeti. ⁹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, itecijinege umle äbitame.”

*Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca
(Mareko 4:10-12; Luuka 8:9-10)*

¹⁰ Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi maane biname bine jejananemite ngene ca agli mene ca?” ¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weebibine umle ituge wawena, egä Acejiyame lipulipu biname bine waadena, yepä teebibine lica ituge umle wawena pui poto cidi me, pui name pi cane ngene ca agli mene ca jejananemine teebibine. ¹² Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerämu umle ceera, siige teeme umle te babo pa läbitepi. Yepä lui biname te singi lica gyene umle täapume, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi teeme lui matikäli umle pisi nyene. ¹³ Cane naace name pi biname bine ngene ca agli mene jaajanemune, inge teepi ngene jwaatwananinusi, yepä ngene ca lica yaaglusi; teepi yäatecijemuge, yepä teepi äblicäco äteciya piyepu opo awatna. ¹⁴ Teeme cabu ibibi äbitenige Acejiyame me mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jicemuji egä,

‘Weene itecijinuge cuta itecijinuge, yepä weene lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye, ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpänuye.

¹⁵ Ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi,

teepi tablame budubuduma gemi,

teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,

teepi piba teeme irecu ca jääpänimusi,

tablame ca yäatecijemuge,

ngene atwana ca opo yaawatnusi,

siige tatatrongärininusi cäme bau me cane Acejiyame te teebibine miiji wawename.’

¹⁶ Weene gege gemi, inge weene weeme irecu ca jääpänuye, tablame ca itecijinuge, siige opo egäcäro yaawatnuye cäme mene inge ne. ¹⁷ Cane jijenininine weebibine, egä bucurage Acejiyame me mename biname piyepu conocäco biname, teepi baborage singi ituge ire me, weene lui gwidape bine jääpänanemepeye, yepä teepi lica ituge päpäna. Teepi singi ituge äteciame, weene lui itecijanipi, yepä teepi lica ituge äteciya.”

*Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Mareko 4:13-20; Luuka 8:11-15)*

¹⁸ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene itecijinege, ngena tääpu myene ngene ca agli mene kuu gije iisabeja poto cidi me. ¹⁹ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene yäatecijemuge Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me, yepä teepi opo lica yaawa-tnusi pui mene ne. Puma cita ca Satani te täduge, pui mene bine yäasecräremuge epu pana, ele cina lipu kuu gije bine yäärwäjimusi. ²⁰ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui

eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene liba yäatecijemuge, gege cama watawata joomlusi. ²¹ Yepä teepi matikolä padare taatu jäätrungusi, inge teepi epu pana braju cäco gije liiyepu. Teepi liba mäpu ne jääpänusi coo teeme poto cidi me liba jiietnäjemus, inge teepi pui Miiji Mene ne jäätrungusi, teepi piba taatu teeme ätrunga bine yaabmalimusi. ²² Lui kuu gije cina yaatrametnemuge pägepäge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, yepä mäpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me, cuta singi rarekaake piyepu poto gwidape täapume, teepi peei Mene ne jäätäyusi pägepäge mete pana, siige kuu cäco läbituge. ²³ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miiji gawe cabu me, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu yepä hanred kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu teeti kuu.”

Ngene ca Agli Mene Gäli poto cidi me

²⁴ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Calwacupi yageyame te puga ge. Tabe läduge, miiji gije bine yäatemuge teeme calwacupi cabu. ²⁵ Biname cina ute liba waagraruige, calwacupi yageyame me cubu biname te täduge, baace popo bine yiisabäjemuge calwacupi cabu me, siige luucruige. ²⁶ Gije cina luutinusi, teeme mope cabu ca läsinusi kuu. Teepi gäli cina cuta luutinusi. ²⁷ Puma cita ca calwacupi yageyame me kaakesea bägrä cina saacluge teeme bau me, jaajusi egä, ‘Babo biname, nää peei miiji gije lica gemi, maane lui sitemumete mäame calwacupi cabu? Luma cita ca gäli cina saacluge?’ ²⁸ Tabe jaajemuge egä, ‘Peei lui cubu biname gyene, lui te baace popo bine sewadimumi, siige seyäräjemumi cäme calwa-cupi cabu.’ Teepi yäatemlusi egä, ‘Nää, maane singi gäte cine otnime gäli amingejame?’ ²⁹ Tabe calwacupi yageyame te jaajemuge egä, ‘Gone naacluge, inge weene liba gäli jaa-mingäjemuye, poto gije bine cuta yuutemuye. ³⁰ Ebmalemepeye, luutipesi gigri ngälu ire acita padare, piba cane ärucna biname bine cire täatyepemepene gäli bine niinäce uutemame, sigu wawename, siige iisabame uliobo cabu me. Piba teepi kuu bine cire yaatomlecmepesi cäme mete cabu me waadename acrana täapume.’ ”

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Mareko 4:30-32; Luuka 13:18-19)*

³¹ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te mastad kuu gije ne ecatige, siige jecnige teeme calwacupi cabu. ³² Pui kuu gije lui matikäli birige iyeta kuu gije cabu ca, yepä liba luutuge, babo läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, piba ele cina saacluge teeme mete bine arangejame teeme ciipe cabu.”

*Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me
(Mareko 4:32-34; Luuka 13:20-21)*

³³ Yeesu nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä magebi te nesae diiba bine saawaduge bulu cama, jaaglemeläjimuge yepä kuke bora, uutneca gwidape ne saacatuge, yaacranimuge, siige jaama-nguge. Puma cita ca iyeta pui buluduu te tuutnecuge.”

³⁴ Iyeta ai maramara mene Yeesu ngene ca agli mene ca biname bine jejananemige. Tabe nuuja mene ca teebibine lica yaabiberäjimuge yepä ngene ca agli mene ca. ³⁵ Apu ibibi äbitige Acejiyame me mename biname me mene egä,

“Cane cirege ngene ca agli mene iicema.

Cane cirege jajanena mule poto cidi me,

lui cina ämleträreji gemi agedna cabu ca.”

Yeesu Eboclomtige Ngene ca Agli Mene ne Gäli poto cidi me

³⁶ Yeesu biname bine sebmalmige, mete bora me abacitige. Teeme abiberäja bägrä cina seclige teeme bau me, jejisi egä, “Maane seboclomti cime täöpume ngene ca agli mene lui jüicite gäli poto cidi me calwacupi je.”

³⁷ Yeesu puma cita ca gije abacitige pui mene ne aboclomtame. Tabe jejemige egä, “Biname lui te miijirage gije bine itemige, peei lui tabe sine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji. ³⁸ Calwacupi lui ai gawecewe gyene. Miijirage gije eei biname gemi, Acejiyame te lui bine ewadenemige; gäli eei biname gemi, Satani te lui bine ewadenemige. ³⁹ Cubu biname lui te gäli uutana täöpume baace popo bine calwacupi cabu me yisabäjemige, tabe lui Satani sine. Ire acita lui gawecewe me ngälugaabe padare gyene. Ärucna biname lui Acejiyame me mename seemo gemi. ⁴⁰ Gäli bine lipu tomi jewenimisi ayime, pepu pana cirege ai padare me ngälugaabe je äbita. ⁴¹ Piba Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe teeme mename seemo bine cire täätyepemepi teeme binamewale bime cabu ca eei bine waadename, lui cina biname bine opo jaawenimusi niiyaniya mule bine wawenecame, piyepu nuuja niiyaniya mule waweneca biname bine. ⁴² Teepi teebibine cire yisabäjemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Puma teepi ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi. ⁴³ Piba conocäco biname cina bimu apaclyera pana cirege, teeme Babe te liba cire yaawademepi teebibine. Weeme liba tablame piti nemi äteciyame, itecijinege umle äbitame.”

Nesae Ngene ca Agli Mene Acejiyame te Biname bine Waadana poto cidi me

⁴⁴ “Apu gyene, Acejiyame te biname bine liba yaawadimuge. Yepä biname te babo daremuyame miijirage gwidape ne jääpänuge, lui te gawe ca äclidnäneji ge. Tabe siige cääri cuta jääclidnuge, gege cama läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Rarekaake bine liba jääpänimuge, ingwe ca piba läduge, peei gawe ne jaaletnuge.

⁴⁵ Cuta apu gyene Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te kusa bine jäärngemuge. ⁴⁶ Tabe liba yepä jamyacurage ne jääpänuge, tabe läduge, iyeta teeme gwidape bine yaawadimuge aletname. Pui rarekaake ca siige pui jamyacu kusa ne jaaletnuge.

⁴⁷ Cuta apu birige, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Cibubade biname cina net sigu ne jaadadnäjusi malu cabu, siige tabe maramara cibi bine joomläjicmuge.

⁴⁸ Liba tapanuge, cibubade biname cina yäälädnusi doro me, ladnatäruge, cibi bine jaa-tranimusi maramara acraname. Miijiyame bine diiba bora me yääbäcnimusi, niiyaniya bine yisabimusi. ⁴⁹ Apu mule te ai padare me ngälugaabe je cirege äbita. Acejiyame me mename seemo cina cire saaclepi niiya mule biname bine waadename miiji mule biname bime cabu ca, ⁵⁰ siige cire yisabemepesi baborage uliobo wädräji cabu me. Teepi puma ele cire yaangenetnemepi, giricu cire yaatebecmepesi.”

⁵¹ Siige Yeesu teeme abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Nää, weene opo bewat-nimiye iyeta ai ngene ca agli mene bine?” Teepi ‘yoo’ mene jejisi. ⁵² Yeesu puma cita ca jejemige egä, “Cotre abiberäja biname, laati te umle gyene mime cotre bine, tabe liba Acejiyame ne conocäco yäacäruge teebine acaname, tabe mete yageyame pana birige, lui te kirece piyepu sasa gwidape bine säasemuge teeme cumä cabu ca.”

*Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi
(Mareko 6:1-6; Luuka 4:16-30)*

⁵³ Yeesu liba iyeta ai ngene ca agli mene jajanena bine epirimige, tabe pui cewe ne sebmalmige, ⁵⁴ acnenutige teemerage cewe me. Tabe puma biname bine ebiberäjimige abasecretna mete cabu. Lui cina jitecijisi, teepi mage mutäcäco äbitininisi, siige ätemläjinisi egä, “Tabe luma cita ca ituge ai umle ne acata? Cuta luma cita ca kokre ne itu jääpänanepi ciitaca mule bine wawenecame. ⁵⁵ Tabe pui mete raranga biname me bägrä gyene. Mariya teeme mage gwene piyepu Yakobu, Yoosepa, Simona, Yuuda naabi

teeme iganewale gemi. ⁵⁶ Teeme ngulewale cuta ama piti nemi. Cije tabe luma cita ca umle äbitanenige iyeta ai mule bine wawenecame?" ⁵⁷ Siige teepi Yeesu ne jigiyisi.

Yeesu puma cita ca jejemige egä, "Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu piyepu teemerage binamewale cina." ⁵⁸ Tabe puma bucurage ciitaca mule bine lica jewenimige, inge teepi ätrunga lica ge teeme täápume.

14

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Budre (Mareko 6:14-29; Luuka 9:7-9)

¹ Pui padare cabu Galilaya probins mope biname ngii Heroda te Yeesu poto cidi me itecijige. ² Tabe puma cita ca teeme ingwe gaabe biname bine jejemige egä, "Tabe lui Yoane niiye ca äciseja biname gyene. Tabe budre cabu ca itu tarpinantumi, peei name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame."

³ Heroda ai mene jiicige, inge tabe sine biname, laati te tejemimumi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete bora me äsinglentame. Tabe ai mule ne tewenumi inge Herodiyas name pi, lui teeme igane Pilipo me coga ge, yepä Heroda te juutecrepi, siige teeme coga me jwaawenepi. ⁴ Puma cita ca Yoane te Heroda ne jaajanepi egä, "Peei lui miiji mule lica gyene maane mäame igane me coga ne acatame." ⁵ Heroda tabe peei name pi singi ge Yoane ne budre me aglime, yepä tabe wälu ge biname name pi, inge teepi ngenen totwananimesi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname gyene. Peei name pi tabe wata lica seglumi, yepä krokeciye mete bora me secitumi.

⁶ Yoo, Yoane niiye ca äciseja biname me budre gaabe apu gyene: liba Heroda me ärngi bimu te tatyaramtuge, tabe soriyomu ne jewenige. Pui padare cabu puga ge Herodiyas me beecma bägrä. Tabe giire jewäjige soriyomu biname bime opo gaabe. Heroda mage gege äbitige teeme giire name pi, ⁷ siige jojige egä, "Cane Acejiyame me opo gaabe je naajenine, egä maane ngena täápume liba nätinärenite, cane nääcärenine." ⁸ Ngulebägrä me mage te jojige tabe Heroda ne apu jajime egä, "Cane singi gäne Yoane niiye ca äciseja biname ne aglime, piba teeme mope ne pleito cabu acaname cäme bau me päpäna täápume, egä tabe budre gyene." Siige tabe ngulebägrä te ai mene jejige Heroda ne. ⁹ Heroda ngenecu mäpu me äbitige, yepä tabe lui Acejiyame me ngii cabu mene jojige teeme soriyomu biname bime opo gaabe je, peei name pi tabe teeme kaakesea bägrä ne jejige ngulebägrä me singi wawename. ¹⁰ Kaakesea bägrä te ädige, Yoane me mope ne teläcnutige krokeciye mete cabu, ¹¹ mope ne secanige pleito cabu, siige ngulebägrä ne ocäriige. Tabe teeme mage ne ocäriige. ¹² Yoane me abiberäja bägrä cina seclige, teeme budrekaake ne isatise mete cabu ca, gape cabu ecitisi. Puma cita ca teepi äcnäriige, Yeesu ne jejisi, egä ngena mule cina bäbitinisi Yoane poto cidi me.

Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige (Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)

¹³ Yeesu liba Yoane me budre poto cidi me itecijige, tabe pui cewe ne sebmalige, poo gaabe ädige biname cäco cewe me ten taatu. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu bädige, teepi siige teeme cewe bine sebmäläcemisi, ernge ta eclige pui puupu cabu me Yeesu liiyeme ädige. ¹⁴ Teepi niinäce atyarige, Yeesu me poo te ingwe sipyige. Yeesu liba poo cabu ca arpatige, tabe bucurage biname bine jepänimige. Tabe owecu äbitige teeme täápume, siige pita biname bine miiji jewenanemige.

¹⁵ Pui mämliteca cabu je abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, "Bimu te mage bädige. Biname cäco cewe gyene ai, peei name pi biname bine jityepimi mameta lui cewe gemi, teepi puma cita ca deedei aletname teeme täápume." ¹⁶ Yepä Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, "Teepi nuuja singi lica gemi otnime, inge weene te

teebibine deedei ecäremeye.” ¹⁷ Teepi jejisi egä, “Cime nata nuujarage deedei ama lica gemi, yepä faib buluduu gemi piyepu neeneni cibi bumate gegi.” ¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Sewademeye aima cäme bau me.”

¹⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige baace papa cabu adnaterame. Tabe piba faib buluduu neeneni cibi cama sewadimige, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäriige. Piba tabe buluduu bine itrecimige cibi cama, abiberäja bägrä bine ecärimige, teepi siige biname bine ecäranemisi. ²⁰ Iyeta biname cina ibibi erwäjimisi. Abiberäja bägrä cina buluduu pacupacu bine etomlicmisi, jengärimisi, twelb diiba cina tapanininisi. ²¹ Lui rooriye cina erwäjisi pui deedei, teepi faib tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi.

Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Mareko 6:45-52; Yoane 6:15-21)

²² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetne-rame, niinäce gaabe me äwäcame sawa nuuja poto doro me, tabe liba biname bine jityepäjemige. ²³ Siige tabe biname bine liba niinäce jityepäjemige, tabe piba jegelige podo cabu me irecu ätumutame. Mämletca me liba, Yeesu ten taatu puga ge podo cabu. ²⁴ Poo te sawa kuukälu cabu jage. Uule kuu cina poo ne eboclomäjisi, ingle buuwe te magerage opopo tipwäjige. ²⁵ Paulo ala me Yeesu piba täinige podo cabu ca, niiye papa cabu ta ädige teeme bau me. ²⁶ Abiberäja bägrä cina teebine liba tepänisi niiye papa cabu otni je, teepi siige mage wälu ge. Teepi apu jiicisi egä, “Tabe lui dadrange gyene,” siige wälu ala abayininisi. ²⁷ Yepä Yeesu jejemige egä, “Wälu gone, cane säne!” ²⁸ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, liba toracarage maane säte, maane naji cane uuplaname niiye papa cabu mäame bau me otnime.” ²⁹ Yeesu jejige egä, “Tädi!” Peteru puma cita ca tuuplige poo cabu ca, gije abacitige niiye papa cabu Yeesu bau me otnime. ³⁰ Yepä tabe liba jepänige, buuwe te kokre cama titwige, tabe wälu äbitige, siige abumame äbitige. Tabe ala abayige egä, “Yageyame, nätinyäri!” ³¹ Piba taatu Yeesu ime uutige, joomlige teebine, jejige egä, “Mäame ätrunga matikäli gyene. Maane ngeno me neeneni ngeno atwana cama gäte?” ³² Teepi liba acenutäsi poo cabu me, buuwe te piba ärputige, siige mataru te enajige. ³³ Abiberäja bägrä cina poo cabu kokorare ca ipednäremisi Yeesu täapume, jejisi egä, “Toraca, maane Acejiyame me Bägrä gäte.”

Yeesu Pita Biname bine Miiji Jewenemige Genesareta Gawe cabu
(Mareko 6:53-56)

³⁴ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba sawa ne yuurisi, teepi atyarige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige. ³⁵ Puma cita ca pui gawe biname cina liba Yeesu ne opo ewatnisi, teepi idre jecananisi cewe gaabegabe ta, siige biname cina iyeta pita biname bine sewadanemisi Yeesu bau me. ³⁶ Teepi teebine itemlisi egä, “Pita biname cina lipu gemi mäame cäbletääpe pepyämu taatu oomlaname?” Siige iyeta lui cina joomläjisi, teepi miiji äbitaninisi.

15

Saarewale bime Abiberäja
(Mareko 7:1-13)

¹ Poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina seclige Yeesu bau me Yerusalema ca. ² Teepi itemlisi egä, “Lipu pi mäame abiberäja bägrä cina mime saarewale bime mule bine lica jaawenimusi? Teepi deedei loolo niinäce gaabe me ime lica läcisäjinusi cude gwidape cabu ca kälyä äbitame.”

³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene weemämu ngeno me Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule wawena ca? ⁴ Acejiyame te itu tiicuji egä, ‘Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita’ cuta piyepu egä, ‘Laati te liba teeme

mage babe bime poto cidi me niyarage mene jicemuge, teebine miiji budre me acita.’
⁵Yepä weene jicuye, egä biname me liba gwidape pisi nyene mage babe bine ätityerame,
 yepä tabe liba jicuge egä, ‘Ai gwidape lui Acejiyame täapume myene,’⁶ siige tabe teeme
 peei mene name pi kälyä bäbitige teeme mage babe bine ätityerame pui gwidape ca. Apu
 pi weene Acejiyame me mene ne kaake me jaawenuye naace täapume weene saarewale
 bime abiberäja ne äcwetname.⁷ Weene walya biname gemi! Toraca gyene Acejiyame me
 mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jicuji weeme poto cidi me egä,
⁸‘Ai biname cina cebine nawepyeräjusi teeme tage miipe ca,
 yepä teeme ngene atwanena cudecewerage gyene cäme bau ca.
⁹Teepi nuuja miiji lica gemi cebine awepyeräjame,
 ingle teepi biname bine yaabiberäjimusi cotre bine äcwetname, lui cäme cotre lica
 gemi.’ ”

Lui Gwidape cina Biname ne Niiya me Jaawenusi
 (Mareko 7:14-23)

¹⁰ Yeesu biname bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cängena itecijinege, umle
 äbitinineye ai mene! ¹¹ Biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, pui te niiya
 me lica jaawenuge, yepä teeme tage cabu ca ngena te tasatuge, pui te teebine niiya
 me jaawenuge.” ¹² Abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Nää, maane
 umle gäte, egä Parisea sigu biname cina niyarage basicnantinisi mäame mene name
 pi?” ¹³ Yeesu jejemige egä, “Iyeta gije, cäme Babe cabu je lui bine lica sitemimumi, miiji
 uutema braju cama. ¹⁴ Weene ngenecu mäpu gone Parisea biname bime name pi. Teepi
 epu pana gemi irecu mäasumasu biname, lui cina otnime opo jaawenimusi poto irecu
 mäasumasu biname bine. Liba irecu mäasumasu biname te otnime opo jaawenuge nuuja
 teeme pana ne, teepi iyeta cupicu bora me laatramuge.”

¹⁵ Puma cita ca Peteru Yeesu ne itemlige teeme mene ne aboclomtame. ¹⁶ Yeesu
 abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Nää, weene cuta buduma camu gemi? ¹⁷ Weene
 nää umle lica bäbitininiye, egä biname te ngena ne yaacituge teeme tage cabu, camuge
 bora me labacituge, siige puma cita ca tasatuge. ¹⁸ Yepä ngena cina täsuge tage cabu ca,
 peei lui ngenecu bora ca saacluge. Peei cina biname ne niiya me jaawenusi. ¹⁹ Teeme
 ngenecu bora ca täsuge niyarage ngene atwanena cina, lui cina teebine jaawenusi
 tabe nuuja biname ne budre me aglime, sargi mule wawename, gwidape ero me,
 walya mene otromame, niyaniya mene icetnejame. ²⁰ Ai cina biname ne niiya me
 jaawenusi, yepä tabe liba ime äciseja cäco deedei yäärwäjimuge, pui te teebine niiya me
 lica jaawenuge.”

Yepä Magebi me Ätrunga
 (Mareko 7:24-30)

²¹ Yeesu pui cewe ne sebmilige, ädige Turo piyepu Sidona gawe cabu me. ²² Yepä
 Kanana cewe magebi, lui te pui gawe cabu tonajenäjumi, tabe Yeesu bau me toclige,
 ala abayige egä, “Babo biname Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!
 Cäme bägrä niyarage gwene. Teeme trupa cabu pisi nyene niyarage cable.” ²³ Yepä
 Yeesu nuuja mene lica ge.

Puma cita ca abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Peei magebi
 ne uyecräji, ingle tabe ala tabayanenige mime kaake poto ca!” ²⁴ Yeesu jejemige
 egä, “Cebine ituge ätyepa Israela biname bime bau me taatu, lui cina epu pana gemi
 apeseräjäneji maamoi liiyepu.” ²⁵ Yepä pui magebi liba utecijige, tabe toclige, Yeesu me
 ernge gome utramige, jejige egä, “Babo biname, nätityäri!” ²⁶ Yeesu ngene ca agli mene
 ca teebine jojige egä, “Peei lui miiji lica gyene cane bägrä bime deedei iisabejame drego
 plongo bime bau me.” ²⁷ Magebi te Yeesu me ngene ca agli mene jewe-cnistige, jejige
 egä, “Toraca babo biname, yepä drego plongo cina nata yäärwäjimusi lui pläpupläpu cina

saatrametnemuge bägrä bime dade cabu ca gawe me.” ²⁸ Yeesu jojige egä, “Magebi, mäame ätrunga lui baborage gyene! Mäame singi te ibibi läbitege.” Peeirage padare cabu teeme bägrä te miiji äbitige.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji Jewenimige

²⁹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, Galilaya sawa ligi me ädige. Tabe puga podo ne jegelige, siige adnatige. ³⁰ Bucurage biname cina seclige teeme bau me, sewadimisi otnetneja cäco biname bine, irecu mäasumasu biname bine, ernge ime niyaniya biname bine, mene cäco biname bine cuta bucurage poto maramara pita biname bine. Teebibine icranimisi Yeesu me opo gaabe, tabe siige miiji jewanenemige. ³¹ Biname cina mutäcäco äbitininisi, teepi liba jepänimisi mene cäco biname cina lui mene jüicemisi, ernge ime niyaniya biname cina lui iyeta miiji äbitininisi, otnetneja cäco biname cina lui cängena otninisi, irecu mäasumasu biname cina lui irecu aasataninisi. Teepi puma cita ca eso ecärisi Israela biname bime Acejiyame ne.

Yeesu Foa Tausen Biname bine Engärimige

(Mareko 8:1-10)

³² Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane owecu gäne ai biname bime täapume, inge teepi nesae bimu cama cane cama sicrajimumi, siige page teeme nuuja deedei lica gemi ärwäjame. Cane singi lica gäne teebibine deedei cäco ätyepame, inge teepi gaabe je cable jaalocnimuge.” ³³ Abiberäja bägrä cina itemlisi egä, “Mine luma jepänenemisi ibibi deedei ai daapo taatu cewe cabu teebibine ngeerame?” ³⁴ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben buluduu gemi piyepu nesae matimati cibi.”

³⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame. ³⁶ Tabe seben buluduu piyepu cibi bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecärige, itrecimige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige teepi biname bine ecäranemisi. ³⁷ Teepi iyeta erwäjisi, ngälu ibibi äbitininisi. Puma cita ca abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben diiba bine jengärimisi. ³⁸ Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi foa tausen ge. Coga bägrä bine lica ecnemisi. ³⁹ Puma cita ca Yeesu biname bine jityepimige, poo cabu acenutige, Magadan gawe cabu me ädige.

16

Parisea piyepu Sadukea Biname cina Singi Ciitaca Mule Pöpäname

(Mareko 8:11-13; Luuka 12:54-56)

¹ Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me teebine apicetnärame. Teepi jejisi egä, “Maane ciitaca mule jeweni cine pöpäname, egä Acejiyame me kokre mäame cabu pisi nyene.” ² Yepä Yeesu jejemige egä, “Bimu te liba läpulyäruge, weene liba jääpänimuye carbe uudi, weene piba apu jüicuye egä, ‘Ciyyeciye mage bimu te ebenige, inge carbe lui uudi gemi.’ ³ Krokerage weene liba jääpänimuye, egä carbe uudi gemi piyepu cäsä gemi, piba weene jüicuye egä, ‘Page ngupe te secirenige, inge carbe uudi piyepu cäsä gemi.’ Weene carbe cabu ca bimu ne opo yaawatnuye, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitininisi, teepi ngena tääpu memi. ⁴ Weene ätrunga cäco niyyarage biname gemi page. Weene cebine nätemliye ciitaca mule wawenname. Weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepewe, yepä lui ciitaca mule te Yoona täapume äbituji.” Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmige, nuuja gome me äyeblingtige.

Parisea piyepu Sadukea Biname bime Uutneca Gwidape

(Mareko 8:14-21)

⁵ Yeesu piyepu abiberäja bägrä cina liba yuurisi sawa nuuja poto doro me, abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu bine waadename. ⁶ Puma cita ca Yeesu

teebibine ngene ca agli mene ca jejemige egä, “Weene ireire inajipi Parisea sigu biname piyepu Sadukea sigu biname bime uutneca gwidape täápume.” ⁷ Abiberäja bägrä cina teemeteme jitransi egä, “Taba naace popi ai mene nijinige, inge mine buluduu bine lica sewadimisi.”

⁸ Yeesu umle äbitige, egä teepi ngena täápume jitransi, siige tabe itemlimige egä, “Weene ngena name pi jitraniye, egä weeme buluduu lica gyene? Weeme ätrunga lipu matikolä gwene. ⁹ Weene nää camu gemi umle äbita? Weene nää uja ngene ituge ätrimela, cane lipu faib buluduu bine sitrecimumene faib tausen rooriye bime täápume. Weene nää lija diiba bine tengärimumeye pacupacu deedei ca? ¹⁰ Coö piyepu weene nää uja ngene ituge ätrimela seben buluduu lipu ibibi ge fooa tausen rooriye bime täápume. Lija modamoda diiba bine weene tengärimumeye deedei pacupacu ca? ¹¹ Äi, lipu pi weene umle lica bäbitininiye, egä cane buluduu täápume lica bii jijinine. Yoo, cane cääri jijenininine, egä weene ireire inajipi Parisea piyepu Sadukea biname bime uutneca gwidape täápume.” ¹² Abiberäja bägrä cina teepi siige opo ewatni-si, egä tabe teebibine lica jejemige ireire lenajame uutneca gwidape täápume, yepä Parisea piyepu Sadukea biname bime abiberäja mene täápume.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Taba Keriso Sine
(Mareko 8:27-30; Luuka 9:18-21)*

¹³ Yeesu ädige Kesarea Pilipo babo cewe mameta lui gawe cabu me. Taba puma abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Biname cina lipu jicusi, egä cane laasi näne, Acejiyame bau ca lui te biname me äbitujine?” ¹⁴ Teepi jejisi egä, “Poto cina jicenisii, egä maane Yoane niye ca äciseja biname gäte. Poto cina jicenisii, egä maane Eliya säte; poto cina egä maane Yeremiya säte coö nuuja Acejiyame me mename biname gäte.” ¹⁵ Yeesu itemlimige egä, “Cije weene, weene lipu jiceniye egä cane laasi näne?”

¹⁶ Simona Peteru te Yeesu ne jejige egä, “Maane lui Keriso säte, biname bine lui te niya cabu ca pagege äsecrera. Maane ireclota Acejiyame me Bägrä gäte!” ¹⁷ Yeesu Peteru ne jejige egä, “Simona, Yoona me bägrä, maane gege gäte. Nuuja biname te peei ngene atwana lica nääcäriige meebine, yepä peei lui cäme Babe bau ca gyene, cabucewe je lui te enajenige. ¹⁸ Cane naajenine meebine Peteru, egä mäame ngii lui ‘Kula’ gyene. Piyepu maane lui mene bii jicite cäme poto cidi me cuta kula pana gyene, siige ai kula cabu cane cäme ätrunga inge ne pa yaacitepene. Taba epu kokre pa yaanajepi, egä budre te äblicäco apremela teebine. ¹⁹ Cane meebine kii pa nääcärepepe Acejiyame bau lui gaabe ne iitnana piyepu armime. Maane ngena mule täápume gaabe ne jiiitnute, Acejiyame te yaacatuge, cuta maane ngena mule täápume gaabe ne yaarmute, Acejiyame te yaacatuge.” ²⁰ Puma cita ca Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Gone biname bine umle jaawenimuye, egä cane Keriso säne, lui te biname bine niya cabu ca pa yääsecräremepene.”

*Yeesu Jicemige Teeme Cewe Oocanena piyepu Budre poto cidi me
(Mareko 8:31-9:1; Luuka 9:22-27)*

²¹ Pui padare cabu Yeesu gije abacitige abiberäja bägrä bime täápume pajecu me wawename, egä tabe miiji Yerusalema me pa lädepi. Taba puma pagege mäpurage gwidape bine päpäna modamoda iiwäreja biname, cötre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname bime bau ca. Teebine pagege budre cabu acita, yepä nesae me lui bimu tabe piba pagege arpinenta.

²² Puma cita ca Peteru Yeesu ne ecanige taatu cewe me, kokre cama mene jejige egä, “Eewe, babo biname! Acejiyame te owecu naawenepi! Peei mule te gone läbituge mäame täápume!” ²³ Yeesu tatatrongtuge, Peteru ne jejige egä, “Satani, äyebingti cäme opo gaabe ca! Maane cebine liga iirbutame nawenite. Maane biname bime pana ngene jotwananenite, lica Acejiyame pana.”

²⁴ Siige Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biname te liba singi gyene cane cama yepä otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe äcwi. ²⁵ Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmaläcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera, yepä laati te singi teemerage singi bine abmaläcemame cämiji pi, tabe iyeteta ireclota ne cire jääpänepi. ²⁶ Biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä teeme ireclota ne yaapesaruge. Nuuja gwidape lica gyene biname te teeme ireclota daremu me ceerame. ²⁷ Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe teeme Babe me jamyacu apaclyera cabu teeme mename seemo cama cire tädepi. Siige tabe biname bine piba daremu cire yäacäranemepi teeme mule ibi. ²⁸ Cane toraca mene jijenininine, egä ama poto lui cina jeclajutäjenemige, teepi lica cirege budre äbita, ngälu teepi teebine cire jääpänepesi mope biname täapume otni.”

17

Yeesu Mara Opo me Äbitige

(Mareko 9:2-13; Luuka 9:28-36)

¹ Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanänige Peteru piyepu nanigane wäsi Yakobu naabi Yoane, siige opo jaawenänige podo caburage me ten taatu. ² Podo cabu je Yeesu mara opo me äbitige abiberäja bägrä bime irewale je. Teeme opo te epu oplacmeläjige bimu iredäri pana, piyepu teeme cäbletääpe cina äbitininisi bulu taatu me, apaclyera pana. ³ Piba Moose naabi Eliya taboclomtäsi teeme cabu me, siige Yeesu cama mene jicemäsi. ⁴ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cine miijirage gämi ama. Maane liba singi gäte, cane aarangenänine nesae matimati mete bine, yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.”

⁵ Peteru liba camu mene iicema cabu je, piba carbe te apaclyera cama tädige, iyeta teebibine aacwabänige. Puma cita ca tagepogogo te tasatige carbe bora ca egä, “Ai lui cäme ngenecurage Bägrä gyene. Cane teeme täapume babo ngenecu miiji gäne. Weene teebine jitecijeye!” ⁶ Abiberäja bägrä cina liba itecijemige tagepogogo, teepi mage wälu äbitininisi, oweowe itrametnemige gawe cabu me. ⁷ Yeesu teeme bau me tädige, joomlänige, jääjänige egä, “Abujengäneye, wälu gone!” ⁸ Teepi puma cita ca mope ewejengänisi, yepä Yeesu taatu ne jepänisi.

⁹ Siige teepi liba täinetnänige podo cabu ca, Yeesu abiberäja bägrä bine jääjänige egä, “Gone biname bine umle jaawenanemuye, weene lui mule ne bii jepäniye, ngälu cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, pagege budre cabu ca arpinenta.” ¹⁰ Puma cita ca abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngeno me cotre abiberäja biname cina jicenis, egä Eliya te miiji niinäce gaabe me otni, piba ingwe ca Keriso, biname bine niiya cabu ca äsecrera biname te cire tädepi?” ¹¹ Yeesu teebibine jääjänige egä, “Toraca gyene, egä Eliya te miiji niinäce otni iyeta gwidape bine teeme puupu cabu acraname. ¹² Cane toraca mene jijenänine, egä Eliya uja ituge otni, yepä biname cina opo lica yaawatnepesi, pui name pi teepi teebine jaawenepesi, teepi lipu ituge singi. Cuta piyepu cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane pagege biname bime bau ca mäpu ne päpäna.” ¹³ Siige abiberäja bägrä cina umle äbitänisi, egä Yeesu lui Yoane niiye ca äciseja biname poto cidi me bii jääjänige.

Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Bägrä ne

(Mareko 9:14-29; Luuka 9:37-43)

¹⁴ Yeesu teeme nesae abiberäja bägrä cama liba podo cabu ca täinetnänige biname bime cabu me, piba yepä biname te Yeesu bau me tädige, kokorare ääpednutige, ¹⁵ jejige egä, “Babo biname, maane cäme bägrä ne owecu jeweni. Tabe naabe äbitanenige oonina pita cabu ca, siige yaatramanuge uliobo cabu piyepu niiye cabu. ¹⁶ Cane mäame abiberäja

bägrä bime bau me secanine, yepä teepi äblicäco ge teebine miiji me wawena.”¹⁷ Yeesu jiicige egä, “Weene lipu ätrunga cäco gemi, niiyarage biname gemi! Luma ngine padare cama cane miiji weene cama lenaja? Luma ngine padare cama cane miiji weeme ätrunga cäco mule päpäna? Secaneye bägrä ne cäme bau me.”¹⁸ Puma cita ca Yeesu niya cable ne jejige asatame, siige tabe asatige. Puirage padare cabu bägrä te miiji äbitige.

¹⁹ Abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, ogä jejisi egä, “Cine lipu pi niya cable äyecreja cäco äbitininago?”²⁰ Tabe jejemige egä, “Weeme ätrunga matikäli gyene. Cane toraca mene jijenininine, weeme ätrunga liba pisi nyene, ngänu gyene epu pana duuwe baace kuu matikolärage, weene miiji gemi ai podo ne jaji egä, ‘Awetänti ama cita ca piiyeme!’ siige tabe lawetäntuge. Weeme liba ätrunga pisi nyene, iyeta gwidape ibibi gemi weeme täapume.”²¹ Yepä apuyame ne weene äblicäco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca piiyepu pui irecu ätumuta padare cabu weene miiji deedei cäco lenaja.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Mareko 9:30-32; Luuka 9:43-45)*

²² Abiberäja bägrä cina liba iyeta abasecretnige Galilaya me, Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene biname bime ime cabu acita.”²³ Teepi cebine pa naglepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba page larpinantepene budre cabu ca.” Abiberäja bägrä cina mage ngenecu mäpu me äbitininisi.

Täks Rarekaake Atomleca Acejiyame me Iiwäreja Mete täapume

²⁴ Yeesu liba atyaramtuge Kaprenauma me teeme abiberäja bägrä cama, biname lui cina yaatomlicmusi Acejiyame me iiwäreja mete täapume täks rarekaake, teepi piba seclige Peteru ne ätemla-me egä, “Nää, mäame abiberäja biname te täks rarekaake yaacranuge iiwäreja mete täapume?”²⁵ Peteru jejemige teebibine egä, “Ngenä pi, yaacranuge.” Tabe liba mete bora me abacitige, Yeesu niinäce me puma mene jiicige, Peteru ne itemlige egä, “Simona, maane lipu ngene jotwanenite, ai gawe cabu lui mope biname teepi nää luma cita ca täks rarekaake bine yaatomlicmusi teeme täapume, teeme bägrä bime bau ca coo nuuja biname bime bau ca?”²⁶ Peteru jejige egä, “Nuuja biname bime bau ca, lica teeme bägrä bime bau ca.” Yeesu jejige egä, “Yoo siige, cane cuta kälyä gäne Acejiyame me mete täapume täks rarekaake acrana cabu ca, ingle cane teeme Bägrä gäne.”²⁷ Yepä mine gone teebibine ngenecu mäpu me jaawenemago. Äte ädi, edigiricu jepetäji sawa cabu. Maane niinäce lui cibi ne irpatenite, tage jipälutepi, siige maane yepä rarekaake ne jepänenite puma. Maane pui ne ecatepi, ecäremepi mime täks täapume.”

18

Laasi Nyene Baborage?

(Mareko 9:33-37; Luuka 9:46-48)

¹ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemla-me egä, “Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, laasi nyene baborage?”² Yeesu yepä matikolä bägrä ne tesoglicige, jejige teeme cole je aclajutame,³ piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene liba lica weeme ngene atwanena bine yaatrongärimuye bägrä pana ätrungame, piba weene miiji lica gemi Acejiyame me waadena mule cabu me äbäcname.”⁴ Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teeme cabu ca eei te baborage yaanajuge, lui te teemämu matikolä läbituge ai bägrä pana.⁵ Laati te cäme ngii cabu jaawabluge yepä apu pana bägrä ne, tabe cuta nawabluge cebine.”

*Owe Äswana Niya Mule täapume
(Mareko 9:42-48; Luuka 17:1-2)*

⁶ “Ai matimati bägrä lui cina cebine nätrungusi, laati te liba teeme yepä ne jaawenuge niiya mule waweneme, pui biname te mäpu ne cire jääpänepi Acejiyame bau ca. Teeme singicace gome liba jaaglotusi baborage kula ne, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca tabe lui ne cire jääpänepi. ⁷ Mage niyarage gyene, egä ai gawecewe cabu piti nemi gwidape, lui cina biname bine jaawenimusi niiya mule wawenecame. Iyeta padare pipu gwidape cina saacluge, yepä babo niyarage gyene biname täápume, lui te biname bime cabu me pui gwidape bine saawadimuge.”

⁸ Siige Yeesu puma cita ca teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Määme ime te coo ernge te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule waweneme, maane miiji pui ngenne atwana ne watatarage iyebtingtepi, epu pana ime ne coo ernge ne lipu jääläcnutute, yaajarute. Miiji gyene maane yepä ernge coo ime cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane iyeta piicwa cama otni iyeteta uliobo cabu me. ⁹ Cuta määme irecu te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule waweneme, maane miiji watatarage peei ngenne atwana ne iyebtingtepi, irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepä irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepä niiya gyene maane neeneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni.”

*Ngene ca Agli Mene Gyene Apesera Maamoi poto cidi me
(Luuka 15:3-7)*

¹⁰ “Jepäneye, egä weene ai matimati bägrä bime yepä ne gone äseblecäja. Cane jijenininine weebibine, egä teeme mename seemo cina cabucewe je iyeta padare cabu căme Babe me opo ne jepänanenisi. ¹¹ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane naace täápume tädujine, egä lui cina apesareji gemi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

¹² Weene lipu ngenne jotwanininiye, biname te ngena jaawenuge teeme liba yepä hanred maamoi piti nemi, siige yepä te liba lapesaruge? Tabe yaabmalimuge naintinain bine podo cabu, siige läduge ärngime, lui te lapesaruge. ¹³ Tabe gege birige naintinain maamoi täápume, lui cina apesareji lica gemi. Yepä cane toraca jijenininine, egä tabe mage gege birige apesareji maamoi ne liba jääpänuge. ¹⁴ Cuta pepu gyene, weeme Babe cabucewe je tabe singi lica gyene apu matimati bägrä yepä te căme bau ca apeserame.”

Mene Ätrunga Biname poto cidi me Lui te Niiya Mule Jaawenuge

¹⁵ “Määme nuuja ätrunga biname te liba niiya mule yaacnuge määme täápume, maane ädepi, ogä eblawäjepi. Tabe liba näätecijuge, maane teebine bii sewecnistite. ¹⁶ Yepä tabe liba lica näätecijuge, maane piba yepä coo neeneni biname cama ädepi teeme bau me. Maane miiji ai ne naace popi wawena, ingle Oogäräneji mene te jiićenige, egä maane biname ne liba jaaitnäjute, neeneni coo nesae biname cina miiji peema aitneja täápume. ¹⁷ Tabe liba teebibine cuta lica jäätecijemuge, siige piba ätrunga ingle biname bine umle jewenemepi. Yepä tabe liba cuta teebibine ätecija căco, siige maane teebine epu jewenepi Acejiyame umle căco biname ne liiyepu coo täks rarekaake uutecrena biname ne liiyepu.

¹⁸ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene ngena mule täápume gaabe ne yaarmuye, Acejiyame te yaacatuge, cuta weene ngena mule täápume gaabe ne jiiitnuye, Acejiyame te yaacatuge. ¹⁹ Cane cerämu poto jijenininine, egä weene neeneni cina liba gawecewe cabu yepä ngenne atwana ne yaacituye weene ngena täápume irecu ätumutame, căme Babe cabucewe je tabe pa icärepi. ²⁰ Ingle naace popi neeneni coo nesae cina liba căme ngii cabu labasecretnänsi, cane pisi näne teta cama.”

Ngene ca Agli Mene Owecu căco Kaakesea Bägrä poto cidi me

²¹ Peteru tädige, Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, cäme biname te niiya mule liba nawenanuge, lija gääbu cane miiji teeme niiya mule ngene ätrimelame? Nää, seben gääbu?” ²² Yeesu jejige egä, “Lica seben gääbu, yepä sebenti gääbu seben! ²³ Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, tabe epu läbituge gawe mope biname pana, laati te singi ire me teeme kaakesea bägrä cina lipu ire jaatwemusi teeme rarekaake bine. ²⁴ Tabe liba gije abacitige ai kaakesea wawename, piba yepä kaakesea bägrä ne teeme bau me secanisi, lui te yepä milyon rarekaake itu yaawademepi teeme bau ca. ²⁵ Ingle pui kaakesea bägrä me rarekaake lica ge daremu aglime, peei name pi babo biname te jejemige teeme coga bägrä, iyeta teeme gwidape piyepu tabe, teebibine waadename aletname piba pui rarekaake ca daremu aglime. ²⁶ Siige pui kaakesea bägrä te teeme babo biname me opo gaabe kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi. Padare näcärepi, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’ ²⁷ Babo biname te teebine owecu jewenige, jejige egä, ‘Daremu gone saawecnimute,’ siige tabe teebine jityepige.

²⁸ Yepä pui kaakesea bägrä te liba asatige, tabe teeme keege kaakesea bägrä ne jepänige, lui te yepä hanred rarekaake bine itu sewadimumi teeme bau ca, siige singicace gome teebine jejecletnäjige claabe cama, jejige egä, ‘Maane rarekaake daremu nawecnisti.’ ²⁹ Teeme keege te kokorare ääpednutige, ewejanige egä, ‘Maane owecu nawenepi! Padare näcärepi, cane iyeta rarekaake piba daremu pa naawecnemepene.’ ³⁰ Yepä tabe owecu lica ge, siige teebine ijarige krokeciye mete bora me, ngälu tabe cirege daremu awecnema.

³¹ Babo biname me poto kaakesea bägrä lui cina jepänisi, teepi cälu te jitemige piyepu teepi mage ngenecu mäpu ge. Teepi babo biname bau me eclige, iyeta jejananisi ai poto cidi me. ³² Puma cita ca babo biname te ala tesoglicige teeme niinäce kaakesea bägrä ne, jejige egä, ‘Maane niyarage kaakesea bägrä gäte. Ingle maane nawejanite, cane ngene nätrimalige mäame daremu bine awecneme.’ ³³ Maane cuta miiji owecu jaawenejite mäame keege ne, cane lipu meebine owecu naawenine.’ ³⁴ Tabe babo biname te mage claabe me äbitige, siige jityepige teebine krokeciye mete me, ngälu tabe cirege iyeta pui daremu bine awecneme. ³⁵ Apu cirege cäme Babe cabu je iyeta weebibine wawena, weene liba weeme ngenecu ca lica ngene jitrimalinuge, weeme nuuja ätrunga biname te ngena niiya mule jaawenuge.”

19

Mene Coga Ägyi poto cidi me (Mareko 10:1-12)

¹ Yeesu liba mene iicema siigesige äbitige, tabe Galilaya gawe ne sebmilige, Yoridana baduge ne yuurige nuuja poto doro me Yuudea gawe cabu me. ² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige tabe pita biname bine miiji jewenanemige puma.

³ Poto Parisea sigu biname cina seclige Yeesu ne apicetnärame. Teepi itemlisi egä, “Nää Cotre ibi mule gyene rooriye te teeme coga ne liba ägyi papa ingle cabu ca?” ⁴ Yeesu jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te lipu jüicenige, egä agedna cabu ca Acejiyame te biname bine jaawenuji rooriye me piyepu magebi me, ⁵ siige jiicuji egä, ‘Peei name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.’ ⁶ Teepi siige piba neeneni lica gegi, yepä teepi yepä taatu gegi. Peei name pi biname te gone maramara me wawena, Acejiyame te laati bine laatejäclmutuge.”

⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Cije ngena name pi piba Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene, egä rooriye te liba singi birige coga ne ägyime, tabe miiji peba ne oogära ägyi ingle poto cidi me, siige pui peba cama jwäätyepuge teebine?” ⁸ Yeesu jejemige egä, “Moose naace name pi weebibine conocäco icärininuji weene coga

ne ägyime, ingle weene ätecija cäco biname gemi. Yepä agedna cabu ca pepu lica ituge. ⁹ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä rooriye lui te teeme coga ne jwäägyuge, yepä tabe teeme coga te nuuja ero lica ituge wawena, siige tabe liba nuuja coga ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge.”

¹⁰ Abiberäja bägrä cina puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Ai liba gaabe gyene coga rooriye bime täöpume, atejäclmuta cabu ca miiji gyene coga rooriye cäco lenajame.”

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Ai abiberäja lui iyeta biname bime täöpume lica gyene, yepä eei bime täöpume taatu Acejiyame lui bime täöpume singi teepi pepu lenajame. ¹² Maramara ingle piti nemi biname cina atejäclmuta cäco lenajame. Poto cina teeme ärngi cabu ca epu gemi egä teepi äblicäco atejäclmuta; poto bine biname cina pepu me ituge wawena; poto cina teemämu pepu me ituge äbita, ingle teepi singi gemi Acejiyame taatu te teebibine waadename. Laati te miiji gyene ai abiberäja ne acatame, tabe jaawenepi.”

*Yeesu Ime Aacitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täöpume
(Mareko 10:13-16; Luuka 18:15-17)*

¹³ Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me naace me tabe ime acitame teeme papa cabu me piyepu irecu ätumutame teeme täöpume. Yepä abiberäja bägrä cina jicnecimisi teebibine. ¹⁴ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Bägrä cina saaclege cäme bau me. Gone jibemuye, ingle ai bägrä pana ätrunga cama lui biname teebibine Acejiyame te yaawadimuge.” ¹⁵ Puma cita ca Yeesu teeme ime aacitanige bägrä bime papa cabu me teeme miiji täöpume, siige ai ingwe gaabe ca tabe piba ädige.

*Mamy Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Mareko 10:17-31; Luuka 18:18-30)*

¹⁶ Yepä biname te tädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Abiberäja biname, cane ngena miiji mule ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?” ¹⁷ Yeesu jejige egä, “Maane ngeno me nätemlite, egä ngena gyene miiji? Nuuja gwidape te miiji lica gyene, yepä Acejiyame taatu gyene miiji. Maane liba singi gäte iyeteta ireclota ne päpäname, maane miiji cotre bine äcwetna.” ¹⁸ Pui biname te Yeesu ne itemlige egä, “Lui cotre bine?” Yeesu jejige egä, “Biname ne gone budre me agli; sargi mule gone; gwidape ero gone; walya aitneja gone; ¹⁹ mage babe bine miiji opo gaabe me acitena; maane miiji nuuja biname täöpume epu singi äbitena, maane lipu mäame täöpume singi läbitanute.” ²⁰ Puma cita ca mamye biname te jejige egä, “Cane ituge iyeta ai cotre bine waweneträja. Cerämu cane miiji ngena ne wawena?” ²¹ Yeesu jejige egä, “Maane liba singi gäte epucäco lenajame, maane ädi, iyeta mäame gwidape bine aletname ewademepi, rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, siige tädepä cane cama yepä otnime, piba maane miijimiji gwidape bine cabucewe je cire jepänemepi.” ²² Mamy biname te liba itecijige, tabe ngenecu mäpu cama äyebtingtuge, ingle tabe babo dogwe biname ge.

²³ Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Toraca gyene, dogwe biname täöpume mäpurage birige Acejiyame me cabucewe waadana cabu äbäcname!”

²⁴ Cane cerämu jijenininine, egä peei lui mäpu birige kamela te nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogwe biname te Acejiyame me waadana cabu abacitame.” ²⁵ Abiberäja bägrä cina liba itecijemige, teepi siige iyeta mutäcäco äbitininisi, itemlisi egä, “Laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁶ Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname te ibibi lica gyene pui ne wawename, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

²⁷ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta gwidape bine itu saabmalempesi maane cama yepä otnime, cine siige ngena miiji ne cirege päpäna?” ²⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: ai padare te liba cirege apira, kirece padare te liba cirege atyaramta, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba jamyacu apaclyera camacäme babo adnata puupu cabu ca

biname bine cire yaawademepene. Weene, cäme ingwe äcwiyame biname, cuta piba cire adnatäripeye twelb babo adnata puupu cabu twelb Israela ingle bine atraname. ²⁹ Iyeta lui cina ituge abmala teeme mete bine, teeme naane igane bine, teeme ngule bine, teeme mage babe coo bägrä bine coo piyepu teeme gawe bine cäme name pi, teepi cirege päpäna tuwängle yepä hanred gäabu cuta piyepu teebibine iyeteta ireclota cirege ceera. ³⁰ Yepä bucurage biname page lui cina niinäce gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu ingwe gaabe me cire täcnäripesi. Cuta piyepu laati bemi page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige ireclota cabu niinäce gaabe me cire läbitipesi.”

20

Waina Calwacupi cabu Kaakesea Bägrä Gemi

¹ “Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, peei lui epu pana ge, calwacupi yageyame te lipu ädige krokerage biname bine jajanename daremu cama kaakesea wawename teeme waina calwacupi cabu. ² Teepi mene conocäco jwenisi tabe kaakesea bägrä bine yepä bimu me camlecamle daremu ceerame, siige tabe jityepäjemige teeme waina calwacupi cabu kaakesea wawename. ³ Yageyame te cääri asatige krokebimu me, ädige, jepänimige poto biname cina papa ämyemuteji icrajige aletna puupu gome. ⁴ Tabe jejemige egä, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea wawename, cane piba weebibine icärininine, ngena daremu gyene miiji.’ ⁵ Siige teepi eclige. Puma cita ca bimu duusa cabu yageyame te cääri kaakesea bägrä bine jityepimige teeme calwacupi me, cuta cääri mämlebimu me. ⁶ Mämleteca me yageyame te liba cuta ädige aletna puupu me, tabe puma jepänimige poto biname papa ämyemuteji icrajige. Puma cita ca tabe itemlimige egä, ‘Weene ama bimu lecaleca ngeno me inajininige, padare te papa ädenige?’ ⁷ Teepi jejisi egä, ‘Ingle nuuja biname te cibibine lica biiri nijinige kaakesea täapume.’ Yageyame te jejemige egä, ‘Weene cuta naaclege cäme waina calwacupi cabu kaakesea wawename.’

⁸ Mämleage me kaakesea te liba apirige, yageyame te teeme kaakesea ire atwi biname ne jejige egä, ‘Kaakesea bägrä bine ala tesoglicmi, teebibine daremu ecäranemi. Niinäce eei bine ecäranemi, lui cina ceräcerägäaburage kaakesea me eclige, piyepu lui cina niinäcerage eclige kaakesea täapume, pui bine ingwerage ecäranemepi.’ ⁹ Biname lui cina kaakesea jegednimisi mämleteca me, teepi camlecamle bimu me daremu ne ecatisi. ¹⁰ Puma cita ca biname lui cina niinäcerage me eclige kaakesea me, teepi apu jengenetnemige, egä teepi baborage daremu ne ecatenisi, yepä teebibine yepä ibi daremu ecäranemisi. ¹¹ Teepi teeme daremu bine ewademisi, siige calwacupi yageyame ne jiyingäjisi. ¹² Teepi teebine jejisi egä, ‘Lui biname bine ingwerage ca jejemite, teepi matikäli padare cabu taatu kaakesea jwenisi; cine te magerage kaakesea jwenisi bimu nuunu cabu, yepä maane teebibine cine cama yepä ibi daremu becäranemite!’ ¹³ Yageyame te teeme yepä ne jejige egä, ‘Cäme biname, maane näatecijege! Cane lica naangletnäjine meebine, ingle cane näacärine, mine lipu täapume mene conocäco bii jwenisi. ¹⁴ Määme daremu ne ecati, acnenuti cewe me. Lui biname ne ingwerage jejine kaakesea me otnime, cane singi gäne teebine maane cama yepä ibi daremu ceerame. ¹⁵ Egäsu cäme conocäco pisi nyene cäme rarekaake ca wawename cane ngena täapume singi. Maane nää ire patre eglenenemite, lui cina matikäli padare cabu kaakesea jwenisi, yepä cane camle-camle daremu bii becäranemine.’ ¹⁶ Apu pi ingwe gaabe je lui cina, teepi niinäce gaabe me cire läbitipesi; niinäce gaabe je lui cina, teepi ingwe gaabe me cire täcnäripesi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Mareko 10:32-34; Luuka 18:31-34)*

¹⁷ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe biname sobe cabu ca mara me äbitige teeme twelb abiberäja bägrä cama teebibine gaabe cabu mene jajanenname. ¹⁸ Tabe jejemige egä, “Itecijinege, mine aga naclenige Yerusalema me. Puma pagege cebine ceera, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bime ime cabu me. Teepi mene pa jaatranepesi cebine budre me aglime, ¹⁹ siige pa näcärepesi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me. Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, pa nadnanepesi, baarge uli cabu pa näbyecrepesi. Yepä nesae me lui bimu liba pa joomlepi, cane piba cuta budre cabu ca pa larpinantepene ireclota me.”

*Yakobu Yoane naabime Ätemla
(Mareko 10:35-45)*

²⁰ Jebedayo me coga te teeme neeneni bägrä cama toclige Yeesu bau me, kokorare ca ipednemalige teeme opo gaabe, itinärige teeme singi ne wawenname. ²¹ Yeesu utemlige egä, “Maane ngena tääpu mäte singi?” Magebi te jejige egä, “Maane toraca tiicepi, egä cäme ai neeneni bägrä cina cirege adnata mäame camu poto ca piyepu säwäci poto ca, maane liba biname bine cire ewademepi.” ²² Yeesu Yakobu naabine Yoane jaajige egä, “Weene umle lica gegi, weene ngena tääpume najiye. Weene nää ibibi gegi epu mäpu cabu lenajame, cane lui mäpu ne mameta gäne päpäna?” Teepi jejäsi egä, “Cine ibibi gegi.” ²³ Yeesu jaajige, “Weene cire inajepi mäpu cabu cäme pana, yepä cäme conocäco lica gyene jajime, egä laati te cire ladnatepi cäme camu poto ca piyepu säwäci poto ca. Cäme Babe te pui puupu bine ituge amacetnäja, tabe lui bime tääpume singi teepi puma adnaterame.”

²⁴ Nuuja ten abiberäja bägrä cina liba itecijemige, teepi claabe me äbitininisi pui nani-gane wäsi bime tääpume. ²⁵ Puma cita ca Yeesu iyeta teebibine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Weene umle gemi, egä laatibi Acejiyame umle cäco biname bine yaawadimusi, teeme conocäco pisi nyene jajime teepi ngena wawenname. Teeme ingwe gaabe lui modamoda biname teeme cuta kokre pisi nyene biname bine mene jajanenname. ²⁶ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe miiji nuuja bime tääpume kaakesea wawena; ²⁷ cuta weeme yepä te liba singi niinäce me äbitame, tabe miiji weeme tääpume epu matikäli me äbita aletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame tääpume. ²⁸ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica tädujine biname cina cäme tääpume kaakesea wawenname, yepä cane te teeme tääpume kaakesea wawenname piyepu cäme ireclota ne ceerame daremu tääpume teebibine kälyä wawenname.”

*Yeesu Miiji Jaawenige Neeneni Ireclu Määsumäsu Biname bine
(Mareko 10:46-52; Luuka 18:35-43)*

²⁹ Teepi liba Yeriko ne sebmalisi, baborage biname sange te tädige Yeesu me ingwe poto ca. ³⁰ Gaabe wajwa je puga ge adnatäneji neeneni ireclu määsumäsu biname. Teepi äatecijige egä, “Yeesu cibibine nisuplingtenige.” Teepi puma cita ca gije abacitäsi ala abayenname egä, “Babo biname, mope biname Daawida me kaakesaare, maane owecu cibibine niwenepi!” ³¹ Biname cina liga jiibananisi teebibine, teepi babo tage ca cuta ala abayenäsi egä, “Mope biname Daawida me kaakesaare, maane cibibine owecu niwenepi!” ³² Yeesu imyemutige, siige teebibine ala taasoglicige, äatemlige egä, “Weene singi cane ngena wawenname weeme tääpume?” ³³ Teepi jejäsi egä, “Babo biname, cine singi gegi maane cime ireclu asatame.” ³⁴ Yeesu owecu jaaglige, teeme ime bine aarpenutige teeme ireclu cabu me. Piba taatu teepi ireclu aasatäsi, siige Yeesu ne ingwe icwäsi.

21

*Yeesu Dongki papa cabu Yerusalema me Abacitige
(Mareko 11:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yerusalema ne oomlaname. Teepi liba Yerusalema ne mameta me jwenisi oomla-name, teepi atyarecanige cewe ngii Betepage me lui Olibi Uli podo cabu jage. Puma cita ca Yeesu teeme neeneneni abiberäja bägrä bine niinäce gaabe me jäätyepige ² apu mene cama egä, “Weene iclege weeme niinäce gaabe me lui cewe peese nyene. Weene puma jepäneniye yepä dongki ne seea ca ägräräneji gyene, teeme cuta bägrä pisi nyene teeme gome. Jiitnepeye, taacanepeye cäme bau me. ³ Biname te liba nuuja mene jaji je, weene apu jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene ai dongki täapume teeme bägrä cama, cuta tabe watawata pa taawecnistepi.’” ⁴ Ai mule te äbitige Acejiyame me mename biname me mene te ibibi äbitame egä,

⁵ “Weene jejemepewe Siiyona podo cabu lui babo cewe cabu biname cina icrajenige egä, ‘Ire, weeme mope biname te peega tädenige weeme bau me!

Tabe awamla cäco tädenige mamye

dongki papa cabu, dongki me bägrä papa cabu.’”

⁶ Puma cita ca abiberäja bägrä cina aacliche, jwenäsi, Yeesu ngena täapume jaajige. ⁷ Teepi dongki ne teeme bägrä cama taacanisi Yeesu bau me, cäbletääpe bine teeme papa cabu seretne-mäsi, siige Yeesu acenutige. ⁸ Bucurage biname cina teeme cäbletääpe bine gaabe cabu eretnimisi. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi gaabe cabu aretname. ⁹ Yeesu me niinäce gaabe, ingwe gaabe lui biname cina teepi ala abayaninisi egä, “Daawida me kaakesaare ne yaawepyeräjesi!

Acejiyame te miiji meebine naawenege lui te Yageyame me ngii cabu tädenite!

Mine yaawepyeräjesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige!”

¹⁰ Yeesu liba Yerusalema me atyaramtige, biname cina cälu te jitemige. Teepi teemeteme ätemläjinisi egä, “Baa, laasi nyene ai biname?” ¹¹ Yeesu cama lui biname cina seclige, teepi jejemisi egä, “Tabe Acejiyame me mename biname Yeesu sine, Nasareta ceweyame gyene Galilaya probins cabu ca.”

*Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me
(Mareko 11:15-19; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)*

¹² Yeesu iiwäreja mete caale bora me abacitige, siige teebibine iyecräjemige, lui cina saawadanemusi gwidape bine aletname piyepu lui cina jaaletnimusi. Tabe rarekaake äbasuwäja biname bime dade bine eboclomäjimige cuta eei bime adnatera dade bine, gimäe ele bine lui cina saawadanemusi aletname. ¹³ Tabe jejemige egä, “Acejiyame te jiicenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca yaainusi,’ yepä weene te itu setatrongärumeye epu puupu me, eromaame cina luma lämletne-räjininusi.”

¹⁴ Irece määsumäsu biname, ernge niiyaniya biname cina seclige Yeesu bau me iiwäreja mete caale bora je, siige tabe teebibine miiji jwenanemige. ¹⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina claabe me äbitininisi, liba jepänisi, Yeesu lipu miijirage mule bine jwenemige piyepu teepi liba itecijemige, bägrä cina iiwäreja mete cabu lipu ala abayaninisi egä, “Mope biname Daawida me kaakesaare ne ewepyeräjey!” ¹⁶ Siige teepi Yeesu ne jejisi egä, “Maane nää lica näätecijenige teepi ngena jiicenenemisi? Maane ngena name pi lica jiibenemite teebibine?” Yeesu jejemige egä, “Yoo, cane nätecijenige. Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene egä, ‘Maane bägrä piyepu ngame meeramera bägrä bine ituge wawena meebine epucäco awepyeräjame.’”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu teebibine sebmalmimige, siige Yerusalema ca asatige, Betaniya cewe me ädige. Tabe ciiye puga enajige.

*Yeesu Piigi Uli ne Mene ca Eglige
(Mareko 11:12-14, 20-24)*

¹⁸ Krokerage Yeesu liba acnenutige babo cewe Yerusalema me, gaabe cabu cubrowe te joomlige. ¹⁹ Tabe piigi uli ne jepänige gaabe wajwa je, ädige, teeme gome jeclajutige, yepä laame taatu jepänimige, kuu lica. Tabe puma cita ca uli ne jejige egä, “Maane ingwe ca lica page nääyepi kuu päpäname.” Yeesu ai mene liba jejige, uli te piba taatu laame jedacromtige, siige budre äbitige. ²⁰ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, teepi cälu te jitemige, jejisi egä, “Lipu pi ai piigi uli te jedacromtige watatarage?” ²¹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene liba yepä ngene atwana cama ätrunga birige, weene ibibi gemi apu wawena, cane ai piigi uli ne lipu jewenine. Cuta ai taatu lica, yepä weene cuta ibibi gemi ai podo ne jajime egä, ‘Awetänti, malu cabu me ajari,’ siige pui mule te pa läbitepi. ²² Weene liba Acejiyame ne ngena täapume yäätinäruey tabe icärininige, weene liba jäätrunguey egä, ‘Tabe nicärininige.’ ”

*Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame
(Mareko 11:27-33; Luuka 20:1-8)*

²³ Yeesu liba acnenutige iiwäreja mete caale bora me biname bine abiberäjame, piba modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me, itemlisi egä, “Määme ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Määme conocäco laati bau ca gyene?” ²⁴ Yeesu jejemige egä, “Cane weebibine yepä taatu mene itemlininine, siige weene liba cäme mene nawecnisteniye, cane piba weebibine jijenininine, cäme ngena conocäco gyene ai mule bine wawenecame. ²⁵ Yoo, weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yäacärepä tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo nää biname cina?”

Teepi siige teemeteme mene jitranisi apu egä, “Mine ngena daremu mene jewecnisteni? Mine liba jejenisi egä, ‘Acejiyame te Yoane ne conocäco yäacärepä tabe biname bine niye ca äcisejame,’ tabe piba nijeninige egä, ‘Cije weene ngena name pi piba teebine lica jäätrungepeye?’ ²⁶ Yepä mine liba apu jejenisi egä, ‘Biname cina Yoane ne conocäco yäacärepäsi tabe niye ca biname bine äcisejame,’ mine piba miiji wälu biname bime täapume, inge teepi iyeta jitrungenisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.” ²⁷ Siige teepi Yeesu ne mene jewecnistisi egä, “Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yäacärepäsi tabe biname bine niye ca äcisejame.” Yeesu jejemige egä, “Cane cuta weebibine lica jijenininine, egä cebine laati te conocäco näcärepäsi cane ai mule bine wawenecame.”

Ngene ca Agli Mene Nanigane wäsi poto cidi me

²⁸ Yeesu ngene ca agli mene jejemige egä, “Weene lipu ngene jotwanininiye ai poto cidi me? Yepä biname puga ge teeme neenenä imäbägrä cama. Tabe niinäceyame ne jejige egä, ‘Cäme bägrä, page ädi waina calwacupi cabu me kaakesea wawename.’ ²⁹ Bägrä te jejige egä, ‘Cane singi lica gäne,’ yepä ingwe ca tabe ngenecu etatrongtige, siige ädige kaakesea wawename. ³⁰ Puma cita ca babe te ädige teeme nuuja bägrä bau me, cuta peei yepä mene jejige. Pui bägrä te jejige egä, ‘Yoo, cane ädenine,’ yepä tabe lica ädige. ³¹ Siige lui bägrä te teeme babe me singi jecatige, jewenige?” Biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Niinäceyame te teeme babe me singi jewenige!” Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: peei bägrä lipu niinäce beswa äbitige teeme babe me singi wawename, yepä ingwe ca ngenecu etatrongtige, cuta pepu pana gyene täks rarekaake uutecrena biname piyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi weebibine itucärenininisi Acejiyame ne acatame teeme mope biname me. ³² Yoane niye ca äciseja biname te tädepi, weebibine toraca gaabe jiwabipi, yepä weene lica jäätrungepeye teebine, yepä täks rarekaake uutecrena biname piyepu magebi lui bine daremu jaawenimusi sargi mule wawename, teepi te jäätrungepesi Yoane ne. Ngänuge puu weene ai mule ne jääpänepeye, yepä weene ingwe lica ngenecu yaatrongäremepäsi Yoane ne ätrungame.”

*Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me
(Mareko 12:1-12; Luuka 20:9-19)*

³³ Yeesu jiiçige egä, "Iteciijinege nuuja ngene ca agli mene. Puga ge gawe yageyame biname. Tabe cotäri ne erangige, waina gije itemige, cupicu ne juurige waina kuu ämulecame waina niiye wawena tääpume, siige cabucabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe biname bine calwacupi ecärimige daremu waweneme, siige ädige cudecewe cewe me. ³⁴ Padare te liba tatyaramtige waina kuu ärucname, tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige teemanu kupae ne acatame. ³⁵ Daremu wawenena biname cina yageyame me kaakesea bägrä bine joomläjecmisi, siige yepä ne etemeläjisi, nuuja ne budre tama eglisi, cuta nuuja ne kula ca jibyecrisi. ³⁶ Cuta cääri yageyame te poto kaakesea bägrä bine jityepimige teeme bau me, bucurage bine niinäce cabu ca. Cuta teepi yepä mule ne jepänisi daremu wawenena biname bime bau ca. ³⁷ Ceräcerägääburage me tabe teemerage bägrä ne jityepige. Tabe jiiçige egä, 'Toraca, teepi pama cäme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi.' ³⁸ Yepä lui biname cina daremu jewanansi, teepi liba teeme bägrä ne jepänisi, teepi jiiçisi egä, 'Ai lui yageyamerage me bägrä gyene. Biiri naclege, yaaglesi, mine piba ai calwacupi ne ecatenisi!' ³⁹ Siige puma cita ca teepi teebine joomlisi, isatise calwacupi kaake poto cidi me, puma budre me eglisi."

⁴⁰ Yeesu itemlimige egä, "Waina calwacupi yageyame te liba cire tacnenutepi, tabe ngena cire jaawenepi pui calwacupi daremu wawenena biname bime tääpume?" ⁴¹ Lui biname cina iteciijemige, jejisi egä, "Tabe pui niiyarage biname bine budre me cire yaaglecemepi, siige epu biname bine calwacupi cire yääcäremepi, lui cina yageyame ne teemanu kupae cire yääcärepesi ärucna padare cabu." ⁴² Yeesu teebibine jejemige egä, "Egäsu weene ituge acnema Oogäräneji mene te ngena jiiçenige cäme poto cidi me egä, 'Lui kula ne raranga biname cina jigysi, baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca. Ai lui Acejiyame miji wawenäneji gyene; cuta lipu miijirage gyene mime tääpume.'

⁴³ Cane weebibine jijenininine, egä Acejiyame te cire lätecitepi weebibine waadename, siige eei bine pa yaawademepi, lui cina miijirage mule bine cire jaawenemepesi. ⁴⁴ Laati te liba ai kula cabu yaatramuge, tabe laglemaluge. Yepä ai kula te liba biname cabu saatramuge, iyeta yäämulicuge." ⁴⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina lui iteciijemige ai ngene ca agli mene, teepi opo ewatnisi, egä Yeesu teeme poto cidi me biiri jiiçemige. ⁴⁶ Teepi singi ge teebine oomlaname, yepä teepi wälu ge biname bime name pi, inge teepi apu ngene jotwanininisi, egä Yeesu Acejiyame me mename biname gyene.

22

*Ngene ca Agli Mene Atejäclmuta Soriyomu poto cidi me
(Luuka 14:15-24)*

¹ Yeesu biname bine cerämu ebiberäjimige ngene ca agli mene ca. ² Tabe apu jiiçige egä, "Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge, pui lui epu pana ge mope biname, lui te teeme bägrä tääpume atejäclmuta soriyomu ne jewenige. ³ Tabe teeme kaakesea bägrä bine jityepimige ala asogläcneji biname bine jajaneneme soriyomu tääpume otnime, yepä teepi äbwäricinisi otnime. ⁴ Puma cita ca tabe nuuja kaakesea bägrä bine cuta jityepimige teeme bau me apu mene cama egä, 'Cane soriyomu ne biiri jewenine. Kau piyepu teeme plongo bine betweclimisi, iyeta gwidape siige amacetnäjäneji gemi. Naaclege atejäclmuta soriyomu tääpume!' ⁵ Yepä ala asogläcneji biname cina singi lica ge, siige teeme gaabe cabu otninisi. Yepä te teeme calwacupi me ädige, nuuja te teeme aletna mete me ädige. ⁶ Poto cina kaakesea bägrä bine joomläjecmisi, etemeläjimisi, budre

me eglecimisi. ⁷ Mope biname te claabe me äbitige. Tabe teeme cubu biname bine jityepimige budre me aglecame pui biname bine, lui cina teeme kaakesea bägrä bine budre tama eglecimisi, piyepu teeme babo cewe ne uubuderame. ⁸ Puma cita ca tabe teeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, ‘Cäme bägrä me atejäclmuta soriyomu amacetnäjäneji gyene, yepä ala asogläcneji biname miiji lica gemi ai soriyomu täápume. ⁹ Peei name pi weene naaclege gaabe cube gome me, laati bine opopa jewenenemiye, ala tesogle-cmeyer soriyomu täápume.’ ¹⁰ Siige kaakesea bägrä cina eclige gaabe cube gome me, jebasecretnimisi, lui bine opopa jewenanemisi, niiyaniya biname coo miijimiji biname, iyeta. Teepi eclige, siige soriyomu puupu te iyeta tapanige.

¹¹ Mope biname te tabacitige, biname bine ire jetwananemige, siige yepä biname ne jepänige, lui te soriyomu cäbletääpe cäco tädige. ¹² Tabe teebine jejige egä, ‘Cäme biname, maane lipulipu soriyomu cäbletääpe cäco tabacitite?’ Yepä tabe pui biname te nuuja mene lica. ¹³ Siige tabe mope biname te teeme kaakesea bägrä bine jejemige egä, ‘Teeme ernge ime jetäyemeye, puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabe puma ele pa yaangenanege, giricu pa yaatebecmege.’ ” ¹⁴ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Bucurage biname bine ala asogläcneji gemi, nesae bine äjäcräneji gemi.”

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Mareko 12:13-17; Luuka 20:20-26)*

¹⁵ Parisea sigu biname cina eclige teemämu mene atraname egä, “Mine Yeesu ne lipu itemläjenisi teebine teeme mene cabu ca oomlaname?” ¹⁶ Puma cita ca teepi poto teeme abiberäja bägrä bine jityepimisi Heroda me sigu biname cama Yeesu bau me. Teepi Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca biname gäte piyepu cängena ebiberäjenemite Acejiyame me gaabe poto cidi me. Maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwanininusi mäáme poto cidi me, inge maane teebibine opo gaabe je lica yaacranimute teeme ngii name pi. ¹⁷ Yoo siige, maane nijini, maane lipu ngene jotwanenite, nää mime Cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma gawe mope biname Siisa ne?”

¹⁸ Yepä Yeesu uja umle äbitige, egä teepi singi gemi teebine teeme mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, “Weene walya biname gemi! Weene ngena name pi cebine cäme mene cabu ca oomlaname naweniniye?” ¹⁹ Baa rarekaake nawabeye täks täápume.” Teepi rarekaake ne secanisi. ²⁰ Tabe puma cita ca itemlimige egä, “Laati me opo piyepu ngii gemi ai rarekaake cabu?” ²¹ Teepi jejisi egä, “Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene.” Yeesu jejemige egä, “Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui. ²² Teepi liba itecijemige, mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi, siige teepi Yeesu ne ebmalisi, eclige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Mareko 12:18-27; Luuka 20:27-40)*

²³ Puirage bimu cabu poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei biname gemi, lui cina ätrunga lica, egä budre cabu ca arpinenta pisi nyene. ²⁴ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, Moose itu ebiberäjemuji, egä biname te liba bägrä cäco budre läbituge, teeme igane te miiji cuubla ne acata siige bägrä wawena teeme naane me ngii täápume. ²⁵ Siige nuuja taje puga ge seben naniganewaleyame. Teepi aga yaacrajanemepi. Uuge te coga ne waacatepi, bägrä cäco budre läbitepi, siige teeme cuubla ne twaabmalepi teeme gomecayame igane täápume. ²⁶ Cuta peeirage mule te läbitepi teeme täápume, cuta teeme gome ca lui igane täápume, cuta iyeta pui seben naniganewaleyame bime täápume. ²⁷ Ceräcerägäabu cuubla te budre läbitepi. ²⁸ Tabe laati me coga cire waanajepi, budre biname cina liba cire larpinäripesi, inge tabe iyeta pui seben naniganewaleyame bime coga gwene?”

²⁹ Yeesu jejemige egä, “Ingle weene umle lica gemi Oogäräneji mene piiyepu Acejiyame me kokre, weene peei name pi betäjiye. ³⁰ Biname cina liba budre cabu ca cire larpinäripesi, teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liiyepu. Teepi atejäclmuta lica cirege. ³¹ Egäsu weene ituge acnema Acejiyame te ngena itu jijinuji budre biname bime arpinera poto cidi me. Tabe apu jiicuji egä, ³² ‘Cane lui Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’ Siige tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi.”

³³ Lui biname cina itecijemige, teepi mutäcäco äbitininisi Yeesu me abiberäja mene name pi.

Lui Cotre Gyene Baborage

(Mareko 12:28-34; Luuka 10:25-28)

³⁴ Parisea sigu biname cina liba itecijemige, egä Yeesu Sadukea sigu biname bine mene cäco me jewenimige, teepi tomi yootisi. ³⁵ Puma cita ca teeme yepä te, lui cotre abiberäja biname ge, tabe singi Yeesu ne mene cabu ca oomlaname. Tabe itemlige egä, ³⁶ “Abiberäja biname, Moose lui Cotre nicärininuji, lui gyene baborage?”

³⁷ Yeesu jejige egä, “ ‘Weene miiji singi äbitena Yageyame, weeme Acejiyame täápume, siige ai ne aboclomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngene atwanena ca.’ ³⁸ Ai cotre lui niinäcegaabe cotre gyene, piiyepu baborage gyene. ³⁹ Pui gomecayame baborage cotre lui age sena: ‘Weene miiji biname bime täápume singi lenaja, weene lipu weeme täápume singi birige.’ ⁴⁰ Ai neeneni cotre cabu peete nemi iyeta Moose me Cotre mene piiyepu Acejiyame me mename biname bime abiberäja mene.”

Keriso Laasi Nyene?

(Mareko 12:35-37; Luuka 20:41-44)

⁴¹ Poto Parisea sigu biname cina liba yepä cewe me tabasecre-tnige, Yeesu teebibine itemlimige egä, ⁴² “Weene lipu ngene jotwanininiye, egä Keriso biname bine lui te niiya cabu ca cire yäasecräremepi, tabe laati me kaakesaare gyene?” ⁴³ Teepi jejisi egä, “Tabe mope biname Daawida me kaakesaare gyene.” Yeesu puma cita ca itemlimige egä, “Cije piba ngena name pi Aceji Seemo te Daawida ne ngene atwana ecäruji tabe Keriso ne Yageyame ca ainame? Tabe Daawida apu jiicuji egä,

⁴⁴ ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidi ca ngälu cane mäáme cubuyame bine

mäáme ernge gawe me cire yaacranemepene.’ ⁴⁵ Cije piba Keriso lipu gyene Daawida me kaakesaare, Daawida liba teebine Yageyame ca einuji?” ⁴⁶ Nuuja biname te äblicäco Yeesu ne daremu mene awecnistame, siige pui padare cabu ca niinäce gaabe me teepi wälu icrajimige Yeesu ne ätemlejame.

23

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja piiyepu Parisea Sigu Biname bime Mule poto cidi me

(Mareko 12:38-39; Luuka 11:43, 46, 20:45-46)

¹ Puma cita ca Yeesu biname bine piiyepu abiberäja bägrä bine jejemige egä, ² “Cotre abi-beräja biname piiyepu Parisea sigu biname bime conocäco pisi nyene Moose me Cotre mene bine aboclomäjame. ³ Peei name pi weene miiji ätrunga piiyepu äcwetna, teepi ngena täápume jijinusi wawename, yepä weene gone teebibine jätutanemuye, ingle teepi teeme abiberäja mene ibi lica läbitininusi. ⁴ Piti nemi bucurage mäpurage cotre. Teepi singi gemi biname cina pui bine äcwetname, yepä teepi nuuja gwidape ne lica jaawenusi biname bine ätityerame pui cotre bine äcwetname. ⁵ Teepi iyeta gwidape bine

jaawenimusi biname cina pöpäna taatu name pi. Teeme puga ge matimati boks Moose me Cotre mene äbäcname, siige mangace piyepu ime cabu seea ca jätäyimus. Teepi peei boks bine daamledamle jaawenimusi biname cina pöpäname. Teepi cuta teeme cäbletääpe fooa mutre cabu lecaleca wul seea sigu bine yaaterutäjimusi. ⁶ Soriyomu ne liba yaacitusi, teepi miijimiji puupu cabu ladnatärüge, cuta abasecretna mete cabu piyepu teepi niinäce gaabe me ladna-tärüge. ⁷ Teepi baborage singi birige aletna puupu cabu biname cina teebibine cängenarage awablame piyepu abiberäja biname ca ainame. ⁸ Yepä weebibine gone abiberäja biname ca aina, inge weeme yepä taatu abiberäja biname gyene, piyepu weene iyeta naniganewaleyame gemi. ⁹ Weene gone ai gawecewe cabu weemeweme babe ca lainininuye, inge weeme yepä taatu Babe pisi nyene cabucewe je. ¹⁰ Cuta weene gone weeme nuuja ne babo biname ca yaainuye, inge cane Keriso lui weeme yepä taatu babo biname gäne. ¹¹ Laasi nyene weeme baborage, tabe miiji birige weeme kaakesea bägerä lenaja. ¹² Laati te teemämu babo me läbituge, teebine matikolä me birige wawena; laati te teemämu matikäli me läbituge, teebine babo me birige wawena.”

*Yeesu Umle Mene Jejananemige Walya Biname bime poto cidi me
(Mareko 12:40; Luuka 11:39-42, 44, 52, 20:47)*

¹³ “Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene gaabe ne yaarmuye biname cina Acejiyame bau me otnime. Weene lica yäbäcnuye piyepu cuta jiihemuye lui cina singi gemi äbäcname. ¹⁴ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene lui walya biname gemi! Weene niinäce cuublacubla bime gwidape bine angletneja mule ca yaawadimuye, piba sinäme lecaleca irecu lätumutinuye, inge weene singi gemi weeme peei angletneja mule ne acwabame. Peei name pi weeme daremu niyarage gyene poto biname bime daremu cabu ca. ¹⁵ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea biname! Weene walya biname gemi! Weene iyeta poto ta waatnetnäjinuye, malu cabu ta piyepu doru cabu ta, naace täapume biname ngänu gyene tabe puu yepä, teebine atatröngtame weeme mule cabu me. Tabe liba weeme mule cabu me labacituge, weene teebine weeme cabu ca neeneni gäabu niyarage me jaawenuye, siige tabe uliobo puupu cabu me cirege otni weene liiyepu.

¹⁶ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene irecu määsumäsu gaabe awabeja biname! Weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba iiwäreja mete me ngii cama mene jiihemuge, papa gyene tabe peei mene ne atropengta. Yepä laati te liba iiwäreja mete cabu lui gol, pui me ngii cama mene jiihemuge, pui mene ne tabe äblicäco atropengta. ¹⁷ Weene irecu määsumäsu buduma biname gemi! Egäsu gol matikäli birige, yepä iiwäreja mete lui te pui gol ne Acejiyame täapume mara me jaawenuge, tabe baborage birige. ¹⁸ Cuta weene yaabiberäjimuye, egä laati te liba mene jiihemuge iiwäreja mete cabu lui iiwäreja dade, teeme ngii cama, papa gyene tabe pui mene ne atropengta. Yepä laati te liba mene jiihemuge owecu gwidape me ngii cama, lui pui iiwäreja dade papa cabu, pui mene ne tabe äblicäco atropengta. ¹⁹ Weene irecu määsumäsu biname gemi! Egäsu owecu gwidape matikäli gyene, yepä dade lui te pui owecu gwidape ne Acejiyame me täapume mara me jaawenuge, tabe baborage gyene. ²⁰ Yoo, laati te liba mene jiihemuge iiwäreja dade me ngii cama, tabe cuta iyeta owecu gwidape bime ngii cama jiihemuge, lui pui dade papa cabu. ²¹ Cuta laati te liba mene jiihemuge iiwäreja mete me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me ngii cama jiihemuge, puma lui te enajenige. ²² Coö laati te liba mene jiihemuge cabucewe me ngii cama, tabe cuta Acejiyame me adnata puupu me ngii cama jiihemuge cuta piyepu teeme ngii cama, lui te enajenige puma.

²³ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene Acejiyame ne yepä yäcäruye

weeme iyeta ten deedei mite wawena gwidape ngii minti, dili, kumina cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä weene lica jaawenimuye conocäco mule, owecu mule piyepu toraca mule, Cotre cabu lui cina modamoda mule gemi. Weene miiji ai modamoda mule bine wawenetnäja, cuta gone ngenä ätrimela poto matimati mule bine wawenetnäjame. ²⁴ Weene irecu määsumäsu gaabe awabeja biname gemi! Weene matimati cotre bine cängena yäacwetnimuye, yepä modamoda cotre bine jaatropengäjimuye. Weeme peei mule lui epu pana gyene, egä iidreba lui matikäli jugi gwidape gyene, weene weeme nani niye ne sobläbi cabu yaapaduruye pui te ätyepurame, yepä weene kamela ne yäärmituye, lui baborage jugi gwidape gyene.

²⁵ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kaapo piyepu pleito bine kaakepoto ca taatu jääcisäjemuye, yepä ngalebora ca weene jäängärimuye angletneja mule ca piyepu ceera cäco mule ca. ²⁶ Irecu määsumäsu Parisea biname, weene niinäce miiji jicisäjemeye kaapo bora ngena jugi piti nemi, piba cuta kaakepoto ca jugi cäco yaanajuge.

²⁷ Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene epu pana gemi, kula bora gape lui owe poto bulu ca yaaganusi, siige kaake poto ca opo lacityge, yepä ngalebora apanäneji gyene budre biname bime kaake ca piyepu poto jugijugi gwidape ca. ²⁸ Cuta pepu gyene, biname cina weebibine jipänininusi, egä weene miiji biname gemi, yepä weeme ngalebora pisi nyene walya piyepu niya mule.”

Yeesu Niinäce Gaabe Mene Jücemige Pui Biname bime Niya Daremu poto cidi me (Luuka 11:47-51)

²⁹ “Lipu mäpu cirege weeme täapume weene cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname! Weene lui walya biname gemi! Weene kula gape bine yaarangimuye Acejiyame me mename biname bime täapume piyepu conocäco biname bime ngenä ape-cna kula bine yaabasogärimuye. ³⁰ Weene jücemuye egä, ‘Sasa cine liba cire ninajineji cime saarewale cama, cine lica cire yaaglecemejisi budre me Acejiyame me mename biname bine teepi liyepu.’ ³¹ Yepä apu pi weene awabudnäjininiye, egä weene teeme kaakesaare gemi, lui cina Acejiyame me mename biname bine budre me eglecimujisi. ³² Yoo, weene jimlitäjepeye weeme saarewale cina lui gije itu jebacitujisi mename biname bine aglecame!”

³³ Weene cobyame gemi, cobyame bime bägrä gemi! Weene äblicäco uucratna atrana cabu ca, yepä weebibine cirege atrana uliobo puupu cabu me otnime! ³⁴ Cane mename biname bine, umleumle biname bine piyepu cotre abiberäja biname bine cire jäätyepemepene weeme bau me. Weene poto bine budre me cire eglecemepeye, poto bine baarge uli cabu cire jibyecremepeye, poto bine cire etemeläjemepewe weeme abasecretna mete cabu ta piyepu cire iyecräjemepewe yepä cewe ca nuuja cewe me. ³⁵ Pipu pi iyeta niya daremu cina conocäco biname bime agleca name pi weeme bau me cire saaclepi, conocäco biname Abela me agli cabu ca ngälu Baraki me bägrä Sakariya teeme agli cabu me, weeme kaakesaare cina lui ne budre me eglujisi iiwäreja mete puutucu cabu iiwäreja dade gome. ³⁶ Cane toraca mene jijenininine, page lui biname cina icrajnige, teepi te iyeta agleca daremu ne cire jääpänepesi.”

Yeesu Yerusalema ne Owecu Jewenige (Luuka 13:34-35)

³⁷ “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene te Acejiyame me mename biname bine budre me yaaglecimuye piyepu cuta Acejiyame me ätyepäneji biname bine kula ca jääbyecrimuye. Bucurage gääbu cane singi ituge weebibine cäme bau me abasecretna, epu pana paulo te teeme plongo bine lipu taabasecretnimuge teeme taame

ca ätrugerame, yepä weene singi lica ituge. ³⁸ Ingle weene cebine nägyuye, peei name pi weeme cewe piyepu Acejiyame me mete cirege kaake lenaja. ³⁹ Cane jjenininine weebibine, egä weene ingwe ca cebine cääri lica cire näpänepeye, ngälu weene liba cire najepeye egä, 'Maane lui te tädenite Yageyame me ngii cabu, Acejiyame te meebine miiji mule naawenege!'

24

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me (Mareko 13:1-2; Luuka 21:5-6)

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne ebmalige, siige ädige, abiberäja bägrä cina piba seclige teebine awabetnärume poto kula ca rarangäneji mete, lui iiwäreja mete caale bora jage. ² Yeesu teebibine jejemige egä, "Weene ire iyeta ai nema! Cane weebibine toraca jjenininine, egä lica yepä kula ne cirege abmala teeme puupu cabu ai mete cabu. Iyeta bine cirege äyära gawe me."

Mäpu cina Lipu Cirege Otni (Mareko 13:3-13; Luuka 21:7-19)

³ Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli podo cabu je ten taatu, abiberäja bägrä cina seclige, itemlisi egä, "Nijini cibibine, egä maane lui gwidape täapume nijinite, liba cire läbitipesi. Ngena cina cirege äbitena awabame, egä maane tacnenite piyepu ai padare me ngälugaabe te joomlenige?"

⁴ Yeesu jejemige egä, "Weene ireire inajipi! Gone ire taatu acrana weebibine angletnejame. ⁵ Bucurage biname cina cire saaclepi cäme ngii cabu, siige cire jicemepesi egä, 'Cane age säne Keriso, biname bine lui te niya cabu ca pa yäasecräremepene,' siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi. ⁶ Weene mameta cubu ala cirege ätecijana piyepu weene idre cire itecijanipi cubu poto cidi me cudecewe je, yepä wälu gone läbitininuye. Pepu gwidape cina miiji cire läpletncipesi, yepä cäro padare me ngälugaabe camu gyene. ⁷ Yepä gawe biname cina cubu cire jicepesi nuuja gawe biname cama. Yepä babo mope biname te nuuja cama cubu cire jicepi. Iyeta poto ta gane piyepu ocneja cirege. ⁸ Yepä ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngi täapume.

⁹ Pui mäpu padare cabu weebibine cire joomläjipesi, siige cire icäripesi mäpu cabu lenajame piyepu budre me aglecame. Iyeta biname cina cämiji pi cire jimugetnipesi weebibine. ¹⁰ Bucurage biname cina piba teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi. Teepi teemeteme cire laitnäjipesi, cire lämugetnäjipesi. ¹¹ Bucurage walya mename biname cina cire saaclepi, teepi siige bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi. ¹² Ingle naace popi conocono mule te daamledamle cire läbitepi, peei name pi biname cina singi cäco cire läbitipesi cäme täapume. ¹³ Yepä laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngälu ngälugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cirege päpäna. ¹⁴ Iyeta poto ta ai gawecewe cabu biname bine cirege jajanena Miiji Mene Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me. Pipu pi iyeta maramara gawe biname cirege ätecija, piba ai padare me ngälugaabe cire tädepi."

Baborage Mäpu (Mareko 13:14-23; Luuka 21:20-24)

¹⁵ "Acejiyame me mename biname Daniyela lui niyarage wälumeteyame poto cidi me jicuji, weene liba cire jepänepeye aclajuteji puupu cabu, Acejiyame täapume lui puupu ne mara me ituge wawena," (acnema biname tabe miiji umle ai ngena täapume myene), ¹⁶ "piba lui biname cina cire yaacrajepi Yuudea probins cabu, teepi miiji podo cabu me uucratna. ¹⁷ Lui biname te mete toro cabu lui puupu cabu cire yaanajepi, tabe miiji lica cirege mete bora me abacita gwidape waadename. ¹⁸ Lui biname te calwacupi je,

tabe miiji lica cirege acnenuta teeme cäbletääpe acatame. ¹⁹ Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piiyepu bägrä ngame meeramera magebi. ²⁰ Irecu ätumutipeye, egä weene gäbu padare cabu coo Sabade bimu cabu lica cirege uucratna, ²¹ inge pui padare cabu lui mäpu cirege, epu baborage cirege, egä niinäce pepu mäpu ne lica ituge päpäna ai gawecewe me agedna cabu ca ngälu page ai taje piiyepu ingwe ca cääri lica cirege päpäna. ²² Yoo, Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui mäpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabu liga pepu lica cire jaaweneji, biname cina ireclota lica cire yaacrajemepi. Yepä tabe pui padare ne tuube me cire jaawenepi teeme äjäcräneji biname bime name pi.

²³ Siige pui padare cabu laati te liba cire jijipi egä, ‘Keriso age sena,’ coo egä ‘Tabu peese nyene,’ weene gone ätrunga. ²⁴ Walya Keriso piiyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piiyepu cälu te äti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me äjäcräneji biname bine angletne-jame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename. ²⁵ Weene ngene gone jitrimalinuge, egä cane ai mule poto cidi me niinäce gaabe me ituge jajanena. ²⁶ Biname cina liba weebibine cirege jaji egä, ‘Keriso lui daapo taatu cewe cabu sine,’ gone naacluge piiyeme. Coo teepi liba cirege jaji egä, ‘Tabu mete cabu ämlitäneji enajenige,’ gone jäätrunguye. ²⁷ Cane, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, paamlepamle pana cire tacnepene, lui te twaaplacmeläjuge carbe cabu bimu acita gome ca bimu äpula gome me. ²⁸ Budrekaake luma, sändäyame cina piiyeme labasecretname.”

Yeesu me Acnenuta poto cidi me
(Mareko 13:24-27; Luuka 21:25-28)

²⁹ “Pui mäpu padare ingwe gaabe ca piba taatu bimu te krokeciye me cire läbitepi, mabye te lica cire saapacyärepi, wale cina cabu ca cire saatrametnemepi piiyepu dume cabu lijaliya nuuja gwidape gemi, teepi teeme otinetneja gaabe cabu ca cire läyebengäjipesi. ³⁰ Piba cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cäme cewecu te cire taboclomtepi carbe cabu, siige iyeta maramara gawe biname cina ele cire yaangenetnemepi, teepi liba cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, cire näpänepesi carbe cabu äina baborage kokre piiyepu jamyacu apacyera cama. ³¹ Baborage moole te liba cire saange-nepi, cane cäme mename seemo bine cire jäätyepemepene Acejiyame me äjäcräneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me
(Mareko 13:28-31; Luuka 21:29-33)

³² “Weene abiberäjineye piigi uli cabu ca. Teeme ciipe cina liba migi ca tapanininusi, ngänglä laame liba taawenimuge, weene piba umle gemi, egä kämäge mameta gyene. ³³ Pepu gyene, weene liba ai gwidape bine cire jepänanemepewe, weene umle gemi, egä cäme otni lui mameta gyene. Cane grana gome säne. ³⁴ Cane toraca mene jijenininine, egä biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi. ³⁵ Dume piiyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

Nuuja te Umle Lica Bimu coo Padare Yeesu me Äina tääpume
(Mareko 13:32-37; Luuka 17:26-30, 34-36)

³⁶ “Nuuja biname te umle lica gyene lui bimu coo padare cabu cane cire täinepene. Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je umle lica gemi, cane Bägrä te umle lica gäne, yepä tabu Babe taatu umle gyene. ³⁷ Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane liba cire täinepene, pui padare lui epu pana cirege Nooa me padare liiyepu. ³⁸ Igi me niinäce gaabe biname cina piba yäärwäjimusi, yäänäjimusi, lawadricninusi ngälu puirage bimu, Nooa liba acenutuji baborage buto cabu me. ³⁹ Teepi nuuja umle

lica ge, egä ngena te äbitinige, ngälu igi te liba tädige, iyeta teebibine yiisibrecmige. Pepu cirege äbita, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, liba cire tacne-nutepene. ⁴⁰ Pui padare cabu neeneni rooriye cina kaakesea cire jaawenepäsi calwacupi cabu; nuuja ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi. ⁴¹ Neeneni magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jäämulecemepäsi; nuuja ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi. ⁴² Weene amacetnäjäneji inajipi, ingle weene umle lica gemi, lui bimu cabu weeme Yageyame te cire tädepi. ⁴³ Mete yageyame te liba umle je, egä eromaame te liba tädenige, tabe piba ireclota yaanajuge. Tabe ire taatu lica jaacituge eromaame te teeme mete me abacita. ⁴⁴ Mete yageyame te lipu ireclota yaanajuge ingle eromaame te abacita wälu, weene miiji cuta pepu amacetnäjäneji lenaja, ingle cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane weeme umle cäco padare cabu cire tädepene.”

*Miiji Kaakesea Bägrä piyepu Niya Kaakesea Bägrä
(Luuka 12:41-48)*

⁴⁵ “Laasi nyene toraca ngenecu piyepu umle cama kaakesea bägrä? Tabe peese nyene, teeme babo biname te lui ne ituge acita teeme nuuja kaakesea bägrä bine ire atwime, egä teepi toraca padare cabu deedei yaawadanemusi. ⁴⁶ Pui kaakesea bägrä te lipu gege birige, teeme babo biname te liba tacnenutuge, siige jääpänuge, egä tabe cängena kaakesea jaawenuge. ⁴⁷ Cane toraca jijenininine, egä teeme babo biname te jaajuge tabe iyeta gwidape bine ire atwemame.

⁴⁸ Yepä tabe liba niyarage kaakesea bägrä birige, tabe lajuge egä, ‘Cäme babo biname te wata lica tacnenutenige,’ ⁴⁹ siige puma cita ca gije jaacranimuge poto kaakesea bägrä bine aglecame piyepu ärwäjame, änäjame poto nänäja biname cama. ⁵⁰ Puma cita ca teeme babo biname te tacnenutuge tabe lui padare cabu lica jaawagrijuge, ⁵¹ siige teebine mage yaagluge. Tabe nuuja walya biname bime cama yepä ibi daremu ne yaacatuge: tabe teta cama läduge uliobo puupu cabu me, ele puma yaangenanenuge piyepu giricu yaatebicmuge.”

25

Ngene ca Agli Mene Ten Ngulebägrä poto cidi me

¹ “Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi lui ten ngulebägrä pana cirege, lui cina lampa cama eclige teeme ciwelooyame ne awacletnäjame. ² Poto faib lui buduma ge, poto faib lui umleumle ge. ³ Buduma ngulebägrä cina teeme lampa bine ewadimisi, yepä teepi tuwängle niye bine lica ewadimisi. ⁴ Umleumle ngulebägrä cina, teepi teeme lampa bine ewadimisi cuta tuwängle niye. ⁵ Ciwelooyame te däägurage täbitige, peei name pi ngulebägrä cina ute me jicriranemige, siige ograrige.

⁶ Ciiye duusa liba joomlige, teepi ala itecijemige egä, ‘Ciwelooyame te tädenige! Naaclege teebine awacletnäjame!’ ⁷ Puma cita ca iyeta ngulebägrä cina arpineräjininisi, lampa bine emacetnäjimisi, jebotanemisi. ⁸ Buduma ngulebägrä cina jejemisi umleumleyame bine egä, ‘Cime niye nicärineye, ingle cime lampa cina siige ätumentnenige.’ ⁹ Umleumle ngulebägrä cina jejemisi egä, ‘Cine äblicäco gemi weebibine ceera, ingle ibibi lica gemi weene piyepu cine. Äte aletna mete me naaclege weeme tääpume aletna-me.’ ¹⁰ Siige buduma ngulebägrä cina eclige aletname. Teepi liba puga ge, piba ciwelooyame te tatyaramtuge. Siige lui cina amacetnäjäneji ge, teepi teta cama eclige, ebäcnisi atejäclmuta soriyomu tääpume, siige grana te tarmige.

¹¹ Ingwe ca buduma ngulebägrä cina tatyarige, jiicisi egä, ‘Babo biname, babo biname, cine yääbäcnisi!’ ¹² Ciwelooyame te puma cita ca teebibine tejemige egä, ‘Cane toraca jijenininine, egä cane umle lica gäne weene.’ ”

¹³ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Peei name pi weene ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi padare coo bimu căme acnenuta täápume.”

*Ngene ca Agli Mene Nesae Kaakesea Bägrä poto cidi me
(Luuka 19:11-27)*

¹⁴ “Pui padare cabu cane liba cire tacnenutepene, Acejiyame te lui biname bine yaawadimuge, teepi yepä babo biname me nesae kaakesea bägrä pana gemi. Yoo, pui babo biname te otnime äbitige cudecewe cewe me. Tabe teeme kaakesea bägrä bine ala tesoglicmi-ge, jejemige teeme gawe piyepu gwidape bine ire atwemame. ¹⁵ Tabe rarekaake yepäyepä ecăranemige teeme ngene atwanena ibi teepi pui ca kaakesea wawename ingwe ca awecna täápume. Tabe yepä ne faib tausen rarekaake ecărige, cuta nuuja ne neeneni tausen rarekaake ecărige, cuta nuuja ne yepä tausen rarekaake ecărige, siige tabe abyemărige otnime. ¹⁶ Lui kaakesea bägrä te faib tausen rarekaake ewadimige, tabe piba taatu kaakesea jebenimige pui rarekaake ca, siige nuuja faib tausen jepănimige. ¹⁷ Pipu pana mule te äbitige neeneni tausen rarekaake bine lui kaakesea bägrä te ewadimige, tabe cuta jepănimige nuuja neeneni tausen. ¹⁸ Yepä lui kaakesea bägrä te yepä tausen rarekaake bine ewadimige, tabe ädige, gawe ne juurige, imletnige teeme babo biname me rarekaake bine.

¹⁹ Lecaleca padare ingwe ca babo biname te piba tacnenutige, ala taasogläcnige teeme kaakesea bägrä bine teebine awabame, egä teepi luma ngălu kaakesea ituge wawena teeme rarekaake ca. ²⁰ Lui kaakesea bägrä te yaawademepi faib tausen rarekaake, tädige, nuuja faib tausen sewadimige, jejige egä, ‘Babo biname, maane faib tausen rarekaake năcărepete. Age sena nuuja faib tausen, cane lui bine ituge păpăna.’ ²¹ Babo biname te jejige egä, ‘Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä găte, căngena lipu ire tetwumete matikăli rarekaake ne, siige cane naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tădi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!’ ²² Puma cita ca lui kaakesea bägrä te neeneni tausen rarekaake bine yaawademepi, tädige, babo biname ne jejige egä, ‘Babo biname, maane cebine neeneni tausen rarekaake năcărepete. Age sena nuuja neeneni tausen, cane lui bine ituge păpăna.’ ²³ Teeme babo biname te jejige egä, ‘Babo miijirage! Maane miijirage kaakesea bägrä găte, căngena lipu ire tetwumete matikăli rarekaake ne, siige cane meebine naacitenine bucurage bine ire atwemame. Tădi căme soriyomu cabu me cane cama gege me!’ ²⁴ Cuta lui kaakesea bägrä te yaawademepi yepä tausen rarekaake bine, tädige babo biname bau me, jejige egä, ‘Babo biname, cane umle găne, egä maane owelale biname lica găte. Maane emă yăărucnimute, maane luma lica yăătemimute; maane emă taabasecretnimute, kuu gije bine luma lica yiisabăjemute. ²⁵ Cane wălu ge, peei name pi lădepene, măame rarekaake gawe bora yăămletnepene. Siige age sena, maane lui năcărepete.’ ²⁶ Tabe babo biname te jejige egä, ‘Maane niiyarage durau kaakesea bägrä găte. Maane umle ge, egä cane emă yăărucnimune, luma lica yăătemimune piyepu emă taabasecretnimune, luma kuu gije bine lica yiisabăjemune. ²⁷ Maane căme rarekaake cire yaacranejite rarekaake ire atwi mete cabu, siige căme acnenuta padare cabu cane cerămu cire jăăpănemejine niinăce rarekaake me kaakesea cabu ca. ²⁸ Ewademeye peei rarekaake bine teeme bau ca, ecăreye laati me ten tausen rarekaake piti nemi. ²⁹ Lui biname me umle pisi nyene, teebine cerămu ceera, siige teeme umle te babo lăbituge. Yepä lui biname me umle lica gyene, piyepu tabe singi lica abiberăjame, teeme täápume nuuja gaabe lica gyene tabe umle ne păpăname. ³⁰ Ai niiyarage kaakesea bägrä ne puutucu me ijareye krokeciye cabu me. Tabe puma ele cire yaangenanepi, giricu cire yaatebecmepi.’ ”

Cerăcerăgăabu Atrana Bimu

³¹ “Cane lui Acejiyame bau ca tădujine biname me äbitujine, cane liba cabucewe cabu ca cire tăinepene căme jamyacu apaclyera cama piyepu căme mename seemo cama,

cane piba cäme babo adnata puupu cabu cire ladnatepene biname bine atraname. ³² Iyeta gawe maramara biname bine cirege abasecretna cäme opo gaabe me. Cane teebibine cire jaabelanemepene neeneni sigu wawename, maamoi ire atwi biname te lipu maamoi piyepu gouti bine jaabelanemuge maramara sigu me. ³³ Cane piba maamoi bine cäme camu poto cidi me cire yaacranemepene piyepu gouti bine cäme säwäci poto cidi me. ³⁴ Piba cane mope biname te cire jaajemepene cäme camu poto cidi ca biname bine egä, 'Cäme Babe te weebibine miiji itu jiwenaninuji, siige naaclege iyeteta ireclota cabu me. Tabe peei ne weeme täapume ituge amacetrnäja, tabe lui padare cabu gawecewe ne yootonutuji. ³⁵ Cane loolomecewe ge, weene deedei näcärujiye; niyemecewe ge, weene niye näcärujiye. Cane ciitaca biname ge, weeme cewe me tatyaramtujine, weene nawablujiye, weeme mete me nacanujiye. ³⁶ Cane cuutacuta ge, weene cäbletääpe nasigrujiye; cane pita cama ge, weene nängrärujiye. Cane krokeciye mete cabu liba, weene nädärujiye.'

³⁷ Cäme camu poto cidi ca conocäco biname cina teepi piba cebine cire najepesi egä, 'Yageyame, cine liba meebine nääpänujisi loolomecewe, siige deedei näcärujisi; coo piyepu niyemecewe, siige niye näcärujisi? ³⁸ Cine liba nääpänujisi ciitaca biname, siige naawablujisi, cime mete me naacanjisi, coo cuutacuta je cäbletääpe naasigrujisi? ³⁹ Cine liba nääpänujisi pita jajwi je, siige nängrärujisi, coo piyepu krokeciye mete cabu liba, siige cine meebine nädärujisi?' ⁴⁰ Puma cita ca cane babo mope biname te teebibine cire jaajemepene egä, 'Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä weene ngena jewenujiye cäme ai papa biname yepä täapume, peei lui weene cäme täapume jewenujiye.'

⁴¹ Puma cita ca cane cire jaajemepene cäme säwäci poto cidi biname bine egä, 'Acejiyame te weebibine niya daremu cire icäripi. Äyebengäjinineye cäme bau ca ngälu cäco uliobo cabu me, lui amacetrnäjäneji gyene Diyabolo piyepu teeme mename seemo bime täapume. ⁴² Cane loolomecewe ge, yepä weene deedei lica näcärujiye. Cane niyemecewe ge, weene niye lica näcärujiye. ⁴³ Cane ciitaca biname ge, weene lica nawablujiye, weeme mete me lica nacanujiye. Cane cuutacuta ge, weene cäbletääpe lica nasigrujiye. Cane pita cama ge piyepu krokeciye mete cabu jage, yepä weene lica nängrärujiye.' ⁴⁴ Piba teepi cebine cire najepesi egä, 'Yageyame, liba cine meebine loolomecewe nääpänujisi coo piyepu niyemecewe coo ciitaca biname, cuutacuta biname, piyepu pita cama biname, krokeciye mete cabu biname, siige cine piba meebine lica näätityärujisi?' ⁴⁵ Cane teebibine cire jaajemepene egä, 'Weene liba cäme ai papa biname yepä ne ätityera cäco ituge, peei lui weene cebine ätityera cäco ituge.' ⁴⁶ Teepi siige niyarage daremu ne cire jääpänepesi, lui iyeteta gyene; yepä conocäco biname, teepi cire jääpänepesi iyeteta ireclota ne."

26

Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime

(Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Yeesu liba teeme abiberäja mene bine epirimige, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, ² "Weene umle gemi, egä neeneni bimu niinäce gaabe äsuplengta trii te liba pa yaanajepi, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine piba pa nacitepesi biname bime ime cabu teepi cebine baarge uli cabu äbyecrame."

³ Puma cita ca modamoda iiwäreja biname piyepu poto modamoda biname cina abasecretnige iiwäreja mope biname ngii Kayapa me mete cabu me. ⁴ Teepi mene jewenisi Yeesu ne ogä oomlaname siige budre me acitame. ⁵ Teepi jiicisi egä, "Mine trii padare cabu gone jaawenusi, cije biname cina mibibine cubu me niwenininusi."

*Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Mareko 14:3-9; Yoane 12:1-8)*

⁶ Yeesu Betaniya cewe jage yepä biname ngii Simona me mete cabu, lui te niinäce lepera pita cama ge. ⁷ Yeesu liba deedei cabu jage, yepä magebi te piba toclige mararage lengo oil cama, lui ne baborage daremu ca jaaletnusi. Tabe pui oil ne secanige karpu cabu, lui alabasta kula ca wawenäneji ge, siige epadurige Yeesu me mope cabu. ⁸ Abiberäja bägrä cina liba ai mule ne jepänisi, teepi claabe me äbitininisi, jiicisi egä, “Ngeno me ai oil ne papa bepadurige? ⁹ Miiji cire yaacanejisi babo daremu ca aletname, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yääcäranemejisi!”

¹⁰ Yeesu umle äbitige, teepi ngena täöpume jiicemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngeno me ai magebi ne jwiicetniniye, ngenecu mäpu me joweniniye? Tabe ai lui babo miijirage mule ne hiiri jewenige cäme täöpume. ¹¹ Owecumete biname cina iyeteta pa yaacrajepi weene cama, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja. ¹² Tabe liba ai oil ca naganige cebine, tabe cäme tääpe ne beganige gape cabu me acitame. ¹³ Cane toraca mene jijenininine, egä Miiji Mene luma cirege iicema ai gawecewe cabu, teeme ngene apecname cirege iicema, tabe lui mule ne bii jewenige cäme täöpume.”

*Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täöpume
(Mareko 14:10-11; Luuka 22:3-6)*

¹⁴ Puma cita ca twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me, ¹⁵ jejemige egä, “Weene cebine ngena näcäreniye, cane liba Yeesu jiwabininine weebibine?” Teepi teeti silba rarekaake ecnemisi, teebine ecärisi. ¹⁶ Puma cita ca Yuuda miijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Mareko 14:12-21; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

¹⁷ Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu abiberäja bägrä cina seclige Yeesu ne ätemlame egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame täöpume?” ¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Äte naaclege pui yepä biname bau me babo cewe je, teebine jejepeye egä, ‘Abiberäja biname te jiicenige egä cäme budre padare mameta gyene atyaramta. Cane cäme abiberäja bägrä cama tädenine mäame mete me äsuplengta deedei äbitame.’” ¹⁹ Abiberäja bägrä cina jewenisi, Yeesu lipu jejemige. Teepi äsuplengta deedei ne emacetnäjisi.

²⁰ Liba mämleteca ge, Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä cama adnatige deedei loolo me. ²¹ Teepi liba deedei äbitininisi, Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, weeme yepä te cebine pa nawabepi budre me aglime.” ²² Abiberäja bägrä cina ngenecu mäpu me äbitininisi, siige teepi yepäyepä teebine jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.” ²³ Yeesu jejemige egä, “Laati te buluduu ne yiiglenutenige disi cabu cane cama, tabe sine pui biname. ²⁴ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, Oogäräneji mene te lipu jiicenige, cane pepu budre äbitenine. Yepä lipu niiyarage gyene, lui te cebine nawabenige budre me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine. Pui biname täöpume miiji cirege, tabe liba lica cire laplimleji.” ²⁵ Puma cita ca Yuuda Yeesu ne budre me awaba biname te jejige egä, “Abiberäja biname, cane lica.” Yeesu jejige egä, “Maane peese näte lui te jiicite egä, ‘Cane lica.’”

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Mareko 14:22-26; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 11:23-25)*

²⁶ Teepi liba erwäjisi, Yeesu buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecärige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, siige jejemige egä, “Ecateye, erweye. Ai lui cäme tääpe gyene.” ²⁷ Puma cita ca tabe kwäye ne ecatige waina niyye cama, Acejiyame ne eso

ecäriige, siige teebibine ecärimige, jejemige egä, “Weene iyeta eneye. ²⁸ Ai lui cäme uudi gyene; klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecrerame; bucurage biname bime täapume tapirenige teeme niiya mule bine iisibrecame. ²⁹ Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane ingwe ca lica cirege waina niiye ne nani, ngälu pui bimu cabu liba kirece waina niiye ne weene cama cire yaanepene, mine liba cirege abasecretna cäme Babe me puupu cabu cabucewe je.”

³⁰ Puma cita ca teepi uopera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli podo cabu me.

Yeesu piyepu Peteru

(Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)

³¹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Page ai ciye cabu weene uucratnininiye, cebine nabmaliniye, ingle Oogäräneji mene te jiićenige egä, ‘Acejiyame te maamoi ire atwi biname ne eglenige budre me, siige maamoi tomi te maramara äbitenige.’ ³² Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene.” ³³ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene liba iyeta pototo cina meebine abmala, yepä cane licarage naabmalenine meebine.” ³⁴ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, egä ai ciye cabu paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gääbu cebine nainenite.” ³⁵ Peteru jejige egä, “Ngänu gyene teepi cebine maane cama budre me agli, yepä cane meebine licarage naainenine.” Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

Yeesu Ireçu Ätumutige Getesemane je

(Mareko 14:32-42; Luuka 22:39-46)

³⁶ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige cewe ngii Getesemane me. Puma tabe teebibine jejemige egä, “Ama adnatärineye, cane liba ädenine eeyeme ireçu ätumutame.” ³⁷ Tabe teta cama aacanänige Peteru piyepu Jebedayo me neeneni bägrä bine. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige. ³⁸ Tabe teebibine jääjänige egä, “Cane budre pana ngenecu mäpu gäne. Weene cane cama ireclota sinajänege.” ³⁹ Puma cita ca tabe matikäli padare abotäntige, oweowe ajarige gawe cabu me, ireçu ätumutige egä, “Cäme Babe, liba miiji gyene, maane ai mäpu ne cäme bau ca iyebingti. Yepä maane cäme singi ne gone jaawenute, mäame singi ne jewenepi.”

⁴⁰ Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu äädäränige. Tabe Peteru ne jejige egä, “Nää, weene kokre lica gämi matikäli padare ireclota lenajame cane cama? ⁴¹ Ireclota sinajänege ireçu ätumutame, weene piba lica pagege atrametna apicetnära padare cabu. Weeme seemo cina singi gämi cäme singi ne waweneme, yepä weeme täape cina kokre cäco gämi.”

⁴² Yeesu cuta cääri acnige ireçu ätumutame. Tabe jiićige egä, “Cäme Babe, maane liba toraca singi gäte cane ai mäpu cabu lenajame, yoo siige mäame singi te läbitege.” ⁴³ Tabe liba tacne-nutige, tabe cääri teebibine ute cabu äädäränige. Teepi äblicäco ge ireçu aasatäneji lenaja. ⁴⁴ Puma cita ca Yeesu teebibine cääri taabmalänige, nesae me ädige ireçu ätumutame yepä mene iicemame. ⁴⁵ Tabe liba tacnenutige abiberäja bägrä bime bau me, tabe jääjänige egä, “Weene ute camu gämi. Diibe oocenäniye. Padare te biiri tatyaramtige, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine ceerame conocono biname bime ime cabu me. ⁴⁶ Abujengäneye, biiri wääjene! Ire, lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene!”

Yeesu ne Joomlisi

(Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)

⁴⁷ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda twelb abiberäja bägrä bime yepä te piba tatyaramtige. Modamoda iiwäreja biname piyepu pototo Israela modamoda biname cina teta cama tityepimisi bucurage biname bine cubu turikä piyepu gabagaba cama.

⁴⁸ Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii becitige pui biname bime

tääpume egä, “Cane lui biname ne jetcnenine, peese nyene weene lui tääpume singi. Joomlepeye!”

⁴⁹ Yoo siige, Yuuda liba tatyaramtige, tabe conocäco ädige Yeesu bau me, jejige egä, “Abiberäja biname, poode!” siige jetcni-ge teebine. ⁵⁰ Yeesu jejige egä, “Cäme biname, maane wata jeweni, maane ngena tääpume tädite!” Puma cita ca lui biname cina Yuuda cama seclige, teepi Yeesu ne jewaclomtisi, kokrerage joomli-si. ⁵¹ Yeesu cama lui biname cina, teeme yepä te teeme cubu turikä ne suusuratige, iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä me tablame ne iyeta jeläcnutige. ⁵² Yeesu jejige egä, “Isinglanti mäame turikä ne siiti bora, inge laatibi cubu turikä ca larnginusi, teebibine cubu turikä te budre me yaaglecimuge. ⁵³ Nää, maane apu naangeninige, egä cane äblicäco gäne cäme Babe ne ätinera cebine ätityerame? Cane liba ätinera je, tabe piba taatu mage twelb mename seemo sange bine ätyepa cäme ätityera tääpume. ⁵⁴ Yepä pepu liba äbita je, piba lipu toraca me page läbitepi, lui mene oogäräneji gyene, egä ai mule te miiji äbita.”

⁵⁵ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene cubu turikä piyepu gabagaba cama naaclige cebine oomlaname epu pana, egä cane cubucubu biname gäne. Bimu gaabegabe cane iiwäreja mete cabu ladnatune, puga yaabiberäjimune, weene ngena name pi piba cebine lica noomlepeye. ⁵⁶ Yepä iyeta ai cina bapletnäridge Acejiyame me mename biname bime oogäräneji mene cina toraca me äbitame.”

Piba taatu iyeta abiberäja bägrä cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Mareko 14:53-65; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)

⁵⁷ Lui cina Yeesu ne joomlisi, teepi teebine ecanisi iiwäreja mope biname ngii Kayapa me mete me. Cotre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina uja piyeme biiri tabasecretnige. ⁵⁸ Peteru Yeesu ne cudecewe ca ingwe icwige iiwäreja mope biname me mete puutucu cabu me. Tabe puga kaakesea bägrä cama adnatige ireme, egä baa lipu äbitininisi iyeta ai mule cina Yeesu tääpume.

⁵⁹ Modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta mutre biname cina, teepi liga walya aitneja ne jirngisi Yeesu ne atraname budre tääpume, ⁶⁰ yepä teepi äblicäco nuuja ne päpäna, ngänuge puu bucurage biname cina seclige teebine walya aitnejame. Ceräcerägääburage neeneni biname cina taaclige, ⁶¹ siige jiicäsi egä, “Ai biname te itu jiicepi egä, ‘Cane miiji gäne Acejiyame me iiwäreja mete ne iigarecame cuta nesae bimu cama cääri rarangame.’ ”

⁶² Iiwäreja mope biname te abujängtige, Yeesu ne jejige egä, “Teepi meebine bii naitnisi. Mäame nuuja daremu mene lica gyene?” ⁶³ Yepä Yeesu bojäcu enajige. Puma cita ca iiwäreja mope biname te cääri teebine jejige egä, “Ireclota Acejiyame me ngii cabu maane nijini, maane liba Keriso säte, Acejiyame me Bägrä.” ⁶⁴ Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiicite. Yepä cane jijenininine weebibine, egä cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, ai padare cabu ca niinäce gaabe me weene cebine pa näpänepeye babo kokrerage Acejiyame me camu poto cidi ca adnatäneji piyepu cuta cire näpänepeye, cane carbe cabu liba cire täinepene.” ⁶⁵ Puma cita ca iiwäreja mope biname te teemanu cäbletäape ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyamete jepänige, siige jiicige egä, “Tabe Acejiyame me ngii ne sabe bii jewenige. Mine nuuja singi lica gemi nuuja aitneja tääpume. Weene siige peega bitecijinige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe jewenige. ⁶⁶ Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi jejisi egä, “Tabe conocono biname gyene. Tabe miiji budre.” ⁶⁷ Puma cita ca teepi gije jecitisi teebine mote ca ätyewame opo cabu piyepu oororename. Poto cina teebine lakace cabu jidnanisi, ⁶⁸ jiicisi egä, “See Keriso, baa maane nijini, egä laati te noororige meebine.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Mareko 14:66-72; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Peteru Kayapa me mete puutucu je adnatäneji enajige. Puma cita ca yepä kaakesea ngulebägrä te toclige, teebine jejige egä, “Maane cuta peese näte nuuja, Yeesu Galilaya biname cama lui te waatnute.” ⁷⁰ Yepä Peteru biname bime sobe cabu jeinige, jojige pui ngulebägrä ne egä, “Cane umle lica gäne maane ngena täapume jiićenite.” ⁷¹ Puma cita ca tabe asatige caale grana gome me. Piba nuuja kaakesea ngulebägrä te Peteru ne jepänige, biname bine puma jejemige egä, “Ai biname te Yeesu Nasareta biname cama waatnuge.” ⁷² Peteru cääri jeinige, jüicige egä, “Cane Acejiyame me ngii cabu jiićenine, egä cane umle lica gäne peei biname.” ⁷³ Matikäli padare ingwe gaabe ca lui biname cina puga aclajuteji icrajige, seclige Peteru bau me, jejisi egä, “Toraca, maane peese näte teeme yepä. Määme tagepogogo te niwabininige, egä maane ten cama yepä ceweyame gäte.” ⁷⁴ Puma cita ca Peteru mene kokre cama jüicige egä, “Acejiyame me ngii cabu cane jijenininine, egä cane umle lica gäne peei biname. Acejiyame niiya daremu näcärüge, cäme mene liba toraca lica.” Piba taatu paulo te ala sengenige.

⁷⁵ Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu jejige egä, “Paulo te ingwe ca ala sengenenige, maane niinäce nesae gääbu cebine nainenite.” Peteru asatige, agli pana ele engenige.

27

Yeesu ne Pilato bau me Ecanisi (Mareko 15:1; Luuka 23:1-2; Yoane 18:28-32)

¹ Krokerage iyeta modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina mene jitranisi Yeesu ne budre me aglime. ² Teepi seea ca teebine jetäyisi, siige ecanisi Pilato bau me, lui Rooma gabmani babo biname ge pui gawe ne ire atwime.

Yuuda me Budre (Apostolo 1:18-19)

³ Yuuda Yeesu ne budre me awabayame biname te liba itecijige, egä Yeesu ne budre me bii jitranisi, tabe niiyarage asicnantige, peei teeti silba rarekaake bine ewecnimige, modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja modamoda biname bine ecärimige. ⁴ Tabe jejemige egä, “Cane niiya mule ne bii becnine, conocäco biname lipu bicärimininine budre me agli täapume.” Yepä teepi jejisi egä, “Cine ngeno me pa yaaratepesi. Määme mule gyene peei.” ⁵ Puma cita ca Yuuda rarekaake bine eyärimige iiwäreja mete cabu, ädige, ete aglotige.

⁶ Modamoda iiwäreja biname cina rarekaake bine etomlecmisi, jüicisi egä, “Ingle naace popi ai rarekaake uudi me daremu gyene, peei name pi cotre gyene acraname, iiwäreja mete täapume luma rarekaake yaacranimusi.” ⁷ Teepi mene jitranisi, egä lui biname te disi bine gawe ca jaawenimuge, pui rarekaake ca teeme bau ca gawe ne jeletnisi idne biname bime gapecewe täapume. ⁸ Ingle naace popi pui gawe ne lui uudi daremu rarekaake ca jeletnisi, peei name pi einenisi Uudi Gawe ca ngälu page ai taje.

⁹ Ai te ibibi äbitige Acejiyame me mename biname Yeremiya me mene cama egä, “Teepi teeti silba rarekaake bine ewadimisi, Israela biname cina luma ngälu me singi äbitininisi teebine daremu wawename, ¹⁰ siige pui rarekaake ca eei biname bau ca gawe ne jeletnisi, lui biname te disi bine jaawenimuge gawe ca, Yageyame te lipu cebine ituge jaji wawename.”

Pilato Yeesu ne Itemläjige (Mareko 15:2-5; Luuka 23:3-5; Yoane 18:33-38)

¹¹ Yeesu Rooma gabmani babo biname Pilato me opo gaabe jeclajutige. Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane peega bii jüicite.” ¹² Modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina liba teebine jeitnäjisi, tabe nuuja mene lica. ¹³ Puma cita ca

Pilato jejige egä, “Nää, maane lica näatecijenige, meebine lui naaitnäjenisi?” ¹⁴ Yepä Yeesu daremu mene lica jewecnistige, peei name pi Pilato mage cälu te jitage.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitraniige

(Mareko 15:6-15; Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)

¹⁵ Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplengta trii ne jaawenusi, piba Rooma gabmani babo biname te krokeciye mete cabu ca yaasatuge yepä biname ne, teepi lui täápume birige singi. ¹⁶ Peeirage padare cabu krokeciye mete bora biname puga ge ngii Baraba, lui täápume biname cina baborage umle. ¹⁷ Biname cina liba tomi yootisi, Pilato itemlimige egä, “Weene singi cane lui ne asatame krokeciye mete cabu ca, Baraba ne coo nää Yeesu ne, Keriso ca lui ne einenisi.” ¹⁸ Pilato apu naace popi itemlimige, inge tabe umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina naace popi Yeesu ne secanisi teeme bau me, inge teepi teebine ire patre eglisi.

¹⁹ Pilato liba adnatäneji enajige atrana puupu cabu, teeme coga te piba mene jityepige egä, “Gone nuuja gwidape ne jaawenute peei conocäco biname täápume, inge cane wama cabu mage cewe boocananine temiji pi.”

²⁰ Modamoda iiwäreja biname piiyepu nuuja Israela modamoda biname cina biname bine tii jewenanemisi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame Yeesu ne budre me aglime. ²¹ Siige Pilato itemlimige egä, “Ai neeneni cabu ca weene singi gemi cane laati ne isatinine?” Teepi jejisi egä, “Baraba ne!” ²² Pilato teebibine itemlimige egä, “Cane piba ngena jewenenine Yeesu täápume, Keriso ca lui ne einenisi?” Teepi iyeta jüicisi egä, “Teebine baarge uli cabu jibyecreye!” ²³ Pilato jejemige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niya ne ituge wawena?” Yepä biname cina mage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye!” ²⁴ Pilato jepänige, egä ai lui niyarage me äbitenige, cije cubu te läpletnutuge, siige tabe niye siitige, ime äcisäjige biname bime opo gaabe, jüicige egä, “Cane yageyame lica gäne ai biname me budre täápume. Peei lui weeme bau sine.” ²⁵ Iyeta biname cina gigri ala tabayaninisi egä, “Cine piiyepu cime bägräwale cama, cine temi yageyame teeme budre täápume. Cine te cirege daremu acata teeme budre name pi!” ²⁶ Puma cita ca Pilato Baraba ne sisatige, cubu biname bine jejemige Yeesu ne adnaname, siige jityepige baarge uli cabu äbyecrame.

Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi

(Mareko 15:16-20; Yoane 19:2-3)

²⁷ Pilato me cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me. Teepi ala tesoglicmisi teta cama lui yepä sange cubu biname bine, siige teepi Yeesu ne jewaclomtisi. ²⁸ Teepi teeme cäbletääpe bine jüirecimisi, ududi cäbletääpe ca esigrisi ätutename, egä tabe mope biname gyene. ²⁹ Teepi pägepäge seeasea ne jemle-maltisi krauni täápume, siige teeme mope cabu ecitisi. Teeme camu poto ime cabu suru ecärisi, siige kokorare ca ipednanemisi teeme opo gaabe je. Teepi ai ne ätutena pana jewenisi, egä tabe babo mope biname gyene. Puma cita ca teepi jewablisi teebine, jejisi egä, “Sebore Israela biname bime mopeyame!” ³⁰ Teepi teebine mote ca ityewäjisi, lui suru ne ecitisi teeme ime cabu, pui ca eglisi mope gome. ³¹ Teepi liba ätecitinisi teebine apu ätutena pana wawename, ududi cäbletääpe jüiremutisi, teemerage cäbletääpe ca esigrisi, siige ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)

³² Teepi liba äsige, gaabegabe je Simona Kurene cewe biname ne jepänisi, jejisi Yeesu me baarge uli ne acaname, siige tabe ecanige. ³³ Teepi atyarige cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä ‘Mopekaake Cewe’. ³⁴ Puga teepi Yeesu ne caapocapo waina niye ecärisi nanime, lui traci gwidape cama alengläciteji teeme pita diibe ceerame, yepä mite agli ingwe gaabe ca tabe singi lica nanime.

³⁵ Teepi teebine baarge uli cabu jibyecrisi. Puma cita ca teepi matimati kula cabu teeme ngii bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename. ³⁶ Peei ingwe ca teepi puga adnatäriige, Yeesu ne ire jetwisi. ³⁷ Teeme mope gome me mene ne ecitisi teeme budre inge poto cidi me egä, AI LUI YEE SU SINE, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME. ³⁸ Piba teepi neeneni cubucubu biname bine baarge uli cabu jääbyecrisi Yeesu me wajwa je, nuuja te camu poto ca, nuuja te säwäci poto ca.

³⁹ Laatibi teebibine ääsuplengäjänisi, teepi mope akocnäjiniisi, Yeesu ne jisädanisi. ⁴⁰ Teepi jiiicisi egä, “Maane peese näte, iiwäreja mete ne lui te yigarecenite, cuta cääri nesae bimu cama erange-nite. Maane miiji äbiti, maane liba Acejiyame me Bägrä gäte. Täini baarge uli cabu ca!”

⁴¹ Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja modamoda biname cina teebine cuta pipu jisädanisi, ⁴² jiiicisi egä, “Tabe nuuja biname bine miiji tewenanemumi, yepä tabe äblicäco teemämu miiji äbita. Cije tabe Israela mope biname lica gyene? Tabe liba baarge uli cabu ca täinenige, cine piba teebine jitrungenisi. ⁴³ Tabe teeme ngene atwanena bicranige Acejiyame bau me, piyepu teeme Bägrä ca ainenige. Yoo siige mine jääpänesi, egä Acejiyame liba singi teebine miiji wawename.” ⁴⁴ Piyepu peei neeneni cubucubu biname, lui bine teeme gome jääbyecrisi, teepi cuta pepu jejananisi teebine.

Yeesu me Budre

(Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

⁴⁵ Bimu duusa me krokeciye te cewe ne iyeta icwabige, siige nesae awa pepu enajige. ⁴⁶ Piba mämle bimu cabu Yeesu mage ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani.” Peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?” ⁴⁷ Poto biname lui cina aclajuteji puga ge, jitecijsi, jiiicisi egä, “Tabe Eliya ne ala tesoglecenige.” ⁴⁸ Teeme yepä te piba taatu tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne yiglenutige caapocapo waina niye cabu, suru ca jigadige, siige cabu me ewepäntige tabe nanime. ⁴⁹ Poto cina jiiicisi egä, “Cäro, mine jääpänesi, egä Eliya liba tädenige teebine miiji wawename.” ⁵⁰ Yeesu cääri mage ala abayige, ceräcerägäabu buuwe mope bine yiisabimige, siige teeme ireclota ecäriige.

⁵¹ Iiwäreja mete cabu Acejiyame me puupu ne lui cäbletääpe te jilyengenige biname bime puupu cabu ca, pui cäbletääpe te äderäriige cabu ca ngälu gawe me. Ocneja puga ge, modamoda kula cina äplegicininiisi, ⁵² gape cina iitnetnäjinisi, siige bucurage Acejiyame me biname laatibi budre, teepi tarpineräjiniisi ireclota me. ⁵³ Teepi teeme gape bine sebmalmisi. Yeesu liba budre cabu ca tarpinantige, teepi piba Yerusalema me eclige, puga aboclomäjiniisi bucurage biname bime bau me.

⁵⁴ Cubu mope biname piyepu teeme ingwe gaabe biname laatibi Yeesu ne ire jetwisi, liba jepänisi ocneja ne piyepu iyeta ngena cina äbitiniisi, teepi mage wälu äbitiniisi, jiiicisi egä, “Tabe toracarage Acejiyame me Bägrä gyene.”

⁵⁵ Puga ge bucurage magebi cudecewe ca ire. Teepi Yeesu cama Galilaya probins cabu ca seclumi teebine ätityerame. ⁵⁶ Teeme sigu cabu Mariya Magadala cewe magebi piyepu Yakobu Yoosepa naabime mage ngii Mariya cuta Jebedayo me coga.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

⁵⁷ Liba mämleteca ge, yepä dogwe biname ngii Yoosepa te Arimatea cewe cabu ca piba tatyaramtige. Tabe cuta nuuja Yeesu me abiberäja bägrä ge. ⁵⁸ Tabe Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake täapume ätinerame. Pilato jejemige budrekaake Yoosepa ne ceerame, ⁵⁹ siige tabe budrekaake ne baarge uli cabu ca sitrunamtige, kirece bulubulu cäbletääpe ca tope etnige, ⁶⁰ ecanige, teeme Yoosepa me täapume lui gape ne cemacema

tuurumesi baborage kula bora, pui ngalebora me ecitige. Tabe baborage kula ne epetrengäjige gape grana armi täapume, siige acnenutige. ⁶¹ Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya, teepi puga adnatäneji aanajige, opire gape cabu mage.

Awamuta Biname cina Gape Gome

⁶² Nuuja bimu cabu lui Sabade bimu ge, modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina Pilato bau me eclige, ⁶³ jejisi egä, “Babo biname, cine ngene jotwinago, egä pui walya biname liba ireclota senajumi, tabe tiicumi egä, ‘Cane nesae bimu ingwe gaabe ca budre cabu ca pa larpinantepene.’ ⁶⁴ Jejemi gape ne cängena awamutame nesae bimu ngalebora, piba teeme abiberäja bägrä cina äblicäco otni teebine ero ca acatame, puma cita ca jajanenname egä, ‘Tabe budre cabu ca tarpinantige.’ Apu liba äbita je, teeme ai ingwe ca walya te niyarage cirege teeme niinäce walya cabu ca.” ⁶⁵ Pilato jejemige egä, “Awamuta biname bine ewademeye, naaclege, gape ne jewamuteye, weene lipu miiji gemi.” ⁶⁶ Siige, teepi Pilato ne ebmalisi, eclige gape gome me. Teepi gape grana cabu lui kula ne etengäcitis, awamuta biname bine puga sebmalmisi.

28

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Mareko 16:1-10; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu me ingwe ca Sande baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi piyepu nuuja Mariya teepi aaclige gape ängrärame. ² Puma cita ca babo kokre ocneja te tädige. Yageyame me mename seemo te cabucewe ca täinige, kula ne epetrengäjige Yeesu me gape grana cabu ca, siige pui kula papa cabu adnatige. ³ Teeme opo paamlepamle pana ge, cäbletääpe lui toraca bulurage ge. ⁴ Awamuta biname cina babo wälu äbitininisi, jelonecmige, siige gawe cabu itrametnemige budre biname pana.

⁵ Mename seemo te magebi bine jaajige egä, “Wälu gone läbituye. Cane umle gäne, egä weene Yeesu ne jirngeniye, baarge uli cabu lui ne tibyecrumesi. ⁶ Tabe ama lica gyene. Tabe barpi-nantige, tabe lipu itu tiicumi. Siclege, jepäneye tabe luma ätwitäneji senajumi. ⁷ Äte watata iclege, teeme abiberäja bägrä bine jejemepeye, egä tabe budre cabu ca barpinantige, siige Galilaya me pa lädepi teeme niinäce gaabe me; teepi teebine puma pa jääpänepesi. Ngene gone jitrimaluge, cane lipu bii jijine.” ⁸ Magebi cina watatarage gape ne sebmäläsi. Teepi nuuja poto wälu nuuja poto gege ge, siige uuwamäsi Yeesu me abiberäja bägrä bine jajime, ngena te bäbitige.

⁹ Puma cita ca Yeesu teebibine opopa jaawenige, jaajige egä, “Poode weeme bau me!” Teepi teeme bau me taaclige, ernge gome joomläsi, siige ngenecu miiji cama teebine jepänäsi. ¹⁰ Yeesu jaajige egä, “Wälu gone läbituye! Iclege, cäme naane igane bine jejemeye teepi Galilaya me otnime. Teepi cebine puma pa näpänepesi.”

Awamuta Biname bime Aitneja Mene

¹¹ Magebi cina liba gaabe cabu jage, lui cubu biname cina gape ne jewamutisi, teeme poto cina äcnäriige babo cewe me, modamoda iiwäreja biname bine jejemisi, ngena te bii bäbitige. ¹² Modamoda iiwäreja biname cina nuuja modamoda biname bime cama yepä cewe me abasecretninige mene atraname. Teepi baborage rarekaake cubu biname bine ecäremisi, ¹³ jejemisi egä, “Weene miiji biname bine jajanenname egä, ‘Teeme abiberäja bägrä cina ciye seclige, teeme budrekaake ne ero ca becatisi, cine liba ute ge.’ ¹⁴ Siige Pilato liba ai poto cidid me ätecija je, cine te teebine miiji ngenecu me pa jaawenepesi. Weene nuuja singi lica gemi ngenecu mäpu äbitame.”

¹⁵ Awamuta biname cina rarekaake ewadimisi, jebenisi, teepi lipu jejemisi. Ai mene ne Israela biname cina ecenanenisi ngälu page pisi nyene.

*Yeesu Aboclomtigi Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me
(Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)*

¹⁶ Lebin abiberäja bägrä cina eclige podo cabu me Galilaya je, Yeesu liiyeme tejemumi teepi otnime. ¹⁷ Teepi liba teebine jepänisi, siige ngenecu miiji me äbitininisi, yepä poto cina toracarage lica jitrungisi, egä Yeesu sine. ¹⁸ Yeesu teeme gome tädige, jejemige egä, “Cebine iyeta kokre ituge ceera cabucewe je piyepu gawecewe cabu. ¹⁹ Naaclege, iyeta maramara gawe biname bine jwenemepeye cäme abiberäja bägrä täöpume. Niiye ca jicisäjemepeye Babe, Bägrä, Aceji Seemo teeme ngii cabu, ²⁰ piyepu ebiberäjemepeye teepi äteciame iyeta cane lui täöpume itu jijananipene. Cane weene cama pagege iyeta padare ngälu ai padare me ngälugaabe me.” Mene ngälu peese.

MAREKO ME MIIJI MENE

Yoane Niiye ca Äciseja Biname

(Matayo 3:1-12; Luuka 3:1-18; Yoane 1:19-28)

¹ Ai lui Miiji Mene me agedna gyene Yeesu Keriso, Acejiyame me Bägrä poto cidi me. ² Acejiyame me mename biname ngii Isaya yoogäruji, Acejiyame te teeme Bägrä ne lipu jejuji egä,

“Cane cäme mename biname ne cire täätyepepene mäame niinäce gaabe me mäame täapume gaabe amaceträjame.

³ Tabe daapo taatu cewe cabu babo tagepogogo ca cire jiiçepi egä, ‘Gaabe ne emaceträjeye Yageyame täapume, weeme mule bine conocäco jebenemeye teeme otni täapume.’ ”

⁴ Isaya lui mene soogäruji, toraca me äbitige Yoane liba taboclomtige daapo taatu cewe cabu, biname bine niiye ca jicisäjemige piiyepu mene jejananemige egä, “Weene weeme niiya mule cabu ca atatröngärineye, cane piba weebibine niiye ca jicisäjeninine, siige Acejiyame te weeme niiya mule bine piba pa yisibrecmepi.” ⁵ Bucurage biname babo cewe Yerusalema ca piiyepu nuuja maramara cewe Yuudea probins ngalebora ca totni-nisi Yoane ne äteçijame. Teepi teeme niiya mule bine liba jewabudnäjimisi, piba Yoane te teebibine niiye ca jicisäjemige Yoridana baduge cabu.

⁶ Yoane me cäbletääpe lui kamela me ngäli ca wawenäneji ge piiyepu tabe kamela tääpe ca wawenäneji baagi ca asigräneji ge ibi cabu. Tabe sesi pana gwidape bine yäärngäjimuge piiyepu uri niiye bine yäänäjimuge. ⁷ Tabe biname bine jejananemige egä, “Cäme ingwe ca lui biname te pa tädepi, tabe baborage gyene, cane matikäli gäne. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea iibirame. ⁸ Cane weebibine niiye ca jicisäjeninine, yepä tabe te weebibine pagege Aceji Seemo ca äciseja.”

Yeesu me Niiye ca Äciseja piiyepu Apiceträra

(Matayo 3:13-4:11; Luuka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ Yoane lui padare cabu biname bine mene jejananemige, Yeesu piba tädige babo cewe Nasareta cabu ca lui Galilaya probins ngalebora, siige Yoane te teebine niiye ca jicisäjige Yoridana baduge cabu je. ¹⁰ Tabe liba niiye cabu ca tarpatige, tabe piba taatu jepänige, cabucewe te iitnige, cuta jepänige Aceji Seemo te lipu täinige gimäe ele pana teeme papa cabu me. ¹¹ Puma cita ca tagepogogo te cabucewe ca tädige egä, “Maane lui cäme ngenecurage Bägrä gäte. Cane baborage ngenecu miiji gäne mäame täapume.”

¹² Piba watata Acejiyame me Seemo te Yeesu ne jityepige daapo taatu cewe me. ¹³ Tabe puma enajige footi bimu cama, siige Satani te teebine puga epicetneräjige. Glunubora girigale gwidape cuta puga ge, yepä Acejiyame me mename seemo cina seclige teebine ätityerame.

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige

(Matayo 4:12-22; Luuka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Yoane ne liba niinäce krokeciye mete bora me ecitisi, pui ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige Galilaya probins cabu me, siige Acejiyame bau ca lui Miiji Mene, tabe puma jejananemige. ¹⁵ Tabe apu jiiçige egä, “Ingle Acejiyame te lui padare ne secituji, bii tatyaramtige, siige mameta gyene tabe biname bine waadena, peei name pi atröngärineye weeme niiya mule cabu ca, Miiji Mene ne jitrungeye.”

¹⁶ Yeesu liba otrnetnäjige Galilaya sawa ligi ta, tabe jääpäniige nanigane wäsi bine ngii Simona piiyepu Andrea. Teepi net bine yisabäjemäsi sawa cabu je, ingle teepi cibubade biname ge. ¹⁷ Puma cita ca Yeesu jaajige egä, “Ayo, siclege cane cama otnime. Cane

jiwenenine weebibine biname bine waadename căme bau me, epu pana weene lipu niinăce cibü bine toomlăjenanemumeye.”¹⁸ Piba taatu teepi sebmalemăsi teeme net bine, siige Yeesu cama aaclige.

¹⁹ Teepi liba matikăli padare ujige, Yeesu cuta piba nuuja nanigane wăsi bine jăăpănige. Teepi lui Jebedayo me băgră ge, ngii Yakobu piiyepu teeme igane Yoane. Teepi teeme poo cabu net bine iswărenemujăsi. ²⁰ Piba taatu Yeesu teebibine cuta ala taasoglicige. Teepi teeme babe Jebedayo piiyepu teeme kaakesea băgră bine poo cabu sebmalemăsi, siige Yeesu cama aaclige.

Yeesu Niiya Cable ne Iyecrăjige
(Luuka 4:31-37)

²¹ Yeesu teeme abiberăja băgră cama Kaprenauma cewe me atyaramtige. Nuuja Sabade cabu Yeesu abasecretna mete cabu me ädige, siige gije abacitige biname bine abiberăjame. ²² Teepi mutăcăco äbitininisi teeme abiberăja mene name pi, ingle tabe epu ebiberăjimige, lui me conocăco pisi nyene abiberăjame lica cotre abiberăja biname bime pana, lui cina nuuja biname bime ngene atwanena bine yaawadăjemusi.

²³ Puma cita ca biname te tabacitige, lui me trupa ngalebora puga ge niiya cable. Tabe niiya ala abayige, jiiçige egă, ²⁴ “Yeesu Nasareta ceweyame, maane năă singi ngena wawename cime tăăpume? Maane năă tädite cibibine sabe wawename? Cane umle găne maane laasi năte, maane Acejiyame me conocăcorage Băgră găte.” ²⁵ Puma cita ca Yeesu niiya cable ne kokre cama jejige egă, “Maane bojă naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!” ²⁶ Cable te teebine kokre cama itretnutige, niiya ala isatige, siige tasatige teeme trupa cabu ca. ²⁷ Iyeta biname cina mutăcăco äbitininisi, siige ätemlăjinisi egă, “Ai lui baa ngena gyene? Năă kirece abiberăja gyene? Teeme conocăco pisi nyene niiyaniya cable bine mene jajanenname, siige teepi jăătecijusi teebine.” ²⁸ Teepi piba taatu Yeesu ne idre watata jecananisi Galilaya probins cabu iyeta poto ta.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenimige
(Matayo 8:14-17; Luuka 4:38-41)

²⁹ Yeesu teeme abiberăja băgră cama abasecretna mete ne ebmalisi. Cuta Yakobu naabi Yoane teta cama ge. Teepi eclige, ebăcnisi Simona Andrea naabime mete cabu me. ³⁰ Puga Simona me gite molyege gebale cama ätwităneji ge, siige teepi piba taatu Yeesu ne umle jewenisi teeme poto cidi me. ³¹ Tabe teeme bau me ädige, ime gome jwoomlige, owejängtige. Gebale te teebine obma-lige, siige tabe teebibine mogobi jewenimige.

³² Pui mămleteca, bimu me äpula ingwe gaabe ca Yeesu bau me sewadimisi iyeta pita biname bine piiyepu laati bage niiyaniya cable cama, ³³ pui name pi bucurage biname cina pui babo cewe cabu ca tabasecretnige pui mete gaabe gome me, Yeesu luma enajige. ³⁴ Yeesu miiji me jewenimige bucurage maramara pita cama biname bine piiyepu bucurage niiyaniya cable bine iyecrăjemige teeme trupa cabu ca. Tabe padare lica ecărimige niiyaniya cable cina mene iicemame teeme poto cidi me, ingle teepi umle ge, egă tabe laasi nyene.

Yeesu Mene Jecananemige Galilaya Probins cabu je
(Luuka 4:42-44)

³⁵ Nuuja bimu krokerage baani te liba camu ge äpli, Yeesu Simona naabibime mete ne ebmalige, taatu cewe me ädige, puma irecu ätumutige. ³⁶ Simona piiyepu teta cama lui biname, teepi teebine jirngisi ngălu jepănisi, ³⁷ siige jejisi egă, “Iyeta biname cina meebine năărngenisisi.” ³⁸ Yepă Yeesu jejemige egă, “Biiri naclege poto mametamameta cewe me cane cuta puma mene jajanenname, ingle cane bucurage biname bime tăăpume tăădjine ai gawecewe cabu me.” ³⁹ Puma cita ca tabe otnetnăjige iyeta Galilaya gawe cabu ta. Tabe lui cewe me lăduge, tabe puma abasecretna mete cabu mene jaajemuge piiyepu niiyaniya cable bine yăäyecrăjemuge.

*Yeesu Miiji me Jewenige Lepera Pita Biname ne
(Matayo 8:1-14; Luuka 5:12-16)*

⁴⁰ Yepä lepera pita biname te tädige Yeesu bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, ewejanige egä, “Maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena.” ⁴¹ Yeesu babo owecu äbitige teeme tääpume, siige ime uutige, joomlige, jejjige egä, “Cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!” ⁴² Piba taatu lepera pita te teebine ebmalige, siige tabe miiji me äbitige. ⁴³ Yeesu teebine kokre cama umle mene jejjige, piba ingwe ca jityepige teeme mete me. ⁴⁴ Tabe apu jejjige egä, “Näatecijege, gone nuuja biname ne umle jaawenute ai poto cidi me, yepä maane conocäco ädepi iiwäreja biname bau me tabe mäame tääpe ne awatnejame. Cuta Moose me Cotre ibi maane ecanepi teeme bau me cibi ne tabe pui ca Acejiyame ne iiwärejame biname cina piba umle äbitame, egä maane siige miiji gäte.” ⁴⁵ Yepä tabe liba ädige, tabe giije abacitige ai mule poto cidi me idre acenename iyeta poto ta, peei name pi Yeesu äblicäco ge otni nuuja cewe me biname bime irewale je. Miiji pätä tabe biname cäco cewe cabu yaanajuge, siige biname cina iyeta poto ca twaatninusi teeme bau me.

2

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Luuka 5:17-26)*

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca Yeesu acnenutige Kaprenauma cewe me, siige biname cina itecijemige, egä tabe mete cabu jage. ² Puma cita ca epu bucurage biname cina tabasecretnige teeme bau me, egä mete te tapanige, cuta nuuja puupu lica ge gaabe gome. Yeesu liba teebibine Acejiyame me mene jejemige, ³ piba fooma biname cina tatyarige, waaku cabu pita biname ne secanisi, lui me nuuja poto tääpe budre ge. ⁴ Teepi äblicäco ge Yeesu mameta me otni bucurage biname name pi, peei name pi mete toro cabu me jegelisi, toro cabu bora ne jewenisi Yeesu me tuumeji, siige pui bora cabu ca waaku ne siyiniisi, pita biname te lui cabu ätwitäneji ge. ⁵ Yeesu liba jepänimige, egä teepi babo ätrunga cama gemi, tabe jejjige pita biname ne egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca.”

⁶ Poto cotre abiberäja biname cina puga adnatäreji icrajige. Teepi ngene jotwaninisi egä, ⁷ “Ai biname te baa ngena name pi ai mene jiicenige? Tabe Acejiyame me ngii ne sabe jewenenige, inge nuuja te äblicäco gyene biname ne kälyä wawena teeme niiya mule cabu ca yepä Acejiyame taatu.” ⁸ Piba taatu Yeesu teeme ngenecu bora umle äbitige, teepi lipu ngene jotwaninisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi peei ngene jotwanininiye? ⁹ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gäte mäame niiya mule cabu ca’ coo ‘Arpinanti, abujängti, mäame waaku ne ecati, siige äte ädi.’ ¹⁰ Yoo siige, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane lui gwidape ne ama jewenenine, weene pui cabu ca opo nawatniniye, egä cäme conocäco pisi nyene biname ne kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca.” Puma cita ca tabe pui pita biname ne jejjige egä, ¹¹ “Cane meebine naajenine, arpinanti, abujängti, waaku ne ecati, mäame mete me ädi.” ¹² Piba taatu tabe arpinantige, teeme waaku ne ecatige, asatige biname bime irewale je. Teepi mutäcäco äbitininisi, Acejiyame ne eso ecärisi, jiicisi egä, “Cine apu mule ne niinäce lica ituge päpäna.”

*Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige
(Matayo 9:9-13; Luuka 5:27-32)*

¹³ Yeesu cääri acnenutige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina teeme bau me seclige, siige tabe teebibine ebiberäjimige. ¹⁴ Puma cita ca tabe liba ädige, yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige ngii Leebi Alaba me bägrä. Tabe adnatäneji

enajige täks rarekaake uutecrena mete cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Maane tädi cane cama otnime.” Leebi abujängtige, teta cama ädige.

¹⁵ Ai mule ingwe gaabe ca Yeesu deedei äbitige Leebi me mete cabu. Puga ge cuta bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname. Teepi Yeesu piyepu teeme abiberäja bägrä cama deedei erwäjisi. Ai lui cälu te äti lica gyene, ingle bucurage biname cina iyeta padare cabu Yeesu cama waatni-nusi. ¹⁶ Puma cita ca cotre abiberäja biname, lui cina Parisea sigu biname gemi, teepi liba jepänisi, egä Yeesu deedei äbitige täks rarekaake uutecrena biname cama piyepu cotre atropengäja biname cama, teepi teeme abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Tabe baa ngena name pi pepu biname cama deedei erwäjiginige?” ¹⁷ Yeesu liba ai mene itecijige, tabe jejemige egä, “Lui biname cina miiji birige, teepi singi lica dokta täापume. Yepä lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täापume. Cane lica tädujine ala asoglecame lui biname cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco gemi; yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine.”

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Luuka 5:33-39)*

¹⁸ Yepä padare cabu Yoane niye ca äciseja biname me abiberäja bägrä piyepu Parisea sigu biname cina deedei ärwäja cäco icrajige Acejiyame ne awejename. Puma cita ca poto biname seclige Yeesu bau me, itemlisi egä, “Ngena name pi Yoane me abiberäja bägrä piyepu Parisea biname bime abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge, yepä mäame abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi?” ¹⁹ Yeesu jejemige egä, “Atejäclmuta soriyomu ne liba yaaclitusi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge, tabe liba pisi nyene teta cama. ²⁰ Yepä padare te pa tädepi, liba mamye rooriye ne pa yaacatepesi, piba teepi deedei cäco pagege lenaja teeme owecu name pi.”

²¹ Yeesu cuta jejemige egä, “Nuuja te kirece äciseja cäco cäbletääpe pläsu ne sasa cäbletääpe bora cabu lica yäaswäruge. Tabe liba pepu jaawenuge, siige cäbletääpe ne liba jääcisäjuge, pui kirece pläsu te lalacalomluge, siige sasa cäbletääpe ne jääsegläruge. Puma cita ca kirece pläsu te läwälutuge sasa cäbletääpe cabu ca, siige bora te babo läbituge. ²² Piyepu nuuja te lica kirece waina niye ne yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niye te pui sasa ängära gwidape ne yääpluge, ingle tuutnecuge, siige waina niye te gawe me lapaduruge piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. Pätä kirece waina niye miiji apadura kirece ängära gwidape cabu.” Ai neenenen ngene ca agli mene Yeesu naace popi jejemige, tabe singi biname cina umle äbitame, egä teepi liba singi Acejiyame me mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna.

*Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Matayo 12:1-8; Luuka 6:1-5)*

²³ Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora lui gaabe, pui cabu ädige. Teepi liba eclige, abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime cabu mälwä bine jimlecäjemisi, kuu bine erwäjemisi. ²⁴ Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane ire, mäame abiberäja bägrä cina baa ngena name pi jenenenisi lui cotrerage gyene Sabade bimu cabu wawename?”

²⁵ Yeesu teebibine jejemige egä, “Egäsu weene ituge acnema, Daawida ngena jenuji, tabe piyepu teta cama lui biname teepi liba cubrowe icrajuji deedei cäco. ²⁶ Tabe abacituji iiwäreja mete cabu. Puga ge Acejiyame täापume ceereji deedei. Puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Abita pui deedei Daawida ne ecäruji. Tabe erwuji cuta ecärimuji teta cama lui biname bine. Ai lui Daawida te cotre ne jetropangtuji, ingle pui deedei loolo lui cotre ge iyeta biname bime täापume yepä lica iiwäreja biname

bime täápume.”²⁷ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Acejiyame te biname bine niinäce jwenimuji, piba ecituji Sabade bimu ne teeme diibe oocaname. Tabe lica niinäce ecituji Sabade bimu ne, piba jwenimuji biname bine Sabade cotre bine äcwetname.”²⁸ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta Yageyame gäne Sabade bimu täápume. Cäme conocäco pisi nyene iicaname, ngena ne miiji wawena ai bimu cabu.”

3

Biname Lui me Nuuja Poto Ime Duudemu Ge (Matayo 12:9-14; Luuka 6:6-11)

¹ Yeesu cääri abacitige abasecretna mete cabu me. Yepä biname puga ge, lui me nuuja poto ime duudemu ge. ² Poto biname cina puma iregalerage icrajige päpäname, egä Yeesu liba ai biname ne miiji jwenenige Sabade bimu cabu, ingle teepi singi ge ingle ne päpäname teebine aitname, egä tabe cotre ne bii jetropangtige. ³ Yeesu pita biname ne jejige abujengtame niinäce gaabe me otnime, ⁴ piba biname bine itemlimige egä, “Mime cotre te lipu nijeninige Sabade bimu cabu ngena wawename, miiji mule wawename coo niia mule wawename; biname ne ätityerame ireclota me coo teeme ireclota ne sabe wawename?”

Yepä teepi nuuja mene lica ge. ⁵ Yeesu claabe cama teeme bau me ire acitige piyepu tabe ngenecu mäpu ge, ingle teepi owecu cäco ge pui biname täápume. Puma cita ca tabe teebine jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe teeme ime uutige, siige cääri miiji me äbitige pui ime te. ⁶ Puma cita ca Parisea sigu biname cina äsecrärige, piba taatu abasecretnige Heroda me sigu biname cama, siige teepi mene jitranisi Yeesu ne budre me aglime.

Bucurage Biname Sawa Ligi je

⁷⁻⁸ Yeesu abiberäja bägrä cama ädige Galilaya sawa ligi me. Bucurage biname cina Galilaya probins cabu ca teebine ingwe icwisi. Bucurage biname cina cuta seclige babo cewe Yerusalema ca piyepu nuuja cewe cabu ca Yuudea probins ngalebora piyepu Idumea probins cabu ca cuta Yoridana baduge nuuja poto doro ca piyepu cewe maramara cabu ca, lui gemi Turo piyepu Sidona modamoda cewe mameta. Teepi naace name pi totninisi, ingle teepi ituge ätecija, Yeesu ngena mule bine tewenimumi. ⁹ Biname bucurage name pi Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo te amacetnäjäneji lenajame teeme täápume tabe acenutame piba teepi teebine lica äjwejeräja. ¹⁰ Ingle tabe bucurage biname bine miiji me tewenanemumi, peei name pi iyeta pita biname cina lätyepcäjininusi Yeesu bau me teeme tääpe ne oomlaname. ¹¹ Lui biname bime trupa cabu niyaniya cable puga ge, teepi liba Yeesu ne jääpänusi, teepi teeme opo gaabe je yaatrametnemuge, ala labayaninusi egä, “Maane lui Acejiyame me Bägrä gäte.” ¹² Yepä Yeesu cable bine kokre cama jaajemuge egä, “Aitneja gone, egä cane laasi näne.”

Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäcrimige (Matayo 10:1-4; Luuka 6:12-16)

¹³ Yeesu puma cita ca podo cabu me jegelige, ala tesoglicmige, tabe lui biname täápume singi ge, teepi siige eclige teeme bau me. ¹⁴ Tabe twelb bine jejäcrimige teta cama otnetnejame piyepu tabe teebibine ingwe ca ätyepame Miiji Mene jajanename ¹⁵ cuta niyaniya cable bine äyecrejame. ¹⁶ Age tema pui biname: Simona, Yeesu lui ne einige Peteru ca; ¹⁷ Yakobu piyepu teeme igane Yoane, Jebedayo me bägrä, Yeesu lui bine aainige Boargenes ca, peei lui egä, ‘Maadubi me bägrä’; ¹⁸ poto lui Andrea, Pilipo, Bartoloma, Matayo, Tooma, Yakobu Alapeus me bägrä, Tadeus, Simona Kanana sigu biname ¹⁹ piyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre me jewabuji.

Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Cuta Lui ne Einenisi (Matayo 12:22-32; Luuka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Yeesu teeme mete me acnenutige. Cääri bucurage biname cina abasecretnige teeme bau me, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame. ²¹ Yeesu me inglewale cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi eclige teebine oomlaname, ingle biname cina jicisi egä, “Tabe buduma te bii joomlige.”

²² Poto cotre abiberäja biname lui cina Yerusalema ca itu seclumi, teepi apu jicisi egä, “Yeesu me trupa cabu pisi nyene niiya cable bime mopeyame ngii Beelsebul. Tabe teeme kokre ca niiya cable bine yäayecräjemuge.” ²³ Puma cita ca Yeesu teebibine tesoglicmige, ngene ca agli mene ca jejemige egä, “Satani te baa lipu yäayecräjemuge niiya cable bine?” ²⁴ Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi watawata lapirininusi. ²⁵ Cuta yepä ingle te liba labelanuge teemeteme cubu me, pui ingle te lica birige lenaja. ²⁶ Yepä pana gyene, Satani piyepu tabe lui bine yaawadimuge teepi liba labelaninusi teemeteme cubu me, teeme Satani me kokre te peega lapiruge, siige tabe yaatramuge. ²⁷ Pätä laati te liba singi birige kokre biname me mete me abacita teeme gwidape bine waadename, tabe miiji niinäce teebine ätäya. Piba tabe labacituge teeme mete me, yaawadimuge teeme ngena yaacrajuge puma.

²⁸ Cane toraca mene jijenininine: biname cina liba lijaliya niiya mule bine jaawenimusi coo lipu bucurage niiyaniya mene jicemusi, teepi miiji gemi kälyä äbitame pui niiya cabu ca. ²⁹ Yepä laati te liba Aceji Seemo poto cidi me niiyaniya mene jicemuge, pui niiya cabu ca tabe kälyä lica läbituge, ingle pui lui iyeteta niiya gyene.” ³⁰ Yeesu ai mene naace popi jicige, ingle poto biname cina lipu jicisi egä, “Teeme trupa ngalebora pisi nyene niyarage cable. Pui te kokre yäacäruge tabe niiya cable bine äyecrejame.” Teepi opo lica ewatnisi, egä Aceji Seemo name kokre gyene ai.

*Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Luuka 8:19-21)*

³¹ Yeesu me mage piyepu iganewale cina tatarige mete gome, Yeesu luma enajige. Teepi puutucu je jeclajutemige, mene jityepisi teeme bau me, egä teepi singi teebine päpäname. ³² Bucurage biname cina adnatäreji puga ge, Yeesu ne jewaclomtisi, siige teepi jejisi egä, “Eei, mäame mage piyepu iganewale ete nemä puutucu je. Teepi singi mäame täapume.” ³³ Yeesu jejemige egä, “Laatu nwene cäme mage piyepu laati bemi cäme naane igane?” ³⁴ Tabe piba ire acitanige biname bime cabu me, lui cina adnatäreji icrajige, teebine jewaclomtisi, siige jejemige egä, “Ire, age tema cäme mage piyepu cäme naane igane.” ³⁵ Laati te liba Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe lui cäme naane, cäme igane, cäme ngule, cäme mage.”

4

*Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Matayo 13:1-9; Luuka 8:4-8)*

¹ Yeesu cääri gije abacitige abiberäjame Galilaya sawa ligi je. Bucurage biname cina abasecretnige, teebine jewaclomtisi, tabe peei name pi poo cabu acenutige, adnatige, siige poo ne jityepäntisi. Biname cina sawa ligi je icrajimige. ² Yeesu teebibine ngene ca agli mene ca ebiberäjimige bucurage mule poto cidi me. Tabe apu jicige egä, ³ “Itcijinege! Yepä biname te ädige calwacupi me kuu gije bine iisabejame. ⁴ Egäcäro tabe kuu gije bine yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige, siige ele cina seclige, erwäjimisi. ⁵ Poto kuu gije cina itrametnemige kula gawe cabu. Gawe puma pape gyene. Ingle gawe poone lica gyene, peei name pi gije cina watata tuupletnäriige. ⁶ Yepä, bimu te liba nuunu täbitige, gije bine ebemimige, siige jedacromtemige, ingle teeme braju gawe ngalebora me lica ebäcnisi. ⁷ Cuta poto kuu gije cina itrametnemige pägepäge mete bora. Pägepäge cina uutinisi, gije bine jetäyemisi, siige kuu lica jepänimisi. ⁸ Yepä poto kuu gije cina itrametnemige miijirage gawe cabu, tuupletnäriige, uutinisi,

jeciretnemige, siige kuu jepänimisi. Poto cina lui jepänimisi teeti kuu, poto cina lui siksti kuu, poto cina lui yepä hanred kuu. ⁹ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege umle äbitame.”

*Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca
(Matayo 13:10-17; Luuka 8:9-10)*

¹⁰ Yeesu taatu liba enajige, poto lui cina teta cama waatne-tnäjinusi, teepi abiberäja bāgrā cama seclige teeme bau me, siige itemlisi ngene ca agli mene ne aboclomtame.

¹¹ Yeesu jejemige egä, “Weeme bau me ituge aboclomta, Acejiyame te lipu biname bine waadena, yepä lui cina camu ge teeme mule oomlana, teeme bau me ngene ca agli mene taatu ituge iicema. ¹² Peei name pi toraca gyene, Acejiyame me mename biname lipu ituge iicana teeme poto cidi me egä,

‘Teepi puu jääpänusi cane ngena jaawenune,
yepä teepi umle lica ngena tääpu myene.

Cuta teepi puu yäatecijemuge cane lui mene jicune,
yepä teepi opo lica yaawatnusi.

Peei name pi teepi lica tatatrongärininusi

Acejiyame te teebibine kälyä wawenname teeme niiya mule cabu ca.’ ”

*Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me
(Matayo 13:18-23; Luuka 8:11-15)*

¹³ Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene liba lica ngene ca begliye cāme mene kuu gije iisabeja poto cidi me, weene cuta piba ngene ca lica peglemepeye poto ngene ca agli mene bine? Yoo siige, cane eboclomtenine. ¹⁴ Lui biname te kuu gije bine yiisabājemuge, tabe Acejiyame me Mene jaajanemuge. ¹⁵ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge gaabe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina mene liba yäatecijemuge, piba Satani te täduge, yäasecrāremuge pui mene bine. ¹⁶ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge kula gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina liba Miiji Mene yäatecijemuge, siige gege cama watata joomlusi. ¹⁷ Yepä teepi matikäli padare taatu jäätrungusi, ingle teepi epu pana braju cāco gije liiyepu. Teepi liba mäpu ne jääpänusi coo teeme poto cidi me liba jicetnājemusi, ingle teepi pui Miiji Mene ne jäätrungusi, teepi piba taatu teeme ätrunga bine yaabmalicmusi. ¹⁸ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge pägepäge mete cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, ¹⁹ yepä mäpu ngene atwanena cina ai gawe ireclota poto cidi me cuta singi rarekaake piyepu poto gwidape täapume, teepi peei Mene ne jätäyusi pägepäge seeasea pana, siige kuu cāco läbituge pui mene te. ²⁰ Lui kuu gije cina yaatrametnemuge miijirage gawe cabu, pui lui eei biname bime pana gemi, lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, opo yaawatnusi, siige teeme cabu kuu jaawenimuge, poto bime cabu teeti kuu, poto bime cabu siksti kuu, poto bime cabu yepä hanred kuu.”

*Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me
(Luuka 8:16-18)*

²¹ Yeesu cuta nuuja ngene ca agli mene jejemige egä, “Biname te liba lampa ne jaabotuge, tabe diiba ca lica yäatrugäruge coo lica yaacituge dade lolebora me, yepä cabu je yaatecwantuge mete ne apaclyerame. ²² Cuta pepu gyene, page biname bime bau ca ngena ämlitāneji gyene, pajecu me pagege äbita teeme täapume, piyepu page teepi lui mule umle lica gemi, teepi pagege umle äbita. ²³ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege umle äbitame.”

²⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ngena itecijinuge, weeme mope cabu eciteye. Weene luma ngālu yäacārimuye biname bine, weebibine cuta puma ngālu birige ceera, cuta poto cerāmu weebibine birige ceera. ²⁵ Lui biname me umle pisi nyene, teebine

cerämu ceera. Yepä lui biname umle cäco gyene, ingle tabe singi lica gyene umle täapume, Acejiyame te teeme bau ca pa yaacatepi, teeme lui matikäli umle pisi nyene.

Ngene ca Agli Mene Gije Uutana poto cidi me

²⁶ Yeesu jejemige egä, “Apu gyene, Acejiyame te liba biname bine yaawadimuge. Yepä biname te kuu gije bine yiisabäjemuge teeme calwacupi cabu. ²⁷ Tabe ciye cabu ute waagruge, bimu cabu ireclota yaanajuge, cuta ciye je waagruge. Peei padare cabu gije cina täpletnärüge, siige luutini, yepä tabe umle lica birige, egä ai mule te lipu läbituge. ²⁸ Gawe te teemämu jaawenimuge gije bine uutaname, kuu wawename. Niinäce ingle cina luutini, puma cita ca mope, siige ingwe ca kuu cina täsuge mope cabu ca. ²⁹ Kuu cina liba ngade läbitinini, tabe ingle bine jaaclanimuge, ingle ärucna padare te bii tatyaramtuge.”

*Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me
(Matayo 13:31-32, 34; Luuka 13:18-19)*

³⁰ Yeesu jejemige egä, “Mine ngena mule ca yaatonärusi Acejiyame te biname bine lipu waadena? Mine pui mule ne lipu ngene ca agli mene ca yaaboclomtusi? ³¹ Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije, lui te matikäli iyeta poto kuu gije bau ca. Liba jaacnuge gawe ngalebora me, ³² täpletnutuge, luutuge, siige baborage läbituge iyeta calwacupi gije cabu ca. Tabe uli pana jaaguge, modamoda ciipe bine jaawenimuge, siige ele cina saacluge, mete bine pui uuwa cabu yaarangäjemusi.”

³³ Bucurage apu pana ngene ca agli mene ca Yeesu biname bine ebiberäjemige. Teepi luma ngälu ibi ge umle äbitame, tabe pui ibi jejananemige. ³⁴ Tabe biname bine ngene ca agli mene taatu ca jejananemige, yepä tabe liba teeme abiberäja bägrä cama taatu enajige, tabe piba iyeta pui ngene ca agli mene bine eboclomäjimige teeme bau me.

*Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Matayo 8:23-27; Luuka 8:22-25)*

³⁵ Pui bimu mämeteca Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biiri naclege, yuuresi sawa nuuja poto doro me.” ³⁶ Puma cita ca abiberäja bägrä cina biname bine sebmalmisi, acetnärige poo cabu me, Yeesu luma enajige, siige teepi teta cama abyemärinisi. Nuuja poo cina teebibine ingwe icwemimisi. ³⁷ Puma cita ca kokre buuwe te titwige, uule kuu cina tacetneräjinini poo cabu me, siige poo te mameta ge niiye ca apana. ³⁸ Yeesu lui waapo jage ute, mope pila papa cabu jage. Puma cita ca abiberäja bägrä cina teebine elotnanti, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane nää owecu lica gäte, egä mine mameta gemi abumetna?” ³⁹ Siige tabe abujängtige, kokre cama buuwe ne jejige piyepu uule kuu bine jejemige egä, “Siige! Bojä jiginege!” Puma cita ca buuwe te äjutige, siige bulubulu mataru te enajige. ⁴⁰ Tabe jejemige egä, “Miiji lica gyene weene wälu äbita. Nää, weene cäro camu gemi cebine ätrunga?” ⁴¹ Teepi mage wälu me äbitinini, ätemläjinini egä, “Baa laasi nyene ai biname? Buuwe piyepu uule cina teeme mene jitecijisi.”

5

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Biname ne
(Matayo 8:28-34; Luuka 8:26-39)*

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama yuurige Galilaya sawa nuuja poto doro me Gerasene gawe cabu me. ² Tabe liba poo cabu ca arpatige, tabe opopa eyige biname cama, lui tasatige kula waja cabu ca, budre biname bine luma gape yaacranimusi. Pui biname me trupa ngalebora puga ge niyarage cable, ³ siige tabe kula waja cabu lui gape gemi, pui cabu yaanajuge. Nuuja te äblicäco ge teebine seea ca ätäya. ⁴ Bucurage gäabu teeme ernge piyepu ime ituge ätäya ayana ca piyepu seea ca, yepä iyeta padare cabu

tabe seea bine jijweclimuge, ayana bine yaagabicmuge. Nuuja te kokre lica ge teebine iibaname. ⁵ Tabe iyeta padare, ciye bimu, kula waja gape cabu ta piyepu podo cabu ta diibe cäco waatnetnäjuge. Tabe niya ala yaasatuge, kula ca däcu läcäranuge.

⁶ Tabe cudecewe pana ge, Yeesu ne liba jepänige, siige uuwamige teeme bau me, teeme opo gaabe je kokorare ca ääpednu-tige. ⁷⁻⁸ Yeesu jejige egä, “Niya cable, ai biname cabu ca tasati!” Tabe babo ala abayige egä, “Yeesu, caburage Acejiyame me Bägrä, maane singi ngeno mäte cäme täapume? Cane Acejiyame me ngii cabu naawejanenine, gone sabe nawenute cebine.” ⁹ Yeesu itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?” Tabe jejige egä, “Cane ngii lui Sange gäne, ingle cine bucurage gemi.” ¹⁰ Tabe Yeesu ne ewejanige egä, tabe teebine lica yäyecräjemuge peei gawe cabu ca.

¹¹ Baborage ngeerangera blome tomi puga ge teeme mameta, podo wajwa cabu deedei täapume yuunguretnäjemisi. ¹² Siige niya cable cina Yeesu ne ewejanisi egä, “Cibibine nityepini blome bime trupa bora äbäcname,” ¹³ siige Yeesu jejemige teepi otnime. Puma cita ca niya cable cina täsecrärige pui biname me trupa cabu ca, siige blome bime trupa cabu me ebäcnisi. Pui blome tomi lui neenenen tausen pana ge, podo wajwa ta uuwamitnige, sawa cabu me uupletnäriige, siige abumetnige.

¹⁴ Blome ire atwi biname cina uucratnige, idre ecenanisi babo cewe cabu me piyepu teeme gome lui poto cewe piti nemi. Biname cina eclige päpäname, egä ngena te bäpletnutige. ¹⁵ Teepi liba atyarige Yeesu bau me, teepi jepänisi biname ne, lui te niinäce niya cable bine sewadenanemumi. Tabe puga ge adnatäneji, cäbletääpe asigräneji ge, miijirage ngene atwanena cama ge, siige teepi wälu me äbitininisi. ¹⁶ Lui cina jepänisi ai mule ne, teepi biname bine jejananemisi, ngena te bäpletnutige niya cable cama biname täapume piyepu blome bime täapume. ¹⁷ Siige teepi Yeesu ne jejisi teeme gawe ne abmalame.

¹⁸ Yeesu liba biiri poo cabu me acenutige, niya cable cina lui biname ne secenenanumesi, tabe Yeesu ne jejige teta cama otnime. ¹⁹ Yepä Yeesu äbwäricige, jejige egä, “Acnenuti mäame binamewale bime bau me, jejemepi, mäame Yageyame te ngena miiji bii naawenige piyepu tabe lipu owecu ge mäame täapume.” ²⁰ Pui biname te siige abyemäriige, Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta otnetnäjige, jejananemige, Yeesu ngena ituge wawena teeme täapume. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi.

*Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Matayo 9:18-26; Luuka 8:40-56)*

²¹ Yeesu sawa ne yuurige, poo cabu ca arpatige, siige bucurage biname cina teeme bau me tabasecretnige, teebine jewaclomtisi sawa ligi je. ²² Yepä rooriye te cuta tädige ngii Yairus, lui yepä babo biname gyene pui cewe me abasecretna mete täapume. Tabe Yeesu ne liba jepänige, ajarige teeme opo gaabe ernge gome, ²³ ewejanige egä, “Cäme matikäli bägrä budre mameta gwene. Tädi mäame ime acitame teeme papa cabu me teebine miiji wawename, siige tabe piba ireclota ne jepäninige.”

²⁴ Puma cita ca Yeesu teta cama ädige. Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, siige jidudnecäjisi iyeta poto ta. ²⁵ Puga ge cuta yepä magebi, lui te uudi apira pita cama ge twelb kämäge ngalebora. ²⁶ Tabe magerage mäpu cabu waanajanepi, liba maramara dokta bime bau me waatnanepi. Tabe puu iyeta teeme rarekaake bine yaaswemepi dokta bime bau me, yepä teepi äblicäco ge teebine ätityera, yepä teeme pita te baborage me läbitepi. ²⁷⁻²⁸ Tabe Yeesu poto cidi me ituge ätecija, siige ngene jotwanige egä, “Cane liba teeme cäbletääpe taatu joomlenine, cane pama miiji äbitenine.” Puma cita ca tabe biname bime sobe cabu oclige Yeesu me kaake poto cidi ca, ²⁹ teeme cäbletääpe ne joomlige, siige pita te piba taatu apirige. Tabe asicnantige egä, “Cane miiji bäbitine!” ³⁰ Yepä Yeesu piba taatu umle äbitige, egä kokre te basatige teeme cabu ca. Tabe biname bime sobe cabu atatröngtige, jejemige egä, “Cäme cäbletääpe ne laati te

bii noomli-ge?” ³¹ Teeme abiberäja bägrä cina jejisi egä, “Maane jepänenemite biname cina lipu nädudnecäjinisi, peei name pi maane ngeno me pepu nijinite, egä laati te cäme cäbletääpe noomlige.” ³² Yepä Yeesu ire acitanige biname bime bau me umle äbitame, egä laati te cebine bii noomlige. ³³ Siige pui magebi, lui te umle ge Yeesu ngena jewenige teeme täapume, tabe wälu piyepu aloneca cama toclige Yeesu bau me. Tabe teeme opo gaabe je ernge gawe me ajarige, jejige iyeta ngena cina bäbitininisi teeme täapume. ³⁴ Yeesu jojige egä, “Bägrä, mäame ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, maane ocli ngenecu poode cama. Mäame pita te ingwe ca meebine lica pa noomlepi.”

³⁵ Yeesu liba magebi cama camu mene iicema cabu, Yairus me mete cabu ca mene secanisi teeme bau me egä, “Mäame bägrä siige budre gwene. Maane ngeno me cerämu jewagriente abiberäja biname ne maane cama otnime.” ³⁶ Yeesu liba itecijige, tabe Yairus ne jejige egä, “Wälu gone, miiji ätrunga taatu.” ³⁷ Siige puma cita ca tabe ädige teeme mete me. Tabe nuuja biname ne padare lica ecäridge teta cama otnime yepä Peteru piyepu Yakobu teeme igane Yoane cama. ³⁸ Teepi liba atyarige, Yeesu jepänige, biname cina lipu papa me äbitininisi, ele jolwisi. ³⁹ Tabe mete cabu abacitige, biname bine jejemige egä, “Weene ngena guugla gemi? Weene ngena ele gemi? Bägrä budre lica gwene, tabe ute gwene.” ⁴⁰ Yepä teepi Yeesu ne ngange ecwänisi, siige tabe teebibine puutucu me isemige. Piba tabe abacitige bägrä me mage, babe piyepu teeme nesae abiberäja bägrä cama puupu cabu me, bägrä luma ätwitäneji ge. ⁴¹ Tabe ime gome jwoomlige, jojige egä, “Talita kuum,” lui egä, “Matikäli ngulebägrä, arpinanti!” ⁴² Tabe piba taatu arpinantige, siige gije abacitige otnetnejame. Tabe lui twelb kämäge ge. Lui cina ai mule ne jepänisi, teepi mutäcäco äbitininisi. ⁴³ Yeesu kokre cama mene jejemige egä, “Gone biname bine jaajananemuye ai poto cidi me,” yepä tabe jejemige bägrä ne deedei ceerame.

6

Yeesu ne Nasareta Cewe je Jigyisi (Matayo 13:53-58; Luuka 4:16-30)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama pui cewe ne sebmalige, teemerage cewe me tacnenutige. ² Sabade bimu cabu tabe gije abacitige abiberäjame abasecretna mete cabu. Bucurage biname puga ge teeme mene itecijemige. Teepi mutäcäco äbitininisi, jiicisi egä, “Ai biname te luga tabiberäjumi iyeta ai? Tabe luma cita ca ai mule ne secatumi? Tabe lipulipu kokre cama mule bine jewenenemige?” ³ Egäsu tabe pui mete raranga biname gyene, Mariya me bägrä, Yakobu Yoose Yuuda Simona naabibime naane gyene. Teeme ngulewale aga icrajananemige mine cama.” Puma cita ca teepi teebine jigyisi. ⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, ‘Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu je, teemerage inglewale cina piyepu teeme mete biname cina.” ⁵ Tabe puu teeme ime aacitige nesae biname bime papa cabu me, siige teebibine miiji me jewenimige, yepä tabe bucurage ciitaca mule äblicäco ge wawena puma, ingle biname cina ätrunga cäco ge. ⁶ Tabe mutäcäco ge teeme ätrunga cäco mule name pi.

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Bägrä bine Jityepäjemige (Matayo 10:5-15; Luuka 9:1-6)

Puma cita ca Yeesu otnetnäjige mameta cewe gaabegabe ta, biname bine ebiberäjimige. ⁷ Tabe pui twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmige, neeneni neeneni jityepäjemige kaakesea wawename. Tabe kokre ecärimige niya cable bine äyecrejame, ⁸ piyepu jejemige egä, “Weeme otnetneja cabu je weene nuuja gwidape bine gone yaawadimuye yepä otnetneja suru taatu bine. Gone yaawadimuye deedei coo diiba coo rarekaake. ⁹ Weene ernge gwidape asigräripeye, yepä gone yaawadimuye tuwängle cäbletääpe.” ¹⁰ Tabe cuta jejemige egä, “Weene liba lui cewe me naacluge, inajininuge

biname cama, lui cina iwadininusi teeme mete me, ngälu weene pui cewe ne liba saabmaluye. ¹¹ Yepä lui cewe cabu biname cina liba weebibine lica jiwablininusi coo lica jitecijinusi, teeme tuuwe bine jääglubäjemuye weeme ernge cabu ca, siige saabmaluye pui cewe ne. Teepi ai cabu ca umle läbitininusi, egä teepi pagege niiya daremu ne päpäna.”

¹² Siige puma cita ca abiberäja bägrä cina otnetnäjini, biname bine jejananemisi, egä teepi miiji teeme niiya mule cabu ca atatröngärame. ¹³ Teepi bucurage niiya cable bine iyecräjemisi biname bime trupa cabu ca piiyepu pita biname bine oil ca eganimisi, siige teepi miiji äbitininisi.

*Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Budre
(Matayo 14:1-12; Luuka 9:7-9)*

¹⁴ Galilaya probins mope biname Heroda te itecijige Yeesu poto cidi me, ingle teeme ngii babo äbitige. Poto biname cina jiiçisi egä, “Yeesu lui Yoane niiye ca äciseja biname sine. Acejiyame te teebine budre cabu ca yaarpinantepi, pui name pi teeme kokre pisi nyene ciitaca mule bine wawenecame.” ¹⁵ Poto cina jiiçisi egä, “Tabe lui Eliya sine,” poto cina egä, “Tabe lui Acejiyame me yepä mename biname gyene, epu pana teeme sasa mename biname cina liiyepu.” ¹⁶ Yepä Heroda liba itecijige Yeesu poto cidi me, tabe jiiçige egä, “Tabe Yoane sine, cane lui täapume jaajemepene mope äläcnutame. Tabe te tacnenutumi ireclota me.”

¹⁷⁻¹⁸ Heroda apu jiiçige, ingle tabe teeme igane Pilipo me coga Herodiyas ne itu waacatepi. Yoane Heroda ne itu jaajananepe egä, “Peei lui conocono gyene maane mäame igane me coga uutecra.” Puma cita ca Herodiyas te Heroda ne jaajepi Yoane ne oomlaname, seea ca ätäyame, krokeciye mete cabu me acitame, siige Heroda te teeme singi ibi jaawenepi. ¹⁹ Herodiyas Yoane ne jäämugetnepi teeme mene name pi. Tabe singi ge teebine budre me acitame, yepä tabe äblicäco ge Heroda name pi. ²⁰ Heroda lui wälu ge Yoane täapume, ingle tabe opo yaawatnepi, egä Yoane lui miijirage conocäco biname gyene, tabe siige cängenarage ire jaatwepi. Tabe singi ge teeme mene ätecijame, ngänuge tabe puu ngenecu mäpu me läbitanuge, tabe liba jäätecijanuge.

²¹ Siige Herodiyas te miiji padare ne jääpänepi, Heroda liba soriyomu ne jaawenepi teeme ärngi bimu täapume. Tabe ala taasoglecmepi teeme ingwe gaabe ca lui modamoda biname bine, cubu mope biname bine piiyepu nuuja Galilaya ngii biname bine. ²² Teepi liba deedei cabu jage, Herodiyas me beecma bägrä te piba tabacitige, giire jewäjige, siige Heroda piiyepu soriyomu biname bime ngenecu gege jewenimige. Heroda ngulebägrä ne jojige egä, “Naji, maane singi ngeno mäte? Cane nääcärenine. ²³ Cane Acejiyame me ngii cabu naajenine, egä maane liba ngena täapume nätinärenite, cane nääcärenine, ngänu gyene puu cäme gawe cebocebo.”

²⁴ Puma cita ca ngulebägrä te oclige mage ne ätemlame egä, “Cane ngena täapume itinärenine?” Mage te jojige egä, “Jejepi Yoane niiye ca äciseja biname me mope täapume.” ²⁵ Ngulebägrä te piba taatu acnenutige Heroda bau me, jejige egä, “Cane singi gäne maane cebine watata ceerame Yoane niiye ca äciseja biname me mope. Pleito cabu secanepi cäme bau me päpäna täapume egä tabe budre.” ²⁶ Ai mene te puu Heroda ne ngenecu mäpu me jewenige, yepä tabe äblicäco ge ngulebägrä me singi ne kaake me wawename, ingle tabe lui mene jojige soriyomu biname bime opo gaabe je. ²⁷ Siige tabe piba taatu yepä awamuta biname ne jityepige Yoane me mope ne äläcnutame, acaname. Awamuta biname te ädige krokeciye mete me, Yoane me mope ne jeläcnutige, ²⁸ pleito cabu secanige soriyomu puupu cabu me, siige ngulebägrä ne ocärige. Ngulebägrä te ocärige teeme mage ne. ²⁹ Yoane me abiberäja bägrä cina liba itecijemige ai poto cidi me, teepi seclige, teeme budrekaake ne ecatisi, siige gape cabu me ecitisi.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige
(Matayo 14:13-21; Luuka 9:10-17; Yoane 6:1-14)*

³⁰ Yeesu me ätyepäneji biname cina täcnäridge teeme bau me, jejisi, iyeta teepi ngena ituge wawena piyepu abiberäja. ³¹ Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Mine min taatu naclege taatu cewe me. Weene puma matikolä padare ngene pocineye.” Tabe apu naace popi jejemige, inge bucurage biname cina iyeta padare cabu teeme bau me twaatninus, peei name pi tabe teeme abiberäja bägrä cama padare lica ge deedei äbitame. ³² Siige teepi taatu eclige poo gaabe biname cäco cewe me.

³³ Yepä bucurage biname cina jepänimisi, teepi liba abyemärinisi, siige teepi opo ewatnimisi teebibine. Puma cita ca teepi iyeta maramara cewe cabu ca ernge ta uuwamitnige, niinäce puupu ne joomlisi, Yeesu lui puupu cabu me teeme abiberäja bägrä cama ädige. ³⁴ Teepi liba atyarige, Yeesu poo cabu ca arpatige, siige baborage biname tomi ne edäridge. Tabe baborage owecu jeglemige teebibine, inge teepi epu pana icrajige maamoi liiyepu, lui bime ire atwi biname lica gyene. Siige tabe gije abacitige teebibine abiberäjame bucurage mule poto cidi me.

³⁵ Liba mämle bimu me äbitige, abiberäja bägrä cina seclige Yeesu bau me, jejisi egä, “Siige mämle gyene, cuta ai lui biname cäco cewe gyene, ³⁶ peei name pi ai biname bine jityepimi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teepi deedei aletname.” ³⁷ Yepä Yeesu jejemige egä, “Weene te deedei ecäremeye teeme loolo me.” Teepi itemlisi egä, “Cije cine lipulipu teebibine engärenemisi? Mine liba singi gemi teebibine ngeerame, mine miiji neenenen hanred silba rarekaake ca deedei aletna.”

³⁸ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi? Äte, naaclege päpäname!” Teepi jepänimisi, jejisi egä, “Cime faib buluduu gemi piyepu neenenen cibi bumate gegi.”

³⁹ Yeesu puma cita ca abiberäja bägrä bine jejemige biname bine abelename maramara tomi wawename siige adnaterame baace cabu, ⁴⁰ siige teepi maramara tomi cabu adnatäridge. Poto tomi lui fifti biname ge, poto cerämu ngälu yepä hanred oomlaname. ⁴¹ Puma cita ca Yeesu pui faib buluduu bine sewadimige neenenen cibi cama, cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecäridge, itrecimige, siige abiberäja bägrä bine ecärimige biname bine ceeraname. Tabe cuta pui neenenen cibi bine jaabelanige biname bine ceeraname. ⁴² Teepi erwäjimisi, ngene jeglemige. ⁴³ Abiberäja bägrä cina etomlicmisi lui deedei cibi cina cebo abamutinisi, jengärimisi, siige twelb diiba cina tapanininisi. ⁴⁴ Lui rooriye cina erwäjimisi, teepi faib tausen ge.

*Yeesu Niiye papa cabu Otnige
(Matayo 14:22-33; Yoane 6:15-21)*

⁴⁵ Piba taatu Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige poo cabu acetnerame teeme niinäce gaabe otnime sawa nuuja poto doro me uuraname Betesaida cewe me, piba tabe pui padare cabu biname bine jityepäjemige. ⁴⁶ Yeesu liba biname bine yewo jewenanemige, pui ingwe gaabe ca tabe ädige podo cabu me irecu ätumutame. ⁴⁷ Liba ciye tumlige, poo lui sawa cunäcäpu jage, Yeesu teeme taatu doro cabu jage. ⁴⁸ Tabe liba jepänige, egä teeme abiberäja bägrä cina niiya ne bii jepänisi poo äwäca cabu, inge buuwe te opoporage tipwäjige, tabe sewali mameta me teeme bau me ädige niiye papa cabu ta. Tabe singi ge teebibine äsuplengame, ⁴⁹ yepä abiberäja bägrä cina teebine jepänisi niiye papa cabu otni je. Teepi apu jengemige, egä dadrange ge, siige teepi niiya ala abayininisi. ⁵⁰ Teepi iyeta teebine jepänisi, siige babo wälu me äbitininisi.

Puma cita ca Yeesu teebibine jejemige egä, “Wälu gone läbitininuye. Cane säne.” ⁵¹ Puma cita ca tabe poo cabu acenutige, siige buuwe te äjutige. Abiberäja bägrä cina mutäcäco äbitininisi temiji pi. ⁵² Teepi puu jepänisi, Yeesu buluduu piyepu cibi bine bucurage me lipu jewenimige, yepä teepi opo lica ewatnisi teeme kokre ne, inge teeme ngene atwanena tuuborage ge.

*Yeesu Pita Biname bine Miiji Jewenimige Genesareta Gawe cabu
(Matayo 14:34-36)*

⁵³ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama sawa ne yuurige, atyaramtige Genesareta gawe cabu me, siige poo te puma ipyige. ⁵⁴ Teepi liba poo cabu ca ärpige, biname cina Yeesu ne piba taatu opo ewatnisi, ⁵⁵ siige uuwamitnige, cewe gaabegabe ta idre ecenanisi. Biname cina liba itecijemige, egä Yeesu luci yene, teepi siige pita biname bine piiyeme waaku cabu ewadanemisi. ⁵⁶ Iyeta poto ta Yeesu luma waatnetnäjuge: modamoda cewe, matimati cewe piiyepu calwacupi cewe cabu ta, puupu luma pajecu ge, piiyeme pita biname bine yaawadanemusi. Teepi Yeesu ne yaawejanusi pita biname cina teeme cäbletääpe pepyämu taatu oomlaname. Iyeta lui cina joomläjusi, miiji läbitininusi.

7

*Saarewale bime Abiberäja
(Matayo 15:1-9)*

¹ Parisea sigu biname piiyepu Yerusalema ca lui poto cotre abiberäja biname cina seclumi, teepi abasecretnige Yeesu bau me. ²⁻³ Teepi jepänisi, egä teeme abiberäja bägrä cina ime äciseja cäco deedei erwäjemisi. Teepi peei lui saarewale bime mule ne lica jaawenusi Parisea biname piiyepu nuuja Israela biname bime pana, lui cina deedei lica loolo, teepi liba conocäcorage mule ca niinäce ime lica lääcisäjimus cude gwidape cabu ca kälyä äbitame. ⁴ Cuta teepi liba täcnärüge aletna puupu cabu ca deedei cama, teepi pui deedei lica yäärwäjimusi, liba niinäce lica jääcisäjemusi. Piti nemi cuta bucurage poto saarewale bime mule, teepi lui bine jaawenimusi, naace teepi lipu conocäcorage mule ca jääcisäjemusi kaapo, pani, piiyepu lijaliija ängära gwidape bine cuta piiyepu ute gwidape bine.

⁵ Siige pui Parisea biname piiyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne itemlisi egä, “Ngena name pi mäame abiberäja bägrä cina saarewale bime mule bine lica yääcwetnimusi, yepä teepi äciseja cäco ime ca deedei loolo?” ⁶ Yeesu jejemige egä, “Toraca gyene, mename biname Isaya lui niinäce gaabe mene jiiucuji weeme poto cidi me. Weene walya biname gemi, tabe lipu soogäruji egä,

‘Ai biname cina cebine, lui Acejiyame gäne, teeme tage miipe ca nawepyeräjusi, yepä teeme ngene atwanena cudecewera ge gyene cäme bau ca.

⁷ Nuuja miiji lica gyene teepi cebine opo gaabe me acitame,

ingle teepi biname bine yaabiberäjimus cotre bine äcwetname, lui cäme cotre lica gemi.’ ”

⁸ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene läbwäricinuye wawenecame, Acejiyame te ngena jijinuge, yepä weene saarewale bime mule bine jaawenimuye. ⁹ Weene mage umle gemi Acejiyame me Mene ägyi saarewale bime mule bine cängenarage äcwetname. ¹⁰ Moose te jiiucuji egä, ‘Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acita,’ piiyepu egä, ‘Laati te liba teeme mage babe poto cidi me niyarage mene jiiicemuge, teebine miiji budre me acita.’

¹¹ Yepä weene te yaabiberäjimuye, egä laati te liba teeme mage babe bine jaajuge egä, ‘Cane äblicäco gäne weebibine ätityera, ingle cane lui gwidape ca ätityerame weebibine, cane itu secitumene Acejiyame täapume,’ ¹² siige tabe kälyä läbituge teeme mage babe bine ätityera cabu ca. ¹³ Weene Acejiyame me Mene ne kaake me jaawenuye saarewale bime mule ca, weene lui yaabiberäjimuye. Piti nemi bucurage apu pana mule, weene lui bine jaawenimuye.”

*Lui Gwidape cina Biname ne Niiya me Jaawenusi
(Matayo 15:10-20)*

¹⁴ Yeesu biname bine cääri tesoglicmige teeme bau me, jejemige egä, “Weene iyeta cebine nätecijeye, umle äbitinineye. ¹⁵ Lui gwidape te labacituge biname me trupa ngalebora me, pui te äblicäco gyene teebine niiya me wawename. Yepä lui te tasatuge

teeme ngenecu cabu ca, pui te teebine niiya me jaawenuge. ¹⁶ Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene itecijinege.”

¹⁷ Puma cita ca Yeesu biname bine sebmalmige, mete me abacitige. Puma teeme abiberäja bägrä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene ne aboclomtame. ¹⁸ Yeesu jejemige egä, “Baa weene cuta umle lica gemi! Weene nää lica jepäneniye, egä ngena te labacituge biname me trupa cabu me, peei te äblicäco teebine niiya me wawename, ¹⁹ ingle lica labacituge teeme ngenecu bora me yepä teeme came cabu me, siige ingwe ca tasatuge teeme cabu ca.” Ai iicema cabu Yeesu jüicige, egä nuuja deedei cibi cude lica gemi.

²⁰ Puma cita ca tabe jüicige egä, “Lui te tasatuge biname me ngalebora ca, peei te teebine niiya me jaawenuge. ²¹ Ngalebora ca, biname me ngenecu bora ca saacluge niyarage ngene atwanena cina. Puma cita ca cuta saacluge singi sargi ero mule wawenname, singi gwidape ero me, budre me aglime, ²² mule wawenname biname cama lui te teeme coga coo rooriye lica birige. Ngenecu bora ca cuta saacluge gwidape singisingi cina, piiyepu singi nuuja maramara niiya mule bine wawenetnäjame, angletnejame, ajiri cama mule wawenname, ire patre aglime, niyaniya mene iicetnejame, teemämu awepyeräjame, budubuduma mule wawenecame. ²³ Iyeta ai niiya singisingi cina, lui ngalebora ca saacluge, biname ne niiya me jaawenusi.”

*Yepä Magebi me Ätrunga
(Matayo 15:21-28)*

²⁴ Puma cita ca Yeesu abyemärige, ädige babo cewe Turo gawe cabu me. Tabe yepä mete cabu me abacitige, siige tabe singi lica ge nuuja biname te umle äbitame, egä tabe pisi nyene mete cabu, yepä tabe äblicäco ge ämlitäneji lenaja. ²⁵ Yepä magebi, lui me ngulebägrä niiya cable cama ge, liba utecijige Yeesu poto cidi me, tabe piba taatu teeme bau me toclige, siige ajarige teeme opo gaabe je ernge gome. ²⁶ Ai magebi lui Israela biname lica gwene, tabe Griik meneyame magebi gwene. Tabe Poenikiya babo cewe je aplimluji Suriya gawe cabu je. Siige tabe Yeesu ne ewejanige niiya cable ne asatame teeme bägrä me trupa cabu ca. ²⁷ Yepä Yeesu ngene ca agli mene ca jojige egä, “Miiji niinäce bägrä bine deedei ceera. Niiya gyene teeme deedei acata, drego plongo bime tääpume iisaba.”

²⁸ Magebi te Yeesu ne teeme ngene ca agli mene jewecnistige, jejige egä, “Toraca babo biname, yepä dade gawe me lui drego plongo cina lätwitaninusi, teepi yäärwäjimusi pläpupläpu bine, bägrä bime bau ca lui cina saatrametnemuge.” ²⁹ Yeesu jojige egä, “Maane miijirage mene ca nawecnistite. Äte ocli mete me. Niiya cable te bii tasatige mäáme bägrä me trupa cabu ca.” ³⁰ Magebi te acnenutige teeme mete me, puma bägrä ne jopänige ätwitäneji ge ute puupu cabu, siige umle äbitige, egä cable te bii basatige.

Yeesu Mene Iicema cäco Tablame Buduma Biname ne Miiji Jewenige

³¹ Yeesu ebmalige babo cewe Turo gawe ne, Sidona babo cewe ta ädige piiyepu Ten Modamoda Cewe gawe cabu ta, ngälu Galilaya sawa ne joomlige. ³² Puma teeme bau me ecanisi tablame buduma biname ne, lui te mene cängena lica jüicemuge. Teepi Yeesu ne ewejanisi teeme tääpe ne oomlaname. ³³ Yeesu teebine ecatige biname bime sobe cabu ca, taatu cewe me ecanige. Puma tabe teeme ime kukluta aacitige teeme tablame bora me, piba mote eclmutige teeme ime kukluta cabu me, siige joomlige teeme wätä ne. ³⁴ Piba tabe ire acitige cabu me, ngenecu mäpu äbitige owecu name pi, siige jejige Aramea mene ca egä, “Epata” lui egä, “Iitneye”.

³⁵ Piba taatu teeme tablame cina iitnäsi, siige tabe cängenarage mene itecijige piiyepu teeme wätä te apinicige, tabe siige piba mene cängena jüicemige. ³⁶ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige, egä teepi gone ai poto cidi me mene jajanena. Ngänuge, tabe puu jiiibanemige, yepä teepi jejananemisi. ³⁷ Siige iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi,

jiicisi egä, “Iyeta mule tabe lui itu tewenetnäjimumi, babo miijirage gemi. Tabe cuta tablame buduma biname bine jaawenimuge mene ätecijame piyepu mene iicema cäco biname bine jaawenimuge mene iicemame.”

8

Yeesu Fooa Tausen Biname bine Engärimige (Matayo 15:32-39)

¹ Pui padare cabu bucurage biname cina cääri tabasecretnige Yeesu bau me. Teeme liba nuuja deedei lica abmalige loolo me, Yeesu abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä, ² “Cane baborage owecu gäne ai biname bime täapume, ingle teepi cane cama ituge lenaja nesae bimu cama, siige teeme deedei bämlige. ³ Cane liba loolomecewe jityepenemine teeme cewe me, teepi gaabegabe cije irecu laboclomäjiniusi, ingle poto cina cudecewe cewe ca seclumi.” ⁴ Abiberäja bägrä cina Yeesu ne mene jewecnistisi egä, “Mine äblicäco gemi ama ai daapo taatu cewe cabu ai biname bine ängära.” ⁵ Yeesu itemlimige egä, “Weeme lija buluduu gemi?” Teepi jejisi egä, “Cime seben gemi.”

⁶ Puma cita ca Yeesu biname bine jejemige gawe cabu adna-terame. Piba tabe pui seben buluduu bine sewadimige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecimige, ecärimige abiberäja bägrä bine teepi biname bine ceeraname, siige teepi ecäranemisi. ⁷ Teeme cuta puga ge nesae matimati cibi bumate. Yeesu eso ecäriige cibi täapume, jejemige abiberäja bägrä cina biname bine ceeraname. ⁸⁻⁹ Iyeta biname cina erwäjimisi, siige ngene jeglemige. Teepi lui fooa tausen biname ge. Abiberäja bägrä cina deedei pacupacu bine etomlicmisi, seben modamoda diiba bine jengärimisi, siige teepi tapanininisi. Puma cita Yeesu biname bine jityepimige teeme cewe me. ¹⁰ Pui ingwe gaabe ca tabe piba taatu acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi eclige Dalmanuta gawe cabu me.

Parisea Sigu Biname cina Itemlisi Ciitaca Mule täapume (Matayo 16:1-4)

¹¹ Poto Parisea sigu biname cina seclige, gije abacitinisi Yeesu cama äcelame. Teepi singi teebine apicetnärame, siige jejisi ciitaca mule wawename pui ca awabame, egä Acejiyame te teebine ituge ätyepa. ¹² Yeesu ngenecu mäpu me äbitige, jejemige egä, “Weene puu tepänanemimuye cane lui ciitaca mule bine tewenanemumene, yepä weene nätemläjeniye cane cerämu wawename. Cane toraca jijenininine: cane licarage nuuja ciitaca mule ne wawena weene päpäname.” ¹³ Puma cita ca tabe teebibine sebmalmige, acenutige poo cabu teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi sawa ne yuurisi nuuja poto doro me.

Parisea Sigu Biname bime piyepu Heroda me Uutneca Gwidape (Matayo 16:5-12)

¹⁴ Abiberäja bägrä cina ngene jitrimalemige buluduu waadename, peei name pi teeme yepä taatu buluduu puga ge poo cabu. ¹⁵ Yeesu teebibine umle mene jejemige Heroda piyepu Parisea sigu biname bime poto cidi me. Tabe ngene ca agli mene ca apu jiicige egä, “Weene cängena ire Parisea biname bime piyepu Heroda me uutneca gwidape täapume.” ¹⁶ Teepi mene opo lica ewatnisi, siige teemeteme jitransi egä, “Tabe pama apu njenininige, ingle mime buluduu lica gemi.”

¹⁷ Yeesu umle äbitige, teepi ngena täapume jiicemisi, siige tabe jejemige egä, “Weene ngena name pi jitraniyiye, egä weeme buluduu lica gemi? Weene nää camu gemi cäro opo awatna coo umle äbita? Weeme ngene atwanena nää tuuberage gemi? ¹⁸ Weeme puu tablame piti nemi, yepä weene lica itecijinuge, piyepu weeme puu irecu piti nemi, yepä weene lica jääpänimuye. Weene nää ngene lica jotwiniye, ¹⁹ cane liba faib buluduu bine yäätrecemepene faib tausen biname bime täapume, weene lija diiba

apanäneji jäängärepepeye deedei pacupacu ca?” Teepe jejisi egä, “Twelb diiba.” ²⁰ Tabe cuta itemlimige egä, “Cane liba seben buluduu bine sitrecimumene fooa tausen biname bime täapume, lija modamoda diiba apanäneji weene tengärimumeye deedei pacupacu ca?” Teepe jejisi egä, “Seben diiba.” ²¹ Puma cita ca Yeesu jejemige egä, “Weene cäro camu gemi umle äbita cäme poto cidi me.”

Yeesu Ireçu Määsumäsu Biname ne Miiji Jewenige Betesaida je

²² Teepe atyarige cewe ngii Betesaida me. Puma biname cina ireçu määsumäsu biname ne secanisi Yeesu bau me, siige ewejanisi teeme tääpe oomlaname. ²³ Yeesu teebine ime gome joomlige, ecanige taatu cewe me. Tabe teeme ireçu bine mote ca äätewärige, ime aacitige teeme papa cabu me, itemlige egä, “Nää, maane gwidape bine jepänenemite?” ²⁴ Tabe ire acitanige, jiiçige egä, “Yoo, cane biname bine jepänenemine, yepä teepe epu pana gemi uli, lui cina otneninini.” ²⁵ Yeesu cääri ime aacitige teeme ireçu cabu me. Puma cita ca pui biname te kokre cama ire acitanige, siige teeme ireçu cina aasatäsi, piba tabe iyeta gwidape bine cängena jepänanemige. ²⁶ Yeesu teebine jityepige cewe me apu mene cama egä, “Gone loclomute cewe me biname bine jajanename ai poto cidi me, yepä gaabe ta ädepi määme mete me.”

Peteru Yeesu ne Jewabudnitige, egä Tabe Keriso Sine (Matayo 16:13-20; Luuka 9:18-21)

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Kesarea Pilipo gawe cabu lui cewe gemi, pui cewe cabu ta otnetnejame. Gaabegabe Yeesu teebibine itemlimige egä, “Biname cina lipu jiiçusi, egä cane laasi näne?” ²⁸ Teepe jejisi egä, “Poto cina lui jiiçusi, egä maane Yoane niye ca äciseja biname säte. Poto cina jiiçusi, egä maane Acejiyame me mename biname Eliya säte; poto cina egä, maane teeme nuuja mename biname gäte.” ²⁹ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Cije weene, weene lipu jiiçeniye, egä cane laasi näne?” Peteru jejige egä, “Maane Keriso säte, biname bine lui te niya cabu ca pa yäasecräremepi.” ³⁰ Yeesu kokre cama jejemige, egä teepe nuuja biname bine gone jajanena teeme poto cidi me.

Yeesu Jiiçemige Teeme Mäpu Ngalebora Lenaja piiyepu Budre poto cidi me (Matayo 16:21-28; Luuka 9:22-27)

³¹ Yeesu gije abacitige abiberäja bägrä bine abiberäjame. Tabe jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane miiji mäpurage gwidape bine pagege päpäna piiyepu Israela modamoda biname, modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname cina pagege cebine ägyi. Cebine budre me pagege acita, yepä nesae me lui bimu cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.” ³² Tabe pajecurage jiiçige ai poto cidi me. Puma cita ca Peteru Yeesu ne taatu cewe me ecanige, gije jebacitige teeme mene name pi ablawejame. ³³ Yepä Yeesu atatrongtige, teeme abiberäja bägrä bime cabu me ire acitige, siige Peteru ne kokre cama mene jejige egä, “Satani, cäme opo gaabe ca äyebingti. Määme ngene atwanena lui Acejiyame bau ca lica gyene, yepä biname bime cabu ca gyene.”

³⁴ Puma cita ca Yeesu biname bine piiyepu teeme abiberäja bägrä bine tesoglicmige, jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne palace cabu acana siige cebine ingwe äcwi. ³⁵ Laati te liba singi lica teemerage singi bine abmaläcemame, tabe teeme ireclota ne cirege apesera. Yepä, laati te singi ge teemerage singi bine abmaläcemame inge cane piiyepu Miiji Mene name pi, tabe toraca ireclota ne cirege päpäna. ³⁶ Biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä teeme ireclota ne yaapesaruge. ³⁷ Nuuja gwidape lica gyene ceerame teeme ireclota awecnista daremu me. ³⁸ Laati te liba cebine nägyenige piiyepu cäme mene ibi lica äbitenige ai padare cabu, biname cina liba niya mule bine jaawenimusi piiyepu sargi

mule yaacnemusi, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta teebine cirege ägyi, cane liba Babe me jamyacu apaclyera cama piyepu teeme mename seemo cama cire tacnepene ai gawecewe cabu me.”

9

¹ Tabe cuta jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine: ama poto lui cina jeclajutäjenemige, budre lica cire läbitipesi, ngälu teepi niinäce cire jääpänepesi Acejiyame te biname bine waadena kokre cama.”

*Yeesu Mara Opo me Äbitige
(Matayo 17:1-13; Luuka 9:28-36)*

² Siks bimu ingwe gaabe ca Yeesu aacanänige Peteru, Yakobu piyepu Yoane teta cama, teebibine opo jaawenänige baborage podo cabu me, siige teepi puma taatu ge. Podo cabu abiberäja bägrä bime opo gaabe je Yeesu mara opo me äbitige, ³ piyepu teeme cäbletääpe äbitininisi aiyai me, epu bulu me, egä nuuja te äblicäco gyene äciseja pepu bulu me. ⁴ Puma cita ca Eliya naabi Moose taboclomtäsi iyeta teeme bau me, siige teepi mene jicemäsi Yeesu cama. ⁵ Peteru Yeesu ne jejige, “Abiberäja biname, cine müijirage gämi ama. Cine nesae matimati mete bine aarange-nänogo: yepä mäame, yepä Moose me, yepä Eliya me.” ⁶ Peteru umle lica ge, ngena nuuja mene iicana, ingle teepi iyeta pipu wälu ge. ⁷ Piba carbe te tädige, teebibine aacwabänige. Carbe cabu ca tagepogogo te tädige egä, “Ai lui cäme ngenecurage Bägrä gyene. Weene teebine jitecijeye.” ⁸ Abiberäja bägrä cina liba wata ire acranänisi, teepi yepä Yeesu ne jepänisi.

⁹ Teepi liba podo cabu ca täinetnänisi, Yeesu jääjänige egä, “Weene lui mule ne bii jepäniye, gone biname bine jajanena, ngälu cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre cabu ca pagege arpinenta.” ¹⁰ Teepi puu teeme mene jitecijänisi, yepä teemeteme jitränänisi, egä teeme budre cabu ca arpinenta baa ngena gyene? ¹¹ Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlänisi egä, “Ngena name pi cotre abiberäja biname cina jicusi, egä Eliya cirege otni Keriso me niinäce gaabe me?” ¹²⁻¹³ Yeesu Yoane niye ca äciseja biname poto cidi me jääjänige egä, “Peei toraca gyene, egä Eliya müiji niinäce otni iyeta gwidape amacetnäjame. Cuta cane jijenininine, egä tabe uja itu tädepi, yepä biname cina teebine epu jaawenepesi, teepi lipu singi ituge, Oogäräneji mene te teeme poto cidi me lipu jicenige. Yepä Oogäräneji mene te ngena name pi jicenige cäme poto cidi me, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, egä cane müiji mäpu cabu lenaja piyepu biname cina cebine pagege ägyi?”

*Yeesu Müiji Jewenige Niiya Cable cama Bägrä ne
(Matayo 17:14-21; Luuka 9:37-43a)*

¹⁴ Teepi liba nuuja abiberäja bägrä bime bau me täcnäränisi, teepi jepänimisi bucurage biname cina teebibine jewaclomtemisi piyepu poto cotre abiberäja biname cina jicelisi teta cama. ¹⁵ Egäcäro biname cina Yeesu ne jepänisi, teepi cälu te jitemige, piba taatu uuwamitnige teebine awablame. ¹⁶ Yeesu abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene teta cama ngeno me jiceliniye?”

¹⁷ Siige biname bime sobe cabu ca yepä te jejige egä, “Abiberäja biname, cane cäme bägrä ne secanine mäame bau me, ingle niiya cable te teebine mene iicema cäco me jaawenuge. ¹⁸ Liba teebine joomluge, gawe me yaajaruge, siige tage cabu ca bulubulu mote cina täsuge, tabe giricu bine yaatebicmuge cuta duudemu te yaagluge. Cane puu mäame abiberäja bägrä bine jejemine cable ne äyecrejame, yepä teepi äblicäco ge wawena.” ¹⁹ Yeesu teebibine jejemige egä, “Oo weene ätrunga cäco biname gemi! Luma ngälu padare cane müiji weene cama lenaja? Luma ngälu padare cane müiji weeme ätrunga cäco mule päpäna? Peei bägrä ne secaneyee.”

²⁰ Puma cita ca teepi teebine Yeesu bau me ecanisi. Cable te liba Yeesu ne jepänige, tabe bägrä ne came jedenutäjige, siige bägrä te itramige gawe me, adimlicige, bulubulu mote cina täsigte teeme tage cabu ca. ²¹ Yeesu babe ne itemlige egä, “Tabe luma ngälu padare ituge apu lenaja?” Tabe jewecnistige egä, “Matikäli bägrä cabu ca. ²² Cable te cuta teebine yaajaräjuge uliobo cabu me piyepu niye cabu me teebine budre me acitame. Maane cibibine owecu niweni, nitityäri, liba ibibi gäte.” ²³ Yeesu jejige egä, “Maane ngeno me najite, egä cane liba ibibi gäne. Lui me ätrunga pisi nyene, tabe miiji gyene iyeta gwidape wawenetnäja.” ²⁴ Piba babe te babo tage ca jiicige egä, “Cäme ätrunga pisi nyene, yepä nätinyäri cane cerämu ätrungame!”

²⁵ Yeesu liba jepänige, egä biname cina tuuwamitnige teeme bau me, tabe cable ne kokre cama mene jejige egä, “Niya cable, lui te ai bägrä ne jewenenite tablame buduma me piyepu mene iicema cäco me, cane naajenine, maane tasati teeme trupa cabu ca piyepu ingwe ca gone labacitute.” ²⁶ Cable te babo ala isatige, bägrä me came kokre cama jedenutäjige, siige ebmalige teebine. Bägrä te apineca cäco enajige budre pana, siige bucurage biname cina jiicisi egä, “Tabe budre gyene.” ²⁷ Yepä Yeesu teebine ime gome joomlige, erpinantige, siige tabe jeclajutige.

²⁸ Yeesu liba mete bora me abacitige, abiberäja bägrä cina ogä itemlisi egä, “Cine ngena name pi äblicäco ge niya cable ne äyecreja?” ²⁹ Tabe jejemige egä, “Apuyame ne weene äblicäco nuuja mule ca äyecreja yepä irecu ätumuta ca.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Luuka 9:43b-45)*

³⁰ Teepi pui gawe ne sebmalisi, otnetnäjinisi Galilaya gawe cabu ta. Yeesu singi lica ge nuuja biname te umle äbitame, egä teepi puga ge, ³¹ ingle tabe abiberäja bägrä bine ebiberäjimige. Tabe jejemige egä, “Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji pagege acita biname bime ime cabu, siige teepi pa yaacitepesi budre me, yepä nesae me lui bimubabu tabe piba pagege arpinenta budre cabu ca ireclota me.” ³² Teepi ai mene ne opo lica ewatnisi, yepä teepi wälu ge Yeesu ne ätemlame.

*Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Luuka 9:46-48)*

³³ Teepi atyarige Kaprenauma cewe me, siige mete me ebäcnisi. Puma Yeesu abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene gaabegabe ngena täapume titraniye?” ³⁴ Yepä teepi bojä ge, ingle teepi gaabegabe je titranisi, egä teeme cabu ca laasi nyene baborage. ³⁵ Yeesu adnatige, twelb abiberäja bägrä bine tesoglicmi-ge, jejemige egä, “Laati te liba singi niinäce gaabe me äbitame, tabe miiji teemämu ceräcerägääbu me äbita piyepu iyeta biname bime ätityera biname lenajame.” ³⁶ Puma cita ca tabe bägrä ne ecitige, abiberäja bägrä bime cole je ecitige, jejecletnäjige, jejemige egä, ³⁷ “Laati te apu bägrä yepä ne jaawabluge cäme ngii cabu, tabe cebine nawabluge; piyepu laati te cebine nawabluge, tabe cebine taatu lica nawabluge, yepä pui ne jaawabluge, lui te cebine nätyepuji.”

*Laati te Mibibine Lica Nicisärmutinuge, Tabe Mime tääpu Myene
(Matayo 10:42; Luuka 9:49-50)*

³⁸ Yoane te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cine biname ne jepänisi, lui te niya cable bine yäyecräjemuge mäame ngii cabu. Cine jejisi tabe pui mule ne abmalame, ingle tabe mime yepä lica gyene.” ³⁹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene teebine gone iibana, ingle lui biname te kokre mule ne jaawenuge cäme ngii cabu, tabe äblicäco watata cäme poto cidi me niya mene iicana. ⁴⁰ Laati te liba lica nicisärmutinuge, tabe lui mime tääpu myene. ⁴¹ Cane toraca mene jjenininine, laati te liba icärininuge niye nanime cäme ngii cabu, ingle weene Keriso me abiberäja bägrä gemi, tabe cirege teeme miiji daremu ne päpäna.”

*Yeesu Mene Jiicige Angletneja poto cidi me
(Matayo 18:6-9; Luuka 17:1-2)*

⁴² “Ai matimati bāgrā lui cina cebine nätrungusi, laati te liba teeme yepā ne jaawenuge niiya mule wawename, pui biname te mäpu ne cirege päpäna Acejiyame bau ca. Teeme singicace cabu liba jaaglotusi mäpu kula ne siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca, tabe lui ne cirege päpäna. ⁴³ Peei name pi mäame ime te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage yääyebtingtute pui ngene atwana ne, epu pana ime ne lipu jääläcnutute. Miiji gyene, maane yepā ime cama otni iyeteta ireclota cabu me, yepā niiya gyene maane neeneni ime cama otni niiya puupu cabu me, uliobo luma ätuma cāco gyene. ⁴⁴ Puma lui cuple cina teebibine yäärngājimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cāco cirege. ⁴⁵ Piyepu mäame ernge te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yääyebtingtute, epu pana ernge ne lipu jääläcnutute. Miiji gyene maane yepā ernge cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepā niiya gyene maane neeneni ernge cama uliobo puupu cabu me otni. ⁴⁶ Puma lui cuple cina teebibine yäärngājimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cāco cirege. ⁴⁷ Cuta piyepu mäame irecu te liba naawenuge maane singi ädrime niiya mule wawename, maane watatarage pui ngene atwana ne yääyebtingtute, epu pana irecu ne lipu juungyatute. Miiji gyene maane yepā irecu cama iyeteta ireclota cabu me otni, yepā niiya gyene maane neeneni irecu cama uliobo puupu cabu me otni. ⁴⁸ Puma lui cuple cina teebibine yäärngājimusi, teepi budre lica cirege, piyepu lui uliobo te teebibine yaabemuge, ätuma cāco cirege.

⁴⁹ Mäpu cabu lenaja lui weebibine jugi cāco me jiwenninusi Acejiyame täapume, epu pana uliobo te lipu domāji bine yaabemuge piyepu iiwäreja cibi bine lipu caapere niye ca yaamacetnājimusi Acejiyame me täapume.

⁵⁰ Caapereniye me kaakesea pisi nyene, yepā liba teeme mite ne apesera, weene ingwe ca äblicāco wawena caapereniye mite me. Weene cuta miiji caapereniye pana mitemite lenaja. Cuta weene miiji weemeweme poode cama lenaja.” 9 0 9 0

10

*Yeesu Ebiberājimige Coga Rooriye Ägyi poto cidi me
(Matayo 19:1-12; Luuka 16:18)*

¹ Yeesu pui cewe ne sebmalige, Yuudea probins cabu me ädige, siige Yoridana baduge ne yuurige. Bucurage biname cina cääri tabasecretnige teeme bau me, teebine jewaclomtisi, siige tabe teebibine ebiberājimige teeme mule liiyepu.

² Puma cita ca poto Parisea sigu biname cina seclige teebine apicetnārame. Teepi itemlisi egä, “Nää, Cotre ibi gyene rooriye te teeme coga ne ägyi?” ³ Yeesu teebibine itemlimige egä, “Moose lipu itu jijinuji weene wawename?” ⁴ Teepi jejisi egä, “Moose te rooriye ne conocāco ecāruji peba ne oogārame ägyi ingle poto cidi me, siige piba pui peba cama coga ne jwäätyepute.” ⁵ Yeesu jejemige egä, “Ingle weene ätecija cāco gemi, peei name pi Moose pui mene yoogāruji weeme täapume. ⁶ Yepā agedna padare cabu Acejiyame te liba biname bine jwenimuji, tabe magebi me piyepu rooriye me jwenimuji. ⁷ Pui name pi rooriye te miiji teeme mage babe bine gomala teeme coga cama atejäclmutame, ⁸ siige teepi neeneni cina yepā me läbitäsi. Teepi page neeneni lica gegi, teepi yepā gegi. ⁹ Peei name pi lui coga cama Acejiyame te rooriye ne yaatejäclmutuge, nuuja biname te gone teebibine mara me wawena.”

¹⁰ Ingwe ca Yeesu liba teeme abiberāja bāgrā cama mete cabu jage, teepi cääri itemlisi ai poto cidi me. ¹¹ Tabe jejemige egä, “Rooriye te liba teeme coga ne jwäägyuge, nuuja ne waacatuge, tabe ero mule ne jaawenuge. ¹² Cuta coga te liba teeme rooriye ne jäägyuge, nuuja ne yaacatuge, tabe cuta ero mule ne jaawenuge.”

*Yeesu piyepu Bägrä Matimati
(Matayo 19:13-15; Luuka 18:15-17)*

¹³ Biname cina bägrä bine sewadimisi Yeesu bau me tabe ime acitame teeme papa cabu me, yepä abiberäja bägrä cina teebibine jicnecimisi. ¹⁴ Yeesu liba jepänige, abiberäja bägrä cina ngena jwenisi, tabe claabe ge, siige jejemige egä, “Bägrä cina saaclege căme bau me. Gone jüibemuye, ingle bägrä pana ätrunga cama biname bine Acejiyame te yaawadimuge. ¹⁵ Cane toraca jijenininine: laati te bägrä pana lica yaacatuge Acejiyame ne teeme mopeyame me lenajame, pui biname ne Acejiyame te äblicăco acana.” ¹⁶ Puma cita ca tabe bägrä bine jejecletnäjimige, teeme ime aacitanige teeme papa cabu me teeme miiji täapume.

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edärige
(Matayo 19:16-30; Luuka 18:18-30)*

¹⁷ Yeesu liba asatige gaabe cabu me, abyemärige, yepä biname te piba uuwamige teeme bau me, kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je, itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?” ¹⁸ Yeesu jejige egä, “Maane ngena name pi miijirage ca bii nainite cebine? Acejiyame taatu gyene miijirage, nuuja cina miijirage lica gemi. ¹⁹ Yoo siige, maane umle gäte Moose me ten cotre poto cidi me: ‘Gone biname ne budre me agli; sargi mule gone wawena; gone gwidape ero; walya aitneja gone; angletneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’” ²⁰ Pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.” ²¹ Yeesu ire acitige teeme bau me ngenecu miiji cama, siige jejige egä, “Yepä gwidape pisi nyene, maane lui ne lica ituge wawena. Äte ädi, mäame iyeta gwidape bine ewademepi aletname, rarekaake ecäranemepi owecumete biname bine, siige maane cabucewe je miijimiji gwidape bine cire jepänemepi. Piba tädepi cane cama otnime.” ²² Tabe liba ai mene itecijige, teeme opo te mara opo me äbitige, siige tabe ngenecu mäpu cama ädige, ingle tabe babo dogwe biname ge.

²³ Puma cita ca Yeesu ingwe gaabe me ire jetwige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Dogwe biname bime täapume mäpu gyene Acejiyame me biname bine waadena cabu äbăcname.” ²⁴ Abiberäja bägrä cina mutăcăco äbitininisi teeme mene name pi. Yepä Yeesu cerămu jejemige egä, “Căme binamewale, mäpu gyene biname bime täapume Acejiyame me biname bine waadena cabu äbăcname. ²⁵ Kamela täapume mäpu birige nilo bora cabu me abacitame siige asatame, yepä baborage mäpu birige dogweyame biname te Acejiyame me waadena cabu abacita.” ²⁶ Abiberäja bägrä cina mutăcăco ge, teepi ätemläjinisi egä, “Baa laati te piba miiji gyene iyeteta ireclota ne päpäname?” ²⁷ Yeesu ire acitige teeme bau me, jejemige egä, “Biname cina äblicăco teemămu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine waweneca.”

²⁸ Puma cita ca Peteru Yeesu ne jejige egä, “Cije cine lipu gemi, ingle cine iyeta gwidape bine itu saabmalempesi maane cama otnetneja name pi.” ²⁹ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine; laati te liba saabmaluge teeme mete ne, saabma-limuge teeme naane igane bine, ngule bine, mage babe bine, bägrä bine coo gawe bine căme name pi piyepu Miiji Mene name pi, ³⁰ tabe yepä hanred gäabu tuwăngle jääpänimuge mete bine, naane igane bine, ngule bine, mage bine, bägrä bine, cuta gawe bine, piyepu peei cama biname cina teebine jäägyusi, yepä tabe ciige padare cabu cirege iyeteta ireclota ne päpäna. ³¹ Yepä bucurage biname lui cina page niinăce gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu ingwe gaabe me cire täcnăripesi; piyepu bucurage biname lui cina page ingwe gaabe biname gemi, teepi ciige padare cabu niinăce gaabe me cire täbitipesi.”

*Yeesu Căari Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Luuka 18:31-34)*

³² Yeesu teeme abiberäja bāgrā cama ädige Yerusalema me. Tabe teeme niinäce gaabe me ädige. Abiberäja bāgrā cina mutäcäco ge piyepu lui cina ingwe icwemisi, teepi wālu ge. Yeesu abiberäja bāgrā bine biname bime sobe cabu ca mara me ewadimige, cääri jejemige, ngena te pa läpletnutepe teeme täapume. ³³ Tabe jejemige egä, “Siige mine biiri naclenige Yerusalema me. Cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine puma pagege ceera modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname bime ime cabu me. Teepi budre me pa natranepesi, siige pa näcärepepsi nuuja gawe cabu ca biname bime cabu me. ³⁴ Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, mote ca pa nätyewepesi, pa nadnanepesi, budre me pa naglepesi. Yepä nesae me lui bimu cabu cane piba pa larpinantepene ireclota me.”

*Yakobu Yoane naabime Ätemla
(Matayo 20:20-28)*

³⁵ Puma cita ca Yakobu naabi Yoane, Jebedayo me bāgrā cina Yeesu bau me taacliche, jejäsi egä, “Abiberäja biname, cine singi gegi maane wawename, cine ngena täapu meggi singi.” ³⁶ Yeesu äätellice egä, “Weene singi cane ngena ne wawename weeme täapume?” ³⁷ Teepi jejäsi egä, “Maane liba biname bine cirege waadena, maane conocäco nicärepe cine babo äbitame siige nuuja te adnatame mäame camu poto me, nuuja te mäame säwäci poto me.” ³⁸ Yepä Yeesu jaajige egä, “Weene umle lica gegi, weene ngena täapume nätemleniye. Nää, weene miiji gegi cäme pana mäpu cabu lenajame piyepu cäme pana budre äbitame?” ³⁹ Teepi jejäsi egä, “Cine miiji gegi.” Yeesu jaajige egä, “Toraca gyene, weene cäme pana mäpu cabu pagege lenaja piyepu cäme pana budre cirege äbita. ⁴⁰ Yepä peei lui cäme bau lica gyene jajime, lui te cirege cäme camu poto ca piyepu säwäci poto ca adnata. Pui puupu lui teeme täapu memi, Acejiyame lui bime täapume ituge amacetnäja.” ⁴¹ Nuuja ten abiberäja bāgrā cina liba itecijemige Yakobu Yoane naabime mene, teepi claabe me äbitininisi. ⁴² Puma cita ca Yeesu iyeta abiberäja bāgrā bine tesoglicmige, jejemige egä, “Weene umle gemi, egä lui cina mope biname me yaacrajuge Acejiyame umle cäco biname bime täapume, teepi teebibine jaawenimusi teeme singi gaabe cabu otnetnejame. Piyepu teeme modamoda biname bime conocäco pisi nyene biname bine jajime teepi ngena wawename. ⁴³ Yepä weene apu gone läbitininuye. Weeme yepä te liba singi baborage me äbitame, tabe miiji nuuja biname bime ätityera biname me lenajame; ⁴⁴ piyepu weeme yepä te liba singi niinäce gaabe me äbita, tabe miiji weeme täapume epu matikäli me äbita, aletnäneji biname te lipu läbituge teeme yageyame täapume. ⁴⁵ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane cuta lica itu tädujine biname cina cäme täapume kaakesea wawename, ceewe, yepä cane te teeme täapume kaakesea wawename piyepu cäme ireclota ne ceerame daremu täapume teebibine kälyä wawename.

*Yeesu Miiji Jewenige Ireçu Määsumäsu Biname ne Ngii Bartima
(Matayo 20:29-34; Luuka 18:35-43)*

⁴⁶ Yeesu piyepu teeme abiberäja bāgrā cina seclige Yeriko cewe me. Teepi liba puma cita ca abyemärinisi, bucurage biname cina teebibine ingwe icwemisi. Gaabe wajwa je yepä ireçu määsumäsu biname ngii Bartima, Tiima me bāgrā, te adnatäneji enajige, gwidape täapume yäätineräjimuge. ⁴⁷ Tabe liba itecijige, egä Yeesu Nasaretayame te näsuplingtenige, tabe piba gije abacitige ala abayame egä, “Yeesu Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!” ⁴⁸ Biname cina liga teebine jüibisi tabe bojä agime, yepä tabe cerämu baborage ala abayige egä, “Daawida me kaakesaare, maane cebine owecu naweni!” ⁴⁹ Puma cita ca Yeesu gaabe cabu imyemutige, jejemige egä, “Tesogleceye teebine.” Siige teepi teebine tesoglicisi, jejisi egä, “Wālu gone! Abujängti, tabe meebine ala naasoglicige.” ⁵⁰ Tabe teeme acwaba cäbletääpe ne ijarige, ädige Yeesu bau me. ⁵¹ Yeesu itemlige egä, “Maane singi cane ngena wawename mäame täapume?”

Taba jejjige egä, “Babo biname, cane singi cääri irecu asatame.” ⁵² Yeesu jejjige egä, “Äte ädi! Määme ätrunga te miiji bii naawenige meebine.” Piba taatu teeme irecu cina aasatäsi, siige taba Yeesu ne ingwe icwige gaabe cabu.

11

Yeesu Yerusalema me Abacitige

(Matayo 21:1-11; Luuka 19:28-40; Yoane 12:12-19)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba Yerusalema ne mameta me jewenisi oomlaname, teepi piba atyarige Olibi Uli Podo cabu me. Pui podo cabu puga ge cewe ngii Betepage piyepu cewe ngii Betaniya. Yeesu teeme neeneneni abiberäja bägrä bine jäätjepige ² apu mene cama egä, “Weene iclege weeme niinäce gaabe ca lui cewe peese nyene, siige liba atyaramteniye, weene jepäneniye mamye dongki ne seea ca ägräräneji gyene. Nuuja biname te camu ge teeme papa cabu adnata. Jiibirepeye teebine, secanepeye aima. ³ Laati te liba itemlenige weebibine egä, ‘Ngena täapume peei ne jeweneniye,’ jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene teeme täapume, yepä taba watata pa saawecnistepi.’”

⁴ Puma cita ca teepi aaclige, jepänäsi mamye dongki ne babo gaabe cabu seea ca ägräräneji ge yepä mete grana gome, siige jiibiräsi. ⁵ Poto biname lui cina puga icrajige, teebibine äätelisi egä, “Weene ngena name pi peei dongki ne jiibireniye?” ⁶ Teepi jejemäsi, Yeesu lipu bii jaajige teepi jajime, siige pui biname cina ire taatu jaatwisi teepi dongki ne acaname. ⁷ Abiberäja bägrä cina dongki ne ecanäsi Yeesu bau me, teeme cäbletääpe bine eretnemäsi teeme papa cabu, siige Yeesu acenutige, ädige. ⁸ Bucurage biname cina cäbletääpe bine eretnimisi gaabe cabu. Poto cina uli ciipe bine icnapimisi, gaabe cabu eretnimisi. ⁹ Lui biname cina teeme niinäce gaabe eclige piyepu lui cina ingwe ca sicwisi, teepi ala abayaninisi egä, “Acejiyame ne yaawepyeräjesi!

Maane lui tädenite Yageyame me ngii cabu, taba miiji naawenege meebine!

¹⁰ Lui te tädenite mime kaakesaare Daawida pana biname bine waadename, Acejiyame te miiji naawenege meebine!

Mine yaawepyeräjesi Acejiyame ne, cabucewe je lui te enajenige.”

¹¹ Puma cita ca Yeesu atyaramtige babo cewe Yerusalema me, siige abacitige iiwäreja mete cabu me. Taba ire ecananemige gwidape bine, yepä mämle bimu name pi taba acenutige teeme twelb abiberäja bägrä cama Betaniya me.

Yeesu Kokre Mene Jejjige Piigi Uli ne

(Matayo 21:18-19)

¹² Nuuja bimu cabu Yeesu liba abiberäja bägrä cama Betaniya ne sebmilige, taba loolomecewe te joomlige. ¹³ Taba cudecewe ca piigi uli ne jepänige laame cama, ädige uli gome me kuu ireme. Yepä taba liba atyaramtige, laame taatu jepänimige, ingle kuu padare cäro camu ge. ¹⁴ Taba uli ne jejjige egä, “Nuuja biname te määme cabu ca lica pagege kuu loolo.” Teeme abiberäja bägrä cina itecijemige, taba ngena jiicige.

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-17; Luuka 19:45-48; Yoane 2:13-22)

¹⁵ Teepi atyarige Yerusalema me, siige Yeesu ädige iiwäreja mete caale bora me. Puma taba gije abacitige biname bine äyecrejame, lui cina piyeme gwidape bine yaawadanemusi aletna-me piyepu lui cina jaaletnimusi. Taba rarekaake äbäsuwäja biname bime dade bine eboclomäjimige. Lui biname cina gimäe ele bine yaawadanemusi aletname, taba cuta teeme adnatera dade bine eboclomäjimige. ¹⁶ Piyepu lui cina gwidape bine yaawadanemusi, taba padare lica ecärimige teepi Acejiyame me mete caale cabu argemelame. ¹⁷ Taba piba biname bine ebiberäjimige, jiicige egä, “Acejiyame te jiicenige

Oogäräneji mene cabu egä, 'Cäme mete ne irecu ätumuta mete ca cirege aina, luma iyeta maramara gawe biname cina cirege irecu ätumuta,' yepä weene itu setatrongärumeye epu puupu me, eromaame cina luma lämletneräjininusi."

¹⁸ Modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina teeme mene liba jitecijisi, teepi siige gaabe ne jirngisi Yeesu ne budre me acitame. Teepi wälu ge teeme täapume, ingle iyeta biname cina mutäcäco ge teeme abiberäja name pi. ¹⁹ Liba tumlige mämliteca me, Yeesu abiberäja bägrä cama Yerusalema ne sebma-lisi.

*Piigi Uli me Abiberäja
(Matayo 21:20-22)*

²⁰ Nuuja bimu krokerage Yeesu liba abiberäja bägrä cama gaabe cabu ädige, egäcäro pui piigi uli ne jepänisi, tabe lui cabu ca nuuja kuu ne lica tepänumi. Teeme laame jedacromtige piyepu braju cina iyeta acalomlinisi, siige budre ge. ²¹ Peteru ngene jotwige, ngena te täpletnutumi, siige tabe Yeesu ne jejige egä, "Ire abiberäja biname, maane lui uli ne mene ca seglumete, siige budre gyene." ²² Yeesu teebibine jejemige, "Weene miiji Acejiyame bau ca ätrunga ne joomleye. ²³ Cane toraca mene jijenininine, laati te liba jaajuge ai podo ne egä, 'Awetänti, malu cabu me ajari,' piyepu tabe liba lica neeneni ngene atwana cama, yepä jäätrunguge, egä tabe ngena täapume jaajuge, pa läbitepi, siige peei te pagege äbita teeme täapume. ²⁴ Peei name pi cane jijenininine, egä weene irecu ätumuta cabu liba ngena täapume yäätinäruye, siige jäätrunguye, egä weene uja ituge päpäna, siige weene piba jääpänuye. ²⁵ Weene liba labujengäjininuye irecu ätumutame, weene miiji ngene ätrimela weeme täapume lui niiya mule jiwenininusi, piba weeme Babe cabucewe je weeme niiya mule ngene jäätrimaluge. ²⁶ Yepä weene liba lica birige ngene ätrimela poto biname bime niiya mule bine, piba weeme Babe cabucewe je cuta lica birige ngene ätrimela weeme niiya mule bine."

*Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame
(Matayo 21:23-27; Luuka 20:1-8)*

²⁷ Yeesu teeme abiberäja bägrä cama cääri acnenutige babo cewe Yerusalema me. Egäcäro Yeesu otneitäjige iiwäreja mete caale bora modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja modamoda biname cina seclige teeme bau me, ²⁸ itemlisi egä, "Määme ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene määme conocäco?" ²⁹ Yeesu jejemige egä, "Cane yepä gwidape poto cidi me itemlininine. Weene liba nawecnisteniyee, cane piba jijenininine, laati te conocäco näcärepi cane ai mule bine wawenecame. ³⁰ Weene najeye, laati te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niiye ca äcisejame, Acejiyame te coo biname cina?"

³¹ Teepi teemeteme jitranisi egä, "Mine liba jewecnistenisi egä, 'Acejiyame te Yoane ne conocäco yääcärepi,' tabe piba apu nijenininige egä, 'Cije weene piba ngena name pi teebine lica jäätrungepeye?' ³² Cuta mine äblicäco gemi iicana egä, 'Biname cina Yoane ne conocäco yääcärepesi.' " Teepi apu naace popi jicisi, ingle teepi biname bime täapume wälu ge, ingle iyeta biname cina ngene jotwananeninisi, egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge. ³³ Siige teepi Yeesu ne jejisi egä, "Cine umle lica gemi, laati te Yoane ne conocäco yääcärepi biname bine niiye ca äcisejame." Yeesu jejemige egä, "Cane cuta piba lica jijenininine, laati te cebine conocäco näcärepi ai mule bine wawenecame." 11

12

*Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me
(Matayo 21:33-46; Luuka 20:9-19)*

¹ Yeesu biname bine ngene ca agli mene ca jejemige, teepi ngena ituge wawena Acejiyame me mename biname bime täapume. Tabe apu jicige egä, "Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe cotäri ne erangige, cupicu ne juurige waina kuu

ämulecame, piyepu cabucabu mete ne erangige calwacupi ne awamutame. Piba tabe calwacupi ecärimige biname bine ire atwime siige kuu padare cabu teepi yageyame ne poto kuu ceerame daremu täápume. Puma cita ca tabe cewe ne sebmilige, ädige cudecewe cewe me. ² Kuu padare cabu tabe teeme kaakesea bägrä ne jityepige calwacupi ire atwi biname bime bau me poto kuu bine waadename. ³ Teepi teebine joomlisi, etemeläjisi, jityepisi ime ta. ⁴ Yageyame te cuta nuuja kaakesea bägrä ne jityepige. Teepi dupe ecärisi mope cabu, ajiri me jewenisi. ⁵ Ingwe ca tabe cuta cääri jityepige nuuja ne, yepä teepi budre me eglisi. Teepi bucurage bine pepu jewenanemisi, poto bine etemeläjimisi, poto bine eglecimisi budre me. ⁶ Siige Yageyame me bägrä taatu te abmalige, teeme ngenecurage bägrä. Ceräcerägäabu tabe teebine jityepige teeme bau me, ingle tabe apu jengige, egä teepi pama cäme bägrä ne opo gaabe me ecitenisi. ⁷ Yepä calwacupi ire atwi biname cina liba yageyame me bägrä ne jepänisi, teepi teemeteme jitransisi egä, 'Ai yageyame me bägrä gyene. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Biiri naclege, yaaglesi, siige calwacupi mime yene.' ⁸ Teepi teebine ecatisi, eglisi, budrekaake ne ijarisi cotäri sici me. ⁹ Cane jijenininine weebibine, calwacupi yageyame te ngena cirege wawena. Tabe cirege otni budre me aglecame pui calwacupi ire atwi biname bine piyepu calwacupi cire yäacäremepi nuuja biname bine ire atwime. ¹⁰ Weene ituge acnema Oogäräneji mene egä,

'Lui kula ne raranga biname cina jigysi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.

¹¹ Yageyame te ai ne bii jwenige
piyepu babo miijirage gyene mine päpäname.' ”

¹² Siige Israela modamoda biname cina Yeesu ne oomlaname äbitininisi, ingle teepi opo ewatnisi, egä tabe teeme poto cidi me bii jicige. Yepä teepi wälu ge bucurage biname name pi, siige teepi teebine ebmalisi, eclige.

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Matayo 22:15-22; Luuka 20:20-26)*

¹³ Modamoda biname cina jityepimisi poto Parisea sigu biname piyepu Heroda me sigu biname bine Yeesu bau me teebine mene cabu ca oomlaname. ¹⁴ Teepi seclige, jejisi egä, “Abiberäja biname, cine umle gemi, egä maane toraca mene jicenenemite piyepu maane nuuja ngenecu lica gäte, biname cina lipu ngene jwaatwananinusi mäame poto cidi me, ingle maane nuuja ne lica yaacatute teeme ngii name pi, yepä maane toracarage yaabiberäjimute Acejiyame me gaabe poto cidi me. Siige maane toraca nijini, nää mime cotre te lica niibenininige mine täks rarekaake ceerame Rooma mope biname Siisa ne?”

¹⁵ Yepä Yeesu opo ewatnige, egä teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige tabe jejemige egä, “Weene ingle ne jirngeniye cebine oomlaname. Rarekaake ne secaneye, cane jääpänene.” ¹⁶ Teepi secanisi, siige tabe itemlimige egä, “Laati me opo gyene piyepu ngii gyene ai rarekaake cabu?” Teepi jejisi egä, “Siisa me opo gyene piyepu teeme ngii gyene.” ¹⁷ Yeesu jejemige egä, “Lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecäreye pui; piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecäreye pui.” Teepi mutäcäco äbitininisi teeme mene name pi.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Luuka 20:27-40)*

¹⁸ Poto Sadukea sigu biname cina seclige Yeesu bau me. Teepi eei gemi, lui cina jicusi, egä biname cina budre cabu ca lica arpinera. Teepi Yeesu ne jejisi egä, ¹⁹ “Abiberäja biname, Moose te cotre ne soogäruji mime täápume, egä biname te liba budre läbituge, coga ne bägrä cäco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bägrä wawename teeme naane me ngii täápume. ²⁰ Yoo, nuuja taje puga ge seben naniganewaleyame. Uge te coga ne ocatige, siige bägrä cäco budre äbitige. ²¹ Teeme gomecayame igane

te cuubla ne ocatige. Tabe cuta budre äbitige bägrä cäco. Cuta pepu äbitige puma cita ca gomeyame täapume ²² piyepu iyeta teeme iganewale bime täapume. Iyeta seben naniganewaleyame peei yepä magebi ne ocananisi, siige budre äbitininisi bägrä cäco. Ingwe ca magebi te cuta budre äbitige. ²³ Siige liba pui seben naniganewaleyame budre cabu ca cirege arpinera, tabe piba laati me coga cirege?”

²⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene betäjiye, ingle weene umle lica gemi Oogäräneji mene piyepu weene umle lica gemi Acejiyame me kokre. ²⁵ Budre biname cina liba cirege arpinera, teepi coga rooriye lica awadrecä, yepä teepi epu pana cire yaacrajemepi Acejiyame me mename seemo cina cabucewe je liiyepu. ²⁶ Egäsu weene Moose miji Oogäräneji mene cabu ituge acnema, Acejiyame Moose ne ngena jejuji budre cabu ca arpinera poto cidi me. Moose liba aclajuteji enajuji ayeji uli gome, Acejiyame te jejuji egä, ‘Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gäne.’ ²⁷ Tabe nata budre biname bime Acejiyame lica gyene yepä eei bime, lui cina ireclota gemi. Weene mage betäjiye, egä budre biname cina lica cirege ireclota me arpinera.”

Lui Cotre Gyene Baborage

(Matayo 22:34-40; Luuka 10:25-28)

²⁸ Yepä cotre abiberäja biname te liba itecijige Yeesu piyepu Sadukea sigu biname cina lipu jicelisi, piyepu tabe liba jepänige, egä Yeesu teebibine lipu miji mene ca jewecnimige, tabe piba ädige Yeesu bau me, itemlige egä, “Lui cotre gyene baborage?”

²⁹ Yeesu jejige egä, “Age sena lui baborage cotre: ‘Israela biname weene itecijinege! Yageyame, lui sine mime Acejiyame, tabe yepä taatu Yageyame gyene. ³⁰ Weene miji singi äbita Yageyame, weeme Acejiyame täapume, siige pui ne aboclomta iyeta weeme owecu mule ca, iyeta weeme ireclota ca, iyeta weeme ngene atwanena ca piyepu iyeta weeme kokre ca.’ ³¹ Pui gomecayame babo cotre lui age sena: ‘Maane miji biname bime täapume singi lenaja, maane lipu mäame täapume singi birige.’ Nuuja apu baborage cotre lica gyene ai neeneneni cina liiyepu.”

³² Piba pui cotre abiberäja biname te Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, maane miji jiicite. Maane toraca jiicite, egä Acejiyame lui yepä taatu gyene, nuuja Acejiyame lica gyene. ³³ Cuta biname te miji singi Acejiyame täapume, siige pui ne yaaboclomtuge teeme iyeta owecu mule ca, teeme iyeta ngene atwanena ca piyepu teeme iyeta kokre ca, cuta tabe miji singi biname bime täapume, tabe lipu singi teeme täapume. Ai lui baborage gyene iyeta iiwäreja cibi cabu ca, lui bine juubudäremusi Acejiyame täapume, piyepu nuuja iiwäreja gwidape cabu ca.” ³⁴ Yeesu lui opo ewatnige, egä tabe umle mene ca jewecnistige, siige tabe jejige egä, “Maane mameta gäte biname me äbita, Acejiyame lui ne yaacanuge.” Ai ingwe gaabe ca biname cina wälu ge Yeesu ne cerämu ätemlejame.

Keriso Laasi Nyene

(Matayo 22:41-46; Luuka 20:41-44)

³⁵ Yeesu liba iiwäreja mete caale bora je ebiberäjimige, tabe jiicige egä, “Peei lipu gyene, egä cotre abiberäja biname cina jiicenisi, egä Keriso lui Daawida me kaakesaare gyene.

³⁶ Aceji Seemo te Daawida ne ngene atwana ecäruji Keriso poto cidi me iicaname egä, ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Maane adnati cäme camu poto cidi ca,

ngälu cane mäame cubuyame bine

mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.’

³⁷ Siige tabe Daawida te liba Keriso ne einuji teeme Yageyame ca, cije tabe piba lipu gyene Daawida me kaakesaare?” Biname cina jitecijisi gege cama Yeesu me mene.

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me

(Matayo 23:1-36; Luuka 20:45-47)

³⁸ Yeesu teeme abiberäja mene cabu apu jiiçige egä, “Weene ire cängena cotre abiberäja biname bime täapume, lui cina singi gemi lecaleca cäbletäape cama otnetnejame naace me awabame, egä teepi umlerage biname gemi, piyepu lui cina singi gemi biname cina teebibine aletna puupu cabu cängena awablame. ³⁹ Abasecretna mete cabu teepi singi ngii biname bime puupu cabu adnaterame, piyepu soriyomu ne liba yaaclitusi, teepi ladna-tärüge miiçirage puupu cabu. ⁴⁰ Teepi cuublacubla bime gwidape bine yaawadimusi piyepu sinäme lecaleca padare irecu lätumutaninirusi. Peei name pi teepi Acejiyame bau ca mäpurage daremu ne cirege päpäna.”

Cuubla me Owecu Gwidape
(Luuka 21:1-4)

⁴¹ Yeesu liba adnatäneji enajige iiwäreja mete caale bora rarekaake acrana gwidape gome, tabe ire ca ewadanemige biname cina lipu rarekaake ebäcnisi. Bucurage dogwe biname cina ebäcnisi mage rarekaake bine. ⁴² Puma cita ca yepä owecumete cuubla te toclige, neeneni matimati rarekaake aacitige. ⁴³ Yeesu abiberäja bägrä bine ala tesoglicmige, jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, ai owecumete cuubla te magerage becitige, poto cina matimati bicranimisi. ⁴⁴ Naace, teepi matimati rarekaake bine bicranimisi teeme bucurage cabu ca, yepä cuubla te iyeta becitige, teeme lui pisi nyene lenaja täapume.”

13

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me
(Matayo 24:1-2; Luuka 21:5-6)

¹ Yeesu liba iiwäreja mete ne sebmalige, teeme yepä abiberäja bägrä te jejige egä, “Abiberäja biname, maane ire lipu modamoda kula gemi piyepu lipu modamoda mete gemi!” ² Yeesu jejige egä, “Maane jepänenemite ai modamoda mete bine. Ai iyeta iigareca cirege, siige lica yepä kula ne abmala nuuja kula me tumeca.”

Mäpu cina Lipu Cirege Otni
(Matayo 24:3-14; Luuka 21:7-19)

³ Pui ingwe gaabe ca Yeesu liba adnatäneji enajige Olibi Uli Podo cabu, iiwäreja mete cabu opire enajige, piba Peteru Yakobu Yoane Andrea naabi tujige teeme bau me, siige ogä itemlänisi egä, ⁴ “Nijini ai mule cina liba cire läbitipesi. Ngena cewecu cina cirege awaba, egä padare te bii tatyaramtige ai mule cina äpletncame?” ⁵ Yeesu jääjänige egä, “Weene miiçi cängena ire, cije nuuja te weebibine ingletnäjinuge. ⁶ Bucurage biname cina cire saaclepi căme ngii cabu, cire jiiçemepesi egä, ‘Cane Keriso säne’, siige teepi bucurage biname bine cire yaangletnäjemepesi. ⁷ Cuta weene liba cire itecijanipi cubu ala mameta piyepu liba idre cire itecijanipi cubu poto cidi me cudecewe je, weene călu te gone jitinuge, ingle ai te miiçi cire läbitepi. Yepä ai padare me ngälugaabe căro camu gyene. ⁸ Yepä gawe biname cina cirege cubu iicana nuuja gawe biname cama, cuta yepä gawe mope biname te nuuja gawe mope biname cama. Cuta ocneja cina cirege maramara cewe cabu ta, piyepu gane cirege. Ai iyeta lui mäpu padare me agedna taatu gyene, epu pana mäpumäpu magebi te lipu cupace laplongamtuge bägrä ärngime.

⁹ Pui padare cabu weene ire cängena biname bime täapume. Teepi weebibine cirege oomlana ablaweja puupu cabu waadename piyepu weebibine abasecretna mete cabu ta cirege atemeläja. Weene cirege aclajuta gawe mope biname bime opo gaabe je cămiji pi naace täapume teebibine Miiçi Mene jajanename. ¹⁰ Miiçi Mene miiçi niinäce acenena iyeta cewe gaabegabe ta, ingwe ca piba ai padare me ngälugaabe te cire tädepi. ¹¹ Weebibine liba cire iwadipesi ablaweja puupu me, weene niinäce gaabe me ngenecu gone, egä weene ngena cire jiiçemepeye, yepä weene eei mene jiiçuye Acejiyame te ngena mene icärininuge peei padare cabu. Peei lui weeme mene lica cirege, yepä Aceji

Seemo te ngene atwana cire icāranipi. ¹² Cuta piyepu biname cina cirege teeme naane igane bine budre me ceera piyepu babe cina teeme bāgrā bine. Bāgrā cina teeme mage babe bine cirege āingeja piyepu budre me ceera. ¹³ Iyeta biname cina weebibine cire jimugitnipesi cāmiji pi. Yepā laati te ngenecu kokre cire yaanajepi ngālu ngālugaabe, tabe iyeteta ireclota ne cire jāāpānepi.”

Baborage Māpu

(Matayo 24:15-28; Luuka 21:20-24)

¹⁴ Yeesu abiberāja bāgrā bine cerāmu jejemige egā, “Weene liba niyarage wālumeteyame ne cire jepānepeye aclajuteji puupu cabu, lui teeme tāāpume cude gyene,” (acnema biname tabe miiji umle ai ngena tāāpu myene) “piba Yuudea gawe cabu lui biname cina miiji uocratna podo cabu me. ¹⁵ Lui cina mete toro cabu lui puupu cabu diibe loocinusi, mete me gone ābācna gwidape waadename, ¹⁶ piyepu lui cina calwacupi cabu, teepi gone ācnāra cewe me cābletāāpe waadename, yepā teepi iyeta miiji watata uocratna. ¹⁷ Ogi nemi eei magebi, lui cina māpumāpu cirege pui padare cabu piyepu lui cina ngame meeramera bāgrā cama. ¹⁸ Irece ātumutipeye, egā pui mule te gone lāpletnutuge gābu padare cabu, ¹⁹ ingle pui padare cabu lui māpu baborage gyene iyeta poto māpu cabu ca, lui cina ituge āpletnuta ai gawecewe me agedna cabu ca ngālu ai taje, cuta ingwe ca lica cirege āpletnuta. ²⁰ Yepā Acejiyame te teeme ngene atwanena cabu pui māpu padare ne uja tuube me itu jewenuji. Tabe liga pepu lica cire jaaweneji, nuuja te ireclota lica cire yaanajepi, pui mule cina liba cire lāpletnerājipesi. Yepā teeme ājācrāneji biname bime name pi tabe ngene itu jotwananuji pui padare ne tuube me wawename. ²¹ Pui padare cabu liba nuuja te cire jijipi egā, ‘Ire, age sena Keriso,’ coo egā, ‘Tabe isino,’ gone jāātrunguye. ²² Walya Keriso piyepu walya mename biname cina cire saaclepi. Teepi ciitaca mule bine piyepu cālu te āti mule bine cire jaawenanemepesi Acejiyame me ājācrāneji biname bine angletnejame, teepi liba ibibi cirege peei ne wawename. ²³ Weene ireire inajipi, ingle cane niināce gaabe me weebibine ituge umle mene jajanena.”

Yeesu me Acnenuta poto cidi me

(Matayo 24:29-31; Luuka 21:25-28)

²⁴ Yeesu cuta jejemige egā, “Pui māpu padare me ingwe gaabe ca bimu te krokeciye me cire lābitepi, piyepu mabye te lica cire saapacljārepi. ²⁵ Wale cina cabu ca cire saatrametnemepi, piyepu lijaliya nuuja gwidape gemi puma, teepi teeme otnetneja gaabe cabu ca cirege āyeblengāja. ²⁶ Piba biname cina cire nāpānepesi cebine, Acejiyame bau ca lui te tādujine biname me ābitujine, carbe cabu cirege āina baborage kokre piyepu jamyacu apacljera cama. ²⁷ Puma cita ca cane mename seemo bine cire jāātyepemepene Acejiyame me ājācrāneji biname bine abasecretname iyeta poto ca ai gawecewe cabu.”

Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me

(Matayo 24:32-35; Luuka 21:29-33)

²⁸ “Weene labiberājninuyē piigi uli cabu ca. Teeme ciipe liba migi ca tapanininusi, ngānglā laame tucu taawenimuge, siige weene umle gemi, egā kāmāge mameta gyene. ²⁹ Cuta weene liba cirege pāpāna, cane lui mule poto cidi me bii jijininine, weene piba umle cire ābitipeye, egā cāme acnenuta padare mameta gyene. Cane grana gome sāne. ³⁰ Cane toraca mene jijenininine, biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege ābita, ngālu iyeta ai mule cina liba cire lābitipesi. ³¹ Dume piyepu gawe cirege apira, yepā cāme mene te lica cirege apira.”

Nuuja Biname te Umle Lica Bimu coo Padare

(Matayo 24:36-44)

³² “Yepä nuuja biname te umle lica gyene bimu coo padare, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, căme acnenuta täápume. Cabucewe je lui Acejiyame me mename seemo teepi umle lica gemi, cuta cane Acejiyame me Bägrä cane cuta umle lica gäne, yepä Babe taatu umle gyene. ³³ Peei name pi weene miiji cängena ire, ireclota inajipi, ingle weene umle lica gemi ai mule cina liba cire läbitipesi.

³⁴ Ai lui epu pana gyene, lui biname te cewe ne saabmaluge, läduge cudecewe cewe me. Tabe teeme mete piiyepu iyeta gwidape bine saabmalimuge teeme kaakesea bägrä bime ime cabu. Tabe teeme yepäyepä bine maramara kaakesea yäacaranemuge. Grana ire atwi biname ne tabe jaajuge ireire lenajame. ³⁵ Yepä pana weene cuta miiji ireire inajipi, ingle weene umle lica gemi mete yageyame te liba tacnenige. Ai lui pama mämleteca me, coo ciye duusa me, coo sewali mameta me, coo bimu acitame. ³⁶ Weene ireire inajipi! Tabe liba bojäcu tädenige, niiya gyene tabe weebibine ute cabu ädära. ³⁷ Cane aga ngena bii jijenininine weebibine, ai lui iyeta biname bime tääpu myene. Weene ireire inajipi!”

14

Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime

(Matayo 26:1-5; Luuka 22:1-2; Yoane 11:45-53)

¹ Neeneni bimu ingwe gaabe ca biname cina äsuplengta trii ne jewenisi piiyepu uutneca căco buluduu bine erwäjänemisi seben bimu ngalebora ngene apecname, teeme saarewale bine liba sisemujisi Aikupito ca. Pui padare cabu modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne lipulipu ogä oomlaname siige budre me aglime. ² Teepi jiicisi egä, “Mine äblicăco teebine oomlana trii biname bime irewale, cije teepi cubu jaagednusi mine cama.”

Magebi te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je

(Matayo 26:6-13; Yoane 12:1-8)

³ Pui padare cabu Yeesu Simona me mete cabu jage Betaniya je. Simona lui lepera pita cama ge niinäce. Yeesu deedei liba äbitige, yepä magebi te tabacitige alabasta kula karpu cama. Karpu ngalebora puga ge miijirage lengo nardus oil, lui ne baborage daremu ca jaaletnusi. Tabe karpu ne etebicige, oil ne epadurige Yeesu me mope cabu. ⁴ Poto biname cina claabe me äbitininisi, ajanininisi egä, “Niiyarage gyene ai oil ne pepu papa apadura. ⁵ Miiji cire yaacanejisi aletname trii hanred rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine cire yäacäremejisi.” Siige teepi teebine ujäclisi.

⁶ Yepä Yeesu jejemige egä, “Obmaleye teebine. Weene ngeno me ngenecu mäpu me joweneniye? Tabe miijirage mule ne bii jewenige căme täápume. ⁷ Iyeta padare cabu owecumete biname cina weene cama yaacrajimuge, siige weene miiji gemi teebibine ätityerame weene lui padare cabu singi, yepä cane weene cama lica pagege iyeta padare cabu lenaja. ⁸ Peei name pi miiji gyene, egä tabe jewenige, tabe lui mule ne ibibi ge wawena. Tabe căme tääpe ne niinäce gaabe me bii beganige gape me acitame. ⁹ Cane toraca mene jijenininine, biname cina luma Miiji Mene ne yaacenanusi ai gawecewe cabu ta, teepi cirege jajanena ai magebi me ngene apecna täápume, tabe ngena ne bii jewenige căme täápume.”

Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre täápume

(Matayo 26:14-16; Luuka 22:3-6)

¹⁰ Yeesu me twelb abiberäja bägrä bime yepä te ngii Yuuda Isakariyota ädige modamoda iiwäreja biname bime bau me, jejemige tabe Yeesu ne awabame agli täápume. ¹¹ Teepi liba itecijemige, teepi gege ecisi, siige jejisi Yuuda ne teebine daremu ceerame. Puma cita ca tabe miiji gaabe ne jirngige Yeesu ne awabame teeme budre täápume.

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Äsuplengta Deedei Erwige
(Matayo 26:17-25; Luuka 22:7-14, 21-23; Yoane 13:21-30)*

¹² Trii padare puga ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjimusi. Pui padare me niinäce bimu cabu, teepi liba maamoi bine yaaglecimusi äsuplengta deedei täapume, Yeesu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Maane singi luma mäte cine äsuplengta deedei ne amacetnäjame mäame täapume?” ¹³ Tabe teeme neeneni abiberäja bägrä bine apu mene cama jäätyepige egä, “Weene iclege babo cewe me. Weene puma opopa eyeniye rooriye cama, lui te niiye karpu ne secanenige, ¹⁴siige teebine ingwe icwepeye tabe lui mete cabu abacitenige. Jejepeye mete yageyame ne egä, ‘Abiberäja biname te singi umle äbitame, egä lese nyene puupu, tabe luma teeme abiberäja bägrä cama äsuplengta deedei äbitenige?’ ¹⁵ Tabe weebibine jiwabenige baborage cabu puupu ne. Pui puupu cabu piti nemi iyeta gwidape, siige puma emacetnäjepeye deedei mime täapume.” ¹⁶ Abiberäja bägrä cina abyemeräsi, aacliche babo cewe me, jepänemäsi iyeta gwidape Yeesu me mene ibi. Teepi äsuplengta deedei puma emacetnäjäsi.

¹⁷ Liba mämleteca ge, Yeesu atyaramtige teeme twelb abiberäja bägrä cama pui mete cabu me. ¹⁸ Teepi liba deedei äbitininisi, Yeesu jejemige egä, “Cane toraca mene jijeninini, weeme yepä lui te deedei äbitenige cane cama, cebine budre me pa nawabepi.” ¹⁹ Teepi ngenecu mäpu me äbitininisi, siige yepäyepä jejananisi egä, “Yageyame, cane lica.” ²⁰ Yeesu jejemige egä, “Ai lui weene twelb bime yepä gyene, lui te buluduu ne yiiglenutenige cane cama disi cabu. ²¹ Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, budre pa läbitepene, Oogäräneji mene te lipu jiicenige cäme poto cidi me. Yepä oge yene pui biname, cebine lui te nawabenige budre täapume. Teeme täapume miiji cirege tabe liba lica cire laplimleji.”

*Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä cama Aareto ne Erwige
(Matayo 26:26-30; Luuka 22:15-20; 1 Korinito 1:23-25)*

²² Teepi liba deedei erwäjisi, Yeesu piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, abiberäja bägrä bine ecärimige, jejemige egä, “Ecateye. Ai lui cäme tääpe gyene.” ²³ Tabe cuta kwäye ne waina niiye cama ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, ecärimige teebibine, siige teepi iyeta pui kwäye cabu ca enisi. ²⁴ Yeesu jejemige egä, “Ai lui cäme uudi gyene, lui te mameta gyene apira bucurage biname bime täapume piiyepu lui te klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecerame. ²⁵ Cane toraca mene jijenininine, cane cääri waina niiye lica cirege nani ngälu pui padare cabu, cane liba kirece waina niiye cire yaanepene Acejiyame me puupu cabu cabucewe je.” ²⁶ Puma cita ca teepi uupera ne etangisi, siige äsige, eclige Olibi Uli Podo cabu me.

*Yeesu piiyepu Peteru
(Matayo 26:31-35; Luuka 22:31-34; Yoane 13:36-38)*

²⁷ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene page iyeta cebine nabmaleniye, uucratnininiye, ingle mene oogäräneji gyene cäme poto cidi me egä, ‘Acejiyame te maamoi ire atwi biname ne budre me cire yaaglepi, siige maamoi cina maramara cire yaaplidnärepesi.’ ²⁸ Yepä cane liba budre cabu ca pa larpinantepene, cane piba weeme niinäce gaabe me Galilaya me pa lädepene.” ²⁹ Peteru Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene liba iyeta poto cina meebine abmala, cane licarage naabmalenine meebine.” ³⁰ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, airage ciye cabu maane cebine niinäce nesae gääbu nainenite, piba paulo te neeneni manu ala sengenenige.” ³¹ Peteru kokre cama jejige egä, “Ngänu gyene teepi cebine maane cama budre me agli, yepä cane licarage naainenine meebine.” Iyeta abiberäja bägrä cina cuta yepä mene jejanisi.

*Yeesu Ireku Ätumutige Getesemane je
(Matayo 26:36-46; Luuka 22:39-46)*

³² Teepi eclige cewe ngii Getesemane me. Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene ama adnatärineye, cane lädene irecu ätumutame. ³³ Tabe Peteru Yakobu Yoane naabibine aacanänige teta cama. Yeesu babo ngenecu mäpu me äbitige piiyepu wälu te joomlige, ³⁴ siige tabe jääjänige egä, “Ai baborage ngenecu mäpu te cebine budre pana nawenenige. Weene ama ireclota sinäjänege, cebine nawagrijeye.” ³⁵ Puma cita ca tabe matikäli padare abotäntige, oweowe ajarige gawe cabu me, irecu ätumutige, egä liba miiji gyene ai mäpu padare te teebine äsuplengtame. ³⁶ Tabe apu jicige egä, “Cäme Babe, maane miiji gäte iyeta gwidape bine wawenecame. Maane ai mäpu ne cäme bau ca iyebingti. Yepä gone cäme singi ne jaawenute, mäame singi ne jewenepi.”

³⁷ Puma cita ca tabe tacnenutige, abiberäja bägrä bine ute cabu täädäränige. Tabe Peteru ne jejjige egä, “Simona, maane nää ute gäte? Maane nää äblicäco gäte ireclota lenaja matikäli padare? ³⁸ Weene ireclota inajänege piiyepu irecu ätumutäneye, piba apicetnära padare cabu weene lica itrametnenänige. Weeme seemo cina singi gemi cäme singi ne wawename, yepä weeme tääpe cina kokre cäco gemi.”

³⁹ Tabe cuta cääri acnenutige, pepu pana mene ca irecu ätumutige niinäce liiyepu. ⁴⁰ Tabe liba tacnenutige, cuta ute cabu cääri teebibine täädäränige, ingle teeme irecu mäpurage ge. Teepi liba alotneränisi, teepi umle lica ge teebine ngena mene jajime. ⁴¹ Yeesu nesae me abotäntige irecu ätumutame, siige tabe liba tacnenutige, abiberäja bägrä bine jääjänige egä, “Weene ute camu gämi, ngene oocenäniye. Siige, padare te bii tatyaramtige. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cebine mameta gyene ceera conocono biname bime ime cabu me. ⁴² Arpineräneye, biiri wääjene. Lui biname te cebine nawabenige budre me aglime, tabe mameta gyene.”

*Yeesu ne Joomlisi
(Matayo 26:47-56; Luuka 22:47-53; Yoane 18:3-12)*

⁴³ Yeesu liba camu mene iicema cabu jage, Yuuda teeme twelb abiberäja bägrä bime yepä te piba tatyaramtige. Teta cama biname cina seclige cubu turikä piiyepu gabagaba cama. Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piiyepu poto Israela modamoda biname cina jityepimisi teebibine. ⁴⁴ Yeesu ne budre me awabayame biname te cewecu ne bii becitige pui biname bime täápume egä, “Cane lui biname ne jetcnenine, peese nyene weene lui täápume singi gemi. Joomlepeye, weeme ire atwi ngalebora ecanepeye.”

⁴⁵ Yuuda liba tatyaramtige, tabe piba conocäco ädige Yeesu bau me, jejjige egä, “Abiberäja biname,” siige jetcnige teebine. ⁴⁶ Biname cina piba Yeesu ne kokre cama joomlisi. ⁴⁷ Lui cina aclajuteji puga icrajige, teeme yepä te cubu turikä ne sisatige, yoororige, siige yepä biname me tablame ne iyeta jeläcnutige. Pui lui iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä ge. ⁴⁸ Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene nacliffe cubu turikä piiyepu gabagaba cama cebine oomlaname epu pana, egä cane cubucubu biname gäne. ⁴⁹ Iyeta bimu gaabegabe cane weene cama ge, iiwäreja mete cabu yaabiberäjimune, weene piba cebine lica noomluye. Apu gyene, ingle lui mene oogäräneji gyene cäme poto cidi me, miiji toraca me äbita.” ⁵⁰ Puma cita ca iyeta abiberäja bägrä cina teebine ebmalisi, siige uucratnige.

⁵¹ Yepä mamye biname te Yeesu ne ingwe icwige. Tabe yepä taatu cäbletääpe ca asigräneji ge. Biname cina liga teebine joomli-si, ⁵² tabe cäbletääpe ne sebmalige, siige cuutacuta uucrige.

*Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je
(Matayo 26:57-68; Luuka 22:54-55, 63-71; Yoane 18:13-14, 19-24)*

⁵³ Yeesu ne ecanisi iiwäreja mope biname me mete me, liiyeme iyeta modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname piyepu nuuja Israela modamoda biname cina abasecretnuji. ⁵⁴ Peteru seeji cude padare ca Yeesu ne ingwe icwige, siige abacitige iiwäreja mope biname me mete caale bora me. Tabe puga adnatige awamuta biname bime cama, gäbu jemajige uliobo gome.

⁵⁵ Modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta mutre biname teepi biname bine jirngemisi Yeesu ne aitnejame budre me agli tääpume, yepä teepi nuuja ne lica jepänisi. ⁵⁶ Bucurage biname cina puu Yeesu ne walya jeitnäjisi, yepä teeme mene yepä lica ge.

⁵⁷ Piba poto biname cina abujengäjige, walya jeitnäjisi egä, ⁵⁸ “Cine jitecijisi tabe iicana je egä, ‘Cane ai iiwäreja mete ne yigarecenine, biname cina lui ne erangujisi, piba nesae bimuna cama cääri cuta pa yaarangepene nuuja ne, lui biname biji arangäneji mete lica ge.’” ⁵⁹ Yepä ai biname bime mene cuta yepä ibi lica gemi.

⁶⁰ Iiwäreja mope biname te biname bime opo gaabe abujängtige, Yeesu ne itemlige egä, “Baa, määme nuuja daremu mene lica gyene, teepi lipu meebine naitnäjenisi.” ⁶¹ Yepä tabe bojäcu enajige. Iiwäreja mope biname te cääri itemlige egä, “Nää, maane Keriso säte, biname bine niya cabu ca lui te isecränenemite, cine lui me ngii ne yaawepyeräjusi, teeme Bägrä?” ⁶² Yeesu jejige egä, “Yoo, cane säne. Cuta weene cebine pagege päpäna, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, kokre Acejiyame me camu poto ca adnatäneji piyepu carbe cabu äina gawe me.” ⁶³ Iiwäreja mope biname te teeme cäbletääpe ne idericige awabame, egä tabe Yeesu ne panyamete jepänige, siige jiicige egä, “Mine nuuja singi lica gemi cerämu poto biname cina teebine aitnejame, ⁶⁴ingle weene bii bitecijinige, tabe lipu Acejiyame me ngii ne sabe bii jewenige, teeme bägrä ca lipu bainige. Weene lipu ngene jotwanininiye teeme poto cidi me?” Teepi iyeta jiicisi egä, “Teeme niya pisi nyene, pui name pi teebine miiji budre me agli.” ⁶⁵ Piba teeme poto cina gije abacitinisi teebine mote ca ätywame. Teepi cäbletääpe ca teeme opo icwabisi, yoororisi, jejisi egä, “Nijini, laati te noororige?” Awamuta biname cina cuta teebine yoororisi.

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:69-75; Luuka 22:56-62; Yoane 18:15-18, 25-27)

⁶⁶ Peteru liba puga ge pui mete puutucu je, iiwäreja mope biname me kaakesea ngulebägrä te toclige, ⁶⁷ teebine jepänige gäbu amaja je uliobo gome. Tabe cängena ire acitige teeme bau me, jejige egä, “Maane cuta totnetnäjumete Yeesu Nasareta biname cama.” ⁶⁸ Yepä tabe ainige, jojige egä, “Cane umle lica gäne maane ngena poto cidi me jiicenite.” Tabe puma cita ca awetäntige, ädige caale grana wajwa me, siige paulo te ala sengenige. ⁶⁹ Pui kaakesea ngulebägrä te cuta cääri jepänige teebine, jejemige lui biname cina puga aclajuteji icrajige egä, “Ai biname lui teeme yepä gyene.” ⁷⁰ Yepä Peteru cääri ainige. Matikäli padare ingwe ca lui cina aclajuteji puga ge Peteru ne jejisi egä, “Toraca gyene, maane teeme yepä gäte, ingle maane Galilaya biname gäte.” ⁷¹ Peteru jejemige, “Cane Acejiyame me ngii cabu jijenininine, egä cane umle lica gäne pui biname, weene lui poto cidi me jiicenenemiye.” ⁷² Piba taatu paulo te neeneni me ala sengenige. Peteru ngene jotwige, Yeesu lipu teebine jejige egä, “Maane cebine niinäce nesae gääbu nainenite, piba paulo te neeneni manu ala sengenenige.” Siige tabe ele jiplecmalige.

15

Yeesu Pilato me Opo Gaabe je

(Matayo 27:1-2, 11-14; Luuka 23:1-5; Yoane 18:28-38)

¹ Liba kroke sewalige, piba taatu modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname, piyepu nuuja modamoda Israela biname, iyeta lui mutre biname, cina mene jitransisi

Yeesu täapume ngena wawename. Teepi teebine seea ca jetäyisi, Pilato bau me ecanisi. ²Siige, tabe Yeesu ne itemlige egä, “Maane nää Israela biname bime mope biname gäte?” Tabe jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiiците.” ³Modamoda iiwäreja biname cina Yeesu ne bucurage gwidape poto cidi me jeitnäjisi, ⁴siige Pilato Yeesu ne cääri itemlige egä, “Nää, määme nuuja daremu mene lica gyene? Egäsu maane näatecijenige, teepi lipu meebine bucurage gwidape poto cidi me naaitnäjenisi.” ⁵Yepä Yeesu bojäcu enajige, daremu mene lica jewecnistige, siige Pilato cälu te jitige.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige

(Matayo 27:15-26, Luuka 23:13-25; Yoane 18:39-19:16)

⁶Israela biname cina liba kämäge gaabegabe äsuplengta soriyomu ne jaawenusi, Pilato piba krokeciye mete cabu ca yaasatuge teepi lui biname täapume birige singi. ⁷Pui padare cabu puga ge krokeciye mete cabu biname ngii Baraba. Tabe poto biname cama cubu itu jiiicananepi Rooma modamoda biname bime täapume. Teepi biname ne itu yaa-glepesi budre me teeme cubu ngalebora, siige krokeciye mete bora yaacranemepesi. ⁸Siige, biname cina eclige, Pilato ne itemlisi yepä biname ne krokeciye mete cabu ca asatame, tabe lipu jaawenuge pui padare cabu iyeta kämäge gaabegabe. ⁹Pilato itemlige egä, “Nää, weene singi gemi cane Israela mope biname ne asatame weeme täapume?” ¹⁰Pilato umle ge, egä modamoda iiwäreja biname cina teebine Yeesu bii becärisi, ingle teepi teebine ire patre jeglisi.

¹¹Puma cita ca modamoda iiwäreja biname cina biname bine giri jicranimige teepi Pilato ne jajime tabe Baraba ne asatame lica Yeesu ne. ¹²Siige Pilato biname bine cääri itemlimige egä, “Cije cane piba ngena jewenenine teeme täapume weene lui ne yaainuye Israela biname bime mopeyame ca?” ¹³Teepi ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!” ¹⁴Pilato itemlimige egä, “Ngena name pi? Tabe ngena niyya ne itu tewenumi?” Yepä teepi baborage ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jääbyecresi!” ¹⁵Pilato singi ge biname bime ngenecu miiji me wawename, siige tabe Baraba ne sisatige krokeciye mete cabu ca teeme täapume. Puma cita ca tabe jejemige Yeesu ne adnaname, siige biname bine ecärimige teepi baarge uli cabu äbyecrame.

Rooma Cubu Biname cina Yeesu ne Ätutena pana Jewenanisi

(Matayo 27:27-31; Yoane 19:2-3)

¹⁶Puma cita ca Rooma cubu biname cina Yeesu ne ecanisi Pilato me mete opo gome me, siige ala tesoglicmisi lui cina yepä sange teta cama. ¹⁷Teepi Yeesu ne ciriyäciriyä cäbletääpe esigrisi, pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täapume. Teepi ai ne ätutena pana jewenisi, egä tabe babo mope biname gyene. ¹⁸Puma cita ca teepi jewablisi teebine, jejisi egä, “Sebore Israela biname bime mopeyame!” ¹⁹Teepi teebine suru ca yoororanisi mope gome, mote ca ityewäjisi, siige sinäme kokorare ca ipednanemisi teebine opo gaabe me acitame. ²⁰Teepi teebine apu ätutena pana jewenisi, piba ciriyäciriyä cäbletääpe ne jiiremutisi, teemerage cäbletääpe esigrärisi. Puma cita ca teepi teebine ecanisi baarge uli cabu äbyecrame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Matayo 27:32-44; Luuka 23:26-43; Yoane 19:17-27)

²¹Puga ge yepä rooriye ngii Simona. Tabe lui Kurene cewe biname gyene, Aleksanda Ropus naabime babe. Tabe calwacupi cewe ca tacnige, siige cubu biname cina giri jecitisi Yeesu me baarge uli ne acaname. ²²Puma cita ca teepi Yeesu ne ecanisi cewe ngii Gologota me, lui me aboclomta egä, ‘Mopekaake Cewe’. ²³Teepi teebine liga ecärisi miira traci cama alengläciteji waina niyye, yepä tabe lica enige. ²⁴Piba teepi teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Siige puma cita ca teepi matimati kula cabu teeme ngii

bine yoogärimisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame, egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename.

²⁵ Peei lui krokebimu ge, teepi liba teebine baarge uli cabu jibyecrisi. ²⁶ Yeesu me mope gome oogäräneji ge teeme budre inge poto cidi me egä, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME. ²⁷ Teepi cuta neeneni cubucubu biname bine jääbyecrisi baarge uli cabu. Yepä lui Yeesu me camu poto ca, nuuja lui teeme säwäci poto ca. ²⁸ Apu mule ca ai Oogäräneji mene te toraca me äbitige egä, “Teebine cubucubu biname pana jewenisi.”

²⁹ Lui biname cina Yeesu ne isuplengäjisi, teepi jisädanisi, mope akocnäjinisi, jejisi egä, “Baa, maane age säte, iiwäreja mete ne lui te yiigarecenite, siige nesae bimü ngalebora cääri erangenite. ³⁰ Maane määmämu miiji äbiti, baarge uli cabu ca täini.”

³¹ Cuta modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yeesu ne pepu jisädanisi. Teepi ajanininisi egä, “Tabe poto bine miiji jaawenanemuge, yepä tabe äblicäco teemämu miiji äbita. ³² Tabe Keriso ca lainuge, biname bine lui te niiya cabu ca birige äsecreta, piyepu Israela biname bime mope biname ca, siige tabe täinege baarge uli cabu ca cine päpäname, cine piba jitrunge-nisi teebine.” Lui bine jääbyecrisi teeme gome, teepi cuta teebine jisädenäsi.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Luuka 23:44-49; Yoane 19:28-30)

³³ Liba bimü duusa ge, krokeciye te cewe ne iyeta icwabige nesae awa cama. ³⁴ Mämle bimü me Yeesu babo tagepogogo ca ala abayige egä, “Eeli, Eeli lama sabatani,” peei lui egä, “Cäme Acejiyame, cäme Acejiyame, maane ngeno me cebine nägyite?” ³⁵ Poto lui cina aclajuteji icrajige teeme gome, jitecijsi, jicisi egä, “Itecijinege, tabe Eliya ne ala tesoglecenige.” ³⁶ Puma cita ca yepä te tuuwamige, waarpopale pana gwidape ne caapocapo waina niiye cabu yiiglenutige, suru ca jigadige, isinglantige Yeesu me tage cabu me, jicige egä, “Mine jääpänesi, Eliya liba tädenige teebine ätrungentame.” ³⁷ Piba Yeesu baborage tagepogogo ca ala abayige, siige budre äbitige.

³⁸ Iiwäreja mete cabu lui baborage cäbletääpe adadnäneji ge, äderäriige cabu ca ngälu gawe me. ³⁹ Cubu biname bime mope biname, lui te aclajuteji enajige Yeesu me opo gaabe, liba jepänige tabe lipu budre äbitige, tabe jicige egä, “Toraca, ai biname lui Acejiyame me Bägrä gyene.”

⁴⁰ Magebi puga ge cudecewe ca ire. Teeme yepä lui Mariya Magadala cewe magebi tage, nuuja lui Mariya tage lui iganerage Yakobu piyepu Yoose naabime mage, yepä lui Salome tage. ⁴¹ Teepi Yeesu cama jage, tabe liba Galilaya je waatnetnäjuge, teebine yäätityeräjusi. Cuta poto cerämu magebi puga ge, lui cina saaclepi Yeesu cama Yerusalemä me.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Luuka 23:50-56; Yoane 19:38-42)

⁴²⁻⁴³ Mämleteca liba mameta ge, Yoosepa Arimatea cewe biname te tatyaramtige. Tabe yepä miijirage mutre biname ge, lui te padare ne jewagriige Acejiyame te biname bine waadename. Inge peei lui Fraide ge, Sabade bimü me amacetnäja bimü ge, tabe tii ecanige, Pilato bau me ädige Yeesu me budrekaake tääpume. ⁴⁴ Pilato cälu te jitige äteciyame, egä Yeesu uja budre bäbitige. Tabe jejige ala asoglecame cubu mope biname ne, siige itemlige egä, “Yeesu nää uja budre bäbitige.” ⁴⁵ Tabe liba umle äbitige cubu mope biname bau ca, egä Yeesu budre ge, tabe Yoosepa ne jejige teeme budrekaake ne acatame. ⁴⁶ Puma cita ca Yoosepa ädige, bulubulu cäbletääpe ne jeletnige, Yeesu ne sitrungamtige, cäbletääpe ca tope etnige, siige gape cabu me ecitige, lui gape ne ituge uurana baborage kula ngalebora. Piba tabe baborage kula ne epetrengäjige gape grana armime. ⁴⁷ Mariya Magadala cewe magebi piyepu Mariya Yoose me mage teepi jepänäsi, tabe Yeesu ne luma ecitige.

16

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige (Matayo 28:1-8; Luuka 24:1-12; Yoane 20:1-10)

¹ Sabade bimu liba apirige, Mariya Magadala cewe magebi, Mariya Yakobu me mage, piyepu Salome, teepi miijirage lengo ngangye bine jeletnemänisi Yeesu me budrekaake ne aganame. ² Sande krokerage, bimu te liba tacitige, teepi ujige gape gome me. ³ Gaabe cabu teepi ajanänisi egä, “Laati te pui kula ne epeträngtenige gape grana cabu ca mime täápume?” ⁴ Teepi apu ajanänisi, inge kula lui baborage ge. Siige teepi liba atyaräninisi, ire acranänisi, siige jepänänisi, egä kula lui apeträngteji ge. ⁵ Teepi gape cabu me ebäcnänisi, mamye biname ne jepänänisi bulubulu lecaleca cäbletääpe ca asigräneji ge, camu poto cidi ca adnatäneji ge, siige magebi cina cälu te jäätänige. ⁶ Tabe teebibine jääjänige egä, “Gone cälu te jitänuge. Weene Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngenäneniye, lui ne baarge uli cabu tibyecrumesi. Tabe ama lica gyene. Acejiyame te teebine budre cabu ca berpinantige. Weene ire! Agesa lui puupu cabu teebine sitwitumesi. ⁷ Äte ujeye! Peteru naabibine jejemeye, egä tabe teeme niinäce gaabe me ädenige Galilaya me. Puma teepi opopa eyenisi teta cama, tabe lipu itu jaajemepi teebibine.” ⁸ Magebi cina äsänisi gape cabu ca, siige uucratnänisi, inge teepi mage cälu te jäätänige piyepu jaalocnänige wälu name pi. Teepi nuuja biname ne lica jejisi ai poto cidi me, inge teepi wälu ge.

Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me (Matayo 28:9-10, 16-20; Luuka 24:13-53; Yoane 20:11-18; 20:19-23; Apostolo 1:6-11)

⁹ Sande bimu krokerage Yeesu budre cabu ca liba arpinantige, tabe aboclomtige niinäce Mariya Magadala cewe magebi bau me, lui me trupa cabu ca tabe itu yäasecräremepi seben niiya cable bine. ¹⁰ Tabe oclige abiberäja bägrä bime bau me, lui cina Yeesu ne ele jelwisi, jejemige ai poto cidi me. ¹¹ Yepä teepi liba itecijemige, egä Yeesu barpinantige piyepu tabe teebine bii jepänige, teepi lica jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu aboclomtige mara opo ca neeneni abiberäja bägrä bime bau me, teepi liba gaabe cabu aacliche babo cewe kaake poto cidi ca. ¹³ Siige teepi babo cewe me acnenutäsi poto abiberäja bägrä bime bau me, jejemäsi, egä teepi Yeesu ne bii jepänäsi, yepä teepi lica jäätrungisi teebibine.

¹⁴ Ingwe ca Yeesu aboclomtige lebin abiberäja bägrä bime bau me, teepi liba deedei cabu jage. Tabe teebibine jicnecimige teeme ätrunga cäco piyepu ätecija cäco mule name pi, inge teepi lica pui biname bine titrungi-mumesi, lui cina teebine tepänanumesi, egä tabe budre cabu ca itu tarpinantumi. ¹⁵ Tabe teebibine jejemige egä, “Äte naaclepi, iyeta cewe gaabegabe ta Miiji Mene ne ecananepeye iyeta biname bime bau me ai gawecewe cabu. ¹⁶ Laati te liba Miiji Mene ne jäätrunguge piyepu teebine liba niiye ca cuta jääcisäjuye, tabe cirege iyeteta ireclota ne päpäna. Laati te liba lica jäätrunguge, teeme niiya mule cina yaacrajuge, siige teebine cirege atrana. ¹⁷ Lui biname cina Miiji Mene jäätru-ngusi, teepi ai ciitaca mule bine pagege waweneca: teepi cäme ngii cabu niiya cable bine pagege äyecreja biname bime trupa cabu ca, piyepu teepi teeme umle cäco mene ca pagege iicema. ¹⁸ Teepi liba cobyame bine joomlemusi coo piyepu budre niiye liba yaanusi, pui cina äblicäco teebibine sabe wawena. Teepi pagege teeme ime acrana pita biname bime papa cabu me, siige teepi miiji läbitininusi.”

¹⁹ Yeesu Yageyame te liba ai mene teebibine jejananemige, pui kaake poto cidi ca Acejiyame te teebine ecanige cabucewe me, siige tabe Acejiyame me camu poto cidi ca adnatige. ²⁰ Abiberäja bägrä cina ecluji, Miiji Mene ne ecananujisi iyeta poto ta. Yageyame te kokre ecärimuji teepi ciitaca mule bine wawenecame naace täápume awabame, egä Miiji Mene toraca gyene.

LUUKA ME MIIJI MENE

Niinäce Mene

¹ Yoo, Babo biname Teopilo, maane umle gäte egä bucurage biname cina ituge gije abacita mene oogärame pui modamoda mule poto cidi me lui cina cime gome täbitenäjimesi. ² Cine peei poto cidi me mene ituge ätecija biname bau ca lui cina teemämu ituge päpäna iyeta peei mule teeme agedna cabu ca, piba peei poto cidi me jaajananemepesi. ³ Yoo, ai name pi cane iyeta pui mule poto cidi me cängengarage itu yaabiberäjemepene, cane jitranine cängena mene oogärame mäáme täápume, ⁴ maane ai cabu ca toraca umle äbitame pui mule poto cidi me teepi meebine lui itu naabiberäjepesi.

Umlle Mene Yoane Niije ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

⁵ Ai mene ne gije jebacitenine Heroda liba Mopeyame täápume enajuji Israela gawe cabu. Puga ge yepä Acejiyame me iiwäreja biname teeme ngii Sakariya. Tabe yepä iiwäreja babo biname ngii Abija me sange cabu kaakesea jaawenuge. Teeme coga ngii Elisabeta cama teepi neeneni lui Aarona me kaakesaare gegi. ⁶ Teepi miijirage laanajuge Acejiyame me opo gaabe je, iyeta mime Yageyame me singi piyepu cotre conocäco jaawenäsi. ⁷ Yepä teepi bägrä cäco ge, ingle Elisabeta äblicäco bägrä päpäna, cuta piyepu teepi moda molyege ge.

⁸ Nuuja taje teeme padare cabu Sakariya teeme iiwäreja kaakesea jewenanuji Acejiyame täápume. ⁹ Yoo, pui iiwäreja biname bime mule apu ge: teepi matimati kula bine teeme ngii cama yiisabäjemusii teeme maramara kaakesea peema cita ca päpäname. Pui bimu cabu Sakariya lui kaakesea jepänige pui kula yiisabeja cabu ca miijimiji lengo gwidape Acejiyame täápume uubuderame. Uubudera padare te tatyaramtige, tabe piba Acejiyame me iiwäreja mete ngalebora me abacitige, ¹⁰ bucurage biname cina liba tabasecretnige pui mete caale bora me irecu ätumutame.

¹¹ Piba Acejiyame me mename seemo te Sakariya bau me taboclomtige, pui miiji lengo gwidape uubudera dade camu poto ca jeclajutige. ¹² Sakariya liba jepänige teebine, cälu te jitige, wälu te joomlige. ¹³ Yepä, mename seemo te jejige egä, “Sakariya, wälu gone! Acejiyame te mäáme awejena ne secatumi; mäáme coga Elisabeta imäbägrä ne pa jääpänepi. Maane teebine ngii ecärepi Yoane ca. ¹⁴ Maane ngenecu miiji piyepu gege pa äbitepi, piyepu bucurage biname cina babo gege pa läbitipesi teeme aplimla name pi. ¹⁵ Tabe babo cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je. Tabe gone waina niije, coo nuuja sice pana niije nänäja. Teeme aplimla cabu ca Aceji Seemo teeme trupa cabu babo pa läbitepi. ¹⁶ Tabe bucurage Israela biname bine pa yaatrongäremepi Acejiyame mime Yageyame bau me. ¹⁷ Teeme otni lui mime Yageyame me niinäce gaabe myene. Teeme seemo ireclota piyepu kokre mename biname Eliya pana pagege äbita. Yoo, tabe te babe bime ngenecu pa jaatrongäremepi teeme bägrä bime bau me, piyepu ätecija cäco biname bime ngene atwanena pa jaatrongäremepi toraca conocäco mule wawename. Tabe Yageyame me biname bine pa yaamacetnäjemepi teeme otni täápume.”

¹⁸ Siige, Sakariya piba mename seemo ne mene jejige egä, “Cane lipu ai mene toraca umle äbita? Cane moda gäne; cäme coga cuta molyege gwene.”

¹⁹ Mename seemo te jejige egä, “Cane Gabriyela säne, Acejiyame me opo gaabe naclajutuge. Tabe te cebine nätyepige ai miijirage mene meebine jajime. ²⁰ Yepä, maane cäme mene lica nacatite, peei name pi maane buduma pana äbitenite mene iicemame. Maane bojäcu naanajepi, ngälu pui bimu cabu cäme mene te liba toraca me pa läbitepi. Yoo, peei te teeme padare cabu toraca me pa läbitepi.”

²¹ Siige, iiwäreja mete caale bora je biname cina Sakariya ne jewagrijisi egä, “Ngena te häbitige mete ngalebora je? Mage leca padare, tabe ngena name pi enajenige, lica tasatenige?” ²² Siige, tabe liba tasatige, äblicäco teebibine mene jaji. Teepi puma cita ca umle äbitininisi egä tabe pama apaclyera gwidape ne bii jepänige puma. Mene cäco tabe ime ca teebibine umle jebenemige.

²³ Siige teeme pui kaakesea padare liba apirige, Sakariya acnenutige cewe me. ²⁴ Pui ingwe ca teeme coga Elisabeta mäpumäpu äbitige. Tabe mete gome waanajuge faib mabye cama, jiicige egä, ²⁵ “Yageyame te cebine nätiyärumi apu äbitame. Ingwe ca cane lica nuuja biname cama ajiri pana lenaja bägrä cäco.”

Umle Mene Yeesu me Aplimla poto cidi me

²⁶ Elisabeta liba siks mabye mäpumäpu cama onajige, pui padare cabu Acejiyame teeme mename seemo Gabriyela ne jityepige Nasareta cewe Galilaya probins cabu me.

²⁷ Teeme mene puga ge yepä ngulebägrä täapume, ngii Mariya. Teeme ciwelooloyame ngii Yoosepa, tabe sasa Mopeyame Daawida me inge biname ge. ²⁸ Yoo, Gabriyela Mariya bau me ädige, jojige egä, “Sebore Mariya! Acejiyame maane cama gyene. Tabe babo singi gyene mäame täapume meebine miiji ceerame.”

²⁹ Mariya liba peei mene utecijige, tabe ngenecu joclönige, mage ngene jotwananige pui mene ngena täapume. ³⁰ Puma cita ca mename seemo teebine jojige egä, “Mariya, wälu gone, inge Acejiyame te babo ngenecu miiji gyene mäame täapume.” ³¹ Maane mäpumäpu pa äbitepi, imäbägrä ne pa jepänepi. Teebine ngii ecärepi Yeesu. ³² Tabe lui baborage cirege; Caburage Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi. Yageyame Acejiyame teebine mopeyame me cire jaawenepi epu pana teeme kaakesaare Daawida lipu mopeyame itu enajuji. ³³ Tabe te Yakobu me kaakesaare bine iyeteta cire yaawademepi, inge teeme waadena lui ngälu cäco gyene.

³⁴ Mariya mename seemo ne itemlige egä, “Cane mäpumäpu lipu äbita, inge camu gäne rooriye cama atejäclmuta?”

³⁵ Mename seemo te jojige egä, “Aceji Seemo te mäame bau me pa tädepi, piba Caburage Acejiyame me kokre mäame cabu pa yaanajepi, peei name pi peei bägrä maane lui ne pa eplimlepi tabe Acejiyame täapu myene, piyepu Acejiyame me bägrä ca pa yaainepesi. ³⁶ Yoo, mäame inge biname Elisabeta cuta imäbägrä pa jääpänepi. Teebine lui täapume biname cina jwaajusi egä “äblicäco bägrä päpäna,” ngänu gwene page molyege, tabe siks mabye cama mäpumäpu gwene. ³⁷ Iyeta gwidape Acejiyame täapume ibibi gemi wawena.”

³⁸ Siige, Mariya piba jejige egä, “Cane Acejiyame me biname gäne teeme singi wawename. Iyeta miiji gyene cäme täapume äbita maane lui mene bii najite.” Siige, mename seemo piba teebine obmalige.

Mariya Elisabeta ne Ongrärige

³⁹ Yoo, pui mene ingwe ca, Mariya gwidape emacetrnäjige, wata oclige yepä cewe Yuudea doru gawe cabu me. ⁴⁰ Tabe Sakariya me mete me puga abacitige, Elisabeta ne sebore jowenige. ⁴¹ Yoo, Elisabeta liba Mariya me mene utecijige, teeme bägrä te piba apinyarige came bora ätni diiba cabu, piyepu Aceji Seemo Elisabeta me trupa cabu babo äbitige. ⁴² Tabe babo tage ca Mariya ne jojige egä, “Acejiyame te meebine babo miiji naawenige iyeta magebi cabu ca, piyepu maane lui bägrä ne pa eplimlepi, tabe Acejiyame me babo miiji cama gyene. ⁴³ Cane ngeno me ai miiji ne päpäna, cäme Yageyame me mage te cebine nädärenige! ⁴⁴ Cane liba mäame sebore mene näteciijige, piba taatu bägrä te gege cama apinyarige cäme came bora ätni diiba cabu. ⁴⁵ Maane ngenecu gege gäte, inge mime Yageyame me mene maane jaatrungepete egä mäame poto cidi me pagege äbita.” Siige.

Ai Lui Mariya me Uupera Mene Acejiyame täapume

- ⁴⁶ Mariya jiicige egä,
 “Cane Acejiyame ne ewepyeräjenine iyeta cäme ngenecu cama.
⁴⁷ Cäme seemo te gege äbitenige Acejiyame täápume, lui te cebine niiya cabu ca cirege asata.
⁴⁸ Tabe owecu cama cebine näpänumi, cane lui teeme matikolä kaakesea bägrä gäne. Ama cita ca iyeta biname cina cebine pa nainepesi “gege gwene,”
⁴⁹ peei modamoda gwidape name pi Acejiyame lui bine teeme kokre ca itu tewenemumi cäme täápume.
 Teeme ngii lui jamyacu conocäco gyene.
⁵⁰ Bägrä bime padare cabu ca piiyepu maramara kaakesaare bime padare cabu ca, tabe biname bine owecu jaawenemuge, lui cina teebine opo gaabe me yaacitusi.
⁵¹ Tabe kokre mule bine ime ca itu jaawenemepi; biname lui cina ngenecu bora teemeteme babo me läbituge, teebibine jaawenemepi maramara me aplidnerame.
⁵² Tabe modamoda mope biname bine gawe me itu yaajaremepi teeme miijimiji puupu cabu ca, yepä matimati biname bine ituge awepenta.
⁵³ Deedei cäco biname bine tabe yäängäremepi miijimiji deedei ca, yepä dogwe biname bine deedei cäco yäayecräjemepi.
⁵⁴⁻⁵⁵ Tabe cängena jaawenemepi lui mene mime kaakesaare bine ituge jaji; mibibine itu nitityäripi lui gemi teeme kaakesea bägrä ngii Israela cabu ca. Tabe teeme mene lica ngene jäätrimalepi, owecu wawename Abrahamo piiyepu teeme kaakesaare bine iyeteta.”
⁵⁶ Siige, Mariya Elisabeta cama onajige nesae mabye cama, piba acnenutige teeme cewe me.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname me Aplimla poto cidi me

- ⁵⁷ Yoo, Elisabeta me padare liba tatyaramtige, tabe imäbägrä ne eplimlige. ⁵⁸ Siige, teeme inglewale piiyepu cewe mameta lui biname cina liba mene itecijemige Yageyame te lipu Elisabeta ne babo owecu jowenige, teepi ten cama gege äbitininisi.
⁵⁹ Imäbägrä te liba eit bimu joomlige, teeme binamewale cina seclige Acejiyame me cewecu acita mule wawename tääpe matikolä iirputa ca. Teepi singi bägrä ne babe me ngii ceerame, Sakariya, ⁶⁰ yepä teeme mage te jejemige egä, “Eewe! Teeme ngii lui Yoane.”
⁶¹ Teepi mage me mene jowecnistisi egä, “Peei ngii weeme ingle cabu lica gyene.”
⁶² Teepi puma cita ca babe ne ime ca jwenisi teebine ätemlame egä, “Maane ngena ngii täápume singi bägrä ceerame?”
⁶³ Sakariya oogära gwidape täápume jejige, peei cabu yoogäriige egä, “Teeme ngii lui Yoane.” Biname cina cälu te jitemige. ⁶⁴ Piba taatu Sakariya me wätä te miiji me äbitige, piiyepu teeme tagepogogo te tasatige. Tabe mene me gije abacitige Acejiyame ne awepyeräjame. ⁶⁵ Cewe mameta biname cina wälu äbitininisi; peema cita ca idre ecananisi Yuudea podo gawe cabu iyeta poto ta. ⁶⁶ Iyeta lui cina peei mene itecijemige, mage ngene jotwa-naninisi, ätemläjinisi egä, “Ai bägrä täápume lipu äbitenige?” Yoo, Biname bime täápume pajecu ge egä Acejiyame me kokre ime puga ge pui bägrä cama.

Sakariya te Acejiyame me Tagepogogo Mene Jiicige

- ⁶⁷ Aceji Seemo te Yoane me babe Sakariya me trupa cabu me babo äbitige; tabe Acejiyame me tagepogogo mene jiicemige egä,
⁶⁸ “Acejiyame mime Israela biname bime Yageyame ne mine pa yaawepyeräjesi, ingle tabe mibibine bii ningrärininige piiyepu mime niiya cabu ca äsecrera gaabe bii nicärininige.

69 Tabe mime tääpume kokre äsecrera biname ne bii tityepige,
 lui teeme kaakesea bāgrā Daawida me kaakesaare gyene.
 70 Ujarage, tabe teeme conocāco mename biname bime tagepogogo ca jiiucuji egā,
 71 tabe mibibine cire niyebingipi mime cubuyame bau ca,
 piyepu teeme ime cabu ca lui cina mibibine nimugetnininusi.
 72 Tabe te jiiucuji egā tabe mime kaakesaare bine owecu wawename,
 piyepu teeme conocāco jajeji mene tabe lica ngene ätrimelame.
 73 Tabe mime kaakesaare Abrahamo ne teeme kokre ngii cabu jejuji
 74 egā mibibine cirege äsecrera cubuyame me ime cabu ca,
 mine piba teeme tääpume kaakesea wālu cāco wawenecame,
 75 piyepu ngenecu epucāco conocāco lenajame teeme opo gaabe je iyeta mime
 ireclota ngalebora.
 76 Yoo, cāme bāgrā, biname cina meebine pa naainepesi mename biname ca mime
 Caburage Acejiyame tääpume,
 Ingle maane niinäce pa ädepi gaabe amacetnājame Yageyame tääpume,
 77 teeme biname bine umle wawename egā äsecrera gaabe pisi nyene,
 teepi liba kälyä jääpänemusi Acejiyame bau ca teeme niiya mule tääpume.
 78 Mime Acejiyame lui baborage owecu piyepu owelaamelame cama;
 teeme äsecrera biname te bimu me ajara pana, cabucewe ca mime bau me pa tädepi,
 79 saapacljärepi biname cabu lui cina krokeciije mule cabu icrajinige,
 piyepu teeme budre mule name pi wālu gemi.
 Tabe cuta mibibine pa niwadipi poode ireclota gaabe cabu otnime.”
 80 Yoo siige, pui bāgrā te uutige, babo me äbitige, cuta teeme seemo kokre me äbitige.
 Tabe daapo taatu cewe cabu enajige, ngālu pui bimu tabe liba teeme kaakesea gije
 jebacitige Israela biname bime tääpume.

2

Yeesu me Aplimla poto cidi me (Matayo 1:18-25)

1 Pui padare cabu, Rooma Babo Mopeyame Siisa Agosto te mene jityepäjemige iyeta
 cewe cabu ta egā iyeta biname cina miiji otni teeme ngii acranecame biname acnema
 tääpume. 2 Yoo, biname ngii Kwairiniyus tabe Suriya probins Mopeyame ge pui mule
 te liba äbitige. 3 Iyeta biname cina otninisi teeme saare bime cewe me teeme ngii
 acranecame.
 4 Yoo, biname ngii Yoosepa tabe ädige Nasareta cewe cabu ca, piba Galilaya probins
 ne sebmalige, Yuudea probins abacitige, ädige Betelehema cewe me, sasa Israela
 Mopeyame Daawida luma aplimluji, ingle tabe Daawida me kaakesaare ge. 5 Yoo,
 teeme ciwelooloyame Mariya ten cama oclige ngii acitame. Mariya mämpumāpu gwene.
 6 Egäcāro teepi liba Betelehema cewe cabu puga ge, piba teeme padare te tatyaramtige
 iigyārame. 7 Tabe teeme niinäce bāgrā ne jepānige, imābāgrā, teebine cäbletääpe ca etnige,
 kau bime deedei acrana puupu cabu ecwanige, ingle teepi kau mete cabu aanajige.
 Teeme tääpume puupu lica ge otnetneja biname bime ute mete cabu.

Mename Seemo piyepu Maamoi Ire Atwi Biname

8 Yoo, pui cewe mameta puga ge maamoi ire atwi biname lui cina baace cewe cabu uta
 cama icrajige teeme maamoi bine cāngena ire atwime. 9 Mime Yageyame me mename
 seemo te teeme bau aboclomtige, piba taatu mime Yageyame me jamyacu apacljera te
 teeme gome tuungepmalige. Babo wālu te teebibine joomlemige, 10 piba pui mename
 seemo te jejemige egā, “Wālu gone! Cāme babo miijirage mene agesa weeme tääpume.
 Peei mene te iyeta biname bine baborage ngenecu gege me pa jaawenemepi. 11 Page
 ai ciije imābāgrā te aplimlige Daawida me cewe cabu je. Tabe weeme niiya cabu ca

äsecrera biname pagege äbita; tabe Keriso sine weeme Yageyame. ¹² Yoo, weene ai cabu ca umle pa äbitineye cäme mene toraca gyene: weene bägrä ne jepäneniye cäbletääpe ca tope atneji gyene, siige kau bime deedei acrana puupu cabu acwanäneji gyene.”

¹³ Piba taatu bucurage mename seemo cina aboclomäjjininisi pui niinäce mename seemo gome. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi egä,

¹⁴ “Jamyacu apacljera lui mime caburage Acejiyame tääpu myene.

Gawe cabu biname cina ngenecu poode pa läbitipesi, tabe lui bime tääpume ngenecu miiji gyene.”

¹⁵ Siige, pui mename seemo cina liba teeme bau ca cabucewe me äcnärige, piba maamoi ire atwi biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Biiri naclege Betelehema me ai mule ne päpäname Yageyame te lui poto cidi me mibibine nijinige.” ¹⁶ Siige, puma cita ca teepi watawata eclige, Mariya Yoosepa naabibine jääpänisi piyepu teeme bägrä ne jepänisi pui kau bime deedei acrana puupu cabu. ¹⁷ Liba bägrä ne jepänisi, piba biname bine pui mene jejananemisi, mename seemo te lipu jejemige teebibine ai bägrä poto cidi me. ¹⁸ Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige pui maamoi ire atwi biname bime mene poto cidi me, ¹⁹ yepä Mariya teeme ngenecu bora icranemige iyeta pui mene bine. Tabe baborage ngene jotwananige peei poto cidi me. ²⁰ Pui maamoi ire atwi biname cina piba äcnärige teeme cewe me. Teepi Acejiyame ne uupera ca ewepyeräjisi iyeta gwidape tääpume teepi lui itecijemige piyepu jepänemisi. Yoo, iyeta pepu äbitige mename seemo te lipu itu tejemumi. Siige.

Teepi Ngii Einäsi Yeesu

²¹ Eit bimu ingwe ca padare te tatyaramtige bägrä tääpume Acejiyame me cewecu mule wawename tääpe matikolä iirputa ca. Teepi teebine ngii einäsi Yeesu. Peese nyene pui ngii mename seemo te lui Mariya ne jwaajepi tabe mäpumäpu piba lica ge pui padare cabu.

Yeesu ne Ecanäsi Babo Iiwäreja Mete me

²² Yoo, padare te piba tatyaramtige Yoosepa naabi Mariya Acejiyame me cotre mule cängena wawename, Moose lui ne itu soogäruji marnga äyebingta poto cidi me. Teepi pui yepä padare cabu bägrä ne ecanäsi Yerusalema me teebine Yageyame tääpume mara me wawename. ²³ Yoo, mime Yageyame me Oogäräneji Mene pisi nyene egä iyeta niinäce aplimläneji imäbägrä bine miiji Acejiyame tääpume mara me wawename, cuta piyepu niinäce aplimläneji rooriye ngeerangera cibi plongo bine miiji Acejiyame Yageyame tääpume mara me wawename. ²⁴ Siige, puga Yeesu me mage babe cina teeme owecu gwidape Acejiyame ne ecäräsi iiwärejame marnga äyebingta mule apirame, ingle mime Yageyame me Cotre Mene jiicenige egä miiji neeneni giwi ele, coo neeneni gimäe plongo ca iiwäreja pui mule me apira tääpume.

²⁵ Yoo, puga ge Yerusalema babo cewe cabu yepä biname ngii Simeona. Tabe miijirage biname ge; Acejiyame bau irecu lätumutanuge. Tabe Acejiyame me padare ne jewagrijenige Israela biname bine teeme niiya cabu ca äsecrera. Aceji Seemo lui teeme cabu yaanajuge, ²⁶ teebine ituge jaji egä, “Maane lica budre päpäna ngälu maane Yageyame me biname ne cire jepänepi, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecrera.” ²⁷ Yoo, pui bimu cabu tabe iiwäreja mete caale bora abacitige. Piba Yeesu me mage babe cina bägrä ne ecanäsi pui mete puupu cabu me, Cotre Mene teeme poto cidi me cängena wawename. ²⁸ Simeona bägrä ne teeme ime ca ecatige, Acejiyame ne piba eso ecärige egä,

²⁹ “Oo, Yageyame, cane mäame kaakesea bägrä ngenecu poode cama budre pagege, ingle maane lui mene cebine itu najujite page toraca me bäbitige.

³⁰ Cane irecu ca bii jepänine mäame biname, cibibine lui te cirege niiya cabu ca äsecrera,

³¹ maane lui poto cidi me ituge jaji tabe aboclomtenige iyeta biname bime opo gaabe.

³² Tabe ngale pana pagege äbita gaabe ceerame maramara gawe biname bine niiya cabu ca äsecerame,

piiyepeu jamyacu apacljera ne acaname mäame Israela biname bime bau me.”

³³ Siige, bägrä me mage babe cina cälu te jätige Simeona me mene täapume.

³⁴⁻³⁵ Simeona teebibine miiji jaawenänige teeme mene ca, piba bägrä me mage Mariya ne umle mene jojige egä, “Maane ngenecu mäpu cirege päpäna, epu pana turikä te mäame ngenecu lipu cire naatrapepi, inge bucurage Israela biname cina ai bägrä ne cire jätigepesi piba peei cabu ca teeme mäpu daremu päpäname. Yepä, nuuja cina babo miiji teeme bau ca cirege päpäna. Yoo, Acejiyame teebine pa yaaboclomtepi Israela biname bime täapume, piiyepeu lui cina teebine jäsädusi, teepi teeme niiya ngene atwanena pepu yaaboclomäjemus.”

³⁶ Siige, cuta puga ge yepä Acejiyame me mename biname, magebi gwene, teeme ngii Ana tune. Teeme babe me ngii Panuela, Asera me inge cabu ca. Tabe molyege gwene, lui te teeme mamye cabu rooriye ne ecatige, ten cama seben kämage taatu onajige,

³⁷ piba tabe cuubla waanajepi ngälu pui padare eitifooa kämage oomlaname. Tabe lica nuuja gome waacluge, yepä iiwäreja mete caale bora waanajuge ciye bimu, Acejiyame me ngii ne yaawepäntuge irecu ätumuta ca cuta piiyepeu deedei cäco lenaja ca. ³⁸ Tabe mameta me toclige, pui padare Simeona mene jicemige. Tabe Acejiyame ne eso ecärige teeme Bägrä täapume, piba mene pui bägrä poto cidi me jejananemige iyeta biname bine, Yerusalema ngalebora lui cina Acejiyame me padare ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

Teepi Äcnäränisi Nasareta Cewe me

³⁹ Teepi liba iyeta pui cotre mule epiremäsi, lui Yageyame me Oogäräneji Mene cabu, piba Galilaya gawe cabu teeme cewe Nasareta me äcnäränisi. ⁴⁰ Bägrä te uutige, kokre äbitige. Tabe babo umle cama äbitige, piiyepeu Acejiyame te teebine babo miiji me jewanige.

Yeesu Liba Imäbägrä Jage, Tabe Iiwäreja Mete me Ädige

⁴¹ Yoo, iyeta kämage gaabegabe Yeesu me mage babe cina Yerusalema me waatnetnejäsi Äsuplengta trii täapume, Israela biname bime äsecerera Aikupito cabu ca ngene apecname. ⁴² Yeesu liba twelb kämage joomlige, tabe teeme mage babe cama pui trii täapume ädige, teeme mule lipu ge. ⁴³ Yoo, iyeta pui trii mule liba apirininisi, teeme mage babe liba gaabe cabu aaclige cewe me acnenutame, teeme bägrä Yeesu lui Yerusalema je puma enajige, yepä mage babe nuuja umle lica ge peei poto cidi me. ⁴⁴ Teepi apu jaangige egä tabe niinäce gaabe me biname cama bädige, peei name pi pui bimu teepi papa aaclige ngälu mämlteca me, piba gije jecitäsi teebine ärngime teeme binamewale bau ca, piiyepeu gaabe cabu lui nuuja teeme biname cina otninisi teeme bau ca. ⁴⁵ Yepä, teepi teebine lica jepänäsi, peei name pi acnenutäsi Yerusalema me teebine puma ärngime. ⁴⁶ Neeneni bimu ingwe ca teepi teebine iiwäreja mete caale bora je jepänäsi, poto abiberäja biname cama adnatäneji ge. Tabe teebibine itemläjemige piiyepeu teeme mene cängena jitecijemige. ⁴⁷ Iyeta biname lui cina teeme mene jitecijisi, cälu te jitemige teeme miiji daremu mene piiyepeu teeme umle poto cidi me. ⁴⁸ Teeme mage babe cina cälu te jätige liba teebine puma jepänäsi. Mage te jejige egä, “Cäme bägrä, maane ngeno me cibibine pepu niwenite? Mäame babe cama cine mage ngenecu mäpu cama meebine näärngenago.”

⁴⁹ Tabe teebibine mene jaajige egä, “Weene ngena täapume cebine närngeniye? Baa, weene umle lica gegi egä cane miiji cäme Babe me mete cabu nanajenige?” ⁵⁰ Yepä, teepi teeme mene ne opo lica ewatnäsi.

⁵¹ Yoo, Yeesu ten cama acnenutige Nasareta cewe me. Tabe teeme mene iyeta padare cängena yäätjecjanuge. Teeme mage te iyeta pui mule bine ngenecu bora icranemige. ⁵² Siige, Yeesu babo äbitige, piyepu toraca umle cama äbitige. Biname cina teeme täápume ngenecu miiji me äbitininisi; Acejiyame cuta piyepu ngenecu miiji ge teeme täápume.

3

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Mene Jejananemige (Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Yoane 1:19-28)

¹ Yoo, padare apu ge: Fiftin kämäge cama Babo Mopeyame Tiberiyu pui gawe ire jetwige Rooma cewe cabu ca. Poto teeme mameta biname ai fooma cina ai gawe maramara ire jetwemisi. Pontiyo Pilato te Yuudea gawe ne ire jetwige, Heroda te Galilaya gawe ne ire jetwige, teeme naane Pilipo te Iturea piyepu Trakoniti gawe bine ire jaatwige, piyepu Lusaniya te Abilene gawe ne ire jetwige. ² Pui padare cabu Anas piyepu Kayapa lui iiwäreja mope biname ge. Yoo, pui padare cabu Acejiyame me mene te tatyaramtuge Sakariya me bägrä Yoane bau me. Tabe lui puga ge daapo taatu cewe cabu je. ³ Tabe piba otnetnäjige iyeta cewe maramara Yoridana baduge wajwa ta, biname bine jejananemige egä, “Weene weeme niiya mule cabu ca atatröngärineye Acejiyame bau me, niiye ca äciseja ne ecateye weeme kirece mule ne awabudnitame, siige Acejiyame te weeme niyaniya mule bine pa yääyebhengemepi.” ⁴ Yoo, mename biname Isaya te mene itu soogäremuji Yoane poto cidi me egä,

“Daapo taatu cewe cabu biname te babo tagepogogo ca cire jiiçepi egä,
‘Yageyame me gaabe emacetnäjeye,

weeme mule bine conocäco jebenemeye teeme otni täápume.

⁵ Iyeta payapaya bine miiji äclidna,
piyepu iyeta dorodoro gawe bine miiji ämuleca.

Cubecube gaabe bine miiji conocäco waweneca,
piyepu dräcudräcu gaabe bine miiji lale wawena.

⁶ Piba iyeta biname cina pa jääpänepesi Acejiyame me niiya cabu ca äsecrera teeme täápume.’ ”

⁷ Siige, bucurage biname cina Yoane bau totninisi niiye ca äciseja täápume. Tabe teebibine jejemige egä, “Weeme angletneja lui cobyame pana gyene! Weene ai äciseja mule ca singi ucraname niiya mule cabu ca, piba muye puupu cabu me lica otni, yepä weene lica toraca Acejiyame bau me latatröngärininuye. ⁸ Weene miiji pui mule bine waweneca lui cina yaaboclomäjininusi egä weene niiya mule cabu ca ituge atatröngära. Gone weemeweme lajananinuye egä, ‘Cine Abrahamo me kaakesaare gemi, pei name pi miiji gemi. Cane jijenininine egä Acejiyame ibibi gyene nuuja bägrä Abrahamo täápume wawena ai kula cabu ca, tabe liba singi gyene. ⁹ Weene epu pana gemi uli liyepu. Yäpä acitäneji gyene uli maape je. Iyeta uli lui cina miijirage kuu lica, yääyemepesi, pa yaargawemepesi, muye cabu me pa yiisabepesi ayime.”

¹⁰ Siige, biname cina teebine itemlisi egä, “Cine ngena ne miiji wawena?”

¹¹ Tabe teebibine jejemige egä, “Laati te neeneneni cäbletääpe cama, miiji gyene yepä ceera biname ne lui teeme cäbletääpe lica gyene, piyepu lui cina deedei cama yaacra-juge, miiji gyene pacupacu ätreca.”

¹² Poto täks rarekaake atomleca biname cina cuta teeme bau otninisi niiye ca äciseja täápume, siige itemlisi egä, “Abiberäja biname, cine te cuta ngena miiji wawena?”

¹³ Tabe teebibine jejemige egä, “Gone rarekaake papa uutecrena, yepä weene biname bime toraca täks rarekaake taatu yaawadanemuye.”

¹⁴ Piba poto cubu biname cina teebine itemlisi egä, “Cine cuta lipu? Cine ngena ne miiji wawena?”

Tabe cuta teebibine jejemige egä, “Gone nuuja biname bime rarekaake juutecrane-muye, coo rarekaake walya aitneja cabu ca gone yaacatuwe, yepä weeme kaakesea daremu pui rarekaake ibibi yaawadanemuye. Gone cerämu poto tääpume singi.”

¹⁵ Yoo, iyeta Israela biname cina niiya cabu ca äsecrea biname ne jewagrijenisi. Teepi liba Yoane me umle mene itecijemige, piba ngene jotwananinisi egä pama tabe sine. ¹⁶ Piba Yoane teebi-bine jejemige egä, “Cane weebibine niiye ca jicisäjenininine Acejiyame me ngii cabu, yepä lui biname te tädenige, tabe cäme bau ca epu baborage gyene egä cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea bine iibirame. Tabe weebibine Aceji Seemo ca piyepu muye ca pa jicisäjipi. ¹⁷ Teeme padare cudecewe lica gyene miiji mule biname piyepu niiya mule biname bine abelename. Tabe epu pana gyene calwacupi biname liyepu lui teeme wiiti kuu ämleceja gwidape pisi nyene ime cabu. Tabe miiji kuu bine pa jaabalodnemepi, piba pa yaawademepi mete me, yepä mälwä pa juubudäremepi ätuma cäco muye cabu.”

¹⁸ Yoo, bucurage mene ca Yoane te biname bine cängena yaablawäjemuge, teebibine miiji mene jaajananemuge. ¹⁹ Tabe cuta Mopeyame Heroda ne eblawäjige, ingle Heroda teeme naane me coga Herodiyas juutecrige, teeme coga me jowenige, piyepu bucurage nuuja niiya mule bine jaawenemuge. ²⁰ Piba Heroda nuuja niyarage mule ne jowenige, tabe liba Yoane ne krokeciye mete bora ecitige.

*Yeesu Niiye ca Äciseja Mule ne Ecatige Yoane bau ca
(Matayo 3:13-17; Mareko 1:9-11)*

²¹ Iyeta biname liba Yoane bau me seclige, tabe te teebibine niiye ca äcisejame Acejiyame me ngii cabu, cuta Yeesu äciseja ne becatige Yoane bau ca. Egäcäro Yeesu Acejiyame bau irecu ätumutige, cabucewe te äplige, ²² piyepu Aceji Seemo te täinige teeme papa cabu me gimäe ele pana opo cama. Siige, tagepogogo te cabucewe ca tiicige egä, “Maane cäme ngenecurage bägrä gäte. Cane baborage ngenecu miiji gäne mäame tääpume.”

*Yeesu me Kaakesaare poto cidi me
(Matayo 1:1-17)*

²³ Yeesu liba gije jebacitige teeme abiberäja kaakesea wawename, tabe piba teeti kämäge cama ge. Biname cina apu jengemige tabe Yoosepa me bägrä ge. Yoosepa me babe lui Heli sine; Heli me babe lui Matat sine; ²⁴ Matat me babe lui Leebi sine; Leebi me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Yanai sine; Yanai me babe lui Yoosepa sine; ²⁵ Yoosepa me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Aamos sine; Aamos me babe lui Nahuma sine; Nahuma me babe lui Cesili sine; Cesili me babe lui Nagai sine; Nagai me babe lui Maati sine; ²⁶ Maati me babe lui Matatiya sine; Matatiya me babe lui Semei sine; Semei me babe lui Yoseka sine; Yoseka me babe lui Yooda sine; ²⁷ Yooda me babe lui Yoanan sine; Yoanan me babe lui Reesa sine; Reesa me babe lui Serubabelu sine; Serubabelu me babe lui Salatiyelu sine; Salatiyelu me babe lui Neeri sine; ²⁸ Neeri me babe lui Melki sine; Melki me babe lui Aadi sine; Aadi me babe lui Kosam sine; Kosam me babe lui Elmada sine; Elmada me babe lui Cera sine; ²⁹ Cera me babe lui Yosuwa sine; Yosuwa me babe lui Eliyesa sine; Eliyesa me babe lui Yorim sine; Yorim me babe lui Matat sine; Matat me babe lui Leebi sine; ³⁰ Leebi me babe lui Simeona sine; Simeona me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yoosepa sine; Yoosepa me babe lui Yoonam sine; Yoonam me babe lui Eliyakima sine; ³¹ Eliyakima me babe lui Melea sine; Melea me babe lui Mena sine; Mena me babe lui Matata sine; Matata me babe lui Natana sine; Natana me babe lui Daawida sine; ³² Daawida me babe lui Yese sine; Yese me babe lui Obeda sine; Obeda me babe lui Boasa sine; Boasa me babe lui Salamona sine; Salamona me babe lui Naasona sine; ³³ Naasona me babe lui Aminadaba sine; Aminadaba me babe lui Arama sine; Arama me babe lui Hesoroma sine; Hesoroma me babe lui Perese sine; Perese me babe lui Yuuda sine; Yuuda me babe lui Yakobu sine; ³⁴ Yakobu me babe lui

Isacako sine; Isacako me babe lui Abrahamo sine; Abrahamo me babe lui Teera sine; Teera me babe lui Nahora sine; Nahora me babe lui Seruge sine; ³⁵ Seruge me babe lui Reeu sine; Reeu me babe lui Pelege sine; Pelege me babe lui Ebere sine; Ebere me babe lui Seela sine; ³⁶ Seela me babe lui Kainan sine; Kainan me babe lui Arpasada sine; Arpasada me babe lui Seem sine; Seem me babe lui Nooa sine; Nooa me babe lui Laameke sine; ³⁷ Laameke me babe lui Metusela sine; Metusela me babe lui Eenoka sine; Eenoka me babe lui Yaarede sine; Yaarede me babe lui Mahalalel sine; Mahalalel me babe lui Kainan sine; ³⁸ Kainan me babe lui Enosa sine; Enosa me babe lui Seeta sine; Seeta me babe lui Adamu sine; piyepu Adamu me babe lui Acejiyame sine.

4

Satani te Yeesu ne Epicetnärige (Matayo 4:1-11; Mareko 1:12-13)

¹ Yeesu liba acnenutige Yoridana Baduge gome ca, Aceji Seemo te babo äbitige ten cabu, teebine ecanige daapo taatu cewe me. ² Puga Satani te teebine mage epicetneräjige footi bimu cama. Iyeta pui padare tabe nuuja deedei lica erwige, peei name pi pui footi bimu liba apirinini, tabe baborage loolomecewe ge.

³ Satani piba teebine jejige egä, “Maane liba Acejiyame me Bägrä gäte, ai kula ne jeji buluduu me atepengtame.”

⁴ Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te apu jiicenige egä, ‘Deedei taatu te ireclota lica yäacärimege biname bine’.”

⁵ Piba Satani teebine caburage me ecanige, wata jewabäjige iyeta maramara mope biname bime gawe, ⁶ jejige egä, “Cane meebine yageyame pa naawenepene iyeta ai gawecewe täapume, piyepu iyeta teeme biname piyepu iyeta teeme jamyacu gwidape bine mäame ime cabu pa yaacranemepene, inge cane te iyeta ituge waadena, peei name pi cane laati ne singi ceera, cane miiji gäne teebine ceerame. ⁷ Maane liba kokorare ca ääpednutenite cäme täapume cebine awejename, piba ai gwidape iyeta lui mäami nemi.”

⁸ Siige, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige, ‘Yageyame mäame Acejiyame ne yaawejanuye, cuta teeme taatu singi ne jewenepi.’ ”

⁹ Puma cita ca Satani teebine Yerusalema me ecanige, iiwäreja mete caburage toro cabu etecwamtige, puma jejige egä, “Maane liba Acejiyame me bägrä gäte, maane ama cita ca uuplacamti gawe me, ¹⁰ inge Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Acejiyame te teeme mename seemo bine pa jaajemepi meebine cängena ire atwime. ¹¹ Teepi meebine teeme ime cabu pa naacanepesi, piba maane mäame ernge ne kula cabu lica pa jimudnärepi.’ ”

¹² Yepä, Yeesu jejige egä, “Oogäräneji Mene te jiicenige egä, ‘Maane gone läbitute Yageyame mäame Acejiyame ne apicetnärame.’ ”

¹³ Siige, Satani liba iyeta epirige Yeesu ne apicetnära, tabe piba teebine ebmalige, ingwe padare ne jewagrijenige.

Yeesu Teeme Kaakesea ne Jegednige Galilaya Probins cabu (Matayo 4:12-17; Mareko 1:14-15)

¹⁴ Puma cita ca Yeesu acnenutige Galilaya probins me; Aceji Seemo me kokre lui ten cama ge. Teeme poto cidi me idre mene ecanisi pui gawe iyeta poto ta. ¹⁵ Tabe biname bine ebiberäjemige teeme maramara abasecretna mete cabu, piyepu iyeta biname cina teebine ewepyeräjisi.

Nasareta Cewe Biname cina Yeesu ne Jigyisi (Matayo 13:53-58; Mareko 6:1-6)

¹⁶ Yeesu ädige Nasareta cewe me, tabe luma babo me äbituji. Israela biname bime Sabade bimu cabu, tabe abasecretna mete me ädige, teeme mule liiyepu. Tabe puma

abujängtige Oogäräneji Mene acnemame. ¹⁷Teepi peba ecärisi Isaya lui ne soogäruji. Tabe peba ne jütnige, jepänige ai mene luma oogäräneji ge, siige ecnemige egä,

¹⁸“Yageyame me Seemo pisi nyene cäme cabu.

Taba peei name pi cebine itu najepi teeme Miiji Mene owecu mete biname bine jajanename.

Taba cebine itu nätyepipi krokeciye mete biname bine mene jajanena teeme äsecrera poto cidi me,

piiyepepu irecu määsumäsu biname bine jajanena egä teepi teeme irecu ca cängena cirege päpänenä.

Taba cebine itu nätyepipi biname bine ätityerame teeme mäpu ireclota cabu ca äsecrera, ¹⁹piiyepepu iicemame egä, ‘Yageyame me ätityera padare lui age sena.’ ”

²⁰Siige, Yeesu piba peba ne iclubicige, kaakesea biname bau me ewecnistige, adnatige. Iyeta biname pui abasecretna cabu teebine ire jetwisi. ²¹Taba teebibine jejemige egä, “Page ai Oogäräneji Mene te toraca me äbitenige weeme ätecija cabu.”

²²Siige, teepi iyeta singi ge teeme mule täapume, cälu te jitemige, ingle babo miijirage mene täsige teeme tage cabu ca. Piba teemeteme ätemläjinisi egä, “Nää, ai lui Yoosepa me bägrä gyene?”

²³Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne weene singi cebine mime sasa mene jajime egä, ‘Dokta maane määmämu miiji me äbiti!’ Weene cuta singi cebine jajime egä, ‘Cine mene nitacijinige egä maane ciitaca mule ne Kaprenauma cewe cabu tewenemumete. Maane peei bine ama jebenemi määmerage cewe cabu!’ ²⁴Cane weebibine jijenininine egä ngänu gyene nuuja cewe biname cina mename biname täapume singi, teemerage cewe biname cina teeme mene lica jaacatusi. ²⁵Yoo, weene mename biname Eliya me padare poto cidi me ngene jotwananineye. Puga ngupe te lica seciruji nesae kämäge cebo cama, piiyepepu gane te täduji iyeta poto ta. Cane weebibine jijenininine egä cuubla bucurage ge pui padare Israela gawe cabu, ²⁶yepä Acejiyame te lica Eliya ne jityepuji teeme yepä ne ätityerame. Eewe, Acejiyame teebine jityepuji Sidona gawe cabu, Sarepata cewe me, puga tabe yepä cuubla ne utityäruji. ²⁷Yoo, weene ngene jotwananineye cuta nuuja mename biname Elisa me padare poto cidi me. Piba puga ge Israela gawe cabu bucurage biname niiyarage täape pita cama, yepä lica teeme yepä te miiji ne jepänuji, yepä Nacamano lui Suriya gawe biname ge, tabe taatu miiji ne jepänuji. Yoo, pui sasa mename biname cina ätrunga ne jepänäsi nuuja gawe cabu, yepä lica teeme Israela biname bime bau ca.”

²⁸Pui abasecretna biname cina liba Yeesu me mene itecijemige, baborage claabe te teebibine joomlemige. ²⁹Teepi abujänginisi, teebine iyecräjisi cewe cabu ca, ecanisi pui podo papa cabu, teeme cewe lui podo wajwa cabu jage, siige teepi singi teebine puma cita ca ajarame, ³⁰yepä Yeesu teeme ngalebora ädige, siige ebmalemige teebibine.

Yeesu Niiya Cable ne Iyecräjige (Mareko 1:21-28)

³¹Yeesu puma cita ca Kaprenauma cewe me ädige, lui gyene Galilaya Probins ngalebora. Taba biname bine ebiberäjemige Sabade bimu cabu. ³²Teepi iyeta mutäcäco äbitininisi teeme abiberäja mene name pi, ingle teeme mene kokre piiyepepu conocäco cama ge. ³³Abasecretna mete cabu puga ge yepä biname niiya cable te lui ne yaacananuge. Taba babo tage ca jejige egä, ³⁴“Yeesu Nasareta ceweyame, maane singi ngena wawenname cime täapume? Maane cibibine sabe wawenname? Cane umle gäne maane laasi näte: maane lui Acejiyame me conocäcorage Bägrä gäte!”

³⁵Yeesu niiya cable ne kokre cama jejige egä, “Maane bojä naagege. Tasati teeme trupa cabu ca!” Niiya cable te pui biname ne gawe cabu ijarige, iyeta biname bime opo gaabe piba tasatige teeme cabu ca, yepä teebine lica nuuja niiya jebenige.

³⁶ Iyeta peei biname mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai lipu mene gyene? Teeme conocäco piyepu kokre pisi nyene niiya cable bine mene jajime, siige teepi täsigel!” ³⁷ Siige, teeme poto cidi me idre ecanisi pui gawe iyeta poto ta.

Yeesu Bucurage Biname bine Miiji me Jewenemige
(Matayo 8:14-17; Mareko 1:29-34)

³⁸ Yeesu piba abasecretna mete ne sebmalige, Simona me mete me ädige. Simona me gite molyege puga ge gebale cama ge. Pita name pi teepi Yeesu ne jejisi teebine ätityerame. ³⁹ Tabe ädige teeme ute puupu gome jeclajutige, teeme gebale pita ne jejige teeme bau ca äyeblyngtame. Siige, pita te obmalige teebine, tabe piba taatu abujängtige, teebibine mogobi jewenemige.

⁴⁰ Yoo, bimu äpula ingwe ca, iyeta biname cina teeme pita biname bine sewademisi Yeesu bau me. Tabe ime ecitanige teeme papa cabu, iyeta miiji me jewenemige. ⁴¹ Niiya cable cina poto pui biname bine sebmalemisi. Teepi babo tage ca jiiicemisi egä, “Maane Acejiyame me Bägrä gäte!”

Yeesu teebibine bojä jewenemige, ingle teepi umle ge egä tabe Keriso sine, Israela biname cina lui ne jewagrijenisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

Yeesu Mene Jejananemige Maramara Abasecretna Mete cabu je
(Mareko 1:35-39)

⁴² Baani liba siplige, Yeesu pui cewe ne sebmalige, ädige biname cäco cewe me. Siige, biname cina gije abacitinisi teebine ärngime, siige liba jepänisi, jejisi egä, “Gone cibibine nibmalininute!” ⁴³ Yepä, tabe jejemige egä, “Ai Miiji Mene Acejiyame te biname bine Waadena poto cidi me, cane miiji cuta nuuja cewe maramara cabu jajanena, ingle Acejiyame peei tääpume cebine itu nätyepuji.”

⁴⁴ Piba Yeesu biname bine mene jejananemige teeme maramara abasecretna mete cabu Yuudea gawe iyeta poto ta.

5

Yeesu Poto Cibubade Biname bine Ala Tesoglecmige
(Matayo 4:18-22; Mareko 1:16-20)

¹ Nuuja taje Yeesu liba Genesareta* Sawa ligi je jeclajutige, biname cina seclige, teebine jewaclomtisi, teeme mameta me ätyepecäjininisi Acejiyame me mene teeme bau ca äteciyame. ² Tabe piba neeneneni poo bine jääpänige doro cabu, cibi bade biname lui bine aabmalisi net äcisejame. ³ Yeesu piba acenutige yepä pui poo cabu, pui lui Simona me poo ge, siige teebine itemlige poo ne matikolä atypeitame niiye cabu me. Yeesu poo cabu adnatige, piyepu puma cita ca biname bine cängena ebiberäjemige.

⁴ Tabe liba mene jajanena siige, Simona ne jejige egä, “Piiyeme ai poo ne jewetänti uugle niiye cabu me. Weeme net bine niiye bora icranemeye cibi oomläjecome.”

⁵ Simona piba teebine jejige egä, “Babo biname, cine ciye baborage kaakesea jewenisi ngälu sewalige, piyepu nuuja cibi bine lica joomlemisi, yepä mäame mene name pi, cane net bine icranenenine.” ⁶ Teepi peei jewenisi, piba bucurage cibi bine joomläjemisi, net te mameta ädereca cibi mäpu name pi. ⁷ Teepi teeme cibubade binamewale nuuja poo cabu ca ime ca tewenemisi, teebibine ätityerame. Teepi aalige, piba neeneneni poo bine cibi ca gigri jäängärisi ngälu poo cina mameta abuma. ⁸ Yoo, Simona Peteru liba peei mule ne jepänige, kokorare ääpednutige Yeesu gome, teebine jejige egä, “Yageyame, cäme bau ca äyeblyngti, ingle cane conocono mule biname gäne!”

⁹ Tabe peei mene jiiicige, ingle tabe teeme biname cama iyeta mutäcäco äbitininisi cibi lipu bucurage jepänemisi. ¹⁰ Cuta teeme nuuja cibubade binamewale Yakobu piyepu

* **5:1:** Genesareta: Genesareta lui nuuja ngii gyene Galilaya sawa tääpume.

Yoane, Jebedayo me bägrä, teepi cuta mutäcäco äbitäsi. Yeesu piba Simona ne jejige egä, “Wälu gone! Weene ingwe ca lica cibi bine joomlemuye, yepä biname bine pa joomlemepeye cäme bau waadename.”

¹¹ Teepi poo neeneni aatecwamtisi doro cabu, piba iyeta gwidape sebmalemisi Yeesu cama otnime.

*Yeesu Lepera Pita Biname ne Miiji me Jewenige
(Matayo 8:1-4; Mareko 1:40-45)*

¹² Nuuja taje Yeesu liba yepä cewe cabu jage, biname puga ge lepera pita cama. Tabe liba Yeesu ne jepänige, teemämu gawe cabu ajarige Yeesu gome, teebine itinärige egä, “Babo biname, maane liba singi gäte, maane miiji gäte cebine pita cäco me wawena!”

¹³ Yeesu ime uutige, teebine joomlige, jejige egä, “Yoo, cane singi gäne. Maane pita cäco äbiti!” Piba taatu pui lepera pita te teebine ebmalige. ¹⁴ Yeesu piba teebine kokre cama jejige egä, “Gone nuuja biname bine ai poto cidi me jaajananemute, yepä maane conocäco ädi iiwäreja biname bau me, tabe meebine ire pa naatwanäjepi egä maane miiji gäte. Piba määme owecu gwidape teebine ecäri tabe Acejiyame ne iiwärejame, Moose lipu mule ne ebiberäjemuji. Peei ne jewenepi, piba biname cina umle pa läbitipesi egä määme pita siige.”

¹⁵ Yepä, Yeesu poto cidi me idre ecananisi iyeta poto ta. Bucurage biname cina piba teeme bau me saacluge teeme mene äteciyame piiyepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame. ¹⁶ Yepä, tabe liba padare bine jääpānanemuge, piba biname cäco cewe me waatnetnäjuge Acejiyame ne puma awejename.

*Yeesu Miiji me Jewenige Tääpe Nuuja Poto Budre Biname ne
(Matayo 9:1-8; Mareko 2:1-12)*

¹⁷ Nuuja bimu Yeesu liba biname bine ebiberäjemige, poto Parisea sigu biname piiyepu poto cotre abiberäja biname puga adnatäreji ge. Teepi ituge abasecretna iyeta cewe Galilaya Probins cabu ca piiyepu Yuudea Probins cabu ca cuta poto lui babo cewe Yerusalema ca. Siige, mime Yageyame me kokre puga ge pita biname bine miiji me wawenecame. ¹⁸ Yoo, poto biname cina piba waaku cabu secanisi biname ne lui me tääpe nuuja poto budre ge. Teepi liga teebine ecanisi mete ngalebora Yeesu me opo gaabe je acitame, ¹⁹ biname ca mete tapanige, peei name pi äblicäco teebine äsinglenta piiyeme. Yoo, teepi piba teebine ecanisi mete toro cabu me, puma bora cängena jewenisi, teebine waaku cabu puma cita ca siyiniisi mete bora biname tomi ngalebora me, Yeesu me opo gaabe je ecitisi. ²⁰ Yoo, Yeesu liba jepänemige egä teepi baborage ätrunga cama gemi, piba tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cäme biname, maane kälyä gäte määme niiyaniya mule cabu ca.”

²¹ Siige, pui Parisea sigu biname piiyepu cotre abiberäja biname cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Luma cita ca gyene ai biname, lui te Acejiyame me ngii pepu jiseblecäjenige? Nuuja biname te ibibi lica ge biname bime niiya mule äyeb lengame, yepä Acejiyame taatu ibibi gyene peei ne wawename.”

²² Yeesu teeme ngenene atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, “Weene ngenone me pepu ngenene jotwananiniye weeme ngenecu bora je? ²³ Lui gyene plowa iicana ai pita biname ne jajime egä, ‘Maane kälyä gate määme niiya mule cabu ca,’ coo ‘Arpinanti, abujängti, siige ädi?’ ²⁴ Cane weeme tääpume aboclomtenine egä cane lui Acejiyame bau ca tädujjine biname me äbitujine, cäme conocäco pisi nyene ai gawecewe cabu biname bime niiya mule äyeb lengame.” Tabe piba pui tääpe nuuja poto budre biname ne jejige egä, “Cane meebine naajenine, abujängti, määme waaku ne ecati, mete me ädi!”

²⁵ Piba taatu peei biname te iyeta biname bime opo gaabe abujängtigitte, teeme waaku ne ecatige, gege cama mete me ädige. Tabe Acejiyame ne ewepyeräjjenige. ²⁶ Biname iyeta

mutäcäco äbitininisi. Wälu cama teepi Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Mararage ciitaca mule ne cine page bii jepänisi.”

*Yeesu Leebi ne Ala Tesoglicige
(Matayo 9:9-13; Mareko 2:13-17)*

²⁷ Peei mule ingwe ca Yeesu asatige sawa ligi me, puga babo gaabe gome yepä täks rarekaake uutecrena biname ne jepänige, ngii Leebi. Tabe adnatäneji ge kaakesea pu-upu cabu. Yeesu teebine jejige egä, “Tädi cane cama otnime.” ²⁸ Piba Leebi abujängtige, teeme kaakesea iyeta gwidape cama ebmalemige Yeesu cama otnime.

²⁹ Siige, Leebi babo soriyomu jewenige Yeesu täapume. Bucurage täks rarekaake uutecrena biname piyepu nuuja biname cina puga ten cama deedei äbitininisi. ³⁰ Puma cita ca poto Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname lui cina teeme yepä sigu cabu, teepi Yeesu me abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngeno me deedei äbitinininiye täks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengäja biname cama?”

³¹ Yeesu pui mene itecijige, teebibine jejemige egä, “Biname lui cina miiji birige, teepi singi lica dokta täapume, yepä biname lui cina pita cama birige, teepi singi dokta täapume. ³² Yoo, cane lica tädujine biname bine ala asoglecame lui cina apu jaangemuge, egä teepi conocäco biname gemi, yepä cane conocono biname bine ala asoglecame tädujine teeme ngenecu atatrongärame Acejiyame bau me.

*Ätemleja Deedei Ärwäja cäco Lenaja poto cidi me
(Matayo 9:14-17; Mareko 2:18-22)*

³³ Poto biname cina Yeesu ne mene jejisi egä, “Yoane niiye ca äciseja biname me abiberäja bägrä cina deedei ärwäja cäco yaacrajuge poto bimu cabu Acejiyame ne awejename, piyepu Parisea sigu biname bime abiberäja bägrä cina cuta peei yepä mule ne jaawenusi, yepä mäame abiberäja bägrä cina deedei yäärwäjimusi iyeta bimu gaabegabe.”

³⁴ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, Atejäclmuta soriyomu ne liba yaacitusi, mamye rooriye me binamewale cina deedei ärwäja cäco lica yaacrajuge. ³⁵ Yepä, padare te pa tatyaramtepi liba mamye rooriye ne pa yaacatepesi. Teepi piba pa yaacrajemepi deedei ärwäja cäco.

³⁶ Yeesu ngene ca agli mene jejemige, neeneni mule bine aaboclomtige. Tabe jejemige egä, “Biname te licarage pläsu ne yääderäruge kirece cäbletääpe cabu ca sasa cäbletääpe bora cabu acitame, inge peei mule te neeneni cäbletääpe bine sabe jaawenuge: kirece cäbletääpe piba äderera birige, piyepu sasa cäbletääpe miiji opo lica birige kirecerage pläsu cama.” Yeesu pepu jejemige, naace popi tabe singi biname cina umle äbitame egä teepi liba singi Acejiyame me kirece mule ne oomlaname, teepi piba äblicäco sasa saarewale bime mule bine äcwetna. ³⁷ Tabe piba jejemige egä, “Piyepu nuuja te kirece waina niiye ne lica yaapaduruge gouti tääpe ca wawenäneji sasa ängära gwidape cabu. Tabe liba yaapaduruge, kirece waina niiye teeme kokre te sasa tääpe ca wawenäneji gwidape ne yääpluge, inge tuutnecuge. Siige, waina niiye te lapaduruge gawe me piyepu ängära gwidape te sabe läbituge. ³⁸ Eewe! Umle biname te kirece waina niiye kirece tääpe cabu jäängäruge. ³⁹ Yoo, nuuja biname te lica kirece waina niiye täapume singi, tabe liba sasa ne yaapicnantuge, yepä jiicuge egä, ‘Sasa lui miijirage gyene.’ ” Siige, Yeesu peei mene biname bine jejemige aboclomtame egä biname cina singi lica sasa mule ne abmalame kirece mule täapume.

6

*Ätemleja Sabade Cotre poto cidi me
(Matayo 12:1-8; Mareko 2:23-28)*

¹ Israela biname bime Sabade bimu cabu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama wiiti calwacupi ngalebora gaabe cabu ädige. Teeme otni cabu abiberäja bägrä cina wiiti mope bine ecrecimisi, ime ca mälwä bine jimlecäjemisi, kuu taatu bine erwäjemisi, gaabe cabu otnetneja biname bime mule lipu ge. ² Poto Parisea biname cina piba abiberäja bägrä bine jejemisi egä, “Weene ngena ne jeweniye? Mime cotre pisi nyene pepu kaakesea wawena Sabade bimu cabu!”

³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Nää, weene lica mene ituge acnema Daawida teeme biname cama ngena itu jewenuji, teepi liba loolomecewe icrajuji? ⁴ Tabe Acejiyame me iiwäreja mete me abacituji, buluduu ne ecatuji, lui Acejiyame täapume iiwäräneji ge, peei ne erwuji, piyepu lui biname ten cama teebibine ecäremuji teeme deedei täapume. Yoo, mime täapume cotre gyene buluduu puma cita ca acata loolo me, yepä iiwäreja biname taatu peei bine yäärwäjimusi.” ⁵ Siige, Yeesu piba jejemige egä, “Yoo, cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane Yageyame gäne Sabade bimu täapume. Cäme conocäco pisi nyene jajime ai bimu cabu ngena wawename.”

*Biname Lui me Camu Poto Ime Duudemu Ge
(Matayo 12:9-14; Mareko 3:1-6)*

⁶ Cuta nuuja taje Sabade bimu cabu, Yeesu abasecretna mete me abacitige biname bine ebiberäjemige. Biname puga ge lui me camu poto ime duudemu ge. ⁷ Poto cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina singi ingle ne päpäname Yeesu ne aitnejame. Teepi peei name pi Yeesu ne cängena ire jetwisi egä tabe pama pui biname ne miiji me jewenige Sabade bimu cabu. ⁸ Yepä, Yeesu teeme ngene atwanena umle ge, pui biname lui me ime duudemu ge, teebine jejige egä, “Abujängti, tädi aima niinäce gaabe me.” Puma cita ca pui biname te abujängtige, Yeesu gome jeclajutige. ⁹ Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Yoo, cäme ätemla pisi nyene weeme täapume. Cotre mene te lipu jiićenige, mine ngena miiji ge wawena Sabade bimu cabu: biname ne miiji wawena, coo biname ne niija wawena? Biname ne ätityera ireclotame, coo biname me ireclota ne sabe wawena?” ¹⁰ Tabe iyeta biname bine cängena ire jetwemige, piba peei ime duudemu biname ne jejige egä, “Määme ime tuuti.” Tabe pepu jewenige, siige teeme ime te miiji me äbitige.

¹¹ Yepä, pui cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname teepi iyeta mage claabe te joomlemige, teemeteme ätemläjinisi egä, “Mine ngena jewenenisi ai biname täapume?”

*Yeesu Twelb Ätyepäneji Biname bine Jejäcremige
(Matayo 10:1-4; Mareko 3:13-19)*

¹² Nuuja taje Yeesu podo cabu me jegelige irecu ätumutame. ¹³ Tabe iyeta pui ciije puma enajige Acejiyame bau irecu ätumutanige. Bimu te liba tacitige, tabe teeme abiberäja bägrä bine ala tesoglecmige teeme bau otnime, piba twelb bine jejäcremige pui tomi cabu ca teeme ätyepäneji biname täapume äbitame. ¹⁴ Age tema pui twelb biname: Simona tabe lui ne einige Peteru ca, piyepu teeme igane Andrea; Yakobu piyepu Yoane; Pilipo piyepu Bartoloma; ¹⁵ Matayo piyepu Tooma; Yakobu Alapeus me bägrä piyepu Simona, lui Kanana sigu biname ge; ¹⁶ Yuuda, lui nuuja Yakobu me bägrä ge, piyepu Yuuda Isakariyota, lui te Yeesu ne budre täapume awaba biname äbitige.

*Yeesu Biname bine Ebiberäjemige piyepu Pita cabu ca Miiji me Jewenemige
(Matayo 4:23-25)*

¹⁷ Yeesu pui biname cama täinige podo cabu ca, jeclajutige gawe miiji cabu. Bucurage teeme abiberäja bägrä puga ge ten cama, piyepu bucurage biname lui cina teeme bau me seclige iyeta Yuudea gawe cabu ca, piyepu babo cewe Yerusalema cabu ca, cuta piyepu neeneni malu cewe Turo piyepu Sidona cabu ca. ¹⁸ Teepi seclige teeme mene ätecijame piyepu teeme maramara pita cabu ca miiji me äbitame. Lui bine

niiyaniya cable cina niyyarage ngene atwanena cama yaawadanemusi, teepi cuta miiji me äbitininisi. ¹⁹ Yoo, iyeta biname cina singi teebine oomlaname, ingle kokre te teeme cabu ca tasatenige teebibine iyeta miiji me wawename.

*Ngenecu Miiji piyepu Ngenecu Mäpu
(Matayo 5:1-12)*

²⁰ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ire jetwemige, jejemige egä, “Weene lui owecumete pana inajininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene Acejiyame me waadena cabu itu yäábäcnepeye.

²¹ Weene lui loolomecewe gemi page, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene camuge cirege päpäna.

Weene page lui cina ele ingenininige, ngenecu miiji äbitineye, ingle weene ngange gege cama cirege.

²² Ngenecu miiji äbitineye biname cina liba weebibine jimugetninusi, jigynusi, jicnecinusi, coo piyepu weeme ngii sabe jiwenninusi, ai name pi ingle weene cebine nätrunguye, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine.

²³ Yoo, piba ngenecu miiji me äbitineye piyepu gege cama uuplatäjineye, ingle miijirage daremu pisi nyene weeme tääpume cabucewe je. Yoo, teepi lui cina weebibine niya jiwenninusi, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewenenanemumesi Acejiyame me mename biname bime tääpume.

²⁴ Yepä, weene lui cina dogwe biname pana inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitineye, ingle weeme lui plowa pana ireclota ituge päpäna, siige cirege apira.

²⁵ Weene lui cina camuge apanininiye page, ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene loolomecewe cirege lenaja.

Piyepu weene lui cina ngange cama inajininige page, weene ngenecu mäpu äbitipeye, ingle weene ele cire ingenitnipi.

²⁶ Ngenecu mäpu me äbitipeye, weene lui bine iyeta biname cina jäje iwepyeräjininusi. Yoo, teeme kaakesaare cina pepu mule itu tewenenanemumesi walya mename biname bime tääpume.”

*Abiberäja Mene Cubuyame poto cidi me
(Matayo 5:38-48; 7:12a)*

²⁷ Yeesu cääri biname bine mene jejemige egä, “Cäme mene piti nemi weeme tääpume lui cina cebine nätecijeniye egä weeme cubuyame bime tääpume singi inajipi. Lui biname cina weebibine jimugetninusi, weene teebibine cuta yäätityeräjemuye. ²⁸ Lui biname cina weebibine mene ca niya me jiwenninusi, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji tääpume. Cuta teeme tääpume irecu lätumutinuye lui cina weeme ireclota mäpu me jiwenninusi. ²⁹ Yoo, biname te liba weeme nuuja ne yoororuge lakace cabu, tabe miiji cuta atamongta nuuja poto lakace ne ceerame. Biname te liba weeme nuuja me ätrugera gwidape ne yaacatuge, gone teebine iibana cuta soto ne acata. ³⁰ Lui biname te weebibine liba itinärinuge, weene teeme singi gwidape yäacäruye, piyepu biname te liba weeme gwidape ne yaacatuge, gone teebine jaajuye peei ne awecnistame. ³¹ Yoo, weene singi biname cina ngena wawename weeme tääpume, weene miiji pepu wawena teeme tääpume.

³² Weene gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bime taatu cabu me singi, lui cina weeme tääpume singi, ingle cuta niya mule biname cina pepu jaawenemusi.

³³ Piyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne awagrija, weene liba eei biname bine taatu miiji jaawenemuye lui cina weebibine miiji niwenninuge. Cuta niya mule biname cina pepu jaawenemusi. ³⁴ Piyepu gone Acejiyame bau ca miiji daremu ne

awagrija, weene liba eei biname bine taatu gwidape watawata yääcäremuye lui cina weebibine gwidape pagege awecnista. Cuta niiya mule biname cina teeme gwidape nuuja niiya mule biname bine yääcäremusi, teepi liba yepä pana gwidape teeme bau ca pagege päpäna. ³⁵ Pepu mule lica ge ibibi, yepä weene weeme cubuyame bime täapume singi inajipi, teebibine miiji jaawenemuye, piyepu gwidape liba watawata yääcäremuye biname bine, gone awagrija peei awecnista täapume. Acejiyame te piba weebibine babo daremu cire icäripi, piyepu Caburage Acejiyame me bägrä pagege weene lenaja. Ingle tabe cuta niiya mule biname bine owecu jaawenemuge, piyepu eei bine lui cina eso mene umle cäco iicana. ³⁶ Yoo, weene iyeta biname bine epu pana owecu jaawenemuye, mime Babe Cabu je biname bine owecu lipu jeweninige.”

*Abiberäja Mene Biname bine Atrana poto cidi me
(Matayo 7:1-5)*

³⁷ “Weene gone biname bine jaatranemuye, piba Acejiyame weebibine lica cirege atrana; gone singi nuuja biname te mäpu daremu ne päpäname, piba Acejiyame weebibine lica mäpu daremu cirege ceera. Nuuja biname bime niiya mule bine weeme ngene atwanena cabu ca yäayecräjemuye, piba Acejiyame weeme niiya mule bine cirege äyecreja. ³⁸ Nuuja biname bine gwidape yääcäremuye, piba Acejiyame weebibine gwidape pa icäripi. Yoo, tabe bucurage ätityera weebibine pa icäripi. Epu pana diiba te deedei ca lipu tapanuge, weeme ime ibibi lica birige iyeta teeme miiji oomlana, weeme ireclota cuta pa tapanepi teeme miiji ca. Yoo, weene liba nuuja biname ne matimati yäätityäruye coo baborage yäätityäruye, Acejiyame te yepä ibi weebibine pagege ätityera.”

³⁹ Yeesu cuta ngene ca agli mene jiiçige egä, “Yepä, irecu määsumäsu biname te äblicäco nuuja irecu määsumäsu biname ne gaabe cabu awecluja. Tabe liba peei ne jaawenuge, siige teepi iyeta cäsu cabu me laatramuge. ⁴⁰ Yoo, abiberäja bägrä te lica ge baborage teeme abiberäja biname cabu ca, yepä iyeta abiberäja bägrä lui cina iyeta cängena labiberäjininusi, piba teepi teeme abiberäja biname pana pagege äbita. ⁴¹ Weene ngeno me singi matikolä conocono weeme nuuja biname me ireclota cabu päpäname, yepä baborage conocono weeme ireclota cabu weene lica päpäna? ⁴² Peei lui epu pana määme irecu cabu baborage uli pargi liba pisi nyene piyepu maane liba määme biname ne jaji egä, ‘Cäme biname, cane määme irecu cabu ca pläpu ne jaacatene!’ Weene walya biname gemi! Weene miiji niinäce uli pargi ne weeme irecu cabu ca acata, piba weene cängenarage jepäneniye weeme biname me irecu cabu ca pläpu ne acatame.”

*Abiberäja Mene Uli piyepu Teeme Kuu poto cidi me
(Matayo 7:16-20; 12:33-35)*

⁴³ Yeesu piba jiiçige egä, “Miijirage uli te lica yäayuge niyarage kuu cama; cuta piyepu niyarage uli te lica miijirage kuu cama yäayuge. ⁴⁴ Yoo, weene iyeta uli bine opo yaawatnemuye teeme kuu cabu ca: weene äblicäco miijirage kuu epu piigi kuu bine äwäcuta gaalegale seea cabu ca, coo waina kuu bine äwäcuta käkäco mete cabu ca. ⁴⁵ Yoo pepu pana gemi, biname lui me miijimiji ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piyepu teeme mene cuta miijirage gemi. Yepä, biname lui me niiyaniya ngene atwanena teeme ngenecu bora piti nemi, teeme mule piyepu teeme mene cuta niyarage gemi. Ingle biname bime tage cabu ca lui mene cina täsuge, peei lui teeme ngenecu bora cabu ca saacluge.”

*Abiberäja Mene Neeneni Mete Raranga Biname poto cidi me
(Matayo 7:24-27)*

⁴⁶ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ngenome cebine nainuye ‘Yageyame’ ca, yepä cäme singi mene lica jaawenuye? ⁴⁷ Yoo, iyeta biname lui cina cäme bau me saacluge, cäme mene yäatecijemuge, piba cuta yaacatusi ibi wawename, ⁴⁸ teepi lui epu pana biname liyepu lui te miijirage mete ne erangige. Tabe gawe ngalebora me juurige kula luma

birige, piba cängena caage bine jermecimige, mete ne peei cabu erangige. Siige, igi te tädige, pui mete ne irmitige, yepä lica apinicige, ingle kokrerage caage cabu rarangäneji ge. ⁴⁹ Yepä, lui biname te căme mene papa yäätəcijuge, yepä lica jaawenuge, tabe lui epu pana biname liiyepu lui te caage bine tumerage je jermecimige, cuta peei cabu mete ne erangige. Igi liba tädige, pui mete ne ijarige, mete te itramige, siige iyeta sabe äbitige.”

7

Yeesu Cubu Mope Biname me Kaakesea Bägrä ne Miiji me Jewenige (Matayo 8:5-13)

¹ Yeesu liba iyeta peei mene epiremige biname bine jajanename, piba tabe Kapre-nauma cewe me abacitige. ² Pui cewe cabu puga ge yepä Rooma cabu ca cubu mope biname. Teeme ngenecurage kaakesea bägrä baborage pita cama ge budre mameta. ³ Pui Rooma cubu mope biname te liba mene itecijige Yeesu poto cidi me, tabe poto Israela modamoda biname bine Yeesu bau me jityepemige teebine ätemlame teeme kaakesea bägrä ne miiji wawename. ⁴ Pui Israela modamoda biname cina seclige, Yeesu ne owecu cama itineräjisi egä, “Maane miiji teebine ätityerame, ingle tabe miiji biname gyene. ⁵ Tabe babo owecu mime biname bime täöpume, piiyepu cime abasecretna mete ne eranguji teeme rarekaake ca.”

⁶ Yoo, Yeesu piba ten cama ädige. Tabe teeme mete mameta me liba atyaramtige, piba pui Rooma cubu mope biname te poto teeme binamewale bine tityepemige Yeesu bau me mene cama egä, “Babo Biname, gone mäpu me läbitute căme täöpume. Cane ibibi lica gäne maane abacitame căme mete me, ⁷ peei name pi cane lica otni mäame opo gaabe me. Maane mene taatu jiici, piba căme kaakesea bägrä te miiji pa läbitege. ⁸ Yoo, cane umle gäne mene lipu kokre gyene. Cane miiji căme babo biname bime mene ätecija, piiyepu căme ire atwi cabu piti nemi cubu biname. Cane yepä ne jaajune, ‘Ädi,’ siige tabe läduge; cane nuuja ne jaajune, ‘Tädi,’ siige tabe täduge. Cane căme kaakesea bägrä ne jaajune, ‘Ai jeweni,’ siige tabe peei ne jaawenuge. PEEI name pi cane umle gäne egä mäame mene cabu kokre pisi nyene.”

⁹ Yeesu mutäcäco äbitige, pui mene liba itecijige. Tabe ingwe gaabe me tatadrongtige, ten cama lui biname cina seclige, teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä apu baborage ätrunga ne cane lica ituge päpäna Israela biname bime cabu ca, yepä ai biname cabu taatu jepänine.”

¹⁰ Pui mename biname cina liba äcnärige Rooma cubu mope biname me mete me, siige teepi pui kaakesea bägrä ne miiji jepänisi.

Yeesu Budre Biname ne Erpinantige

¹¹ PEEI ingwe ca Yeesu ädige yepä matikolä cewe me, ngii Naina. Teeme abiberäja bägrä piiyepu bucurage nuuja biname cina ten cama eclige. ¹² Tabe liba pui cewe grana gome atyaramtige, biname cina yepä budre biname ne secanisi cewe cabu ca. Tabe mamye biname ge, teeme mage me japurage imäbägrä; cuta mage lui cuubla ge. Bucurage pui cewe biname cina ten cama seclige. ¹³ Yageyame liba teebine jöpänige, tabe baborage owecu äbitige teeme täöpume, jojige egä, “Ele gone!” ¹⁴ Tabe piba awetäntige, budre biname me keeso kaake ne joomlige. Pui keeso acana biname cina piba imyemutemige, siige Yeesu pui budre biname ne jejige egä, “Mamye biname, cane meebine naajenine arpinanti!” ¹⁵ Siige, pui budre biname te arpinantige, piba gije abacitige mene me. Yeesu teeme mage ne ocärige.

¹⁶ Iyeta biname cina wälu me äbitininisi, Acejiyame ne ewepyeräjisi egä, “Acejiyame me baborage mename biname te mime bau me tädige!” Teepi cuta jiicisi egä, “Acejiyame bii tädige teeme biname bine ätityerame.”

¹⁷ Yeesu ne idre jecenanisi Yuudea gawe iyeta poto ta piyepu cuta poto gawe mameta cabu ta.

Mename Biname cina Seclige Yoane Niiye ca Äciseja Biname bau ca (Matayo 11:2-19)

¹⁸ Yoane iyeta peei mule poto cidi me itecijige teeme äbiberäja bägrä bime bau ca. Tabe piba ala taasoglicige teeme neeneni abiberäja bägrä, ¹⁹ teebibine Yageyame bau me jäätyepige, teebine ätemlame egä, “Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine miiji nuuja ne awagrija?”

²⁰ Pui neeneni biname cina Yeesu bau me liba atyaramtäsi, jejäsi egä, “Yoane niiye ca äciseja biname te cibibine mäame bau me nityepige meebine ätemlame egä, ‘Nää, maane säte pui biname, iyeta biname cina lui ne jewagrijenisi otnime, coo cine pama miiji nuuja ne awagrija?’”

²¹ Puirage padare cabu Yeesu bucurage biname bine miiji me jenenemige maramara pita cabu ca, piyepu niiya cable bine iyecräjemige, piyepu bucurage irecu mäasumäsu biname bine miiji me jenenemige. ²² Pui neeneni biname lui Yoane bau ca tabe teebibine mene jaawecnistige egä, “Weene Yoane bau me acne-nuteye, teebine jejepeye weene ngena ituge päpäna piyepu ätecija naace irecu mäasumäsu biname cina cängena jääpänanemusi; ernge niyaniya biname cina miiji waatninusi; lepera pita biname cina miiji me läbitininusi; tablame buduma biname cina cängena yäatecijanemuge; budre biname cina larpineräjininusi ireclota me; cuta piyepu owecumete biname bine Miiji Mene jaajananemusi. ²³ Yoo, ngenecu miiji eei gemi laati bemi ätrunga ne lica yaape-sarusi cäme bau.”

²⁴ Pui biname Yoane bau ca liba acnenutäsi teeme bau me, Yeesu gije abacitige biname bine mene Yoane poto cidi me jajanename. Tabe teebibine itemlemige egä, “Weene liba daapo taatu cewe me läsipeye, weene singi puma ngena päpäname? Weene lica otni duuwe baace päpäname buuwe te papa yaacenanuge. ²⁵ Liba peei lica, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene lica otni biname ne päpäname, lui te labasogäruge miijimiji cäbletääpe cama, ingle pepu pana biname cina modamoda biname bime mete cabu yaacrajuge luma miijimiji gwidape birige. ²⁶ Cebine najeye, weene ngena päpäname läsipeye peeyeme? Weene nää Acejiyame me mename biname ne singi päpäname? Yoo, cane weebibine jijenininine egä weene baborage mename biname ne puga ituge päpäna. ²⁷ Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Yoane poto cidi me jicenige egä, ‘Cane cäme mename biname ne mäame niinäce gaabe me cire jäätyepepene. Tabe te gaabe cire yaamacetnäjepi mäame otni täapume.’” ²⁸ Yeesu piba jejemige, “Cane weebibine jijenininine egä Yoane lui baborage gyene iyeta ai gawecewe biname bime cabu ca lui cina ituge ai gawecewe cabu lenaja ngälu Yoane me padare oomlaname, yepä page ai kirece padare cabu, eei cabu ca lui te matikäli gyene Acejiyame te lui bine ewadenemige, tabe baborage gyene Yoane cabu ca.”

²⁹ Yoo, iyeta biname piyepu cuta täks rarekaake uutecrena biname cina liba Yeesu me mene yäatecijemepi, piba jiicepesi egä, “Acejiyame me gaabe toraca conocäco gyene,” siige teepi peei name pi äciseja mule ne ituge acatena Yoane bau ca. ³⁰ Yepä, Parisea sigu biname piyepu cotre abiberäja biname cina Yoane me äciseja mule ne jäägyusi, pepu pi teepi cuta Acejiyame me teeme täapume singi gaabe ne jäägyusi.

³¹ Siige, Yeesu jicige egä, “Cane ngena cabu yaatonäremene biname bine page lui cina ireclota gemi? ³² Teepi epu pana gemi matimati bägrä liiyepu, lui cina adnatäreji yaacrajuge aletnaletna puupu cabu, siige teemeteme ala abayaninusi egä, ‘Cine dobidobi bine jääcnäjemusi, yepä weene giire lica jääwäjuye. Cine owecumete uupera yaatangusi, yepä weene singi lica ele me.’” ³³ Yoo, Yoane niiye ca äciseja biname te tädepi piyepu poto bimu deedei cäco yaanajuge piyepu waina niiye lica yäänäjuge. Weene singi lica teeme mule täapume, teeme poto cidi me jicemuye egä, ‘Niiya cable te teebine ecanenige.’” ³⁴ Cane lui

Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane piba tädepene. Cane deedei läbitune piyepu niiye yäänäjune, yepä weene cuta singi lica căme mule täápume, căme poto cidi me jicemuye egä, 'Jepăneye ai biname ne! Tabe mage looloyame gyene piyepu waina niiye ănăjăyame! Tăks rarekaake uutecrena biname piyepu cotre atropengăja biname teepi lui teeme biname gemi!' ³⁵ Yoo, weene pepu jicemuye, yepä lui biname cina yaacatusi Acejiyame me singi mule bine, teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame lui umlerage gyene."

Parisea Sigu Biname te Yeesu ne Tesoglicige Teeme Mete me

³⁶ Yepä Parisea sigu biname ngii Simona tabe Yeesu ne ala tesoglicige ten cama deedei äbitame. Yeesu ädige teeme mete me, puga adnatige deedei me. ³⁷ Puga ge pui cewe cabu yepä eroero magebi. Tabe liba mene utecijige egä Yeesu deedei äbitenige pui Parisea biname me mete cabu, tabe piba matikolä karpu ne miiji lengo ngedo cama ecatiche, peei cama oclige Simona me mete me. ³⁸ Puga tabe Yeesu me kaake poto ca joclajutige teeme ernge gome. Tabe ele ongenige piyepu teeme ele măcu cina sitrametnemige Yeesu me ernge cabu. Tabe pui ele măcu bine jicisăjemige, teeme lecaleca edingăli ca, teeme ernge jetechnige, piba pui miiji lengo cama ngedo ne ernge cabu epadurige. ³⁹ Yoo, pui Parisea biname lui te Yeesu ne ala tesoglicige, tabe liba peei mule ne jepănige, teeme ngenecu bora jicige Yeesu poto cidi me egä, "Ai biname liba toraca mename biname gyene, tabe piba umle cama gyene ai magebi poto cidi me, lui te teebine joomlemige, egä teeme ireclota lui magerage conocono gyene!"

⁴⁰ Piba Yeesu pui Parisea biname ne jejige egä, "Simona, cane singi găne meebine matikolä mene jajime."

Simona jejige egä, "Abiberăja biname, ngena mene gyene?"

⁴¹ Yeesu ngene ca agli mene teebine jejige egä, "Neeneni biname cina rarekaake ituge waadena yepä rarekaake ire atwi biname bau ca. Pui yepä biname te faib hanred rarekaake yaawademepi piyepu nuuja te fifti taatu rarekaake yaawademepi. Yoo, yepä pui rarekaake me ibi lui daremu gyene yepä bimu me kaakesea täápume. ⁴² Siige, ingwe ca pui neeneni äblicăco ge pui rarekaake awecnistame, peei name pi rarekaake ire atwi biname te teebibine jaajige egä, 'Ngănu gyene peei bine awecnista. Cane weeme ngii ituge äyebingta daremu oogărăneji peba cabu ca.' Yoo, Simona cane meebine năătemlenine egä pui neeneni cabu ca laasi nyene baborage singi pui rarekaake ire atwi biname täápume?"

⁴³ Simona teebine jejige egä, "Pama pui biname lui me baborage daremu ne ituge äyebingta."

Yeesu jejige, "Yoo, määme mene toraca gyene." ⁴⁴ Tabe piba pui magebi bau me atatrongărige, Simona ne jejige egä, "Jopăni ai magebi? Cane liba määme mete me abacitine, maane cebine niiye lica năcărite ernge äciseja täápume, mime mule lipu gyene, yepä ai magebi căme ernge teeme ele măcu ca năcisăjige, piba nebo jicisăjige teeme edingăli ca. ⁴⁵ Maane cebine lica natecnite awablame, mime mule liiyepu, yepä căme abacita cabu ca ai magebi te căme ernge jăje natecnanige. ⁴⁶ Maane căme mope olibi migi ca lica napyacite, mime mule liiyepu, yepä tabe te căme ernge miijimiji ngedo ca bii napyacige. ⁴⁷ Cane meebine naajenine egä teeme bucurage conocono mule bine ituge äyebingta, peei name pi teeme owecu baborage gyene căme täápume. Yepä, lui biname me nesae taatu niiya mule ituge äyebingta, teeme matikolä singi taatu pisi nyene."

⁴⁸ Yeesu puma cita ca magebi ne jojige egä, "Määme niiyaniya mule bine ituge äyebingta."

⁴⁹ Piba pui nuuja biname lui cina pui dade gome adnatăreji gemi, teepi teemămu ätemlăjinisi egä, "Laasi nyene ai biname lui te cuta biname bime niiyaniya mule bine yăăyebingemuge?"

⁵⁰ Yeesu piba magebi ne jojige egä, “Acejiyame te meebine näätityäriige mäáme niiya mule cabu ca asatame, ingle maane cebine nätrungite. Äte, ngenecu poode cama ocli.”

8

Poto Magebi cina Yeesu ne Yäätityärusi

¹ Peei padare ingwe ca Yeesu modamoda cewe piiyepu matimati cewe cabu ta otnetnäjiige, puga Miiji Mene biname bine jejananemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me. Teeme twelb abiberäja bägrä cina ten cama otninisi. ² Cuta ten cama puga ge poto magebi, Yeesu lui bine pita cabu ca miiji me itu jaawenemepi piiyepu niiya cable bine itu yääyecräjemepi teeme poto cabu ca. Teeme poto ngii age temi: Yepä lui Mariya, teeme nuuja ngii Magadala tage, Yeesu lui me trupa cabu ca seben niiya cable bine itu yääyecräjemepi. ³ Nuuja teeme ngii Yoana tage. Tabe lui Kusa me coga gwene, Kusa lui te Mopeyame Heroda me mete piiyepu gwidape bine ire jaatwemuge. Cuta nuuja teeme ngii Susana tage, cuta piiyepu bucurage nuuja magebi cina ten cama puga ge. Teepi Yeesu piiyepu teeme abiberäja bägrä bine yäätityäremusi teemerage rarekaake piiyepu gwidape cabu ca.

Ngene ca Agli Mene Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:1-9; Mareko 4:1-9)

⁴ Biname cina Yeesu bau me totninisi maramara cewe cabu ca. Liba bucurage biname cina abasecretnige, tabe ai ngene ca agli mene jebaitnemige egä:

⁵ “Yepä biname te äduji calwacupi me kuu gije bine iisabejame. Egäcäro tabe kuu bine gweeti cabu yiisabäjemige, poto cina gaabe cabu itrametnemige. Puga biname cina kuu bine jibrecäjemisi piiyepu ele cina erwäjemisi. ⁶ Poto kuu cina itrametnemige kula gawe cabu. Kuu cabu ca gije liba tuupletnäriige, teepi maaje me äbitininisi, ingle pui kula gawe cabu niiye lica ge. ⁷ Poto kuu cina itrametnemige pägepäge mete bora me. Pägepäge cina gije cama uutinisi, siige gije bine jetäyemisi. ⁸ Poto kuu cina itrametnemige miijirage gawe cabu. Pui cabu ca gije cina tuupletnäriige, uutinisi, kuu jepänemisi, nuuja cina yepä hanred kuu jepänemisi.”

Yeesu peei mene jejemige, piba babo tage ca jiiicige egä, “Weeme liba tablame piti nemi äteciyame, iteciijinege umle äbitame!”

Agesa Ingle Yeesu Biname bine Yaabiberäjemuge Ngene ca Agli Mene ca (Matayo 13:10-17; Mareko 4:10-12)

⁹ Ingwe ca Yeesu me abiberäja bägrä cina teebine itemlisi pui ngene ca agli mene me aboclomta poto cidi me. ¹⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Lui umle niinäce aboclomtäneji lica ge, egä Acejiyame te lipu biname bine waadena, weebibine umle ituge ceera. Yepä nuuja biname bime bau me cane ngene ca agli mene ca jiiicune, ai name pi ‘puu ire acita cabu, teepi lica jääpänusi, piiyepu puu äteciya cabu, teepi lica umle läbitininusi.’ ”

Yeesu Ngene ca Agli Mene ne Eboclomtige Kuu Gije Iisabeja poto cidi me (Matayo 13:18-23; Mareko 4:13-20)

¹¹ Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane kuu gije iisabeja poto cidi me mene ne eboclomtenine: Pui kuu lui epu pana Acejiyame me mene liiyepu. ¹² Lui kuu cina gaabe cabu itrametnemige, pui gawe epu pana biname lui cina Miiji Mene yäätecijemuge, yepä Satani te läduge, pui mene ne wata yääyebliingtuge teeme ngenecu bora ca, ingle tabe singi lica ge teepi pui mene ätrungame, piba teeme niiya cabu ca äsecerame. ¹³ Lui kuu cina kula gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäätecijemuge, gege cama yaacatusi, yepä epu pana gije me braju te äblicäco kula gawe bora abacitame, pui mene te äblicäco teeme ngenecu bora me abacitame. Matikolä padare teepi jäätrungusi, yepä apicetnära te liba täduge, teepi piba teeme ätrunga ne

yaabmalusi. ¹⁴ Lui kuu cina pägepäge mete cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina Miiji Mene yäatecijemuge, yepä teeme ngenecu mäpu, coo teeme bucurage gwidape, coo piyepu teeme singi ai ireclota me gege mule täapume, peei cina pägepäge seeasea pana Miiji Mene ne jäätäyusi. Peei name pi teeme ireclota cabu pui mene te äblicäco nuuja kuu waweneme. ¹⁵ Lui kuu cina miiji gawe cabu itrametnemige, pui gawe lui epu pana biname liiyepu lui cina miijirage piyepu toraca ngenecu cama Miiji Mene yäatecijemuge, ngenecu cabu cängena joomlusi, piyepu durau cäco miijimiji mule bine jaawenemusi kuu täapume.”

Ngene ca Agli Mene Lampa poto cidi me
(Mareko 4:21-25)

¹⁶ “Nuuja biname te lampa ne lica jaabotuge, piba diiba ca yäätrugäruge coo yaacituge dade lolebora me. Yepä, tabe lampa ne cabu je yaatecwantuge, piba biname lui cina mete me yäabäcnusi, teepi lampa apaclyera ne jääpänusi.

¹⁷ Pepu pana ge page biname bime bau ca gena ämlitäneji gyene, pajecu me pagege äbita teeme täapume, piyepu lui mule biname cina umle lica gemi page, teepi pagege umle äbita.

¹⁸ Peei name pi weene cängena ngene jotwananineye lipulipu ätecijame, inge lui biname me umle pisi nyene, Acejiyame teebine cerämu pa yäacärepi; piyepu lui biname me umle lica gyene, Acejiyame teeme bau ca pa yaacatepi lui matikäli umle tabe apu angi egä pisi nyene.”

Mene Yeesu me Ingle Biname poto cidi me
(Matayo 12:46-50; Mareko 3:31-35)

¹⁹ Yeesu me mage piyepu iganewale cina teeme bau seclige, yepä teepi äblicäco teeme mameta me otni biname tomi name pi. ²⁰ Yepä biname te Yeesu ne piba jejige egä, “Määme mage piyepu iganewale mete kaake poto je jeclajutemige. Teepi singi mäame täapume.”

²¹ Yeesu piba iyeta biname bine jejemige egä, “Lui cina Acejiyame me mene jäätecijsi piyepu yaacatusi waweneme, teepi cäme täapume epu pana mage piyepu iganewale liiyepu.”

Yeesu Sawa cabu Buuwe ne Jiibige
(Matayo 8:23-27; Mareko 4:35-41)

²² Nuuja bimu Yeesu teeme abiberäja bägrä cama acetnärige poo cabu me, teebibine jejemige egä, “Mine sawa ne yuuresi nuuja poto doru me,” siige teepi abyemärinisi.

²³ Poo te liba niye cabu ädige, Yeesu ute ogrige. Piba baborage buuwe te tipwäjige sawa cabu. Pui poo cabu uule kuu cina tatarweräjenisi, poo te mameta abuma. ²⁴ Puma cita ca Yeesu me abiberäja bägrä cina awetenäjininisi teeme mameta me, teebine elotnantisi ute cabu ca, jejisi egä, “Abiberäja biname, mine labumetninago!”

Yeesu abujängtige, buuwe piyepu uule kuu bine kokre mene ca jiibemige, siige sawa te bulubulu mataru enajige. ²⁵ Tabe piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Lese nyene weeme ätrunga?”

Teepi wälu piyepu mutäcäco äbitininisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai biname tabe laasi nyene? Tabe mene jejemige buuwe piyepu uule bine, siige teepi jitecijsi teeme mene!”

Yeesu Niya Cable cama Biname ne Itityäriige
(Matayo 8:28-34; Mareko 5:1-20)

²⁶ Teepi poo cabu eclige ngälu atyarininisi Gerasene* biname bime gawe cabu. Pui gawe lui Galilaya sawa nuuja poto doru ca. ²⁷ Yeesu liba poo cabu ca arpatige doru

* **8:26:** Gerasene: Gerasene piyepu Gadara biname lui yepä biname gemi.

me, yepä pui cewe biname te opopa eyige ten cama, lui biname ne niiya cable cina yaacananusi. Leca padare cama tabe cäbletääpe cäco waatnetnäjuge, singi lica ge mete cabu lenajame, yepä kula waja cabu yaanajuge, cewe biname cina luma teeme budre biname bine gape yaacranemusi. ²⁸ Pui biname te Yeesu ne liba jepänige, ala abayige, teeme bau me piba itramige, babo tage ca jejige egä, “Yeesu, maane lui Caburage Acejiyame me Bägrä gäte, maane singi gäte cäme täapume ngena wawename? Cane meebine naawejanenine, maane cebine gone sabe nawenute!” ²⁹ Yoo, tabe peei mene jejige, inge Yeesu niiya cable ne bii jejige asatame peei biname ne abmalame. Yoo, bucurage padare pui niiya cable te pui biname ne joomlananuge, ngänuge tabe ätäyäneji yaanajuge ayana seea teeme ime piyepu ernge cama, pepu padare cabu tabe ayana seea bine yaagabicmuge, siige cable te piba teebine yaacanuge daapo taatu cewe cabu me.

³⁰ Yoo, Yeesu teebine itemlige egä, “Maane ngii laasi näte?”

Tabu jejige egä, “Cane ngii lui Sange,” inge bucurage niiya cable teeme trupa cabu yaacrajuge. ³¹ Pui cable cina Yeesu ne jejisi egä, “Gone cibibine nityepininute piyemrage cupicu cabu me.

³² Puga ge teeme mameta je baborage ngeerangera blome tomi lui cina podo wajwa cabu deedei täapume yuunguretnäjemisi. Pui niiya cable cina Yeesu ne jejisi teebibine ätyepame blome bime trupa ngalebora me; siige tabe teebibine piyeme jityepemige. ³³ Yoo, cable cina pui biname ne ebmalisi, blome cabu me ebäcnisi, siige iyeta pui blome cina podo cabu ca uuwametnige, sawa niye bora uupletnäriige, puga abumitnige, siige.

³⁴ Pui blome ire atwi biname cina liba peei ne jepänisi, teepi cewe me uuwametnige, idre ne ecanenisi matimati cewe cabu ta piyepu pui babo cewe cabu me. ³⁵ Cewe biname cina äsecrärige pui mule ne päpäname. Teepi liba Yeesu bau me eclige, piba pui niiya cable cama biname ne jepänisi Yeesu gome adnatäneji ge, cäbletääpe asigräneji ge, piyepu miiji ngene atwanena cama ge. Teepi piba iyeta wälu äbitininisi. ³⁶ Lui biname cina peei mule ne jepänisi, teepi nuuja biname bine jejemisi Yeesu lipu peei biname ne miiji me jewenige. ³⁷ Puma cita ca iyeta pui Gerasene gawe biname cina Yeesu ne jejisi teeme bau ca äyeblyngtame, inge teepi mage wälu gemi. Peei name pi Yeesu poo cabu ca acenutige otnime. ³⁸ Piba pui biname, cable cina lui ne ebmalisi, tabe Yeesu ne jejige egä, “Nää, lipu gäne cane maane cama otnime?”

Yepä, Yeesu teebine jityepige apu mene cama egä, ³⁹ “Maane ama. Cewe me acnenuti biname bine jajanenime Acejiyame te ngena miiji mäame täapume bii naawenige.”

Pui biname te puma cita ca iyeta pui cewe cabu otnetnäjige, biname bine jejananemige Yeesu ngena ne teeme täapume jewenige.

*Yairus me Ngulebägrä piyepu Pita cama Magebi
(Matayo 9:18-26; Mareko 5:21-43)*

⁴⁰ Yeesu liba atyaramtuge sawa nuuja poto doro me, biname tomi puga ge teebine jewablisi, inge teepi iyeta teeme acnenuta täapume jewagrijenisi. ⁴¹ Piba biname ngii Yairus te teeme bau me atyaramtuge. Tabu lui yepä babo biname gyene pui cewe me abasecretna mete täapume. Tabu teemämu gawe me ajarige Yeesu me ernge gome, teebine ewejanige teeme mete otnime, ⁴² inge teeme bägrä mameta ge budre. Teeme lui yepä taatu bägrä, twelb kämäge cama gwe, ngulebägrä gwe.

Yoo, Yeesu liba abyemärige Yairus me mete otnime, biname bucurage ge tomi cabu, teepi teebine gaabe cabu jityepicäjis. ⁴³ Puga ge biname tomi cabu yepä magebi lui te uudi apira pita cama ge twelb kämäge ngalebora. Tabu iyeta teeme rarekaake ituge apira dokta bime bau otnetnejame, yepä teepi äblicäco teebine miiji me wawena. ⁴⁴ Tabu Yeesu me kaake poto ca toclige, teeme cäbletääpe pepyämu ne joomlige, siige piba taatu ätecitige teeme uudi pita te. ⁴⁵ Yeesu biname bine itemlemige egä, “Laati te cebine noomlige?”

Iyeta biname cina liba aininisi, Peteru piba jejige egä, “Abiberäja biname, biname piti nemi iyeta poto ta, meebine naawaclomtisi, teepi te iyeta näädudnecäjisi.”

⁴⁶ Yepä, Yeesu jiicige egä, “Yepä biname te cebine bii noomlige. Cane asicnantine egä căme kokre te basatige.” ⁴⁷ Pui magebi liba ngene ca beglige egä tabe äblicăco ge ämlita, ngena te teeme täapume bäbitige, tabe piba aloneca cama oclige, Yeesu me opo gaabe utramige. Tabe piba biname bime sobe cabu teebine jejige ngena name pi teeme căbletääpe ne joomlige, piyepu tabe lipu wata miiji me bäbitige. ⁴⁸ Yeesu teebine piba jojige egä, “Băgră, măame ätrunga te meebine miiji bii naawenige. Äte, ngenecu poode cama ocli.”

⁴⁹ Egăcăro Yeesu peei mene jiicige, biname te mene cama tädige pui babo biname me mete cabu ca. Tabe Yairus ne jejige egä, “Măame ngulebăgră te budre gwene. Gone Abiberäja Biname ne papa yaacanute.”

⁵⁰ Yepä, Yeesu liba peei mene itecijige, Yairus ne jejige egä, “Wălu gone, yepä cebine nătrungi. Măame ngulebăgră te miiji pa läbitepi.”

⁵¹ Yeesu liba Yairus me mete me atyaramtige, tabe biname bine jībemige puutucu je, yepä Peteru, Yoane, Yakobu, piyepu pui ngulebăgră me mage babe taatu ten cama abacitige. ⁵² Iyeta biname cina ele engenetnemige pui ngulebăgră täapume. Yeesu teebibine ele jībemige, jejemige egä, “Ele gone! Băgră te budre lica, yepä ute gwene.”

⁵³ Teepi teebine ngange ewăcnisi, ingle teepi umle gemi egä peei ngulebăgră toraca budre gwene. ⁵⁴ Yeesu piba ngulebăgră ne ime gome jwoomlige, babo tage ca jojige egä, “Băgră, arpinanti!” ⁵⁵ Tabe ireclota jepănige, ingle seemo te tacnenutige, siige wata abujăngtige. Siige, Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Ngulebăgră ne deedei ocăreye!”

⁵⁶ Teeme mage babe cina mutăcăco äbităsi. Yeesu teebibine jaajige egä, “Gone nuuja biname bine jaajananemuye ai poto cidi me.”

9

Yeesu Teeme Twelb Abiberäja Băgră bine Jityepăjemige (Matayo 10:5-15; Mareko 6:7-13)

¹ Yeesu teeme twelb abiberäja băgră bine teeme gome tebasecretnemige, teebibine kokre piyepu conocăco ecăranemige iyeta niya cable bine äyecrejame piyepu maramara pita bine äyebłengăjame. ² Tabe piba teebibine jityepăjemige Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me mene jajanename piyepu pita biname bine miiji me wawenecame. ³ Tabe teebibine jejemige egä, “Weene gone nuuja gwidape bine yaawademuye weeme otni täapume. Gone yaawademuye otnetneja suru piyepu diiba. Rarekaake piyepu deedei gone yaawademuye, cuta tuwăngle căbletääpe gone yaawademuye. ⁴ Lui biname cina weebibine jiwablininusi, teeme mete cabu inajininuge ngălu weene pui cewe ne saabmaluye. ⁵ Cewe biname cina liba weebibine lica awabla, pui cewe ne liba saabmaluye, tuuwe bine jăăglubăjemuye weeme ernge cabu ca. Teepi ai mule cabu ca umle läbitininusi egä teepi pagege niya daremu ne păpăna.”

⁶ Siige, abiberäja băgră cina Yeesu ne puga ebmalisi, teepi otnininisi iyeta pui cewe cabu ta, biname bine Miiji Mene jejananemisi piyepu pita biname bine miiji me jewanemisi iyeta poto ta.

Mopeyame Heroda te Ngenecu Wălu pana Äbitige (Matayo 14:1-12; Mareko 6:14-29)

⁷ Yoo, Galilaya probins mope biname Heroda te mene itecijige iyeta Yeesu me waweneca poto cidi me. Pajecu lica ge teeme täapume ngena cina äbitenininisi, ingle biname bime mene maramara ge. Poto biname cina jiicusi egä, “Pama Yoane pui niye ca äciseja biname te budre cabu ca tarpinantige!” ⁸ Nuuja cina jiicusi egä, “Pama Eliya te tabocłomtige.” Piyepu nuuja cina jiicusi egä, “Pama yepä sasa mename biname te

budre cabu ca tarpinantige.”⁹ Heroda piba jiiçige egä, “Peei lui lica ge Yoane, inge cane te itu jaajemepene teeme mope ne äläcnutame; tabe budre ge. Peei biname tabe baa laasi nyene, cane lui poto cidi me mene nätecijige?” Tabe peei name pi äbitenige Yeesu ne päpäname.

*Yeesu Faib Tausen Biname bine Engäremige
(Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Yoane 6:1-14)*

¹⁰ Yoo, ätyepäneji biname cina täcnärinisi, Yeesu ne jejisi iyeta teepi ngena ituge wawena. Tabe piba teebibine ewademige, siige teepi taatu eclige yepä cewe me, ngii Betesaida, ¹¹ yepä biname cina liba umle äbitininisi, teepi Yeesu ne ingwe icwisi. Tabe iyeta teebibine jewablimige, mene jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge, piyepu pita biname bine miiji me jenenemige.

¹² Mämle bimu me liba, teeme twelb abiberäja bägrä cina Yeesu bau me seclige, teebine jejisi egä, “Maane biname bine jityepemi mameta calwacupi cewe me piyepu maramara cewe me teeme deedei piyepu ute puupu bine päpäname, inge biname cäco cewe gyene ai.”

¹³ Yepä, Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene te teebibine deedei ecäremeye.”

Teepi puma cita ca jejisi egä, “Cime nuuja deedei lica gyene, yepä ai faib buluduu piyepu neenenen bumate cibi taatu gemi. Baa, maane singi cine otni deedei aletname ai bucurage biname täapume?” ¹⁴ Yoo, puga ge pama faib tausen rooriye, magebi bägrä cama.

Yeesu teeme abiberäja bägrä bine piba jejemige egä, “Weene biname bine jejemeye adnaterame maramara tomi cabu, fifti pana biname yepäyepä tomi cabu.”

¹⁵ Abiberäja bägrä cina pepu jenenemisi Yeesu me singi liyepu. Iyeta biname cina liba adnatärinisi, ¹⁶ Yeesu piba ewademige pui faib buluduu piyepu neenenen bumate cibi bine. Tabe cabu me ire acitige, Acejiyame ne eso ecärige, pui deedei cibi bine itrecimige, abiberäja bägrä bine piba ecäremige biname bime bau awadename. ¹⁷ Iyeta biname cina teeme ibi jepänisi liba erwäjisi. Piba abiberäja bägrä cina deedei pacupacu diiba bora ebäcnemisi, siige twelb diiba cina tapanininisi.

*Peteru Yeesu ne Jewabudnitige egä Tabe Keriso Sine
(Matayo 16:13-20; Mareko 8:27-30)*

¹⁸ Nuuja taje Yeesu liba ten taatu Acejiyame bau irecu ätumutige, piyepu teeme abiberäja bägrä puga ge teeme gome, tabe piba teebibine itemlemige egä, “Nää, biname cina lipu jiiçusi egä cane laasi näne?”

¹⁹ Teepi jejisi egä, “Poto cina jiiçusi egä maane niye ca äciseja biname Yoane säte. Nuuja cina jiiçusi egä maane Eliya säte. Piyepu nuuja cina jiiçusi egä maane yepä sasa mename biname gäte lui te budre cabu ca tarpinantumete.”

²⁰ Tabe itemlemige egä, “Cije weene, weene lipu jiiçeniye egä cane laasi näne?”

Peteru jejige teebine egä, “Maane Keriso säte, Acejiyame lui ne ituge ätyepa biname bine niya cabu ca äsecerame.

*Yeesu Mene Jiiçemige Teeme Mäpu Padare piyepu Budre poto cidi me
(Matayo 16:20-28; Mareko 8:30-9:1)*

²¹ Piba Yeesu teeme abiberäja bägrä bine kokre cama jejemige egä, “Ai poto cidi me gonerage nuuja biname ne jaji. ²² Tabe cuta jejemige egä, “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane miiji mäpurage gwidape bine pagege päpäna. Yoo, Israela modamoda biname, piyepu modamoda iiwäreja biname, piyepu cotre abiberäja biname, teepi cebine pa nägyepesi, budre me pa nawenepesi, yepä cane ireclota me pa larpinantepene nesae bimu ingwe ca.”

²³ Yeesu puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Biname te liba singi cane cama otnime, tabe miiji teemerage singi bine gawe me acrana, teeme baarge uli ne

palace cabu bimu gaabegabe acanena, siige cebine ingwe äcwi. ²⁴ Ingle lui biname te ai gawecewe ireclota cäme täápume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi, yepä lui te ai gawecewe ireclota täápume wälu cama ire jaatwuge piyepu singi lica cäme ime cabu acitame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi. ²⁵ Yoo, biname te nuuja miiji ne lica cire jääpänepi, ngänu gyene tabe puu iyeta ai gawecewe ne yaacatuge, yepä peei cabu ca teeme ireclota ne yaapesaruge. ²⁶ Yoo, biname te liba ajiri birige cäme täápume piyepu cäme mene täápume, piba cane lui Acejiyame bau ca tädujine biname me äbitujine, cane teebine cire jäägyepene pui padare cane liba jamyacu apaclyera cama cire tacnenutepene ai gawecewe me. Yoo, pui padare cabu Aceji Babe me jamyacu apaclyera piyepu iyeta mename seemo bime jamyacu apaclyera cane cama cirege lenaja. ²⁷ Cane toraca mene weebibine jijenininine egä ama poto lui cina jeclajutäjenemige, teepi lica pagege budre äbita, ngälu teepi pa jääpänepesi Acejiyame te lipu biname bine yaawademusi.”

*Yeesu Mara Opo me Äbitige
(Matayo 17:1-8; Mareko 9:2-8)*

²⁸ Yoo, pama eit bimu ingwe ca Yeesu liba peei mene jaajemepi, tabe Peteru, Yoane, Yakobu naabibine aacanänige podo cabu me irecu ätumutame. ²⁹ Egäcäro tabe irecu ätumutige, teeme opo te piba mara me äbitige piyepu teeme cäbletääpe bulubulurage äbitige, paamlepamle pana. ³⁰⁻³¹ Piba taatu neeneni biname cina cabucewe apaclyera cama puga teeme gome taboclomtäsi. Teepi sasa mename biname Moose naabi Eliya tage. Teepi Yeesu cama mene jicemäsi egä teeme padare mameta ge budre päpäname Yerusalema babo cewe cabu je, tabe lipu Acejiyame me singi pa jaawenepi biname bine ätityerame. ³² Yoo, Peteru piyepu ten cama lui biname teepi ute opo pana aanajänige. Liba peei cabu ca cängena alotneränäni, piba Yeesu ne jamyacu apaclyera cama jepänäni, piyepu peei neeneni biname bine jääpänäni lui ten cama jeclajutäsi. ³³ Pui neeneni liba mameta gegi Yeesu ne abmala, Peteru te piba Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cine miijirage gämi cama. Cine nesae matimati mete bine pa yaarangemesi: yepä mäame täápume, yepä Moose täápume, piyepu yepä Eliya täápume.” Yoo, Peteru cängena umle lica ge tabe ngena mene jicemige.

³⁴ Tabe liba mene cabu jage, carbe te piba tädige, teebibine aacwabänige. Abiberäja bägrä cina wälu me äbitininisi carbe te liba icwabemige teebibine. ³⁵ Piba carbe cabu ca tagepogogo te tädige egä, “Ai lui cäme bägrä gyene, cane teebine jejujine cäme kaakesea wawena täápume. Weene teebine jitecijeyel!”

³⁶ Liba apirige pui tagepogogo te, teepi Yeesu ne taatu jepänäni. Yoo, abiberäja bägrä cina peei poto cidi me bojä me äbitininisi. Pui padare cabu teepi lica nuuja biname ne jaji ngena ne bii jepänisi.

*Yeesu Miiji Jewenige Niiya Cable cama Bägrä ne
(Matayo 17:14-18; Mareko 9:14-27)*

³⁷ Nuuja bimu teepi liba podo cabu ca täinetnänige, bucurage biname cina ten cama opopa eyisi. ³⁸ Biname tomi cabu ca yepä biname te babo tage cama Yeesu ne jejige egä, “Abiberäja biname, cäme bägrä ne jepäni. Tabe lui cäme yepä taatu imäbägrä gyene. ³⁹ Niiya cable te teebine liba joomluge ala abayename jaawenuge, piba tabe uumanumana me läbituge, teeme tage cabu ca mote acwe cina täsuge. Cable te teebine jäje joomlanuge, teeme tääpe ne iyeta sabe jaawenuge. ⁴⁰ Cane mäame abiberäja bägrä bine liga jaajemune pui cable ne äyebliingtame, siige teepi äblicäco ge.”

⁴¹ Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene ätrunga cäco biname gemi, weeme mule lui niyarage gyene! Luma ngälu padare cane miiji weene cama lenaja? Luma ngälu padare cane miiji weeme ätrunga cäco mule päpäna?” Tabe piba pui biname ne jejige egä, “Bägrä ne secani!”

⁴² Egäcäro bägrä te tädige, cable te teebine ijarige gawe cabu, tabe juumemige. Yeesu piba niiya cable ne jejige äyebliingtame, imäbägrä ne miiji me jewenige, piba teeme babe bau me ewecnistige. ⁴³ Siige, iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi Acejiyame me babo kokre name pi.

Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 17:22-23; Mareko 9:30-32)

Yoo, biname cina mage ngene jotwananinisi Yeesu me mara mule poto cidi me, ⁴⁴ piba Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene cängena ngene jotwananiniye ai mene poto cidi me: Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, teepi cebine biname bime ime cabu pa nacitepesi.” ⁴⁵ Yepä, abiberäja bägrä cina teeme mene ne opo lica ewatnisi, ingle teeme täapume ämlitäneji pana ge pui mene, peei name pi teepi cängena umle lica ge, piyepu teepi wälu ge teebine ätemlame.

Laasi Nyene Baborage
(Matayo 18:1-5; Mareko 9:33-37)

⁴⁶ Abiberäja bägrä cina gije jebacitisi atraname egä laati te teeme cabu ca baborage pagege äbita. ⁴⁷ Yeesu teeme ngene atwanena umle ge, peei name pi bägrä matikolä ne ala tosoglicige teeme opo gaabe je aclajutame. ⁴⁸ Tabe piba abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biname lui te apu matikolä bägrä ne jaawabluge cäme ngii cabu, tabe cuta nawabluge cebine; piyepu biname lui te cebine nawabluge, tabe Acejiyame ne cuta jaawabluge lui te cebine nätyepuji. Yoo, weeme cabu ca lui te matikolä gyene biname bime opo gaabe, tabe sine baborage Acejiyame me opo gaabe.”

Lui te Mibibine Lica Nicisärmutininuge, Tabe Lui Mime täapu Myene
(Mareko 9:38-40)

⁴⁹ Yoane te piba jejige egä, “Abiberäja biname, cine biname ne jepänisi lui te niiya cable bine yääyecräjemuge mäame ngii cabu. Cine teebine jejisi peei mule ne abmalame, ingle tabe lica mine cama labasutuge.”

⁵⁰ Yeesu piba Yoane piyepu nuuja abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Teebine gone jiiBUYE, ingle biname lui te mibibine lica nicisärmutininuge, tabe lui mime täapu myene.”

Yepä Cewe Samariya Gawe cabu, Puma Biname cina Yeesu ne Jigyisi

⁵¹ Yoo, Yeesu me acnenuta padare cabucewe me seeji mameta me täbitige, tabe ngene piba jotwige Yerusalema me otnime, siige abyemärige. ⁵² Tabe biname bine niinäce gaabe me jityepemige Samariya gawe cabu yepä cewe me teeme lenaja puupu ne amaceträjäme. ⁵³ Yepä, pui cewe biname cina singi lica ge teebibine puupu ceerame, ingle teepi umle ge egä tabe mara iiwäreja mule täapume Yerusalema me ädenige. ⁵⁴ Yoo, abiberäja bägrä Yakobu naabi Yoane liba peei ägyi mule ne jepänäsi, teepi claabe cama jejäsi egä, “Yageyame, nää maane singi gäte cine Acejiyame ne awejename muye ne ätyepame ai biname bine aglecame?”

⁵⁵ Yepä, Yeesu atadrentige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige pepu mene gone iicemame. ⁵⁶ Puma cita ca teepi iyeta abyemärinisi nuuja cewe otnime.

Mene Yeesu ne Ingwe Äcwi poto cidi me
(Matayo 8:19-22)

⁵⁷ Teepi liba teeme gaabe cabu otninisi, yepä biname te Yeesu ne jejige egä, “Ngänu gyene maane liiyeme ädenite, cane mäame ingwe ädenine!”

⁵⁸ Yeesu teebine jejige egä, “Poks bime bora piti nemi lenaja täapume, piyepu ele bime mete uli cabu piti nemi, yepä cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme täapume puupu lica gyene cäme mope acitame. Nää, maane singi gäte pepu otnetnejame cane cama ireclota täapume?”

⁵⁹ Yeesu piba nuuja biname ne jejige egä, “Tädi, cane cama otnime,”

Yepä, pui biname te jejige egä, “Babo biname, cane singi gäne meebine ingwe äcwime, yepä cane lipu gäne niinäce otni cäme babe ne gape acitame?”

⁶⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Laati bemi seemo ireclota cabu budre, teeme täápume ebmalepi budre biname bine gape cabu acraname; yepä maane ädi, biname bine jajanenname Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge.”

⁶¹ Nuuja biname te jejige, “Babo biname, cane maane cama ädenine, yepä cane niinäce cäme binamewale bine yewo tawenemene.”

⁶² Yeesu teebine jejige egä, “Lui biname te gije labacituge gawe ängwädname cooso piiyepu ängwädna gwidape cama, piba latadrengtuge ingwe gaabe ireme, tabe miiji biname lica birige Acejiyame me biname bine waadena kaakesea täápume.”

10

Yeesu Sebentituu Biname bine Jityepäjemige

¹ Yoo, peei ingwe ca Yeesu sebentituu biname bine jejäcremige, neeneni neeneni jityepäjemige niinäce otnime iyeta cewe tabe liiyeme singi ingwe ca otnime. ² Tabe teebibine jejemige egä, “Ai padare lui epu pana calwacupi gyene liiyepu, deedei luma bucurage, yepä kaakesea biname nesae gemi pui deedei waadename. Miiji Yageyame ne awejena egä tabe kaakesea biname bine pa jäätjepemepi biname bine teeme bau me waadename. ³ Äte naaclege! Cane weebibine maamoi plongo pana jityepininine, girigale drego pana biname cina luma icrajenige. ⁴ Gone rarekaake waadena, cuta diiba piiyepu ernge gwidape gone waadena. Awabla je gone aclajutame gaabe cabu. ⁵ Weene lui mete me labacitinuye, niinäce jicuye egä, ‘Poode yaanajege iyeta ai mete biname cabu.’ ⁶ Yoo, biname liba pisi nyene lui te singi poode cama lenajame, pui poode te piba teeme bau yaanajuge, yepä liba puma pepu biname lica gyene, peei poode te piba pa tacnenutepi weeme cabu me. ⁷ Weene pui yepä mete cabu pa inajipi, gone mete maramara cabu waatninuye. Lipu deedei piiyepu niye bine teepi icärininusi, weene miiji gemi peei bine ärwäja piiyepu änäja, ingle biname miiji gemi daremu ne päpäna teeme kaakesea cabu ca. ⁸ Yoo, weene liba nuuja cewe me labacitinuye, piiyepu pui cewe biname cina weebibine jiwablininusi, teepi lipu deedei icärininusi, peei bine yäärwäjuye. ⁹ Pita biname bine miiji me jaawenemuye pui cewe cabu, piiyepu biname bine jaajemuye egä, ‘Acejiyame mameta gyene weebibine waadename.’ ¹⁰ Yepä, weene liba cewe me labacitinuye, piiyepu cewe biname cina liba lica jiwablininusi, piba cewe gaabe cabu jiclajutinuge, piba jaajemuye egä, ¹¹ ‘Cine weeme cewe tuuwe bine jiglubäjenemisi cime ernge cabu ca awabame egä pepu ätecija cäco mule lui miiji lica gyene. Yepä, weene ngene gone ätrimela egä Acejiyame mameta ge weebibine waadename, yepä weene peei ne bii jigyiye.’ ¹² Siige, cane weebibine umle jiwenininine egä atrana bimu cabu Acejiyame me daremu pui cewe täápume mäpurage cirege äbita Sodoma cewe me daremu cabu ca.”

Ätrunga cäco Cewe poto cidi me (Matayo 11:20-24)

¹³ “Korasine cewe biname, babo niyarage cirege weeme täápume! Betesaida cewe biname cuta piiyepu, babo niyarage cirege weeme täápume! Cane lui ciitaca mule bine ituge wawena weeme bau me, liba peei bine Turo piiyepu Sidona cewe biname bime bau me cire jaawenemejine, teepi teeme niya mule bine cire yaabmalecmejisi, cäme bau cire tatatrongärinejisi. Teepi ragre cire lasigrärinejisi, piiyepu mriibe ca cire lapyacinejisi awabudnitame egä teepi ituge abmaläcema teeme niya mule bine. Puu weene te ciitaca mule bine ituge päpäna, yepä weene licarage cäme bau me tatatrongäripeye. ¹⁴ Yoo, atrana bimu cabu Acejiyame me owecu Turo piiyepu Sidona cewe biname bime täápume baborage cirege äbita, teeme owecu cabu ca Korasine piiyepu Betesaida cewe

biname bime täápume. ¹⁵ Cuta weene Kaprenauma cewe biname, nää weene toraca apu jingenininige egä Acejiyame te weebibine cabu me jiwennininige? Eewe, weene gawerage me cirege otni, niiya puupu cabu me, weeme ätrunga cäco mule name pi.”

¹⁶ Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo, lui cina weeme mene jitecijnusi, teepi cuta cebine nätecijusi, piyepu weebibine lui cina jigynusi, teepi cuta cebine nägyusi, cuta piyepu lui cina cebine nägyusi, teepi cuta teebine jäägyusi lui te cebine itu nätyepuji.”

Sebentituu Biname cina Täcnärininisi

¹⁷ Siige, pui sebentituu biname Yeesu lui bine jäätyepemepi, teepi ngenecu gege cama täcnärininisi, Yeesu ne jejisi egä, “Niiya cable cina biname bime cabu ca läyeblynginusi, cine liba teebibine mäame ngii cama jaajemusi!”

¹⁸ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, cane Satani ne jääpänepene, tabe paamlepamle pana saatramepi cabucewe cabu ca. ¹⁹ Nätecijeye, cane weebibine kokre ituge ceera uutrutame mime cubuyame Satani cabu ca. Weene ibibi gemi cobyame piyepu potetagetage cabu otni; nuuja gwidape te äblycäco weebibine niiya wawena. ²⁰ Yoo, weene gege gemi, ingle weeme mene te niiya cable bine yäyeblyngemuge, yepä nuuja gwidape baborage gyene peei cabu ca. Weene miiji baborage ngenecu gege läbitininuye, ingle naace gyene weeme ngii oogäräneji piti nemi cabucewe je Acejiyame bau.”

*Yeesu Eso Ecäriige Teeme Cabucewe Babe ne
(Matayo 11:25-27; 13:16-17)*

²¹ Yoo, pui padare cabu Aceji Seemo te babo ngenecu gege me jewenige Yeesu ne. Yeesu jejige egä, “Cäme Babe, maane lui Yageyame gäte cabucewe piyepu gawecewe täápume. Cane meebine babo eso näcärenine naace täápume egä maane ai gwidape bine ituge ämletna umle biname piyepu miijimiji mopemuli biname bime bau ca, siige abiberäja cäco biname bime bau me ituge aboclomäja. Yoo, Babe, peei lui mäame miijirage singi gyene.”

²² Yeesu puma cita ca biname bine jejemige egä, “Cäme Babe te iyeta gwidape itu saabmalemepi cäme ime cabu me. Nuuja biname te umle lica gyene cäme täápume, cane lui Aceji Bägrä gäne, yepä Babe taatu umle gyene. Piyepu nuuja biname te umle lica gyene Aceji Babe täápume, yepä cane teeme Bägrä taatu umle gäne, cuta piyepu lui biname täápume cane singi teebine aboclom-ta, teepi taatu umle gemi.”

²³ Yeesu piba atatrongtige teeme abiberäja bägrä bime bau me, teebibine taatu jejemige egä, “Babo ngenecu miiji weeme täápume lui cina ai gwidape bine irecu ca jepänenemiye. ²⁴ Cane weebibine jijenininine egä sasa cabu ca bucurage mename biname piyepu mope biname cina babo singi ge päpäname, weene page lui mule bine jepänenemiye, yepä teepi lica itu jepänemujisi, piyepu teepi babo singi ge ätecijame weene page lui mene itecijenenige, yepä lica itu itecijinuji.”

Ngene ca Agli Mene Samariya Biname me Miiji Mule poto cidi me

²⁵ Yepä cotre abiberäja biname te Yeesu gome jeclajutige. Tabe singi Yeesu me abiberäja ne apicetnerame, peei name pi itemlige egä, “Abiberäja biname, cane miiji ngena ne wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁶ Yeesu teebine jejige egä, “Oogäräneji Mene te lipu jiicenige? Maane ngena mene bine peei cabu yaacnemute?”

²⁷ Pui biname te jejige egä, “ ‘Biname te miiji Acejiyame teeme Yageyame täápume singi iyeta teeme ngenecu cama, iyeta teeme seemo cama, iyeta teeme kokre cama, piyepu iyeta teeme ngene atwanena cama,’ piyepu, ‘biname te miiji teeme nuuja biname ne yepä pana singi cama jaawenuge tabe lipu singi cama teemämu lasicnantuge.’ ”

²⁸ Yeesu jejige egä, “Mäame mene conocäco gyene. Peei ne liba jaawenute, maane piba iyeteta ireclota cire jepänepi.”

²⁹ Yepä, pui cotre abiberäja biname te singi teeme mene conocäco me wawename biname bime opo gaabe, peei name pi tabe Yeesu ne cääri itemlige egä, “Cane miiji lui biname tääpume pepu wawena?”

³⁰ Yeesu teebine ngene ca agli mene ca umle jewenige apu egä, “Yoo, yepä biname te äduji Yerusalemä ca Yeriko me. Gaabe cabu ero biname cina teebine joomlisi, iyeta teeme gwidape bine jiiirecimisi, teebine eglisi, gaabe gome ebmalisi ejijejija. ³¹ Yepä iiwäreja biname te pui gaabe cabu ädige, liba biname ne jepänige ätwitäneji, gaabe nuuja poto ca ädige. ³² Cuta yepä iiwäreja biname me ätitye-rayame te ädige, pui biname ne liba jepä-nige, mameta me ädige ireme, piba gaabe ne jeclänu-tige, nuuja poto ca ädige. ³³ Puma cita ca yepä Samariya gawe biname te pui gaabe cabu cuta ädige, liba pui biname ne dupe cama jepänige, siige babo owecu me äbitige. ³⁴ Tabe teeme bau me ädige, olibi migi piyepu waina niye dupe cabu icranemige, piba cäbletääpe pläsu ca jetäyemige dupe bine. Tabe piba pui dupe biname ne teeme dongki cabu etecwamtige, otnetneja biname bime mete me ecanige. Tabe puga teebine ire jetwige. ³⁵ Nuuja bimu tabe neeneni silba rarekaake bine aasatige, pui otnetneja mete ire atwi biname ne ecäridge, jejige, ‘Peei biname ne cängena ire jetwepi! Ai rarekaake liba ibibi lica gyene, cane cerämu meebine pa nääcärepe, cane liba ai gaabe cabu pagege acnenuta.’ ”

³⁶ Siige, Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname ne itemlige egä, “Lipu gyene mäame ngene atwanena? Pui nesae biname cabu ca laati te dupe biname ne toraca biname me jewenige?”

³⁷ Cotre abiberäja biname te jejige egä, “Pui biname lui te teebine owecu cama itityäridge.”

Yeesu jejige egä, “Maane ädi, pepu pana mule bine jaawenemute!”

Yeesu Maareta Mariya naabibine Äädäridge

³⁸ Yoo, Yeesu teeme abiberäja bägrä cama gaabe cabu liba eclige, yepä cewe me atyarige. Puga yepä magebi ngii Maareta teebine teeme mete cabu jewablige. ³⁹ Teeme maade Mariya puga ge. Tabe Yeesu gome adnatige, iyeta teeme abiberäja mene cängena utecijige. ⁴⁰ Yepä, Maareta iyeta teeme maramara mete kaakesea name pi ngenecu mäpu me äbitige, puma cita ca Yeesu bau me oclige, jejige egä, “Yageyame, maane lica jepänite egä cäme maade te iyeta kaakesea cäme bau me sebmalemige? Teebine joji cebine ätityerame!”

⁴¹ Siige, Yageyame teebine jojige egä, “Maareta, Maareta, bucurage gwidape cina meebine ngenecu mäpu me naawenenisi, ⁴² yepä pisi nyene yepä taatu baborage gwidape. Mariya peei miiji gwidape bii jepänige, siige peei ne lica gyene teeme bau ca uutecra.”

11

Yeesu me Abiberäja Irecu Ätumuta poto cidi me (Matayo 6:9-13; 7:7-11)

¹ Nuuja taje Yeesu Acejiyame bau me irecu ätumutige yepä cewe cabu. Teeme irecu ätumuta liba siige, yepä teeme abiberäja bägrä te teebine jejige egä, “Yageyame, nibiberäjinini cibibine irecu ätumutame, Yoane teeme abiberäja bägrä bine lipu itu sebiberäjemumi.”

² Yeesu piba teebibine jejemige egä, “Weene liba irecu lätimutinuye, apu jicemuye egä: ‘Babe,

Määme miijirage ngii ne opo gaabe me naacitesi.

Maane tädepi biname bine waadename.

³ Cime bimu gaabegabe deedei nicäranipi.

⁴ Cime niya mule bine yäyebblengemute.

Iyeta nuuja biname bime niiya mule cime täapume cine cuta iyebhengemepi cime ngene atwanena cabu ca.

Cuta gone cibibine niwadininite mäpurage apicetnära cabu me.' ”

⁵ Siige, Yeesu piba teeme abiberäja bägerä bine ngene ca agli mene jejemige egä, “Pama weeme yepä te teeme biname bau me läduge ciye duusa, teebine jaajuge egä, ‘Cäme biname, maane nesae buluduu watata näcäri. ⁶ Cäme yepä biname te teeme gaabe cabu ca bii tatyaramtuge. Cäme nuuja deedei lica gemi teebine ceerame.’ ⁷ Yoo, mäame biname te mete cabu ca piba meebine naajuge egä, ‘Gone cebine sabe nawenute, inge cime grana armeji gyene; cine iyeta bägerä cama ute puupu cabu temi. Cane äblicäco gäne arpinenta mäame singi gwidape ceerame.’ ⁸ Yoo, ngänu gyene tabe teeme biname ge, tabe singi lica ciye duusa arpinentame buluduu ceerame, yepä cane weebibine jjenininine egä, tabe pa larpinantege iyeta teeme singi gwidape ceerame, pui nuuja te liba ajiri lica teebine jäje ätineräja. ⁹ Yoo, peei name pi cane weebibine jjenininine: Acejiyame ne itinäreye, tabe pa icäripi; jirngeye, weene pa jepänepeye; eyäjeye, piba Acejiyame te gaabe pa jiiitnepi weeme täapume. ¹⁰ Ingle iyeta lui cina yäätinärusi, teebibine yäacäremusi; lui cina jäärngusi, teepi jääpänusi; piyepu lui cina yäyäjusi, gaabe teeme täapume jiiitnusi. ¹¹ Yoo, weene lui babe gemi, weeme bägerä cina liba cibi täapume jaji, weeme nuuja te licarage teeme bägerä ne niyarage cobyame ne ceera. ¹² Co, tabe liba paulo kuu täapume jaji, weeme nuuja te licarage potetagetage ne ceera. ¹³ Toraca gyene, weene miiji biname lica gemi, yepä weene umle gemi miiji gwidape taatu bägerä bine ceera. Siige, mime Babe cabucewe je lui miijirage gyene iyeta biname cabu ca, tabe Aceji Seemo toraca pa täätyepipi teeme bau me lui cina teebine yäätineräjusi.

*Yeesu piyepu Beelsebul, Satani ca Lui ne Cuta Einenisi
(Matayo 12:22-30; Mareko 3:20-27)*

¹⁴ Yeesu te yepä niiya cable ne biname cabu ca iyecräjige. Pui cable te äblicäco mene iicana, peei name pi liba asatige, tabe pui biname te piba gije abacitige mene iicaname. Tomi cabu lui biname cina mutäcäco äbitininisi, ¹⁵ yepä poto cina walya mene jiiicisi egä, “Beelsebul lui niiya cable bime mopeyame gyene, tabe te teebine kokre ecäranenige niiya cable bine äyecrejame.”

¹⁶ Yoo, nuuja biname cina singi Yeesu me kokre ne apicetne-rame, peei name pi teebine jejisi mara ciitaca mule wawename, awabame teeme kokre liba Acejiyame bau ca täduge. ¹⁷ Yepä, Yeesu teeme ngene atwanena umle äbitige, teebibine jejemige egä, “Nuuja gawe biname cina liba labelaninusi teemeteme cubu me, teepi wata lapirininusi, cuta piyepu inge biname cina liba teemeteme labelaninusi cubu me, peei inge te wata lapiruge. ¹⁸ Peei name pi Satani me niiya cable cina liba maramara tomi cabu läbitininusi, teemeteme laglinusi, Satani me waadena mule te piba lipulipu kokre lenaja? Yoo, weene apu jiiicemuye egä Beelsebul, lui ne Satani ca yaainusi, tabe te cebine kokre näcärüge teeme niiya cable bine äyecrejame. Peei toraca lica gyene, inge Satani singi lica gyene teeme niiya cable bine biname cabu ca äyecrejame. ¹⁹ Yoo, poto weeme abiberäja bägerä cina niiya cable bine cuta yääyecräjemusi. Luma cita ca teeme kokre peei mule ne wawename? Licarage Beelsebul bau ca. Peei name pi weemerage abiberäja bägerä cina jaawabudnitusi egä weeme mene cäme poto cidi me lui conocono gyene. ²⁰ Eewe, cäme kokre lui Beelsebul, coo Satani, bau ca lica gyene. Cäme kokre niiya cable bine äyecrejame lui Acejiyame me ime cabu ca gyene. Peei kokre te jaawabudnituge egä Acejiyame me biname bine waadena mule te ituge atyaramta weeme bau me.

²¹ “Yoo, Satani te apu pana gyene kokre biname, lui te teeme cubu gwidape cama teeme mete gome ire cama yaanajuge, siige iyeta teeme gwidape cängena yaacrajuge, ²² yepä cane lui te teeme cabu ca kokre gyene, cane liba teebine joomlune, cubu cama yuutrutune, iyeta teeme cubu gwidape bine piba juutecrone, tabe lui bine jäätrungemuge, siige teeme ero ca awadäneji gwidape bine piba jaabelanemune.

²³ “Yoo, laati te cäme biname lica gyene, tabe cebine näcisärmütuge; piyepu laati te cäme bau me lica taabasecretni-muge, tabe yaaplidnäremuge.

*Yeesu me Mene Niiya Cable me Acnenuta poto cidi me
(Matayo 12:43-45)*

²⁴ “Yoo, niiya cable te liba biname cabu ca lasatuge, tabe niiye cäco cewe cabu ta waatnetnäjuge, puupu ne jäärnguge ngene oocaname. Liba lica jääpänuge, tabe jüicuge egä, ‘Cane acnenine piyeme, cane lui mete ne sebmalumene.’ ²⁵ Tabe siige lacnuge, mete ne jääpänuge lui apretnäneji piyepu cängena acranäneji ge. ²⁶ Tabe piba läduge seben mage niyarage cable bine arwojame, siige teepi iyeta saacluge pui biname cabu lenajame. Niinäce pui biname miiji lica birige, yepä page tabe siige mage niyarage me läbituge.”

Toraca Gege

²⁷ Yeesu liba pui mene bine jüicemige, biname tomi cabu ca yepä magebi te babo tage ca jejige egä, “Gege gwene pui magebi lui te meebine itu naplimluji, ngame näcäranuji!”

²⁸ Yeesu teebine jojige egä, “Teepi toraca gege gemi lui cina Acejiyame me mene cängena yäatecijemuge piyepu jaawenusi.”

*Biname cina Singi Ge Yeesu Ciitaca Mule Wawename
(Matayo 12:38-42)*

²⁹ Biname cina Yeesu gome liba tomi yootisi, tabe piba teebibine jejemige egä, “Weene lipu niyarage biname gemi page ai padare cabu lui cina ireclota gemi! Weene singi gemi cäme bau ca ciitaca mule ne päpäname, yepä weene nuuja ciitaca mule ne lica pa jepänepeye, yepä taatu Acejiyame me mename biname Yoona täapume lipu mule te äbituji, peei ne pa jääpänesi. ³⁰ Yoo, Yoona täapume lipu ituge äbita, peei te Ninewa biname bime täapume itu jewabudnituji egä teeme mene lui Acejiyame bau ca ge. Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme täapume lipu pagege äbita, peei te pa jaawabudnitepi egä cäme mene ai padare cabu lui Acejiyame bau ca gyene. ³¹ Yoo, atrana bimu cabu Siiba gawe mope magebi lui sasa padare cabu onajuji, teebine liba weene cama cire twaarpinantepi atrana täapume, tabe weebibine cire jiwabipi egä weene ätecija cäco biname gemi, inge tabe mage cudecewe ca tocluji uule poto ca Solomona me umle mene ätecijame. Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane age säne baborage Solomona cabu ca. ³² Yoo, atrana bimu cabu Ninewa cewe biname cina cirege abujenga, weebibine cire jiwabipesi egä weene ätecija cäco gemi, inge teepi te niiya mule cabu ca itu tatatrongärininujisi, liba Yoona me mene itecijemuji. Yoo, cane age säne baborage Yoona cabu ca, yepä weene singi lica gemi cäme mene ätecijame!”

*Irecu Lui Tääpe me Lampa Gegi
(Matayo 5:15; 6:22-23)*

³³ Nuuja biname te lica lampa ne jaabotuge piba yäämlituge, coo diiba ca yäätrugäruge, yepä tabe cabu me yaatecwantuge. Piba biname cina apaclyera ne jääpänsi mete cabu me, liba yääbäcnusi. ³⁴ Yoo, irecu lui lampa pana gegi tääpe täapume. Määme irecu liba miiji birige, määme tääpe te, iyeta apaclyera taatu birige, yepä määme irecu liba niiya birige, määme tääpe te cuta krokeciye cabu yaanajuge. ³⁵ Yoo, cängena ire egä määme cabu lui apaclyera te lica krokeciye gyene. ³⁶ Siige, määme cabu apaclyera te liba babo läbituge, piyepu määme cabu nuuja krokeciye liba lica birige, piba määme ireclota iyeta lui apaclyera cabu birige, epu pana apaclyera te lampa cabu ca meebine lipu naapaclyäruge.

*Parisea Sigu Biname piyepu Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me
(Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)*

³⁷ Yeesu pui mene bine liba epiremige, yepä Parisea sigu biname te teebine ala tesoglicige ten cama matikolä deedei äbitame. Siige, Yeesu teeme mete me abacitige, deedei tääpume adnatige. ³⁸ Pui Parisea sigu biname älu te jitige, liba jepänige egä Yeesu lica bäcisäjige ingwe ca piba deedei äbitame, Parisea biname bime mule liiyepu. ³⁹ Peei name pi Yageyame teebine jejige egä, “Yoo, weene Parisea biname cina weeme tääpe cängena jääcisäjemuye, piyyepu weeme niye kwäye piyyepu deedei kwäye liiyepu kaakepoto bine jääcisäjemuye, yepä weeme trupa ngalebora niiya singisingi piyyepu conocono piti nemi. ⁴⁰ Weene buduma gemi! Acejiyame lui te weeme tääpe bine ituge wawena, tabe cuta weeme trupa bine ituge wawena. ⁴¹ Yepä, weeme kwäye ngalebora ngena piti nemi, ecäremepeye owecumete biname bine, siige iyeta jugi cäco pa läbitepi weeme tääpume.

⁴² Yoo, Parisea biname, mage mäpu cirege weeme tääpume! Weene Acejiyame ne yepä yääcäruye weeme iyeta ten deedei mite wawena laame ngii minti, ruu, piyyepu lija nuuja laame cabu ca, ngänu gyene Cotre cabu pui mule lui baborage lica gyene. Yepä, weene lica jaawenemuye lui Cotre mule modamoda gemi apu egä iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye, piyyepu toraca singi läbitininuye Acejiyame tääpume. Weene miiji ai modamoda mule bine waweneträjä, cuta gone ngena ätrimela poto matimati mule bine waweneträjame.

⁴³ Parisea biname, mage mäpu cirege weeme tääpume! Weene singi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecre-tna mete cabu, piyyepu weene singi gemi biname cina weebibine awablame aletna puupu cabu. ⁴⁴ Weene mäpu cirege päpäna, ingle weene epu pana gemi gape liiyepu lui gawe cabu ämlitäneji yaanajuge. Lui biname cina peei cabu waatninusi, teepi nuuja umle lica gemi egä ocwäwäneji gwidape pisi nyene gawe bora. Pepu pana, biname lui cina weeme mameta me otni, teepi nuuja umle lica gemi egä ngalebora weene niiya gemi.”

⁴⁵ Puma cita ca yepä cotre abiberäja biname te jejige egä, “Abiberäja biname, mäame mene te cuta cibibine ngenecu mäpu me niwenininige!”

⁴⁶ Yeesu jejemige teebibine egä, “Yoo, cotre abiberäja biname, weene cuta piyyepu mage mäpu cirege päpäna. Weene biname bine mäpu me jaawenemuye weeme bucurage cotre liba teebibine owecu cäco yääcäremuye, yepä weene singi lica teebibine ätityerame peei cotre bine cängena wawenecame. ⁴⁷ Yoo, mage mäpu cirege weeme tääpume! Weene miijimiji kula caale bine yaarangemuye Acejiyame me sasa mename biname bine ngena apecname, puirage mename biname weeme kaakesaare cina lui bine itu eglecimujisi. ⁴⁸ Page weeme mule mara lica gyene weeme kaakesaare bime cabu ca. Teepi mename biname itu eglecimujisi, cuta page weene pui mename biname bime ngena apecna kula bine jaawenemuye. ⁴⁹ Yoo, Acejiyame umle cama itu jicemuji egä, ‘Cane maramara mename biname bine teeme bau pa jäätyepemepene. Poto bine teepi niiya pa jaawenemepesi; poto bine budre me pa yaaglecemepesi.’ ⁵⁰ Yoo, weene lui gemi ireclota cama page, weene pui mäpu daremu cirege päpäna iyeta mename biname bime agleca tääpume piyyepu teeme uudi apira tääpume agedna padare cabu ca ngälu page. ⁵¹ Abela lui niinäce biname ge lui ne budre egluji, siige puma cita ca agleca mule te enajuji ngälu Sakariya ne budre me eglujisi iiwäreja mete piyyepu iiwäreja dade cole puupu cabu je. Yoo, cane weebibine jijenininine egä page lui biname cina icrajinige, teepi te iyeta ai agleca tääpume daremu ne cire jääpänepesi!

⁵² Yoo, cotre abiberäja biname, mage mäpu cirege weeme tääpume! Weene gaabe ne ituge armi biname cina Acejiyame me singi toraca umle äbitame. Weene weemämu lica umle äbita, piyyepu weene biname bine jibemuye lui cina singi gemi umle äbitame!”

⁵³ Siige, teeme mene liba epiremige, Yeesu pui mete ne sebma-lige. Cotre abiberäja biname piyyepu Parisea sigu biname cina teebine jimugeträjä. Pui padare cabu ca teepi

bucurage maramara gwidape poto cidi me itemläjisi,⁵⁴ ingle teepi singi teebine giri acita yepä conocono mene iicaname, piba pui cabu ca teebine oomlaname.

12

Yeesu Mene Jejemige Walya Biname poto cidi me (Matayo 10:26-27)

¹ Pui padare cabu bucurage tausen biname cina abasecretnige; teepi tomi cabu ädudnecäjininisi. Siige, Yeesu niinäce teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Weene walya mule gone, ai Parisea sigu biname liiyepu. Uutneca gwidape te buluduu ne lipu joomluge, siige iyeta poto ta juutnecuge, pepu pana walya mule te biname me ireclota ne iyeta joomluge. ² Weene äblicäco walya mule cabu iyeteta lenaja. Ngena gyene ämlitäneji, pagege pajecu me äbita; ngena gemi ogä, pagege awabudnäja. ³ Yoo, lui mene bine weene krokeciye cabu jicemuye, biname cina bimu cabu pa yäatecijemepi, piyepu mete bora weene siiyä mene ca biname me tablame cabu ngena ituge jaji, mete toro cabu ca pagege jajanena.”

Laati täapume Miiji Wälu (Matayo 10:28-31)

⁴ “Cäme binamewale, cane weebibine jijenininine egä, “Wälu gone biname täapume. Biname te nuuja biname ne yaagluge, yepä budre ingwe ca tabe äblicäco pui biname ne nuuja niya wawena. ⁵ Pätä, weene miiji Acejiyame täapume wälu, ingle teeme kokre pisi nyene biname me budre ingwe gaabe ca teeme seemo ne cuta niya puupu cabu me ajarame. Yoo, peei name pi cane weebibine jijenininine egä weene miiji Acejiyame täapume wälu.

⁶ Yoo, faib matimati ele bine biname cina jaaletnemusi neeneni cäsäcäsä rarekaake ca, yepä Acejiyame te lica yepä pui ele poto cidi me ngene jäätrimaluge. ⁷ Yoo, tabe cuta weeme poto cidi me iyeta umle gyene; tabe umle weeme edingäli lija gemi. Peei name pi weene wälu gone, ingle Acejiyame me singi weeme täapume lui baborage gyene teeme ele täapume singi cabu ca.”

Wälu Gone Keriso poto cidi me Mene Jajanename (Matayo 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ “Cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane weebibine jijenininine egä lui biname te biname bime sobe cabu jaajemuge egä, ‘Cane Yeesu Keriso me biname gäne,’ cane te Acejiyame me mename seemo bine pa jaajemepene pui biname poto cidi me egä, “Tabe cäme biname gyene.’ ⁹ Yepä, lui biname te cebine biname bime sobe cabu nainuge, cane cuta teebine pa jaainepene Acejiyame me mename seemo bime opo gaabe je.

¹⁰ Yoo, lui biname te cebine näcisechräjuge, cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, Acejiyame pui niya ne cirege äyeblyngta, yepä lui biname te niyarage mene jicemuge Aceji Seemo poto cidi me, peei niya ne lica cirege äyeblyngta.

¹¹ Yoo, weebibine liba ablaweja täapume iwadininusi abasecre-tna mete cabu me, coo nuuja mope biname bime opo gaabe je, piba bucurage ngene atwanena gone egä, ‘Cane ngena mene pa jaajemepene?’ coo, ‘Cane lipu gäne daremu mene awecnistame?’ ¹² Ingle naace gyene Aceji Seemo pui padare cabu meebine mene pa icäripi iicemame.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Buduma Mule Dogwe Biname poto cidi me

¹³ Tomi cabu ca yepä biname te piba jejige egä, “Abiberäja biname, cäme naane ne jeji cäme täapume abelename cime babe te lui gwidape bine itu saabmalemepi!”

¹⁴ Yeesu teebine jejige egä, “Nuuja biname te lica cebine najepi weeme ablaweja biname coo atrana biname me äbitame. Gone cebine najute gwidape bine abelename weeme täapume.” ¹⁵ Tabe puma cita ca iyeta biname bine jejemige egä, “Cängena ire, gone

singisingi läbitininuye bucurage maramara gwidape täápume, ingle biname me ireclota baborage gyene gwidape cabu ca, ngänu gemi teeme peei gwidape lipu bucurage.”

¹⁶ Tabe piba teebibine jejemige ai ngene ca agli mene egä, “Yepä gwidape dogwe biname te yaanajepi. Teeme gawe cabu bucurage deedei cina luutipesi. ¹⁷ Tabe ngene jwaatwananepi egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene, ingle cäme cumä täápume mete ibibi lica gemi iyeta ai deedei bine äbäcname?’ ¹⁸ Tabe piba jiicige egä, ‘Cane apu pa jaawenene! Cane cumä täápume mete bine pa jiitnemepene, piba cuta modamoda bine pa yaarangemepene. Iyeta cäme calwa-cupi deedei piyepu cäme nuuja gwidape bine peei cabu pa yäábäcnemepene cumä täápume. ¹⁹ Piba cane cämämu pa jiicepene egä, “Cäme gwidape bucurage gemi, ibibi gemi poto kämäge täápume. Cane ngene pa loo-cepene, deedei äbitame, niye nanime, gege taatu lenajame.” ’ ²⁰ Yepä, Acejiyame teebine jejige, ‘Maane buduma gäte! Ai ciye cabu mäame ireclota te apirenige. Iyeta gwidape maane lui mäame täápume tomitomi tewenemumete, baa laati te pa yaawademepi?’ ”

²¹ Yeesu pui mene ne epirige egä, “Pepu pana pa läbitepi teeme täápume lui cina gwidape tomitomi äbitininisi, yepä gwidape singisingi name pi, teeme padare lica gyene Acejiyame täápume.

Acejiyame ne Jäätrunguye Weeme Bimu Gaabegabe Deedei piyepu Gwidape täápume (Matayo 6:25-34)

²² Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo, peei name pi ngenecu mäpu gone läbitininuye weeme ireclota täápume ngena jaarwuye, coo weeme tääpe täápume ngena lasigrärinuye. ²³ Ingle naace gyene weeme ireclota lui baborage gyene deedei cabu ca, piyepu weeme tääpe baborage gyene cäbletääpe cabu ca. ²⁴ Yoo, sändäyame bine jepänemeye. Teepi gije lica yäätemudi, lica yäärucnemudi, teeme nuuja puupu lica ge deedei cumä täápume acraname, yepä Acejiyame te teebibine cängena ire jetwenenemige. Yoo, ele cabu ca weene modamoda gemi Acejiyame me ngene atwanena cabu! ²⁵ Nää, weene ibibi gemi weeme ireclota yepä bimu cerämu leca me wawena weeme bucurage ngene atwanena cabu ca? Weene äblicäco! ²⁶ Yoo, weeme bucurage ngene atwanena liba ibibi lica ai matikolä gwidape wawename, piba ngeno me bucurage ngene atwanena iyeta nuuja gwidape poto cidi me? ²⁷ Baace popo bine jepänemeye teepi lipu uutenininisi miijirage. Teepi kaakesea lica jaawenemudi, coo piyepu cäbletääpe lica yaaterutäjemudi. Yepä, cane weebibine jijenininine egä ngänu gyene mope biname Solomona puu jamyacurage cäbletääpe ca abasogäruji, yepä tabe epu miiji opo lica äbituji ai baace popo bime yepä te liyepu. ²⁸ Acejiyame te liba apu yaabasogäremuge baace bine, lui cina page luutinus, ciyeciye siige muye cabu me yiisabemudi, egäsu tabe cuta weebibine isigreräjininuge cäbletääpe ca. Weeme ätrunga lipu matimati gemi! ²⁹ Weeme ngenecu gone deedei piyepu niye cabu me yaacranemuye; gonerage ngenecu mäpu me äbita. ³⁰ Acejiyame umle cäco biname teepi te jäärngemudi iyeta ai gwidape bine, yepä weeme Cabucewe je Babe te umle gyene egä weeme singi piti nemi ai gwidape täápume. ³¹ Pätä weene miiji äbitipeye tabe te weebibine waadename, siige tabe cuta weeme singi gwidape bine pa icäranipi.”

Gone Gwidape bine Yaatomlicmuye Ai Gawecewe cabu (Matayo 6:19-21)

³² Yeesu jejemige egä, “Weene lui epu pana matikolä maamoi tomi, yepä wälu gone, ingle weeme Babe gege gyene weebibine piyeme waadename. ³³ Weene gwidape bine yaacranemuye aletna täápume, siige pui cabu ca lui rarekaake owecumete biname bine yäacäremuye. Yoo, rarekaake äbäcna diiba cina sasa me läbitininusi; ai gawecewe gwidape cina lämlenininusi. Peei name pi miijimiji gwidape cabucewe je puupu cabu yaacranemuye. Weene liba miiji mule jaawenemuye, peei lui apu gyene weene miijimiji gwidape bine cabucewe je cumä täápume acraname. Puma teepi lica lämlenininusi, ingle

ero biname te äblicäco gyene waadena, piyepu potäte cina lica jaatecimusi. ³⁴ Yoo, mäame miijimiji gwidape luma, mäame ngenecu cuta puma birige.”

Amacetrnäjäneji Inajininuge Mime Yageyame me Acnenuta tääpume

³⁵ Yeesu jejemige egä, “Amacetrnäjäneji inajininuge, cäbletääpe labasogärininuye, piyepu weeme lampa bine abotäneji yaacranemuye. ³⁶ Weene epu pana läbitininuye kaakesea bägrä liiyepu, lui cina teeme babo biname ne jaawagriijusi soriyomu cabu ca liba acnenutame. Tabe liba tädige, grana cabu soororäjuge, siige teepi grana ne wata jiihnusi teeme tääpume. ³⁷ Babo miijirage teeme tääpume lui bine teeme babo biname te ireclota cama amacetrnäjäneji jääpänemuge teeme acnenuta padare cabu. Cane weebibine toraca jijenininine egä, tabe cäbletääpe pa lasigrepi kaakesea me, teebibine deedei tääpume pa yaawednetäjemepi, teebibine cängena ire pa jaatwemepi. ³⁸ Yoo, babo miijirage pui kaakesea biname bime tääpume, teeme babo biname liba ciyedusa tädige, coo sewali mameta liba tädige, yepä teebibine cuta ireclota cama jääpänemuge. ³⁹ Cuta ai poto cidi me ngene jwaatwa-naninuye. Mete yageyame liba ero biname me otni padare poto cidi me umle ge, tabe piba ero biname ne jiihuge teeme mete cabu abacitame. ⁴⁰ Yoo, weene miiji amacetrnäjäneji lenaja, ingle cane lui Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane lica weeme singi padare cabu acnenuta, yepä weene nuuja umle lica gemi cäme otni padare.”

Miiji Kaakesea Bägrä piyepu Niiya Kaakesea Bägrä (Matayo 24:45-51)

⁴¹ Peteru Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane peei ngene ca agli mene, nää cime tääpume taatu jiihemite, coo iyeta biname bime tääpume jiihemite?”

⁴² Yageyame teebine jejige egä, “Cäme mene lui iyeta toraca ngenecu piyepu umle cama biname bime tääpume. Teepi lui epu pana gemi kaakesea bägrä liiyepu, teeme babo biname te lui ne mete ire atwi kaakesea pa yääcärepi teeme nuuja kaakesea bägrä bine teeme deedei kupae toracarage padare cabu ceerame. ⁴³ Tabe babo biname te piba nuuja cewe me pa lädepi. Yoo, babo miiji, babo gege pui kaakesea bägrä tääpume, teeme babo biname lui ne cängenarage kaakesea cabu pa jääpänepi teeme acnenuta padare cabu. ⁴⁴ Yoo, cane weebibine jijenininine egä pui babo biname te piba teebine pa jaajepi iyeta teeme gwidape bine ire atwemame. ⁴⁵ Yepä, pui kaakesea bägrä te liba lajuge egä, ‘Cäme babo biname te pama lica wata pa tacnenutepi,’ piba nuuja kaakesea ngulebägrä imäbägrä bine pa yaatemeläjemepi, bucurage deedei pa läbitepi, sice pa yäänäjemepi, siige sice buduma pa läbitepi. ⁴⁶ Yoo, pui babo biname te liba pa tatyaramtepi, kaakesea bägrä piba cälu te pa jäätepi, ingle tabe teeme acnenuta padare umle lica ge. Babo biname te piba teebine pa yaaglepi, pa yaajarepi muye puupu cabu me, mene ätecija cäco biname cina luma cirege lenaja.

⁴⁷ Yoo, lui kaakesea bägrä te umle ge teeme babo biname ngena kaakesea tääpume singi tabe wawename, yepä tabe lica amacetrnäjige pui kaakesea wawename, babo biname te teebine mäpu cmecme ca pa yaatemeläjepi. ⁴⁸ Yepä, kaakesea bägrä lui te umle lica ge teeme babo biname ngena kaakesea tääpume singi tabe pui ne wawename, piba teeme umle cäco name pi tabe buduma mule jaawenuge, lui tääpume teebine miiji ge atemeläja, piba teeme babo biname teebine däägu pa yaatemeläjepi. Yoo, lui biname ne bucurage gwidape ituge ceera, bucurage gwidape cuta teeme bau ca pa saacwetnemepi, piyepu lui biname ne ire atwi kaakesea tääpume itu jaajepi, tabe miiji teeme kaakesea mage cängenarage wawename.”

Poode Lica Gyene Ai Gawecewe tääpume (Matayo 10:34-36)

⁴⁹ Yeesu cuta jejemige egä, “Cane tädujine ai gawecewe ne muye ca abotame. Cane baborage singi egä pui muye te gije tabacitumi ayime. ⁵⁰ Yepä, niinäce gaabe cane miiji

mäpurage padare cabu abacitame, epu pana abacita biname liiyepu lui te niiye bora liiglenutuge äcisejame, peei name pi cane ngenecu mäpu cama nanajenige page, ngälu peei mäpu cabu ca pa lasatepene. ⁵¹ Nää, weene apu jingenininige egä cane tädujine poode ne ai gawecewe cabu acaname? Eewe, canë weebibine jijenininine egä cane lica poode ne secanujine, yepä biname cina maramara me pagege äbita cäme name pi. ⁵² Yoo, ai padare cabu ca, biname lui cina cebine nätrungenisi piyepu teeme ätrunga cäco binamewale, teepi maramara pa läbitipesi. Faib biname yepä mete cabu ca teepi neeneni tomi pa jaawenemepesi: nesae cina mara me pagege äbita nuuja neeneni cabu ca, piyepu neeneni cina mara me pagege äbita pui nesae cabu ca. ⁵³ Babe cina mara me pa läbitipesi teeme imäbägrä cabu ca, piyepu mage cina mara me pa läbitipesi teeme ngulebägrä cabu ca, cuta piyepu cnaatete cina teepi maramara me pa läbitipesi.”

Ai Padare me Aboclomta poto cidi me
(Matayo 16:2-3)

⁵⁴ Yeesu biname bine jejemige egä, “Weene liba cäsäcäsä carbe ne jääpänuye ciye poto ca tädenige, weene piba jiicuye egä, ‘Ngupe te tädenige aimopo,’ siige pepu läbituge. ⁵⁵ Piyepu weene liba uule buuwe jääpänuye, weene piba jiicuye egä, ‘Bimu nuunu me pa läbitege,’ siige pepu läbituge. ⁵⁶ Weene walya umleumle biname gemi! Weene umle gemi gawe piyepu dume cabu ca bimu ne opo awatname, yepä weene äblicäco gemi opo awatna page ai padare cabu lui mule cina äbitininisi, teepi ngena tääpu memi.”

Weeme Conocono bine Weemämu Yaablawäjuye
(Matayo 5:25-26)

⁵⁷ “Weene ngenome lica weemämu atranineye ngena mule gemi conocäco wawename? ⁵⁸ Yoo, nuuja biname te liba singi weeme yepä ne ablaweja puupu cabu me acaname, pui neeneni liba gaabe cabu otni, tabe miiji apicetnera pui nuuja ne puma gaabe cabu je poode wawename. Piba pui biname te lica teebine yaacanuge ablaweja biname me opo gaabe me, cuta piba ablaweja biname te teebine teeme ätityera biname me ime cabu lica yaacituge krokeciye mete bora äsinglentame. ⁵⁹ Cane weebibine jijenininine egä tabe liba krokeciye mete me labacituge, tabe peema cita ca lica tasatuge, ngälu iyeta pui rarekaake yäacäruge lui teeme conocono mule me daremu.”

13

Weene Niiya Mule cabu ca Latatrongärininuye

¹ Pui padare cabu puga ge poto biname lui cina Yeesu ne umle jenenisi yepä mäpu mule poto cidi me. Teepi jejisi egä Mopeyame Pilato te poto Israela biname bine Galilaya probins cabu ca eglecimige iiwäreja mete caale bora je, teepi liba yiwäräjisi Acejiyame ne. ² Yeesu piba teebibine itemlemige egä, “Weene lipu ngene jotwananiniye, nää peei Galilaya biname cina baborage niiya itu tewenumesi nuuja Galilaya biname bime cabu ca, ingle teepi pepu budre ne tepänumesi? Eewe pepu lica ge. ³ Cane weebibine jijenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye. ⁴ Piyepu, weene pui eitän Siloama cewe biname bime poto cidi me ngene jotwananineye, lui cina budre ne itu jääpänepesi cabu me lecarage mete te teeme cabu liba itu saatramepi. Nää, weene apu jingenininige egä teepi niyarage biname gemi iyeta nuuja biname cabu ca lui cina Yerusalema babo cewe cabu icrajenige? ⁵ Eewe, teeme niiya baborage lica ge weeme cabu ca. Cane weebibine jijenininine egä weene liba lica atatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca, piba weene iyeta niiya budre ne pa jepänepeye.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Uli poto cidi me

⁶ Yeesu piba jiicemige ai ngene ca agli mene biname bine umle wawename egä Acejiyame te matikolä padare taatu ecärenemige teepi teeme ireclota cängena amacetnäjame.

Teeme mene apu ge, “Yepä biname teeme piigi uli puga ge teeme calwacupi cabu je. Yoo, nuuja taje tabe piigi kuu täapume ädige, yepä kuu lica jepänige. ⁷ Tabe puma cita ca teeme calwacupi kaakesea biname ne jejige egä, ‘Ai uli jepäni! Cane liba aima twaatnepene nesae kämäge cama, kuu bine jäärngemepene, yepä lica jääpänemepene. Ai uli ne irgi! Miiji lica ai gawe cabu papa kuu cäco lenajame!’ ⁸ Yepä, calwacupi kaakesea biname te jejige egä, ‘Babo biname, ai yepä kämäge täapume ebmali. Cane ai gome gawe calwacalwa pa jaawenepene, piyepu kau bime liiya ca pa jääsicnepene uli ingle ne. ⁹ Ai liba kuu bine pa jääpänemepi nuuja kämäge, piba babo miiji gyene, yepä liba kuu cäco pa yaanajepi, piba pagege ärgi.’ ”

Sabade Bimu cabu Yeesu Magebi ne Miiji me Jowenige

¹⁰ Yepä Sabade bimu cabu, Yeesu biname bine ebiberäjemige teeme abasecretna mete cabu je. ¹¹ Puga ge yepä magebi lui te niiya cable cama waanajenanepi eitän kämäge cama. Tabe äpednu-teji uuwe kukuku totnäjumi, ingle tabe äblicäco conocäco aclajuta. ¹² Yeesu liba teebine jopänige, tosoglicige teeme bau otnime, piba jojige egä, “Magebi, maane pita cabu ca miiji bäbitite!” ¹³ Tabe ime bine teeme papa cabu aacitige, siige magebi te piba taatu conocäco joclajutige, Acejiyame ne piba ewepyeräjige.

¹⁴ Yepä, pui abasecretna mete babo biname te claabe me äbitige, ingle Yeesu lipu magebi ne omacetnäjige Sabade bimu cabu. Tabe abasecretna biname bine jejemige egä, “Mime siks bimu piti nemi kaakesea täapume; weene miiji pui bimu cabu weeme täape amacetnäja täapume otnime, yepä Sabade bimu cabu gone!”

¹⁵ Yageyame teebine jejige egä, “Maane walya biname gäte! Weene umle gemi weeme kau piyepu dongki bine iibira piyepu waadana niiye nänäjame Sabade bimu cabu. ¹⁶ Yoo, age tuna weeme biname, Abrahamo me kaakesaare gwene, Satani te lui ne eitän kämäge cama tocenenäjumi. Nää, cane miiji gäne Sabade bimu cabu peei pita cabu ca teebine miiji me wawename?” ¹⁷ Iyeta Yeesu me cubuyame cina ajiri me äbitininisi, teeme mene liba jitecijisi, yepä bucurage biname cina gege äbitininisi iyeta miijirage gwidape name pi tabe lui bine jewanemige.

Ngene ca Agli Mene Mastad Kuu Gije poto cidi me (Matayo 13:31-32; Mareko 4:30-32)

¹⁸ Yeesu itemlemige egä, “Acejiyame me mule biname bine waadana täapume lipu pana gyene? Cane lipu peei mule ne etonärenine weeme täapume? ¹⁹ Peei lui epu pana gyene mastad kuu gije liiyepu, biname te lui ne ecatige teeme calwacupi cabu jecnige. Pui gije uutige, uli pana äbitige, siige ele cina ciipe cabu teeme mete bine yaarangemusi. Pepu pana gyene Acejiyame me waadana mule, lui mastad kuu pana matikolärage, peei cabu ca uli pana babo me läbituge.”

Ngene ca Agli Mene Uutneca Gwidape poto cidi me (Matayo 13:33)

²⁰ Yeesu cääri itemlemige egä, “Yoo, cane lipu Acejiyame me biname bine waadana mule weeme täapume etonärenine? ²¹ Peei lui epu pana gyene uutneca gwidape liiyepu, magebi te lui ne ecatige, baborage bulu cama elenglecäjige, ngälu siige peei iyeta te tuutnecuge.”

Grana Susu Gyene Iyeteta Ireclota cabu Abacitame (Matayo 7:13-14, 21-23)

²² Yeesu liba gaabe cabu ädige Yerusalema me, tabe cewe yepäyepä cabu biname bine ebiberäjemige. ²³ Nuuja taje gaabe cabu yepä biname te teebine itemlige egä, “Babo biname, nää Acejiyame te nesae taatu biname bine niiya cabu ca pa yäasecräremepi?”

Yeesu biname bine piba jejemige egä, ²⁴ “Weene kokre äbitipeye susurage grana cabu me äbäcname, ingle cane weebibine jijenininine egä bucurage biname cina naabe

äbitininisi äbäcname. ²⁵ Padare te cire tädepi, mete yageyame te grana ne liba cire saarmepi. Piba weene liba mete kaakepoto ca cire inajipi, grana ne cire seyäjepeye, cire jejepeye egä, ‘Babo biname, grana ne tiitni cime tääpume!’ Yepä, tabe weebibine cire jiwecnistipi egä, ‘Cane umle lica gäne weene. Weene luma cita ca gemi?’ ²⁶ Weene piba cire jejepeye egä, ‘Cine ituge deedei äbita piyepu niiye nänäja maane cama. Maane cime cewe cole puupu cabu itu nibiberäjipete.’ ²⁷ Tabe puma cita ca cire jijipi egä, ‘Cane umle lica gäne weeme tääpume, weene luma cita ca gemi! Weene niiya mule biname, iyeta äyeblineye cäme bau ca!’ ²⁸ Weene piba ele cire ingenitnipi piyepu giricu cire etebecmepeye, liba Abrahamo, Isacako, Yakobu, piyepu iyeta sasa mename biname bine cire jepänemepeye Acejiyame me waadena cabu ge, yepä weene äyeblingeji gemi. ²⁹ Yoo, biname cina cire saaclepi bimu acita gome ca piyepu bimu äpula gome ca, piyepu kämäge poto ca piyepu uule poto ca. Teepi cire ladnatärepi soriyomu tääpume Acejiyame me waadena padare cabu je. ³⁰ Yoo, poto biname lui ingwe gaabe biname gemi page, teepi niinäce gaabe me cire läbitipesi pui padare cabu, cuta piyepu poto lui niinäce gaabe biname gemi page, teepi ingwe gaabe me cire läbitipesi.”

*Yeesu Owecu Ge Yerusalema tääpume
(Matayo 23:37-39)*

³¹ Puirage padare poto Parisea sigu biname cina Yeesu bau me seclige, jejsi egä, “Maane ama cita ca äyebtingti, nuuja gome ädi, ingle ai Probins Mopeyame Heroda singi meebine aglime.”

³² Yeesu teebibine jejemige egä, “Naclege, pui angletneja biname ne jejeye egä, ‘Cane cäme kaakesea jenenenine: niiya cable bine iyecräjenenemine piyepu pita biname bine emaceträjenemine page piyepu ciyeciye, piba nesae bimu ingwe ca ai kaakesea ne pa yaapirepene.’ ³³ Yoo, cane miiji cäme kaakesea gaabe cabu otni ai poto bimu cama, siige Yerusalema ne piba oomlaname, ingle iyeta Acejiyame me mename biname cina Yerusalema je teepi budre jääpänanusi.”

³⁴ Yeesu piba ngenecu mäpu cama jüicige egä, “Yerusalema biname, Yerusalema biname, weene lui cina Acejiyame me mename biname bine yaaglecimuye, piyepu kula ca jääbyecremuye lui bine weeme bau me ätyepäneji gemi! Bucurage padare cama, cane singi ituge weeme biname bine yepä gome waadena, epu pana paulo te lipu teeme plongo bine yepä gome jaabasecretnimuge taame ca ätrugerame, yepä weene singi lica ge. ³⁵ Ire, weeme iiwäreja mete lui abmaläneji gyene Acejiyame bau ca. Cane weebibine page jijenininine egä weene cebine ingwe ca lica päpäna ngälu pui padare weene liba pa jüicepeye egä, ‘Miiji pa läbitege lui te Yageyame me ngii cabu tädenige.’ ”

14

Yeesu Pita Biname ne Miiji me Jewenige

¹ Yepä Sabade bimu cabu, yepä Parisea sigu babo biname te Yeesu ne teeme mete me ala tesoglicige deedei tääpume. Puga iyeta biname cina teebine ire jetwanisi, ² ingle puga ge teeme opo gaabe yepä biname lui me ime piyepu ernge ädreji ge. ³ Yeesu puma cita ca cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname bine itemlemige egä, “Mime cotre mene te lipu jüicenige, nää miiji gyene pita biname ne miiji me wawena Sabade bimu cabu, coo liiyepu?”

⁴ Yepä, teepi nuuja mene lica jejsi. Yeesu piba pui pita biname ne ecatige, teebine miiji me jenenige, siige jityepige. ⁵ Tabe piba peei biname bine jejemige egä, “Sabade bimu cabu weeme yepä me bägrä te, coo kau te, uugle cupicu bora me liba yaatramuge, tabe pui bimu cabu wata cuta saarpatuge, nää toraca?” ⁶ Siige, teepi äblicäco nuuja mene teebine jaji.

Umle Mene Ädärena Biname bime poto cidi me

⁷ Yeesu biname bine jepänemige egä pui mete cabu lui cina deedei täápume adnatäreji ge, teepi singi ge modamoda biname bime puupu cabu lenajame. Tabe peei name pi ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä, ⁸ “Yoo, biname te liba weebibine soriyomu täápume ala tisoglicinuge, gone modamoda biname bime puupu cabu adnatera, ingle pama soriyomu ire atwi biname te nuuja biname ne cuta ala taasoglicuge, lui ge baborage weeme cabu ca. ⁹ Tabe piba weeme yepä ne pa jaajepi egä, ‘Agesa babo biname, teebine ai miijirage puupu ecäri.’ Piba weeme yepä te ajiri cama puupu ne saabmaluge, läduge papa biname cina luma yaacrajuge. ¹⁰ Yepä, weebibine liba ala tisoglicinisi soriyomu täápume, weene papa biname bime puupu cabu ladnatärinuye. Piba soriyomu ire atwi biname te weebibine pa jijipi egä, ‘Ayo, cäme biname, ai miiji puupu cabu adnatame.’ Piba weene miiji opo pa päbitipeye nuuja biname bime opo gaabe. ¹¹ Siige, lui biname te singi teeme ngii babo me wawename, tabe matikolä me pa läbitepi, piyepu lui biname te teeme ngii ne teemämu matikolä me jaawenuge, tabe babo ngii ne pagege päpäna.”

¹² Piba Yeesu te pui mete yageyame ne jejige egä, “Maane liba biname bine ala tasoglecemute mäáme mete me niye nänäjame, coo deedei äbitame, gone mäáme binamewale, coo dogwe biname taatu ala tasoglecemute, ingle teepi piba meebine cuta pagege ala asogleca mäáme mule ne awecnistame. ¹³ Yepä, maane liba biname bine babo deedei täápume ala tasoglecemute, maane miiji owecumete biname piyepu tääpe niyaniya biname, irecu mäasumäsu biname, cuta piyepu ernge niya biname ala tasoglecemute. ¹⁴ Pepu biname cina äblicäco mäáme miiji mule ne daremu wawena. Piba maane Acejiyame bau ca miiji daremu ne cire jääpänepete, tabe liba conocäco biname bine budre cabu ca cire yaarpinärepi.”

*Ngene ca Agli Mene Babo Soriyomu poto cidi me
(Matayo 22:1-10)*

¹⁵ Yepä te, pui biname cabu ca lui cina Yeesu cama deedei äbitininisi, Yeesu me ngene ca agli mene liba itecijige, teebine piba jejige egä, “Babo miijirage gyene teeme täápume lui cina cabucewe je cire ladnatäripesi deedei täápume Acejiyame luma biname bine yaawademuge.”

¹⁶ Yeesu teebine ai nuuja ngene ca agli mene piba jejige egä, “Yepä, biname te babo soriyomu ne jewenige. Tabe bucurage biname bine ala tesoglecmige pui soriyomu cabu otnime. ¹⁷ Iyeta liba amacetnäjäneji ge soriyomu täápume, tabe piba teeme kaakesea biname ne jityepige ala asogläcneji biname bine jajanenname egä, ‘Weene iyeta naaclege, cane bamacetnäjine soriyomu täápume’. ¹⁸ Yepä, iyeta lui bine ituge ala asogleca, teepi yepäyepä gije abacitinisi teeme singi gaabe bine aboclomäjame. Niinäce biname te mene jityepige pui kaakesea biname cama soriyomu yageyame bau me egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane gawe ne bii jeletnine. Page cane miiji otni peei ne päpäname.’ ¹⁹ Nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane ten kau bine bii jeletnemine cäme kaakesea wawename. Cane page ädenine teeme kokre apicetnärame! ²⁰ Cuta nuuja te mene jityepige egä, ‘Owecu, cane äblicäco gäne otni, ingle cane coga ne bii bocatine.’ ²¹ Yoo, pui kaakesea biname te tacne-nutige, iyeta pui mene teeme babo biname ne jejige. Puma cita ca pui mete yageyame te claabe me äbitige, teeme kaakesea biname ne piba jejige egä, ‘Maane wata ädi ai babo cewe iyeta gaabe cabu ta, siige puma cita ca biname bine sewademepi aimopo: owecumete biname piyepu tääpe niya biname, ernge niya biname, irecu mäasumäsu biname iyeta sewademepi.’ ²² Matikolä padare ingwe ca pui kaakesea biname te tacnenutige, jejige egä, ‘Babo biname, cine mäáme singi ne bii jewenisi, yepä puupu cuta pisi nyene.’ ²³ Soriyomu yageyame te piba teebine jejige egä, ‘Maane cewe cabu ca asati iyeta gaabe cabu ta, biname bine jejemepi cewe äbäcname, siige cäme mete te piba tapanenige.’

²⁴ Cane meebine naajenine egä pui niinäce ala asogläcneji biname bime cabu ca, nuuja te lica căme deedei pa läbitepi! ”

*Yeesu me Ätrunga Binamewale Miiji Teebine Niinäce Gaabe me Acita
(Matayo 10:37-38)*

²⁵ Bucurage biname cina Yeesu cama otninisi. Tabe teeme bau me atatrongtige, jejemige egä, ²⁶ “Biname te liba căme bau otni, tabe miiji teeme mage babe, coga băgră, nanigane, cuta piiyepu teemămu, iyeta ingwe me acrana, tabe liba singi căme biname me äbitame. ²⁷ Tabe miiji teeme nuuja singi bine abmalame. Yoo, cane barge uli cabu budre lipu pagege păpăna, tabe cuta miiji amacetrnäjäneji lenaja măpu cămiji pi păpăname. Lui te singi lica cebine pepu pana ingwe äcwime, tabe äblicăco căme abiberăja băgră me lenajame. ²⁸ Yoo, niinäce cāngena ngene jotwanani weeme yepă te, liba singi gyene căme abiberăja băgră me äbitame. Pui lui epu pana gyene biname liiyepu, lui te singi cabu me lecarage mete ne rarangame. Tabe niinäce ladnatuge, rarekaake poto cidi me mage ngene jwaatwananuge liba teeme rarekaake ibibi gyene pui mete ne ämlitame. ²⁹ Tabe umle ge egä teeme rarekaake liba ibibi lica ge, tabe miiji mete kaake ne abmala. Piba iyeta biname lui cina păpăna, teepi teebine ngange pa yăäcwăcnepesi egä, ³⁰ ‘Ai biname te mete ne gije jebacitige rara-ngame, yepă tabe ibibi lica gyene ämlitame!’ ³¹ Yoo, pepu pana gyene gawe mope biname te liba singi cubu iicaname nuuja gawe mope biname cama. Tabe niinäce ladnatuge, mage ngene jwaatwananuge egä teeme ten tausen cubu biname liba ibibi gemi cubu iicaname nuuja twenti tausen cubu biname cama lui cina saaclenuge. ³² Tabe liba ngene jwaatwananuge egä, ‘Cine äblicăco gemi!’ piba mename biname bine pa jăätyepemepi pui nuuja mope biname bau me, tabe liba cudecewe gyene, teebine ätemlame egä, ‘Mine miiji conocăco ngene atwanena pa jăäpănago, piba poode ne wawename.’ ³³ Yoo, pepu pana gyene weeme tăăpume. Weene miiji cāngena ngene atwanena niinäce gaabe me egä weene năă toraca singi gemi iyeta abmalame căme tăăpume? Weene liba singi lica gemi, weene piba äblicăco căme abiberăja băgră me lenajame.”

*Ätrunga Biname te Liba Gege căco me Läbituge
(Matayo 5:13; Mareko 9:50)*

³⁴ “Yoo, ätrunga biname bime miijirage kaakesea pisi nyene ai gawecewe cabu, cuta caapereniye tăăpume miiji kaakesea pisi nyene, yepă teeme mite te liba lapiruge, siige ingwe ca äblicăco caapereniye ne wawena mite me. ³⁵ Piba mite căco teeme nuuja kaakesea lica birige, cuta gawe tăăpume teeme kaakesea lica. Biname cina papa yaajarusi. Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, itecijinege umle äbitame.”

15

*Ngene ca Agli Mene Apesareji Maamoi poto cidi me
(Matayo 18:12-14)*

¹ Nuuja padare bucurage täks rarekaake uutecrena biname piiyepu nuuja conocono mule biname cina abasecretnige Yeesu me mene ätecijame. ² Piba Parisea sigu biname piiyepu cotre abiberăja biname cina mudru mene jicemisi egä, “Ai biname te babo singi gyene conocono biname cama lenajame cuta piiyepu deedei äbitame ten cama!” ³ Peei name pi Yeesu ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä,

⁴ “Weeme yepă me hanred maamoi liba piti nemi, piiyepu yepă maamoi te liba lapesaruge, tabe nena jaawenuge? Tabe teeme nuuja naintinain maamoi bine yaab-malemuge baace cewe cabu, piba waatnetnäjuge pui yepă ne ärngime ngălu păpăname. ⁵ Liba jăäpănuge, baborage gege cama saatecwantuge teeme palace cabu, ⁶ saacanuge cewe me. Piba teeme binamewale bine ala tasogle-cmuge, teebibine jaajemuge egä, ‘Agesa căme maamoi lui te tapesarumi, siige bii jepănine teebine. Mine gege pa läbitipago.’

⁷ Yoo, yepä pana mule pisi nyene cabucewe je luma gege baborage birige yepä taatu conocono mule biname täapume, lui teeme niiya mule cabu ca latatrongtuge. Cane weebibine jijenininine egä peei gege baborage birige nuuja gege cabu ca naintinain conocäco biname täapume, lui bime singi lica gyene atatrongärame.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Rarekaake poto cidi me

⁸ “Yoo, magebi me liba ten silba rarekaake piti nemi, siige yepä ne liba pa yaapesarepi, tabe ngena jaawenuge? Tabe lampa ne jaabotuge, mete ne yaapretnäjuge, iyeta poto ta cängena jäärnguge, ngälu siige jääpänuge. ⁹ Liba jääpänuge, teeme binamewale bine gege cama ala taasoglecmuge, jaajemuge egä, ‘Agesa cäme rarekaake lui ne sepesarumene, bii jepänine!’ ¹⁰ Yoo pepu pana, cane weebibine jijenininine egä cabucewe je Acejiyame me mename seemo babo gege me läbitusi, yepä conocono mule biname te liba niiya mule cabu ca latatrongtuge.”

Ngene ca Agli Mene Apesareji Imäbägrä poto cidi me

¹¹ Yeesu cuta ai mene jejemige: “Yepä, biname teeme neeneni imäbägrä puga ge. ¹² Iganeyame te babe ne jejige egä, ‘Cäme babe, mäame lui gwidape bine jebelanemi, cäme poto näcäri!’ Puma cita ca teeme babe te gwidape jebelanemige teeme neeneni bägrä täapume. ¹³ Nesae bimu ingwe ca, igane te teeme gwidape tomi iyeta aletna täapume ewademige, pui rarekaake cama piba abyemärige otnime cudecewe gawe cabu me. Tabe cudecewe me ädige, puma teeme rarekaake iyeta papapapa jimlemige. ¹⁴ Liba teeme rarekaake bine epiremige, mage gane padare te pui gawe cabu me tatyaramtuge. Tabe gwidape cäco enajige, ¹⁵ peei name pi kaakesea jepänige yepä pui gawe biname bau ca. Tabe teebine blome bime lenaja puupu me jityepige, blome bine ire atwime. ¹⁶ Loolomecewe name pi tabe singi blome bime deedei ärwäjame; yepä, nuuja biname te teebine lica nuuja gwidape yäacäruge. ¹⁷ Piba taatu teeme ngene atwanena te tatyaramtuge, tabe jiicige egä, ‘Iyeta cäme babe me kaakesea bägrä bime deedei bucurage gemi, yepä cane budre mameta gäne deedei cäco! ¹⁸ Cane abyemärenine, cäme babe bau ädenine, teebine pa jaajepene egä, ‘Cäme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täapume piyepu mäame täapume. ¹⁹ Cane äblicäco gäne mäame bägrä me cuta äbita, yepä mäame kaakesea bägrä me cebine naweni.’ ²⁰ Yoo, tabe piba abujängtige babe bau me acnenutame.

Cudecewe ca teeme babe te teebine gaabe cabu tepänige. Tabe baborage owecu äbitige, teeme bägrä bau me uuwamige, teebine jejecletnäjige, lakace cabu jetecnige. ²¹ Puma cita ca bägrä te babe ne jejige egä, ‘Cäme babe, cane conocono mule itu tewenumene Acejiyame täapume piyepu mäame täapume. Cane äblicäco gäne mäame bägrä me cuta äbita.’ ²² Yepä, babe te kaakesea bägrä bine ala tesoglecmige, jejemige egä, ‘Wata, kirece miijirage cäbletääpe secaneye teeme asigrame. Oplacmeläja pana gwidape teeme ime kukluta cabu esigreye, cuta piyepu ernge gwidape esigreye. ²³ Piba mime ngeerangera kau plongo ne secaneye aglime. Mine soriyomu ne gege name pi pa jaawenesi! ²⁴ Ingle ai bägrä te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lapesarepi, yepä page bii jepänisi.’ Siige, teepi soriyomu jewenisi.

²⁵ Pui padare cabu naane te calwacupi cabu jage. Tabe liba tacnenutige, mete mameta liba tatyaramtuge, siige giire uupera itecijige puma. ²⁶ Tabe puma cita ca yepä kaakesea bägrä ne ala tesoglicige, itemlige egä, ‘Teepi ngena ne jewenenisi?’ ²⁷ Pui kaakesea bägrä te jejige egä, ‘Mäame igane te tatyaramtuge page. Mäame babe te nijinige ngeerangera kau plongo ne aglime, ingle teeme bägrä cängengarage bii tacnenutige.’ ²⁸ Siige, naane te claabe me äbitige, lica mete cabu me abacitige. Piba babe te tasatige, teebine jejige abacitame. ²⁹ Naane te babe ne jejige egä, ‘Maane näätecijege! Iyeta kämäge gaabegabe cane baborage kaakesea mäame täapume jaawenune, iyeta mäame singi cabu waatnune. Maane cäme täapume ngena ituge wawena? Maane cebine gouti plongo licarage itu

näcärepete cane soriyomu ne cäme ceegecege cama wawename! ³⁰ Yepä, mäame ai bägrä lui te mäame gwidape bine papa itu yaapeseräjemepi eroero magebi cama, teeme rarekaake liba apirininisi, piba tacnenutige. Siige, maane ngeerangera kau plongo ne cuta teeme täapume eglite!’ ³¹ Babe te jejige egä, ‘Cäme bägrä, maane cane cama naanajenige, iyeta cäme gwidape lui mäame nemi. ³² Yepä, mine miiji gemi ai soriyomu wawena gege äbitame, inge mäame igane te budre pana itu läbitepi, yepä page ireclota gyene. Tabe mime bau ca lämlitepi, page bii tacnenutige.’ ”

16

Ngene ca Agli Mene Angletnejayame Ire Atwi Biname poto cidi me

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Yepä dogwe biname me kaakesea bägrä puga ge teeme gwidape bine ire atwime. Tabe mene itecijige egä peei ire atwi kaakesea bägrä te teeme gwidape bine papa yaajaremuge. ² Tabe pui kaakesea bägrä ne tesoglicige, jejige egä, ‘Cane ngena ne nätecijumi egä maane cäme gwidape bine papa me tewenemumete. Iyeta mäame peba bine rarekaake piiyepu gwidape poto cidi me emaceträjemi cäme ire me, inge cane singi lica gäne maane cäme gwidape bine ingwe ca ire atwime.’ ³ Pui kaakesea biname teemämu jejige egä, ‘Cäme babo biname te cebine pa näyebingtepi; cane ngena pa jaawenene? Cäme kokre ibibi lica gyene kaakesea wawename cäsu bine äplegecame, piiyepu cane ajiri gäne papa ätineräjame. ⁴ Yoo, cane umle gäne ngena ne wawename! Cane liba ai ne cängena jewenenine, cebine liba näyebingtepi cäme ire atwi kaakesea cabu ca, piba cäme piti nemi binamewale cebine teeme mete cabu me nacananusi.’ ⁵ Puma cita ca tabe iyeta biname bine tesoglecmige lui bime ngii piti nemi teeme peba cabu gwidape coo rarekaake awecna poto cidi me. Tabe niinäceyame ne itemlige egä, ‘Maane lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremu camu gäte ceera?’ ⁶ Biname te jejige egä, ‘Yepä hanred dram olibi migi cama itu yaawademepene.’ Pui ire atwi biname te piba teebine jejige egä, ‘Yoo, agesa peba pui acnema cama. Maane adnati wata yoogäri fifti taatu peei hanred me puupu cabu.’ ⁷ Pui ire atwi biname te cuta nuuja ne itemlige egä, ‘Maane cuta lija gwidape bine ituge waadena, yepä daremu camu gäte ceera?’ Pui biname te jejige egä, ‘Yepä tausen wiiti kuu baiko.’ Ire atwi biname te jejige, ‘Yoo, peba agesa pui acnema cama, eit hanred yoogäri peei tausen me puupu cabu!’ ⁸ Yoo, ingwe ca pui dogwe biname te teeme conocono kaakesea bägrä poto cidi me jüicige egä, ‘Mage umle gyene pui conocono biname te!’ Siige, peei conocono biname me mule cabu ca mine opo ewatneye egä ai gawecewe biname cina umle ge lipu nuuja teeme pana biname bine binamewale me wawename, yepä biname lui cina Acejiyame me apaclyera cabu yaacrajuge, nuuja taje teepi umle lica gemi nuuja biname bine teeme binamewale me wawena.”

⁹ Yeesu cuta jejemige egä, “Cane peei name pi weebibine jijenininine egä nuuja biname bine itityeräjemeye ai gawecewe me gwidape piiyepu rarekaake ca, teebibine binamewale me wawena weeme conocäco mule ca. Piba ai gawecewe iyeta teeme gwidape cama liba cirege apira, weeme puupu pisi nyene cabucewe je lenajame iyeteta ngälu cäco. ¹⁰ Yoo, biname lui te matimati gwidape cängena ire jaatwemuge, tabe cuta modamoda gwidape cängena ire jaatwemuge; cuta piiyepu biname lui te angletneja umle ge matimati gwidape poto cidi me, tabe cuta angletneja umle ge modamoda gwidape poto cidi me. ¹¹ Peei name pi biname lui te ai gawecewe me gwidape bine cängenarage conocäco lica ire jaatwemuge, tabe cuta lipu Acejiyame me toraca gwidape bine cängenarage ire atwema. ¹² Cuta piiyepu biname te liba nuuja biname me gwidape bine cängena lica ire jaatwemuge, nuuja te lica teebine teemerage gwidape pa yäcärepi. ¹³ Yoo, kaakesea biname te äblicäco neeneni babo biname täapume kaakesea wawena yepä padare cabu. Tabe yepä ne jäägyuge; nuuja täapume singi läbituge. Tabe yepä ne

opo gaabe me yaacituge, nuuja ne kaake ca sääcelyäruge. Weene äblicäco neenedi bine acenena: Acejiyame piiyepu rarekaake.”

*Yeesu Poto Umle Mene Jiicemige
(Matayo 11:12-13; 5:31-32; Mareko 10:11-12)*

¹⁴ Parisea sigu biname cina Yeesu me mene itecijemige, siige teebine ngange ecwänisi, inge teepi baborage singi rarekaake täapume. ¹⁵ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene peete nemi lui babo singi gemi biname cina weebibine päpäname egä, ‘conocäco biname,’ yepä Acejiyame umle gyene weeme ngenecu lipu gemi. Weene awepyeräja ne biname bau ca jääpänuye sinäme miiji mule name pi, yepä Acejiyame pui mule ne jäägyuge.

¹⁶ Moose lui Cotre Mene itu soogäremuji, piiyepu mename biname cina lui mene ituge oogära, peei mene cina weebibine ituge waadena ngälu Yoane niye ca äciseja biname te tatyaramtuge. Teeme padare cabu ca Miiji Mene jejananemisi egä Acejiyame te biname bine yaawademuge, siige iyeta biname cina kokre me äbiteninini teeme waadena mule cabu me äbäcname. ¹⁷ Yepä, Cotre Mene me kaakesea cuta pisi nyene page, lica ituge äyeblyngta; iyeta matimati cotre piti nemi page. Yoo, gawecewe piiyepu cabucewe teeme lenaja lipu lecarage, Acejiyame me Cotre Mene me lenaja pepu lecarage gyene.

¹⁸ Page cuta pisi nyene cotre egä biname lui te coga ne jwäägyuge, piba nuuja coga ne waacatuge, tabe sargi ero mule ne jaawenuge; cuta pepu gyene biname lui te pui ägyeji magebi ne waacatuge, tabe cuta sargi ero mule ne jaawenuge.”

Ngene ca Agli Mene Yepä Dogwe Biname piiyepu Lajaro poto cidi me

¹⁹ “Puga ge yepä dogwe biname lui te mararage ududi piiyepu bulubulu cäbletäape bine lasigreräjuge. Tabe iyeta teeme singi gwidape iyeta bimu gaabegabe yaawadanemuge. ²⁰ Cuta puga ge yepä owecumete biname, teeme ngii Lajaro, droobodrobo täape cama ge. Biname cina teebine yaacanusu pui dogwe biname me mete grana gome, ²¹ inge tabe singi deedei pacupacu ärwäja, lui cina dogwe biname me dade cabu ca saatrametnemuge. Yoo, drego cina waatninusi teeme gome teeme täape droobo aclotejame. ²² Siige, pui owecumete biname te budre äbitige. Acejiyame me mename seemo cina piba teeme seemo ne ecanisi cabucewe me Abrahamo gome me. Pui dogwe biname te cuta budre äbitige, siige gape cabu ecitisi. ²³ Tabe muye puupu cabu yaanajuge baborage pita cama. Puma cita ca tabe ire cabu me acitige, Abrahamo ne jepänige cudecewe ca, piiyepu Lajaro teeme gome puga ge. ²⁴ Tabe babo tage ca jejige egä, ‘Cäme Babe Abrahamo! Cebine owecu naweni! Lajaro ne tityepi teeme ime kukluta niye cabu iiglenutame cäme wätä ne gäbu wawename, inge cane babo pita gäne ai muye puupu cabu!’ ²⁵ Yepä, Abrahamo jejige egä, ‘Cäme bägrä, maane ngene jepecni mäame gawecewe ireclota padare poto cidi me. Maane miijimiji gwidape cama naanajuge, yepä Lajaro me ireclota puga niyarage ge. Page teeme lenaja miijirage gyene, yepä maane niya cabu naanajenge. ²⁶ Cuta piiyepu, pisi nyene mime cole je baborage cäsu, biname te peei name pi ama cita ca äblicäco peeyeme otni, cuta peema cita ca biname cuta piiyepu äblicäco aimopo otni.’ ²⁷ Piba pui dogwe biname te cuta jejige egä, ‘Yoo, cäme babe, cane naajenine, owecu, Lajaro ne gawecewe cabu me jityepi cäme babe me mete me. ²⁸ Cäme faib iganewale puma piti nemi. Lajaro ne jityepi teebibine umle mene jajime, teepi piba lica ai muye puupu cabu me otni.’ ²⁹ Abrahamo jejige egä, ‘Oogäräneji Mene piti nemi mäame iganewale täapume, Moose piiyepu sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Mäame iganewale miiji gemi teeme peei mene ätecija.’ ³⁰ Yepä, tabe jejige egä, ‘Cäme babe Abrahamo, peei mene taatu ibibi lica gyene, yepä biname te liba budre cabu ca teeme bau acnenutame, teepi piba teeme niya mule cabu ca pa latatrongäripesi.’ ³¹ Yepä, Abrahamo jejige egä, ‘Teepi liba singi lica Moose piiyepu

mename biname bime oogäräneji mene äteciame, teepi cuta piyepu biname ne lica ätecija tabe liba budre cabu ca acnenuta teebibine mene jajime.’ ”

17

Gone Biname ne Acana Niiya Mule cabu me (Matayo 18:6-7; Mareko 9:42)

¹ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo, maramara gwidape cina saacluge lui biname bine jaawenemusi niiya mule wawenecame, yepä babo niyarage gyene biname tääpume lui te pui gwidape bine saawademuge. ² Pepu biname mäpu kula ne liba teeme singicace cabu jaaglotusi, siige malu cabu yaajarusi budre me, peei mäpu lui plowa birige pui mäpu cabu ca tabe lui ne cirege päpäna liba ai matimati bägrä yepä ne niiya mule cabu yaacanuge. ³ Peei name pi cängena inajininuge!”

Weeme Binamewale bime Niiya Mule poto cidi me (Matayo 18:21-22)

“Yoo, mäame biname te liba niiya mule jaawenuge, maane teebine umle mene jaajute. Tabe liba tatatrongtuge pui niiya cabu ca, maane miiji teeme niiya mule äyebingta mäame ngene atwanena cabu ca. ⁴ Yoo, tabe liba meebine niiya naawenanuge cuta seben gääbu yepä bimu cabu, cuta seben gääbu mäame bau me liba lacnenutanuge, naajananuge egä, ‘Cäme ngenecu te batatrongtuge,’ piba maane miiji iyeta teeme niiya äyebinga mäame ngene atwanena cabu ca.”

Mene Kokre Ätrunga poto cidi me

⁵ Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina Yageyame Yeesu ne jejisi egä, “Cime ätrunga babo me jeweni!”

⁶ Tabe Yageyame te jejemige egä, “Weeme ätrunga liba epu pana baborage gyene ai matikolä mastad kuu gije liiyepu, weene piba ibibi gemi ai uli ne jaji egä, ‘Määmämu ai gawe cabu ca äpäcuti iyeta braju cama, piba malu cabu acni määmämu!’ Siige, ai uli te weeme mene piba pa jaawenepi.”

Kaakesea Bägrä bime Mule poto cidi me

⁷ “Weeme yepä me kaakesea bägrä liba pisi nyene, teebine liba jäätyepuge calwa wawename, coo nuuja taje maamoi ire atwime, tabe liba kaakesea cabu ca mete me tiinuge, teeme babo biname te lica teebine piba jaajuge egä, ‘Määme deedei agesa.’ ⁸ Yepä, tabe teebine jaajuge egä, ‘Cäme deedei nawenemi, piba määmämu amacetnäji cäme deedei piyepu niye ceerame. Peei ingwe ca, maane mäame deedei äbiti piyepu niye nani.’ ⁹ Nää, pui babo biname teeme kaakesea bägrä ne eso pa jaajepi liba teeme mene cängena jaawenemuge? Eewe, pama lica! ¹⁰ Weene pepu pana kaakesea bägrä gemi. Weene liba iyeta Acejiyame me singi kaakesea cängena ituge wawena, piba gone singi awepyeräja teeme bau ca päpäname, yepä apu jiicuye egä, ‘Cine kaakesea bägrä gemi; cine cime kaakesea taatu bine jaawenemusi.’ ”

Yeesu Ten Tääpe Niiyaniya Biname bine Miiji me Jewenemige

¹¹ Yeesu liba Yerusalema me ädige, tabe Galilaya piyepu Samariya gawe teeme ngälugaabe cabu ädige. ¹² Tabe liba yepä cewe me atyaramtuge, ten biname bine opopa jewenemige lui cina niyarage tääpe pita, lepera pita, cama ge. Teepi cudecewe ca imyemutenige, ¹³ puma cita ca babo tage ca jejisi egä, “Yeesu, Babo Biname, cibibine owecu niwenini!”

¹⁴ Yeesu teebibine jepänemige, jejemige egä, “Naaclege modamoda iiwäreja biname bime bau me teepi weeme tääpe awatnejame egä miiji.”

Siige, gaabe cabu teepi liba eclige, teeme tääpe iyeta miiji me äbitininisi. ¹⁵ Teeme yepä te liba jepänige egä teeme tääpe miiji ge, piba tacnenutige Yeesu bau me, Acejiyame

ne babo tage ca ewepyeräjige. ¹⁶ Tabe teemämu gawe cabu ajarige Yeesu me ernge gome, teebine baborage eso ecäridge. Pui biname lica Israela biname, yepä Samariya gawe biname ge. ¹⁷ Yeesu biname bine itemlemige egä, “Cane ten biname bine miiji me jwenemine, cije nain cina lete nemi? ¹⁸ Nää, nuuja biname te lica tacnige Acejiyame ne awepyeräjame, yepä ai catecewe biname taatu?” ¹⁹ Siige, Yeesu teebine jejige egä, “Abujängti, ädi mäame gaabe cabu. Mäame ätrunga te meebine miiji me bii naawenige.”

*Acejiyame me Biname bine Waadena Padare te Lipulipu Tatyaramtige
(Matayo 24:23-28, 37-41)*

²⁰ Yoo, poto Parisea sigu biname cina Yeesu ne itemlisi egä Acejiyame me biname bine waadena padare te liba pa tatyaramtepi? Tabe jejemige egä, “Yoo, biname cina äblicäco Acejiyame me biname bine waadena padare ne irecu ca päpäna egä tatyaramtenige. ²¹ Biname cina äblicäco apu iicana egä, ‘Ire, age sena!’, coo ‘Peese nyene!’, ingle Acejiyame te weebibine iwadininige weeme ngenecu cabu.”

²² Tabe piba teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Padare te pa tädepi weene piba babo singi cane cama lenajame yepä bimu taatu, yepä cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane ama lica pagege pui bimu cabu. ²³ Biname cina piba weebibine pa jijipesi egä, ‘Taba peese,’ coo ‘Taba age sena,’ yepä teeme ingwe ca gone naacluge cebine ärngime, ²⁴ ingle cäme acnenuta te liba cire tatyaramtepi, weene piba cängena umle cire äbitipeye. Yoo, pamlepamle te dume cabu lipu tuungepmeläjuge, iyeta poto yaapaclyeräjuge, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cäme acnenuta te cuta pepu pana cire läbitepi. ²⁵ Yepä, peei te cäro camuge äbita; cane miiji niinäce babo mäpurage padare ne päpäna, piyepu ai padare me biname cina cebine pa nägyepesi. ²⁶ Yoo, ujarage Nooa me padare cabu lipu itu äbituji, pepu pana cäme acnenuta padare cabu cirege äbita. ²⁷ Pui padare iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niiye senäjenäjemumesi, piyepu biname cina tawadrecanimumesi, ngälu pui bimu cabu Nooa liba baborage buto cabu me acenutuji. Siige, babo igi te piba täduji iyeta biname bine eglecimuji. ²⁸ Yoo, Loota me padare cabu lipu itu äbituji, cuta pepu pana cäme acnenuta padare cabu cirege äbita. Iyeta biname cina deedei täbitenäjumesi, niiye senäjenäjemumesi, gwidape teletne-mäjemumesi, giye sitememäjumesi, piyepu mete bine serangemäjumesi, ²⁹ ngälu pui bimu Loota te Sodoma cewe ne liba sebmaluji. Piba muye wiiryere piyepu matimati nuunurage kula cina cabucewe ca sitrametnemuji, siige iyeta biname bine eglecimujisi. ³⁰ Yoo, biname cina pepu pana mule cire jaawenemepesi cäme acnenuta bimu cabu, teepi liba iyeteta umle cire läbitipesi egä cane Acejiyame bau ca gäne.

³¹ Pui bimu cabu, lui biname te mete toro cabu, lui puupu cabu yaanajuge, tabe miiji lica mete me abacita teeme gwidape äsecreraame, cuta piyepu biname lui te calwacupi cabu gyene, tabe miiji lica cewe me acnenutame. ³² Loota me coga poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu teeme ingwe gaabe me ire acituji. Yoo, pui bimu cabu gone pepu pana äbita! ³³ Lui biname te singi teeme ai gawecewe ireclota ne teemämu ire atwime, ingle tabe wälu ge teeme ireclota ne apeserame, tabe toraca ireclota ne cire yaapesarepi; yepä, lui biname te teeme ireclota ne cäme täöpume yaapesaruge, tabe toraca ireclota ne cire jääpänepi. ³⁴ Yoo, cane weebibine jijinininine egä cäme acnenuta padare cabu, ciye padare liba, neeneni biname cina piba yepä puupu cabu ute wagräsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi. ³⁵ Bimu padare liba, neeneni magebi cina wiiti kuu bine kula ca cire jäämulecemepäsi, yepä ne cire waacatepesi, nuuja ne cire waabmalepesi. ³⁶ Neeneni rooriye cina babo calwacupi cabu kaakesea cire jaawenemepäsi: yepä ne cire yaacatepesi, nuuja ne cire yaabmalepesi.”

³⁷ Siige, abiberäja bägrä cina piba teebine itemlisi egä, “Yageyame peei te luma cire läbitepi?”

Yeesu teebibine jejemige egä, “Budrekaake luma, sändäyame cina piiyeme labasecret-nuge. Pepu pana pui padare te liba cire tatyaramtepi, weene piba umle cire äbitipeye.”

18

Ngene ca Agli Mene Cuubla piyepu Ablaweja Biname poto cidi me

¹ Puma cita ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige ai ngene ca agli mene umle ceerame egä teepi durau gone äbita Acejiyame ne awejename. ² Tabe apu jiiçige egä, “Yepä cewe cabu puga ge ablaweja biname lui te nuuja singi lica ge Acejiyame täöpume, cuta piyepu nuuja singi lica ge biname bime täöpume. ³ Cuta puga ge cuubla, lui te ablaweja biname bau me jäje waatnuge jajanenname egä, ‘Cebine näätityäri cäme cubuyame cabu ca uutrutame.’ ⁴ Siige, leca padare cabu pui ablaweja biname te singi lica teebine ätityerame, yepä ingwe ca tabe teemämu jiiçige egä, ‘Cane nuuja singi lica gäne biname bime täöpume, coo piyepu Acejiyame täöpume, ⁵ yepä ai magebi te cebine mage tii nawenenige, peei name pi cane teebine pa wääätityärepene. Cane liba lica utityärenine, tabe jäje pa twacnepi aima, ngälu siige gloose te cebine pa noomlepi.’ ”

⁶ Siige, Yageyame piba jejemige egä, “Yoo, weene pui conocono ablaweja biname me mene jitecijeye. Weene lipu ngene jotwa-naniniye? ⁷ Pui conocono biname te liba cuubla ne utityäriige teeme tii name pi, Acejiyame lui conocäco gyene, tabe piba teemerage binamewale bine pa yääätityäremepi lui cina teebine ciye bimu cama yaawejanusi? Nää, tabe weebibine wata lica pa itityäripi? ⁸ Cane weebibine jijenininine egä tabe wata pa itityäripi conocäco päpänname. Yepä, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane liba cire tacnenutepene, nää cane biname bine ätrunga cama cire jääpänemepene, coo lica?”

Parisea Sigu Biname piyepu Täks Rarekaake Uutecrena Biname

⁹ Yeesu cuta ngene ca agli mene biname bine jejemige lui cina apu jaangemuge egä teepi conocäco biname gemi, cuta peei name pi iyeta nuuja biname bine gawe me yaapremalemusi. ¹⁰ Tabe apu jiiçige egä, “Neeneni biname cina iiwäreja mete me aacluji irecu ätumutame. Yepä lui Parisea sigu biname ge, cuta nuuja lui täks rarekaake uutecrena biname ge. ¹¹ Parisea sigu biname te jeclajutige, teeme poto cidi me irecu ätumutige egä, ‘Acejiyame, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica nuuja biname bime pana gäne, lui cina biname bime gwidape juutecranemusi, nuuja conocono mule jaawenemusi, coo piyepu sargi mule jaawenemusi. Yoo, cane meebine eso nääcärenine egä cane lica gäne ai täks rarekaake uutecrena biname pana. ¹² Iyeta wiik ngalebora cane neeneni bimu cama deedei cäco nanajuge; piyepu iyeta cäme ten rarekaake cabu ca cane yepä nääcärune, siige.’ ¹³ Yepä, pui täks rarekaake uutecrena biname te matikolä cudecewe padare cuta jeclajutige. Tabe cabu me lica ire äbitige, yepä ergo ecirige irecu ätumutame, cuta jejige egä, ‘Acejiyame, cebine owecu nawenepi, ingle cane conocono biname gäne.’ ¹⁴ Yoo siige, cane weebibine jijenininine egä pui täks rarekaake uutecrena biname te Acejiyame bau ca kälyä jepänige teeme niiyaniya mule cabu ca, siige pui conocäco cama acnenutige mete me, yepä pui nuuja te kälyä ne lica jepänige. Ai ingle naace gyene lui biname te teemämu babo me läbituge, tabe matikolä me pagege äbita, cuta piyepu lui biname te teemämu matikolä pana me läbituge, tabe babo me pagege äbita.”

Yeesu Ime Aacitige Bägrä bime papa cabu me Teeme Miiji täöpume (Matayo 19:13-15; Mareko 10:13-16)

¹⁵ Poto biname cina teeme matimati bägrä bine Yeesu bau me sewademisi tabe ime teeme papa cabu acitenname bägrä bime miiji täöpume. Yepä, abiberäja bägrä cina peei mule ne liba jepänisi, teepi piba biname bine jicnecimisi. ¹⁶ Yepä, Yeesu te bägrä bine teeme bau me ala tesoglecmige, cuta abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Bägrä cina

saaclege cäme bau me. Gone jïibemuye, ingle lui biname bime ätrunga ai matimati bägrä pana me, Acejiyame teebibine yaawademuge. ¹⁷ Cane weebibine toraca jïjenininine egä lui biname te singi lica gyene Acejiyame me waadena ne matikolä bägrä pana yaacatuge, tabe licarage abacitame.”

*Dogwe Biname te Yeesu ne Edäriige
(Matayo 19:16-30; Mareko 10:17-31)*

¹⁸ Yepä Israela babo biname te Yeesu ne itemlige egä, “Miijirage abiberäja biname, cane ngena ne miiji wawena iyeteta ireclota ne päpäname?”

¹⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Maane ngenome cebine nainite miijirage ca? Acejiyame taatu miijirage gyene, nuuja cina miijirage lica gemi. ²⁰ Maane cotre mene umle gäte egä: ‘Sargi mule gone; gone biname ne budre me agli; gone gwidape ero; walya aitneja gone; mage babe bine miiji opo gaabe me acita.’ ”

²¹ Siige, pui biname te jejige egä, “Cane bägrä cabu ca iyeta peei cotre bine itu sicwetnanemumene.”

²² Siige, Yeesu liba teeme mene itecijige, teebine piba jejige egä, “Yoo, mäame yepä gwidape pisi nyene wawename. Mäame gwidape iyeta ewademepi aletna täapume, pui rarekaake owecumete biname bine ecäranemepi, maane peema cita ca miijimiji gwidape bine cirege päpäna cabucewe je. Piba tädepi cane cama otnime.” ²³ Yepä, peei biname te liba Yeesu me mene itecijige, tabe babo ngenecu mäpu me äbitige, ingle tabe babo dogwe biname ge. Tabe singi lica ge teeme gwidape bine abmaläcema Yeesu cama otnime.

²⁴ Yeesu jepänige egä tabe babo ngenecu mäpu ge, piba jiiçige egä, “Mage mäpu gyene dogwe biname cina Acejiyame me waadena cabu äbäcname! ²⁵ Baborage gwidape kamela cibi pana, tabe äblicäco matikolä gaabe epu pana nilo bora me abacita, siige asata, yepä mäpurage gyene cuta peei cabu ca dogwe biname te Acejiyame me waadena cabu abacitame.”

²⁶ Biname lui cina peei mene itecijemige, teepi piba Yeesu ne itemlisi egä, “Piba laati te miiji gyene teeme niiya cabu ca asata iyeteta ireclota ne päpäname?”

²⁷ Yeesu jejemige egä, “Biname cina äblicäco teemämu peei ne wawena, yepä Acejiyame te miiji gyene iyeta gwidape bine wawenecame.”

²⁸ Peteru piba jejige egä, “Cije cine lipu gemi? Cine iyeta ituge abmala maane cama otnime.”

²⁹ Yeesu teebibine jejemige egä, “Yoo, cane toraca mene jïjenininine egä lui biname te cewe ne saabmaluge piiyepu coga, bägrä, mage, babe, naane, iganewale saabmaläcemuge Acejiyame me biname bine waadena name pi, ³⁰ pui biname bucurage cerämu tuwängle pa jääpänemepi ai padare cabu, cuta piiyepu ciige padare cabu iyeteta ireclota ne cire jääpänepi.”

*Yeesu Cääri Mene Jiicemige Teeme Budre poto cidi me
(Matayo 20:17-19; Mareko 10:32-34)*

³¹ Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine biname bime sobe cabu ca mara me ewademige, jejemige egä, “Itecijinege, mine Yerusalema cewe me naclenige. Puma iyeta mene sasa mename biname cina lui ituge oogära cäme poto cidi me toraca me pa läbitipesi. Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, ³² cebine nuuja gawe cabu ca biname bime ime cabu pa nacitepesi. Teepi cebine ätutena pana pa nawenepesi, pa näcnecepesi, piiyepu mote ca pa nätyewepesi. ³³ Teepi cebine pa nadnanepesi, cuta budre me pa naglepesi, yepä nesae me lui bimu cabu cane pa larpinantepene cääri ireclota me.”

³⁴ Siige, abiberäja bägrä cina cängena lica opo ewatnisi iyeta peei mene bine, ingle teeme aboclomta lui ämlitäneji ge teeme bau ca, peei name pi teeme täapume pajecu lica ge.

*Yeesu Ireku Määsumäsu Biname ne Ireku Asatame Jewenige
(Matayo 20:29-34; Mareko 10:46-52)*

³⁵ Yeesu liba Yeriko cewe mameta me atyaramtige, gaabe wajwa je yepä irecu määsumäsu biname adnatäneji enajige, gwidape piyepu rarekaake täapume yäätineräjemuge. ³⁶ Pui biname te liba biname guugla itecijige, itemlemige egä, “Ngena te äbitenige?”

³⁷ Biname cina teebine jejisi egä, “Yeesu Nasareta ceweyame te mime cewe ne isuplingtenige.”

³⁸ Tabe puma cita ca babo tage ca jejige egä, “Yeesu, Daawida me Kaakesaare, cebine owecu nawenepi!”

³⁹ Niinäce gaabe biname cina teebine eblawisi, jejisi bojä agime. Yepä, tabe cuta baborage tage ca jejige egä, “Daawida me Kaakesaare, cebine owecu nawenepi!”

⁴⁰ Yeesu imyemutige, mene jejemige irecu määsumäsu biname ne teeme bau me acaname. Tabe liba teeme mameta me tädige, Yeesu teebine itemlige egä, ⁴¹ “Maane ngeno mäte singi cane mäame täapume waweneme?”

Tabe jejige egä, “Babo Biname, cane singi cääri irecu asatame.”

⁴² Yeesu piba teebine jejige egä, “Ireku aasati! Mäame ätrunga te miiji bii naawenige meebine.”

⁴³ Piba taatu tabe irecu aasatige päpäname. Tabe piba Yeesu ne ingwe icwige, Acejiyame ne eso ecäranige. Siige, biname cina jepänisi, piba iyeta Acejiyame ne ewepyeräjisi.

19

Yeesu Sakaiyo ne Edäriige

¹ Yeesu peema cita ca Yeriko cewe me abacitige, piyepu gaabe ta isuplingtenige.

² Cewe cabu puga ge täks rarekaake uutecrena babo biname, ngii Sakaiyo, tabe lui mage dogwe biname ge. ³ Yoo, Sakaiyo baborage singi Yeesu ne irecu ca päpäname, yepä äblicäco ge, biname tomi name pi, ingle tabe tuube biname ge, piyepu pui niinäce gaabe biname cina teebine jilyengisi. ⁴ Tabe peei name pi niinäce gaabe me uuwamige, sukumuro piigi uli ne jegelige Yeesu ne puma cita ca päpäname, tabe peei gaabe cabu liba tädige. ⁵ Yeesu liba teeme mameta me atyaramtige, cabu me ire acitige, jepänige, piba jejige egä, “Sakaiyo, wata täini! cane mäame mete cabu page nanajenige.”

⁶ Siige, Sakaiyo wata täinige, babo gege cama teebine teeme mete me ecanige. ⁷ Iyeta biname liba peei ne jepänisi, Yeesu ne jüicetnisi egä, “Ai biname te singi conocono biname ne ädärame. Tabe teeme mete cabu me cuta abacitenige!”

⁸ Mete je Sakaiyo abujängtige, Yageyame ne jejige egä, “Babo biname, cebine näteciji. Cane cebo iyeta cäme gwidape cabu ca pa yäacäremepene owecumete biname bine, cuta piyepu cane liba nuuja biname bime rarekaake angletneja mule ca itu yaawadane-mepene, cane fooa rarekaake bine pa yaawecnepene tuwängle me iyeta yepäyepä täapume.”

⁹ Piba Yeesu teebine jejige egä, “Yoo, Acejiyame te ai mete biname bine teeme niiya cabu ca page bisecräremige, ingle Sakaiyo lui Abrahamo me kaakesaare lui ituge apesera, yepä page bii tacnenutige teeme ingle cabu me. ¹⁰ Yoo, cane lui Acejiyame bau ca ätyepäneji gäne biname me äbitame, cane ai täapume tädujine: apesäreji biname bine ärngemame teeme niiya mule cabu ca äsecrerrame, piba Acejiyame bau me waadename.”

*Ngene ca Agli Mene Gol Rarekaake poto cidi me
(Matayo 25:14-30)*

¹¹ Siige, gaabe cabu biname cina Yeesu me mene itecijemige. Tabe mameta ge atyaramta Yerusalema cewe cabu me, piyepu biname cina apu jengemige egä Acejiyame me biname bine waadana padare mametarage gyene gije abacitame. Tabe singi biname

bine umle wawenname egä waadena padare te camurage gyene, yepä kaakesea pisi nyene ai awagrija padare cabu wawenname. ¹² Tabe peei name pi ai ngene ca agli mene teebibine jejemige egä, “Yoo, yepä babo biname te enajuji. Tabe abyemärige cudecewe gawe me otnime mope biname me ngii puma cita ca päpäname, piba teeme gawe me acnenutame. ¹³ Camuge abyemera, tabe ten kaakesea bägrä bine tesoglecemige, teebibine yepäyepä gol rarekaake ecäranemige, jejemige egä, ‘Cane liba biiri, cäme looye cabu je weene kaakesea tewenepeye ai rarekaake babo me wawenname.’ ¹⁴ Yoo, teeme gawe biname cina teebine mage jimugetni, peei name pi poto teeme biname bine teeme ingwe jityepemisi mene cama egä, ‘Cine singi lica ai biname te cime mopeyame täapume lenajame.’

¹⁵ PEEI mene ngänuge, tabe mopeyame ngii ne jepänige, piba tacnenutige. Teeme atyaramta ingwe ca tabe wata mene jejemige pui kaakesea bägrä bine, lui cina teeme ten gol rarekaake bine itu sewademumesi, teepi teeme bau otnime. Tabe singi teeme bau ca umle äbitame pui niinäce rarekaake ca teepi lija rarekaake bine bii tepänemumesi. ¹⁶ Yoo, niinäce kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane ten gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä cabu ca.’ ¹⁷ Babo biname teebine jejige egä, ‘Maane miiji tewenumete. Maane miiji kaakesea bägrä gäte! Ai inge naace gyene maane kaakesea cängena tewenumete matikolä gwidape ire atwime, peei name pi page cane ten cewe bine mäame ire atwi cabu pa yaacranemepene.’ ¹⁸ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, cane faib gol rarekaake bine cuta tepänemumene pui yepä rarekaake ca maane lui itu näcärepete.’ ¹⁹ Babo biname pui kaakesea bägrä ne jejige egä, ‘Yoo miiji, cane piba faib cewe bine mäame ire atwi cabu pa yaacranemepene.’ ²⁰ Piba nuuja pui kaakesea bägrä te tädige, jejige egä, ‘Babo biname, agha mäame gol rarekaake. Cane cumä täapume cäbletäape cabu yäämlitune. ²¹ Cane wälu ge mäame täapume, pui name pi cäbletäape pläsu ngalebora simlitumene. Cane umle gäne maane mage kokre babo biname gäte. Maane ime kaakesea lica jaawenemute, yepä maane gwidape yaawadanemute nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu maane calwacupi deedei yaawademute maane te luma gije lica ätema.’ ²² Babo biname te teebine jejige egä, ‘Maane niyarage kaakesea bägrä gäte! Määmerage mene te meebine naaitnäjige! Maane umle gäte egä cane kokre cama babo biname gäne, lui te gwidape yaawadanemune nuuja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu calwacupi deedei bine yaawademune cane te luma gije lica yäatemune. ²³ Yoo, maane piba ngena name pi cäme rarekaake lica acita rarekaake ire atwi mete cabu? Piba cane cerämu rarekaake cire jääpänejine pui niinäce rarekaake me kaakesea cabu ca.’ ²⁴ Babo biname te piba teeme gome kaakesea bägrä bine jejemige egä, ‘Peei gol rarekaake ne teeme bau ca juutecreye, teebine ecäreye lui te ten gol rarekaake cama gyene.’

²⁵ Kaakesea bägrä cina teebine jejisi egä, ‘Babo biname, pui biname me ten gol rarekaake piti nemi!’ ²⁶ Babo biname te jejige egä, ‘Cane weebibine jijenininine egä biname lui teeme kaakesea cabu ca kuu piti nemi, teebine cuta gaabe pa yääcärepene cerämu kuu waadename, yepä biname lui me kaakesea kuu cäco gyene, cuta teeme lui matimati gwidape piti nemi, peei bine teeme bau ca pa yääyebingemepene. ²⁷ Yoo, cäme cubuyame poto cidi me, lui cina singi lica cane teeme mope biname täapume lenaja, teebibine aima sewademeye, eglecemeye cäme opo gaabe!’ ”

Yeesu Yerusalema me Abacitige

(Matayo 21:1-11; Mareko 11:1-11; Yoane 12:12-19)

²⁸ Yeesu peei mene jejemige, piba teeme niinäce gaabe me ädige Yerusalema gaabe cabu. ²⁹ Tabe liba mameta atyaramta neeneni matimati cewe cabu me, ngii Betepage piyepu Betaniya, lui puga ge Olibi Uli podo cabu jage, teeme neeneni abiberäja bägrä bine niinäce gaabe me jäätyepige. ³⁰ Camuge ätyepa tabe teebibine jaajige egä, “Äte, iclege niinäce gaabe me, lui cewe peese. Weene liba abaciteniye, piba jepäneniye

mamye dongki ne ägräräneji gyene, pui papa cabu biname te camu ge adnata. Peei ne tiibirepeye, aima secanepeye. ³¹ Biname te liba weebibine itemlenige egä, ‘Ngenome jiihireniye?’ piba teebine jejepeye egä, ‘Yageyame te singi gyene teeme täapume.’ ”

³² Siige, teepi aaclige, iyeta gwidape bine ibibi jepänemäsi Yeesu lipu jaajige. ³³ Egä cäro teepi pui mamye dongki ne jiihiräsi, dongki yageyame cina teebibine äätemlisi egä, “Weene dongki ne ngeno me jiihireniye?”

³⁴ Teepi piba jejemäsi egä, “Yageyame te singi gyene teeme täapume.” ³⁵ Siige, teepi mamye dongki ne Yeesu bau me ecanäsi, teeme cäbletäape bine papa cabu eretnemäsi, Yeesu ne piba itityäräsi acenutame mamye dongki papa cabu. ³⁶ Yeesu liba ädenige, biname cina teeme cäbletäape bine gaabe cabu eretnemisi teeme otni täapume.

³⁷ Tabe liba Yerusalema mameta me tatyaramtuge Olibi Uli podo cabu ca, gaabe te luma täinige Yerusalema abacitame, puga teeme bucurage abiberäja bägrä cina gije abacitinisi Acejiyame ne eso ceerame gege cama, piyepu teebine babo tage ca ewepyeräjisi iyeta miihirage ciitaca mule täapume, teepi lui bine ituge päpäna Yeesu bau ca. ³⁸ Teepi jiihemisi egä, “Acejiyame te cime mope biname miihi naawenege lui te Yageyame me ngii cabu tädenite! Mime poode pisi nyene cabucewe je. Acejiyame lui caburage gyene, jamyacu apacliyera te täduge teeme cabu ca.”

³⁹ Piba poto Parisea sigu biname pui tomi cabu ca Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja Biname, mäame bägrä bine jejeji bojä agime!”

⁴⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weebibine jijenininine egä ai biname liba bojä äbitininisi, piba gaabe wajwa lui kula cina ala pa labayipesi!”

Yeesu Ele Engenige Yerusalema Cewe Biname bime täapume

⁴¹ Yeesu babo cewe Yerusalema mametarage me ädige, cewe ne liba jepänige, tabe owecu cama ele engenige pui cewe biname cina lipu mäpu ne ciige cirege päpäna. ⁴² Tabe jiihemige egä, “Yerusalema cewe biname, miihi page weene umle cama icrajeji lipu gyene poode ne päpäname, yepä page ämlitäneji gyene weeme päpäna cabu ca! ⁴³ Yoo, bimu cina cire saaclepi weeme cubuyame cina piba weebibine cire jiwaclomtipesi; teepi gawe ca caale cire jaawenepesi, iyeta poto ta pepu weeme bau me cire saaclenepi. ⁴⁴ Teepi weeme cewe ne pa jiihyagecepesi cuta piyepu iyeta biname bine cewe caale ngalebora lui cina yaacrajuge; licarage yepä raranga kula ne teeme puupu cabu cire yaabmalepesi, ingle weene padare ne lica opo ewatneniye Acejiyame liba weeme bau me otni weebibine niiya cabu ca äsecerame.”

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-17; Mareko 11:15-19; Yoane 2:13-22)

⁴⁵ Yeesu ädige iiwäreja mete caale ngalebora me, puma gije abacitige aletnaletna biname bine äyecrejame, ⁴⁶ teebibine jejemige egä, “Acejiyame te jiihenige Oogäräneji mene cabu egä, ‘Cäme mete lui irecu ätumuta mete täapume cirege lenaja,’ yepä weene te itu setatrongärumeye epu puupu me eromaame cina luma lämlitneräjininusi!”

⁴⁷ Yoo, piba iyeta bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjemuge iiwäreja mete caale bora puutucu je. Modamoda iiwäreja biname, cotre abiberäja biname, piyepu nuuja mope biname cina singi ge teebine aglime, ⁴⁸ yepä teepi padare ne lica jepänisi peei ne wawename, ingle iyeta biname cina baborage singi teeme mene äteciame.

20

Ätemla Yeesu me Conocäco poto cidi me Tabe Mule bine Wawenecame

(Matayo 21:23-27; Mareko 11:27-33)

¹ Nuuja bimu, Yeesu liba puga ge iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjemige piyepu Miihi Mene jejananemige, piba modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname cina nuuja modamoda biname cama teeme bau me

seclige, ² jejisi egä, “Cibibine nijini, mäame ngena conocäco pisi nyene ai mule bine wawenecame? Laati bau ca gyene mäame conocäco?”

³ Yeesu jejemige egä, “Yoo, cäme ätemla cuta pisi nyene weeme täápume. Cebine najeye, ⁴ laati te Yoane ne conocäco yääcärepi tabe biname bine niye ca äcisejame, Acejiyame te coo nää biname bine?”

⁵ Siige, teepi teemeteme mene jitranisi egä, “Mine lipu jejenisi? Mine liba jejenisi egä, ‘Yoane me conocäco lui Acejiyame bau ca gyene,’ tabe piba nijeniniginige egä, ‘Cije weene ngena name pi piba Yoane ne lica jäätrungepeye?’ ⁶ Yepä, mine liba apu jejenisi egä, ‘Yoane me conocäco lui biname bime cabu ca gyene,’ piba ai biname tomi te mibibine kula ca nibyecrininisi, ingle teepi jitru-ngenisigi egä Yoane lui Acejiyame me mename biname ge.” ⁷ Siige, teepi Yeesu ne jejisi egä, “Cine umle lica gemi laati te Yoane ne conocäco yääcärepi biname bine niye ca äcisejame.”

⁸ Yeesu teebibine jejemige egä, “Piba cane cuta weebibine lica jijenininine laati te cebine conocäco näcärepi ai mule bine wawenecame.”

*Ngene ca Agli Mene Calwacupi Ire Atwi Biname bime poto cidi me
(Matayo 21:33-46; Mareko 12:1-12)*

⁹ Yeesu piba biname bine ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Yepä biname te waina gije bine itemige. Tabe kaakesea biname bime ime cabu ecitige ire atwime, kämäge gaabegabe teepi te poto kuu teebine ceeraname. Tabe piba teeme gawe ne sebmalige leca padare cama. ¹⁰ Yoo, padare liba tatyaramtige waina kuu ngade awacame, tabe pui yageyame te kaakesea bägrä ne jityepige teeme poto kuu bine waadena calwacupi ire atwi biname cabu ca. Yepä, pui calwacupi ire atwi biname cina pui kaakesea bägrä ne etemeläjisi, piba ime taatu jityepisi teeme babo biname bau me. ¹¹ Calwacupi yageyame te piba nuuja kaakesea bägrä ne cuta jityepige, siige calwacupi ire atwi biname cina cuta teebine etemeläjisi, ajiri me jewenisi, piba cuta ime taatu jityepisi. ¹² Calwacupi yageyame cuta nuuja kaakesea bägrä ne jityepige; siige, pui calwacupi ire atwi biname cuta teebine niya jewenisi, calwacupi cabu ca piba iyecräjisi. ¹³ Piba calwacupi yageyame te jiicige egä, ‘Cane ngena pa jaawenepene? Cäme ngenecurage bägrä ne pama miiji cane ätyepa. Teepi pama teebine opo gaabe me ecitenisi.’ ¹⁴ Yepä, calwacupi ire atwi biname cina yageyame me bägrä ne liba jepänisi, piba teemeteme ajananinisi egä, ‘Age sena yageyame me bägrä. Tabe te ai calwacupi ne cire yaacatepi. Mine pa yaaglesi, siige calwacupi mime yene.’ ¹⁵ Siige, teepi puma cita ca pui bägrä ne calwacupi cabu ca iyebingtisi, piba budre me eglisi.”

Yeesu piba itemlemige egä, “Siige, Pui calwacupi yageyame te ngena ne pa jaawenepi calwacupi ire atwi biname bime täápume? ¹⁶ Tabe pa tädepi, pui biname bine budre me pa yaaglecemepi, piba teeme calwacupi ne nuuja biname bine pa jaajemepi ire atwime.”

Siige, biname cina liba peei mene itecijemige, jiicisi egä, “Peei te pepu gone äbita!”

¹⁷ Yeesu piba teebibine ire jetwemige, itemlemige egä, “Piba ngena gyene ai Oogäräneji Mene me aboclomta? Mene egä:

‘Lui kula ne raranga biname cina jigyisi,
baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.’

¹⁸ Cane säne pui kula piiyepu iyeta biname lui cina cäme papa cabu pa yaatrametnemepesi, teepi cuta pa laglemeläjipesi. Cäme kokre te liba yepä biname cabu kula pana pa saatramepi, pui biname te secre pana pa lapliweräjepi.”

*Ätemla Täks Rarekaake Ceera poto cidi me
(Matayo 22:15-22; Mareko 12:13-17)*

¹⁹ Siige, cotre abiberäja biname piiyepu modamoda iiwäreja biname cina singi Yeesu ne puirage padare cabu oomlaname, ingle teepi opo ewatnisi egä peei ngene ca agli

mene lui teeme poto cidi me. Yepä teepi biname täápume wälu ge, ingle peei biname tomi te singi ge Yeesu täápume. ²⁰ Teepi peei name pi teebine ire ca ecananisi, piyepu teeme poto biname bine jityepemisi Yeesu bau me sinäme abiberäjame. Teepi singi Yeesu ne teeme mene cabu ca oomlaname, piba Rooma cabu ca mope biname me kokre ime cabu acitame. ²¹ PEEI name pi pui sinäme abiberäja bāgrā cina Yeesu ne itemlisi egā, “Abiberäja biname, cine umle gemi määme mene piyepu abiberäja lui conocāco gyene. Cine umle gemi egā iyeta biname lui yepā pana gemi määme opo gaabe je, lica nuuja te baborage, yepā maane iyeta biname bine toraca mene yaabiberäjemute Acejiyame me gaabe poto cidi me. ²² Yoo, maane cibibine nijini, nāā miiji gyene cine tāks rarekaake Rooma Babo Mope Biname Siisa ne ceerame, coo miiji lica gyene ceera?”

²³ Yepā, Yeesu opo ewatnige egā teepi singi teebine mene cabu ca oomlaname, siige teebibine jejemige egā, ²⁴ “Yepā bulubulu rarekaake secani! Laati me opo piyepu laati me ngii, laati me cewecu pisi nyene ai rarekaake cabu?”

Teepi jejisi egā, “Siisa teemi yene.”

²⁵ Yeesu piba jejemige egā, “Yoo, lui gwidape gemi Siisa me, teebine ecāreye pui, piyepu lui gwidape gemi Acejiyame me, teebine ecāreye pui.”

²⁶ Siige, teepi äblicāco teebine teeme mene cabu ca oomlana puma biname bime sobe cabu. Siige, teepi mutācāco äbitininisi Yeesu me mene name pi, bojā jegemige.

*Ätemla Mene Budre cabu ca Arpinera poto cidi me
(Matayo 22:23-33; Mareko 12:18-27)*

²⁷ Piba poto Sadukea sigu biname cina Yeesu bau me seclige. Yoo, Sadukea biname cina apu jiiusi egā, “Biname cina lica budre cabu ca cirege arpinera.” Yoo, teepi Yeesu ne itemlisi egā, ²⁸ “Abiberäja biname, Moose te cotre ne mime täápume soogāruji egā, ‘Biname te liba budre läbituge, coga ne bāgrā cāco twaabmaluge, teeme igane te miiji cuubla ne acata bāgrā wawenname teeme naane me ngii täápume.’ ²⁹ Yoo, seben naniganewale icrajuji. Naane te coga ne ocatige, siige bāgrā cāco budre äbitige. ³⁰ Piba teeme gomecayame igane te pui cuubla ne ocatige, siige bāgrā cāco cuta budre äbitige. ³¹ Pepu cuta äbitige puma cita ca gomeyame täápume, piyepu iyeta teeme iganewale bime täápume, iyeta seben teepi budre äbitininisi bāgrā cāco. ³² Ingwe ca pui magebi te cuta budre äbitige. ³³ Yoo, pui bimu cabu budre biname cina liba cirege arpinera ireclotame, piba tabe laati me coga cirege lenaja, ingle iyeta pui seben nanigane cina teebine ocananisi teeme coga täápume?”

³⁴ Yeesu teebibine jejemige egā, “Yoo, ai gawecewe ireclota cabu magebi rooriye cama lawadrininusi. ³⁵ Yepā, pui magebi rooriye lui cina ibibi gemi cirege arpinera ciige ireclota cabu lenajame, teepi puma lica awadrecā, ³⁶ cuta puma biname cina lica budre cirege äbita. Teeme ireclota lui Acejiyame me mename seemo pana budre cāco. Teepi Acejiyame me bāgrā gemi, tabe lui bine ituge budre cabu ca arpinera ten cama iyeteta lenajame. ³⁷ Yoo, Oogārāneji Mene, Moose lui itu soogāruji, peei cabu mene cuta pisi nyene budre biname me arpinera poto cidi me. Pui padare cabu Moose te jeclajutuji ayeji uli gome, tabe mime Yageyame me mene itecijuji, ingwe ca yoogāruji egā, ‘Cane Abrahamo, Isacako, Yakobu naabibime Acejiyame gāne.’ ³⁸ Yoo, Acejiyame lui ireclota cama biname bime Acejiyame gyene; tabe lica budre biname bime Acejiyame, ingle biname cina lica iyeteta budre, yepā iyeta biname täápume ireclota cuta pisi nyene.”

³⁹ Puma cita ca poto cotre abiberäja biname cina jejisi egā, “Abiberäja biname, maane miiji tiicite!” ⁴⁰ Yoo, pui padare cabu ca biname cina singi lica teebine cāāri ätemlejame.

*Keriso Laasi Nyene
(Matayo 22:41-46; Mareko 12:35-37)*

⁴¹ Yeesu teebibine jejemige egä, “Biname cina lipu jicemusige egä, ‘Keriso biname bine lui te niiya cabu ca cire yäasecräremepi, tabe Daawida me ingele cabu ca pa tädepi?’ ⁴² Yepä, Daawida teemämu jicenisige Salamo uupera peba cabu egä, ‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Maane adnati cäme camu poto cidi ca,

⁴³ ngälu cane mäame cubuyame bine mäame ernge gawe me cire yaacranemepene.’

⁴⁴ Yoo, Daawida teebine einuji teeme Yageyame ca. Cije Keriso te piba lipu Daawida me kaakesaare gyene?”

Yeesu Umle Mene Jejananemige Cotre Abiberäja Biname bime Mule poto cidi me (Matayo 23:1-36; Mareko 12:38-40)

⁴⁵ Iyeta biname cina liba Yeesu me mene jitecijisi, tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, ⁴⁶ “Cängena ire cotre abiberäja biname bime täapume. Teepi singi gemi teeme lecaleca cäbletäape cama otnetnejame, piyepu biname bime bau ca awabla piyepu awepyeräja päpäna aletna puupu cabu. Teepi singi gemi modamoda biname bime puupu cabu adnaterame abasecetra mete cabu, cuta piyepu soriyomu ne liba yaacitusi, teepi ladna-tärüge miijirage puupu cabu. ⁴⁷ Teepi cuublacubla bine baborage rarekaake ngälu yäacäremusi, pepu pi teeme gwidape piyepu mete iyeta jäämlemusi, piba teepi lecaleca irecu ätumuta jaawenemusi biname bime sobe cabu. Yoo, teepi teeme mage mäpu daremu ne cirege päpäna!”

21

Cuubla me Owecu Gwidape (Mareko 12:41-44)

¹ Yeesu ire acitige, jepänemige dogwe biname bine lui cina rarekaake ebäcnemisi iiwäreja mete rarekaake acrana gwidape cabu. ² Tabe piba yepä owecumete cuubla ne jopänige lui te neeneneni matimati rarekaake äasinglantige pui rarekaake acrana gwidape cabu. ³ Siige, tabe abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane toraca mene jijenininine, ai owecumete cuubla te baborage becitige iyeta pui nuuja biname cabu ca. ⁴ Pui nuuja biname bime rarekaake lui bucurage gemi, piyepu peei cabu ca teepi poto bine ecärisi, yepä cuu-bla te becitige iyeta teeme lui pisi nyene lenaja täapume.”

Yeesu me Mene Iiwäreja Mete Iigareca poto cidi me (Matayo 24:1-2; Mareko 13:1-2)

⁵ Poto abiberäja bägrä cina mene abaitninisi iiwä-reja mete poto cidi me egä pui mete me opo jamyacu ge, oplacmeläja kula ca rarangä-neji ge, piyepu biname cina miijimiji gwidape Acejiyame ne ituge ceera peei mete cängena waweneme. Yeesu piba teebibine jejemige egä, ⁶ “Weene ire iyeta ai miiji-miji gwidape, padare te cirege atyaramta liba iyeta ai kula bine teeme puupu cabu ca cirege äyeblenga. Yoo, iyeta cirege iisabeja.”

Mäpu cina Lipu Cirege Otni (Matayo 24:3-14; Mareko 13:3-13)

⁷ Abiberäja bägrä cina teebine itemlisi egä, “Abiberäja biname, ai mule te liba pagege äbita? Mine lipu peei padare ne pagege opo awatna?”

⁸ Yeesu jejemige egä, “Cängena ire! Piba nuuja te lica weebibine ingletnäjinuge, ingele bucurage biname cina cäme ngii cabu pa twaatnipesi, mene pa jicemepesi egä, ‘Cane age säne tabe!’ coo piyepu, ‘Padare bii tatyaramtigel!’ Yepä, pepu biname bime mene gone jäätecijemuye. ⁹ Cuta piyepu, weene liba idre pa itecijanipi egä, ‘Biname cina teeme mopeyame ne cubu cama iyebtingtisi,’ coo, ‘Biname cina cubu jicenisige,’ piba wälu gone läbitininuye. Pepu mule pa läbitipesi, yepä ai padare me ngälugaabe cäro camu gyene.”

¹⁰ Tabe piba jejemige egä, “Yepä gawe biname cina nuuja gawe biname cama cubu cire jiicepesi, piiyepu yepä mope biname te nuuja mope biname cama cubu cire jiicepäsi. ¹¹ Modamoda ocneja piiyepu gane padare cina cewe maramara cabu ta cire twaatnipesi. Niiya pita cina cire twaatnipesi biname bine oomläjecame. Wälu cama cewecu gwidape dume cabu cirege aboclomäja. ¹² Yepä, ai mule cina liba camu ge äbitena, peei niinäce gaabe me, biname cina weebibine pa joomläjicipesi, mäpu cabu pa icranipesi. Teepi weebibine maramara abasecretna mete cabu pa iwadipesi atrana täapume, piba krokeciye mete bora pa ibäcnipesi. Weene mope biname piiyepu nuuja modamoda biname bime opo gaabe pa jiclajutipi cäme ngii name pi. ¹³ Piba peese nyene weeme padare Miiji Mene teebibine jajanename. ¹⁴ Yoo, weeme ngene atwanena yaacituye, piba bucurage maramara ngene atwanena gone pui padare cabu egä ngena mene teebibine awecnistame, ¹⁵ ingle cane te umle piiyepu mene pa icäripene. Piba iyeta weeme cubuyame cina äblicäco pui mene aina, coo äseblecäja. ¹⁶ Yoo, weeme ätrunga cäco inglewale piiyepu binamewale cina weebibine weeme cubuyame bime ime cabu pa icäripesi, lui cina weeme poto bine cuta budre me pa yaaglecemepesi. ¹⁷ Iyeta biname weebibine pa jimugetnipesi weeme cäme bau ätrunga name pi. ¹⁸ Yepä, teepi äblicäco weeme ireclota papa acata Acejiyame liba singi lica weeme budre täapume. Teeme kokre epu baborage gyene egä tabe ibibi cuta iyeta weeme edingäli cängena ire atwime. ¹⁹ PEEI name pi weeme ätrunga cabu cängena jiclajutinuge ngälu weene iyeteta ireclota cabu äbäcname.”

*Yeesu Cerämu Mene Jejemige Yerusalema ne Iigareca poto cidi me
(Matayo 24:15-21; Mareko 13:14-19)*

²⁰ Yeesu jejemige egä, “Yoo, weene liba bucurage cubu biname bine cire jepänemepeye Yerusalema cewe ne jewaclomäjensis, piba weene umle gemi egä padare te mameta me täbitenige pui cewe ne iigarecame. ²¹ Piba pui biname lui cina Yuudea gawe cabu icrajininige, teepi miiji podo cabu me uucratna; piiyepu lui cina babo cewe cabu icrajininige, teepi miiji cewe abmala; piiyepu lui cina babo cewe kaake poto je icrajininige, teepi miiji lica cewe me äbäcname, yepä cudecewe me miiji uucratna. ²² Ingle pui padare cabu Yerusalema cewe biname cina mäpu daremu cirege päpäna, piba Oogäräneji Mene te ibibi me cire läbitepi. ²³ Ogi nemi pui padare cabu lui mäpumäpu magebi piiyepu bägrä ngame meeramera magebi. Mage mäpu padare cire tädepi ai gawecewe cabu me; ai biname cina mäpu daremu cire jääpänepesi. ²⁴ Cubuyame cina poto bine cubu turikä ca cire yaaglecemepesi, piiyepu nuuja bine ätäyäneji cire jäätyepäjemepesi iyeta gawe maramara cabu me. Siige, nuuja gawe biname cina Yerusalema cewe ne cire yiglicnäjepesi, piiyepu pui gawe ire jaatwepesi, ngälu pui biname bime padare cire lapirepi.”

*Yeesu me Acnenuta poto cidi me
(Matayo 24:29-31; Mareko 13:24-27)*

²⁵ Yeesu piba jejemige egä, “Maramara cewecu cina cire tateplengäjipesi bimu cabu, piiyepu mabye, wale cabu je. Ai gawecewe cabu, maramara gawe biname cina ngenecu niiya cire läbitipesi. Teepi wälu name pi cuta mutäcäco cire läbitipesi, malu te liba uule mumwämu cama cire tädepi, cuta piiyepu gobe gotäte te babo uule kuu ne cire saacanepi. ²⁶ Yoo, poto biname cina irecu cire laboclomäjipesi wälu name pi, teepi liba cire jääpänanepesi lui niiya cina totniniisi gawecewe iyeta poto ta. Ingle dume cabu lijaliija kokre gwidape piti nemi, pui bine teeme otnetneja gaabe cabu ca cire yääyecräjemepi. ²⁷ Piba cane säne lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane piba carbe cabu cire täinepene baborage kokre piiyepu jamyacu apaclyera cama. ²⁸ Yoo, ai mule cina liba cire gije labacitipesi, piba weene abujängipeye, piiyepu mope ewepengäjemepeye, ingle weeme äsecrera piba mameta gyene Acejiyame bau otnime.”

*Ngene ca Agli Mene Piigi Uli poto cidi me
(Matayo 24:32-35; Mareko 13:28-31)*

²⁹ Yeesu teebibine piba ai ngene ca agli mene jejemige egä, “Jepänemeye piigi uli piyepu iyeta nuuja uli bine. ³⁰ Kirece laame cina liba täsuge, weene piba umle egä kämäge mameta birige. ³¹ Pepu pana weene liba pui mäpu mule bine cire jääpänemepeye, weene piba umle cirege äbita egä Acejiyame me biname bine waadena padare te mameta gyene.

³² Cane weebibine toraca jijenininine egä biname lui cina ireclota page ai taje, teepi iyeta budre lica cirege äbita, ngälu iyeta ai mule cina liba cire läbitipesi. ³³ Yoo, dume piyepu gawe cirege apira, yepä cäme mene te lica cirege apira.”

Yeesu Jejemige egä Ireire Lenajame

³⁴ Yeesu cuta jejemige egä, “Weene ireire inajipi! Miiji lica cäme acnenuta bimu te weebibine buduma mule cabu oomlaname. Weeme ngene atwanena gone acrana singisingi mule cabu, coo sice nänäja cabu, coo piyepu ngenecu mäpu cabu ai gawecewe me gwidape poto cidi me. Piba pui bimu te weebibine lica buduma mule cabu ädära mage, cuta piba dici pana weebibine pa jibrecipi. ³⁵ Ingle pui bimu te cire tädepi iyeta biname bime bau me lui cina ai gawecewe cabu yaacrajuge. ³⁶ Peei name pi ire cama cängena inajipi, piyepu Acejiyame ne yaawejanuye kokre ceerame iyeta pui gwidape cabu ca cängena äsecerame, piba cäme opo gaabe je aclajutäjame, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine.”

³⁷ Siige, pui poto bimu gaabegabe Yeesu biname bine yaabiberäjemuge iiwäreja mete caale bora je. Ciiye liba, tabe babo cewe cabu ca tasatuge Olibi Podo cabu lenajame. ³⁸ Kroke gaabegabe, iyeta biname cina iiwäreja mete me cuta yaacluge teeme mene äteciame.

22

*Gläamu Jecijemige Yeesu ne Aglime
(Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Yoane 11:45-53)*

¹ Trii padare mameta ge Israela biname cina liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjemusi, lui deedei teepi Äsuplengta Trii ca yaainusi. ² Yoo, iiwäreja babo biname piyepu cotre abiberäja biname cina singi gaabe ne päpäname Yeesu ne aglime, yepä biname bime name pi wälu, teepi singi ogä oomlaname.

*Yuuda Mene Jewenige Yeesu ne Awabame Budre tääpume
(Matayo 26:14-16; Mareko 14:10-11)*

³ Yuuda lui yepä ge Yeesu me twelb abiberäja bägrä cabu ca, teeme nuuja ngii Isakariyota. Satani te Yuuda me ngalebora me abacitige. ⁴ Tabe piba modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname bime bau me ädige, ten cama mene jicemige lipulipu Yeesu ne teeme ime cabu acitame. ⁵ Siige, teepi gege ge teeme ätityera tääpume, mene jejisi rarekaake daremu teebine ceerame. ⁶ Yuuda teeme mene ecatige, miijirage padare ne jirngige Yeesu ne teeme ime cabu acitame, biname sobe liba lica ge.

Yeesu Teeme Neeneni Abiberäja Bägrä bine Jäätyepige Äsuplengta Trii Wawename

⁷ Teepi uutneca cäco buluduu bine yäärwäjiniisen seben bimu ngalebora, siige pui padare me niinäce bimu te tädige teepi liba maamoi plongo bine yaaglecimusi Äsuplengta Trii deedei wawename. ⁸ Yeesu te Peteru naabi Yoane jaajige egä, “Weene iclege mime deedei amacetnäjame Äsuplengta Trii tääpume.”

⁹ Teepi teebine itemläsi egä, “Maane singi cine ai deedei ne luma wawename?”

¹⁰ Tabe jaajige egä, “Cängena nätecijeye. Weene liba babo cewe me abaciteniye, piba weene biname ne jepäneniye niiye iitana cabu ca lui te tacnenige. Weene teebine ingwe icwepeye, tabe lui mete me abacitenige, weene peei mete me cuta abacitepeye, ¹¹ pui mete yageyame ne jejepeye egä, ‘Cime mene pisi nyene Abiberäja Biname bau ca egä: Puupu lese nyene cane căme abiberäja băgră cama Äsuplengta deedei äbitame?’ ¹² Tabe piba baborage cabu puupu ne jiwabenige lui iyeta gwidape cama gyene. Weene puma deedei emaceträjemepel!”

¹³ Siige, teepi aacliche, iyeta gwidape ibibi jepänemäsi Yeesu lipu teebibine jaajige. Teepi puga äsuplengta deedei ne emaceträjäsi.

*Yeesu Teeme Abiberäja Băgră cama Aareto ne Erwige
(Matayo 26:26-30; Mareko 14:22-26; 1 Korinito 11:23-25)*

¹⁴ Yoo, padare liba tatyaramtuge, Yeesu dade gome adnatige teeme twelb ätyepäneji biname cama. ¹⁵ Tabe teebibine jejemige egä, “Cane baborage singi ai Äsuplengta deedei weene cama äbitame. Cane ebä jepänenine mäpu padare ne, yepä niinäce cane weene cama deedei äbitenine. ¹⁶ Cane weebibine jijenininine egä cane ai äsuplengta deedei ne ingwe ca lica pa jaarwepene ngälu teeme aboclomta toraca me cire läbitepi, cane liba biname bine niiya cabu ca äsecerame, Acejiyame me waadena cabu äbäcname.

¹⁷ Yeesu kwäye ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, piba jejemige egä, “Weene ecateye, iyeta eneye. ¹⁸ Yoo, cane weebibine jijenininine egä cane waina niiye ne cuta cääri lica pa yaanepene ngälu padare te cire tatyaramtepi Acejiyame te biname bine waadename.”

¹⁹ Tabe piba buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, itrecige, teebibine ecäremige, jejemige egä, “Ai lui căme täape gyene lui weeme täapume budre äbitenine. Erweye, cebine ngene apecname.” ²⁰ Deedei ingwe ca, tabe yepä pana mule ca kwäye ne ecatige, jejemige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige weeme täapume Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecerame, căme uudi liba tapirenige.

²¹ Yepä, ire! Biname lui te cebine căme cubuyame bime bau me nawabenige, tabe age sena mine cama ai dade cabu. ²² Yoo, cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane budre me ädenine, ingle Acejiyame te singi gyene cane peei ne wawenname. Yepä, mage mäpu gyene teeme täapume lui te cebine cubuyame bime täapume nawabenige!”

²³ Siige, abiberäja băgră cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Mime tomi cabu ca laasi nyene, lui te peei ne jewenenige?”

Toraca Babo Biname Lipu Gyene

²⁴ Abiberäja băgră cina jicelisi egä teeme cabu ca lui te babo biname me pagege äbita. ²⁵ Yeesu peei name pi jejemige egä, “Ai gawecewe mope biname cina teeme biname bine babo kokre cama ire jaatwemusi, piyepu biname cina teebibine yaainemusi ‘Babo Ätityera Biname.’ ²⁶ Yepä, gone teeme pana mule ne yaacatuye. Eewe, weeme cabu ca laasi nyene baborage, tabe miiji matikolä pana äbita, piyepu weeme babo biname tabe miiji kaakesea băgră pana lenajame. ²⁷ Yoo, laasi nyene baborage ai neeneni cabu ca, nää biname lui te ladnatuge deedei äbitame, coo biname lui te deedei teeme bau me yaawaduge? Yoo, tabe sine baborage lui te ladnatuge, yepä cane lui weeme täapume epu pana gäne weeme kaakesea băgră liiyepu.

²⁸ Yoo, weene cebine lica ituge abmala mine liba mäpu bine jääpänanemepesi, ²⁹ cuta epu pana căme Babe te lipu cebine conocăco ituge ceera cane biname bine waadename, cane cuta pepu weebibine conocăco cirege ceera weene biname bine waadename. ³⁰ Weene piba cabucewe je căme dade cabu deedei cirege äbita piyepu niiye nänäja căme waadena padare cabu. Weene babo puupu cabu cire adnatäripeye Israela biname bime twelb ingle biname bine atraname.”

*Yeesu piyepu Peteru**(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Yoane 13:36-38)*

³¹ Yeesu jejige egä, “Simona, Simona, cebine näteciji! Satani teeme singi bii jepänige weebibine iyeta apicetnerame, epu pana calwacupi biname te kuu bine mälwä lipu jäämlecäjemuge miiji kuu taatu waadename. ³² Yepä, Simona, cane cuta mäame täapume ituge awejena egä maane lica mäame ätrunga ne abma-lame. Maane liba pui apicetnera cabu ca pa tacnenutepete, piba maane mäame binamewale bine cuta ngenecu kokre jewenemepi.”

³³ Peteru jejige egä, “Yageyame, cane amacetnäjäneji gäne maane cama otnime krokeciye mete cabu me, coo budre äbitame.”

³⁴ Yeesu piba jejige egä, “Peteru, cane meebine naajenine egä maane cebine nesae gääbu nainenite, paulo te ingwe ca ala sengenenige.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Umlé Mene Jejemige egä Äsädeca te Teeme bau me Pa Tädepi

³⁵ Yeesu piba teeme abiberäja bägrä bine itemlemige egä, “Pui niinäce padare cabu, cane liba weebibine jityepäjipene rarekaake cäco, bulu diiba cäco, cuta piyepu ernge gwidape cäco, nää weeme singi puga ge nuuja gwidape täapume?”

Teepi jejisi egä, “Cine singi lica ge nuuja gwidape täapume.”

³⁶ Yeesu jejemige egä, “Yepä, page laati me bulu diiba piyepu rarekaake piti nemi, tabe miiji ten cama waadena. Piyepu cuta laati te cubu turikä cäco gyene, tabe miiji aletname teeme acwaba cäbletääpe ca. ³⁷ Cane weebibine jijenininine egä Oogäräneji Mene te cäme poto cidi me miiji ibibi äbitame egä, ‘Teebine ecitenisi conocono biname cama yepä.’ Yoo, ngena mene cäme poto cidi me oogäräneji gyene, toraca me äbitenige.”

³⁸ Abiberäja bägrä cina piba jejisi egä, “Yageyame, age tegi neeneni cubu turikä.”

Tabe jejemige egä, “Siige, ibibi gyene!”

*Yeesu Olibi Uli Podo cabu Irecu Ätumutige**(Matayo 26:36-46; Mareko 14:32-42)*

³⁹ Yeesu piba cewe ne sebmilige, Olibi Uli podo cabu me ädige, teeme bimu gaabegabe mule lipu ge. Teeme abiberäja bägrä cina teeme ingwe ca eclige. ⁴⁰ Tabe liba teeme singi puupu ne joomlige, piba teebibine jejemige egä, “Acejiyame ne ewejaneye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna.”

⁴¹ Tabe piba matikolä äyebliingtige teeme bau ca, epu pana kula me ajara leca liiyepu. Tabe kokorare ääpednutige, Acejiyame ne ewejanige egä, ⁴² “Cäme babe, maane liba singi gäte, ai mäpu ne iyeblingti cäme bau ca, yepä gone jaawenute cäme singi ne, mäame singi ne jewenepi.” ⁴³ Piba mename seemo te cabucewe ca teeme bau me taboclomtige teebine kokre ceerame. ⁴⁴ Yeesu baborage ngenecu mäpu cama ewejanige. Teeme mlage cina uudi ipecu pana sitrametnemige gawe cabu.

⁴⁵ Tabe liba abujängtige teeme irecu ätumuta cabu ca, teeme abiberäja bägrä bime bau me liba ädige, teebibine ute cabu jepänemige, ingle teepi mage ngenecu mäpu ge. ⁴⁶ Tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngena ute gemi? Arpinärineye, Acejiyame ne ewejaneye egä weene apicetnera cabu ca lica pagege atrametna.”

*Yeesu ne Joomlisi**(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Yoane 18:3-11)*

⁴⁷ Yeesu liba peei mene cabu jage, piba taatu biname sange te tatyaramtige. Pui biname, ngii Yuuda, lui yepä ge twelb abiberäja bägrä cabu ca, tabe te opo jewenemige teebibine. Tabe Yeesu gome ädige teebine lakace cabu atecname, teeme awabla mule liiyepu ge. ⁴⁸ Yepä, Yeesu jejige egä, “Yuuda, cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, nää maane cebine nawabenite budre me atecna cabu ca?”

⁴⁹ Yoo, Yeesu cama lui abiberäja bägrä cina liba jepänemisi ngena te pa läbitege, teepi jejisi egä, “Yageyame, nää cine miiji agleca cubu turikä ca?” ⁵⁰ Puma cita ca teeme yepä te iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä ne jemomäntige turikä ca, camu poto tablame ne jeläcnutige.

⁵¹ Yepä, Yeesu jejemige egä, “Siige ai mule!” Tabe ime ne ecitige pui kaakesea bägrä me tablame cabu, teebine miiji me jebenige.

⁵² Piba pui modamoda iiwäreja biname piyepu poto iiwäreja mete awamuta mope biname, piyepu poto Israela modamoda biname bine, iyeta lui cina seclige Yeesu ne oomlaname, tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngenome cubu turikä piyepu gabagaba cama naaclige, epu pana egä cane cubucubu biname gäne?” ⁵³ Yoo, cane weene cama liba nanajuge iiwäreja mete caale bora bimu gaabegabe, weene piba singi lica cebine oomlaname. Yepä, ai lui weeme padare gyene, krokeciye te liba weebibine joomlinige waadename.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:57-58, 69-75; Mareko 14:53-54, 66-72; Yoane 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Siige, teepi Yeesu ne joomlisi, teebine ecanisi Iiwäreja Mope Biname me mete me. Peteru cudecewe pana teebine ingwe icwige. ⁵⁵ Poto biname cina muye yuungisi cole puupu cabu puutucu je, puga adnatäreji icrajige, cuta Peteru teeme gome adnatige.

⁵⁶ Yepä mete kaakesea ngulebägrä te teebine jepänige, muye apacljera cabu adnatäneji ge. Tabe teebine cängena ewatnäjige, piba jiicige egä, “Ai biname te ten cama waatnuge!”

⁵⁷ Yepä, Peteru ainige, jojige egä, “Ngulebägrä, cane umle lica gäne tabe!”

⁵⁸ Matikolä ingwe ca, nuuja biname te teebine jepänige, jejige egä, “Maane cuta yepä teeme tomi cabu ca gäte!”

Yepä, Peteru jejige egä, “Eewe, cane lica!”

⁵⁹ Yepä awa ingwe ca cuta nuuja biname te kokre cama jiicige egä, “Toraca gyene, ai biname ten cama waatnetnäjuge, inge tabe Galilaya biname gyene.”

⁶⁰ Yepä, Peteru te jejige egä, “Maane lui täapume jiicenente, cane umle lica gäne!”

Tabe liba camu peei mene iicema cabu jage, piba taatu paulo te ala sengenige.

⁶¹ Yageyame te tatatrongtige, Peteru ne conocäco ire jetwige, siige Peteru piba ngene jotwige Yageyame lui mene teebine bii jejige egä, “Page paulo te ingwe ca ala sengenenige, niinäce maane nesae gäabu cebine nainenite.” ⁶² Siige, Peteru asatige, mage ele engenige.

Awamuta Biname cina Yeesu ne Niiya Bääclena me Jewenisi

(Matayo 26:67-68; Mareko 14:65)

⁶³ Lui biname cina Yeesu ne jewamutisi, teepi teebine niiya bääclena me jebenisi, piyepu jidnanenisi. ⁶⁴ Teepi teeme irecu icwabisi cäbletääpe ca, piba jejisi egä, “Nijini, laati te meebine noororige?” ⁶⁵ Teepi cuta bucurage nuuja niiya mene ca teebine jicnecisi.

Yeesu Israela Mutre Biname bime Opo Gaabe je

(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Yoane 18:19-24)

⁶⁶ Bimu te liba tacitige, Israela mutre biname, epu egä modamoda iiwäreja biname piyepu cotre abiberäja biname, teepi abasecretnige, piba Yeesu ne ecanisi teeme opo gaabe je aclajutame, ⁶⁷ teebine jejisi egä, “Nijini, nää maane Acejiyame bau ca Keriso säte?”

Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane liba weebibine jijenininine, weene lica cäme mene ätrunga, ⁶⁸ cuta piyepu, cane liba weebibine itemläjinine, weene lica daremu mene awecnista. ⁶⁹ Yepä, ai padare cabu ca cane lui te Acejiyame cabu ca tädujine, biname me äbitujine, cane Kokre Acejiyame me camu poto ime cabu pa ladnatepene.”

⁷⁰ Teepi iyeta piba itemlisi egä, “Nää maane jiiците apu egä maane Acejiyame me Bägrä gäte?”

Tabeteebibine jejemige egä, “Yoo, weene toraca jiiцemiye egä cane tabe säne.”

⁷¹ Teepi piba ajananinisi egä, “Ngänuge mime nuuja aitneja biname. Cine bii niteci-jinige tabe lipu teemämu taitnige!” Siige.

23

Yeesu Pilato me Opo Gaabe je

(Matayo 27:1-2, 11-14; Mareko 15:1-5; Yoane 18:28-38)

¹ Siige, pui abasecretnäneji biname iyeta abujängige, Yeesu ne ecanisi Rooma ca Mope Biname Pilato bau me. ² Puga teepi teebine aitnejame gije abacitinisi egä, “Cine ai biname ne jepänisi cime biname bine conocono abiberäja cabu ewademige. Tabe teebibine apu jejemige egä täks rarekaake gone ceera Babo Mope Biname Siisa ne, cuta piiyepu jejemige egä tabe lui nuuja mope biname gyene, lui me ngii Keriso.”

³ Pilato teebine itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bine mope biname säte?”

Yeesu jejige egä, “Yoo, maane peega bii jiiците.”

⁴ Puma cita ca Pilato te modamoda iiwäreja biname piiyepu tomi cabu lui biname bine jejemige egä, “Cane lica nuuja ingle ne jepänine ai biname ne mäpu cabu acitame.”

⁵ Yepä, teepi kokre cama Pilato ne jejisi egä, “Teeme mara abiberäja cabu ca Yuudea gawe iyeta poto ta tabe biname bine giri jaacranimuge teeme singi acatame. Tabe mene jajanename gije itu labacitepi Galilaya gawe cabu, cuta puma cita ca tädumi aimopo.”

Yeesu Mope Biname Heroda me Opo Gaabe je

⁶ Pilato liba peei mene itecijige, piba itemlemige egä, “Ai, nää Galilaya biname gyene?”

⁷ Tabe liba umle äbitige egä Yeesu lui Galilaya probins cabu ca ge, Heroda luma mope biname täapume enajenige, piba teebine Heroda bau me jityepige, ingle pui padare Heroda cuta Yerusalema cewe cabu enajige. ⁸ Yoo, Heroda te gege äbitige Yeesu ne päpäname, ingle tabe mene ituge ätecija Yeesu poto cidi me, peei name pi leca padare cama tabe singi ge teebine päpäname. Tabe babo singi ciitaca mule päpäname Yeesu bau ca, ⁹ siige teebine bucurage mene ca itemläjige, yepä Yeesu nuuja daremu mene lica jewecnistige. ¹⁰ Yoo, modamoda iiwäreja biname piiyepu cotre abiberäja biname cina abujängisi, teebine mage kokre mene ca jeitnäjisi. ¹¹ Heroda teeme cubu biname cama piba Yeesu ne niiyarage bääclena me jewenisi piiyepu niiyaniya mene jiiцemisi teeme poto cidi me. Teepi mope biname me sasa cäbletääpe ca esigrisi, teebine pui cama sewecnistisi Pilato bau me. ¹² Yoo, pui bimu cabu Heroda naabi Pilato biname me äbitäsi. Peei niinäce gaabe me teepi cubuyame ge.

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige

(Matayo 27:15-26; Mareko 15:6-15; Yoane 18:39-19:16)

¹³ Piba Pilato te modamoda iiwäreja biname, mope biname, piiyepu iyeta biname bine ala tesoglecemige abasecretname, ¹⁴ teebibine jejemige egä, “Weene ai biname ne secaniye cäme bau me, piiyepu cebine najiye egä tabe biname bine niiya mule bine yaabiberäjemuge lui gemi cotre kaake poto ca. Cane teeme ireclota bii jirngine weeme opo gaabe, yepä lica jepänine nuuja niiya ne teeme bau ca iyeta weeme aitneja mene cabu ca. ¹⁵ Cuta Heroda piiyepu, tabe nuuja niiya ne lica jepänige teeme cabu, peei name pi teebine cuta sewecnistige. Ai biname te nuuja niiya ne lica ituge wawena lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame. ¹⁶ Cane peei name pi cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba asatame.” ¹⁷ Yoo, Pilato iyeta kämäge gaabegabe apu läbitanuge, tabe yepä biname ne krokeciye mete cabu ca saasatuge äsuplengta trii padare cabu, Israela biname cina lui biname täapume singi.

¹⁸ Siige, iyeta biname cina pui tomi cabu ala abayaninisi egä, “Ai biname ne budre me eglepi! Baraba ne sisati cime tääpume!” ¹⁹ Yoo, pui biname Baraba te cubu ituge iicana Yerusalema cewe ngalebora cewe mope biname me kaakesea biname cama, cuta piiyepu tabe nuuja biname ne ituge agli, peei name pi krokeciye mete bora me itu yaacitepi.

²⁰ Siige, Pilato te singi ge Yeesu ne asatame, peei name pi biname bine cääri jejemige peei poto cidi me, ²¹ yepä teepi jäje ala abayanenisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye; baarge uli cabu jibyecreye!”

²² Yepä, Pilato teebibine nesae me jejemige egä, “Tabe ngena niiya ne ituge wawena? Cane teeme cabu nuuja niiya ne lica jepänine lui ibibi gyene teebine budre daremu ceerame! Cane cäme cubu biname bine pa jaajemene teebine adnaname, piba pa yaasatene.”

²³ Yepä, pui biname cina ala abayaninisi egä teebine baarge uli cabu toto ca äbyecrame. Siige, teeme kokre mene te ibibi äbitige, ²⁴ Pilato piba mene jejemige biname bime singi wawename Yeesu ne budre me acitame. ²⁵ Teepi lui biname tääpume singi, tabe teebine isatige, lui ne cubu name pi piiyepu biname agli name pi krokeciye mete bora me acitäneji ge. Tabe Yeesu ne piba teeme ime cabu ecitige teepi teeme singi ne wawename teeme tääpume.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Yoane 19:17-27)

²⁶ Siige, Rooma cubu biname cina Yeesu ne liba ecanisi cewe cabu ca, teepi piba opopa eyisi yepä biname cama, teeme ngii Simona. Tabe Kurene cewe biname ge, lui te babo cewe me tabacitenige calwacupi cewe cabu ca. Yoo, cubu biname cina Simona ne joomlisi, Yeesu me baarge uli ne teeme palace cabu ecitisi, teebine jejisi Yeesu me ingwe ca acaname.

²⁷ Bucurage biname cina Yeesu ne ingwe icwisi. Puga ge poto magebi pui biname tomi cabu lui cina mage ele engenetnemige teeme tääpume. ²⁸ Yeesu teeme bau me tatatrongtige, jejemige egä, “Yerusalema magebi, ele gone cäme tääpume, yepä weene miiji ele weeme tääpume piiyepu weeme bägrä bime tääpume. ²⁹ Ingle naace gyene padare te cire tatyaramtepi, biname cina piba cire jicemepesi egä, ‘Lipu gege gemi peei magebi lui cina bägrä cäco gemi, lui cina bägrä bine lica jäärngecusi piiyepu bägrä bine lica ngame meeramera, teepi page cuta lica teeme bägrä bime mäpu jepänanemisi.’ ³⁰ Pui mäpu padare cabu biname cina podo bine cire jaajemepesi egä, ‘Cibibine nitrugärineye!’ piiyepu doro bine cire jaajemepesi egä, ‘Cibibine nicwabärineye!’ ³¹ Yoo, teepi cebine liba apu nawenenisi, cate uli pana nargenisi, teepi piba weebibine lipu cire jiwenipesi, weene lui cina maaje uli pana gemi?”

³² Rooma cubu biname cina cuta nuuja neeneni biname bine aacanisi Yeesu cama yepä padare cabu budre me wawename, yepä pui neeneni lui niyarage mule biname ge. ³³ Teepi iyeta liba pui puupu cabu me atyarige, ngii Mopekaake, puga Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi. Teepi pui neeneni niiya mule biname bine cuta uli cabu jääbyecrisi, yepä biname Yeesu me camu poto ca, cuta nuuja teeme säwäci poto ca. ³⁴ Yeesu jejige egä, “Cäme Babe, ai niiya mule ne iyebingti mäame ngene atwanena cabu ca, ingle teepi toraca umle lica gemi teepi ngena ne tewenenisi.”

Rooma cubu biname cina matimati kula cabu teeme ngii bine yoogäremisi, piba yiisabäjemisi pui kula bine umle äbitame egä teepi lipulipu Yeesu me cäbletääpe bine abelename. ³⁵ Yoo, biname cina ire tääpume imyemutemige. Israela mope biname cina teebine niiya bääclena me jewenanisi, jejisi egä, “Tabe nuuja biname bine niiya cabu ca yääsecräremuge, tabe miiji cuta teemämu ai niiya cabu ca asata, tabe liba toraca Acejiyame bau ca jajeji gyene Keriso tääpume!”

³⁶ Rooma cubu biname cina teebine cuta niiya bääclena me jewenanisi. Teepi teeme mameta me eclige, caapocapo waina niiye singi ge ceerame, ³⁷ piba jejisi egä, “Maane määmamu ai niiya cabu ca asati, maane liba nää toraca Israela biname bime mopeyame gäte!”

³⁸ Yoo, ai oogära mene teepi ecitisi Yeesu me baarge uli cabu mope gome egä, “Ai biname lui Israela biname bime mopeyame gyene.”

³⁹ Siige, yepä pui niiya biname lui Yeesu me wajwa je acitäneji ge, tabe cuta teebine jicnecige egä, “Maane lui Acejiyame me Keriso gäte, nää? Piba ai niiya cabu ca asati, cuta piyepu cibibine nisati!”

⁴⁰ Yepä, pui nuuja te niinäceyame ne eblawäjige egä, “Nää, maane wälu lica gäte Acejiyame täapume? Mine iyeta yepä pana daremu cabu temi. ⁴¹ Mime daremu lui conocäco gyene, mime niiya mule ibibi gyene, yepä tabe, nuuja niiya mule ne lica ituge wawena. ⁴² Tabe puma cita ca Yeesu ne jejige egä, “Maane cäme täapume ngene totwepi, maane liba biname bine waadename cire twaatnepi!”

⁴³ Yeesu teebine jejige egä, “Cane meebine naajenine, maane page cane cama naana-jenige Acejiyame me jamyacu lenaja puupu cabu.”

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Yoane 19:28-30)

⁴⁴ Yoo, bimu duusa liba äbitige, bimu te gawe me lica sepa-clyärige, krokeciye te iyeta gawe ne sicwabige nesae awa cama. ⁴⁵ Pui padare cabu baborage cäbletääpe lui iiwäreja mete cabu atecwanteji ge, pui te äderärige, siige neeneneni pargi äbitäsi. ⁴⁶ Yeesu piba babo ala abayige egä, “Cäme Babe, cäme seemo ne määme ime cabu ecitenine!” Tabe peei mene jiicige, siige budre äbitige.

⁴⁷ Yoo, Rooma cubu biname bime mope biname te liba peei mule ne jepänige, Acejiyame ne ewepyeräjige egä, “Toraca, ai lui conocäco biname ge!”

⁴⁸ Yoo, iyeta lui biname cina abasecretnige puma ireme, teepi liba peei mule ne jepänisi, iyeta piba dare adnaninisi, ngenecu mäpu cama äcnärige mete me. ⁴⁹ Yepä, iyeta lui cina umlerage gemi Yeesum täapume, cuta piyepu lui magebi cina ten cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi cudecewe pana amyemuteji icrajige peei mule bine päpäname.

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Yoane 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Puga ge yepä biname ngii Yoosepa, lui Israela biname bime matikolä cewe cabu ca, ngii Arimatea. Tabe conocäco, miiji biname ge lui Acejiyame me biname bine waadena padare ne jewagrijenige. Tabe Israela mutre biname bime abasecretna cabu ge, yepä singi lica ge teeme atrana piyepu waweneca Yeesu poto cidi me. ⁵² Tabe Pilato bau ädige, Yeesu me budrekaake täapume itinärige. ⁵³ Tabe piba Yeesu me budrekaake baarge uli cabu ca sitrungamtige, lecaleca cäbletääpe ca tope etnige, piba gape cabu isinglantige, puupu cabu ecitige. Pui gape lui kula uureji ge, kirece wawenäneji ge, piyepu lica ituge nuuja biname ne acita puma. ⁵⁴ Bimu lui Fraide ge, Sabade bimu me amacetnäja bimu, piyepu teeme Sabade bimu mameta ge atyaramta.

⁵⁵ Pui magebi lui cina Yeesu cama seclumi Galilaya Probins cabu ca, teepi Yoosepa cama eclige, gape ne engrärisi, ewatnäjisii Yeesu me budrekaake lipu ge acitäneji puma. ⁵⁶ Teepi piba mete me äcnärige, miiji lengo ngängye bine emacetnäjemisi teeme tääpe ne ingwe ca piba apyacame.

Yepä, Israela biname bime Sabade bimu cabu teepi ngene oocinisi teeme cotre lipu jiicusi.

24

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige (Matayo 28:1-10; Mareko 16:1-8; Yoane 20:1-10)

¹ Sande krokerage, pui magebi cina lui miiji lengo gwidape bine tewenimumesi, teepi pui cama gape me eclige. ² Teepi puma jepänisi egä kula te apeträngteji ge gape gaabe cabu ca, ³ siige ebäcnisi, yepä Yageyame Yeesu me budrekaake ne lica jepänisi. ⁴ Teepi puga jeclajutemige maramara ngene atwanena cama, piba taatu neeneneni biname cina apacljäreji cäbletääpe cama teeme gome jaaclajutige. ⁵ Magebi cina wälu name pi ergo eciretnemige gawe me. Pui neeneneni cina teebibine jejemäsi egä, “Weene ngenome gape cabu ireclota biname ne jirngeniye? ⁶ Tabe ama lica gyene; tabe barpinantige ireclota me! Yoo, weene ngene jotwineye tabe lui mene weebibine ituge jaji weene liba Galilaya je egä, ⁷ ‘Cane lui te Acejiyame bau ca tädujine, biname me äbitujine, cane miiji niiyaniya mule biname bime ime cabu lenajame. Teepi cebine baarge uli cabu pa näbyecrepesi budre me, yepä nesae me lui bimu cane pa larpinantepene ireclota cama.’ ”

⁸ Magebi cina pui mene piba ngene jotwinisi, ⁹ gape cabu ca täcnärinini, peei mule ne jeitnäjäsi pui lebin abiberäja bägrä bime bau me piyepu iyeta bime bau me lui cina ten cama ge. ¹⁰ Pui magebi lui Mariya Magadala, Yoana, naabi Mariya Yakobu me mage, cuta piyepu poto lui ten cama ge. Yoo, teepi peei mule poto cidi me ätyepäneji biname bine jejemisi, ¹¹ yepä pui magebi bime mene teepi lica jitrungemisi, ingle apu jengemige egä walya mene ge. ¹² Yepä, Peteru te abujängtige, gape gome me uuwamige. Puga gape cabu me äcupige, apepmeläjige, cäbletääpe taatu bine jepänemige lui ca teeme tääpe ne tope setnumesi. Tabe piba mete me acnenutige, mage ngene jotwananige ngena te bii bäbitige.

Yeesu Neeneneni Biname cabu me Aboclomtige Emaus Gaabe cabu (Mareko 16:12-13)

¹³ Pui yepä bimu cabu, neeneneni Yeesu me biname cina Emaus cewe me aaclige. Peei lui cebocebo bimu me otni ge Yerusalema cabu ca. ¹⁴ Teepi mene abaitnenäsi iyeta gwidape poto cidi me lui cina pui nesae bimu cabu täbitimesi. ¹⁵ Egäcäro teepi liba mene ajana piyepu ätemleja cabu ge, Yeesu piba mameta me tädige, piyepu ten cama gaabe cabu ädige. ¹⁶ Yepä, teepi biname taatu jepänäsi, äblicäco teebine opo awatna. ¹⁷ Yeesu teebibine ääte-mlige egä, “Weene ngena poto cidi me jicenenemiye gaabe cabu?”

Teepi puma cita ca ngenecu mäpu cama äämyemutige. ¹⁸ Teeme yepä te, ngii Kleopa, teebine jejige egä, “Maane pama yepä taatu biname gäte Yerusalema cabu ca lui te umle lica ngena mule cina täbitimesi ai nesae bimu ngalebora!”

¹⁹ Tabe äätemlige egä, “Ngena mule?”

Teepi jejemige egä, “Pui mule cina Yeesu Nasareta ceweyame tääpume lui cina täbitimesi. Pui biname te Acejiyame me mename biname ge. Tabe kokre ciitaca mule bine jaawenemuge, piyepu kokre cama mene jaajanemuge. Iyeta biname cina teeme kokre ne opo sewatnumesi egä Acejiyame bau ca ge. ²⁰ Cime modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja mope biname cina teebine Rooma ca mope biname me ime cabu secitumesi budre tääpume. Piba Rooma cubu biname cina teebine baarge uli cabu tibyecrumesi. ²¹ Yoo, cine cime ngene atwana teeme cabu itu yaacitepesi egä tabe pama peese nyene biname Israela biname bine niiya cabu ca äsecrerrame. Cuta peei taatu lica, page lui nesae me bimu gyene peei mule ingwe ca. ²² Page poto magebi cime tomi cabu ca teepi cibibine mutäcäco me niwenininisi. Teepi liba krokerage gape gome eclige, ²³ teeme budrekaake ne lica jepänisi puma. Siige, teepi täcnäridge, cibibine nijininisi egä neeneneni mename seemo bine jääpänisi lui cina teebibine jejemäsi egä Yeesu ireclota gyene. ²⁴ Yoo, piba poto cime tomi cabu ca gape ne engrärisi. Teepi iyeta gwidape bine pepu jepänemisi magebi cina lipu jicemisi, yepä teepi Yeesu ne lica jepänisi.”

²⁵ Yeesu piba teebibine jaajige egä, “Weene lipu pi umle cäco gegi? Weene däägudägurage joomleniye sasa mename biname bime mene! ²⁶ Weene cire umle läbitejiye egä biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpurage padare ne päpäna, piba peei cabu ca jamyacu apaclyera padare cabu me abacitame.” ²⁷ Puma cita ca Yeesu teeme täapume eboclomäjige iyeta mene lui teeme poto cidi me oogäräneji gemi. Tabe gije abacitige mene cabu ca Moose lui bine itu soogäremuji, puma cita ca teeme mene te otnige iyeta sasa mename biname bime cabu ca.

²⁸ Siige, teepi lui cewe me singi otni, pui mameta me atyaränisi, piba Yeesu tabe otni taatu äbitige, ²⁹ yepä teepi teebine jiiibecläsi, jejäsi egä, “Maane cine cama naanajege! Bimu te mameta gyene äpula, krokeciyye me äbitenige.” Peei name pi tabe teeme mete me abacitige ten cama lenajame. ³⁰ Tabe ten cama dade cabu adnatige, buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige, piba itrecige, äcäriige teebibine. ³¹ Teeme irecu piba pajecu me äbitininisi, siige teebine opo ewatnäsi, yepä tabe puma cita ca teeme bau ca äyebliingtige. ³² Teepi piba teemeteme ajanäsi egä, “Toraca, mime ngenecu cina niclonige gaabe cabu, tabe liba mene nijanige piyepu Oogäräneji Mene bine mime täapume eboclomäjemige!”

³³ Teepi dade gome ca wata abujengtäsi, Yerusalema cewe me acnenutäsi, puga edäremäsi pui lebin abiberäja bägrä bine piyepu ten cama lui biname cina abasecret-nige. ³⁴ Puma iyeta jaajisi teebibine egä, “Yageyame te toraca barpinantige! Tabe Simona bau bii taboclomtige!”

³⁵ Piba pui neeneni cina teebibine jejemäsi teeme täapume ngena te äbitige gaabe cabu, piyepu teepi lipu Yageyame ne opo ewatnäsi, tabe liba buluduu ne itremantige.

*Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me
(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Yoane 20:19-23; Apostolo 1:6-8)*

³⁶ Teepi liba peei mene cabu jage, piba taatu Yageyame Yeesu te teeme gome jeclajutige, teebibine jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!”

³⁷ Teepi cälu te jitemige wälu name pi, ingle teepi apu jenge-mige egä, “Cable gyene ai!” ³⁸ Yepä, tabe teebibine jejemige egä, “Weene ngenome ngenecu jiclonininige? Ngenome neeneni ngene atwanena cama gemi? ³⁹ Jepänemeye cäme ime piyepu cäme ernge. Cane säne! Cebine noomleye, piba umle äbitininisi, ingle cable te lica mäju piyepu kaake cama ge, weene cebine lipu näpäneniye tääpe cama.”

⁴⁰ Tabe peei mene jejemige, teeme ime ernge jewabemige. ⁴¹ Siige, teepi camuge cängena ätrunga, ingle teepi mutäcäco äbitininisi gege name pi. Tabe peei name pi teebibine itinäriige egä, “Nää, deedei pisi nyene?” ⁴² Teepi teebine toce cibi ecärisi, ⁴³ tabe ecatige, siige teeme opo gaabe je ernge.

⁴⁴ Tabe piba teebibine jejemige egä, “Age tema pui mule cane lui poto cidi me weebibine ituge jaji liba weene cama nanajepi. Yoo, cane apu jijipene egä iyeta Oogäräneji Mene cäme poto cidi me miiji ibibi me äbita; apu ge pui mene Moose lui itu soogäremuji, piyepu mename biname lui mene soogäremujisi, cuta piyepu iyeta Salamo uupera cabu lui mene.”

⁴⁵ Tabe piba teeme ngene atwanena jiiitnemige Oogäräneji Mene cängena umle äbitame. ⁴⁶ Tabe teebibine jejemige egä, “Apu mene oogäräneji ge egä, Keriso, Israela biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji mäpu piyepu budre päpäna, piba nesae bimu ingwe ca cirege arpinenta budre cabu ca. ⁴⁷ Cuta apu oogäräneji ge egä, biname cina miiji ai mene jajanena iyeta mene maramara biname bine. Pui kaakesea miiji Yerusalema cewe cabu gije abacitame, piba cuta jajanena iyeta poto ta. Teepi miiji biname bine jajanena egä biname lui cina niiya mule cabu ca latatrongärininisi piyepu cebine nätrungusi, Acejiyame teeme niiya mule bine pa yäyebliingemepi teebibine teeme biname me wawenecame. ⁴⁸ Weene lui ire arbi biname gemi iyeta ai mule poto cidi

me. ⁴⁹ Yoo, cane weeme bau me pa tätyepene cäme Babe te lui ne ituge jaji weebibine ceerame, peei lui Aceji Seemo gyene. Yepä, weene ama ai babo cewe cabu inajininige ngälu teeme kokre te cabucewe ca pa täinepi weeme cabu me.”

Yeesu ne Ecatige Cabu me

(Mareko 16:19-20; Apostolo 1:9-11)

⁵⁰ Yeesu teeme abiberäja bägrä bine ewademige Yerusalema cabu ca Betaniya cewe mameta me. Puma tabe ime aawepäntige miiji ne acitame teeme cabu me. ⁵¹ Egäcäro teebibine miiji ecäremige, tabe teebibine sebmalemige. Acejiyame me kokre te teebine cabu me ewepäntige. ⁵² Abiberäja bägrä cina teebine ewepyeräjisi, piba babo gege piiyepu ngenecu miiji cama äcnärige Yerusalema cewe me. ⁵³ Teepi iiwäreja mete caale bora yaacrajuge, puga Acejiyame ne eso yäcäranusi.

Siige mene ngälu peese.

YOANE ME MIIJI MENE

Mene Lui Biname Gyene

¹ Gawecewe te cäro camu ge aci, Mene te uja ge. Mene te Acejiyame cama ge, tabe Acejiyame ge. ² Agedna me niinäce gaabe me tabe lui Acejiyame cama ge. ³ Iyeta gwidape bine Acejiyame teeme cabu ca jewenimuji; teeme cäco je nuuja gwidape te lica äbituji. ⁴ Teeme cabu ireclota puga ge; pui ireclota lui apacljera ge biname bime täapume. ⁵ Pui apacljera te krokeciye cabu me tuungepmalenige, yepä biname lui cina krokeciye cabu je, teepi opo lica ituge awatna pui apacljera ne.

⁶ Acejiyame te tityepuji biname ngii Yoane ne ⁷ pui apacljera ne aitnejame naace täapume iyeta biname cina teebine ätecijame piiyepu ätrungame. ⁸ Tabe te lica ge pui apacljera, tabe yepä jeitnäjuji teebine. ⁹ Toraca apacljera, lui te iyeta biname bine saapacljäremuge, täduji gawecewe cabu me. ¹⁰ Tabe gawecewe cabu jage, Acejiyame lui ne teeme cabu ca jewenuji, yepä biname cina teebine opo lica ewatnujisi. ¹¹ Tabe teemerage gawe cabu me täduji, yepä teemerage biname cina teebine lica ecaturjisi. ¹² Yepä lui cina teebine ecaturjisi piiyepu jitrungujisi, tabe teebibine conocäco ecärimuji Acejiyame me bägräwale täapume. ¹³ Teepi Acejiyame me bägräwale me epu lica äbitininujisi, biname bime cabu ca lipu laplimlininusi binamerage babe me bägrä me, yepä tabe Acejiyamerage te jewenimuji teeme bägräwale me.

¹⁴ Yoo, Mene te äbituji biname me, mine cama senajenäjumi. Tabe lui Babe me japurage Bägrä ge. Mine jepänujisi kokre ne, Babe te lui secäruji teebine. Tabe lui toraca piiyepu owecu biname ge. ¹⁵ Yoane te teebine jeitnäjuji, ala abyanuji egä, “Age sena, cane lui täapume jiicepene egä: Cäme ingwe poto ca lui te pa tädepi, baborage gyene cäme bau ca, ingle cane liba camu ge aplimla, tabe piba Babe cama jage.”

¹⁶ Tabe baborage owecu mime täapume, peei name pi tabe bucurage miijimiji mule bine tewenemäjumi mime täapume. Tabe iyeta padare cabu miiji niwenenanimi. ¹⁷ Acejiyame te Cotre mene secäruji Moose ne, yepä Yeesu Keriso te taacanjuji owecu mule ne piiyepu toraca mule ne. ¹⁸ Nuuja te lica ituge Acejiyame ne päpäna, yepä teeme japurage Bägrä, lui te Acejiyame cama yepä gyene, piiyepu lui te Babe gome enajenige, tabe te teebine biname bime cabu me seboclomtuji.

Yoane Niiye ca Äciseja Biname te Yeesu ne Jeitnäjige (Matayo 3:1-12; Mareko 1:1-8; Luuka 3:1-18)

¹⁹ Israela biname cina Yerusalema ca jityepimisi iiwäreja biname bine piiyepu Leebi me ingle cabu ca biname bine Yoane bau me teebine ätemlame egä, “Maane laasi näte?” ²⁰ Yoane lica ainige, yepä tabe cängenarage awabudnitige egä, “Cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepame tiicuji biname bine niiya cabu ca äsecerame. Cane pui lica gäne.” ²¹ Teepi piba itemlisi egä, “Cije maane laasi näte? Maane nää Acejiyame me mename biname Eliya säte?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane Eliya lica gäne.” Teepi cuta itemlisi egä, “Nää, maane pui mename biname gäte, cine lui ne jewagrijenisi?” Tabe jejemige egä, “Eewe, cane tabe lica gäne.” ²² Teepi puma cita ca jejisi egä, “Nijini toracarage, maane laasi näte, cine piba daremu mene jewecnistenemisi, lui cina cibibine nityepinisi. Maane lipu ngene jotwananenite, egä maane laasi näte?” ²³ Yoane jejemige teebibine mename biname Isaya me mene ca egä, “Cane age säne pui biname, lui te ala abyanenine daapo taatu cewe cabu ca egä, ‘Gaabe ne conocäcorage emacetnäjeye Yageyame me otni täapume!’ ”

²⁴ Pui biname cina seclige Yoane bau me, ingle Parisea sigu biname cina tityepimisi. ²⁵ Yoo siige, teepi cuta teebine itemlisi egä, “Cije maane piba ngena täapume biname bine

niiye ca jääcisäjemute, maane liba Keriso lica gäte, coo liba Eliya lica gäte coo piyepu pui Acejiyame me mename biname, cine lui ne jewagrijenisi?”²⁶ Puma cita ca Yoane teebibine jejemige egä, “Cane niiye ca biname bine jicisäjenenemine, yepä weene cama pisi nyene nuuja biname, weene lui täapume umle lica gemi.²⁷ Tabe căme ingwe gaabe ca teeme kaakesea ne tegedninige, yepä tabe baborage gyene căme cabu ca. Cane ibibi lica gäne teeme ernge gwidape seea bine iibirame.”²⁸ Ai mule te äpletnutige Betaniya cewe je Yoridana baduge me bimu acita gome ca, Yoane luma biname bine niiye ca jicisäjemige.

Acejiyame me Maamoi

²⁹ Nuuja bimu cabu Yoane jepänige Yeesu ne otni je teeme bau me, siige tabe jicige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene, gawecewe me niiya ne lui te pa yaacatepi.³⁰ Tabe sine pui biname, cane lui täapume tiicumene egä, ‘Căme ingwe gaabe ca biname te pa tädepi, yepä tabe baborage gyene căme bau ca, ingle cane liba camu ge aplimla, tabe uja Babe cama jage.’³¹ Cane cuta niinăce umle lica ge, tabe laati tage, yepä cane puu gije labacitepene Israela biname bine niiye ca äcisejame teepi umle äbitame teeme poto cidi me.”

³² Puma cita ca Yoane Yeesu ne jeitnäjige egä, “Cane jepänine Aceji Seemo ne äina je cabucewe ca gimăe ele pana siige teeme papa cabu lenaja je.³³ Cane umle lica ge tabe, yepä Acejiyame lui te cebine nätyepipi biname bine niiye ca äcisejame, tabe najepi egä, ‘Maane lui me papa cabu pa jepänepi Aceji Seemo te äina je siige teeme papa cabu lenaja je, tabe peese nyene, lui te biname bine Aceji Seemo ca pagege äciseja.’³⁴ Cane siige ai mule ne tepänumene, siige jeitnäjenine, egä tabe peese nyene Acejiyame me Bägrä.”

Yeesu me Niinăce Abiberăja Bägrä

³⁵ Nuuja bimu cabu Yoane niiye ca äciseja biname cääri cuta puga ge teeme neeneni abiberăja băgră cama.³⁶ Tabe liba Yeesu ne jepänige teebibine äsuplengta je, tabe jaajige egä, “Ire, Acejiyame me Maamoi peese nyene!”³⁷ Teeme neeneni abiberăja băgră cina liba äatecijige tabe apu iicana je, teepi Yeesu me ingwe poto ca aaclige.³⁸ Yeesu tatatrongtige, jääpänige teeme bau me otni je, äätemlige egä, “Baa, weene ngena ne jirngeniye?” Teepi jejăsi egä, “Raabi, maane luma naanajinige?” (Raabi me aboclomta mene lui ‘Abiberăja biname.’)³⁹ Tabe jaajige egä, “Siclege păpăname.” Teepi aaclige, siige jepănsi teeme lenaja puupu ne. Ai mule te äbitige mămle bimu me, siige teepi pui bimu ne epirăsi Yeesu cama lenaja je.

⁴⁰ Yoo, Yoane me mene lui neeneni biname cina äatecijige, siige Yeesu cama aaclige, teeme yepä lui Andrea tage. Andrea lui Simona Peteru me igane ge.⁴¹ Teeme otni ingwe ca ge, tabe niinăce teeme naane Simona ne jirngige, jejige egä, “Cine Mesaya ne bii jepănago. Tabe peese nyene biname, lui te biname bine niiya cabu ca cirege äsecrera.” (Mesaya me aboclomta lui yepä gyene Keriso cama.)⁴² Siige Andrea te Simona ne Yeesu bau me ecanige. Yeesu ire acitige teeme cabu me, jejige egä, “Maane lui Simona säte, Yoane me băgră. Cane meebine ngii naainenine Keepa ca.” (Keepa Griik mene ca lui Peteru, lui me aboclomta mene egä ‘Kula’.)

Yeesu Ala Taasoglicige Pilipo naabine Natanaela

⁴³ Nuuja bimu Yeesu ngene jotwanige Galilaya probins me otnime. Puma cita ca tabe Pilipo ne jepänige, jejige egä, “Tădi cane cama otnime!”⁴⁴ Pilipo lui Betesaida ceweyame ge, Andrea naabi Simona luma cita ca ge.⁴⁵ Pilipo Natanaela ne jepänige, jejige egä, “Cine pui biname ne jepănsi, Moose lui poto cidi me ituge Cotre cabu mene iicana, piyepu cuta Acejiyame me mename biname cina lui poto cidi me ituge oogăra. Tabe lui Yeesu sine, Yoosepa me băgră Nasareta babo cewe cabu ca.”⁴⁶ Natanaela Pilipo ne itemlige, “Năă, nuuja miiji gwidape miiji gyene pepu papa cewe ca otni Nasareta liyepu?” Pilipo jejige egä, “Maane tădi aima păpăname!”⁴⁷ Yeesu liba jepänige Natanaela

ne teeme bau me otni je, tabe jiicige teeme poto cidi me egä, “Ai biname lui toraca Israela biname gyene. Teeme cabu nuuja walya lica gyene.” ⁴⁸ Natanaela Yeesu ne itemlige egä, “Maane lipu umle gäte cane?” Yeesu jejige egä, “Cane niinäce meebine nääpänine piigi uli gawe je, Pilipo ingwe ca ala naasoglicige.” ⁴⁹ Puma cita ca Natanaela teebine jejige egä, “Abiberäja biname, maane Acejiyame me Bägrä gäte! Maane Israela biname bime mope biname gäte!” ⁵⁰ Yeesu Natanaela ne jejige, “Maane naace name pi cebine nätrungenite, inge cane lipu naajine, egä cane meebine nääpänine piigi uli gawe je. Ai puu matikäli mule gyene, yepä ebä pagege maane modamoda mule bine päpäna. ⁵¹ Cane toraca jijenine weebibine, egä weene cabucewe ne pagege päpäna iitneji, siige Acejiyame me mename seemo cina page yaaclepi cabu me cuta puma cita ca page täinetnepi biname cabu me, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji.”

2

Atejäclmuta Soriyomu Kaana Cewe je

¹ Nesae bimu ingwe gaabe ca atejäclmuta soriyomu puga ge Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Yeesu me mage puga ge, ² cuta Yeesu ne teeme abiberäja bägrä cama ituge ala asogleca. ³ Biname cina liba deedei loolo cabu jage, waina niiye te piba apirige. Puma cita ca Yeesu me mage te teebine jejige egä, “Teeme waina niiye lica gyene.” ⁴ Yeesu teeme mage ne jojige, “Magebi, maane cebine gone jaji cane ngena wawename. Cäme padare te lica bii tatyaramtige.” ⁵ Yepä mage te kaakesea bägrä bine jejemige egä, “Weene jeweneye, Yeesu ngena tääpume jijenininige.”

⁶ Teeme Israela biname bime cotre puga ge teepi lipulipu äcisejame cude gwidape oomlana cabu ca. Ai inge name pi pui mete cabu puga ge kula ca wawenäneji siks modamoda niiye ängärena gwidape; teepi iyeta ibibi ge yepä hanred liita niiye tääpume. ⁷ Puma Yeesu kaakesea bägrä bine jejemige, “Weene ai bine niiye jengäremeye!” Teepi siige jengärimisi, ngälu tapananinisi. ⁸ Piba tabe teebibine jejemige, “Weene niiye siiteye ängära gwidape cabu ca, ecaneye deedei ire atwi biname bau me.” Siige kaakesea bägrä cina ängära gwidape cabu ca niiye siitisi, ecanisi deedei ire atwi biname bau me. ⁹ Tabe liba mite eglise, niiye te uja waina niiye me bäbitige. Laatibi siitisi niiye ne, teepi umle ge, egä waina niiye luma cita ca gyene, yepä deedei ire atwi biname te tabe umle lica ge. Peei name pi tabe ala tesoglicige mamye rooriye ne, ¹⁰ jejige egä, “Mime mule gyene soriyomu biname bine müji waina niiye niinäce ceera, siige teepi liba bucurage yäänäjimusi, ingwe ca piba yääcäranemusi papa waina niiye. Maane lipulipu müjirage waina niiye ne ewetnite ceräcerägäabu ceerame?”

¹¹ Yeesu ai teeme niinäcerage ciitaca mule ne jewenige Kaana cewe je Galilaya probins ngalebora. Apu pi tabe teeme kokre ne eboclomtige, siige teeme abiberäja bägrä cina teebine jitrungisi.

¹² Ai ingwe gaabe ca Yeesu ädige Kaprenauma cewe me teeme mage, iganewale piyepu abiberäja bägrä cama. Teepi puga icrajige nesae bimu cama.

Yeesu Ädige Iiwäreja Mete me

(Matayo 21:12-13; Mareko 11:15-17; Luuka 19:45-46)

¹³ Israela biname bime äsuplengta soriyomu padare te liba mameta ge Yeesu piba ädige Yerusalema me. ¹⁴ Puma tabe abacitige iiwäreja mete caale bora me, siige jepänimige biname bine kau, maamoi piyepu gimäe ele bine aletnena je iiwäreja tääpume. Tabe cuta jepänimige rarekaake äbäsuwäja biname adnatäreji ge teeme dade gome. ¹⁵ Puma cita ca tabe seea bine sigu jewenimige, siige teebibine teeme kau piyepu maamoi cama iyecräjemige iiwäreja mete caale bora ca. Piba tabe rarekaake äbäsuwäja biname bime rarekaake bine jeglemeläjimige gawe cabu me piyepu teeme dade bine eboclomäjimige. ¹⁶ Gimäe bine lui cina aletname saawadanemusi, tabe teebibine jejemige egä, “Gimäe

bine isemeye! Weene cäme Babe me mete ne gone jeweneniye aletnaletna puupu me!”
¹⁷ Abiberäja bägrä cina liba jepänisi, Yeesu ngena jwenenige, teepi ngene jotwinisi mene lipu oogäräneji gyene egä, “Cäme ngenecu nabenige Acejiyame me mete täapume.”

¹⁸ Israela modamoda biname cina liba jepänisi Yeesu ngena jwenenige, teepi itemlisi egä, “Maane ngena ciitaca mule ne jwenenite cine päpäname, egä mäame conocäco pisi nyene ai mule ne wawename?” ¹⁹ Yeesu jejemige egä, “Ai iiwäreja mete ne yiigarecepeye. Cane te nesae bimu cama cääri pa yaarangepene.” ²⁰ Teepi teeme mene inge ne opo lica ewatnisi, siige jejisi egä, “Ai iiwäreja mete ne lui footisiks kämäge ngalebora erangujisi. Nää, maane te nesae bimu cama pa perangepi?”

²¹ Yepä Yeesu pui iiwäreja mete poto cidi me lica jiicuji, yepä tabe teeme täape poto cidi me jiicuji. ²² Ingwe gaabe ca tabe liba budre cabu ca arpinantuji, teeme abiberäja bägrä cina piba ngena jotwinujisi teeme ai mene, siige teepi jitrungujisi lui mene oogäräneji gyene, cuta teepi jitrungujisi Yeesu ngena ituge iicana.

Yeesu Umle Gyene Biname cina Lipu Gemi

²³ Yeesu liba Yerusalema je puga ge äsuplengta trii padare cabu, bucurage biname cina teebine jitrungisi, teepi lipu jepänisi tabe lui ciitaca mule bine jwenimige. ²⁴ Yepä Yeesu lica awabudni-tige biname bime bau me, inge tabe umle ge, teepi iyeta lipu gemi. ²⁵ Yeesu singi lica ge nuuja te teebine umle wawename, egä biname lipu gemi, inge tabe iyeta umle ge teeme poto cidi me.

3

Yeesu piyepu Nikodemo

¹ Puga ge yepä Parisea sigu biname ngii Nikodemo. Tabe Israela biname bime yepä mutre biname ge. ² Ciiye cabu tabe Yeesu bau me ädige, jejige egä, “Raabi, cine umle gemi, egä Acejiyame te meebine näätyepuji abiberäjame. Nuuja te äblicäco gyene apu ciitaca mule bine wawenena maane lui bine jwenenemite, liba Acejiyame lica gyene teta cama.” ³ Yeesu teebine jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba kirece lica laplimluge, tabe äblicäco äbita biname me, Acejiyame lui ne yaacanuge.” ⁴ Yepä Nikodemo Yeesu me mene opo lica ewatnige, siige itemlige egä, “Babo biname te lipulipu cääri laplimluge? Tabe äblicäco mage me came bora me abacita cuta cääri aplimla täapume!” ⁵ Yeesu jejige egä, “Cane toraca naajenine, biname te liba lica birige aplimla niye piyepu Aceji Seemo cabu ca, Acejiyame te lica teebine acana. ⁶ Biname me täape laplimluge mage cabu ca, yepä Acejiyame me Seemo te teeme seemo ne ireclota yääcäruge. ⁷ Peei name pi cälu te gone näätuge, cane lipu naajine, egä weene miiji kirece aplimla. ⁸ Buuwe te singi liye yene, tabe piyeme jääpwäjuge. Weene mumwämu itecijnuge, yepä weene umle lica gemi, luma cita ca tädenige coo liiyeme ädenige. Pepu gyene biname bime täapume, lui cina Aceji Seemo cabu ca laplimli-ninusi.”

⁹ Nikodemo Yeesu ne itemlige, “Peei lipu gyene?” ¹⁰ Yeesu jejige egä, “Maane Israela biname bime abiberäja biname gäte, maane lipulipu umle lica gäte ai poto cidi me! ¹¹ Cane toraca naajenine meebine, egä cine jiicemusi, cine lui täapume umle, cuta jaaitnimusi cine lui bine jääpänimusi, yepä weene lica yaacatuye cime mene ne. ¹² Weene cebine lica nätrunguye, cane liba jijaneninune ai gawecewe me mule poto cidi me; weene piba lipulipu cije ätrunga cebine, cane liba jijaneninune cabucewe me mule poto cidi me. ¹³ Nuuja te lica ituge otni cabucewe me, yepä Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe taatu ge.

¹⁴ Moose te daapo taatu cewe cabu cobyame ne ewepäntuji cabu me. Lui cina pui cobyame cabu me ire acranininujisi, teepi ireclota icrajuji. Cuta pepu pana pagege baarge uli cabu awepenta teebine, Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, ¹⁵ siige iyeta lui cina teebine jäätrungusi, teepi iyeteta ireclota ne birige päpäna.

¹⁶ Acejiyame te epu babo singi ge biname bime tääpume, egä tabe teeme japurage Bägrä ne tityepuji, siige laati te liba teebine jäätrunguge, tabe lica birige apesera yepä tabe iyeteta ireclota ne päpäna. ¹⁷ Acejiyame te lica teeme Bägrä ne tityepuji ai gawecewe cabu me biname bine atraname niiya puupu cabu me otnime, yepä tabe naace tääpume tityepuji tabe teebibine niiya cabu ca äsecreraame. ¹⁸ Laati te teebine jäätrunguge, Acejiyame te lica pui biname ne jaatranuge. Yepä laati te lica jäätrunguge teebine, pui biname ne uja ituge atrana, inge tabe lica ituge ätrunga acita Acejiyame me japurage Bägrä me ngii cabu me. ¹⁹ Teepi atranäneji gemi, inge apaclyera te itu täduji ai gawecewe cabu me, yepä teepi singi lica ge apaclyera tääpume; teepi krokeciye tääpume singi, inge teeme mule lui niyarage gemi. ²⁰ Iyeta lui cina niyaniya mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera ne jäägyusi. Teepi lica saacluge apaclyera cabu me, cije apaclyera te teeme mule bine jaawabudnemuge. ²¹ Yepä laatibi toraca mule bine jaawenimusi, teepi apaclyera cabu me saacluge, siige apaclyera te jaawabudne-muge, egä teepi lui mule bine jaawenimusi, Acejiyame me singi ibi gemi.”

Yeesu piyepu Yoane Niiye ca Äciseja Biname

²² Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä cama ädige Yuudea probins cabu me. Tabe puga teta cama enajige matikolä padare cabu, biname bine niiye ca jicisäjemige. ²³ Yoane cuta niiye ca biname bine jicisäjemige cewe ngii Aenona je lui Salima cewe mameta ge, inge baborage niiye puga ge, siige biname cina totninisi Yoane bau me niiye ca äciseja tääpume. ²⁴ Yoane ne camu ge pui padare cabu krokeciye mete cabu me äsinglenta.

²⁵ Puma cita ca Yoane me abiberäja bägrä cina gije abacitinisi yepä Israela biname cama äcelame teeme Israela biname bime äciseja mule poto cidi me, teepi lipulipu cude gwidape cabu ca kälyä läbitaninusi. ²⁶ Siige teepi seclige Yoane bau me, jejisi egä, “Abiberäja biname, maane cama lui biname tage Yoridana baduge nuuja poto doro ca, maane lui ne teitnäjumete, tabe cuta page biname bine niiye ca jicisäjenenemige, siige bucurage cina piyeme otneninisi teeme bau me.” ²⁷ Yoane jejemige egä, “Nuuja biname te äblicäco pepu mule ne acata, Acejiyame te liba lica yääcäruge teebine. ²⁸ Weene weemämu ituge ätecija, cane lipu itu jiicepene, egä cane Keriso lica gäne, Acejiyame te lui ne ätyepa biname bine niiya cabu ca äsecreraame, yepä cebine teeme niinäce gaabe me ituge ätyepa. ²⁹ Mamye magebi lui mamye rooriye tääpu mwene. Yepä mamye rooriye me biname lui te jaaclajutuge teeme gome, teeme mene jäätecijuge, tabe gege birige teeme tagepogogo ätecijame. Yeesu lui mamye rooriye pana gyene, pei name pi cane babo gege gäne teeme tääpume. ³⁰ Tabe miiji baborage me äbita, cane matikolä me äbita.

³¹ Lui te cabucewe ca täduji, tabe sine baborage iyeta bime cabu ca. Lui te gawecewe cabu ca gyene, tabe gawecewe tääpu myene, siige gawecewe mule poto cidi me jiicemimuge. Yepä cabucewe ca lui te täduji, tabe baborage gyene iyeta poto bime bau ca. ³² Tabe eei bine jeitnäjenenemige, tabe lui bine ituge päpänenä piyepu tabe lui poto cidi me ituge ätecijana, yepä biname cina lica ecatisi teeme aitneja ne. ³³ Yepä laati te liba yaacatuge teeme mene ne, tabe jaawabudnituge, egä Acejiyame lui toraca gyene. ³⁴ Acejiyame lui ne tityepuji, tabe Acejiyame me Mene jiicemimuge, inge Acejiyame te teebine Aceji Seemo iyeta teeme kokre cama ituge ceera. ³⁵ Babe te singi gyene teeme Bägrä tääpume, siige iyeta gwidape ituge acrana teeme ime cabu. ³⁶ Laati te Bägrä ne jäätrunguge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Yepä laati te Bägrä ne lica jäätrunguge, tabe pui ireclota ne lica jääpänuge, yepä Acejiyame me claabe te yaanajuge teeme cabu.”

4

Yeesu piyepu Samariya Magebi

¹ Parisea sigu biname cina itecijemige, egä Yeesu bucurage biname bine niiye ca jicisäjemige, Yoane nesae bine; cuta teeme abiberäja bägrä bucurage ge, Yoane me nesae ge. ² Pua Yeesurage te biname bine lica jicisäjemige yepä teeme abiberäja bägrä cina. ³ Yeesu liba umle äbitige, egä Parisea sigu biname cina umle bäbitininisi ai poto cidi me, tabe Yuudea probins ne ebmalige, ädige Galilaya probins cabu me. ⁴ Tabe miiji ge Samariya probins cabu ta otni Galilaya probins ne oomlaname.

⁵ Tabe liba ädige, tabe atyaramtige yepä Samariya cewe ngii Suuka me. Pui cewe lui calwacupi mameta gyene, Yakobu lui calwacupi teeme bägrä Yoosepa ne ecäruji. ⁶ Yakobu me niiye cupicu cuta puga ge. Yeesu worämu te joomlige, inge lecaleca padare lipu otnige, siige tabe adnatige cupicu gome. Pui lui bimu duusa ge.

⁷ Puma cita ca yepä Samariya magebi te toclige niiye iitaname. Yeesu jojige egä, “Cäme niiye niiti nanime!” ⁸ Abiberäja bägrä puga lica ge. Teepi cewe me beclige deedei aletname. ⁹ Siige magebi te Yeesu ne jejige egä, “Maane lui Israela biname gäte, maane lipulipu najite cane Samariya magebi te mäame niiye iitaname?” Tabe naace popi apu jejige, inge Israela biname piyepu Samariya biname teepi cude padare ge. Teepi gigri deedei gwidape bine lica jääbämuyäjimusi.

¹⁰ Yeesu magebi ne jojige egä, “Maane liba umle cirege, egä Acejiyame te ngena bine miiji gyene ceera piyepu cane laasi näne lui te meebine niiye täapume näätinärine, maane nätinärejite, cane ireclota niiye nääcärejine meebine.” ¹¹ Magebi te jejige, “Babo biname, cupicu lui uuglerage gyene, cuta mäame iitana gwidape lica gyene; luma cita ca pui ireclota niiye ne siitenite? ¹² Nää, maane baborage gäte mime kaakesaare Yakobu bau ca, ai cupicu ne lui te nicäriju? Tabe ama cita ca niiye ne senajenäjumi, cuta teeme bägrä cina piyepu cuta teeme ngeerangera cibi cina.” ¹³ Yeesu jojige egä, “Iyeta, lui cina ai niiye ne enenisi, pagege cääri niyemecewe jajwi. ¹⁴ Yepä laati te yaanuge, cane lui niiye yääcärune, tabe ingwe ca lica pagege niyemecewe jajwi. Cane lui niiye yääcärune, teeme cabu waja me läbituge, siige tuudruge iyeteta ireclota täapume.” ¹⁵ Piba magebi te jejige, “Babo biname, näcäri pui niiye! Piba ingwe ca cane lica pagege niyemecewe jajwi, cuta lica pa twaatnepene aima niiye iitanename.”

¹⁶ Yeesu jojige egä, “Äte, mäame rooriye ne serwojuti!” ¹⁷ Tabe jejige egä, “Eewe, cäme rooriye lica gyene.” Yeesu jojige egä, “Toraca gyene, maane lipu najite, egä mäame rooriye lica gyene. ¹⁸ Maane niinäce faib rooriye bine yaawadanemepete, page lui rooriye ne ecananenite, mäamerage rooriye lica gyene peei. Maane peei toraca najite.” ¹⁹ Magebi te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, cane ngene ca naagline, egä maane Acejiyame me mename biname gäte. ²⁰ Cine Samariya biname bime kaakesaare cina ai podo cabu irecu lätumutanininusi Acejiyame bau me, yepä weene Israela biname cina jüicye, egä Acejiyame ne miiji Yerusalema taatu je awejena. Maane lipu ngene jotwananenite ai poto cidi me?” ²¹ Yeesu jowecnistige egä, “Cäme mene nacati, padare te pa tädepi, biname cina liba lica Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta ai podo cabu coo Yerusalema je. ²² Weene Samariya biname toraca umle lica gemi, weene laati bau me irecu lätumutanininuye, yepä cine Israela biname cina umle gemi, cine laati bau me irecu lätumutanininago, inge Israela biname bime cabu ca gyene biname, lui te pagege biname bine niiya cabu ca äsecrera. ²³ Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtige – liba toraca irecu ätumuta biname cina Acejiyame bau me pagege irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngene atwanena cama. Apu irecu ätumuta biname täapume Acejiyame singi gyene. ²⁴ Acejiyame lui Seemo gyene, siige laatibi teeme bau me irecu lätumutanininusi, teepi miiji irecu ätumuta teeme seemo ca piyepu toraca ngene atwana cama.”

²⁵ Puma cita ca magebi te Yeesu ne jejige egä, “Cane nata umle gäne, egä Mesaya, lui ne yaainusi Keriso ca, pagege otni, siige tabe te iyeta gwidape bine mime bau me pagege aboclomäja.” ²⁶ Yeesu jojige egä, “Cane age säne pui biname, lui te mene naajanenine.”

Abiberäja Bägrä cina Täcnärige

²⁷ Puirage padare cabu abiberäja bägrä cina tatyarige, cälu te jitemige, liba Yeesu ne jepänisi magebi cama mene iicema je. Yepä nuuja te lica itemlige, egä tabe ngena täapume singi, cuta magebi cama ngena täapume mene jiicemenige. ²⁸ Puma cita ca magebi te teeme niiye iitana gwidape ne ebmalige cupicu gome, oclige babo cewe me, siige biname bine jejemige puma egä, ²⁹ “Naaclege biname ne päpäname, lui te umle gyene iyeta, cane ngena ituge waweneträjä. Nää pama Keriso sine, Acejiyame te lui ne ätyepame biname bine äsecreraame niiya cabu ca?” ³⁰ Siige teepi babo cewe ne sebmalisi, Yeesu bau me seclige.

³¹ Magebi te liba babo cewe jage, abiberäja bägrä cina piba Yeesu ne jejisi egä deedei äbitame. ³² Yepä tabe jejemige egä, “Cäme piti nemi deedei loolo me, weene lui täapume umle cäco gemi.” ³³ Abiberäja bägrä cina teemeteme jitranisi, egä nuuja biname te pama bii tewadimige deedei teeme loolo me. ³⁴ Yeesu piba jejemige egä, “Cäme deedei lui eei gyene, cane teeme singi ne waweneme lui te cebine itu nätyepuji piiyepu ämlitejame tabe lui kaakesea itu näcäruji cane waweneme. ³⁵ Weene jiiceniye egä, ‘Cerämu fooa mabye piti nemi piiyeme ärucna padare oomla-name.’ Yepä cane jiiceniye, egä calwacupi bine jepänemeye! Iyeta gwidape kuu cama gemi ärucna täapume. ³⁶ Siige ärucna biname te page daremu ne jepänenige, kuu bine etomlecneemige iyeteta ireclota täapume. Siige ätema biname piiyepu ärucna biname teepi gigri gege äbitenäsi. ³⁷ Ai iicana lui toraca gyene egä, ‘Nuuja te yäätümuge, nuuja te yäärucnimuge.’ ³⁸ Cane weebibine itu jityepipene ärucname, weene luma kaakesea lica ituge wawena. Poto cina ituge puma kaakesea wawena, weene yepä ärucna taatu memi.”

³⁹ Bucurage biname pui Samariya cewe cabu Yeesu ne jitrungisi, ingle pui magebi te lipu teebine jeitnäjige egä, “Tabe umle gyene iyeta cane lui bine ituge waweneträjä.”

⁴⁰ Puma cita ca Samariya biname cina liba eclige Yeesu bau me, teepi jejisi teta cama lenajame, siige tabe puma enajige neeneni bimu cama. ⁴¹ Cerämu bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige teeme mene. ⁴² Teepi pui magebi ne jojisi egä, “Siige page cine cerämu mäame mene name pi taatu teebine lica jitrungeni, ingle cine cinerage te bii nitecijinige teeme mene. Cine siige umle gemi, egä peese nyene biname, lui te biname bine pa yääsecräremepi niiya cabu ca.”

Yeesu Miiji Jewenige Babo Biname me Bägrä ne

⁴³ Neeneni bimu ingwe gaabe ca Yeesu Samariya probins ne sebmalige Galilaya probins cabu me ädige, teemerage cewe luma. ⁴⁴ Tabe apu ituge iicana egä, “Acejiyame me mename biname ne yaacatusi iyeta poto ta, yepä lica teemerage cewe cabu je.”

⁴⁵ Yepä ai taje tabe liba Galilaya probins cabu me ädige, biname cina miijirage jewablisi, ingle teepi niinäce itu yaaclepi Yerusalema babo cewe me äsuplengta bimu ne ngene apecname; siige teepi puga jääpänepesi, Yeesu ngena mule bine jaawenemepi.

⁴⁶ Puma cita ca Yeesu Kaana cewe me acnenutige lui Galilaya probins cabu jage. Peese nyene pui cewe, tabe luma niinäce niiyerage ne waina niiye täapume yaateplingtepi. Galilaya probins cabu Kaprenauma cewe je yepä Rooma gabmani babo biname puga ge, lui me bägrä pita cama ge. ⁴⁷ Tabe liba itecijige, egä Yeesu Yuudea probins cabu ca tacnige Galilaya probins cabu me, tabe ädige, siige jejige tabe Kaprenauma cewe me otnime teeme bägrä, lui te budre mameta ge, teebine pita cabu ca miiji waweneme. ⁴⁸ Yeesu teebine jejige, “Weene liba ciitaca mule piiyepu kokre mule bine lica jääpänimuye, weene ätrunga lica birige.” ⁴⁹ Yepä tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, tädi watata, cije cäme bägrä te budre läbituge.” ⁵⁰ Yeesu jejige egä, “Äte acnenuti, mäame bägrä te ireclota gyene!” Siige tabe Yeesu me mene jecatige, acnenutige teeme cewe me. ⁵¹ Tabe liba acnenutige, teeme kaakesea bägrä cina teebine potera jewenisi gaabe lamlecu je, jejisi egä, “Mäame bägrä ireclota gyene.” ⁵² Siige tabe itemlimige, egä lui

padare cabu tabe gije abacitige miiji äbitame. Teepi jejisi egä, “Birice bimu duusa kaake poto cidi ca gebale te piba sebmalmu teebine.” ⁵³ Babe te ngene jotwige, egä puirage padare cabu Yeesu piba najumi egä, “Määme bägrä ireclota gyene.” Siige tabe teeme binamewale cama Yeesu ne jitrungige.

⁵⁴ Ai lui neeneni manu ciitaca mule gyene Yeesu wawename, tabe liba Yuudea probins cabu ca Galilaya probins cabu me tacnenutige.

5

Yeesu Yepä Biname ne Miiji Jewenige Beteseda Cupicu Gome

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Yerusalema babo cewe me ädige Israela biname bime yepä soriyomu tääpume. ² Yerusalema lui kula ca atreji ge. Teeme yepä grana ne yaainusi Maamoi grana ca. Pui grana gome cupicu puga ge, lui awaclomteji ge faib caagecage toro mete ca. Heberu mene ca pui cupicu me ngii lui Beteseda. ³ Mete gawe me bucurage pita biname ge ätwitäneji: irecu määsumäsu biname, ernge niyaniya biname, nuuja poto tääpe budre biname. Teepi jaawagriji niiye apineca padare ne, ⁴ ingle nuuja taje Yageyame me mename seemo te täinuge niiye ne iibricname. Lui pita biname te niinäce läglenutuge niiye cabu me, niiye te liba lapinucige, tabe miiji läbituge teeme pita cabu ca.

⁵ Yepä biname puga ge, lui te pita cama senajenäjumi teetieit kāmäge ngalebora. ⁶ Yeesu teebine jepänige ätwitäneji puma, siige tabe umle ge, egä tabe lecaleca padare pita cama itu senajenäjumi. Tabe puma cita ca itemlige egä, “Nää, maane singi gäte miiji äbitame?” ⁷ Pita biname te jejige egä, “Babo biname, nuuja biname lica gyene cebine ätityerame cupicu cabu me acaname, niiye te liba tuudruge. Cane liga căme ca otnime läbitune, nuuja te uja luupluge.” ⁸ Yeesu jejige egä, “Arpinanti, määme waaku ne ecati, siige ädi!” ⁹ Tabe piba taatu miiji äbitige, teeme waaku ne ecatige, siige ädige.

Yepä pui lui Sabade bimu ge. ¹⁰ Israela biname cina jejisi, lui te miiji äbitige egä, “Ai lui Sabade bimu ge. Egäsu cotre gyene maane waaku ne acaname.” ¹¹ Tabe jejemige egä, “Lui biname te miiji nawenige, tabe te najige cane waaku ne acatame siige otnime.” ¹² Teepi itemlisi egä, “Laasi nyene pui biname, lui te naajige maane waaku ne acatame siige otnime?” ¹³ Yepä lui te miiji äbitige, tabe umle lica ge, egä laati tage, ingle bucurage biname puga ge, piyepu Yeesu puma cita ca nuuja gome me uja äyebingtuji. ¹⁴ Ingwe ca Yeesu liba teebine jepänige iiwäreja mete caale bora je, tabe jejige egä, “Maane siige miiji gäte page. Ingwe ca niiya mule gone jaawenute, cije maane baborage niiya ne jääpänute.” ¹⁵ Puma cita ca pui biname te ädige, Israela biname bine jejemige egä, “Pui lui Yeesu tage, lui te cebine miiji nawenige.” ¹⁶ Siige puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne sabe wawename, ingle tabe Sabade bimu cabu pita biname ne miiji jewenige. ¹⁷ Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, “Căme Babe te iyeta padare cabu kaakesea jewenenige, cane cuta piyepu miiji kaakesea wawena.” ¹⁸ Yeesu me ai mene name pi Israela biname cina magerage singi äbitininisi teebine budre me aglime, ingle tabe Sabade cotre taatu ne lica jetropangtuge, yepä tabe Acejiyame cama yepä me äbitige, teebine lipu Babe ca einige.

Acejiyame me Bägrä me Conocăco Pisi Nyene Gwidape bine Wawename

¹⁹ Yeesu Israela biname bine jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä Bägrä te nuuja gwidape teemerage singi ca lica jaawenuge, yepä tabe ngena ne jääpänuge Babe te wawena je, tabe cuta pui ne jaawenuge. Babe te ngena ne jaawenuge, cuta Bägrä te pui ne jaawenuge. ²⁰ Babe te singi gyene Bägrä tääpume, siige jaawabuge iyeta gwidape, tabe lui bine jaawenimuge. Weene jepäniye Bägrä te pita biname ne lipu miiji jewenige, yepä Babe te teebine cerămu poto modamoda kaakesea pagege awaba tabe wawenecame, weene lui cabu ca călu te pa jitäjipi. ²¹ Babe te lipu biname bine budre cabu ca cirege arpinera siige ireclota ceera teebibine, Bägrä te cuta piyepu biname bine

pagege ireclota ceera, tabe lui bime täápume singi ceerame. ²² Babe te nuuja biname ne lica atrana, yepä tabe Bägrä ne ituge conocäco ceera atrana täápume ²³ naace täápume biname cina teebine cuta opo gaabe me acitame, Babe ne lipu opo gaabe me yaacitusi. Laati te Bägrä ne opo gaabe me lica yaacituge, cuta Babe ne piyepu opo gaabe me lica yaacituge, lui te Bägrä ne tityepuji.

²⁴ Cane toraca mene jijenininine, egä laati te cäme mene yäätacijuge, siige jäätrunguge teebine, lui te nätyepuji cebine, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge. Pui biname ne lica pagege atrana, ingle tabe uja ituge budre gaabe ne abmala, siige ireclota gaabe cabu ädenige. ²⁵ Cane toraca jijenininine, egä padare te tädenige – siige uja biiri tatyaramtuge – budre biname cina liba Acejiyame me Bägrä me tagepogogo ätecija. Laatibi yäätacijemuge, teepi ireclota ne pa jääpänepesi. ²⁶ Babe te Bägrä ne yepä kokre ituge ceera, teeme lui pisi nyene biname bine ireclota ceerame. ²⁷ Cuta tabe Bägrä ne conocäco ituge ceera atrana täápume, ingle tabe Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji. ²⁸ Cälu te gone jitinuge, egä padare te cire tädepi budre biname cina teeme tagepogogo ne ätecijame teeme gape bora ca, ²⁹ siige cire täsipesi puma cita ca. Laatibi miijimiji mule ituge waweneca, teepi ngälu cäco ireclota cabu me cire tarpinärepi. Yepä laatibi niyaniya mule bine ituge waweneca, teepi atrana täápume cire tarpinärepi teeme mule ibi daremu ne päpäname.”

Yeesu ne Aitneja

³⁰ “Cane cäme singi ca äblicäco gäne nuuja mule ne wawena. Cane jaatranimune, Babe te lipu najuge. Cäme atrana lui conocäco gyene, ingle cane cäme singi ne lica jaawenune yepä teeme singi ne jaawenune, cebine lui te nätyepuji. ³¹ Cane liba cämämu laitnäjune, cäme aitneja lui toraca lica birige. ³² Yepä pisi nyene nuuja biname, lui te cebine naitnäjenige. Cane umle gäne, egä teeme aitneja cäme poto cidi me lui toraca gyene. ³³ Yoo, weene biname bine täätyepemepeye Yoane niye ca äciseja biname bau me teeme mene ätecijame. Lui toraca gyene, tabe peei ne jaaitnäjepi. ³⁴ Cane nuuja singi lica gäne biname me aitneja täápume, yepä cane ai ne naace name pi jüicenine, egä weene pagege ireclota ne päpäname. ³⁵ Yoane lui epu pana ge lampa liiyepu, lui te layenuge, siige yaapacläyaru. Weene singi ge teeme apacläyera cabu matikolä padare lenajame. ³⁶ Tabe cebine naitnäjepi, yepä nuuja aitneja cuta pisi nyene, lui baborage gyene. Babe te lui kaakesea itu näcäruji cane waweneme, siige cane lui kaakesea jewenenemine, pui cina naitnäjenisi cebine, egä Babe te cebine itu nätyepuji. ³⁷ Cuta piyepu Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige. Weene teeme tagepogogo lica ituge ätecija piyepu teeme opo lica ituge päpäna. ³⁸ Teeme mene te weeme cabu lica yaanajuge, ingle weene lica jäätrunguye Babe te lui ne ituge ätyepa. ³⁹ Weene Oogäräneji mene cabu ca abiberäjininiye, siige apu jingenininige, egä weene iyeteta ireclota ne peema cita ca jääpänuye. Yepä weene ngene ca lica egleniye, egä cäme poto cidi me jüicenige. ⁴⁰ Weene äbwäricinininiye cäme bau me otnime ireclota ne päpäname.

⁴¹ Cane nuuja singi lica gäne biname cina cebine awepyeräjame. ⁴² Yepä cane umle gäne weeme poto cidi me; cane umle gäne, weeme ngenecu bora nuuja singi lica gemi Acejiyame täápume. ⁴³ Cane itu tädepene cäme Babe me ngii cabu, yepä weene lica itu nawablepeye cebine. Nuuja te liba täduge teemerage ngii cabu, teebine weene jaawabluye. ⁴⁴ Cuta weene lipulipu ätrungame, ingle weemeweme awepyeräja ne jäärnguye, yepä weene eei awepyeräja ne lica jäärnguye, yepä taatu Acejiyame bau ca lui te täduge. ⁴⁵ Weene gone apu jinginuge, egä cane te cirege weebibine Babe me opo gaabe je aitneja. Eewe, weeme aitneja biname lui Moose sine, weene lui cabu me weeme ngene atwanena singi bine ituge acrana. ⁴⁶ Weene liga toraca cire jäätrungejiye teebine, weene cuta cebine piba nätrungejiye, ingle tabe cäme poto cidi me ituge oogära. ⁴⁷ Yepä

ingle weene teeme oogäräneji mene ne lica jitrungeniye, peei name pi weene lipulipu ätrungame căme mene ne.”

6

Yeesu Faib Tausen Biname bine Engärimige (Matayo 14:13-21; Mareko 6:30-44; Luuka 9:10-17)

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya sawa ne yuurige, Tiberiya sawa ca lui ne cuta einenisi. ² Bucurage biname cina teebine ingwe icwisi, ingle teepi itu jääpānanepesi tabe teeme kokre ca pita biname bine miiji wawenena. ³ Yeesu podo cabu me teeme abiberäja bägrä cama jegelige, siige puga adnatige. ⁴ Pui padare Israela biname bime äsuplengta trii padare mameta ge. ⁵ Yeesu ire acitige, jepänige bucurage biname cina teeme bau me otni je. Tabe puma cita ca Pilipo ne jejige egä, “Mine ai biname bime ibibi deedei luma jeletnenemisi?” ⁶ Tabe ai lui naace täapume jiicige Pilipo ne apicetnārame, yepä tabe umle ge, tabe ngena ne jewenenige. ⁷ Pilipo Yeesu ne jejige egä, “Mine puu neeneni hanred silba rarekaake ca buluduu bine liba aletna je, poto cina erwäjinisi, poto cina abamutenisi.” ⁸ Piba teeme nuuja abiberäja bägrä, Simona Peteru me igane Andrea te Yeesu ne jejige egä, ⁹ “Ama pisi nyene yepä bägrä, lui me piti nemi faib buluduu piyepu neeneni bumate cibi, yepä puu ibibi lica gemi iyeta ai biname bime täapume.”

¹⁰ Pui cewe cabu puga ge babo baace. Yeesu teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Biname bine jejemeye adnateräjame baace papa cabu,” siige teepi adnateräjige. Teepi iyeta lui faib tausen rooriye ge. ¹¹ Yeesu buluduu bine ewadimige, Acejiyame ne eso ecäridge, siige biname bine ecäremige, lui cina adnatäreji icrajimige puma. Tabe cuta cibi ecäremige, siige teepi erwäjimisi, teepi luma ngälu singi ge. ¹² Teepi liba iyeta ngene jeglemige, Yeesu abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Deedei, cibi pacupacu etomle-cmeyer iyeta, nuuja ne gone yaabmaluye.” ¹³ Teepi siige etomlecmisi, lui deedei pacupacu abmalininisi pui faib buluduu cabu ca, biname cina liba erwäjimisi, siige twelb diiba bine jengärimisi apaname.

¹⁴ Biname cina liba jepänisi ai ciitaca mule ne, Yeesu lui jewenige, teepi jiicisi egä, “Toraca, ai lui Acejiyame me pui mename biname gyene, mine lui ne jewagrijenisi otnime.” ¹⁵ Yeesu umle ge egä, “Teepi teeme singi ca cebine acitame naweninisi mope biname täapume, yepä căme singi lica ge.” Siige tabe cääri taatu ädige podo cabu me.

Yeesu Niiye papa cabu Otnige (Matayo 14:22-33; Mareko 6:45-52)

¹⁶ Liba mämleteca me, abiberäja bägrä cina piba podo cabu ca täinitnige, sawa ligi me eclige, ¹⁷ poo cabu me acetnāridge, siige sawa ne yuurisi Kaprenauma cewe me äcnārame. Teepi liba sawa cabu jage, ciye te piba tumlige, yepä Yeesu cāro camu ge teeme bau me atyaramta. ¹⁸ Buuwe te kokre cama tipwäjige, siige uule kuu cina modamoda me äbitininisi. ¹⁹ Abiberäja bägrä cina liba poo ne biiri ewäcisi faib kilomiita pana padare me doro cabu ca, teepi puma cita ca jepänisi Yeesu ne niiye papa cabu otni je poo gome me, siige teepi mage wälu ge. ²⁰ Yepä Yeesu teebibine jejemige egä, “Wälu gone, cane säne!” ²¹ Piba teepi singi ge teebine acenutame, siige piba taatu poo te doro ne joomlige, teepi liiyeme singi ge otnime.

Biname cina Yeesu ne Jirngisi

²² Nuuja bimu cabu lui biname cina sawa nuuja poto doro cabu itu tabmalimesi, teepi umle äbitininisi egä, “Yepä taatu poo lui te birice aga ge, abiberäja bägrä cina pui gaabe suurumesi sawa nuuja poto doro me, cuta Yeesu teta cama lica tādumi.” ²³ Piba poto poo cina seclige Tiberiya cewe cabu ca eeyeme, teepi luma deedei bine serwäjimumesi, Yageyame te lui deedei täapume Acejiyame ne eso secärumi. ²⁴ Lui cina puga ge piyepu lui cina seclige, teepi liba umle äbitininisi egä, “Yeesu ama lica gyene, cuta abiberäja bägrä

lica gemi,” teepi poo cabu me acetneräjininisi, Kaprenauma cewe me yuurisi Yeesu ne ärngime.

Yeesu Lui Ireclota Deedei Gyene

²⁵ Lui biname cina Yeesu ne jirngisi, teepi teebine puma jepänisi sawa nuuja poto doro je, siige itemlisi egä, “Abiberäja biname, maane cuta liba tädite aima?” ²⁶ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weene cebine naace name pi lica närngeniye, ingle weene ciitaca mule bine itu tepänanemumeye cäme bau ca. Yepä weene naace popi närngeniye, ingle weene ibibi deedei bine serwäjimumeye. ²⁷ Weene gone watata deedei bine jäärngemuye, yepä eei deedei ne jirngepeye, lui te iyeteta ireclota biname bine yääcäranemuge. Lui te Acejiyame bau ca täduji biname me äbituji, tabe te pa icäripi weebibine pui deedei, ingle Aceji Babe te teebine ituge conocäco ceera peei ne wawename.” ²⁸ Teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Cine miiji ngena wawena, egä cine Acejiyame me kaakesea bine jaawenimusi?” ²⁹ Yeesu jejemige egä, “Peei lui Acejiyame me kaakesea gyene weeme cabu, egä weene cebine nätrungeniye, tabe lui ne nätyepuji.” ³⁰ Teepi jejisi egä, “Maane ngena ciitaca mule ne jewenenite cine päpäname siige cine piba meebine ätrungame? Maane ngena jewenenite? ³¹ Maane lipu gäte cibibine maana deedei ceerame, cime kaakesaare cina lui deedei bine serwäjenanemumesi daapo taatu cewe cabu je. Oogäräneji mene te jiićenige ai poto cidi me egä, ‘Acejiyame te cabucewe ca teebibine deedei secäranemuji.’ ”

³² Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine, egä Moose cabucewe ca weebibine deedei lica icäraninuju, yepä cäme Babe te toracarage deedei cabucewe ca sicäraninuge. ³³ Acejiyame me deedei lui tabe sine, cabucewe ca lui te täduji biname bine ireclota ceerame.” ³⁴ Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Babo biname, maane pui deedei iyeta padare cabu nicäranipi.” ³⁵ Yeesu jejemige egä, “Cane säne pui ireclota deedei. Lui te cäme bau me täduge, tabe lica pagege loolomecewe jajwi. Cuta lui te cebine nätrunguge, tabe lica pagege niyemecewe jajwi. ³⁶ Yepä cane weebibine ituge jaji, egä weene itu näpänanumeye cebine, yepä weene ätrunga lica gemi. ³⁷ Iyeta lui cäme Babe te näcäranuge, teepi cäme bau me saacluge, piyepu laati te cäme bau me täduge, cane lica yäayecräjune. ³⁸ Cane cabucewe ca lica tädujine cäme singi ne wawename, yepä cane tädujine teeme singi ne wawename, lui te cebine nätyepuji. ³⁹ Piiyepu lui te cebine nätyepuji, tabe singi gyene, egä cane nuuja ne lica apesera tabe lui cebine ituge ceera, yepä cane teebibine ireclota cabu me cire yaarpinärempene ceräcerägäabu bimu cabu je. ⁴⁰ Cäme Babe te singi gyene, egä iyeta lui cina näpänusi cane teeme Bägrä ne piyepu nätrungusi, teepi iyeteta ireclota ne cire jääpänepesi piyepu cane teebibine cire yaarpinärempene ceräcerägäabu bimu cabu je.”

⁴¹ Israela biname cina gije abacitinisi Yeesu ne äingejame, ingle tabe lipu jiićige egä, “Cane säne deedei, lui te cabucewe ca tädujine.” ⁴² Teepi jiićisi egä, “Cije ai lui Yeesu lica gyene, Yoosepa me bägrä. Cine umle gemi teeme mage babe. Cije tabe piba lipulipu jiićenige, egä tabe cabucewe ca itu täduji.” ⁴³ Yeesu teebibine jejemige egä, “Weene peei äingeja mene ne ebmaleye! ⁴⁴ Nuuja te äblicäco cäme bau me otni, liba Babe lui te cebine nätyepuji, teebine lica taawenuge cäme bau me otnime, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinantepene ceräcerägäabu bimu cabu je. ⁴⁵ Acejiyame me mename biname cina itu yoogärujisi egä, ‘Acejiyame te iyeta biname bine pagege abiberäja.’ Iyeta lui cina Babe ne jäätecijusi, teeme bau ca labiberäjininusi, teepi cäme bau me saacluge. ⁴⁶ Ai lui naace täapume lica gyene, egä nuuja te ituge Babe ne päpäna, yepä tabe taatu lui te Babe bau ca täduji, tabe te teebine ituge päpäna. ⁴⁷ Cane toraca jijenininine: laati te birige ätrunga, tabe ireclota ne jääpänuge.

⁴⁸ Cane lui ireclota deedei gäne. ⁴⁹ Weeme kaakesaare cina daapo taatu cewe cabu puu maana deedei ne serwäjenanemumesi, yepä teepi budre täbitenäjimesi. ⁵⁰ Yepä laati te liba

yaarwuge cabucewe ca lui deedei te täduge, tabe budre ne lica jääpänuge. ⁵¹ Cane age säne pui ireclota deedei, cabucewe ca lui te tädujine. Laati te liba ai deedei yaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge. Cane lui deedei ceera, căme tääpe gyene, cane lui ne pagege äyemela biname cina iyeteta ireclota ne päpäname.”

⁵² Puma cita ca Israela biname cina gije abacitinisi teemeteme atraname egä, “Tabe lipulipu mibibine teeme tääpe ceera mine arwime?” ⁵³ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine: weene liba căme tääpe ne lica yaarwuye, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piyepu liba lica căme uudi ne yaanuye, weeme cabu ireclota lica birige. ⁵⁴ Yepä laati te căme tääpe ne yaarwuge piyepu căme uudi ne yaanuge, tabe iyeteta ireclota ne jääpänuge, siige cane teebine ireclota cabu me cire yaarpinantepene ceräcerägäabu bimu cabu je. ⁵⁵ Căme tääpe lui toraca deedei gyene, căme uudi lui toraca niye gyene. ⁵⁶ Laati te căme tääpe ne yaarwuge, căme uudi ne yaanuge, tabe căme cabu yaanajuge, cane teeme cabu nanajuge. ⁵⁷ Ireclota Babe te cebine nätyepuji, siige cane teeme cabu ca ireclota ituge päpäna. Pipu pi laati te căme tääpe ne yaarwuge, tabe căme bau ca ireclota ne jääpänuge. ⁵⁸ Ai pui deedei gyene, cabucewe ca lui ituge otni. Ai lui epu deedei lica gyene, weeme kaakesaare cina lui ne serwanenanumesi, yepä teepi äblicäco ge budre cabu ca uucratna. Yepä laati te ai deedei yaarwuge, tabe iyeteta yaanajuge.”

⁵⁹ Yeesu iyeta ai mene jicemige Kaprenauma cewe je, tabe liba biname bine ebiberäjimige teeme abasecretna mete cabu.

Mene Iyeteta Ireclota tääpume

⁶⁰ Yeesu ne lui cina ingwe icwisi, teepi liba itecijemige ai mene, teeme bucurage cina jicisi egä, “Ai abiberäja lui mage mäpurage gyene. Laati te miiji gyene ai ne acatame?”

⁶¹ Nuuja te Yeesu ne lica jejige, yepä tabe umle äbitige, teepi ngena poto cidi me jitranisi, siige tabe itemlimige egä, “Nää, căme abiberäja te weebibine niya opo me jiweninige?”

⁶² Cije piba lipu gyene, weene liba äpäna je Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji acnenuta cabucewe me, tabe luma niinäce ituge. ⁶³ Aceji Seemo te biname bine ireclota me jaawenimuge, teepi teeme ca äblicäco nuuja gwidape wawena. Cane lui mene bii jijanininine, Aceji Seemo piyepu ireclota cama. ⁶⁴ Yepä weene poto cina cebine lica nätrungeniye.” Yeesu ai mene naace name pi jicige, ingle tabe ujarage umle äbituji, laati bemi lica teebine ätrunga piyepu laati te teebine budre me pa jaawabepi. ⁶⁵ Puma cita ca tabe cääri jicige egä, “Ai ingle name pi cane bii jijinine weebibine, egä nuuja te äblicäco gyene căme bau me otni, Babe te liba lica teebine jaawenuge otnime.”

⁶⁶ Yeesu me ai mene name pi bucurage teeme ingwe ca äcwi biname cina teebine ebmalisi, siige teta cama lica otninisi. ⁶⁷ Piba Yeesu teeme twelb abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene nää cuta singi gemi cebine abmalame?” ⁶⁸ Simona Peteru te jewecnistige teeme mene egä, “Yageyame, cije cine ingwe ca laati bau me otni? Määme piti nemi mene iyeteta ireclota tääpume! ⁶⁹ Cine siige näätrungenisi piyepu umle gemi, egä maane peese näte, Acejiyame te lui ne mara me ituge wawena teeme tääpume.”

⁷⁰ Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weene twelb bine puu iyeta itu jijäcripene, yepä weeme yepä cabu pisi nyene Satani.” ⁷¹ Yeesu Yuuda, Simona Isakariyota me bägrä tääpume jicige. Ngänuge, tabe puu teeme twelb abiberäja bägrä cabu ca yepä ge, tabe te teebine budre me pa jaawabepi.

7

Yeesu piyepu Teeme Iganewale

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu Galilaya probins cabu ta otnetnäjige. Tabe singi lica ge cääri cuta Yuudea probins me otnime, ingle Israela biname cina puma padare ne jirngisi teebine budre me acitame. ² Padare te mameta me äbitige Israela biname bime Wäbuyaga mete trii tääpume. ³ Siige iganewale cina Yeesu ne jejisi egä, “Ai cewe ne

ebmali, Yuudea me ädi, piba määme ingwe äcwiame biname cina jepänenemisi maane lui mule bine jenenemite, ⁴ ingle laati te singi birige biname cina teeme poto cidi me umle äbitame, tabe nuuja mule ne ogä lica jaawenuge. Yoo, ingle maane apu mule bine jaawenanemute, maane miiji pajecu me äbita biname cina määme poto cidi me umle äbitame.” ⁵ Teeme iganewale cina naace popi ai mene jiicisi, ingle cuta teepi teebine lica jitrungisi. ⁶ Yeesu jejemige egä, “Iyeta padare cabu weeme täapume papa gyene otni, yepä cäme padare te camu gyene atyaramta. ⁷ Ai gawecewe biname bime nuuja ingle lica gyene weebibine ämugetname, yepä teepi cebine nämugetnusi, ingle cane jeitnäjenenemine, egä teeme mule lui niiyarage gemi. ⁸ Äte naaclege weene ai trii täapume. Cane lica ädenine, ingle cäme täapume miiji padare lica gyene otnime.” ⁹ Tabe apu jiicige, siige Galilaya je enajige.

Yeesu Wäbuyaga Mete Trii cabu

¹⁰ Yepä iganewale cina liba beclige trii täapume, Yeesu teeme ingwe ca piba ogä ädige, ingle tabe singi lica ge biname cina umle äbitame teeme otni poto cidi me. ¹¹ Yerusalema je puma Israela biname cina teebine trii biname bime sobe cabu jirngisi. Teepi biname bine itemlajemisi egä, “Lese nyene pui biname?” ¹² Biname cina siiyä mene ca ajananinisi teeme poto cidi me. Poto cina jiicisi egä, “Tabe lui miiji biname gyene.” Poto cina jiicisi egä, “Eewe, tabe miiji biname lica gyene. Tabe biname bine yaangletnäjemuge.” ¹³ Yepä teepi cabucabu lica jiicemisi teeme poto cidi me, ingle teepi wälu ge Israela biname bime täapume.

¹⁴ Trii padare lamlecu je Yeesu iiwäreja mete me abacitige biname bine abiberäjame. ¹⁵ Israela biname cina cälu te jitemige, jiicisi egä, “Tabe lipulipu baborage umle gyene. Tabe nuuja abiberäja cabu me lica ituge otni.” ¹⁶ Yeesu jejemige egä, “Cäme abiberäja lui cäme lica gyene, yepä Acejiyame myene, lui te cebine itu nätyepuji. ¹⁷ Laasi nyene liba singi Acejiyame me singi ne wawename, tabe umle pa läbitepi, egä cäme abiberäja lui Acejiyame te itu näcäruji coo cane nää cämerage mene jiicemenine. ¹⁸ Laati te liba teemerage ngene atwanena mene jiicemuge, tabe teeme täapume awepyeräja ne jäärnguge. Yepä laati te teeme täapume awepyeräja ne jäärnguge, teebine lui te itu tityepuji, tabe lui conocäco gyene piyepu teeme cabu nuuja walya lica gyene. ¹⁹ Egäsu Moose nata weebibine Cotre icärininuji, yepä weeme nuuja te lica Cotre bine yäacwetnimuge. Weene ngena name pi cebine aglime naweninije?”

²⁰ Biname cina teebine jejisi egä, “Eewe, cine meebine aglime lica naawenenisi. Määme niiya cable pisi nyene!” ²¹ Yeesu jejemige egä, “Weene cälu te jitipi, cane lipu yepä gäabu Sabade bimu cabu kaakesea jaawenepene. ²² Moose te cotre icärininuji weene weeme täape matikolä iirputame Acejiyame me cewecu acata täapume. (Puu toraca Moose te lica ge, yepä mime kaakesaare cina jegednu-jisi pui mule ne.) Siige weene pui cewecu bägrä ne jaawenuye täape iirputa ca, ngänu gyene liba Sabade bimu. ²³ Yoo siige, weene liba bägrä me täape cabu cewecu jaawenuye Sabade bimu cabu naace täapume Moose me cotre ne äcwetname, weene piba ngeno memi claabe, cane liba biname ne iyeta miiji jaawenepene Sabade bimu cabu. ²⁴ Ätecitipeye papapapa atrana mule, miiji weene niinäce cängena ingle ne ärngi, piba atrana.”

Yeesu nää Keriso Sine?

²⁵ Poto Yerusalema biname cina jiicisi egä, “Cije ai lui pui biname lica gyene, teepi lui ne aglime jenenemisi? ²⁶ Weene jepäneye, tabe lipu pajecurage jiicemenige, yepä teepi nuuja mene lica ge! Ire taatu jetwisi! Pama modamoda biname cina umle bäbitininisi, egä toraca tabe Keriso sine biname bine niiya cabu ca äsecreraame? ²⁷ Yepä tabe äblicäco gyene Keriso lenaja, ingle mine umle gemi, egä tabe luma cita ca gyene. Keriso te liba otni, nuuja biname te umle lica gyene, egä tabe luma cita ca gyene.”

²⁸ Yeesu iiwäreja mete caale bora je biname bine ebiberäjimige. Tabe baborage tagepogogo ca jiiemige egä, “Yoo, weene umle gemi cane, piyepu weene umle gemi cane luma cita ca gäne. Yepä cane cäme singi ca lica itu tädujine. Lui te cebine itu nätyepuji, tabe sine toraca, yepä weene umle lica gemi tabe. ²⁹ Cane umle gäne tabe, ingle cane teeme bau ca itu tädujine. Tabe te cebine nätyepuji.” ³⁰ Piba teepi singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu me, ingle teemerage padare te camu ge atyaramta. ³¹ Bucurage biname cina teebine jitrungisi, siige teemeteme ätemläjinisi egä, “Keriso liba cire tädepi, nää tabe pama cerämu apu poto ciitaca mule bine cire jaawenemepi ai biname te lipu jewenenemige?”

Iiwäreja Mete Awamuta Biname bine Jityepimisi Yeesu ne Oomlaname

³² Parisea sigu biname cina itecijemige, biname cina lipu siiyä mene ca jiiemisi Yeesu poto cidi me, siige teepi modamoda iiwäreja biname cama poto iiwäreja mete awamuta biname bine jityepimisi Yeesu ne oomlaname. ³³ Yeesu biname bine jejemige egä, “Cane matikäli padare cerämu nanajinige weene cama, piba cane teeme bau me pa lacnutepene, cebine lui te nätyepuji. ³⁴ Weene piba cebine pa närngepeye, yepä weene lica pa näpänepeye, ingle weene äblicäco gemi otni, cane lui puupu cabu me pa lädepene lenajame.”

³⁵ Puma cita ca Israela modamoda biname cina teemeteme jitransisi egä, “Tabe baa liiyeme otnime äbitinige, siige piba mine äblicäco teebine päpäna? Nää, tabe pama ngene jotwanenige Griik gawe cabu me otnime, Israela biname cina luma icrajinige, siige puma Griik biname bine abiberäjame? ³⁶ Ngena täapume tabe apu jiiemige egä, ‘Weene cebine pa närngepeye, lica pa näpänepeye,’ cuta egä ‘Cane liiyeme pa lädepene lenajame, weene äblicäco piyeme otni.’ Tabe ngena täapume pepu jiiemige?”

Ireclota Niye

³⁷ Trii padare me ngälugaabe bimu lui baborage gyene. Yeesu piba abujängtige, baborage tagepogogo ca jiiemige egä, “Laati te liba niyemecewe, tabe miiji cäme bau me otni niye nanime! ³⁸ Mene oogäräneji gyene, egä laati te cebine nätrunguge, ireclota niye te teeme ngenecu cabu ca tuudruge.” ³⁹ Yeesu ai mene Aceji Seemo poto cidi me jiiemige. Laatibi Yeesu ne jäätrungusi, teepi pagege Aceji Seemo ne päpäna. Pui padare cabu teebine cäro camu ge ätyepa, ingle Yeesu camu ge acnenuta cabucewe me teeme apacyera cabu me.

Biname cina Abelaninisi Yeesu name pi

⁴⁰ Laatibi Yeesu me ai mene itecijemige, teeme poto cina jiiemisi egä, “Toraca, ai biname lui pui mename biname gyene, mine lui ne jewagrijenisi.” ⁴¹ Poto bime ngene atwanena apu ge egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame te lui ne cirege ätyepa biname bine niya cabu ca äsecreraame. Yepä poto cina jiiemisi egä, “Keriso äblicäco Galilaya probins cabu ca otni, ⁴² ingle Oogäräneji mene te jiiemige egä tabe Daawida me kaakesaare gyene, siige tabe Daawida me cewe Betelehema cabu ca cire tädepi.” ⁴³ Puma cita ca biname cina abelaninisi Yeesu miji pi. ⁴⁴ Poto cina singi ge teebine oomlaname, yepä nuuja te ime ne lica ecitige teeme papa cabu.

Israela Modamoda Biname Ätrunga cäco Ge

⁴⁵ Iiwäreja mete ne lui cina jaawamutusi, modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina lui bine jityepimisi Yeesu ne oomlana täapume, siige teepi ime taatu äcnärige. Lui cina teebibine jityepimisi, teepi itemlimisi egä, “Weene ngena name pi teebine lica secaniye aima?” ⁴⁶ Awamuta biname cina jejemisi egä, “Cine nuuja biname ne niinäce lica ituge ätecija apu mene iicema cabu je.” ⁴⁷ Piba Parisea sigu biname cina jejemisi egä, “Oo siige, tabe cuta weebibine bingletnäjinige? ⁴⁸ Weene nää ituge ätecija, egä Parisea biname bime yepä te coo modamoda biname bime yepä te teebine

jitrungenige? ⁴⁹ Yepä ai papa biname, lui bime cabu Acejiyame me claabe pisi nyene, ingle teepi umle lica gemi Moose me Cotre, teepi te jitrungenisi teebine.” ⁵⁰ Nikodemo, lui pui Parisea biname bime cabu ca yepä ge piyepu lui te Yeesu ne niinäce yäädärepä ciiye cabu je, tabe jejemige egä, ⁵¹ “Mime Cotre te nijeninige, egä mine äblicäco biname ne papa atrana. Mine miiji niinäce teebine ätecija piyepu umle äbita, egä tabe ngena ne ituge wawena.” ⁵² Puma cita ca teepi jejisi egä, “Cuta maane peese näte nuuja Galilaya biname! Maane Oogäräneji mene miiji abiberäjepi umle äbitame, egä Acejiyame me nuuja mename biname te Galilaya probins cabu ca lica cire tädepi.” ⁵³ Siige puma cita ca teepi iyeta mete me etengläjäsi.

8

Sargi Magebi

¹ Yeesu Olibi Uli podo cabu me ädige. ² Nuuja bimu krokerage tabe cuta cääri acnenutige iiwäreja mete cabu me. Biname cina abasecretnige teeme bau me, siige tabe adnatige, gije abacitige teebibine abiberäjame. ³ Puma cita ca cotre abiberäja biname piyepu Parisea sigu biname cina yepä magebi ne tocanisi, lui ne jwoomlisi sargi mule wawena cabu, biname sobe cabu ocitisi, ⁴ siige Yeesu ne jejisi egä, “Abiberäja biname, cine ai magebi ne sargi mule wawena cabu twoomlisi. ⁵ Moose me Cotre te apu nijininige, egä apu muleyame biname bine miiji kula ca äbyecra budre me aglime. Maane lipu ngene jotwanenite ai poto cidi me?” ⁶ Teepi ai mene naace name pi jejisi, ingle teepi singi ge teebine mene cabu oomlaname, siige ingle ne päpäname teebine aitnejame. Yeesu äcupige, ime kukluta ca mene yoogäriige gawe cabu. ⁷ Teepi liga teebine tii jewenanisi, tabe jeclajutige, jejemige egä, “Weeme cabu liba biname pisi nyene, lui te umle cäco niiya mule wawena, tabe te niinäce kula ne yaajarege teeme cabu me.” ⁸ Tabe cuta cääri äcupige, gawe cabu ngii yoogäriige. ⁹ Teepi liba Yeesu me mene itecijemige, teepi ngene ca eglisi egä cime niiya mule piti nemi. Siige teepi gije abacitinisi yepäyepä atenglejame, modamoda biname cabu ca ngälu matimati biname, ngälu Yeesu taatu te ityepurige pui magebi cama, teeme opo gaabe je lui te joclajutige. ¹⁰ Piba Yeesu jeclajutige, utemlige egä, “Magebi, lete nemi teepi, lui cina meebine naacanisii aima kula ca äbyecrame? Cije teepi lica jewenisi peei mule ne?” ¹¹ Tabe jejige egä, “Eewe babo biname.” Puma cita ca Yeesu jojige egä, “Cane cuta meebine kula ca lica naacnenine. Äte ocli, ingwe ca niiya mule gone jaawenute!”

Yeesu Apaclyera Gyene Biname bime tääpume

¹² Yeesu liba biname bine cääri ebiberäjimige, tabe jejemige apu egä, “Cane age säne apaclyera ai gawecewe tääpume. Laati te cebine ingwe näcwuge, tabe krokeciye cabu lica waatnuge, ingle tabe apaclyera ne jääpänuge teeme ireclota tääpume.” ¹³ Puma cita ca Parisea sigu biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane määmämu aitnäjenite, pipu pi mäame aitneja lui toraca lica gyene.” ¹⁴ Yeesu jejemige egä, “Cane puu cämämu aitnäjenine, yepä cäme aitneja lui papa me lica äbitenige, ingle cane umle gäne, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine. Yepä weene nuuja umle lica gemi, cane luma cita ca gäne piyepu liiyeme ädenine. ¹⁵ Weeme atrana lui biname bime pana gyene. Cane nuuja biname ne licarage pa jaatranepene. ¹⁶ Yepä cane liba atrana je, cäme atrana lui conocäcorage ge, ingle cane taatu lica gäne. Babe lui te cebine nätyepuji, tabe cane cama gyene. ¹⁷ Nata weeme Cotre mene te cuta jiicenige, egä neeneni biname bime aitneja lui ibibi birige. ¹⁸ Yoo siige, cane cämämu aitnäjenine piyepu Babe, lui te cebine nätyepuji, tabe cuta naitnäjenige cebine.” ¹⁹ Puma cita ca teepi Yeesu ne itemlisi egä, “Baa, lese nyene mäame babe?” Yeesu jejemige egä, “Weene umle lica gemi cane piyepu cäme Babe. Weene liga umle cirege cane, weene cuta piba umle cirege tabe.”

²⁰ Yeesu ai mene jii cemige, tabe liba biname bine ebiberäjimige iiwäreja mete caale bora je rarekaake acrana puupu gome. Siige nuuja te teebine lica joomlige, ingle teeme padare te camu ge atyaramta.

“Weene Äblicäco Gemi Otni, Cane Liiyeme Ädenine”

²¹ Yeesu biname bine cääri mene jejanemige. Tabe apu jii cige egä, “Cane ama cita ca äyebtingtenine. Weene pa närngepeye cebine, yepä weene weeme niiya mule cabu budre cire äbitipeye. Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme ädenine.”

²² Puma cita ca Israela biname cina jii cisi egä, “Nää, tabe pama teemämu aglime pa läbitepi, ingle tabe jii cige egä, ‘Weene äblicäco gemi otni, cane liiyeme pa lädepene?’ ”

²³ Yeesu jejemige egä, “Weene lui gawecewe cabu ca gemi, yepä cane lui cabucewe cabu ca gäne. Weene ai gawecewe tääpu memi, yepä cane lica gäne ai gawecewe tääpume.

²⁴ Cane jijinine, egä weene budre läbitininuye weeme niiya mule cabu. Weene liba ätrunga lica birige, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jii cenenemine, weene toraca budre cire äbitipeye.” ²⁵ Teepi puma cita ca teebine itemlisi, “Baa, maane laasi näte?” Yeesu jejemige egä, “Cane uja weebibine lipu ituge jaji? ²⁶ Cäme bucurage mene piti nemi weeme poto cidi me iicemame piiyepu weebibine ablawejame. Yepä cane peei taatu mene jaajananemune biname bine, cane lui mene nätecijanuge teeme bau ca, cebine lui te nätyepuji. Tabe lui toraca gyene.”

²⁷ Teepi opo lica ewatnisi, egä Yeesu Babe poto cidi me jii cige. ²⁸ Puma cita ca Yeesu teebibine cuta cääri jejemige egä, “Weene liba pa nawepäntepeye cebine, Acejiyame bau ca lui te tädujine biname me äbitujine, piba weene umle pa äbitipeye, egä cane pui biname gäne, cane lui poto cidi me jii cemimune. Cane nuuja gwidape ne cäme singi ca lica jaawenune, yepä Babe te ngena ituge abiberäja cebine, cane peei poto cidi me taatu jii cemimune. ²⁹ Lui te cebine nätyepuji, tabe pisi nyene cane cama. Tabe cebine taatu lica ituge abmala, ingle cane ngena bine jaaweneträjimune, peei cina teebine ngenecu miiji me jaawenusi.” ³⁰ Bucurage biname cina Yeesu ne jitrungisi, teepi liba itecijemige tabe apu iicema je.

Laati Bemii Toraca Abrahamo me Bägräwale

³¹ Lui Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi, tabe teebibine jejemige egä, “Weene liba cäme abiberäja ne kokre cama joomle-niye, weene cäme toracarage abiberäja bägrä gemi piba. ³² Piba weene umle läbitininuye, toraca ngena gyene, siige pui toraca te weebibine kälyä jii wenininuge.” ³³ Teepi opo lica jewatnisi, Yeesu ngena tääpume jejemige, siige teepi jejisi egä, “Cine lui Abrahamo me kaakesaare gemi. Cine nuuja biname me aletnäneji biname lica gemi, cije maane ngena name pi nijinite cine kälyä äbitame?”

³⁴ Yeesu jejemige egä, “Cäme mene nacateye: iyeta lui cina niiya mule bine yaacnemusi, pui niiya mule cina teebibine kokre joomle-musi epu pana, aletnäneji biname ne teeme yageyame te lipu kokre joomluge. ³⁵ Aletnäneji* biname te iyeteta lica yaanajuge teeme babo biname me mete cabu. Yepä bägrä te iyeteta teeme babe me mete cabu yaanajuge. ³⁶ Siige Bägrä te liba weebibine kälyä jii wenininuge niiya mule cabu ca, weene piba toraca kälyä birige. ³⁷ Yoo, cane umle gäne, egä weene Abrahamo me kaakesaare gemi. Yepä weene cebine aglime naweniniye, ingle weene singi lica gemi cäme mene ätecijame. ³⁸ Cane jijananinune, cane ngena ituge päpäna Babe me gome. Weene cuta piiyepu jaawenimuye, weeme babe te ngeno me jijananinuge weebibine.”

³⁹ Teepi jejisi egä, “Cime babe Abrahamo sine.” Yeesu jejemige egä, “Weene liga Abrahamo me bägrä cirege, weene epu mule bine cire jaawenemejiye tabe liiyepu.

⁴⁰ Yepä weene siige cebine aglime naweniniye, ingle cane toraca mene poto cidi me ituge jajanena, Babe bau ca cane lui mene ituge ätecijana. Abrahamo weeme pana lica äbituji.

* **8:35:** aletnäneji biname: Nuuja taje cuta nuuja te jaaletnuge pui biname ne coo yageyame te jaajuge egä, “Maane siige cäme cabu ca, mäame singi gaabe ädepi.”

⁴¹ Weene weemerage babe ne jitudaneniye.” Teepi puma cita ca Yeesu ne jejisi egä, “Cine babe cäco biname lica gemi. Cime yepä taatu Babe pisi nyene. Tabe lui Acejiyame sine.”
⁴² Yeesu jejemige egä, “Liga Acejiyame weeme Babe cirege, weene piba cäme täapume singi cirege, inge cane teeme bau ca tädujine, siige cane page age säne. Cane cäme singi ca lica tädujine, yepä tabe te cebine nätyepuji. ⁴³ Weene ngena name pi cäme mene umle lica gemi? Weene naace name pi umle lica gemi cäme mene, inge weeme tablame bermemiye cäme mene ätecija wälu name pi. ⁴⁴ Satani peese nyene weeme babe, siige weene weeme babe me singi bine jaawenemuye. Tabe lui agliyame gyene agedna cabu ca ngälu page. Tabe toraca mene ne jigyenige, inge teeme bau ca cude padare gyene. Tabe liba walya waatromuge, tabe teemerage mule ne jaawenuge; tabe walya biname gyene, babe gyene iyeta walya täapume. ⁴⁵ Cebine weene pui name pi lica nätrunguye, inge cane jiiicemimune, ngena gyene toraca. ⁴⁶ Baa, weeme nuuja te jaawabudnitege, egä cane ngena niiya ne ituge wawena. Cane liba toraca mene poto cidi me jiiicemune, weene piba ngena name pi lica cebine nätrunguye. ⁴⁷ Laati te Acejiyame bau ca gyene, tabe te teeme mene jäätecijuge. Yepä weene Acejiyame me bägräwale lica gemi, peei name pi weene lica teebine jäätecijuye.”

Yeesu piiyepu Abrahamo

⁴⁸ Israela biname cina Yeesu ne jejisi egä, “Cime mene pama toraca gyene, egä maane Samariya biname gäte, cuta mäame niiya cable pama pisi nyene?” ⁴⁹ Yeesu teebibine icisäremige egä, “Eewe, cane niiya cable cama lica gäne. Cane cäme Babe ne opo gaabe me ecitenine, yepä weene cebine opo gaabe me lica naciteniye. ⁵⁰ Cane singi lica gäne cäme ngii te babo äbitame. Nuuja te pisi nyene, lui te singi ge cäme ngii te babo äbitame. Tabe te biname bine cirege atrana. ⁵¹ Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe budre lica läbituge.” ⁵² Puma cita ca Israela biname cina jejisi egä, “Siige cine aga toraca umle bäbitininago, egä mäame niiya cable pisi nyene. Abrahamo uja budre äbituji, piiyepu Acejiyame me mename biname cina uja budre äbitininujisi, siige maane piba cije lipu jiiicenite, egä laati te liba mäame mene yäätecijuge, tabe budre lica läbituge. ⁵³ Nata maane baborage lica gäte mime kaakesaare Abrahamo bau ca, lui te budre itu läbitepi. Piiyepu mename biname cina budre ituge äbita. Maane lipu ngene jotwaninite, egä maane baa laasi näte?”

⁵⁴ Yeesu teebibine jejemige, “Cane liba cämämu babo läbitune, peei lui toraca lica ge. Yepä Babe te cäme ngii ne babo jaawenuge, weene lui ne weeme Acejiyame ca eineniye. ⁵⁵ Weene lica ituge umle äbita teeme poto cidi me, yepä cane umle gäne tabe. Cane liba iicana je, egä cane umle lica gäne tabe, cane piba weeme pana walya biname gäne. Yepä cane umle gäne tabe piiyepu teeme mene jäätecijune. ⁵⁶ Weeme kaakesaare Abrahamo gege ge, inge tabe umle ge, egä tabe cebine cirege päpäna. Tabe näpänuji, siige mage gege äbituji.” ⁵⁷ Israela biname cina jejisi egä, “Maane camu gäte fifti kämäge oomlana, maane piba cije lipu pi jiiicenite, egä maane Abrahamo ne ituge päpäna?” ⁵⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane uja ge, Abrahamo ingwe ca aplimluji.”

⁵⁹ Puma cita ca Israela biname cina kula bine ewadimisi teebine äbyecrame, yepä Yeesu ämlitige, siige iiwäreja mete ne sebmaliige.

9

Yeesu Miiji Jewenige Ireclu Määsumäsu Biname ne

¹ Yeesu otni cabu ireclu määsumäsu biname ne jepänige, lui te pepu ärngeji ge.
² Abiberäja bägrä cina Yeesu ne itemlisi egä, “Abiberäja biname, laati me niiya mule name pi tabe apu gyene, teeme coo teeme mage babe bime?” ³ Tabe jejemige egä, “Tabe ireclu määsumäsu ärngeji lica gyene teeme niiya mule inge name pi coo teeme mage babe bime niiya mule name pi. Tabe naace name pi ireclu määsumäsu gyene egä Acejiyame

me kokre ne teeme cabu ca pöpäname. ⁴ Bimu apaclyera te liba enajenige, mine miiji teeme kaakesea wawena, cebine lui te nätyepuji. Ciiye te tädenige, piba nuuja te äblicäco kaakesea wawena. ⁵ Cane liba gawecewe cabu säne, cane apaclyera gäne gawecewe täöpume.”

⁶ Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu mote ne eclmutige gawe cabu me, gawe cama elengläcitige, siige pui ngate ne ecatige, teeme irecu bine aaganige. ⁷ Piba tabe jejige egä, “Äte ädi, opo äcisäji Siloama cupicu cabu.” (Siloama me aboclomta lui ‘Ätyepäneji’.) Tabe ädige, opo äcisäjige, siige irecu aasatäneji tacnige.

⁸ Puma cita ca lui biname cina teeme gome icrajige, cuta lui cina teebine niinäce ituge pöpänena ätina je, teepi ätemläjinisi egä, “Nää, age sena pui biname, mine lui ne ätina je jääpänanusi?” ⁹ Poto cina jiiçisi egä, “Yoo, tabe sine,” poto cina egä, “Eewe, tabe lica gyene, yepä teeme opo pui biname me pana gyene.” Yepä tabe pui biname te teemämu jiiçige egä, “Cane age säne pui biname.” ¹⁰ Teepi itemlisi egä, “Määme irecu cina lipulipu baasatäsi?” ¹¹ Tabe jejemige egä, “Biname ngii Yeesu, tabe te mote ne elengläcitige gawe cama, siige pui ngate ca naganige cäme irecu, nätyepige Siloama cupicu cabu cane opo äcisejame. Cane liba ädine, siige jicisäjine, piba cäme irecu cina aasatäsi.” ¹² Teepi teebine itemlisi egä, “Lese nyene tabe?” Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gäne.”

Parisea Sigu Biname cina Itemläjisi Lui Ireçu Määsumäsu Biname te Miiji Äbitige

¹³ Lui ireçu määsumäsu biname te miiji bäbitige, teebine ecanisi Parisea sigu biname bime cabu me. ¹⁴ Lui bimu cabu Yeesu gawe ne mote cama elengläcitige, siige teeme ireçu bine miiji jaawenige, pui lui Sabade bimu ge. ¹⁵ Puma cita ca Parisea sigu biname cina teebine itemlisi egä, “Määme ireçu lipulipu miiji bäbitäsi?” Tabe jejemige egä, “Pui biname, tabe gawe ne teeme mote cama elengläcitige, pui ngate ca cäme ireçu naganige. Cane opo äcisäjine, siige page cane gwidape bine jepänenemine.” ¹⁶ Piba poto Parisea sigu biname cina apu jiiçisi egä, “Lui biname te pepu mule ne jewenige, tabe äblicäco ge Acejiyame bau ca otni, ingle Sabade cotre ne jetropangtige.” Yepä poto cina jiiçisi egä, “Lipu miiji gyene conocono biname te apu ciitaca mule bine waweneca?” Siige teepi yepä ngene atwana lica ge Yeesu poto cidi me.

¹⁷ Parisea sigu biname cina cuta cääri itemlisi pui biname ne egä, “Maane lipu ngene jotwaninite pui biname poto cidi me, meebine lui te miiji naawenige?” Tabe jejemige egä, “Cane apu ngene jotwaninine, egä tabe lui Acejiyame me mename biname gyene.” ¹⁸ Yepä Israela biname cina ätrunga lica ge, egä tabe ireçu määsumäsu ärngeji ge, siige page jepänenemige, peei name pi teepi teeme mage babe bine ala taasoglicisi, ¹⁹ äätemlisi egä, “Nää, ai lui weeme bägrä gyene? Lipu, tabe ireçu määsumäsu ärngeji ge? Tabe page siige lipulipu jepänenemige?” ²⁰ Mage babe cina jejemäsi egä, “Yoo, cine umle gegi egä tabe cime bägrä gyene, cuta ireçu määsumäsu ärngeji ge, ²¹ yepä cine nuuja umle lica gegi, tabe lipulipu ireçu bii baasatige coo laati te miiji bii jewenige teebine. Weene teebine itemleye. Tabe baborage gyene weebibine daremu mene jajime.” ²² Teepi naace popi apu jiiçäsi, ingle teepi wälu ge Israela modamoda biname bime täöpume. Israela biname cina apu ituge iicana, egä laati te jaawabudnituge Yeesu ne, egä tabe Keriso sine, Acejiyame lui ne cirege ätyepa biname bine niiya cabu ca äsecrera, piba pui biname ne yääyeblyngtusi teeme ireçu ätumuta cabu ca. ²³ Peei name pi teeme mage babe cina jiiçäsi egä, “Tabe baborage gyene. Teebine itemleye.”

²⁴ Puma cita ca Parisea sigu biname cina cuta cääri ala tesoglicisi ireçu määsumäsu ärngeji biname ne, jejisi egä, “Cine umle gemi, egä lui biname te meebine miiji naawenige, tabe conocono biname gyene. Maane lipu ngene jotwaninite teeme poto cidi me? Maane ngene gone näätrimaluge, egä Acejiyame te näätecijenige, peei name pi maane toraca mene nijini.” ²⁵ Tabe jejemige egä, “Cane umle lica gäne, egä tabe conocono biname gyene coo liiyepu, yepä cane umle gäne, cane ireçu määsumäsu ge

niinäce, siige page jepänenemine.” ²⁶ Puma cita ca Parisea sigu biname cina itemlisi egä, “Tabe ngena jewenige mäame irecu cabu? Tabe lipulipu meebine irecu miiji naawenige?” ²⁷ Tabe jejemige egä, “Cane uja bii jijinine, yepä weene lica bitecijinige. Weene ngena täapume singi gemi peei yepä gwidape täapume cääri ätecijaname? Pama weene singi gemi cuta teeme abiberäja bägrä me äbitame!” ²⁸ Parisea biname cina teebine jisädisi, jejisi egä, “Maane peese näte teeme abiberäja bägrä. Cine Moose me abiberäja bägrä gemi. ²⁹ Cine umle gemi, egä Acejiyamerage te Moose ne jejanuji, yepä cine peei biname poto cidi me umle lica gemi, egä tabe luma cita ca gyene.” ³⁰ Pui biname te jejemige, “Tabe cäme irecu bii napatnige, yepä weene umle lica gemi, tabe laasi nyene. Cane cälu te nätige wemiji pi. ³¹ Mine umle gemi, egä Acejiyame te conocono biname ne lica jäätecijuge, yepä tabe eei biname ne jäätecijuge, lui te teebine opo gaabe me yaacitanuge piyepu teeme singi ibibi jaawenimuge. ³² Agedna cabu ca ngälu page nuuja biname te lica ituge ätecija, egä biname te irecu määsumäsu ärngeji biname me irecu bine jaapatnige. ³³ Acejiyame te peei biname ne liga lica cire täätyejeji, tabe ibibi lica gyene apu mule bine wawenecame.” ³⁴ Parisea biname cina jejisi teebine egä, “Maane niyarage biname gäte mäame aplimla cabu ca ngälu page. Maane ngena miiji gäte cibibine abiberäjame!” Siige teepi teebine teeme abasecretna mete cabu ca ijarisi.

Seemo Ireclota Ngalebora Lui Ireclu Määsumäsu Gemi

³⁵ Yeesu itecijige, egä tabe lui biname ne miiji jewenige, teebine sijarisi abasecretna mete cabu ca. Tabe liba teebine jepänige, tabe jejige egä, “Maane nää jitrungenite Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji?” ³⁶ Tabe pui biname te Yeesu ne jejige egä, “Babo biname, naji cebine, tabe laasi nyene, cane teebine piba jitrungenine?” ³⁷ Yeesu jejige egä, “Maane uja biiri jepänite teebine. Tabe page maane cama mene jicemenige.” ³⁸ Tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, cane näätrungenine meebine.” Piba tabe kokorare ca ääpednutige teeme opo gaabe je. ³⁹ Yeesu puma cita ca jicige egä, “Cane naace täapume ai gawecewe cabu me itu tädujine biname bine atraname siige piba irecu määsumäsu cina päpänenename, cuta lui cina jääpänanemusi teepi irecu määsumäsu me äbitame.” ⁴⁰ Poto Parisea sigu biname lui cina teta cama puga ge, itecijemige Yeesu ai mene iicema je, siige teepi teebine itemlisi egä, “Nää, maane apu naangeninige, egä cine cuta irecu määsumäsu gemi?” ⁴¹ Yeesu jejemige egä, “Weene liba toraca irecu määsumäsu lenaja je, piba nuuja te äblicäco weebibine niija mule poto cidi me aitneja; yepä weene jicenenemiye, egä weene cängena jepänenemiye, siige weebibine cirege atrana, ingle weeme niija mule piti nemi.”

10

Ngene ca Agli Mene Maamoi poto cidi me

¹ Yeesu jicemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä lui biname te maamoi caale bora me lica labacituge grana cabu, yepä tabe jaageluge caale nuuja poto ca, tabe lui eromaame birige piyepu cuta agliyame birige. ² Yepä lui biname te labacituge caale granarage cabu, tabe peese nyene maamoi ire atwi biname. ³ Teeme täapume grana ire atwi biname te grana ne jütnuge, piyepu maamoi cina umle gemi teeme tagepogogo, siige tabe teemerage maamoi bine ngiirage ca jääjäcrimuge, caale cabu ca yääsemuge. ⁴ Tabe liba teebibine yääsemuge, tabe niinäce gaabe me läduge. Maamoi cina teebine ingwe yääcwusi, ingle teepi umle birige teeme tagepogogo. ⁵ Teepi idne biname ne ingwe lica yääcwusi. Teepi teeme bau ca luucratnuge, ingle teepi umle lica birige teeme tagepogogo.”

⁶ Yeesu teebibine ai ngene ca agli mene jejemige, yepä teepi opo lica ewatnisi, egä ngena tääpu myene.

Miijirage Maamoi Ire Atwi Biname

⁷ Yeesu cääri jii cemige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä cane age säne grana maamoi bime täapume. ⁸ Iyeta lui cina căme niinäce gaabe ca itu saaclepi, teepi lui eromaame gemi piyepu aglecayame gemi, yepä maamoi cina teebibine lica jäätecijemusi. ⁹ Cane age säne grana. Laati te căme cabu ca tabacituge, tabe ireclota ne jääpänuge. Tabe tabacituge caale ngalebora me, cuta lasatuge, siige tabe jääpänimuge baace loolo me. ¹⁰ Eromaame te yepä täduge acatame, sabe wawenname piyepu budre me aglime. Yepä cane te tädujine naace täapume egä maamoi cina toraca miijirage ireclota ne päpäname.

¹¹ Cane age säne miijirage maamoi ire atwi biname, lui te teeme ireclota ne yäyemaluge maamoi name pi. ¹² Liba daremu cama biname te maamoi bine ire jaatwemuge, lui te toraca ire atwi biname lica birige piyepu lui me maamoi lica birige, tabe liba jääpänuge wulp ne otni je, tabe maamoi bine yaabmalimuge, luucruge. Puma cita ca wulp te maamoi bine jäängeceräjimuge, maamoi cina maramara yaaplidnärusi. ¹³ Daremu cama lui ire atwi biname te luucruge, inge teeme toracarage ngenecu lica gyene maamoi bime täapume. ¹⁴ Cane säne miijirage maamoi ire atwi biname. Cane umle gäne căme maamoi, teepi umle gemi cane, ¹⁵ epu pana Babe te lipu umle gyene cane, cane lipu umle gäne tabe. Cane căme ireclota ne pa yäyemalupene maamoi name pi. ¹⁶ Căme piti nemi poto maamoi ai caale cabu lui lica gemi. Cane cuta miiji teebibine awecetnära, siige teepi căme tagepogogo cire nätecijepesi. Siige yepä maamoi tomi cirege, cuta teeme täapume yepä ire atwi biname cirege.

¹⁷ Babe te singi gyene căme täapume, inge cane singi gäne căme ireclota ne äyemelame naace täapume cuta cääri päpäname. ¹⁸ Nuuja biname te lica pagege cebine teeme singi ca agli, yepä cane cămämu pagege căme ireclota ceera budre täapume. Căme conocăco pisi nyene căme ireclota ceerame cuta cääri päpäname. Căme Babe te apu ituge jaji cane wawenname.”

¹⁹ Yeesu me ai mene te Israela biname bine cuta cääri maramara ngene atwanena me jebenimige. ²⁰ Teeme bucurage cina jii cisi egä, “Teeme niia cable pisi nyene. Tabe buduma biname gyene. Weene teebine ngeno me jitecijiye?” ²¹ Yepä poto cina jii cisi egä, “Niia cable cama biname te äblicăco apu mene iicema. Inge naace gyene, niia cable cama biname te lipulipu irecu määsumăsu biname bine jaawenimuge teepi päpänename.”

Israela Biname cina Yeesu ne Jigyisi

²² Padare te tatyaramtuge Yerusalema je iiwäreja mete ne ngene apecname. Pui lui gäbu padare ge. ²³ Yeesu liba ädige Solomona me caagecage toro mete gawe cabu Acejiyame me iiwäreja mete caale bora je, ²⁴ piba Israela biname cina teebine jewaclomtisi, jejisi egä, “Maane lipu lecaleca padare naanajinige cibibine jaji căco, egä maane laasi näte? Nijini conocăco, maane liba Keriso säte, Acejiyame te lui ne ätyepame tiicuji biname bine mäpu cabu ca äsecerame.” ²⁵ Yeesu jejemige, “Cane uja ituge jaji weebibine, yepä weene lica itu nätrungepeye cebine. Cane lui ciitaca mule bine ituge waweneca căme Babe me ngii cabu je, pui cina cebine naitnäjenisi. ²⁶ Yepä weene lica nätrungeniye cebine, inge weene căme maamoi lica gemi. ²⁷ Căme maamoi cina căme tagepogogo nätecijusi, siige cane umle gäne teepi. Teepi căme ingwe poto ca saacluge. ²⁸ Nuuja te äblicăco teebibine căme bau ca äseceră, yepä cane teebibine iyeteta ireclota cire yääcäremepene, siige teepi budre ne lica cire jääpänepesi. ²⁹ Căme Babe lui te ituge cebine ai maamoi ceera, tabe sine baborage. Nuuja te äblicăco gyene teebibine Babe me ime cabu ca äseceră. ³⁰ Cine Babe cama yepä gegi.”

³¹ Piba Israela biname cina cuta cääri kula bine etomlicmisi Yeesu ne äbyecrame. ³² Yeesu teebibine jejemige egä, “Cane weeme opo gaabe bucurage miijimiji mule ituge waweneca, Babe te lui täapume ituge jaji. Lui mule name pi weene cebine kula ca äbyecrame naweniniye?” ³³ Israela biname cina jejisi egä, “Cine määme miiji mule name

pi kula ca äbyecrame lica naaweninisi, yepä maane lipu Acejiyame me ngii ne sabe itu tewenumete. Maane binamerage gäte, yepä maane Acejiyame me äbitenitel!” ³⁴ Yeesu jejemige egä, “Weeme Cotre cabu oogäräneji gyene, egä Acejiyame te jiiçuji, ‘Weene acejiyame gemi!’ ³⁵ Mine umle gemi, egä Oogäräneji mene te ngena jiićenige, iyeteta toraca enajenige. Siige Acejiyame te liba acejiyame ca einemuji pui biname bine, Acejiyame me Mene lui bine ecäremujisi, ³⁶ cije weene piba ngena name pi najeniye cebine, Babe te lui ne teeme täápume mara me nawenuji, siige gawecewe cabu me nätyepuji, egä cane Acejiyame me ngii ne sabe jaawenune, teeme Bägrä ca liba lainune. ³⁷ Cane liba cäme Babe me kaakesea bine lica jaawenimune, piba weene gone cebine nätrunguye. ³⁸ Yepä cane liba jaawenimune, weene miiji cäme kaakesea poto cidi me ätrunga, ngänu gyene liba weene cebine lica nätrunguye. Piba weene umle läbitininuye, egä Babe te cäme cabu pisi nyene, cane Babe cabu pisi näne.”

³⁹ Israela biname cina cuta cääri äbitininisi Yeesu ne oomla-name, yepä tabe uucrige.

⁴⁰ Puma cita ca Yeesu cääri acnenutige Yoridana baduge nuuja poto doro me, pui puupu cabu me, Yoane luma niinäce biname bine niiye ca jääcisäjemepi, siige tabe puga enajige. ⁴¹ Bucurage biname cina totninisi teeme bau me. Teepi jiiçisi egä, “Yoane nuuja ciitaca mule ne lica itu jaawenepi, yepä tabe lui mene jiiçemepi ai biname poto cidi me, toraca gyene.” ⁴² Bucurage biname cina Yeesu ne puma jitrungisi.

11

Lajaro me Budre

¹ Yepä biname ngii Lajaro pita cama ge. Tabe Betaniya cewe je enajige teeme neeneni ngule cama Maareta piyepu Mariya. ² Age tona pui Mariya, lui te miiji lengo oil ne yaapadurepi Yageyame me ernge cabu, siige teeme edingäli ca jääcisäjepi. Teeme wate Lajaro tage, lui te pita cama ge. ³ Siige ngule cina mene jityepäsi Yeesu bau me egä, “Yageyame, määme miijirage biname te pita cama gyene.” ⁴ Yeesu liba peei mene itecijige, tabe jiiçige egä, “Ai pita te Lajaro ne budre me lica pa jaawenepi, yepä biname bine pa jaawenemepi Acejiyame me jamyacu apaclyera ne awepyeräjame. Piiyepu ai cabu ca Acejiyame me Bägrä me jamyacu apaclyera ne pa jääpänepesi.” ⁵ Yeesu babo singi ge Maareta teeme maade cama piyepu teeme wate Lajaro täápume.

⁶ Yoo, Yeesu liba itecijige, egä Lajaro pita cama ge, tabe cäro camu puga enajige neeneni bimu cama. ⁷ Puma cita ca tabe teeme abiberäja bägrä bine jejemige, “Biiri naclege Yuudea probins cabu me.” ⁸ Teepi jejisi egä, “Abiberäja biname, cemacema Israela biname cina meebine kula ca puga liga nääbyecrinumesi budre me, nää maane cuta piyeme otnime äbitinite?” ⁹ Yeesu jejemige egä, “Cije bimu me ngalebora twelb awa lica gemi kroke cabu ca ngälu mämleteca oomlaname? Laati te bimu apaclyera cabu läduge, tabe lica yaatramuge, inge tabe ai gawecewe me apaclyera ne jääpänuge. ¹⁰ Yepä ciye cabu laati te liba läduge, tabe yaatramuge, inge teeme cabu nuuja apaclyera lica birige.” ¹¹ Puma cita ca tabe abiberäja bägrä bine jejemige, “Mime biname Lajaro ute gyene, yepä cane ädenine teebine alotnentame.” ¹² Teepi jejisi egä, “Yageyame, tabe liba ute ogrenige, miiji äbitenige teeme pita cabu ca.” ¹³ Yeesu ai mene Lajaro me budre poto cidi me jiiçige, yepä abiberäja bägrä cina apu jengemige, egä papa ute me jiiçige. ¹⁴ Piba Yeesu pajecurage jejemige teebibine egä, “Lajaro budre gyene. ¹⁵ Cane wemiji pi gege gäne, egä cane puga lica ge, tabe lui padare cabu budre täbitumi, inge peei cabu ca weene umle päbitipeye cebine ätrungame. Biiri naclege teeme bau me!” ¹⁶ Puma cita ca Tooma, ‘Päädepäde’ ca lui ne einenisi, nuuja abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Yoo siige, mine biiri naclege iyeta Yeesu cama budre me.”

Yeesu Lui Ireclota Cera Biname Gyene

¹⁷ Yeesu liba Betaniya me atyaramtige, tabe umle äbitige, egä Lajaro ne uja secitumesi, siige gape ngalebora fooa bimu cama senajumi. ¹⁸ Betaniya lui trii kilomiita padare ge Yerusalema ca. ¹⁹ Bucurage Israela biname cina itu tabasecretnumi Maareta Mariya naabi bau me sigita tääpume teeme wate me budre name pi.

²⁰ Maareta liba utecijige, egä Yeesu biiri tädenige, tabe oclige teebine awacletnäjame, yepä Mariya mete cabu je onajige. ²¹ Maareta liba Yeesu ne jepänige, tabe jejige egä, “Yageyame, maane liga ama cirege, cäme wate te budre lica cire läbiteji. ²² Yoo, tabe puu budre gyene, yepä cane umle gäne, egä Acejiyame te nääcärenige, maane ngeno me jejenite.” ²³ Yeesu Maareta ne jojige, “Määme wate te budre cabu ca alotnantenige ireclota me.” ²⁴ Tabe jejige egä, “Yoo, cane umle gäne, egä ceräcerägäabu bimu cabu iyeta biname cina liba budre cabu ca ireclota me cire larpinäripesi, tabe cuta piba cirege arpinenta.” ²⁵ Yeesu jojige egä, “Cane age säne budre cabu ca lui te biname bine cirege arpinera piyepu ireclota ceera. Laati te cebine nätrunguge, ngänuge tabe puu budre gyene, yepä tabe ireclota gyene. ²⁶ Piiyepu laati te ai ireclota cabu nätrunguge cebine, tabe iyeteta budre ne lica jääpänuge. Nää, maane cäme mene nätrungenite?” ²⁷ Tabe jejige egä, “Yoo Yageyame, cane näätrungenine, egä maane Keriso säte, Acejiyame lui ne itu näätyepuji biname bine äsecrerrame mäpu cabu ca. Maane lui Acejiyame me Bägrä gäte, lui ne jewagrijenisi otnime.”

Yeesu Ele Engenige

²⁸ Puma cita ca Maareta Yeesu ne ebmalige, acnenutige cewe me, teeme igane Mariya ne ogä jojige egä, “Abiberäja biname te bii tädige, tabe mäame tääpume nätemlige cebine.” ²⁹ Mariya liba utecijige, tabe watatarage mete cabu ca asatige, oclige teebine päpäname. ³⁰ Yeesu cäro camu ge cewe ngalebora me abacita, yepä tabe camu puga ge Maareta luma teebine niinäce edäriige. ³¹ Sigita me lui Israela biname cina seclumi, teepi liba jopänisi Mariya ne abujengta je watatarage asata je, siige teepi teebine ingwe ucwisi, ingle teepi apu jengemige, egä tabe gape cabu me oclenige ele me.

³² Mariya liba pui puupu cabu me atyaramtige, Yeesu luma enajige, siige teebine liba jepänige puma, tabe teeme opo gaabe je utramige, jejige egä, “Yageyame, maane ama liga cirege, cäme wate te budre lica cire läbiteji.” ³³ Yeesu liba jopänige teebine ele angena je cuta liba jepänimige teta cama lui Israela biname cina seclige ele angenetna je, tabe ngenecu mäpu me äbitige. ³⁴ Tabe itemli-mige egä, “Weene teebine luma secitumeye?” Teepi jejisi egä, “Yageyame, maane tädi ire me.” ³⁵ Puma cita ca Yeesu ele enge-nige. ³⁶ Israela biname cina jiiicisi egä, “Jepäneye, tabe lipu baborage singi ge teeme tääpume!” ³⁷ Yepä poto cina jiiicisi egä, “Tabe irecu mäasumäsu biname ne miiji jaawenepi. Tabe ama liga cirege, tabe pama Lajaro me budre gaabe ne cuta cire yaarmeji.”

Yeesu Lajaro ne Budre cabu ca Erpinantige

³⁸ Yeesu cääri ngenecu mäpu me äbitige, siige ädige gape gome me. Pui gape lui kula bora uureji ge. Grana kula ca armeji ge. ³⁹ Yeesu biname bine jejemige kula ne apetrentgame. Puma cita ca budre biname me ngule Maareta te jejige egä, “Yageyame gone, tabe niiyarage lengo cama gyene, ingle fooa bimu cama gape bora senajumi!” ⁴⁰ Yeesu jojige, “Egäsu nata cane naajine meebine, egä maane liba ätrunga cama gäte, maane Acejiyame me kokre ne jepänenite.” ⁴¹ Puma cita ca teepi kula ne epeträngtisi. Yeesu piba cabu me ire acitige, jiiicige egä, “Babe, cane eso nääcärenine, egä maane cebine nätecijenite. ⁴² Cane umle gäne, egä maane iyeta padare cabu cebine nätecijanute, yepä cane ai mene biname bime name pi jiiicenine piba teepi ätrungame, egä maane te cebine itu nätyepujite.” ⁴³ Ai mene iicana ingwe gaabe ca tabe baborage tagepogogo ca ala abayige egä, “Lajaro, tasati peema cita ca!” ⁴⁴ Siige tabe tasatige gape cabu ca, teeme ime ernge cäbletääpe ca tope atneji ge piyepu opo cäbletääpe ca acwabäneji ge. Yeesu piba biname bine jejemige, “Jiibiremeye, siige lädege tabe.”

*Gläämu Jecijemige Yeesu ne Aglime
(Matayo 26:1-5; Mareko 14:1-2; Luuka 22:1-2)*

⁴⁵ Mariya bau me lui Israela biname cina sigita me saaclepi, teepi jepänisi Yeesu ngena mule ne jewenige, siige teeme bucurage cina jitrungisi teebine. ⁴⁶ Yepä teeme nesae cina äcnärige Parisea sigu biname bime bau me, teebibine jejemisi, Yeesu ngena mule ne jewenige. ⁴⁷ Puma cita ca Parisea sigu biname piyepu modamoda iiwäreja biname cina, teepi iyeta mutre biname bine ala tesoglicmisi mene atraname, siige jejemisi egä, “Mine ngena ne jewenenisi? Ai biname te bucurage ciitaca mule bine jewenetnäjenemige. ⁴⁸ Mine liba ire taatu jecitenisi tabe apu mule wawenecame, piba iyeta biname cina teebine jitrungenisi, siige teeme bau me eclenige. Piba Rooma cubu biname cina pa saaclepi iiwäreja mete ne sabe wawename piyepu cuta iyeta biname bine sabe wawename, inge Rooma gabmani* te singi lica gyene nuuja biname te mope me äbitame.”

⁴⁹ Teeme yepä te ngii Kayapa, lui tage iiwäreja mope biname pui padare cabu, jejemige egä, “Weene lipu buduma gemi! ⁵⁰ Nää, weene umle lica gemi, egä yepä biname te miiji budre äbita iyeta biname bime täápume, lica iyeta biname cina?” ⁵¹ Ai lui teeme ngene atwanena mene lica ge. Yepä pui padare cabu tabe tage iiwäreja mope biname, siige Acejiyame te piba ngene atwanena ecäriige, egä Yeesu te miiji budre äbita iyeta Israela biname bime täápume. ⁵² Cuta tabe teeme taatu täápume lica budre yepä iyeta Acejiyame me bägräwale bime täápume, lui cina aplidnäreji gemi ai gawecewe cabu iyeta poto ta, naace name pi teebibine yepä gome me abasecretname. ⁵³ Pui padare cabu ca Israela mutre biname cina gläämu jecijemige Yeesu ne budre me acitame. ⁵⁴ Peei ingwe gaabe ca Yeesu cabucabu lica otnetnäjiige Yuudea probins cabu. Tabe pui gawe ne piba sebmalige, ädige yepä cewe me ngii Eperema, lui daapo taatu cewe gome jage. Tabe puga teeme abiberäja bägrä cama enajige.

⁵⁵ Israela biname bime äsuplengta trii mameta ge, siige bucurage biname cina abasecretnige cewe maramara cabu ca Yerusalema me. Trii padare camuge, teepi niinäce eclige naace täápume cude gwidape cabu ca kälyä äbitame piba ingwe ca trii cabu me äbäcname. ⁵⁶ Teepi puma Yeesu ne jirngisi, siige iiwäreja mete cabu ätemläjinisi egä, “Weene lipu ngene jotwanininiye, nää tabe pama tädenige ai trii padare täápume coo lica?” ⁵⁷ Modamoda iiwäreja biname piyepu Parisea sigu biname cina jüicisi egä, “Laati te liba päpäna je, egä tabe luma enajenige, pui biname te miiji cibibine umle wawename, cine piba teebine oomlana.”

12

*Mariya te Yeesu ne Oil ca Eganige Betaniya Cewe je
(Matayo 26:6-13; Mareko 14:3-9)*

¹ Piyyeme siks bimu ge äsuplengta trii padare oomlaname, Yeesu piba Betaniya cewe me ädige, Lajaro luma senajenäjumi, tabe lui ne budre cabu ca yaarpentepi. ² Yeesu ne deedei puga ecärisi. Lajaro pui bime yepä ge, lui cina teta cama deedei äbitininisi. Maareta mogobi jewenimige. ³ Piba Mariya ecatige miiji lengo camlecamle nardus oil karpu ne, babo daremu ca lui oil ne jaaletnusi, epadurige Yeesu me ernge cabu, piba edingäli ca jicisäjige. Miijirage lengo te mete ne iyeta joomlige.

⁴ Yeesu me yepä abiberäja bägrä ngii Yuuda Isakariyota, lui te teebine pagege budre me awaba, tabe Yeesu ne jejige egä, ⁵ “Ngena name pi mine ai oil ne acata cäco aletname trii hanred silba rarekaake ca, siige pui rarekaake owecumete biname bine ceerame?” ⁶ Tabe ai mene naace name pi lica jüicige, egä tabe owecumete biname bime täápume owecu ge, yepä tabe naace popi jüicige, inge tabe eromaame ge. Tabe te teeme iyeta

* **11:48:** Rooma gabmani: Rooma gabmani te Yeesu me padare cabu Israela gawe ne ecenanige.

bime rarekaake ire jaatwemuge, siige peema cita ca yaawadimuge rarekaake bine teeme singi gaabe wawenetnäjame. ⁷ Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Obmali teebine. Tabe ewetnenige teeme lui oil cebo pisi nyene cebine gape cabu acita bimu täápume. ⁸ Owecumete biname cina weene cama iyeteta pa yaacrajepi, yepä cane weene cama iyeteta lica pagege lenaja.”

Mene Jewenisi Lajaro ne Aglime Budre me

⁹ Bucurage Israela biname cina itecijemige, egä Yeesu Betaniya sine. Puma cita ca teepi eclige Betaniya cewe me lica Yeesu taatu name pi, yepä teepi cuta singi Lajaro ne päpäname, Yeesu lui ne budre cabu ca itu yaarpinantepi. ¹⁰ Siige modamoda iiwäreja biname cina gläamu jicrajige Lajaro ne cuta budre me aglime, ¹¹ ingle temiji pi bucurage Israela biname cina Yeesu me poto cidi me äbitininisi, teebine jitrungisi.

Yeesu Yerusalema me Abacitige

¹² Nuuja bimu cabu äsuplengta trii täápume lui biname cina itu tabasecretnumi, teepi itecijemige, egä Yeesu biiri tädenige Yerusalema me. ¹³ Teepi uli ciipe bine icnapimisi, eclige teebine awacletnäjame. Teepi baborage tagepogogo ca abayininisi egä, “Acejiyame ne yaawepyeräjesi!

Yageyame me ngii cabu lui te tädenite, tabe miiji naawenege meebine! Acejiyame te Israela mope biname ne miiji naawenege!”

¹⁴ Yeesu mamye dongki ne jepänige, siige acenutige teeme papa cabu me. Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene, lui te jiicenige egä,

¹⁵ “Babo cewe lui Siiyona podo cabu, maane wälu gone!

Määme mope biname te aga tädenige mamye dongki papa cabu.”

¹⁶ Pui padare cabu abiberäja bägrä cina ai mule ne opo lica ewatnujisi, yepä Acejiyame te liba Yeesu ne budre cabu ca erpinan-tuji, teepi piba ngene jotwinujisi, egä apu oogäräneji gyene teeme poto cidi me, cuta teepi apu ituge wawena teeme täápume.

¹⁷ Lui biname cina jääpänepesi Yeesu lipu Lajaro ne gape cabu ca ala taasoglecepi, siige budre cabu ca yaarpinantepi ireclota me, teepi biname bine umle jaawenanemepesi.

¹⁸ Siige biname cina seclige Yeesu ne awacletnäjame, ingle teepi peei ciitaca mule poto cidi me ituge ätecija. ¹⁹ Puma cita ca Parisea sigu biname cina teemeteme ajananinisi egä, “Jepäneye! Mine äblicäco gemi nuuja mule ne wawena! Iyeta biname cina teebine ingwe icwenisi!”

Poto Griik Biname cina Yeesu ne Jirngisi

²⁰ Poto Griik biname cina cuta puga ge pui biname bime sobe cabu, lui cina Yerusalema me seclumi äsuplengta trii padare cabu Acejiyame ne awejename. ²¹ Teepi Pilipo bau me seclige. Tabe lui Betesaida cewe biname ge, lui cewe Galilaya probins ngalebora jage. Teepi Pilipo ne jejisi egä, “Babo biname, cine singi gemi Yeesu ne päpäname.” ²² Puma cita ca Pilipo ädige, Andrea ne jejige, siige teepi gigri aacliche Yeesu ne umle wawename. ²³ Yeesu teebibine jaajige egä, “Padare te bii tatyaramtige Acejiyame te awabudni-tame, egä teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji, tabe lipu jamyacu apacliyera cama gyene. ²⁴ Cane toracarage jijenine weebibine: wiiti kuu te liba gawe cabu me lica yaatramuge, siige budre liba lica läbituge, teeme cabu ca äblicäco nuuja gwidape te agi. Yepä liba budre läbituge, siige bucurage kuu cina täpletnäruge. ²⁵ Laati te teeme ireclota täápume singi yaanajuge, tabe teeme ireclota ne yaapesaruge. Yepä laati te liba teeme ireclota täápume singi lica birige ai gawecewe cabu, tabe teeme ireclota ne yaamacetnäjuge iyeteta ireclota täápume. ²⁶ Laati te liba singi cäme kaakesea wawename, tabe cane cama tädenige naace name pi egä cäme kaakesea bägrä te emä lenajame cane luma. Cäme Babe te eei ne opo gaabe me yaacituge, lui te cäme kaakesea ne jaawenuge.”

Yeesu Teeme Budre poto cidi me Jiicenige

²⁷ “Page căme ngenecu măpu gyene, siige cane miiji ngena iicaname! Năă, cane apu irecu lătumutene egă, ‘Babe, lui măpu te tădenige căme niinäce gaabe me, maane iyeblingtepi.’ Eewe, cane äblicăco pepu irecu ätumuta, ingle cane aima tädujine ai măpu cabu cewe oocaname. ²⁸ Babe, määme ngii me jamyacu apaclýera ne seboclomtepi!” Puma cita ca tagepogogo te cabucewe ca tädige egă, “Cane căme ngii me jamyacu apaclýera ne ituge aboclomta, cuta cane pagege cääri aboclomta!”

²⁹ Lui biname cina puma aclajuteji icrajige, teepi liba ai tagepogogo itecijemige, teepi jiicisi egă, “Maadubi ala ge pama,” yepä poto cina jiicisi egă, “Acejiyame me mename seemo te mene tejige teebine.” ³⁰ Yeesu puma cita ca teebibine jejemige egă, “Ai tagepogogo te lica tädige căme name pi, yepä weeme name pi. ³¹ Siige page padare gyene ai gawecewe ne atraname. Ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine iyeblingtenisi page. ³² Cebine liba gawe cabu ca atecwenta cabu me, cane iyeta biname bine pa saawademepene căme bau me.” ³³ Ai mene iicema ca tabe eboclomtuge, tabe lipulipu gaabe cabu budre pa läbitepi.

³⁴ Puma cita ca biname cina jejisi teebine egă, “Mime Cotre te nijenininige, egă Keriso, biname bine măpu cabu ca lui te cirege äsecrera, tabe iyeteta lenaja myene. Maane cije piba lipulipu jiicite, egă Acejiyame bau ca lui te otni biname me äbitame, teebine miiji cabu me atecwenta? Laasi nyene ai, lui te Acejiyame bau ca cirege otni biname me äbitame?” ³⁵ Yeesu jejemige egă, “Apaclýera te cerămu matikolä padare weene cama pa yaanajepi. Weene otni-neye, apaclýera liba taatu camu pisi nyene weene cama, cije krokeciie te itrugärinuge weebibine. Krokeciie cabu lui te waatnuge, tabe umle lica gyene liiyeme otni. ³⁶ Weene ätrunga eciteye apaclýera cabu me, tabe liba pisi nyene weene cama, piba weene apaclýera cama biname birige.”

Israela Biname cina Ätrunga căco Gemi

Ai mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige, ämlitige biname bime bau ca. ³⁷ Yeesu puu bucurage ciitaca mule bine ituge waweneca Israela biname bime irewale je, yepä teepi lica jitrungisi teebine ³⁸ naace täápume Acejiyame me mename biname Isaya me mene te toraca me äbitame egă,

“Yageyame, biname cina ätrunga căco ituge cime mene poto cidi me,
piiyepu teepi umle căco määme kokre.”

³⁹ Teepi naace popi äblicăco ge ätrungame, ingle Isaya cuta itu jiicuji egă,

⁴⁰ “Acejiyame te teeme irecu bine iredärime me jewenimuji,
egă teepi cije cängena jääpänusi.

Tabe teebibine mopemuli căco me jewenemuji,

egă teepi cije umle läbitininusi,

piiyepu cuta tatatrongäruge căme bau me lui Acejiyame gäne
naace name pi egă cane teebibine miiji wawename.”

⁴¹ Isaya ai mene jiicuji, ingle tabe niinäce gaabe me Yeesu me kokre ne jepänuji, peei name pi tabe teeme poto cidi me apu jiicuji.

⁴² Ngänuge puu iyeta ai mule cina äpletnera, yepä cuta bucurage modamoda Israela biname cina Yeesu ne jitrungisi. Yepä Parisea sîgu biname bime wălu name pi teepi cabucabu lica jitrungisi, cije teebibine äyebhengăja mage teeme irecu ätumuta cabu ca.

⁴³ Teepi singi biname cina teeme täápume miijirage ngene atwana cama lenajame, yepä lica Acejiyame te.

Yeesu Mene Jiicige Atrana poto cidi me

⁴⁴ Yeesu baborage tagepogogo ca jiicemige egă, “Laati te nätrunguge cebine, tabe cebine taatu lica nätrunguge, yepä cuta teebine jäätrunguge, cebine lui te nätyepuji.

⁴⁵ Laati te cebine näpänuge, tabe cuta jääpänuge eei ne, cebine lui te nätyepuji. ⁴⁶ Cane

tädujine ai gawecewe cabu biname bine apacljera täapume, egä iyeta lui cina cebine nätrungusi, teepi krokeciye cabu lica page yaacrajemepi. ⁴⁷ Laati te yäatecijuge cäme mene, yepä lica yaacatuge, cane teeme atrana biname lica gäne, inge cane lica itu tädujine aima biname bine atraname yepä niya cabu ca äsecreraame. ⁴⁸ Atrana pisi nyene pui biname täapume, lui te cebine nägyuge piyepu cäme mene jäägyemuge. Cane lui mene bine ituge iicema, pui cina teebine cirege atrana. ⁴⁹ Cane cämerage ngii cabu lica ituge iicema, yepä Babe lui te cebine nätyepuji, tabe te ituge ajanena cane ngena jajanename piyepu iicemame. ⁵⁰ Cuta cane umle gäne, egä Acejiyame lui mene jicemimuge, iyeteta ireclota yäacäranemuge biname bine pui mene te. Yoo siige, cane jicemimune, Babe te ngena ituge jajanena cebine.”

13

Yeesu Teeme Abiberäja Bägrä bime Ernge Jicisäjemige

¹ Äsuplengta trii liba nuuja bimu ge, Yeesu tabe umle ge, egä teeme padare te bii tatyaramtuge ai gawecewe ne abmalame siige Babe bau me acnenutame. Tabe iyeta padare singi ituge pui bime täapume, ai gawecewe cabu lui teemi nemi. Teeme budre te liba mameta me täbitige, tabe lica teebibine jigymige, yepä tabe singi ge teeme täapume ngälu ngälugaabe oomlaname.

² Yeesu teeme abiberäja bägrä cama liba deedei cabu jage, Satani te uja ngene atwana ecäruji Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bägrä ge, tabe Yeesu ne awabame budre me aglime. ³ Yeesu umle ge, egä Babe te iyeta kokre teebine ituge ceera. Tabe cuta umle ge, egä tabe Acejiyame bau ca itu täduji cuta teeme bau me acnenutenige. ⁴ Siige tabe abujängtige deedei loolo dade cabu ca, teeme cäbletääpe ne iyebtingtuge, taweli ca amlemaltige ibi cabu. ⁵ Piba tabe niye ne disi cabu epadurige, siige gije abacitige abiberäja bägrä bine ernge äcisejame. Liba yepä ne jääcisäjuge, pui taweli ca cuta nebo jääcisäjuge, lui te teeme ibi cabu amlemalteji ge. ⁶ Tabe liba Simona Peteru gome tädige teeme ernge äcisejame, Peteru jejige egä, “Yageyame, nää maane te äbitenite cäme ernge äcisejame?” ⁷ Yeesu jejige egä, “Maane page umle lica gäte, cane ai lui ngena ne jenenine, yepä maane ingwe ca umle pagege äbita.” ⁸ Peteru jejige egä, “Eewe, pipu padare te lica tädenige egä maane cäme ernge äcisejame!” Yeesu jejige egä, “Cane liba mäame ernge lica nääcisäjenine, maane piba cäme abiberäja bägrä lica gäte.” ⁹ Simona Peteru te jejige egä, “Yageyame, piba cäme ernge taatu gone näcisäjute, yepä ime piyepu mope cama näcisäjepi!” ¹⁰ Yeesu jejige egä, “Laati te liba gooni loowanguge, tabe nuuja gwidape täapume singi lica, yepä tabe ernge taatu jääcisäjuge, siige tabe piba jugi cäco birige. Weene jugi cäco gemi, yepä weeme iyeta cina lica.” ¹¹ Yeesu umle ge, egä laati te teebine budre me pa jaawabepi, peei name pi tabe jicige, egä teepi iyeta jugi cäco lica gemi.

¹² Yeesu liba apirige abiberäja bägrä bine ernge äciseja ca, tabe teeme cäbletääpe asigrige, acnenutige teeme puupu cabu me adnatame, piba abiberäja bägrä bine itemlimige egä, “Weene nää umle bäbitininiye, cane ngena bii jenenine weeme täapume?” ¹³ Weene naininiye Abiberäja biname ca piyepu Yageyame ca. Weene peei lui toraca mene jiceniye, inge cane pipu gäne. ¹⁴ Siige liba cane, weeme Yageyame piyepu Abiberäja biname te weeme ernge bii jicisäjemine, weene cuta miiji pepu weemeweme ernge äcisejana. ¹⁵ Cane ai ne naace täapume bii jenenine weene cebine ätutename. ¹⁶ Cane toraca jijenininine, egä kaakesea bägrä te lica birige baborage teeme babo biname bau ca, cuta mename biname te babo lica birige teeme bau ca, teebine lui te jäätyepuge. ¹⁷ Weene aga umle bäbitininiye ai mule poto cidi me, siige lipu gege gemi weene, liba apu läbitininuye.

¹⁸ Cane weeme iyeta poto cidi me ai mene lica jiićenine, ingle cane umle gāne weene lipu biname gemi, cane lui bine ituge äjäcra. Oogärāneji mene te lipu jiićenige egä, ‘Lui te cane cama deedei äbitenige, tabe cebine pa näcisärmutepi,’ ai mene te miiji toraca me äbitame. ¹⁹ Cane ai mene naace name pi niinäce gaabe me jijenininine weebibine, egä ai mule te liba pa läbitepi weene piba ätrungame, egä cane pui biname gāne, lui täapume cane jijanininine weebibine. ²⁰ Cane toraca jijenininine, egä laati te yaacatuge, cane lui ne jäätjepune, tabe cebine nacatuge. Piiyepu laati te cebine nacatuge, tabe cuta teebine yaacatuge, cebine lui te nätyepuji.”

Yeesu piiyepu Yuuda

(Matayo 26:20-25; Mareko 14:17-21; Luuka 22:21-23)

²¹ Ai mene iicema ingwe gaabe ca Yeesu mage ngenecu mäpu me äbitige, pajecurage jiićige egä, “Cane toraca jijenininine weebibine, egä weeme yepä te page nawabenige cebine budre täapume!” ²² Abiberäja bāgrä cina teemeteme ire atwananinisi umle cāco, egä tabe laati poto cidi me jiićige ai mene.

²³ Abiberäja bāgrä bime yepä te, Yeesu lui täapume babo singi, tabe teeme gome adnatāneji ge. ²⁴ Simona Peteru teebine irecu cubu ca jewenige Yeesu ne ätemlame, egä tabe laati poto cidi me jiićige peei mene. ²⁵ Siige pui abiberäja bāgrä te äbyenutige Yeesu bau me, itemlige egä, “Yageyame, maane laati täapume jiićite peei mene?” ²⁶ Yeesu teebine jejige egä, “Cane liba buluduu pacu ne yiiglenutenine jurä cabu me, siige liba laati ne ecärenine, peese nyene pui biname.” Siige tabe buluduu pacu ne ecatige, yiiglenutige, ecäriće Yuuda ne, lui Simona Isakariyota me bāgrä ge. ²⁷ Liba Yuuda buluduu ne juutecrige, piba taatu Satani te abacitige teeme trupa cabu me. Yeesu Yuuda ne jejige egä, “Maane ngena wawena mäte singi, watawata jeweni.” ²⁸ Nuuja abiberäja bāgrä cina nuuja umle lica ge, egä Yeesu ngena täapume teebine apu jejige. ²⁹ Ingle Yuuda lui teeme rarekaake ire atwi biname ge, poto abiberäja bāgrä cina apu jengemige, egä Yeesu teebine jejige ai soriyomu täapume gwidape aletname coo owecumete biname bine rarekaake ceerame. ³⁰ Siige Yuuda liba buluduu pacu juutecrige, tabe piba taatu asatige. Pui lui ciye ge.

Kirece Cotre

³¹ Yuuda liba asatige, Yeesu piba abiberäja bāgrä bine jejemige egä, “Siige Acejiyame bau ca lui te täduji biname me äbituji, teeme jamyacu apaćyera ne page jepānenisi, cuta Acejiyame me jamyacu apaćyera ne jepānenisi teeme cabu ca. ³² Siige Acejiyame me jamyacu apaćyera ne liba jepānenisi teeme cabu ca, piba Acejiyame te teeme Acejiyamerage cabu ca pajecu me jēwenenige pui me jamyacu apaćyera ne, teeme bau ca lui te täduji biname me äbituji. Tabe peei ne watatarage jēwenenige. ³³ Cāme miijirage bāgrāwale, cane matikāli padare taatu cerāmu nanajinige weene cama. Weene cebine pa nārņgepeye, yepä cane peei yepä mene jijenininine weebibine, cane lipu Israela biname bine ituge jaji, egä cane liiyeme ädenine, weene peeyeme äblicāco gemi otni. ³⁴ Cane weebibine kirece cotre icārinininine: weene miiji weemeweme singi äbitena. Cane lipu weeme täapume singi ituge, weene cuta miiji pepu weemeweme singi äbitena. ³⁵ Weene liba weemeweme singi läbitaninuye, pui cabu ca biname cina umle birige, egä weene cāme abiberäja bāgrä gemi.”

Yeesu piiyepu Peteru

(Matayo 26:31-35; Mareko 14:27-31; Luuka 22:31-34)

³⁶ Simona Peteru te Yeesu ne itemlige egä, “Yageyame, maane liiyeme ädenite?” Yeesu jejige egä, “Page maane äblicāco gāte cane cama otni, cane liiyeme ädenine, yepä maane ingwe ca cire tädepi.” ³⁷ Peteru jejige egä, “Yageyame, ngena name pi cane äblicāco gāne page maane cama otnime? Cane bamacetnājine māmiji pi budre äbitame.” ³⁸ Yeesu jejige egä, “Maane nää toraca bamacetnājite cāmiji pi budre äbitame? Cane toraca mene

naajenine, airage ciye cabu maane niinäce cebine nesae gääbu nainenite, paulo te ingwe ca ala piba sengenenige.”

14

Yeesu Gaabe Gyene Babe bau me

¹“Weene ngenecu mäpu gone! Acejiyame ne jitrungeye cuta cebine nätrungeye. ²Cäme Babe me mete cabu bucurage puupu piti nemi, siige cane ädenine weeme täápume amacetnäjame. Puupu liga lica cirege, cane piba weebibine apu lica cire jijinejine. ³Cane puu niinäce ädenine weeme täápume puupu ne amacetnäjame, cane cuta cire tacnepene weebibine arwojame cäme bau me. Weene puma cire inajipi, cane luma. ⁴Weene umle gemi gaabe, pui puupu cabu me lui gaabe te ädenige, cane luma pagege lenaja.”

⁵Tooma Yeesu ne jejige, “Yageyame, cine umle lica gemi, maane liiyeme ädenite, cine piba lipulipu pagege umle äbita gaabe piyeme otnime?” ⁶Yeesu Tooma ne jejige egä, “Cane age säne gaabe, cane age säne toraca, cane age säne ireclota. Nuuja gaabe lica gyene Babe bau me otni me, yepä cane säne gaabe. ⁷Weene liba toraca umle cirege cane, weene piba cuta umle cirege Babe. Siige page ama cita ca weene umle gemi tabe; weene ituge teebine päpäna.”

⁸Pilipo Yeesu ne jejige, “Yageyame, Babe niwabini cibibine! Cine peei taatu memi singi.” ⁹Yeesu teebine jejige egä, “Pilipo, maane nää toraca umle cäco gäte cane, ngänuge cane puu lecaleca padare weene cama itu nanajenanumi. Laati te liba cebine näpänuge, tabe cuta Babe ne jääpänuge, peei name pi maane lipulipu jiicite egä, ‘Babe niwabini cibibine.’ ¹⁰Maane nää ätrunga lica gäte, egä cane pisi näne Babe cabu, Babe pisi nyene cäme cabu. Cane cäme ngene atwana mene lica jiicemimune, yepä Babe te cäme cabu sine, siige cäme cabu ca kaakesea jewenenige. ¹¹Weene miiji ätrunga, egä cane Babe cabu säne, Babe cäme cabu sine. Weene liba nuuja ingle name pi lica birige ätrunga, weene miiji cäme kaakesea miiji pi ätrunga. ¹²Cane toraca jijenininine weebibine, egä laati te cebine nätrunguge, tabe epu mule bine jaawenimuge cane liiyepu. Cuta cerämu poto jaawenimuge, ingle cane Babe bau me ädenine. ¹³Iyeta weene lui täápume yääteluyee cäme ngii cabu, cane jaawenune weeme täápume naace name pi biname cina piba Bägrä cabu ca päpäname Babe me jamyacu apacljera ne. ¹⁴Weene liba ngena täápume yääteluyee cäme ngii cabu, cane icärininune.”

Yeesu Abiberäja Bägrä bine Jejemige Aceji Seemo ne Ätyepame

¹⁵“Weene liba singi cäme täápume, weene cäme mene ibi jaawenimuye. ¹⁶Cane Babe ne itemlenine, tabe te nuuja Ätityerayame pa sicäripi weebibine. Pui te weene cama iyeteta pa yaanajepi. Tabe lui Seemo gyene, lui te saaboclomtuge, ngena gyene toraca. ¹⁷Ätrunga cäco biname cina äblicäco teebine acata, ingle teepi äblicäco teebine päpäna coo teeme poto cidi me umle äbita. Yepä weene umle gemi tabe, ingle tabe weene cama enajenige piyepu tabe weeme cabu pagege lenaja.

¹⁸Cane weebibine taatu lica pa sibmalipene, yepä cane cuta pa tacnenutepene weeme bau me. ¹⁹Matikäli padare ingwe gaabe ca ätrunga cäco biname cina cebine lica pa näpänepesi, yepä weene pa näpänepeye. Ingle naace popi cane ireclota nanajinige, weene cuta ireclota pinajipi. ²⁰Pui bimu cabu weene umle page äbitipeye, egä cane Babe cabu säne, weene cäme cabu temi, cane weeme cabu säne.

²¹Laati te cäme mene ne yaacatuge, siige yäacwetnuge, tabe peese nyene biname, lui te cäme täápume singi. Laati te cäme täápume singi, cäme Babe te teeme täápume singi birige. Cane cuta singi gäne teeme täápume, siige teeme bau me pa laboclomtepene.” ²²Yuuda, lica Isakariyota me bägrä yepä nuuja Yuuda, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, peei lipu gyene, egä maane cime bau me pa taboclomtepi, lica ätrunga cäco biname bime bau me?” ²³Yeesu Yuuda ne jejige, “Laati te liba cäme täápume singi, tabe cäme abiberäja

mene bine yääcwetnimuge. Cäme Babe te teeme täápume singi, siige cine cäme Babe cama pa niclepi teeme bau me teeme cabu lenajame. ²⁴ Yepä laati te liba cäme täápume singi lica, tabe cäme abiberäja mene bine lica yääcwetnimuge. Weene lui abiberäja mene bine ituge ätecija, cäme lica gemi, yepä cäme Babe memi, lui te cebine nätyepuji.

²⁵ Cane ai mene bii jijanininine weebibine, page cane liba weene cama camu pisi näne. ²⁶ Yepä Aceji Seemo, Acejiyame te lui ne cäme ngii cabu pagege ätyepa weebibine ätityeraname, tabe te iyeta mule poto cidi me pa sibiberäjipi piyepu cääri umle pa tiwenanipi, cane ngena poto cidi me itu jijaninipene.

²⁷ Cane poode ne sebmalenine weeme bau me. Cane cämerage poode icärinininine weebibine, peei name pi ngenecu mäpu gone, wälu gone! Pepu pana poode ne weene äblicäco päpäna ai gawecewe cabu ca. ²⁸ Weene bii nätecijiye cane iicana je egä, 'Cane weebibine page sibmalipene, cuta page tacnenutepene weeme bau me.' Weene liba cäme täápume toraca singi gemi, weene gege gemi, egä cane Babe bau me ädenine, ingle tabe baborage gyene cäme bau ca. ²⁹ Cane aga niinäce gaabe me iyeta bii jijanininine weebibine naace täápume, egä ai cina liba pa läbitipesi, weene piba pagege ätrunga.

³⁰ Cane äblicäco gäne cerämu weene cama mene iicema, ingle ai gawecewe ne lui te ecaninige, tabe te tädenige. Tabe nuuja kokre lica gyene cäme täápume, ³¹ yepä ätrunga cäco biname cina miiji gemi umle äbita, egä cane singi gäne Babe täápume piyepu jaawenimune iyeta, tabe ngena täápume cebine ituge jaji.

Abujängineye! Biiri läsinago, naclege ama cita ca."

15

Waina Uli piyepu Teeme Ciipe

¹ "Cane age säne toraca waina uli, piyepu cäme Babe te calwacupi ire atwiyame gyene. ² Tabe cäme cabu ca yaacnapimuge iyeta ciipe bine, lui cina kuu cäco gemi. Yepä lui ciipe cina kuu cama birige, tabe cängenarage yaamacetnäjimuge, jugi bine jääglubäjemuge naace täápume teepi cerämu kuu päpäname. ³ Cäme mene te uja weebibine jugi cäco me ituge wawena. ⁴ Inajinege cäme cabu, piba cane cuta weeme cabu pagege lenaja. Ciipe te liba lica uli mage cabu birige lenaja, tabe äblicäco kuu päpäna. Pepu gemi weene cuta äblicäco kuu päpäna, weene liba cäme cabu lica birige lenaja.

⁵ Cane waina uli gäne, weene ciipe gemi. Laati te cäme cabu yaanajuge, cane lui me cabu nanajuge, tabe bucurage kuu jääpänimuge. Cäme cäco je weene nuuja gwidape ne äblicäco wawena. ⁶ Laati te cäme cabu lica yaanajuge, teebine yaajarusi uli ciipe ne liiyepu, siige maaje me läbituge. Maaje ciipe bine yaatomli-cmusi, uliobo cabu me yiisabimusi, siige teepi puma layinusi. ⁷ Weene liba cäme cabu inajininuge piyepu cäme mene te liba weeme cabu pisi nyene, piba weene jääpänimuye iyeta, weene lui täápume cebine nätinäruye. ⁸ Weene liba bucurage kuu bine jääpänimuye, peei cabu ca cäme Babe me jamyacu apaclyera te babo läbituge, siige weene lawabudnitininuye, egä weene cäme abiberäja bägrä gemi. ⁹ Cäme Babe te lipu singi gyene cäme täápume, cane cuta pipu singi gäne weeme täápume. Weene cäme singi cabu inajipi. ¹⁰ Weene liba cäme mene bine yääcwetnimuye, cäme singi te weeme cabu yaanajuge, epu pana cane lipu cäme Babe me mene bine yääcwetnimune, siige teeme singi te cäme cabu yaanajuge.

¹¹ Cane ai mene naace täápume jijanininine egä cäme gege te weeme cabu lenajame, cuta weeme gege te babo äbitame. ¹² Cane weebibine jijenininine, egä weene weemämu singi äbitanipeye, cane lipu weeme täápume singi ituge. ¹³ Eei gyene baborage singi, biname te liba teeme ireclota ne yääyemaluge budre me teeme binamewale bime täápume. ¹⁴ Weene liba cäme mene ibi jaawenimuye, weene cäme binamewale gemi. ¹⁵ Cane ingwe ca lica iyininininine weebibine kaakesea bägrä ca, ingle kaakesea bägrä te umle cäco teeme babo biname te ngena jenenenige. Yepä cane iyininininine cäme binamewale ca, ingle cane ituge weebibine jajanena iyeta, cane cäme Babe bau ca ngena

ituge ätecijana. ¹⁶ Weene te cebine lica itu noomlepeye, yepä cane te weebibine itu joomlipene. Cane weebibine joomlipene, jijipene otnime bucurage kuu bine päpäname, pepu kuu lui cina iyeteta gemi. Piba Babe te page icäripi iyeta gwidape, weene lui täapume yäätinäruye căme ngii cabu. ¹⁷ Ai lui căme singi gyene, egä weene miiji weemämu singi äbitanipeye.”

Ätrunga căco Biname cina Jäägyemusi Yeesu me Binamewale bine

¹⁸ “Liba ätrunga căco biname cina weebibine jimugitninus, weene gone ngene jitrimalinuge, egä teepi cebine niinäce pepu ituge ämugetna. ¹⁹ Weene liga ai gawecewe biname cama yepä cirege, teepi piba singi cirege weeme täapume, teepi lipu singi teeme täapume. Yepä weene teta cama yepä lica gemi, ingle cane te ituge weebibine teeme cabu ca oomlana, peei name pi teepi weebibine jimugitninus.

²⁰ Weene ngene gone jitrimalinuge, cane lipu jijininine egä, ‘Kaakesea bāgrā te baborage lica gyene teeme babo biname bau ca.’ Peei name pi cebine liba ituge sabe wawena, cuta weebibine piba pagege sabe wawena. Biname cina liba căme mene ituge ätecija, teepi cuta weeme mene piba pepu pagege ätecija. ²¹ Yepä teepi weebibine iyeta ai pa jiwenanipesi cămiji pi, ingle teepi umle lica gemi tabe, cebine lui te nätyepuji. ²² Cane liga lica cire tädejine teebibine mene jajanenname, piba teepi umle lica cirege, egä teepi niiya mule biname gemi. Yepä page teepi äblicăco iicana, egä teepi niiya mule biname lica gemi. ²³ Laati te cebine nāmugitnuge, tabe cuta căme Babe ne jäämugetnuge. ²⁴ Cane liga biname bime sobe cabu epu mule lica cire jaawenemejine, lui bine nuuja te lica ituge waweneca, teepi piba umle lica cirege, egä teepi niiya mule biname gemi. Yepä teepi ituge päpäna, cane ngena ituge wawenena, siige teepi nimugetnusi cibibine Babe cama. ²⁵ Apu ibibi äbitenige teeme Cotre mene te egä, ‘Teepi papa taatu cewe je cebine nāmugitnusi.’

²⁶ Cane pa täätyepene weeme bau me Aceji Seemo ne weebibine ätityerājame piyepu aboclomtame, ngena gyene toraca. Tabe Babe bau ca pa tädepi, siige cebine pa naitnäjepi. ²⁷ Weene cuta pagege cebine aitneja, ingle weene cane cama ituge lenaja căme kaakesea agedna cabu ca.”

16

¹ “Cane naace täapume ai mene jijanininine egä weene ätrunga ne lica apesera. ² Israela biname cina weebibine teeme irecu ätumuta cabu ca pagege äyecreja. Cuta padare te page tädepi, liba lui cina weebibine budre me pa iglecipesi, teepi apu pa jaangemepi egä, ‘Cine miiji mule ne jebenisi Acejiyame täapume.’ ³ Teepi naace name pi apu pagege wawena, ingle teepi umle lica ituge Babe piyepu cane. ⁴ Yepä cane ai mene naace täapume jijanininine egä weene căme mene ngene apecname, ai cina liba pagege äbita.”

Aceji Seemo me Kaakesea

“Cane niinäce ai poto cidi me lica jijipene weebibine, ingle cane weene cama ge. ⁵ Siige page cane teeme bau me ädenine, lui te cebine itu nätyepuji; yepä weeme nuuja te lica nätemlenige egä, ‘Maane liiyeme ädenite?’ ⁶ Siige page cane lipu jijanininine weebibine, pui name pi weene ngenecu mäpu gemi. ⁷ Cane toraca mene jijenininine weebibine, egä ai lui miiji gyene cane weeme bau ca äyebtingtame, ingle cane liba lica äyebtingtenine, piba Aceji Seemo te lica pagege weeme bau me otni weebibine ätityerame. Yepä cane liba äyebtingtenine, cane pa täätyepene teebine weeme bau me. ⁸ Siige Ätityerayame te liba pa tädepi, tabe te pagege awabudnäja ai gawecewe biname bime täapume niiya mule piyepu ngena gyene conocăco piyepu Acejiyame te lipu biname bine atrana. ⁹ Teepi cängena umle lica gemi, niiya mule ngena gyene, ingle teepi cebine lica nätrungenisi. ¹⁰ Teepi cängena umle lica gemi, ngena gyene conocăco, ingle cane ädenine Babe bau me,

siige weene cebine ingwe ca lica pa näpänepeye. ¹¹ Piiyepu teepi atrana poto cidi me cängena umle lica gemi, ingle ai gawecewe ne lui te ecanenige, teebine uja ituge atrana.

¹² Cäme bucurage mene piti nemi weebibine jajanename, yepä page weene ibibi lica gemi umle äbitame. ¹³ Yepä Aceji Seemo, lui toraca gyene, liba pagege otni, tabe te pa sibiberäjipi iyeta ngena gyene toraca. Tabe teemerage ngii cabu lica pagege iicema, yepä tabe eei mene pa jiiicemepi, tabe ngena ituge ätecija. Tabe ciige gwidape poto cidi me pa jijananipi. ¹⁴ Tabe te weeme täapume pagege awaba, egä cane lipu jamyacu apaclyera cama gäne, ingle tabe cäme bau ca ngena mene pa yäätacijanepi, pui mene pa jijananipi weebibine. ¹⁵ Iyeta lui cina cäme Babe memi, teepi cuta cämi nemi. Peei name pi cane apu jiiicine, egä Aceji Seemo te pa yaacatepi, cane teebine ngena pagege ceera, siige piba weebibine pa jijananipi.”

Mäpu Ngene Atwana te Pa Lateplingtepi Gege Me

¹⁶ “Matikäli padare ingwe gaabe ca weene cebine lica page näpänepeye. Cuta puma cita ca matikäli padare ingwe gaabe ca weene cuta cääri cebine page näpänepeye.” ¹⁷ Poto abiberäja bägrä cina teemeteme ätemläjinisi egä, “Tabe baa ngena täapume nijinige egä, ‘Matikolä padare ingwe gaabe ca weene lica page näpänepeye cebine. Cuta puma cita ca matikolä padare ingwe gaabe ca weene cääri cuta page näpänepeye cebine.’ Tabe cuta jiiicige egä, ‘Apu gyene, ingle cane Babe bau me ädenine.’ ¹⁸ Ngena gyene ingle teeme ai ‘matikäli padare ingwe gaabe ca’ mene täapume. Mine umle lica gemi, tabe ngena täapume jiiicenige.” ¹⁹ Yeesu umle äbitige, egä teepi singi peei poto cidi me ätemlame, siige tabe jejemige egä, “Weene nää pui poto cidi me ngene jotwanininiye, cane lipu jijininine egä, ‘Matikäli padare ingwe gaabe ca weene lica cebine pa näpänepeye. Cuta puma cita ca matikäli padare ingwe gaabe ca weene cuta cääri cebine pa näpänepeye.’ ²⁰ Cane toraca jijenininine, egä weene ele pingeni-tnipi, yepä ätrunga cäco biname cina gege pagege. Weene ngenecu mäpu cama pinajipi, yepä weeme peei ngenecu mäpu te gege me pa lateplingtepi. ²¹ Magebi te liba bägrä ärngime läbituge, tabe ngenecu mäpu birige, ingle pui padare cabu baborage pita ne jaasicnantuge. Yepä liba bägrä ne jäärnguge, tabe pita ngene jwäätrimaluge, ingle tabe gege birige, bägrä te lipu laplimluge ai gawecewe cabu me. ²² Cuta pepu gyene weeme täapume, weene page ngenecu mäpu cama gemi, yepä cane weebibine cääri pa jipänipene. Piba weene gege taatu pinajipi, siige nuuja te äblicäco gyene weebibine pui gege uutecra.

²³ Pui padare cabu weene cebine lica pagege ätemla nuuja gwidape poto cidi me. Cane toraca jijenininine, egä weene liba ngena täapume yäätinäruye Babe ne cäme ngii cabu, tabe icärininuge. ²⁴ Weene Babe ne lica ituge ätinera nuuja gwidape täapume cäme ngii cabu ngälu page. Itinärepeye, siige weene pa jepänepeye piba weeme gege te babo pa läbitepi.”

Yeesu Gawecewe Mule bine Epremalemige

²⁵ “Cane ngene ca agli mene ca bii jijanininine weebibine ai mule poto cidi me. Yepä padare te pa tädepi, cane liba ngene ca agli mene ca lica pagege jajanena weebibine yepä cane pajecurage page jijanipene cäme Babe poto cidi me. ²⁶ Pui padare cabu weene weemämu irecu pa pätumutanipeye Babe bau me cäme ngii cabu; siige cane lica jijenininine, egä cane pagege weeme täapume irecu ätumuta Babe bau me, ²⁷ ingle Babe te teemämu singi gyene weeme täapume. Tabe naace popi singi gyene weeme täapume, ingle weene singi ituge cäme täapume piiyepu weene ituge ätru-nga, egä cane Acejiyame bau ca tädujine. ²⁸ Cane Babe bau ca tädujine ai gawecewe cabu me, siige page cane ai gawecewe ne sebmalenine, acnenutenine Babe bau me.”

²⁹ Puma cita ca abiberäja bägrä cina Yeesu ne jejisi egä, “Maane siige page pajecurage jiiicenenemite, lica ngene ca agli mene ca. ³⁰ Page cine siige umle bäbitinago, egä maane umle gäte iyeta gwidape. Maane niinäce umle läbitute biname cina singi ngena täapume

ätēmlame. Peei name pi cine siige jitrungenisi, egä maane Acejiyame bau ca itu tädujite.”
³¹ Yeesu jejemige teebibine egä, “Weene siige page jitrungeniye. ³² Padare te tädenige – siige uja bii tatyaramtige – weene liba eplidnäreniye weeme yepäyepä bime mete me, cebine taatu nabmaleniye. Yepä cane taatu lica gäne, căme Babe pisi nyene cane cama.
³³ Cane naace name pi weebibine iyeta ai mene bii jijanininine egä weene căme cabu ca poode ne pöpäname. Ai gawecewe cabu weene mäpu bine jääpänanemuye, yepä wälu gone äbita, cane gawecewe mule bine ituge apremela.”

17

Yeesu Ireçu Ätumutenige Abiberäja Bägrä bime täápume

¹ Yeesu liba mene iicema iyeta apirige, tabe ire acitige cabucewe me, jiicige egä, “Babe, căme padare te biiri tatyaramtige. Maane biname bime bau me eboclomtepi, egä cane mäáme Bägrä lipu jamyacu apaclyera cama gäne piba cane biname bime cabu me pagege aboclomta, egä maane lipu jamyacu apaclyera cama gäte. ² Maane cebine conocăco itu năcărepete iyeta biname bine waadename naace täápume cane iyeteta ireclota ceerame iyeta eei biname bine, maane lui ituge ceera cebine. ³ Lui cina umle gemi maane, lui säte yepä taatu toraca Acejiyame piyepu cuta lui cina umle gemi cane, Yeesu Keriso, maane lui ne ai gawecewe cabu me nätyepujite, teepi uja iyeteta ireclota cabu me bebăcnisi.

⁴ Babe, cane mäáme jamyacu apaclyera ne ituge aboclomta ai gawecewe cabu, ingle cane siige bepirine, maane lui kaakesea itu năcărepete cane te waweneme. ⁵ Babe, mäáme opo gaabe je maane pui yepä jamyacu apaclyera năcărepi, căme lui apaclyera puga ge, cane liba maane cama jage agedname niinäce gaabe me.

⁶ Cane ai biname bine umle ituge wawena mäáme poto cidi me, maane lui ituge äjäcra căme täápume ai gawecewe cabu ca. Teepi lui mäáme biname ge, yepä cebine itu năcărepete maane. Teepi mäáme mene ituge ätrunga, ⁷ siige page teepi umle gemi, egä iyeta maane lui ituge ceera cebine, mäáme bau ca gemi. ⁸ Maane lui mene itu năcărepete cebine, cane teebibine ituge jajanena, siige teepi becatisi. Teepi umle gemi, egä toraca gyene, egä cane mäáme bau ca itu tädujine. Teepi jitrungenisi, egä maane te cebine itu nätyepujite.

⁹ Cane ireçu ätumutenine teeme täápume. Cane lica ireçu ätumutenine biname bime täápume, lui cina icrajenige gawecewe mule cabu, yepä cane ai bime täápume ireçu ätumutenine, maane lui ituge cebine ceera, ingle teepi mäामी nemi. ¹⁰ Iyeta lui cina cămi nemi, cuta mäामी nemi; piyepu lui cina mäामी nemi, cuta cămi nemi. Biname cina teeme cabu ca jääpänuusi, egä cane lipu jamyacu apaclyera cama gäne. ¹¹ Babe, cane siige page mäáme bau me ädenine. Cane ai gawecewe cabu lica pa nanajepi, yepä teepi ama pagege. Miijirage Babe, maane miiji mäáme ngii me kokre ca ire atwemame teebibine, lui ngii maane ituge cebine ceera, piba teepi yepä äbitame, mine liiyepu yepä gegi. ¹² Cane liba taatu aga ge teta cama, cane teebibine cängena ire jaatwemune mäáme ngii me kokre ca, maane lui ngii cebine ituge ceera. Cane ituge cängenarage teebibine ire atwema, siige nuuja te lica ituge apesera, yepä pui taatu gyene, lui te miiji otni niiya puupu cabu me naace täápume Oogäräneji mene te toraca me äbitame.

¹³ Babe, cane page ädenine mäáme bau me. Cane ai mene naace täápume jiicenenemine, cane liba taatu ai gawecewe cabu je, egä căme gege te teeme cabu babo äbitame.

¹⁴ Cane mäáme mene ituge jajanena teebibine, siige ai gawecewe muleyame biname cina teebibine jäämugetnemusi, ingle teepi gawecewe me lica gemi epu pana, cane lipu ai gawecewe me lica gäne. ¹⁵ Cane lica naawejanenine maane teebibine äsecerame ai gawecewe cabu ca, yepä cane naawejanenine maane teebibine awecetnärame Satani te oomlana wälu pi. ¹⁶ Teepi ai gawecewe me lica gemi cane liiyepu. ¹⁷ Mäáme mene ca lui toraca gyene, maane teebibine mara me jewenemepi mäáme täápume. ¹⁸ Maane

cebine lipu itu nätyepujite ai gawecewe cabu me, cane cuta piiyepu teebibine ituge ätyepa ai gawecewe cabu me. ¹⁹ Cane temiji pi căme ireclota ecitenine määme ime cabu naace täápume teepi cuta toracarage mara me äbitame määme täápume.”

Yeesu Ireçu Ätumutenige Iyeta Ätrunga Biname bime täápume

²⁰ “Cane ai abiberäja bägrä bime täápume taatu ireçu lica ätumutenine, yepä cane cuta ireçu ätumutenine eei bime täápume, lui cina cebine pa nätrungepesi teeme aitneja name pi. ²¹ Cane ireçu ätumutenine naace täápume teepi yepä me äbitame epu pana maane Babe te lipu căme cabu, cuta cane liiyepu määme cabu. Cane ireçu ätumutenine, egä teepi cuta mine cama yepä me äbitame naace täápume ai gawecewe muleyame biname cina piba ätrungame, egä maane te nätyepujite cebine.

²² Cane teebibine yepä jamyacu apaclyera ituge ceera, maane lui näcärujite cebine, naace täápume teepi yepä me äbitame mine lipu yepä gegi. ²³ Cane teeme cabu pisi näne, maane căme cabu pisi näte teepi piba toraca yepä äbitame. Siige piba ai gawecewe muleyame biname cina umle äbitininisi, egä maane te itu nätyepujite cebine piiyepu maane te singi ituge teeme täápume, maane lipu singi ituge căme täápume.

²⁴ Babe, maane cebine ai abiberäja bägrä itu näcärepete, siige cane singi gäne teepi cane cama lenajame, cane luma pagege lenaja, cuta cane singi gäne teepi päpäname jamyacu apaclyera ne, maane lui cebine ituge ceera, ingle maane niinäce singi ituge căme täápume, ingwe ca ai gawecewe ne jewenujite. ²⁵ Conocäco Babe, ai gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi maane, yepä cane umle gäne maane piiyepu ai cina umle gemi, egä maane te cebine itu nätyepujite. ²⁶ Cane meebine ituge awabudnita teeme bau me, cuta cerämu naawabudnäjinine naace name pi, egä määme lui singi pisi nyene căme täápume teeme cabu cuta lenajame cuta cane teeme cabu lenajame.”

18

Yeesu ne Joomlisi

(Matayo 26:47-56; Mareko 14:43-50; Luuka 22:47-53)

¹ Ai ireçu ätumuta mene ingwe gaabe ca Yeesu piba ädige teeme abiberäja bägrä cama, siige teepi Kidrona calame ne yuurisi. Calame nuuja poto doro ca puga ge calwacupi cewe. Yeesu abiberäja bägrä cama piiyeme ädige. ² Teeme budre me awaba biname Yuuda, tabe cuta umle ge pui cewe, ingle Yeesu teeme abiberäja bägrä cama bucurage gääbu labasecretnininusi puma. ³ Puma cita ca Yuuda tädige pui calwacupi cabu me. Modamoda iiwäreja biname piiyepu Parisea sigu biname cina teta cama jityepimisi yepä sange cubu biname bine piiyepu poto iiwäreja mete awamuta biname bine. Teepi lampa piiyepu ngale bine ewadimisi. Teeme cuta cubu gwidape puga ge.

⁴ Yeesu umle ge ngena te äbitenige teeme täápume, peei name pi tabe niinäce gaabe me awetäntige, jejemige egä, “Weene laati ne jirngeniye?” ⁵ Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngeniisi.” Yeesu jejemige egä, “Cane age säne.”

Pui biname bime sobe cabu cuta Yuuda puga ge, Yeesu ne budre täápume awabayame biname te. ⁶ Yeesu liba apu jejemige egä, “Cane age säne,” teepi ingwe gaabe me äsinininisi, siige itrametne-malemige gawe cabu me. ⁷ Yeesu cääri itemlimige egä, “Weene laati ne jirngeniye?” Teepi jejisi egä, “Cine Yeesu Nasareta cewe biname ne jirngeniisi.” ⁸ Yeesu jejemige egä, “Cane nata uja bii jijinine, egä cane age säne. Yoo, weene liba cebine närngeniye, weene ire taatu jicranemeye ai cina otnime.” ⁹ Apu toraca me häbitige teeme niinäce gaabe mene te egä, “Cane nuuja ne lica ituge apesera, maane lui ituge cebine ceera.”

¹⁰ Simona Peteru me cubu turikä puga ge, siige tabe sisatige, jeläcnutige yepä biname me camu poto tablame ne iyeta. Tabe lui iiwäreja mope biname me kaakesea bägrä, ngii Malkus tage. ¹¹ Yepä Yeesu Peteru ne jejige egä, “Isinglanti cubu turikä ne siiti bora me.

Nää, maane apu naangenenige, egä cane singi gäne uucraname ai mäpu cabu ca, căme Babe te lui mäpu cebine ituge ceera?”

Yeesu ne Ecanisi Anas bau me Ätemleja täöpume

¹² Cubu biname, teeme mope biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname, teepi Yeesu ne joomlisi, seea ca jetäyisi, ¹³ siige ecanisi Anas bau me. Anas lui sasa mope iiwäreja biname ge, Kayapa me gite ge. Kayapa tage pui kämäge cabu iiwäreja mope biname. ¹⁴ Tabe peese nyene biname, lui te Israela biname bine jejemige egä, “Ai lui miiji gyene yepä biname te budre äbitame iyeta biname bime täöpume.”

Peteru Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:69-70; Mareko 14:66-68; Luuka 22:55-57)

¹⁵ Simona Peteru piyepu nuuja abiberäja bägrä, teepi Yeesu ne ingwe icwäsi. Iiwäreja mope biname te umle ge pui nuuja abiberäja bägrä, peei name pi tabe Yeesu cama abacitige iiwäreja mope biname me mete caale ngalebora me. ¹⁶ Peteru caale kaake poto ca imyemutige. Puma cita ca pui nuuja abiberäja bägrä, iiwäreja mope biname te lui poto cidi me umle ge, tabe tacnenutige, grana ire atwi ngulebägrä ne jojige, siige Peteru ne sisinglantige caale ngalebora me. ¹⁷ Puma cita ca pui grana ire atwi ngulebägrä te Peteru ne itemlige egä, “Nää, maane pui biname me abiberäja bägrä yepä gäte?” Peteru jojige egä, “Eewe, cane lica.”

¹⁸ Pui lui gäbu padare ge. Kaakesea bägrä piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina uliobo yuungisi, siige gäbu jemajimige. Peteru cuta puga ge teeme sobe cabu gäbu jemajige.

Iiwäreja Mope Biname te Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 26:59-66; Mareko 14:55-64; Luuka 22:66-71)

¹⁹ Iiwäreja mope biname te Yeesu ne itemläjige teeme abiberäja bägrä poto cidi me piyepu teeme abiberäja mene poto cidi me. ²⁰ Yeesu teebine jejige egä, “Cane pajecurage biname bine jaajanemune piyepu yaabiberäjimune abasecretna mete cabu ta piyepu iiwäreja mete cabu, iyeta Israela biname cina liiyeme labasecretnaninusi. Cane nuuja mene ogä lica ituge iicana. ²¹ Pui name pi maane ngeno me cebine nätemlite? Pui bine itemlimi, lui cina yäatecijanimuge, cane ngena ituge jajanena. Teepi umle gemi, cane ngena ituge iicema.”

²² Yeesu ai mene liba jiiicige, yepä awamuta biname lui tage teeme gome, ime ca maapace gome yoororige, jejige egä, “Iiwäreja mope biname gyene tabe. Maane lipulipu mene jejite teebine!” ²³ Yeesu jejige egä, “Cane liba niiyaniya jiiicine, nawabudniti, ngena gyene niiya. Yepä cane liba conocäco jiiicine, maane piba ngeno me cebine noororite?”

²⁴ Piba Anas Yeesu ne ätäyäneji jityepige iiwäreja mope biname Kayapa bau me.

Peteru Cääri Yeesu ne Jeinige

(Matayo 26:71-75; Mareko 14:69-72; Luuka 22:58-62)

²⁵ Simona Peteru camu aclajuteji ge puga uliobo gome, gäbu jemajige. Lui biname cina aclajuteji ge teta cama, jejisi egä, “Nää, maane age säte nuuja teeme abiberäja bägrä?” Yepä tabe jeinige, jejemige egä, “Eewe, cane lica.” ²⁶ Iiwäreja mope biname me kaakesea biname bime yepä te, pui me ingle biname Peteru lui me tablame jeläcnutige, tabe Peteru ne itemlige egä, “Cije cane meebine lica nääpänine teta cama calwacupi je?” ²⁷ Peteru cääri jeinige, siige piba taatu paulo te ala sengenige.

Pilato Yeesu ne Itemläjige

(Matayo 27:1-2; Mareko 15:1-5; Luuka 23:1-5)

²⁸ Yeesu ne iiwäreja mope biname Kayapa me mete cabu ca isatisi, Rooma gabmani babo biname ngii Pilato bau me ecanisi. Pui lui krokerage ge. Israela biname cina

lica ebäcnisi Pilato me mete cabu me, ingle teeme täápume cude gyene äsuplengta deedei loolo, teepi liba yäábäcnusi biname me mete cabu me, lui Israela biname lica ge. ²⁹ Siige Pilato asatige mete cabu ca teeme bau me, itemlimige egä, “Weene ai biname ne ngeno me secaniye cäme bau me? Tabe ngena niiya ne ituge wawena?” ³⁰ Teepi jejisi egä, “Tabe liga conocäco cirege, cine piba mäame bau me lica cire saacanejisi.” ³¹ Pilato jejemige egä, “Yoo siige, weene ecaneye, weemämu eblawäjepeye weeme cotre ibi.” Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, “Cime conocäco lica gyene biname ne budre me acitame.” ³² Ai te naace täápume äbitige Yeesu me niinäce gaabe mene teeme budre gaabe poto cidi me toraca me äbitame.

³³ Piba Pilato acnenutige teeme mete cabu me, Yeesu ne ala tesoglicige teeme bau me otnime, siige itemlige egä, “Nää, maane Israela biname bime mope biname gäte?” ³⁴ Yeesu jejige egä, “Maane nää mäame ngene atwanena mene jicite, coo nuuja cina bii naajisi meebine?” ³⁵ Pilato jejige egä, “Ebägä cane Israela biname gäne. Peei lui weemerage biname piyepu teeme modamoda iiwäreja biname, lui cina naacanisi meebine cäme bau me. Maane ngena niiya ne itu tewenumete?” ³⁶ Yeesu jejige Pilato ne egä, “Cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne. Cane liga teeme pana cirege, cäme kaakesea bägrä cina cire larnginejisi, cebine lica cire nabmalejisi Israela biname bime ime cabu. Yepä cane ai gawecewe mope biname bime pana lica gäne.” ³⁷ Piba Pilato Yeesu ne itemlige egä, “Nää siige toraca gyene, egä maane mope biname gäte?” Yeesu jejige egä, “Maane nata peega bii najite egä, ‘Maane mope biname gäte’. Cane aplimlujine piyepu ai gawecewe cabu me naace täápume tädujine biname bine jajanenname, egä ngena gyene toraca. Laatibi toraca mene ibi yaacrajuge, teepi nätecijusi cebine.”

³⁸ Pilato Yeesu ne jejige egä, “Ngena gyene toraca?”

Pilato Yeesu ne Budre me Jitranige

(Matayo 27:15-31; Mareko 15:6-20; Luuka 23:13-25)

Puma cita ca Pilato asatige mete cabu ca biname bime bau me, jejemige egä, “Cane nuuja ingle ne lica jepänine teebine budre me atraname. ³⁹ Yepä ai lui mule gyene egä cane äsuplengta soriyomu padare cabu yepä biname ne asatame krokeciye mete cabu ca weeme täápume. Weene nää singi gemi cane Israela biname bime mope biname ne asatame?” ⁴⁰ Biname cina ala abayaninisi egä, “Eewe, tabe lica! Cine singi maane Baraba ne asatame!” Baraba lui cubucubu biname ge.

19

¹ Piba Pilato jejemige Yeesu ne acaname adnana täápume. ² Cubu biname cina pägepäge seeasea ne jemlemaltisi, teeme mope cabu ecitisi krauni täápume piyepu ciriyäciriyä cäbletääpe ca esigreräjisi. Teepi ai ne ätutena pana jebenisi, egä tabe babo mope biname gyene. ³ Piba teepi seclige teeme bau me, jewablisi egä, “Sebore Israela biname bime mope biname,” siige ime ca yoororisi.

⁴ Puma cita ca Pilato cuta cääri asatige teeme mete cabu ca, biname bine puutucu je jejemige egä, “Weene ire! Cane teebine sisatenine weene päpäname, egä cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine atraname budre täápume.” ⁵ Puma cita ca Yeesu tasatige. Pägepäge seeasea puga ge teeme mope cabu piyepu pui ciriyäciriyä cäbletääpe cama ge tabe. Pilato jejemige egä, “Jepäneye, age sena biname!”

⁶ Liba modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta biname cina teebine jepänisi, teepi ala abayaninisi egä, “Baarge uli cabu jibyecreye! Baarge uli cabu jibyecreye!” Pilato teebibine jejemige egä, “Weene weemämu ecaneye teebine, baarge uli cabu jibyecreye. Cane nuuja ingle ne lica jepänenine teebine budre me acitame.” ⁷ Israela biname cina Pilato ne jejisi egä, “Cime cotre te jicenige, egä tabe miiji budre äbita, ingle tabe itu tainanumi Acejiyame me Bägrä ca.”

⁸ Pilato liba itecijige ai mene, tabe baborage wälu äbitige, ⁹ abacitige mete bora me. Tabe puga Yeesu ne itemlige, “Maane luma cita ca gäte?” Yepä Yeesu bojäcu ge, nuuja mene lica jicige. ¹⁰ Pilato jejige egä, “Nää, maane singi lica gäte cäme mene awecnistame? Cije maane umle lica gäte, egä cäme conocäco pisi nyene meebine asatame coo baarge uli cabu acitame?” ¹¹ Yeesu jejige egä, “Määme conocäco ebä lica cirege, Acejiyame te liba lica cire nääcäreji meebine, peei name pi laati te cebine nacitige mäame ime cabu, teeme niiya lui baborage gyene.”

¹² Pilato liba ai mene itecijige, tabe naabe liga äbitanige Yeesu ne asatame, yepä Israela biname cina ala abayaninisi egä, “Maane liba teebine sisatenite, maane Rooma gawe babo mope biname Siisa me biname lica gäte. Lui biname te lainuge mope biname ca, tabe Siisa ne yääcisärmutuge.”

¹³ Pilato liba itecijige biname cina apu ala abayena je, tabe puma cita ca Yeesu ne sisatige, ädige, adnatige emä, biname bine luma jaatranimusi. Pui puupu lui kula ca acwabäneji ge, peei name pi einenisi ‘Kula Puupu’ ca. Heberu mene ca lui egä ‘Gabata’.

¹⁴ Ai mule te äpletnutige bimu duusa poto cidi me, äsuplengta trii bimu me niinäce gaabe ca lui bimu ge. Pilato Israela biname bine jejemige egä, “Peese nyene weeme mope biname.” ¹⁵ Teepi ala abayaninisi Pilato bau me egä, “Budre me egli, budre me egli! Baarge uli cabu jibyecreye!” Pilato teebibine itemlimige egä, “Cije weene singi gemi cane weeme mope biname ne baarge uli cabu me äbyecrame?” Modamoda iiwäreja biname cina jejisi egä, “Cime nuuja mope biname lica gyene, yepä Siisa sine!”

¹⁶ Puma cita ca Pilato Yeesu ne ecitige teeme ime cabu teepi teebine baarge uli cabu acitame.

Yeesu ne Baarge Uli cabu Jibyecrisi

(Matayo 27:32-44; Mareko 15:21-32; Luuka 23:26-43)

Puma cita ca teepi Yeesu ne ecanisi. ¹⁷ Tabe teeme baarge uli ne teemämu ecanige. Teepi atyarige cewe me lui ne einenisi ‘Mopekake Cewe’ ca, Heberu mene ca lui ‘Gologota’. ¹⁸ Teepi puga teebine toto ca jibyecrisi baarge uli cabu. Neeneni biname bine cuta puga jääbyecrisi teeme gome, yepä lui nuuja poto ca cuta yepä lui nuuja poto ca, siige Yeesu teeme cole je. ¹⁹ Pilato jejemige oogäräme egä, YEESU NASARETA CEWEYAME, ISRAELA BINAME BIME MOPE BINAME, siige pui mene äbyecrame baarge uli cabu Yeesu me mope gome. ²⁰ Bucurage Israela biname cina ecnemisi pui mene bine, ingle lui puupu cabu jibyecrisi, cudecewe lica ge babo cewe gome ca. Pui mene lui oogäräneji ge Heberu mene ca, Latin mene ca, Griik mene ca. ²¹ Modamoda iiwäreja biname cina jejisi Pilato ne, “Maane ngeno me yoogärite egä, ‘Israela biname bime mope biname.’ Maane cire yoogärejite egä ‘Ai biname te teemämu lainuge Israela biname bime mope biname ca.’ ” ²² Pilato jejemige egä, “Cane ngena bii byoogärine, pepu yaanajepi!”

²³ Cubu biname cina liba Yeesu ne baarge uli cabu toto ca jibyecrisi, peei ingwe gaabe ca teepi teeme cäbletääpe bine jewadimisi, jebelanemisi, fooma tomi bine jewenimisi, ingle teepi fooma biname ge. Puga ge nuuja cäbletääpe, lui mucmucu ge, äswäräneji deedi lica ge, Yeesu lui asigräneji yaacananuge ngalebora ca. ²⁴ Teepi jicisi egä, “Mine ai ne gone yäädéricusi, yepä mine ngii cama kula bine yiisabäjenenemisi päpäname, egä laati te ecatenige.” Apu ibibi äbitige Oogäräneji mene te egä, “Teepi cäme cäbletääpe bine jebelanemisi, piyepu bäaclena äbäclaninisi cäme yepä cäbletääpe tääpume.” Yoo, cubu biname cina pepu jewenisi.

²⁵ Yeesu me baarge uli gome jeclajutemige teeme mage, piyepu teeme mage me maade, cuta Kloopa me coga Mariya piyepu Mariya Magadala ceweyame magebi. ²⁶ Yeesu liba jopänige teeme mage ne ämyemuteji teeme baarge uli gawe me pui abiberäja bägrä cama, tabe lui tääpume babo singi, siige tabe teeme mage ne piba jojige egä, “Yääye, ire mäame bägrä peese nyene mäame gome!” ²⁷ Piba tabe pui abiberäja bägrä ne jejige,

“Ire, määme mage peeto nwene!” Peema cita ca pui abiberäja bägrä te ocanige Yeesu me mage ne teeme mete me lenajame.

Yeesu me Budre

(Matayo 27:45-56; Mareko 15:33-41; Luuka 23:44-49)

²⁸ Yeesu umle ge, egä teeme kaakesea ne bepirige. Naace täapume Oogäräneji mene te toraca me äbitame tabe jiicige egä, “Cane niiye mäne.” ²⁹ Caapocapo waina niiye puga ge. Puma cita ca yepä biname te waarpopale pana gwidape ne yiiglenutige pui waina niiye cabu me, cusopi suru ca jigadige, ewepäntige, Yeesu me tage cabu ecitige, ³⁰ siige tabe enige. Piba ingwe ca tabe jiicige egä, “Iyeta căme kaakesea bine siige biiri bepirimine.” Piba teeme mope te ergo ecirige, siige tabe budre äbitige.

Yeesu ne Drawace Gome Jigadisi

³¹ Pui lui Israela biname bime Sabade amaceträja bimu ge, peei name pi teepi eclige Pilato ne jajime, egä lipu gyene baarge uli cabu lui nesae biname bime pupuwace kaake bine acnapecame piyepu budrekaake bine ätrungame. Teepi singi lica Sabade bimu te puma wawename budrekaake bine atacwäneji baarge uli cabu, inge pui Sabade lui baborage bimu ge teeme täapume. ³² Puma cita ca cubu biname cina eclige, Yeesu cama lui neeneni biname bine jääbyecrisi, teepi teeme pupuwace kaake bine icnapimisi. ³³ Teepi liba seclige Yeesu bau me, teepi teebine jepänisi budre, peei name pi teeme pupuwace kaake bine lica ääcnäputisi. ³⁴ Piba teeme yepä te kalaku ca jigadige teebine drawace gome. Pui dupe cabu ca uudi piyepu niiye cina tapiräsi. ³⁵ Yoo lui te ai ne jepänuji, tabe jeitnäjenige naace täapume weene cuta piba ätrungame. Tabe ngena jeitnäjenige, toraca gyene. Tabe umle gyene, egä tabe toraca mene jiicenige. ³⁶ PEEI cina äbitininisi ai Oogäräneji mene te ibibi äbitame egä, “Teeme nuuja kaake ne lica pagege ägäbuta.” ³⁷ Cuta nuuja gome jiicenige egä, “Teepi teebine ire jetwenisi, kalaku ca lui ne drawace gome jigadisi.”

Yeesu ne Gape cabu Ecitisi

(Matayo 27:57-61; Mareko 15:42-47; Luuka 23:50-56)

³⁸ Ai ingwe gaabe ca yepä biname ngii Yoosepa, Arimatea cewe biname, te ädige Pilato bau me. Tabe cuta peese nyene yepä Yeesu me abiberäja bägrä. Yepä tabe cabucabu lica jitrungige, inge tabe wälu ge Israela modamoda biname bime täapume. Tabe Pilato ne itinärige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame. Pilato teebine ‘yoo’ mene jejige, siige Yoosepa ädige Yeesu me budrekaake ne ätrungentame. ³⁹ Yepä biname ngii Nikodemo, tabe peese nyene Yeesu ne lui te ciiye cabu yäädärepä, tabe cuta tädige piyeme. Tabe secanige teeti kilo miijirage lengolengo ngängye, lui wawenäneji ge miira uli ngedo ca piyepu aloe uli migi ca. ⁴⁰ Teepi Yeesu ne itrungentäsi, cäbletääpe bine ipyacemäsi pui ngängye ca, siige tope etnäsi. Israela biname cina apu jaawenimusi teeme budrekaake bine gape cabu acraname. ⁴¹ Pui puupu gome Yeesu ne luma baarge uli cabu ecitisi, calwacupi puga ge. Pui calwacupi cabu kula bora uureji ätruna căco gape puga ge. ⁴² Inge Sabade bimu me amaceträja bimu ge, peei name pi teepi puma ecitisi, inge pui gape lui teeme budre puupu mameta ge.

20

Yeesu Budre cabu ca Arpinantige

(Matayo 28:1-8; Mareko 16:1-8; Luuka 24:1-12)

¹ Sande krokerage baani te liba seclitige, Mariya Magadala cewe magebi te piba oclige gape ängrärame, siige jepänige, egä baborage kula te apeträngteji gyene gape grana gome ca. ² Puma cita ca tabe uuwamenamena oclige Simona Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägrä bau me, Yeesu lui täapume baborage singi, siige jaajige egä, “Teepi mime Yageyame ne becatisi gape cabu ca. Cine umle lica gemi, teebine luma bii becatisi?”

³ Piba Peteru piyepu pui nuuja abiberäja bägrä aalige gape cabu me. ⁴ Teepi niinäce yepä ibi uuwamäsi, yepä pui nuuja abiberäja bägrä te Peteru ne itucäriige, siige niinäce atyaramtige gape gome me. ⁵ Tabe äcupige, apepmalige gape bora me, bulubulu cäbletääpe bine jepänimige, yepä tabe lica abacitige. ⁶ Teeme ingwe ca Simona Peteru te tädige, siige gaabe ta abacitige gape bora me. Tabe jepänimige bulubulu cäbletääpe bine puma, Yeesu ne lui ca tope setnumesi, ⁷ cuta cäbletääpe ne jepänige, teeme mope ne lui ca tope setnumesi. Pui cäbletääpe lui mara gome enajige, lica poto cäbletääpe luma. Pepu tope enajige, Yeesu me mope ne lipu setnumesi. ⁸ Piba pui nuuja abiberäja bägrä, lui te niinäce atyaramtige, tabe cuta abacitige. Tabe liba jepänige iyeta, siige tabe piba jitrungige. ⁹ Teepi camu umle cäco aanajige, Oogäräneji mene te lipu jiicenige, egä tabe budre cabu ca cirege arpinenta. ¹⁰ Puma cita ca abiberäja bägrä cina acnenutäsi mete me.

*Yeesu Aboclomtige Mariya Magadala Ceweyame Magebi bau me
(Matayo 28:9-10; Mareko 16:9-11)*

¹¹ Mariya puga ge ele cama aclajuteji gape grana gome. Tabe liba ele cabu camu ge, tabe piba apepmalige gape cabu me, ¹² neeneni Acejiyame me mename seemo bine jääpäniige adnatäneji ge pui puupu cabu, Yeesu ne luma secitumesi. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge. Nuuja te lui mopingle jage, nuuja te lui ernge gome jage, siige teepi Mariya ne jojäsi egä, ¹³ “Magebi, maane ngeno mäte ele?” Tabe jaajige egä, “Teepi cäme Yageyame ne becatisi. Cane umle lica gäne baa luma becitisi.”

¹⁴ Ai mene ingwe gaabe ca tabe atatrungtige, jepänige Yeesu ne aclajuteji, yepä tabe teebine opo lica ewatnige. ¹⁵ Yeesu utemlige egä, “Magebi, maane ngeno mäte ele? Laati ne jirngenite?” Mariya apu jongige, egä calwacupi ire atwi biname ge, peei name pi tabe jejige egä, “Babo biname, maane liga Yageyame ne becatite, cebine naji, maane luma bii becitite, cane piba oclenine acatame.” ¹⁶ Yeesu jojige teebine egä, “Mariya!” Piba Mariya cääri atatrungtige, teebine jejige Heberu mene ca egä, “Raboni.” Peei lui egä ‘Abiberäja biname.’ ¹⁷ Yeesu Mariya ne jojige egä, “Gone cebine noomlute, inge cane camu gäne cäro Babe bau me otni. Maane äte ocli cäme abiberäja bägrä bime bau me, jejemepi, egä cane ädenine teeme bau me, lui sine cäme Babe piyepu teeme Babe, cäme Acejiyame piyepu teeme Acejiyame.” ¹⁸ Piba Mariya Magadala cewe magebi te oclige, teeme abiberäja bägrä bine jejemige egä, “Cane Yageyame ne bii jepänine,” piyepu tabe jejemige Yeesu teebine ngena jojige.

*Yeesu Aboclomtige Teeme Abiberäja Bägrä bime bau me
(Matayo 28:16-20; Mareko 16:14-18; Luuka 24:36-49)*

¹⁹ Pui Sande mämliteca me abiberäja bägrä cina abasecretnige yepä mete cabu me, siige gaabe armeji ge Israela modamoda biname bime wälu name pi. Yeesu puma cita ca tädige, teeme cole je jeclajutige, jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!” ²⁰ Ai mene iicema ingwe gaabe ca tabe teeme ime aaboclomtige teeme bau me cuta drawace ne eboclomtige. Abiberäja bägrä cina babo gege ge, teepi lipu Yageyame ne jepänisi. ²¹ Piba Yeesu cääri jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege! Cäme Babe te lipu cebine nätyepuji, cane pepu jityepininine weebibine.” ²² Puma cita ca tabe buuwemope ne jipwälutige teeme bau me, jejemige egä, “Aceji Seemo ne ecatye! ²³ Weene liba biname ne jaajuye egä ‘Määme niiya mule äcisäjeji gemi,’ siige tabe kälyä läbituge. Yepä weene liba jaji cäco peei mene, tabe piba kälyä lica läbituge.”

Tooma me Ätrunga cäco Mule

²⁴ Tooma, twelb abiberäja bägrä bime yepä, lui ne einenisi ‘Päädepäde’ ca, tabe poto abiberäja bägrä cama lica ge pui tomi cabu, Yeesu liba teeme bau me aboclomtige. ²⁵ Teepi Tooma ne jejisi egä, “Cine Yageyame ne biiri jepänisi.” Tooma jejemige egä, “Cane ebä jitrungininine weebibine, cane liba toto dupe bine jääpänenine teeme ime

cabu, piyepu ime kukluta aacitenine piyeme, cuta liba ime ecitenine teeme drawace cabu.”

²⁶ Seben bimu ingwe gaabe ca abiberäja bägrä cina cääri abasecretnige yepä mete me. Tooma cuta puga ge. Gaabe armeji ge, yepä Yeesu abacitige, jeclajutige teeme cole je, jejemige egä, “Poode weene cama yaanajege!” ²⁷ Puma cita ca tabe Tooma ne jejige egä, “Maane ire cäme ime cabu me! Määme ime kukluta taaciti ama cäme ime dupe cabu, cuta drawace cabu määme ime seciti. Gone ätrunga cäco naanajuge, yepä maane miiji ätrunga!” ²⁸ Tooma Yeesu ne jejige, “Cäme Yageyame, cäme Acejiyame!” ²⁹ Yeesu teebine jejige egä, “Maane ätrunga gäte page, maane lipu näpänite cebine. Gege gemi eei biname, päpäna cäco je lui cina ätrunga.”

Ai Peba me Ingle Ngena Gyene

³⁰ Yeesu bucurage poto ciitaca mule bine jebenimige teeme abiberäja bägrä bime irewale je, yepä teepi oogäräneji lica gemi ai peba cabu. ³¹ Ai bine ituge oogäretnäja weene piba ätrungame, egä Yeesu lui Keriso sine, Acejiyame me Bägrä gyene, siige weene liba birige ätrunga, weene piba iyeteta ireclota ne jääpänuye.

21

Yeesu Aboclomtige Seben Abiberäja Bägrä bime bau me

¹ Ai ingwe gaabe ca Yeesu teeme abiberäja bägrä bime bau me cääri aboclomtige Tiberiya sawa gome. Peei mule lui apu gyene: ² Simona Peteru piyepu Tooma, lui ne ‘Päädepäde’ ca einenisi, piyepu Natanaela Kaana cewe biname Galilaya probins cabu ca piyepu Jebedayo me bägrä neeneneni, cuta nuuja abiberäja bägrä neeneneni, iyeta teepi puga ge. ³ Simona Peteru poto bine jejemige egä, “Cane cibubade me lädene.” Teepi jejisi egä, “Cine cuta naclenige maane cama.” Piba teepi eclige, poo cabu me acetnärige, yepä pui ciye cabu teepi nuuja cibi ne lica joomlisi.

⁴ Krokerage bimu te liba tajarige, Yeesu niiye ligiligi jeclajutige, yepä abiberäja bägrä cina opo lica ewatnisi teebine. ⁵ Piba tabe itemlimige egä, “Cäme binamewale, cibi bine weene lica bii joomlemiye?” Teepi jejisi egä, “Eewe, cime nuuja gwidape lica gyene.” ⁶ Tabe jejemige egä, “Weeme net ne ijareye poo camu poto cidi ca, piba weene cibi bine joomlenenemiye,” siige teepi net ne pui poto cidi me ijarisi piyeme. Mäpu name pi teepi äblicäco ge net ne aswecla poo cabu me acenutame, ingle bucurage cibi bine joomlemige.

⁷ Puma cita ca pui abiberäja bägrä, Yeesu lui täapume babo singi ge, Peteru ne jejige egä, “Ai lui Yageyame sine.” Simona Peteru liba itecijige, egä Yageyame sine ai, tabe cäbletääpe ca amlemaltige, ingle tabe cäbletääpe bine iirecäneji ge, siige piba niiye cabu me uuplige doro atwangame. ⁸ Poto abiberäja bägrä cina poo ne sewäcisi doro me, net ne cuta selädnisi teeme cibi cama, ingle teepi cudecewe lica ge doro cabu ca, yepä hanred miita pana padare ge doro oomlaname. ⁹ Teepi liba poo cabu ca ärpige, teepi jepänisi egä cibi muye wiiryere cabu puga ge piyepu buluduu cuta puga ge. ¹⁰ Yeesu jejemige egä, “Sewademeye poto cibi, weene lui bine joomlemiye.”

¹¹ Yoo, poo liba doro jage, Simona Peteru acenutige poo cabu me, net ne piba selädnige doro me bucurage modamoda cibi cama. Pui lui yepä hanred fiftitri cibi ge. Ngänuge puu bucurage cibi, yepä net te lica äderäriige. ¹² Yeesu jejemige egä, “Naaclege deedei äbitame.” Abiberäja bägrä cina wälu ge ätemlame egä, “Maane laasi näte?” ingle teepi umle ge, egä ai lui Yageyame sine. ¹³ Puma cita ca Yeesu ädige, buluduu sewadige, teebibine ecäranemige piyepu cibi ecäranemige. ¹⁴ Ai lui Yeesu nesae me aboclomtige abiberäja bägrä bime bau me, tabe liba budre cabu ca arpinantige.

Yeesu piyepu Peteru

¹⁵ Teepi liba deedei äbita siige, piba Yeesu Simona Peteru ne itemlige, “Simona Yoane me bägrä, mäame singi căme täápume nää baborage gyene ai poto bime singi cabu ca?” Tabe jejige egä, “Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume.” Yeesu teebine cuta jejige, “Maane căme maamoi bine căngena engäremepi!” ¹⁶ Puma cita ca tabe neeneni me itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte căme täápume?” Peteru jejige, “Yoo Yageyame! Maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume.” Yeesu jejige, “Maane căme maamoi bine ire natwemepi.” ¹⁷ Puma cita ca tabe nesae gääbu me cuta itemlige egä, “Simona Yoane me bägrä, äi nää maane singi gäte căme täápume?” Peteru ngenecu mäpu me äbitige, ingle Yeesu lipu nesae gääbu teebine itemläjige yepä mene ca. Puma cita ca tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, maane umle gäte iyeta gwidape, cije maane umle gäte, egä cane singi gäne mäame täápume!” Yeesu jejige teebine, “Căme maamoi bine engäremepi. ¹⁸ Cane toraca naajenine, maane liba mamye biname ge, maane lamacetnäjute, siige lädute maane liiyeme singi otnime. Yepä maane liba moda je cirege, maane ime cire uutepi, siige nuuja te cire naamacetnäjepi otnime, cire naacanepi, maane liiyeme singi lica gäte otnime.”

¹⁹ Ai iicema ca Yeesu eboclomtige Peteru lipulipu gaabe ca cirege budre päpäna Acejiyame me ngii ne awepentame. Piba Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cebine ingwe năcwepi!”

Yeesu piyepu Nuuja Abiberäja Bägrä

²⁰ Puma cita ca Peteru atatrongtige ingwe gaabe me, pui nuuja abiberäja bägrä ne jepänige, Yeesu lui täápume babo singi ge. Tabe peese nyene, lui te Yeesu cabu me läbyenutepi, teepi liba deedei äbita cabu jage, yäätlemlepi egä, “Yageyame, laati te meebine naawabenige budre me?” ²¹ Yoo siige, Peteru liba teebine jepänige, tabe Yeesu ne jejige egä, “Yageyame, ai biname täápume ngena te cire läbitepi?” ²² Yeesu Peteru ne jejige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene. Maane cebine yepä ingwe năcwepi!”

²³ Siige mene te iyeta otnetnäjige eei biname bime cabu me, Yeesu ne lui cina jitrungenisi, egä ai abiberäja bägrä te lica budre cire läbitepi. Yepä Yeesu lica jiicige, egä tabe budre lica cire läbitepi, yepä tabe jiicige egä, “Cane liba singi gäne tabe ama lenajame ngälu cane cire tacnenutepene, peei mäame bau lica gyene.”

²⁴ Tabe sine pui abiberäja bägrä, lui te jeitnäjemige iyeta ai mule bine, cuta tabe te yoogäremige iyeta ai mene bine. Mine umle gemi, egä tabe ngena jiicemige, toraca gyene.

²⁵ Yeesu bucurage poto mule bine jebenimige. Iyeta peei bine liba oogära je yepäyepä, cane apu ngene jotwanenine, egä puupu ibi lica gyene ai gawecewe cabu iyeta peei peba bine acraname. Căme mene ngälu peese nyene.

APOSTOLO: YEESU ME ÄTYEPÄNEJI BINAME BIME KAAKESSEA POTO CIDI ME

¹ Yoo Teopilo, cane niinäce lui mene ne itu yogärepenne, pui cabu puga ge mene Yeesu me kaakessea piyepu abiberäja poto cidi me, teeme kaakessea me gije abacita cabu ca ² ngälu Acejiyame te teebine cabucewe me ecatuji. Yeesu camuge cabucewe me otni, tabe lui biname bine ituge jäjäcra teeme ätyepäneji biname me äbitame, teebibine bäärmijegednemige Aceji Seemo me kokre ca. ³ Yoo, teeme budre ingwe ca, Yeesu lui footi bimu ngalebora bucurage padare cabu awabudnitaniige teeme opo gaabe, pipu pi teepi toraca umle äbitininisi egä tabe lui ireclota ge. Teepi teebine jepänanisi, tabe mene teebibine jejananemige Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. ⁴ Tabe liba ten cama enajige, jejemige teebibine egä, “Gone saabmaluye Yerusalema ne, yepä puma jewagrijepeye Babe te lui ätityera poto cidi me umle ituge wawena, piyepu cane lui poto cidi me jijipene. ⁵ Yoo, Yoane niiye yaacituge biname bime cabu teeme niiya mule äcisejame, yepä nesae pana bimu ingwe ca Acejiyame pa yaacitepi Aceji Seemo weeme yepäyepä trupa cabu me.

Yeesu Ädige Cabucewe me

⁶ Yeesu me ätyepäneji biname cina ten cama liba abasecretnige, teebine itemlisi egä, “Yageyame, nää maane ai padare cabu Israela biname cääri padare nicärininite cimyägämu ire atwime?”

⁷ Yeesu teebibine jejemige egä, “Peei lui weeme cabu lica gyene umle äbitame Babe te lui bimu piyepu lui padare ituge acrana, ingle iyeta mule lui teeme ime cabu temi. ⁸ Yepä, Aceji Seemo liba pa tädepi weeme yepäyepä trupa cabu me, weene piba kokre ne pa jepänepeye teeme bau ca, siige mene pa jiiicemepeye cebine aitnejame Yerusalema cewe ngalebora, piyepu iyeta Yuudea gawe cabu ta, Samariya gawe cabu ta, cuta piyepu iyeta gawecewe cabu ta.” ⁹ Ai mene liba siige, Acejiyame te Yeesu ne ecatige cabu me teeme ätyepäneji biname bime opo gaabe je. Carbe te teebine piba icwabige teeme päpäna ca.

¹⁰ Yoo, tabe liba ädige cabu me, teepi ire ca ecanisi. Piba taatu neeneni biname bulubulu cäbletääpe cama tawabudnitäsi, jacla jutige teeme gome, ¹¹ jejemäsi egä, “Galilaya biname, weene ngena täapume aclajuteji gemi ire cabu me? Peei Yeesu lui Acejiyame becatige weeme bau ca, tabe cire tacnenutepi yepä pana mule ca weene lipu jepäniye tabe otni cabu me.”

Biname Lui te Yuuda me Kaakessea Puupu ne Jecatige

¹² Siige, piba Yeesu me ätyepäneji biname cina Olibi Uli podo cabu ca äcnärige Yerusalema me. Peei podo lui babo cewe mameta ge. ¹³ Teepi liba atyarige babo cewe cabu me, yepä mete cabu puupu cabu me eclige, teepi luma icrajiniige: Peteru, Yoane, Yakobu piyepu Andrea, Pilipo piyepu Tooma, Bartoloma piyepu Matayo, Yakobu lui Alapeus me bägrä, Simona lui Kanana sigu biname ge, piyepu Yuuda lui nuuja Yakobu me bägrä ge. ¹⁴ Teepi jäje labasecretnuge yepä gome irecu ätumutame, cuta ten cama puga ge poto magebi piyepu Yeesu me mage Mariya piyepu Yeesu me iganewale.

¹⁵ Poto bimu ingwe ca Yeesu bau me ätrunga biname cina abasecretnige, iyeta lui pama yepä hanred twenti biname ge. Puma cita ca Peteru abujängtige mene jajanenname. Tabe jejemige egä, ¹⁶ “Cäme binamewale, Acejiyame me Oogäräneji Mene te ibibi bäbitige, Aceji Seemo lui mene jiiicuji Daawida me tage cabu ca ciige ngena cire läbitespesi Yuuda

poto cidi me, lui Yeesu ne jaawabepi cubuyame bau me. ¹⁷ Yuuda mime tomi cabu ge, ingle Yeesu teebine itu ecatuji mime gigri kaakesea wawename.”

¹⁸ Yoo, Yuuda lui rarekaake ecatuji teeme niya kaakesea täapume, tabe peei ca yepä gawe ne jeletnuji. Puga pui gawe cabu tabe itramuji, camuge ipluji, came iyeta täsuji, siige budre äbituji. ¹⁹ Iyeta biname lui cina icrajuji Yerusalema cabu je, mene itecijemuji peei poto cidi me. Peei name pi teepi pui gawe ne teeme mene ca einujisi Akeladama ca, peei me aboclomta lui Uudi Gawe.

²⁰ Siige, Peteru puma cita ca jejemige egä, “Salamo uupera peba cabu mene pisi nyene Yuuda poto cidi me egä,

‘Teeme mete te kaake läbitege;

nuuja te puma gone yaanajuge.’

Cuta nuuja mene egä:

‘Nuuja te teeme kaakesea puupu ne yaacatege.’

²¹⁻²² Siige, pepu pi miiji nuuja biname te mine cama abasuta mene iicaname Yeesu me arpinenta poto cidi me. Miiji yepä ne acata mime tomi cabu ca; yepä lui te mine cama waatnetnäjuge iyeta pui padare cabu, Yageyame Yeesu liba mine cama ge. Pui padare ne gije jebacituji, Yoane liba niye ca äciseja mene jicemuji; siige pui padare teeme ngälu gaabe gyene, Yeesu liba lädepi mime bau ca cabucewe me.”

²³ Teepi puma cita ca jaajisi neeneni rooriye bine ngii: Yoosepa lui ne yaainusi Barsaba ca, teeme nuuja ngii lui Yuustus sine. Tabe yepä biname gyene, cuta nuuja biname ngii lui Matiya sine. ²⁴ Teepi piba irecu ätumutini egä, “Yageyame, maane umle gäte iyeta biname bime ngene atwanena, peei name pi ai neeneni biname cabu ca niwabinini, maane lui ne ituge jaji. ²⁵ Nää, maane singi laati te ai ätyepäneji biname me kaakesea pa yaacatege Yuuda lui ne itu saabmalepi, tabe liba budre täbitumi, niyarage puupu cabu me tädumi?” ²⁶ Yoo siige, teepi peei neeneni biname ngii bine yoogärisi matimati kula cabu. Matiya me kula te yuutrutige, siige teebine ecitisi pui lebin ätyepäneji biname cama abasutame.

2

Aceji Seemo me Otni poto cidi me

¹ Pentikos bimu liba tädige, iyeta Yeesu bau me ätrunga biname cina abasecretnige yepä mete cabu me. ² Teepi piba taatu itecijemige babo mumwämu carbe cabu ca. Pui mumwämu lui babo kokre buuwe pana ge, mete iyeta ngalebora tabacitige teepi luma icrajige. ³ Teepi puma cita ca jepänisi muye wädräji pana gwidape bine lui cina äpletnärige, otninisi iyeta biname bime mope papa cabu. ⁴ Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa ngalebora iyeta poto poto cabu lenajame. Teepi mene maramara jicemisi. Aceji Seemo te lui mene ecäremige, teepi papa jicemisi.

⁵ Puga ge Yerusalema je Israela biname lui cina itu saaclepi iyeta gawe maramara cabu ca. Teepi iyeta Acejiyame ne yaawejanusi. ⁶ Bucurage biname cina abasecretnige peei mene maramara liba itecijemige. Teepi iyeta ngenecu jelonecmige mene ätecijame, ingle Yeesu bau me ätrunga biname cina mene jicemisi pui biname bime yepäyepä tagepogogo ca. ⁷ Teepi mutäcäco äbitininisi, piba jicemisi egä, “Lui biname cina mene jicenenemisi, teepi iyeta Galilaya biname gemi! ⁸ Peei lipu gyene egä mine teebibine jitecijenemisi mimerage cewe mene iicema cabu ca? ⁹ Mine Partiya gawe cabu ca, Mediya cabu ca, piyepu Elama cabu ca; Mesopotamiya gawe cabu ca, Yuudea piyepu Kapadokiya gawe cabu ca gemi; Pontus piyepu Asiya cabu ca gemi; ¹⁰ Pirugiya piyepu Pampuliya cabu ca gemi; cuta piyepu Aikupito cabu ca, piyepu poto Libiya cewe cabu ca gemi, lui Kurene cewe mameta gyene. Poto mine lui Rooma cabu ca gemi; ¹¹ cuta piyepu pui tomi cabu ca poto lui Israela biname gemi, poto lui Israela biname lica gemi, yepä mine iyeta Israela biname bime mule jäätrungemusi; cuta piyepu poto mine lui

Krete curä cabu ca piiyepu Arabiya gawe cabu ca gemi; yepä mine iyeta jitecijemisi teepi mimerage mene maramara ca jüicetnäjemisi. Teeme mene lui peei babe miiji mule poto cidi me Acejiyame lui bine itu jaawenemepi.” ¹² Yoo siige, biname cina mutäcäco äbitininisi piiyepu maramara ngene atwanena jepänemisi, piba teemeteme ätemläjinisi egä, “Ai ngena mule gyene?”

¹³ Yepä, poto cina ätrunga biname bine bääclena me jewenemisi, jüicemisi egä, “Ai biname lui sice buduma gemi!”

Peteru me Mene

¹⁴ Peteru puma cita ca jeclajutige pui lebin ätyepäneji biname cama, piiyepu babo tage ca gije abacitige mene jajanename biname bine egä, “Israela biname piiyepu weene iyeta lui cina Yerusalema cabu je inajininige, cäme mene näteciye! Cane weebibine umle jiwenninine ai mule lui ngena tääpu myene. ¹⁵ Ai biname sice buduma lica gemi, weene lipu jüiceniye, inge bimu lui nain oklok kroke gyene. Peei lui sice nänäja padare lica gyene. ¹⁶ Yepä, ai mule lui eei tääpu myene Acejiyame me mename biname Yoele lipu itu jüicuji egä,

¹⁷ ‘Acejiyame jüicige: Age sena mene cane ngena cire jaawenepene ceräcerägäabu padare cabu.

Cane cäme Seemo ne cire yaacitepene iyeta biname bime trupa cabu.

Weeme imäbägrä piiyepu ngulebägrä cina cäme tagepogogo mene cirege iicema; weeme mamye rooriye cina maramara mule bine wama pana cirege päpäna; piiyepu weeme moda cina wama bine cirege päpäna.

¹⁸ Yoo, cäme kaakesea biname, rooriye cuta magebi piiyepu, pui padare cabu cäme Seemo cane cire yaacitepene teeme yepäyepä trupa cabu.

Teepi cuta piiyepu cäme tagepogogo mene cirege iicema.

¹⁹ Cane owowä gwidape cirege wawena dume cabu, piiyepu kokre mule gwidape cirege wawena gawe cabu.

Uudi, muyemuye, piiyepu waaniwaniba kloka weene cirege päpäna;

²⁰ bimu te cäsä me cirege äbita,

cuta mabye te uudi pana uududi me cirege äbita.

Iyeta ai mule cina niinäce cirege äbita,

piba ingwe ca mime Yageyame me babo ceräcerägäabu bimu te cire tädepi.

²¹ Siige, iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawejanusi, tabe teebibine niiya cabu ca cire yääsecräremepi. Siige.

²² Israela biname, ai mene itecijinege! Acejiyame ciitaca mule, cälu täti gwidape, piiyepu owowä gwidape bine cängena jaawabäjemepi weeme opo gaabe; tabe pui bine Yeesu Nasaretayame cabu ca jaawenanemepi. Weene pui umle gemi, inge weeme gome jaawenanemepi. Tabe pepu pi singi weebibine umle wawename egä Yeesu lui ätyepäneji ge teeme bau ca. ²³ Acejiyame teeme singi ca itu iyemaluji Yeesu ne weeme bau me ätyepame. Tabe pui padare umle ge ngena cirege äbita. Weene teebine piba budre me jaawenepeye, liba niiya mule biname bine giri jaacranemepeye teebine baarge uli cabu äbyecrame. ²⁴ Yepä, Acejiyame teebine budre cabu ca jaarpinantepi, teeme budre mäpu cabu ca yääyebtingtepi, inge naace gyene budre te teebine äblicäco cängena gawe me apremela. ²⁵ Yoo, Daawida te mene jüicuji teeme poto cidi me egä,

‘Iyeta padare cane Yageyame ne jääpänune cäme niinäce gaabe je;

cane niiya päpäna äblicäco gäne, inge tabe iyeta padare cane cama gyene.

²⁶ Peei name pi cane ngenecu miiji gäne, piiyepu gege cama mene jüicune.

Yoo, Acejiyame, cane budre cire läbitepene, yepä cane mäame trämä papa nanajenige,

²⁷ inge maane licarage cäme seemo ne cire nabmalepi biname bime cable cewe cabu je, cuta piiyepu lica cirege cäme trupa ne abmala gape cabu ocwäwame, cane lui mäame miijirage kaakesea biname gäne.

²⁸ Maane ireclota gaabe itu nawabepete;

piiyepu cane määme gome gege cama nanajenige.’ ”

²⁹ Siige, Peteru piba jejemige, “Cäme binamewale, lui mene mime kaakesaare Daawida poto cidi me, cane miiji weeme täápume pajecu me wawena. Tabe budre ge, gape cabu ecitujisi; teeme gape pisi nyene ama mime gome. ³⁰ Tabe Acejiyame me mename biname ge. Tabe umle ge Acejiyame lui mene teeme kokre ngii cama teebine ituge jaji egä, ‘Yepä määme kaakesaare cane mope biname ne cire jaawenepene maane liiyepu.’

³¹ Siige, Daawida ngena ca egluji Acejiyame ngena singi cirege wawena, peei name pi tabe mene jiicuji Keriso me arpinenta poto cidi me egä,

‘Acejiyame teebine lica ebmalige biname bime cable cewe cabu je;

teeme trupa te lica gape cabu ocwäwige.’

³² Siige, ai mene lui Yeesu poto cidi me. Acejiyame teebine yaarpinantepi budre cabu ca. Cine iyeta teebine tepänanumesi ireclota ge. ³³ Acejiyame liba teebine yaarpinantepi, puupu teeme gome yäacärepipi, piba teebine Aceji Seemo cuta yäacärepipi, teeme Babe te lipu itu jejuji wawename. Yoo, page weene lui bine jepänemiye piiyepu lui maramara mene itecijenininige, peei iyeta lui Yeesu bau ca gyene. ³⁴ Siige, Daawida lica Yeesu pana äduji cabucewe me, yepä tabe apu mene jiicuji egä,

‘Yageyame te cäme Yageyame ne jejuji:

Ama adnati cäme camu poto cidi ca,

³⁵ ngälu cane määme cubuyame bine määme ernge gawe me cire yaacranemepene.’

³⁶ Yoo, Israela biname iyeta, weene miiji cängena umle egä peese nyene pui Yeesu weene lui ne itu yaacitepeye baarge uli cabu. Acejiyame teebine itu jaawenepi Yageyame piiyepu Keriso.”

Cine Ngena ne Miiji Wawena

³⁷ Siige, biname cina Peteru me mene liba itecijemige, teepi mage ngenecu mäpu äbitininisi teeme conocono mule name pi. Teepi Peteru piiyepu nuuja ätyepäneji biname bine itemlemisi egä, “Binamewale, cine ngena ne miiji wawena?”

³⁸ Peteru teebibine jejemige egä, “Atatrongärineye weeme niyaniya mule cabu ca, piiyepu niye ca äciseja ne ecateye Yeesu Keriso me ngii cabu. Piba Acejiyame te weebibine niya cabu ca pa isecräripi, cuta teeme miijirage owecu gwidape pa täätyepipi weeme bau me, peei lui Aceji Seemo gyene. ³⁹ Peei mene Acejiyame bau ca lui weeme täápume, piiyepu weeme bägrä, weeme saarewale täápume, cuta piiyepu iyeta biname bime täápume lui cina cudecewe cabu icrajenige, iyeta biname Acejiyame mime Yageyame lui bine cire taasoglecmepi teeme bau otnime.”

⁴⁰ Peteru jegednemige peei bääirmi, piiyepu bucurage nuuja mene ca teebibine sewadanemige egä, “Täsecräripeye conocono mule cabu ca, inge mäpu daremu te tädenige ai niyarage biname bime bau me!” ⁴¹ Bucurage biname cina ätrunga ca ecatisi teeme mene ne, piiyepu niye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu. Pui yepä bimu cabu pama trii tausen biname cina ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi. ⁴² Bucurage padare teepi singi ge Yeesu me ätyepäneji biname bime bau ca mene abiberäjame. Teepi labasecretnininusi mene abaitname, deedei gigri läbitininusi, piiyepu cuta Acejiyame bau gigri irecu lätumutinus.

Ätrunga Biname bime Mule

⁴³ Acejiyame me ätyepäneji biname cina bucurage ciitaca mule piiyepu kokre mule gwidape Acejiyame me kokre ca jaawenemusi. Biname iyeta mutäcäco läbitaninus.

⁴⁴ Iyeta lui cina Yeesu ne jitrungisi, teepi yepä gome labasecretnuge piiyepu teeme gwidape lui gigri. ⁴⁵ Teepi poto gwidape piiyepu gawe bine aletnename jaawenemusi, siige rarekaake jääpänemusi. Lui bime singi piti nemi, teeme täápume jaabelanemusi.

⁴⁶ Iyeta bimu teepi labasecretnuge Acejiyame me iiwäreja mete caale ngalebora, puma

cita ca toraca gege cama yaacluge teeme mete me deedei gigri äbitame. ⁴⁷ Teepi eso yääcärusi egä, “Acejiyame lui babo miiji gyene!” Iyeta biname teeme ngenecu miiji ge pui ätrunga biname bime bau me. Iyeta bimu gaabegabe Yageyame Yeesu te biname bine yääbäcnanemuge teeme tomi cabu me, lui cina niija cabu ca äsecräjeji gemi.

3

Ernge Niiyaniya Biname te Miiji Äbitige

¹ Nuuja bimu Peteru Yoane naabi aacliche Acejiyame me iiwäreja mete me teeme mämle irecu ätumuta padare trii oklok. ² Puga ge iiwäreja mete caale cabu yepä grana, ngii Jamyacu. Cuta puga ge peei grana gaabe gome yepä rooriye lui me ernge niiyaniya ge. Tabe otnetneja äblicäco, inge pepu ärngeji ge. Iyeta bimu gaabegabe biname cina teebine yaacananusi, peei grana gome yaabmalusi biname bine rarekaake täapume ätineräjame, lui cina yääbäcnusi iiwäreja mete caale ngalebora me. ³ Tabe liba Peteru Yoane naabibine jääpäniige abacita je, teebibine äätinäruji rarekaake täapume. ⁴ Teepi ire acitäsi teeme bau me, Peteru piba jejige, “Ire cime bau me!” ⁵ Tabe puma cita ca ire jaatwige teebibine, teemämu ngene jotwanige egä, “Teepi pama ceera me singi gegi.” ⁶ Peteru jejige, “Cäme rarekaake licarage gyene, yepä cäme lui pisi nyene, cane pa nääcärene: Yeesu Keriso Nasareta ceweyame me ngii cabu, cane meebine naajenine egä abujängti otnime!” ⁷ Tabe teeme camu poto ime ca joomlige, teebine ewejängtige. Piba taatu pui biname me ernge dugulace kokre äbitige. ⁸ Tabe piba abujängtige, jeclajutige teeme ernge ca, piba gije abacitige otnetnejame. Tabe ten cama iiwäreja mete caale ngalebora me abacitige. Tabe otnetnäjiige, uuplatäjiige, piyepu Acejiyame ne ewepyeräjiige. ⁹ Biname cina teebine jepänisi otni je piyepu Acejiyame ne awepyeräja je. ¹⁰ Teepi liba umle äbitininisi egä pui ätineräja biname peese nyene, lui te ladnatuge iiwäreja mete caale grana ngii Jamyacu gome, teepi cälu te jitemige, lui miiji te tädige teeme bau me.

Peteru te Mene Jejemige Iiwäreja Mete Puutucu je

¹¹ Pui ernge niiyaniya biname egäcäro Peteru Yoane naabibime ime joomlige, iyeta biname ngenecu aloneca cama tuuwametnige teeme bau me. Teepi iiwäreja mete caale ngalebora pui puupu cabu jage, lui ne ngii yaainusi “Solomona me Caagecage Toro Mete” ca. ¹² Peteru te liba biname bine jepänemige, jejemige egä, “Israela biname, weene ngena name pi cälu te jitemige? Weene ngena täapume cime bau me ire sinajininige? Nää, weene apu jinge-nininige egä cime kokre ca, coo cime miiji mule ca, ai biname ne otnetnejame jewenago? Licarage! ¹³ Acejiyame peese nyene lui ne Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejanusi; Acejiyame peese lui ne mime sasa kaakesaare cina yaawejanusi. Tabe te peei ne bii jewenige, teeme miiji kaakeseayame Yeesu ne jamyacu apacljera ceerame. Yoo, weene Yeesu ne yääcärepeye Israela modamoda biname bime bau me, piyepu teebine jäägyepeye Pilato me opo gaabe, ngänu gyene tabe itu ngene jwaatwanepi teebine asatame. ¹⁴ Yeesu lui mara conocäco biname gyene, yepä weene teebine jäägyepeye, Pilato ne jaajepeye cubucubu biname weebibine ceerame, lica Yeesu. ¹⁵ Weene pepu pi teebine budre me jaawenepeye, lui te biname bine ireclota gaabe jaawabäjemuge, yepä Acejiyame teebine yaarpinatepi budre cabu ca. Cine ire arbi biname gemi peei poto cidi me. ¹⁶ Peei Yeesu me ngii te ai biname ne kokre becäriige. Yoo ai biname weene lui ne jepäneniye piyepu sasa umle gemi, teeme ernge dugulace kokre bäbitige teeme ätrunga ca Yeesu me ngii cabu. Yeesu bau ätrunga te teebine miiji bii jewenige weeme opo gaabe je.

¹⁷ Yoo cäme binamewale, cane umle gäne, weene liba Yeesu ne niija jaawenepeye, weene umle lica gemi weene ngena jaawenepeye. Weeme modamoda biname piyepu, teepi umle lica gemi. ¹⁸ Yepä, peei mule ca Acejiyame te teeme sasa mene ibibi itu

jaawenepi. Sasa cabu ca iyeta teeme mename biname cina peei mene jaaitnäjusi egä teeme Keriso mage mäpu cire jääpänepi. ¹⁹ Yoo, ebmaleye page weeme niiyaniya ngene atwanena Yeesu poto cidi me, atatrongärineye Acejiyame bau me. Tabe piba weeme niiyaniya mule pa yäyebhengemepi. Peei jewenepeye, ²⁰ piba ngenecu plowa pa tädepi Yageyame bau ca, piyepu tabe cire täätyepipi Yeesu Keriso, lui ne ituge jaji weeme bau ätyepame. ²¹ Page tabe miiji cabucewe je yaanajuge, ngälu pui padare te cire tädepi Acejiyame liba iyeta gwidape bine kirece me cire jaawenemepi. Ujarage Acejiyame te mene jiiucuji peei poto cidi me, piyepu teeme miiji mename biname cina jaaitnäjusi pui mene bine. ²² Moose jiičenige Oogäräneji Mene cabu egä, 'Acejiyame weeme Yageyame te nuuja mename biname cire täätyepipi, cebine liiyepu itu nätyepuji. Tabe lui weeme biname cabu ca cirege otni. Weene iyeta teeme mene miiji jewenepeye. ²³ Laati te teeme mene lica yaacatuge, teebine yäyebhngtususi Acejiyame me biname bime bau ca iyeteta.' ²⁴ Iyeta mename biname, Samwela piyepu iyeta teeme ingwe ca lui cina secluji, iyeta lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jiiemusisi, teepi mene jiiemusiji ngena cina täbitimesi ai padare cabu. ²⁵ Acejiyame me sasa mename biname cina jeitnujisi tabe ngena cire jaawenepi. Teeme pui mene lui weeme tääpu myene. Cuta piyepu weeme tääpu myene ai nuuja mene, Acejiyame te weeme sasa kaakesaare bine lui ecäranemuji, tabe liba Abrahamo ne jejuji egä, 'Cane iyeta biname bine ai gawecewe cabu je miiji cire jaawenemepene mäame ingwe kaakesaare cabu ca.' ²⁶ Yoo, Acejiyame liba teeme kaakesea bägerä Yeesu ne yaarpinantepi, siige teebine tityepipi niinäce weeme bau me weebibine miiji ceerame, tabe liba weebibine iyeta pa itatrongäripi weeme niiya mule cabu ca."

4

Peteru Yoane naabi Israela Modamoda Biname bime Opo Gaabe je Jaaclajutige

¹ Peteru Yoane naabi liba mene jejemäsi biname bine, poto Acejiyame tääpume iiwäreja biname, piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, cuta piyepu poto Sadukea sigu biname, teepi iyeta piba atyarininisi. ² Teepi ngenecu niiya cama itecijemige Peteru naabi Yoane biname bine ebiberäjemäsi egä, "Yeesu lui budre cabu ca itu larpinantepi, peei name pi teeme kokre pisi nyene cuta biname bine budre cabu ca arpinerame." ³ Yoo, pui biname cina singi lica teeme peei mene äteciyame, peei name pi Peteru Yoane naabibine joomlisi. Mämmlerage ge, peei name pi krokeciye mete bora me ääsinglantisi ngälu nuuja kroke. ⁴ Yepä, bucurage biname cina lui Peteru Yoane naabibime mene itecijemige, teepi peei mene jitrungisi, siige ätrunga biname cina bucurage äbitininisi, faib tausen joomlige.

⁵ Nuuja bimu cabu, poto Israela mope biname, nuuja modamoda biname, piyepu cotre abiberäja biname cina yepä gome me abasecretnige Yerusalema cewe cabu je. ⁶ Teepi mene ajananinisi iiwäreja babo biname Anas cama piyepu Kayapa cama, Yoane piyepu Aleksanda cama, cuta piyepu Anas me poto ingle biname cama. ⁷ Teepi piba Peteru Yoane naabibine taasoglicisi teeme opo gaabe je aclajutame, piba teebibine äätemlisi egä, "Weene peei biname ne lipu miiji tewenumeye? Nää, ngena kokre ca piyepu laati me ngii cama tewenumeye?"

⁸ Siige, Aceji Seemo te babo äbitige Peteru me trupa cabu. Tabe puma cita ca teebibine jejemige egä, "Mope biname piyepu nuuja modamoda biname, ⁹ weene nää cibibine nittemleniye pui mule poto cidi me lui te täbitumi ernge niiyaniya biname tääpume? Nää, weene singi umle äbitame cine lipu tewenumago peei mule ne? ¹⁰ Weene iyeta miiji umle äbita, piyepu Israela biname iyeta miiji umle, egä Yeesu miji kokre te ai biname ne iyeta miiji me tewenumi, lui biname te aclajuteji gyene weeme opo gaabe je. Yeesu Keriso Nasareta ceweyame peese nyene, weene lui ne baarge uli cabu itu yaatecwamtepeye.

Acejiyame teebine budre cabu ca itu yaarpinantepi. ¹¹ Tabe peese nyene lui poto cidi me Oogäräneji mene te jicenige egä,

‘Lui kula ne weene raranga biname cina jigysi, baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.’

¹² Siige, Yeesu peese nyene lui taatu ibibi gyene biname bine niiya cabu ca äsecreraame. Ai gawecewe cabu Acejiyame te nuuja biname me ngii lica ituge ceera lui te ibibi gyene mibibine niiya cabu ca äsecreraame.”

¹³ Siige, pui mutre biname cina mutäcäco äbitininisi Peteru naabibine Yoane päpäname egä teepi lui wälu umle cäco gegi, cuta umle äbitame egä teepi papa biname gegi, sukulu cäco. Teepi puma cita ca umle äbitininisi Peteru naabi Yoane Yeesu cama cuta waatnetnejäsi. ¹⁴ Yepä, teepi nuuja mene äblicäco ge iicana, ingle teepi ernge niiyaniya biname ne jepänisi Peteru Yoane cama aclajuteji ge, lui ne miiji me tewenumäsi. ¹⁵ Siige, teepi Peteru Yoane naabibine jaajisi pui mutre biname tomi äyebhengame puutucu me asatame puma awagrijame. Puma cita ca teemeteme mene ajananinisi egä, ¹⁶ “Mine ngena ne jaawenesi ai neeneni biname poto cidi me? Iyeta biname Yerusalema cabu umle gemi egä teepi peei mara ciitaca mule ne tewenumäsi. Mine äblicäco peei ne aina. ¹⁷ Yepä, mine singi lica ai mene te otnetnejame, peei name pi mine miiji teebibine ablawejame egä, ‘Ingwe ca gone Yeesu me ngii cabu nuuja biname ne mene jaji.’ ”

¹⁸ Siige, teepi Peteru Yoane naabibine cääri taasoglecisi, jaajisi egä, “Gone Yeesu me ngii cabu mene jaajanemuye, coo biname bine yaabiberäjimuye!” ¹⁹ Yepä, Peteru naabi Yoane jejemäsi egä, “Weene weemämu atranineye egä Acejiyame me opo gaabe je lui gyene conocäco, nää weebibine ätrungame, coo Acejiyame ne ätrungame. ²⁰ Cine ngena ituge päpäna piyepu ätecija, cine äblicäco bojä lenaja peei poto cidi me.” ²¹ Puma cita ca pui mutre biname cina teebibine kokre mene cama aablawäjisi, siige jäätjepisi. Teepi äblicäco teebibine niiya cabu acita, ingle biname täapume wälu ge. Biname iyeta Acejiyame me ngii ne ewepyeräjisi pui gwidape täapume lui cina ituge äbita. ²² Lui biname te ciitaca mule cabu ca miiji me täbitumi, tabe footi kämäge cama senajumi piyepu cerämu poto.

Ätrunga Biname cina Ireçu Ätumutininisi Acejiyame bau me

²³ Peteru naabi Yoane liba tasatäsi, teepi acnenutäsi teeme ätrunga binamewale bime bau me, teebibine jeitnemäsi ngena mene modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname cina bii jaajisi teebibine. ²⁴ Ätrunga biname cina teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta ireçu ätumutininisi Acejiyame bau me egä, “Yageyame, maane lui tewenemujite cabucewe, gawecewe, malu, piyepu iyeta lui peei cabu temi, maane mene itu jejujite mäame kaakesea biname, cime kaakesaare Daawida ne. ²⁵ Tabe piba Aceji Seemo me ätityera ca peei mene jeitnuji apu egä,

‘Ngena name pi maramara gawe biname cina babo claabe gemi?

Teepi ngena name pi gläamu bine papapa jebenemisi?

²⁶ Gawe maramara mope biname cina cubu gwidape bine emacetrnäjenemisi.

Modamoda biname cina yepä gome abasecretnenige cubu agedname Yageyame piyepu teeme jaji biname Keriso cama.’

²⁷ Siige, ai mene te ibibi läbitepi Heroda piyepu Pontiyo Pilato liba ai cewe ngalebora nuuja gawe biname piyepu poto Israela biname cama labasecretnipesi mäame conocäco kaakeseyame Yeesu ne äciseräjame, maane lui ne ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecreraame. ²⁸ Teepi labasecretnepi iyeta mäame singi wawenname, maane lipu uja ngene jotwanujite Yeesu bau ngena te äbitame. ²⁹ Yoo, Yageyame, cuta page maane mene bii näätecijige, teepi lipu opo cabu nirmäjininisi. Gone ätecija taatu, yepä maane mäame kaakesea bägrä bine nitityäripi mäame mene wälu cäco iicemame. ³⁰ Mäame kokre niwabinini pita biname bine miiji me wawenecame, piyepu owowä piyepu ciitaca mule bine wawenecame Yeesu mäame conocäco kaakeseyame me ngii cabu.”

³¹ Teeme irecu ätumuta mene liba siige, piba taatu pui mete teepi luma tabasecretnige, peei te akocnäjige. Aceji Seemo te babo äbitige iyeta teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi gije abacitinisi Acejiyame me mene wälu cäco iicemame.

Ätrunga Biname cina Jebelanemisi Gwidape bine

³² Iyeta ätrunga biname teeme ngenecu piyepu teeme singi lui yepä ge. Nuuja biname te lica jiiçige egä, “Cäme gwidape lui cämi nemi,” yepä teepi iyeta teemeteme jebelanemisi. ³³ Yeesu me ätyepäneji biname cina babo kokre cama ire jerbisi Yageyame Yeesu me arpinenta poto cidi me, piyepu Acejiyame me baborage miiji ten cama ge. ³⁴ Teeme tomi cabu nuuja biname lica ge lui te singi cama enajige bimu gaabegabe gwidape täapume. Laatibi yageyame ge gawe coo mete täapume, teepi aletname jaawenimusi, aletna rarekaake saawecnemusi, ³⁵ piba ätyepäneji biname bine yäcäremusi. Teepi peei rarekaake jaabelanemusi teeme yepäyepä laati bemi gwidape cäco.

³⁶ Biname ngii Yoosepa pepu jewenige. Tabe Leebi me ingle cabu ca ge; teeme aplimla puupu lui Kupro curä cabu. Ätyepäneji biname cina teebine yaainusi Banaba ca, peei me aboclomta lui kokre ne ceerayame biname ge. ³⁷ Yoosepa poto gawe aletname jewenige, gawe aletnäneji rarekaake bine ewademige, puma cita ca ätyepäneji biname bime ime cabu icranemige.

5

Ananiya naabi Sapira

¹ Yepä, puga ge rooriye ngii Ananiya lui teeme coga Sapira cama poto teeme gawe aletname jewenäsi. ² Yepä, tabe poto aletnäneji rarekaake mara gome icranemige teeme täapume, poto taatu ecäremige ätyepäneji biname bine, engletnäjemige egä, “Camle-camle daremu gyene ai pui gawe täapume.” Teeme coga iyeta umle ge peei poto cidi me. ³ Peteru rooriye ne jejige, “Ananiya, maane ngenome ire taatu jecitite Satani te meebine acaname. Maane angletneja mule bii jewenite Aceji Seemo bau me, maane liba poto gawe aletna rarekaake ne cumä tewenumete. ⁴ Pui gawe liba aletna cäco ge, mäame yene piba, cuta peei gawe täapume lui rarekaake sewademumete, mäami nemi iyeta. Peei name pi maane ngenome ngene totwananumete peei angletneja mene iicemame? Maane walya mene lica jiiçite biname bau me, yepä maane Acejiyame bau me walya bii jiiçite!” ⁵ Ananiya liba peei mene itecijige, puiage padare cabu budre tama itramige. Siige, iyeta lui cina itecijemige peei poto cidi me, teepi mage wälu. ⁶ Mamyee rooriye cina mete ne sebäcnisi, Ananiya me budrekaake ne etnisi, ecanisi, gape piba ecitisi.

⁷ Matikolä padare ingwe gaabe ca, Sapira te peei mete me tabacitige, yepä tabe umle lica ge ngena te bäbitige teeme rooriye poto cidi me. ⁸ Peteru teebine utemlige egä, “Cebine naji, nää ai rarekaake lui camlecample daremu gyene, maane piyepu mäame rooriye lui secatumeye weeme gawe täapume?” Tabe jejige egä, “Yoo, camlecample daremu peese nyene.”

⁹ Siige, Peteru jojige teebine, “Maane piyepu mäame rooriye weene ngenome mene tewenumeye Aceji Seemo ne walya mene ca apicnentame? Pui biname cina lui mäame rooriye ne gape me becitisi, age tema mete grana gome, cuta meebine naasatenisi!”

¹⁰ Piba taatu tabe utramige Peteru me ernge gome, siige budre äbitige. Pui mamye rooriye cina mete ne sebäcnisi, jopänisi budre, puma cita ca teebine usatisi, cuta gape ocitisi teeme rooriye gome. ¹¹ Iyeta Yeesu bau ätrunga biname piyepu iyeta nuuja biname lui ai mule poto cidi me itecijemige, teepi iyeta mage wälu äbitininisi.

Ciitaca Mule Gwidape poto cidi me

¹² Yeesu me ätyepäneji biname cina bucurage owowä mule piyepu ciitaca mule bine jaawenemusi biname sobe cabu. Ätrunga biname iyeta yepä gome labasecretnuge iiwäreja mete caale ngalebora me, Solomona me Caagecage Toro Mete cabu je. ¹³ Nuuja

laatibi ätrunga biname lica, teepi wälu ge ten cama abasecretname, ngänu gyene iyeta biname cina miiji mene taatu jiiçusi teeme poto cidi me. ¹⁴ Yepä bucurage magebi piyepu rooriye cina mime Yageyame Yeesu ne jäätrungusi, piyepu ätrunga biname bime tomi cabu ebäcnisi. ¹⁵ Ätyepäneji biname bime ätityera mule name pi, biname cina pita biname bine yaawademusi babo gaabe gome, waaku coo tiire cabu yaabmalemusi, inge naace popi teepi singi Peteru me cege teebibine awabame, tabe liba peei pita biname bine yääsuplingtemuge. ¹⁶ Bucurage biname lui yaacrajemuge Yerusalema mameta, cewe matinati cabu, teepi babo cewe me yääbäcnusi ätyepäneji biname bime bau me yaacuge, pita biname yaawademusi piyepu poto biname lui niya cable cama gemi. Siige, teepi iyeta miiji me läbitinusi.

Ätyepäneji Biname cina Mäpu Padare Jepänisi

¹⁷ Iiwäreja babo biname piyepu iyeta lui cina ten cama ge, teepi iyeta lui Sadukea sigu biname ge. Teepi claabemete jepänanemisi, inge biname cina babo singi ätyepäneji biname bime täapume. Teepi peei claabe name pi mene jitransisi ätyepäneji biname bine niya wawename. ¹⁸ Teepi teebibine joomlemisi, babo cewe krokeciye mete cabu me ebäcnemisi. ¹⁹ Yepä, mime Yageyame me mename seemo te peei ciye cabu tädige, krokeciye mete gaabe ne jiiçnige, ätyepäneji biname bine pui mete cabu ca ewademige, teebibine piba jejemige egä, ²⁰ “Weene biiri, naaclege iiwäreja mete me. Puma jiclajutipi, biname bine ebiberäjemepeye iyeta mene ai kirece ireclota poto cidi me.” ²¹ Ätyepäneji biname cina peei ne jewenisi. Bimu liba tacitige, teepi iiwäreja mete me ebäcnisi, giye abacitinisi biname bine abiberäjame.

Pui iiwäreja babo biname piyepu teeme binamewale tesoglecimisi iyeta Israela modamoda biname cina abasecretname mutre biname tomi täapume. Teepi piba teeme ätityera biname bine krokeciye mete me jityepemisi ätyepäneji biname bine teeme bau me waadename. ²² Yepä, pui biname cina liba atyarige, teepi lica krokeciye mete cabu jepänemisi teebibine, peei name pi cuta äcnärige, abasecretna biname bime bau jeitnemisi egä, ²³ “Cine liba krokeciye mete me atyarinago, gaabe jepänisi armeji ge, iyeta awamuta biname gaabe bine jewamutemisi, yepä cine liba gaabe jiiçnisi, mete ngalebora pui biname bine lica jepänemisi!” ²⁴ Modamoda iiwäreja biname piyepu iiwäreja mete awamuta mope biname, teepi liba peei itecijemige, cälu te jitemige egä, “Baa, ngena te bäbitige? Lete nemi pui biname?” ²⁵ Puma cita ca yepä biname te tabacitige, teebibine jejemige egä, “Cäme mene nätecijeye! Peei rooriye weene lui bine krokeciye mete me sebäcnimumeye, teepi iiwäreja mete cabu temi, biname bine puma ebiberäjememisi!” ²⁶ Pui awamuta mope biname te piba ädige teeme ätityera biname cama, ätyepäneji biname bine sewademisi, yepä teepi ime ca lica joomlemisi, inge teepi wälu ge egä biname cina pama teebibine kula ca äbyecra mage, ai name pi teepi owecu gemi ätyepäneji biname bime täapume.

²⁷ Teepi ätyepäneji biname bine ebäcnemisi mutre biname bime opo gaabe je aclajutame. Iiwäreja babo biname te piba teebibine jejemige egä, ²⁸ “Cine weebibine uja itu jijanipago kokre mene ca egä, ‘Gone peei biname me ngii cabu yaabiberäjemuye,’ yepä weene cime mene lica ituge ätecija, siige iyeta biname bine Yerusalema ngalebora je ebiberäjaniye, piyepu weene singi cibibine aitna-me egä cine te Yeesu ne budre me itu yaacitepesi.”

²⁹ Peteru piyepu nuuja Acejiyame me ätyepäneji biname cina mene jewecnistisi egä, “Cine miiji Acejiyame me singi wawena, lica biname bime singi ne. ³⁰ Acejiyame peese nyene laati ne mime sasa kaakesaare cina yaawejanusi. Tabe te Yeesu ne budre cabu ca yaarpinantepi, weene liba teebine budre me itu yaacitepeye baarge uli cabu. ³¹ Acejiyame teebine itu yaarpinantepi teeme camu poto me, teebine biname bine Waadena Biname piyepu niya cabu ca Äsecrera Biname me itu jaawenepi. Yoo, tabe

singi Israela biname bine padare ceerame teeme niiya mule abmaläcemame piyepu pui niiya cabu ca äsecerame. ³² Cine ire arbi biname gemi peei gwidape poto cidi me, cuta Aceji Seemo piyepu, Acejiyame lui ne täatyepuge biname bime cabu me, laatibi teeme singi jaawenusi.”

Gamaliya te Mutre Biname bine Bäärmi Jegednemige

³³ Siige, peei mutre biname cina ai mene liba itecijemige, teepi mage claabe ge, singi ge ätyepäneji biname bine budre me wawename. ³⁴ Yepä, puga ge yepä Parisea biname teeme ngii Gamaliya. Tabe cotre abiberäja biname ge, lui te baborage ge iyeta biname bime ngene atwanena cabu. Tabe abujängtige pui mutre biname bime sobe cabu, jejemige egä ätyepäneji biname bine miiji äsime puutucu me. ³⁵ Siige, tabe piba mutre biname bine bäärmi jegednemige egä, “Cäme Israela binamewale, weene miiji cängena ngene jotwananineye weene singi peei biname poto cidi me ngena wawename. ³⁶ Weene ngene jepecneye biname ngii Tiyudas poto cidi me. Poto kämäge niinäce gaabe me tabe täduji, biname bine jejemuji egä, ‘Cane babo biname gäne.’ Pama fooa hanred rooriye cina ten cama abasutinujisi. Yepä, tabe budre jepänuji, teeme biname cina piba maramara äbitininujisi, siige wata apiruji teeme sigu te. ³⁷ Tiyudas me ingwe ca, biname bime ngii acnema padare cabu, Yuuda Galilaya ceweyame te piba täduji. Tabe cuta bucurage biname ewademuji ten cama otnetnejame, yepä tabe cuta budre jepänuji, siige teeme biname cina maramara äbitininujisi. ³⁸ Yoo, peei name pi ai biname bime poto cidi me cane weebibine jijenininine, gone teebibine niiya jaawenemuye, yepä ebmalemepeye! Liba biname bau ca gyene teeme ngene atwanena piyepu teeme waweneca, piba peei te papa me pagege äbita, ³⁹ yepä liba Acejiyame bau ca gyene, weene äblicäco teebibine iibana. Weene piba Acejiyame cama pa aglipeye!”

Siige, mutre biname cina Gamaliya me mene jecatisi. ⁴⁰ Teepi tesoglecemisi ätyepäneji biname bine, teebibine etemeläjemisi, piba jejemisi, “Gone mene cääri jicemuye Yeesu me ngii cabu,” siige teebibine jityepemisi. ⁴¹ Ätyepäneji biname cina peei mutre biname bine ebmalemisi gege cama, ingle naace popi Acejiyame ngene jotwanige egä teepi miiji ge Yeesu me ngii name pi mäpu päpäname. ⁴² Iyeta bimu teepi iiwäreja mete cabu piyepu biname bime mete maramara cabu mene jaajananemusi, biname bine yaabiberäjemusi Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me.

6

Seben Ätityera Biname poto cidi me

¹ Ingwe ca Yeesu me ätrunga biname cina liba bucurage äbitininisi, Israela biname lui cina Griik mene jicemusi, teepi jicnecimisi Heberu mene biname bine egä, “Teepi liba cuublacubla bine rarekaake yäcäranemusi, cime cuublacubla bine kupae lica jaawenemusi.” ² Puma cita ca pui twelb ätyepäneji biname cina tesoglecemisi iyeta ätrunga biname bine yepä gome abasecretna-me, jejemisi teebibine egä, “Miiji lica gyene cine liba Acejiyame me bäärmi mene jajanena kaakesea ne abmalame rarekaake ire atwi täapume. ³ Cime binamewale, peei name pi weeme cabu ca jejäcremeye seben rooriye bine, lui cina umle biname gemi, piyepu Aceji Seemo ne cängena jäätrungusi, cuta piyepu iyeta biname cina lui täapume ngenecu miiji gemi. Cine teebibine rarekaake ire atwi kaakesea pa yäcäremepesi. ⁴ Siige, cine piba iyeta padare irecu ätumuta piyepu bäärmi kaakesea cabu pa lacranipago.”

⁵ Siige, iyeta ätrunga biname singi ge pepu wawename. Teepi seben rooriye bine ngii jejäcremisi. Age temi teeme ngii: Setepano lui me ätrunga baborage ge piyepu lui me trupa cabu Aceji Seemo te baborage ge, cuta Pilipo, Prokora, Nikano, Timona, Parmenas, piyepu Nikolas lui Antiyoka ceweyame ge. Tabe Israela biname lica, yepä tabe Israela biname bime irecu ätumuta mule ne ituge acata. ⁶ Siige, ätrunga biname cina teebibine

ewademisi ätyepäneji biname bime bau me. Teepi irecu ätumutiniisi piyepu ime etacwemisi peei seben biname bime papa cabu.

⁷ Siige, Acejiyame me Miiji Mene te otnetnäjige iyeta poto ta. Yeesu bau ätrunga biname cina ablinisi Yerusalema ngalebora, cuta piyepu bucurage Acejiyame täapume iiwäreja biname cina peei Miiji Mene ne jitrungisi.

Israela Modamoda Biname cina Setepano ne Joomlisi

⁸ Setepano lui te baborage ätityera piyepu kokre jääpänuge Acejiyame bau ca, tabe ciitaca mule piyepu owowä mule bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca biname bime opo gaabe je. ⁹ Yepä, poto biname cina Setepano cama mene abajininisi. Teepi lui Israela biname bime yepä abasecretna mete cabu ca, pui mete ngii yaainusi egä 'abasecretna mete asatäneji biname bime täapume.' Puga ge pui abasecretna cabu Israela biname lui Kurene piyepu Aleksandriya cewe cabu ca gemi, piyepu poto nuuja Israela biname Kilikiya piyepu Asiya Probins cabu ca. Teepi iyeta gije abacitininiisi Setepano cama mene abajame. ¹⁰ Yepä, Aceji Seemo te Setepano ne babo umle ecäriige. Peei umle cama tabe liba mene jicemuge, teepi äblicäco daremu mene iicana. ¹¹ Teepi peei name pi poto biname bine ogä rarekaake ecäremisi walya mene jajime. Teepi apu jicisi egä, "Cine Setepano ne jitecijiisi, tabe Moose me cotre mene bine jiseblecäjemige, cuta piyepu Acejiyame ne jiseblecäjige." ¹² Pepu pana teepi ngenecu alongecame jenenemisi biname bine, piyepu modamoda biname, cuta piyepu cotre abiberäja biname. Teepi Setepano ne joomlisi, ecanisi mutre biname bime opo gaabe me. ¹³ Teepi piba poto biname bine ebäcnemisi walya mene iicaname Setepano poto cidi me. Pui cina jejemisi egä, "Ai biname te jääseblecäjemuge ai cudege iiwäreja mete poto cidi me piyepu Moose me cotre mene poto cidi me. ¹⁴ Cine ituge ätecija tabe jaji je egä Yeesu pui Nasareta ceweyame te ai iiwäreja mete ne pagege iibyageca, piyepu mime sasa mule lui Moose bau ca gyene, peei ne mara me pagege wawena!" ¹⁵ Iyeta lui cina mutre biname tomi cabu adnatärenige, teepi ire jetwa-nanisi Setepano ne, jepänisi egä teeme opo lui mename seemo pana ge.

7

Setepano me Mene

¹ Iiwäreja babo biname te Setepano ne itemlige egä, "Nää, teeme mene toraca gyene mäame poto cidi me?"

² Setepano jejemige egä, "Cäme babewale, binamewale, cäme mene nätecijey! Ujarage mime kaakesaare Abrahamo liba camuge Harana cewe me otni, Acejiyame lui jamyacu apaclyera cama ge, tabe teemämu aboclomtuji Abrahamo bau. Pui padare tabe Mesopotamiya gawe cabu enajuji. ³ Acejiyame teebine jejige egä, 'Ebmalemi mäame inglewale bine, piyepu mäame gawecewe ne ebmali, nuuja gawe cabu me ädi, cane lui gawe ne pagege awaba mäame täapume.' ⁴ Siige, Abrahamo piba ebmaluji Kaladea gawe ne, äduji Harana cewe me lenajame. Liba Abrahamo me babe budre äbituji, Acejiyame piba teebine jityepuji otnime ai Kanana gawe cabu me, weene page luma inajininige. ⁵ Yepä, pui padare Acejiyame te yepä gawe matikolä lica ecäruji Abrahamo ne teemerage gawe lenaja täapume, yepä Acejiyame teebine mene jejuji gawe ceera teeme täapume piyepu teeme kaakesaare täapume ingwe ca. Yoo, pui padare Acejiyame liba peei mene jejuji, Abrahamo bägrä cäco enajuji. ⁶ Age Acejiyame me mene teeme bau me: 'Mäame ingwe kaakesaare cina cirege otni mage cudecewe me nuuja biname bime gawe cabu lenajame, puma mäpurage daremu cäco kaakesea cirege wawena. Teeme ireclota mäpu cirege fooma hanred kämäge cama. ⁷ Yepä, pui gawe biname lui bime täapume teepi mäpurage kaakesea cire jaawenepesi, cane teebibine teeme mäpu daremu cirege ceera. Ingwe ca mäame kaakesaare cirege äsecreta peei gawecewe cabu ca. Teepi cäme bau piba cirege awejena airage gawe cabu.' ⁸ Siige liba peei mene apiruji, Acejiyame

piba Abrahamo ne jejuji teeme cewecu acitame teeme tääpe matikolä iirputa ca. Peei cewecu ca Abrahamo te Acejiyame me jajeji mene ecatuji teeme tääpume teeme biname me äbitame. Pui name pi Abrahamo, Isacako te liba aplimluji, teeme tääpe matikolä jirputuji seben bimu teeme aplimla ingwe ca; piyepu ingwerage Isacako teeme bägrä Yakobu me tääpe matikolä cuta jirputuji. Yakobu me padare liba, tabe cuta teeme twelb imäbägrä bime tääpe matimati cuta jirpeclimuji pui cewecu acitame. Pui twelb imäbägrä cina kaakesaare me äbitininujisi mime twelb ingle lenajame.

⁹ Pui bägrä cina claabemete jepänujisi Yoosepa ne lui teeme yepä ge, siige teebine aletname ecanujisi daremu cäco kaakesea wawenname Aikupito gawe cabu je. Yepä, Acejiyame puga ge ten cama, ¹⁰ teebine cängena isatuji iyeta teeme peei mäpu cabu ca. Yoosepa liba jeclajutuji Aikupito gawe Mopeyame Parao me opo gaabe je, Acejiyame te Parao ne ngenecu miiji jewenuji Yoosepa tääpume, piyepu Yoosepa ne babo umle ecäruji. Parao piba Yoosepa ne ecituji Aikupito gawe piyepu iyeta Parao me mete bine ire atwime. ¹¹ Gane padare piba täduji Aikupito piyepu Kanana gawe cabu iyeta; biname cina mage loolo me cewe icrajuji. Mime kaakesaare licarage nuuja deedei bine jepänemujisi. ¹² Peei name pi Yakobu liba itecijuji egä deedei puga ge Aikupito je, tabe teeme bägräwale, lui gemi mime kaakesaare, teebibine jityepemuji teeme niinäce gaabe me piyeme. ¹³ Ingwe ca teepi liba cääri äcnäruji, Yoosepa teeme naniganewale bime bau aboclomtuji. Parao pui padare cabu umle äbituji Yoosepa me ingle biname poto cidi me. ¹⁴ Yoosepa piba mene jityepuji teeme babe Yakobu te otnime teeme inglewale cama Aikupito me. Teepi iyeta lui sebenti faib biname ge. ¹⁵ Puma cita ca Yakobu äduji Aikupito me. Tabe puga ge budre, cuta teeme bägrä iyeta budre puga ge. ¹⁶ Ingwe ca teeme kaakesaare cina pui saarewale bime budrekaake ewademujisi Kanana gawe cabu me cewe ngii Sekem me, puga kaake bine gape jerbemujisi, lui gapecewe ne Abrahamo te rarekaake ca itu jeletnuji Hamora biname bime bau ca.”

¹⁷ Setepano mene jicemige egä, “Acejiyame me padare liba mameta ge atyaramta teeme jajeji mene toraca me äbitame, lui mene Abrahamo ne itu jejuji, mime biname cina piba Aikupito gawe cabu bucurage itu ablinujisi. ¹⁸ Pui padare cabu kirece mope biname te gije abacituji Aikupito gawe ne ire atwime; tabe umle lica ge Yoosepa poto cidi me. ¹⁹ Pui mopeyame piyepu teeme biname cina mime biname bine engletnäjemujisi, mime kaakesaare bime ireclota mäpu me jewenemujisi. Teepi teebibine giri jicranemujisi teeme engäbägrä bine puutucu abmalame budre äbitame. ²⁰ Siige, Moose pui padare cabu aplimluji; tabe jamyacu bägrä ge. Nesae mabye teeme mage babe cina teebine mete cabu ire jetwujäsi. ²¹ Moose ne liba nuuja puupu cabu me imlitäsi, pui Parao me ngulebägrä te teebine esicrutuji, joomluji teeme bägrä tääpume. ²² Aikupito umleumle biname cina Moose ne ebiberäjujisi. Tabe babo me äbituji teeme mene piyepu teeme waweneca cabu.

²³ Moose liba footi kämäge joomluji, tabe ngene jotwananuji teeme Israela binamewale bine ädäräme. ²⁴ Tabe jepänuji Aikupito biname te yepä Israela biname ne egluji. Moose pui ne itityäruji, Aikupitoyame ne daremu jewecnistuji, budre tama egluji, siige. ²⁵ Moose apu jengenuji egä teemerage Israela biname cina umle ge egä Acejiyame te teebine pa jaajepi teebibine äsecreraame teeme mäpu ireclota cabu ca, yepä Israela biname umle lica ge peei poto cidi me. ²⁶ Nuuja bimu tabe jääpänuji neeneni Israela biname arngi cabu jage. Moose singi teeme claabe ne agawame, jaajuji egä, ‘Siige, weene yepä biname gegi. Weene ngenome weemämu arngeniye?’ ²⁷ Yepä, lui te nuuja ne egluji, tabe Moose ne iyebingäjuji, teebine itemluji egä, ‘Meebine laati te bii naajige cime ire atwi biname piyepu ablaweja biname äbitame?’ ²⁸ Wää, maane singi cebine agli mäte, maane lipu birice Aikupito biname yepä ne seglumete?’ ²⁹ Siige, Moose liba peei mene itecijuji, tabe Aikupito gawe cabu ca äyebingtuji cudecewe me, siige Midiyan gawe cabu gije abacituji lenajame. Puga teeme coga te neeneni imäbägrä bine aaplimluji.”

Setepano cerämu cuta jicemige egä, ³⁰ “Footi kämäge liba apirininujisi, Moose piba Sinai podo wajwa je daapo taatu gawe cabu enajuji, siige Acejiyame me mename seemo te teeme bau taboclomtuji. Uli te puga ayige, pui wädräji cabu peei mename seemo ne jepänuji. ³¹ Moose cälu te jituji peei uli ne liba jepänuji ayi je, äduji mameta me cängena ireme. Tabe piba Acejiyame me tagepogogo itecijuji egä, ³² ‘Cane Acejiyame säne, lui ne mäame kaakesaare Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu yaawejänusi.’ Moose me täape te wälu name pi jeclonuji, tabe wälu ge ireme. ³³ Acejiyame teebine jejuji, ‘Mäame ernge gwidape yiirecimi, inge maane aclajuteji gäte cude puupu cabu. ³⁴ Yoo, cane jääpänemune cäme biname bime ireclota Aikupito je lui mage mäpurage ge. Cane teeme mäpu cabu cewe oocanena nätecijanuge; cane bii täinine teebibine mäpu cabu ca äsecreraame. Ayo, cane meebine Aikupito me pa näätyepene.’

³⁵ Siige, Moose peese Israela biname cina lui ne itu jigyuji, teebine jejujisi egä, ‘Laati te meebine naajige cibibine ire atwime piyepu ablawejame?’ Yepä, Moose peese nyene lui ne Acejiyame te itu tityepuji Israela biname bime ire atwime piyepu teebibine teeme mäpu ireclota cabu ca äsecreraame. Pui mename seemo lui te ayeji uli cabu taboclomtuji, tabe Moose ne itityäruji. ³⁶ Moose peese nyene lui te biname bime ewademuji Aikupito gawe cabu ca. Footi kämäge cama tabe ciitaca gwidape bine jewenanemuji Aikupito ngalebora piyepu Uududi Malu gome piyepu pui daapo taatu cewe cabu. ³⁷ Moose peese nyene lui te Israela biname bime jejemuji egä, ‘Acejiyame nuuja mename biname ne cire täätyepupi, tabe cebine liyepu itu nätyepuji. Tabe weeme cabu ca yepä cirege.’ ³⁸ Siige, Moose peese nyene lui puga ge Israela biname cama pui daapo taatu cewe cabu je. Tabe puga ge mime sasa kaakesaare cama piyepu pui mename seemo cama, lui teebine mene jejuji Sinai Podo cabu je. Tabe puga sewademuji Acejiyame miji ireclota mene mibibine jajanename.

³⁹ Yepä, mime kaakesaare cina äbwäräcininujisi teeme mene ätecijame, siige Moose ne jigyuji. Teepi singi ge cuta Aikupito me äcnärame. ⁴⁰ Peei name pi teepi Moose me naane Aarona ne jejujisi egä, ‘Mime uuje bine jewenemi mime niinäce gaabe otnime. Mine nuuja umle lica gemi ngena te itu täbitumi Moose täapume podo cabu je, lui te mibibine Aikupito gawe cabu ca niwadipi.’ ⁴¹ Teepi puma cita ca uuje ne jewenujisi awejename, teeme opo lui kau plongo pana ge. Teepi peei ne yiwäräjüjisi, babo deedei jewenujisi, lui teeme ime ca wawenäneji gwidape ge. ⁴² Peei name pi Acejiyame te kaake ca icelyäremuji teebibine, ire ta jicranemuji teeme peei singi gaabe cabu otnime dume piyepu wale bine iiwärejame. Mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu Acejiyame me mename biname bime bau ca egä,

‘Israela biname, peei lui cäme täapume lica gyene

weene lui footi kämäge cabu cibucibu gwidape yaaglecimuye, yiwäräjemuye pui daapo taatu cewe cabu je.

⁴³ Yepä, Moloko uuje täapume weene cäbletäape ca mete ne erangujiye, pui ne ecanujiye, cuta piyepu weeme uuje Rapana, teeme ämyeji wale ne ecanujiye.

Teepi lui ime ca wawenäneji gwidape ge iiwäreja täapume.

Cane peei name pi weebibine cudecewe me cirege ätyepa Babloniya nuuja poto me.’

⁴⁴ Siige, mime kaakesaare bime iiwäreja mete puga ge pui daapo taatu cewe cabu je. Peei watata rarangäneji mete lui cäbletäape ca wawenäneji ge. Peei lui Acejiyame me mete ge biname cama lenajame. Teepi peei ne cängena jewenujisi epu pana Acejiyame te Moose bau me lipu eboclomtuji mene taatu ca mete raranga täapume. ⁴⁵ Ingwe ca teepi peei mete teeme bägrä bine ecäremujisi. Teeme bägrä cina pui mete ne piba ecanujisi ten cama, teepi liba Yosuwä cama ecluji ai Kanana gawe bine waadename, Acejiyame te teeme niinäce gaabe ca liba iyecräjemuji maramara biname bime. Pui mete te ten cama enajuji ngälu Daawida me padare. ⁴⁶ Yoo, Acejiyame ngenecu miiji ge Daawida täapume. Tabe Acejiyame ne itemluji tabe te meterage wawename Acejiyame täapume, lui ne iyeta

mine Yakobu me kaakesaare cina yaawejanusi. ⁴⁷ Yepä, Daawida me bägrä Solomona te peei mete ne eranganuji.

⁴⁸ Yepä, Caburage Acejiyame tabe lica yaanajuge mete cabu lui ne biname cina yaarangusi, teeme mename biname te lipu jiicuji egä,

⁴⁹ ‘Yageyame te jiicenige: căme puupu gyene cabucewe je, cane biname bine puma cita ca ire pa taatwemepene.

Gawecewe lui căme ernge acita puupu gyene.

Lipu mete ne weene singi căme tääpume rarangame?

Lese nyene puupu căme lenajame?

⁵⁰ Cije cane iyeta gwidape cămămu lica jebenemujine?’ ”

⁵¹ Siige, puma cita ca Setepano cuta jejemige egä, “Weene ätrunga căco gemi. Weene ngene atwana Acejiyame bau lica gemi. Weene Acejiyame me mene ätecija căco gemi. Weeme sasa kaakesaare liiyepu weene pepu gemi. Teepi lipu singi lica Aceji Seemo ne ätecijame, weene cuta piyepu. ⁵² Wăă, nuuja mename biname puga ge weeme kaakesaare cina lui ne niiya lica jaawenusi? Eewe, teepi niiya jaawenemusi iyeta mename biname bine! Teepi Acejiyame me mename biname bine budre me jaawenemusi lui cina mene jeitnăjujisi teeme Conocăco Kaakeseyame Yeesu me otni poto cidi me. Siige, ai padare weene walya mule ca teebine budre me itu yaaglepeye.

⁵³ Weene peete nemi lui cina Acejiyame me cotre mene ewademujiye, mename seemo cina lui cotre weebibine icărininujisi, yepä weene lica peei cotre bine jaawenemuye!”

Biname cina Setepano ne Kula ca Jibyecrisi

⁵⁴ Siige, pui mutre biname cina liba Setepano me mene itecijemige, teepi claabemete jepănisi, giricu bine etebecmisi teeme claabe name pi. ⁵⁵ Yepä, Aceji Seemo Setepano me trupa cabu baborage ge. Setepano cabu me ire acitige, Acejiyame me jamyacu apaclyera ne jepănige piyepu Yeesu ne jepănige aclajuteji ge Acejiyame me camu poto ca. ⁵⁶ Tabe jiicige, “Ire cabu me! Cane jepănenine dume äpăcuteji ge piyepu teebine, lui Acejiyame bau ca tăduji biname me äbituji, tabe aclajuteji ge Acejiyame me camu poto ime je!”

⁵⁷ Baborage ala cama pui mutre biname cina teeme tablame bine ime ca ermemisi, piba taatu Setepano bau me tuuwametnige, ⁵⁸ teebine babo cewe cabu ca wata iyeblingtisi, kula ca jibyecrisi. Teepi teeme acwabeja căbletăăpe ebmalemisi yepä mamye biname gome je, teeme ngii Saulo. ⁵⁹ Teepi Setepano ne jăje jibyecranisi, siige tabe mime Yageyame ne jejige egä, “Yageyame Yeesu, nacati căme seemo!” ⁶⁰ Tabe kokorare ca äăpednutige, piba babo tage ca jejige egä, “Yageyame, gone ngene taapecnute teeme poto cidi me ai niiya mule ne.” Tabe ai mene jiicige, siige budre äbitige.

8

¹ Yoo, Saulo singi ge Setepano me budre tääpume.

Saulo te Ätrunga Biname bine Mage Niiya Jaawenanemuge

Puirage bimu cabu poto biname cina gije abacitinisi ätrunga ingle biname bime ire-clota măpurage wawename Yerusalema je. Teepi iyeta ätrunga biname bine iyecräjemisi, siige teepi uucratni-ge cewe maramara me Yuudea piyepu Samariya probins ngalebora me. Ätyepăneji biname taatu icrajige Yerusalema je. ² Poto căngena ätrunga biname cina Setepano ne gape me ecitisi, mage ele ewăyisi.

³ Yepä, Saulo gije abacitige ätrunga biname bine äyeb lengame. Tabe mete yepăyepă ngalebora abacitanige, ätrunga biname bine sisecrerăjemige, siige magebi rooriye bine icranemige krokeciye mete bora me.

Samariya Cewe cabu ta Miiji Mene Jaajanemusi

⁴ Lui ätrunga biname bine iyecräjemisi, teepi otninisi cewe gaabegabe ta, Miiji Mene iyeta poto ta jejananemisi. ⁵ Pilipo ädige babo cewe Samariya me, puga biname bine

umle jebenemige Keriso poto cidi me, lui te biname bine niiya cabu ca yääsecräremuge. ⁶ Bucurage biname tomitomi cabu teepi cängena itecijemige Pilipo ngena mene jegananemige. Teepi iyeta teeme mene jitecijanisi, piyepu ciitaca mule bine jepänemisi, tabe lui bine jebenemige. ⁷ Niiya cable cina mage ala cama äsinisi bucurage biname cabu ca; piyepu biname lui bime ime ernge apineca cäco ge, piyepu biname lui eepanepana otni, teepi miiji me äbitininisi. ⁸ Yoo, peei name pi baborage gege puga ge Samariya cewe cabu je.

⁹ Pui babo cewe cabu yepä biname ngii Simona te enajige. Mage padare cama tabe Samariya biname bine cälu te ätime jaawenemuge teeme piiseba mule ca. Tabe jicemige egä tabe babo biname ge. ¹⁰ Iyeta biname pui babo cewe Samariya cabu, matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi teeme mene jäätecijsi, jicusi egä, “Tabe peese nyene biname lui Acejiyame me kokre cama gyene, lui ne yaainusi Babo Kokreyame ca.” ¹¹ Lecaleca padare cama teeme piiseba mule name pi biname cina mutäcäco läbitininusi, peei name pi teeme mene jäätecijanusi. ¹² Yepä, teepi liba Pilipo me mene jitecijisi, Miiji Mene Acejiyame te biname bine waadena poto cidi me piyepu Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba niiye ca äciseja ne ecatisi, rooriye magebi iyeta. ¹³ Simona cuta peei mene liba itecijige, teebine cuta niiye ca jicisäjisi Yeesu me ngii cabu. Peei ingwe gaabe ca, tabe Pilipo me mameta je enajige, piba cälu te jitige kokre mule gwidape piyepu ciitaca mule bine liba jepänemige, Pilipo lui bine jaawenemuge Aceji Seemo me kokre ca.

¹⁴ Yerusalema cabu lui ätyepäneji biname cina liba itecijemige egä Samariya biname cina itu yaacatepesi Acejiyame me mene ne, siige teepi piba Peteru Yoane naabibine jäätyepisi teeme bau me. ¹⁵ Teepi liba atyaramtäsi, Acejiyame ne puma ewejenäsi pui ätrunga biname bime täapume egä Aceji Seemo te pa labacitanegge teeme yepäyepä trupa cabu me, ¹⁶ ingle naace popi Aceji Seemo te camuge abacitana teeme nuuja biname cabu, yepä teepi niiye ca äciseja taatu itu yaacatepesi mime Yageyame Yeesu me ngii cabu. ¹⁷ Puma cita ca Peteru naabi Yoane ime icranemäsi teeme papa cabu, siige Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu abacitanige.

¹⁸ Simona liba jepänige egä Aceji Seemo te ätrunga biname bime trupa cabu babacitanige, ätyepäneji biname cina liba ime icranemäsi teeme papa cabu, tabe piba singi rarekaake ceerame Peteru Yoane naabibine, ¹⁹ jaajige teebibine egä, “Cuta cebine näcäreye peei kokre, egä cane lui biname cabu cäme ime laacitune, Aceji Seemo te piba labacituge teeme cabu me.”

²⁰ Yepä, Peteru teebine jejige egä, “Maane äte, mäame rarekaake cama ädi ngälu cäco niiya puupu me, ingle naace popi maane ngene bii jotwanite Acejiyame me owecu gwidape ne aletname rarekaake ca! ²¹ Maane äblicäco gäte cine cama gigri kaakesea wawenname, ingle mäame ngene atwana conocono gyene Acejiyame me opo gaabe. ²² Ebmali page ai niiya mule ne, Acejiyame ne ewejani mäame niiya ngene atwanena poto cidi me. Tabe pama meebine kälyä pa naawenege. ²³ Cane nääpänenine egä maane niiya claabe gäte cime kokre poto cidi me. Mäame niiya mule te meebine bii noomlige.”

²⁴ Puma cita ca Simona te Peteru Yoane naabibine jaajige egä, “Owecu, weene Yageyame ne ewejaneye cäme täapume egä nuuja peei niiya gwidape te, weene lui poto cidi me bii najiye, lica pagege äbita cäme täapume.”

²⁵ Siige, Peteru naabi Yoane Yeesu me ireclota poto cidi me liba jicemäsi, piyepu Yageyame me mene liba jegananemäsi, teepi peei ingwe ca acnenutäsi Yerusalema me. Cuta gaabe cabu liba aacliche, Miiji Mene jegananemäsi Samariya gawe biname yepäyepä cewe cabu ta.

Pilipo Miiji Mene Jejige Yepä Etiyopiya Gawe Biname ne

²⁶ Acejiyame me mename seemo te Pilipo ne jejige, “Maane amacnepi, uule poto me ädi, ngälu gaabe cabu atyaramtepi, lui gaabe gyene Yerusalema ca Gaasa me.” Yoo, ai taje biname lica waatnetnäjinusi peei gaabe cabu. ²⁷⁻²⁸ Siige, Pilipo amacnetnäjige,

abyemäriige. Yepä Etiyopiya gawe ngii biname puga ge gaabe cabu teeme cewe otnime. Tabe lui rarekaake ire atwi mope biname ge magebi tääpume lui te Etiyopiya gawe ne ire jaatwuge. Tabe itu lädepi Yerusalema me Acejiyame ne iiwärejame; tabe tacne-nutenige cewe me teeme älädnalädna gwidape cabu. Gaabegabe liba tädige, tabe Oogäräneji Mene bine secnemige, Acejiyame me menameyame Isaya lui bine soogäruji. ²⁹ Aceji Seemo te Pilipo ne jejige egä, “Ädi älädnalädna gwidape gome me.” ³⁰ Puma cita ca Pilipo uuwamige Etiyopiya biname mameta me, teebine jitecijige Isaya me Oogäräneji Mene acnema cabu. Tabe teebine itemlige egä, “Nää, iyeta umle gäte ai mene lui ecnenenemite maane?”

³¹ Etiyopiya biname te jejige egä, “Cane lipu umle äbita; nuuja biname liba lica pisi nyene cebine abiberäjame?” Tabe piba Pilipo ne jejige, “Tacenuti älädnalädna gwidape cabu, cäme gome adna-ti!” ³² Age peei neeneneni Oogäräneji Mene pargi Yeesu poto cidi me tabe lui bine aacnenige:

‘Tabe epu maamoi pana, aglime lui ne ecanisi.

Tabe maamoi plongo pana, lui te bojäcu yaanajuge teeme ngäli liba jaaclanimusi.

Tabe nuuja mene lica.

³³ Teepi ajiri me jebenisi teebine, yepä äwärimta biname lica ge teeme tääpume.

Nuuja biname te äblicäco mene iicana teeme ingwe kaakesaare poto cidi me,

ingle naace popi teeme ireclota ai gawecewe cabu ngälu bii joomlige.”

³⁴ Siige, pui biname te Pilipo ne jejige, “Cebine naji, laati ne peei mename biname te jeitnenige? Teeme tääpume aitänenige, coo nuuja biname ne jeitnäjenige?” ³⁵ Pilipo piba gije abacitige mene me. Tabe jegednige peeirage mene pargi cabu ca, piba teebine jejanige Miiji Mene Yeesu poto cidi me. ³⁶ Teepi liba gaabe cabu aaclige, niiye gome atyaramtäsi, piba pui biname te jejige egä, “Agesa niiye. Nää, maane lipu gäte cebine niiye ca äcisejame Yeesu me ngii cabu?” ³⁷ Pilipo te jejige teebine egä, “Yoo, cane miiji gäne meebine niiye ca äcisejame mäame ngenecu bora liba ätrunga pisi nyene.” Tabe jejige egä, “Yoo, cane jitrungenine egä Yeesu Keriso lui Acejiyame me bägrä gyene.”

³⁸ Pui biname liba mene jejige teeme kaakeseayame te älädnalädna gwidape iibaname, piba Pilipo piyepu Etiyopiya biname niiye cabu me äglenutäsi, siige Pilipo piba Yeesu me ngii cabu jicisäjige teebine. ³⁹ Teepi liba tarpatäsi niiye cabu ca, mime Yageyame me Seemo te Pilipo ne ecatige. Pui biname te teebine ingwe ca lica jepänige; yepä, gege cama teeme gaabe cabu ädige. ⁴⁰ Pilipo piba jepänige egä tabe lui babo cewe ngii Asotus cabu jage. Puma cita ca tabe ädige, iyeta cewe cabu ta Miiji Mene jejanemige, ngälu siige Kesarea cewe me atyaramtige.

9

Saulo Ätrunga Biname me Äbitige

¹ Peei padare cabu Saulo te biname bine drämä ca jebenemige egä tabe singi Yageyame me ätrunga biname bine budre me aglecame. Tabe iiwäreja mope biname bau me ädige, ² teebine itemlige peba ceerame egä tabe peei peba cama miiji gyene Israela biname bime abasecretna mete yepäyepä cabu me abacitaname, lui cina babo cewe Damaseko ngalebora jage. Saulo singi ge peei peba bine naace tääpume päpäname, egä tabe liba biname bine jääpänemuge lui cina Yageyame me gaabe cabu waatninusi, magebi piyepu rooriye, siige peei peba te conocäco yääcäruge oomlemame, Yerusalema me waadename.

³ Saulo liba babo cewe Damaseko mameta atyaramtige, piba taatu apaclyera te carbe cabu ca teebine tuungepmalige. ⁴ Tabe itramige gawe cabu me, tagepogogo piba itecijige egä, “Saulo, Saulo, maane ngenome cebine niiya nawenanenite?”

⁵ “Babo Biname, baa maane laasi näte?”

“Cane Yeesu säne, maane lui ne niiya nawenenite. ⁶ Abujängti, ädi babo cewe me, cane puma mene pa naajene maane ngena wawename.”

⁷ Saulo cama lui biname cina eclige, teepi imyemutemige mene cäco. Teepi tage-pogogo itecijemige, yepä nuuja biname ne lica jepänisi. ⁸ Siige, Saulo gawe cabu ca abujängtige, irecu aasatige, yepä äblicäco ge päpäna gwidape bine. Teepi peei name pi teeme ime joomlisi, eweclujisi, Damaseko cewe me ecanisi. ⁹ Nesae bimu ngalebora tabe äblicäco ge päpäna. Pui padare cabu tabe deedei piiyepu niiye cäco enajige.

¹⁰ Puga ge Damaseko cewe je yepä ätrunga biname ngii Ananiya. Yageyame teebine wama pana jejige egä, “Ananiya!”

Tabe jejige, “Yageyame, cane age säne.”

¹¹ Yageyame piba teebine jejige egä, “Abujängti, ädi yepä gaabe cabu me, pui gaabe ngii Conocäco ge. Puma Yuuda me mete cabu je maane itemlepi yepä Taasu cewe biname täapume, teeme ngii Saulo. Tabe irecu ätumutenige. ¹² Tabe Saulo te wama pana yepä biname ne bii jepänige, ngii Ananiya, teeme mete me lui te tabacitige, ime aacitige teeme papa cabu, piba tabe cääri irecu aasatige.”

¹³ Ananiya jejige, “Eewe, Yageyame! Bucurage biname cebine itu najanepesi ai biname poto cidi me, tabe lipu baborage niiya jaawenemuge mäame biname bine Yerusalema ngalebora je. ¹⁴ Tabe peba cama Damaseko me tädumi, cuta peei peba cabu conocäco pisi nyene modamoda iiwäreja biname bime bau ca iyeta biname bine oomläjecame Acejiyame me ngii lui cina yaawejanusi.”

¹⁵ Puma cita ca Yageyame te jejige, “Maane äte, teeme bau me ädi, ingle naace popi cane teebine itu jaajepene cäme kaakesea wawename, cäme ngii aitnejame nuuja gawe biname bime bau me, piiyepu maramara gawecewe mope biname bime bau me, cuta piiyepu Israela biname bime bau me. ¹⁶ Cane cämämu teebine pa jaawabepene iyeta mäpu tabe lui pagege päpäna cämiji pi.”

¹⁷ Siige, Ananiya ädige, pui mete me abacitige, piba ime aacitige Saulo me papa cabu. Tabe jejige egä, “Cäme biname Saulo, Yageyame Yeesu lui mäame bau me taboclomtumi gaabe cabu maane liba aima tädumete, tabe te cebine bii nätyepige, ingle naace täapume maane cääri päpäname piiyepu Aceji Seemo te mäame trupa cabu abacitame.” ¹⁸ Piba taatu cibu idre pana gwidape cina taatramige Saulo me irecu cabu ca. Tabe piba irecu aasatige ireme. Tabe abujängtige; piba Ananiya teebine niiye ca jicisäjige Yeesu me ngii cabu. ¹⁹ Tabe liba deedei äbitige, teeme kokre te cääri piba tacnenutige.

Saulo te Miiji Mene Jejananemige poto Damaseko Abasecretna Mete cabu je

Nesae bimu cama Saulo ätrunga biname cama enajige Damaseko cewe je. ²⁰ Tabe conocäco ädige poto abasecretna mete me, gije abacitige mene jajanename egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene.

²¹ Iyeta lui cina itecijemige, cälu te jitemige, teemeteme ätemläjinisi egä, “Baa, agesa tabe lui te Yerusalema je pui biname bine yaaglecimuge lui cina Yeesu me ngii yaawejanusi? Tabe pama aima tädumi, ingle naace popi tabe singi ätrunga biname bine oomläjecame modamoda iiwäreja biname bime bau waadename!”

²² Yepä, Saulo me mene kokrerage äbitige. Tabe toraca conocäco Yeesu ne jewabudnitige, jejemige egä, “Tabe peese nyene lui ne Israela biname cina jewagrijanisi teebibine niiya cabu ca äsecerame.” Siige, Damaseko cewe je lui Israela biname, teepi äblicäco ge teeme mene awecnista.

²³ Bucurage bimu ingwe ca, poto Israela biname cina abasecretnige, mene jitransi Saulo ne aglime. ²⁴ Yepä, nuuja biname te teebine jejige teepi ngena mene jitransi. Ciiye bimu teepi cewe grana gome ire jetwisi teebine aglime. ²⁵ Yepä, ciiye cabu Saulo me binamewale cina teebine ecanisi cewe kula caale gome me. Puma cita ca teebine baborage diiba ngalebora isinglantisi, kula gaga cabu ca iyinisi gawe me.

Saulo Yerusalema Ngalebora je

²⁶ Saulo piba Yerusalema me ädige. Tabe singi ätrunga biname cama alenglecäjame, yepä teepi Saulo me mene lica jecatisi egä tabe lui toraca ätrungayame gyene. Teepi iyeta wälu ge teeme tääpume. ²⁷ Puma cita ca Banaba teebine itityärige, ecanige ätyepäneji biname bime bau me. Banaba teebibine jejananemige Saulo lipu mime Yageyame ne itu jääpänepi Damaseko gaabe cabu, piyepu Yageyame te ngena mene itu jaajepi teebine. Tabe cuta piyepu jeitnige Saulo te mene Yeesu me ngii cabu lipu wälu cäco jaajananemepi Damaseko cewe cabu je. ²⁸ Saulo peei name pi ten cama enajige piyepu Yerusalema ngalebora ta otnetnäjige. Tabe mene wälu cäco jiicemige mime Yageyame me ngii cabu. ²⁹ Puga ge Israela biname lui Griik mene ca jiicemusi. Tabe ten cama mene jiicemige, teebibine jiseblecäjemige, yepä teepi singi ge teebine aglime. ³⁰ Ätrunga biname liba umle äbitininisi ai poto cidi me, teepi Saulo ne ecanisi Kesarea malu cewe me, puma cita ca teebine jityepisi Taasu cewe me.

³¹ Siige, piba iyeta ätrunga ingle biname cina Yuudea, Galilaya, piyepu Samariya gawe cabu poode jepänanisi. Teepi kokre äbitininisi, piyepu bucurage me äbitininisi Aceji Seemo me ätityera name pi, piyepu Yageyame me opo gaabe je teepi cängengarage icrajige.

Peteru Ädige Cewe Neeneni Luuda piyepu Yoopa me

³² Peteru iyeta cewe ta otnetnäjige. Nuuja taje tabe ädige Luuda me, Acejiyame me biname bine puma engräjemige. ³³ Puga tabe biname ne jepänige ngii Aenea lui me ime ernge apineca cäco ge. Eit kämäge ngalebora tabe äblicäco ge teeme ute puupu cabu ca arpinenta. ³⁴ Peteru teebine jejige egä, “Aenea, Yeesu Keriso te meebine miiji naawenenige. Arpinanti, määme ute gwidape emacetnäjemi!” Siige, Aenea piba taatu arpinantige. ³⁵ Iyeta biname cina lui Luuda piyepu Saronä cewe ngalebora icrajige, Aenea ne jepänisi. Teepi piba mime Yageyame bau tatatrongäraninisi.

³⁶ Puga ge Yoopa cewe cabu yepä magebi ngii Tabita lui ätrunga biname gwene. Yoo, teeme Griik ngii lui Dooka, peei me aboclomta lui diiya. Iyeta padare tabe miijimiji kaakesea jaawenemuge, owecumete biname bine yäätityäremuge. ³⁷ Peeper padare cabu teebine pita te jwoomlige, siige budre äbitige. Teepi teeme budrekaake ne jucisäjisi, cabu je lui mete puupu, pui cabu ocitisi. ³⁸ Yoopa cewe cudecewe lica ge Luuda cewe ca. Peeper name pi Yoopa je ätrunga biname liba umle äbitininisi egä Peteru lui Luuda cewe cabu jage, teepi neeneni biname bine jäätyepisi teeme bau me mene cama egä, “Owecu, wata tädepi cime bau me.” ³⁹ Siige, Peteru piba amacetnäjige, ten cama ädige. Tabe liba Yoopa me atyaramtige, teepi ecanisi pui cabu puupu me. Iyeta cuublacubla cina teebine jowaclomtisi, ele jolwisi, maramara asigreräja gwidape Peteru ne piba jewabäjisi, Dooka lui bine itu yaaterutäjemepi tabe liba ireclota ge. ⁴⁰ Siige, Peteru iyeta biname bine iyebhengemige peei puupu cabu ca, kokorare ca piba äpednu-tige Acejiyame bau irecu ätumutame. Puma cita ca tabe atatrongtige budrekaake bau me, jojige teebine egä, “Tabita, arpinanti!” Tabe irecu aasatige, Peteru ne liba jepänige, piba adnatige. ⁴¹ Peteru teebine ime ca jwoomlige, owejängtige. Tabe piba tesoglecemige ätrunga biname bine cuta cuublacubla bine iyeta, teebibine jewabemige egä Tabita ireclota gwene. ⁴² Iyeta Yoopa ngalebora biname cina itecijemige ai poto cidi me, siige bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi. ⁴³ Peteru poto bimu cama Yoopa je enajige, biname ngii Simona teeme mete cabu. Simona me kaakesea lui cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge maramara kaakesea tääpume.

10

Koroneliyo te Peteru ne Ala Tesoglige

¹ Puga ge Kesarea cewe je yepä biname ngii Koroneliyo lui ge mope biname Rooma cubu biname bime yepä sange tääpume. Pui sange ne yaainusi ‘Italiya Sange’ ca.

² Tabe babo singi irecu ätumuta mule täápume. Tabe piyepu teeme inge biname iyeta Acejiyame ne yaawejanusu. Teeme ätityera baborage ge Israela owecumete biname bime täápume, piyepu tabe jäje irecu lätumutanuge Acejiyame bau me. ³ Yoo, yepä mämlebimu me trii oklok poto cidi me, tabe wama pana pajecurage jepänige mename seemo ne, lui tädige, teebine jejige egä, “Koroneliyo!”

⁴ Tabe pui mename seemo ne wäluwälu ire jetwige, piba jejige egä, “Yageyame, ngena gyene?”

Mename seemo te jejige egä, “Acejiyame te ngenecu miiji gyene mäame irecu ätumuta täápume piyepu mäame owecu mule täápume. Tabe singi ge meebine miiji mene jajime.

⁵ Page Yoopa me mäame biname bine jityepimi yepä biname ne ärngime teeme ngii Simona Peteru. ⁶ Nuuja biname ngii Simona lui te cibi tääpe bine yaamacetnäjemuge, tabe teeme mete cabu enajenige. Pui mete lui malu ligi jage.” ⁷ Siige, mename seemo te liba peei mene teebine bii jejige, piba abyemäriige. Puma cita ca Koroneliyo ala taasoglicige teeme neeneneni mete kaakesea biname bine piyepu yepä cubu biname ne, lui tage teeme miiji kaakeseyame, cuta lui te Acejiyame ne yaawejanuge. ⁸ Koroneliyo teebibine jääjänige ngena te bii bäbitige, siige piba Yoopa me jäätyepänige.

Peteru Babo Gwidape ne Wama pana Jepänige

⁹ Nuuja bimu teepi liba gaabe cabu jage Yoopa cewe mameta atyara, peei padare Peteru piba jegelige mete toro cabu lui puupu cabu me irecu ätumutame. Bimu duusa mameta ge. ¹⁰ Peteru loolo me cewe te joomlige, tabe singi deedei tääpu mage. Deedei gädnäja trämä, tabe wama pana jepänige, ¹¹ dume te iitnige, puma cita ca yepä gwidape te gawe me täinige, lui babo daamledamle cäbletääpe pana ge; teeme fooa mutre ca siyiniisi gawe me. ¹² Puga ge pui gwidape papa cabu maramara cibi piyepu biicwale piyepu glunubora ele. ¹³ Piba tagepogogo te jejige teebine egä, “Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemi!”

¹⁴ Yepä, Peteru jejige, “Eewe, Yageyame, cude gemi! Cane umle cäco gäne gwidape ärngäja lui gemi cude cime täápume, coo piyepu lui gemi cibucibu lica.”

¹⁵ Pui tagepogogo te cuta jejige, “Maane gone gwidape bine yaainemute cude ca, Acejiyame lui bine cibi me itu jaawenemepi!” ¹⁶ Nesae gäabu liba pepu äbitige, peei cäbletääpe ne gwidape cama piba cabu me ewecnistisi.

¹⁷ Peteru mage ngene jotwananige teeme wama pana mule me aboclomta poto cidi me. Puirage padare lui biname bine Koroneliyo itu täätyepämi, teepi Simona me mete ne jepänänisi, siige mete gaabe gome jaaclajutänige. ¹⁸ Teepi ala abayänisi, biname ne itemlänisi egä, “Pisi nyene, nää, biname ngii Simona Peteru?”

¹⁹ Peteru te liba ngene jotwananenige peei wama pana mule me aboclomta poto cidi me, Aceji Seemo te piba teebine jejige egä, “Ire! Nesae biname age tämi, meebine näärngenänisi. ²⁰ Maane amacetnäji, äini, gone däägudägu läbitute ten cama otnime, inge cane te bii jäätyepänine teebibine.” ²¹ Siige, Peteru äinige, pui biname bine jejemige, “Cane age säne weene lui biname ne jirngeniye. Weene ngenome tujiye?”

²² Teepi jejänisi egä, “Cubu mope biname Koroneliyo te nityepämi. Tabe miijirage biname gyene, lui te umle gyene Acejiyame ne awejena, piyepu iyeta Israela biname ngenecu miiji gemi teeme poto cidi me. Acejiyame me conocäco mename seemo te Koroneliyo ne tejumi meebine asoglecame teeme mete me otnime, naace täápume tabe mäame mene äteciyame.” ²³ Siige, Peteru pui biname bine mete me ääsinglentänige yepä ciye cama ute me.

Peteru Atyaramtige Koroneliyo me Mete me

Nuuja bimu tabe amacetnäjige, siige ten cama ädige. Poto ätrunga biname Yoopa cewe cabu ca ten cama eclige. ²⁴ Yepä bimu ingwe ca, Peteru atyaramtige Kesarea cewe me, Koroneliyo luma teebine jewagriige. Koroneliyo cama puga ge teeme inglewale

piiyepeu poto binamewale, tabe lui bine tesoglecemige. ²⁵ Peteru liga mete me abacitige, Koroneliyo teeme bau ädige, kokorare ca teeme gome äpednutige, ²⁶ yepä, Peteru teebine ewejängtige, jejige egä, “Abujängti! Cane cuta biname gäne.” ²⁷ Peteru Koroneliyo ne mene jejanige egäcäro teepi mete me abacitäsi. Tabe puma pui biname bine jepänemige. ²⁸ Tabe jejemige egä, “Weene umle gemi egä cime Israela biname bime cotre pisi nyene egä, cine lica ädära coo abasuta nuuja gawe biname cama. Yepä, Acejiyame cebine nabiberäjumi egä: ‘Gone nuuja biname ne jäägyuye, gone teebine cude me jaawenuye.’ ²⁹ Peei name pi maane liba cebine nasoglumete, cane tädine meebine ädärame, ngänu gyene maane Israela biname lica gäte. Siige, cane page näätetlenine, maane cebine ngenome nasoglumete?”

³⁰ Koroneliyo jejige, “Nesae bimu liba bapirige, cane piba mämlebimu me trii oklok poto cidi me, page liiyepu ge, cäme mete cabu irecu tätumutanumene. Piba taatu yepä biname te, lui me cäbletääpe apaclyäreji cama ge, cäme opo gaabe teclajutumi, ³¹ najumi egä, ‘Koroneliyo, Acejiyame te mäame irecu ätumuta mene bii bitecijige, cuta nääpänige maane owecumete biname bine lipu yäätityäremute. ³² Maane Yoopa me mäame biname bine jityepemepi, yepä biname ngii Simona Peteru bau me. Tabe lui nuuja Simona me mete cabu jage, lui te cibi tääpe yaamacetnäjemuge. Teeme mete lui malu ligi jage.’ ³³ Puma cita ca cane biname bine tityepemumene meebine lowejutame, siige baborage eso maane lipu tädite. Page cine age temi Acejiyame me opo gaabe je, meebine naawagrijenisi maane cibibine umle wawenname Yageyame te ngena mene naajumi jajime.”

Peteru me Mene

³⁴ Siige, Peteru Koroneliyo naabibine mene jejemige egä, “Cane page umle bäbitine lipu toraca gyene egä Acejiyame te yepä pana ire nitwenininige. ³⁵ Tabe singi iyeta gawecewe biname bime tääpume, lui cina teeme ngii yaawejanusi piiyepeu miiji taatu mule bine jaawenemusi. ³⁶ Weene umle gemi Acejiyame lui mene Israela biname bime bau itu jityepuji egä poode pisi nyene Acejiyame cama Yeesu Keriso name pi. Tabe Yageyame gyene iyeta biname bime tääpume. ³⁷ Weene umle gemi ngena itu äbituji Galilaya je piiyepeu iyeta poto Israela gawe cabu ta pui padare ingwe gaabe ca, Yoane liba mene jejemuji niiye ca äciseja poto cidi me. ³⁸ Weene umle gemi Yeesu Nasareta ceweyame poto cidi me, Acejiyame te lipu teeme cabu Aceji Seemo ne ecituji cuta kokre ne ecituji. Yeesu iyeta poto ta waatnetnäjuge, miijimiji mule jaawenemuge, piiyepeu iyeta biname bine miiji me jaawenemuge lui cina Satani me kokre cabu yaacrajuge, ingle Acejiyame lui ten cama ge. ³⁹ Cine ire arbi biname gemi iyeta mule tääpume Yeesu lui bine itu jewenemuji Israela biname bime gawe cabu cuta piiyepeu Yerusalema ngalebora je. Teepi teebine budre me jewenujisi baarge uli cabu äbyera ca. ⁴⁰ Yepä, nesae bimu ingwe gaabe ca Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji, piiyepeu cuta eboclomtuji, ⁴¹ lica iyeta biname bime bau me, yepä cime bau me. Cine ire arbi biname gemi, tabe lui bine itu nijinuji ai kaakesea tääpume. Yeesu me budre piiyepeu arpinenta ingwe ca cine ten cama deedei erwäjujisi cuta piiyepeu niiye enujisi. ⁴² Yeesu cibibine nijinuji biname bine Miiji Mene jajanenname, piiyepeu aitnejame egä tabe peese nyene Acejiyame lui ne atrana biname me jewenuji ireclota biname piiyepeu budre biname bime tääpume. ⁴³ Iyeta sasa mename biname cina mene jeitnuijisi teeme poto cidi me, jiiicemujisi egä iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, Acejiyame teeme niiyaniya mule cabu ca kälyä cire jaawenemepi Yeesu me kokre name pi.”

Aceji Seemo te Nuuja Gawe Biname bime Yepäyepä Trupa cabu Abacitanige

⁴⁴ Peteru liba mene iicema cabu je, Aceji Seemo te abacitanige iyeta lui cina teeme mene jitecijisi. ⁴⁵ Israela ätrunga biname lui cina Peteru cama seclige Yoopa ca, teepi cälu te jitemige Acejiyame liba teeme ätityerayame Aceji Seemo ne cuta nuuja gawe biname

bime cabu ecitanige. ⁴⁶ Teepi teebibine jitecijemisi maramara tagepogogo ca iicema je piiyepu Acejiyame me kokre ne awepyeräja je. Peteru piba jejemige egä, ⁴⁷ “Aceji Seemo te ai biname bime cabu babacitige tabe uja lipu tabacitanuji mime cabu me. Nää, miiji gyene nuuja biname te teebibine iibaname, teepi liba niiye ca äciseja ne acatame Yeesu me ngii cabu?” ⁴⁸ Tabe puma cita ca Koroneliyo naabibine jejemige Yeesu Keriso me ngii cabu niiye ca äciseja acatame. Teepi pui kaake poto ca Peteru ne jejisi poto bimu cama ten cama lenajame.

11

Peteru Mene ne Jeitnige Yerusalema Ätrunga Biname bime bau me

¹ Yuudea gawe cabu ta ätyepäneji biname piiyepu iyeta ätrunga biname cina itecijemige egä nuuja gawe biname cina Acejiyame me Miiji Mene ne itu secatumesi. ² Peteru liba ädige Yerusalema me, puga ge poto ätrunga biname lui singi gemi nuuja gawe biname cina Acejiyame me cewecu ne acatame, teeme tääpe matikolä iirputa ca Israela biname pana äbitame. Teepi peei name pi Peteru ne jiyingäjisi egä, ³ “Maane lipulipu labacitepete nuuja gawe biname me mete cabu me, lui Israela biname lica gyene piiyepu lui me tääpe ne lica ituge iirputa mime pana. Maane cuta piiyepu deedei teta cama läbitepete? Maane peei lui mime cotre ne jaatropangtepete!” ⁴ Peei äingeja mene name pi Peteru teebibine jejananemige iyeta lui itu läbitepesi pui mule me agedna cabu ca. Tabe apu jiicige egä:

⁵ “Yoo, cane liba Yoopa cewe cabu irecu lätumutepene, cane piba yepä gwidape ne wama pana jääpänepene. Peei gwidape lui daamledamle cäletääpe pana ge, teeme foomutre ca säinepesi gawe me, siige cäme mameta me liibepi. ⁶ Cane piba ngalebora me cängena ire jaatwananepene. Puga cibi gwidape bine piiyepu cibi cäco gwidape, biicwale, glunubora ele bine jääpänemepene. ⁷ Cane puma cita ca tagepogogo nätecijepi, cebine lui najepi egä, ‘Peteru, arpinanti, eglecemi, erngäjemi!’ ⁸ Yepä, cane jaajepene, ‘Eewe, Yageyame, cane umle cäco gäne nuuja cude cibi piiyepu cibi cäco gwidape cäme tage cabu acita.’ ⁹ Pui tagepogogo mene cabucewe ca piba neeneneni me najepi, ‘Gone yaainute cibi cäco gwidape ca Acejiyame lui ne cibi me jaawenuge.’ ¹⁰ Nesae gääbu pepu läbitepi, siige piba pui gwidape bine iyeta yaawecnemepi cabu me. ¹¹ Puirage padare nesae biname lui bine cäme bau täätyepämepi Kesarea cewe cabu ca, teepi mete me tatyaräpesi, cane lui mete cabu nanajepi. ¹² Aceji Seemo te cebine najepi pui biname cama wata otnime. Siige, ai siks ätrunga biname cina Yoopa ca cane cama yaaclepi Kesarea me. Puga cine iyeta Koroneliyo me mete me yääbäcnepesi. ¹³ Koroneliyo piba cibibine nijipi tabe lipu mename seemo ne jääpänepi, teeme mete cabu lui aclajuteji, jaajepi teebine egä, ‘Maane biname bine jityepemepi Yoopa me yepä biname ne arwojutame, teeme ngii Simona-Peteru. ¹⁴ Tabe meebine mene pa naajepi maane piiyepu mäame inglewale lipulipu niiya mule cabu ca äsecerame.’ ¹⁵ Siige, cane liba gije labacitepene mene me, Aceji Seemo te piba teeme yepäyepä trupa cabu me labacitanepi, ai ätrunga mule agedna cabu je mime trupa cabu lipu abacitanuji. ¹⁶ Cane piba mime Yageyame me mene ngene jaapecnepene tabe lipu tiicuji egä, ‘Yoane lipu niiye yaacituge biname bime papa cabu niiye ca äciseja tääpume, Acejiyame te pepu Aceji Seemo weeme trupa cabu pa yaacitanepi.’ ¹⁷ Cäme tääpume pajecu gyene egä Acejiyame pui nuuja gawe biname bime trupa cabu yepä pana Ätityerayame ne yaacitanepi tabe lui ne mime cabu itu ecitanuji, mine liba Yageyame Yeesu Keriso ne niinäce jitrungujisi. Nää, cäme kokre pisi nyene Acejiyame ne iibaname teeme Ätityerayame ne ceerame? Eewe, äblicäco!”

¹⁸ Siige, ätrunga biname cina Peteru me mene liba jitecijisi, teepi pui äingeja mule ne piba ebmalisi, Acejiyame me ngii ewepäntisi, jiicisi egä, “Acejiyame padare cuta

yääcäremepi nuuja gawe biname bine atatröngärame teeme niiyaniya mule cabu ca toraca ireclota ne päpäname lui ngälu cäco gyene.”

Mene Antiyoka Ätrunga Ingle Biname bime poto cidi me

¹⁹ Ätrunga biname cina Yerusalema cabu ca uucratnuji maramara gawe cabu me, teeme mäpu ireclota name pi Setepano me budre ingwe ca. Poto cina cudecewe me eclige Poenikiya, Kupro, piyepu Antiyoka me. Teepi Israela biname taatu bine Miiji Mene jejananemisi. ²⁰ Yepä, poto ätrunga biname cina Kupro curä piyepu Kurene gawe cabu ca cuta Antiyoka cewe me eclige. Teepi puga mene jejananemisi biname bine lui Israela biname lica gemi, teebibine umle jewenemisi Miiji Mene mime Yageyame Yeesu poto cidi me. ²¹ Mime Yageyame me kokre ten cama ge, peei name pi bucurage biname cina mime Yageyame bau me tatatröngärinisi, teebine jitrungisi.

²² Idre ecanisi peei mule poto cidi me Yerusalema ätrunga biname bime bau me. Teepi puma cita ca Banaba ne Antiyoka cewe me jityepisi. ²³ Siige, Banaba liba atyaramtigel Antiyoka me, jepänige Acejiyame te biname bine lipu miiji itu jaawenemepi. Tabe Banaba te piba gege äbitige, teebibine iyeta bäärmijegedne-mige mime Yageyame ne toraca ätrungame, teeme gome cängena lenajame. ²⁴ Yoo, Banaba miijirage biname ge, teeme ätrunga baborage, piyepu Aceji Seemo me kaakesea te teeme cabu babo äbitige. Siige, bucurage biname cina Yageyame ne jitrungisi teeme mene name pi.

²⁵ Banaba puma cita ca Taasu cewe me ädige Saulo ne ärngime, ²⁶ liba jepänige teebine, ecanige Antiyoka cewe me. Yepä kämäge ngalebora teepi puga ätrunga biname cama abasutinisi, bucurage biname bine ebiberäjämäsi. Antiyoka je teepi Keriso me binamewale bine ciitacarage einemisi egä ‘Kristiyan’.

²⁷ Pui padare poto Acejiyame me mename biname cina Yerusalema ca eclige Antiyoka me. ²⁸ Teeme yepä te ngii Agabu abujängtige, Aceji Seemo me kokre ca mene jicige egä, “Gane padare mameta gyene otni iyeta gawe cabu ta.” Yoo, pui gane padare te täduji Klaudiyus liba enajuji Rooma Mopeyame täöpume. ²⁹ Ätrunga biname cina mene jitransisi rarekaake ätyepame teeme biname bine Yuudea gawe cabu ätityerame. Laatibi rarekaake cama, teepi yootonisi. Bucurage rarekaake cama biname cina, teepi bucurage icranemisi; rarekaake cäco biname lui, teepi nesae icranemisi. ³⁰ Siige, pui rarekaake jityepemisi Banaba piyepu Saulo cama Yuudea ätrunga ingle mutre biname bime bau me.

12

Heroda te Ätrunga Biname bine Mäpu cabu Icranemige

¹ Pui padare Mope Biname Heroda gije abacitige poto ätrunga biname bine mäpu cabu acranecame. ² Tabe cubu biname bine jejemige Yoane me naane Yakobu ne budre me aglime cubu turikä ca. ³ Heroda liba umle äbitige egä poto Israela biname cina singi ge pepu agleca mule täöpume, tabe piba cuta Peteru ne joomlige. Pui te äbitige Israela biname bime trii padare ngalebora, teepi liba uutneca cäco buluduu bine yäärwäjusi. ⁴ Yoo, Peteru ne liba joomlisi, teepi piba teebine krokeciye mete cabu me isinglantisi, awamuta biname bime ime cabu ecitisi. Yoo, puga ge fooa sigu awamuta biname; yepä sigu lui fooa biname cama, cuta iyeta nuuja sigu piyepu. Siige, Heroda ngene jotwanige Peteru ne atraname biname sobe cabu Israela biname bime Äsuplengta trii ingwe poto ca. ⁵ Siige, Peteru krokeciye mete cabu enajige, yepä ätrunga biname cina Acejiyame ne jäje yaawejanusi teeme poto cidi me.

Peteru Krokeciye Mete cabu ca Tasatige

⁶ Lui bimu cabu Heroda singi ge Peteru ne acaname krokeciye mete cabu ca biname sobe cabu atraname, pui bimu me niinäce gaabe ciye cabu, Peteru ute ogrige neeneni awamuta biname bime cole je. Tabe ätäyäneji ge neeneni ayana seea ca, piyepu cuta

poto awamuta biname puga ge krokeciye mete grana gome. ⁷ Piba taatu Yageyame me mename seemo puga aclajuteji ge Peteru mameta gome, piyepu apaclyera te tuungep-malige puupu cabu me tabe luma enajige. Pui mename seemo te Peteru ne palace gome joomlige, elotnicige arpinentame, jejige egä, “Wata arpinanti!” Puirage padare ayana seea cina aatramige Peteru me ime cabu ca. ⁸ Mename seemo piba jejige, “Määme baagi ca amlemalti, ernge gwidape aasigräri!” Peteru pui jaawenige, siige mename seemo piba jejige, “Määme acwabeja cäbletääpe ca ätrugäri, cane cama tädi!” ⁹ Peteru teebine ingwe icwige krokeciye mete cabu ca, yepä tabe umle lica ge egä mename seemo te ngena jewenenige, nää toraca gyene coo lipu. Tabe apu jengenige egä, “Cane pama wama ogrenine.” ¹⁰ Teepi niinäce sigu awamuta biname bine sisuplengemäsi, puma cita ca nuuja sigu ne sisuplengemäsi, siige ceräcerägääbu tatyaramtäsi ayana grana gome me cewerage abacitame. Pui gaabe te teemämu äpäcutige, siige teepi asatäsi, mete me otni gaabe cabu aalige, piba taatu mename seemo te Peteru ne ebmalige.

¹¹ Peema cita ca Peteru toraca umle äbitige ngena te bäbitige teeme tääpume. Tabe jiicige egä, “Ai lui toraca ge! Yageyame te teeme mename seemo ne tityepige, cebine Heroda me ime cabu ca nasatige piyepu iyeta niiya gwidape cabu ca Israela biname cina lui singi gemi cäme bau wawename.”

¹² Peteru pui ingwe ca ädige Yoane-Mareko me mage Mariya teeme mete me. Bucurage biname puga tabasecretnumi, irecu ätumutanisi. ¹³ Peteru puutucu gaabe ne seyäjige, piba mete kaakesea ngulebägrä ngii Rooda toclige ireme. ¹⁴ Tabe liba Peteru me tagepogogo opo ewatnige, tabe gege name pi uuwamige, puutucu gaabe ne lica jiihnige, yepä mete me cääri abacitige, jejemige egä, “Peteru pisi nyene puutucu je.” ¹⁵ Teepi jojisi egä, “Buduma gäte maane!” Yepä, Rooda jejemige, “Ai lui toraca mene gyene!” Puma cita ca teepi jowecnistisi, “Peei lui pama teeme mename seemo gyene!”

¹⁶ Iyeta pui padare Peteru gaabe ne seyäjänige. Siige, teepi liba gaabe ne jiihnisi, cälu te jitemige Peteru ne päpäname. ¹⁷ Peteru teebibine ime ca bojä jewenemige, jejemige Yageyame te lipu teebine sisatige krokeciye mete cabu ca. Peteru piba jejemige egä, “Yakobu* naabibine jejemepeye ai mule poto cidi me.” Siige, tabe teebibine ebmalemige, nuuja gome me ädige.

¹⁸ Krokerage liba, awamuta biname cina mage teemeteme äcnecininisi egä, “Peteru liiyeme bädige?” ¹⁹ Piba Heroda teebibine jejemige Peteru ne ärngime, yepä teepi lica jepänisi. Puma cita ca Heroda awamuta biname bine itemlemige, siige teeme cubu biname bine jejemige pui awamuta biname budre me acraname.

Pui ingwe gaabe ca, Heroda Yuudea gawe cabu ca ädige Kesarea gawe cabu me puma matikolä lenajame.

Heroda me Budre poto cidi me

²⁰ Heroda mage claabe ge Turo piyepu Sidona cewe biname cama, peei name pi teepi gigri otninisi Heroda cama mene me. Teepi Heroda me mete ire atwiyame ngii Blasto bau me niinäce seclige, teebine teeme biname me jewenisi. Siige, piba Heroda bau me eclige, teebine itemlisi poode ten cama äbitame, inge naace popi teepi teeme deedei gwidape yaawadanemusi Heroda me gawecewe cabu ca.

²¹ Puma cita ca Heroda bimu ne ecitige, siige teeme mararage cäbletääpe ne pui bimu cabu asigräri, adnatige teeme atrana puupu cabu, puma cita ca biname bine mene jejananemige. ²² Biname cina ala cama jiihemisi egä, “Biname pana mene lica gyene peei, yepä uuje gyene!” ²³ Piba taatu Yageyame te mename seemo ne tityepige. Tabe Heroda ne budre pita ecäri, inge naace popi Heroda singi lica ge Acejiyame ne opo gaabe me acitame, yepä biname bime awepyeräja bine tabe ewademige teeme tääpume. Cuple cina teeme tääpe erwisi, budre me itwitisi.

* **12:17:** Yakobu: Pui Yakobu lui Yeesu me igane gyene. Ire Matayo 13:55.

²⁴ Yoo siige, iyeta padare bucurage biname cina Acejiyame me Miiji Mene yääteciemuge, Yeesu ne piba jäätrungusi.

²⁵ Banaba naabi Saulo rarekaake waadena ne liba epiräsi, teepi Yerusalema ca tacnenutäsi, mamye biname ngii Yoane-Mareko ne ten cama secanäsi.

13

Antiyoka Ätrunga Biname cina Banaba Saulo naabibine Kaakesea täápume Jäätyepisi

¹ Puga ge Antiyoka ätrunga biname cama poto Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname piyepu abiberäja biname: Banaba; Simeona, lui yaainusi cäsäcäsä tääpe biname ca; Lukiyus, lui Kurene ceweyame ge; Manena, lui Mopeyame Heroda me keege ge teepi liba bägrä je; cuta piyepu Saulo. ² Teepi liba Yageyame ne ewepyeräjisi piyepu deedei cäco icrajige Acejiyame ne ngene apecname, Aceji Seemo piba teebibine jejemige egä, “Weene Banaba Saulo naabibine cäme gome tääyeblyngteye kaakesea wawenname cane lui täápume teebibine ituge jaji.”

³ Peei ingwe ca teepi iyeta deedei cäco cuta cääri icrajige, irecu ätumutanininisi, piba ime icranemisi Banaba Saulo naabibime papa cabu, piba jäätyepisi teebibine.

Kupro Curä je

⁴ Aceji Seemo te Banaba Saulo naabibine jäätyepige. Teepi asatäsi Selukiya malu cewe me, puma cita ca poo gaabe aacliche Kupro curä me. ⁵ Teepi liba pui curä cabu Salami cewe me atyaramtäsi, teepi puga Acejiyame me mene Israela biname bime abasecretna mete cabu jejananemäsi. Puga ge ten cama Yoane-Mareko teeme kaakesea cabu ätityerame.

⁶ Teepi curä ne piba jeclänutäsi nuuja poto malu me, Paapos cewe me atyaramtäsi. Teepi puga opopa jebenäsi yepä piiseba biname lui me ngii Bar-Yeesu. Tabe Israela biname ge lui te walya jiiucege egä, “Cane Acejiyame me mename biname gäne.” ⁷ Bar-Yeesu lui curä Mopeyame Sargiyu-Paulu me biname ge. Mopeyame Sargiyu-Paulu lui mage ngene atwanena biname ge. Tabe Banaba Saulo naabibine taasoglicige teeme opo gaabe otni-me, inge naace popi tabe singi Acejiyame me mene äteciame. ⁸ Yepä, pui piiseba biname, teeme nuuja ngii Griik mene ca lui Eluma, tabe singi Saulo Banaba naabibime mene iibaname, cuta singi Mopeyame Sargiyu-Paulu me gaabe armime Yeesu bau ätrungame. ⁹ Saulo lui teeme nuuja ngii Paulo, Aceji Seemo me kokre te babo äbitige teeme cabu. Paulo piba pui piiseba biname conocäco ire jetwige, ¹⁰ jejige egä, “Maane Satani me bägrä gäte! Maane cubuyame gäte iyeta conocäco mule täápume. Määme angletneja mule bucurage gemi. Maane singi gäte cime Yageyame me toraca mene aboclomtame walya mene me! ¹¹ Yageyame te teeme ime yaacitege määme cabu me, siige määme irecu cina määsumäsu page läbitäsi. Teeme singi padare ngalebora maane bimu apaclyera ne lica pa jepänanepi.”

Siige, piba taatu krokeciye pana klokakloka te teeme irecu aacwabige. Tabe otnetnäjige biname ne ärngime teebine ime ca aweclujame. ¹² Mopeyame Sargiyu-Paulu liba peei ne jepänige, Paulo me mene jitrungige. Tabe ngenecu jelonicige mime Yageyame poto cidi me abiberäja name pi.

Antiyoka Cewe Pisidiya Gawe cabu je

¹³ Paulo piyepu ten cama lui biname, teepi Paapos cewe ca poo gaabe eclige cewe ngii Perga me, lui Pampuliya gawe cabu. Puga teeme ätityerayame Yoane-Mareko teebibine taabmalige, Yerusalema me acnenutige. ¹⁴ Teepi Perga cewe ca doru gaabe aacliche, Antiyoka cewe me atyaramtäsi, lui Pisidiya gawe cabu. Sabade bimu cabu teepi abasecretna mete me abacitäsi, adnatäsi. ¹⁵ Puga biname cina poto cotre mene ecnemisi Oogäräneji Mene cabu ca, Moose lui mene sogäremuji, cuta piyepu poto Oogäräneji Mene mename biname cina lui sogäremujisi. Peei liba siige, abasecretna mete modamoda

biname cina piba mene jityepisi Paulo Banaba naabibime bau me egä, “Cime biname, cine singi weene biname bine bäärmī aqedname, weeme mene liba pisi nyene cibibine kokre ceerame.” ¹⁶ Puma cita ca Paulo jeclajutige, ime ewejängtige, piba gije abacitige mene jajanename. Agesa teeme mene:

Paulo me Mene Israela biname bime tääpume

“Ama lui Israela biname piyepu iyeta nuuja gawecewe biname lui cina Acejiyame bau me irecu lätumutaninusi, weene cäme mene nätecijeye! ¹⁷ Acejiyame lui ne Israela biname cina yaawejanusī, mime sasa kaakesaare bine jejäcremuji, teebibine piba ablime jewenemuji pui padare cabu teepi liba säärpe biname icrajuji Aikupito gawe cabu je. Acejiyame teeme babo kokre ca teebibine Aikupito cabu ca sewademuji. ¹⁸ Footi kāmäge ngalebora Israela biname ätecija cäco icrajuji, yepä tabe teebibine cängena ire jetwemuji pui daapo taatu cewe cabu je. ¹⁹ Tabe seven maramara biname tomi bine Kanana gawe cabu ca iyecräjemuji, piba teeme Israela biname bine yageyame me jewenemuji Kanana gawe tääpume. ²⁰ Tabe pama fooa hanred fifti kāmäge ngalebora peei bine epiremuji.

Pui padare ingwe ca tabe ablaweja biname ecäranemuji Israela biname bine teeme ire atwime, ngälu mename biname Samwela me padare te tatyaramtuji. ²¹ Siige, teepi liba Acejiyame ne mope biname tääpume itinärujisi, tabe piba Saulo teeme mopeyame tääpume ecäremuji. Saulo lui Kiisa me bägrä ge Benjamina me ingle cabu ca. Tabe Israela biname bime mopeyame enajuji footi kāmäge cama, ²² siige Acejiyame teebine iyebingtuji, piba Daawida ne mopeyame me jewenuji. Age Acejiyame me mene Daawida poto cidi me: ‘Cane asicnantine Yese me bägrä Daawida lui cäme singirage biname gyene, lui te iyeta cäme singi jaawenemuge.’ ²³ Yepä Daawida me kaakesaare Yeesu peese nyene, Acejiyame lui ne jewenuji Israela biname bine niya mule cabu ca äsecerame, tabe lipu itu jiiuju. ²⁴ Yeesu liba camuge gije abacita teeme kaakesea, piba Yoane niye ca äciseja biname te iyeta Israela biname bine bäärmī mene jegednemuji teeme niyaniya mule cabu ca atatrongärame piyepu niye ca äciseja ne acatame. ²⁵ Yoane teeme kaakesea ne apirame liba äbitige, tabe biname bine jejemuji egä, ‘Weene lipu ngene jotwaniniye egä cane laasi näne? Weene lui ne jewagrieniye, cane tabe lica gäne. Yepä, weene ire! Tabe tädenige cäme ingwe poto ca. Cane miiji lica gäne teeme ernge gwidape iirecame teeme ernge cabu ca.’ Siige.

²⁶ Yoo, cäme binamewale, weene lui Abrahamo me kaakesaare gemi, piyepu weene lui cina Acejiyame ne yaawejanuye, yepä Abrahamo me kaakesaare lica gemi, mime tääpume Acejiyame te mene tityepuji egä äsecerera pisi nyene niyaniya mule cabu ca. ²⁷ Peei mene lui mime tääpume, ingle naace gyene Israela biname lui cina Yerusalema ngalebora icrajenige piyepu teeme mutre biname, teepi umle lica ge egä Yeesu peese nyene pui biname teebibine niya cabu ca äsecerame. Cuta piyepu teepi cängena umle lica ge mename biname bime mene, teepi lui Oogäräneji Mene cabu yaacnemusi iyeta Sabade bimu cabu. Yepä, teepi pui mename biname bime mene toraca me jewenemujisi, teepi liba Yeesu ne jiguyjisi. ²⁸ Ngänu gyene teepi äblicäco toraca ingle ne päpäna Yeesu me agli tääpume, yepä teepi Pilato ne itemlujisi teebine budre me acitame. ²⁹ Teepi liba iyeta mene ibibi jewenemujisi, lui piti nemi sasa Oogäräneji Mene cabu Yeesu poto cidi me, piba teebine baarge uli cabu ca itrungantujisi, gape me ecitujisi. ³⁰ Yepä, Acejiyame teebine budre cabu ca erpinantuji, ³¹ siige bucurage bimu cabu tabe taboclomtanuji teeme bau me, lui cina Galilaya ca itu ecluji ten cama Yerusalema me. Pui cina page ire arbi biname gemi teebine aitname mime Israela biname bine umle wawename. ³²⁻³³ Cine age temi page, ai mene cuta weeme bau acaname egä Acejiyame lui mene mime kaakesaare bine jejemuji tabe pagege wawena, tabe mime padare cabu itu jewenuji mime tääpume, lui teeme kaakesaare gemi, tabe liba Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji. Pui poto cidi me mene pisi nyene Salamo uupera peba poce neeneni cabu egä,

'Maane căme băgră gâte;

cane page määme Babe me häbitine.'

³⁴ Cuta agesa nuuja mene Acejiyame lui jücuji Yeesu me budre cabu ca arpinenta piiyepu teeme tääpe ocwäwa căco poto cidi me egä,

'Cane weebibine toraca căngena miiji cire jiwenipene, cane lipu mene Daawida ne jejujine.'

³⁵ Daawida peei mene jeitnuji egä,

'Maane căme trupa ne licarage cirege abmala gape cabu ocwäwame, cane lui määme miijirage kaakesea biname gäne.'

³⁶ Daawida lui padare cabu ireclota enajuji, tabe Acejiyame me singi jewenemuji, piba budre äbituji. Teepi gape me teebine ecitujisi teeme kaakesaare gome, siige teeme tääpe gape cabu ocwäwuji. ³⁷ Yepä, pepu lica äbituji teeme tääpume Acejiyame lui ne budre cabu ca erpinantuji. Peei lui Yeesu sine. ³⁸⁻³⁹ Yoo, căme binamewale, weene iyeta miiji toraca umle egä peei lui Yeesu me cabu ca gyene cane weebibine jijenininine ai Miiji Mene niiyaniya mule cabu ca kälyä äbita poto cidi me. Weene miiji umle egä iyeta biname lui cina Yeesu ne jäätrungusi, teepi iyeta äseji gemi teeme niiyaniya mule cabu ca, lui mule cabu ca Moose me cotre äblicăco weebibine äsecrera. ⁴⁰⁻⁴¹ Oogäräneji Mene te apu jüicenige egä,

'Ire, weene laatibi Acejiyame ne jäägyuye!

Căro, weene călu te pa jütipi, piba budre päbitipeye,

ingle naace popi page cane ngena jewenenine, weene lica jitrungeniye,

ngănu gyene cuta nuuja te liba weebibine ibiberäjininuge!'

Yoo, weene căngena inajininige, piba peei mename biname bime sasa mene weeme bau lica pa läbitepi!"

⁴² Siige mene, Paulo naabi Banaba liba abasecretna mete ne sebmäläsi, biname cina teebibine jaajisi acnenutame nuuja Sabade cabu teebibine cuta cerămu abiberäjame peei mene poto cidi me. ⁴³ Ingwe ca biname cina abasecretna mete ne liba sebmälisi, poto Israela biname piiyepu poto nuuja gawe biname lui cina Israela biname bime irecu ätumuta mule itu yaacatepesi, teepi Paulo Banaba naabibine ingwe ääcwisi. Peei neeneni ätyepäneji biname piba teebibine mene jejemäsi piiyepu bäärmü jgednemäsi teepi Acejiyame me baborage miiji cabu căngena lenajame.

Paulo piiyepu Banaba bime Mene Acejiyame Umle căco biname bime tääpume

⁴⁴ Nuuja Sabade bimu cabu, pama iyeta biname pui cewe cabu tabasecretnige mime Yageyame poto cidi me mene ätecijame. ⁴⁵ Yepä, poto Israela biname cina biname tomi ne liba jepänisi, teepi ire patre eglemisi egä, "Cime biname bine bewadimige," piba Paulo me mene jeclanisi, teebine jicnecisi. ⁴⁶ Yepä, Paulo naabi Banaba wălu căco jejemäsi egä, "Miiji ge cine Acejiyame me mene niinäce weeme bau iicana, yepä ingle weene jigiyeniye peei mene ne, apu egä weene ibibi lica gemi iyeteta ireclota tääpume, peei name pi cine weebibine ibmalininago, nuuja gawe biname bime bau me niclenige. ⁴⁷ Cine apu jewenenago, ingle Yageyame cibibine ituge jaji egä,

'Cane weebibine apaclyera pana icitenine nuuja gawe biname bime tääpume, toraca ireclota gaabe iyeta gawecewe biname bine awabame.' "

⁴⁸ Siige, nuuja gawe biname liba peei mene jitecijisi, teepi gege ge, Yageyame me mene ewepyeräjisi. Laati bine Acejiyame ituge jăjăcra toraca ireclota lui ngălu căco păpăname, teepi Yeesu ne jitrungisi.

⁴⁹ Bucurage biname lui cina Antiyoka cewe mameta icrajige, mime Yageyame me mene itecijemige. ⁵⁰ Yepä, poto Israela biname cina cewe modamoda biname bine ngenecu alongecame jewenemisi, cuta piiyepu poto dogwe magebi bine ngenecu alongecame jewenemisi, lui cina Acejiyame ne yaawejanusü. Pui Israela biname piba gije abacitinisi Paulo Banaba naabibine mäpu cabu acitame, siige teeme gawe cabu ca

äyecräjisi. ⁵¹ Pui neeneni ätyepäneji biname cina teeme ernge cabu ca secre äglubejäsi. Teepi singi pepu mule ca awabame egä biname bime ätrunga cäco mule name pi teepi cewe ne sebmäläsi. Teepi puma cita ca Ikoniya cewe me aaclige. ⁵² Siige, Paulo me mene name pi Antiyoka ätrunga biname cina mage gege cama icrajige, piiyepu Aceji Seemo me kokre ten cama ge.

14

Ikoniya Cewe je

¹ Peei yepä mule te äbitige Ikoniya cewe je. Paulo naabi Banaba aaclige Israela biname bime abasecretna mete cabu me, puga mene jejananemäsi kokre cama. Siige, bucurage Israela biname piiyepu nuuja gawe biname piba Yeesu ne jitrungisi. ² Yepä, poto Israela biname lui cina singi lica ge Yeesu ne ätrungame, teepi poto nuuja gawe biname bine ngenecu alonecame jewenemisi, niya mene ca teeme ngene atwanena jetatrongtemisi ätrunga biname bime bau ca. ³ Yoo, Paulo naabi Banaba puga aanajige lecaleca padare cama. Teepi mene wälu cäco jejananemäsi Yageyame poto cidi me. Tabe te kokre ääcäriige teebibine ciitaca mule bine wawename. Tabe pepu jewenige awabame egä teeme mene lui toraca ge, egä Acejiyame owecu gyene biname bime täapume cuta singi teebibine ätityerame. ⁴ Ikoniya cewe biname cina äplinisi: poto cina singi Israela modamoda biname bime täapume; poto cina singi pui neeneni ätyepäneji biname bime täapume.

⁵ Puma cita ca poto Israela biname piiyepu poto nuuja gawe biname teeme modamoda biname cama mene jitransisi ätyepäneji biname bine niya wawename piiyepu kula ca budre me äbyecrame. ⁶ Paulo naabi Banaba peei poto cidi me liba umle äbitäsi, teepi uucräsi Lukaniya gawe cabu me, luga ge neeneni cewe ngii Lustra piiyepu Derbe cuta piiyepu poto matimati cewe. ⁷ Teepi puga Miiji Mene biname bine jejananemäsi.

Lustra Cewe piiyepu Derbe Cewe je

⁸ Puga ge Lustra cewe je yepä biname lui teeme ernge niyaniya ge. Tabe pepu aplimläneji ge, äblicäco otnetneja. ⁹ Tabe adnatäneji ge, Paulo me mene jitecijige. Paulo teebine opo ewatnige egä tabe teeme mene jitrungenige, siige peei ätrunga name pi tabe miiji ge miiji me äbita. Paulo piba teebine conocäco ire jetwige, ¹⁰ babo tage ca jejjige, “Abujängti, mäame ernge ca conocäco naaclajutege!” Peei rooriye te wata abujängtige, siige otnetnäjjige. ¹¹ Biname cina jepänisi Paulo lui ne jewenige, teepi piba ala abayisi teeme Lukaniya gawe mene ca egä, “Cabucewe uuje cina ai gawecewe biname pana me bateplengtäsi, täinäsi mime bau me!” ¹² Teepi Banaba ne ngii ecärisi Jeeu piiyepu Paulo ne ngii ecärisi Hermes, inge Paulo te mene jiicige. Teepi apu jewenisi, inge teepi jengemige egä cabu je piti nemi neeneni uuje Jeeu piiyepu Hermes. ¹³ Yoo, Jeeu me iiwäreja mete puga ge cewe wajwa je. Siige, Jeeu täapume iiwäreja biname te rooriye kau bine piiyepu uli popo sewadige cewe grana gome me. Piba pui iiwäreja biname piiyepu biname tomi cina singi kau aglime ätyepäneji biname bine iiwärejame, inge teepi apu jengemige egä Paulo piiyepu Banaba lui Jeeu piiyepu Hermes naabi tegi.

¹⁴ Banaba naabi Paulo biname bime mene liba äätecijige, teepi ngenecu mäpu name pi teeme cäbletäpe iderecmäsi piiyepu uuwamäsi biname tomi cabu me, siige baborage tage ca mene jejemisi egä, ¹⁵ “Biname, weene ngena jeweneniye? Cine ai gawe biname gegi, weene liiyepu! Cine age tegi Miiji Mene aitname, weebibine ai walya gwidape cabu ca atatrongärame Acejiyame bau me opire wawename, tabe lui toraca ireclota gyene. Peese nyene Acejiyame lui te cabucewe, gawecewe, piiyepu malu bine jewenemuji iyeta teeme gwidape cama. ¹⁶ Sasa cabu ca tabe biname bine ire ta jaacitanemuge teepi biname cina teeme singi gaabe cabu otnetnejame. ¹⁷ Yepä, iyeta padare tabe teemämu

conocäco taboclomtuge teeme miiji ätityera mule cabu. Tabe ngupe ne weeme bau me täätyepuge dume cabu ca, piyepu gije bine jaawenemuge kuu wawenecame teeme maramara äyi padare cabu kämäge ngalebora. Tabe pepu weebibine deedei icäraninuge weeme ngenecu ne gege wawename.”¹⁸ Paulo ai mene ca jiihemige biname bine lui cina singi teebibine kau ca iiwärejame, yepä plowa lica ge teebibine iibaname peei mule cabu ca.

¹⁹ Piba seclige poto Israela biname cina Pisidiya gawe Aniyoka cewe cabu ca piyepu Ikoniya cewe cabu ca. Teepi biname bine giri jecitanemisi teeme singi wawename. Teepi Paulo ne kula ca jibyecrisi, piba teebine elädnisi pui babo cewe Lustra cabu ca. Teepi apu jengemige tabe budre ge.²⁰ Yepä, ätrunga biname cina liba seclige, Paulo ne jewaclomtisi, tabe piba arpinantige, acne-nutige pui cewe me. Siige, nuuja bimu Paulo naabi Banaba aaclige Derbe cewe me.

Paulo naabi Banaba Suriya Gawe Antiyoka Cewe me Acnenutäsi

²¹ Paulo naabi Banaba Derbe cewe biname bine Miiji Mene jejananemäsi. Puga bucurage biname teeme mene jitrungisi. Teepi piba acnenutäsi Lustra cewe me, puma cita ca Ikoniya cewe me, puma cita ca matikolä Antiyoka cewe me Pisidiya gawe cabu.

²² Iyeta peei cewe cabu teepi ätrunga biname bine ngenecu kokre ecäremäsi piyepu teebibine bäärmii jegednemäsi conocäco Yeesu bau ätrungame. Teepi biname bine ebiberäjemäsi egä, “Ai ireclota cabu mine iyeta bucurage mäpu cabu ca täsinago, ingwe ca piba Acejiyame me biname bine waadena cabu me cire yäabäcnepesi.”²³ Ätrunga ingle yepäyepä cabu Paulo naabi Banaba biname bine jejäcjemäsi mope biname me äbitame ätrunga biname bine waadename. Iyeta cewe cabu teepi irecu ätumutanäsi piyepu deedei cäco aanajige Acejiyame ne ngene apecname, piba pui cewe ätrunga biname bine mime Yageyame me ime cabu icranemäsi, teepi lui bau me teeme ngenecu ituge acita.

²⁴ Pisidiya gawe liba jeläcnutäsi, teepi cääri atyaramtäsi Pampuliya gawe cabu me.
²⁵ Teepi Miiji Mene Perga cewe cabu jejananemäsi, puma cita ca Ataliya cewe me aaclige.

²⁶ Teepi puma cita ca poo gaabe abyemeräsi Antiyoka babo cewe otnime, luma ätrunga biname cina teebibine Acejiyame me miiji ire atwi cabu ituge acita peei kaakesea täapume, page lui ne bii jimlitäsi.

²⁷ Teepi liba Antiyoka babo cewe me atyaramtäsi, ätrunga biname bine tebasecret-nemäsi, jejanemäsi iyeta Acejiyame te ten cabu ca lui itu jaawenemepi, piyepu tabe gaabe ne lipu itu jiihnepi gawe maramara biname bime täapume Yeesu ne ätrungame.

²⁸ Siige, teepi leca padare cama Antiyoka ätrunga biname cama aanajige.

15

Babo Abasecretna Puga Ge Yerusalema je

¹ Poto biname Yuudea ca seclige Antiyoka me, puga gije abacitinisi ätrunga biname bine walya abiberäjame egä, “Weene äblicäco weeme niya mule cabu ca äsi weene liba lica acata Israela biname bime cotre Moose lui sogäremuji, egä imäbägrä bime tääpe matikolä iirpeclame Acejiyame me cewecu acitame.”² Siige, Paulo naabi Banaba pui Yuudea ca biname bime mene jisädemäsi, ten cama mage äciseräjininisi tääpe iirputa mule poto cidi me. Siige, teepi iyeta mene jitransisi Paulo Banaba naabibine piyepu poto nuuja Antiyoka ätrunga biname bine Yerusalema me ätyepame, puma ätyepäneji biname piyepu nuuja ätrunga mope biname cama mene atraname tääpe iirputa cotre poto cidi me egä lui biname cina miiji acatame.

³ Siige, ätrunga biname piba teebibine jityepemisi Yerusalema me otnime. Teepi gaabe cabu eclige, Poenikiya piyepu Samariya gawe liba ääsuplangtisi, gaabegabe ätrunga biname bine jejemisi egä, “Gawe maramara biname cina Acejiyame bau me ituge atatröngära.” Ai mene te babo ngenecu gege me jewenemige iyeta ätrunga biname bine.

⁴ Teepi liba atyarige Yerusalema me, ätyepäneji biname piiyepu nuuja mope biname, piiyepu iyeta ätrunga ingle biname cina teebibine jewacletnäjemisi. Teepi teebibine jeitnemisi iyeta Acejiyame te ten cabu ca ngena bine ituge wawena. ⁵ Yepä, poto ätrunga biname lui Parisea sigu biname gemi, teepi jeclajutemige, jejemige egä, “Cuta nuuja gawe ätrunga biname miiji teeme tääpe matikolä iirpecla. Weene miiji teebibine jaji iyeta Moose me cotre mene wawename.”

⁶ Ätyepäneji biname piiyepu nuuja ätrunga mope biname cina piba abasecretnige mene atraname pui tääpe iirputa cotre poto cidi me. ⁷ Lecarage padare teepi mene äciseräjininisi.

Peteru me Mene

Peei ingwe ca Peteru abujängtige, jejemige egä, “Cäme ätrunga binamewale, weene umle gemi egä ujarage Acejiyame te cebine weeme cabu ca nätränutuji Miiji Mene Yeesu poto cidi me jajaname nuuja gawe biname bine teepi äteciame piiyepu ätrungame. ⁸ Acejiyame lui iyeta biname bime ngene atwanena umle gyene. Tabe Aceji Seemo ne jityepuji cuta nuuja gawe biname bime bau me, tabe teebine mime bau me lipu itu tityepuji. Tabe pepu jewabuji egä, cuta nuuja gawe biname miiji gemi teeme bau otnime. ⁹ Tabe nuuja mara lica jewenemuji cime tääpume piiyepu teeme tääpume. Tabe cuta teeme ngenecu cabu ca niiya mule iyebngemuji teeme ätrunga name pi. ¹⁰ Yoo siige, weene page ngenome singi gemi Acejiyame ne apicetnärame? Lui ätrunga biname Israela biname lica gemi, teeme palace cabu weene cotre bine icranemeye, lui bine mine piiyepu mime kaakesaare äblicäco ge wawena. ¹¹ Pepu gone! Mine jäätrungusi egä pui lui Yeesu Keriso me owecu piiyepu miijirage ätityera miiji pi mine niyaniya mule cabu ca läsecrärinago, teepi liiyepu, lica cotre wawena name pi.”

¹² Siige, teepi iyeta bojäcu piba icrajige Banaba Paulo naabibime mene äteciame, teepi liba mene jeitnemäsi iyeta ciitaca mule piiyepu kokre mule gwidape poto cidi me, Acejiyame lui bine ten cabu ca itu jewenemuji nuuja gawe biname bime tääpume.

Yakobu me Mene

¹³ Teeme mene liba siige, Yakobu piba abujängtige mene me egä, “Cäme ätrunga binamewale, cäme mene näteciye! ¹⁴ Simona-Peteru bii nijinige, Acejiyame teeme owecu niinäce lipu jewabemuji pui biname bine lui Israela biname lica gemi, teeme poto bine liba sewademuji teeme biname me äbitame. ¹⁵ Ai Simona-Peteru me mene ibibi gyene Acejiyame me sasa mename biname bime mene cama, ingle Oogäräneji Mene cabu pisi nyene egä,

¹⁶ ‘Yageyame te Daawida me ingle ne mete ca etonäridge, jiicige egä:

Ingwe ca cane liba cire tacnepene,

cane piba Daawida me atramäneji mete cire yaawejängtepene;

poto pui sasa pargi cama cääri cire yaarangepene;

kokrerage me cire jaawenepene.

¹⁷ Piba iyeta nuuja biname cäme bau cire saaclepi, iyeta lui Israela biname lica gemi, cane lui bine ituge äjäcra cäme biname me äbitame.

¹⁸ Apu jiicenige Yageyame te, lui ujarage biname bine umle jewenemuji ai poto cidi me.’ ”

¹⁹ Siige, Yakobu piba jejemige ätrunga biname bine egä, “Cäme ngene atwanena apu egä mine miiji lica ngenecu mäpu ceera pui biname bine lui Israela biname lica gemi, lui cina Acejiyame bau tatatrongärininisi. ²⁰ Yepä, mine miiji mene oogära teeme bau teebibine jajime egä: Gone deedei yäärwäjimuye lui cude ge, ingle iiwäräneji ge uuje bine; piiyepu gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piiyepu gone uudi yäänäjuye; cuta piiyepu sargi mule gone wawena. ²¹ Siige, teepi miiji ai cotre bine wawena, ingle naace popi bucurage kämäge ngalebora biname cina Moose me Cotre

bine yaacnemusi iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu iyeta Sabade bimu, cuta piiyepu Moose me Cotre mene jajanäneji ge iyeta cewe cabu ta.”

Teepi Nuuja Gawe Ätrunga Biname bime bau Mene Jityepemisi

²² Siige, pui ätyepäneji biname piiyepu nuuja ätrunga mope biname cina iyeta ätrunga ingle biname cama mene jitranisi poto biname bine äjäcrame teeme cabu ca, teebibine ätyepame Antiyoka cewe me Paulo naabi Banaba cama otnime. Teepi neenedi biname bine jaajisi: yepä lui Yuuda, lui ne yaainusi Barsaba ca, cuta nuuja lui Siila. Pui neenedi cina lui modamoda ätrunga biname gegi. ²³ Teepi apu leta ne yoogärisi, ten cama jityepisi egä:

“Ätrunga biname lui Israela biname lica gemi, lui cina icrajenige Antiyoka babo cewe cabu, piiyepu Suriya, Kilikiya gawe cabu je, cine weebibine sebore jiweninago. Cine weeme biname gemi, ätyepäneji biname piiyepu nuuja mope biname.

²⁴ Cine mene nitacijinige egä cime poto biname weeme bau me itu saaclepi, lui cina teeme kokre mene ca weebibine ngenecu mäpu itu icäripesi. Yepä, teepi cime bau ca lica mene jääpänesi peei ne wawename. ²⁵ Yoo, cine pui name pi yepä gome tabasecretninago. Cine yepä ngene atwanena cama mename biname bine jaajisi weeme bau ätyepame. Teepi Banaba naabi Paulo cama aaclenige, lui cime ngenecurage biname gegi, ²⁶ lui cina mäpu ireclota jepänanujäsi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi. ²⁷ Yoo, cine Yuuda naabi Siila jäätyepenisu weeme bau me. Teepi weeme opo gaabe pa jücepäsi cine lui mene ne yoogärenago. ²⁸ Cine Aceji Seemo cama mene jitranisi nuuja mäpu cotre lica weebibine ceerame, yepä ai taatu cotre egä: ²⁹ Gone deedei yäärwäjimuye lui iiwäräneji ge uuje bine; gone uudi yäänäjuye; gone cibi yäärngäjimuye lui teeme mäju cabu uudi yaanajuge; piiyepu sargi mule gone jaawenuye. Siige, weene miiji pagege lenaja, weene liba ai cotre bine cängena jaawenemuye.

Mene peese. Äto.”

³⁰ Yerusalema ätrunga biname puma cita ca Yuuda Siila naabibine pui mene cama jäätyepisi Antiyoka me. Puga teepi iyeta ätrunga biname bine jebasecretnemäsi, teebibine pui oogäräneji mene ecäremäsi. ³¹ Antiyoka ätrunga biname pui mene liba ecne-misi, teepi mage gege ge, ingle naace popi peei mene te teeme ngene atwanena plowa me jewenemige. ³² Yuuda naabi Siila lui Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gegi, teepi leca padare cama ten cama mene jücemäsi teebibine kokre piiyepu miiji ngenecu ceerame. ³³ Teepi poto bimu ten cama liba aanajige, piba Antiyoka ätrunga biname cina teebibine aawecnistisi poode cama. Teepi teeme bau me acnenutäsi lui cina teebibine ituge ätyepa. ³⁴ Yepä, Siila ngene jotwanige puma lenajame Antiyoka cewe cabu je.

³⁵ Paulo naabi Banaba poto mabye cama aanajige Antiyoka je. Teepi piiyepu poto nuuja ätrunga biname teta cama mene jejananemisi piiyepu biname bine ebiberäjemisi Yageyame Yeesu poto cidi me.

Paulo naabi Banaba Maramara me Äbitäsi

³⁶ Poto mabye ingwe ca Paulo jejige Banaba ne egä, “Mine biiri, lacnenutago, mime ätrunga biname bine yäängräremago iyeta cewe cabu ta, mine luma mene tejanemumago mime Yageyame Yeesu poto cidi me. Mine miiji umle äbita teepi page lipu icrajenige.”

³⁷ Siige, Banaba singi Yoane, teeme nuuja ngii Mareko, ten cama otnime. ³⁸ Yepä, Paulo ngene jotwanige egä miiji lica gyene teebine acana, ingle pui niinäce otni cabu Yoane-Mareko lica ten cama enajuji teeme kaakesea ngälu gaabe oomlaname, yepä tabe atrongtuji, teebibine aabmaluji Pampuliya gawe cabu je. ³⁹ Paulo naabi Banaba mene äciseräjäsi, siige maramara me äbitäsi. Banaba Mareko cama poo gaabe Kupro curä me ädige. ⁴⁰ Paulo Siila ne jejige, siige ten cama abyemäriige. Antiyoka ätrunga

biname teebibine mime Yageyame me ime cabu aacitisi teebibine ire atwime. ⁴¹ Paulo doro ta ädige, Suriya piiyepu Kilikiya gawe cabu ta otnige, ätrunga ingle bine kokre me jewenemige.

16

Timoti te Paulo naabi Siila cama Otnetnäjige

¹ Paulo puma cita ca ädige Derbe piba Lustra cewe me. Puga ge Lustra cewe cabu yepä ätrunga biname ngii Timoti. Teeme mage cuta ätrunga magebi gwene, piiyepu Israela cabu ca gwene, yepä teeme babe lui Griik biname gyene. ² Iyeta ätrunga biname Lustra piiyepu Ikoniya cewe cabu miiji taatu mene jüicusi Timoti poto cidi me. ³ Paulo singi ge Timoti ten cama otnime, tabe peei name pi Timoti me tääpe ne matikolä jiiirputige Acejiyame me cewecu acitame. Tabe peei ne jewenige, ingle iyeta Israela biname lui cina icrajinige pui cewe maramara cabu, teepi umle ge egä Timoti me babe lui Griik biname gyene. ⁴ Teepi liba otnänisi cewe gaabegabe ta, Paulo naabi Siila ätrunga biname bine ecäremäsi pui cotre lui poto cidi me ätyepäneji biname piiyepu ätrunga mope biname cina Yerusalema je itu jaatranepesi. Teepi biname bine jejemäsi pui cotre bine ätrungame. ⁵ Yoo, ätrunga ingle cina peei ätityera name pi ätrunga kokre äbitininisi, piiyepu iyeta bimu cerämu poto biname sebäcnisi peei ingle yepäyepä ngalebora me.

Trooasi Cewe je Paulo Wama Ogrige

⁶ Teepi Pirugiya piiyepu Galatiya gawe cabu ta aaclige, ingle naace popi Aceji Seemo teebibine lica jäätyepige Asiya Probins ngalebora Miiji Mene puma iicemame. ⁷ Teepi liba atyaramtäsi Musiya gawemuttre, Bituniya Probins liga abacitäsi, Yeesu me Seemo te gaabe äbäclige teeme otni tääpume. ⁸ Peei name pi teepi gaabe ta aaclige Musiya gawe cabu, ngälu malu cewe Trooasi ne joomläsi. ⁹ Peei ciiye cabu Paulo wama ogrige, lui wama cabu yepä Makedoniya gawe biname ne jepänige. Tabe jeclajutige, teebine itinärige egä, “Tädi Makedoniya gawe cabu me cibibine ätityerame!” ¹⁰ Paulo liba peei wama ogrige, cine* piba taatu amacetnäjinago poo gaabe otnime Makedoniya me, ingle naace popi cine mene jitransisi egä Acejiyame pui wama cabu nijinige Miiji Mene puma iicemame.

Pilipi Cewe je: Ludiya te Ätrungayame me Äbitige

¹¹ Cine Trooasi ne sebmalsi, poo gaabe conocäco naclige Samotrake curä cabu me, puma cita ca nuuja bimu naclige, ärpınago malu ligi cewe Neapoli me. ¹² Cine puma cita ca doro ta naclige Pilipi cewe me. Yoo, Makedoniya Probins me pui cube cabu Pilipi cewe lui niinäce gaabe cewe gyene. Pilipi cudecewe gyene Rooma cabu ca, yepä Rooma biname cina itu jewenujisi peei cewe ne, piiyepu cewe mopeyame cina lui Rooma ca taacluji. Siige, cine nesae bimu cama Pilipi cewe cabu ninajige. ¹³ Sabade bimu cine cewe cabu ca naclige baduge ligi me. Cine apu ningenininige egä Israela biname bime irecu ätumuta puupu pisi nyene puma. Cine puga adnatärinago, mene abaitninago magebi cama lui cina babasecretne baduge ligi me irecu ätumutame. ¹⁴ Teeme yepä lui te cibibine niticijeninige Ludiya tage. Tabe Tiyatira cewe magebi gwene, lui aletname yaawademuge mage daremu cama ciriyäciriyä ududi cäbletääpe bine. Ai magebi te Acejiyame ne yaawejanuge Israela biname bime mule ca. Yageyame te teebine ngene atwana tocäridge Paulo me mene ätecijame piiyepu ätrunga-me. ¹⁵ Tabe piiyepu teeme mete biname cina niye ca äciseja liba ecatisi Yeesu me ngii cabu, tabe piba cibibine nisoglicninige egä, “Naclege cime mete cabu lenajame, weene liba ngene jotwa-naniniye egä cane lui Yageyame ne toraca jäätrungune.” Siige, cine teeme singi ne becatisi, teeme mete me naclige.

* **16:10:** cine: Luuka puma Paulo cama abasutige.

Pilipi je Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu Aanajige

¹⁶ Yepä bimu cine pui irecu ätumuta puupu me liba naclige, cine kaakesea täapume aletnäneji ngulebägrä cama opopa oyisi, lui me cabu niiya cable puga ge. Peei cable te teebine mene iicemame jwaawenuge ciige gwidape poto cidi me. Teeme yageyame cina bucurage rarekaake jääpänemusi teeme pui mule cabu ca. ¹⁷ Siige, pui ngulebägrä te Paulo cama cibibine ingwe nicwenige, ala abayige egä, “Age tema biname lui cina Caburage Acejiyame me kaakesea jaawenusi! Teepi mene jiićenemisi niiyaniya mule cabu ca äsecrera poto cidi me!” ¹⁸ Tabe bucurage bimu pepu mule tewenäjumi, ngälu Paulo babo ngenecu mäpu äbitige teeme poto cidi me. Tabe atatröngtige, niiya cable ne jejjige egä, “Yeesu Keriso me ngii cabu cane meebine naajenine egä tasati ai ngulebägrä cabu ca!” Siige, niiya cable te peeirage padare cabu asatige.

¹⁹ Ngulebägrä me yageyame cina liba umle äbitininisi egä teeme rarekaake päpäna gaabe lui sabe bäbitige, teepi Paulo Siila naabibine joomlisi, äälädniisi neeneni cewe mope biname bime bau me cole puupu cabu me. ²⁰ Teepi liba teebibine aacanisi pui neeneni cewe mope biname bime cabu me, jaajisi egä, “Ai biname lui Israela biname gegi. Teepi niiya bii jebenäsi mime cewe cabu. ²¹ Teepi biname bine mule ebiberäjemäsi lui cotre gemi mime täapume. Mine lui Rooma biname gemi, mine teeme mule äblicäco acata piyepu wawena.” ²² Biname tomi cabu teebibine claabe cama joomlisi, piba cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jejemisi Paulo Siila naabibime cäbletääpe äderecame, teebibine adnaname. ²³ Teepi Paulo Siila naabibine oräre jaadna-nisi, piba krokeciye mete awamuta biname ne jejisi teebibine cängena ireme. ²⁴ Awamuta biname peei mene liba itecijige, tabe teebibine aacanige mete cole puupu me, borabora uli cabu ernge ääsinglantige, siige jätäyige.

Paulo naabi Siila Krokeciye Mete cabu ca Asatäsi

²⁵ Ciiye duusa mameta Paulo naabi Siila irecu ätumutäsi piyepu uupera etangäsi Acejiyame bau me. Nuuja krokeciye mete biname cina jättecijisi teebibine. ²⁶ Piba taatu babo ocneja te krokeciye mete me kula caage bine jekocnäjemige. Puirage padare cabu iyeta grana cina iitnetnäjinisi, piyepu ayana seea cina gawe me itrametnemige iyeta krokeciye mete biname cabu ca. ²⁷ Awamuta biname te ute cabu ca arpinantige. Tabe liba jepänemige mete grana bine iitnemäneji, tabe apu jengenige egä krokeciye mete biname iyeta buucratnige. Siige, tabe teeme cubu turikä ne isatige teemämu aglime, ingle naace popi peei krokeciye mete biname cina liba uucratna, piba teebine pa yaaglepesi. ²⁸ Yepä, Paulo babo tage ca jejjige, “Gone laglute maane! Cine iyeta age tema!”

²⁹ Puma cita ca pui awamuta biname te ngale täapume ala abayige, puupu cabu me wata abacitige, tääpe aloneca cama kokorare ääpednutige Paulo Siila naabibime ernge gome. ³⁰ Tabe piba teebibine taasatige, äätenglige egä, “Babo biname, cane miiji ngena ne wawena cäme niiya mule cabu ca asatame?”

³¹ Teepi jewecnistäsi egä, “Jitrungi Yageyame Yeesu ne, piba niiya cabu ca pa asatepi, maane piyepu mäame mete biname cama.” ³² Teepi piba Yageyame poto cidi me mene jejanemäsi teebine piyepu iyeta biname bine lui teeme mete cabu puga ge. ³³ Pui padare ciiye cabu, krokeciye mete awamuta biname te Paulo Siila naabibine nuuja puupu cabu me aacanige teeme adnana dupe äcisejame. Siige, Paulo naabi Siila pui awamuta biname piyepu iyeta teeme mete biname bine niye ca jicisäjemäsi Yeesu me ngii cabu. ³⁴ Puma cita ca tabe Paulo Siila naabibine aacanige teeme mete cabu me, teebibine deedei ääcärlige loolome. Tabe teeme mete biname cama mage gege ge, ingle teepi pui ciiye cabu Acejiyame ne jitrunGISi. Siige, deedei kaake poto ca Paulo naabi Siila cääri abacitäsi krokeciye mete bora me.

³⁵ Nuuja krokerage pui neeneni cewe mope biname cina teeme cubu biname bine jityepemäsi krokeciye mete awamuta biname bau me mene cama egä, “Peei neeneni biname bine aasatepi!”

³⁶ Puma cita ca awamuta biname te Paulo ne jejige egä, “Cewe mope biname cina mene tityepäsi cäme bau me maane Siila cama asatame. Weene miiji asateye, siige poode cama laaclege.”

³⁷ Yepä, Paulo pui cubu biname bine jejemige egä, “Birice cibibine nuuja niiya cabu lica nipänumesi, yepä atrana cäco cibibine sobe cabu mage nidnanumesi, ngänu gyene cine Rooma ngii cama biname gegi. Teepi miiji cibibine cängena ire atwi iyeta nuuja Rooma ngii cama biname bine liiyepu, yepä teepi cibibine nisinglantumesi krokeciye mete bora me. Nää, page teepi singi cibibine ogä ätyepame? Eewe, äblicäco! Cewe mope biname cina miiji teepirage te otni cibibine asatame.”

³⁸ Siige, cubu biname cina Paulo me mene jeitnisi cewe mope biname bime bau me. Teepi liba äätecijige egä Paulo naabi Siila lui Rooma ngii cama biname gegi, teepi wälu ge, inge naace gyene teeme cotre pisi nyene egä Rooma ngii cama biname ne atrana cäco gone niiya jaawenue. ³⁹ Teepi pee name pi Paulo Siila naabi bau me aaclige poode mene jajime. Teepi piba teebibine aasatäsi krokeciye mete cabu ca, teebibine äätemlisi cewe ne gomalame. ⁴⁰ Siige, Paulo naabi Siila krokeciye mete cabu ca piba asatäsi, aaclige Ludiya me mete me. Puga teepi ätrunga biname bine edäremäsi, mene jejemäsi cängena ätrungame Yeesu ne, siige cewe ne ebmaläsi.

17

Tesalonika Cewe je

¹ Paulo naabi Siila neeneni cewe Amapipoli piyepu Apoloniya täasuplingtäsi, aaclige Tesalonika cewe me, luga ge Israela biname bime abasecretna mete. ² Paulo ädige pui abasecretna mete cabu me, inge teeme mule pepu ge. Puga nesae Sabade bimu cabu tabe biname cama mene äciseräjige Oogäräneji Mene cabu ca. ³ Tabe pui mene teebibine ebiberäjemige, piyepu pui cabu ca eboclomtige egä Keriso te miiji mäpu padare piyepu budre päpäna, piba budre cabu ca arpinenta. Paulo jejemige egä, “Ai Yeesu cane lui poto cidi me jijenininine, tabe peese nyene Keriso, biname bime niiya cabu ca äsecerayame.” ⁴ Poto pui biname cina Paulo me mene jecatisi piyepu Paulo naabi Siila cama abasutinini. Bucurage Griik biname lui cina Acejiyame bau irecu lätumutinini piyepu bucurage mope magebi teepi cuta Paulo me mene jecatisi.

⁵ Yepä poto Israela biname cina ire patre jeglisi, inge bucurage biname Paulo bau me otninisi. Teepi jebasecretnemisi poto kaakesea umle cäco niiya biname bine gaabe gome ca, tomi jenenisi. Teepi cewe biname bine giri jecitemisi, piba Yasona me mete me claabe cama eclige, ebäcnisi. Teepi singi Paulo Siila naabibine oomlaname, biname tomi cabu me acaname, ⁶ yepä lica jääpänsi teebibine. Teepi piba Yasona piyepu poto nuuja ätrunga biname bine oomleji ewademisi babo cewe mope biname bime bau me, piyepu babo tage ca jicemisi egä, “Peei biname Paulo naabi Siila, lui cina mage niiya mule jaawenemepäsi iyeta poto ta, teepi mime cewe me taaclumi. ⁷ Siige, Yasona te teebibine ire jaatwenige teeme mete cabu. Teepi iyeta cina Rooma Mopeyame me cotre bine jetropengäjenemisi, jicememisi egä kirece mope biname pisi nyene, teeme ngii Yeesu sine.” ⁸ Siige, biname tomi piyepu cewe mope biname ai mene liba itecijemige, teepi ngenecu niiya me äbitininisi. ⁹ Siige, cewe mope biname cina asata rarekaake bine etomlecmisi Yasona piyepu ten cama lui biname teeme bau ca, piba teebibine jityepemisi.

Berea Cewe je

¹⁰ Ciiye te liba tuumlige, piba taatu Tesalonika cewe ätrunga biname cina Paulo Siila naabibine jäätyepisi Berea cewe me claabeclabe biname wälu name pi. Teepi liba atyaramtäsi Berea cewe me, Israela biname bime abasecretna mete me aaclige. ¹¹ Berea cewe cabu lui Israela biname teepi lica Tesalonika cewe cabu Israela biname pana ätecija cäco ge. Teepi babo singi Paulo me mene ätecijame, piiyepu iyeta bimu teepi Acejiyame me Oogäräneji Mene labiberäjininusi umle äbitame egä Paulo me mene liba toraca ge. ¹² Teeme bucurage cina teeme mene jitrungi-si, cuta piiyepu bucurage dogwe Griik magebi piiyepu bucurage Griik rooriye. ¹³ Yepä, Tesalonika cewe cabu lui Israela biname, teepi liba itecijemige egä Paulo Acejiyame me mene jicemuge Berea cewe cabu je, teepi piiyeme eclige, puga biname bine ngenecu jelonecmisi piiyepu tomi cabu lui biname bine claabe me jewenemisi Paulo täápume. ¹⁴ Siige, Berea cewe ätrunga biname cina Paulo ne wata jityepisi malu me, yepä Siila naabi Timoti Berea je aanajige. ¹⁵ Lui ätrunga biname cina Paulo ne malu me jewecitisi, teepi ten cama poo gaabe eclige ngälu Atena babo cewe me atyarige. Puma cita ca teepi Berea me täcnäriige Paulo me mene cama egä Siila naabi Timoti miiji wata teeme bau otnime.

Atena Babo Cewe je

¹⁶ Paulo liba jaawagrijige Siila Timoti naabibine Atena cewe cabu je, tabe ngenecu mäpu äbitige, liba jepänemige ime ca wawenäneji uuje, biname cina lui bine yaawejanusii piiyepu yiwäräjemusii. Tabe ngenecu mäpu gyene, ingle pui gwidape lui bucurage ge Atena cewe ngalebora je. ¹⁷ Tabe mene läciseräjuge Israela biname cama piiyepu nuuja gawe biname cama lui cina Acejiyame ne yaawejanusii, tabe liba Israela biname bime abasecretna mete cabu. Cuta piiyepu iyeta bimu gaabegabe tabe eei biname cama mene läciseräjuge cewe cole puupu cabu, lui cina piiyeme yaacluge. ¹⁸ Poto abiberäja biname lui cina Epikuro sigu cabu piiyepu poto lui cina Stowika sigu cabu, teepi Paulo cama mene äciseräjininisi. Poto cina jicisi egä, “Ai biname te ngena buduma mene singi iicaname?”

Yepä, nuuja cina jicisi egä, “Teeme mene lui nuuja gawe biname bime uuje poto cidi me.” Teepi naace name pi pepu jicemisi, ingle Paulo lui Yeesu poto cidi me jicige, cuta piiyepu teeme budre cabu ca alotnenta poto cidi me. ¹⁹ Teepi puma cita ca Paulo ne ecanisi Atena cewe modamoda biname bime abasecretna cabu me Areo podo cabu me. Puga teepi Paulo ne jejsi egä, “Cine singi umle me ai kirece abiberäja maane lui jicenenemenite. ²⁰ Poto mäame mene cine lui nitecijinige, mara opo gemi cime täápume. Cine singi umle me teeme aboclomta lipu ge.” ²¹ Yoo, iyeta Atena cewe biname piiyepu ten cama lui catecewe biname, teepi singi iyeta padare mene iicaname piiyepu ätecijame ciitaca kirece ngene atwanena poto cidi me.

Paulo me Mene Cewe Modamoda Biname bime Abasecretna cabu

²² Paulo jeclajutige cewe modamoda biname bime abasecretna cabu, teebibine jejemige egä, “Atena cewe biname, cane jepänemine egä weeme uuje iiwäreja mule nesae lica gemi. ²³ Cane liba totnumene weeme cewe cabu piiyepu weeme uuje iiwäreja puupu bine sengräräjumene, cane yepä iiwäreja dade tepänumene apu oogäräneji mene cama egä, MINE LUI BABO BINAME POTO CIDI ME CAMUGE UMLE ÄBITA, TEEME TÄÄPUME AI DADE. Yoo, weene lui ne yiwäräjuyee, yepä lui poto cidi me weene camu gemi umle äbita, cane page umle jiweninine. ²⁴ Acejiyame lui te gawecewe ne tewenuji iyeta teeme gwidape cama, tabe peese nyene Yageyame cabucewe piiyepu gawecewe täápume. Tabe lica yaanajuge uuje iiwäreja mete cabu, biname cina lui ne yaarangusi. ²⁵ Cuta piiyepu tabe nuuja singi lica ge gwidape täápume biname cina lui teeme ime ca yäacärusi, ingle tabe peese nyene lui te iyeta biname bine yäacäremuge teeme ireclota, piiyepu buuwemope, piiyepu iyeta nuuja gwidape. ²⁶ Tabe yepä biname cabu ca iyeta tääpe maramara biname bine jewenemuji, siige eplidnärujisi iyeta gawe maramara

cabu lenajame. Camuge biname bine wawena, tabe ngene ca egluji lui padare piyepu lui gawe cabu teepi cirege lenaja. ²⁷Tabe apu jewenuji naace täápume iyeta biname cina teebine ärngime piyepu teeme bau me awetentame, teepi piba pama teebine päpäname. Yepä, toraca gyene egä Acejiyame cudecewe lica gyene mime yepäyepä cabu ca, ²⁸yepä biname te lipu jiicuji egä:

‘Mine teeme kokre cabu ninajininige, otnetnäjininago, piyepu ireclota jepäninisi.’

Yoo, poto weeme oogära biname cina ai poto cidi me jiicujisi egä,

‘Cuta mine teeme bägrä gemi.’

²⁹Yoo, inge naace popi mine Acejiyame me bägrä gemi, mine miiji lica gemi apu angi egä tabe lui gol, silba, coo kula ca wawenäneji uuje pana ge, lui bine biname cina yootonutemusi, cängena jäämyeremusi. ³⁰Yoo, lui padare cabu biname cina umle cäco Acejiyame poto cidi me, tabe piba teeme niyaniya mule bine lica yaacnemuge, yepä page tabe iyeta biname bine iyeta poto ta jejananemige teeme niya mule cabu ca atatröngärame, ³¹ingele naace popi tabe bimu ne ngene ca itu egluji, lui cabu tabe iyeta gawecewe biname bine cirege conocäco atrana. Tabe peei täápume teeme biname ne ituge jaji, cuta peei biname ne itu eboclomäjuji iyeta biname bime täápume, tabe liba teebine budre cabu ca erpinantuji.”

³²Siige, teepi liba Paulo me mene itecijemige biname budre cabu ca arpinenta poto cidi me, poto cina teebine jitudanisi, yepä poto cina teebine jejisi egä, “Cine singi cääri ätecijame ai poto cidi me nuuja padare cabu.” ³³Siige, puma cita ca Paulo peei abasecretna ne sebmilige. ³⁴Poto biname cina ten cama abasutanininisi, teeme mene jitrungisi. Teeme yepä, ngii Diyonisius, lui peei modamoda biname bime abasecretna cabu ca, cuta nuuja lui magebi gwene, teeme ngii Damari, cuta piti nemi cerämu poto biname.

18

Korinito Babo Cewe je

¹Pei ingwe ca Paulo Atena cewe ne sebmilige, ädige Korinito babo cewe me. ²Puga tabe jepänige yepä Israela biname ngii Akwila, lui me ärngi gawe Pontus ge. Tabe Rooma babo cewe Italiya gawe cabu ca piba taatu tädige coga ngii Prisila cama, inge Rooma Mopeyame Klaudius mene itu jiicepi iyeta Israela biname cina Rooma babo cewe ne gomalame. Yoo, Paulo teebibine äädäriige, ³siige ten cama enajanige, kaakesea ten cama jewenemige, inge naace popi Paulo teeme rarekaake jääpänuge yepä kaakesea cabu ca Akwila naabi Prisila lui kaakesea jaawenäsi. Teepi kokre cäbletääpe bine yaaterutäjemusi watawata mete wawena täápume. ⁴Iyeta Sabade bimu gaabegabe, Paulo ädige Israela biname bime abasecretna mete me, puga mene iciseräjemige. Tabe singi ge Israela piyepu Griik biname cina teeme mene acatame.

⁵Siila naabi Timoti Makedoniya gawe cabu ca liba taacliche, tatyaramtäsi Korinito cewe me, Paulo pui rarekaake täápume kaakesea ne sebmilige, piba iyeta padare Miiji Mene jaajanemuge, Israela biname bine cängena yaabiberäjemuge egä Yeesu peese nyene Keriso, teepi lui ne jewagrijenisi otnime teebibine niya cabu ca äsecrerame. ⁶Israela biname cina liba teeme mene lica jecatisi piyepu teebine jelwisi, tabe teeme cäbletääpe bine jiglubäjemige, piba teebibine kokre mene ca jejemige egä, “Weene Acejiyame bau ca liba cudecewe läbitininuye, peei lui weeme niya birige. Weene liba cäme mene täápume ätecija cäco läbitaninuye, peei lui cäme inge lica ge! Page cabu ca cane ädenine nuuja gawe biname bime bau me.” ⁷Siige, tabe pui abasecretna mete ne ebmalige, ädige nuuja mete cabu lenajame, lui peei abasecretna mete wajwa jage. Pui mete yageyame, ngii Titiyu-Yuustus, tabe Israela biname lica ge, yepä nuuja gawe biname, lui te Acejiyame ne yaawejanuge. ⁸Yepä Israela biname ngii Krispo, lui pui abasecretna mete mope biname ge, tabe piyepu iyeta teeme inge biname cina

Yageyame ne jitrungisi. Cuta piiyepu bucurage nuuja Korinito cewe biname lui cina Miji Mene itecijemige puga, teepi jitrungisi, piba niye ca äciseja ne ecatisi Yeesu me ngii cabu.

⁹ Nuuja ciiye Yageyame te Paulo ne wama ca jejige egä, “Wälu gone läbitute, yepä mene jicemepi! Gloose te gone noomluge, ¹⁰ ingle cane maane cama gäne. Nuuja biname te äblicäco ge meebine niya wawena, ingle naace gyene bucurage biname ai cewe cabu lui cäme biname gemi.” ¹¹ Peei mene name pi Paulo puga enajige yepä kämäge cebo cama, biname bine yaabiberäjemuge Acejiyame me mene poto cidi me.

¹² Rooma Babo Mope Biname te liba biname ngii Galiyo ne mopeyame me jewenige Griik biname bime Akaya gawe täapume, Israela biname cina piba Paulo ne gigri joomlisi, ecanisi teebine atrana puupu me. ¹³ Teepi jejisi egä, “Ai biname singi biname bine atamongärame Acejiyame ne awejena mara mule ca, lui mule te Rooma cotre ne jaatropangtuge.”

¹⁴ Paulo mene me liga äbitige, Mopeyame Galiyo te piba Israela biname bine jejemige egä, “Ai biname te liga babo niya mule ne jaaweneji, coo Rooma biname bime cotre liga jaatropangteji, cane piba weene Israela biname bine cängena jitecijinejine, ¹⁵ yepä ai gwidape lui weeme papa abaja mene gemi, weeme mule, weeme ngii, piiyepu weeme cotre poto cidi me. Peei name pi weene weemämu jeweneye atraname. Cane singi lica gäne atraname pepu mule poto cidi me!” ¹⁶ Tabe puma cita ca teebibine siiyebngemige atrana puupu cabu ca. ¹⁷ Siige, teepi iyeta piba Israela biname ngii Sostene ne joomlisi. Tabe lui kirece mopeyame ge pui Israela biname bime abasecretna mete täapume. Teepi teebine eglisi atrana puupu opo gaabe je, yepä Mopeyame Galiyo tabe nuuja singi lica ge teebibine iibaname.

Paulo Babo Antiyoka Cewe me Acnenutige

¹⁸ Peei ingwe poto ca Paulo Korinito cewe cabu enajanige bucurage bimu ätrunga biname cama, teebibine piba sebmalemige, Akwila naabi Prisila cama ädige poo gaabe Suriya gawe me. Puga Kenekrea malu cewe je, teepi liba camuge babo poo cabu me acetnera, Paulo teeme edingäli jeclanemige, ingle naace popi Israela biname bime mule apu ge egä biname te padare yaacituge, lui cabu tabe mage ngene jotwananuge Acejiyame poto cidi me. Tabe edingäli lica äläcnuta ngälu peei padare te lapiruge, siige piba edingäli jaacanimuge piiyepu gwidape Acejiyame ne yiwäräjuge. ¹⁹ Yoo siige, teepi liba atyarige Epeso cewe me, tabe Israela biname bime abasecretna mete me abacitige, mene äciseräjige Israela biname cama. ²⁰ Biname cina teebine tesoglicisi tabe leca padare ten cama lenajame, yepä tabe singi lica ge. ²¹ Pätä tabe liba sebmalemige, jejemige teebibine egä, “Liba Acejiyame singi gyene, cane cire tacnepene weeme bau me.” Siige, tabe Akwila naabi Prisila puga taabmalige, poo gaabe Epeso cewe ca abyemärige.

²² Tabe liba atyaramtige Kesarea malu cewe me, tabe doro ta ädige Yerusalema me, ätrunga biname bine jewablemige, piba ädige Antiyoka cewe me. ²³ Tabe poto bimu enajige Antiyoka cewe je, piba abyemärige, otnige Galatiya piiyepu Pirugiya gawe cabu ta, puga iyeta ätrunga biname bine ngene atwana kokre jewenemige.

Apolo te Ädige Epeso piiyepu Korinito Cewe me

²⁴ Yepä Israela biname, teeme ngii Apolo, lui aplimläneji ge Aleksandriya cewe je Aikupito gawe cabu, tabe tädige Epeso cewe me. Tabe lui mopemuli biname ge piiyepu babo umle ge Acejiyame me Oogäräneji Mene poto cidi me. ²⁵ Tabe ituge abiberäja mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Tabe mene jicuge drämä cama, piiyepu biname bine conocäco ebiberäjemige Yeesu poto cidi me. Yepä gwidape, tabe umle Yoane me niye ca äciseja mule taatu; tabe nuuja umle lica ge egä biname cina äciseja yaacatusi Yeesu Keriso me ngii cabu. ²⁶ Yoo, Apolo gije abacitige mene wälu cäco iicemame Israela biname bime

abasecretna mete cabu Epeso je. Prisila naabi Akwila liba äätecijige teeme mene, teepi piba teebine teeme mete me ecanäsi, teebine cängena pajecurage ebiberäjäsi Acejiyame me gaabe poto cidi me. ²⁷ Yoo, Apolo liba singi ge Griik biname bime Akaya gawe cabu otnime, Epeso ätrunga biname cina teebine itityärisi. Teepi teeme Griik ätrunga binamewale bime bau me mene yoogärisi egä teepi Apolo ne awacletnäjame. Siige, Apolo liba Griik biname bime gawe cabu atyaramtige, tabe babo ätityeräja biname ge teeme täapume, lui cina Acejiyame me owecu piiyepu ätityera ca Yeesu ne ituge ätrunga. ²⁸ Tabe kokre mene ca Israela biname bine epremalemige sobe cabu. Tabe eboclomtige Yeesu ne Oogäräneji Mene cabu ca egä tabe peese nyene Keriso, lui ne Israela biname cina jaawagrijusi teebibine niiya cabu ca äsecerame.

19

Paulo Epeso Cewe je

¹ Apolo liba Korinito cewe cabu enajige, Paulo doro gaabe ädige Pirugiya probins cabu ta, ngälu atyaramtige Epeso cewe cabu me. Tabe puga jepänemige poto ätrunga biname bine, ² itemlemige egä, “Nää, Aceji Seemo weeme bau itu labacitanepi, weene lui padare cabu niinäce liba jäätrungepeye?”

Teepi jejisi egä, “Cine nuuja umle lica gemi Aceji Seemo poto cidi me.”

³ Puma cita ca Paulo teebibine itemlemige egä, “Weene ngena ätrunga ne piba yaacatepeye, weene liba niiye ca äciseja ne yaacatepeye?”

Teepi jejisi egä, “Pui niiye ca äciseja biname Yoane, cine teeme mene yaacatepesi.”

⁴ Paulo piba jejemige egä, “Yoane me äciseja eei bime tääpu myene, lui cina teeme niiya mule cabu ca latatrongärininusi Acejiyame bau me. Tabe Israela biname bine jaajemuge ätrungame teeme bau me lui te teeme ingwe ca tädenige. Peei lui Yeesu sine.”

⁵ Epeso ätrunga biname cina liba peei mene itecijemige, teepi niiye ca äciseja ne ecatisi Yageyame Yeesu me ngii cabu. ⁶ Siige, Paulo liba ime aacitanige teeme papa cabu, piba Aceji Seemo te abacitanige teeme yepäyepä trupa cabu. Teepi teeme umle cäco mene ca jiiemisi, cuta piiyepu Acejiyame me tagepogogo mene jiiemisi. ⁷ Teepi iyeta pama twelb rooriye ge.

⁸ Nesae mabye ngalebora Paulo Israela biname bime abasecretna mete me labacitanuge, mene wälu cäco jiiemuge biname cama, piiyepu teebibine mene yääciseräjemuge, ingle tabe singi teebibine umle wawename Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. ⁹ Yepä, poto cina ätecija cäco ge. Teepi singi lica ge ätrungame, piiyepu niiya mene jiiemusi abasecretna cabu je mime Yageyame me gaabe poto cidi me. Paulo peei name pi teebibine ebmalemige, siige ätrunga biname bine ewademige ten cama. Puma cita ca iyeta bimu gaabegabe tabe läduge biname ngii Turanus me abiberäja mete cabu, puga biname cama mene labaitnuge. ¹⁰ Tabe peei ne jaawenuge neeneni kämäge cama. Peei name pi iyeta biname lui cina yaacrajuge Asiya probins ngalebora, Israela biname piiyepu nuuja gawe cabu ca lui biname iyeta, teepi yäätecijemuge mene Yageyame poto cidi me.

Sekewa me Imäbägrä

¹¹ Acejiyame te mararage ciitaca mule bine jaawenemuge Paulo me ime ca. ¹² Nuuja taje biname cina Paulo me cäbletääpe pläsu bine yaawademusi, lui bine ituge ätäya teeme mope cabu coo ibi cabu, siige pita biname bime cabu me jaarpetnemusi. Piba teeme pita cina teeme bau ca läyebloguge, piiyepu niiya cable cina teeme trupa cabu ca läsuge. ¹³ Yoo, poto Israela biname lui cina waatne-tnäjinusi niiyaniya cable bine äyecrejame biname bime trupa cabu ca, teepi läbitininusi Yageyame Yeesu me ngii jajime peei mule wawename. Teepi jejemisi niiya cable bine egä, “Cine weebibine jijenininago Yeesu me ngii cabu, lui ne Paulo jeitnäjeninge, weene äyeblogineye!” ¹⁴ Yoo, puga ge seben

naniganewale lui cina peei mule ne jaawenusi. Teepi yepä Israela iiwäreja babo biname Sekewa me bägrä gemi.

¹⁵ Teepi liba niiya cable cama biname ne Yeesu me ngii cabu pepu mene jejisi, tabe niiya cable te teebibine jejemige egä, “Cane umle gäne Yeesu, piyepu cane umle gäne Paulo poto cidi me, yepä weene baa laati bemi?”

¹⁶ Lui biname niiya cable cama ge, tabe girigale cama ädige pui seben naniganewale cabu me, teebibine iyecräjemige. Teepi iyeta teeme mete cabu ca uucratnige dupe cama, teeme cäbletäape mage äsupleceji ge. ¹⁷ Israela biname piyepu Griik biname Epeso cewe ngalebora, teepi liba itecijemige peei poto cidi me, iyeta mage wälu ge, siige Yageyame Yeesu me ngii te babo äbitige teeme täapume. ¹⁸ Bucurage ätrunga biname cina totninisi Paulo naabibime bau me, sobe cabu teepi teeme piiseba mule aitnäjinisi. ¹⁹ Bucurage lui cina piiseba täapume labiberäjininusi teepi teeme oogäräneji mene piiseba mule poto cidi me sewademisi, sobe cabu juubuderäjemisi. Teepi elenglecäjemisi pui peba bime daremu iyeta, ngälu fifti tausen silba rarekaake bine joomlemisi. ²⁰ Pepu kokre mule ca Yageyame me mene te babo äbitige iyeta poto ta, cuta piyepu cerämu kokre me äbitige.

Claabeclabe Biname Epeso je

²¹ Ai mule cina liba täbitimesi, Paulo ingwe ca piba ngene jotwanige Griik biname bime gawe Makedoniya piyepu Akaya cabu me otnime, puma cita ca piba Yerusalema me otni. Tabe jiiçige egä, “Peei padare ingwe ca cane miiji Rooma babo cewe ne päpäname.”

²² Tabe jäätyepige Makedoniya gawe me neeneni teeme ätityera biname Timoti Erasto naabibine, yepä tabe cerämu enajige Asiya probins cabu.

²³ Yoo, puga ge Epeso cewe cabu pui padare mäpurage mule Yageyame me gaabe poto cidi me. ²⁴ Yepä biname puga ge teeme ngii Demetriyus lui te silba ca ceegecege gwidape bine jaawenemuge. Tabe silba iiwäreja mete ceegecege bine jaawenemuge teeme uuje magebi täapume, ngii Artemi. Demetriyus piyepu teeme kaakesea biname cina bucurage rarekaake jääpänemusi peei mete ceegecege wawena cabu ca. ²⁵ Yoo, Demetriyus tesoglecemige teeme kaakesea biname bine piyepu poto nuuja biname lui cina yepä pana kaakesea jaawenusi, teebibine jejemige egä, “Binamewale, weene umle gemi egä mine ai kaakesea name pi dogweyame gemi. ²⁶ Page weene jepäneniye, jitecijeniye ai biname Paulo te ngena jewenenige. Tabe jiiçenemige egä, ‘Ime ca wawenäneji uuje lui toraca lica gemi.’ Bucurage biname cina peei mene bii jitrungisi mime cewe Epeso je piyepu Asiya probins iyeta poto ta. ²⁷ Pama mime kaakesea te niiya ngii pagege päpäna Paulo me mene name pi, cuta piyepu pama niiya pa tädepi mime uuje magebi Artemi bau me. Biname cina pama ngene pa jäätrimalemepi teeme iiwäreja mete poto cidi me. Puma cita ca Artemi, lui täapume iyeta Asiya biname piyepu biname cina iyeta gawecewe cabu ta yiiwäräjusi, teeme babo ngii pama pa lapesarepi.”

²⁸ Biname cina liba Demetriyus me mene itecijemige, teepi claabe me äbitininisi, babo tage ca jiiçemisi egä, “Baborage gwene mime Epeso biname bime uuje magebi Artemi!”

²⁹ Biname cina teeme guugla itecijemige Epeso cewe iyeta poto ta. Tomi cabu lui biname cina neeneni Makedoniya biname bine claabe cama joomli-si, teeme ngii Gayus naabi Aristakus, lui cina Paulo cama totnumäsi. Teepi teebibine wata aacanisi Epeso cewe babo abasecretna puupu me. ³⁰ Paulo singi otnime abasecretna biname bime opo gaabe me, yepä ätrunga biname cina teebine jiiçisi. ³¹ Cuta piyepu poto Epeso cewe modamoda ngii biname, lui cina singi gemi Paulo täapume, teepi mene jityepisi teeme bau me egä, “Gone lädute peei claabe biname bime opo gaabe!” ³² Peei padare biname cina abasecretna puupu cabu mage guugla ecisi, yepä bucurage pui biname cina nuuja umle lica gemi teepi ngena täapume babasecretnige. Poto singi gemi yepä gwidape täapume; nuuja cina singi nuuja gwidape täapume. ³³ Poto biname cina apu jengemige egä yepä Israela biname ngii Aleksanda name pi peei tomi bäbitininisi, inge naace gyene

Israela biname cina teebine jebenisi niinäce gaabe otnime. Puma cita ca Aleksanda te singi gyene biname bine ime ca bojä wawename. Tabe liga gije abacitige mene me egä peei guugla lui teeme ingle lica ge, ³⁴ biname cina teebine opo ewatnisi egä tabe lui Israela biname ge, piba lecaleca padare cabu teepi gigri jücanisi babo tage ca egä, “Baborage gwene mime Epeso cewe biname bime uuje magebi Artemi!” Teepi peei yepä mene jücanisi mage leca padare ngalebora.

³⁵ Ingwe ca yepä cewe mope biname te pui biname tomi ne bojä jebenige. Tabe biname bine walya mene jejemige egä, “Epeso ceweyame, iyeta biname umle gemi egä Epeso lui ire atwi cewe gyene Artemi me iiwäreja mete täapume piyepu pui cudege kula täapume, lui te sitramuji dume cabu ca. ³⁶ Nuuja biname te äblicäco aina ai poto cidi me. Pipu pi weene miiji bojä agi, cängena ngene atwana cama inajipi. ³⁷ Weene ai neeneni biname bine aima bii taacaniye, yepä teepi nuuja gwidape lica ero ca isatäsi iiwäreja mete cabu ca, piyepu lica niya mene jücemäsi mime uuje magebi poto cidi me. ³⁸ Demetriyus piyepu ten cama lui kaakesea biname cina liba singi gemi mene aitname nuuja biname poto cidi me, atrana bimu piti nemi piyepu cuta ablaweja biname. Teepi miiji puma teemeteme pa latranipesi. ³⁹ Yepä, weene liba cerämu nuuja gwidape täapume singi, weene miiji cewe ngii biname bime abasecretna cabu peei iicana. ⁴⁰ Page ai guugla mule te lui bäbitige, mäpu gyene mime täapume, ingle Rooma biname cina pama mibibine pa niyitnipesi ai mule poto cidi me. Mime nuuja ingle lica gyene ai guugla täapume. Mine äblicäco teebibine miiji ingle ceera ai mule poto cidi me.” ⁴¹ Yoo, teeme mene liba siige, tabe biname bine jityepäjemige.

20

Paulo Ädige Makedoniya piyepu Akaya Gawe cabu me

¹ Siige, Epeso cewe biname liba bojä icrajige, Paulo piba ätrunga biname bine tebasecretnemige, mene jejemige teeme ngene atwana kokre wawename, siige yewo jebenemige. Puma cita ca tabe sebmalemige teebibine, poo gaabe ädige Makedoniya gawe me. ² Tabe pui gawe cabu ta otnige, bucurage mene jejananemige ätrunga biname bine kokre ceerame. Puma cita ca tabe ädige Akaya gawe cabu me, ³ puga enajige nesae mabye cama. Tabe liga abyemerame äbitige poo gaabe Suriya gawe cabu otnime, piba umle äbitige egä poto Israela biname cina mene jitrannenisi teebine gaabe cabu aglime, peei name pi tabe tacnenutige Makedoniya gawe cabu me, piba puma cita ca otni Suriya me. ⁴ Yoo, ätrunga biname ngii Sopata, lui Purus me bägrä ge Berea cewe cabu ca, tabe Paulo ne jewecitige. Cuta puga ge ten cama Aristakus naabi Sekundu, lui Tesalonika cewe biname, piyepu Gayus lui Derbeyame, piyepu Tukikus naabi Tropimus, lui Asiya probins cabu ca, cuta piyepu Timoti. ⁵ Teepi iyeta niinäce eclige, cibibine niwagrijinisi Trooasi cewe je. ⁶ Israela biname bime Uutneca cäco Buluduu Trii kaake poto ca, cine poo gaabe naclige Pilipi cewe cabu ca. Siige, faib bimu ingwe ca cine ten cama abasecretninago Trooasi cewe cabu. Cine puga Trooasi je seben bimu ninajininige.

Paulo Trooasi Ätrunga Biname bine Ceräcerägäbu Edäremige

⁷ Sabade mämliteca me cine tabasecretninago deedei matikolä gigri äbitame. Paulo biname bine mene jejemige ngälu ciiye duusa, ingle naace popi nuuja kroke tabe singi teebibine abmaläcemame. ⁸ Cine lui caburage puupu cabu tabasecretninago, bucurage lampa cina puma ayenininisi. ⁹ Yepä mamye rooriye, teeme ngii Yuutikus adnatäneji enajige mete traapi uli cabu. Paulo liba mene camu jücemige, Yuutikus ute me jiciranige, ngälu tabe toraca ute te jebenige, siige pui caburage puupu cabu ca puma cita ca sitramige gawe me. Biname cina liba teebine ecatisi, piba jepänisi egä tabe budre ge. ¹⁰ Yepä, Paulo äinige gawe me, budre biname papa cabu ätwitige, teebine jejecletnäjige. Tabe biname bine jejemige egä, “Ngenecu mäpu gone. Tabe ireclota

gyene!”¹¹ Siige, Paulo piba jegelige, pui caburage puupu cabu me cääri abacitige, puma buluduu ne itrecige, biname cama erwäjige. Tabe piba cääri mene abaitnige lecarage padare cabu ngälu bimu te tacitige, piba abyemärige.¹² Teepi jewecitisi pui mamye rooriye ne ireclota cama teeme mete me, siige babo ngenecu miiji äbitininisi.

Paulo Trooasi Cewe ca Ädige Miletu Cewe me

¹³ Cine babo poo cabu me niinäce acetnärinago, abyemärinago Asos cewe me, Paulo luma singi ge poo cabu me acenutame. Tabe cibibine itu nijipi pepu gaabe wawename, ingle tabe singi ge doro ta otnime Asos cewe me.¹⁴ Tabe liba cibibine opopa niwenininige Asos cewe je, cine teebine ecenutisi, piba naclige Mitulene curä me.¹⁵ Cine puma cita ca naclige, nuuja bimu Kiyosa curä mameta me atyarinago, cuta nuuja bimu Samo curä me atyarinago, piba cuta nuuja bimu cabu atyarinago Miletu malu cewe me.¹⁶ Paulo mene itu titranumi Epeso cewe ne äsuplengtame, ingle naace popi tabe singi lica padare te apirame Asiya probins ngalebora, yepä tabe singi ge Yerusalema ne wata oomlaname Pentikos bimu tääpume, liba ibibi ge poo me uuwama.

Paulo Yewo Mene Jejemige Epeso Ätrunga Ingle Mope Biname bine

¹⁷ Miletu cewe ca Paulo mene jityepige Epeso me, ätrunga ingle mope biname bine jajime ten cama opopa ayime Miletu je.¹⁸ Teepi liba atyarige, tabe teebibine jejemige egä, “Yoo, weene umle gemi egä iyeta padare cane liba weene cama itu nanajepi, pui niinäce bimu cabu ca cane itu latyaramtepene Asiya probins cabu, ngälu cane probins ne saabmalepene,¹⁹ cämämu awepyeräja cäco piyepu ele cama, cane Yageyame me kaakesea jaawenune mäpu padare cabu, lui bine jääpänemune Israela biname bime cabu ca, teeme ämugetna mule name pi.²⁰ Weene umle gemi egä cane durau äbita lica weebibine mene jajanenane lui weeme miiji tääpume birige, cane liba mene jijanani-pene piyepu weebibine ibiberäjipene biname sobe cabu cuta piyepu weeme maramara mete cabu ta.²¹ Israela biname piyepu nuuja gawe biname bine cane kokre cama bääirmi jaagednemepene teeme niiya mule cabu ca Acejiyame bau me atatröngärame piyepu mime Yageyame Yeesu ne ätrungame.²² Siige, page cane Yerusalema me ädenine, ingle Aceji Seemo nätyepenige cebine. Cane umle lica ngena pa läbitepi puma cäme tääpume.²³ Cane pui taatu umle gäne egä iyeta cewe cabu ta Aceji Seemo cebine itu najananumi egä krokeciye mete piyepu poto mäpu cina puma nawagrijenisi.²⁴ Yepä, cane ngene jotwanenine egä cäme ireclota lui babo gwidape lica gyene, cane liba taatu epirenine pui kaakesea ne Yageyame Yeesu lui itu näcäruji wawename. Peei kaakesea lui Miiji Mene iicaname Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me.

²⁵ Yoo, cane iyeta weeme bau waatnetnäjepene, biname bine mene jaajanemepene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Siige, page cane umle gäne egä weeme nuuja te lica cääri pa näpänepi cebine.²⁶ Cane peei name pi page ai bimu cabu jijenini-nine weebibine egä weeme yepä te Acejiyame bau ca liba lapesaruge, peei lui cäme ingle lica ge,²⁷ ingle naace popi cane lica durau läbitune weebibine mene jajanenane, yepä cängena jijinune iyeta Acejiyame lui singi gyene wawename.²⁸ Weene cängena ire atwipeye weeme ireclota poto cidi me, cuta piyepu pui biname bime ireclota cängena ire jetwemepeye Aceji Seemo te lui bine weeme bau me itu yaawademepi weene ire atwime. Yoo, maamoi ire atwi biname pana, weene ätrunga ingle biname bine cängena ewademepeye, ingle naace popi Acejiyame teebibine itu jaaletne-mepi teeme bägrä Yeesu me uudi piyepu budre ca.²⁹ Cane umle gäne egä cäme otni ingwe gaabe ca, niiyaniya biname cina weeme bau me pa twaatnipesi, girigale drego pana teepi niiya pa jaawenemepesi poto biname bine weeme tomi cabu.³⁰ Yoo, padare cire tädepi, poto biname cina weeme tomi cabu ca piba walya mene cire jicemepesi poto ätrunga biname bine teeme bau me äyebile-ngame.³¹ Peei name pi ire! Cuta piyepu ngene napecnepeye cane lipu ciye bimu ele mäcu cama iyeta weebibine ibiberäjipene nesae kämäge cama.

³² Yoo, page cane weebibine icranininine Acejiyame me ime cabu. Pisi nyene weene cama Miiji Mene Acejiyame me owecu piyepu singi poto cidi me, lui mene ibibi gyene weeme ngenne atwana kokre wawenname piyepu weebibine teeme miiji cabu acraname. Peei miiji lui pisi nyene iyeta Acejiyame me biname bime täápume. ³³ Yoo, weene miiji cäme mule ingwe äcwime. Cane singi lica ituge äbita nuuja biname bime silba coo gol rarekaake, piyepu cäbletääpe täápume. ³⁴ Weene weemämu umle gemi cane lipu rarekaake kaakesea cäme ime ca itu jaawenepene iyeta gwidape päpäname, cane piyepu lui biname cane cama cime täápume. ³⁵ Iyeta cäme mule ca cane weebibine ibiberäjininune egä lui biname pisi nyene kokre cäco, mine miiji pepu kokre kaakesea cama teebine ätityerame. Mine miiji ngenne jwaatwa-naninago lui mene Yageyame Yeesu teemämu itu jejuji egä, 'Lui biname te gwidape yääcärüge, teeme gege baborage gyene peei me gege cabu ca lui te saacatuge.' "

³⁶ Paulo me mene siige liba, teepi iyeta kokorare ipednemisi, Acejiyame bau me irecu ätumutini. ³⁷ Teepi iyeta ele engenetne-mige teebine liba yewo täápume jejecletnäjis, jetechnisi. ³⁸ Teepi mage owecu jebenisi, inge tabe bii jejemige egä, "Weene ingwe ca opo lica pa näpänepeye." Pipu pi teepi Paulo ne englecitisi babo poo cabu me.

21

Paulo Yerusalema me Ädige

¹ Cine ätrunga biname bine yewo jebenemisi Miletu je, piba teebibine ebmalemisi. Cine babo poo gaabe malu ne conocäco yuurisi, Kosa curä je atyarinago. Nuuja bimu cine Roos curä ne joomlisi. Puma cita ca malu cewe Patara me naclige. ² Puga cine jepänisi yepä babo poo ne lui te Poenikiya gawe me ädenige. Cine peei babo poo cabu me acetnärinago, malu cabu naclige. ³ Poto bimu ingwe ca cine Kupro curä ne jepänisi, yepä poo te malu gaabe ta ädige Suriya gawe me. Turo malu cewe je cine ärpetnäjinago, pui padare täápume poo biname cina liba gwidape bine irpetnäjemisi. ⁴ Cine poto ätrunga biname puga jepänemisi, seben bimu ten cama ninajininige poo trämä. Aceji Seemo me umle cabu teepi Paulo ne jejisi egä, "Gone lädute Yerusalema me!" ⁵ Yepä, cime padare ten cama liba apirige, piba cine gaabe cabu abyemärinago. Iyeta ätrunga biname teeme coga bägrä cina cine cama äsige cewe cabu ca malu me. Cine iyeta kokorare koriyo cabu ipednemisi, irecu ätumutinago. ⁶ Puma cita ca cine yewo äbitinago, siige babo poo cabu cääri acetnärinago, cuta teepi äcnärige cewe me.

⁷ Cine Turo ca poo gaabe naclige Petolemaisä cewe me. Puga cine ätrunga biname bine sebore jebenemisi, piyepu yepä bimu ten cama ninajininige. ⁸ Nuuja bimu cine teebibine sebmalemisi, Kesarea cewe me atyarinago. Puga ge yepä biname ngii Pilipo lui te Miiji Mene jicemuge. Cine teeme bau naclige teeme mete cabu lenajame. Tabe lui yepä ge pui seben* cabu ca Yerusalema ätrunga biname lui bine jejäcremujisi ätyepäneji biname bine ätityerame. ⁹ Teeme puga ge foom ngulebägrä lui cina Acejiyame me tagepogogo mene jicemusi. ¹⁰ Cine puga liba poto bimu cama ninajininige, piba yepä mename biname te tatyaramtuge Yuudea gawe cabu ca, teeme ngii Agabu. ¹¹ Tabe cime bau me tädige, Paulo me baagi ecatige, peei ca teeme ernge ime ätäyige, piba nijinige egä, "Aceji Seemo te apu jicenige: Ai baagi yageyame ne Israela biname cina Yerusalema je apu pana pa jätäyepesi, siige pa yaacitepesi nuuja gawe biname bime ime cabu." ¹² Ai mene liba nitecijininige, cine piyepu puga lui biname, cine iyeta Paulo ne ele cama jejananisi egä, "Gone otni Yerusalema me!" ¹³ Yepä, tabe mene niwecnistinige egä, "Weene ngena jebeneniye? Ele ingeni-tninige, cebine ngenecu mäpu me naweniye! Cane amacetnäjäneji gäne lica ätäya taatu me, yepä cuta budre äbitame Yerusalema je Yageyame Yeesu täápume."

* **21:8:** pui seben: Pui seben biname bime ngii täápume ire Apostolo 6:1-6.

¹⁴ Cine liba äblicäco ge teebine mara ngena atwanena ceera, piba mene ebmalisi, jiiçisi egä, “Mime Yageyame me singi pa läbitepi.”

¹⁵ Cine poto bimu ninajininige Kesarea cewe je, piba cime gwidape emacetnäjemisi doro ta otni Yerusalema me, siige abyemäriinago. ¹⁶ Poto Kesarea ätrunga biname cina cine cama eclige, cibibine niwadininisi mete me, cine luma pa ninajipi. Pui mete yageyame ngii Manasona, tabe Kupro curä cabu ca ge, lecarage padare ätrunga cama yaanajepi.

Paulo te Ätrunga Mope Biname Yakobu ne Edäriige

¹⁷ Cine liba atyarinago Yerusalema me, ätrunga biname cina cibibine niwacletnäjininisi gege cama. ¹⁸ Nuuja bimu Paulo cibibine niwecitinige, Yakobu ne edärisi. Iyeta modamoda ätrunga biname cine cama puga ge. ¹⁹ Paulo teebibine sebore jewenemige, iyeta cängena jeitnäjemige Acejiyame te ngena bine ituge waweneca teeme Paulo me kaakesea cabu ca nuuja gawe biname bime täöpume. ²⁰ Teeme mene liba itecijemige, teepi iyeta cina Acejiyame ne ewepyeräjisi, puma cita ca Paulo ne jejisi egä, “Cime biname, maane jepänenite lija tausen Israela biname cina Yeesu ne ituge ätrunga, piyepu teepi iyeta mime Israela biname bime cotre bine cängena jaawenemusi. ²¹ Teepi idre ituge ätecija mäame poto cidi me egä, iyeta Israela biname lui cina yaacrajuge nuuja biname bime gawe maramara cabu, maane teebibine yaabiberäjimute Moose me cotre mule gomalame, piyepu jaajanemute teeme imäbägrä bime matikolä tääpe lica iirputame Acejiyame me cewecu acatame, coo piyepu teebibine jaajanemute Israela biname bime mule lica wawename. ²² Yoo, teepi pama pa yäatecijemepi egä maane age säte cewe je. Mine ngena ne pa jaawenepesi piba? ²³ Yoo, maane miiji apu wawena cine lipu naajenisi! Piti nämi cine cama fooa biname, lui cina Acejiyame ne mene ituge jaji mime Israela biname bime mule ibibi, egä poto mabye ngalebora teepi singi gwidape wawena Acejiyame täöpume. Siige pui padare cabu teepi edingäli äswi cäco yaacrajuge. ²⁴ Maane ten cama ädepi, gigri Acejiyame ne cibi ca yiwäräjepeye teepi teeme mene ibi wawename, siige kälyä äbitame. Maane te peei cibi bine teeme täöpume jeletnemepi! Siige, iiwäreja ingwe gaabe ca teepi piba miiji gämi teeme edingäli äswime. Yoo, maane liba apu jewenenite, piba iyeta biname cina pa jäpänepesi egä toraca lica gyene teepi lui mene ituge ätecija mäame poto cidi me, yepä teepi umle pa läbitipesi egä maane Moose me Cotre Mene cabu naanajuge. ²⁵ Yepä, lui biname Israela cabu ca lica gemi, lui cina Yeesu ne jättrungusi, cine teeme poto cidi me ituge atrana, piyepu mene teeme bau me itu jättyepepesi teeme umle me egä: Gone deedei yäärwäjemuye lui cude ge, inge uuje täöpume iiwäräjeji gemi, piyepu gone cibi yäärngäjemuye lui bime mäju cabu uudi yaanajuge, piyepu uudi gone yäänäjuye, cuta piyepu sargi mule gone jaawenimuye. Siige.”

²⁶ Yoo, puma cita ca nuuja bimu Paulo pui fooa biname bine ewademige, ten cama Acejiyame ne yiwäräjisi kälyä äbitame. Peei liba siige, Paulo piba Acejiyame me iiwäreja mete gomerage me ädige. Tabe puga mene jejemige lui bimu cabu pui fooa biname bime kälyä wawena padare pagege apira, piyepu jejemige egä tabe pui bimu cabu pagege cibi bine aletna teeme yepäyepä iiwäreja mule bine apirame.

Teepi Paulo ne Joomlisi Iiwäreja Mete cabu

²⁷ Seben bimu ingwe ca teeme kälyä äbita padare te liba mameta ge apira, poto Israela biname lui Asiya Probins cabu ca ge, teepi Paulo ne jepänisi Acejiyame me iiwäreja mete cabu je. Teepi biname bine giri jicranemisi, siige Paulo ne joomlisi, ²⁸ babo tage ca jiiçemisi egä, “Israela biname, nitityärineye! Agesa biname lui te iyeta poto ta waatnetnäjuge, biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bine äciseräjame, piyepu Moose me cotre bine, cuta piyepu ai iiwäreja mete ne. Cuta piyepu page tabe poto Griik biname bine iiwäreja mete caale bora me sewademige, siige pepu pi nüya bii jewenige

ai cudege puupu ne!”²⁹ Yoo, teepi apu jiiçisi, inge naace popi teepi yepä Epeso cewe biname ne, ngii Tropimus, Paulo cama jepänisi Yerusalema cewe ngalebora, piyepu teepi apu jengemige egä Paulo teebine ecanige iiwäreja mete caale bora me.³⁰ Siige, babo cewe iyeta poto ta biname cina buduma äbitininisi, yepä gome uuwametnige iiwäreja mete caale bora me. Teepi Paulo ne joomlisi, piba elädnisi pui puupu cabu ca. Piba taatu iiwäreja mete caale grana bine ermemisi, inge teepi singi lica uudi wawename pui puupu ne.³¹ Claabe biname bime tomi cina liga Paulo ne budre me jwenisi, piba cubu biname lui Rooma cewe cabu ca, teeme mope biname te itecijige egä iyeta Yerusalema ngalebora teepi cubu jiiçenisi.³² Piba taatu peei cubu mope biname te poto cubu modamoda biname piyepu poto cubu biname bine sewademige, wata eclige pui tomi cabu me. Biname cina liba cubu mopeyame jepänisi teeme cubu biname cama, teepi ebmalisi Paulo ne aglime.³³ Cubu mope biname te piba Paulo bau me ädige, joomlige, mene jejemige teebine ätäyame neeneni ayana seea ca. Puma cita ca tabe biname bine itemlemige egä, “Laasi nyene ai biname; tabe ngena bii jwenige?”³⁴ Poto biname yepä mene jiiçisi; nuuja cina mara mene jiiçisi. Mene maramara name pi, cubu mopeyame äblicäco cängena umle äbita ngena bii bäbitige. Tabe peei name pi teeme biname bine jejemige Paulo ne acaname teeme cubu biname bime kokre mete cabu me.³⁵ Paulo cama cubu biname cina mete bäbleta ne liba joomlisi, teepi piba teebine cabu ta ecanisi, inge puga ge poto mage drowäyame biname.³⁶ Teepi iyeta teebine ingwe icwisi, ala cama jiiçisi egä, “Egleye teebine budre me!”

Paulo Teeme poto cidi me Mene Jejemige

³⁷ Paulo cama lui cubu biname cina teeme kokre mete me mameta liba äbäcna, Paulo piba mene jejige cubu mopeyame ne egä, “Nää, cane mene naajene?”

Puma cita ca mopeyame te itemlige, “Baa, maane Griik mene umle gäte?³⁸ Maane piba pui Aikupitoyame lica gäte, lui te ai padare niinäce gaabe je gije itu labacitepi Rooma gabmani cama cubu iicaname. Tabe lui fooma tausen girigale biname bine cubu turikä cama ewademige daapo taatu cewe cabu me.”

³⁹ Paulo jejige egä, “Eewe lica, cane Israela biname gäne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu. Cane ngii biname gäne pui babo cewe Taasu cabu je. Owecu, cane singi gäne mene jajime biname bine.”

⁴⁰ Piba cubu mopeyame teebine mene me padare ecäriige. Puma cita ca Paulo mete bäbleta cabu jeclajutige, teeme ime ca biname bine bojä jwenemige. Teepi liba bojä jegemige, Paulo teebibine jejemige Israela biname bime Heberu mene ca egä:

22

¹ “Cäme babewale, cäme binamewale, cebine nätecijey! Cane cämämu ai jiiçenine egä cäme mule niiya lica gyene.”² Siige, biname cina liba itecijemige tabe Heberu mene ca teebibine jaji, teepi piba toraca bojä äbitininisi. Paulo piba jejemige egä,

³ “Cane Israela biname gäne, aplimlujine Taasu cewe je Kilikiya gawe cabu, yepä aima Yerusalema me tädujine abiberäja täapume. Cane Gamaliya me abiberäja bägrä gäne. Tabe cebine cängena nabiberäjuji mime kaakesaare bime cotre cabu, piyepu cane babo singi Acejiyame täapume, weene page liiyepu.⁴ Cane cuta niiya jaawenemune ngälu budre me biname bine, lui cina ai Gaabe cabu waatnininusi. Cane magebi piyepu rooriye bine ewademujine krokeciye mete cabu me.⁵ Iiwäreja mope biname piyepu iyeta mutre biname teepi ibibi gemi ire arbime egä cäme mene toraca gyene. Cane teeme bau ca peba bine jepänemujine Damaseko je lui Israela biname bime bau me waadename, naace täapume puma Keriso lui cina jäätrungusi, pui bine oomlemame. Cane piyeme ädujine teebibine oomläjecame, ayana seea cama Yerusalema me awecname mäpu daremu päpäname teeme mara ätrunga täapume.”

Paulo Jejemige Tabu Lipu Äbitige Ätrunga Biname me

⁶ “Yoo, cane liba gaabe cabu ädenujine, Damaseko cewe me mameta atyaramta, piba taatu bimu duusa padare cabu, babo apaclyera te dume cabu ca tuungepmaluji căme gome. ⁷ Cane natramuji gawe me, siige tagepogogo te cebine najuji egä, ‘Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mäpu näcäranenite?’ ⁸ Cane itemlu-jine, ‘Babo biname, maane laasi näte?’ Tabu najuji egä, ‘Cane Yeesu Nasareta ceweyame gäne, maane lui ne mäpu näcäranenite.’ ⁹ Lui biname cane cama secluji, apaclyera te jepänujisi, yepä teepi lica itecijemuji peei tagepogogo lui te mene cebine najanuji. ¹⁰ Puma cita ca cane itemlujine egä, ‘Babo Biname, cane ngena jewenenine?’ Yageyame piba cebine najuji egä, ‘Arpinanti, ädi Damaseko cewe cabu me. Puma yepä biname te meebine iyeta gwidape pa naajepi Acejiyame lui ituge jaji maane te wawename.’ ¹¹ Pui babo apaclyera name pi cane äblicäco ge pui padare cabu gwidape päpäna. Cane cama lui biname cina cebine ime ca nacanujisi Damaseko cewe cabu me.

¹² Yoo, puga ge Damaseko cewe je yepä biname, teeme ngii Ananiya. Tabu mime cotre bine cängenarage jaawenemuge. Tabu baborage ge Damaseko cewe Israela biname bime ngene atwanena cabu. ¹³ Tabu căme bau me täduji, căme gome jeclajutuji, najuji egä, ‘Căme biname Saulo, maane irecu ca jepäni!’ Piba taatu cane miiji ge teebine päpäname. ¹⁴ Tabu najuji egä, ‘Acejiyame lui bau me mime kaakesaare cina irecu lätumutanininusi, meebine ituge jaji teeme singi poto cidi me umle äbitame, teeme Conocäco Kaakesea Biname ne päpäname, piyepu teemerage tagepogogo mene ätecijame. ¹⁵ Maane peei name pi ire arbi biname me pa päbitepi teeme täapume iyeta biname bine jajime, maane ngena itu tepänumete piyepu näätecijumi. ¹⁶ Siige, maane ngena täapume jewagrijenite? Arpinanti, niye ca äciseja ne ecati teeme ngii cabu mäame niya mule äyebtingtame, maane liba Yageyame me ngii ne yaawejanute.’ ”

Acejiyame Paulo ne Jejige Nuuja Gawe Biname bime bau Otnime

¹⁷ “Yoo, cane Yerusalema me acnenutujine, egäcäro iiwäreja mete cabu irecu ätumutujine, piba wama pana jepänujine Yageyame ne. ¹⁸ Tabu cebine najuji egä, ‘Wata Yerusalema ne page sebmali, inge naace popi ama biname cina lica pa yaacatepesi mäame aitneja mene căme poto cidi me.’ ¹⁹ Cane teebine jejujine, ‘Yageyame, teepi umlerage gemi egä cane cime Israela biname bime abasecretna mete cabu ta waatnetnäjune, meebine lui cina näätrungusi, teebibine joomläjecmune, yaaglecimune. ²⁰ Piyepu, mäame miiji aitneja biname Setepano ne liba budre me jewenujisi, cane puga ge, “yoo” mene jajime teebine budre me acitame, teeme cubuyame bime cäbletäape bine cane ire jetwemujine.’ ²¹ Piba Yageyame cebine najuji egä, ‘Äte, ädi, cane meebine cudecewe me pa näätyepene biname bime bau me lui cina Israela biname lica gemi.’ ”

²² Siige, biname cina Paulo ne jitecijanisi ngälu tabu peei mene jiicige, yepä teepi piba gije abacitinisi ala cama mene me egä, “Iyebtingteye! Egleye budre me! Miiji lica tabu ireclota me lenaja!” ²³ Teepi ala abayaninisi, cäbletäape bine ewewutäjemisi, piyepu secre bine cabu me eyäremisi. ²⁴ Siige, pui cubu mopeyame te piba mene jejemige teeme biname bine Paulo ne acaname cubu biname bime kokre mete cabu me. Tabu teebibine jejemige Paulo ne adnaname teeme bau ca umle päpäname Israela biname cina ngena täapume ala abayaninisi teeme poto cidi me. ²⁵ Yepä, teepi liga teebine jetäyisi adnaname, Paulo puma cita ca jejige yepä cubu babo biname ne, lui te teeme gome aclajuteji ge egä, “Nää, cotre lica gyene weene Rooma ngii cama biname ne adnaname, teebine liba cäro camuge atrana teeme mule täapume?”

²⁶ Cubu babo biname te liba peei mene itecijige, tabu teeme mopeyame bau me ädige, teebine itemlige egä, “Maane ngena jewenenite? Tabu lui Rooma ngii cama biname gyene!”

²⁷ Puma cita ca pui cubu mopeyame te Paulo bau me ädige, itemlige egä, “Maane naji, nää maane Rooma ngii cama biname gäte?”

Paulo jejige egä, “Yoo!”

²⁸ Cubu mopeyame te piba jejige, “Cane babo rarekaake itu ecärujine Rooma ngii cama biname me äbitame.”

Paulo jejige egä, “Yepä, cane Rooma ngii cama aplimlujine.”

²⁹ Cubu biname lui cina singi Paulo ne mene me wawenname, teepi piba taatu teeme bau ca äyebingige. Siige, cubu mopeyame wälu te joomlige liba umle äbitige egä Paulo Rooma ngii cama biname enajenige, piyepu tabe ayana seea ca teebine bii besigrige.

Paulo Jeclajutige Israela Mutre Biname Tomi cabu je

³⁰ Cubu mopeyame te singi toraca umle äbitame ngena niiya tääpume Israela biname cina Paulo ne jeitnäjisi. Tabe peei name pi nuuja bimu cubu biname bine jejemige Paulo ne iibirame. Tabe jejemige modamoda iiwäreja biname piyepu iyeta Israela mutre biname abasecretname. Tabe piba Paulo ne ecanige teeme opo gaabe aclajutame.

23

¹ Paulo conocäco ire acitige pui Israela mutre biname bime bau me, teebibine jejemige egä, “Cäme binamewale, cane ngene ca begline egä cäme mule lui conocäco gyene, inge iyeta padare cane cängenarage watnetnäjenune Acejiyame me opo gaabe je ngälu page.” ² Siige, puma cita ca iiwäreja mope biname ngii Ananiya tabe Paulo me mameta lui biname bine jejemige teebine tage ayemeltame. ³ Siige, Paulo teebine jejige egä, “Meebine Acejiyame pa naayemaltepi! Maane peema adnatenite cebine cotre ibi atraname, yepä maane määmämu peei cotre ne jetropangtite, maane mene liba jejite cebine ayemeltame! Maane epu pana gäte bulubulu atreji liyepu, biname te lui ne yaaganuge jugijugi ne acwabame, yepä pui jugi cerämu pisi nyene sungabe je.”

⁴ Siige, Paulo gome biname cina teebine jejisi, “Maane jicnecite Acejiyame me iiwäreja mope biname nel!”

⁵ Paulo jejemige egä, “Cäme binamewale, cane umle lica ge egä tabe iiwäreja mope biname gyene. Oogäräneji Mene te jiićenige egä, ‘Gone niiya mene jiićute määme biname bime mopeyame poto cidi me.’ ”

⁶ Yoo, Paulo liba ngene ca eglige egä pui mutre biname tomi cabu poto lui Sadukea sigu biname ge, piyepu nuuja poto lui Parisea sigu biname ge, tabe piba babo tage ca jejemige teebibine egä, “Cäme binamewale, cane Pariseayame gäne piyepu Parisea biname bime bägrä gäne. Cebine nacanisi weeme bau me atraname, inge naace gyene cäme ngene atwanena pisi nyene egä budre biname cina cirege arpinera ireclota tääpume!”

⁷ Tabe liba peei mene jiićige, piba Parisea sigu piyepu Sadukea sigu biname cina gije abacitinisi mene abajame. Pui mutre biname cina neeneni sigu äbitininisi. ⁸ Yoo, Sadukea sigu biname cina apu jiićusi egä budre biname lica cirege budre cabu ca arpinera, piyepu teepi jiićusi egä Acejiyame me mename seemo piyepu iyeta poto seemo toraca lica gemi, yepä Parisea sigu biname cina iyeta peei gwidape bine jitrungemisi. ⁹ Teeme guugla te baborage me äbitige, siige poto cotre abiberäja biname lui cina Parisea sigu biname ge, teepi abujängige, kokre cama peei mene ne jisädanemisi egä, “Cine äblicäco nuuja niiya päpäna ai biname cabu. Pama toraca gyene egä mename seemo te coo nuuja seemo te mene tejumi teebine.”

¹⁰ Siige, mene äsädena te epu babo me äbitige egä cubu mopeyame wälu äbitige egä biname cina pama Paulo ne piicwapi-cwa jaawenusi. Tabe peei name pi teeme cubu biname bine pui mutre biname bime tomi cabu me jityepemige Paulo ne teeme bau ca asatame, teebine cääri acaname cubu biname bime kokre mete cabu me.

¹¹ Nuuja ciye Yageyame te Paulo gome jeclajutige, teebine jejige egä, “Wälu gone! Maane cebine lipu ituge aitna Yerusalema je, maane miiji cuta cebine pepu aitname Rooma babo cewe je.”

Israela Biname cina Gläämu Jicrajige Paulo ne Aglime

¹² Nuuja krokerage poto Israela biname cina abasecretnige, gläämu jicrajige. Teepi mene yepä gome ecitisi Acejiyame me opo gaabe je egä teepi deedei lica äbita piyepu niiye lica nänäja, ngälu liba Paulo ne pa yaaglepesi. ¹³ Teepi iyeta footi biname cuta cerämu, lui cina icrajige peei gläämu cabu. ¹⁴ Teepi piba eclige modamoda iiwäreja biname piyepu nuuja modamoda biname bime bau me, teebibine jejemisi egä, “Cine mene Acejiyame me opo gaabe jejisi egä cine deedei lica äbita, ngälu cine Paulo ne liba pa yaaglepesi. ¹⁵ Yoo, weene piyepu iyeta lui cina mutre biname tomi cabu, weene mene jityepepeye peei cubu mopeyame bau me tabe Paulo ne ätyepame weeme bau me, epu täapume egä weene singi gemi cängena umle äbitame teeme poto cidi me. Cine pa lamacetnäjipago teebine gaabegabe aglime budre me.”

¹⁶ Yepä, Paulo me ngango bägrä te ai gläämu mene itecijige. Tabe piba ädige cubu biname bime kokre mete me, Paulo ne pui mene jejige. ¹⁷ Puma cita ca Paulo ala tesoglicige yepä cubu babo biname ne, jejige teebine egä, “Ecani mopeyame bau me ai mamye biname ne. Teeme mene pisi nyene jajime.” ¹⁸ Siige, pui yepä hanred cubu biname bime babo biname te teebine ecanige teeme mopeyame bau me, jejige egä, “Ama lui krokeciye mete biname ngii Paulo, tabe cebine nätemlige ai mamye biname ne mäame bau acaname, inge teeme mene pisi nyene meebine jajime.”

¹⁹ Siige, cubu mope biname te teebine ime joomlige, ecanige teeme taatu puupu me, piba itemlige egä, “Maane cebine ngena mene tääpu mäte singi jajime?”

²⁰ Tabe jejige egä, “Israela modamoda biname cina mene yepä cabu becitisi. Ciiyeciye teepi meebine näätinärenisi Paulo ne cääri acaname Israela mutre biname tomi cabu me, epu täapume egä teepi singi gemi teeme poto cidi me cerämu cängena umle äbitame. ²¹ Yepä, gone jätəcijemute, inge naace popi footi biname, cerämu poto piti nemi, teepi ämletnäreji icrajenige, Paulo ne jewagrijenisi. Teepi gläämu bii jicrajige deedei lica äbita piyepu niiye lica nänäja, ngälu teepi liba Paulo ne pa yaaglepesi. Teepi amacetnäjäneji gemi peei ne wawename, yepä mäame mene ne jewagrijenisi.”

²² Siige, cubu mope biname te piba pui mamye biname ne jejige, “Gone nuuja biname ne jaajute maane lui mene bii tiicite cäme bau.” Siige, pui mamye biname ne jityepige.

Paulo ne Jityepige Yuudea Probins Mopeyame Peliki bau me

²³ Puma cita ca cubu mope biname te ala taasoglicige teeme neeneni cubu sigu babo biname bine, teebibine jaajige egä, “Weene jejemepeye neeneni hanred cubu biname bine, piyepu sebenti cubu biname bine cooso cama, cuta piyepu neeneni hanred cubu biname bine kalaku cama, teepi Kesarea cewe me otnime. Amacetnäjineye, weene nain oklok ciye abyemerame. ²⁴ Cooso bine cuta ewadeniye Paulo me otni täapume, teebine cängena ecaneye Mope Biname Peliki bau me.” ²⁵ Cubu mope biname te piba apu mene yoogäriige:

²⁶ “Sebore, Yuudea Probins Mope Biname Peliki!

Cubu mope biname Klaudiyus-Lusiyus, cane mäame bau me yoogärenine.

²⁷ Israela biname cina ai biname ne toomlumesi, piyepu mameta ge teebine budre me agli. Cane umle täbitumene egä tabe Rooma ngii cama enajenige. Siige cane peei name pi cäme cubu biname cama tädumene, teebine teeme bau ca sewepläcitumene. ²⁸ Yoo, cane singi ge umle äbitame, teepi ngenome tiicetnumesi teebine, cane peei name pi secanumene teeme Israela mutre biname tomi cabu me. ²⁹ Cane puga umle täbitumene egä tabe nuuja niiya mule lica itu jaawenepi lui täapume budre me wawename, coo krokeciye mete me acitame. Teepi teebine tiicetnumesi teemerage cotre atropengta poto cidi me. ³⁰ Siige, cane liba umle äbitine egä poto Israela biname cina singi Paulo ne ngatna wawena budre me, cane piba ngene jotwanine teebine wata mäame bau ätyepame. Cane teeme iicetna biname bine jejemine mäame opo gaabe teeme mene iicemame. Siige.”

³¹ Cubu biname cina teeme mopeyame me mene jewenisi. Teepi pui ciiye cabu Paulo ne ecanisi cewe ngii Antipatiri me. ³² Nuuja bimu lui cubu biname cina ernge ta waatninusi, teepi äcnäridge cubu biname bime kokre mete me. Teepi cooso cama lui cubu biname bine sebmalemisi Paulo ne piiyeme acaname. ³³ Teepi teebine ecanisi Kesarea cewe me, puma pui Mopeyame ne peba ecärisi, piba Paulo ne ecitisi teeme ime cabu. ³⁴ Siige, Peei Mopeyame te peba cabu lui mene bine ecnemige, piba Paulo ne itemlige egä, “Maane ngena probins cabu ca gäte?” Tabe liba umle äbitige egä Paulo lui Kilikiya probins cabu ca ge, tabe jejige egä, ³⁵ “Cane mäame mene pa näätecijepene, mäame iicetna biname cina liba pa tatyarepi.” Tabe piba poto cubu biname bine mene jejemige Paulo ne awamutame Mopeyame Heroda me babo mete cabu.

24

Israela Biname cina Paulo ne Jeitnäjisi

¹ Faib bimu ingwe ca iiwäreja mope biname Ananiya atyaramtige Kesarea cewe je, poto modamoda biname cama piiyepu teeme mene iicema biname, ngii Teretulus. Teepi Mopeyame Peliki me opo gaabe jeclajutemige Paulo ne aitnejame. ² Mopeyame te piba Paulo ne tesoglicige teeme bau otnime, puma cita ca Teretulus te gije abacitige Paulo ne aitnejame egä,

“Babo Biname Peliki, cine poode cama ninajininige leca padare mäame miijirage ire atwi name pi, cuta piiyepu weene poto cotre bine cängena itu yaamacetnäjemepewe cime gawecewe miiji täápume. ³ Cine singi pepu miiji mule täápume iyeta padare cabu iyeta poto ta, peei name pi baborage eso! ⁴ Yoo, cane singi lica mäame babo padare acata, peei name pi cane näätelenine cime matikolä mene cängena ätecijame. ⁵ Cine umle äbitinago egä ai biname te niiya mule jaawenuge ai gawecewe täápume. Tabe Israela biname bine claabe me jaawenemuge iyeta maramara gawe cabu ta. Tabe mopeyame gyene Nasareta sigu biname täápume, ⁶ piiyepu tabe liga tapicetnärumi iiwäreja mete ne sabe wawename, siige cine piba teebine toomlumesi. Yoo, cine singi ge teebine atraname cimerage cotre ibibi, ⁷ yepä cubu mopeyame Lusiyus piba tädumi, babo drowä cama teebine secatumi cime bau ca. ⁸ Lusiyus puma cita ca mene tiicumi egä aitneja biname cina miiji mäame opo gaabe me otnime. Maane liba ai biname ne yääteläjute, maane teeme bau ca piba umle päbitepi iyeta gwidape poto cidi me, cine lui täápume jeitnäjiseni.” ⁹ Yoo, Teretulus me mene liba siige, pui Israela biname cina piba jejisi egä iyeta pui aitneja mene lui toraca ge.

Paulo Mene Jiicige Peliki me Opo Gaabe je

¹⁰ Probins Mopeyame Peliki puma cita ca Paulo ne ime ca jewenige mene me. Paulo piba jejige egä,

“Babo Biname Peliki, cane umle gäne egä maane ai gawe biname bine jaatranemute bucurage kämäge cama. Cane peei name pi ngenecu miiji gäne cämämu aitname mäame opo gaabe. ¹¹ Maane liba singi, maane ibibi gäte umle äbitame egä twelb bimu ingwe gaabe ca, cane piba itu lädepene Yerusalema me puma iiwäreja mete cabu irecu ätumutame. ¹² Cane liba iiwäreja mete cabu jage, Israela biname cina lica puma itu näpänepesi nuuja biname cama äcela je, piiyepu cuta lica itu näpänepesi biname bine giri acrana cabu Israela biname bime abasecretna mete cabu ta coo cewe nuuja poto ta, ¹³ piiyepu teepi äblicäco gemi teeme pui aitneja mene ne toraca me wawena. ¹⁴ Yoo, page cane mäame bau me cämämu aitnenine. Cane cime kaakesaare bime Acejiyame ne mara mule ca yaawejanune, teepi lui mule ne yaainusi egä toraca mule lica gyene. Yepä, cane cuta iyeta Oogäräneji Mene jäätrungemune, lui pisi nyene Cotre Mene ngalebora piiyepu sasa mename biname bime oogäräneji mene ngalebora. ¹⁵ Cane piiyepu iyeta nuuja Parisea biname cine Acejiyame me padare ne jewagrijenisi, lui padare cabu iyeta

miiji mule biname piyepu iyeta niiya mule biname piba budre cabu ca cirege arpinera. ¹⁶ Cane pui name pi cängenarage nanajuge cämämu conocäco me ngene ca agli biname bime opo gaabe piyepu Acejiyame me opo gaabe je.

¹⁷ Cane nesae kämäge cama Yerusalema ca itu äyebtingtujine. Cema cane piyeme cääri lädepene poto rarekaake cäme binamewale bime bau me waadename, cuta piyepu Acejiyame ne iiwärejame. ¹⁸ Ai neeneni mule bine liba jaawenepene, teepi cebine näpänepesi iiwäreja mete cabu. Cane niinäce kälyä läbitemene iyeta cudege gwidape cabu ca, ingwe ca piba Acejiyame me mete puupu cabu me labacitemene. Biname tomi lica ge cäme gome, cuta piyepu guugla lica ge piba. ¹⁹ Yepä, puga ge poto Israela biname Asiya probins cabu ca. Teepi teemämu määme opo gaabe cire saacleji, teeme liba pisi nyene mene cebine aitnejame. ²⁰ Coo, age temi lui biname, teepi miiji jiicesi teepi ngena conocono ne cäme cabu tepänumesi, cane liba naclajutumi atrana täapume pui mutre biname tomi cabu je. ²¹ Coo, pama teeme täapume conocono gyene pui yepä mene babo tage ca lui tiicumene, cane liba teeme opo gaabe naclajutumi. Agesa pui mene: ‘Cebine nacanisi weeme bau atraname, ingwe naace gyene cane jitrungenine egä budre biname cirege arpinera ireclota täapume.’”

²² Siige, Peliki lui te cängena umle ge ätrunga gaabe poto cidi me, tabe piba peei atrana padare ne epirige. Tabe pui Israela modamoda biname bine jejemige egä, “Cane ingwe ca atrana pagege weeme poto cidi me, cubu mopeyame Lusiyus te liba pa tatyaramtepi.”

²³ Siige, tabe mene yepä cubu babo biname ne jejige Paulo ne awamutame, yepä Paulo miiji ge asatame abacitame pui mete cabu, piyepu teeme binamewale miiji ge teeme singi gwidape teebine ceerame.

Paulo Jeclajutige Peliki naabi Drusila Teeme Opo Gaabe je

²⁴ Poto bimu ingwe ca Peliki coga cama taacliche. Teeme coga, ngii Drusila, lui Israela magebi gwene. Mopeyame Peliki Paulo ne tesoglicige, teeme mene jitecijiye Yeesu Keriso ne ätrunga poto cidi me. ²⁵ Yepä, Paulo liba teebibine mene jaajanige conocäco mule poto cidi me, piyepu täape singisingi abmala poto cidi me, cuta piyepu atrana bimu poto cidi me, lui te cirege otni, Peliki wälu te piba joomliche, tabe Paulo ne jejige, “Siige, page ai padare cabu maane cibibine nibmali! Cane liba miiji padare ne pa jääpänepene, cane piba cääri pa naasoglecepene.” ²⁶ Yoo, Peliki apu jengenige egä, “Paulo pama rarekaake cebine näcärenige teeme asata täapume.” Tabe peei name pi poto padare Paulo ne taasoglicige ten cama mene abaitname.

²⁷ Neeneni kämäge ingwe ca, kirece biname teeme ngii Porokiyo-Peesto, tabe Peliki me puupu jecatige Probins Mope biname täapume. Peliki liba äyebtingtuge puma cita ca, tabe Paulo ne sebmaliye puga awamuta biname cama krokeciye mete cabu, ingwe naace popi tabe singi Israela biname bine ngenecu miiji me wawename teeme poto cidi me.

25

Paulo Singi Rooma Babo Mope Biname te Teebine Atraname

¹ Peesto atyaramtuge peei probins ngalebora, piba nesae bimu ingwe ca ädige Kesarea ca Yerusalema me. ² Puga modamoda iiwäreja biname piyepu Israela mutre biname cina kirece Mopeyame Peesto bau eclige Paulo ne aitnejame. Teepi mene itu titranumesi Paulo ne gaabegabe aglime, peei name pi teepi Peesto ne itemlisi ³ teeme singi wawename egä Paulo ne awecnistame Yerusalema me. ⁴ Peesto jejemige egä, “Paulo ne jewamutenisi krokeciye mete bora Kesarea je. Cane mameta gäne acnenuta piyeme. ⁵ Weene miiji ge weeme poto mutre biname cane cama ätyepame Kesarea me puma Paulo ne aitnejame, tabe liba niiyaniya mule ituge wawena.”

⁶ Peesto Yerusalema je enajige cerämu eit coo ten bimu cama, piba acnenutige Kesarea me. Nuuja bimu tabe adnatige atrana puupu cabu, mene jejemige Paulo ne teeme

bau acaname. ⁷ Paulo liba puma atyaramtige, Yerusalema ca lui Israela biname cina seclumi, teepi teeme gome jeclajutemige, gije abacitinisi mäpu mene iicemame Paulo poto cidi me, yepä teepi äblicäco ge teeme mene awaba egä toraca gyene. ⁸ Siige, Paulo piba teemämu aitänjige egä, “Cane nuuja niiya lica ituge wawena Israela biname bime cotre poto cidi me, cuta piyepu nuuja niiya ne lica ituge wawena iiwäreja mete täöpume, cuta piyepu Rooma Babo Mope Biname täöpume.”

⁹ Siige, Peesto singi Israela biname cina ngenecu miiji äbitame teeme poto cidi me, peei name pi Paulo ne itemlige egä, “Nää, maane singi gäte Yerusalema me otni, puma căme opo gaabe meebine atraname ai biname bime aitneja mene poto cidi me?”

¹⁰ Paulo jejige, “Cane page naclajutenige Rooma Babo Mope Biname bime yepä atrana puupu cabu, lui cabu cebine miiji pa natranepeye. Cane nuuja niiya lica ituge wawena Israela biname bine. Maane peei umlerage gäte! ¹¹ Cane liba cotre ne jaatropangtune niiya mule wawename, cuta pui niiya mule cabu ca cane liba ibibi ge budre daremu päpäname, cane piba singi lica ucraname. Yepä, teeme aitna mene toraca lica gyene, peei name pi nuuja biname te lica cebine pa nacitepi teeme ime cabu. Cane singi gäne Rooma Babo Mope Biname te cebine atraname.”

¹² Siige, Peesto teeme atrana ätityera biname cama mene ajanininisi, piba Paulo ne jejige egä, “Maane singi gäte Babo Mope Biname te meebine atraname, yoo siige, maane Babo Mope Biname bau pa ädepi.”

Paulo Jeclajutige Agripa naabi Berenike bime Opo Gaabe

¹³ Poto bimu ingwe ca Israela biname bime mopeyame Agripa piyepu teeme ngule Berenike teepi Kesarea me tacliffe peei probins me kirece mopeyame Peesto ne ängrärame. ¹⁴ Teepi nesae bimu icrajige, piba Peesto Paulo poto cidi me mene jejanige Agripa ne egä, “Ama pisi nyene yepä biname Peliki lui ne saabmalepi awamuta biname cama, tabe liba ama cita ca läyebtingtepi. ¹⁵ Cane liba Yerusalema me itu lädepene, Israela modamoda iiwäreja biname piyepu teeme nuuja modamoda biname cina teebine jaaitnäjepesi, nätemlepesi cane teebine mäpu cabu acitame. ¹⁶ Yepä, cane teebibine jaajemepene egä cime Rooma biname bime mule lica gyene, biname ne teeme aitneja biname bime ime cabu papa acitame, yepä niinäce tabe miiji teeme aitneja biname cama opopa ayi piyepu padare päpäna teemämu aitname. ¹⁷ Yoo, teepi liba aima cane ama saaclepi, cane padare ne papa lica yaapirepene, yepä nuuja bimu cabu atrana puupu cabu ladnatepene, mene jaajemepene Paulo ne acaname. ¹⁸ Siige, teeme aitna biname cina piba jaaclajutemepi mene me, yepä teepi epu niyarage mule poto cidi me lica jaaitnepesi. cane lipu nangenepi. ¹⁹ Iyeta teeme aitna lui äciseräja mene teemerage iiwäreja mule poto cidi me piyepu yepä biname ngii Yeesu poto cidi me, lui budre ge, yepä Paulo jücenige egä tabe ireclota gyene. ²⁰ Cane liba umle lica gäne lipu umle mene päpäname peei poto cidi me, cane piba Paulo ne yäätlemepene tabe lipu gyene Yerusalema me otnime puma atraname teebine teeme aitneja poto cidi me. ²¹ Yepä, Paulo singi lica ge. Tabe cebine nätemlepi awamuta täöpume cuta Rooma Babo Mope Biname te teebine atraname. Siige, cane peei name pi mene jaajemepene teebine awamutame ngälu gaabe ne liba päpäna teebine Babo Mope Biname bau me ätyepame.”

²² Siige, Agripa te Peesto ne jejige egä, “Cane singi gäne ätecijame ai biname me mene.”

Peesto jejige egä, “Yoo, ciyeciye maane pa näätacijepi.”

²³ Nuuja bimu Agripa naabi Berenike mage awamla cama acliffe, babo abasecretna puupu me abacitäsi; cubu modamoda biname piyepu cewe modamoda biname ten cama ge. Peesto piba mene ecäremige Paulo ne äsinglentame. ²⁴ Peesto jejemige egä, “Israela biname bime mopeyame Agripa piyepu iyeta lui cina cine cama tabasecretnininiye, weene ai biname ne jepäneye. Ama iyeta Israela biname cuta piyepu Yerusalema je iyeta Israela biname, teepi aitna mene căme bau itu saawademepesi ai biname poto cidi me. Teepi cuta ala cama mene jücanemepesi teebine budre me

wawename. ²⁵ Yepä, cane jääpänepene egä tabe nuuja niiya mule lica ituge wawena lui tääpume teebine budre me agli. Siige, tabe cebine nätemlepi Rooma Babo Mope Biname bau otnime, peei ingle pi cane ngene jotwanine piyeme ätyepame. ²⁶ Yepä, căme nuuja cāngenarage mene lica gyene teeme poto cidi me Rooma Babo Mope Biname bau me oogārame. Cane peei name pi teebine secanenine weeme bau me, piyepu toraca määme bau me, Agripa, teeme mene ätecijame, pipu pi mene pisi nyene ingwe ca oogārame, ²⁷ ingle naace gyene cane äblicăco biname ne papa ätyepa, liba peba mene lica ge teeme aitna poto cidi me.”

26

Paulo Teemämu Aitnige Agripa bau me

¹ Agripa te Paulo ne mene jejige egä, “Yoo, maane miiji määme poto cidi me mene iicana.” Paulo piba ime uutige, gije abacitige teemämu aitnejame egä:

² “Agripa Mopeyame, page babo miijirage gyene căme tääpume egä cane määme opo gaabe je naclajutenige căme ngii cāngena wawename Israela biname bime aitneja poto cidi me, ³ ingle naace popi maane babo umle gäte Israela biname bime mule piyepu teeme äciserāja mene poto cidi me. Peei name pi cane meebine näätelenine căme mene cāngenarage ätecijame.

⁴ Iyeta Israela biname umle gemi căme ireclota lipu ge matikolä bāgrā cabu ca. Teepi umle gemi cane lipu nanajuji niinăce căme gawecewe cabu cuta piyepu ingwe ca Yerusalema je. ⁵ Teepi sasa cabu ca umle gemi cane, siige teepi liba singi gemi, teepi miiji gemi aitname egä cane lipu niinăce cabu ca yepä sigu cabu nanajuji, lui Parisea sigu biname cina Acejiyame ne yaawejanusi mäpu cotre mule ca. ⁶ Yoo, page cane naclajutenige atrana tääpume, ingle cane ngene atwana ne ecitenine peei mene cabu Acejiyame cime kaakesaare bine lui mene itu jejemuji. ⁷ Yoo, cime biname lui iyeta twelb ingle cabu ca gemi, teepi liba Acejiyame ne ciye bimu yaawejanusi, teepi cuta jaawagrijusi peei jajeji mule ne päpäname. Yoo, Mopeyame, căme peei ngene atwana name pi Israela biname cina cebine naitnenisi. ⁸ Nää, weene ngena name pi äblicăco gemi ätrunga egä Acejiyame te biname bine budre cabu ca cire yaarpināremepi?

⁹ Yoo, cane cuta piyepu apu nanguji egä cane miiji iyeta gwidape wawena Yeesu Nasareta ceweyame me ngii ne äyebliŋtame. ¹⁰ Cane pepu jewanujine Yerusalema je. Cane mene ecanujine modamoda iiwāreja biname bime bau ca, bucurage Acejiyame me biname bine icranemujine krokeciye mete cabu me. Ingwe ca biname liba singi ge teebibine budre me acraname, cane cuta singi ge teepi budre me. ¹¹ Bucurage padare cane teebibine mäpu cabu yaacranune iyeta Israela biname bime abasecretna mete cabu ta. Cane pepu pi singi teebibine giri acraname teeme mara ätrunga mule ne abmalame. Yoo, cane epu mage claabe teeme tääpume egä cane nuuja gawe biname bime cewe cabu ta otnujine teebibine mäpu cabu acraname.”

Paulo Jejemige Tabu Lipu Ätrungayame me Äbituji

¹² “Cane peei name pi Damaseko me ädujine modamoda iiwāreja biname bime peba mene cama. ¹³ Yoo, Mopeyame, bimu duusa gaabe cabu jage, cane apacljera ne jepānujine lui baborage ge bimu cabu ca, dume cabu tuungepmaluji căme gome piyepu teeme gome lui cina cane cama secluji. ¹⁴ Cine iyeta gawe me nitramitnimuji. Cane tagepogogo nätecijuji, Heberu mene ca lui najuji egä, ‘Saulo, Saulo! Maane ngenome cebine mäpu näcāranenite? Maane määmämu niiya cabu äbitenite peei mule cabu ca, ingle maane toraca gaabe ne jigyenite, nuuja gaabe cabu otnenite.’ ¹⁵ Cane puma cita ca itemlujine egä, ‘Babo Biname, maane laasi näte?’ Yageyame te najuji egä, ‘Cane Yeesu sāne, maane lui ne mäpu näcāranenite. ¹⁶ Maane abujāngti, ernge ca naaclajutege. Cane määme bau baboclomtine meebine jajime căme kaakesea biname me äbitame. Maane

biname bine cire jejanemepi, maane ngena page bii jepänite căme poto cidi me, piyepu ciige cane ngena cire nawabepene. ¹⁷ Cane määme Israela biname bime ime cabu ca meebine cire naasatepene, piyepu nuuja gawe biname bime ime cabu ca, cane lui biname bime bau me cire näätyepene. ¹⁸ Maane teeme irecu cire jiiitemepi, teebibine etatrongäremepi krokeciye cabu ca apacljera cabu me, cuta piyepu etatrongäremepi Satani me kokre cabu ca Acejiyame bau me. Pipu pi teeme căme bau ätrunga name pi, teepi teeme niiya mule cabu ca cire läsecrăripesi, teepi puupu ne piba cire jääpănepesi Acejiyame me miiji biname cama.’ ”

Paulo Teebibine Cuta Jejemige Teeme Kaakesea poto cidi me

¹⁹ “Yoo, Agripa Mopeyame, cane lica ibwărújine ätecijame căme Babo Biname cabucewe ca lui mene seboclomtuji. ²⁰ Yepă, cane mene jiiemune niinäce Damaseko je, puma cita ca Yerusalema je, puma cita ca iyeta Israela biname bime gawe cabu ta, piba cuta piyepu nuuja gawe biname bime bau me. Cane apu jiiemune egă, ‘Weeme niiya mule ebmalemepeye, Acejiyame bau me atatrongăripeye. Piba miiji mule jewenemepeye awabudnitame egă weene niiya mule bine ituge abmala.’ ²¹ Peei mene pi Israela biname cina cebine itu noomlepesi, cane liba iiwăreja mete cabu jage, siige läbitipesi cebine aglime. ²² Yepă, iyeta padare ngălu page ai bimu Acejiyame cebine nătityăruge. Pipu pi cane page naclajutenige toraca mene iyeta biname bine jajanename, matimati biname cuta piyepu modamoda biname. Piyepu cane nuuja mene lica jijenininine, yepă pui mene taatu Moose piyepu mename biname cina lui poto cidi me jiiemujisi egă toraca me cirege äbita. ²³ Peei mene apu egă, ‘Israela biname bime niiya cabu ca äsecrera biname te miiji măpu păpăna, budre äbita, siige niinäce me cirege äbita budre cabu ca arpinentame, mene iicemame piyepu ireclota gaabe pepu apacljerame Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume.’ ”

²⁴ Siige, Paulo liba pepu teemămu aitnăjige, Probins Mopeyame Peesto babo tage ca jejige, “Paulo, maane buduma gâte; määme orăre abiberăja te buduma me naawenige!”

²⁵ Paulo jejige egă, “Mopeyame, cane buduma lica găne. Cane toraca mene miiji ngene atwana cama jiiemenine. ²⁶ Yoo, Agripa Mopeyame, cane wălu lica găne ai mene meebine jajime, inge maane umle gâte ai mule poto cidi me, inge naace gyene ai mule ämlităneji lica gyene, yepă biname bime sobe cabu wawenăneji ge. ²⁷ Agripa Mopeyame, năă maane Acejiyame me sasa mename biname bime mene jitrungenemite? Cane umle găne, maane peei ne jewenenite!”

²⁸ Siige, Agripa Paulo ne jejige, “Năă, maane apu naangenenige egă ai matikolă padare cabu cebine Yeesu Keriso me biname me nawenenite?”

²⁹ Paulo jejige egă, “Ngănu gyene liba matikolă padare coo leca padare, cane Acejiyame ne ewejanenine egă maane piyepu weene iyeta lui cina page cebine nătecijeniye, weene căme pana ätrunga-yame me äbitame, yepă cane singi lica weeme täapume ai ayana seea!”

³⁰ Mene liba siige, Mopeyame Peesto, Mopeyame Agripa, Berenike, piyepu iyeta cina abujăngige. ³¹ Teepi liba abyemărige, teemeteme ajananinisi egă, “Ai biname nuuja niiya lica ituge wawena lui daremu me teebine miiji budre me acita coo krokeciye mete me äsinglenta.” ³² Puma cita ca Agripa te Peesto ne jejige egă, “Ai biname cire lasateji, yepă tabe Rooma Babo Mope Biname bau me otnime meebine itu năătemlepi.”

27

Paulo Poo Gaabe Ädige Rooma me

¹ Teepi mene liba jitranisi egă cine Rooma cewe Italiya gawe me poo gaabe pa naclepi, piba Paulo piyepu poto nuuja krokeciye mete biname bine yepă biname, ngii Juliyo, me ime cabu icranemisi. Yoo, Juliyo lui cubu babo biname ge yepă hanred cubu biname teeme sigu täapume, peei sigu lui ne yaainusi ‘Rooma Babo Mope Biname me Sigu’ ca.

² Siige, cine Kesarea cewe cabu ca babo poo cabu me acetnärinago, lui poo ne Adramutiya cewe cabu ca emegisi otnime poto malu cewe me Asiya probins ngalebora. Siige, cine abyemärinago. Yoo, cine cama puga ge poo cabu yepä Makedoniya gawe biname Tesalonika cewe cabu ca, teeme ngii Aristakus. ³ Siige, nuuja bimu cine Sidona cewe je atyarinago. Cubu babo biname Juliyo owecu ge Paulo täápume, teebine jejige egä tabe otnime teeme binamewale ädärame gaabegabe deedei waadename teeme bau ca. ⁴ Siige, cine puma cita ca malurage naclige, piba Kupro curä uuwa cabu naclige, inge opopo buuwe te kokrerage tipwäjige. ⁵ Cine Kupro ca malu ne yuurisi Kilikiya piyepu Pampuliya gawe mameta me, siige Muura cewe me atyarinago lui Lukiya gawe cabu je. ⁶ Puga cubu babo biname Juliyo nuuja poo ne jepänige Aleksandriya cewe cabu ca, lui poo te äbitenige Italiya me otnime. Puma cita ca tabe peei cabu cibibine nicetneräjininige. ⁷ Cine däägu naclige poto bimu cama, mage mäpu padare ne jepänisi ngälu matikolä cewe Niido mameta me atyarinago. PEEI opopo buuwe te cime gaabe ne jii bige piyeme otnime, peei name pi cine Krete curä uuwa cabu ta naclige, Salamone Mubä ne sisuplingtisi. ⁸ Cine doru ligi ta naclige, cuta cääri mage mäpu padare ne jepänisi, ngälu cewe me atyarinago lui ne yaainusi 'Miijirage Poo Lenaja Puupu', lui cudecewe lica ge Lasea cewe ca.

⁹ Cine puga babo padare ninajininige, ngälu babo buuwe me padare te tatyaramtige. Yoo, pui bimu ituge otni lui cabu Israela biname cina ngene jaapecnusi teeme niiyaniya cabu ca äsecrera poto cidi me. Pui bimu kaake poto ca biname cina äblicäco poo gaabe otni buuwe name pi. Yoo, peei name pi Paulo teebibine umle mene jejemige egä, ¹⁰ "Biname, cane umle bäbitine egä mine mage wälu cama pagege otni ama cita ca. Babo niiya te pa tädepi mime poo piyepu gwidape täápume, cuta piyepu mime ireclota täápume." ¹¹ Yepä, cubu babo biname Juliyo poo waapo biname piyepu poo yageyame bime mene jäätrungige, lica Paulo me mene ne. ¹² Pui poo lenaja puupu toraca miiji lica ge buuwe padare cabu puma lenajame, peei name pi bucurage pui poo biname cina singi poo ne malu ta acaname Poenika cewe ne oomlaname, buuwe liba ibibi gyene. Yoo, puga ge Poenika cewe cabu babo miijirage lenaja puupu poo täápume Krete curä cabu, inge naace gyene kokre ciiye buuwe piyepu baarge buuwe cina peei puupu ne lica joomlusi. Siige, teepi puma ibibi gemi awagrijame buuwe me apira padare ne.

Malu cabu Kokre Buuwe te Tipwäjige

¹³ Lädri rage buuwe te liba gi je abacitige äpwäjame uule poto ca, biname cina apu jengenemige egä, "Ibibi gyene cime otni täápume." Teepi peei name pi cangka ne tesweclisi, Krete curä wajwa ta eclige. ¹⁴ Matikolä padare ingwe ca, babo kokre buuwe te, lui ne yaainusi 'Baarge Buuwe' ca, tädige curä poto ca. ¹⁵ Pui kokrerage buuwe te poo ne liba toomlige, cine äblicäco buuwe ne äträja. Cine gloose te niglinige, siige ire ta jeitisi poo ne, buuwe te liba secwenistige. ¹⁶ Cine matikolä uuwa ne jepänisi, liba sisuplingtige uule poto ca yepä matikolä curä ne, ngii Kauda. Puga peei uuwa cabu cine baborage poo me tatakü ne cängena joomlisi, yepä mäpu ge peei wawenname. ¹⁷ Teepi tatakü ne setecwantisi babo poo cabu me, piba poo ne jetäyisi seea ca kokre wawenname, inge uli ca wawenäneji ge peei poo. Teepi wälu äbitininisi egä poo te pama yäätyecnuge koriyo doru cabu Libiya malu je. Teepi peei name pi äwä bine iyinetnemisi gawe me, poo ne ire ta jecitisi eewaname. ¹⁸ Kokrerage buuwe te tipwäjänige, siige nuuja bimu teepi gi je abacitinisi acenetna gwidape bine niiye cabu me iisabejame, ¹⁹ cuta nuuja bimu teeme ime ca yiisabäjemisi poorage me gwidape bine. ²⁰ Bucurage bimu cama cine äblicäco bimu piyepu wale päpäna, piyepu buuwe te cääri tipwäjänige kokre cama. Siige, cine iyeta apu ninginige egä cine budre memi.

²¹ Biname cina liba leca padare icrajenige deedei cäco, piba Paulo teeme opo gaabe jeclajutige, jejemige egä, "Binamewale, weene cebine cire nätecijejiye, piyepu Krete ca lica cire naacleji. Piba mime gwidape cina lica sabe läbitinejisi. ²² Yepä, page cane

weebibine jijenininine, wälu gone! Weeme nuuja me ireclota te lica sabe äbitinige, yepä poo taatu te niiya äbitenige. ²³ Cane peei umle gäne, ingle birice ciye cabu Acejiyame lui cäme yageyame, cane lui ne yaawejanune, teeme mename seemo te cäme bau tädumi, ²⁴ cebine najumi egä, 'Paulo, wälu gone! Maane miiji Rooma Babo Mope Biname me opo gaabe je aclajuta, cuta piyepu iyeta lui cina maane cama ecnenige, Acejiyame te owecu name pi teeme ireclota meebine nääcärenige.' ²⁵ Yoo, binamewale, weene peei name pi wälu gone, yepä ngenecu kokre äbitipeye! Cane ätrunga ne ecitenine Acejiyame cabu me egä peei te pa läbitepi, tabe lipu cebine itu najumi. ²⁶ Yepä, buuwe te mibibine pa niwadipi yepä curä cabu me." Siige.

²⁷ Teetin ciye kaake poto ca, pui babo buuwe te cibibine cääri niwadininige Meditarenia Malu cabu. Liba ciye duusa mameta ge, poo cabu kaakesea biname cina apu jengenemige egä, "Cine doro mameta me nacnenige." ²⁸ Teepi peei name pi mäpu gwidape ne seea ca jemlemaltisi, niiye bora me englecantisi, piba jepänisi niiye lui yepä hanred twenti ngälu uugle ge. Matikolä padare ingwe ca teepi cääri tesweclisi, cabu me secenutisi, jepänisi niiye lui nainti ngälu uugle ge. ²⁹ Teepi wälu äbitininisi egä poo te latecwamtuge kula cabu, peei name pi teepi poo waapo cabu ca fooma cangka bine niiye ngalebora me iyinetnemisi, siige teepi irecu ätumutinisi awala täapume. ³⁰ Yoo, poo cabu lui kaakesea biname cina singi uucratname babo poo cabu ca. Teepi tatau ne iyinisi niiye cabu me seea ca, piba sinäme jenenisi egä teepi singi poto cangka bine äinetname cuta poo me niinäce gaabe ca. ³¹ Yepä, Paulo jejemige cubu babo biname Juliyo piyepu teeme cubu biname bine egä, "Poo cabu kaakesea biname cina liba poo cabu lica yaacrajuge, weene äblicäco doro ne oomlana ireclota cama." ³² Cubu biname cina peei name pi tatau oomlana seea bine jeclanemisi, siige tatau ne ire ta jecitisi eewaname.

³³ Bimu äpula mameta liba, Paulo giri jicranemige teebibine deedei äbitame. Tabe jejemige egä, "Weene page footin bimu wälu cama inajininige, piyepu iyeta pui padare weene deedei cäco inajipi. ³⁴ Page cane weebibine jijenininine deedei äbitame. Weene deedei äbitineye ireclota cama lenajame. Yoo, weeme nuuja te niiya lica jepänenige, weeme yepä edingäli te lica apesarenige." ³⁵ Teeme mene ingwe ca, Paulo buluduu ne ecatige, Acejiyame ne eso ecäriige iyeta biname bime opo gaabe, peei deedei piba itremaltige, erwige. ³⁶ Peema cita ca iyeta biname cina ngenecu kokre äbitininisi, piba deedei erwäjisi. ³⁷ Yoo, cine iyeta lui neenenen hanred sebbenti siks biname ge pui babo poo cabu. ³⁸ Iyeta biname liba erwäjisi ibibi ge, teepi piba wiiti kuu bine malu me yiisabemisi poo ne plowa wawename.

Babo Uule te Poo ne Iplegicige

³⁹ Bimu liba tädige, poo cabu kaakesea biname cina peei doro ne lica opo ewatnisi, yepä teepi miiji poo lenaja puupu ne jepänisi, niiye te luma labacituge cube cabu me, cuta piyepu koriyo puga ge. Teepi mene jitransisi poo ne acaname koriyo cabu me, liba ibibi ge peei ne wawename. ⁴⁰ Teepi peei name pi cangka seea bine jeclanemisi, cangka bine ebmalemisi niiye bora je. Pui yepä padare cabu nuuja cina pui seea bine jiiitnemisi lui cina waapo joomlisi. Teepi piba niinäce gaabe äwä ne jecitisi, ingle naace popi buuwe te poo ne niinäce gaabe me ecanige, siige cine doro me abyemärinago. ⁴¹ Yepä, poo te koriyo doro cabu me atecwamtige, ityecnige. Siige, poo niinäce gaabe te koriyo cabu lipu batecwamtige, teepi äblicäco poo ne älädna. Poo waapo ne kokre uule kuu cina luma jidnanisi, iyeta iplegicisi poo ne, siige.

⁴² Yoo, cubu biname cina mene jitransisi iyeta krokeciye mete biname bine aglecame, ingle naace popi teepi singi lica teepi atwangetna doro oomlaname, puma cita ca uucratname. ⁴³ Yepä, cubu babo biname Juliyo tabe singi lica ge Paulo ne budre me aglime. Tabe peei name pi teebibine jiiibemige peei ne wawename. Tabe mene jiiicemige egä, "Laatibi atwangetna umle gemi, weene niinäce uupletnäriineye doro

me atwangetname. ⁴⁴ Iyeta nuuja weene teebibine ingwe icwemeye. Weene ime icranemeye uli cabu, coo poto poo cabu ca agabeceji uli bine joomläjcemeye!" Yoo, cine iyeta pepu naclige, siige doro ne cängena joomlisi.

28

Malta Curä cabu je

¹ Cine liba cängengarage doro me atyarinago, cine umle äbitinago egä curä ngii lui Malta ge. ² Pui curä biname cina cibibine biname me niweninisi. Teepi muye ne yuungisi, piba cibibine pui gome me ala nisoglicnisi, inge ngupe te gije tabacitige atramame piiyepu gäbu ge. ³ Paulo uli pargi bine ime cabu ewademige, siige muye cabu liba icranemige, niya cobyame te piba tasatige nuunu name pi. Siige, cobyame te Paulo me ime ne bii jetäyige. ⁴ Curä biname cina liba cobyame ne jepänisi Paulo me ime cabu je, teepi teemeteme ajananinisi egä, "Ai biname pama niyarage agliagli biname gyene, siige Daremu te singi lica tabe ireclota cama lenajame. Ngänu gyene tabe malu ca uucrana, budre pa jääpänege." ⁵ Yepä, Paulo cobyame ne ijarige, muye cabu eceratige. Tabe pita ne lica jesicnantige. ⁶ Curä biname cina liga teebine ire jetwisi teeme ime ädrime coo tabe budre tama atramame, teepi liga lecaleca padare ire jetwanisi, nuuja gwidape ne lica jepänisi teeme bau äpletnutame. Teepi piba ngenecu atamongäjinisi, jiicisi egä, "Tabe pama uuje biname gyene."

⁷ Puga ge yepä biname me calwacupi gawe, lui cudecewe lica ge pui muye puupu cabu ca. Pui gawe yageyame, ngii Publiyo, tabe cuta peei curä biname bime mopeyame ge. Tabe cibibine niwacletnäjininige, cängena niwadininige teeme cewe cabu me. Cine ten cama ninajininige nesae bimu cama. ⁸ Yoo, Publiyo me babe ute puupu cabu jage. Tabe pita cama enajige, gebale piiyepu ecni cama ge. Paulo abacitige teeme ute puupu cabu me, Acejiyame ne ewejanige, ime piba aacitige teeme papa cabu, siige teebine miiji me jewenige. ⁹ Peei te liba äbitige, iyeta pita biname pui curä cabu piba totninisi, siige Paulo teebibine miiji jewenemige. ¹⁰ Teepi nicärinisi bucurage owecu gwidape, cuta piiyepu ingwe ca cine liba abyemärinago, teepi ecetnäremisi nuuja poo cabu cine lui gwidape gaabegabe tääpume singi ge.

Cine Malta Curä ca Naclige Rooma me

¹¹ Nesae mabye ingwe ca, cine nuuja babo poo gaabe abyemärinago. Peei poo cuta Aleksandriya cewe cabu ca ge, lui te kokre buuwe padare ne jewagriige Malta curä cabu. Poo me ngii lui 'Uuje Päädepäde' ge. ¹² Cine malu cabu naclige, Surakusa cewe me atyarinago, puga ninajininige nesae bimu cama. ¹³ Puma cita ca cine cääri naclige, siige Regiyo cewe me atyarinago. Nuuja bimu uule buuwe te gije tabacitige äpwäjame, siige neeneni bimu ingwe ca cine atyarinago Puteoli matikolä cewe me. ¹⁴ Puga cine poto Yeesu ne ätrunga biname bine edäremisi. Teepi cibibine niwadininisi ten cama lenajame seben bimu cama. Cine piba doro ta abyemärinago Rooma cewe me otnime. ¹⁵ Rooma ätrunga biname cina liba itecijemige cime poto cidi me, cine cama opopa ayime seclige neeneni cewe mameta me, cewe ngii Aapi Aletna Puupu piiyepu Nesae Ute Mete. Paulo liba pui ätrunga biname bine jepänemige, Acejiyame ne eso ecärige binamewale tääpume, siige ngenecu kokre me äbitige.

Babo Cewe Rooma je

¹⁶ Cine liba atyarinago Rooma cewe me, Rooma krokeciye mete ire atwi biname te jiicige egä Paulo miiji ge mara mete cabu lenajame, yepä cubu biname te teebine awamutame.

¹⁷ Rooma cewe cabu lui Israela modamoda biname cina icrajige, nesae bimu ingwe gaabe ca Paulo teebibine ala tesoglecemige teeme bau abasecretname. Teepi liba abasecretnige, tabe jejemige teebibine egä, "Cäme binamewale, cane nuuja niya ne

lica ituge wawena mime biname täápume, piyepu nuuja niiya ne lica mime babewale bime mule poto cidi me, yepä teepi cebine noomlujisi, krokeciye mete cabu nacituji Yerusalemaje, piba Rooma biname bime ime cabu nacituji. ¹⁸ Pui liba cebine nätemlepesi căme ireclota poto cidi me, teepi singi cebine asatame, ingle peei ne jääpänepesi egä cane lica ituge nuuja niiya ne wawena lui täápume cebine budre me wawename. ¹⁹ Yepä, poto Israela biname cina singi lica ge cane papa asatame. Cane peei name pi mene jaajemepene egä cane singi ge Rooma Babo Mope Biname bau otnime tabe te cebine atraname. Yepä, căme nuuja aitna mene lica gyene căme Israela binamewale poto cidi me. ²⁰ Cane peei name pi weebibine ala bii tisoglicinine weebibine pöpäname piyepu weene cama mene me. Yoo, ai ayana seea pisi nyene căme ime cabu pui biname name pi Israela biname cina lui ne jewagrijenisi mibibine niiya cabu ca äsecreraame.”

²¹ Siige, Israela biname cina teebine jejisi egä, “Cine nuuja peba ne Yuudea cabu ca lica ituge pöpäna määme poto cidi me, piyepu cime nuuja biname lica itu tädepi puma cita ca idre mene cama coo aitna mene cama määme poto cidi me. ²² Yepä, cine singi gemi määme ngene atwana poto cidi me umle äbitame, ingle naace popi iyeta poto ta biname cina jääcelusi määme peei sigu ne.”

²³ Siige, teepi bimu ne ecitisi Paulo cama, piyepu pui bimu liba joomlige, piba bucurage biname cina seclige Paulo luma enajige. Krokerage ca ngälu ciye tabe mene cängena jejananemige, teebibine ebiberäjemige mene Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge. Tabe singi teebibine ätrunga abiberäjame Yeesu poto cidi me, peei name pi mene jewabemige Moose me Cotre mene piyepu sasa mename biname bime oogäräneji mene cabu ca. ²⁴ Poto biname cina singi teeme mene acatame, yepä nuuja poto cina singi lica ätrungame. ²⁵ Teepi äblicäco yepä ngene atwana oomlana, siige gije abacitinisi Paulo ne abmalame, yepä niinäce gaabe teeme otni, Paulo cuta yepä mene jejemige egä, “Toraca gyene Aceji Seemo me mene weeme kaakesaare bime bau me, mename biname Isaya me tagepogogo cabu ca, ²⁶ tabe lui jiicuji egä:

‘Äte, ädi, ai biname bine jejemepi:

Weene itecijnuge cuta itecijnuge, yepä lica umle läbitininuye.

Weene ire lacitaninuye piyepu ire lacitaninuye, yepä weene lica jääpänuye.

²⁷ Ingle naace gyene ai biname bime ngene atwanena krokeciye gemi;

teepi tablame buduma gemi;

teepi irecu ätumuteji gemi.

Teepi apu liga lica cire läbitininejisi,

teepi piba irecu ca jääpänemusi,

tablame ca yäatecijanemuge,

piyepu ngene atwanena ca opo yaawatnusi,

siige căme bau me tatatrongärininusi,

siige cane Acejiyame te teebibine miiji me jaawenemune.’ ”

²⁸ Siige, Paulo piba jejemige egä, “Page weene miiji gemi umle äbitame egä Acejiyame me Miiji Mene biname bine niiya mule cabu ca äsecrera poto cidi me, peei ne ituge ätyepa gawe maramara biname bime bau me, piyepu teepi singi gemi ätecijame.”

²⁹ Paulo peei mene jejemige, piba Israela biname cina teebine sebmalsi, yepä gaabe cabu ta teemeteme jicelisi.

³⁰ Yoo, neeneni kämäge ngalebora Paulo puga Rooma cewe cabu je enajige, rarekaake yäacaremuge teeme lenaja mete täápume. Tabe iyeta biname bine jaawablemuge lui cina teeme bau me saacluge. ³¹ Tabe mene jaajanemuge Acejiyame te lipu biname bine yaawademuge; tabe cuta piyepu biname bine yaabiberäjemuge Yageyame Yeesu Keriso poto cidi me. Tabe wälu căco mene jaajanemuge iyeta biname bine. Nuuja te lica teebine jiiibige.

Siige, ai peba me mene ngälu agesa.

PAULO ME LETA ROOMA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gäne. Acejiyame cebine najuji teeme ätyepäneji biname me äbitame piyepu mara me nawenuji teeme Miiji Mene biname bine jajanenane.

² Peei Miiji Mene tabe teeme sasa mename biname bine ituge jajanena teepi Oogäräneji Mene cabu oogärane egä cirege äbita. ³ Peei Miiji Mene lui Acejiyame me Bägrä mime Yageyame Yeesu Keriso poto cidi me. Tabe lui ai gawecewe cabu je biname me äbituji, Daawida me inge cabu liba aplimluj, ⁴ tabe cuta Acejiyame bau ca gyene. Tabe budre cabu ca liba arpinantuji, pui kokre ca biname bine jewabemuji egä tabe Acejiyame me conocäco Bägrä gyene. ⁵ Cane teeme miiji ne jepänujine, tabe liba cebine teeme ätyepäneji biname me nawenuji naace täapume cane iyeta maramara gawe biname bine gaabe awabejame teepi Yeesu Keriso me ngii poto cidi me mene äteciyame teebine ätrungame. ⁶ Weene cuta poto peei biname gemi, lui bine Acejiyame te itu tisoglicipi Yeesu Keriso me biname me äbitame.

⁷ Yoo, cäme mene agha iyeta weeme täapume lui cina babo cewe Rooma je ätrunga cama inajininige, inge Acejiyame baborage singi weeme täapume, weebibine ituge asogleca teeme biname me äbitame.

Acejiyame mime Babe piyepu mime Yageyame Yeesu Keriso, cane teebibine aawejanenine teemi miiji te lenajame weeme cabu piyepu poode weebibine ceerame.

Paulo Eso Mene Jiicige

⁸ Yoo, niinäce cane cäme Acejiyame ne eso ecärine Yeesu Keriso cabu ca iyeta weeme täapume, inge naace gyene iyeta ai gawecewe cabu biname cina itecijenemige weeme ätrunga poto cidi me. ⁹ Cane Acejiyame me kaakesea iyeta cäme ngenecu cama jaawenemune, liba teeme Miiji Mene jaajanemune Yeesu Keriso poto cidi me. Teeme opo gaabe ai mene jiicenine egä cane Acejiyame ne ewejanenine weeme täapume, ¹⁰ iyeta padare cane liba teeme bau irecu lätumutune. Cane teebine ewejanenine egä cane gaabe päpäna ai padare cabu weeme bau otnime, tabe liba singi gyene. ¹¹ Yoo, cane baborage singi gäne weebibine päpäname kokre ceerame weeme seemo ireclota täapume. ¹² Cane ai jjanininine, inge cane singi gäne weeme ätrunga ne kokre me wawename cuta piyepu kokre päpäname weeme bau ca cäme ätrunga täapume.

¹³ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene umle äbitame egä bucurage padare cane ngene ituge atwanena weebibine ädärane, yepä cane äblicäco ge otni ngälu page. Cane singi gäne weebibine ätityera ceerame piyepu peei ätityera cabu ca weeme miiji ätrunga mule ne päpäname, cane lipu nuuja gawecewe biname bine pepu pana ätityera ituge ceera. ¹⁴ Cane ngenecu ca asicnantine egä cäme kaakesea gyene iyeta biname bine toraca gaabe awabame, iyeta lui cina Griik biname bime mene piyepu mule umle gemi, cuta lui cina teeme nuuja glunubora mene taatu jiicemusi; biname lui cina umleumle cama gemi, piyepu biname lui cina umle cäco gemi. ¹⁵ Yoo, cane peei name pi singi gäne Miiji Mene cuta weebibine jajanenane, weene lui cina babo cewe Rooma je inajininige.

Miiji Mene Lui Kokre Gyene

¹⁶ Cane ngene jotwananane egä Miiji Mene lui babo kokre cama gyene, inge Acejiyame bau ca gyene peei mene. Peei cabu kokre pisi nyene biname bine ngenecu atatröngärane teeme niiya mule cabu ca äsecrera gaabe ceerame, iyeta lui cina peei Miiji Mene jäätrungusi. Peei mene niinäce Israela biname bime bau jajeji ge, puma cita ca cuta nuuja gawe biname bime bau me. ¹⁷ Yoo, peei Miiji Mene te jiicenige Acejiyame lipu pui

biname bine conocäco me jaawenemuge lui cina teebine jäätrungusi. Biname te toraca ireclota cabu me labacituge, teeme ätrunga liba Yeesu Keriso me kaakesea cabu gyene, piyepu tabe peei ireclota cabu cängena yaanajuge teeme ätrunga name pi, Oogäräneji Mene te lipu jiićenige egä,

“Pui biname me ireclota iyeteta gyene,

Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätrunga cabu ca.

Iyeta Biname Conocono Gemi

¹⁸ Acejiyame te biname bine umle jaawenanemuge egä tabe teebibine mäpu daremu yääcäranemuge teeme niyaniya ngene atwanena täapume piyepu teeme niyaniya waweneca täapume, ingle teeme niyaniya mule cina Acejiyame poto cidi me toraca ngene atwanena bine jiićemusi. ¹⁹ Acejiyame teebibine mäpu daremu yääcäranemuge, ingle naace popi biname bime täapume pajecu gyene teepi Acejiyame poto cidi me ngena umle cire läbitejisi, ingle tabe peei ne teeme täapume pajecu me ituge wawena.

²⁰ Yoo, pui padare cabu ca Acejiyame liba gawecewe ne tewenuji ngälu page, biname cina miiji gemi umle äbita egä Acejiyame pisi nyene piyepu teeme kokre iyeteta gyene. Ngänu gyene biname cina puu äblicäco teebine päpäna, yepä teepi miiji gemi iyeta gwidape päpäname Acejiyame lui bine ituge wawena, piba pui cabu ca teeme mule poto cidi me umle äbitame. Peei name pi teeme nuuja ingle lica gyene teeme umle cäco piyepu niyaniya mule täapume. ²¹ Biname umle gemi egä Acejiyame pisi nyene,

yepä teepi lica teebine yaawejanusu egä, “Maane peese näte cime caburage Acejiyame, cime ire atwiyame,” piyepu lica teebine eso yääcärusu iyeta gwidape täapume. Peei name pi teeme ngene atwanena mage käkäco me ituge äbita, teeme mope cabu nuuja miiji ngene atwana lica gyene, yepä iyeta teeme ngene atwanena krokeciye gemi.

²² Teepi jiićenisi, “Cine umle cama gemi,” yepä teepi buduma gemi. ²³ Yoo, teepi lica Acejiyame ne yaawejanusu, lui iyeteta gyene, yepä teepi biname pana ceege bine jaawenemusi pui bine awejename, lui bime ireclota lica iyeteta gyene. Nuuja cina ceege bine jaawenemusi lui gawe cabu otnetneja gwidape pana, piyepu ele, piyepu biicwale pana, peei bine awejename.

²⁴ Peei buduma mule name pi Acejiyame biname bine papa ire taatu jaacitemuge teepi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Teepi ajiri cama mule bine teemeteme jaawenemusi. ²⁵ Teepi toraca ngene atwana ne Acejiyame poto cidi me yääyebliņtusi, piba tuwängle walya ngene atwana ne yaacatusu. Teepi yaawejanemusi piyepu teeme täapume yiiwäräjemusui lui gwidape bine Acejiyame te itu tewenemuji, lica Acejiyamerage ne yaawejanusu. Yepä, mine miiji Acejiyame ne awepyeräjame iyeteta. Yoo, mine pepu pa jaawenepesi!

²⁶ Biname bime buduma awejena mule name pi Acejiyame teebibine ire taatu jaacitemuge teeme niyarage ajiri cama mule wawenecame. Pepu pi magebi cina singisingi läbitininusi nuuja magebi me tääpe täapume. Peei lui babo niyarage gyene, lica magebi bime toraca mule. ²⁷ Cuta rooriye cina pepu pana niyarage mule bine jaawenemusi. Teepi lica coga täapume singi, yepä singisingi läbitininusi nuuja rooriye me tääpe täapume. Teepi teeme tääpe me niyarage singi bine jaawenemusi, pepu pi mäpurage daremu ne jääpänusui teeme tääpe piyepu teeme ngene atwanena liba pui mule cina sabe jaawenemusi. Peei lui conocäco daremu gyene.

²⁸ Ingle naace popi biname cina singi lica gemi ngene atwa-nename Acejiyame poto cidi me, tabe peei name pi teebibine ire taatu jaacitemuge, piba teeme Acejiyame cäco ngene atwanena cina iyeta niyarage me läbitininusi niya singisingi bine waweneme, teepi lui bine cire lica jaawenemejisi. ²⁹ Teeme niyaniya mule cina babo läbitininusi, teepi nuuja singi lica conocäco mule täapume, iyeta teeme ngene atwanena nuuja biname poto cidi me lui claabe taatu. Teepi ire patre yaaglemusi, biname bine walya yaangletnäjemusui, larņginininusi, piyepu nuuja biname bine budre me yaaglecimusi.

Teepi nuuja biname bine teeme ngenecu bora jäämugetnemusi. Teepi nuuja bine yäärmärimusi, ³⁰ cuta teeme poto cidi me niiya mene jicetnäjemus. Teepi Acejiyame ne jäämugetnusi, piyepu teemeteme jääcelusi. Teepi lasicnantinusi egä teepi baborage gemi nuuja biname bime cabu ca, piba teemämu lawepyeräjininusi. Teepi ngene jwaatwananinusi cerämu cuta poto niiya mule bine wawenecame; teepi cuta mage babe bime singi bine lica yaawademusi. ³¹ Teepi geäji gemi niiya mule wawenecame, peei name pi lica ngene ca agli egä, “Ai lui niiya mule gyene.” Teepi lica teeme mene toraca me jaawenemusi, teepi lica asicnenta owecu nuuja biname bime täápume, piyepu nuuja singi lica gemi teeme binamewale täápume. ³² Teepi iyeta umle gemi Acejiyame me cotre pisi nyene peei mule täápume egä laati te peei mule bine jaawenemuge, tabe miiji budre päpäna, yepä teepi peei bine jaawenanemusi. Teepi cuta singi gemi nuuja cina peei bine wawenecame.

2

Acejiyame te Iyeta Biname bine Cirege Atrana

¹ Gone weene ngene jwaatwananinuye egä, “Yoo, poto biname pepu niyarage gemi,” ingle weene lica conocäco gemi, ngänu gyene weene laati bemi. Weene liba nuuja biname ne aitneja egä, “Niiyarage mule biname gyene,” piba teeme pana mule pa jew-enepeye, weene weemämu laitnäjinye. ² Mine iyeta umle gemi egä Acejiyame conocäco gyene biname bine atraname lui cina peei niyarage mule jaawenemusi. ³ Yepä, weene lui nuuja biname bine jaaitnäjemye, cuta peei yepä niiya mule jaawenemuye, weene gone ngene jwaatwaninuye egä Acejiyame te nuuja biname bine mäpu daremu pa yääcäremepi, yepä weene pagege äsecrera teeme atrana cabu ca. Eewe, weene licarage cirege äsecrera! ⁴ Gone ngene jwaatwananinuye egä Acejiyame me owecu lui papa gwidape gyene, ingle tabe owecu baborage gyene piyepu lica watawata mäpu daremu weebibine ceera. Weene miiji umle gemi egä Acejiyame weeme bau babo owecu gyene, ai name pi tabe singi weene niiya mule cabu ca atatröngäräme teeme bau me. ⁵ Yepä, weene liba ätecija cäco gemi, piba babo mäpurage cirege weeme daremu pui Ceräcerägäabu Bimu cabu, Acejiyame te liba biname bine conocäco cire jaatranemepi mäpu daremu ceerame. ⁶ Yoo, Acejiyame piba iyeta biname bine teeme daremu cirege ceera teeme mule ibibi. ⁷ Tabe iyeteta ireclota teebibine cirege ceera lui cina miiji mule jaawenemusi gloose cäco, ingle teepi lui singi gemi teeme jamyacu apacljera, awepyeräja, piyepu ngälu cäco ireclota päpäname. ⁸ Yepä, nuuja biname cina teeme singisingi bine taatu jaawenemusi; teepi toraca gaabe ne jäägyusi teeme conocono gaabe cabu otnime, siige Acejiyame teebibine teeme mäpurage daremu cirege ceera. ⁹ Teepi babo ngenecu mäpu piyepu cewe cire loocaninipesi. Iyeta lui cina niiya mule bine jaawenemusi, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna, Israela biname niinäce piyepu nuuja gawe biname iyeta. ¹⁰ Yepä, iyeta lui cina miiji mule bine jaawenemusi, Israela biname niinäce piyepu nuuja gawe biname iyeta, Acejiyame te jamyacu apacljera, awepyeräja, piyepu poode teebibine cirege ceera. ¹¹ Ingle naace popi iyeta biname lui yepä pana gemi Acejiyame me opo gaabe je.

¹²⁻¹⁵ Yoo, iyeta lui cina Acejiyame me singi jaatropangtusi, teepi mäpu daremu cirege päpäna. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera maramara gawe biname bine, teepi liba teeme singi ne jaatropangtusi niiya mule wawename. Ngänu gyene teeme bau oogäräneji lica ge Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogäremuji, ingle naace gyene teeme ngenecu bora teepi umle gemi lui mule conocono gyene, lui mule conocäco. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi egä Acejiyame me cotre piti nemi teeme trupa ngalebora. Teepi cuta ngene ca laglinusi egä miiji mule, coo niiya mule, ingle nuuja taje teepi ngenecu miiji birige teeme mule poto cidi me, cuta nuuja taje ngenecu niiya birige. Acejiyame cuta Israela biname bine teeme mäpu daremu cirege ceera

teeme niiya mule tääpume, ingle naace gyene teeme bau piti nemi oogäräneji Cotre Mene, yepä teepi peei bine lica jaawenemusi. Teepi umle gemi lui gaabe toraca gyene, yepä teepi lica conocäco peei gaabe cabu otni. Yoo, biname te lica conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe, tabe liba umle taatu ngena ne wawename, yepä tabe cuta miiji peei ne toraca wawena. ¹⁶ Yoo, pui bimu cirege otni, lui cabu Acejiyame te Yeesu Keriso ne cire jaajepi biname bime ogä ngene atwanena bine atraname, cane lipu Miiji Mene cabu jicene.

Cotre Mule Lica Gyene Äsecrera Gaabe Israela Biname bime tääpume

¹⁷ Yoo, weene lui cina jiiucuye egä, “Cine Israela biname gemi,” weene apu jingeninige egä weeme ätityera pisi nyene Cotre Mene cabu, piyepu weeme mene nesae lica gemi egä, “Acejiyame lui cime yene.” ¹⁸ Weene iyeta umle gemi Acejiyame te ngena singi weene wawename, piyepu weene Cotre Mene cabu ca umle ituge äbita toraca gaabe luci yene. ¹⁹ Weene biname bine jäje jaajananemuye egä, “Cine age temi awecluja irecu mäasumasu biname tääpume,” piyepu egä, “Cine apacliyera gemi biname tääpume lui cina krokeciye cabu icrajenige.” ²⁰ “Cine age temi ablaweja biname buduma mule biname bime tääpume piyepu abiberäja biname bägrä pana biname bime tääpume.” Weene apu jingeninige, “Cine iyeta gwidape umle gemi, ingle Cotre Mene cime bau piti nemi, piyepu peei Cotre Mene toraca gyene.” ²¹ Yoo, weene babo singi nuuja biname bine abiberäjame, ngena name pi weene weemämu lica abiberäja? Weene bäärmu mene birige jajanena egä, “Ero gone!” Yepä, weene ero mule umle gemi. ²² Weene jiceniye egä, “Sargi mule gone!” Yepä, weene cuta umle gemi peei mule. Weene uuje bine jäägyemuye, lica peei bine yiwäräjemuye, yepä weene gwidape bine ero ca yaawademuye peei uuje bime iiwäreja mete maramara cabu ca. ²³ Weene jäje jaajananuye egä, “Cime bau piti nemi Acejiyame me Mene,” yepä weene Acejiyame me miiji ngii sabe jaawenuye, weene liba teeme cotre bine jaatropangtemuye. ²⁴ Oogäräneji Cotre Mene te jiceniye egä, “Weene Israela biname bime mule name pi nuuja gawe biname cina niiya mene jicemusi Acejiyame poto cidi me.”

²⁵ Yoo, weene Acejiyame me Cotre Mene liba cängena jaawenemuye, piba cuta miijirage birige teeme cewecu weeme tääpe cabu lenajame, yepä weene teeme Cotre Mene liba cängena lica birige wawena, piba weeme Acejiyame tääpume cewecu lui papa gyene weeme tääpe cabu. ²⁶ Nuuja gawe biname, lui bime cewecu lica birige, teepi peei Cotre Mene liba jaawenemusi, Acejiyame teebibine pa yaawademepi, epu pana teepi cewecu cama gemi liyepu. ²⁷ Yoo, weene Israela biname lui cina Cotre Mene jaatropangtuye, ngänu gyene peei mene weeme bau piti nemi oogäräneji, piyepu ngänu gyene weene cewecu cama gemi, weene weeme mäpu daremu cuta cirege päpäna, ingle naace popi poto nuuja gawe maramara biname cina Cotre bine toraca jaawenemusi, ngänu gyene Acejiyame me cewecu teeme tääpe cabu lica gyene. ²⁸ Yoo, tääpe iirputa taatu te lica biname ne Israela biname me jaawenuge, ingle cewecu lui biname me tääpe papa cabu. ²⁹ Yepä, tabe Acejiyame me toraca Israela biname gyene lui te teeme trupa piyepu teeme ngenecu Acejiyame bau me ituge ceera. Siige, peei lui Aceji Seemo me kaakesea cabu ca gyene, lica Oogäräneji Cotre Mene cabu ca. Pepu biname te lica nuuja biname bau ca awepyeräja yaacatuge yepä teeme awepyeräja lui Acejiyame bau ca gyene.

3

Acejiyame lui Toraca piyepu Conocäco Gyene

¹ Weeme nuuja biname te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, Israela biname niinäce gaabe gemi nuuja gawe biname bime cabu ca?” coo egä, “Teeme tääpume, nää, lipu ätityera gyene teeme tääpe cabu cewecu?” ² Yoo, teeme tääpume miijirage birige.

Pui lui babo gwidape gyene egä Acejiyame teeme mene Israela biname bine ecäremuji ire atwime iyeta nuuja biname bime tääpume. ³ Yoo, toraca gyene egä poto Israela biname cina peei mene cängena lica ire jaawenemusi. Yepä, weene gone ngene jwaatwananinuye egä Acejiyame teeme mene cängena lica jaawenemuge ai ingle naace popi poto biname cina cängena lica peei mene bine jaawenemusi. ⁴ Eewe, pepu lica! Acejiyame lui toraca gyene. Ngänu gyene iyeta biname cina walya mene jaajananemusi, Acejiyame iyeta padare teeme mene toraca me jaawenemuge. Oogäräneji Mene teeme poto cidi me jüicenige egä,

“Maane lui mene jüicemute, peei mene cina meebine naawabusi egä conocäco gäte.

Maane cuta conocäco yuutrutute atrana cabu ca.”

⁵ Yoo, page weeme nuuja te pama ngene jotwananenige egä, “Nää, cine Israela biname cina liba conocono mule jaawenemusi, biname piba taatu jääpänusi egä, ‘Acejiyame me mule lui mara gyene; tabe conocäco gyene!’ Ai name pi Acejiyame te miiji ngii puma cita ca jääpänuge cime niiya mule cabu ca, tabe peei name pi conocono gyene cibibine mäpu daremu peei tääpume ceerame.” Pepu binamerage ngene atwanena gone! ⁶ Peei lui walya gyene! Acejiyame äblicäco poto conocono mule äsuceja, ingle naace popi tabe toraca conocäco gyene. Tabe liba conocono gyene, tabe piba äblicäco ai gawecewe biname bine cängena atrana, yepä tabe miiji gyene biname bine atraname, ingle tabe conocäco gyene.

⁷ Gonerage apu ngene jwaatwananinuye egä, “Nää, cine liba walya mule bine jaawenemusi, piba Acejiyame me mara toraca mule te babo me läbituge, siige tabe puma cita ca jamyacu apaclyera ne jääpänuge cime walya mule name pi. Acejiyame peei name pi miiji lica cibibine jaji egä, ‘Weene niiya mule biname gemi.’ ” Yepä, weene gonerage pepu ngene atwanena! ⁸ Yoo, poto biname cina buduma ngene atwanena name pi jüicemusi egä, “Mine niiya mule pa jaawenemepesi, ingle peei cabu ca Acejiyame me miiji ngii caburage pa läbitepi.” Yoo, poto biname cina cebine naitnäjusi walya mene ca egä cane te peei buduma mene jüicine. Peei walya cabu ca teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna. Eso!

Nuuja Biname te Lica Iyeta Padare Conocäco Mule Jaawenemuge

⁹ Yoo, peei cabu ca mine umle gemi egä Acejiyame me opo gaabe mine lui Israela biname gemi, mine miiji lica gemi nuuja biname cabu ca. Cane weebibine ituge jaji egä iyeta Israela biname piyepu iyeta nuuja gawe biname yepä pana gemi. Mine iyeta niiya mule me kokre cabu ninajininige. ¹⁰ Oogäräneji Mene te pepu jüicenige egä: “Nuuja biname te conocäco lica gyene Acejiyame me opo gaabe je.

¹¹ Nuuja biname te lica toraca umle cama gyene.

Nuuja biname te lica toraca singi läbituge Acejiyame gome lenajame.

¹² Iyeta biname cina Acejiyame bau ca itu latatrongäripesi.

Teepi iyeta niiya me itu läbitipesi.

Nuuja biname lica gyene lui te toraca mule jaawenuge, lica yepä te wawena.

¹³ Babo walya mene te täduge teeme tage cabu ca, epu pana niiya lengo te lipu tasatuge gape cabu ca, gape te liba ätrugera cäco.

Niiya mene te cobyame me niiya uudi pana täduge teeme tage cabu ca nuuja biname bine sabe wawename.

¹⁴ Teepi claabe name pi alwi mene jüicemusi.

¹⁵ Teepi wata nuuja biname bine niiya jaawenemusi; budre me yaaglecemusi.

¹⁶ Ngänu gyene teepi cewe ne liba yaabmalusi, pita piyepu mäpu puma birige teeme niiya mule name pi.

¹⁷ Teepi umle cäco gemi poode cama lenaja.

¹⁸ Teepi cuta umle cäco gemi wälu pana äbita Acejiyame me opo gaabe je.”

¹⁹ Siige, mine umle gemi egä iyeta mene Cotre Mene cabu lui eei biname täापume lui cina Cotre Mene ngalebora yaacrajimuge. Pepu aitneja mene lui iyeta ai gawecewe biname bime täापume mine bojä agime mime niiya mule name pi, ingle mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je atrana täापume. ²⁰ Nuuja biname te licarage Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge teeme Cotre Mene waweneca cabu ca, yepä Cotre Mene me kaakesea agesa: Biname bine umle waweneme egä teepi niiya mule cuta jaawenemusi.

Acejiyame Lipu Biname bine Conocäco me Jaawenemuge

²¹ Yoo, Acejiyame gaabe ne ituge awabudnita egä biname cina lipu Acejiyame me opo gaabe je conocäco me läbitininusi, piyepu ai gaabe lica birige cotre wawena. Cotre Mene piyepu mename biname bime mene cina itu teitnäjujisi peei gaabe ne. ²² Biname cina Acejiyame cama conocäco läbitininusi, teepi liba Yeesu Keriso ne jäätrungusi. Peese nyene yepä taatu gaabe. Nuuja mara gaabe lica gyene Israela biname bime täापume piyepu nuuja gawe biname bime täापume, ²³ ingle naace gyene iyeta biname cina niiya mule bine jaawenemusi. Iyeta biname lui toraca ingwe gaabera gemi Acejiyame bau ca, tabe lui conocäco piyepu jamyacu apaclyera cama gyene. ²⁴ Yepä, Acejiyame te biname bine papa itityeräjenemige teeme babo miiji cabu ca. Tabe teebibine teeme täापume kälyä jaawenemuge Yeesu Keriso me kaakesea name pi, lui kaakesea te biname bime mäpu daremu yääyeblinge-muge. ²⁵ Acejiyame Yeesu ne jityepuji biname cabu me teeme täape piyepu uudi ca Acejiyame ne iiwärejame biname bine teeme niyaniya mule cabu ca äsecrera. Yeesu Keriso me uudi tapiruji, tabe budre jepänuji, siige biname bime äsecrera gaabe pepu jewenuji. Yoo, biname cina ai äsecrera gaabe ne jääpänusi, teepi liba Yeesu ne jäätrungusi. Acejiyame peei äsecrera gaabe ne jewenuji, pepu pi jewabemuji egä teeme mule uja niinäce padare cabu lui conocäco ge, tabe lui padare cabu biname bime niiya mule bine yäasuwäjemuge, ²⁶ ingle tabe ingwe padare ne jewagrienuji Keriso liba tatyaramtepi biname bime mäpu daremu ne äyebtingtame. Tabe ai padare cabu teemämu awabudnitenige egä tabe conocäco gyene, ingle peei lui conocäco mule gyene tabe biname bine mäpu daremu cabu ca lipu conocäco me jaawenemuge, lui cina Yeesu ne jäätrungusi.

²⁷ Yoo, nuuja miiji lica gyene biname teemämu awepyeräjame, ingle naace popi puu biname cina umle gemi awepyeräja waadename cotre waweneca täापume, yepä teepi umle cäco awepyeräja waadename ätrunga täापume. ²⁸ Yoo, pajecu gyene egä biname te Acejiyame cama conocäco läbituge ätrunga cabu ca, lica cotre waweneca cabu ca. ²⁹⁻³⁰ Acejiyame peese nyene yepä taatu Israela biname bime täापume piyepu nuuja gawe biname bime täापume. Tabe Israela biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi, cuta piyepu nuuja gawe biname bine conocäco me cire jaawenemepi teeme ätrunga name pi. ³¹ Yoo, cane lica peei mene jiicenine mime Cotre Mene äyebtingtame, ingle naace gyene mine liba Yeesu ne jäätrungusi, mine piba taatu miiji gemi teeme cotre cängena waweneme.

4

Abrahamo me Ätrunga cabu ca Mine Umle Äbitininago egä Ätrunga Lui Baborage Gwidape Gyene

¹ Mine ngene jwaatwananinago Abrahamo poto cidi me, tabe lui mime Israela biname bime kaakesaare gyene. ² Abrahamo Acejiyame me opo gaabe liba conocäco me läbituge teeme kaakesea ca, piba teeme ingle pisi nyene teemämu awepyeräja, yepä pepu lica ge. Abrahamo äblicäco teeme kaakesea ne awepyeräja, ingle naace gyene ³ Oogäräneji Mene te jiicenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.” ⁴ Yoo, biname te liba rarekaake jääpänuge teeme

kaakesea cabu ca, tabe lica teeme rarekaake poto cidi me ngene jwaatwananuge egä, “Agesa owecu gwidape căme täápume.” Eewe, tabe ngene jwaatwananuge egä, “Agesa căme daremu căme kaakesea täápume.” ⁵ Yepä, biname te liba Acejiyame ne jäätrunguge, Acejiyame piba peei cabu ca teebine conocăco me jaawenuge. Peei ätityera lui daremu lica gyene, ingle pui biname te lica teeme kaakesea cabu ca Acejiyame cama conocăco läbituge. Yoo, Acejiyame te conocono biname bine yaainemuge conocăco ca, eei biname lui cina teebine jäätrungusi. ⁶ Ai mene lui căme taatu lica gyene, yepä ujarage Daawida te mene jiiuju pui biname me gege poto cidi me, Acejiyame lui ne conocăco me jaawenuge teeme waweneca kaake poto ca. ⁷ Daawida mene bine yoogäremuji peei poto cidi me Salamo uupera peba cabu egä:

“Babo ngenecu gege gemi pui biname lui bime conocono Acejiyame te yiisibricmuge, lui cina kälyä gemi teeme conocono mule cabu ca.

⁸ Teepi babo ngenecu gege gemi,

ingle siige, Acejiyame te lica ingwe ca acnema teeme conocono bine.”

⁹ Yoo, Daawida me mene poto cidi me mine ngene jwaatwa-naninago egä pui babo ngenecu gege laati bemi? Nää, pui biname täápume taatu peei mene, lui bime tääpe matikolä iirputäneji gemi Acejiyame me cewecu acatame? Eewe, lica teeme taatu me. Peei ngenecu gege cuta teeme täápume lui cina jäätrungusi, yepä teeme tääpe cabu cewecu lica gyene, ingle mine umle gemi egä Acejiyame Abrahamo ne einige conocăco ca teeme ätrunga name pi. ¹⁰ Tabe lui padare cabu peei ne jebenige, nää Abrahamo me tääpe iirputa kaakesea niinäce gaabe, coo ingwe gaabe ca? Yoo, Abrahamo liba camuge teeme tääpe iirputa, Acejiyame teebine einige egä, “Conocăco biname gyene.” ¹¹ Abrahamo ingwe ca teeme tääpe matikolä ne jiiirputuji cewecu täápume egä Acejiyame teebine ituge acata teeme ätrunga name pi. Yoo, peei name pi weene iyeta lui cina Acejiyame ne jäätrunguye piiyepu tabe lui bine conocăco me niwenininuge, Abrahamo lui weeme ätrunga kaakesaare gyene, ngänu gyene cewecu liba lica yaacatu ye. ¹² Cuta mime poto cidi me lui cewecu cama gemi, Abrahamo cuta mime kaakesaare gyene, ingle mine page Acejiyame ne jäätrungusi, Abrahamo lipu teebine itu jitrunguji, tabe liba camuge cewecu ne acata.

Abrahamo Acejiyame me Miiji ne Ecatuji Teeme Ätrunga cabu ca

¹³ Ujarage Acejiyame liba Abrahamo ne jejuji egä, “Weene ai gawecewe ne cirege acata, maane piiyepu mäame kaakesaare cama,” pui padare cabu Abrahamo nuuja umle lica ge Oogäräneji Cotre Mene poto cidi me, ingle pui cotre me padare camuge atyaramta. Yoo, Acejiyame Abrahamo ne peei mene jejuji lica teeme cotre wawena name pi, yepä naace name pi egä tabe Acejiyame ne jitrunguji, piba teeme bau ca mene itecijuji egä, “Maane căme täápume conocăco biname gäte.” ¹⁴ Yepä biname te liba Acejiyame me miiji ne jääpänuge cotre wawena ca, piba nuuja ingle lica gyene ätrunga täápume, cuta piba papa gyene Acejiyame lui mene ituge jaji. ¹⁵ Yoo, mine liba cotre ne atropengta, mime mäpu daremu pisi nyene peei täápume, yepä cotre liba lica ge, piba cuta lica gyene cotre atropengta.

¹⁶ Yoo siige, Acejiyame ngena miiji ituge jaji ceerame, mine ätrunga ca jääpänusi, naace täápume egä Acejiyame owecu name pi papa ceerame, piiyepu naace täápume tabe iyeta Abrahamo me kaakesaare bine ceerame. Lica Israela biname taatu cina jääpänusi, lui cotre bine jaawenemusi, yepä cuta eei cina lui Abrahamo pana Acejiyame ne jäätrungusi. Abrahamo peese nyene lui ätrunga cabu mine iyeta bime babe, ¹⁷ Acejiyame Abrahamo ne lipu jejuji Oogäräneji Mene cabu egä, “Cane meebine babe me naawenepene bucurage gawe maramara biname bime täápume.” Yoo, Acejiyame me opo gaabe, Abrahamo lui epu pana babe liiyepu mime täápume. Tabe Acejiyame ne jitrunguji lui me kokre pisi nyene budre biname arpinerame, piiyepu lui te mene ca gwidape bine jaawenemuge, lui cina lica ituge lenaja. ¹⁸ Abrahamo teebine jewagrijuji

teeme mene bāgrā poto cidi me toraca me wawenane, ngānu gyene tabe puu umle lica ge Acejiyame te peei ne lipu pagege wawena, tabe papa jewagrijuji. Siige, ingwe ca tabe kaakesaare ngii jepānuji maramara gawe biname bime bau ca, epu pana Acejiyame teebine lipu itu jejuji egā, “Määme kaakesaare bucurage cirege äbita.”¹⁹ Mine Abrahamo me ätrunga poto cidi me ngene jwaatwananinago. Tabe yepā hanred kāmāge mameta joomluji, yepā teeme ätrunga te enajuji kokre cama. Tabe ngene jotwanuji egā, “Cane moda gāne; cane budre mameta gāne, cuta piiyepu cāme coga Saara tabe äblicāco bāgrā pāpāna,”²⁰ yepā tabe lica jejuji egā, “Acejiyame me mene äblicāco äbita.” Tabe teeme ätrunga cabu kokre äbituji, siige Acejiyame ne ewepyerājuji,²¹ jejuji egā, “Acejiyame me mene toraca me pa läbitepi. Cine bāgrā ne pagege pāpāna.”²² Peei name pi Acejiyame liba teeme ätrunga ne jepānuji, tabe jejuji egā, “Maane cāme täapume conocāco biname gāte.”²³ Yoo, peei mene egā “Maane cāme täapume conocāco biname gāte,” lui lica oogārāneji ge Abrahamo täapume taatu,²⁴ yepā cuta mime täapume oogārāneji ge, Acejiyame lui bine cirege jaji egā, “Weene cāme täapume conocāco biname gemi,” mime täapume lui cina teebine jäätrungusi, lui te mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji.²⁵ Yoo, mime conocono mule name pi tabe budre äbituji, piiyepu budre cabu ca arpinanteji gyene naace täapume mine conocāco äbitame Acejiyame cama.

5

Acejiyame me Ätityera Mime täapume

¹ Ai ingle naace gyene mine ätrunga ca conocāco me ituge äbita Acejiyame me opo gaabe je, mime poode pisi nyene Acejiyame cama mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi. ² Tabe mime ätrunga ca mibibine niwadininige teeme babo miiji cabu lenajame. Mime babo ngenecu gege pisi nyene, ingle mine umle gemi egā mine Acejiyame me jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja. ³ Mine liba mäpu jääpānusi, mime ngenecu gege cuta pisi nyene, ingle naace popi mine umle gemi egā peei mäpu te mibibine niwenininuge bojācu lenajame, ⁴ piiyepu peei bojācu lenaja te mime ngenecu bine kokre me jaawenemuge, piiyepu ngenecu kokre cama mine jaawagrijuji Acejiyame ne tabe mibibine äsecerame. ⁵ Peei awagrija lica papa me läbituge, ingle tabe Aceji Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu lenajame mime ngenecu bine umle wawenename egā teeme baborage singi pisi nyene mime täapume.

⁶ Yoo, mine liba äblicāco mimāmu ätityerāja, Acejiyame me miijirage padare cabu, Keriso te piba budre äbituji mibibine ätityerame, lui niya conocono biname gemi. ⁷ Yoo, mime gawe biname bime mule cabu, nuuja biname te pama lica gyene budre äbita nuuja biname ne ätityerame, ngānu gyene tabe conocāco biname coo piiyepu miiji biname birige, yepā Acejiyame me mule mara gyene. ⁸ Teeme singi epu baborage gyene mime täapume egā pui padare mine liba conocono biname ge, tabe piba teeme Bāgrā Yeesu ne tityepuji budre äbitame mibibine ätityerame. ⁹ Yoo, Yeesu liba budre äbituji, teeme uudi te tapiruji mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocāco wawenane, cuta piiyepu teeme peei ätityera ca mine cirege äsecerā mäpu daremu cabu ca, Acejiyame lui biname bine cirege ceera teeme niya mule täapume. ¹⁰ Mine niinäce Acejiyame cama cubuyame pana ninajenājimi, yepā teeme Bāgrā me budre cabu ca Acejiyame te mibibine teeme biname me itu niwenipi. Yoo, page mine teeme biname gemi, piiyepu tabe mibibine niya mule cabu ca toraca cire nisechräpi teeme Bāgrā me ireclota name pi. ¹¹ Peei name pi mime baborage ngenecu gege pisi nyene Acejiyame täapume, lui te mime Yageyame Yeesu Keriso name pi mibibine teeme biname me itu niwenininuji.

Adamu cabu ca Biname cina Budre ne Jepānujisi; Yepā, Keriso cabu ca Teepi Ireclota ne Jepānenisi

¹² Yepä biname Adamu te conocono mule ne jewenuji, piba budre äbituji teeme niiya name pi. Pepu pi iyeta biname budre läbitininusi, ingle naace gyene teepi conocono mule cuta jaawenemusi. ¹³ Acejiyame te Cotre Mene Moose ne liba camuge ceera, biname cina piba niiya mule bine tewenemäjumesi. Yoo, peei biname cina Cotre Mene bine lica yaabiberäjemusi, ingle Cotre Mene camuge atyaramta, peei name pi Acejiyame teeme niiya mule bine lica ecnemuji Atrana Bimu täöpume. ¹⁴ Biname Adamu cabu ca ngälu Moose me padare teepi niiya mule bine jaawenemusi, piba peei cabu ca budre jääpänanusi, ngänu ge teeme peei niiya mule lui cotre atropangta lica ge Adamu me liiyepu, tabe liba cude uli kuu ne erwuji.

Adamu me niiya mule te lipu joomlemige iyeta biname bine, pepu pana Keriso miji pi miiji mule te totnenige iyeta biname bine ätityerame. ¹⁵ Acejiyame me owecu mule mara gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä bucurage biname cina budre läbitininusi pui yepä biname Adamu me conocono mule name pi, yepä bucurage biname cina conocono mule täöpume kälyä läbitininusi pui nuuja biname Yeesu Keriso me ätityera name pi, ingle naace gyene Acejiyame babo owecu gyene biname bime täöpume. ¹⁶ Cuta piyepu Acejiyame me owecu piyepu ätityera mule baborage gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Niinäce Adamu yepä conocono mule ne jewenuji, piba Acejiyame teebine jejuji egä, “Maane conocono biname gätel!” Yepä, ingwe ca bucurage biname liba conocono jaawenemusi, Acejiyame piba teebibine yäätityäremuge, jaajemuge egä, “Weeme conocono piti nemi, yepä weene kälyä gemi peei cabu ca Yeesu Keriso me miiji kaakesea name pi.” ¹⁷ Cuta piyepu Acejiyame me ätityera mule kokre gyene Adamu me conocono mule cabu ca. Toraca gyene egä pui yepä biname me conocono mule name pi budre me kokre te joomlemuge iyeta biname bine, yepä peei nuuja biname Yeesu Keriso teeme ätityera mule lui babo kokre gyene budre me kokre cabu ca. Iyeta biname lui cina Acejiyame me owecu gwidape ne yaacatusi, piyepu teeme baborage miiji cabu ca teeme täöpume conocäco me läbitininusi, teepi ngälu cäco ireclota cabu yaacrajuge Yeesu Keriso me kokre cabu je.

¹⁸ Yoo, Adamu me conocono cabu ca iyeta biname conocono jaawenemusi, piba teeme mäpu daremu yaawademusi, yepä Yeesu Keriso me conocäco ireclota cabu ca tabe äsecrera gaabe ne jewenuji iyeta biname bime täöpume teepi ngälu cäco ireclota ne päpäname. ¹⁹ Adamu me ätecija cäco mule cabu ca bucurage biname cina ätecija cäco läbitininusi, yepä Yeesu Keriso biname bine Acejiyame täöpume conocäco cire jaawenemepi, ingle tabe Acejiyame me singi mene itecijuji, siige budre me äbituji biname bine ätityerame.

²⁰ Moose te biname bine jejananemuji Acejiyame me Cotre Mene, naace täöpume Cotre Mene te teebibine awabame teeme niiya mule lipu bucurage gemi. Siige, biname cina liba umle läbitininusi teeme niiya lipu baborage gyene, teepi piba cuta umle läbitininusi Acejiyame me miiji lipu baborage gyene biname bime täöpume. ²¹ Niinäce, biname bime niiya mule te teebibine yaawademuge teeme budre me, yepä page Acejiyame me miiji mule te biname bine yaawademuge teepi teeme opo gaabe je conocäco äbitame, piba ngälu cäco ireclota ne jääpänusi mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi.

6

Mine Yepä me Läbitinago Keriso cama Lenajame

¹ Nää, weene pama apu jingenininige egä, “Nuuja niiya lica gyene mine liba conocono mule wawename, ingle piba Acejiyame me miiji mule mime täöpume cuta babo me läbituge.” ² Pepu ngene gone jwaatwananinuye. Mime täöpume conocono mule te ituge apira, siige mine äblicäco conocono mule cabu cääri lenaja. ³ Weene miiji umle gemi egä mine liba niye ca äciseja ne ituge acata Yeesu Keriso me ngii cabu, mine epu pana egä ten cama yepä me itu äbitininujago. Yoo, mine epu pana gemi ten cama gigri budre

ituge. ⁴ Peei niiye ca äciseja cabu ca mine ten cama gigri budre, piiyepu gape cabu gigri acranäneji gemi, siige mime Babe te Keriso ne budre cabu ca lipu erpi-nantuji teeme babo kokre ca, mine cuta pepu miiji gemi arpinera kirece ireclota cabu lenajame.

⁵ Yoo, mine liba ten cama yepä me äbitini-nujago teeme budre cabu, mine cuta ten cama yepä budre cabu ca cirege arpinera. ⁶ Mine umle gemi ngena ge ingle ai budre mene täápume. Mime sasa trupa agleji pana ge pui padare cabu teepi Yeesu ne baarge uli cabu liba etecwamtujisi. Pepu pi Acejiyame cuta miiji gyene agli mime trupa me kokre singi ne niiyaniya mule täápume mine niiya mule me kokre cabu ca äsecrera. ⁷ Ingle biname te liba budre pana birige, tabe piba asatäneji gyene niiya mule me kokre cabu ca. ⁸ Yoo, mine liba Keriso cama ituge budre, mine jitrungenisi egä mine ten cama cuta ireclota me cire larpinäripago. ⁹ Yoo, mine umle gemi egä Keriso itu arpinantuji budre cabu ca, siige tabe lica budre ingwe ca. Budre me kokre te äblicäco teebine cääri oomlana. ¹⁰ Tabe yepä gääbu budre äbituji biname bime niiya mule täápume, yepä page tabe Acejiyame täápume ireclota cama enajenige. ¹¹ Yoo, weene pepu ngene jotwananineye egä, “Cine budre gemi conocono mule waweneca täápume, yepä Keriso Yeesu cama älengläcita miji pi cine ireclota gemi Acejiyame täápume.”

¹² Peei name pi gone weebibine niiya mule te iwadininuge, weeme conocono singi wawename. ¹³ Cuta piiyepu weeme tääpe gone ceera niiya kaakesea wawename, yepä weemämu äcärineye Acejiyame bau me. Weene epu pana biname gemi lui cina budre cabu ca ituge äsecrera ireclota cabu me, peei name pi weene weemämu äcärineye Acejiyame bau me teeme miiji kaakesea wawename. ¹⁴ Weene lica Cotre Mule cabu inajininige, luma conocono mule te ibibi gyene weebibine oomlaname, yepä weene Acejiyame me miiji cabu page inajininige. Peei name pi gone niiya mule ne padare ceera.

Mine Miiji Conocäco Lenajame

¹⁵ Weene gone apu jingenininuge egä, “Ngänu gyene mine liba cotre bine jaat-ropangtemusi, ingle mine lica cotre mule cabu inajininige, yepä mine lui Acejiyame me miiji cabu temi.” Pepu ngene gone jwaatwananinuye, ¹⁶ ingle weene umle gemi egä lui me kokre cabu weene singi lenajame, pui kokre te weebibine iwadininige. Peei name pi weene liba conocono mule me kokre cabu singi lenajame, pui te weebibine iwadininuge budre me, coo weene liba singi Acejiyame me kokre cabu lenajame teeme mene ätecijame, pui te weebibine iwadininuge conocäco me äbitame teeme opo gaabe je. ¹⁷⁻¹⁸ Yoo, niinäce weene niiya mule me kokre cabu itu inajininuji, yepä page weene kokre ngenecu cama yaacatuwe pui toraca mene ne, weene lui ituge ätecija. Acejiyame weebibine niiya mule me kokre cabu ca itu isecrärinuui teeme singi cabu ibäcnininuji teeme toraca mule cabu lenajame. Peei name pi baborage eso Acejiyame täápume. ¹⁹ Cane ai mene weeme ireclota cabu ca eboclomtenine weeme täápume pajecu wawename. Niinäce weene tääpe piiyepu ngene atwanena niiya mule täápume itu icranemujiye. Weeme niiya mule piiyepu jugi mule baborage äbitininujisi. Siige, page weene weemämu äbitineye toraca mule täápume miiji piiyepu conocäco mule taatu wawenecame.

²⁰ Niinäce weene liba itu inajininuji conocono mule cabu, weene piba Acejiyame me singi cabu lica inajininuji piiyepu conocäco mule bine lica jwenemujiye. ²¹ Page weene ajiri gemi peei niiya mule poto cidi me. Nää, weene ngena miiji daremu ne ituge päpäna pui niinäce mule cabu ca? Teeme daremu lui budre piiyepu niiya puupu cabu lenajame. ²² Yepä, page weene äsecräreji gemi niiya mule cabu ca. Weeme niiya singi bine weene lica jaawenemuye, yepä weene weemämu Acejiyame bau me ituge ceera teeme singi wawename. Page weeme daremu gyene conocäco mule wawenecame ngälu iyeteta ireclota weene cirege päpäna. ²³ Yoo, niiya mule me daremu gyene budre piiyepu niiya puupu cabu lenajame iyeteta. Yepä, Acejiyame owecu gyene mime täápume piiyepu

mibibine iyeteta ireclota ne nicärininige mime Yageyame Yeesu Keriso cama ngälu cäco lenajame.

7

Keriso me Biname bine Cotre Mule te Lica Joomlenemige

¹ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene pa jiglipi ai mene, ingle weene umle gemi cotre poto cidi me. Biname te liba cotre mule cabu yaanajuge, cotre te teebine yaacanuge ngälu tabe budre läbituge, cotre me kokre piba siige. ² Peei lui epu pana rooriye cama magebi te lipu cotre cabu waanajuge, tabe miiji teeme rooriye cama yepä lenajame teeme ireclota ngälu gaabe, yepä teeme rooriye liba budre, siige peei cotre teeme täápume. Tabe piba miiji gwene cuta nuuja rooriye ne acata. ³ Yoo, tabe liba nuuja rooriye cama onajige, piyepu teeme niinäce rooriye te liba ireclota gyene, biname cina waainusi, “ero magebi” ca, yepä rooriye te liba budre, tabe asatäneji gwene pui cotre cabu ca. Tabe piba ero magebi lica gwene, liba nuuja rooriye ne yaacatuge. ⁴ Yoo, cäme binamewale, cotre mule poto cidi me weene peei magebi pana gemi. Cotre mule lui weeme täápume epu pana pui magebi me niinäce rooriye liiyepu. Yepä, weene Keriso me budre ituge acata cuta weeme täápume, siige weene epu pana gemi budre biname liiyepu cotre mule poto cidi me. Peei te lica gyene weebibine waadena. Keriso lipu budre cabu ca arpinantuji, weene pepu pana ituge arpinera kirece ireclota cabu me. Page tabe epu pana kirece rooriye liiyepu weeme täápume; weene teemi nemi. Weene miiji teeme kaakesea wawena Acejiyame täápume. ⁵ Niinäce mime ngene atwanena lui ai gawe me mule cabu. Mine liba umle äbitininujago cotre poto cidi me mene egä, “Gone apu pana mule wawena,” piba mime singi te babo me äbituji pui niiya mule täápume, siige mime tääpe me singisingi mine cuta jaawenemusi budre gaabe cabu abacitame. ⁶ Yepä, page mine äsecräreji gemi cotre mule cabu ca. Mine epu pana budre biname liiyepu cotre mule poto cidi me. Cotre mule äblicäco mibibine cääri oomlana. Siige mime täápume pui sasa mule, pui Oogäräneji Cotre Mene te lica mibibine niwadininuge. Page kirece mule te mibibine niwadininige, peei lui Aceji Seemo me.

Miiji Ngene Atwanena piyepu Niiya Ngene Atwanena Cubuyame pana Gegi Biname bime Trupa Ngalebora

⁷ Peei mene name pi pama poto biname cina pa jicemepesi egä, “Cotre lui niiya gwidape gyene,” yepä peei lui toraca lica. Cotre liba lica, mine piba umle lica lui mule gyene niiya, coo lui mule gyene miiji. Yoo, cotre mene pisi nyene egä, “Gone gwidape täápume singisingi läbitininuye.” Peei cotre cabu ca cane umle itu äbitujine pepu singi poto cidi me. ⁸ Peei cotre mene name pi cäme niiya ngene atwanena piba tasatige, piba cäme baborage singi pisi nyene nuuja biname bime gwidape täápume. Cane liba umle lica peei cotre mene, piba cäme niiya ngene atwanena papa kaakesea cäco yaanajuge cäme ngenecu bora. ⁹ Yoo, niinäce cane miiji asicnantujine, ingle cane nuuja umle lica gäne cotre mene poto cidi me egä, “Gone peei niiya bine jaawenemute!” Yepä, cane liba umle äbitujine peei cotre mene poto cidi me, cane piba baborage singi äbitujine pui niiya mule wawename. ¹⁰ Cuta piba taatu umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu me ituge abacita, ingle niiya mule me daremu lui budre gyene. Peei cotre Acejiyame lui ca singi cebine ätityerame ireclota gaabe cabu lenajame, peei ca cane umle äbitujine egä cane budre gaabe cabu säne. ¹¹ Cane liba apu nangenige egä cotre mene wawena lui gaabe gyene iyeteta ireclota täápume, piba cäme niiya ngene atwanena te tasatenige piyepu peei cotre ca cebine singisingi me nawenige. Piba peei te cebine nawabenige egä cane budre gaabe cabu abacitenine.

¹² Yoo siige, cotre mene lui Acejiyame bau ca gyene, peei name pi iyeta teeme maramara cotre lui epucäco, miiji, piyepu conocäco gemi. ¹³ Cotre te lica cebine budre gaabe cabu nacitenige, yepä cäme niiya ngene atwana te peei ne jewenenige. Cäme

niiya ngene atwana te miiji cotre ne ecatenige, cebine peei ca nangletnäjenige, piba nawabenige egä cane budre gaabe cabu säne. Niiya mule lui pepu gyene. Yoo, cotre mene cabu ca mine opo yaawatnusi lipu toraca niyarage gyene mime niiya ngene atwanena.

¹⁴ Mine umle gemi egä Cotre Mene lui Acejiyame bau ca gyene, yepä cane binamerage gäne. Niiya mule te cäme ngenecu ne joomluge. ¹⁵ Cäme mule poto cidi me cane toraca umle lica gäne: cane cäme toraca singi bine lica jaawenemune, yepä lui mule täapume cane singi lica gäne, peei bine jaawenemune. ¹⁶ Yoo, cane liba jaawenune cane lui mule singi lica wawenname, peei mule ca cane jewabenine cäme toraca asicnenta ne egä, “Cotre mene lui miiji gyene.” ¹⁷ Siige, peei lui cäme toraca singi lica gyene egä cane niiya mule bine jaawenemune, yepä cäme niiya ngene atwana te tasatuge cäme ngenecu cabu ca, cane puma cita ca peei niiya bine jaawenemune. ¹⁸ Cane umle gäne egä cäme trupa cabu nuuja miiji lica gyene. Cane cämämu äblicäco gäne cäme tääpe ne giri acita miiji mule wawenname. Cane singi gäne, yepä äblicäco! ¹⁹ Cäme singi pisi nyene miiji mule wawenname, yepä cane lica peei bine jaawenemune. Cane singi lica gäne niiya mule wawenname, yepä cane peei bine jaawenemune. ²⁰ Cane liba peei bine jaawenemune lui täapume cane singi lica gäne, piba lica canerage te peei bine wawena, yepä pui niiya ngene atwanena cina peei bine jaawenemusi lui cina täsuge cäme ngenecu bora ca.

²¹ Yoo, cäme mule apu gyene: Cane liba singi miiji wawenname, niiya ngene atwanena te piba tasatuge, cebine nacanuge niiya cabu me. ²² Pisi nyene cäme ngenecu bora baborage singi Acejiyame me Cotre wawenname, ²³ yepä cane asicnantenine cuta mara kokre ngene atwanena piti nemi cäme cabu. Peei cina cäme miiji singi ne jääläcnutusi, cebine kokre cama noomlusi cäme tääpe me niiya singi mule wawenname. ²⁴ Cane peei name pi babo ngenecu mäpu gäne. Laati te ibibi gyene cebine asatame ai niiya mule cabu ca, lui te cebine nacanuge cäme budre me? ²⁵ Peese nyene Yeesu Keriso! Tabe te äsecrera gaabe ne itu jewenuji. Baborage eso Acejiyame täapume, lui te Yeesu ne tityepuji mibibine ätityerame!

Yoo siige, mimerage kokre ca mine äblicäco Acejiyame me Cotre wawenname, ngänu gyene mime singi pisi nyene, ingle mime tääpe me niiya singi te mibibine niwadininuge niiya gaabe cabu me.

8

Aceji Seemo me Ätityera ca Mime Ireclota Miiji Gemi

¹ Yoo, ai ingle naace gyene Acejiyame mibibine nijinuge, “Weene kälyä gemi,” page lui biname cina Keriso Yeesu cabu temi, teepi lica teeme niiya mule me daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca. ² Aceji Seemo mibibine ire nitwinuge, niwadininuge Yeesu Keriso me toraca ireclota gaabe cabu. Peei name pi page niiya ngene atwanena teepi kokre lica gemi cebine acaname niiya gaabe cabu me, piyepu cane asatäneji gäne niiya mule me budre daremu cabu ca. ³ Yoo, Acejiyame me Cotre Mene te äblicäco biname bine miiji gaabe cabu me waadena, ingle binamerage bime kokre ibibi lica gyene teeme niiya ngene atwanena äyecrejame. Acejiyame peei name pi nuuja gaabe ne itu jewenuji, teemerage Bägrä ne itu tityepuji budre äbitame mime niiya mule daremu ne äyeblyngame. Yeesu täduji biname pana, biname pana ngenecu cama, yepä teeme mara kokre puga ge niiya ngene atwanena bine ägyemame. Tabe conocäco enajuji biname bime niiya mule äyeblyngame. ⁴ Puma cita ca mine miiji gemi Acejiyame me conocäco cotre bine wawenname, mine liba kokre ne acata Aceji Seemo bau ca mime niiya ngene atwanena bine äyeblyngame. ⁵ Biname lui cina yaacrajuge teeme tääpe me singisingi mule cabu, teepi jäje ngene jwaatwananinusi teeme tääpe me singi wawenname, yepä biname lui cina yaacrajuge Aceji Seemo lipu jaajemuge teebibine, teepi jäje ngene jwaatwananinusi Aceji Seemo me singi wawenname. ⁶ Biname lui cina teeme tääpe

me singi jaawenusi teepi budre gaabe cabu temi. Biname lui cina Aceji Seemo me singi jaawenusi, teepi toraca ireclota gaabe cabu temi, piyepu ngenecu poode pa jääpänesi. ⁷ Yoo, biname te liba teeme singi mene yäatecijuge, tabe cubuyame pana läbituge Acejiyame täapume, ingle naace gyene tabe Acejiyame me Cotre Mene lica yaacatuge, piyepu peei ätecija cäco gaabe cabu tabe äblicäco Cotre Mene wawena. ⁸ Yoo, teepi lui cina teemerage singi bine jaawenemusi, teepi äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena.

⁹ Yepä, weene pepu lica gemi. Weene weemerage singi lica jaawenemuye, yepä weene Aceji Seemo me singi jaawenemuye, liba toraca pisi nyene Aceji Seemo weeme trupa cabu je. Yoo, laati bau Keriso me Seemo lica gyene, pui biname cuta lica gyene Keriso me biname. ¹⁰ Yepä, Keriso me Seemo liba pisi nyene weeme yepäyepä trupa cabu, weeme tääpe puu budre pagege niia mule name pi, yepä weeme seemo toraca ireclota cama gyene page piyepu iyeteta, ingle naace gyene Acejiyame weebibine teeme täapume conocäco me ituge wawena. ¹¹ Cuta piyepu, liba Acejiyame me Seemo pisi nyene weeme cabu, Acejiyame lui te Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe cuta weeme budre tääpe arpinera cirege. Aceji Seemo lui te weeme cabu yaanajuge teeme kokre pisi nyene peei ne wawename.

¹² Yoo, cäme binamewale, ai name pi mine miiji Aceji Seemo me gaabe ne yaacatusi, gone weeme tääpe me singi ne yaacatuye, ¹³ ingle weene liba peei mule ne jaawenuye, weene budre daremu cirege päpäna. Yepä, weene liba weeme tääpe me singi ne jäägyuye Aceji Seemo me kokre ca, cuta lica peei niia mule wawename, weene toraca ireclota ne cirege päpäna iyeteta. ¹⁴ Lui cina Aceji Seemo me singi yaacatusi, teepi Acejiyame me bägrä gemi. ¹⁵ Yoo, Acejiyame Aceji Seemo ne tityepuji weeme cabu lenajame lica weebibine ädretnecame piyepu cääri wälu me wawename, yepä mibibine teeme ingle cabu me waadename. Mine piba miiji gemi teebine awejena egä, “Babe, cime babe.” ¹⁶ Aceji Seemo te mime yepäyepä seemo bine jaajanemuge egä, “Maane toraca Acejiyame me bägrä gäte.” ¹⁷ Mine lui Acejiyame me bägrä gemi, mine Babe me babo miiji ne teeme bau ca cirege päpäna. Keriso miijirage puupu ne ituge acata teeme Babe bau ca, piyepu mine ten cama gigri cirege lenaja. Page mine poto mäpu bine jääpänemusi mime miiji kaakesea name pi, Keriso lipu mäpu ituge päpäna. Yepä, mine liba teeme täapume mäpu bine jääpänemusi ai gawecewe cabu, mine cuta teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja.

Mine Teeme Jamyacu Apaclyera cabu Cirege Lenaja

¹⁸ Cane ngene jotwananenine egä page mime mäpu lui matimatirage gemi jamyacu apaclyera cabu ca, Acejiyame lui ne cirege awabudnita mime täapume. ¹⁹ Iyeta gwidape Acejiyame lui bine itu tewenemuji, teepi cängenarage jewagrijenisi ngälugaabe bimune, Acejiyame lui bimune cabu cirege awabudnita teeme jäjäcräneji bägrä bine. ²⁰ Ai ingle naace gyene pui sasa padare cabu ca biname cina liba conocono mule ne niinäce jewenujisi, iyeta gawecewe gwidape cina ocwäwäneji cabu icrajuji. Iyeta gwidape cina singi cängena lenajame, yepä biname bime conocono mule name pi Acejiyame teebibine pepu ireclota ecäremuji, ingle tabe singi gyene iyeta gwidape cina cängena awagriyame pui bimune täapume teepi Acejiyame me binamewale cama gigri äsecrera ne päpäname ai mäpu ireclota cabu ca. ²¹ Yoo, iyeta ai gawecewe gwidape cina cirege äsecrera teeme ocwäwäneji cabu ca, piba mine lui cina Acejiyame me bägrä gemi, teepi mine cama pui jamyacu äsecrera cabu cirege lenaja. ²² Ingle mine umle gemi egä iyeta ai gawecewe gwidape cina keke mene cama cewe loocanininusi, epu pana magebi te lipu bägrä aplimla täapume cewe loocanuge ngälu page. ²³ Lica gawecewe gwidape taatu, yepä cuta mine te cewe loocanininago, pui padare ne cängena jewagrijenisi, Acejiyame liba mibibine teeme jäjäcräneji bägrä me toraca wawename, mime tääpe tabe liba äsecrera ai gawecewe mäpu cabu ca. Aceji Seemo lui page mime cabu enajenige, tabe niinäce

gwidape gyene pui jamyacu ireclota cabu ca mine lui ne cirege pöpána. ²⁴ Mine ätrunga cama teeme padare ne jewagrijenisi, cuta peei ätrunga ca mine äsecräjeji ituge äbita peei jamyacu ireclota ne cirege pöpána. Yoo, mine liba gwidape ne cirege pöpána, siige mine lica ingwe ca awagrija peei gwidape täápume, ingle pisi nyene page. ²⁵ Yepä, mine liba camuge pöpána, mine piba cängena ätrunga cama jewagrijenisi.

²⁶ Yoo, mine liba kokre lica piyepu umle lica gemi lipu mene Acejiyame bau jajime, piba Aceji Seemo te mibibine nitityärininuge. Tabe te Acejiyame ne yaawejanuge mime täápume mara pana mule ca. Teeme irecu ätumuta mule lui müjirage gyene mene cabu ca, ²⁷ piyepu Acejiyame lui te jääpänemuge biname bime singi bine teeme ngenecu bora, tabe cuta piyepu umle gyene Aceji Seemo ngena singi gyene mime täápume. Aceji Seemo te teebine yaawejanuge pui gwidape piyepu mule täápume Acejiyame lui singi gyene teeme ätrunga biname bine ceerame. ²⁸ Yoo, mine umle gemi egä iyeta lui te läbituge, peei cabu Acejiyame kaakesea jaawenuge mime müji täápume, lui cina babo singi gemi teeme täápume, piyepu lui bine tabe biname me itu niwenininuji ten cama iyeteta lenajame. ²⁹ Tabe lui biname bine niinäce jejäcremuji, teebibine cuta mara me jwenemuji teeme Bägrä Yeesu pana äbitame. Yoo, teeme Bägrä naane me läbituge mime täápume, cuta mine teeme täápume igane gemi. ³⁰ Yoo, Acejiyame lui bine mara me ituge wawena, teebibine cuta ala taasoglecemepi, piyepu tabe lui bine ituge ala asogleca, tabe cuta teebibine teeme täápume conocäco me jaawenemepi, piyepu lui bine conocäco me ituge wawena, tabe cuta teebibine teeme jamyacu apaclyera cabu itu yaacranemepi.

Lipu Baborage Gyene Acejiyame me Owecu piyepu Singi Mime täápume

³¹ Yoo siige, mine ngena mene jüicusi iyeta peei ätityera poto cidi me? Acejiyame liba mine cama gyene, laati te piba ibibi gyene mibibine toraca nüya wawename? ³² Tabe teemerage Bägrä ne lica sewecnistuji, yepä teebine owecu gaabe cabu tityepuji budre äbitame iyeta mime täápume. Peei cabu ca mine umle gemi egä tabe singi iyeta gwidape Bägrä cama mibibine ceerame. ³³ Biname cina äblicäco Acejiyame me jäjäcräneji biname bine jaji egä, “Weene äblicäco Acejiyame gome lenaja, ingle weene conocono gemi.” Teepi äblicäco gemi pepu iicana, ingle Acejiyame te ituge jaji egä, “Weene cäme opo gaabe je conocäco biname gemi.” ³⁴ Cuta Yeesu Keriso tabe licarage mibibine aina, yepä tabe lui budre äbituji, piba cuta arpinantuji Acejiyame me camu poto ime gome lenajame, siige tabe Acejiyame ne ewejanenige mime müji täápume. ³⁵ Mine liba mäpu piyepu pita jääpänsi, coo ämugetna nuuja biname bau ca; mine liba lolo me cewe piyepu gwidape cäco; coo mine liba drowä biname coo piyepu budre jääpänsi, nää pui padare Keriso me singi cuta pisi nyene mime täápume? Yoo, pisi nyene. ³⁶ Oogäräneji Mene te jüicenige egä,

“Määme täápume teepi singi cibibine budre me agleca iyeta padare bimu gaabegabe.

Mibibine epu niwenininusi maamoi liyepu, lui me agleca padare mameta gyene.”

³⁷ Siige, ngänu gyene ngena te tädenige, Keriso me baborage singi pisi nyene mime bau; tabe nitityäripi mine toraca uutrutame. ³⁸⁻³⁹ Cane umle gäne egä nuuja gwidape te äblicäco mibibine äyebenga Acejiyame me singi cabu ca. Mime budre cabu piyepu mime ireclota cabu teeme singi pisi nyene. Nuuja kokreyame gwidape epu pana mename seemo coo piyepu cable coo maadubi, teepi äblicäco mibibine äyebenga Acejiyame me singi cabu ca. Piyepu page ngena cina äbitininisi cuta ciige ngena cina cire läbitipesi, piyepu ngena pisi nyene dume cabu, coo ngena pisi nyene gawe ngalebora, teepi cuta äblicäco mibibine äyebenga Acejiyame me singi cabu ca. Yoo, iyeta Acejiyame lui bine tewenemuji, peei bime nuuja te äblicäco mibibine äyebenga Acejiyame me singi cabu ca, mine lui ne jääpänsi mime Yageyame Keriso Yeesu name pi.

9

Israela Biname bime Äjäcra poto cidi me

¹ Cane toraca mene jijenininine, lica walya, ingle cane lui Keriso me biname gäne. Cäme ngenecu bora Aceji Seemo te lui ire natwenige, peei cabu ca cane ngene ca eglenine egä cane walya lica gäne. ² Cäme toraca mene agesa: Cane baborage ngenecu mäpu piyepu baborage owecu gäne cämerage Israela binamewale poto cidi me, ingle teepi singi lica gemi Keriso me ätityera ne acatame. ³ Cane liba ibibi gäne teebibine ätityerame, cane singi cäme puupu Keriso me biname cama teebibine ceerame cane niiya puupu me äyeblyngtame, yepä peei äblicäco gyene. ⁴ Bucurage Israela biname cina Keriso ne jäägyusi, puu teepi lui Acejiyame me sasa cabu ca jäjäcräneji biname gemi; cuta tabe jamyacu apacljera teeme bau itu eboclomtuji, teebibine jäje tejanenanemumi egä, “Cane weeme Acejiyame gäne; weene cäme biname gemi;” puu tabe teebibine cotre mene piyepu iiwäreja mule itu ecäremuji, cuta piyepu tabe teebibine mene jejemuji ingwe ca äseccera biname ne ätyepame; ⁵ puu modamoda biname Abrahamo, Isacako, piyepu Yakobu teeme kaakesaare gemi, cuta piyepu Keriso liba biname me äbituji, tabe Israela biname ge, yepä teepi teeme Keriso ne jäägyusi. Yoo, Acejiyame lui te iyeta biname bine yaawademuge, miiji teeme ngii ne awepyeräjame ngälu cäco. Eso!

⁶ Peei lui lica epu egä Acejiyame me jajeji mene toraca lica läbituge, yepä apu egä lica iyeta Israela biname lui Acejiyame me toraca Israela biname gemi. ⁷ Piyepu, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi. Acejiyame Abrahamo ne jejuji egä, “Määme toraca kaakesaare eei gemi lui määme bägrä Isacako bau ca.” ⁸ Yoo, lica iyeta Abrahamo me kaakesaare lui Acejiyame me bägrä gemi, yepä teepi taatu lui cina Isacako me kaakesaare gemi, ingle Isacako itu aplimluji Acejiyame me jajeji mene ibibi me äbitame. ⁹ Pui mene lui egä, “Toraca padare te liba tatyaramtenige, cane piba tacnenutenine, siige Saara imäbägrä cama pa waanajepi.”

¹⁰ Cuta piyepu ingwe ca Isacako babo äbituji, coga ocatuji, siige teeme coga Rebeka me padare te liba mameta ge päädapäde imäbägrä päpäname, ¹¹⁻¹² Acejiyame piba teebine jojuji egä, “Igame te naane ne cire jaatwepi.” Tabe niinäce peei mene Rebeka ne jojuji; Rebeka ingwe ca imäbägrä bine jääpänuji. Yoo, ingle naace gyene camuge teeme aplimla, peei neeneneni imäbägrä lica nuuja miiji coo piyepu niiya mule ituge wawena pui padare cabu Acejiyame liba teeme mage ne pui mene jojuji. Yoo, lui te äbituji, Acejiyame ngene ca itu egluji peei ne wawename, lica bägrä bime mule name pi, yepä Acejiyame tabe singi ge pepu wawename. ¹³ Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me Acejiyame lui jiicuji egä, “Cane Yakobu täapume singi äbitujine, yepä Esau ne jiguyujine.”

¹⁴ Nää, weene ngene jotwananiniye egä Acejiyame me mule conocono gyene? Pepu gone! ¹⁵ Ingle Acejiyame Moose ne itu jejuji egä, “Cane laati ne singi ätityerame, cane peei biname ne yäätityärune. Cäme bau sine laati me täapume cane owecu läbitune.”

¹⁶ Yoo, Acejiyame liba biname ne jaajuge, coo lica jaajuge, peei lui biname me singi piyepu wawena cabu ca lica birige, yepä naace name pi egä Acejiyame singi pui biname ne owecu wawename. ¹⁷ Oogäräneji Mene cabu Acejiyame te Aikupito Mopeyame ne jejuji egä, “Cane meebine Mopeyame me naawenujine, ai ingle naace popi cane singi maane cäme kokre ne awabudnitame biname bime täapume, cuta piyepu ai ingle naace popi egä iyeta biname ai gawecewe cabu umle äbitame cäme ngii poto cidi me.” ¹⁸ Yoo, peei mene cabu ca mine umle läbitinago egä Acejiyame liba singi biname ne owecu wawename, tabe jaawenuge; coo piyepu tabe liba singi nuuja biname ne ätecija cäco wawename, tabe cuta peei ne jaawenuge.

Acejiyame Umle Gyene Mäpu Daremu Ceera Biname bine; coo Cuta Umle Gyene Owecu Wawename Biname bine

¹⁹ Cäme binamewale, pama weeme yepä te singi gyene cebine ätemlame egä, “Acejiyame me mule liba pepu gyene, tabe piba äblicäco biname ne aitna teeme ätecija cäco mule täapume, ingle biname te äblicäco Acejiyame me singi äsäda.” ²⁰ Yoo, cäme biname, maane laasi näte? Nää, maane ibibi gäte Acejiyame ne äseblecäjame? Maane biname gäte. Määme ireclota epu pana gyene diiba liiyepu. Diiba te miiji lica teeme raranga biname ne ätemla egä, “Maane cebine apu ngenome nawenite?” ²¹ Ingle naace gyene diiba raranga biname te miiji ge teeme singi gwidape ne wawena teeme laame cabu ca. Tabe miiji ge neeneni diiba raranga yepä laame tomi cabu ca, yepä diiba ne raranga miijimiji kaakesea täapume cuta nuuja ne raranga domäji täapume.

²² Yoo, Acejiyame me mule pepu pana gyene. Tabe miiji gyene biname bine awabeja egä tabe singi lica gyene niiya mule täapume, cuta teeme kokre pisi nyene niiya mule biname bine äyebhengame. Yepä, tabe wata lica yääyebhengemuge. Tabe däägudägu läbitanuge biname bime täapume lui bime niiya mule name pi tabe teebibine miiji gyene äyebhengame. ²³ Tabe cuta singi gyene teeme jamyacu apacljera ne aboclomtame mime täapume, tabe lui bine owecu niwenininige, lui bine tabe ituge miiji me waweneca teeme apacljera täapume. ²⁴ Mine peete nemi tabe lui bine itu ala nisoglicipi: lica eei taatu bine lui cina Israela biname bime cabu ca gemi, yepä cuta eei bine lui cina nuuja gawe biname bime cabu ca gemi. ²⁵ Agesa teeme mene jājäcra poto cidi me teeme mename biname Hosea lui soogäruji egä,

“Cane nuuja biname bine cäme bägrä me cire jaawenemepene,
lui cina lica cäme ingle cabu ituge.

Cane teebibine owecu cire jaawenemepene,
lui cina cäme owecu cabu lica ituge lenaja.

²⁶ Cuta lui gawe cabu biname bine ituge jaji egä,
‘Weene lica gemi cäme ingle biname,’

puma cane teebibine cirege jaji egä,

‘Cane lui Iyeteta Lenajayame gäne, weene cäme bägrä gemi.’ ”

²⁷ Cuta nuuja mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu mename biname Isaya te jicuji Israela biname bime poto cidi me egä, “Israela biname cina bucurage cire läbitipesi epu pana secre liiyepu, yepä mime Yageyame te teeme cabu ca nesae pana biname taatu cire yaawademepi; ²⁸ ingle tabe biname bine cirege jaatranemepi poto biname piba wata äyebhengame teeme opo gaabe ca.” ²⁹ Yoo, Isaya cuta nuuja ciige mene ituge jaji egä, “Yageyame teeme kokre baborage gyene. Tabe liba owecu lica gyene mine Israela biname bime täapume, tabe mibibine iyeta cire nibyageceji, epu pana tabe Sodoma piiyepu Gomora cewe biname bine lipu itu jiibyagecemuji. Yoo, piba mime nuuja kaakesaare lica cirege.”

Acejiyame me Miiji Mene ne Israela Biname cina Lica Jäätrungusi

³⁰ Yoo, cane ngena poto cidi me jiićenine agesa: Gawe maramara biname lui cina lica teemämu läbitinininusi Acejiyame täapume conocäco äbitame, Acejiyame teebibine conocäco me itu jaawenemepi, ingle naace gyene teepi teebine jäätrungepesi, ³¹ yepä Israela biname teepi cotre mule ne liba jäärngusi peei cabu ca Acejiyame täapume conocäco äbitame, teepi conocäco lica jääpänusi. ³² Ingle agesa: Teepi teeme waweneca mule ne jäätru-ngusi, cuta lica Yeesu ne jäätrungusi teeme conocäco täapume. Peei toraca mene Yeesu me budre poto cidi me, teepi lui ne opo lica yaawatnepesi, epu pana gyene teeme gaabe cabu kula liiyepu, teepi lui ne lica jääpänusi, piba peei cabu ca yaatrametnemuge. ³³ Pisi nyene Oogäräneji Mene peei poto cidi me egä Yeesu lui epu pana gyene kula liiyepu Israela biname bime täapume. Mene agesa:

“Ire, cane kula ne yaacitene Yerusalema cewe cabu Siiyona podo cabu je,
lui te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja,
eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.

Yepä, lui cina teebine jäätrungusi,
teepi lica birige ajiri me äbita,
yepä miiji lenaja ne jääpänusi.”

10

¹ Cäme ätrunga binamewale, cäme babo singi pisi nyene cämerage Israela biname cina conocono mule cabu ca äsecrera iyeteta ireclota ne päpäname. Cane Acejiyame ne peei täapume ewejanenine. ² Cane teeme mule poto cidi me weebibine umle jiwenininine egä teeme toraca singi pisi nyene miiji kaakesea Acejiyame täapume wawenname, yepä teepi toraca umle lica gemi lipu gyene Acejiyame me biname me äbitame. ³ Teepi toraca gaabe ne opo lica yaawatnusi Acejiyame te lipu biname bine teeme täapume conocäco me jaawenemuge. Teepi singi gemi teemämu gaabe wawenname cuta singi lica Acejiyame te teebibine teeme täapume conocäco wawenname teeme gaabe ca. ⁴ Yoo, Keriso te cotre wawena mule ne ngälu me ituge acita biname cina peei ca conocäco me äbitame, ai ingle naace popi iyeta biname lui cina teebine jäätrungusi, siige teepi conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je.

Äsecrera Gaabe Pisi Nyene Iyeta Biname bime täapume

⁵ Siige, Moose te mene itu soogäremuji cotre wawena mule ca Acejiyame me opo gaabe je conocäco me äbitame apu egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiicenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco peei ne wawena. ⁶ Yepä, nuuja mene pisi nyene ätrunga ca conocäco äbitame apu egä: “Biname te äblicäco otni cabucewe me Keriso ne äiname, ⁷ piyepu biname te äblicäco otni piyemrage cupicu cabu me Keriso ne puma cita ca acaname.” ⁸ Yoo siige, teeme nuuja ingle lica gyene pepu wawenname, ingle Keriso itu täinuji biname bine ätityerame piyepu cuta itu arpinantuji budre cabu ca. Biname lui cina cime mene Keriso poto cidi me jäätrungusi, teepi peei ca Acejiyame täapume conocäco läbitininusi. Moose te jiicuji egä, “Acejiyame me mene cudecewe lica gyene, yepä weeme ngenecu bora piyepu weeme tage cabu pisi nyene.” ⁹ Peei name pi weene liba tage ca jicemuye egä, “Yeesu lui cäme Yageyame,” piyepu ngenecu cama jäätrunguye egä, “Acejiyame te Yeesu ne budre cabu ca erpinantuji,” weene piba äsecräreji gemi iyeteta ireclota päpäname. ¹⁰ Ingle naace gyene mine liba ngenecu cama jäätrungusi, mine Acejiyame täapume conocäco läbitininusi, cuta liba tage ca peei ätrunga poto cidi me jicemusi, mine äsecrera gaabe ne jääpänusi. ¹¹ Yoo, Oogäräneji Mene te jiicenige Keriso poto cidi me egä, “Lui cina teebine jäätrungusi, teepi lica ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänusi.” ¹² Peei mene lui iyeta biname bime täapu myene, ingle naace gyene gaabe mara lica gyene Israela biname bime täapume piyepu nuuja gawe biname bime täapume. Keriso lui yepä Yageyame gyene iyeta ätrunga biname bime täapume. Tabe babo miiji jaawenemuge iyeta lui cina teebine yaawejanusi. ¹³ Oogäräneji Mene cuta jiicenige egä, “Iyeta biname lui cina Yageyame me ngii yaawejanusi, tabe teebibine niija cabu ca cire yäasecräremepi.”

¹⁴ Yepä, biname cina teebine lipulipu yaawejanusi, liba teeme ätrunga lica? Piyepu teepi lipulipu jäätrungusi, liba peei mene lica ituge ätecija? Cuta piyepu teepi lipulipu yäatecijemuge, teebibine liba mene lica ituge jaji? ¹⁵ Piyepu biname cina peei mene teebibine lipulipu jaajemusi, teepi liba lica ätyepäneji gemi? Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Babo miijirage gyene teeme otni lui cina Miiji Mene yaacanusi.” ¹⁶ Yepä, lica iyeta biname cina peei Miiji Mene ne yaacatusi. Sasa mename biname Isaya te jiicuji egä, “Yageyame, laati te cime mene jäätrungepesi?” ¹⁷ Yoo, biname cina niinäce mene yäatecijemuge, piba jäätrungusi, piyepu biname cina miiji Keriso poto cidi me mene jajanena nuuja biname cina ätecijame.

¹⁸ Yoo, Israela biname bime poto cidi me, cane singi gäne jajime egä teepi peei mene itu itecijemuji. Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä,
“Mename biname cina ituge otni iyeta poto ta.

Pui Miiji Mene itu waatnetnäjepi iyeta gawecewe cabu teepi luma icrajuji.”

¹⁹ Cuta piiyepu Israela biname bime padare puga ge cängena umle äbitame. Niinäce Moose te Acejiyame me mene Israela biname bine jejemuji egä,

“Cane gawe maramara biname bine miiji cire jaawenemepene,
weene piba ngenecu bora claabe me cire äbitipeye teeme miiji poto cidi me,
biname lui bine weene yaainemuye ‘umle cäco biname’ ca.”

²⁰ Cuta Isaya Acejiyame me mene nuuja gawe biname bime umle poto cidi me wälu cäco jiiicemuji egä,

“Biname cina cebine ituge päpäna,
lui cina lica närngenusi.

Cane teeme bau me itu laboclomtepene,
lui cina cäme tääpume lica nätemlusi.”

²¹ Yepä, Israela biname bime poto cidi me tabe jiiicemuji egä,

“Iyeta bimu cane ime uutanujine ngälu mämle teebibine cäme bau awecname,
yepä teepi ätecija cäco piiyepu ägyiägyi biname gemi.”

11

Acejiyame Israela Biname bine Owecu Jaawenemuge

¹ Cane weebibine itemlininine egä Acejiyame nää teeme Israela biname bine ituge jägyi? Eewe, licarage! Cane age säne yepä Israela biname, Abrahamo me kaakesaare gäne, Benjamina me inge cabu ca. ² Yoo, Acejiyame lui bine niinäce jejäcremuji, teebibine lica iyebngemuji. Weene umle gemi Oogäräneji Mene Eliya poto cidi me, tabe Israela biname bine lipu jeitnäjemuji, Acejiyame ne jejuji egä, ³ “Yageyame, teepi mäame mename biname bine ituge agleca piiyepu mäame iiwäreja dade bine ituge iiglicneja. Cane taatu ätrunga cama gäne, piiyepu teepi singi cuta cebine aglime.” ⁴ Agesa Acejiyame me daremu mene: “Eewe, maane taatu lica gäte. Cäme seben tausen biname piti nemi, lui cina kokorare lica ituge äpedna pui uuje ngii Baala tääpume teebine awejename.” ⁵ Page cuta pepu gyene: mine nesae pana biname piti nemi Acejiyame lui bine ituge jäjäcra teeme owecu name pi. ⁶ Tabe biname bine jäjäcra teeme owecu name pi, lica pui biname bime miiji mule name pi. Yoo, Acejiyame liba yepä biname ne jaajuge miiji mule name pi, peei jaji lui daremu pana birige miiji mule tääpume, yepä pepu lica gyene. Acejiyame biname bine jäjäcra teeme owecu name pi.

⁷ Yoo, Israela biname cina lica jääpänsusi teepi ngena tääpume jäärngusi, yepä pui nesae pana biname Acejiyame lui bine jejäcremuji, teepi jääpänsusi. Nuuja Israela biname cina ätecija cäco läbitininsi. ⁸ Peei ätecija cäco mule poto cidi me Oogäräneji Mene pisi nyene egä,

“Acejiyame teebibine ngene atwanena dumä itu jenenemuji.

Teepi irecu ca lica päpäna,
tablame ca lica ätecija Keriso poto cidi me, ngälu page.”

⁹ Cuta peei poto cidi me Daawida te jiiicuju Oogäräneji Mene cabu nuuja poto ca egä,
“Teepi dade cabu adnatäreji gemi deedei tääpume.

Teepi ngene pa jwaatwananipesi egä, ‘Poode pisi nyene Acejiyame cama,’
yepä teeme ätecija cäco mule te teebibine pa joomlemepi.

Dici abrenuteji gyene.

Teepi pa yaatrametnemepesi, teeme mäpu daremu pa jääpänesi.

¹⁰ Teepi irecu mäasumäsu pa läbitipesi,
piba teepi äblicäco päpänenä.

Teepi äcupenapena otni teeme mäpu name pi.”

¹¹ Yoo, Israela biname cina teeme ätecija cäco mule name pi yaatrametnemuge, yepä teeme atrametna iyeteta lica gyene. Israela biname bime mule name pi Acejiyame te nuuja gawe biname bine padare ecäremuji teeme biname me äbitame. Israela biname cina piba ire patre pa yaaglecemepesi nuuja gawe biname bine teeme miiji name pi, cuta teepi piba singi pui Miiji Mene ätecijame. ¹² Yoo, Israela biname bime niija mule name pi nuuja gawe biname cina babo miiji ne ituge päpäna. Peei miiji cuta baborage cire läbitepi, iyeta pui jäjäcräneji Israela biname liba ireclota biname bime tomi cabu cirege äbäcna.

Olibi Uli cabu ca Mine Acejiyame me Mule Opo Yaawatnusi

¹³ Yoo, weene gawe maramara biname, ai mene lui weeme täapume. Cane lui Acejiyame me ätyepäneji biname gäne weene gawe maramara biname bime bau me, cuta piyepu peei kaakesea cäme täapume babo miijirage gyene. ¹⁴ Cane yaapicetnärune cäme Israela biname bine ire patre agli me wawenname pama poto cina Acejiyame me owecu mule cabu äbäcname iyeteta ireclota ne päpäname. ¹⁵ Acejiyame Israela biname bine liba ebmalemuji teeme ätecija cäco mule name pi, tabe piba nuuja gawe biname bine teeme biname me jewenemuji. Yepä, Israela biname cina teeme ätecija cäco mule ne liba cire yaabmalepesi, Acejiyame cuta teebibine cire yaawademepi. Teepi piba epu pana budre biname liiyepu lui cina täcnärepi ireclota me.

¹⁶ Calwacupi ire acita mule pisi nyene yepäyepä deedei waadename iyeta deedei aboclomäjame miiji täapume. Yoo, pepu pana Israela biname bime täapume cirege äbita. Abrahamo lui Acejiyame me ingle cabu ge, piyepu teeme kaakesaare Acejiyame me ingle biname cirege äbita. Yoo, Israela biname lui epu pana gemi uli liiyepu: teeme braju liba Acejiyame memi, teeme ciipe cuta teemi nemi. ¹⁷ Yoo, Olibi uli cabu ca mine Acejiyame me mule ne opo ewatnenisi. Biname te poto ciipe bine yaacnapecmuge teeme ätemäneji olibi uli cabu ca, piba pui ciipe bime puupu cabu tuwängle me glunu bora olibi uli me ciipe bine jätäyemuge puma uutaname pui calwacupi uli cabu. Weene nuuja gawe biname lui epu pana peei glunu bora olibi uli me ciipe gemi. Page weene kokre piyepu miiji bine jätänemuye Israela biname cama, peei glunu bora olibi uli me ciipe teeme ngedo ne lipu yaacatusi ätemäneji uli me braju cabu ca. ¹⁸ Weene gone gawe me jaawenemuye Israela biname bine, lui bime puupu weene ituge waadena. Weeme nuuja ingle lica gyene weemämu awepyeräja. Weene ciipe pana gemi, lica braju pana. Weene weeme kokre yaacatuye braju cabu ca.

¹⁹ Pama weene apu ngene jotwananiniye egä, “Yoo, peei niinäce ciipe bine ituge acnapa cime täapume puupu wawenname.” ²⁰ Peei toraca gyene. Teepi acnapäneji ge, ingle naace popi teepi ätrunga cäco gemi, egäcäro weene teeme puupu cabu inajaninuge, ingle naace popi weene Keriso ne jätärunguye. Yepä, weene gone ngenecu pudupudu; weene ire cängena inajipi! ²¹ Acejiyame te lica Israela biname bime ätrunga cäco mule ne ire taatu jaacituge, yepä teebibine ituge äyebenga teeme puupu cabu ca, ngänu gyene teepi lui ätemäneji uli me ciipe pana gemi. Peei name pi tabe cuta lica weebibine papa ire taatu jicitininuge. ²² Weene miiji peei cabu ca abiberäja egä Acejiyame me owecu pisi nyene cuta piyepu teeme ablaweja. Tabe Israela biname bine kokre cama yaablawemuge lui cina ätecija cäco gemi, yepä tabe weebibine owecu jiwenininuge weene liba teebine jätärunguye. Yepä, weeme ätrunga mule weene liba abmala, weene acnapäneji ciipe pana pagege äbita. ²³ Israela biname cina liba teeme ätecija cäco mule ne yaabmalusi Yeesu ne ätrungame, Acejiyame piba teebibine teeme puupu cabu cääri pa yaacranemepi weene cama. Teeme kokre pisi nyene peei ne wawenname. ²⁴ Yoo, weene nuuja gawe biname lui glunu bora olibi uli ciipe pana gemi, biname te lui ciipe bine icnapemige, ewademige, puu opopo gyene, siige teeme ätemäneji uli cabu erpecnemige.

Yepä, Israela biname lui ätemäneji uli ciipe pana gemi. Acnapäneji ciipe seeji plowa gyene cääri arpetna pui yepä uli cabu.

Acejiyame te Iyeta Biname bine Owecu Jaawenemuge

²⁵ Cäme ätrunga binamewale, pisi nyene mene lui ne lica ituge awabudnita, yepä cane singi gäne weebibine umle waweneme naace täöpume weene piba weemämu lica awepyeräjame. Agesa peei mene: Israela biname bime ätecija cäco mule lica gyene iyeteta, yepä peei mule me ngälu gaabe pisi nyene. Iyeta nuuja gawe biname Acejiyame lui bine ituge jājācra, teepi liba teeme bau cirege atyareca, ²⁶ piba iyeta jājācräneji Israela biname cina cire latatrongäripesi Yeesu Keriso bau me. Acejiyame cuta teebibine cire yäāsecräremepi iyeteta ireclota cabu me waadename. Teeme Oogäräneji Mene cuta pisi nyene peei poto cidi me egä,

“Äsecrera biname te cire tädepi Siiyona podo cabu ca Yerusalema cewe je.

Tabe Yakobu me kaakesaare bine cire yaatrongäremepi teeme niiya mule cabu ca.

²⁷ Cane ai jajeji mene cire jaawenemepene teeme täöpume,

cane liba teeme niiya mule bine cire yääyebengjäjemepene.”

²⁸ Yoo, page bucurage Israela biname lui cubuyame pana gemi Acejiyame me Miiji Mene poto cidi me, siige weene nuuja gawe biname cina babo miiji ne peei cabu ca ituge päpäna. Yepä, Acejiyame me owecu pisi nyene Israela biname bime täöpume, ingle tabe teebibine ituge jājācra, cuta mene itu ecāranemuji teeme sasa kaakesaare bine egä, “Weeme kaakesaare cina cäme singi biname me cirege lenaja.” ²⁹ Yoo, Acejiyame me jājācra lui iyeteta gyene; tabe lica teeme miiji ne acwecnista, cuta lica teeme mene ne mara me wawena. ³⁰ Yoo, niinäce padare cabu weene nuuja gawe biname cina Acejiyame me singi lica jaawenuye, yepä page weene Acejiyame me owecu ne ituge päpäna, ingle Israela biname cina teeme mene lica itu jecatujisi. ³¹ Yoo, page teepi ätecija cäco gemi, ingle Acejiyame me owecu pisi nyene weene nuuja gawe biname bime bau, yepä teepi teeme niiya mule ne cire yaabma-lepesi cuta Acejiyame me owecu weene cama cirege päpäna. ³² Ingle naace gyene Acejiyame iyeta biname bine joomlemuge niiyaniya mule cabu, naace täöpume tabe teebibine iyeta owecu cama yäätityäremuge.

Mine Miiji Acejiyame ne Awepyeräja

³³ Acejiyame babo miijirage gyene biname bime täöpume. Tabe babo ngene atwanena cama piyepu babo umle gyene. Nuuja biname te äblicäco gyene teeme ngene atwanena aboclomäja. Nuuja biname te äblicäco gyene ingle ne päpäna teeme mule poto cidi me.

³⁴ Oogäräneji Mene pisi nyene egä,

“Laasi nyene biname lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?

Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajanename?

³⁵ Laati te teebine nuuja gwidape ituge ceera,

tabe lui täöpume miiji daremu awecnistame?

Nuuja biname te äblicäco peei mule bine waweneca.”

³⁶ Yoo, iyeta gwidape cina seclenige teeme bau ca, iyeta gwidape cina teeme kokre cabu icrajinige, piyepu iyeta gwidape teeme awepyeräja täöpume icrajinige. Mine miiji teebine yaawepyeräjesi ngälu cäco. Siige, pepu yaanajege!

12

Mine Lipulipu Lenaja Acejiyame täöpume

¹ Yoo, cäme binamewale, Acejiyame te babo owecu cama mibibine maramara ätityera nicärininuge, peei name pi cane weebibine jijenininine weeme ireclota teebine toraca ceerame. Weene liba ai ireclota cabu weeme tääpe piyepu weeme ngenecu teebine ceera teeme singi taatu wawenecame, Acejiyame piba ngenecu miiji gyene weeme täöpume. Peese nyene toraca gaabe teebine awepyeräjame. ² Ai gawecewe me mule bine

gone jaawenemuye! Gawecewe biname bime singi weemämu gone yaawaduye! Yepä, weeme ngene atwanena Acejiyame ne yääcäruye tabe kirece me wawename. Weene piba taatu miiji gemi teeme singi poto cidi me umle äbitame egä ngena mule gyene miiji, ngena gyene toraca teeme täapume, piyepu ngena gyene conocäco.

³ Cane ai mene iyeta weebibine jijenininine, inge naace gyene Acejiyame baborage owecu piyepu ätityera cebine ituge ceera. Gone ngene jwaatwananinuye egä weene baborage gemi, yepä weene miiji weemämu cängena atrana egä weeme Acejiyame miiji ätrunga liba babo gyene. ⁴ Yoo, biname me tääpe cabu maramara piicwa gemi. Pui piicwa maramara teeme cuta maramara kaakesea piti nemi. ⁵ Yoo, Keriso bau ätrunga biname teepi bucurage gemi, yepä mine iyeta lui epu pana gemi yepä biname me tääpe liyepu. Yeesu Keriso lui mope gyene, piyepu mine lui teeme tääpe me piicwa pana gemi. ⁶ Acejiyame mibibine kaakesea maramara ituge ceera, piyepu kokre peei kaakesea cängena wawename. Epu pana maramara piicwa bime kaakesea lipu maramara gemi, mine cuta pepu gemi. Mine miiji mimerage kaakesea cängena wawena Acejiyame te lipu kokre nicäranininige. Nuuja me kaakesea lui Acejiyame me mene jajanename, tabe miiji iyeta teeme ätrunga ca cängena jaajananemuge. ⁷ Cuta nuuja me kaakesea lui ätrunga biname bine ätityeräjame, tabe miiji teebibine cängena yäätityäremuge. Nuuja me kaakesea lui biname bine abiberäjame, tabe miiji cängena yaabiberäjemuge teebibine. ⁸ Nuuja me kaakesea lui biname bine bäärmii agedname, tabe miiji bäärmii mene cuta cängena jaajananemuge. Nuuja me kaakesea lui teeme poto gwidape ceerame, tabe miiji camlecamle yääcäruye. Nuuja me kaakesea lui biname bine waadename, tabe miiji teebibine cängena yaawademuge gloose cäco. Cuta nuuja me kaakesea lui owecu cama ätityerame biname bine lui cina ngenecu mäpu cama gemi, tabe miiji gege ngene atwanena cama toraca yäätityäremuge.

Toraca Owecu Lipu Gyene

⁹ Sinäme owecu gone! Weene iyeta niiya mule jäägyemuye, yepä miiji mule bine ewademeye ireclota täapume. ¹⁰ Nanigane wäsi lipu singi gegi, weene pepu pana owecu jaawenemuye weeme ätrunga binamewale bine, piyepu nuuja ne opo gaabe me wata yaacituye. ¹¹ Weene durau gone, yepä kaakesea kokre cama jaawenemuye; iyeta weeme ngenecu piyepu seemo cama jaawenemuye Acejiyame täapume. ¹² Weene gege ngenecu cama inajininuge, inge weene umle gemi egä Acejiyame me babo miiji pisi nyene weeme täapume. Mäpu liba weeme bau me läduge, weene miiji bojäcu cama awagrijame Acejiyame me ätityera täapume, piyepu iyeta padare Acejiyame ne yaawejanuye. ¹³ Weeme nuuja ätrunga biname cina liba gwidape singisingi yaacrajuge, weene teeme mäpu cabu teeme singi gwidape yääcäremuye, cuta piyepu gaabe cabu otnetneja biname bine ala taasoglecemuye teeme deedei piyepu ute puupu ceerame.

¹⁴ Nuuja biname liba weeme täapume conocono piyepu claabe, weene Acejiyame ne yaawejanuye teeme miiji täapume, gone awejena teeme niiya daremu täapume. ¹⁵ Nuuja cina liba gege gemi, weene miiji cuta gege äbita ten cama. Nuuja cina liba ele yaangenetnemuge, weene miiji ele angenetna ten cama. ¹⁶ Weeme owecu te miiji yepä pana äbita iyeta biname bime täapume. Weene apu gone ngene jwaatwananinuye egä, “Cane baborage gäne poto biname cabu ca,” yepä ajiri gone läbitininuye matikolä biname cama lenajame, piyepu durau gone weeme singi cäco kaakesea ne wawename. Cuta weene gone apu ngene jwaatwananinuye egä, “Cane taatu säne umle cama biname.”

¹⁷ Nuuja biname te liba weebibine conocono jiwennininuge, weene gone daremu jaawenuye. Weene miiji mule taatu jaawenuye, piba biname cina äblicäco gemi weeme mule aitneja. ¹⁸ Gone nuuja biname ne claabe me wawena piyepu gone teeme claabe ne daremu wawena. Yoo, iyeta biname cama weene poode cama inajininuge. ¹⁹ Cäme ngenecurage binamewale, niiya mule daremu awecnista gone, yepä peei awecnista yaabmaluye Acejiyame bau me. Oogäräneji Mene pisi nyene egä, “Yageyame te jiiicenige:

‘Niiya mule daremu lui cäme ime cabu sine; cane te cirege ceera.’ ” ²⁰ Peei name pi weeme cubuyame te liba loolomecewe, weene teebine deedei yääcäruye. Tabe liba niiye täápume singi, weene teebine niiye yääcäruye nanime. Yoo, weeme miiji mule name pi tabe piba ajiri me läbituge. ²¹ Gone niiya ne padare ceera weebibine apremelame, pätä weene niiya cabu ca yuutrutuye miiji mule ca.

13

Weeme Mope Biname bime Mene Itecijnuge

¹ Iyeta mope biname lui cina biname bine ire jaatwemusi, Acejiyame te teebibine pui kaakesea cabu yaacrajemuge, peei name pi mine miiji teeme kaakesea mene ätecijame. Yoo, iyeta kokre nuuja biname bine ire atwime lui Acejiyame bau ca gyene. ² Laatibi teeme mope biname bime mene jäägyusi, teepi cuta Acejiyame me singi ne jäägyusi. Teepi teeme mäpu daremu pagege päpäna. ³ Miiji mule biname cina wälu lica gemi teeme ire atwi biname bime täápume, yepä conocono mule biname teepi wälu gemi. Weene liba singi lica ire atwi biname täápume wälu äbita, weene piba conocäco mule jaawenemuye. Teepi piba weebibine pa iwepyeräjipesi. ⁴ Acejiyame te ire atwi biname bine teeme kaakesea yääcäremuge weeme miiji täápume. Yepä, weene liba conocono jaawenemuye, weene miiji wälu, ingle naace gyene teeme kokre cuta pisi nyene biname bine mäpu cabu acraname. Teepi Acejiyame me kaakesea bägrä gemi niiya mule daremu ceerame. ⁵ Peei name pi weene pui biname bime cotre bine cängena jaawenemuye, piba teeme mäpu daremu ne lica jääpänuye. Cuta nuuja ingle pisi nyene cotre bine wawenecame: Weene ngene ca yaagluye egä peei mule lui toraca gyene.

⁶ Peei neeneni ingle name pi weene cuta weeme täks rarekaake yaacranemuye. Peei täks rarekaake cabu ca weeme ire atwi biname cina teeme kaakesea daremu jääpänusi. Piba teepi teeme kaakesea cängena jaawenemusi, Acejiyame lui ire atwi kaakesea ne teebibine ituge ceera. ⁷ Yoo, lui cotre piti nemi rarekaake uutecrena poto cidi me, weene peei cotre bine jaawenemuye, rarekaake yääcäremuye. Cuta opo gaabe yaacranemuye weeme ire atwi biname bine piyepu matimati ätityera teebibine yääcäremuye.

Biname cina Miiji Owecu cama Lenaja

⁸ Weene yaawecnemuye gwidape bine piyepu rarekaake bine teeme padare cabu, pätä weene äblicäco singi me ibi awecnista, peei name pi iyeta padare weene miiji weemeweme singi läbitaninago. Yoo, lui biname te teeme nuuja biname täápume singi läbitanuge, pui mule cabu tabe Acejiyame me cotre mene birige wawena. ⁹ Acejiyame me cotre mene lui apu egä: “Sargi mule gone jaawenuye; gone nuuja biname ne budre me yaagluye; gone gwidape ero ca yaawaduye; piyepu gone gwidape täápume singisingi läbitininuye,” cuta pepu pana cotre iyeta, teepi yepä babo cotre ngalebora gemi. Agesa pui babo cotre: “Maane miiji nuuja biname bime täápume epu singi äbitena, maane lipu mäame täápume singi läbitanute.” ¹⁰ Apu gyene, ingle biname te liba nuuja biname bime täápume singi läbitanuge, tabe teebibine lica nuuja niiya jaawenemuge. Yoo, peei name pi liba biname te biname täápume singi läbituge, tabe iyeta cotre bine cuta jaawenemuge.

¹¹ Yoo, mine miiji cängena lenaja, ingle mine umle lica luma ngänu cerämu padare pisi nyene. Padare te itu tatyaramtumi weene ute pana lenaja cabu ca arpinerame, ingle mime äsecrera ai ireclota cabu ca iyeteta ireclota cabu me lui mametarage gyene pui padare cabu ca mine liba Yeesu ne niinäce jäätrungujisi. ¹² Yoo, ciiye pana padare mameta gyene awala, Yeesu me acnenuta padare te mameta gyene atyaramta. Miiji mine krokeciye pana mule ne yaabmalesi, apaclyera pana mule ne yaacatesi, lui cabu kokre aclajutame. ¹³ Mine miiji epu pana cängena lenaja, biname cina apaclyera cabu lipu yaacrajuge. Siige iyeta sice buduma mule; siige iyeta sargisargi mule, siige iyeta mene abaja cuta piyepu iyeta ämugetna. ¹⁴ Yoo siige, page mine Yageyame Yeesu Keriso

me mule bine ewademeye, peei name pi weene niiya singisingi ngene atwanena gone padare ceera.

14

Mime Ätrunga Binamewale Gone Äingeja

¹ Lui Ätrunga biname ngenecu onyaonya pana gemi, teebibine weeme ingle cabu yääbäcnuye, piyepu gone mene ca jäingäjinuye teeme singi mule poto cidi me. ² Poto ätrunga biname apu jiićenisi egä, “Iyeta maramara cibi deedei miiji mime täápume ärwäjame, ingle iyeta deedei iyeta cibi lui Acejiyame bau ca gemi.” Nuuja poto ätrunga biname apu ngene jotwananinisi egä, “Poto cibi aletna puupu cabu ca lui uuje bine iiwäräjeji gemi, peei name pi cine singi lica gemi cibi mäju ärngäjame, yepä calwacupi deedei taatu ärwäja.” ³ Yoo, ätrunga biname lui cina umle gemi cibi cama deedei ärwäja, teepi miiji lica nuuja ätrunga biname ne aina egä, “Tabe onyaonya ngenecu biname gyene.” Cuta piyepu lui cina umle cäco cibi cama deedei äbita, teepi miiji lica teeme nuuja poto biname bine, lui cibi umle gemi, aitneja egä, “Conocono mule biname gemi.” Teepi miiji lica nuuja biname ne pepu aitneja, ingle naace gyene pui lui Acejiyame me biname gyene. ⁴ Yoo, biname te äblicäco nuuja biname me kaakesea bägrä ne ablaweja. Peei lui teeme yageyame me kaakesea gyene. Tabe te teebine jaatranuge egä miiji gyene coo niiya gyene. Yoo, yepä pana gyene: mine miiji lica nuuja biname poto cidi me aitneja egä, “Tabe conocono biname gyene,” ai ingle naace gyene teeme yageyame lui Acejiyame sine. Teebine Acejiyame bau ebmalepeye! Tabe te teebine umle pa jaawenepi teeme mule liba conocono gyene. Tabe ätrunga cabu cängena pa jaaclajutepi, ingle Acejiyame te miiji gyene teebine toraca gaabe awabame.

⁵ Yoo, yepä ätrunga biname te singi poto bimu bine mara me waweneme teeme mule ca Acejiyame täápume, yepä nuuja ätrunga biname te singi lica gyene pepu mule wawenecame, ingle tabe apu ngene jwaatwananuge egä nuuja bimu te mara lica gyene Acejiyame täápume. Yoo bimu maramara poto cidi me, iyeta biname cina miiji cängena ngene atwanena, piba ngene ca agli lui mule miiji gyene teeme täápume. ⁶ Lui ätrunga biname cina singi gemi poto bimu mara me waweneme, teepi pepu jaawenemusi Acejiyame ne awepyeräjame, piyepu lui ätrunga biname cina umle gemi cibi cama deedei äbitame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi, liba teebine eso yääcärusi teeme deedei täápume. Yoo, lui ätrunga biname cina umle cäco gemi poto cibi ärngäja, ingle teepi singi lica peei cabu ca uuje ne awepyeräjame, teepi cuta Acejiyame ne yaawepyeräjusi teeme mule ca, ingle naace popi teepi teebine cuta eso yääcärusi teeme deedei täápume. ⁷⁻⁸ Mine lui ätrunga biname gemi, iyeta mime ireclota cabu cuta piyepu mime budre padare cabu mine miiji Acejiyame taatu ne awepyeräjame piyepu teeme singi waweneme, lica mime singi. Mine lipu ireclota cabu ninajininige, peei ireclota lui Acejiyame täápume, cuta piyepu mine liba budre jääpänusi, peei budre lui teeme täápume, peei name pi ireclota cabu coo budre cabu mine Yageyame tääpu memi. ⁹ Keriso budre itu äbituji piyepu budre cabu ca arpinantuji Yageyame me äbitame iyeta teeme ätrunga binamewale täápume. Mine iyeta teeme ime cabu temi: lui cina ireclota cama page, cuta piyepu teepi lui cina budre ituge äbita. ¹⁰ Yoo, peei name pi weene ngeno memi singi weeme ätrunga binamewale bine aitneja? Cuta weene ngeno memi singi teebibine jajime egä, “Weene camu gemi cime pana babo umle cama äbitame?” Pepu iicana lui weeme kaakesea lica gyene. Mine iyeta cirege aclajuta Acejiyame me opo gaabe je tabe te mibibine atraname. ¹¹ Yageyame te Oogäräneji Mene cabu jiićenige egä,

“Ai ingle naace gyene cane toraca ireclota cama gäne, cäme mene cuta toraca gyene egä: Iyeta biname kokorare ca cire yääpednemepesi cäme opo gaabe je.

Iyeta biname cuta cire jiićenepesi egä, ‘Peese nyene Acejiyame!’ ”

¹² Yoo siige, mine yepäyepä mime ireclota cirege aitneja Acejiyame tääpume.

Mime Poto Binamewale bime Ätrunga Gone Sabe Wawena

¹³ Yoo, peei name pi mine gone mimemime aitneja. Mine pätä kirece ngene atwanena pa yaacatesi egä, “Mine gone epu mule wawena lui te nuuja ätrunga biname ne jaawenuge atramame coo niiya mule wawename.” ¹⁴ Yoo, Yageyame Yeesu cabu ca cane toraca umle gäne egä nuuja deedei coo cibi gwidape lica gyene cude, yepä biname te liba gwidape poto cidi me ngene jwaatwa-nanuge egä, “Ai lui cude gyene,” siige piba teeme tääpume cude me läbituge. ¹⁵ Weene liba weeme poto binamewale bine weeme cibi ärngäja ca ngenecu mäpu me jaawenemuye, weene piba owecu lica gemi teeme tääpume. Keriso cuta peei biname bime tääpume budre ituge äbita; gone teeme Yeesu bau ätrunga ne sabe wawena weeme deedei äbita mule ca. ¹⁶ Ngänu gyene weene umle egä weeme mule conocäco gyene, yepä weene gone mara mule biname bime sobe cabu peei ne wawena! Teepi piba weebibine lica birige aitneja weeme mule tääpume. ¹⁷ Yoo, Acejiyame me waadena lui lica ärwäja piyepu änäja cotre poto cidi me, inge peei lui matimati gwidape gemi. Yepä, teeme waadena lui conocäco mule poto cidi me, piyepu poode nuuja biname cama, piyepu ngenecu gege poto cidi me. Aceji Seemo te mibibine nitityärinuge ai bine wawenecame. ¹⁸ Weene liba Keriso tääpume pepu inajininuge, piba Acejiyame ngenecu miiji gyene weeme tääpume, piyepu biname cina ngenecu miiji gemi.

¹⁹ Yoo, peei name pi mine miiji apicetnera peei mule taatu wawenecame lui cina mibibine poode cabu me niwadininusi piyepu lui cina mimemime kokre me niweninininusi. ²⁰ Yoo, Acejiyame me kaakesea nuuja ätrunga biname cabu gone sabe jaawenemuye weeme cibi ärngäja mule ca. Iyeta deedei piyepu cibi miiji gemi ärwäjame, yepä conocono gyene cibi coo deedei äbita, liba peei mule te nuuja biname ne jaawenuge niiya mule wawename. ²¹ Miiji mule agesa: Gone cibi ärngäja coo waina niye änäja, coo nuuja gwidape ne wawena, liba peei te weeme ätrunga biname ne atrama me jaawenusi. ²² Yoo, miiji gyene liba Acejiyame taatu umle gyene weeme ätrunga peei mule poto cidi me. Yoo, biname te liba apu ngene jwaatwananuge egä, “Cane lui mule ne jewenenine, peei miiji gyene cäme tääpume,” piyepu tabe liba lica niiya lasicnantuge peei poto cidi me, tabe piba miiji taatu yaanajuge. ²³ Yepä, tabe liba neenenine ngene atwanena cama jicuge egä, “Baa, cane yäärwäjene, coo lica?” tabe piba conocono mule ne jaawenuge liba yäärwäjuge, inge tabe ätrunga cabu ca lica jaawenuge. Yoo, iyeta mule lui lica ätrunga cabu ca wawenäneji, peei lui conocono mule gemi.

15

Mine Miiji Cängena Ngene Atwanena cuta Nuuja Biname bime tääpume; Lica Mime Taatu

¹ Mine lui bime ätrunga kokre gyene Yeesu cabu, mine miiji cängena gigri lenaja ngenecu onyaonya biname cama, teepi liba ngenecu maramara läbitininusi Acejiyame me singi mule poto cidi me. Mine gone mime miiji taatu tääpume lenaja, ² yepä mine miiji mime nuuja binamewale poto cidi me cuta ngene atwanena teeme miiji tääpume teeme ätrunga ne kokre ceerame. ³ Keriso cuta piyepu, tabe teeme miiji tääpume lica enajuji, pätä Oogäräneji Mene te jicenige egä, “Biname lui cina niiya mene jicemusi mäame poto cidi me, teeme peei niiya mule te cuta cebine niiya nawenuge.” ⁴ Yoo, iyeta Acejiyame me Oogäräneji Mene lui mime ätityera tääpume. Peei te mibibine nibiberäjininige kokre ngene atwanena cama lenajame piyepu cängena awagrijame Acejiyame me ätityera padare ne. ⁵ Mime kokre piyepu mime ätityera tädenige Acejiyame cabu ca. Cane Acejiyame ne ewejanenine tabe weebibine yepä ngene atwanena ceerame Yeesu Keriso me ngene atwanena liiyepu, ⁶ naace tääpume weeme yepä ngene

atwanena cama piyepu yepä mene ca Acejiyame ne awepyeräjame, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piyepu teeme Acejiyame.

Acejiyame me Miiji Mene Lui Iyeta Gawe Maramara Biname bime tääpume

⁷ Yoo, peei name pi weeme ätrunga binamewale bine toraca biname me jaawenemuye owecu cama, epu pana Keriso weebibine lipu teeme biname me ituge wawena. Nuuja biname cina peei mule ne liba pa jääpänepesi, teepi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi.

⁸ Yoo, Yeesu Keriso täduji Israela biname bine ätityerame biname bine awabame egä Acejiyame teeme mene toraca me jaawenuge, tabe lui mene itu jejemuji Israela biname bime kaakesaare bine egä tabe teeme ätityera biname ne pa täätyepipi. ⁹ Tabe cuta piyepu täduji nuuja gawe biname bine ätityerame teepi piba Acejiyame ne awepyeräjame teeme owecu tääpume. Pisi nyene Oogäräneji Mene cabu Daawida te lui mene Acejiyame ne jejuji egä,

“Cane meebine eso nääcärenine nuuja gawe biname cama teeme sobe cabu.

Cane mäame ngii uupera ca naawepäntenine.”

¹⁰ Oogäräneji Mene te nuuja poto cabu jiićenige egä,

“Gawe maramara biname, weene babo gege äbitineye Acejiyame me jäjäcräneji biname cama.”

¹¹ Cuta nuuja mene te egä,

“Gawe maramara biname, weene iyeta Acejiyame ne ewepyeräjeye.

Yoo, iyeta ai gawecewe biname, weene teebine eso ecäreye!”

¹² Cuta Isaya nuuja Oogäräneji Mene cabu jiićuji egä,

“Ingwe ca yepä biname cire tädepi Yese* me ingle cabu ca.

Acejiyame teebine cire yaacitepi nuuja gawe biname bine waadename.

Teepi ätrunga cire yaacitepesi teeme cabu.”

¹³ Yoo siige, Acejiyame lui cabu mine ngene atwanena bine yaacranemusi, cane teebine ewejanenine tabe weebibine baborage gege piyepu poode ceerame weene liba teebine jitrungeniye, weene piba baborage ätrunga cama jewagrieniye teeme ätityera tääpume. Aceji Seemo teeme kokre ca pepu ngene atwanena pa icäripi.

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Ai Leta Ngena Tääpu Myene

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, cane cäme ca umle gäne egä weene miiji mule biname gemi, piyepu weene umle cama gemi lui mule bine wawenecame, cuta piyepu weene miiji gemi nuuja biname bine bäärmi mene jajanenane. ¹⁵ Yepä, cane weeme bau conocäcorage yoogärenine weene poto gwidape bine ngene apecna-me. Cane conocäco jijaneninine weebibine, ingle naace gyene Acejiyame te cebine ai miijirage kaakesea itu näcäruji ¹⁶ Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me äbitame gawe maramara biname bine ätityerame. Cane epu pana gäne Acejiyame me iiwäreja biname liiyepu. Cane teeme Miiji Mene gawe maramara biname bine jaajanemune teepi te owecu gwidape pana äbitame Acejiyame tääpume, lui poto cidi me tabe ngenecu miiji me pa läbitepi, Aceji Seemo liba teebibine teeme tääpume mara me jaawenemuge. ¹⁷ Yoo, cane gege gäne, ingle cane baborage kaakesea Acejiyame tääpume ituge wawena Keriso Yeesu cama. ¹⁸ Cane weebibine jijenininine egä lica cäme kokre name pi cäme kaakesea baborage gyene, yepä Keriso babo kokre cebine itu näcärepi gawe maramara biname bine waadename teepi Acejiyame tääpume ätrungame teeme gaabe cabu otnime. PEEI TE ITU LÄBITEPI CÄME MENE PIYEPU CÄME KAAKESEA CABU CA, ¹⁹ kokre owowä piyepu ciitaca mule cabu ca, piyepu Aceji Seemo me kokre cabu ca. Yoo, Yerusalema cewe cabu ca ngälu Iluriku gawe ne oomlaname, cane iyeta pui gawe cabu itu totnäjumene biname bine iyeta poto ta jajanenane Miiji Mene Keriso poto cidi me. ²⁰ Niinäce cabu ca cäme singi puga ge Miiji Mene jajanenane cewe maramara biname bine, lui cina lica ituge

* **15:12:** Yese: Yese lui Daawida me babe ge, piyepu Daawida lui Yeesu me kaakesaare ge.

ätecija Keriso poto cidi me. Cäme singi lui pui maramara cewe cabu puma kaakesea agedname, cuta lica otni nuuja biname te luma Acejiyame me mene itu jaajanemepi.

²¹ Oogäräneji Mene te ai poto cidi me jüicenige egä,

“Lui biname bime bau lica ituge jajanena teeme poto cidi me,

teepi Miiji Mene ca pa jääpänepesi teebine,

piiyepu lui biname cina lica ituge ätecija,

teepi umle pa läbitipesi.”

Paulo Rooma Biname bine Jejemige Teeme Singi Teebibine Ädärame

²² Yoo, bucurage padare cane liba singi ge otni weeme bau me, cäme nuuja cewe cabu kaakesea name pi, cane pui padare äblicäco weeme bau me otni. ²³ Yepä, ai padare peei maramara cewe cabu lui kaakesea ne cane bepirine. Yoo, bucurage kämäge cama cäme singi puga ge weebibine ädärame, ²⁴ cuta piiyepu ai padare cabu cane otni mäne. Cane Spaniya gawe cabu me ädenine. Cane singi gäne weebibine gaabe je päpäname, piiyepu weeme bau ca ätityera päpäname cäme otni täapume piiyeme. Yepä, niinäce cane singi gäne matikolä miijirage padare cuta weene cama lenajame. ²⁵ Yepä cäro, cane niinäce ädenine Yerusalema me Acejiyame me biname bine puma ätityerame, ²⁶ ingle naace gyene maramara ätrunga ingle Makedoniya piiyepu Akaya gawe cabu teepi ngenecu gege cama mene itu jaatranepesi rarekaake otoname piiyepu ätyepame owecumete biname bime bau me, lui piti nemi Yerusalema ätrunga biname bime ingle cabu.

²⁷ Teepi teeme singi cabu peei ne itu jaatranepesi, piiyepu teepi miiji pepu wawename, ingle Israela biname cabu ca nuuja gawe biname cina ituge päpäna Acejiyame me miiji teeme seemo bime täapume. Teepi peei name pi miiji cuta Israela biname bine ätityerame miijimiji gwidape ca teeme täape täapume. ²⁸ Yoo, cane liba peei kaakesea ne pa yaapirepene piiyepu iyeta otona rarekaake cängena teebibine pa yääcäremepene, cane piba pa labyemärepene Spaniya gawe me otnime piiyepu weebibine gaabe cabu ädärame. ²⁹ Piiyepu cane umle gäne egä cane liba pa tädepene, cane weeme bau me pa tatyaramtepene iyeta Keriso me miiji cama.

³⁰ Cäme binamewale, mime Yageyame Yeesu Keriso name pi piiyepu mime singi name pi, Aceji Seemo te lui mibibine itu nicäripi, cane weebibine jjenininine Acejiyame ne cane cama awejename cäme miiji täapume. ³¹ Teebine ewejaneye egä pui Israela biname Yuudea gawe cabu lui cina lica Yeesu Keriso täapume birige ätrunga, teepi lica cebine niiya me wawena. Acejiyame ne cuta ewejaneye egä teeme biname Yerusalema cewe cabu je, teepi ngenecu miiji cama pa yaawadepesi pui rarekaake bine lui cime ätityera gyene teeme täapume. ³² Acejiyame liba singi gyene, cane piba babo gege cama pa tädepene weeme bau me mime ngenecu apretnemalame. ³³ Yoo, Acejiyame lui te mibibine ngenecu poode nicärininuge, cane teebine ewejanenine iyeta weeme gome lenajame. Pepu pa läbitege.

16

Paulo Sebore Jewenemige Poto Rooma Ätrunga Biname bine

¹ Mime yepä ätrunga biname ngii Poebe tabe pa twaaclepi Rooma me. Tabe miijirage magebi gwene, lui te cängengarage kaakesea jaawenemuge Kenekrea ätrunga ingle cabu je. ² Weene teebine sebore jowenepeye, piba cängena tocanepeye weeme ätru-nga ingle cabu me. Mine Acejiyame me binamewale miiji mime yepä ne pepu ire jaatwusi. Teeme singi gwidape täapume weene utityärewe, ingle tabe bucurage biname bine ituge ätityera, cebine piiyepu.

³ Sebore Akwila piiyepu teeme coga Prisila täapume. Teepi cane cama gigri kaakesea jaawenäsi Yeesu Keriso täapume. ⁴ Teepi mameta budre jääpänäsi cebine ätityera name pi. Cane singi teebibine baborage eso ceerame, lica cane taatu, yepä ätrunga biname

iyeta gawe maramara biname bime ingle cabu teepi cuta piyepu. ⁵ Cuta sebore pui ätrunga ingle biname bime täápume, lui cina teeme mete cabu labasecretnininusi irecu ätumutame.

Sebore cäme singi biname Epaenetus täápume. Tabe niinäce biname gyene Asiya Probins cabu lui te Keriso ne itu jitrunguji. ⁶ Sebore cuta Mariya täápume, tabe lui baborage kaakesea ituge wawena weeme täápume. ⁷ Sebore cuta Andronikus naabi Juniyas täápume. Teepi cäme Israela biname gegi, lui cina krokeciye mete cabu cane cama itu aanajuji mime ätrunga mule name pi. Teepi baborage ätyepäneji biname gegi, lui cina ätrunga biname me ituge äbita cäme niinäce gaabe me.

⁸ Sebore Ampliyatus täápume. Tabe cäme singirage biname gyene mime Yageyame täápume. ⁹ Sebore Urbanus täápume, tabe lui mine cama kaakesea biname gyene Keriso täápume. Piiyepu sebore cäme ngenecurage biname Stakus täápume. ¹⁰ Sebore Apeles täápume, lui te Keriso ne ätrunga me apicetnera cabu ca tasatuji kokre cama. Sebore iyeta biname täápume lui cina Aristobulus me mete cabu yaacrajuge. ¹¹ Sebore Herodiyo täápume. Tabe cuta cäme Israela biname gyene. Cuta sebore ätrunga biname bime täápume lui cina Narkisus me mete cabu yaacrajuge.

¹² Sebore Trupaena naabi Truposa bime täápume. Ai neeneni magebi cina mime Yageyame me kaakesea cängena jaawenäsi. Cuta sebore cäme ngenecurage biname Perisis täápume. Tabe miiirage magebi gwene, lui baborage kaakesea ituge wawena mime Yageyame täápume. ¹³ Sebore Rupus täápume. Tabe mime Yageyame me babo miiirage kaakeseyame gyene. Cuta sebore teeme mage täápume, lui te cäme mage pana cebine itu ire natwepi. ¹⁴ Sebore Asunkritus, Plego, Hermes, Patrobas, piyepu Hermas täápume, piyepu iyeta ätrunga biname lui teeme ingle cabu temi. ¹⁵ Sebore Pilologus naabi Juliya; Nereus piyepu teeme ngule; cuta Olimp as piyepu iyeta Acejiyame me biname lui teeme ätrunga ingle cabu temi.

¹⁶ Weene weemeweme ajecletnäjäneye gege cama. Keriso me biname cina iyeta maramara ätrunga ingle cabu ca, teepi weeme täápume sebore mene ne jityepenisi.

Paulo Leta ne Umle Mene ca Ermuji

¹⁷ Cäme binamewale, cane weebibine toraca jijenininine, cängena ire pui biname täápume lui cina biname bine maramara me jaawenemusi. Teepi biname bine mara walya gaabe yäcäremusi Acejiyame poto cidi me, siige poto biname bime ätrunga sabe jaawenemusi. Yepä, weebibine pepu lica ituge abiberäja; weene ten cama abasuta gone! ¹⁸ Biname lui cina pepu yaabiberäjemusi, teepi lica mime Yageyame Keriso täápume kaakesea jaawenemusi, yepä teeme kaakesea lui teeme singisingi mule täápume. Poto ngenecu onyaonya biname bine teepi yaangletnäjemusi teeme mitemite mene ca. ¹⁹ Yoo, iyeta biname cina cebine najanusu egä Miiji Mene te kokre cama yaanajuge weene Rooma ätrunga biname cama. Cane peei name pi mati gege lica gäne weeme poto cidi me. Cane singi gäne weene umle cama lenajame miiji mule poto cidi me, yepä umle cäco pana lenajame niiya mule täápume. ²⁰ Piba Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, tabe Satani me kokre ne pa yaapremalepi teebine gawe me wawename weeme täápume. Mime Yageyame Yeesu me miiji te weene cama yaanajege.

²¹ Timoti lui te cane cama kaakesea jaawenemuge, tabe jiićenige sebore weeme täápume. Cäme Israela binamewale Lukiyus, Yasona, piyepu Sosipata teepi cuta sebore jiweninini.

²² Yoo, cane säne Tertiyus cuta piyepu weebibine sebore jiweninine mime Yageyame me ngii cabu. Paulo lui mene jiićenige, cane te yoogärenine weeme täápume.

²³ Gayus lui me mete cabu cime ätrunga ingle biname cina labasecretninago, tabe cuta sebore weebibine jiwenininige, cuta piyepu Eratus, lui te rarekaake ire jaatwemuge ai babo cewe täápume, cuta piyepu mime biname Kwartas, teepi weebibine sebore

jiweninisi. [²⁴ Mime Yageyame Yeesu Keriso me babo miiji te iyeta weene cama yaanajege.]

Paulo te Acejiyame ne Ewepyeräjige

²⁵ Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja. Teeme kokre pisi nyene mibibine ätityerame mine ätrunga cabu cängena lenajame. Teeme kokre tädenige pui Miiji Mene cabu ca, cane lui jicemune Yeesu Keriso poto cidi me. Peei Miiji Mene te Acejiyame me singi ne jaawabudnituge, lui singi poto cidi me biname cina umle cäco yaacrajuge teeme niinäce kaakesaare cabu ca. ²⁶ Yepä, ai padare cabu Acejiyame me singi awabudnitäneji gyene. Teeme mename biname cina teeme singi itu jicemujisi Acejiyame me Oogäräneji Mene cabu. Acejiyame lui iyeteta gyene, tabe ätrunga biname bine ituge jaji teepi iyeta gawecewe biname bine jajanename egä: Acejiyame singi iyeta biname bine waadename. Tabe singi iyeta biname cina teeme mene acatame teebine ätrungame.

²⁷ Yoo, Acejiyame taatu umle cama gyene iyeta gwidape poto cidi me. Jamyacu apaclyera lui teeme yene iyeteta Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca. Pepu pa yaanajege! Cane ngii Paulo, siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame lui ne teeme singi miji pi najuji ai kaakesea täapume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Sostene, cine te yoogärenago ² Acejiyame me ätrunga ingle cabu me Korinito babo cewe ngalebora. Cine weebibine jiwablininago, lui bine ala ituge asogleca mara me äbitame Acejiyame täapume, lui cina teemi nemi Yeesu Keriso cama yepä me äbita miji pi. Ai leta cuta iyeta biname bime bau me iyeta poto ta, lui cina yaawejanusi mime iyeta bime Yageyame Yeesu Keriso ne.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Yeesu Keriso me cabu ca Mibibine Miiji Niwenanenininige

⁴ Cane Acejiyame ne eso yääcäranune weeme täapume, ingle tabe lipu owecu ituge äbita weeme täapume Yeesu Keriso cabu ca. ⁵ Keriso cama yepä äbita miji pi weene kokre ituge äbita iyeta mule cabu, cuta piyepu iyeta iicema cabu piyepu iyeta umle cabu. ⁶ Keriso poto cidi me mene te weeme cabu braju itu jaawenepi epu kokre cama, ⁷ egä weene itu jääpänanemepeye iyeta miijimiji gwidape weeme seemo ireclota täapume, weene liba jewagrieniye Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta ne. ⁸ Tabe te cuta weebibine kokre me cire jiwenipi ngälu ngälugaabe me, piba weeme cabu nuuja niiya ne lica cirege päpäna teeme acnenuta bimu cabu. ⁹ Acejiyame lui te weebibine tisoglicipi teeme Bägrä Yeesu Keriso, mime Yageyame cama yepä me äbitame, weene toraca ätrunga ecitepeye teeme cabu, egä tabe cirege wawena tabe ngena täapume ituge jaji.

Korinito Ätrunga Biname cina Maramara Abelaninisi

¹⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu jjenininine weene yepä ngene atwana cama lenajame, piba weene mara me lica päbitipeye. Weene miiji gigri yepä ngene atwana cama lenaja. ¹¹ Kloe me ingle cabu ca poto biname cina cebine najepesi, egä weene, cäme ätrunga binamewale, jiceliniye peema, egä laasi nyene babo biname. ¹² Cane naace täapume egä weeme yepä te jicenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” nuuja te jicenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” nuuja te egä, “Cane Peteru me biname gäne,” cuta nuuja te egä, “Cane Keriso me biname gäne.” ¹³ Yeesu me binamewale lui teeme täape gemi. Ingle teeme täape lui yepä gyene, peei name pi teepi äblicäco maramara äbita. Nää Paulo tage, lui te baarge uli cabu budre äbituji weeme täapume? Nää, Paulo me ngii cabu weebibine niiye ca ituge äciseja? ¹⁴ Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane te lica weebibine niiye ca jicisäjipene, yepä Krispo naabine taatu Gayus jääcisäjepene. ¹⁵ Siige nuuja te äblicäco iicana, egä weebibine cäme abiberäja bägrä täapume ituge niiye ca äciseja. ¹⁶ Yoo, cane cuta Setepano teeme ingle biname cama niiye ca jääcisäjemepene. Yepä cane ngene lica jotwenine, egä cane cuta poto bine ituge niiye ca äciseja coo liiyepu. ¹⁷ Keriso cebine lica nätyepuji niiye ca äcisejame, yepä tabe nätyepuji Miiji Mene jajanename. Cane ai gawecewe umle biname bime pana lica jicemimune, ingle cane singi lica gäne Keriso me budre me kokre te papa me äbitame.

Acejiyame me Kokre piyepu Umle Lui Keriso Sine

¹⁸ Mene Keriso me budre poto cidi me baarge uli cabu papa gyene eei bime täapume, budre gaabe cabu lui cina yaacluge. Yepä mine lui cina ireclota gaabe cabu naclenige,

mime tääpume Acejiyame me kokre pisi nyene pui mene cabu. ¹⁹ Oogäräneji mene te jiicenige apu egä,

“Cane ai gawecewe umle biname bime umle ne cire yiigarecepene; cuta laatibi bucurage mule poto cidi me labiberäjininusi, cane teeme peei abiberäja ne papa me cire jaawenepene.”

²⁰ Siige ai gawecewe umle biname cina teepi ngena miiji gemi; piyepu laatibi labiberäjininusi bucurage mule poto cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi; piyepu laatibi cängena jaatranimusi ai gawecewe me gwidape poto cidi me, teepi cuta ngena miiji gemi? Acejiyame te ituge aboclomta, egä ai gawecewe me umle lui buduma umle gyene.

²¹ Acejiyame teeme baborage umle ngalebora apu ngene jotwananuji, egä biname cina lica birige teemerage umle ca Acejiyame tääpume umle äbita. Eewe, päta tabe ngene jotwa-nanuji, egä cine lui Miiji Mene jaajanemus, gawecewe muleyame biname cina lui mene ne buduma mene ca einenisi, laatibi jäätrungusi pui mene ne, teepi te ireclota ne jääpänusi. ²² Israela biname cina singi ciitaca mule bine päpäname, Griik biname cina umle ne jirngenis, ²³ yepä cine te Yeesu Keriso poto cidi me mene jejanenemisi, baarge uli cabu lui te budre äbituji. Israela biname cina ai mene ne jigyenisi piyepu Griik biname bime tääpume papa gyene. ²⁴ Yepä Acejiyame lui bine ala ituge asogleca teeme binamewale tääpume, Israela biname coo poto biname, teepi Keriso ne jääpänusi ai mene cabu. Tabe sine Acejiyame me kokre piyepu umle. ²⁵ Acejiyame lui mule ne jaawenuge, biname cina lui mule poto cidi me jiicusi egä, “Buduma mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime umle ne. Piyepu Acejiyame me ngena mule poto cidi me jiicusi egä, “Kokre cäco mule gyene,” pui mule te yäätucäruge biname bime kokre ne.

²⁶ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene jotwineye, weene lipu biname ge, Acejiyame te liba weebibine ala tisoglicipi. Weeme cabu nesae taatu ge, lui poto cidi me jiicusi egä, “Umle biname, kokre cama biname, babo ngii biname.” ²⁷ Acejiyame naace tääpume eei bine jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime poto cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi papa gemi, inge tabe singi ai gawecewe umle biname bine ajiri me wawename. Cuta eei bine naace tääpume jejäcrimuji, gawecewe muleyame cina lui bime poto cidi me ngene jwaatwananinusi, egä teepi kokre cäco gemi, inge tabe singi ai gawecewe kokreyame biname bine ajiri me wawename. ²⁸ Tabe eei biname bine jejäcrimuji, biname cina lui bine gawe me yaapremalemusi, jäägyemusi, jiicusi, egä papa gemi, naace tääpume eei bine iigarecame gawecewe muleyame cina lui bime tääpume ngene jwaatwananinusi, egä teepi modamoda biname gemi. ²⁹ Tabe ai ne naace popi jewenuji, egä nuuja biname te äblicäco Acejiyame me opo gaabe je teemämu awepyeräja.

³⁰ Yepä weebibine Acejiyame te yepä me itu jiwenipi Keriso cama piyepu teebine jaawenepi mime umleyame me. Tabe te niwenipi mine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, siige mine mara me itu läbitipago Acejiyame tääpume, piyepu mine kälyä gemi niiya mule cabu ca. ³¹ Yoo siige, mine miiji wawena, Oogäräneji mene te lipu jiicenige egä, “Laati te singi awepyeräjame, tabe miiji eei mule bine awepyeräja, Yageyame te lui mule bine ituge wawena.”

2

Cine Miiji Mene Keriso poto cidi me Jaajanemus, Baarge Uli cabu Lui ne Jibyecrujisi

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane liba lädepene weeme bau me jajanename, egä ngena gyene toraca Acejiyame poto cidi me, lui toraca te niinäce ämlitäneji ge biname bime bau ca, cane epu lica lädepene, egä cane baborage gäne iicema cabu piyepu umle cabu.

² Cäme ngene atwanena puga ge, egä cane nuuja gwidape poto cidi me lica iicema, yepä Yeesu Keriso poto cidi me piyepu teeme budre poto cidi me baarge uli cabu.

³ Yoo, cane liba weene cama puga ge, cane mage wälu ge, kokre cäco läbitepene, siige nalonecepi wälu miji pi. ⁴ Piyepu cane liba mene jijananiipene, weebibine ibiberäjiipene,

epu lica ai gawecewe umle biname cina lipu miijimiji tagepogogo ca jaajananemusi piiyepu yaabiberäjimusi. Yepä Acejiyame te jaawabudnitepi, egä căme jajanena piiyepu abiberäja lui toraca ge, ingle Aceji Seemo me kokre puga ge. ⁵ Pipu pi biname bime umle te lica jiwenipi weene Keriso cabu me ätrunga acitame, yepä Acejiyame me kokre te jiwenipi.

Acejiyame me Umle Lipu Gyene

⁶ Cane cuta umle mene jaajananemune eei biname bine, lui cina ätrunga cabu kokre gemi. Yepä pui umle lui mara gyene ai gawecewe me umle cabu ca; cuta mara gyene pui biname bime umle cabu ca, ai gawecewe ne lui cina ecanenisi, lui bime kokre gemi mameta apira. ⁷ Cane jaajananemune Acejiyame me umle poto cidi me, lui ge ämlitäneji, teeme ämlitäneji ngene atwanena poto cidi me, tabe lui ne ecituji agedna me niinäce gaabe ca naace täápume mine teeme apaclyera cabu me äbäcname. ⁸ Lui cina ai gawecewe ne ecanenisi, teepi umle lica ge Acejiyame me pui ngene atwana poto cidi me. Teepi liga umle cirege, teepi piba mime Yageyame, lui te jamyacu apaclyera cama, teebine baarge uli cabu lica cire jääbyecrejisi. ⁹ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiicenige egä,

“Lui ne nuuja te lica ituge päpäna coo ätecija,
lui ne ngene atwana ca äblicäco oomlana,
peese nyene pui gwidape, Acejiyame lui ne ituge amacetnäja biname bime täápume,
lui cina teeme täápume singi.”

¹⁰ Yepä mime täápume Acejiyame te ituge Aceji Seemo ca teeme pui ämlitäneji ngene atwana ne aboclomta. Aceji Seemo te iyeta gwidape bine jäärngemuge, cuta eei bine lui cina ämlitäneji gemi Acejiyame me sungaberage. ¹¹ Biname me seemo tabe taatu umle gyene pui biname me sungaberage. Pepu pana gyene, Acejiyame me Seemo tabe taatu umle gyene, Acejiyame lipu gyene. ¹² Mine ai gawecewe me seemo ne lica ituge acata, pätä mine pui Seemo ne ituge acata, Acejiyame te lui täätyepipi naace täápume, mine piba umle iyeta Acejiyame ngena ituge ceera mibibine. ¹³ Peei name pi cine lica jiicemusi mene, biname bime umle cabu ca lui ituge abiberäja, yepä cine jiicemusi Aceji Seemo te ngena nibiberäjininuge, cine liba yaaboclomäjimusi seemo ireclota gwidape bine pui biname bime bau me, laati bime cabu pisi nyene Aceji Seemo. ¹⁴ Yepä laati me cabu lica gyene Aceji Seemo, tabe äblicäco nuuja gwidape ne Acejiyame me Seemo bau ca acata. Pepu gwidape cina teeme täápume opo lica lacininusi piiyepu mäpurage yaanajuge, ingle Aceji Seemo lica gyene teeme cabu pui gwidape bine aboclomäjame. ¹⁵ Yepä laati me cabu pisi nyene Aceji Seemo, tabe ibibi gyene iyeta gwidape bine atraname, yepä teebine äblicäco nuuja te atrana. ¹⁶ Oogäräneji mene te jiicenige egä,
“Laasi nyene biname, lui te umle gyene Yageyame me ngene atwanena?
Laati te ibibi gyene teebine umle mene jajanename?”
Mine age tema biname, lui bime cabu pisi nyene Keriso me ngene atwanena.

3

Acejiyame me Kaakesea Biname

¹ Căme ätrunga binamewale, cane liba weene cama puga ge, cane äblicäco ge epu mene iicema, lipu mene jaajananemusi pui biname bine, lui bime cabu Aceji Seemo pisi nyene. Cane miiji epu jijananiipene Aceji Seemo căco biname bine liiyepu, epu ätrunga cabu bägrä bime pana biname bine liiyepu. ² Cane weebibine deedeirage lica ingäranipene, yepä ngame migi taatu icäranipene, ingle weeme iguwace kokre lica ge deedeirage täápume. Cuta page piiyepu weene deedeirage täápume iguwace kokre lica gemi, ³ ingle weemerage singisingi cina camu jitruwetnäjenenemisi. Weeme cabu liba pisi nyene ämugetna mule, mene abaja mule, nää peei te lica jiwabininige, egä weeme

singi cina weebibine jitruwetnäjenenemisi; weene epu inajininige ai gawecewe mule cabu lenajayame biname liiyepu. ⁴ Weeme yepä te lipu jiicenige egä, “Cane Paulo me biname gäne,” cuta nuuja te lipu jiicenige egä, “Cane Apolo me biname gäne,” egäsu peei te nata jiwabininige, egä weene ai gawecewe muleyame biname bime pana gemi?

⁵ Cije Apolo laasi nyene? Cuta Paulo laasi nyene? Cine Apolo cama Acejiyame me kaakesea bägrä gegi, lui cina weebibine itityeräjipago weene ätrungame. Cine yepäyepä cina cime kaakesea ne jewenenisi pui umle ca, Acejiyame lui nicärepi. ⁶ Cane te gije bine itu yäättemepene, Apolo te niye ca itu jaacnanga-nemepi, yepä Acejiyame te uutaname itu jaawenemepi. ⁷ Liteta biname papa gyene, acnanga biname papa gyene, yepä Acejiyame lui baborage gyene, ingle tabe te gije bine uutaname jaawenimuge. ⁸ Liteta biname piyepu acnanga biname, teepi puu yepä kaakesea ne jewenenäsi, yepä Acejiyame teeme kaakesea ibi teeme yepäyepä bine daremu pa lääcäranepi. ⁹ Cine Apolo cama yepä kaakesea ne jewenenago Acejiyame täapume. Weene peete nemi teeme calwa-cupi.

Cuta weene peete nemi Acejiyame me mete. ¹⁰ Acejiyame lui umle näcärepi, cane pui umle ca miijirage raranga biname pana ingle ne jaacnepene, siige nuuja te pui ingle cabu erangenige. Yepä iyeta raranga biname bime cabu sine ireme, egä teepi lipu erange-nisi. ¹¹ Lui ingle ne uja ituge acni, pui ingle papa cabu äblicäco nuuja ne atecwenta. Pui ingle lui Yeesu Keriso sine. ¹² Siige ai ingle cabu yepäyepä biname cina miiji gemi raranga, teepi ngena gwidape ca rarangame singi: gol ca, silba ca, modamoda daremu kula ca, uli ca, tune ca, dage ca. ¹³ Atrana bimu cabu pajecu me cirege äbita, biname yepäyepä cina lipu mete ne ituge raranga. Pui bimu cabu iyeta peei maramara mete bine uliobo ca cirege apicetnära. ¹⁴ Lui biname me mete lica cire layepi, tabe daremu ne cire yaacatepi. ¹⁵ Yepä lui biname me mete te cire layepi, tabe daremu ne lica cire yaacatepi, yepä taberage te ireclota ne cire jääpänepi epu pana, biname te lipu uliobo wädräji cabu ca lasatuge. ¹⁶ Egäsu nata weene umle gemi, egä weene peete nemi Acejiyame me mete. Teeme Seemo te weeme cabu enajenige. ¹⁷ Laati te liba sabe jaawenuge Acejiyame me mete ne, Acejiyame cuta teebine sabe jaawenuge. Acejiyame me mete mara me awenäneji gyene teeme täapume, piyepu pui mete lui weene peete nemi.

¹⁸ Weene gone langletnäjininuye. Weeme nuuja te liba ngene jwaatwananuge, egä tabe ai gawecewe umle biname bime pana umleyame gyene, tabe miiji niinäce pui umle ne abmalame, piba tabe toraca umle biname me äbita. ¹⁹ Ai gawecewe muleyame biname cina lui potoci me jiicenisi, egä umle gyene, Acejiyame täapume pui lui buduma gyene. Oogäräneji mene te jiicenige egä, “Acejiyame te umle biname bine teeme pui umle ca jääbrecimuge.” ²⁰ Cuta apu jiicenige egä, “Acejiyame umle gyene, egä umle biname bime ngene atwanena lui papa gemi.” ²¹ Peci name pi weene gone apu iicana, egä weene Apolo me coo Paulo me biname gemi. Cine iyeta weeme täapu memi, ²² cane Paulo, Apolo, Peteru, ai gawecewe, ireclota, budre, page ngena cina äbitininisi piyepu ingwe ca ngena cina cire läbitipesi, iyeta ai lui weeme täapu memi, ²³ yepä weene lui Keriso memi piyepu Keriso lui Acejiyame myene.

4

Keriso me Ätyepäneji Biname

¹ Weene miiji cime potoci me apu ngene atwana, egä cine Keriso me kaakesea bägrä gemi, Acejiyame lui bine itu nijinuji mene jajanename teeme toraca mene piyepu mule potoci me, lui cina ämletnäreji gemi. ² Ai kaakesea ne cine miiji toraca ngenecu cama wawena. ³ Cane nuuja ngene atwana lica gäne, egä biname cina lipu cebine natranusi, coo weene lipu natranuye, cuta cane cämämu lica atraninine. ⁴ Cäme asicnenta miiji gyene, yepä cäro peei te lica nawabenige, egä cane toraca conocäco gäne. Acejiyame

tabe taatu gyene, lui te cebine atrana. ⁵ Peei name pi weene gone nuuja ne atrana ngälu toraca atrana padare te cire tädepi. Atrana me padare ebä cirege, Yageyame te liba cire tacnepi. Tabe te cire yaawademepi apaclyera cabu me gwidape bine, lui cina krokeciye cabu ämletnäreji gemi, piyepu tabe te cire jaawabudnitemepi biname bime ngene atwanena bine. Piba Acejiyame te biname bine yepäyepä cire yaawepyeräjemepi teeme mule ibi.

⁶ Cäme ätrunga binamewale, cane aga ngena bii jijinine cime poto cidi me Apolo cama, ai lui cuta weeme tääpu myene. Cime cabu ca weene abiberäjame, egä ai mene iicana ngeno myene egä, “Gone uutruta lui mene oogäräneji gemi!” Peei name pi weene gone lawepyeräjininuye, egä weene cime yepä ne yaacatuye, nuuja ne cuta yaabmaluye. ⁷ Määme nuuja conocäco lica gyene babo äbitame. Määme nuuja gwidape lica gyene, Acejiyame te lui lica ituge ceera. Peei name pi määme liba iyeta gwidape Acejiyame bau ca gemi, maane ngena name pi lawepyeräjute epu pana, egä maane te itu saawademepete?

⁸ Weeme nää iyeta seemo ireclota gwidape uja piti nemi, weene lui tääpume singi? Weene nää uja bewadimiye iyeta miijimiji mule seemo ireclota tääpume? Weene nää mope biname me bäbitininiye, ngänu gemi cine lica? Oo, weene mope biname me liga cire läbitininejiye, piba cine cuta yepä cirege weene cama mope biname me lenaja.

⁹ Cane apu ngene jotwaninine, egä Acejiyame te cine ätyepäneji biname bine ingwe gaabe me ituge acrana. Cine epu biname pana gemi, budre me lui bine ituge atrana, siige iyeta cina cime bau me ire sicrajinige, biname piyepu mename seemo cina.

¹⁰ Cine Keriso miji pi buduma gemi, weene ten cama yepä äbita miji pi umle cama gemi! Cine kokre cäco gemi, weene kokre gemi! Cibibine gawe me ire nitwenininisi, weebibine opo gaabe me icranininisi. ¹¹ Cine camu loolomecewe piyepu niyemecewe gemi; cime cäbletääpe iyeta niyarage gemi; cibibine nitemeläjininisi; cine mete cäco gemi, otnetnäjenininago yepä cewe cabu ca nuuja cewe me. ¹² Cine cimeraige ime ca baborage kaakesea jewanenenisi cime lenaja tääpume. Biname cina liba cibibine niya mene nijinininusi, cine teebibine jaajemusi egä, “Acejiyame te weebibine miiji mule pa jiwenipi.” Cibibine liba sabe niwenininusi, cine nimyemutinuge. ¹³ Liba niya mene nijinininusi, cine owelaamelame mene jaajemusi. Gawecewe muleyame cina cibibine domäji pana niwenininusi. Teepi cibibine epu ire nitwinininusi, egä cine singi cäco gwidape gemi.

¹⁴ Cane ai mene naace tääpume lica yoogärinine egä weebibine ajiri me wawename, cane yepä singi gäne weebibine awecetnärame cäme ngenecurage bägrä bine liyepu.

¹⁵ Ngänu gemi, weeme bucurage awecetnära biname piti nemi, yepä weeme yepä taatu babe pisi nyene lui cane säne. Weene pui padare cabu äbitininujiye Keriso me binamewale me, cane liba Miiji Mene jijananinujine weebibine. ¹⁶ Peei name pi cane singi gäne weene cäme pana lenajame. ¹⁷ Cane Timoti ne jityepenine weeme bau me. Tabe lui ätrunga cabu ca cäme miijirage bägrä gyene cuta teeme kaakesea ne toraca ngenecu cama jaawenuge. Tabe te pa cääri umle jiwenipi cane lui mule bine yääcwetnimune, cane liba Keriso Yeesu cama lalenglecäjune, piyepu cane lui yaabiberäjimune iyeta ätrunga inge bine.

¹⁸ Weene poto cina mope modamoda me itu läbitipeye, inge weene apu ituge angi, egä cane ingwe ca lica pagege weeme bau me otni. ¹⁹ Yepä cäro, mime Yageyame liba singi gyene, cane watata pa lädepene peeyeme, siige pa jääpänemepene, egä pui mope modamoda biname cina lipu piige jaangenetnemuge gwidape bine wawenecame, nää teeme kokre pisi nyene peei ibi wawename? ²⁰ Acejiyame lui bine yaawadimuge, teepi gone mene taatu iicana, teepi cuta miiji Acejiyame me kokre ne aboclomta teeme ireclota ngalebora. ²¹ Nää, weene ngena tääpu memi singi, cane liba peeyeme pa lädepene, cane cubu suru cama otnime coo owecu cama otnime?

5

Ätrunga Biname bime Sargi Mule poto cidi me

¹ Cane ituge ätecija, egä weeme sobe cabu epu sargi mule biname pisi nyene, egä Acejiyame umle cäco biname cina umle cäco pepu mule acni. Naace, cebine ituge jaji, egä weeme yepä te teeme acenuteji mage cama gigri ecijanenige. ² Weene nää ai täápume gege gemi? Weene miiji ajiri lenaja! Lui biname te peei mule ne yaacnepi, weene miiji teebine äyebingta weeme ätrunga ingle cabu ca. ³ Cane puu weeme bau ca cude padare gäne, yepä cäme ngenecu pisi nyene weeme cabu. Yoo, cane epu pana gäne, egä cane weeme sobe cabu pisi näne, siige ngene uja itu totwa-nanumene ngena wawename pui niiya mule biname täápume. ⁴ Weene mime Yageyame Yeesu me ngii cabu liba pagege abasecre-tna peema, piyepu cäme ngenecu weeme cabu liba puma pagege piyepu mime Yageyame Yeesu me kokre liba pisi nyene weeme cabu, ⁵ weene piba Satani ne pui biname ceera naace täápume tabe te teeme tääpe ne sabe wawename. Yepä tabe pui biname te liba teeme mäpu cabu Acejiyame bau me cire latatrongtepi, Acejiyame te teeme seemo ne ireclota cire yääcärepi Yageyame me acnenuta bimu cabu.

⁶ Weeme awepyeräja lui nuuja miiji lica gyene! Egäsu weene umle gemi egä, “Matikäli uutneca gwidape te iyeta buluduu ne juutnecuge.” ⁷ Weene miiji niiya mule bine abmaläcema, ingle uutneca gwidape pana gemi, iyeta buluduu ne lui te joomluge. Piba weene kirece biname gemi epu pana kirece buluduu, lui cabu nuuja uutneca gwidape lica gyene. Weene nata pepuyame gemi, weene uutneca gwidape cäco buluduu pana gemi epu pana äsuplengta deedei buluduu liiyepu. Cuta toraca gyene, egä mime äsuplengta bimu uja ituge atyaramta, ingle mime äsuplengta Maamoi Keriso ne uja itu eglujisi. ⁸ Siige mine liba ngene jaape-cnusi äsuplengta bimu ne, mine gone niiyarage piyepu conocono ngene atwanena cama wawena, lui cina uutneca gwidape cama wawenäneji buluduu pana gemi, pätä mine miiji toraca piyepu conocäco ngene atwanena cama wawena, lui cina epu pana uutne-ca gwidape cäco buluduu liiyepu.

⁹ Cäme niinäce leta cabu cane yoogärepenne, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, lui cina umle gemi biname ero coo piyepu sargi mule wawena. ¹⁰ Yepä cane ätrunga cäco biname täápume lica jüicepene, lui cina sargi mule biname, singi ädri biname, eromaame coo uuje awejena biname, ingle weene teebibine liba ägyema, weene miiji ai gawecewe ne abmala. ¹¹ Cane naace me jüicepene, egä weene gone lalenglecäjininuye biname cama, ätrunga biname ca lui te lainuge, yepä tabe sargi mule yaacnuge, singi yäädruge, uuje bine yaawejanemuge piyepu tabe eromaame birige. Pepu biname cama weene gone lalenglecäjininuye coo deedei gone yäärwäjimuye. ¹²⁻¹³ Peei lui cäme bau lica gyene ätrunga cäco biname bine atraname. Acejiyame te teebibine cire jaatranemepi. Yepä weene miiji weeme ätrunga ingle ngalebora weemämu latranininuye. Oogäräneji mene te jüicenige egä, “Niiyarage mule biname ne iyebingtepeye weeme sobe cabu ca.”

6

Ätrunga Biname ne Gone Yaacanuye Ätrunga cäco Biname cina Teebine Ablawame

¹ Peei lipu gyene, egä weeme ätrunga ingle biname te liba nuuja cama jääceluge, teepi lipulipu laacluge ätrunga cäco biname bime bau me ablaweja täápume. Ngena name pi ätrunga ingle biname cina lica teebibine ablaweja? ² Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame me binamewale cina ai gawecewe ne cirege ablaweja. Siige weene liba ai gawecewe ne cirege ablaweja, weene cuta ibibi gemi apu matimati mule bine ablawejame. ³ Egäsu nata weene umle gemi, egä mine cuta Acejiyame me mename seemo bine cirege ablaweja. Peei name pi mine cuta ibibi gemi iyeta bimu gaabegabe mule bine ablawejame. ⁴ Yepä weene liba jääceluye papa mule poto cidi me, lui cina

bimu gaabegabe läbitininusi, weene siige ätrunga cäco biname bime bau me naacluge ablaweja täapume, lui bime nuuja kokre lica gyene ätrunga ingle ngalebora. ⁵ Weene miiji ajiri lenaja! Egäsu nata weeme ätrunga ingle ngalebora pisi nyene umle biname, lui te ibibi gyene ätrunga biname bime äceläcela mule bine ablawejame. ⁶ Yepä weene lica teeme bau me naacluge, weene mene iiwana puupu cabu me naacluge ätrunga cäco biname cina puma weebibine ablawejame.

⁷ Weene lipu weemeweme ablaweja puupu me lawadaninuye, peei te jiwabininuge, egä weene bitramitninige. Miiji gyene weene ire taatu acita nuuja ne tabe niiya mule wawename weeme täapume cuta piyepu waadename, weeme ngena gwidape piti nemi. ⁸ Pätä weene weemeweme niyarage mule yaacnemimuye piyepu weeme yepäyepä bime bau ca gwidape angletneja mule ca yaawadimuye. Weene apu läbitaninuye weeme poto ätrunga biname bime cama! ⁹ Egäsu weene umle gemi, egä Acejiyame te lica cirege niiya mule biname bine conocäco ceera teta cama biname bine waadename. Weene gone langletnäjinuye. Laatibi sargi mule bine jaawenimusi, laatibi uuje bine yaawejanemusi, laatibi mule jaawenusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige, rooriye imäbägrä laatibi teemeteme lacananinusi, magebi ngulebägrä laatibi pui yepä mule yaacnusi; ¹⁰ coo piyepu laati bemi gwidape eroyame, singi ädri biname, sice nänäja biname, iicetneja biname, eromaame, apu mule biname bine Acejiyame te lica cirege conocäco ceera teta cama biname bine waadename. ¹¹ Weeme poto cina niinäce pepu ituge. Yepä page weeme niiya mule äcisäjeji gemi, weebibine mara me ituge wawena Acejiyame täapume, mime Yageyame Yeesu Keriso piyepu mime Acejiyame me Seemo teepi te weebibine conocäco ituge wawena Acejiyame me opo gaabe je.

Weeme Tääpe cina Miiji Acejiyame me Ngii ne Babo Wawena

¹² Weeme yepä te pama jiicuge egä, “Iyeta mule papa gemi cane wawenetnäjame.” Yoo, yepä iyeta mule miiji lica gemi mäame täapume. Cane naace täapume jiicenine, egä iyeta gwidape puu papa gemi cäme täapume, yepä cane singi lica gäne nuuja mule te cebine acaname. ¹³ Cuta nuuja te pama jiicuge egä, “Deedei lui camuge tääpu myene, camuge lui deedei tääpu myene.” Peei toraca gyene, yepä teepi iyeta cire lapirepäsi. Tääpe lica naace tääpu myene ero sargi mule wawenetnäjame yepä Yageyame me kaakesea wawenecame, piyepu Yageyame te tääpe ne ire jetwe-nige. ¹⁴ Acejiyame te Yageyame ne budre cabu ca erpinantuji, cuta tabe mibibine teeme kokre ca cire nirpinäripi.

¹⁵ Egäsu nata weene umle gemi, egä weeme tääpe lui Keriso me tääpe piicwa gemi. Peei name pi mine liba rarekaake yäacäranemusi magebi bine teta cama sargi mule wawename, peei lui mine Keriso me tääpe piicwa bine sabe jaawenimusi. Mine licarage pepu mule wawena! ¹⁶ Coo weene pama umle lica gemi, egä lui biname te rarekaake wäacäruge magebi coo ngulebägrä ne teta cama sargi mule wawename, teepi siige yepä me läbitäsi. Oogäräneji mene te pajecurage jiicenige ai poto cidi me egä, “Laatibi magebi rooriye bime mule jaawenäsi, teepi yepä me läbitäsi.” ¹⁷ Yepä, Yageyame cama yepä äbita lui mara gyene. Laati te teta cama yepä läbituge, peei lui egä teepi seemo ireclota cabu yepä gegi.

¹⁸ Weene miiji sargi mule cabu ca cude padare äbita. Laati te liba nuuja niiya mule ne yaacnuge, teeme tääpe ne sabe lica jaawenuge, yepä sargi mule ne liba yaacnuge, peei te teeme tääpe ne sabe jaawenuge. ¹⁹ Weene umle gemi, egä weeme tääpe lui mete gemi Aceji Seemo täapume, lui te weeme cabu yaanajuge, Acejiyame lui Seemo ituge weebibine ceera. Weene weeme lica gemi, weene Acejiyame memi, ²⁰ ingle tabe te weebibine baborage daremu ca jiletnininuji. Peei name pi weene miiji epu lenaja, egä weeme tääpe ireclota cabu ca weene Acejiyame me ngii ne babo wawename.

7

Ätemla Coga Rooriye bime Ireclota poto cidi me

¹ Niinäce weene lui gwidape poto cidi me leta soogärepeye căme bau me, siige cane page pui daremu mene jiwecnistenininine. Nuuja niiya lica gyene biname te liba coga căco lenaja. ² Yepä ero piyepu sargi mule wälu name pi biname cina miiji coga rooriye awadrecă. ³ Siige rooriye te miiji teeme coga bau me läcăruge piyepu coga te teeme rooriye bau me läcăruge. Teepi miiji yepäyepä teeme singi ngene aglime. ⁴ Coga te yageyame lica gwene teeme tääpe täápume, yepä rooriye sine yageyame. Cuta pepu gyene, rooriye te yageyame lica gyene teeme tääpe täápume, yepä coga tune yageyame. ⁵ Weene nuuja ingle name pi gone äbwäreca coga rooriye bime mule cabu ca, yepä ebä läbwäricuye, weene liba gigri singi yaanajuge padare acatename irecu ätumutame. Cuta weeme peei irecu ätumuta padare te liba siige, weene cuta piba gigri icijuge, siige Satani te piba weebibine lica angletneja ingle weeme singisingi name pi.

⁶ Cane ai lui naace täápume lica jüicenine, egä cane weebibine giri jicitinine coga rooriye awadrecame. Yepä weene liba singi gemi, cane lica jüibenininine. ⁷ Cane gege cirege, weene iyeta liba epu cirege cane lipu coga acata căco. Yepä mime yepäyepä cina maramara mule täápume kokre ne jääpänusi Acejiyame bau ca. Yepä me kokre lui yepä gwidape täápume, nuuja me kokre lui nuuja gwidape täápume.

⁸ Yepä atejäclmuta căco biname piyepu cuublacubla bime täápume cane căme ngene atwana mene jüicenine, egä teepi miiji atejäclmuta căco lenaja cane liiyepu. ⁹ Yepä weene liba singi idrinuge coga rooriye awadrecame, siige äblicăco weeme singi bine iibaname, weene lawadricinuye. Weeme singi ädri cabu ca miiji gyene weene atejäclmuta.

¹⁰ Piyepu cuta laatibi ituge atejäclmuta, weeme täápume mene age sena. Ai căme mene lica gyene, Yageyame miiji mene gyene. Coga te gone teeme rooriye ne ägyi. ¹¹ Yepä tabe liba jäägyuge, tabe miiji taatu lenaja coo tabe miiji acnenuta teeme rooriye bau me. Cuta rooriye te gone teeme coga ne ägyi.

¹² Poto bime täápume Yageyame bau ca mene lica gyene, yepä cane te jüicenine. Liba ätrunga biname me coga pitu nwene, tabe lui ätrunga căco gwene, gone jwäägyute, tabe liba singi maane cama lenajame. ¹³ Cuta ätrunga magebi, mäáme liba rooriye ätrunga căco, tabe liba singi maane cama lenajame, gone jäägyute. ¹⁴ Cane ai mene naace name pi jüicenine, ingle ätrunga căco rooriye te ätrunga biname cama lalenglecäjuge teeme coga me ätrunga miiji pi; cuta ätrunga căco magebi te teeme rooriye me ätrunga miiji pi lalenglecäjuge ätrunga biname cama. Liba apu lica cirege, piba teeme bägrä eei biname bime bägrä pana cirege, laatibi Acejiyame ne lica jäätrungusi. Yepä liba apu cirege, teeme bägrä cina cuta ätrunga biname cama lalenglecäjininusi. ¹⁵ Yepä lui te ätrunga căco birige, tabe liba singi teeme ätrunga coga ne coo rooriye ne abmalame, tabe jaawenuge. Piba ätrunga coga coo rooriye kälyä birige pui atejäclmuta cotre cabu ca, ingle Yageyame te weebibine itu tisoglicipi weene poode cama lenajame. ¹⁶ Ätrunga coga, maane toraca umle lica gäte, egä mäáme mule te nää mäáme rooriye ne singi me jaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrungtame, piyepu ätrunga rooriye maane cuta toraca umle lica gäte, egä mäáme mule te mäáme coga ne singi me jwaawenuge ireclota gaabe cabu me atatrungtame.

Ätrunga Biname cina Miiji Acejiyame me Singi cabu Lenajame

¹⁷ Ätrunga biname cina miiji eei ireclota cabu lenajame, Yageyame te luma itu icranimuji piyepu luma cita ca tabe ituge ala asogleca teeme bägrä täápume. Cane apu yaabiberäjimune iyeta ätrunga ingle ngalebora. ¹⁸ Laati te liba tääpe cewecu cama birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne äyeblyngtame. Cuta piyepu laati te liba tääpe cabu cewecu căco birige, Yageyame te liba ala taasoglicuge, tabe gone läbituge pui cewecu ne acatame. ¹⁹ Nuuja gwidape lica gyene biname te

liba tääpe cewecu cama coo tääpe cewecu cäco, yepä eei gyene baborage gwidape tabe Acejiyame me Mene ne äteciyame. ²⁰ Biname te lipu ireclota cabu yaanajuge, Acejiyame te liba ala taasoglicuge teeme biname täapume, tabe miiji pepu lenaja. ²¹ Maane liba aletnäneji biname gäte, Acejiyame te liba ala naasoglicuge, ngänu gyene, maane pepu naanajepi. Yepä maane liba ibibi gäte pui ireclota cabu ca kälyä äbitame, yoo maane kälyä äbitepi. ²² Yageyame te liba ala taasoglicuge aletnäneji biname ne, tabe kälyä läbituge Keriso me miiji pi. Cuta pepu gyene, laati te liba lica gyene aletnäneji biname, Acejiyame te liba ala taasoglicuge, tabe Keriso me aletnäneji biname me läbituge. ²³ Weebibine ituge babo daremu ca aletna, peei name pi ire taatu gone acrana biname cina weebibine cääri ätäyame. ²⁴ Cäme ätru-nga binamewale, weene lui ireclota cabu inajipi, Acejiyame te liba ala tisoglicipi teeme binamewale täapume, weene peema inajipi.

Ätemleja Atejäclmuta cäco Biname piyepu Cuublacubla bime poto cidi me

²⁵ Mime Yageyame te lica ituge mene iicema atejäclmuta cäco biname bime poto cidi me, yepä cane cäme ngene atwana mene jiićenine. Ai puu cäme mene gyene, yepä weene miiji ngenecu ceera, ingle Yageyame te ngene atwana näcäranuge cane umle cama mene iicemame.

²⁶ Ingle naace popi ai lui mäpu padare gyene, peei name pi cäme ngene atwanena apu gyene, egä rooriye te miiji epu lenaja, tabe lipu yaanajuge. ²⁷ Määme liba coga pitu nvene, gone waabmalute. Maane liba coga cäco gäte, gone läbitute coga ne acatame. ²⁸ Yepä maane liba coga waacatute, maane nuuja niya mule ne lica jaawenute. Cuta ngulebägrä te liba rooriye acata je, tabe niya mule lica jaawenuge. Yepä laatibi latejäclmutäsi, pui cabu cuta mäpu pisi nyene, cije cane singi lica gäne weene pui mäpu cabu me abacitame.

²⁹ Cäme ätrunga binamewale, cane naace täapume jiićenine, egä babo padare lica gyene ngälugaabe oomlaname, peei name pi coga rooriye cama biname, teepi puu atejäclmuta biname gemi, yepä teepi miiji ama cita ca epu yepä ngene atwana cama lenajame atejäclmuta cäco biname liiyepu. ³⁰ Piiyepu laatibi ele yaangene-tnemuge, teeme puu ngenecu mäpu piti nemi, yepä teepi miiji epu lenaja ele cäco biname liiyepu. Piiyepu laati bemi ngange, teepi puu gege gemi, yepä teepi miiji epu lenaja ngange cäco biname liiyepu. Cuta piiyepu laatibi gwidape bine jaaletnanemus, teeme puu gwidape piti nemi, yepä teepi miiji epu lenaja gwidape cäco biname liiyepu. ³¹ Yoo, laatibi gawecewe ireclota mule täapume kaakesea jaawenusi, teepi ngene atwanena oräre gone peei cabu lenajame, ingle ai gawe te lecaleca padare apu lica cirege lenaja.

³² Cäme singi apu gyene, egä weene ngenecu mäpu cäco lenajame. Ätrunga cama cusucusi me nuuja ngene atwanena lica gyene, yepä tabe singi Yageyame ne ngenecu miiji me wawename. ³³ Yepä coga cama biname te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, ingle tabe singi teeme coga ne ngenecu miiji me wawename, ³⁴ siige tabe neeneneni poto ire jaatwu-ge. Cuta piiyepu rooriye cäco magebi coo ngulebägrä cina, teepi ngene jwaatwananinusi Yageyame poto cidi me taatu, ingle teepi singi teeme täapume mara me äbita teeme seemo ireclota piiyepu tääpe ireclota ngalebora. Yepä rooriye cama magebi te, tabe ngene jwaatwananuge ai gawecewe ireclota poto cidi me, ingle tabe singi birige teeme rooriye ne ngenecu miiji me wawename.

³⁵ Cane naace täapume jiićenine egä weebibine ätityerame, lica iibaname coga rooriye awadrecä cabu ca. Cane singi gäne weene eei bine wawenetnäjame, ngena gemi miiji piiyepu conocäco, piiyepu yepä ngene atwana cama äcärame Yageyame me kaakesea wawename.

³⁶ Liba ciwelooloyame wäsi piti negi, siige teepi liba niinäce apu egä, “Cine lica atejäclmuta,” yepä ingwe ca liba cusucusi te apu egä, “Ai atejäclmuta cäco mule lui

miiji lica gyene ngulebägrä täápume,” coo piyepu teeme singi cina ngulebägrä täápume liba kokre yaacrajuge, tabe siige lasicnantuge egä, “Cane miiji atejäclmuta,” siige teepi latejäclmutäsi. Ai mule lui niiya mule lica gyene. ³⁷ Yepä, cusucusi me liba ciweloologyame pitu nwene, siige nuuja te liba lica jilbuge egä, “Maane gone waacatute,” yepä tabe teemämu ngene jwaatwanuge coga cäco lenajame, siige pui ngene atwana cabu kokre yaanajuge, tabe peei lui miiji mule jaawenuge. ³⁸ Pipu pi laati te coga waacatuge, peei lui niiya lica gyene, yepä laati te lica waacatuge, peei lui miijirage gyene.

³⁹ Piiyepu rooriye cama magebi te miiji teeme rooriye cama lenaja. Yepä rooriye te liba budre, tabe piba kälyä läbituge. Siige tabe liba singi nuuja rooriye ne acatame, tabe yaacatuge, yepä pui rooriye te miiji ätrunga biname. ⁴⁰ Yepä cäme ngene atwana te apu jicenige, egä tabe liba rooriye cäco waanajuge, peei miiji gyene. Ai puu cäme mene gyene, yepä Acejiyame me Seemo cäme cabu pisi nyene.

8

Ätemleja Cibu Deedei poto cidi me, Lui ca Uuje bine Ituge Iiwäreja

¹ Cane singi cuta mene jajime weene lui soogärepeye cäme bau me cibu deedei poto cidi me, uuje bine lui ca ituge iiwäreja. Yoo mine umle gemi iyeta ai poto cidi me. Yepä pepu umle te biname ne jaawenuge mope babo me, yepä owecu te yäätityäruge nuuja biname ne. ² Laati te liba apu angi, egä teeme umle pisi nyene poto gwidape poto cidi me, tabe cäro camu ge umle äbita, tabe lipu cirege. ³ Yepä laati te liba Acejiyame täápume singi, Acejiyame te umle gyene tabe.

⁴ Yoo siige cäme mene age sena pui cibu deedei poto cidi me, lui cina iiwäreneji gemi uuje bine. Mine umle gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi, piyepu mine umle gemi, egä yepä taatu pisi nyene lui Acejiyame gyene. ⁵ Toraca gyene, egä biname cina einenisi poto gwidape bine cabu je piyepu gawe cabu uuje ca; piyepu toraca gyene, egä pepu uuje piyepu yageyame bucurage gemi. ⁶ Yepä mime täápume yepä taatu “Uuje” pisi nyene, lui sine Babe piyepu lui sine Acejiyame iyeta gwidape täápume, piyepu lui täápume mine ninajininige. Piiyepu cuta yepä taatu Yageyame pisi nyene, Yeesu Keriso, lui cabu ca iyeta gwidape cina acinujisi piyepu lui cabu ca mine ninajininige.

⁷ Yepä poto ätrunga biname cina umle lica gemi, egä uuje lui toraca gwidape lica gemi. Teepi teeme sasa ireclota cabu epu geäji gemi uuje bine cibu deedei ca iiwärejame, egä cuta page teepi liba pepu cibu deedei bine yäärwäjimusi, teepi camu puga ngene jotwanininisi, egä uuje bine äcäräneji gemi ai cibu deedei. Ingle naace popi teepi cängena lica ngene ca agli, egä ngena gyene toraca, ngena gyene walya, teepi peei name pi lasicnantinusi, egä cine niiya mule jebenisi pipu cibu deedei liba yäärwäjusi. ⁸ Yepä, cibu deedei papa gyene loolo; peei te äblicäco mibibine Acejiyame gome waadena. Mine liba ärwäja cäco, mine nuuja niiya ne lica jääpänsusi, cuta mine liba yäärwäjusi, nuuja miiji ne lica jääpänsusi.

⁹ Yoo, weene umle gemi, egä iyeta cibu deedei papa gemi, yepä weene gone ärwäja, liba umle cäco biname ne ire jaarmetnuye atramame. ¹⁰ Weene lui umle gemi, egä uuje bine iiwäreneji cibu deedei papa gemi, ingle uuje lui toraca gwidape lica gemi, siige nuuja ätrunga biname lui te ai poto cidi me cängena umle lica birige, liba jipänininuge loolo cabu, nää ai te lica opo jaarmetnuge tabe cuta loolo me, ngänuge tabe teeme asicnenta ne yääcisäruge. ¹¹ Siige weeme peei umle te sabe jaawenuge weeme nuuja ätrunga biname ne, lui te umle cäco yaanajuge piyepu Keriso lui täápume budre äbituji. ¹² Weene liba apu niiya mule jaawenuye weeme ätrunga biname yepä ne, teebine lipu jaawenuye tabe teeme asicnenta ne äciserame, weene peei lui Keriso täápume niiya mule ne jaawenuye. ¹³ Yoo siige, cane liba cibu deedei ärwäja ca ire jaarmetnune cäme biname ne, siige cane ingwe ca lica pui cibu deedei loolo, ingle cane singi lica gäne teebine ire armetname.

9

Paulo Ngena Ingle cabu Keriso me Ätyepäneji Biname Gyene

¹ Nuuja biname te äblicäco cebine giri acitame egä cane ngena wawenname. Cane Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane mime Yageyame Yeesu ne irecorage ca jepänujine. Cane lui kaakesea jaawenune Yageyame täöpume, weene pui kuu gemi. ² Ngänu gyene, poto cina lica nacatusi, egä cane ätyepäneji biname gäne, yepä weene te nacatuye! Weene lipu yepä me läbitipeye mime Yageyame cama, peei te jaawabudnituige, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne.

³ Laatibi singi cebine ablawejame, cane cämecäme apu jüicenine ⁴ egä cäme conocäco pisi nyene biname bime bau ca deedei päpäname cäme kaakesea daremu me. ⁵ Cuta cäme conocäco pisi nyene ätrunga magebi ne coga me acatame siige teta cama gigri otnetneja poto Keriso me ätyepäneji biname cina liiyepu, Yageyame me iganewale liiyepu coo Peteru liiyepu? ⁶ Cine nää Banaba cama taatu gegi epu ätyepäneji biname, lui cina miiji kaakesea wawena cime lenaja täöpume? ⁷ Nata caami biname te daremu lica yääcäruge teeme lenaja täöpume? Cuta calwacupi yageyame te tabe waina kuu loolo teeme calwacupi cabu ca. Piiyepu maamoi ire atwi biname te tabe maamoi bime ngame migi yäänäjimuge.

⁸ Binamerage bime ngene atwanena mene taatu lica gemi ai, cuta Acejiyame me cotre te pepu jüicenige. ⁹ Moose me Cotre cabu apu oogäräneji gyene egä, “Gone kau me tage jätäyumi, tabe liba wiiti mope bine jäämungäjemuge.” Nää Acejiyame kau bime täöpume taatu jüicenige, cime täöpume lica gyene? ¹⁰ Ngenä pi, tabe cuta cime täöpume jüicenige. Ai mene toraca cime täöpume oogäräneji gyene. Laati te gawe ne yäängwädnuge piiyepu laati te gije bine yäätämuge, teepi kaakesea jaawenimusi kuu päpäna täöpume. ¹¹ Siige cine seemo ireclota täöpume gije bine ituge ätema weeme cabu, peei name pi bucu lica gemi cine weeme bau ca daremu me gwidape päpäname tääpe ireclota täöpume. ¹² Poto bime conocäco liba pisi nyene weeme bau ca gwidape päpäname, cime conocäco piba baborage gyene.

Yoo, cime puu conocäco pisi nyene, yepä cine apu lica ituge äbita. Cine iyeta mule cabu ituge ämyemutana naace täöpume egä cine lica iibana Miiji Mene ne Keriso poto cidi me daamledamle äbitame. ¹³ Egäsu weene umle gemi, egä lui biname cina Acejiyame me mete cabu kaakesea jaawenusi, teepi puma cita ca deedei bine jääpänimusi. Piiyepu lui cina Acejiyame ne cibi ca yiiwärajusi iiwäreja dade cabu, teepi puma cita ca teemanu kupae bine yaawadimusi. ¹⁴ Cuta pepu gyene, Yageyame te ituge iicana, egä laatibi Miiji Mene jajanena kaakesea jaawenusi, teepi miiji peema cita ca daremu päpäna teeme lenaja täöpume. ¹⁵ Yepä cane pepu lica ituge äbita. Cuta cane ai ne naace täöpume lica bii byoogärine egä cane weeme bau ca daremu päpäname. Cane singi lica gäne weebibine ätineräjame, ngänuge cane loolomecewe budre. Nuuja te äblicäco gyene cäme ai awepyeräja ingle ne acata cäme bau ca. ¹⁶ Miiji Mene acenena name pi cane äblicäco awepyeräja, ingle cane cäme singi ca lica jewenenine ai kaakesea ne, yepä Acejiyame te itu najuji cane wawenname. Miiji Mene cane miiji jajanena, cije cane niya ne jääpänune. ¹⁷ Cane liba cäme singi ca ai kaakesea ne cire jaawenejine, piba cane miiji cirege daremu täöpume ätemlame. Yepä cane Acejiyame täöpume ai kaakesea ne jewenenine, ingle tabe te itu najuji. ¹⁸ Siige cane ngena daremu ne acata ai kaakesea cabu ca? Cäme daremu lui eei gyene, egä cane Miiji Mene daremu cäco jaajananemune. Cäme puu conocäco pisi nyene daremu päpäname ai kaakesea cabu ca, yepä cane pepu lica äbitenine.

¹⁹ Cane puu nuuja biname me aletnäneji biname lica gäne, yepä cane cämämu äbitujine iyeta biname bime täöpume aletnäneji biname pana lenajame naace täöpume egä bucurage biname bine piba Yageyame bau me waadenname. ²⁰ Cane liba Israela biname cama birige, cane teeme pana nanajuge naace täöpume teebibine Yageyame

bau me waadename. Cane puu Moose me Cotre cabu ca äyebtingtujine, yepä cane liba Israela biname cama kaakesea jaawenune, cane epu nanajuge, egä cane pui cotre bine icwetnenemine naace täapume teebibine Yageyame bau me waadename. ²¹ Cuta cane liba biname cama birige lui Israela biname lica, cane teeme pana nanajuge Moose me Cotre äcwetna cäco naace täapume teebibine cuta waadename Yageyame bau me. Cane naace me lica jiicenine, egä cane Acejiyame me cotre cabu ca kälyä gäne; eewe, cane Keriso me cotre ngalebora säne päta. ²² Laati bemi ätrunga cabu kokre liba lica, cane liba ten cama birige, cane teeme pana läbitune teebibine Yageyame bau me waadename. Yoo, cane lipu biname cama nanajuge, cane teeme pana läbitune naace täapume cane lipu maramara gaabe ca teeme poto bine waadename Yageyame bau me. ²³ Cane iyeta gwidape bine Miiji Mene miji pi jaawenimune naace täapume mine iyeta pui Mene cabu ca miiji ne päpäname.

²⁴ Weene nata umle gemi, egä puu bucurage cina luuwamitnu-ge daremu täapume, yepä teeme yepä taatu te yuutrutuge, siige tabe daremu ne yaacatuge. Peei name pi weene miiji pepu uuwamitnipeye, egä weene daremu ne cirege päpäna. ²⁵ Laati bemi singi apu bääclena cabu me äbäcname, teepi miiji eei mule bine ägyema, lui cina teeme täape bine kokre cäco me jaawenimusi naace täapume teepi piba niinäce daremu ne acata. Teepi lui daremu ne yaacatusi iyeteta lica gyene, yepä mine lui daremu täapume uuwametnenininago, peei lui iyeteta gyene. ²⁶ Peei name pi cane conocäco uuwamenine ngälu ngälugaabe me. Piiyepu cane eei biname pana gäne, lui te imecubu bääclena cabu kuutamarage yoororuge. ²⁷ Cane naace name pi cäme täape ne egletnäjenine egä tabe kokre me äbitame piiyepu cäme singi ibi lenajame, cije Acejiyame te cebine, lui te poto bine Miiji Mene ituge jajanena, pama äyebtingta mage.

10

Umle Mene Uuje bine Iiwäreja poto cidi me

¹ Cäme ätrunga binamewale, weene ngene gone jitrimalinuge, ngena te äbituji mime kaakesaare bime täapume, teepi liba Moose cama Aikupito ca secluji. Carbe te gaabe tewabimuji teepi luma otnime, piiyepu teepi iyeta Ududi Malu ne cängenarage ernge ta suurujisi. ² Teepi carbe uuwa cabu lipu secluji piiyepu malu ne lipu ernge ta suurujisi, teepi peei lui Moose cama yepä me äbitininujisi cotre bine äcwetname. ³⁻⁴ Teepi yepä deedei ne serwa-nenanumesi piiyepu yepä niiye ne senäjumesi teeme seemo ireclota täapume. Teepi ireclota kula cabu ca niiye ne senäjumesi, teta cama lui kula te äduji. Pui kula lui Keriso tage. ⁵ Ngänuge apu, yepä Acejiyame te ngenecu miiji lica ge teeme iyeta bime täapume, siige teeme bucurage cina budre äbitininujisi daapo taatu cewe cabu.

⁶ Yoo siige, ai lui umle mene gyene mime täapume, egä mine gone singi ädri niyaniya mule wawenname teepi liiyepu. ⁷ Cuta mine gone uuje bine awejena teeme poto cina liiyepu. Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiicenige, egä teepi soriyomu eclitujisi, giire jewäjenujisi ime ca wawenäneji uuje gwidape ne opo gaabe me acitame. ⁸ Mine cuta ero piiyepu sargi gaabe cabu gone otnetneja teeme poto cina liiyepu, siige yepä taatu bimu cabu twentitrii tausen biname cina budre itrametnemalemuji. ⁹ Piiyepu mine gone Yageyame ne apicetnära, egä mine luma ngälu niiya mule acni tabe piba daremu ceerame mibibine, teeme poto cina lipu jewenujisi, siige cobyame cina teebibine budre me eglecanemuji. ¹⁰ Piiyepu mine gone Acejiyame bau me yaaratusi teeme poto cina liiyepu, siige teebibine sabe wawenayame mename seemo te budre me eglecanemuji.

¹¹ Iyeta ai gwidape cina äpletnäruji teeme täapume naace täapume teepi peema cita ca ngene ca aglanename; siige oogäräneji gemi mime umle täapume, lui cina ireclota gemi page ai padare cabu, ngälugaabe liba mameta gyene atyaramta. ¹² Peei name pi laati te ngene apu jwaatwananuge, egä tabe ätrunga cabu kokre cama jeclajutenige, tabe miiji cängena ire, cije tabe yaatramuge. ¹³ Iyeta apicetnära weene lui bine jääpänanemuye,

weeme taatu cabu lica, cuta iyeta biname cina peei bine jääpānanemusi. Yepā Acejiyame te teeme mene ibi jaawenuge, tabe epu taatu apicetnāra bine täätjepājemuge weeme bau me, weene lui cabu ca miiji gemi uutruta. Apicetnāra te liba täduge, tabe kokre icārininuge weene ämyemutame siige äsime.

¹⁴ Peei name pi cāme miijirage binamewale, weene uucratni-peye uuje bine awejena cabu ca. ¹⁵ Weene ngene atwanena cama biname gemi, weene jitranemepeye cane lui jijaneninine. ¹⁶ Mine liba aareto jaarwusi, siige eso yääcārusi kwāye täápume, mine liba pui kwāye cabu ca nani, mine piba gigri yepā me läbitininago Keriso cama teeme uudi nani name pi. Cuta mine liba yäätrecusi buluduu ne, siige jaarwusi, mine piba gigri yepā me läbitininago Keriso cama teeme tääpe arwi name pi. ¹⁷ Aareto buluduu lui yepā gyene. Mine puu bucurage gemi, yepā mine yepā tääpe gemi, ingle mine iyeta peei yepā buluduu ne jaarwusi.

¹⁸ Weene ngene jotwananineye Israela biname bime poto cidi me. Teeme apu mule pisi nyene, egā laatibi yäärwājimusi cibi deedei bine, lui ca Acejiyame ne yiwārujisi, teepi iiwāreja dade cabu ca gigri yäärwājimusi, siige teepi gigri Acejiyame cama yepā me läbitininusi. ¹⁹ Cane naace täápume lica jüicenine, egā lui cibi deedei uuje bine iiwārāneji gemi, mara gemi poto cibi deedei cabu ca, piyepu cane naace me lica jüicenine, egā uuje lui toraca gwidape gemi. ²⁰ Yepā cane naace me jüicenine, egā Acejiyame umle cāco biname cina liba uuje bine yiwārājemusi, teepi niia cable bine yiwārājemusi, lica Acejiyame ne. Cane singi lica gāne weene peei mule cabu ätenglecājame niia cable bime cama yepā äbitame. ²¹ Weene äblicāco gemi Yageyame me aareto kwāye cabu ca nani piyepu cuta niia cable bime kwāye cabu ca nani. Weene cuta äblicāco gemi Yageyame me dade cabu ca loolo cuta piyepu niia cable bime dade cabu ca loolo. ²² Mine liba apu läbitininago mine peei lui Acejiyame ne yaapicetnārusi, egā lipu, tabe ire taatu nicranininige mine ai mule wawename? Mine nää apu ninge-nininuge, egā mine kokre gemi, tabe kokre cāco gyene?

Weene Jaawenimuye Iyeta Gwidape bine Acejiyame me Ngii Babo Wawename

²³ Biname cina apu jüicusi egā, “Iyeta mule lui papa gemi wawenetnājame.” Yoo toraca gyene, yepā iyeta mule lui miiji lica gemi. Cuta apu jüicusi egā, “Cine papa gemi iyeta mule bine wawenetnājame.” Yoo, yepā iyeta mule lui biname bine lica yäätityerājimusi. ²⁴ Nuuja te gone teeme taatu miiji ne jäärnguge, yepā miiji tabe poto bime miiji ne ärngi.

²⁵ Weene miiji gemi loolo me iyeta cibi deedei bine, lui bine jaaletnimusi aletna puupu cabu. Pepu cibi deedei ärwāja cabu ca weene gone niianiya lasicnantinuye, egā pama uuje bine iiwārāneji deedei gemi. ²⁶ Oogārāneji mene te apu jüicenige egā, “Gawecewe piyepu iyeta teeme gwidape Yageyame memi.”

²⁷ Piyepu ätrunga cāco biname te liba weebibine ala tisoglicininuge deedei loolo me, weene liba singi otnime, piba naaclepi, erwājemepeye, tabe ngena icārininuge. Weeme nuuja ingle lica birige niia asicnentame pui cibi deedei name pi. ²⁸ Yepā pui abasecretna cabu liba nuuja te jüinuge egā, “Ai cibi lui uuje bine iiwārāneji gemi,” piba pui biname name pi gone yäärngājuyue, lui te jüinuge pui mene. Cuta piyepu teeme asicnenta name pi gone yäärngājuyue, ingle tabe lasicnantuge egā niia mule gyene. ²⁹ Yoo, cane weeme asicnenta name pi lica jüicenine ai mene, ingle pui cibi ärngāja te äblicāco weeme asicnenta ne sabe wawena, yepā pui nuuja me asicnenta name pi cane jüicenine.

Siige weeme yepā te pama jüicenige egā, “Nuuja biname me asicnenta te ngeno me niibenige cane gwidape wawename, lui cāme täápume papa gemi. ³⁰ Cane liba Acejiyame ne eso yääcārune deedei täápume, siige yäärwājune, piba ngena name pi poto cina cebine niicetnusi deedei poto cidi me, cane lui täápume eso yääcārune Acejiyame ne?” ³¹ Agesa cāme mene pui biname täápume: weene ngena liba jaawenuye, yäärwājuyue

coo yäänäjuye, weene iyeta jaawenimuye Acejiyame me ngii babo wawename. ³² Weene epu inajipi, egä weene Israela biname bine atramame gone jaawenimuye, coo piyepu lui cina Israela biname lica gemi, coo piyepu Keriso ne lui cina jäätrungusi. ³³ Weene epu äbitinineye cane liiyepu, lui te äbitinine iyeta biname bine ngenecu miiji me wawename. Cane căme miiji täápume lica äbitinine, yepä iyeta biname bime miiji täápume naace täápume piba iyeta cina ireclota ne päpäname Yeesu cabu ca.

11

¹ Cebine nätuteye epu, cane lipu Keriso ne jitutenine.

Magebi Rooriye cina Lipulipu Lenajame Ireçu Ätumuta Padare cabu

² Cane weebibine iwepyeräjininine, ingle weene ngene lica jitrimalinuge căme poto cidi me, piyepu weene icwetnenemiye, cane lui itu ibiberäjpene weebibine. ³ Yepä cane singi gäne weene umle äbitame, egä Keriso sine mope iyeta rooriye bime täápume, rooriye sine mope teeme coga täápume, piyepu Acejiyame sine mope Keriso täápume. ⁴ Pipu pi rooriye te liba ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jiicemuge mope acwabäneji, tabe Keriso ne opo gaabe me lica yaacituge, lui sine teeme mope biname. ⁵ Piiyepu cuta lui magebi te mope acwaba căco ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu lätumutuge coo Acejiyame me tagepogogo mene jiicemuge, tabe teeme rooriye ne opo gaabe me lica yaacituge. Pui lui epu pana gyene, egä teeme mope äsweji ge. ⁶ Magebi te liba teeme mope lica yaacwabuge, tabe cuta miiji teeme edingäli alacna. Yepä, ingle ajiri mule gyene magebi täápume edingäli alacname coo mope äsweji lenajame, tabe miiji teeme mope ne acwaba. ⁷ Yepä rooriye te gone teeme mope ne acwaba, ingle Acejiyame te ituge teebine teeme pana me wawena piyepu teeme pana ireclota ituge ceera. Yepä magebi ne rooriye me pana ireclota ituge ceera, ⁸ ingle rooriye ne lica ituge magebi cabu ca wawena, yepä magebi ne ituge rooriye cabu ca wawena.* ⁹ Cuta piyepu rooriye ne lica ituge wawena magebi täápume yepä magebi ne ituge wawena rooriye täápume. ¹⁰ Peei name pi magebi te miiji teeme mope ne cängena acwaba naace täápume Acejiyame me mename seemo cina päpäname, egä tabe teeme rooriye ne opo gaabe me yaacituge. ¹¹ Yepä Yageyame me ätrunga ingle cabu magebi te taatu lica gwene cuta piyepu rooriye te taatu lica gyene. Magebi me lipu singi pisi nyene rooriye me ätityera täápume, rooriye me cuta singi pisi nyene magebi me ätityera täápume. ¹² Magebi ne lipu ituge rooriye me cabu ca wawena, cuta pepu gyene, rooriye te magebi me cabu ca lapli-mluge, piyepu Acejiyame agednayame gyene iyeta gwidape täápume.

¹³ Siige weene weemämu atranipeye, egä nää miiji gyene magebi te ätrunga ingle abasecretna cabu ireçu ätumuta mope acwaba căco. ¹⁴ Acejiyame te lipu biname bine icranuji ai gawe cabu lenajame, peei te birige abiberäja, egä rooriye täápume lecaleca edingäli lui ajiri cama birige, ¹⁵ yepä magebi ne lui miiji opo me jwaawenuge. Teebine lecaleca edingäli ituge ceera acwaba täápume. ¹⁶ Liba biname piti nemi, laati bemi singi ai poto cidi me äcelame, căme nuuja mene lica gyene iicemame, yepä cine piyepu iyeta ätrunga ingle cina apu läbitininusi.

Korinito Ätrunga Biname cina Aareto ne Niiyarage Yaarwusi

¹⁷ Cane liba ai umle mene jijananeninine, cane miiji cuta weebibine ablaweja. Weene liba labasecretnininuye ireçu ätumutame, weene nuuja ätityera ne puma cita ca lica jääpänuye, yepä sabe jiwenininuge weebibine. ¹⁸ Yoo, cane ituge ätecija, egä weene liba labasecretnininuye ireçu ätumuta täápume, weene yepä ngene atwanena cama lica birige. Cuta cane jitrungenine, egä ai mene lui toraca gyene, ¹⁹ ingle cane umle gäne, egä weeme maramara äbita lui papa lica gyene. Peei lui weebibine apicetnärame weene

* **11:8:** magebi rooriye: Ire Genesis 2:21-23

piba opo awatname, egä weeme sobe cabu laati bemi toracarage ngenecu cama. ²⁰ Yoo siige, weene liba labasecretnininuye, weene aareto† ne cängena lica jaarwuye puma. ²¹ Ingle weene liba läbitininuye deedei loolo me, weeme yepäyepä cina jilonicininuge watawata teeme gome waadename weeme yepäyepä cina lui deedei piyepu waina niiye saawadimuye. Peei name pi owecumete biname cina loolomecewe birige piyepu laatibi bucurage waina niiye saawadimusi, teepi pui cabu ca buduma me läbitininusi. ²² Weeme nää weemerage mete lica gemi pepu loolo me coo nänäjame? Weeme täápume nää papa gyene Acejiyame me binamewale bime abasecretna cabu buduma mule acnetnejame? Coo piyepu weene nää singi gemi owecumete biname bine ajiri me wawenname? Cane nää miiji weebibine awepyeräja? Ai poto cidi me cane licarage iwepyeräjininine!

Yageyame me Aareto

²³ Cane Yageyame bau ca ituge acata cane lui weebibine cuta itu ibiberäjipene, egä Yageyame Yeesu ne lui ciye cabu jewabudni-tujisi budre täápume, tabe piba buluduu ne ecatige, ²⁴ Acejiyame ne eso ecäрге, itrecige, jiicige egä, “Ai lui cäme tääpe gyene, lui weeme tääpu myene. Weene erweye cebine ngene apecname.” ²⁵ Cuta pepu gyene, deedei ingwe gaabe ca tabe kwäye ne ecatige, jiicige egä, “Ai kwäye te klaje jecnenige Acejiyame lui kirece mene ituge jaji biname bine niiya cabu ca äsecrerrame, cäme uudi liba tapirenige. Weene liba yaanuye, cebine ngene napecnuye.”

²⁶ Siige iyeta padare cabu weene liba ai buluduu ne jaarwuye piyepu ai kwäye cabu ca yaanuye, weene peei lui Yageyame me budre ne jaaitnäjuye, ngälu tabe liba cire tacnenutepi. ²⁷ Peei name pi laati te liba papapapa jaarwuge Yageyame me buluduu ne cuta yaanuge teeme kwäye cabu ca, tabe teeme tääpe piyepu uudi bine sabe jaawenimuge. ²⁸ Yoo, pipu pi iyeta biname cina miiji niinäce teemämu lablawäjinuye, ingwe ca piba jaarwuye pui buluduu ne cuta yaanuye pui kwäye cabu ca. ²⁹ Laati te liba aareto cabu buluduu ne jaarwuge piyepu kwäye cabu ca yaanuge opo awatna cäco, egä Yageyame me tääpe ngena tääpu myene, peei biname te mäpu ne jääpänuge. ³⁰ Peei name pi weeme bucurage cina pita gemi piyepu bleela gemi, nesae cina budre ituge äbita. ³¹ Yepä mine liba mimämu niinäce lablawäjinago, piba Yageyame te nuuja singi lica mibibine pui mäpu daremu ceerame. ³² Yepä Yageyame te nitranininuge, niblawäjinuge naace täápume ngälugaabe je piba tabe singi lica mibibine mäpu daremu ceerame gawecewe muleyame biname cama yepä.

³³ Yoo siige, cäme ätrunga binamewale weene liba naacluge aareto loolo me, weene miiji nuuja bine awagrija, piba gigri loolo. ³⁴ Liba laasi nyene loolomecewe, tabe miiji niinäce mete cabu säärwäjuge, siige Acejiyame te piba weebibine lica ablaweja weeme niyarage mule name pi weeme abasecretna ngalebora. Yepä poto mule poto cidi me cane ebä umle pa jiwenipene, cane liba pa lädepene peeyeme.

12

Aceji Seemo te Kokre Yäacäranemuge Maramara Kaakesea Wawenecame

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene toraca umle äbitame, egä Aceji Seemo te ngena maramara kaakesea täápume kokre ceera. ² Weene umle gemi, egä weene liba camu Acejiyame umle cäco inajininuji, mene cäco uuje cina weebibine conocono gaabe cabu me iwadininujisi weene teebibine awejename. ³ Peei name pi weene miiji cängena ire lui gyene miiji seemo, cuta lui gyene niiya seemo. Liba Acejiyame me Seemo te biname ne yaacenanuge, tabe äblicäco iicana egä, “Yeesu, maane

† 11:20: aareto: Pui padare cabu ätrunga biname cina liba labasecretnininusi aareto loolome, teepi pui padare cabu cuta deedei läbitininusi.

nääglumege!” Cuta nuuja poto me, nuuja te äblicäco iicana egä, “Yeesu lui căme Yageyame gyene,” liba teeme cabu Aceji Seemo te lica yaanajuge.

⁴ Maramara kokre piti nemi maramara kaakesea waweneme, yepä lui Seemo te biname bine yääcäranemuge peei kokre, tabe yepä taatu gyene. ⁵ Cuta kaakesea maramara gemi, yepä Yageyame lui tääpume jaawenimusi, tabe yepä taatu gyene. ⁶ Kokre mule lui maramara gemi, yepä Acejiyame lui te umle yääcäranemuge, tabe yepä taatu gyene. ⁷ Acejiyame te biname bime yepäyepä cabu maramara gaabe ca yaaboclomäjuge, egä teeme Seemo pisi nyene teeme cabu. Siige iyeta mule, lui maramara biname cabu läpletneräjuge, teepi iyeta biname bime miiji tääpume. ⁸ Yoo, teeme Seemo te yepä ne umle yääcäruge tabe mäpu cabu ca asata gaabe ne päpäname; cuta nuuja ne ngene atwana yääcäruge tabe ämletnäreji gwidape coo mule poto cidi me umle äbitame. ⁹ Tabe cuta nuuja ne ätrunga yääcäruge poto gwidape poto cidi me egä pagege äbita; cuta nuuja ne kokre yääcäruge biname bine pita cabu ca miiji waweneneme. ¹⁰ Piiyepu nuuja ne yääcäruge kokre tabe kokre cama ciitaca mule bine wawenecame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge Acejiyame me tagepogogo mene iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe ngene ca aglime, egä nuuja biname ne lui seemo te ecanenige, nää tabe Aceji Seemo gyene coo niyarage seemo gyene; cuta nuuja ne kokre yääcäruge tabe teeme umle căco mene ca iicemame; cuta nuuja ne kokre yääcäruge pui mene ne aboclomtame.

¹¹ Iyeta ai mule bine yepä Seemo te jaawenimuge, lui te maramara kaakesea yääcäranemuge biname yepäyepä bine, tabe lipu tääpume singi ceerame.

Yepä Tääpe, Bucurage Piicwa

¹² Ätrunga ingle cina lui Keriso me tääpe gemi. Ätrunga biname cina lui maramara piicwa gemi, lui cina yepä tääpe ne jewenenisi. ¹³ Mine puu maramara biname gemi, Israela biname coo nuuja gawe biname, aletnäneji biname coo poto biname, yepä mibibine iyeta yepä Seemo ca ituge äciseja, siige mine yepä tääpe me ituge äbita. Piiyepu Acejiyame pui yepä Seemo ne ituge acitena mime yepäyepä cabu tabe lenajame.

¹⁴ Tääpe cabu yepä taatu piicwa lica gyene, yepä bucurage piicwa gemi. ¹⁵ Ernge te liba jiicuge egä, “Cane ime lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne,” peei te lica jiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame. ¹⁶ Cuta tablame te liba jiicuge egä, “Cane irecu lica gäne, peei name pi cane tääpe me piicwa lica gäne,” peei te cuta lica jiibuge tabe tääpe me piicwa lenajame. ¹⁷ Tääpe te liga iyeta irecu taatu cirege, tabe piba lipulipu ätecijana. Piiyepu tääpe te liga iyeta tablame taatu cirege, tabe piba lipulipu lengo ärmetneja. ¹⁸ Yepä Acejiyame te piicwa maramara bine icranimuji tääpe cabu, tabe lipu ituge singi. ¹⁹ Liga iyeta yepä taatu piicwa cirege, piba tääpe te lica cirege. ²⁰ Yepä pepu lica gyene. Piicwa maramara gemi, tääpe lui yepä gyene.

²¹ Peei name pi irecu te äblicäco ime ne jaji egä, “Cane singi lica gäne mäáme tääpume.” Cuta mope te äblicäco ernge bine jaji egä, “Cane singi lica gäne weeme tääpume.”

²² Cuta piiyepu tääpe te äblicäco eei piicwa căco lenaja, mine lui poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä kokre căco gemi. ²³ Piiyepu lui piicwa poto cidi me ngene jwaatwananinago, egä papa gemi, mine cängenarage ire jwaatwemusi; cuta lui piicwa bine äblicäco awabudnita, mine cängenarage yaacwabimusi. ²⁴ Yepä lui piicwa bine biname cina miiji päpäname, teepi acwaba căco yaacrajimuge. Acejiyame te tääpe ne epu jewenuji, egä mine lui piicwa tääpume lasicnanti-nago, egä papa gemi, tabe singi peei piicwa bine opo gaabe me acraname. ²⁵ Yoo siige, tääpe me maramara piicwa cina äblicäco teemeteme ägyi, yepä teepi teemeteme ire latwinusi. ²⁶ Yepä piicwa te liba mäpu cabu yaanajuge, teepi iyeta pui mäpu cabu yaacrajuge ten cama. Cuta yepä piicwa ne liba yaawepyeräjusi, teepi iyeta yepä gege teta cama.

²⁷ Yoo, weene peete nemi Keriso me tääpe; weene yepäyepä cina lui teeme yepäyepä piicwa gemi. ²⁸ Ätrunga ingle ngalebora Acejiyame te biname bine ituge maramara

kaakesea täápume acranetnäja. Tabe poto bine ätyepäneji biname me ituge acrana, poto bine ituge acrana Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine abiberäjame, poto bine kokre cama ciitaca mule bine wawenecame, poto bine kokre ituge ceera pita biname bine miiji wawenename, poto bine nuuja biname bine ätityeräjame, poto bine ituge acrana mope biname me, cuta poto bine kokre ituge ceera teepi teeme umle cäco mene ca iicemame. ²⁹ Yepä iyeta ätrunga biname cina ätyepäneji biname lica gemi, coo teepi iyeta cina Acejiyame me tagepogogo mene lica jiiicemusi, iyeta cina lica yaabiberäjimusi, ciitaca mule bine lica jaawenimusi, ³⁰ coo pita biname bine miiji lica jaawenanemusi, coo teeme umle cäco mene ca lica jiiicemusi, coo teepi iyeta cina ibibi lica gemi pui mene aboclomtame. ³¹ Yoo, weene äbitinineye kokre päpäname modamoda mule bine wawenecame. Yepä, yepä taatu gwidape pisi nyene, lui gyene baborage. Peei lui singi gyene biname bime täápume.

13

Toraca Singi Lipu Gyene

¹ Cane liba ibibi birige iicema biname bime maramara mene ca coo mename seemo bime maramara mene ca, yepä cane liba singi lica biname bime täápume, cäme mene lui epu pana birige paate ala coo gogogo ala liiyepu. ² Ngänu gyene, cane liba ibibi birige Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, piyepu cuta cäme liba umle piti nemi iyeta mule poto cidi me, piyepu cane liba umle birige iyeta ämletnäreji gwidape piyepu mule poto cidi me, cuta cäme liba ätrunga pisi nyene podo bine äyebhengame teeme puupu cabu ca, yepä cane liba singi cäco nanajuge biname bime täápume, iyeta peei mule lui papa birige. ³ Ngänu gyene cane puu iyeta cäme gwidape ceerana owecumete biname bine coo cäme tääpe ne ceera uubuderame, yepä cane liba singi lica biname bime täápume, peei mule cina nuuja miiji lica birige cäme täápume.

⁴ Toraca singi cama lui biname te mäpu cabu bojäcu yaanajuge, tabe owelaamelame gyene, ire patre lica yaagluge, lica lawepyeräjuge, mope babo me lica läbituge. ⁵ Toraca singi cama biname te cängena yaanajuge, teeme taatu miiji ne lica jäärnguge, claabe me wata lica läbituge, biname bime niiya mule bine lica yaawadimuge, yepä ngene jäätrimaluge teeme niiya mule poto cidi me. ⁶ Toraca singi lui gege lica birige walya täápume, yepä tabe gege birige toraca täápume. ⁷ Biname te liba toraca singi cama, ngänuge lipulipu teebine sabe jaawenusi, tabe yäämyemutuge. Toraca singi cama biname te teeme ätrunga ne lica yaapesaruge, tabe wälu lica birige, piyepu tabe gloose lica läbituge mäpu cabu bojäcu lenajame.

⁸ Toraca singi te iyeteta gyene. Acejiyame me tagepogogo mene iicema cina cire lapiripesi, piyepu biname bime umle cäco mene iicema cire lapiripesi, cuta umle te cire lapirepi. ⁹ Mime umle lui cängena lica gyene, piyepu mine lui Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemusi, poto bine jäätibäjemusi; ¹⁰ yepä eei te liba tädenige lui te epucäco gyene, piba iyeta lui cina epucäco lica teepi cire lapiripesi.

¹¹ Cane liba bägrä je, cane bägrä pana mene jiiicemujine piyepu ngene jotwananujine. Cane liba babo me äbitujine, cane bägrä bime mule bine ebmalimujine. ¹² Mine page Acejiyame ne jepänanenisi owowä pana, lica pajecurage, siige ingwe ca mine teebinerage cire jääpänepesi. Page cane teebine cängena umle lica, yepä piba cirege cane cängena iyeta umle äbita teeme poto cidi me, tabe lipu umle iyeta cäme poto cidi me.

¹³ Yoo siige, ai nesae cina cire yaacrajemepi, ätrunga, ngene atwanena ca oomlana piyepu singi, yepä ai bime cabu ca singi lui baborage gyene.

14

Lipu Maramara Kaakesea täápume Aceji Seemo Kokre Ceera

¹ Weene kokre äbitipeye toraca singi cama lenajame, cuta kokre äbitipeye Aceji Seemo bau ca kokre päpäname maramara kaakesea wawenname, toracarage lui Acejiyame me tagepogogo mene iicemame. ² Laati te teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, tabe biname bine lica jaajanemuge, yepä Acejiyame ne jaajanuge, ingle nuuja biname te äblicäco teeme mene ätecija. Tabe Aceji Seemo me kokre ca mene jiiicemuge ogä gwidape poto cidi me. ³ Yepä laati te Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemuge, tabe biname bine yäätityeräjimuge, kokre yäacärimuge piiyepu ngenecu plowa me jaawenimuge. ⁴ Yepä laati te liba teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, tabe teeme taatu miiji täapume jiiicemuge. Yepä laati te Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemuge, tabe ätrunga ingle ne yäätityeräjuge.

⁵ Cane singi gäne weene iyeta weeme umle cäco mene ca iicemame; yepä cane toraca singi gäne weene kokre ne acatame Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jajanenname. Laati te Acejiyame me tagepogogo mene biname bine jaajanemuge, tabe baborage gyene, ingle biname cina yäatecijemuge tabe ngena täapume jiiicemuge. Yepä laati te teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, tabe matikäli gyene, ingle biname cina lica yäatecijemuge, tabe ngena täapume jiiicemuge. Tabe ebä babo läbituge, liba biname pisi nyene peei mene ne aboclomtame naace täapume ätrunga ingle biname cina piba pui mene cabu ca ätityera ne päpäname. ⁶ Yoo, cäme ätrunga binamewale, cane cäme cabu ca etonärenine ai mule ne. Cane liba lädune peeyeme, siige mime umle cäco mene ca jiiicemune, cane piba lipulipu itityärinune weebibine? Cane licarage itityärinune, cane liba lica saawadimune Acejiyame te ngena cäme bau me saaboclomtuge cane weebibine jajanenname, coo liba lica saawadimune umle mene, coo piiyepu Acejiyame me tagepogogo mene, coo abiberäja mene.

⁷ Cuta pepu gyene, laati te liba jääcnäjuge dobidobi ne coo gogogo ne papapapa, biname cina umle lica birige, egä ngena uupera täapume jecnäjenige. ⁸ Piiyepu laati te liba moole ne däägurage cubu täapume jääcnäjuge, biname cina lica birige amacetnäja. ⁹ Cuta pepu gyene, maane liba määme umle cäco mene ca jiiicemute, biname cina lipulipu ätecija, maane ngena täapume jiiicemute. Määme mene te papa me läbituge. ¹⁰ Ai gawecewe cabu lui bucurage maramara mene gemi, yepä teepi papa lica gemi, ngene atwana cama gemi. ¹¹ Yepä laati te liba cäme umle cäco mene ca cebine najananuge, pui biname te catecewe biname pana birige cäme täapume, cane cuta piiyepu catecewe biname pana birige teeme täapume. ¹² Siige weene liba äbitininiye Aceji Seemo me kokre päpäname maramara kaakesea wawenname, weene miiji eei kaakesea täapume oräre singi, lui cina yäätityeräjimusi ätrunga biname cina kokre äbitame.

¹³ Peei name pi lui biname te teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, tabe miiji irecu ätumuta Acejiyame bau me tabe teebine kokre ceerame pui mene ne cuta aboclomtame. ¹⁴ Cane liba cäme umle cäco mene ca irecu lätumutanune, cäme seemo te cäme cabu irecu lätumutanuge, yepä cäme ngene atwana te pui mene ne lica joomluge. ¹⁵ Cane siige miiji ngena wawena? Cane singi gäne cäme seemo te cäme cabu cäme umle cäco mene ca irecu ätumuta piiyepu uupera atanga, yepä cane cuta singi gäne cämerage mene ca irecu ätumutame piiyepu uupera atangame, cane lui mene täapume umle. ¹⁶ Maane liba weeme abasecretna ngalebora Acejiyame ne yaawepyeräjute määme umle cäco mene ca, Aceji Seemo lui mene yäacäruge määme seemo ne, pui mene umle cäco biname cina lipulipu "Amen" mene iicana, ingle teepi nuuja umle lica birige, maane ngena täapume jiiicemute? ¹⁷ Maane puu miijirage yaawepyeräjute Acejiyame ne, yepä poto bine lica yäätityeräjimute.

¹⁸ Cane Acejiyame ne eso ecärenine, egä cane cäme umle cäco mene ca magerage jiiicananemune weeme iyeta cabu ca. ¹⁹ Cane puu miiji gäne ätrunga ingle me abasecretna ngalebora bucurage mene iicemame cäme umle cäco mene ca, yepä weene lica

itecijinuge, peei name pi cane singi gäne mimerage mene ca iicema. Ngänuge cane matikäli taatu jiiicemune, yepä weene liba umle, weene peei cabu ca labiberäjininuye.

²⁰ Cäme ätrunga binamewale, weene bägrä bime pana ngene gone jwaatwananinuye. Matimati bägrä cina lipu umle cäco bucurage gwidape poto cidi me, weene miiji pepu umle cäco inajipi niiya mule wawenecame, yepä weeme ngene atwanena miiji epu lenaja modamoda biname bime liiyepu. ²¹ Oogäräneji mene te apu jiiicenige egä, “Yageyame te jiiicenige:

cane idne mene biname bine cire jaawenemepene

cäme binamewale bine jajanename;

cane catecewe biname bime tage cabu ca cire jiiicemepene,

yepä teepi puu singi lica äteciame cebine.”

²² Yoo siige, biname te liba teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, peei lui cewecu gyene ätrunga cäco biname bime täapume, lica ätrunga biname bime täapume. Yepä Acejiyame me tagepogogo mene iicema lui cewecu gyene ätrunga biname bime täapume, lica ätrunga cäco biname bime täapume. ²³ Siige weeme ätrunga ingle me abasecretna ngalebora liba iyeta biname cina weeme umle cäco mene ca jiiicemusi, siige lui ätrunga biname bine lica ituge abiberäja ai mule poto cidi me coo piyepu ätrunga cäco biname, teeme poto cina liba säbäcnusi, siige yäatecijemuge weene iicema je, teepi apu jaangemuge, egä weene iyeta buduma gemi. ²⁴ Yepä weene iyeta liba Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemimuye, siige ätrunga cäco biname coo piyepu ätrunga biname te, lui nuuja umle lica gyene ai mule poto cidi me, liba tabacituge, liba yäatecijuge pui mene, tabe lasicnantuge, egä tabe niiya mule ituge waweneca. Tabe lui mene yäatecijuge teebine yaablawäjuge, ²⁵ siige teeme ngena gemi ämletnäreji, iyeta säasemuge. Tabe piba kokorare ca läapednutuge, Acejiyame ne opo gaabe yaacituge, siige teeme niiya mule bine jaawabudnitemuge, jiiicuge egä, “Toraca, Acejiyame pisi nyene weene cama.”

Irecu Ätumuta Kaakesea Miiji Cängena Wawena

²⁶ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine ngena abiberäjame ai cabu ca? Weene liba labasecretnininuye irecu ätumutame, yepä te uupera ne yaacatuge, nuuja te ibiberäjininuge, nuuja te jijinuge Acejiyame te ngena yaaboclomtuge teeme bau me, nuuja te teeme umle cäco mene ca jiiicemuge, cuta nuuja te peei mene ne yaaboclomtuge. Iyeta weene lui mule jaawenimuye, miiji weeme ätrunga ingle ne ätityera. ²⁷ Weeme abasecretna ngalebora liba pisi nyene weeme umle cäco mene ca iicema mule, neeneni coo nesae cina miiji iicema; yepä te liba läteciuge, nuuja te piba gije labacituge. Cuta nuuja te miiji aboclomäja peei mene bine. ²⁸ Yepä aboclomta biname liba lica birige, pepu biname cina miiji abasecretna ngalebora bojä agime. Teepi miiji teeme taatu täapume iicema piyepu Acejiyame täapume. ²⁹ Neeneni coo nesae biname cina miiji Acejiyame me tagepogogo mene iicema, cuta poto cina miiji atrana, egä ngena täapu myene peei mene. ³⁰ Biname te liba pisi nyene Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu, siige nuuja te liba pui padare cabu yäatecijuge Acejiyame bau ca, niinäce lui te jiiicemuge, tabe miiji äteciita padare ceerame pui nuuja ne tabe cuta iicemame. ³¹ Apu gaabe ca weene iyeta miiji gemi padare päpäname Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, siige piba iyeta biname cina labiberäjininusi, kokre läbitininusi. ³² Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname te teemämu lawecetnäruge, ³³ ingle Acejiyame tabe singi lica weene apu mule papapapa wawenetnäjame irecu ätumuta padare cabu, yepä cängenarage poode cama.

Iyeta poto ta ätrunga maramara ingle cabu luma biname cina labasecretnininusi irecu ätumutame, ³⁴ magebi cina miiji bojäcu lenaja. Peei lui miiji lica gyene teepi mene iicema, piyepu teepi gone niinäce gaabe me äbita, Israela biname bime Cotré te cuta lipu jiiicenige. ³⁵ Teepi liba singi ngena täapume umle äbitame, teepi miiji irecu ätumuta

kaake poto cidi ca teeme rooriye bine ätemleja mete cabu, ingle niiya gyene teepi irecu ätumuta padare cabu mene iicema. ³⁶ Acejiyame me mene te weeme cabu ca lica täduge, coo weeme taatu täapume lica täduge?

³⁷ Laati te liba ngene jwaatwananuge, egä tabe Acejiyame me tagepogogo mene iicema biname gyene, coo piyepu Aceji Seemo te teebine kokre yääcäranuge poto kaakesea wawename, tabe miiji umle, egä cane ngena yoogärenine, Acejiyame bau ca gyene. ³⁸ Tabe liba ai mene ne lica jäätecijuge, weene gone cuta teebine ätecija.

³⁹ Yoo, cäme ätrunga biname, weene kokre äbitipeye Acejiyame me tagepogogo mene iicemame. Yepä weene cuta gone jiihemuye, laatibi teeme umle cäco mene ca jiicemusi.

⁴⁰ Yepä weene ngena jaawenuye weeme irecu ätumuta ngalebora, miiji cängena wawena.

15

Keriso me Budre cabu ca Arpinenta

¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene cuta cääri ngene atwaname cane lui Miiji Mene itu jiijananipene weebibine, weene lui mene ne yaacatepeye piyepu weeme ätrunga te lui mene cabu kokre jeclajutenige. ² Pui Miiji Mene cabu ca weene ireclota ne jepäniniye, weene liba kokre cama joomleniye, cane lipu jiijananipene, cije weeme ätrunga te papa me läbituge.

³ Yoo, cane lui mene niinäce itu ecatujine, lui niinäce gaabe gwidape gyene, siige cane weebibine pui mene jiijananipene, egä Keriso te budre äbituji mime niiya mule täapume, Oogäräneji mene te lipu jiiicenige. ⁴ Teebine gape cabu me ecitujisi, siige nesae me lui bimu piba Acejiyame te teebine erpinantuji, Oogäräneji mene te lipu jiiicenige. ⁵ Tabe Peteru bau me niinäce aboclomtuji, puma cita ca teeme iyeta twelb bau me. ⁶ Piba tabe cuta faib hanred cerämu poto cama ätrunga biname cabu me yepä gääbu taboclomtuji. Teeme bucurage cina camu ireclota gemi, puu poto cina budre gemi. ⁷ Puma cita ca tabe cuta aboclomtuji Yakobu bau me piyepu iyeta teeme ätyepäneji biname bime bau me.

⁸ Ingwerage ca tabe cuta cäme bau me taboclomtuji, lui epu pana gäne, egä cane toracarage padare cabu lica aplimlujine. ⁹ Cane matikäli gäne iyeta poto teeme ätyepäneji biname bime cabu ca. Cuta cane miiji lica gäne teeme ätyepäneji biname ngii ne acenename, ingle cane Acejiyame me biname bine sabe itu tewenenäjemumene. ¹⁰ Yepä Acejiyame te owecu nawenuji, siige cane page age säne, cane lipu nanajinige. Tabe lui owecu nawenuji papa me lica äbituji, yepä cane mage kaakesea ituge wawena poto ätyepäneji biname bime cabu ca. Puu toraca gyene, egä cane cäme ca ai kaakesea ne lica ituge wawena, yepä Acejiyame me owecu ca ituge, lui te cäme cabu kaakesea jewenenige. ¹¹ Yoo siige, ngänu gyene laati te weebibine Miiji Mene jajanena, cane te coo poto ätyepäneji biname cina, ingle cine biname bine yepä mene jaajananemusi, siige weene peei mene ne ituge ätrunga.

Budre cabu ca Arpinenta

¹² Yoo, cine jaajananemusi, egä Keriso budre cabu ca itu arpinantuji, cije lipu pi weeme poto cina piba jiiucuye, egä budre cabu ca arpinera lica gyene. ¹³ Peei liba toraca gyene, piba Keriso budre cabu ca lica itu arpinantuji. ¹⁴ Cuta tabe liba lica itu arpinantuji, piba cime mene jajanena kaakesea papa gyene, weeme ätrunga cuta papa gemi. ¹⁵ Pui taatu lica, cuta piba cibibine nipänininisi, egä cine walya otrometnenininago Acejiyame poto cidi me, ingle cine ituge iicana, egä tabe Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji. Yepä liba toraca gyene, egä budre cabu ca arpi-nenta lica gyene, tabe piba Keriso ne lica itu erpinantuji. ¹⁶ Ingle budre cabu ca arpinenta liba lica gyene, piba Keriso ne cuta lica ituge arpinenta. ¹⁷ Piiyepu Keriso ne liba lica ituge arpinenta, piba weeme ätrunga te papa me äbitenige, siige weene camu niiya mule cabu inajininige. ¹⁸ Piba cuta budre biname lui cina Keriso ne itu jäätrungepesi, iyeteta ituge apeseräja.

¹⁹ Mine liba Keriso cabu me ngene atwana yaacranusi ai taatu ireclota täápume ätityera päpäname, lica ciige ireclota täápume, cine piba owecumete gemi iyeta biname bime cabu ca.

²⁰ Yepä toraca gyene, egä Acejiyame te Keriso ne budre cabu ca erpinantuji, siige ai te niwabininige, egä tabe cuta eei bine cire yaarpinärempi, lui cina budre ituge äbita. ²¹ Budre te lipu biname cabu ca täduji, cuta budre cabu ca arpinenta te piyepu biname cabu ca täduji. ²² Iyeta biname cina lipu Adamu miji pi budre läbitininusi, teepi pepu Keriso miji pi cuta budre cabu ca cirege arpinera. ²³ Yepä Acejiyame te iyeta biname bine teemerage padare cabu cire yaarpineräjemepi: tabe Keriso ne niinäce gaabe me itu erpinantuji, siige Keriso te liba cire tacnenutepi, Acejiyame Keriso me biname bine piba cire yaarpinärempi. ²⁴ Peei ingwe gaabe ca ai padare me ngälugaabe te ebä cire tädepi, Keriso te liba cire yaapremalemepi teeme cubuyame seemo bine piyepu teeme poto cubuyame kokre bine, siige iyeta gwidape Aceji Babe ne cire yääcärepi tabe te waadename. ²⁵ Ingle naace gyene Keriso te miiji babo biname me lenaja, ngälu Acejiyame te iyeta cubuyame bine cire yaapremalemepi, siige cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me. ²⁶ Budre lui ceräcerägääbu cubuyame gyene tabe apremelame. ²⁷ Oogäräneji mene te jiicenige egä, “Acejiyame te ituge iyeta gwidape bine acrana teeme ernge gawe me.” Yepä mine umle gemi, egä ai “iyeta gwidape” ngalebora Acejiyame lica gyene, lui te iyeta gwidape bine cire yaacranemepi Keriso me ernge gawe me. ²⁸ Siige Bägrä te liba mope biname me cire yaanajepi iyeta gwidape täápume, piba tabe cire läcärepi teemämu Acejiyame te ire atwime, siige piba Acejiyame te iyeta ire cire jaatwemepi.

²⁹ Cije lipu gyene lui biname cina niye ca äciseja ne ituge acata budre biname bime puupu cabu? Teepi ngena name pi pui mule ne itu jaawenepesi, liba budre biname bine lica cirege arpinera. ³⁰ Piyepu cuta budre cabu ca arpinera liba lica cirege, cije cine piba ngena name pi iyeta padare cabu ai kaakesea name pi mäpu cabu ninajininige. ³¹ Cäme ätrunga binamewale, peei lipu toraca gyene, egä cane mime Yageyame Yeesu Keriso me opo gaabe je babo gege gäne wemiji pi, peei cuta toraca gyene, egä cane iyeta bimu gaabegabe cabu budre mametarage cama waatnune. ³² Ngena miiji gyene cäme täápume, cane liba Epeso je larngepene biname bime cama lui cina girigale gwidape bime pana ge, cane liba lica jäätrungepene, egä ireclota pisi nyene budre me ingwe gaabe ca. Liba budre cabu ca arpinera lica cirege, piba “Mine yäärwäjemesi, yäänäjemesi, ingle ciyeciye siige mine budre.”

³³ Gone langletnäjinuye. “Niiyarage abasutanayame cina biname bime miiji mule bine sabe jaawenimusi.” ³⁴ Weene miiji täcnäripeye weemerage ngene atwanena cabu me, niiyaniya mule bine ebmaläcemepeye. Cane ai lui weeme ajiri me jiicenine, egä weeme poto cina Acejiyame umle cäco gemi.

Biname cina Lipulipu Budre cabu ca Arpinera

³⁵ Yoo, biname yepä te pama apu birige ätemla egä, “Budre cabu ca biname cina lipulipu larpinärüge, piyepu lipulipu tääpe bine teepi yaawadanemusi?” ³⁶ Maane lipulipu pepu ätemla! Maane liba kuu gije ne jaacnute, tabe ebä lica agi, tabe liba budre niinäce lica läbituge. ³⁷ Maane gijerage ne lica jaacnute, yepä kuu ne jaacnute, wiiti kuu ne coo ngena nuuja kuu ne, siige pui cabu ca gije te taaguge. ³⁸ Siige Acejiyame te kuu ne jaawenuge teemerage tääpe cama gije te agime. Cuta maramara kuu bine jaawenimuge maramara tääpe cama gije cina agime.

³⁹ Gije bime tääpe lipu maramara gemi, poto gwidape bime tääpe cuta pepu maramara gemi. Biname bime tääpe mara gyene, glunubora otnetneja gwidape bime tääpe mara gyene, niye bora cibi bime tääpe mara gyene, ele bime tääpe mara gyene.

⁴⁰ Piyepu lui cina cabucewe je icrajenemige, teeme tääpe lui mara gyene, cuta gawecewe cabu lui cina icrajenemige, teeme tääpe mara gyene. Cabu tääpe me jamyacu mara gyene, gawe tääpe me jamyacu mara gyene. ⁴¹ Cuta dume cabu je lui gwidape teepi

maramara gemi: bimu me apaclyera mara gyene, mabye me mara gyene, wale bime mara gyene. Cuta wale cina lica gemi yepä apaclyera cama, poto cina babo apaclyera cama, poto cina matikäli apaclyera cama gemi.

⁴² Apu cirege, biname cina liba budre cabu ca arpinera. Biname ne liba yaacitusi, teeme tääpe te locwäwuge; yepä tabe lui tääpe cama cirege arpinenta, budre cäco tääpe cirege. ⁴³ Liba yaacitusi, niyarage piyepu kokre cäco; liba larpinantuge, miijirage piyepu kokre cama. ⁴⁴ Liba yaacitusi, peei lui gawe me tääpe gyene, liba larpinantuge, seemo me tääpe cirege. Gawe me tääpe lipu pisi nyene, cuta pipu ge seemo me tääpe pisi nyene. ⁴⁵ Apu oogäräneji gyene egä, “Acejiyame te niinäce Adamu ne gawe ca jewenuji, buuwemope ecäruji, siige tabe ireclota ge.” Yepä Keriso lui ingwe ca Adamu gyene, tabe seemo gyene, lui te gwidape bine ireclota yäcäranemuge. ⁴⁶ Yepä, seemo me tääpe lui niinäce tääpe lica birige, yepä ai gawe me tääpe niinäce birige, siige piba seemo me tääpe ingwe ca birige. ⁴⁷ Niinäce Adamu ne Acejiyame te gawe ca jewenuji, siige tabe gawecewe cabu ca gyene, ingwe ca Adamu lui cabucewe ca gyene. ⁴⁸ Ai gawe cabu lui biname cina icrajnige, teepi gawe ca wawenäneji biname pana gemi, yepä laatibi cirege otni cabucewe me, teepi puma pui biname pana cirege äbita, cabucewe ca lui te täduji. ⁴⁹ Yoo, page mine gawe ca awenäneji biname pana gemi, yepä mine cire läbitipago teeme pana me, cabucewe ca lui te täduji.

⁵⁰ Cäme ätrunga binamewale, cane naace tääpume jicemenine, egä page mine lui tääpe bine ewadanemenisi, teepi äblicäco otni Acejiyame me puupu cabu me; watawata gwidape äblicäco iyeteta lenaja.

⁵¹⁻⁵² Iteciijenege, cane ogä mene jijenininine: mine iyeta budre lica cirege äbita, liba ceräcerägäabu moole te cire saangenepi, yepä mine watawata taaturage mara me cire läbitipago, epu pana biname te lipu teeme irecu ne watawata taaturage lätumuge. Yoo, pui moole te liba ala cire saangenepi, budre biname cina cire tarpinäripesi, siige ingwe ca budre lica cire läbitipesi. Yepä mine lui cina camu ireclota gemi, mine kirece tääpe ne cire yaacatepesi. ⁵³ Ai tääpe lui watawata piyepu budre myene, miiji atepplingta budre cäco tääpe me, lui te iyeteta gyene. ⁵⁴ Siige ai mule te liba cire läpletnutepi, watawata tääpe te liba cire lateplingtepi budre cäco tääpe me, piba ai Oogäräneji mene te ibibi cire läbitepi egä, “Budre iigareceji gyene; tabe uutrutäneji gyene.”

⁵⁵ “Budre, mäame kokre siige bapirige; mäame biigu iyeta siige bämlige!”

⁵⁶ Yoo, lui biigu te jaawenuge biname ne budre me, pui lui niiya mule gyene; piyepu niiya mule te teeme kokre ne yaacatuge Cotre cabu ca biname bine mäpu ceerame, inge Cotre te jaawabuge, egä biname te niiya mule ne bii becnige. ⁵⁷ Yepä mine miiji Acejiyame ne eso ceera, lui te niweninunge uutrutame mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea miiji pi.

⁵⁸ Yoo, cäme miijirage ätrunga binamewale, weene kokre cama jiclajutipi. Weene gloose cäco kaakesea jewenepeye Yageyame tääpume, inge weene umle gemi, egä weene ngena kaakesea jaawenuye teeme tääpume, papa me lica läbituge.

16

Rarekaake Ootona Ätrunga Biname bime tääpume

¹ Yoo, cane jijenininine, weene lui soogärepeye rarekaake ootona tääpume ätrunga biname bime tääpume Yuudea gawe ngalebora. Weene epu jewenepeye, cane Galatiya gawe cabu lui ätrunga inge bine lipu jaajemepene. ² Iyeta Sande gaabegabe weeme yepäyepä cina miiji rarekaake äyebenga weene luma ngälu ibibi gemi ceerame, siige ingwe ca piba weene nuuja singi lica rarekaake ootoname, cane liba pa lädepene peeyeme. ³ Cane liba pa latyaramtepene, cane leta cama piba pa jäätyepemepene biname

bine, weene lui bine tejäcrimumeye, weeme owecu gwidape ne acaname Yerusalema me. ⁴ Cuta cane liba pa jääpänepene, egä miiji gyene cane teta cama otnime, cane pa lädepene.

Paulo Gläämu Jecijige

⁵ Cane apu gläämu nacijige, egä cane weebibine ebä pa pidäripene, cane liba niinäce Makedoniya probins cabu ta pa lädepene, ingle cane ngene jotwananenine Makedoniya probins cabu ta otnime. ⁶ Cane weene cama pa nanajepi seeji lecaleca padare, pama iyeta gäbu padare. Siige piba weene cebine pa näitivityärepeye cäme otni täápume, cane liba liiyeme pa lädepene. ⁷ Cane singi lica gäne weebibine watatarage äsuplengtame. Cäme singi apu gyene, egä cane lecaleca padare weene cama lenajame, liba Yageyame singi gyene.

⁸ Cane Epeso je pa nanajepi ngälu Pentikos bimu ne oomla-name, ⁹ ingle gaabe iitneji gyene cane Epeso babo cewe je miijirage kaakesea wawename, puu bucurage biname cina cuta cebine näciseräjenisi.

¹⁰ Timoti liba otni je peeyeme, weene miiji teebine awabla, cängengarage ire atwi, ingle tabe Yageyame me kaakesea jewenenige cane liiyepu. ¹¹ Weene gone teebine ägyi pana jaawenuye, yepä weene teebine itityärepeye poode cama tabe otnime, siige tabe piba pa tacnenuyepi cäme bau me. Cane teebine jewagrijenine poto ätrunga biname cama.

¹² Cuta mime biname Apolo, cane teebine jaajananune tabe poto ätrunga biname cama weebibine ädärume, yepä cäro tabe camu gyene cängena ngene atwanena, egä tabe ai padare cabu pa lädepi. Yepä tabe liba miiji padare ne pa jääpänepi, tabe piba pa lädepi.

Ceräcerägäabu Mene

¹³ Weene ireire inajipi, piyepu kokre cama imyemutipi ätrunga cabu. Weene miiji wälu cäco piyepu kokre. ¹⁴ Weene iyeta mule bine owecu cama jewenemepeye.

¹⁵ Weene umle gemi Setepanus piyepu teeme ingle biname; teepi lui niinäce biname gemi ätrunga acitame Yeesu Keriso cabu me Akaya probins ngalebora. Teepi teemeteme läcäripesi Acejiyame me binamewale bime täápume kaakesea wawename. Cäme ätrunga binamewale, peei name pi cane jijenininine, ¹⁶ weene miiji apu biname bine ätecija, cuta laatibi teta cama kaakesea jeweninisi.

¹⁷ Cane gege gäne Setepanus, Portunatus, Akaikus, teeme otni name pi, ingle teepi ituge wawena cäme täápume, weene ngena ne äblicäco ge wawena. ¹⁸ Teepi cebine ngenecu plowa me ituge wawena, weebibine lipu ngenecu plowa me itu jiwenipesi, peei name pi weene miiji apu biname bine opo gaabe me acrana.

¹⁹ Asiya probins ngalebora ätrunga ingle cina weebibine jiwablininisi. Piyepu Akwila naabi Prisila piyepu teeme mete cabu lui ätrunga biname cina labasecretnuge, teepi cuta weebibine jiwablininisi Yageyame me ngii cabu. ²⁰ Cuta ama lui ätrunga biname cina, teepi jiwablininisi weebibine. Weene peema weemeweme ajecletnäjipeye ätrunga biname bime mule liiyepu.

²¹ Cane lui mene aga biiri jiicemine, nuuja biname te yoogärimige cäme täápume. Yepä canerage te ama yoogärinine egä: Cane Paulo te weebibine jiwablininine.

²² Laati te Yageyame täápume singi lica, tabe niiya puupu ne pa jääpänepi. “Maranata” – Mime Yageyame, maane tädi!

²³ Yageyame Yeesu me miiji te lenajame weeme cabu.

²⁴ Cäme singi pisi nyene weeme täápume. Yeesu Keriso me miiji pi mine iyeta yepä gemi. Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA KORINITO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne, Acejiyame te lui ne najuji ai kaakesea tääpume. Cane piyepu mine cama yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago Korinito babo cewe ätrunga ingle cabu me piyepu Akaya probins ngalebora iyeta Acejiyame me binamewale bime bau me. ² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Acejiyame ne Eso Ecäriige

³ Mine eso yäcäresi Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe ne. Tabe babo owecuyame Babe gyene piyepu Acejiyame, lui cabu ca iyeta ätityera cina totneninisi! ⁴ Tabe nitityeräjininuge iyeta mäpu cabu, siige pui ätityera ca, mine lui ne teeme bau ca jepäninisi, mine miiji gemi poto bine ätityera, laatibi maramara mäpu bine jääpänanemusi. ⁵ Keriso lipu mäpu cabu senajenäjumi, mine cuta pepu mäpu cabu ninajininige; Keriso ne lipu Acejiyame te itityäruji, tabe cuta mibibine Keriso cabu ca nitityeräjininige. ⁶ Cine liba mäpu cabu ninajininuge, peei lui weene Korinito biname bime miiji tääpume piyepu weeme seemo ireclota ne kokre me wawename; piyepu cine liba ätityera ne jääpänusi, weene cuta peei yepä ätityera ne jääpänuye, siige weene kokre läbitininuye epu mäpu cabu ämyemutaname, cine lipu mäpu cabu ninajininige. ⁷ Peei name pi cine wälu lica gemi weeme tääpume; cine umle gemi, egä weene lipu cime pana inajininige mäpu cabu, Acejiyame te weebibine pa itityeräjipi epu, tabe lipu nitityeräjininige cibibine.

⁸ Cime ätrunga binamewale, cine singi lica gemi weene umle cäco lenajame, cine lipu mäpu bine jääpänanemepesi Asiya probins ngalebora. Teepi epu babo niyarage ge, egä cine apu ningipi egä, “Siige ai cime ngälugaabe gyene.” ⁹ Cine lasicnanti-pago, egä cine budre cabu ca äblicäco uucratna. Yepä ai mäpu te naace tääpume läbitepi cibibine abiberäjame, egä cine cime cabu gone ngene atwana yaacranimusi yepä Acejiyame taatu cabu me, lui te biname bine budre cabu ca birige arpinera. ¹⁰ Yoo, tabe cibibine pepu budre mäpu cabu ca itu nisechräripi, cuta tabe pagege äsecrera. Cine teeme cabu me cime ngene atwana ituge acrana, egä tabe cuta ciige cirege äsecrera, ¹¹ weene liba weeme irecu ätumuta ca cibibine nitityeräjininuye. Yoo siige bucurage biname cina pa irecu lätumutanipesi Acejiyame bau me cime tääpume, Acejiyame te teeme irecu ätumuta daremu pa jaawecnistemepi, siige cibibine miiji pa niwenipi. Piba bucurage cina Acejiyame ne eso pa yäcäranepesi, egä cine ätityera ne ituge päpäna.

Paulo me Mene Teeme Otni Gläamu poto cidi me

¹² Cine ai tääpume gege gemi, egä cine ngene ca eglenisi, egä cine iyeta padare cängenarage ninajininuge iyeta biname cama, toracarage lui weene Korinito biname cama. Cine Acejiyame miji conocäco mule cama piyepu Acejiyame miji yepä taatu ngene atwana cama ituge lenaja. Cimerage umle te cibibine lica ituge awecetnära, yepä Acejiyame me owecu te niwecetnärininuge cibibine. ¹³⁻¹⁴ Cine lui leta bine yoogärimusi weeme bau me, mäpu lica gemi acnemame piyepu opo awatname. Yepä ai padare cabu weene cängena umle lica bäbitininiye iyeta cime poto cidi me, yepä cane ngene atwana icraninine weeme cabu me, egä weene ingwe ca cängena umle päbitipeye iyeta cime poto cidi me. Siige mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu weene epu gege cire inajipi cime tääpume cine liyepu weeme tääpume.

¹⁵ Yoo, căme toraca ätrunga puga ge ai poto cidi me, siige cane niinäce gläämu nacijepi peeyeme Korinito cewe me otnime weebibine ängrärame weene piba neeneni gääbu gege äbitame. ¹⁶ Cane naace me jiicenine, egä cane gläämu nacijepi weebibine neeneni gääbu ängrärame: niinäce ängrärame Makedoniya me liba pa pa lädepene, cuta cääri ängrärame puma cita ca liba pa tacnepene naace täapume cane piba weeme bau ca ätityera ne päpäname căme Yuudea me otni täapume. ¹⁷ Cane acinacina biname lica ge, cane liba căme gläämu ne mara me jaawenepene. Cane epu biname lica gäne, lui te papa gläämu jaacijuge, lui te mene taatu jiicuge yepä wawename lica. ¹⁸ Acejiyame te lipu toraca mene jiicuge, căme mene cuta toraca ge, weeme bau me otni poto cidi me liba jijipene. ¹⁹ Yeesu Keriso Acejiyame me Bägrä, lui poto cidi me Siila, Timoti piyepu cane mene jijaneninago, tabe lica gyene epu biname liiyepu, lui te jiicuge, yepä lica jaawenuge. Tabe acinacina biname lica gyene. ²⁰ Teeme cabu ca Acejiyame me iyeta mene cina toraca me läbitininusi. Peei name pi mine teeme ngii cabu 'Amen' mene jiicusi, mine liba Acejiyame ne yaawepyeräjusi. ²¹ Weene Korinito cewe ätrunga biname piyepu cine, Acejiyame te gigri niweninuge mine kokre cama aclajutame Keriso bau. Tabe mibibine mara me itu niwenipi teeme kaakesea wawename. ²² Tabe cuta teeme cewecu ne itu yaacitanepi mime cabu me awabame, egä tabe mime Yageyame gyene, piyepu Aceji Seemo itu nicäripi klaje wawename, egä mine cirege päpäna iyeta, teeme ngena piti nemi mime täapume.

²³ Acejiyame lui te umle gyene cane, tabe naitnenige, egä cane pui name pi otni căco läbitemene peeyeme Korinito me, ingle cane singi lica ge weebibine ngenecu mäpu me wawename. ²⁴ Cine lica äbitininago weebibine jajanenname, egä weene ngena ätrungame, ingle cine umle gemi, egä weene ätrunga cabu kokre gemi. Eewe, pätä cine singi gemi weene cama kaakesea wawename weeme miiji täapume.

2

¹ Yoo, peei name pi cane otni căco läbitemene peeyemopo Korinito cewe me, ingle cane liga cire lädejine, cane cuta cääri ngenecu mäpu me cire jiweninejine weebibine. ² Ingle naace gyene, cane liba ngenecu mäpu me wawena je weebibine, piba laati te cebine gege me pa nawenepi, ingle weene iyeta ngenecu mäpu gemi. ³ Yoo, cane naace name pi peei leta yoogärepene, ingle cane singi lica ge weebibine ängrärame. Ingle naace popi pui padare cabu cane liga cire lädejine, cane ngenecu mäpu cire jääpänejine wemiji pi. Cuta weene peete nemi pui biname, lui cina cebine gege me nawenuye! Cuta cane toraca umle gäne, egä cane liba gege birige, weene iyeta cuta piyepu gege birige. ⁴ Yoo, cane peei leta ne mage ngenecu mäpu piyepu ele mäcu cama yoogärepene. Cane naace name pi lica yoogärepene, egä weebibine ngenecu mäpu me wawename, yepä weebibine umle wawename egä căme singi lipu baborage gyene weeme täapume.

Paulo Singi Gyene Ngene Ätrimelame Yepä Biname me Niiya Mule ne

⁵ Lui biname te weeme sobe cabu niiya mule ne itu jaawenepi, tabe cebine ngenecu mäpu me lica nawenepi yepä weebibine — yoo weeme poto bine. Cane singi lica teebine lipu wawename, ⁶ naace popi ibibi gyene, weene lui teebine seblawäjumeye piyepu daremu secärumeye. ⁷ Page weene siige ngene jitrimalinege teeme niiya mule, ngenecu kokre me jweneye, cije tabe ngenecu mäpu name pi niiya ne jääpänuge. ⁸ Peei name pi cane jijenininine weene teebine umle wawename, egä weene singi gemi teeme täapume. ⁹ Cane peei leta ne naace täapume yoogärepene weebibine apicetnärume. Cane singi umle äbitame, egä weene iyeta mule cabu căme mene ibi naaclenige coo lica. ¹⁰ Weene liba ngene jitrimalinuge biname me niiya mule, cane cuta pipu ngene nätrimaluge. Ingle cane singi gäne weeme täapume, peei name pi cane Keriso me opo gaabe je ngene ituge ätrimela niiya mule poto cidi me, liba toraca gyene egä niiya mule pisi nyene, cane lui

poto cidi me miiji ngene ätrimelame. ¹¹ Cane ai ne naace tääpume jaawenune, egä Satani te piba äblicäco mibibine oomlana, ingle mine umle gemi, teeme gläämu lipu gemi.

Paulo Mage Ngenecu Mäpu Yaanajepi Trooasi je

¹² Cane liba Trooasi me latyaramtepene Keriso poto cidi me Miiji Mene jajanename, cane jääpänepene, egä Yageyame te gaabe ne ituge iitnana cane puma kaakesea wawenname. ¹³ Yepä cäme babo ngenecu mäpu puga ge, ingle cane mime biname Taitus ne lica jääpänepene puma. Peei name pi cane pui cewe ne yaabma-lepene, siige Makedoniya me lädepene.

Keriso te Niwenininige Mine Uutrutame

¹⁴ Yepä mine miiji Acejiyame ne eso ceerame! Ingle naace gyene, mine liba Keriso cama yepä gemi, Acejiyame te lipu jewenuji Keriso ne uutrutame teeme cubuyame bime cabu ca, tabe cuta cine ätyepäneji biname bine niwenininuge Keriso cama gigri uutrutame. Acejiyame te niwenininuge cine iyeta poto ta biname bine mene jajanename Keriso poto cidi me. Pui mene lui miiji lengo pana gyene, lui te cewe ne iyeta yaacwabuge. ¹⁵ Cine miiji lengo gwidape pana gemi, Keriso lui ne juubudärüge Acejiyame ne iiwärejame, ingle cime cabu ca Miiji Mene te Keriso poto cidi me otnenige iyeta biname bime cabu me; eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta ireclota ne päpäna, cuta eei bime cabu me, lui cina cirege iyeteta budre ne päpäna. ¹⁶ Apesareji biname bime tääpume Keriso poto cidi me mene lui budre lengo cama birige, yepä lui bine niiya cabu ca ituge äsecrera, teeme tääpume ireclota lengo cama birige. Nää, baa laasi nyene ibibi ai kaakesea wawenname? ¹⁷ Cine eei bucurage biname bime pana lica gemi, lui cina toraca ngenecu cama ai kaakesea ne lica jaawenusi. Teepi Miiji Mene yaacenanusi rarekaake päpäna taatu name pi. Yepä cine toraca gemi, toraca ngenecu cama ai kaakesea ne jewenenisi; cine Miiji Mene jaajananemusi Acejiyame me awecetnära ngalebora. Tabe te cibibine nityepipi, siige cine Keriso me kaakesea bägrä gemi.

3

Acejiyame Lui Kirece Jajeji Mene ne Secituji

¹ Cane ngena bii byoogärine, naace tääpume lica gyene, egä cine cääri cimämu awepy-eräjininago, poto cina lipu iicana mage. Cine poto biname bime pana lica gemi; cine nuuja singi lica gemi leta tääpume cibibine weeme bau me awabudnitame, egä cine toraca Keriso me mename biname gemi. Cine cuta nuuja singi lica gemi weene te leta oogärime cibibine aitname nuuja biname bime bau me. ² Weene peete nemi leta cibibine aitnejame, lui cime ngenecu cabu oogäräneji gemi iyeta biname cina acnemame, umle äbitame. ³ Weene lui leta pana gemi, Keriso lui soogärumi cime kaakesea ca. Ai lui epu pana leta lica gyene, lui bine yoogärimusi ingki ca peba cabu, yepä epu pana gyene, egä Keriso te yoogäremepi biname bime ngenecu cabu me Ireclota Acejiyame me Seemo ca.

⁴ Cine apu jicenis, ingle cime ätrunga pisi nyene Acejiyame cabu weeme poto cidi me, Keriso lui ätrunga ituge ceera cibibine. ⁵ Cime cabu nuuja gwidape lica gyene cibibine lui te niwenininuge jajime, egä cine ibibi gemi ai kaakesea wawenname. Eewe, cime lui umle pisi nyene, Acejiyame bau ca gyene. ⁶ Pui lui tabe sine, lui te ibibi niwenimi cine kirece jajeji mene ne acenename, Acejiyame te lui mene ituge ceera biname bine niiya cabu ca äsecrera. Ai kirece gaabe me ingle lui oogäräneji cotre lica gyene yepä Aceji Seemo gyene, ingle oogäräneji cotre lui budre ne saacanuge, yepä Aceji Seemo te ireclota ne saacanuge.

⁷ Cotre lui kula cabu oogäräneji gyene, piiyepu lui padare cabu ceereji ge, Acejiyame me babo apacljera te puga taboclomtuji. Pui apacljera te Moose me opo cabu ca sepaclyäruji. Tabe puu äyebtingtenuji, yepä epu kokre ge, egä Israela biname cina äblicäco

Moose bau me ire acita. Siige cotre lui te budre ne saacanuge, apu apacllyera cama liba taboclomtuji, ⁸ piba lipu baborage apacllyera cama birige, Aceji Seemo te liba kaakesea jaawenuge biname bime cabu. ⁹ Cotre mene, lui te biname bine jaatranimuge teeme niiya mule cabu, liba apacllyera cama ge, piba lipu baborage apacllyera cama gyene pui Miiji Mene, lui te ireclota ne saacanuge. ¹⁰ Page padare me baborage apacllyera te itucärenige pui sasa padare me apacllyera ne. ¹¹ Acejiyame te lui sasa mene ecäruji watata mene gyene, yepä apacllyera cama ge, piba lipu baborage apacllyera cama gyene, tabe lui kirece mene ne ecituji, lui te iyeteta mene gyene.

¹² Ingle ai kirece mene me apacllyera lui baborage gyene, peei name pi cine wälu cäco gemi. ¹³ Cine Moose pana lica gemi, lui te teeme opo ne icwabuji naace täapume Israela biname cina piba lica päpäna pui apacllyera te äyeblyngta teeme cabu ca. ¹⁴ Pui padare cabu Israela biname bime mopemuli armeji ge; cuta ai taje pepu gyene, teeme mopemuli acwabäneji gemi, teepi liba yaacne-musi sasa cotre bine. Yepä Keriso te miiji gyene peei acwabäneji ne äyeblyngtame. ¹⁵ Cuta page teepi liba yaacnemusi Moose me cotre bine, teeme mopemuli acwabäneji gemi; ¹⁶ yepä ebä läyeblyngtuge biname te liba latatrongtuge Yageyame bau me. ¹⁷ Yoo, Yageyame lui Seemo gyene. Siige laati cabu pisi nyene Yageyame me Seemo, tabe kälyä gyene sasa cotre cabu ca, niiya mule cabu ca piyepu budre cabu ca. ¹⁸ Mime opo lui acwabäneji lica gemi, peei name pi mine Acejiyame me apacllyera ne jääpänusi. Siige mine iyeta Yageyame me apacllyera ne opo acwaba cäco epacliyärenisi; cuta pui yepä apacllyera lui te tädenige Yageyame bau ca lui te Seemo gyene, tabe te niwenininuge teeme pana me, siige mime cabu baborage me äbitenige teeme apacllyera te.

4

Biname Lui Kokre cäco, Acejiyame Lui Kokre

¹ Peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago, ingle cine umle gemi, egä Acejiyame te teeme miiji name pi nicärininuji ai kaakesea cine wawename. ² Lui ajiri mule bine ogä jaawenimusi, cine peei mule kaake ca ituge äcelyera; siige cine biname bine lica yaangletnäjemusi, piyepu cine Acejiyame me Mene ne mara me lica jaawenusi. Acejiyame me opo gaabe je cine pajecurage piyepu toracarage jicemusi Miiji Mene. Cine ai ne naace name pi jaawenusi, cine singi gemi biname cina miijirage asicnentame cime poto cidi me. ³ Cine lui mene jicemusi poto biname bime täapume mäpurage umle äbitame, yepä eei biname bime täapume taatu mäpurage ge, lui cina apesareji gemi. ⁴ Teepi Miiji Mene ne lica jäätrungusi, ingle Satani lui te ai gawecewe ne ecanenige, tabe te teeme irecu bine itu yaacwabemepi. Teepi äblicäco päpäna, lui apacllyera te sepaclyärenige cime mene cabu ca, lui mene te jicenige Keriso me apacllyera poto cidi me. Pui apacllyera lui Acejiyame me apacllyera pana gyene. ⁵ Cine cime poto cidi me lica jijanenenininago, yepä cine jijanenenininago, egä Keriso Yeesu lui Yageyame sine piyepu cine weeme täapume kaakesea jewenenisi temiji pi. ⁶ Acejiyame lui te jicuji egä, “Krokeciye cabu me apacllyera te saapacliyärege,” tabe cuta jewenenige teeme apacllyera ne mime cabu me apacllyerame. Ai apacllyera te Keriso cabu ca sepaclyärenige, siige umle niwenininige, egä Acejiyame te lipu miijirage gyene piyepu kokrerage gyene.

⁷ Cine lui bime cabu ai baborage seemo ireclota gwidape te yaanajuge, cine papa gemi, epu gemi gawe ca wawenäneji disi liyepu naace täapume awabame, egä iyeta kokre lui Acejiyame myene, cime lica gyene. ⁸ Cine mäpu cama opopa yaayanusi, yepä teepi äblicäco cibibine ämungeja. Cine poto padare cabu toracarage umle lica gemi egä ngena wawename, yepä cine ngenecu onya lica läbitininago. ⁹ Biname cina cibibine sabe niwenininusi, yepä Acejiyame te lica nibmalininuge. Cibibine gawe me niyärininusi, yepä budre tama lica niglecininusi. ¹⁰ Iyeta padare cabu cine wälu birige budre päpäname Yeesu liyepu, yepä cine lipu camu ireclota gemi, peei te jewabudnitenige,

egä Yeesu cuta ireclota gyene. ¹¹ Yoo, iyeta padare cime ireclota ngalebora cine wälu birige budre päpäname Yeesu name pi, yepä cime ai gawe ireclota tääpe cina lipu camu ireclota cama gemi, peei te jewabudnitenige, egä Yeesu cuta ireclota gyene. ¹² Pipu pi cine ätyepäneji biname cina iyeta padare cabu birige budre mäpu päpänena, siige peei name pi Acejiyame me ireclota te weeme seemo cabu kaakesea jaawenuge.

¹³ Oogäräneji mene te jüicenige egä, “Cane Acejiyame ne jitru-ngenine, peei name pi cane mene jüicemune.” Cine cuta peei yepä ätrunga cama Acejiyame ne jäätrungusi, siige peei name pi Miiji Mene jüicemusi. ¹⁴ Cine umle gemi, egä Acejiyame te Yageyame Yeesu ne budre cabu ca itu erpinantuji, cine cuta umle gemi, egä tabe mibibine pipu cirege budre cabu ca cuta arpinera. Siige tabe te cine piyepu weene yepä cire niwadipi Yeesu bau me. ¹⁵ Yoo, iyeta ai cina weeme miiji tääpume läbitininusi. Piyepu Acejiyame liba teeme owecu name pi bucurage biname bine yääsecereräjimuge nüya cabu ca, siige bucurage cina teebine eso yääcärusi teeme jamyacu apaclyera ne awepyeräjame.

Keriso me Binamewale cina Ätrunga cama Icrainige

¹⁶ PEEI name pi cine ngenecu onya lica äbita. Cine puu kokre te nigletnäjenige, yepä cime seemo cina kirece kokre jepänanenisi bimu gaabegabe. ¹⁷ Cine lui mäpu cabu ninajininuge, pui lui baborage padare lica birige, piyepu pui mäpu lui matikolä gwene. Tabe cire saacanepi baborage gwidape ne cime tääpume, lui te iyeteta gyene. Pui lui Acejiyame me jamyacu apaclyera gyene. ¹⁸ Cine eei tääpume ire lica gemi, lui bine jääpänimusi, yepä päpäna cäco tääpu memi cine ire, ingle lui bine jääpänimusi, watawata gemi, lui cina päpäna cäco, iyeteta gemi.

5

¹ Yoo, mine umle gemi, egä mime ai gawetääpe, mine lui cama page ninajininige, liba cire lapesarepi, Acejiyame te kirece tääpe cire nicäripi cabucewe je mine pui cama lenajame. Tabe pui tääpe ne teemämu ituge amacetnäja piyepu pui tääpe lui iyeteta gyene. ² Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine gege lica gemi, ingle mine babo singi gemi cabutääpe ne acatame. ³ Mine singi pui kirece tääpe ne acatame, siige piba mine tääpe cäco lica cirege budre biname liiyepu. ⁴ Mine liba ai gawetääpe cama ninajininige, mine ngenecu mäpu cama piyepu ala cama. Ai lui naace name pi lica gyene, egä mine singi gemi gawetääpe ne abmalame, yepä mine singi gemi watawatarage cabutääpe mime cabu me acitame, piba mine budre lica cirege, yepä iyeteta ireclota te mime ai gawetääpe ne mara me cire jaawenepi. ⁵ Acejiyame te apu mule tääpume mibibine ituge amacetnäja. Tabe nicäripi teeme Seemo cewecu tääpume, egä tabe pipu cirege mibibine wawena.

⁶ Siige peei name pi cine ngenecu onya lica äbitininago piyepu cine umle gemi, egä ai ireclota cabu mime mete lui ai gawetääpe gemi; nuuja ireclota cabu mime mete lui Yeesu Keriso cama cirege. ⁷ Mine ai ireclota cabu ätrunga ca joomlemusi Acejiyame ngena tääpume ituge jaji wawename, ngänu gyene mine päpäna lica. ⁸ Mine siige wälu lica gemi, piyepu mime singi pisi nyene ai gawetääpe ne abmalame piba otnime Yageyame cama lenajame. ⁹ Yepä mime toracarage singi naace gyene teebine ngenecu miiji me wawename, ngänu gyene mine ama ai gawetääpe cama ninajininuge, coo ten cama kirece ireclota cabu je. ¹⁰ Ingle naace gyene, mine miiji iyeta cirege mime atrana biname Yeesu Keriso me opo gaabe je aclajuta. Tabe te cire nitranipi, siige miiji coo nüya daremu cire nicäranipi eei mule ibi, mine lui ituge waweneca ai gawe ireclota ngalebora.

Poode Mene

¹¹ Cine wälu gemi, ingle cine umle gemi, egä Keriso te mibibine iyeta cirege atrana. PEEI name pi cine biname bine owe yääswemusi teepi ätrungame, egä cine toraca piyepu yepä gene atwana cama biname gemi. Acejiyame te umle gyene iyeta cäme poto cidi

me, cuta piyepu cane ngene atwana icranininine weeme cabu me, egä weene cuta pepu umle äbitame iyeta cäme poto cidi me. ¹² Weene apu gone jingnuge, egä cine cääri äbitininago cimämu aitnejame, egä cine miiji biname gemi. Eewe, cine pätä pui name pi jicenis, ingle cine singi gemi weebibine ingle ceerame weene gege äbitame cimiji pi. Siige weene piba umle birige, lipu mene awecnistame pui biname bine, lui cina gege me läbitininusi biname bime papa awepyeräja mule name pi lica teeme ngenecu borarage mule name pi. ¹³ Nää cane toraca buduma gäne, biname cina lipu jicenis? Yoo, cane liba buduma gäne, peei lui Acejiyame name pi. Yepä toraca gyene, egä cane miiji ngene atwana cama gäne, siige peei lui weeme miiji täapume. ¹⁴ Cine apu läbitininago, ingle Keriso me singi te cibibine niwadininuge. Tabe iyeta biname bime täapume budre äbituji, siige cine toraca jitrungenisi, egä ai yepä biname lipu budre iyeta biname bime täapume, peei te jewabudnitenige, egä teepi iyeta teta cama budre ituge äbita teeme sasa ireclota cabu ca. ¹⁵ Keriso te iyeta biname bime täapume budre äbituji naace täapume, egä laati te kirece ireclota cama yaanajuge, tabe gone teeme miiji ne jäärnguge, yepä tabe miiji Keriso täapume lenaja. Ingle naace gyene, Keriso temiji pi budre äbituji, siige arpinantuji.

¹⁶ Cine liba ätrunga biname me äbitininujago, cine biname bine lica jaatranimusi ai gawe mule cabu. Toraca gyene, egä padare puga ge, cine liba Keriso ne jitrantujisi ai gawe mule biname cina lipu jaatranusi, yepä page cine siige lica jenenenisi peei ne. ¹⁷ Laati te liba Keriso cama yepä me läbituge, tabe siige kirece biname gyene. Teeme sasa ireclota ne yaabmaluge, siige kirece ne yaacatuge. ¹⁸ Ai mule lui Acejiyame bau ca gyene, lui te Yeesu Keriso miiji pi gäbu äbituji mime täapume, tabe lui bime täapume claabe ge niinäce. Siige tabe kaakesea mibibine ituge ceera mine iyeta biname bine teeme binamewale me wawename. ¹⁹ Cane naace me jicenine, egä Keriso me kaakesea name pi Acejiyame te äbitenige iyeta biname bine teeme binamewale täapume wawename. Tabe teeme niija mule bine lica yaawadimuge, cuta tabe cine ätyepäneji biname bine mene ituge ceera cine iyeta biname bine jajanename, egä tabe singi teebibine teeme binamewale me wawename.

²⁰ Cine siige Keriso me mename biname gemi. Cine te puu jicemusi, yepä Acejiyame te cime cabu ca jijaneninuge. Cine Keriso me puupu ne becatisi, weebibine jijenininago, egä weene Acejiyame ne padare ecäreye tabe weebibine waadename teeme bau me. ²¹ Keriso lui conocäco gyene, yepä mime name pi Acejiyame te teebine epu pana jenuuji, egä tabe lui niija mule biname gyene. Siige mine liba Yeesu cama yepä läbitininago, mine conocäco läbitininago Acejiyame me opo gaabe je.

6

¹ Cine Acejiyame cama gigri kaakesea jaawenanusi, siige cine jijenininago, egä Acejiyame lui owecu ne itu yaaboclomtepi weeme bau me, papa gone yaasacluye.

² Naace, Acejiyame te ituge iicana egä,

“Cane jitecijipene weebibine,

padare liba tädepi cane weebibine ätityerame.

Cane itityäripene,

padare liba tädepi cane weebibine niija cabu ca äsecerame.”

Itecijinege, page padare gyene Acejiyame te weebibine ätityerame! Page padare gyene Acejiyame te weebibine niija cabu ca äsecerame!

³ Cine singi lica gemi nuuja biname ne niiyarage asicnentame wawename cime poto cidi me, cije teepi cime kaakesea ne jäängäjusi. ⁴ Eewe, cine ngena bine jaawenimusi, peei cina niwabudnitininusi, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi. Age tema pui gwidape: cine mäpu cabu bojäcu cewe loocaninago, nimyemutanininuge mäpu biijabija cabu. ⁵ Cibibine ituge adnana, krokeciye mete cabu äbäcna, biname sange cina cubu gije ituge abacita cime mene name pi, cine gloose cama ituge kaakesea wawena, ute

cäco piyepu deedei cäco. ⁶ Cine ituge awabudnita, egä cine Acejiyame me kaakesea bägrä gemi, ingle cine conocäco ninajininuge, piyepu cine umle gemi, egä toraca ngena gyene; cine mäpu cabu bojäcu ninajininuge piyepu cine miijirage muleyame biname gemi; Aceji Seemo te cibibine niwecetnärininuge; cime singi biname bime täapume lui toracarage gyene. ⁷ Cine lui mene ne yaacenanusu, toraca gyene; Acejiyame te teeme kokre ne cime cabu yaaboclomtanuge; cime conocäco ireclota lui cubu gwidape pana gyene, cine lui ca laglinago piyepu lälyenganinago. ⁸ Poto cina lui cibibine opo gaabe me nicranininusi, poto cina lui niicetnininusi. Poto cina lui sabe niwenininusi, poto cina lui niwepyeräjininusi. Poto cina cuta apu jiicusi, egä cine walya biname gemi, yepä cime mene lui toraca gyene. ⁹ Poto cina puu apu jiicusi egä, cine papa biname gemi, yepä iyeta poto ta biname cina umle gemi cine. Cine puu puga ge budre me, yepä weene jepäneneniye, egä cine ireclota gemi; cibibine niya me niwenininusi, niglecininusi, yepä cine budre lica gemi. ¹⁰ Cine puu ngenecu mäpu cama, yepä cine gege gemi. Cine puu nuuja gwidape lica gemi, yepä cime cabu ca seemo ireclota täapume bucurage miijimiji gwidape jääpänimusi. Cine puu owecumete biname gemi, yepä cime iyeta gwidape piti nemi.

¹¹ Cime binamewale Korinito cewe ngalebora! Cine conocäcorage aga biiri jijaninigo. Cine cime ngene atwanena bine aga biiri jepatnimisi weeme bau me. ¹² Peei lui cine te lica ge, lui cina ngenecu yaarmemusi weeme bau ca, yepä weene te ngenecu saarmemuye cime bau me. ¹³ Babe te lipu teeme bägrä bine jaajananemuge, cane cuta pepu jijenininine weebibine: cime lipu singi pisi nyene weeme täapume, weene cuta miiji pepu singi lenaja cime täapume. Weene weeme ngenecu bine jepatnemepeye cime täapume!

Cine Ireclota Acejiyame me Mete Gemi

¹⁴ Weene gone alenglecäja ätrunga cäco biname cama ireclota poto cidi me kaakesea wawename. Conocäco piyepu conocono äblicäco yepä me äbita, piyepu apacljera te äblicäco krokeciye cama alengläcita. ¹⁵ Keriso naabi Satani, teepi lui yepä ngene atwana cama lica gegi. Ätrunga biname piyepu ätrunga cäco biname, teepi cuta äblicäco yepä me äbita. ¹⁶ Acejiyame me awejena mete piyepu uuje bime awejena mete äblicäco gigri äbita. Mine temi Acejiyame me mete. Tabe apu ituge iicana egä,
 “Cane cäme binamewale bime cabu nanajinige,
 ten cama otnenine.
 Cane teeme Acejiyame gäne,
 teepi cäme binamewale gemi.”

¹⁷ Peei name pi Yageyame te teeme binamewale bine cuta apu jejenemige egä,
 “Weene miiji teebibine ebmaläcemepeye,
 cude padare äbitipeye teeme bau ca.
 Conocono mule cabu gone lalenglecäjininuye,
 cane piba weebibine piwadipene.”

¹⁸ Piba cane weeme Babe gäne,
 weene cäme bägräwale gemi.
 Babo kokre Yageyame te jiicenige ai mene.”

7

¹ Cäme miijirage binamewale, Acejiyame te ituge mibibine pepu mene ceera, peei name pi mine miiji abmaläcema, lui mule cina jaawenimusi mime täape piyepu seemo bine jugi me. Mine miiji wälu cama lenaja piyepu mara me äbita Acejiyame täapume.

Paulo Gege Gyene Korinito Biname bime täapume

² Weeme ngenecu bine jepatnemepeye cime täapume. Cine nuuja biname ne lica ituge niya wawena. Cine nuuja biname me ätrunga ne lica ituge sabe wawena, piyepu

cine nuuja ne lica ituge giri acita kaakesea wawename cime miiji tääpume. ³ Cane ai mene naace tääpume lica jiicenine egä weebibine äingejame. Eewe, pätä cane uja ituge weebibine jaji, egä cine epu babo singi gemi weeme tääpume, egä nuuja te mibibine mara me äblicäco wawena, budre te coo ireclota cabu nuuja gwidape te. ⁴ Cane toraca ätrunga gäne weeme tääpume piyepu babo gege gäne. Iyeta mäpu biijabija cabu cine lipu ituge otni, teepi cebine ngenecu onya me lica nawenumesi. Eewe, cane iyeta padare cabu baborage gege gäne.

⁵ Cine liba Makedoniya gawe cabu me latyaripago, cine cängena lica ninajipi puma. Cine bucurage mäpu bine jääpänanemepesi. Iyeta poto ta cime cubuyame puga ge, siige cine mage wälu ge. ⁶ Yepä Acejiyame lui te kokre säacäranemuge lui cina ngenecu onya me läbitininusi, tabe ngenecu kokre me niwenipi, Taitus ne lipu täätyepipi. ⁷ Teeme otni taatu te cibibine ngenecu kokre me lica niwenipi, yepä cuta tabe lipu weebibine tiyitnipi, egä weene lipu teebine ngenecu kokre me jaawenepeye. Tabe cuta nijipi, egä weene baborage singi gemi cebine päpäname, piyepu weene babo ngenecu mäpu gemi, ngena te läbitepi puma, cuta piyepu weene singi gemi cebine ätityerame. Iyeta pei cina cebine cerämu gege me nawenepesi.

⁸ Cane lui leta ne yoogärepepe weeme bau me, puu ngenecu mäpu me jiwenipi, yepä cane apu egä, “Ngänu gyene, weeme miiji me.” Cane puu puga ge ngenecu mäpu me äbita, liba jääpänepepe, egä weebibine matikolä ngenecu mäpu me jiwenipi pui leta te, ⁹ yepä page cane siige gege gäne. Naace name pi lica, egä cane weebibine ngenecu mäpu me jiwenipene, yepä weeme ngenecu mäpu cina itatrongäripesi miiji mule cabu me. Weeme pui ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi miji pi, siige pei name pi cine ngena itu jaawenepesi weeme tääpume, sabe lica jiwenipi weebibine. ¹⁰ Ingle naace gyene, lui ngenecu mäpu Acejiyame me singi birige, pei ngenecu mäpu te yaatatrongtuge biname ne Acejiyame bau me, siige ireclota ne saacanuge. Siige pei ne lica yaaratusi. Yepä lui mäpu te lica birige Acejiyame me singi, yepä binamerage bime mäpu, pei te seemo ireclota ne jaawenuge budre me. ¹¹ Yoo, weeme pei ngenecu mäpu lui Acejiyame me singi ge weeme tääpume, siige weene jepäneye tabe ngena jaawenepi weeme tääpume. Tabe jiwenipi weene aclajutame piyepu awabudnitame, egä weene nuuja conocono lica ituge wawena. Weene claabe me läbitipeye, ngena te itu läbitepi; wälu me läbitipeye, ciige ngena te läbituge. Pei te cuta jiwenipi egä weene singi cebine päpäname piyepu cebine äwärintame piyepu cuta pui biname ne daremu wawename, lui te niiya mule jaawenepi weeme sobe cabu. Siige weene ai lui ituge awabudnita, egä weeme niiya lica ge, ngena te itu läbitepi.

¹² Cane liba pei leta ne yoogärepepe, pui biname name pi lica, lui te niiya mule yaacnepi, coo lui tääpume jaawenepi, yepä cane naace name pi yoogärepepe egä weene Acejiyame me opo gaabe je opo awatname, egä weene toracarage singi gemi cime tääpume. ¹³ Siige pei name pi cine ngenecu gege gemi. Cuta pei taatu lica, yepä Taitus me gege te magerage gege me niwenipi, tabe liba nijipi weene lipu teebine ngenecu plowa me itu jaawenepeye. ¹⁴ Cane weebibine iwepyeräjipene Taitus bau me, cuta cane ajiri ne lica ituge päpäna wemiji pi. Cine walya mene lica ituge otroma weeme bau me, cuta cine Taitus ne ngena ituge jajanena weeme poto cidi me, walya lica gyene. ¹⁵ Taitus weebibine ngene jipecnininuge, egä weene lipu wälu cama teebine yaacatepeye piyepu weene lipu singi ge teeme mene äteciyame, siige teeme singi te weeme tääpume babo me äbitenige. ¹⁶ Siige cane mage gege gäne weeme tääpume. Cane nuuja ngenecu lica gäne, inge cäme ätrunga pisi nyene, egä weene cebine näteciyuje.

8

Rarekaake Ootona Owecumete Biname bime tääpume

¹ Cime ätrunga binamewale, cine singi weene umle äbitame, Acejiyame me owecu te ngena ituge wawena Makedoniya gawe ngalebora maramara ätrunga ingle bime täápume. ² Mäpu biijabija cina puu ituge otni teeme bau me teebibine apicetnärame, yepä teeme gege ne äblicäco sabe wawena. Teepi cuta babo owecumete gemi, yepä teepi ceera cäco lica gemi. ³ Cane toraca jijenininine, teepi rarekaake yaacranemepesi teepi luma ngälu acraname, piyepu cuta teepi cerämu poto yaacranemepesi. Teepi ai ne teeme singi ca jaawenepesi, ⁴ siige nitemläjipesi cibibine, egä teepi lipu ge cuta ätityerame Acejiyame me binamewale bine Yuudea probins ngalebora. ⁵ Teepi yäätucäremepesi, cine lui täápume jaawagrijemepesi: teepi niinäce Acejiyame bau me ireclota yaacranepesi, ingwe ca cuta cime bau me Acejiyame me singi miji pi. ⁶ Taitus te gije jaabacitepi baborage rarekaake ne owecu gwidape täápume ootoname weeme bau ca, siige cine teebine jaajepesi peei kaakesea ne ämlitejame. ⁷ Iyeta mule cabu weene niinäce gaabe gemi poto ätrunga biname bime bau ca: weeme ätrunga cabu piyepu Mijji Mene acenena cabu weene niinäce gaabe gemi, piyepu weeme umle lui baborage gyene toraca mene poto cidi me, weene gloose lica gemi ätityerame, cuta weeme singi cime täápume lui baborage gyene. Peei name pi cane singi gäne weene cuta niinäce gaabe me äbitame ai owecu mule wawename rarekaake ootoname.

⁸ Cane ai lui weebibine lica idretnininine. Yepä cane naace name pi jeitnäjenine, Makedoniya biname cina lipu babo singi ge rarekaake ceerame, ingle cane singi päpäname egä weene nää cuta toraca singi gemi ceerame. ⁹ Weene umle gemi, mime Yageyame Yeesu Keriso lipu baborage singi ge mime täápume. Tabe liba Acejiyame cama cabucewe je, tabe dogweyame ge, yepä tabe mime name pi täduji gawecewe cabu me, owecumete biname pana äbituji. Tabe ai ne naace täápume jewenuji mine piba seemo ireclota ngalebora dogwe äbitame.

¹⁰ Cäme ngene atwanena apu gyene, egä pui lui weeme mijji tääpu myene weene page ämlitejame, niinäce kämäge weene lui rarekaake ootona ne gije ituge abacita. Weene magerage singi puga ge, cuta kaakesea jaawenepeye pui täápume, ¹¹ siige jimlitepeye pui kaakesea ne. Weene lipu baborage singi cama taagednepeye, cuta pipu singi cama jimlitepeye. Weeme ibi ecärepeye. ¹² Weeme liba singi pisi nyene ceerame, Acejiyame ne ngenecu mijji me jaawenuye, weene liba yäcäruye, weeme ngena piti nemi ceerame. Tabe lica jiwagrijeniniginige, weeme liba ngena lica gyene, pui ne ceerame. ¹³ Cane naace täápume lica jiićenine egä weebibine mäpu cabu acraname siige poto cina piba kälyä äbitame. ¹⁴ Eewe, pätä cane naace me jiićenine, egä ai padare cabu weeme lipu iyeta gwidape bucurage gemi, weene mijji pui bine ceera, laati bemi owecumete page. Siige nuuja taje weene liba owecumete lenaja je, teeme liba bucurage birige, teepi piba pa pitityäripesi. Apu mule ca weene neeneni yepä ibi inajuge. ¹⁵ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiićenige egä,

“Laati te magerage deedei yaatomlecemepi,
teeme bucurage lica ge.
Laati te nesae deedei bine yaatomlecemepi,
tabe ngene jaaglepi.”

Taitus piyepu Ten cama Lui Biname

¹⁶ Cine Acejiyame ne eso ecärenisi, egä Taitus ne ngene atwana säcärepi tabe weebibine ätityerame cine liiyepu. ¹⁷ Tabe yaacatepi cane lui jaajepene tabe weeme bau me otnime. Yoo, tabe epu baborage singi ge otnime, egä tabe te niinäce otni mene tiicepi, cane ingwe ca jaajepene otnime. ¹⁸ Cine teta cama jityepenisi mime yepä ätrunga biname ne, ätrunga ingle cina lui ne yaawepyeräjusi teeme Mijji Mene jajanena name pi. ¹⁹ Peei taatu lica, yepä teebine ätrunga ingle cina cuta itu jaajepesi cine cama otnime, cine liba ai owecu gwidape täápume yootoninisi, lui owecu gwidape name pi bucurage biname cina Yageyame Yeesu Keriso ne pagege awepyeräja piyepu cuta lui owecu gwidape te

pagege awabudnita, egä cine toraca singi gemi cime owecumete ätrunga biname bine ätityerame.

²⁰ Cine singi lica nuuja mule wawename, lui te biname bine jaawenimuge cibibine äingejame, egä cine ai baborage owecu gwidape ne lipulipu yootoninisi piiyepu ceera pagege. ²¹ Cine singi gemi iyeta gwidape conocäco wawenetnäjame, lica Acejiyame me taatu opo gaabe je piiyepu cuta biname bime opo gaabe je.

²² Cine siige ai neeneni biname cama cuta cime nuuja ätrunga biname ne jityepinisi. Cine teebine itu yaapicetnärepesi, siige jääpänepesi, egä tabe babo singi gyene ätityerame. Teeme baborage ätrunga pisi nyene weeme täöpume, siige tabe singi gyene weebibine ätityerame. ²³ Yoo, weene umle Taitus. Tabe cane cama kaakesea biname gyene weeme miiji täöpume. Cuta peei neeneni biname, ten cama lui aaclenige, ätrunga ingle cina lui bine jaajepesi, teeme kaakesea te Keriso me ngii ne babo jaawenuge. ²⁴ Weeme singi ne jewabudnitepeye teeme täöpume. Lui ätrunga ingle cina teebibine pa jäätyepemepesi, teepi liba pa yäätcejemepi weeme singi poto cidi me, siige peei te pa jaawabudnitepi teeme bau me, egä cime awepyeräja lui weeme poto cidi me papa lica gyene.

9

Ätrunga Biname bine Miiji Ätityera

¹ Nuuja singi lica gyene cane cuta cääri weeme bau me oogärame rarekaake ootona poto cidi me Acejiyame me binamewale bine ceerame, Yuudea probins cabu je lui cina icrajenige. ² Cane umle gäne, egä weene singi gemi ätityerame, siige cane ituge weebibine awepyeräja Makedoniya biname bime cabu. Cane jaajemepene teebibine egä, “Akaya gawe cabu lui ätrunga biname, teepi niinäce kämäge cabu ca amacetnäjäneji gemi ätityerame.” Siige weeme baborage singi ätityerame ituge poto bine cuta singi me wawena ätityerame. ³ Siige page cane jäätyepenänine cime ai nesae ätrunga biname bine naace täöpume egä cime awepyeräja te papa me lica äbita weeme poto cidi me, yepä cane lipu Makedoniya biname bine ituge jajanena, weene pepu amacetnäjäneji gemi ätityerame. ⁴ Cije cane liba pa lädepene peeyeme, cuta poto Makedoniya ätrunga biname cina liba cane cama otni je, cane singi lica teepi päpäname, egä weene amacetnäjäneji lica gemi. Ai te liba äbita je, cane lipu ajiri pa nanajepi cäme awepyeräja name pi weeme poto cidi me! Piiyepu cane nuuja singi lica gäne iicaname, egä weene te cuta babo ajiri ne pecatepeye. ⁵ Siige peei name pi cane jääjöpene ai biname bine teepi cäme niinäce gaabe otnime amacetnäjäme, weene lui owecu gwidape täöpume ituge iicana. Apu mule ca pui owecu gwidape amacetnäjäneji pagege, cane liba pa latyaramtepene peeyeme. Piiyepu weene weeme singi ca pecäremepeye, lica ädretneca name pi.

⁶ Weene gone ngene ätrimela, egä laati te nesae gije jääcnänuge, tabe cuta nesae kuu bine jääpänimuge. Cuta laati te bucurage yäätämuge, tabe cuta bucurage jääpänimuge. ⁷ Biname cina, teepi miiji teemämu ngene atwanena, egä teepi luma ngälu ceerame; yepä teepi ngena yäacärusi, gege cama miiji ceera, ingle lui biname te gege cama birige ceera, Acejiyame te singi gyene teeme täöpume. ⁸ Acejiyame te miiji gyene weeme singi ibi ceera cuta poto ceera, siige piba weeme iyeta piti nemi weene lui täöpume singi. Piiyepu peei taatu lica, cuta weene miiji gemi nuuja biname bine bucurage ceerame ätityera täöpume. ⁹ Oogäräneji mene te jiicenige ai poto cidi me egä, “Tabe owecumete biname bine papa yäacäranemuge, teeme owecu lui ngälu cäco gyene.”

¹⁰ Acejiyame te gije yäacäruge liteta biname ne, siige pui biname te deedei jääpänimuge teeme loolo me. Tabe cuta weebibine gije icäraninuge weene ätemame siige teepi uutaname. Yepä pana gyene, weeme ceera mule cabu ca weene bucurage kuu bine jääpänimuye. ¹¹ Tabe iyeta padare cabu dogwe me jiwenininuge piba weene ceera biname lenajame, siige bucurage biname cina Acejiyame ne eso pagege ceera wemiji

ootonäneji owecu gwidape täápume, cine lui ne pa yaacanepesi teeme bau me. ¹² Ingle naace gyene, ai kaakesea weene lui jaawenuye, eei taatu me lica gyene owecumete biname bine ätityerame, piyepu cuta jaawenimuge bucurage biname bine Acejiyame ne awepyeräjame piyepu eso ceeraname. ¹³ Weeme ai kaakesea te jaawabudnituge, egä weene lui Miiji Mene ne secatujiye, weene weeme ireclota ngalebora pui ibi inajininuge, siige lui cina weeme owecu gwidape ne pa jääpänepesi, teepi weeme Miiji Mene äcwetna name pi Acejiyame ne pa yaawepyeräjepesi cuta piyepu weeme owecu gwidape name pi teeme täápume piyepu poto ätrunga biname bime täápume. ¹⁴ Siige teepi baborage ngenecu miiji cama irecu pa lätumutipesi weeme täápume, ingle Acejiyame te lipu baborage singi ne itu saaboclomtepi weeme täápume. ¹⁵ Mine Acejiyame ne eso yääcäresi teeme owecu mule täápume, lui epu baborage gyene, egä äblicäco mene iicana.

10

Paulo me Conocäco Keriso me Ätyepäneji Biname me Lenajame

¹ Cane Paulo singi gäne weebibine mene jajime. Weene apu jiiçuye, egä cane liba weene cama cane owelaamelame birige, yepä cane liba weene cama lica, cane drämä cama jiweninunune. Cane singi epu owelaamelame piyepu cängena cama lenajame Keriso liiyepu, ² siige cane itemlininine, egä weene gone giri nawenuye drämä täápume, cane liba pa lädepene peeyeme, ingle cane umle gäne, egä cane miiji gäne eei bine drämä cama wawename, lui cina walya naitnäjusi, egä cane gawe ireclota mule bine yääcwetnimune. ³ Puu toraca gyene, egä cine gawe cabu ninajininuge, yepä cine ai gawecewe biname bime pana cubu lica jiiçusi. ⁴ Cine lui gwidape ca cubu jiiçusi, ai gawe ireclota me cubu gwidape lica gemi, yepä Acejiyame me kokre cubu gwidape gemi, cine lui ca sabe jaawenimusi Satani ne teeme cubuyame cama. ⁵ Cine yääyebblendemusi iyeta walya mene bine; cine jiiçemusi iyeta mule bine, mope modamoda biname cina lipu yääciseräjusi toraca umle ne Acejiyame poto cidi me; cine biname bine yaatrongärimusi teepi Keriso me singi ibi ngene atwaname. ⁶ Weene liba lawabudnäjininuye, egä cibibine nitecijeniniye, siige cine piba taatu eei bine mäpu daremu pa yääcäranemepesi, lui cina lica nitecijinusi cibibine.

⁷ Weene ngene atwana ngalebora me lica gemi. Biname peeci yene lui te jiiçenige, egä tabe sine biname lui te Keriso bau ca mene saawadäjemuge. Pui biname te miiji cääri ngene atwana, siige tabe ngene ca pa laglepi, egä tabe lipu mene saawadimuge Keriso bau ca, cane cuta piyepu. ⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso te cebine conocäco näcärepi weebibine waadename, lica weebibine gawe me wawename yepä cabu me wawename. Ngänu gyene, cane lipu baborage lawepyeräjune cäme conocäco poto cidi me, yepä cäme nuuja ingle lica gyene pui poto cidi me ajiri lenajame. ⁹ Cane singi lica gäne weene ngene atwaname, egä cane lui leta bine weeme bau me itu jäätyepäjemepene naace me weebibine wälu me wawename. ¹⁰ Poto cina jiiçusi egä, “Paulo me leta mene lui trängäli piyepu kokre cama gemi, yepä tabe liba mine cama yaanajuge, tabe bleelablela birige piyepu kokre cäco mene jiiçemuge.” ¹¹ Pui biname cina miiji umle, egä cane ngena yoogärune cudecewe ca, cane jaawenune, cane liba peema birige.

¹² Cane lica ajenine epu biname ca, lui cina teemämu leta bine yoogärimusi teeme miiji mule awabudnitame. Cane singi lica gäne pepu biname cama atonerame. Teepi teemämu jaawenimusi atonera gwidape bine teeme singi ibi, siige pui ca latoneräjininusi. Teepi buduma biname gemi! ¹³ Cane liba lawepyeräjune, cane äblicäco piyeyeme papa iicetneja, yepä cane eei kaakesea ibi lawepyeräjune Acejiyame lui cebine näcäruji, cuta weene peei kaakesea ngalebora gemi. ¹⁴ Weene pui gawe ngalebora inajininuge, Acejiyame lui najuji, siige cane gawe ngälu ne lica jaatropangtepene, liba peeyeme Korinito me lädepene Miiji Mene jajanename Keriso poto cidi me. ¹⁵ Siige cane lica lawepyeräjune nuuja biname bime kaakesea täápume, teepi lui ne ituge wawena

cäme caale kaake poto ca, Acejiyame lui näcäruji. Weeme ätrunga cina liba babo läbitininusi, cäme singi pisi nyene cuta cäme kaakesea te babo äbitame, yepä cane singi gäne pui gawe cabu taatu wawena Acejiyame lui itu najuji. ¹⁶ Acejiyame te liba cäme ai singi ne toraca me jaawenuge, cane miiji gäne otni Korinito cewe nuuja poto cidi me puma cuta Miiji Mene jajaneneme. Cane singi lica nuuja biname me kaakesea ne acatame, tabe lui cewe cabu ituge wawena, Acejiyame lui teeme täápume ituge jaji.

¹⁷ Oogäräneji mene te apu jüicenige egä, “Laati te singi awepyeräjame, tabe miiji eei täápume awepyeräja, Yageyame lui bine ituge waweneca.” ¹⁸ Ingle naace gyene, Yageyame eei biname ne lica yaacatuge, lui te teemämu lawepyeräjuge; yepä eei ne yaacatuge, tabe lui ne yaawepyeräjuge.

11

Paulo piyepu Keriso me Walya Mename Biname

¹ Cane singi gäne weene ire taatu acitame cane matikäli buduma mene iicemame. Yoo ngenä popi, weene ire taatu nacininiye cane buduma mene iicemame. ² Cane ngenecu gäne weeme poto cidi me; epu asicnantenine weeme poto cidi me Acejiyame liiyepu. Cane weebibine simaceträjimene weene Keriso cama atejäclmutame. Cane singi gäne weene epucäco lenajame, siige atejäclmuta bimu cabu piba picäripene teeme bau me epu pana, camu ngulebägrä lipu yäcärusi ciwelooloyame ne. ³ Yepä cane wälu pisi näne, egä Satani te lipu ongletnäjuji Eeba ne teeme walya mene ca, weeme ngene atwanena cina cuta pepu conocono me pama läbitininusi, siige weene piba toraca singi lica birige Keriso täápume. ⁴ Cane naace name pi wälu gäne, ingle cane jepänenine, weene lipulipu watatarage biname bine yaawadimuye, lui cina weeme bau me saacluge. Weene jäätrunguye teepi lui mene Keriso poto cidi me jüicemusi, ngänu gyene teeme mene mara cäme mene cabu ca. Cuta teepi lui seemo poto cidi me jüicemusi, weene yaacatuye, ngänu gyene tabe Aceji Seemo lica, weene lui ne yaacatuye cäme bau ca. Cuta teepi lui miiji mene yaacenanusu weene yaacatuye, ngänu gyene pui mene mara, cane lui Miiji Mene itu jijananiyene weebibine. ⁵ Cane apu ngene jotwananenine, egä cane yepä ibi gäne pui biname cama, weene lui täápume jinge-nininige, egä teepi modamoda ätyepäneji biname gemi. ⁶ Cane pama miijirage mene iicema biname lica gäne, yepä cäme umle baborage gyene, siige cane maramara gaabe ca peei ne ituge aboclomäja weeme bau me.

⁷ Cane jijananiyene Acejiyame me Miijirage Mene, piyepu cane daremu täápume weebibine lica itinäripene. Cane cämämu matikäli läbitepene naace täápume weene piba baborage me äbitame. Nää, cane peei lui niija mule jaawenepene? ⁸ Cane poto ätrunga biname bime bau ca rarekaake jääpänanemune weeme täápume kaakesea waweneme. Ai lui egä cane teebibine juutecrimune weebibine ätityerame. ⁹ Cane liba weene cama jage, cäme rarekaake cina lämlipesi, yepä cane lica itinäripene weebibine rarekaake ceerame. Yepä Makedoniya ca lui ätrunga biname cina saaclepi, teepi te näcärepesi iyeta cane lui täápume singi. Cane umle cäco gäne weebibine nuuja gwidape täápume ätinera, cuta lica pa itinäripene. Eewe, licarage! ¹⁰ Keriso iyeta padare cabu lipu toraca mene jüicemimuge, cane cuta piyepu cane liba jüicenine, egä Akaya gawe cabu nuuja te äblicäco cebine iibana apu awepyeräjame. ¹¹ Cane ai ne naace name pi lica jüicenine, egä cane singi lica gäne weeme täápume? Acejiyame umle gyene, egä cane singi gäne.

¹² Yoo, cane lipu weebibine lica ituge rarekaake täápume ätineräja ngälu page, cane cuta pepu pagege äbita, naace name pi egä lui cina Keriso me ätyepäneji biname ca lainininusi, teepi piba äblicäco teemämu awepyeräja piyepu iicana egä teepi cane cama yepä opo kaakesea jewenenisi. ¹³ Teepi walya kaakesea biname gemi, Keriso te teebibine lica ituge ätyepa. Teepi walya laininusi Keriso me ätyepäneji biname ca, siige weebibine ingletnäjinusi. ¹⁴ Cane cälu te lica äti. Pui lui ciitaca mule lica gyene. Satani te cuta lateplingtuge, läbituge epu pana Acejiyame me mename seemo liiyepu. ¹⁵ Peei

name pi ciitaca lica gyene, egä teeme kaakesea bägrä cina cuta läbitininusi Acejiyame, lui conocäco gyene, teeme kaakesea bägrä bime pana me. Yepä ngälugaabe je teepi teeme mule ibi daremu ne cire jääpänepesi.

Paulo Awepyeräjenige Teeme Mäpu cabu Lenaja poto cidi me

¹⁶ Cane cuta cääri jiićenine, egä nuuja te apu gone angi, egä cane toraca buduma gäne. Yepä weene liba pepu jaawenuye, weene piba gone yaacatuye cane liba buduma biname pana matikäli awepyeräjenine. ¹⁷ Cane liba apu awepyeräjenine, cane mime Yageyame Yeesu Keriso me mene lica icwetnenine; cane mage buduma mule jewenine. ¹⁸ Yepä ingle bucurage biname piti nemi, laatibi lawepyeräjininusi biname bime pana, lui cina gawe ireclota mule cabu yaacrajuge, cane cuta teeme pana äbitenine. ¹⁹ Weene peete nemi umle biname, peei name pi gege cama ire taatu jaacranimuye buduma biname bine. ²⁰ Weene ire taatu jaacranimuye biname cina weebibine aletnäneji biname pana me wawename; piyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine giri acraname teeme kaakesea wawenetnäjame; piyepu weene ire taatu gemi teepi weebibine angletnejame, äingejame, niiyaniya tagepogogo iicemame. ²¹ Cane ajiri gäne, egä cane toraca drowä lica ge pepu äbitame weeme täöpume.

Cane buduma pana jiićenemine poto buduma cina liiyepu, awepyeräjinine eei täöpume, teepi lui täöpume lawepyeräjininusi. ²² Teepi jiićusi egä, “Cine Heberu biname gemi.” Yoo, cane cuta piyepu. Teepi apu egä, “Cine Israela biname gemi.” Yoo, cane cuta piyepu. Cuta teepi egä, “Cine Abrahamo me kaakesaare gemi.” Yoo, cane cuta piyepu. ²³ Teepi jiićusi egä, “Cine Keriso me kaakesea biname gemi.” Cane buduma pana awepyeräjinine, yepä cane age säne teeme bau ca miijirage Keriso me kaakesea biname. Teepi puu kaakesea jaawenusi, yepä cane te magerage kaakesea ituge wawena. Cane teeme bau ca magerage ituge lenaja krokeciye mete cabu, cebine magerage ituge adnana, cuta cane magerage teeme bau ca puga ge cuta budre päpäname. ²⁴ Israela biname cina cebine teetinain gääbu ituge adnana faib maramara padare cabu. ²⁵ Cuta nesae maramara padare cabu Rooma biname cina nadnanepesi. Yepä gääbu cuta kula ca nacnepesi. Cane liba malu cabu waatnetnäjepene, nesae gääbu buto cina sabe läbitanipesi, cuta yepä gääbu cane yepä bimu cebocebo padare cama niiye papa cabu nanajepi malu cabu. ²⁶ Cäme otnetneja cabu iyeta poto ta mäpu puga ge. Cane igi cabu labumäjune, cane wälu puga ge ero biname bime name pi, cuta cane wälu cämerage Israela biname bime name pi piyepu nuuja gawe biname bime name pi. Mäpu puga ge modamoda cewe cabu ta, glunubora ta, malu cabu ta piyepu eei biname bime bau ca, lui cina ätrunga biname ca lainininusi, yepä teepi lica gemi ätrunga biname. ²⁷ Cane magerage kaakesea ituge wawena gloose cäco, ute cäco. Cane umle gäne loolomecewe piyepu niiyemecewe lenaja. Cäme otnetneja ngalebora cäme deedei ibibi lica ge, cäme mete lica ge, cane niiyarage cäbletääpe cama ge. ²⁸ Ai taatu lica, cuta cäme ngenecu mäpu pisi nyene iyeta padare, egä ätrunga biname cina lipu icrajinige. ²⁹ Laati te liba ätrunga cabu onya yaanajuge, cane cuta pepu lasicnantune; laati te liba niiya mule jaawenuge, cäme ngenecu mäpu me läbituge.

³⁰ Ingle weene cebine giri nacitiye cane awepyeräjame, cane ai mule poto cidi me bawepyeräjine, lui cina nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne. ³¹ Acejiyame, mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe, mine lui ne yaawepyeräjesi, tabe umle gyene, egä cane walya lica otrominine. ³² Cane liba Damaseko babo cewe jage, mope biname Areta me ingwe gaabe biname, lui te pui cewe ne ire jaatwuge, tabe yaacranemepi teeme awamuta biname bine pui cewe caale grana gome cebine oomlaname. ³³ Yepä pui caale atreji cabu traapi puga ge, siige ätrunga biname cina cebine diiba bora näsinglantepesi, pui traapi cabu ca nänepesi caale kaake poto cidi me, siige cane luucrepene.

12

Paulo Gwidape bine Jepänimige Cabucewe je

¹ Ai awepyeräja mule puu nuuja miiji lica gyene, yepä cane miiji cerämu awepyeräja. Siige cane page jiićenine mime Yageyame te lipu taboclomtuji piyepu teeme singi ne lipu seboclomtuji cäme bau me. ² Cane umle gäne yepä ätrunga biname, Acejiyame te lui ne cabucewe me caburage me ecanuji, footin kämäge liba ituge apira. Yoo, cane age säne pui biname. Yepä cane toraca umle lica gäne, egä cane toraca cabucewe me caburage jage, coo cane wama pana jepänimujine. Acejiyame tabe taatu umle gyene. ³ Cane cääri jiićenine, egä cebine Acejiyame me lenaja puupu cabu me nacanujisi – yoo siige cane umle lica gäne, egä cane toraca puga ge, coo wama pana jepänimujine. Acejiyame taatu umle gyene. ⁴ Cane puga nätecijuji maramara gwidape poto cidi me, lui täapume mene lica gyene piyepu lui poto cidi me cudege iicana. ⁵ Siige cane ai cabucewe miijirage mule täapume awepyeräjinine, cuta iyeta poto mule cabu ca lui cina ituge äpletnera cäme täapume, cane eei taatu mule täapume awepyeräjinine lui cina cebine nawabudnitusi, egä cane matikolä gäne. ⁶ Cane liba awepyeräja je, cane buduma lica cirege, ingle cane toraca mene cire jiićenine. Yepä cane siige ingwe ca lica awepyeräjenine pui cabucewe mule poto cidi me, ingle cane singi lica gäne biname cina cebine opo gaabe me acitame pui mule name pi, yepä eei taatu name pi teepi ngena jääpänusi cane wawena je piyepu ngena yäätəcijemuge cane iicema je.

⁷ Acejiyame lui gwidape bine seboclomäjimuji cäme bau me cabucewe je, ingle babo miijirage gwidape gemi, peei name pi cane cije awepyeräja mage; yepä tabe mäpu ne cäme täape cabu itu secituji, lui te gaale pana cebine nagadäjenige. Ai lui Satani me kaakesea gwidape gyene cebine aglime, siige niibenige cane mope babo me äbitame. ⁸ Cane nesae gääbu Acejiyame bau me irecu ätumutanujine ai mäpu ne äyebliŋtame, yepä tabe singi lica ge. ⁹ Tabe apu najuji egä, “Cäme baborage owecu mäame täapume ibibi gyene iyeta maane lui täapume singi gäte, ingle cäme kokre te babo läbituge mäame cabu, maane liba kokre cäco gäte.” Siige peei name pi cane gege gäne, egä cane kokre cäco gäne naace täapume piba cäme cabu Keriso me kokre te lenajame. ¹⁰ Peei name pi cane gege gäne Keriso miiji pi mäpu cabu lenajame, ngänu gyene cane lipu kokre cäco, niiyaniya nawenusi, coo gwidape cäco; ngänu gyene lipu sabe nawenanusi coo lipu mäpu bine jääpänanemune. Ingle naace gyene, cäme kokre cina liba lämluge, Keriso me kokre te piba yaanajuge cäme cabu.

Paulo Ngenecu Mäpu Gyene Korinito Ätrunga Ingle name pi

¹¹ Cane buduma pana bäbitine cämämu awepyeräjame, yepä weene te giri naweniye. Weene te cebine cire nawepyeräjejiye. Cane puu papa gäne, yepä weeme pui mararage ätyepäneji biname bime cabu ca cane gawe me lica gäne. ¹² Acejiyame te bucurage owowä piyepu cälu täti gwidape piyepu ciitaca mule bine weeme sobe cabu yaaboclomäjänemepi cäme bau ca, cane liba gloose cäco cäme kaakesea jaawenepene peema. Peei ciitaca mule cina cebine pajecu me nawenepesi, egä cane Keriso me ätyepäneji biname gäne. ¹³ Cane lipulipu weebibine niiyaniya ire jitwipene poto ätrunga ingle bime bau ca? Nää peei ge niiya, cane lipu weeme bau ca rarekaake lica yaawadanemepene? Siige ngänu gyene, gone yaacatuje peei poto cidi me.

¹⁴ Siige cane ai lui nesae me otnime äbitinine peeyeme Korinito cewe me. Cane singi lica gäne nuuja rarekaake täapume weeme bau ca, yepä cane singi weeme täapu mäne. Mule lica gyene bägrä cina teeme mage babe bine ire atwemame, yepä mage babe cina miiji bägrä bine ire atwemame. ¹⁵ Cane gege gäne, cäme ngena piti nemi weebibine ceerame, cuta cäme ireclota piyepu ceerame weebibine ätityerame. Weene nää pui name pi matikolä singi gemi cäme täapume, ingle cane baborage singi gäne weeme täapume?

¹⁶ Siige ai lui pama mime gigri ngene atwana gyene, egä cane weebibine mäpu me lica jiwenipene, cane liba puma Korinito jage. Yepä poto cina pama jiicenisi, egä cane weebibine ingletnäjpene piyepu walya waatromepene. ¹⁷ Peei lipu gyene? Cane lui biname bine jäätyepemepene weeme bau me, teepi nää weebibine jiwenipesi căme miiji täápume kaakesea wawename? ¹⁸ Cane jaajepene Taitus ne peeyeme otnime weeme bau me, cuta jäätyepene nuuja ätrunga biname ne teta cama. Taitus nää nuuja gwidape ne yaacatepi weeme bau ca? Eewe, licarage! Cine Taitus cama yepä ngene atwanena cama kaakesea jaawenenago piyepu cime mule yepä ibi ge.

¹⁹ Weene gone apu angi, egä cane weeme cabu ca cămecăme aga bāwāricine. Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine, egä cane Keriso me kaakesea liba jaawenune, cane toraca mene jiicemune. Piyepu căme biname, iyeta cane lui bine jaawenimune, peei lui weeme ätityera tääpu memi. ²⁰ Căme wălu pisi nyene, egä cane peeyeme liba pa lädepene, cane pama epu pa pidäripene weebibine, cane lipu täápume singi lica găne. Cuta weene pama epu pa năpănepeye cebine, weene lipu täápume singi lica gemi. Cane wălu găne, egä cane weebibine pidäripene mene abaja cabu, ire patre agli cabu, watata claabe cabu, weemămu ngene atwanena cabu, niyaniya mene cabu, iicetneja cabu, weemămu awepyerăja cabu, ätecija căco mule cabu. ²¹ Cane wălu găne, egä nuuja taje cane peeyeme liba pa lädepene, Acejiyame te cebine cuta căări ajiri me pa nawenepi weeme name pi. Siige cane ele pa nangenepi eei biname bime name pi, lui cina niyaniya mule itu yaacnemepesi niinäce gaabe me, yepä lica itu tatatrongäripesi teeme sargi mule cabu ca, magebi rooriye cina teeme sargi ero mule cabu ca, ngulebăgră imăbăgră cina teeme sargi ero mule cabu ca piyepu poto ajiri mule cabu ca.

13

Cerăcerăgăabu Umle Mene piyepu Yewo Mene

¹ Cane ai lui nesae me otnime äbitenine weeme bau me. Oogărăneji mene te jiicenige egä, “Weene miiji neeneni coo cerămu poto bime aitneja mene ätecija biname me niiya mule poto cidi me, piba weene miiji gemi teebine ablawejame.” ² Cane lui padare cabu neeneni me lädepene peeyeme, cane piba umle mene jijipene weebibine. Cuta page cane liba cude padare găne weeme bau ca, cane căări pui yepä mene jijenininine, egä ingwe ca cane liba pa lädepene peeyeme, lui biname cina niiya mule niinäce gaabe me itu tewenimumesi piyepu iyeta poto cina, teepi lica pa luucratni-pesi daremu păpăna căco pi. ³ Siige weene piba pagege umle äbita, egä toraca gyene, Keriso te căme bau ca mene jiicemuge. Tabe weeme opo gaabe je riiberibe lica pagege, pătă tabe teemerage kokre page yaaboclomtepi weeme bau me. ⁴ Biname cina puu teebine baarge uli cabu jibyecrujisi, tabe liba kokre căco enajuji, yepä tabe Acejiyame me kokre miiji pi page siige ireclota enajenige. Tabe lipu kokre căco enajuji, cine teeme ätyepăneji biname cuta pepu kokre căco gemi. Yepä cine liba peeyeme Korinito me pa naclepî, ingle cine ireclota Keriso cama yepä gemi, siige cine Acejiyame me kokre cama pa niclajutipi weeme opo gaabe je.

⁵ Weene weemămu apicetnăripeye păpăname, egä weene nää toraca Yeesu Keriso ne jitrungeniye. Weene liba birige äsecrera peeî apicetnera cabu ca, weene piba umle gemi, egä tabe pisi nyene weeme cabu. ⁶ Căme ätrunga pisi nyene, egä weene umle itu läbitipeye, egä cebine pepu ituge apicetnera, siige jääpănepesi, egä cane toraca Keriso me ätyepăneji biname găne. ⁷ Cane Acejiyame bau me irecu lätumutanune, egä weene nuuja niiya ne lica pagege wawena. Cane naace name pi weeme täápume lica irecu lätumutanune, egä biname cina piba păpăname egä cane toraca ätyepăneji biname găne. Yepä cane pui name pi weeme täápume irecu lätumutanune egä weene miiji mule bine wawenetnăjame, ngănu gyene biname cina liba apu jiicusi, egä cane toraca ätyepăneji biname lica găne. ⁸ Cine eei taatu mule bine jaawenimusi, lui gemi toraca, lica eei bine toraca gwidape bine lui

cina sabe jaawenimusi. ⁹ Cine gege gemi, cine liba kokre cäco gemi, yepä weene kokre gemi. Siige cine irecu ätumutanininago egä weene epucäco me äbitame. ¹⁰ Cane ama cita ca naace täapume yoogärenine, egä cane liba pa lädepene peeyeme, cane piba lica pagege drämä cama weebibine wawena, lui täapume cäme conocäco pisi nyene, Acejiyame lui conocäco itu näcäruji cane weebibine ablawejame. Pui conocäco lui eei tääpu myene weebibine cabu me wawename, lica gawe me wawename.

¹¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale, yewo! Weeme mule bine eblawäjemepeye; cäme mene ibi jwenemepeye, yepä ngene atwa-na cama inajipi, poode cama. Siige Acejiyame lui te owecu niwenininuge piiyepu poode nicäraninuge, tabe weene cama pagege lenaja.

¹² Weene miiji weemeweme ajecletnäjipeye ätrunga biname bime mule liiyepu!

¹³ Iyeta Acejiyame me binamewale cina ama cita ca jiwablininisi weebibine.

¹⁴ Yageyame Yeesu Keriso me miiji piiyepu Acejiyame me singi teepi weeme cabu lenajame. Piiyepu Aceji Seemo te weebibine wawename weene yepä äbitame!

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA GALATIYA PROBINS ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane säne Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Biname cina cebine lica nätyepepesi, cuta piyepu cane lica biname bime singi cabu otni, yepä cane Yeesu Keriso bau ca ätyepäneji gäne piyepu mime Aceji Babe bau ca, lui te Keriso ne erpinantuji budre cabu ca. ² Iyeta cine lui ama abasecretnäneji gemi, cine gigri jiicepesi egä, “Sebore iyeta ätrunga ingle cewe maramara cabu ta Galatiya Probins ngalebora.”

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

⁴ Yoo, Aceji Babe me singi cabu Keriso te budre äbituji mibibine mime niya mule cabu ca äsecreraame, naace täapume mine piba niyaniya mule bine abmaläcemame, piyepu lica ai gawecewe me gwidape täapume singisingi äbitename. ⁵ Mine miiji Acejiyame ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco. Pepu pa yaanajege!

Pisi Nyene Yepä Taatu Miiji Mene

⁶ Cane cälu te nätige mene ätecijame weeme poto cidi me. Matikolä padare te liba apirige, weene piba Acejiyame ne ebmaleniye, lui te weebibine itu ala tisoglicipi Keriso me miijirage owecu mule ca. Page weene nuuja mene itecijenininige lui ne yaainusi “miiji mene” ca, ⁷ yepä peei lui miiji mene lica gyene. Cane ai mene jiicenine, ingle naace gyene poto biname piti nemi weene cama lui cina weebibine maramara ngene atwanename jiweninini. Teepi singi Keriso me Miiji Mene mara me wawename. ⁸ Yepä, ngänu gyene liba cine coo cabucewe ca mename seemo te weebibine mene birige jajanena, lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ituge ätecija cime bau ca, tabe miiji teeme mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta. ⁹ Cine pepu itu jijipago, cuta page cane weebibine cääri jijenininine egä, liba nuuja te weebibine mene jijanininuge lui mara gyene Miiji Mene cabu ca, weene lui ne itu yaacatepeye, tabe miiji mäpu daremu päpäna muye puupu cabu iyeteta.

¹⁰ Nää, weene page apu jingenininige egä cane äbitenine biname cina singi cäme täapume lenajame? Licarage! Yepä, cane singi Acejiyame te cäme täapume singi lenajame. Weene pama apu jingenininige egä cane singi gäne biname cina cebine awepyeräjame? Eewe, cane liba peei täapume singi gäne, cane piba Keriso me toraca kaakesea biname lica birige.

Yeesu Keriso Lipu Eboclomtige Miiji Mene ne Paulo bau me

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, cane singi weebibine umle wawename egä, lui Miiji Mene cane jaajanemune, biname bau ca lica gyene, ¹² ingle cane lica secatujine nuuja biname bau ca; coo piyepu nuuja biname te lica nabiberäjuji, yepä Yeesu Keriso te seboclomtuji pui Miiji Mene ne cäme täapume. ¹³ Yoo, weene mene ituge ätecijana cäme ireclota poto cidi me pui padare cabu, cane liba Acejiyame täapume nanajuji Israela biname bime irecu ätumuta mule cabu. Cane Yeesu me ätrunga ingle biname bine niya me owecu cäco jaawenimune, cuta piyepu singi ge peei biname bine budre me äyebgame. ¹⁴ Pui padare cabu cane iyeta cäme kokre ca cängena tewenäjumene cime saarewale bime mule; cane niinäce gaabe biname ge cäme poto ceege cabu ca Israela biname bime mule waweneca cabu je.

¹⁵ Yepä, Acejiyame te babo owecu gyene cäme täapume, tabe cebine itu najuji, cane camuge piba aplimla, piyepu ala nasogluji naace me teeme biname me äbitame. ¹⁶ Ingwe ca tabe liba ngene jotwananuji teeme Bägrä Yeesu ne aboclomtame cäme täapume cane gawe maramara biname bine teeme poto cidi me jajanename, yoo pui padare cabu

cane piba nuuja biname bau me lica ädujine abiberäja täöpume, ¹⁷ cuta Yerusalema me lica ädujine cäme niinäce gaabe ätyepäneji biname cama mene abaitname. Yepä, cane conocäco ädujine Arabiya gawe cabu me, piijepu puma cita ca acnenutujine Damaseko cewe me. ¹⁸ Nesae kämäge ingwe ca, cane piba Yerusalema me ädujine Peteru ne ädärume, piijepu fiftin bimu taatu ten cama nanajuji. ¹⁹ Cane puga lica jepänujine nuuja ätyepäneji biname ne, yepä Yakobu ne jepänujine, lui mime Yageyame me igane gyene.

²⁰ Acejiyame me opo gaabe je cane jijenininine egä ai mene, cane lui weeme bau yoogärenine, toraca gyene.

²¹ Pui Yerusalema me otni ingwe ca, cane otnujine poto cewe me Suriya piijepu Kilikiya gawe cabu. ²² Pui padare Keriso bau ätrunga inge biname Yuudea gawe cabu, teepi cäme täöpume cängena umle lica ge. ²³ Teepi ai taatu umle, poto cina lui naitnäjujisi cebine egä, “Lui biname te cibibine niija cabu nicranininuge, page tabe biname bine jejanenemige Yeesu ne ätrugname. Yepä, niinäce padare cabu tabe singi ge biname bine pui ätrunga cabu ca äyebengäjame!” ²⁴ Yoo, teepi Acejiyame me ngii ewepäntujisi tabe lipu cäme ireclota mara me nawenuji.

2

Paulo piijepu Nuuja Ätyepäneji Biname

¹ Footin kämäge kaake poto ca, cane piba Banaba cama lacnenutepene Yerusalema me, piijepu Taitus piba cine cama ge. ² Cane naace name pi lacnenutepene, inge Acejiyame te cebine umle itu nawenepi piijepu otnime. Puga ätrunga mope biname bime abasecretna cabu cane teeme täöpume cängena yaaboclomtepene pui Miiji Mene, cane lui nuuja gawe biname bine jaajanenemune. Cane peei ne jaawenepene, inge naace gyene lui kaakesea cane ituge wawena piijepu lui kaakesea cane page jewenenine, cane singi lica gäne peei te papa me äbitame. ³ Taitus lui cine cama ge tabe Israela biname lica, yepä Griik biname gyene. Ätrunga mope biname cina cotre ne lica yaacitepesi teeme tääpe ne matikolä iirputame cewecu acatame Israela biname liijepu, ⁴ yepä poto puga ge, lui cina singi ge tabe peei ne wawename. Teepi walya mene jicemepesi egä teepi cime biname gemi. Teepi ogä pana itu yäbäcnepesi ätrunga inge cabu me cime mule ireme. Teepi singi ge umle äbitame egä Israela biname bime cotre cabu ca cine lipu äsecräreji gemi cime Yeesu Keriso cabu lenaja name pi, inge naace gyene teepi singi cine Israela biname bime cotre ngalebora cääri cuta äbäcneme. ⁵ Yepä, cine lica teeme singi ne itu yaacatepesi, licarage matikolä padare cabu acata, inge naace name pi cine singi ge Miiji Mene ne cängena ire atwime weeme täöpume egä peei toracarage mene te lica mara me äbitame.

⁶ Yepä, teepi lui cina epu pana mope biname ge, yoo cane pepu jiceninine, inge nuuja mara lica gyene cäme täöpume teepi ngena ngii cama ge. Acejiyame täöpume modamoda biname lica mara gemi nuuja biname cabu ca. Yoo, pui mope biname cina cebine lica najepesi Miiji Mene ne mara me wawename. ⁷ Yepä, teepi umle läbitepesi egä Acejiyame te cebine epu pana kaakesea itu näcäruji Miiji Mene jajaneneme nuuja gawe biname bine, lui cina Israela biname lica gemi, tabe lipu kaakesea Peteru ne itu ecäruji Miiji Mene jajaneneme Israela biname bine. ⁸ Yoo, Acejiyame lui me kokre puga ge Peteru me kaakesea cabu, tabe lui ätyepäneji biname gyene Israela biname bime täöpume, teeme kokre cuta puga ge cäme kaakesea cabu, cane lui ätyepäneji gäne nuuja gawe biname bime täöpume. ⁹ Yakobu, Peteru, cuta Yoane lui cina epu pana egä teepi ätrunga mope biname gemi, teepi liba opo yaawatnäpesi egä Acejiyame te singi gyene cane peei kaakesea ne wawename, teepi Banaba piijepu cane cama ime lacranäpogo, awabame egä cine iyeta yepä kaakesea ne jewenenisi. Cine mene jaatranepesi egä Banaba piijepu cane gawe maramara biname bine Miiji Mene jajaneneme, piijepu

teepi Israela biname bine jajanenname. ¹⁰ Puga ge teeme yepä singi taatu egä cine miiji owecumete biname bine ätityerame, siige pepu ätityera ne cane babo singi ge ceerame.

Paulo Peteru ne Jicnecige Antiyoka je

¹¹ Peteru liba Antiyoka ätrunga biname bine yäädäremepi, cane teebine mene jaa-jepene ätrunga biname bime opo gaabe egä tabe conocono ne jevenige, ingle teeme conocono mule lui pajecurage ge. ¹² Puma cita ca poto Israela biname cina tatyaripesi piyeme Yakobu bau ca Yerusalema ca. Yoo, teeme atyara niinäce gaabe ca, Peteru gigri deedei itu läbitanepi ätrunga biname cama lui Israela biname lica gemi, yepä teeme atyara ingwe ca, tabe gije labacitepi teeme bau ca äyebtingtame piyepu nuuja gawe ätrunga biname cama lica deedei loolo, ingle tabe wälu ge pui biname bime täapume, lui cina jiicepesi egä: “Cuta nuuja gawe ätrunga biname cina miiji teeme täape matikolä iirputame Israela biname pana äbitame.” ¹³ Siige, poto ätrunga biname lui cina Israela biname ge, teepi cuta Peteru cama yepä pana walya mule jaawenanepesi, siige teeme pui walya mule te Banaba ne cuta joomlepi, walya gaabe cabu me yaacanepi. ¹⁴ Cane liba teebibine jääpänemepene egä teepi lica Miiji Mene me toraca mule cabu yaacrajuge, cane piba Peteru ne jaa-jepene iyeta biname bime opo gaabe je egä, “Toraca, maane Israela biname gäte, yepä maane nuuja gawe ätrunga biname bime mule cabu naanajenige, lica Israela biname bime mule cabu. Yoo, maane gone läyebtingtute deedei äbitame nuuja gawe ätrunga biname cama, lui mäame Israela biname lica gemi. Gone teebibine pepu giri jaacranimute Israela biname bime mule cabu lenajame!”

Biname, cina Conocäco Äbitena Yeesu ne Ätrunga name pi

¹⁵ Yoo, cine lui Israela biname gemi aplimla cabu ca, piyepu lica nuuja gawe cabu ca niiya mule biname liiyepu, ¹⁶ cine umle gemi egä biname te conocäco läbituge Acejiyame me opo gaabe je lica cotre wawena cabu ca, yepä tabe liba Yeesu Keriso ne jäätrunguge. Cine cuta piyepu Keriso Yeesu cabu itu jäätrungujisi naace täapume cine conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je ätrunga name pi, lica cotre wawena name pi. Ingle naace gyene nuuja te äblicäco birige Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita cotre wawena cabu ca. ¹⁷ Yoo siige, cine gaabe ne jepänujisi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame Yeesu Keriso cabu ätrunga miiji pi lica cotre wawena name pi. Piba peei gaabe cabu cine liba jääpänuusi egä cine conocono gemi Israela biname bime cotre mule poto cidi me, cine nää piba miiji ge iicana egä, “Cime Yeesu ne ätrunga name pi cine conocono gemi?” Licarage! ¹⁸ Yepä, cane liba cääri labacitune pui cotre wawena gaabe cabu me, cane lui ne itu sebmajine, cane piba lawabudnitune egä cane conocono biname gäne pui cotre mule täapume. ¹⁹ Ingle naace gyene cotre mene te cebine nawabudnituge egä cotre wawena ca cane äblicäco Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbita iyeteta ireclota päpäname. Siige, cane cotre miiji pi budre gäne, cuta peei budre cabu ca ireclota gäne Acejiyame täapume lenajame. ²⁰ Keriso liba baarge uli cabu budre äbituji, peei lui epu gyene egä cebine ten cama ituge budre wawena. Siige, page peei lui cane säne lica lui te ireclota, yepä Keriso te ireclota gyene cäme cabu. Piyepu ai kirece ireclota cabu cane lica cäme kokre cama nanajenige, yepä Keriso me kokre pisi nyene cäme trupa cabu. Page cane Acejiyame me Bägrä Keriso ne jitrungenine cebine ätityerame ai gawecewe ireclota cabu, lui te cebine epu singi ge egä tabe teeme ireclota ecäruji cäme täapume. ²¹ Yoo, cane Acejiyame me owecu mule ne papa me lica jaawenune cotre mule äcwetna ca, ingle biname te liba ibibi gyene conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je cotre wawena cabu ca, piba Keriso me budre lui ingle cäco gyene.

3

Cotre Mule piyepu Ätrunga Mule

¹ Galatiya gawe biname weene buduma gemi! Luma cita ca gemi weeme buduma ngene atwanena? Cane weebibine cängena itu jijananipeene Yeesu Keriso me budre poto cidi me baarge uli cabu. Weene peei ne itu joomlepeye, irecu ca päpäna pana weene itu jääpänepeye, siige pajecu ge weeme täapume. ² Yoo, page cebine najepeye yepä gwidape poto cidi me. Ngena name pi Aceji Seemo te weeme yepäyepä trupa cabu labacitanepi? Nää, naace name pi labacitanepi, inge weene cängena jaawenanepeye iyeta Israela biname bime cotre mene? Licarage! Yepä, tabe naace name pi labacitanepi weeme yepäyepä trupa cabu, inge weene Miiji Mene itecijipi piyepu jäätrungepeye. ³ Weene lipulipu pepu buduma gemi? Aceji Seemo te weebibine icranipi kirece ireclota cabu me; page nää weene ngene jotwananenininiye egä weene ibibi gemi weemerage kaakesea ca peei ireclota cabu cängena lenajame ngälugaabe oomlaname? Weene äblicäco gemi! ⁴ Weene ngene jitrimalenige egä Aceji Seemo te ituge ätityera weebibine iyeta weeme mäpu cabu ca. Nää, papa gyene peei ätityera? Weene nää page singi gemi ätrunga gaabe ne abmalame? ⁵ Nää, Acejiyame te Aceji Seemo ne weeme cabu me täatyepäjepi piyepu ciitaca mule bine weeme täapume saboclomäjemepi, inge naace popi weene Israela biname bime cotre bine jaawenemuye, coo inge weene Miiji Mene itecijinuge piyepu jäätrunguye?

⁶ Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu mule uja jewenemuji. Oogäräneji Mene te jiičenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.” ⁷ Weene miiji opo awatna egä lui cina Acejiyame ne jäätrungusi, teepi Abrahamo me toraca kaakesaare gemi. ⁸ Oogäräneji Mene cabu ciige poto cidi me mene pisi nyene egä Acejiyame te gawe maramara biname bine ten cama cire conocäco jaawenemepi teeme ätrunga name pi. Yoo, pepu pana Miiji Mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu, Acejiyame luma Abrahamo ne niinäce gaabe me jejuji egä, “Mämiji pi cane cire miiji jaawenemepene iyeta gawe maramara biname bine.” ⁹ Siige, Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji, jepänuji miiji ne teeme bau ca. Pepu pana Acejiyame cuta miiji jaawenemuge iyeta biname bine lui cina teebine jäätrungusi, tabe Abrahamo ne lipu miiji jewenanuji.

¹⁰ Yoo, Oogäräneji Mene te jiičenige egä, “Laati te iyeta Israela biname bime cotre cängena lica jaawenemuge iyeta padare, Moose lui cotre bine soogäremuji, tabe niiya daremu cirege päpäna Acejiyame bau ca!” PEEI name pi laati te walya jiiçuge egä, “Cane iyeta cotre bine cängena jaawenemune, Acejiyame ngenecu miiji wawename cäme täapume,” pui biname te mäpu daremu cabu ca lica birige asata, inge biname te äblicäco iyeta cotre bine cängena wawenetnäja. ¹¹ Yoo, pajecu gyene egä nuuja te lica Acejiyame me opo gaabe je conocäco läbituge cotre wawena ca, inge naace gyene Oogäräneji Mene te cuta jiičenige egä, “Pui biname me ireclota iyeteta gyene, Acejiyame lui ne conocäco me jaawenuge teeme ätruna cabu ca.” ¹² Yepä, cotre wawena lui mara ge ätrunga cabu ca; teepi gigri lica gegi, inge Oogäräneji Mene te cotre poto cidi me apu jiičenige egä, “Laati te cängena jaawenemuge iyeta gwidape lui poto cidi me cotre mene te jiičenige, tabe peei cabu ca iyeteta ireclota cirege päpäna.” Yepä, biname cina äblicäco ge peei ne wawena.

¹³ Yoo, Oogäräneji Mene cuta nuuja poto ca jiičenige egä, “Lui biname ne uli cabu yaatecwamtusi budre me, tabe niyarage daremu jääpänuge Acejiyame bau ca.” Siige, Keriso pepu pana mäpu daremu itu jepänuji mime täapume mibibine äsecerame daremu cabu ca lui te tädenige inge naace gyene mine äblicäco cotre mene cängena wawena. ¹⁴ Keriso mibibine nisechräripi naace täapume egä lui miiji Acejiyame Abrahamo ne ecäruji, peei miiji ne cuta nuuja gawe biname lui Israela biname lica gemi, teepi te päpäname Keriso Yeesu cabu ca, cuta naace täapume Aceji Seemo mime yepäyepä trupa cabu abacitaname, Acejiyame lipu ituge jaji ceerame mime ätrunga cabu ca.

Lui Mene Acejiyame Ituge Jaji, Cotre Mene te Äblicäco Mara me Wawena

¹⁵ Cäme ätrunga binamewale, cane etonärenine cäme mene ne nuuja mule cabu: Neeneni biname liba mene ne conocäco yaacitäsi, siige peei mule lui klaje pana gyene, piyepu nuuja biname te äblicäco peei jajeji mene ne mara me wawena coo piyepu äyebingta. ¹⁶ Yoo, Acejiyame te mene jejanuji Abrahamo ne cuta teeme yepä kaakesaare ne ciige miiji poto cidi me. PEEI mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu apu egä, “yepä teeme kaakesaare,” lica gyene epu egä, “teeme kaakesaare iyeta,” piyepu peei yepä kaakesaare lui Yeesu Keriso sine. ¹⁷ Cane naace me jiićenine egä Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji, piba cuta jejuji egä, “Cane te ingwe ca conocäco cirege wawena.” Siige, fooma hanred teeti kämäge ingwe ca tabe biname bine Cotre Mene ecäremuji, Moose lui bine soogäremuji, yepä peei mene te äblicäco teeme niinäce jajeji mene ne mara me wawena. Siige, cotre mene te äblicäco pui mene ciige miiji poto cidi me äyebingta. ¹⁸ Yoo, biname te liba Acejiyame me ciige miiji ne jääpänuge cotre wawena name pi, tabe piba peei miiji ne lica jääpänuge Acejiyame me jajeji mene name pi. Yepä, Acejiyame peei ciige miiji Abrahamo ne ecäruji naace täapume tabe teebine mene ituge jaji pepu wawename.

¹⁹ Yoo, piba ngena täapu myene peei Cotre Mene? Abrahamo me padare ingwe ca Acejiyame Cotre Mene Israela biname bine ecäremuji teebibine umle wawename egä teeme niija mule lui toraca conocono gemi. Acejiyame cuta ngälugaabe ne ecituji Israela biname cina Cotre Mene cabu lenajame, siige peei ngälugaabe lui Abrahamo me yepä kaakesaare Keriso te liba atyaramta, lui ne tabe peei mene jejuji ciige miiji poto cidi me. Yoo, Acejiyame Cotre Mene lica conocäco gaabe ca ecäremuji biname bine, yepä teeme mename seemo bine ecäremuji, piba mename seemo cina Moose ne ecärujisi, piyepu Moose lui menameyame ge, tabe iyeta Israela biname bine ecäremuji. ²⁰ Yoo, menameyame biname me kaakesea pisi nyene liba neeneni poto biname cina singi ätityera täapume, yepä jajeji mene poto cidi me, Acejiyame taatu ge, tabe singi lica ätityera biname, yepä tabe mene Abrahamo ne conocäco jejuji.

Acejiyame me Cotre Mene Ngeno Myene

²¹ Cotre Mene te nää jisädenige Acejiyame me jajeji mene bine? Eewe, licarage ge, ingle cotre mene liba ibibi gyene iyeteta ireclota ceerame, piba cotre gaabe ca biname cina conocäco läbitininusi Acejiyame me opo gaabe je, ²² yepä cotre mene te jiićenige egä, “Niija mule me kokre te joomlenemige iyeta ai gawecewe biname bine,” peei name pi Acejiyame Abrahamo ne mene jejuji teeme ätityera ceerame pui biname bine lui cina Acejiyame ne jäätrungusi. Page lui cina Yeesu Keriso ne jitrungenisi, tabe teebibine itityärenenemige, ingle Acejiyame te singi gyene toraca ireclota ceerame biname bine teeme ätrunga name pi.

²³ Acejiyame me Cotre Mene, Moose lui soogäruji, peei te äbituji awamuta biname pana me, lui te biname bine joomlemuge ngälu ätrunga padare te tatyaramtepi. Siige, biname cina piba Acejiyame bau ca umle läbitipesi Yeesu Keriso poto cidi me teebine ätrungame. ²⁴ Yoo, Cotre Mene te epu pana gyene ire atwi biname liiyepu mime täapume mibibine conocäco gaabe cabu waadename ngälu Keriso te tatyaramtepi, naace täapume mine teebine ätrungame mibibine conocäco me wawename Acejiyame me opo gaabe je. ²⁵ Siige, ai padare cabu biname cina miiji Yeesu ne ätrungame, ingle itu lapirepi Cotre Mene me ire atwi padare te.

²⁶ Weene Keriso Yeesu ne jäätrunguye, peei name pi weene iyeta Acejiyame me bägräwale gemi. ²⁷ Weebibine niije ca itu jicisäjipesi Yeesu me ngii cabu teta cama yepä äbitame piyepu teeme pana miiji mule bine waadename. ²⁸ Yoo, mime Yeesu cama yepä äbita name pi Israela biname piyepu nuuja gawe biname teepi mara lica gemi; cuta lui bine jaaletnemusi kaakesea cabu lenajame piyepu lui cina äsecräreji teeme singi gaabe cabu otinetnejame, teepi mara lica gemi; cuta rooriye piyepu magebi teepi mara lica

gemi, ingle mine iyeta yepä gemi Keriso Yeesu cama yepä äbita miji pi. ²⁹ Mine liba Keriso me binamewale gemi, mine piba cuta Abrahamo me kaakesaare gemi, siige mine cirege päpäna Acejiyame ngena tääpume mene ituge jaji ceerame.

4

¹ Cane cerämu jiicenemine mine lui cina Acejiyame me bägrä gemi mime poto cidi me. Agesa ngene ca agli mene. Imäbägrä lui te teeme babe me gawe piyepu gwidape bine cirege waadena, tabe liba bägrä yaanajuge tabe papa kaakesea biname pana birige, äblicäco tabe mene iicana biname bime abasecretna cabu je; ngänu gyene tabe yageyame gwidape tääpume, yepä tabe mene äblicäco iicana, ingle tabe lui bägrä gyene.

² Cuta piyepu tabe liba bägrä gyene, nuuja biname cina piba ire jaatwusi teebine, piyepu teeme gawe piyepu gwidape cina nuuja biname bime ime cabu yaacrajuge ngälu babe te lui padare ne ituge acita, pei te atyaramtige. ³ Mine pei bägrä pana ituge lenaja nuuja biname bime singi wawename, ingle naace gyene cotre pana mule cina mibibine noomlinujisi. Mime poto cina lui Israela biname bime cotre mule cabu ninajininuge; cuta piyepu mime nuuja poto cina lui uuje bime mule cabu ninajininuge.

⁴ Yepä, Acejiyame me padare te liba tatyaramtuji, tabe teemerage Bägrä ne tityepuji gawecewe me. Tabe magebi cabu ca eplimluji, Israela biname bime cotre ngalebora senajenäjumi. ⁵ Yeesu Keriso täduji äsecrera gaabe ne wawename biname bime tääpume, lui bine cotre mule te tewamutemäjemumi, naace tääpume mine Acejiyame me jäjäcräneji bägrä me läbitipago.

⁶ Yoo, Acejiyame teeme Bägrä me Seemo ne ituge ätyepa mime yepäyepä trupa cabu, mibibine umle wawename egä mine teeme bägrä gemi. Siige, Aceji Seemo te mibibine niwenininige Acejiyame ne awejename egä, “Cime Babe.” ⁷ Yoo siige, page cotre mene te weebibine lica iwadininige. Page weene lui Acejiyame me bägräwale gemi. Acejiyame te weebibine iyeta gwidape cirege ceera, tabe lui poto cidi me Abrahamo ne jejuji, ingle weene iyeta lui Acejiyame me bägräwale gemi.

Paulo Ngenecu Mäpu Ge Galatiya Ätrunga Biname bime tääpume

⁸ Uja weene liba camuge Acejiyame poto cidi me umle äbita, weene piba uuje bime singi bine jaawenenanemepeye, lui cina toraca ire atwi biname lica gemi. ⁹ Yepä, page weene umle gemi Acejiyame. Yoo cäro, cane miji iicana aipu egä, page Acejiyame te umle gyene weene. Siige, weene ngeno memi singi atatrongärame cuta pui uuje bime singi cääri wawenecame, lui cina kokre cäco piyepu äblicäco weebibine toraca ireclota ceera? Weene ngeno memi singi cääri cuta teeme ire atwi cabu me äbäcname teeme singi piyepu cotre bine wawenecame? ¹⁰ Cuta page weene poto bimü bine yaacranemuye weeme iiwäreja mule wawenecame conocäco äbitame, cuta piyepu poto trii mule teeme mabye coo kämäge padare cabu jaawenemuye. Weene cuta poto kämäge cabu pui mule bine babo jaawenemuye. ¹¹ Cäme ngene atwanena lui baborage mäpu gyene weeme tääpume! Ingle naace gyene cane singi licarage gäne cäme kaakesea te weeme cabu papa me äbitame.

¹² Yoo, cäme ätrunga binamewale, cane kokre cama weebibine jijanininine egä weene mene jitranepewe iyeta maramara cotre mule bine abmaläcemame, cane lipu Israela biname bime cotre mule ituge abmala weeme tääpume, ingle weene äblicäco cotre wawena ca conocäco me äbita. Yoo, weene nuuja niiya ne lica cäme tääpume itu jaawenepewe, niinäce padare cabu ca ngälu page. ¹³ Weene umle gemi, pei lui cäme pita name pi cane uja weene cama nanajepi, puga Miji Mene weebibine jijaninipene.

¹⁴ Cäme pita te weebibine mäpu icäripi, yepä weene lica cebine kaake ca näcelyärepeye cäme pita bleela cabu; weene lica cäme mene nägyepeye. Yepä, weene cebine cängengarage ire natwepeye, epu pana weene cabucewe mename seemo ne liiyepu miijirage ire atwi; coo epu pana Yeesu Keriso ne lipu ire atwi, tabe liba weeme bau me otni je. ¹⁵ Pui padare

cabu weene gege ge căme mene äteciame. Nää, ngena te täbitumi weeme ireclota ne mara me wawename? Cane weeme owecu poto cidi me jüicene egä, pui padare cabu weene lica nuuja gwidape ne jaainuye lui căme miiji täápume. Weene cuta weeme irecu cebine näcäruye, weene liba ibibi ge ceerame. ¹⁶ Yepä, page weeme ngene atwanena căme täápume pama mara gyene. Cane nää pama cubuyame pana täbitumene weeme täápume, inge cane Acejiyame me toraca mene weebibine conocăco itu jijanani-pene?

¹⁷ Pui biname lui cina singi gemi toraca mene mara me wawename, teepi cuta babo singi gemi weebibine teeme biname täápume wawename, yepä teeme mara inge pisi nyene lui lica weeme miiji täápume. Teepi weebibine opire mara cewe me jiweninini căme bau ca, inge teepi singi gemi weene cebine abmalame puma cita ca weene babo singi äbitame teeme mene äteciame. ¹⁸ Yoo, weeme babo singi poto cidi me, peei mule cabu nuuja niiya lica gyene, liba miiji inge pisi nyene peei singi täápume. Pepu singi miiji ge iyeteta lenajame, peei name pi gone abmala cane liba weene cama lica ge. ¹⁹ Cămerage băgrăwale, mage te băgră aplimla pita ne lipu jääpănuge, pepu pana pita cama cane cääri asicnantenine weeme täápume, ngälu weeme mule te toraca conocăco Keriso pana läbituge. ²⁰ Căme toraca singi gyene page weene cama lenajame; cane pama piba umle gäne lipulipu mene weebibine jajime, inge cane ngenecu mäpu gäne weeme poto cidi me.

Mine Hagara Saara naabibime Ireclota cabu ca Etonärenisi Toraca Mene ne

²¹ Căme ätemla pisi nyene weeme täápume lui cina singi gemi Israela biname bime cotre mule cabu lenajame: Nää, Acejiyame me Cotre Mene Moose lui bine soogäremuji, weene pama umle gemi peei te lipu jijeninige? ²² Ai Cotre Mene ngalebora mine mene ecnenenemisi Abrahamo piiyepu teeme neeneni imäbăgră poto cidi me. Teeme yepä imäbăgră aplimläneji ge ngulebăgră cabu ca. Pui ngulebăgră ngii Hagara ne teepi ituge aletna Abrahamo me coga me kaakesea wawename. Nuuja imäbăgră lui igane ge, tabe Abrahamo me coga Saara cabu ca aplimläneji ge. ²³ Yoo, Abrahamo me yepä imäbăgră ngii Ismaela, lui pui aletnäneji ngulebăgră cabu ca eplimluji, teeme aplimla lui mara lica ge poto băgră bime aplimla cabu ca, yepä Abrahamo Isacako ne jepänige teeme băgră căco coga Saara cabu ca, inge Acejiyame uja mene itu jejuji băgră teebine ceerame. ²⁴ Lipu itu äbituji Abrahamo me neeneni imäbăgră bime täápume, peei mule cabu ca mine neeneni jajeji mene bine opo aawatnenisi. Cotre mene piiyepu lui mene Acejiyame Abrahamo ne jejuji lui epu pana gegi pui neeneni imäbăgră bime mage liiyepu. Yepä mage, Hagara tage, aletnäneji ge kaakesea cabu iyeteta lenajame, peei name pi biname bime cotre te teebine teeme băgră cama joomluge. Hagara piiyepu teeme băgră bime ireclota cabu ca mine opo ewatnenisi pui cotre mene Acejiyame te Sinai podo cabu je secäruji Moose ne, biname bine waadename. ²⁵ Yoo, Hagara piiyepu teeme băgră cabu ca mine opo ewatnenisi mule lui te täbituji Sinai podo cabu je, Sinai podo lui Arabiya gawe cabu sine. Piiyepu mine cuta opo ewatnenisi Yerusalema ne piiyepu lui cina page icrajnige pui babo cewe cabu. Page Yerusalema cewe biname lui epu pana gemi Hagara me băgră liiyepu, inge cotre mene te teebibine joomlemuge. ²⁶ Yepä, Acejiyame Abrahamo ne lui mene jejuji, tabe peei mene cuta jejuji biname bime täápume lui cina cabucewe je kirece Yerusalema cabu cirege lenaja. Biname cina puma lica icrajenige maramara cotre mene ngalebora, piiyepu teepi äsecräreji icrajnige iyeta niiyaniya mule cabu ca. Cabucewe Yerusalema lui mime täápume mage pana gwene, mine iyeta lui cina Yeesu ne jitrungenisi. ²⁷ Pisi nyene mene Oogäräneji Mene cabu pui neeneni Yerusalema poto cidi me egä teepi lui neeneni magebi pana gegi. Yepä magebi lui Cabucewe Yerusalema pana gwene, lui te ätrunga biname bime mage. Niinäce tabe băgră căco onajige, yepä ingwe ca teeme băgră bucurage gemi pui nuuja magebi cabu ca, lui te ai gawecewe Yerusalema pana gwene. Agesa peei Oogäräneji Mene: “Băgră căco magebi, lui te lica băgră aplimla pita itu jepänuji,

maane miiji gege, uupera cama naanajuge!
 Ingle maane lui ne abmaläneji gäte,
 mäame bägrä bucurage cirege äbita pui nuuja magebi cabu ca,
 lui ne teeme rooriye te lica twaabmaluge.”

²⁸ Yoo, căme ätrunga binamewale, mine Acejiyame me bägrä gemi, ingle Acejiyame mene itu jejuji pepu cirege äbita. Mine epu pana Isacako liiyepu, ingle naace gyene Acejiyame Abrahamo ne mene itu jejuji egä pui bägrä te pagege äbita. ²⁹ Yoo, pui sasa padare cabu Abrahamo me bägrä lui Hagara cabu ca aplimluji, teeme ngii Ismaela, tabe niiya jaawenuge Isacako ne lui me aplimla poto cidi me Aceji Seemo mene ituge jaji. Cuta page piyepu, Israela cotre cabu lui biname cina, teepi niiya jaawenemusi biname bine lui cina Acejiyame me mene ne jäätrungusi piyepu lica Israela biname bime cotre mene cabu icrajenige. ³⁰ Yepä, Oogäräneji Mene te lipu jiićenige? Peei te jiićenige apu egä: “Pui aletnäneji kaakesea magebi ne jutyepe teeme bägrä cama, ingle naace gyene aletnäneji magebi me bägrä tabe lica teeme babe me miijimiji gwidape pa yaawademepi; yepä pui bägrä lui babe me cogarage cabu ca ge, tabe te iyeta pa yaawademepi.” ³¹ Yoo, căme ätrunga binamewale, mine lica epu pana gemi aletnäneji kaakesea magebi me bägrä liiyepu, ingle cotre mene te mibibine lica noomlenininige, yepä mine Saara me bägrä pana gemi, ingle mine Acejiyame me jajeji mene jäätrungusi mibibine äsecreraame.

5

Keriso te Mibibine Itu Nisecräripi

¹ Keriso te mibibine itu nisecräripi, siige tabe singi mine äsecräreji lenajame. Weene kokre cama jiclajutipi! Gone cotre mule ne cuta cääri yaacatuye peei cabu lenajame!

² Ai mene itecijinege! Cane Paulo te weebibine jijenininine egä weene liba Israela biname bime cewecu yaawademuye tääpe iirputa ca, ingle naace popi weene pepu singi gemi conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, weene peei mule ca Keriso me ätityera ne jäägyuye. ³ Yoo, cane cuta cääri jijenininine egä nuuja biname te liba Israela biname bime cewecu yaacatuge tääpe iirputa ca, tabe pepu pi Israela biname bime cotre mule cabu labacituge, siige tabe piba miiji iyeta cotre bine cängena jaawenemuge. ⁴ Weene liba singi Acejiyame me opo gaabe je conocäco äbitame weeme cotre waweneca cabu ca, weene piba weemämu läyebinginye Keriso bau ca cuta piyepu Acejiyame me miiji cabu ca. ⁵ Yepä, cine ätrunga ca Acejiyame ne jewagrijenisi teeme Seemo ca cibibine teeme opo gaabe je conocäco me cire wawename, lui tääpume cine ngene atwanena bine icranenemisi. ⁶ Ingle mine liba Yeesu Keriso cama yepä me läbitinago, piba biname lui me tääpe pui cewecu cama ge piyepu biname lui me tääpe pui cewecu cäco, teepi nuuja mara lica gemi, yepä Yeesu ne ätrunga lui teeme tääpume babo gwidape gyene, piyepu ai ätrunga te laboclomtuge nuuja biname ne owecu wawena cabu ca.

⁷ Pui niinäce padare cabu weeme ireclota miijirage ge, weene Yeesu ne cängena jäätrungepeye. Weebibine laati te tiibinige toraca gaabe cabu otnime? Tabe lipulipu ngene atwanena bine biyeb lengemige toraca gaabe cabu ca? ⁸ Licarage Acejiyame pa jiihipi, ingle tabe te weebibine ituge ala asogleca teeme biname me äbitame. ⁹ Yoo, mene pisi nyene egä: “Matikolä uutneca gwidape taatu te baborage buluduu ne juutnecuge.” Walya mene pepu pana gyene. Matikäli conocono te wata baborage me läbituge. ¹⁰ Yepä, mine yepä me ituge äbita mime Yageyame Yeesu Keriso cama, peei name pi cane umle gäne egä weene lica mara ngene atwanena ne pa pecatepeye. Acejiyame mäpu daremu pagege ceera pui biname ne lui te weebibine walya ngene atwanena itu nicäripi, ngänu gyene tabe laasi nyene.

¹¹ Căme ätrunga binamewale, căme poto cidi me poto cina walya jiićenisi egä, “Paulo te biname bine yaabiberäjemuge Israela biname bime cewecu ne teeme tääpe iirputa ca acatename.” Peei mene toraca lica gyene. Liba toraca ge, ngena tääpume biname

cina singi gemi cebine jäje niiya cabu acitename? Yepä, poto Israela biname cina cebine niiya nawenusi, ingle teepi singi lica ai mene äteciame egä Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mibibine Acejiyame me opo gaabe je conocäco wawename tääpe cewecu cäco. ¹² Pui biname lui cina weeme ngene atwanena maramara jiweninini, cane singi gäne teepi teeme tääpe ne ablitame!

¹³ Cäme ätrunga binamewale, Acejiyame weebibine tisoglicipi niiya cabu ca äsime, siige weene äsecräreji gemi. Yepä, gone weene äsecrera name pi apu jinginuge egä miiji gyene weeme tääpe me singisingi cina weebibine waadena. Pätä Acejiyame me singi cabu ca weeme nuuja bine itityeräjemeye! ¹⁴ Yoo, Moose lui cotre bine soogäremuji, iyeta peei cotre piti nemi yepä taatu cotre ngalebora. Agesa peei cotre: “Maane miiji biname bime tääpume singi lenaja, maane lipu mäame tääpume singi birige.” ¹⁵ Yepä, weene liba weemeweme jääceluye piyepu labajininuye, piba ire! Weene weeme binamewale cama piba pagege iyeta weene papiripeye.

Aceji Seemo cama Ireclota

¹⁶ Cane ngena tääpume jiicenine age sena: Aceji Seemo te weebibine iwecetnärininige; teeme singi ne weene jeweneye, piyepu gone weeme tääpe me singisingi bine jaawenemuye! ¹⁷ Ingle naace gyene biname bime tääpe me singisingi te jääsäduge Aceji Seemo me singi ne, piyepu Aceji Seemo me singi te biname bime tääpe singisingi bine jääsädemuge. Peei neenenini singi cina cubuyame pana gegi, peei name pi mine äblicäco mime singi waweneca. ¹⁸ Yoo, Aceji Seemo liba weebibine iwecetnäjininuge, piba cotre mule te weebibine lica birige waadena.

¹⁹ Yoo, mine tääpe me singisingi bine opo yaawatnemusi apu mule ca: Biname cina sargi ero mule bine jaawenemusi; biname cina jugijugi ngene atwanena piyepu mene cama yaacrajuge; teemeteme singi laglanininusi. ²⁰ Biname cina uuje bine yi-iwäräjemusi, cuta piyepu maramara angodnera piyepu mowä mule bine jaawenemusi. Biname cina cubuyame me läbitininusi, labajininusi; teepi nuuja biname bime gwidape tääpume ire patre yaaglusi, piyepu claaberge te teebibine joomlemuge. Teepi nuuja biname bime tääpume lica laatadrongäjininusi, yepä teeme miiji taatu ne jäärngusi. Teepi maramara tomi läbitininusi, piba läingäjinusi. ²¹ Nuuja biname te liba miiji jääpänuge, peei te teebibine claabe me jaawenemuge. Teepi sice buduma yaacrajuge, piba lui niiya mule tääpume singi, teepi peei bine oräre jaawenemusi. Teepi iyeta ai bine jaawenemusi cuta poto cerämu. Cane page weebibine umle jiwenininine, cane lipu niinäce itu jijipene egä: Lui cina ai mule bine jaawenemusi, Acejiyame te lica teebibine cire yaawademepi.

²² Yepä, Aceji Seemo te biname bine jaawenemuge teepi singi cama, gege cama, piyepu poode cama lenajame. Tabe biname bine jaawenemuge mäpu cabu bojäcu lenajame, teeme nuuja biname ne owecu cama ätityerame, piyepu conocäco piyepu toraca mule cama lenajame. ²³ Tabe cuta biname bine jaawenemuge teeme nuuja ne niinäce gaabe me acraname; cuta piyepu teemämu awesongärame. Yoo, biname lui cina pepu jaawenemusi, nuuja cotre te lica teebibine joomlemuge. ²⁴ Laati bemi Yeesu Keriso me biname, teepi teeme tääpe me niyarage singisingi piyepu niyarage ngene atwanena bine Keriso me baarge uli cabu ituge abmaleca. ²⁵ Yoo, Aceji Seemo mibibine toraca ireclota nicärininuji, peei name pi mine miiji mime ai ireclota ne teeme ime cabu acitame iyeta teeme singi wawename. ²⁶ Mine gone mimämu lawepyeräjinago, gone mime nuuja ne claabe me jaawenemusi, piyepu gone mime nuuja biname ne ire patre yaaglusi, tabe liba miiji ne jääpänuge.

6

Ätrunga Biname bime Miiji Mule

¹ Cäme ätrunga binamewale, lui bime trupa cabu Aceji Seemo te enajenige, weene nuuja biname ne conocono mule cabu liba jääpänuye, teebine owecu cama umle mene jaajanuye. Piiyepu weene ire! Weene liba cängena lica gemi, weene cuta singi ne pa jepänepeye conocono mule ne wawename. ² Weeme nuuja te liba mäpu jääpänuge, teebine yäätityäruye, piiyepu weene pepu jaawenuye Keriso me cotre ne. ³ Yoo, liba biname te apu jaangenuge egä tabe baborage gyene, yepä tabe lica, tabe teemämu langletnäjuge. ⁴ Iyeta yepäyepä biname cina miiji teemämu ireclota mule bine jaatranemusi egä miiji gemi, coo niya gemi. Liba miiji gemi, tabe piba ngenecu miiji läbituge. Yepä, tabe miiji lica gyene nuuja biname me ireclota mule poto cidi me iicana egä: “Teeme niya gyene, cäme miiji gyene.” ⁵ Ingle naace gyene iyeta biname bime ireclota cabu poto mäpu piti nemi.

⁶ Weene miiji deedei ecäremepeye piiyepu nuuja miijimiji gwidape pui biname bine lui cina weebibine ibiberäjininusi Acejiyame me Mene poto cidi me.

⁷ Buduma ngene atwana gone, inge weene äblicäco Acejiyame ne angletneja. Biname te lipu gije bine yäätémuge, tabe pepu kuu täápume ire yaacituge. ⁸ Biname me ireclota lui epu pana ge calwacupi gweeti liiyepu. Tabe teeme tääpe me singisingi bine gije pana liba yäätémuge, tabe peei cabu ca kuu cirege päpäna, lui teeme budre gyene. Nuuja calwacupi biname te teeme miiji mule bine gije pana yäätémuge Aceji Seemo me ätityera ca. Tabe cuta kuu cirege päpäna Aceji Seemo bau ca. Peei lui iyeteta ireclota gyene. ⁹ Yoo, mine gone gloose me läbitinago miiji mule wawename, inge naace gyene padare te cire tädepi mine pui cabu ca miiji kuu päpäname, mine liba wata lica birige äyebenga. ¹⁰ Peei name pi iyeta mime padare liba piti nemi, mine iyeta biname bine miiji jaawenemusi, cuta toraca teebibine lui mime ätrunga binamewale gemi.

Paulo Teeme Leta ne Umlle Mene ca Ermuji

¹¹ Weene ire cäme oogära lipu baborage gyene, cane lui bine cämerage ime ca yoogärenine. ¹² Yoo, pui biname lui cina weebibine giri jicranininisi tääpe cabu cewecu ne acatename, teepi singi gemi biname bine ngenecu miiji me wawename teeme täápume, inge teepi wälu gemi egä pama mäpu ne jääpänusi poto biname bime bau ca, liba Israela biname bime mule yaabmalusi piiyepu mene jaajananemusi egä cewecu ngänu gyene, inge Keriso te budre äbituji baarge uli cabu mime niya mule bine äyebengame. ¹³ Lui cina puu cewecu itu ewademujisi tääpe iirputa ca, teepi lica Cotre Mene bine jaawenemusi. Teepi singi gemi weene pui yepä mule taatu wawename, piba teepi miiji gemi teemämu awepyeräja egä, “Cine te Israela biname pana me tewenimumesi teebibine.” ¹⁴ Yepä, cane te singi lica pepu awepyeräja täápume. Cane singi gäne mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii awepentame, tabe lipu budre äbituji baarge uli cabu mime täápume. Iyeta cäme ngene atwanena lui teeme cabu, peei name pi ai gawecewe me mule piiyepu gwidape cäme täápume papa gemi. Epu pana budre biname liiyepu lui nuuja singi lica birige gawecewe gwidape täápume, peei mule piiyepu gwidape baborage lica gemi cäme täápume. ¹⁵ Yoo, lui biname cina tääpe cabu cewecu ne ituge acata, coo lui cina lica ituge acata, teepi nuuja mara lica gemi, inge peei cewecu lui babo gwidape lica birige. Agesa babo gwidape: Biname te kirece ireclota ne ätrunga ca yaacatuge Acejiyame bau ca. ¹⁶ Laati te yäacwetnuge ai gaabe ne teeme ireclota cabu, poode piiyepu owecu teeme cabu lenaja. Cane pepu ewejanenine iyeta Acejiyame me biname bime täápume. Teepi temi Acejiyame me toraca Israela biname.

¹⁷ Yoo siige, epu pana aletnäneji kaakesea biname teeme yageyame me cewecu lipu pisi nyene teeme tääpe cabu, cuta cäme tääpe cabu dupe ngabu piti nemi, inge biname cina cebine naglumesi, cane liba Miiji Mene cäme Yageyame Yeesu poto cidi me jaajananemune. Peei name pi ingwe ca gone nuuja biname te cebine cääri mäpu näcäruge!

¹⁸ Cäme ätrunga binamewale, mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Yoo siige, pepu yaanajepi!
Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA EPESO ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane, Paulo, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane yoogärenine Acejiyame me binamewale bime bau me Epeso cewe je, lui cina toraca ngenecu cama iyeta padare cabu Keriso Yeesu cabu inajininuge. ² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te lenajame weeme cabu piyepu teepi poode ceerame weebibine.

Keriso Mime Seemo bine Miiji Jewenenemige

³ Mine eso yäacäranesi Acejiyame ne, lui gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame piyepu Babe. Ingle naace popi mine Keriso cama yepä gemi, tabe ituge mibibine miiji wawena mime seemo ireclota cabu iyeta maramara mule ca cabucewe ca lui cina totneninisi. ⁴ Keriso cama yepä äbita miji pi Acejiyame te agedna me niinäce gaabe ca uja itu ngene ca niglinuji mibibine teeme binamewale me äbitame, naace name pi egä mine teeme täapume mara me äbitame piyepu teeme opo gaabe je conocäco lenajame. Ingle Acejiyame babo singi ge mime täapume, ⁵ peei name pi tabe ngene uja itu jotwananuji mibibine äjäcrame teeme bägrä täapume lenajame ingle Yeesu Keriso me kaakesea miji pi. Ai lui teeme singi ge, teebine ngenecu miiji me jewenuji. ⁶ Siige mine Acejiyame ne yaawepyeräjesi teeme babo owecu name pi, tabe lipu teeme ngenecurage Bägrä papa itu nicärininuji, daremu cäco. ⁷ Keriso me uudi te lipu itu tapiruji, mime niiya mule daremu ne ecatuji, siige Acejiyame te mime niiya mule niisibrecäjimuge. Lipu baborage gyene Acejiyame me owecu, ⁸ tabe lui ne ituge aboclomäja mime täapume.

Ingle Acejiyame babo umle gyene iyeta mule poto cidi me, ⁹ tabe jewenuji tabe ngena täapume ngene itu jotwanuji wawename. Tabe teeme ogä ngene atwana ne seboclomtuji cime täapume, tabe lui poto cidi me ngene uja jotwanuji toraca me wawename Keriso cabu ca. ¹⁰ Acejiyame me pui ogä ngene atwana, tabe lui ne toraca me cire jaawenepi toracarage padare cabu, apu gyene egä tabe lui gwidape bine ituge wawenetnäja cabucewe piyepu gawecewe je, tabe pui bine iyeta cire jaawenemepi yepä me äbitame piyepu Keriso teeme mope biname me lenajame.

¹¹ Acejiyame lui te iyeta gwidape bine teeme ngene atwanena piyepu singi ibi jaawenimuge, tabe te mibibine nijäcrininuji teeme binamewale täapume lenajame ingle Keriso cama yepä äbita name pi. Tabe ujarage ngene jotwanuji apu wawename, ingle ai lui teeme singi ge. ¹² Peei name pi cine lui cina niinäce biname gemi ngene atwanena singi Keriso cabu me acraname, cine Acejiyame ne yaawepyeräjesi, egä tabe lipu miijirage gyene.

¹³ Cuta weene piyepu liba itecijinuji toraca mene, peei Miiji Mene lui te ireclota ne secanuji weeme bau me, weene piba ätrunga ne ecitujiye Keriso bau me. Piba Acejiyame ecituji Aceji Seemo ne weeme cabu me cewecu täapume, egä weene teemi nemi, tabe lipu ituge jaji wawename. ¹⁴ Ingle Aceji Seemo pisi nyene mime cabu, peei name pi mine umle gemi egä mine cirege päpäna, Acejiyame ngena ituge jaji teeme bägräwale bine ceerame. Ai te niwabininige, egä Acejiyame te iyeta mäpu cabu ca kälyä cirege wawena pui biname bine, lui cina teemi nemi. Mine teebine yaawepyeräjesi teeme miiji name pi!

Irecu Ätumuta Mene Acnema Biname bime täapume

¹⁵ Cane liba nätecijepi, egä weene Yageyame Yeesu ne jitrunge-niye, cuta piyepu weene singi gemi iyeta Acejiyame me binamewale bime täapume, ¹⁶ cane lica ituge ätecita Acejiyame ne eso ceeraname weeme poto cidi me. Cäme irecu ätumuta ngalebora

cane weeme poto cidi me jaajananemune, ¹⁷ cane yäätinärune mime Yageyame Yeesu Keriso me Acejiyame, jamyacu apaclyera cama Babe ne tabe weebibine eei Seemo ceerame, lui Seemo te weebibine umle biname me jiwenninuge piyepu Acejiyame ne weeme bau me yaaboclomtuge, siige weene piba umle läbitininuye tabe. ¹⁸ Cane irecu lätumutanune, egä Acejiyame te weeme mopemuli apatname teeme apaclyera ne päpäna täapume, piba weene umle läbitininuye, egä ngena cabu me tabe weebibine ituge ala asogleca weene weeme ngene atwanena singi bine acraname; piyepu cuta lipu bucurage miijimiji mule poto cidi me tabe ituge teeme bägräwale bine jaji teepi teeme bau ca päpäname; ¹⁹ piyepu cuta lipu baborage gyene teeme kokre, lui te kaakesea äbitenige mine ätrunga biname bime cabu. Ai lui pui yepä baborage kokre gyene, ²⁰ lui ca Acejiyame te Keriso ne itu erpinantuji budre cabu ca, siige ecanuji cabucewe me, ecituji teeme camu poto cidi me. ²¹ Tabe caburage gyene iyeta seemo bime bau ca, cabu je lui cina mopeyame gemi piyepu kokreyame gemi. Teeme ngii baborage gyene iyeta ngii cabu ca ai gawecewe cabu je. Cuta ciige padare cabu teeme ngii te baborage cire saanajepi. ²² Acejiyame te iyeta gwidape bine teeme ernge gawe me ituge acrana, piyepu tabe ätrunga biname bine Keriso itu yäacäremepi tabe teeme mope biname me lenajame. ²³ Ätrunga biname lui Yeesu Keriso me tääpe gemi. Teepi te Keriso ne camlecamle me jewenenisi. Cuta tabe te iyeta gwidape bine iyeta poto ta camlecamle me jewenenemige.

2

Budre cabu ca Ireclota me

¹ Padare puga ge, weene liba seemo ireclota cabu budre ge ingle weeme niyaniya mule piyepu ätecija cäco mule name pi. ² Pui padare cabu weene icwetnimujiye ai gawecewe me niyaniya mule bine; weene jitecijujiye laasi nyene mopeyame niyaniya seemo bime täapume, lui cina buuwemope cabu otneninisi. Tabe eei seemo gyene, page lui te ewadenemige Acejiyame ne lui biname cina lica birige ätecija. ³ Niinäce mine iyeta pepu ituge lenaja, ätecija cäco. Mine biname bime singisingi mule bine icwetnimujisi. Mine jwenimujisi mime tääpe cina piyepu ngene atwanena cina ngena täapume singi. Peei name pi Acejiyame me claabe te pui padare cabu piba enajuji mime täapume, eei biname bime täapume lipu page enajenige, lui cina camu binamerage bime singisingi mule bine icwetnenemisi.

⁴ Yepä Acejiyame epu baborage owecu ge piyepu singi ge mime täapume, ⁵ egä mibibine, lui cina mime niya mule cabu budre ge, tabe ireclota me niwenninuji Keriso me cabu ca. Peei lui teeme owecu name pi egä Acejiyame te weebibine ituge äsecrea niya cabu ca. ⁶ Ingle mine Keriso Yeesu cama yepä gemi, pui name pi Acejiyame te mibibine ituge ten cama budre cabu ca arpineräja naace täapume mine ten cama iyeta gwidape bine waadename cabucewe je. ⁷ Acejiyame ai ne naace täapume ituge wawena iyeta biname cina iyeta padare cabu päpäname teeme babo miijirage ätityera ne, tabe lipu teeme singi ne seboclomtuji mime täapume Keriso Yeesu cabu ca. ⁸ Ingle Acejiyame babo singi gyene ätityerame, tabe weebibine niya cabu ca itu isecrärinuji ingle weeme ätrunga name pi. Ai lui wemiji wawenäneji lica gyene, yepä Acejiyame me owecu gyene weeme täapume. ⁹ Ai lui weeme kaakesea daremu lica gyene, peei name pi nuuja te äblicäco teemämu awepyeräja. ¹⁰ Acejiyame te niwenninuji page mine lipu gemi. Tabe itu niwenninuji mine Keriso Yeesu cama lenajame siige miijirage kaakesea wawename, tabe lui kaakesea ituge amacetnäja mime täapume.

Keriso me Binamewale Ten cama Yepä Gemi

¹¹ Weene Israela biname bime cabu ca ärngecäneji lica gemi, piyepu Israela biname, lui cina lainininusi tääpe iirputäneji biname ca,* teepi weebibine iyinininusi tääpe iirputa cäco biname ca. Weene gone ngene jitrimalinuge, weene lipu biname ge niinäce. ¹² Weene cude padare ge Keriso bau ca, piyepu weene cude padare ge Israela biname bime bau ca, Acejiyame lui bine jejäcrimuji teeme biname me. Jajeji mene Acejiyame lui ecäremuji Israela biname bine, pui lui weeme tääpume lica ge. Weene Acejiyame umle cäco inajininuji, piyepu weene nuuja ngene atwana lica ge, egä weene lipulipu miiji ne päpäname. ¹³ Pui padare cabu weene cude padare ge Acejiyame bau ca, yepä page weene lipu Keriso Yeesu cama yepä gemi, weebibine Acejiyame bau me ituge waadena, inge baarge uli cabu Keriso me uudi te tapiruji Acejiyame ne iiwärejame weeme niija mule äciseja tääpume.

¹⁴⁻¹⁵ Siige Keriso taberage te poode ne secituji mime tääpume, cine Israela biname piyepu weene nuuja biname, tabe lipu niwenininuji mine yepä me äbitame. Mine niinäce claabeclabe ninajininuji, inge weene lica icwetnimujiye cime Israela biname bime cotre bine, lui cotre cina birige jaji biname cina ngena wawename. Pui Cotre lui atreji pana ge, mibibine maramara me niwenininuji. Yepä Keriso me budre te pui Cotre ne iyeblingtuji naace tääpume cine Israela biname piyepu weene nuuja biname mine yepä äbitame ten cama kirece inge wawename. Ai mule ca tabe poode ne secituji mine neenenimaramara sigu biname bime tääpume. ¹⁶ Tabe lipu budre äbituji baarge uli cabu, siige mime claabe mule bine peega epremalemuji. Tabe teeme budre ca niwenininuji yepä me, siige niwecnininuji Acejiyame bau me. ¹⁷ Pipu pi Keriso täduji, poode mene secanuji iyeta biname bime tääpume: cine Israela biname tääpume, lui cina Acejiyame gome jage piyepu weene nuuja biname tääpume, lui cina niinäce cude padare ge teeme bau ca. ¹⁸ Keriso me kaakesea miiji pi cine Israela biname, weene nuuja biname, mine iyeta ibibi gemi yepä Seemo me ätityera ca Babe bau me otnime.

¹⁹ Siige page weene catecewe biname coo idne cewe biname lica gemi, yepä weene Acejiyame me binamewale cama yepä gemi, teeme inge cabu inajininige. ²⁰ Weene uli gemi Acejiyame me mete raranga tääpume. Caage lui Keriso me ätyepäneji biname piyepu sasa menameyame biname gemi. Cunäcäpu caage lui Keriso sine. ²¹ Tabe te iyeta ai caage piyepu uli bine jitwetnecäjenemige naace tääpume mete me äbitame, Acejiyame tääpume lui mete te mara me äbitenige. ²² Weene liba Keriso cabu inajininuge, Aceji Seemo te cuta weebibine jitwetnecäjininuge poto biname cama mete ne awejengtame, Acejiyame te luma enajenige.

3

Keriso me Ätyepäneji Biname me Kaakesea

¹ Acejiyame te lipu Israela biname piyepu nuuja gawe biname bine yepä me ituge wawena, cane Paulo te pui name pi irecu ätumutenine weeme tääpume, lui Israela biname lica gemi. Cane krokeciye mete cabu säne, inge cane Keriso Yeesu me kaakesea ne jaawenune weeme miiji tääpume. ² Weene ituge ätecija Acejiyame lipu miiji ge cäme tääpume, siige ai kaakesea näcäruji cane te wawename weeme miiji tääpume. ³ Acejiyame te sebo-clomtuji teeme ogä ngene atwanena ne, siige cebine umle nawenuji. Cane ai leta cabu matikäli uja bii byoogärine pui poto cidi me. ⁴ Weene liba pecnepeye, weene umle päbitipeye, egä cane toraca umle gäne Acejiyame me ogä ngene atwanena Keriso poto cidi me. ⁵ Niinäce padare cabu biname bine umle lica ituge wawena pui poto cidi me, yepä page siige Aceji Seemo te umle itu jaawenemepi Keriso me ätyepäneji biname

* **2:11:** tääpe iirputäneji biname: Israela biname bime mule apu egä imäbägrä te liba laplimluge, eit bimu ingwe gaabe ca teeme imäbägrä bime gwidape cabu ca matikäli tääpe jiiirputusi. Ai tääpe iirputa lui cewecu gyene, Acejiyame lui ecärimuji Israela biname bine, egä teepi teeme biname gemi.

piiyepu Acejiyame me mename biname bine, lui cina teeme ireclota yaacranepesi Acejiyame me kaakesea wawename. ⁶ Pui ogä ngene atwanena lui naace gyene, egä laati bemi Israela biname lica, teepi liba yaacatusi Miiji Mene ne Yeesu Keriso poto cidi me, teepi piba yaawadimusi cine Israela biname cama yepä Acejiyame ngena ceera teeme bägräwale bine. Teepi Israela biname cama yepä birige, siige gigri yaawadimusi Acejiyame ngena ituge jaji Keriso Yeesu cabu ca ceerame.

⁷ Acejiyame te cebine nawenuji Miiji Mene acenename, siige teeme kokre ne secituji cäme cabu kaakesea wawename piiyepu cebine umle ceerame ai kaakesea täápume. ⁸ Cane puu matikolärage gäne iyeta Acejiyame me binamewale bau ca, yepä tabe miiji mule nawenuji, näcäruji ai kaakesea cane Miiji Mene Keriso me ngälu cäco dogwe poto cidi me jajanename biname bine, lui Israela biname lica gemi. ⁹ Cäme kaakesea gyene iyeta biname bine umle wawename, egä Acejiyame me ogä ngene atwana te toraca me lipu cirege äbita. Acejiyame lui iyeta gwidape bine itu jewenimuji, tabe ai ne niinäce lui padare cabu imlituji. ¹⁰ Tabe naace täápume imlituji, mope mename seemo cina piiyepu cabu je lui teeme pana kokreyame gemi, teepi ai padare cabu ätrunga ingle biname bime cabu ca umle äbitame, egä Acejiyame me umle lipu baborage gyene. ¹¹ Acejiyame te ai ne jewenuji teeme ngene atwana ibi, teeme lui puga ge padare me niinäce gaabe me, tabe lui ne toraca me jewenuji mime Yageyame Yeesu Keriso cabu ca. ¹² Mine liba Keriso cama yepä gemi, piiyepu teebine jitrungenisi, mine siige temiji pi ajiri wälu cäco nacluge Acejiyame bau me. ¹³ Peei name pi cane jijenininine, weene ngenecu mäpu gone, egä cane weeme täápume aga mäpu cabu nanajinige. Cäme ai mäpu te weeme miiji täápume äbitenige.

Paulo Ireçu Ätumutenige Epeso Biname bime täápume

¹⁴ Cane liba ngene jotwananeninine Aceji Babe te lipulipu biname bine awecna teeme bau me, cane kokorare ca ääpednuteninine teeme opo gaabe je. ¹⁵ Tabe lui toraca Babe gyene. Tabe lui iyeta ingle bime Acejiyame gyene lui cabucewe je coo piiyepu gawecewe cabu je. ¹⁶ Cane ireçu ätumutenine Acejiyame bau me, egä teeme bucurage miijimiji mule cabu ca Aceji Seemo te weebibine kokre ceerame naace täápume weene piba ngenecu kokre cama lenajame. ¹⁷ Piiyepu cane ireçu ätumutenine, egä weeme ätrunga ca Keriso te lenajame weeme cabu. Piiyepu cuta cane ireçu ätumutenine, egä weene iyeta gwidape naace popi wawename, ingle weeme singi pisi nyene Acejiyame piiyepu biname bime täápume. ¹⁸ Piba weene Acejiyame me binamewale cama ibibi birige cängena umle äbitame, Yeesu me singi luma ngälu leca gyene, luma ngälu daamle gyene, luma ngälu caburage gyene, lipu uugle gyene; ¹⁹ cuta weene teeme peei singi cabu lenajame, ngänu gyene weeme ngene atwana tuube gemi iyeta teeme peei singi ne oomlaname, siige weene piba cängena Acejiyame pana läbitininuye iyeta weeme ireclota cabu.

²⁰ Acejiyame me kokre lui te mime cabu kaakesea jaawenuge, tabe pui kokre ca miiji gyene baborage wawena, mine lui täápume yäätinärusi coo ngene jwaatwananinusi ätinerame. ²¹ Mine lui cina ätrunga ingle biname gemi piiyepu Keriso Yeesu cama yepä gemi, mine teebine yaawepyeräjesi, yepä padare me biname cina cuta nuuja padare me biname cina, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

4

Ätrunga Biname Miiji Yepä

¹ Cane lui te krokeciye mete cabu nanajinige, ingle cane Yageyame me kaakesea jaawenune, cane jijenininine weene epu lenajame, Acejiyame lipu ituge jaji, tabe liba weebibine ala tisoglicinuji. ² Mope modamoda me gone läbitininuye, miiji owelaame-lame piiyepu cängena lenaja. Worämu te gone iglinuge weeme poto biname bime mule name pi, yepä weene miiji weemämu singi äbitanipeye. ³ Acejiyame me Seemo

te icärininuge poode. Peei poode te jiwenninuge yepä äbitame, siige weene kokre äbitipeye yepä lenajame. ⁴Tääpe yepä gyene, Seemo yepä gyene epu pana, yepä taatu gwidape lipu pisi nyene Acejiyame lui cabu ituge ala asogleca weene ngene atwana singi acraname. ⁵Yepä taatu Yageyame gyene, yepä taatu ätrunga gyene, yepä taatu biname gyene lui me ngii cabu biname bine niiye ca jääcisäjemusi. ⁶Yepä taatu Acejiyame gyene, lui sine iyeta biname bime Babe. Tabe iyeta biname bine yaawadinuge, teeme cabu kaakesea jaawenuge piyepu teeme cabu yaanajuge.

⁷Keriso mine yepäyepä bine kokre itu nicäranipi maramara kaakesea wawenetnäjame. Mine teeme baborage kokre cabu ca maramara pargi bine ituge waadenena.

⁸Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiicenige egä,

“Tabe äduji caburage me,

teeme cubuyame bine ätäyäneji ewadimuji ten cama.

Tabe biname bine owecu gwidape ecäranemuji.”

⁹Ai mene egä “Tabe caburage me äduji” jewabenige, egä tabe niinäce ituge gawe cabu me äina. ¹⁰Siige lui te täinuji gawe me, tabe peese nyene, lui te äduji cabu me, iyeta caburage puupu bime cabu me naace tääpume tabe piba iyeta poto ta lenajame iyeta gwidape cabu. ¹¹Peei lui tabe sine, lui te “biname bine owecu gwidape ecäranemuji.” Pui owecu gwidape lui naace myene, egä tabe kokre ecäranemuji teepi maramara kaakesea wawenecame. Tabe poto bine jwenimuji teeme ätyepäneji biname me, poto bine jwenimuji Acejiyame me tagepogogo mene iicemame, poto bine Miiji Mene acenename iyeta poto ta, poto bine ätrunga inge mope biname me lenajame piyepu teebibine abiberäjäme. ¹²Tabe ai ne naace name pi jwenuji Acejiyame me binamewale bine amacetnäjame teepi kaakesea wawename naace tääpume ätrunga biname, lui Keriso me tääpe gemi, teebibine kokre wawename. ¹³Ciige mine iyeta piba yepä me läbitininago yepä ätrunga cabu ca piyepu eei cabu ca, egä mine umle gemi Acejiyame me Bägrä. Mine modamoda biname bime ngene atwanena cama ninajininuge, epu pana Yeesu lipu enajuji. ¹⁴Ingwe ca piba mine bägrä bime pana lica gemi, lui bine angletneja biname bime maramara abiberäja cina yaawedanemusi buuwe pana coo malu pana. Pui angletneja biname cina lui teeme walya mene ca poto bine yaangletnäjemusi conocono gaabe cabu otnime. ¹⁵Mine pätä miiji biname bine jajanena ngena gyene toraca piyepu mine miiji mimemime singi lenaja, piba mine läbitininago iyeta mule cabu Keriso cama yepä äbitame, lui sine ätrunga biname bime mopeyame. ¹⁶Tabe liba mope yaanajuge, tääpe me maramara piicwa teemerage puupu cabu lacranuge, piyepu piicwa maramara cina yepä mage ne jaawenusi, umeli cina liba teebibine yaatengecäjimusi. Siige iyeta maramara piicwa liba teeme kaakesea jaawenusi, teepi lipu miiji birige wawena, piba tääpe te cängenarage luutuge, kokre me läbituge, piicwa bime singi te liba teemeteme babo läbituge.

Yeesu cabu Lui Kirece Ireclota Gyene

¹⁷Mime Yageyame me ngii cabu cane jijenininine weebibine umle wawename, egä ingwe ca gone cääri lenaja Acejiyame umle cäco biname pana, lui cina papa gwidape poto cidi me ngene jwaatwananinusi, ¹⁸piyepu lui bime mopemuli cabu krokeciye birige. Teepi cude padare gemi ireclota cabu ca, Acejiyame te lui ireclota ceera, inge teepi umle cäco piyepu ätecija cäco gemi. ¹⁹Nuuja gwidape te äblicäco teebibine ajiri me wawena. Teepi nuuja gwidape wawena tääpume singi lica yepä sice buduma äbitename piyepu sargi ero mule wawenecame. Teepi ätecita cäco iyeta jugijugi mule bine jaawenimusi. ²⁰Yepä weene Keriso bau ca pepu mule lica itu labiberäjiipeye. ²¹Egäsu weene itu itecijipi teeme poto cidi me, piyepu inge weene teeme ingwe äcwi biname gemi, peei name pi weebibine ituge abiberäja toraca mene poto cidi me, Yeesu cabu lui pisi nyene. ²²Peei name pi weene miiji weeme sasa ngene atwanena bine

abmaläcemame, lui cina jiwenujisi epu lenajame, weene lipu niinäce ituge. Pui sasa ngene atwanena bine teemerage angletneja singisingi cina sabe jaawenimusi. ²³ Weene pätä miiji kirece singi piyepu kirece ngene atwana cama lenaja. ²⁴ Weene miiji kirece muleyame biname me äbitame, Acejiyame lui bine ituge wawena teeme pana me naace täapume weene toraca conocäco lenajame piyepu Acejiyame täapume mara me äbitame.

²⁵ Peei name pi ingwe ca walya mene gone otrometnäja, yepä toraca mene ajanipeye weemämu, ingle naace popi mine iyeta piicwa gemi Keriso me tääpe cabu. ²⁶ Weene liba claabe läbitininuye, peei claabe te gone iwadininuge niya mule wawename. Weene niinäce claabe cabu ca etecrutepeye, ingwe ca bimu te piba läpulepi. ²⁷ Gone Satani ne padare yäacäruye tabe weebibine angletnejame niya mule wawename. ²⁸ Laati te läbituge gwidape ero me, tabe miiji peei mule ne abmala, gije abacita kaakesea wawename teeme lenaja täapume piyepu owecumete biname bine ätityerame. ²⁹ Gone niya mene iicana, yepä epu mene jicemuye, lui te miiji gyene biname bine ätityerame teeme ngena singi pisi nyene, siige piba weeme mene te ngenecu miiji me jaawenimuge laatibi yäatecijemuge. ³⁰ Piyepu gone Aceji Seemo ne ngenecu mäpu me jaawenuye, ingle tabe lui cewecu gyene, egä weene Acejiyame memi. Tabe klaje jiwenuinuge weebibine naace täapume Acejiyame te weebibine kälyä wawename iyeta mäpu cabu ca, peei bimu te liba cire tädepi. ³¹ Gone niyaniya ngene jwaatwananinuye poto biname bime poto cidi me. Gone claabe te weebibine ätucera, ämugetna gone. Drämä gone piyepu niya mene gone biname bine jaji, coo poto claabeclabe mule gone. ³² Weene pätä miiji weemeweme owelaamelame lenaja piyepu owecu cama. Piyepu weene miiji weemeweme niya mule ngene ätrimela, Acejiyame te lipu weeme niya mule bine itu yääyebhengemepi Keriso name pi.

5

Apaclyera cabu Miiji Lenaja

¹ Ingle weene Acejiyame me ngenecurage bägrä gemi, weene miiji äbitipeye teeme pana lenajame. ² Weene weemämu singi äbitanipeye, epu pana Keriso lipu singi mime täapume, siige teeme ireclota ne iyemaluji mime täapume. Teeme ireclota epu pana ge owecu gwidape Acejiyame ne ceerame coo piyepu miijirage gwidape lui ca yiwäräjusi Acejiyame ne teebine ngenecu miiji me wawename. ³ Weene gone nuuja biname täapume singi äbita liba mäame coga coo rooriye lica teta cama sargi mule wawename; cuta iyeta jugijugi mule wawena gone. Piyepu weene gone singi ädri nuuja gwidape coo mule poto cidi me. Ai mule bine gone waweneca, cuta apu mule poto cidi me gone iicema, ingle weene Acejiyame me binamewale gemi. ⁴ Gone iicetneja ajiri mule poto cidi me, niyarage ceepe gone coo nuuja budubuduma mene gone iicetneja, yepä weene pätä miiji Acejiyame ne awepyeräja. ⁵ Weene miiji umle äbita, egä lui te sargi mule jaawenuge coo lui te nuuja jugijugi mule jaawenuge, tabe lica läbituge biname me Keriso piyepu Acejiyame lui ne yaacanäsi. Singi ädri biname te cuta äblicäco pepu biname me äbita, ingle tabe lui täapume singi yäadrüge, pui te yaacatuge Acejiyame me puupu ne teeme ireclota ngalebora.

⁶ Gone ire taatu jaacituye nuuja biname te weebibine budubuduma mene ca angletnejame, ingle apurage mule name pi Acejiyame te pagege claabe me äbita, lui cina teebine lica jäatecijusi. ⁷ Peei name pi pipu biname cama gone abasuta. ⁸ Niinäce weene krokeciye cabu jage, yepä page weene siige apaclyera cabu temi, ingle weene mime Yageyame memi. Weene miiji epu lenaja, apaclyera cabu biname cina lipu yaacrajuge, ⁹ ingle apaclyera luma, puma miijimiji mule, conocäco mule piyepu toraca mule piti nemi. ¹⁰ Weene miiji äbitipeye abiberäjame, egä ngena te Yageyame ne ngenecu miiji me jaawenuge. ¹¹ Weene gone krokeciye mule cabu abasutana, lui cabu ca nuuja miiji ne lica päpäna, weene pätä apaclyera cabu me pepu mule bine isemepeye. ¹² Teepi lui

mule bine jaawenimusi krokeciye cabu, babo ajiri cama mule gemi, lica wawena taatu cuta iicema piyepu ajiri cama gyene. ¹³ Yepä iyeta mule bine liba apaclyera cabu me yaawadimusi, siige apaclyera te jaawabudne-muge, lipu mule gemi; piyepu apaclyera te liba krokeciye ne yaapaclyäruge, siige apaclyera me läbituge. ¹⁴ Peei name pi apu ituge iicana egä,

“Arpinanti ute cabu ca,
alotnanti budre cabu ca,
piba Keriso te meebine naapaclyäruge.”

¹⁵ Pipu pi weene miiji ire, egä weene lipulipu inajininuge. Weene miiji cängena lenaja lica budubuduma. ¹⁶ Weene liba padare ne jääpänuye miiji mule wawename, weene jewenepeye, ingle ai bimu cina niyyarage gemi. ¹⁷ Peei name pi weene buduma gone lenaja, yepä umle äbitipeye, Acejiyame me singi ngena gyene.

¹⁸ Weene sice buduma gone läbitininuye, ingle weeme ireclota ne sabe jaawenuge, Aceji Seemo te pätä miiji weeme cabu babo äbitame. ¹⁹ Weene weemeweme etangemep-eye salamo uupera bine, poto irecu ätumuta uupera bine piyepu Aceji Seemo te ngena uupera icärininuge. Weene weeme iyeta ngenecu cama uupera bine piyepu salamo bine etangemepeye Yageyame täapume teebine awepyeräjame. ²⁰ Weene miiji eso ceeraname Aceji Babe ne iyeta padare cabu iyeta gwidape poto cidi me mime Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu.

Mene Coga Rooriye bime täapume

²¹ Weene miiji weemeweme ätecijana, ingle Keriso lui weeme Yageyame gyene. ²² Coga cina miiji rooriye bine ätecija, teepi lipu Yageyame ne jäätecijusi, ²³ ingle rooriye sine mope biname coga täapume epu pana, Keriso lipu mope biname ge ätrunga ingle biname bime täapume. Tabe peese nyene, lui te niyya cabu ca ituge äsecrera ätrunga ingle biname bine, lui gemi teeme tääpe. ²⁴ Peei name pi ätrunga ingle biname cina lipu Keriso ne jäätecijusi, coga te miiji teeme rooriye ne iyeta mule cabu pepu ätecija.

²⁵ Piyepu rooriye cina miiji teeme coga bime täapume singi epu pana, Keriso lipu singi ätrunga ingle biname bime täapume, siige teeme ireclota ne iyemaluji teeme täapume. ²⁶ Tabe ai ne naace täapume jewenuji teebibine mara me wawename Acejiyame täapume Miiji Mene abiberäja ca, niyye ca liba teebibine niinäce jugi cäco ituge äciseja. ²⁷ Tabe singi ge ätrunga ingle biname cina teeme täapume lenaja teeme Keriso me miijirage jamyacu cama, jugi cäco, epucäco. Teeme cabu nuuja pläpu coo acalomla lica gyene, coo nuuja pepuyame.

²⁸ Yoo, rooriye cina miiji singi teeme coga bime täapume, teepi lipu singi teemerage tääpe täapume. Rooriye te liba singi teeme coga täapume, pui lui tabe cuta singi birige teeme täapume, ingle teepi yepä gegi. ²⁹ Nata nuuja te lica teeme tääpe ne ägyi, yepä cängenarage deedei yäacäranuge, ire jaatwuge, Keriso lipu ätru-nga ingle biname bine cängena ire jaatwemuge. ³⁰ Mine umle gemi ai poto cidi me, ingle mine teeme tääpe me piicwa gemi. ³¹ Oogäräneji mene te jüicenige egä, “Yoo, rooriye te miiji teeme mage babe bine abmala coga cama atejäclmutame, siige teepi yepä me läbitäsi.” ³² Ai mene te baborage gwidape ne eboclomtenige. Cane ngene ca begline, egä ai mene lui Keriso piyepu ätrunga ingle biname bime poto cidi me. ³³ Yepä ai mene cuta weeme tääpu myene. Rooriye cina, weene miiji singi weeme coga bime täapume, weene lipu singi weeme täapume. Coga cina, weene cuta miiji weeme rooriye bine ätecija.

6

Mene Bägrä piyepu Mage Babe bime täapume

¹ Bägrä, weene miiji weeme mage babe bine ätecija, ingle ai lui conocäco mule gyene. ² “Weene miiji mage babe bine opo gaabe me acrana.” Ai lui niinäcerage cotre gyene

ten cotre cabu ca, Acejiyame te lui cama mene ecituji egä, ³ “Piba iyeta gwidape cina miijirage yaacluge weene cama, piyepu weene lecaleca ireclota ne jääpänuye ai gawecewe cabu.”

⁴ Mage babe, weene gone bägrä bine epu mule ca ire atwi, lui te teebibine claabe me jaawenimuge. Yepä weene teebibine yaabiberäjimuye teepi cängena lenajame piyepu yaablawäjemuye Yageyame me singi ibi.

Mene Aletnäneji Biname piyepu Teeme Modamoda Biname bime täapume

⁵ Aletnäneji biname, weene miiji weeme modamoda biname bine toraca ngenecu cama, wälu cama ätecija. Weene peei ne yepä ngene atwana cama jeweneye, epu pana Keriso ne lipu jäätecijuye yepä ngene atwana cama. ⁶ Weene teeme irewale taatu cabu gone apu äbitena naace name pi teepi piba ngenecu miiji cama lenajame weeme täapume. Yepä weene miiji iyeta weeme ngenecu ca wawena, Acejiyame ngena täapume singi, ingle weene Keriso me aletnäneji biname gemi. ⁷ Weene gege cama weeme kaakesea jaawenuye, epu pana egä weene biname bime täapume taatu lica jaawenuye, yepä weene cuta Yageyame täapume jaawenuye. ⁸ Gone ngene ätrimela, egä biname bime miijirage kaakesea name pi Yageyame te daremu yäcäranemuge, ngänu gyene teepi aletnäneji biname coo nuuja biname.

⁹ Modamoda biname, weene cuta pepu miiji weeme aletnäneji biname bine cängena ire atwime. Weene cerämu opo cabu gone yärmäjimuye. Weene gone ngene ätrimela, egä weene piyepu weeme kaakesea bägrä weeme yepä Yageyame gyene cabucewe je, lui te iyeta biname bine yepä ibi cire jitranipi.

Ngena Gwidape ca Cubu Iicaname Niiyaniya Cable cama

¹⁰ Yoo siige, weene kokre äbitipeye Yageyame miiji ba-borage kokre ca piyepu ten cama lenaja name pi! ¹¹ Cubu gwidape iyeta asi-gräripeye Acejiyame te lui icärininuge, piba weene lica itrametninuge Satani me angletneja cabu. ¹² Mine bi-namerage cama cubu lica jii-cenisi, yepä mine cubu jii-cenisi niiyaniya cable cama, lui cina mopeyame gemi, pii-yepu lui cina kokreyame gemi, cuta lui cina ai gawe-cewe ne ecanenisi ai krokeciye padare cabu piyepu cuta buuwemope cabu lui cina otnenininisi. ¹³ Peei name pi cubu gwidape asigräripeye, Acejiyame lui icärininuge. Niiya padare te liba täduge, weene piba ibibi birige weeme cubuyame bine daremu wawename, piyepu cubu liba siige, weene piba camu ämyemuteji inajininuge.

¹⁴ Weene miiji iyeta padare cabu amacetnäjäneji lenajame. Acejiyame poto cidi me lui toraca mene, weene peei ne ecatepeye baagi täapume weeme ibi cabu asigrame. Conocäco mule ne ecateye weeme moobe täapume dare älyengame. ¹⁵ Cuta weeme singi Miiji Mene jajanename poode poto cidi me lui weeme ernge gwidape gemi. ¹⁶ Weene iyeta padare cabu ätrunga ne ecateye, ime cabu lipu älyenga gwidape ne yaacenanute, siige weene peei ca yätumimuye Satani me muye cama biigu bine. ¹⁷ Acejiyame lipu weebibine niiya cabu ca ituge äsecrea, pui lui mope älyenga gwidape gyene weeme täapume. Acejiyame me Mene ecatepeye, Aceji Seemo lui Mene icärininuge. Peei lui weeme cubuturikä gyene. ¹⁸ Weene iyeta ai mule bine irecu ätumuta cama jaawenimuye, Acejiyame ne yaawejanuye tabe weebibine ätityerame. Iyeta padare cabu irecu lätumutanininuye, Aceji Seemo te lipu opo jiwenaninuge. Peei name pi weene gone lätecitinuye, ngänu gyene ngena te läbituge, yepä irecu lätumutanininuye iyeta padare cabu Acejiyame me iyeta binamewale bime täapume. ¹⁹ Cäme täapume cuta irecu ätumutanipeye, egä mene iicana padare cabu Acejiyame te ngene atwana ceerame cane piba wälu cäco biname bine umle wawename teepi lui poto cidi me niinäce umle lica ge, egä Miiji Mene cabu pisi nyene. ²⁰ Ai Miiji Mene ne acanenname Keriso te cebine nätyepuji, siige cane page age säne krokeciye mete cabu. Weene irecu ätumutanipeye, egä cane wälu cäco jajanename Miiji Mene, cane lipu miiji jajanena.

Paulo me Yewo Mene Epeso Biname bime täápume

²¹ Tukikus, mime miijirage ätrunga biname gyene, mime Yageyame me kaakesea lui te toraca jewenenige, tabe pa lädepi peeyeme weeme bau me. Weene teeme cabu ca pitecijipi iyeta, egä cane ama lipu nanajinige piiyepu ngena jewenenine. ²² Yoo, cane teebine naace täápume jityepenine weene teeme bau ca ätecijame, egä cine iyeta lipu gemi ama piiyepu cuta tabe weebibine kokre ceerame.

²³ Acejiyame mime Babe piiyepu Yageyame Yeesu Keriso teepi iyeta ätrunga biname bine poode piiyepu singi ceerame ätrunga cama. ²⁴ Acejiyame me miiji te lenajame iyeta eei biname bime cabu je, lui cina singi mime Yageyame Yeesu Keriso täápume apira cäco singi cama.

Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA PILIPI ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne lui te yoogärenine ai leta ne. Timoti agesa cane cama; cine lui Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gegi.

Agesa cäme mene iyeta Pilipi cewe ätrunga ingle biname bime bau me, weene lui cina Keriso Yeesu cabu inajininige, piyepu ai mene cuta ätrunga ingle mope biname piyepu nuuja ätityera biname bime bau me.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Paulo Ireçu Ätumutige Pilipi Cewe Ätrunga Ingle Biname bime tääpume

³ Iyeta padare cane liba weeme tääpume ngene jwaatwananune, cane Acejiyame ne eso yääcärune weeme tääpume. ⁴ Cuta piyepu iyeta padare cane liba iyeta weeme tääpume ireçu lätumutanune, cane ngenecu gege cama jaawenune, ⁵ ingle weene cebine lipu nätityäruye Miiji Mene cängena jajanenname pui bimu cabu ca weene liba niinäce itu jitrungujiye ngälu page. Eso! ⁶ Yoo, cane toraca umle gäne egä Acejiyame lui te jegednuji ai miiji kaakesea ne weeme cabu, tabe cuta jewenenige ngälu teeme apira Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu. ⁷ Weene cäme ngenecurage binamewale gemi, cuta cane miiji gyene pepu asicnentame weene iyeta poto cidi me, ingle weene ai miijirage kaakesea ne cane cama gigri jaawenanuye, Acejiyame lui kaakesea cebine ituge ceera page wawenname krokeciye mete cabu, cuta piyepu niinäce padare cabu, cane liba waatnetnäjepene Miiji Mene ne toraca me awabu-dnitame biname cina cängena ätrungame. ⁸ Acejiyame umle ai mene lui toraca gyene egä cäme singi iyeta weeme tääpume lui Yeesu Keriso me singi pana gyene.

⁹ Cane weeme tääpume ireçu lätumutanune egä weeme owecu te baborage äbitame, piyepu umleumle cama egä lui mule gemi toraca conocäco, ¹⁰ naace tääpume weene piba ibibi läbitinuye mule bine cängena atraname. Weene piba conocäco cirege aclajuta Keriso me acnenuta bimu padare cabu, ¹¹ cuta piba weeme cabu piti nemi toraca miijirage mule Yeesu Keriso taatu lui bine weeme ireclota cabu yaacranemuge, naace tääpume biname cina Acejiyame ne awepyeräjame piyepu teeme jamyacu apacljera peei mule cabu päpäname.

Toraca Ireclota Agesa Keriso me Kaakesea Wawename

¹² Cäme ätrunga binamewale, cane singi gäne weene umle äbitame egä iyeta gwidape lui cina cäme bau ituge äbita, Miiji Mene te peei cabu ca babo itu läbitepi. ¹³ Siige, peei name pi iyeta awamuta biname piyepu iyeta nuuja biname lui ama, teepi umle gemi egä cane krokeciye mete cabu säne, ingle cane Keriso tääpume kaakesea jewenenine. ¹⁴ Yoo, cäme krokeciye mete lenaja cabu ca mime bucurage binamewale cina Yageyame cabu ngenecu kokre itu läbitipesi, siige teepi wälu cäco äbitininisi Acejiyame me mene iicaname.

¹⁵ Yoo toraca, poto cina mene jaajananemusi Keriso poto cidi me teeme niyarage asicnenta cabu ca, ingle teepi gege lica cäme kaakesea lipu baborage itu läbitepi, piyepu teepi mene ca läsädaninusi. Yepä, nuuja cina asicnenta miiji cabu ca teeme mene jaajananemusi. ¹⁶ Teepi miijirage singi cabu ca jaajananemusi, ingle teepi umle gemi egä Acejiyame te cebine ama itu nacitepi Miiji Mene ne toraca me awabudnitame. ¹⁷ Yoo, pui asicnenta niiya biname poto cidi me, teepi Keriso poto cidi me mene jaajananemusi conocono ngene atwanena cama. Teepi singi lica nuuja biname te awepyeräja ne päpäname, yepä teepi taatu. Teepi apu jaangemuge egä teeme peei mule

cabu ca, cebine ngenecu mäpu me pa nawenepi, cane liba ama krokeciye mete cabu säne.

¹⁸ Yepä, pepu lica gyene. Cane gege gäne teeme kaakesea poto cidi me, ingle cane singi gäne bucurage biname cina mene jajanena Keriso poto cidi me, ngänu gyene conocono liba pisi nyene teeme mule cabu. Yoo, cane gege cama pa nanajepene, ¹⁹ ingle cane umle gäne weeme irecu ätumuta name pi, cuta piyepu pui ätityera name pi lui tädenige Yeesu Keriso me Seemo cabu ca, cane pa lasatepene. ²⁰ Yoo, cäme toraca singi agesa cäme kaakesea cängena wawename, piyepu airage padare piyepu iyeta padare cane kokre cama wälu cäco lenajame, naace täápume iyeta cäme mule name pi biname cina Keriso ne awepyeräjame, cäme ireclota cabu ca, coo cäme budre cabu ca. ²¹ Yoo, ireclota ngena gyene? Cäme täápume toraca ireclota lui Keriso gome lenajame, cuta cäme budre lui abacita gaabe ten cama iyeteta lenajame. ²² Yepä, cane liba ireclota cama nanajenige cäme cerämu padare piba pisi nyene teeme miiji kaakesea wawename. Yoo, cane ngena täápume singi gäne? ²³ Cäme singi neenenen gegi. Cane baborage singi ai ireclota cabu ca asatame Keriso cama iyeteta lenajame, ingle peei lui cäme täápume babo miijirage gyene. ²⁴ Yepä, cane cuta singi gäne weebibine ätityerame, peei name pi cäme singi gyene ireclota cama lenajame. ²⁵ Yoo, cäme ätityera pisi nyene weeme täápume, peei name pi cane umle gäne egä cane ireclota cama pa nanajepi. Cane weene cama nanajenige weebibine ätityerame weeme ätrunga babo äbitame piyepu peei ätrunga cabu ca weene ngenecu gege äbitame. ²⁶ Yoo, cane liba weene cama pa nanajepi, weeme cuta nuuja ingle piba pagege Yeesu Keriso ne awepyeräjame teeme ätityera täápume cäme bau me.

²⁷ Agesa babo gwidape, weene cängena inajininige Keriso poto cidi me Miiji Mene te lipu jicenige. Weene piba cängena ätrunga cama jiclaajutenininige, weeme ngene atwanena yepä egä iyeta weeme kokre cama weene Miiji Mene cabu cängena ätrungame. Cane singi pepu pana mule weeme poto cidi me äteciame, ngänu gyene cane otni weeme bau me, coo otni lica. ²⁸ Wälu gone pui biname bime täápume lui cina weebibine mäpu cabu icranininusi, yepä weene miiji ngenecu kokre cama inajipi. Pepu cabu ca pui biname cina ngene ca pa yaaglepesi egä teepi te cirege apesera, yepä weene te weeme mäpu cabu ca cirege äsecrera, ingle Acejiyame weene cama gyene. ²⁹ Pepu cirege äbita, ingle Keriso name pi tabe weebibine miijirage padare ne ituge ceera, lica teebine ätrunga taatu me, yepä cuta teeme täápume mäpu cabu lenajame. ³⁰ Yoo, weene piyepu cane, cine yepä mäpu cabu cewe oocananenago, weene lui cabu cebine ituge päpäna, piyepu lui cabu cane cuta page nanajenige, weene lipu itecijenininige.

2

Iyeta Biname cina Keriso ne Cire Yaawepyeräjepesi

¹ Weeme ngenecu kokre liba pisi nyene, ingle weene Keriso me singi yaacatanuye weeme ireclota mule cabu; cuta weeme ngenecu miiji liba pisi nyene, ingle weene umle gemi teeme owecu päpäname; Aceji Seemo te weeme cabu liba enajenige; cuta piyepu weene liba weeme nuuja bine owecu jaawenemuye; ² piba page cäme gege ne babo jeweneye. Weene yepä ngene atwanena piyepu yepä owecu cama inajinege. Yoo, weeme singi piyepu ngenecu yepä me äbitineye. ³ Nuuja mule ne gone jaawenuye weeme taatu miiji täápume, coo weemämu babo me äbita täápume. Nuuja biname bine niinäce gaabe me icranemeye, piba weemämu teeme ingwe gaabe me äbitineye. ⁴ Weeme nuuja biname bime miiji täápume ire cängena, gone singi weeme taatu miiji täápume.

⁵ Weene Keriso Yeesu pana mule ne ecataye egä:

⁶ Niinäce cabu ca tabe Acejiyame cama yepä ge,

yepä tabe pui Acejiyame cama ibibi ne lica noomluji.

⁷ Pui name pi tabe teeme caburage puupu ne teeme singi ca ebmaluji, ätityera biname me äbitame biname bime täápume.

Taba ai gawecewe biname pana äbituji, biname pana tääpe cama lenajame.

⁸ Taba teemämu gawe me äbituji,

Acejiyame me singi gaabe cabu otnuji,

teeme ireclota piba ecäruji baarge uli cabu me budre äbitame.

⁹ Peei name pi Acejiyame teebine ewepäntuji caburage puupu cabu me, cuta piyepu teebine babo ngii ecäruji.

Teeme peei ngii lui baborage gyene iyeta poto ngii cabu ca.

¹⁰ Piba iyeta lui cina cabucewe je, lui cina ai gawecewe cabu je, piyepu lui cina gawe ngalebora je,

teepi kokorare cire yäapednäremepesi Yeesu me ngii ne awepyeräjame,

¹¹ piyepu iyeta cina cire jiicepesi egä Yeesu Keriso lui Yageyame gyene.

Aceji Babe siige jamyacu apacljera ne cire jääpänepi peei cabu ca.

Weene Ngale pana Gemi Ai Gawecewe Biname bime tääpume

¹² Cäme ngenecurage binamewale, weene cäme singi lipu itu nacatepeye, cane liba weene cama ge, yoo, cuta page cäme singi mene ne weene ecateye, cane liba weene cama lica gäne. Acejiyame lui caburage gyene, peei name pi weene cängena teeme tääpume inajipi, pui mule taatu jaawenemuye lui cina iyeteta ireclota gaabe cabu weebibine iwadininusi. ¹³ Ingle naace gyene Acejiyame me kaakesea pisi nyene weeme cabu, weebibine singi piyepu kokre ceerame teeme singi ne cängenarage wawename.

¹⁴ Weene weeme kaakesea ngenecu miiji cama jeweneye, äcela piyepu äciseräja cäco.

¹⁵ Weene pepu Acejiyame me jamyacu bägrä me pa äbitipeye, lui cina ibibi gemi ai gawecewe nüya conocono mule biname gome epucäco conocäco lenajame. Weene miiji teeme tääpume wale pana uungepmeläja teeme krokeciye ne äyebtingtame, ¹⁶ weene liba teebibine mene jaajananemuye ireclota gaabe poto cidi me. Weene liba pepu jaawenuye, Keriso me acnenuta bimu cabu, cane piba ngenecu gege cama cire nanajepi weeme poto cidi me, ingle piba awabudnita cirege egä cäme kaakesea papa me lica ituge äbita.

¹⁷ Cane gege gäne, ngänu gyene cebine liba pama budre me naglumi, siige cäme uudi te tapiruge kau bime liiyepu Acejiyame ne iiwärejame. Cäme uudi te piba weeme ätrunga cama yepä läduge Acejiyame bau me teebine iiwärejame. Yoo, apu liba wawena je, cane gege birige äbita, cane iyeta weene cama gege birige. ¹⁸ Piba weene cuta miiji gege läbitininuye, weene cane cama gege läbitininuye.

Cane Epaproditus naabi Timoti Pa Jäätyepene Weeme bau me

¹⁹ Cane cäme ngene atwanena Yageyame Yeesu cabu me itu yaacitepene egä cane ibibi pa läbitepene Timoti ne weeme bau me wata ätyepame, naace tääpume cane piba teeme bau ca mene päpäname weeme poto cidi me cebine ngenecu plowa me wawename.

²⁰ Cäme nuuja biname lica gyene lui te cane cama yepä ngene atwanena cama gyene, piyepu lui te toraca singi weebibine ätityerame. ²¹ Iyeta nuuja biname cina singi gemi teeme taatu miiji tääpume, lica Yeesu Keriso me kaakesea tääpume. ²² Yepä, Timoti me miiji mule poto cidi me weene umle gemi. Taba cane cama kaakesea jaawenuge, epu pana bägrä te teeme babe ne lipu yäätityärüge, ingle cine singi bucurage biname cina Miiji Mene ne ätrungame. ²³ Peei name pi cane singi gäne teebine weeme bau me ätyepame, yepä taba cäme trämä pa yaanajepi ngälu cine umle pa läbitipago cäme tääpume lipu pa läbitepi. ²⁴ Cane umle gäne egä Acejiyame liba singi gyene, cane cämämu mameta gäne weeme bau me otni.

²⁵ Page cane jitränutenine mime ätrunga biname Epaproditus ne weeme bau me ätyepame. Taba cane cama kaakesea cängena jewenenige cuta cubu jiicenige Miiji Mene tääpume. Taba weeme bau ca ätyepäneji gyene cebine ätityerame. ²⁶ Taba baborage singi gyene iyeta weebibine cääri päpäname, piyepu taba ngenecu mäpu cama gyene, ingle

mene weeme bau me itu lädepi egä tabe pita cama ge. ²⁷ Toraca gyene egä tabe pita cama ge, budre mameta, yepä Acejiyame te owecu ge teeme täápume, piyepu owecu ge căme täápume, peei name pi teebine miiji itu jaawenepi, peei ngenecu măpu ne căme bau ca äyebtingtame. ²⁸ Cane peei name pi babo singi gäne teebine weeme bau me ätyepame egä weene piba ngenecu gege căări pa äbitipeye, teebine liba pa jepänepeye, cuta piyepu căme ngenecu măpu te teeme poto cidi me piba pa läyebtingtepi. ²⁹ Miiji weene teebine babo gege cama pa ecatepeye mime Yageyame me ngii cabu, piyepu opo gaabe me icraneye iyeta biname bine lui cina teeme pana mule bine jaawenemusi, ³⁰ ingle tabe teeme ireclota taatu me lica ngene jotwananige, yepä mameta ge budre pöpána Keriso me kaakesea name pi. Tabe apu läbitepi, weeme puupu ne liba yaacatepi cebine ätityerame, ingle weene pui ne äblicăco ge waweneme.

3

Acejiyame Mibibine Teeme täápume Conocăco Niwenininuge

¹ Căme ätrunga binamewale, cane singi cerămu mene jajime egä weene Yageyame cabu gege inajininege. Cane gloose lica gäne gwidape poto cidi me oogărane, cane lui bime poto cidi me ituge oogăra, weene piba cāngenarage lenajame cane liba ai mene căări jijenininine. ² Cāngena ire biname bime poto cidi me lui cina niija mule bine jaawenemusi, peei drego bime täápume lui cina singi gemi nuuja ätrunga biname bime tääpe matikolă iirputame Acejiyame me cewecu acatame. Teepi walya jiiçusi egä lui biname me tääpe cabu cewecu lica birige, tabe äblicăco Acejiyame me biname me äbita. ³ Yepä, mine lui cina Acejiyame ne ngene jepecnăjenisi Aceji Seemo me ätityera ca, piyepu babo gege cama Keriso Yeesu ne jitrungenisi mibibine waadename, mine age temi Acejiyame me toraca binamewale. Tääpe cabu lui cewecu ngănu gyene, ingle peei cabu ca mine äblicăco Acejiyame me binamewale me äbita, ingle mine äblicăco mime tääpe mule bine ätrunga mibibine Acejiyame bau me waadename. ⁴ Yoo, niinäce cane liba Yeesu ne lica jitrungujine, pui padare cabu cane căme tääpe mule cabu me ätrunga ecitujine. Pui sasa padare cabu cane pepu mule bine baborage jitrungemujine nuuja biname bime cabu ca, ⁵ ingle naace popi cane liba aplimlujine seben bimuliba nanajuji, căme tääpe matikolă nirputujisi cewecu waweneme. Cuta căme mage babe Israela biname ge Benjamina me ingle cabu ca, piyepu căme kaakesaare iyeta lui Heberu mene jiiçemusi. Cuta piyepu cotre bine cane Parisea biname bime măpu gaabe ca jebenemujine. ⁶ Căme singi baborage ge Acejiyame me kaakesea waweneme, siige cane Yeesu me ätrunga biname bine măpu me jaawenemune. Yoo, cane iyeta mule cotre mene ibibi ituge wawena, naace täápume cane peei gaabe ca conocăco äbitame Acejiyame me opo gaabe je. ⁷ Yepä, iyeta peei mule bine cane lui poto cidi me apu nangenuji egä miijirage gemi căme täápume, page cane opo ewatnenine egä teepi nuuja miiji lica gemi, Keriso me ätityera name pi. ⁸ Toraca cane opo ewatnenine egä iyeta papa ge, yepä taatu gwidape baborage gyene. Peei babo gwidape lui naace gyene cane umle gäne Yeesu Keriso căme Yageyame. Yoo, Yeesu Keriso name pi iyeta căme sasa mule bine domăji pana cane itu ebmalemujine Keriso me ingle cabu me abacitame, ⁹ ten cabu lenajame. Page cane licarage căme miiji mule piyepu cotre waweneca bine jitrungenemine Acejiyame täápume conocăco äbitame, yepä cane Keriso ne jitrungenine cebine Acejiyame täápume conocăco waweneme. Peei ätrunga gaabe Acejiyame cama conocăco äbitame lui teeme bau ca gyene, piyepu biname cina peei ne jääpănusi, Keriso ne liba jäätrungusi. ¹⁰ Page căme nuuja singi lica gyene, yepä Keriso täápume toraca umle äbitame, piyepu lui babo kokre te teebine budre cabu ca itu erpinantuji, peei te căme ireclota cabu lenajame. Cane singi gäne teeme pana ngene cewe oocanena păpăname ireclota cabu piyepu teeme pana äbitame tabe lipu teeme budre padare cabu

ge, ¹¹ ingle cane singi gäne Acejiyame te piba cuta cebine budre cabu ca arpinentame iyeteta ireclota me.

Acejiyame te Mibibine Ituge Asogleca Yeesu pana Mule Wawename

¹² Cane lica jiicenine egä cane uja conocäco me ituge äbita; camu gyene cäme ireclota mule toraca miiji me äbita. Yepä, cane cängena apicetnärenine conocäco ireclota mule ne oomlaname, ingle Yeesu Keriso te cebine teeme täápume ituge oomlana. ¹³ Yoo, cäme ätrunga binamewale, cane apu lica nangeninige egä cane conocäco ireclota cama gäne, yepä cane apu jewenenine: iyeta poto cidi me lui ituge niinäce äpletnera, cane singi ngene ätrimela, pui ne oomlaname lui te niinäce gaabe gyene. ¹⁴ Cane uuwama bääclena biname pana gäne. Cane niinäce gaabe me ire nacijinige ngälu gaabe ne oomlaname, naace täápume cäme miiji daremu ne acatame. Peei daremu lui iyeteta ireclota gyene cabucewe je, Acejiyame lui täápume cebine ituge ala asogleca cane Yeesu Keriso bau ca päpäname. ¹⁵ Yoo, mine iyeta lui cina Seemo ireclota cabu ninajininige, mine miiji pepu pana ngene atwana cama lenajame, piyepu weene liba mara ngene atwana cama gemi yepä gwidape poto cidi me, Acejiyame cuta peei ne pajecu me pa jaawenepi weeme täápume. ¹⁶ Yoo siige, mine niinäce gaabe me naclege pui umle cabu lui pisi nyene page.

¹⁷ Cäme ätrunga binamewale, cäme pana mule weene gigri jewenemeye. Teeme mule abiberäjineye lui cina toraca gaabe cabu otni, cine lui gaabe weeme täápume ituge awabudnita. ¹⁸ Cane lui täápume weebibine bucurage padare ituge jajanena, cuta page ele mäcu cama cääri jijenininine egä bucurage biname piti nemi lui cina cubuyame gemi Keriso me budre täápume baarge uli cabu teeme conocono ireclota name pi. ¹⁹ Teepi niiya puupu me cirege otni, ingle teeme yepä taatu ngene atwanena pisi nyene, teeme tääpe me singi bine wawenecame. Teepi gege gemi mule poto cidi me, teepi lui poto cidi me ajiri cire läbitinejisi. Iyeta teeme ngene atwanena lui singi taatu ai gawecewe me gwidape täápume. ²⁰ Yepä, mime täápume ireclota mara gyene. Mime toraca cewe lui cabu sine. Mine mime niiya cabu ca äsecrera biname ne cängena jewagrijenisi cabucewe ca mime bau otnime, peei lui Yageyame Yeesu Keriso sine. ²¹ Tabe te mime gawecewe tääpe bine cirege atep lengäja teeme jamyacu apacljera cama tääpe pana äbitame, pui kokre ca tabe lui ca ibibi gyene iyeta gwidape bine teeme ime cabu acraname.

4

Paulo te Bäärmu Mene Jegednemige

¹ Cäme ngenecurage binamewale, cane baborage singi weeme täápume weene cama lenajame. Weene cebine ngenecu gege me naweneniye, piyepu cane awepyeräja ne jepänenine weeme name pi. Yoo, cäme ätrunga binamewale, weene miiji kokre aclajutame Yageyame cabu.

² Yoo, neeneni magebi Ewodiya piyepu Suntuke, owecu, cäme singi weene ecateye yepä ngene atwanena cama Yageyame cabu lenajame. ³ Yoo, piyepu Sujugu, lui cane cama miijirage kaakesea ituge wawena, cane singi gäne maane ai neeneni magebi bine ätityerame teeme miise mule ne abmalame, teepi lui cina cane cama baborage kaakesea ituge wawena biname bine Miiji Mene jajanenname. Teepi gigri kaakeseayame gegi Klemente cama piyepu iyeta nuuja biname cama lui cina cane cama kaakesea ituge jaawenemepesi, lui bime ngii Acejiyame bau oogäräneji gemi teeme peba cabu, iyeta lui cina kirece ireclota Keriso bau ca cire jääpänepesi.

⁴ Ngenecu gege äbitineye weeme Yageyame cabu ireclota täápume. Cane cääri jijenine, weene ngenecu gege!

⁵ Weene miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime täápume. Yageyame me acnenuta lui mameta gyene. ⁶ Gone ngenecu mäpu läbitininuye nuuja gwidape täápume, yepä weene liba Acejiyame ne yaawejanuye, teebine yäätinäruye iyeta weeme singi

gwidape täápume, piyepu ngenecubora ca teebine eso yääcäruye. ⁷ Piyepu weene liba ngenecu poode Acejiyame bau ca jääpänuye, piba weeme ngene atwanena piyepu weeme singi Yeesu Keriso cabu cängenarage birige. Yoo, biname cina äblicäco gemi cängena umle äbita pepu ngenecu poode ne.

⁸ Ceräcerägääbu bääirmi mene age sena. Cäme ätrunga binamewale, weene ai gwidape poto cidi me ngene jwaatwa-naninuye: iyeta lui toraca gemi, lui bine opo gaabe me yaacranemusi, lui gwidape conocäco gemi, lui bine jugi cäco ngene atwana cama gemi, lui jamyacu gemi, lui bine jääpänemusi egä miijirage gemi, lui epucäco gemi, piyepu lui bine ibibi gemi awepyeräja täápume. ⁹ Cane lui abiberäja weebibine ituge ceera cäme mene piyepu cäme mule cabu ca, weene pepu jaawenemuye. Piba Acejiyame, lui te mibibine ngenecu miiji niwenininige, mine cama pa yaanajepi.

Paulo te Pilipi Ätrunga Ingle Biname bine Eso Jejemige Teeme Ätityera täápume

¹⁰ Cane ngenecu gege gäne piyepu cane Yageyame ne ewepyeräjenine egä padare te tatyaramtumi weene cebine cääri ätityerame. Weeme puu singi puga ge pui ne waweneme, yepä leca padare cabu weeme gaabe ätityerame lica ge. ¹¹ Cane ai mene naace name pi lica jijenininine ingle cane gwidape täápume singi gäne. Pepu lica ge, ingle cane umle ituge äbita ngenecu gege cama lenajame, ngänu gyene cäme gwidape liba nesae. ¹² Cane umle gäne owecumete pana lenajame piyepu cane cuta nuuja taje umle gäne bucurage gwidape cama lenaja. Cane umle gäne iyeta padare iyeta poto ta ngenecu gege cama lenajame. Ngänu gyene cäme deedei liba bucurage, coo cäme deedei liba nesae; cäme gwidape liba bucurage, coo cäme singi gwidape liba lica gemi, cäme ngenecu gege cuta pisi nyene. ¹³ Keriso te cebine kokre me nawenenige iyeta gwidape täápume.

¹⁴ Yepä, weeme mule babo miijirage gyene cebine cäme mäpu cabu ätityerame. ¹⁵ Yoo, weene Pilipi biname umle gemi egä lui padare cabu cine gije jebacitujisi Miiji Mene jajaneneme, cane pui padare cabu liba Makedoniya probins ne sebmälujine pui Miiji Mene nuuja poto jajaneneme, weeme ätrunga ingle te taatu näätityäruji cebine, weene liba rarekaake näcärujiye. ¹⁶ Cane liba Tesalonika cewe cabu je, weene cuta piba cebine näätityärujiye lica yepä gääbu taatu, yepä cuta nuuja taje weene näätityärujiye. ¹⁷ Yoo, cäme singi lui lica gyene owecu gwidape päpäna taatu me, yepä cane singi gäne weene pepu mule wawenecame, piba miiji daremu peei cabu ca päpäname. ¹⁸ Yoo, cane age eso mene ne yoogärenine iyeta weeme ätityera täápume. Peei ätityera lui ibibi gyene. Cäme singi gwidape ibi piti nemi page, ingle Epaproditus te bii sewadenemige wemiji gwidape bine. Weeme ätityera gwidape lui epu pana iiwäreja mule liiyepu Acejiyame täápume. Tabe baborage singi gyene pepu ätityera mule päpäname. ¹⁹ Yoo, Yeesu Keriso me kaakesea name pi mime täápume, Acejiyame te iyeta weeme singi gwidape bine icärininuge teeme jamyacu dogwe cabu ca. ²⁰ Mine miiji Acejiyame mime Babe ne awepyeräja iyeteta ngälu cäco teeme jamyacu apaalyera täápume. Pepu pa yaanajege!

Ai Peba me Apira Mene

²¹ Cane sebore jiwenininine iyeta Acejiyame me biname bine lui cina Yeesu Keriso memi. Mime ätrunga binamewale lui cina age temi cane cama, teepi te weebibine sebore jiweninini. ²² Iyeta Acejiyame me biname cina weebibine sebore jiweninini, yepä toraca teepi lui gemi Rooma Babo Mopeyame me mete cabu kaakesea jewenenisi.

²³ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme seemo bime cabu lenajame. Cane ngii Paulo; cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA KOLOSE ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo säne. Acejiyame te cebine Yeesu Keriso me ätyepäneji biname me itu nawenuji. Mime biname Timoti lui cane cama gyene. ² Cine weeme bau yoogärenago, lui cina Acejiyame me biname gemi Kolose cewe cabu je piyepu cime ätrunga binamewale Keriso cabu.

Acejiyame mime Babe me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine poode ceerame.

Paulo naabi Irecu Ätumutini Kolose Ätrunga Ingle täapume

³ Iyeta padare cine liba weeme täapume irecu lätumutinago, cine cuta Acejiyame ne eso yääcärusi. Tabe lui Babe gyene mime Yageyame Yeesu Keriso täapume. ⁴ Yoo, cine mene nitacijinininige egä weene Yeesu Keriso ne lipu jitrungeniye, cuta piyepu nitacijinininige egä weeme singi lipu baborage gyene iyeta Acejiyame me biname bime täapume. ⁵ Pepu ätrunga piyepu singi cina taacluge weeme miiji ngene atwanena cabu ca, inge weene cängena umle gemi egä ingwe ca babo miiji pisi nyene weeme täapume cabucewe je. Peei umle weene ituge oomlana Acejiyame me Miiji Mene niinäce liba itu itecijipi. ⁶ Page peei toraca mene te otnenige iyeta poto ta, biname bime ireclota bine eboclomäjenemige miiji me, epu pana weeme ireclota lipu laboclomtepi pui niinäce bimu, weene liba itecijipi piyepu ngene ca yaaglepeye egä Acejiyame te biname bine babo owecu cama yäätityäremuge. ⁷ Yoo, Epapras te weebibine itu jijipi Acejiyame me owecu cama ätityera poto cidi me. Tabe cime ngenecurage biname gyene, lui te Keriso me kaakesea weeme gome cängena jewenenige cime täapume. ⁸ Yoo, tabe cibibine bii nijinige weeme miijirage singi poto cidi me, Aceji Seemo te lui itu icäripi.

⁹ Yoo, peei name pi pui padare cabu ca, cine niinäce weeme poto cidi me mene liba nitacijipi, ngälu page, cine weeme täapume irecu lätumutinago. Cine Acejiyame ne ewejanenisi weebibine tora-ca umle ceerame teeme singi poto cidi me teeme Seemo te weeme gaabe ne cängena awa-bame. ¹⁰ Weene peei cabu ca ibibi äbitinininiye mime Yage-yame me gaabe cabu otnime iyeta teeme singi wawenecame. Piba weeme ireclota cabu ca miijimiji mule cina twaatni-nusi. Cuta piba weeme umle Acejiyame poto cidi me babo pa läbitepi. ¹¹ Cine teebine cuta ewejanenisi weebibine kokre ceerame teeme mararage kokre cabu ca, weene mäpu cabu cäng-ena ngenecu miiji cama lenajame, ¹² piyepu weene mime Aceji Babe ne gege cama eso ceerame, tabe mibibine lipu ibibi itu niwenipi iyeta päpäname, tabe lui ne ituge jaji teeme biname bine ceerame, lui bine teeme apaclyera cabu yaawademuge. ¹³ Tabe mibibine ituge äsecrera krokeciye me kokre cabu ca, piyepu itu niwadipi teeme ngenecurage Bägrä te luma mibibine cängena niwadininuge, ¹⁴ lui me kaakesea ca mine äsecräreji gemi, egä mine kälyä gemi mime niya mule cabu ca.

Yeesu Keriso me Kaakesea poto cidi me

¹⁵ Keriso cabu biname cina Acejiyame me opo ituge päpäna, lui cina Acejiyame ne äblicäco päpäna. Keriso lui Acejiyame me uuge Bägrä gyene; tabe sine caburage iyeta wawenäneji gwidape cabu ca. ¹⁶ Bägrä cama Acejiyame iyeta gwidape itu jewenemujäsi, cabucewe je lui gwidape piyepu gawecewe cabu lui gwidape gemi; iyeta gwidape mine lui bine ibibi gemi päpäname piyepu lui bine mine äblicäco päpäna, cuta peei ngalebora iyeta cable, iyeta kokre, iyeta mope biname, piyepu iyeta ire atwi puupu bine. Yoo, Acejiyame iyetarage Keriso cama ituge wawena, cuta iyeta cina teeme täapume icrajenige. ¹⁷ Yoo, agedna cabu Acejiyame gwidape bine liba camuge waweneca, Keriso piba

puga ge, cuta page temiji pi iyeta gwidape cina puupu cabu cängena icrajenige. ¹⁸ Tabe mopeyame gyene iyeta ätrunga ingle biname bime täápume. Yoo, epu pana biname bime piicwa maramara cina teeme ireclota ne lipu mope cabu ca yaacatusi, ätrunga biname cina teeme ireclota Keriso bau ca pepu pana yaacatusi. Tabe Acejiyame me uuge Bägrä gyene; Acejiyame te teebine itu erpinantuji budre cabu ca niinäce me äbitame iyeta gwidape täápume. ¹⁹ Yoo, Acejiyame me singi name pi Aceji Bägrä lui toraca teeme pana Acejiyame gyene. ²⁰ Teeme Bägrä me kaakesea ca tabe gaabe ne itu jewenuji teeme bau me awecname iyeta lui cabucewe je yaacrajemuge piiyepu gawecewe cabu lui biname piiyepu gwidape yaacrajemuge. Keriso me budre baarge uli cabu, teeme uudi liba tapiruji, peei te mibibine poode itu nicärininuji Acejiyame cama.

²¹ Yoo, weene cuta piiyepu, weene liba camuge Keriso ne ätrunga, piiyepu weene liba cudecewera ge Acejiyame bau ca, pui padare cabu weene cubuyame pana ge Acejiyame täápume weeme niiyaniya ngene atwanena piiyepu waweneca name pi. ²² Yepä, page tabe weebibine teeme biname me itu jiwenipi teeme Bägrä Keriso liba biname pana tääpe cama budre äbituji, naace täápume weene teeme opo gaabe je aclajutame epucäco, jugi cäco, piiyepu conocäco. ²³ Weene apu läbitininuye liba ätrunga cabu cängena umle cama injininige. Yoo, weene niinäce liba itecijinuji Miiji Mene Yeesu me ätityera poto cidi me, weene puma cita ca weeme ngene atwanena ecitujiye pui ingwe ca miiji ireclota cabu je. Peei mule gone yaabmaluye! Yoo, Miiji Mene weene lui ituge ätecija, page jajanäneji gyene iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Cane Paulo cäme kaakesea cuta pisi nyene Miiji Mene jajaneneme.

Paulo me Kaakesea Ätrunga Ingle Biname bime täápume

²⁴ Yoo, cane ngenecu gege gäne cäme mäpu ireclota poto cidi me weeme täápume, ingle cäme ireclota cabu lui cewe oocanena piti nemi, peei lui cerämu mäpu Keriso lipu ituge päpäna teeme tääpe cabu, cuta peei tääpe lui teeme ätrunga ingle gyene. ²⁵ Yoo, Acejiyame te cebine ai miiji kaakesea näcäruji teeme ätrunga ingle biname bine ätityerame, iyeta teeme mene cängena iicetnejame, cuta weeme bau jajaneneme. ²⁶ Ai mene tabe sasa padare cabu ca iyeta biname bime bau ca imlituji, ngälu ai padare teeme biname bime täápume seboclomtenige. ²⁷ Page tabe singi gyene teeme biname bine iyeta gawe cabu umle waweneme ai toraca miijirage mene poto cidi me. Agesa peei mene: Ingle naace popi Keriso lui weene cabu enajenige, peei name pi weene teeme jamyacu apaclyera cabu cirege lenaja. ²⁸ Yoo, ai umle name pi cine iyeta biname bine mene jejananenemisi Keriso poto cidi me, piiyepu iyeta cime umle cama teebibine eblawäjenemisi conocono mule abmalame, piiyepu ebiberäjenemisi toraca mule poto cidi me. Cine singi iyeta biname cina conocäco me äbitame Acejiyame me opo gaabe je, teepi liba Yeesu Keriso me kaakesea teeme täápume yaacatusi. ²⁹ Yoo, peei täápume cane kaakesea jaawenune Keriso miji babo kokre ca, tabe lui ne cäme cabu yaacituge.

2

¹ Cane singi weebibine umle waweneme cane lipu babo kaakesea jaawenune weebibine ätityerame, cuta piiyepu weeme ätrunga binamewale bine lui Laodikea cewe cabu je, cuta piiyepu iyeta ätrunga biname bine lui cina camu gemi cebine päpäna. ² Cane pui lui irecu ätumuta kaakesea jaawenune weene piiyepu teepi ngenecu kokre äbitame, piiyepu weene iyeta yepä me äbitame weene liba weemeweme singi läbitaninuye, piiyepu iyeta weeme ngene atwanena bine weene toraca umle cabu acraname. Piba pepu pana ireclota cabu weene cängena umle päbitipeye lui ngene atwanena ne Acejiyame te eboclomtenige, lui Keriso sine. ³ Yoo, iyeta toraca umle piiyepu toraca ngene atwanena lui Keriso me ireclota cabu yaaboclomtuge.

⁴ Peei name pi gone nuuja biname ne ire taatu jaacituye walya mene ca weebibine angletneja. ⁵ Yoo, ngänu gyene cane cudecewe gäne weeme bau ca, cäme ngene

atwanena pisi nyene weeme cabu. Cane ngenecu gege cama umle äbitine weeme ätrunga te lipu kokre gyene, cuta piiyepu weene lipu yepä pana jäätrunguye Keriso ne.

Weeme Keriso cama Ireclota te Lipu Pagege Lenaja

⁶ Yoo, weene Yeesu Keriso weeme Yageyame täápume ituge acata, siige ten cama cängena inajininige! ⁷ Epu pana apineca cäco uli me braju te lipu gawe ngaleborarage me labacituge, weeme ätrunga miiji pepu pana Keriso cabu lenaja! Epu pana biname te mete ne miijirage caage cabu lipu yaaranguge, weeme ireclota Keriso cabu pepu icranemeye teeme bau ca iyeta bimu gaabegabe weeme gaabe ne päpäname. Piba weeme Keriso cabu ätrunga te kokre pa läbitipi pui mene cabu, weebibine lui mene ituge abiberäja. Piba Acejiyame ne ngenecu cabu ca eso yääcäranuye.

⁸ Yoo, weene cängena ire egä nuuja biname te lica weebibine waadena teeme angletneja mene ca. Pepu walya umle lui piti nemi, lica gemi Keriso bau ca, yepä biname bime sasa mule cabu ca saacluge. Cuta piiyepu niija cable lui cina ai gawecewe ne ire jetwenisi, teepi biname bine mara walya ngene atwanena ecäranenemisi. ⁹ Yepä, Keriso cabu piti nemi iyeta toraca umle piiyepu iyeta kokre, ingle tabe lui Acejiyame gyene binamerage me trupa cabu sine. ¹⁰ Yoo, toraca umle piiyepu toraca ireclota cuta weeme bau piti nemi, ingle Keriso lui weeme cabu sine. Tabe caburage gyene iyeta ire atwi seemo piiyepu kokre cabu ca.

¹¹ Mine liba Keriso ne ituge ätrunga, tabe te mime ngenecu me niyaniya singi bine ituge äyeb Benga mime trupa cabu ca. Tabe lica Israela biname bime cewecu mule ca yääyeb Bengemuge, teepi imäbägrä bime matikolä tääpe ne liba iirputa, ingle Keriso me mule mara gyene. ¹² Yoo, mine liba niije ca äciseja ne ituge acatena Keriso me ngii cabu, peei cabu ca mine teeme budre piiyepu arpinenta cuta mime täápume ituge acata. Mime niija mule ireclota ne budre pana me ituge wawena, piiyepu kirece ireclota te teeme arpinenta pana ituge gije abacita, mine liba Acejiyame ne itu jitrunguji mibibine pepu pana ätityerame, tabe lui te Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji.

¹³ Niinäce weene epu pana ge budre biname liiyepu weeme niyaniya mule name pi, piiyepu weeme tääpe me niyaniya singi bine camuge äyeb Benga. Yepä, page Acejiyame weebibine ituge arpinera kirece ireclota cabu me Keriso cama lenajame. Tabe iyeta mime niija mule bine ituge äyeb Benga. ¹⁴ Tabe pui cotre mene ne yiisibrecmuji, lui te mibibine noomlinuge, ingle peei te singi daremu mime niija mule täápume. Yepä, Acejiyame pui mene ne iyeb lingtonji mime täápume, ingle naace popi Keriso me budre baarge uli cabu peei te mime daremu ituge apira. Mime täápume cotre mene siige kokre lica gyene. ¹⁵ Yoo, Keriso lui budre äbituji baarge uli cabu, tabe peei cabu ca ai gawecewe me niiyarage ire atwi seemo bine piiyepu kokre bine itu epremalemuji. Biname bime opo gaabe je tabe peei iyeta cabu ca yuutrutuji, egä teeme kokre ibibi lica ge.

¹⁶ Yoo, peei name pi weene gone nuuja biname ne padare yääcäruye jajime egä weene ngena loolome piiyepu nänäjame, coo weene lui bimu bine baborage me wawename kämäge gaabegabe irecu ätumuta täápume, piiyepu kirece mabye me bimu ne babo me wawename, coo weene lipulipu mule wawename Sabade bimu cabu. ¹⁷ Iyeta pepu mule lui owowä pana gemi Keriso me toraca mule täápume. Peei name pi gone pepu mule bine cotre me wawena. Babo gwidape lui eei gyene egä weene Keriso ne cängena jitrungeniye. ¹⁸ Yoo, nuuja taje biname te jicuge egä tabe baborage gyene Acejiyame me opo gaabe je, ingle tabe mule bine wama pana jääpäname. Pepu biname me mene gone jäätecijuye, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge egä teepi miiji teemämu gawe me äbita peei cabu ca awepyeräja ne päpäname. Coo, tabe liba biname bine yaabiberäjemuge mename seemo bine awejename, teeme mene gone jäätecijuye. Pepu biname te apu jaangenuge egä tabe babo umle cama gyene, yepä teeme ngene atwanena lui papa gemi, biname bime ngene atwanena gemi, peei name pi gone yaawademuye. ¹⁹ Pepu biname te teeme ngene atwana ne lica Keriso cabu ca yaacatuge. Yoo, Keriso lui mopeyame

gyene iyeta ätrunga ingle bime täápume, epu pana biname me mope te liiyepu iyeta teeme tääpe piicwa bine ire jaatwemuge. Ätrunga biname cina miiji teeme kokre, teeme ireclota, piyepu teeme mule Keriso bau ca yaawadanemusi. Mine piba yepä tääpe pana gigri luutinago, yepä pana läbitinago Acejiyame te lipu mibibine niwadininige.

Keriso me Budre piyepu Arpinenta Lipu Gemi Mime täápume

²⁰ Keriso liba budre äbituji, weeme sasa ireclota ten cama budre ge, siige weene äsecrera gemi ai gawecewe me mule cabu ca. Cije piba weene ngena täápume cerämu inajininige ai gawecewe me ireclota mule cabu? Weene ngena täápume gawecewe me cotre bine singi gemi wawename apu egä, ²¹ “Gone ai gwidape ne ime ca oomlana,” coo piyepu, “Gone ai deedei äbita”, coo, “Gone sui acata”. ²² Iyeta pepu cotre lui deedei piyepu gwidape poto cidi me, lui bime lenaja leca lica gyene, yepä watata lapirininusi, biname cina liba yäärwäjusi. Binamerage cina pui cotre bine jaawenemusi piyepu yaabiberäjemusi. ²³ Yoo, poto biname cina apu jengenenemige egä pepu cotre pama miiji gemi, ingle peei cina biname bine yaabiberäjemuge teeme bucurage irecu ätumuta mule wawenecame, piyepu yaabiberäjemuge sinäme teemämu matikolä me äbitame, cuta piyepu yaabiberäjemuge teeme tääpe bine niiya me wawename. Yepä, pepu cotre cina äblicäco biname bine ätityera teeme tääpe me niiya singi bine ägyemame.

3

¹ Yoo, Acejiyame liba Keriso ne budre cabu ca itu erpinantuji, tabe ten cama weebibine cuta irpinäripi weeme sasa ireclota cabu ca kirece ireclota ne päpäname. Peei name pi weeme ngene atwanena icranemeye pui gwidape cabu me lui piti nemi cabucewe je. Keriso te adnatäneji enajenige puma Acejiyame me camu poto ime ca iyeta gwidape bine waadename. ² Yoo, weene cabucewe gwidape poto cidi me ngene jotwananineye, gone ai gawecewe gwidape poto cidi me ngene atwanena, ³ ingle weeme sasa gawecewe ireclota te budre gyene. Siige, weeme toraca ireclota lui cabucewe sine, Acejiyame cabu ämlitäneji gyene Keriso cama. ⁴ Yoo, tabe lui weeme toraca ireclota gyene, piyepu tabe liba gawecewe me cire tacnenutepi, weene piba teeme jamyacu apaalyera cabu cirege lenaja.

Sasa Ireclota piyepu Kirece Ireclota poto cidi me

⁵ Ai gawecewe me niyarage singisingi bine iyecräjemeye weeme ireclota cabu ca. Cane naace me jiicenine egä sargi mule gone, jugijugi mule gone, niiya singisingi gone äbitena, gone conocono mule täápume singi, piyepu gone baborage singi äbita ai gawecewe me gwidape täápume egä weene Acejiyame täápume singi cäco äbitame. ⁶ Acejiyame te singi lica gyene iyeta peei mule täápume. Teeme mäpu daremu pisi nyene teeme täápume lui cina singi lica teeme mene wawename. ⁷ Yoo, niinäce padare cabu weene pepu mule tewenenäjenumeye, cuta peei niyarage ngene atwanena cina piba weeme ireclota bine ewademujisi.

⁸ Yepä, page iyeta ai mule bine iyebhengemeye. Gone claabe cama lenaja, piyepu gone wata drowä me läbitininuye, cuta piyepu gone nuuja biname bine ämugetna. Äcela piyepu jugijugi mene weeme tage cabu ca yääyebhengemuye. ⁹ Walya mene gone jajanena, ingle weene weeme sasa ireclota mule bine ituge abmaläcema, ¹⁰ kirece ireclota mule ne ituge acata. Yoo, Acejiyame lui te weebibine kirece me itu jiwenipi, tabe weebibine cuta teeme pana me imacetnäjininige weene teebine cängena umle äbitame. ¹¹ Apu ireclota cabu nuuja gawe biname cina mara lica gemi Israela biname bime cabu ca, piyepu lui biname cina ituge acata Acejiyame me cewecu teeme tääpe cabu, teepi mara lica gemi biname cabu ca lui cina cewecu cäco gemi. Maramara mene biname cuta piyepu glunuborarage biname Acejiyame me opo gaabe je teepi mara lica gemi. Cuta epu biname mara lica gemi lui cina aletnäneji gemi kaakesea daremu cäco wawename

piiyepu biname lui teemämu ire latwinusi. Teepi iyeta lui yepä gemi Acejiyame me opo gaabe je. Keriso taatu baborage gyene, piiyepu tabe iyeta teeme biname cabu enajenige.

¹² Yoo, weene Acejiyame me biname gemi. Tabe baborage singi ge weeme täapume, weebibine itu jijäcrininuji teeme biname me äbitame. Peei name pi weene miiji weeme nuuja bine owecu jaawenemuye, teebibine yäätityäremuye. Weene weemämu matikolä me läbitinuye, gaawida me läbitininuye, cuta piiyepu wata durau me gone äbita. ¹³ Nuuja biname te liba matikolä conocono jaawenuge weeme yepä ne, gone peei ne babo me wawena. Nuuja biname te liba meebine niiya mule naawenuge, peei täapume gone niiya ngene jwaatwananute, yepä ngene jaape-cnute Keriso lipu mäame niiya mule bine teeme cabu ca itu iyebhengemuji, piba cuta pui biname poto cidi me niiya ngene atwanena ne yääyebhngtute. ¹⁴ Piyyepu iyeta peei mule cabu weene biname bime täapume singi läbitininuye, inge singi te iyeta gwidape bine toraca yepä me jaawenemuge. ¹⁵ Keriso bau ca lui poode ne weene padare yäacäruye weeme ngenecu cabu cängena lenaja weebibine waadename, inge Acejiyame te weebibine ituge ala asogleca weene peei poode cabu yepä täape pana gigri lenajame. Yoo, Acejiyame ne eso yäacäruye. ¹⁶ Miiji Mene ne Keriso me miiji ätityera poto cidi me, weeme ngenecu cabu yaacituye puma lenajame. Piba umle cama weeme yepäyepä bine yaabiberäjemuye piyyepu toraca gaabe jaawabäjemuye. Uopera bine yaatangemuye: poto Salamo peba cabu ca, poto irecu ätumuta uopera, piyyepu Aceji Seemo te ngena uopera icärininuge. Weene uopera bine yaatangemuye iyeta weeme ngenecu cama Acejiyame ne eso ceerame. ¹⁷ Piba weene ngena jicuye, coo ngena jaawenuye, iyeta Yageyame Yeesu me ngii cabu jaawenemuye, piyyepu teeme ätityera cama weene eso yäacäruye Acejiyame mime Babe ne.

Poto Miiji Mule

¹⁸ Magebi, maane mäame rooriye ne yäatecijuge teeme singi wawename, inge naace popi Keriso me biname cina miiji pepu pana lenaja.

¹⁹ Rooriye, maane coga ne owecu jwaawenute, cuta teeme täapume gaawida pana naanajuge.

²⁰ Bägrä, iyeta padare weene weeme mage babe bime mene cängena jäatecijemuye, inge naace popi Acejiyame singi gyene teeme biname cina pepu lenajame.

²¹ Mage babe, gone weeme bägrä bine ngenecu niiya me jaawenemuye, inge miiji lica teepi ocinyerame äbita.

²² Aletnäneji biname, weeme ai gawecewe yageyame me mene jäatecijuye iyeta padare cabu, lica eei taatu padare teepi liba weebibine jipänininusi, teebibine ngenecu miiji me wawena täapume, yepä iyeta padare weeme kaakesea iyeta ngenecu cama jaawenuye mime cabucewe Yageyame ne pepu opo gaabe me acitame. ²³ Yoo, iyeta weeme kaakesea weene miiji cängena jaawenemuye, inge weene mime cabucewe Yageyame täapume jaawenemuye, lica gawecewe biname täapume taatu jaawenemuye. ²⁴ Weene ngene jwaatwinuye egä mime Yageyame me miijirage daremu pisi nyene, tabe lui teeme biname bine cirege ceera. Yoo, weeme toraca Yageyame lui Keriso peese nyene. ²⁵ Piyyepu lui biname te conocono jaawenuge, tabe cuta teeme mäpu daremu cirege acata, inge Acejiyame iyeta biname bine yepä pana cire jaatranemepi.

4

¹ Yoo, aletnäneji biname bime yageyame, weene miiji conocäco piyyepu toraca mule cama ire jaatwemuye weeme aletnäneji kaakesea me biname bine, inge weene umle gemi egä cuta weeme Yageyame pisi nyene cabucewe je.

Poto Umleumle Mene

² Weeme irecu ätumuta mule ne gone yaabmaluye, yepä Acejiyame ne mene cängena jaajananuye, piyyepu teebine eso mene yäacäranuye. ³ Weene liba irecu lätumutinuye,

Acejiyame cuta cime täápume ewejanineye egä tabe cibibine miijirage gaabe ceerame teeme mene Keriso poto cidi me cängena biname bine jajanename, lui mene ai padare cabu aboclomteji gyene jajanena täápume, piyepu lui mene jajanena name pi cane krokeciye mete cabu nanajenige. ⁴ Yoo, Acejiyame ne yaawejanusu cane peei mene cängena, pajecurage iicaname, cane lipu miiji cirege iicana.

⁵ Umleumle inajipi biname gome lui cina ätrunga biname lica gemi, piyepu cängena ire padare täápume teebibine umle mene jajanename Keriso poto cidi me. ⁶ Weeme mene cabu ca teebibine miiji ngene atwanena piyepu ngenecu miiji yääcäremuye; weene liba teeme yepäyepä bine toraca ätityera cama mene jaawecniste-muye.

Sebore Mene Poto Biname bime täápume

⁷ Cime ngenecurage biname Tukikus te weebibine iyeta mene pa jijananepe cime lenaja poto cidi me. Tabe te kaakesea cine cama cängenarage jaawenuge mime Yageyame täápume. ⁸ Cane naace name pi teebine weeme bau me jityepenine weebibine ngenecu miiji wawename cime poto cidi me. ⁹ Onesimus ten cama ädenige weeme bau me. Tabe mime cängena piyepu ngenecurage biname gyene; lui gyene weeme ätrunga ingle cabu ca. Teepi mene pa jijanepäsi iyeta gwidape poto cidi me ama lui cina äbitininisi.

¹⁰ Aristakus lui cane cama krokeciye mete cabu sine, tabe weebibine sebore jiweninige. Mareko cuta piyepu sebore jiweninige. Ai Mareko lui Banaba me ingle cabu ca gyene. Yoo, weene mene ituge ätecija Mareko ne cängena ire atwime, tabe liba weeme bau me läduge. ¹¹ Yosua, teeme nuuja ngii lui Yuustus, tabe cuta weebibine sebore jiweninige. Peei nesae taatu Israela cabu ca biname cina cane cama kaakesea jewenenänsi naace täápume egä Acejiyame te biname bine ama waadename. Teepi cebine baborage nätityeränsi.

¹² Epapras te weebibine sebore jiweninige. Tabe sine weeme ätrunga ingle cabu ca, piyepu Yeesu Keriso täápume kaakesea jewenenige. Tabe Acejiyame ne iyeta ngenecu cama yaawejanuge weeme täápume egä tabe weebibine itityärinininige weene cängena aclajutame ätrunga cama. Tabe singi lica gyene nuuja te weebibine waadename weeme ätrunga cabu ca, yepä weene te conocäco Keriso me singi cabu lenajame. ¹³ Cane cämämu itu tepänumene, tabe cängena kaakesea lipu jewenenige weeme täápume piyepu weeme binamewale täápume, lui cina Laodikea piyepu Hirapoli cewe mameta cabu gemi. ¹⁴ Yoo, Luuka cime miijirage dokta piyepu Deemas teepi cuta weebibine sebore jiwenininäsi.

¹⁵ Weene mime ätrunga binamewale bine Laodikea cewe cabu jejemepeye egä cine miiji gemi teeme täápume, cuta piyepu mime ätrunga ingle binamewale lui cina Numpa me mete cabu tabasecretnige irecu ätumutame, pepu cuta teebibine jejemepeye. ¹⁶ Weene liba ai mene ne weeme ätrunga ingle cabu niinäce pagege acnema, piba Laodikea cewe ätrunga ingle cabu me ecanepeye teepi puma cuta acnemame. Cuta pepu weene pui mene weeme ätrunga ingle cabu ecnemepeye, Laodikea cewe binamewale cina lui ne weeme bau me tityepumesi. ¹⁷ Cuta Arkipus ne jejepeye egä, “Maane miiji mäame kaakesea mime Yageyame täápume cängena apirame.”

¹⁸ Cane cämerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Gone ngene jitrimalinuge egä cane krokeciye mete cabu nanajenige, yepä Acejiyame ne cäme täápume ewejaneye weene.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige cäme mene ngälu peese nyene.

PAULO ME NIINÄCE LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piyepu Timoti cama, yoogärenänogo weeme bau me lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime inge cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi, cuta piyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine poode ceerame.

Tesalonika Cewe Ätrunga Biname bime Ireclota Apu Gyene

² Iyeta padare cine liba Acejiyame bau irecu lätumutänogo, cine cuta weeme täápume yaawejänogo, piyepu teebine eso mene yääcäränogo weeme täápume. ³ Cine weebibine ngene jipecni-ninago Acejiyame mime Babe me opo gaabe je, weeme ätrunga te lipu laboclomtuge miiji mule cama. Cine ngene jipecni-ninago weeme singi lipu gyene Yeesu Keriso täápume, inge weene baborage kaakesea ituge wawena teeme täápume, piyepu teeme acnenuta ne cängena jewagrieniye. ⁴ Cime binamewale, cine umle gemi egä Acejiyame te singi gyene weeme täápume, piyepu weebibine itu jijäcripi teeme binamewale me äbitame. ⁵ Cine Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weeme bau me saacanepesi, lica mene taatu ca, yepä cuta kokre cama piyepu Aceji Seemo cama. Pepu pi cine pui mene ne yaaboclomtusi weeme bau me egä toraca gyene. Weene umle gemi cime ireclota lipu ge cine liba weene cama ituge lenaja, peei lui weeme miiji täápume. ⁶ Weene cime mule piyepu Yageyame me mule bine itu jätütanemepeye. Weene Miiji Mene ne Aceji Seemo miiji gege cama itu yaacatepeye, ngänuge weene mäpu bine peei cabu ca jääpänamepeye. ⁷ Weeme miijirage ireclota cabu ca weene toraca ireclota gaabe ne yaaboclomtuye iyeta Makedoniya piyepu Akaya gawe ätrunga biname bime bau me. ⁸ Yoo, lica Makedoniya piyepu Akaya probins cabu taatu, yepä iyeta poto ta biname cina umle läbitininusi Miiji Mene Yageyame poto cidi me weeme miijirage mule name pi. Biname cina mene ituge ätecija weeme Acejiyame bau me ätrunga poto cidi me, peei name pi cime nuuja mene lica gyene peei täápume. ⁹ Iyeta pui biname cina mene jaajanansi weene lipu cibibine itu niwablipyey, siige weeme uuje cabu ca latatrongäripeye Acejiyame bau me, naace täápume weene Acejiyame ne awejename, lui gyene toraca piyepu ireclota cama, ¹⁰ piyepu teeme Bägrä ne awagriame cabucewe ca äiname. Peei lui Yeesu Keriso sine, tabe lui ne erpinantuji budre cabu ca. Yoo, Keriso te mibibine nisechrärenininige mäpu cabu ca lui te cire tädepi, Acejiyame liba niija mule biname bine cirege ablaweja.

2

Paulo me Kaakesea poto cidi me Tesalonika Cewe cabu je

¹ Cime binamewale, weene weemämu umle gemi egä cime otni weeme bau me papa me lica läbitepi. ² Weene umle gemi cine mäpu ireclota piyepu äcneca lipu itu jääpänepesi Pilipi babo cewe cabu je. Cine puma cita ca weeme bau me naclepi. Yoo, puma poto biname cina singi ge cime mene iibaname, yepä mime Acejiyame te cibibine kokre itu nicäripi Miiji Mene weebibine jajanename. ³ Yoo, cine liba biname bine jaajanemus Miiji Mene ne acatame, cine walya mene lica jicemus. Cime ngenecu muge lica piyepu toraca birige, piyepu cine lica äbitenänogo nuuja biname ne angletnejame. ⁴ Iyeta padare cine jicemus Acejiyame lui mene täápume singi, inge tabe cibibine ituge apicetnera, piyepu cime toraca ngene atwana itu jepänuji, piba ai kaakesea nicärininuji Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me jajanename. Cine mene lica jaajanemus biname cina singi äbitame cime täápume, yepä Acejiyame te singi äbitame, lui te cime

ngenecu nipicnantinuge. ⁵ Yoo, weene umle gemi egä cine weebibine lica itu owe iswipago, piyepu Acejiyame umle gyene egä cine lica Miiji Mene jaajanemepesi gwidape päpänename weeme bau ca. ⁶ Cine nuuja singi lica ge awepyeräja päpänename weeme bau ca, coo nuuja biname bime bau ca. ⁷ Cine Keriso me ätyepäneji biname gämi, peei name pi cine miiji ge weebibine jaji cime singi gwidape ceerame, yepä cine pepu ätinera lica birige. Cine weebibine owelaamelame itu itityäripago, epu pana mage te lipu teeme bägrä ne cängena ire jaatwuge. ⁸ Peei weeme täápume baborage singi name pi, cine gege ge weebibine lica Acejiyame me Miiji Mene jajanenename taatu, yepä iyeta cime ireclota cama jajanenename. Cine pepu baborage singi ge weeme täápume. ⁹ Cime binamewale, weene ngene nipecnininiye cine lipu ime ca kaakesea ne itu jaawenepesi kokre cama. Ciiye bimu cine kaakesea bine cängena jaawenemusi cime lenaja täápume, inge cine singi lica ge weeme nuuja ne mäpu ceerame peei poto cidi me, pui padare cine liba Acejiyame me Miiji Mene weebibine jijanininusi.

¹⁰ Weene weemämu umle ituge piyepu Acejiyame umle gyene egä cime mule weeme bau me lui conocäco ge. Weene lui cina Acejiyame ne jäätrunguye, cime mule weeme täápume toraca piyepu cängena ge. ¹¹ Weene umle gemi egä epu pana babe te teeme bägrä bine lipu yäätityäremuge, cine weebibine iyeta pepu itu itityäripago. ¹² Cine weebibine ngenecu kokre itu jiwenipago piyepu nuuja taje ngenecu plowa me jiwenipago. Cine jijanipago weene epu cängena lenajame Acejiyame lipu ireclota täápume singi, tabe lui weebibine ituge jājācra teeme jamyacu apaclyera cabu lenajame piyepu tabe te weebibine waadename.

¹³ Yoo, cine liba Acejiyame me mene weebibine jijanipago, weene cängena piba itecijipi, siige yaacatepeye. Cine peei täápume Acejiyame ne eso yäacärusi. Weene peei mene ne itu yaacatepeye egä Acejiyame me toraca mene gyene, lica biname bime mene. Peei te kaakesea weeme cabu jaawenanuge, lui cina ätrunga biname gemi. ¹⁴ Cime binamewale, ngena te itu läbitepi Acejiyame me ätrunga inge biname bime täápume Yuudea gawe cabu, peei te cuta weeme täápume ituge äbita, inge weene iyeta lui Yeesu Keriso me biname gemi. Poto weemerage biname cina weebibine mäpu ituge ceera, epu pana Israela biname cina lipu Yuudea gawe ätrunga biname bine mäpu padare ituge ceera. ¹⁵ Yoo, sasarage poto Israela biname cina Acejiyame me mename biname bine eglecimujisi; ingwe ca nuuja cina Yageyame Yeesu ne agli me jewenujisi; piyepu page poto cina cibibine mage mäpu nicäraninusi. Teepi Acejiyame me singi cäco mule bine jaawenemusi, cuta piyepu cubuyame me läbitininusi iyeta biname bime täápume. ¹⁶ Teepi cuta cibibine iibaname läbitininusi, cine liba gawe maramara biname bine jaajanemusi teepi lipulipu teeme niiya cabu ca äsecerame. Pepu pi teepi teeme niiya mule bine babo jaawenemusi, siige page teeme mäpu daremu te tädenige Acejiyame bau ca.

Paulo Singi Ge Teebibine Ängrärame

¹⁷ Yoo binamewale, cine liba weebibine itu ibmalipago matikolä padare poto drowä biname name pi, cine mage ngene jipecnipago, piyepu bucurage padare cine lapicnantipago weebibine ängrärame, yepä äblicäco ge. Ngänuge cine cudecewe weeme bau ca, cime ngene atwana lui weeme cabu sine. ¹⁸ Cine baborage singi puga ge weebibine ängrärame. Bucurage gäabu cane Paulo te lapicnantune weeme bau otnime, yepä Satani te cime gaabe cabu larmenutanuge. ¹⁹ Yoo, weeme bau ca cine ngenecu gege jääpänusi. Weene peete nemi lui poto cidi me cine mene cire jiiicesi mime Yageyame Yeesu me opo gaabe je, tabe liba cire tacnenutepi, egä, “Cime kaakesea cabu ca biname age temi.” Weene peei abasecretna cabu cirege. ²⁰ Toraca, weene peete nemi cibibine ngenecu gege me lui cina niweninininuye. Weeme ätrunga cabu ca cime kaakesea te miiji me läbituge.

3

¹ Yoo, cime singi te baborage itu läbitepi mene äteciame weeme poto cidi me. Peei name pi cine mene jaatranepesi cine neeneni cina ama lenajame Atena cewe cabu je, ² piba Timoti ne ätyepame peeyeme weeme bau me. Timoti mime biname gyene. Tabe lui Acejiame me kaakesea cine cama jaawenuge Miji Mene Keriso poto cidi me jajanename. Yoo siige, cine teebine itu jäätyepesi weebibine ätityerame weeme ätrunga kokre wawename, ³ piba weeme nuuja te ätrunga gaabe ne lica abmala, mäpu ne liba jääpänuge. Yoo, weene umle gemi egä Acejiame te singi mine mäpu cabu matikolä lenajame mime ätrunga ne kokre wawename. ⁴ Cine liba weene cama ituge lenaja, cine niinäce gaabe itu jijipago egä mine mäpu padare ne pagege päpäna. Siige, weene page umle gemi egä pepu pana ituge äbita. ⁵ Peei name pi cane Timoti ne itu jäätyepene, inge cane baborage singi ge mene äteciame weeme ätrunga poto cidi me. Cane ngenecu mäpu ge egä pui angletneja biname Satani te pama weebibine itu ingletnäjipi iyeta cime kaakesea weeme cabu sabe wawename.

⁶ Yoo siige, Timoti bii tacnenutige gege mene cama, egä weene Acejiame ne camu jitrungeniye, cuta piyepu weemeweme owecu läbitaniniye. Tabe cuta nijinige egä weene cibibine gege cama ngenenipecninuyeye. Tabe nijinige egä weeme singi cibibine opo päpäname lui epu gyene cine lipu singi opo päpäname weebibine. ⁷ Binamewale, iyeta cime mäpu piyepu ngenenewe oocanena cabu, page cine ngenecu plowa bii jepänisi weeme poto cidi me, inge weeme Keriso bau ätrunga miji pi. ⁸ Yoo, page cime ireclota toraca miijirage gyene, weene liba Yageyame cabu kokre cama imyemutenininige. ⁹ Yoo, cine lipulipu Acejiame ne ibibirage eso ceerame, inge page cime ngenecu gege baborage gyene teeme opo gaabe weeme name pi! ¹⁰ Ciiye bimu cabu cine Acejiame ne ewejanenisi egä cine weebibine päpäname piyepu ceerame weene lui täapume singi weeme ätrunga kokre me wawename.

¹¹ Mime Aceji Babe piyepu mime Yageyame Yeesu, cine teebibine aawejanenisi gaabe amacetnäjame cine weeme bau otni-me. ¹² Cine singi gemi Yageyame te weeme singi ne baborage wawename weeme yepäyepä bime täapume cuta piyepu iyeta nuuja biname bime täapume. Weeme singi nuuja biname bime täapume piba yepä pana pa läbitepi cime singi te lipu baborage gyene weeme täapume. ¹³ Tabe ngenecu kokre pa icäripi, piba mime Yageyame Yeesu te liba cire tacnenutepi iyeta teeme conocäco biname cama, weene piba epu cäco piyepu conocäco cirege, weene liba mime Aceji Babe me opo gaabe je cire niclajutipi.

4

Acejiame Apu Ireclota Täapü Myene Singi

¹ Cime binamewale, cine weebibine ituge jaji Acejiame te lipu ireclota mule täapume singi, piyepu cine umle gämi egä weene pepu mule ne ituge acata. Page cine weebibine cängena itemli-ninago piyepu jijaninago Yageyame Keriso me ngii cabu, weene pui ireclota mule ne cerämu babo me wawename. ² Inge weene umle gemi lui mene cine weebibine ituge jaji ireclota mule poto cidi me, egä peei mene lui Yageyame Yeesu bau ca gyene. ³ Agesa Acejiame me singi weeme täapume: Tabe singi gyene weene weeme ireclota iyeta teeme cabu acraname, piyepu iyeta sargi mule bine ägyemame. ⁴ Weene yepäyepä cina miji umle äbitineye lipu gyene coga awadrecä conocäco piyepu ajiri cäco mule ca, ⁵ piba weene niia singisingi lica läbitininuyeye, epu pana biname liyepu lui cina Acejiame umle lica gemi. ⁶ Weeme nuuja te gonerage teeme ätrunga biname ne niia jaawenute teeme coga awepläcäca, inge Yageyame te mäpu daremu cirege ceera biname ne lui te pepu mule ne jaawenuge, cine lipu weebibine ituge umle cama jaji. ⁷ Yoo, Acejiame mibibine lica ituge äjäcra sargi mule wawename, yepä teeme conocäco

biname lenajame. ⁸ Peei name pi lui te ai mene jäägyuge, tabe lica biname ne ägyi, yepä Acejiyame ne jäägyuge, lui te weebibine Aceji Seemo icärinininuge.

⁹ Yoo, cine lica mene yoogärenago owecu poto cidi me weeme ätrunga binamewale bime tääpume, ingle weene peei abiberäja ituge acata Acejiyame bau ca. ¹⁰ Piiyepu toraca gyene egä weene owecu cama jaawenemuye iyeta weeme ätrunga binamewale bine ai Makedoniya probins cabu je. Page cine singi gemi weene weeme owecu mule ne cerämu babo me wawename. ¹¹ Weene miiji ngene atwanena bojäcu lenajame, poto bime mule cabu gone papa labrabcninuye, cuta piiyepu weeme singi gwidape bine weemämu kaakesea cabu ca jääpänemuye, cine lipu weebibine ituge jaji. ¹² Piba weene lica nuuja biname bine ätineräja, cuta piba nuuja biname lui ätrunga biname lica gemi, teepi weebibine opo gaabe me icranininusi.

Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

¹³ Cime binamewale, cine singi weebibine toraca umle wawename biname poto cidi me, lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira. Piba weene ngenecu mäpu lica birige, epu biname liiyepu lui cina lica jewagrijenisi ingwe ca ireclota ne. ¹⁴ Mine jäätrungusi egä Yeesu tabe budre ge, piiyepu budre cabu ca itu arpinantuji, peei name pi mine cuta jäätrungusi egä lui biname cina ätrunga cama ituge budre äbita, Acejiyame teebibine Yeesu cama gigri cire yaawademepi teeme acnenuta padare cabu.

¹⁵ Ai lui Yageyame me abiberäja mene gyene cine lui jijenininago. Mine lui cina ireclota cabu ninajininige Yageyame me acnenuta bimu cabu, lica niinäce gaabe me äbita mime ätrunga binamewale cabu ca lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira. ¹⁶ Yoo, pui bimu cabu Yageyame te babo tage ca mene cirege jaji, cuta piiyepu babo mename seemo me tagepogogo puma cirege, piiyepu Acejiyame me moole pana gwidape te cirege angi, piba Yageyame te teemämu cire täinepi cabucewe ca gawe mameta me. Piba Keriso ne ätrunga biname lui cina ai ireclota cabu ca ituge apira, teepi budre cabu ca cire tarpinäripesi. ¹⁷ Piba mine lui cina ireclota cama cirege, Acejiyame te mibibine piiyepu teebibine iyeta cire niwadipi carbe cabu me mime Yageyame cama opopa äyime puma lamlecu je buuwemope cabu. Siige, mine Yageyame cama piba gigri ninajininuge iyeteta ngälu cäco. ¹⁸ Yoo, weene peei mene lajananinuye ngenecu miiji me äbitame.

5

Weene Miiji Amacetnäjäneji Lenaja Mime Yageyame me Acnenuta tääpume

¹ Binamewale, cine bucurage mene lica yoogärenisi mime Yageyame me acnenuta bimu piiyepu padare poto cidi me, ² ingle weene umle ituge äbita egä mime Yageyame liba cire tacnenutepi biname cina cälu te cirege äti, epu pana teepi cälu te lipu jäätemuge ero biname te liba krokeciye cabu tatyaramtuge. ³ Yoo, biname cina liba cire jiicepesi egä, “Cewe bojäcu gyene, mine cängena gemi,” piba taatu teepi baborage mäpu ne cirege päpäna. Pui mäpu te cire tatyaramtepi, epu pana pita te lipu tatyaramtuge magebi te iigyärame liba läbituge. Biname cina licarage uocratna peei mäpu cabu ca. ⁴ Yepä, cime binamewale, weene lica krokeciye cabu inajininige, peei name pi pui bimu te weebibine lica epu pana cälu te jitinuge ero biname te liiyepu. ⁵ Yoo, mine lica gemi epu biname pana lui cina ciye me krokeciye cabu yaacrajuge, yepä mine iyeta lui epu pana gemi bimu me apacljera cabu lui cina ninajininige. ⁶ Peei name pi mine miiji cängena ireclota lenaja conocäco ngene atwana cama, piiyepu lica nuuja biname pana liiyepu lui cina ute pana lenaja. ⁷ Yoo, ciye cabu biname cina ute waagraruje, cuta piiyepu ciye cabu nuuja cina sice buduma pana waatninusi. ⁸ Yepä, mine bimu me apacljera cabu waatninago, peei name pi mine miiji cängenarage lenaja. Mine mime singi yaacranusi Acejiyame bau me piiyepu teebine cängena jäätrungu-si. Peei lui mime seemo tääpume epu pana älyenga gwidape birige mime tääpe tääpume. Mine cängena jewagrijenisi pui

padare ne Acejiyame liba mibibine cirege waadena. Peei awagrija lui mime täápume epu pana älyenga gwidape birige mope täápume. ⁹ Acejiyame te mibibine nijäcrininuji lica mäpu daremu päpäname, yepä iyeteta ireclota päpäname mime Yageyame Yeesu Keriso me ätityera name pi. ¹⁰ Tabe te budre ituge päpäna piba arpinantuji ai ingle name pi mine ten cama ngälu cäco lenajame. Mara pana lica gyene mine liba ireclota cama, coo, mine liba ireclota ituge apira teeme acnenuta padare. ¹¹ Yoo, peei name pi weene yepäyepä bine itityäremeye piyepu ngenecu kokre ecäremeye, page lipu jeweneneniye.

Paulo Teeme Leta ne Umleumle Mene ca Ermuji

¹² Cime binamewale, cine cängena jijinago weene teebibine niinäce gaabe me wawename lui cina Acejiyame me kaakesea weeme ätrunga ingle cabu cängena jaawenusi, lui cina weebibine iwadininusi piyepu ibiberäjininusi Keriso me ireclota gaabe cabu lenajame. ¹³ Yoo, teebibine opo gaabe me yaacranemuye piyepu baborage singi läbitininuye teeme täápume, teeme kaakesea name pi. Weene iyeta poode cama inajininuge.

¹⁴ Cime binamewale, cine weebibine cängena jijinago egä ai mule bine wawenecame: Biname bine yaablawäjemuye lui cina singi lica kaakesea wawename; wäluwälu mule biname bine kokre me jaawenuye; laatibi ätrunga cabu bleela birige, teebibine yäätityäremuye; piyepu iyeta biname bine owelaamelame jaawenemuye. ¹⁵ Weene ire egä nuuja te gone niija ne jaawenute daremu awecnistame, teebine liba niija mule jaawenusi, yepä iyeta padare weene lapicnantinuye weeme yepäyepä bine miiji mule wawenecame cuta piyepu iyeta biname bine pepu miiji wawenecame.

¹⁶ Ngenecu gege inajininuge iyeta padare cabu; ¹⁷ piyepu iyeta padare weene miiji Acejiyame bau me mene iicemame; ¹⁸ cuta piyepu ngänuge weene lipu ireclota cabu inajininuge, weene eso yäacäruye Acejiyame ne. Yoo, Acejiyame te singi gyene weene peei mule bine weeme ireclota cabu wawenecame, ingle weene Yeesu Keriso me binamewale gemi.

¹⁹ Aceji Seemo lui kaakesea ne weeme cabu jaawenuge, gone iibana teebine. ²⁰ Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene jicemuge, gone teeme mene wata ägyi, yepä jäätecijuye, ²¹ jaatranuye egä nää toraca Acejiyame bau ca gyene, coo lica. Lui miiji gyene, weene peei ne joomluye, ²² yepä iyeta lui niija gyene, peei bine jäägyemuye.

²³ Acejiyame lui te mibibine poode nicärininuge, cine teebine ewejanenisi tabe weebibine teeme täápume mara me wawename iyeta weeme ireclota ngalebora, piyepu tabe weeme seemo, trupa, piyepu tääpe bine cängena ire atwime weene epu cäco äbitame mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta padare cabu. ²⁴ Yoo, Acejiyame lui te weebibine ala tisogleceninuge, tabe ai mule bine pa jaawenemepi, ingle iyeta teeme mene tabe toraca jaawenemuge.

²⁵ Ätrunga binamewale, cine singi weene Acejiyame ne awejena cuta cime täápume.

²⁶ Iyeta cime binamewale peema sebore mene cama jajeclenäjineye.

²⁷ Cane Paulo weebibine jijenininine Yageyame me ngii cabu ai leta ne acnemame iyeta ätrunga binamewale bime bau me.

²⁸ Mime Yageyame Yeesu Keriso me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TESALONIKA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME

¹ Cane Paulo, Siila piyepu Timoti cama cane yoogärenänogo weeme bau me, lui cina inajininige Keriso me ätrunga biname bime inge cabu Tesalonika babo cewe je. Weene mime Aceji Babe me biname gemi cuta piyepu Yeesu Keriso weeme Yageyame gyene.

² Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi weebibine poode ceerame.

Acejiyame te Biname bine Toraca Cirege Atrana

³ Cime ätrunga binamewale, iyeta padare cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme poto cidi me. Conocäco gyene cine peei ne wawename, inge weeme ätrunga baborage me äbitenige piyepu weeme singi weeme yepäyepä täapume cuta äbitenige baborage me.

⁴ Peei name pi cine liba Acejiyame me ätrunga inge maramara cabu wäänänogo, cine biname bine jejananemisi weeme poto cidi me egä weene lipu ngenecu kokre cama inajininige weeme ätrunga cabu. Biname cina liba weebibine niya jiwenninusi piyepu weene liba mäpu padare jääpänuye, peei te weeme ätrunga ne licarage yääyeblingtuge.

⁵ Peei iyeta cina jaawabusi egä Acejiyame me atrana lui conocäco gyene, inge peei cabu ca weene miiji me pa läbitipeye teeme waadena cabu äbäcname, lui täapume weene mäpu cabu page ngene oocaniniye. ⁶ Yoo, Acejiyame iyeta gwidape conocäco cire jaawenemepi. Lui biname cina weebibine mäpu jiwenninisi, tabe teebibine mäpu cabu cire yaacranemepi. ⁷ Piyepu tabe weebibine weeme mäpu cabu ca cire isecräripi, cuta cibibine cime mäpu cabu ca cire niseccräripi, Yageyame Yeesu liba cire tabo-clomtepi cabucewe ca teeme kokre mename seemo cama. ⁸ Muye wädräji ca tabe biname bine mäpu daremu cire yäacäremepi lui cina umle lica gemi Acejiyame, piyepu Miiji Mene ne mime Yageyame Yeesu poto cidi me lica yaacatusi. ⁹ Pui mäpu daremu lui egä teepi Yageyame bau ca cirege äyebhengäja niya puupu cabu lenajame iyeteta. Teepi piba äblicäco Yageyame gome lenajame, coo piyepu teeme jamyacu kokre päpäname, ¹⁰ tabe liba cire tacnenutepi ai gawecewe me ceräcerägäabu bimbu cabu, teeme apacljera te abocclomtame iyeta teeme binamewale cabu ca, piyepu iyeta lui cina teebine jäätrungusi teepi teebine awepyeräjame. Weene cuta piyepu pui biname cama cirege, inge weene jäätrunguye cine lui mene weebibine ituge jaji.

¹¹ Peei name pi cine Acejiyame ne weeme täapume yaawejanusu tabe te weebibine peei ireclota täapume miiji me wawename lui täapume weebibine ituge jäjäcra. Cine teebine ewejanenisi tabe teeme kokre ca iyeta weeme singi bine miiji mule täapume wawenecame, piyepu weeme ätrunga mule ne babo me wawename. ¹² Pepu pi mime Yageyame Yeesu me ngii te jamyacu apacljera cama labocclomtuge weeme cabu ca, cuta piyepu weene jamyacu apacljera ne cirege päpäna teeme cabu ca. Peei te cire läbitepi mime Acejiyame piyepu Yageyame Yeesu Keriso bime owecu cabu ca.

2

Ai Mene Lui Babo Niyyarage Biname poto cidi me

¹ Yoo, cane singi mene jajime mime Yageyame Yeesu Keriso me acnenuta poto cidi me, piyepu tabe mibibine lipu waadena ten cama lenajame peei poto cidi me. Cäme binamewale, owecu, cane weebibine jijenininine egä ² gonerage ai walya mene ne padare yäacäruye weeme ngene atwana ne atatrongärume piyepu weebibine ngenecu mäpu me wawename, lui mene egä, “Mime Yageyame me acnenuta bimbu te ituge atyaramta.” Biname te liba Acejiyame me tagepogogo mene iicema cabu pepu jiiuce, coo bäärmi mene cabu liba jiiuce, coo liba jiiuce egä cine te pepu mene ituge oogära

weeme bau me, gone jäätrunguye. ³ Nuuja biname bime walya mene weene papa gone yaacatuwe, yepä page umle äbitineye egä mime Yageyame me acnenuta bimu te lica atyaramta ngälu bucurage biname cina liba niinäce cire latatrongäripesi Acejiyame bau ca, piyepu babo niyarage biname te cire taboclomtepi. Peei ingwe ca Acejiyame teebine mäpu daremu cirege ceera tabe muye puupu cabu iyeteta lenajame. ⁴ Peei babo niyarage biname te iyeta uuje bine cire yäaciseräjemepi piyepu iyeta lui bine acejiyame ca yaainemusi, iyeta biname cina lui bine yaawejanemusi. Tabe cire juicepi egä tabe baborage gyene iyeta peei cabu ca. Tabe cuta Acejiyame me iiwäreja mete me cire labacitepi puma adnatame walya mene cama egä, “Cane age säne Acejiyame.”

⁵ Nää, weene ngene lica jotwiniye egä cane weebibine ituge jaji peei poto cidi me, cane liba puga ge weene cama. ⁶ Yepä, peei mule te camuge äbita, inge weene umle gemi ngena pisi nyene peei niya mule ne iibaname ai padare cabu. Pui babo niyarage biname te cirege aboclomta Acejiyame me singi padare cabu, piba taatu. ⁷ Yoo, pui niya mule te uja ituge gije abacita ogä pana, yepä peei mule te lica babo cire läbitepi ngälu Acejiyame teeme biname ne cire yääyebingtepi lui te peei babo niya mule ne page jiihenige. ⁸ Piba taatu pui babo niyarage biname te cire taboclomtepi, piyepu Yageyame Yeesu teebine budre me cire yaaglepi. Yoo, Yeesu me buuwemope piyepu teeme jamyacu apacyera cama opo cina teebine cire yiisibrecepi. ⁹ Pui babo niyarage biname teeme kokre ne Satani bau ca cire jääpänepi maramara ciitaca mule, piyepu walya owowä, piyepu cälu täti gwidape bine wawenecame. ¹⁰ Tabe babo niyarage mule bine cire jaawenemepi egä biname bine baborage cire yaangletnäjemepi, lui cina niya puupu me cirege otni. Teepi niya puupu cabu me otni, ai inge naace popi teepi singi lica ge acatame pui toraca mene Yageyame Yeesu poto cidi me Acejiyame teebibine piba waadename. ¹¹ Naace name pi teepi singi lica toraca mene täapume, inge Acejiyame te teebibine kokre singi yäacäremuge walya täapume teepi piba walya mene ätrungame. ¹² Piba iyeta lui cina babo singi ituge äbita niyaniya mule täapume, piyepu toraca mene ne Yeesu poto cidi me lica jäätrungusi, Acejiyame te teebibine cirege jaji egä, “Weene niya conocono biname gemi, siige äyebingineye!”

Acejiyame te Weebibine Ituge Jäjäcra Toraca Ireclota Päpäname

¹³ Binamewale, cine miiji Acejiyame ne eso ceera weeme täapume, tabe lui bime täapume singi, inge agedna cabu ca tabe weebibine itu jijinuji toraca ireclota päpäname. Tabe weebibine teeme miiji binamewale me ituge wawena Aceji Seemo me ätityera ca, weene liba toraca mene ne jitrungujiye. ¹⁴ Cine liba Miiji Mene Yeesu Keriso poto cidi me weebibine itu jijananiujago, Acejiyame te peei cabu ca weebibine ala tisoglicinuji mime Yageyame Yeesu Keriso me jamyacu apacyera cabu lenajame. ¹⁵ Peei name pi, cime binamewale, peei ätrunga cabu weene kokre cama jiclajutepi, piyepu cängena joomlemepeye cine lui poto cidi me weebibine ituge abiberäja cime bääirmi cabu piyepu cime oogära mene cabu.

¹⁶⁻¹⁷ Mime Aceji Babe te mibibine baborage owecu cama ituge ätityera. Tabe mibibine iyeteta ngenecu kokre itu nicärininuji ciige poto cidi me, piyepu ngenecu kokre pui padare ne cängena awagrijame. Cine teebine ewejanenisi, piyepu mime Yageyame Yeesu Keriso taberage ne ewejanenisi, teepi weeme ngenecu kokre me wawename piyepu weebibine kokre ceerame iyeta miijimiji mene piyepu mule wawenecame.

3

Paulo Singi Gyene Teepi Ireclu Ätumutame Teeme täapume

¹ Yoo, cime ätrunga binamewale, Acejiyame ne ewejaneye cime täapume egä Yageyame me Miiji Mene wata babo me äbitame iyeta poto ta piyepu biname cina peei mene opo acitame, weeme gome lipu ituge äbita. ² Cuta ewejaneye tabe cibibine ätityerame niya

conocono biname bime cabu ca äsecreraame, ingle naace gyene pototo biname cina singi lica gemi ätrungame.

³ Yepä, Yageyame toraca gyene. Tabe weeme ngenecu kokre icärininige piyepu weebibine iwärimtininige Satani cabu ca. ⁴ Yoo, Yageyame me ätityera name pi cine umle gemi egä weene page piyepu ingwe padare cabu jeweneneniye cine ngena jijenininisi weene wawename.

⁵ Cine Yageyame ne ewejanenisi tabe weeme ngenecu bine waadename Acejiyame me singi cabu me piyepu Keriso me ngenecu kokre cabu me lenajame.

Iyeta Biname cina Miiji Kaakesea Waweneca

⁶ Cime binamewale, cine weebibine jijeninago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu weene cudecewe padare lenajame iyeta weeme ätrunga biname cabu ca lui cina singi lica kaakesea wawename piyepu singi lica cime abiberäja ngalebora lenajame.

⁷ Weene cängena umle gemi egä weene miiji cime pana mule wawena. Cine liba weene cama ninajininuji, cine durau lica birige kaakesea me. ⁸ Cine nuuja biname bau ca daremu cäco deedei piyepu gwidape lica ewademujago, päta cine mage kaakesea ituge wawena. Ciiye bimu cine kaakesea jewenujago ngälu ciiye duusa, ingle cine singi lica ge weeme nuuja ne mäpu ceera. ⁹ Cime conocäco pisi nyene weebibine ätinerame cime deedei piyepu ute puupu täapume cime abiberäja kaakesea daremu täapume, yepä cine pepu lica jewenujisi, ingle cine singi ge weene cibibine ingwe äcwime. ¹⁰ Yoo, cine liba weene cama ninajininuji, cine piba weebibine jijanininujago egä, 'Lui te liba singi lica kaakesea wawename, tabe cuta gone deedei äbita.'

¹¹ Cine ai mene weebibine jijeninago, ingle mene ituge ätecija egä weeme pototo biname cina durau gemi kaakesea täapume. Teeme nuuja kaakesea lica gyene, yepä teepi nuuja biname bime kaakesea täapume labrabicnininusi. ¹² Pui biname täapume cine weebibine kokre jijeninago Yageyame Yeesu Keriso me ngii cabu teepi cängena lenajame piyepu teeme singi deedei piyepu gwidape bine kaakesea gaabe cabu päpäname.

¹³ Yoo, cime binamewale, gloose me gone äbita miijimiji mule wawenecame. ¹⁴ Liba biname pisi nyene weene cama lui te singi lica gyene ai oogära mene acatame, weene teebine opo ewatneniye, piba ten cama gone abasuta teebine ajiri me wawename egä teeme mule conocono gyene. ¹⁵ Yepä, gone pui biname ne cubuyame pana jaawenuye, päta teebine cängena umle jewenepeye teeme cono-cono mule abmalame.

Paulo Teeme Leta ne Ai Mene ca Ermuji

¹⁶ Mime poode te tädenige Yageyame bau ca, peei name pi cine teebine ewejanenago weebibine poode ceerame iyeta padare piyepu iyeta mule cabu. Yoo, Yageyame te weeme iyeta bime cabu lenajame.

¹⁷ Cane cämerage ime ca ai mene ne yoogärenine egä cane PAULO te weebibine jiwablininine. Iyeta cäme leta cabu cane apu cäme ngii yoogärune; cäme oogära apu gyene.

¹⁸ Yoo, cane mime Yageyame Yeesu Keriso ne ewejanenine weebibine owecu cama ätityerame.

Cane ngii Paulo. Cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NIINÄCE LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Timoti ne Jewablenige

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne. Acejiyame, lui te mibibine niiya cabu ca nisechränuge, piyepu Yeesu Keriso, mine lui cabu me ngene atwana singi yaacranimusi, teepi te najujäsi cane ai kaakesea wawename. ² Timoti, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gäte, cane mäame bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miiji te mäame cabu lenajame, teepi owecu äbitame mäame täapume piyepu poode ceerame meebine.

Ire Cängena Walya Abiberäja täapume

³ Cane cääri naajenine maane Epeso babo cewe je lenajame, cane lipu uja naajepene, Makedoniya probins me liba lädepene. Poto biname cina peema Epeso je walya abiberäja ne ecenanenisi, maane miiji jüibemepi teebibine. ⁴ Jejemepi teepi abmaläcemame teeme singi gidä mene täapume piyepu uuje saare bime ngii täapume, inge naace popi teepi biname bine jaawenimusi pui poto cidi me mene atraname. Teepi puma cita ca lica jääpänusi Acejiyame me singi ne mime täapume, mine lui ne ätrunga taatu ca jääpänusi. ⁵ Cane ai mene naace name pi jüicenine, egä mine miiji mimämu singi äbitename epu singi cama, lui te täduge jugi cäco ngene atwana cabu ca, ngenecu poode cabu ca piyepu toraca ätrunga cabu ca. ⁶ Poto biname cina kaake ca itu sicelyäremumesi ai mule bine, siige kuu cäco mene bine jütranenemisi. ⁷ Teepi puu singi abiberäja biname me äbitame Acejiyame me cotre ngalebora, nuuja gwidape teepi umle lica gemi, teepi ngena täapume jüicemusi. Teepi supra cäco jüicemusi, yepä teepi mene me inge umle cäco.

⁸ Mine umle gemi, egä Moose me Cotre lui miiji gyene liba cängena yäacwetnusi. ⁹ Mine gone ngene ätrimela, egä cotre cina lui miiji mule biname bime täapume lica gemi, yepä eei bime täapume lui cina cotre bine jaatropengäjimusi, ätecija cäco biname bime täapume, Acejiyame umle cäco piyepu niiyaniya muleyame biname bime täapume, cuta eei bime täapume lui cina Acejiyame ne piyepu teeme gwidape opo gaabe me lica yaacitusi, cuta eei bime täapume teeme mage babe bine lui cina budre me yaaglecimusi coo poto biname bine lui cina yaaglecimusi budre me, ¹⁰ cuta eei bime täapume lui cina magebi rooriye bime mule yaacnusi nuuja biname cama lui teeme coga coo rooriye lica birige. Cotre cina cuta rooriye imäbägrä bime täapume lui cina teemeteme lacananinusi, piyepu magebi ngulebägrä bime täapume lui cina peei yepä mule jaawenusi, cuta eei bime täapume lui cina biname bine aletname yaawadimusi, cuta lui cina walya waatromininusi, lui cina walya aitneja ne jüicusi, piyepu iyeta lui cina poto mule jaawenimusi, lui mara gemi toraca abiberäja cabu ca. ¹¹ Weene toracarage abiberäja ne Miiji Mene cabu ca jääpänuye, Acejiyame lui Mene näcäruji cane jajanemame. Miiji Mene lui babo jamyacu gyene, epucäco Acejiyame bau ca tädenige.

Acejiyame ne Eso Yäacäresi Teeme Owecu name pi

¹² Cane eso ecärenine Keriso Yeesu mime Yageyame ne, lui te kokre ituge ceera cane ai kaakesea wawename. Tabe nacatuji, egä cane toraca biname gäne, siige najuji teeme kaakesea wawename. ¹³ Cane puu niinäcerage niiya mene tiicemäjemumene teeme poto cidi me, teeme binamewale bine sabe tewenenanemumene piyepu segleceanemumene, yepä Acejiyame te cebine owecu nawenuji, niiya daremu lica näcäruji, inge pui padare cabu cäme ätrunga lica ge, peei name pi cane umle lica ge, cane ngena ne jewenujine. ¹⁴ Mime Yageyame babo owecu ge cäme täapume, siige teeme pui owecu cabu ca cane kokre äbitujine Keriso ne ätrungame piyepu singi äbitame iyeta ätrunga

biname tääpume. Ätrunga piyepu singi lui eei biname bime tääpu myene, Keriso Yeesu cama lui cina yepä gemi. ¹⁵ Ai lui toraca mene gyene, biname cina miiji acata, egä Keriso Yeesu lui täduji ai gawecewe cabu me niiya mule biname bine äsecreraame teeme mäpu cabu ca. Cane age säne baborage iyeta niiya mule biname bime cabu ca. ¹⁶ Yepä Acejiyame te owecu nawenuji cebine, lui tage babo niyarage biname, naace tääpume Yeesu Keriso te cäme cabu ca aboclomtame, egä teeme owecu lipu baborage gyene. Yoo, lui biname cina pagege ätrunga acita Yeesu cabu siige iyeteta ireclota ne päpäna, teepi cäme cabu ca pa jääpänepesi Yeesu me owecu ne. ¹⁷ Tabe lui te iyeteta enajenige mope biname me, lui gyene yepä taatu Acejiyame, budre cäco piyepu päpäna cäco, mine miiji teebine opo gaabe me acita piyepu awepyeräja iyeta padare cabu. Ai mene lui toraca gyene.

¹⁸ Timoti, cäme bägrä, mäame kaakesea gyene biname bine abiberäjame, cane ai leta cabu ngena yoogärinine. Maane liba ai ne jewenenite, piba toraca me äbitenige, biname cina lui Acejiyame me tagepogogo mene niinäce gaabe me jücemepesi mäame poto cidi me. Maane miiji teeme pui mene kokre cama oomlaname, siige piba maane miiji gäte cängena cubu iicaname walya abiberäja biname bine apremelame. ¹⁹ Kokre cama joomlepi ätrunga ne piyepu niiya mule gone jaawenute mäame ngenecu poode ne sabe wawename. Poto biname cina teeme ngenecu niiya me ingle bine lica järngemusi ngene ca aglime, egä cine ngena niiya ne ituge wawena, siige teepi teeme ätrunga bine yaabmalimusi. ²⁰ Ai mule te itu läbitepi Humenus piyepu Aleksanda tääpume. Cane teebibine itu lääyebingtepene ätrunga ingle cabu ca, Satani me ime cabu laacitepene teepi piba abiberäjame, egä teepi niyaniya mene gone iicema Acejiyame poto cidi me.

2

Irecu Ätumutipeye Iyeta Biname bime tääpume

¹ Yoo siige, cane baborage singi gäne weene Acejiyame bau me irecu ätumutame, teebine awejename cuta eso ceerame iyeta biname bime tääpume. ² Weene miiji irecu ätumuta gawe mope biname bime tääpume piyepu poto modamoda biname bime tääpume mine piba bojäcu lenajame piyepu poode cama. Mine piba miiji Acejiyame ne cabu me wawena piyepu biname bine opo gaabe me acrana. ³ Apu irecu ätumuta lui miiji gyene, piyepu Acejiyame mime Äsecreraame ne ngenecu miiji me jaawenuge. ⁴ Tabe singi gyene iyeta biname bine niiya cabu ca äsecreraame piyepu teepi umle äbitame, egä ngena gyene toraca. ⁵ Yepä taatu Acejiyame pisi nyene, piyepu yepä taatu gyene, lui te biname bine teeme bau me ewadenemige. Pui lui biname gyene, Keriso Yeesu. ⁶ Tabe teeme ireclota ne iyemaluji iyeta biname bine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca. Siige ai mule ca tabe toraca padare cabu jewabudnituji, egä Acejiyame singi gyene iyeta biname bine niiya cabu ca äsecreraame. ⁷ Peei name pi Acejiyame te cebine najuji ätyepäneji biname tääpume cane Miiji Mene ne acaname biname bime bau me, lui Israela biname lica gemi, piyepu teebibine abiberäjame, egä toraca ätrunga lipu gyene. Cane toraca mene jijenininine, walya lica otrominine.

⁸ Cane singi gäne rooriye cina iyeta ätrunga maramara ingle cabu irecu ätumutame Acejiyame bau me; cane singi teepi ime awepengäjame toraca ngenecu cama irecu ätumutame, claabe cäco piyepu niyarage ngene atwanena cäco. ⁹ Cuta piyepu ätrunga magebi cina gone oräre abasogära. Teepi miiji cängena cäbletääpe asigrera. Teepi gone abasogära bucurage kusa piyepu oplacmeläja gwidape ca, poto edingäli abasogära gwidape ca coo babo daremu cäbletääpe ca. ¹⁰ Pätä ätrunga magebi cina miiji miijimiji mule waweneca, siige peei te teebibine jamyacu me jaawenimuge piyepu peei lui conocäco gyene magebi bime tääpume, lui cina Acejiyame tääpume mara me ituge äbita. ¹¹ Magebi cina miiji bojäcu lenaja abiberäja padare cabu piyepu teepi miiji ätrunga ingle modamoda biname bine ätecija. ¹² Cane singi lica magebi te irecu ätumuta ngalebora

abiberäjame coo mope biname me äbitame rooriye bime tääpume, yepä tabe miiji bojäcu lenaja. ¹³ Ingle naace popi Acejiyame te Adamu ne niinäce jewenuji, Eeba ne ingwe ca jowenuji, peei name pi rooriye te miiji mope biname me lenaja. ¹⁴ Cuta Adamu ne lica engletnäjuji Satani te, yepä Eeba ne ongletnäjuji, siige tabe te Acejiyame me cotre ne jetropangtuji. ¹⁵ Yepä, biname lui te ai gawecewe me niya ne ecatuji, tabe magebi me cabu ca gyene, peei name pi magebi cina teeme cabu ca ireclota ne birige päpäna, teepi liba ätrunga cama, owecu cama, epucäco piyepu cängena ngene atwana cama.

3

Mene Ätrunga Ingle Mope Biname tääpume

¹ Ai iicana lui toraca gyene egä, “Laati te liba singi ätrunga ingle mope biname me äbitame, tabe singi miijirage kaakesea tääpume.” ² Teeme cabu gone nuuja niya ne päpäna. Tabe miiji yepä taatu coga cama biname, tabe miiji teemämu awesongära piyepu miijirage ngene atwanena cama lenaja, tabe miiji miijirage muleyame biname, tabe miiji biname bine mogobi waweneca piyepu tabe miiji miijirage abiberäja biname. ³ Tabe gone bucurage sice nänäja biname piyepu arngi biname coo trängäli cama biname, yepä tabe miiji owecu cama piyepu poode cama. Tabe rarekaake singisingi gone. ⁴ Tabe miiji teeme mete biname bine cängena ire atwi, cuta teeme bägrä bine wawena teebine äteciyame piyepu opo gaabe me acitame. ⁵ Rooriye te liba äblicäco teeme mete biname bine ire atwi, tabe piba lipulipu Acejiyame me ätrunga ingle ne ire atwi. ⁶ Tabe gone kirece ätrunga biname, ingle naace popi pepu biname te liba läbituge ätrunga ingle mope biname me, tabe mope babo läbituge, siige teebine Acejiyame te jaatranuge, Satani ne lipu jitrantuji, tabe liba mope babo me äbituji. ⁷ Cuta tabe miiji epu lenaja, egä ätrunga cäco biname cina teebine opo gaabe me yaacitusi. Tabe liba cängena lica lenaja, piba niya mene jicemusi teeme poto cidi me, siige Satani me dici te joomluge.

Mene Ätrunga Ingle Ätityera Biname bime tääpume

⁸ Ätrunga ingle ätityera biname cina miiji miijirage muleyame lenaja ätrunga ingle mope biname te liyepu. Teepi miiji toraca ngenecu cama biname. Teepi gone bucurage sice nänäja, gone rarekaake singisingi. ⁹ Teepi miiji yepä taatu ngene atwana cama oomlana toraca mene ne, Acejiyame te lui ne tewabudnituji ätrunga poto cidi me. ¹⁰ Teebibine miiji niinäce apicetnära. Teepi liba äsi pui cabu ca, siige teepi piba miiji birige peei kaakesea ne waweneme. ¹¹ Teeme cogawale cina cuta miiji miijirage muleyame cängena biname, conocäco taatu iyeta mule cabu. Teepi gone icetna mule wawena. ¹² Ätrunga ingle ätityera biname cina miiji yepä taatu coga cama. Teepi miiji cängena ire atwi teeme bägrä bine piyepu iyeta mete biname bine. ¹³ Lui ätityera biname cina teeme kaakesea cängena jaawenusi, biname cina teebibine opo gaabe me yaacranimusi, teepi siige piba wälu cäco birige mene icema Yeesu Keriso ne ätrungame.

Toraca Mene Ätrunga poto cidi me

¹⁴ Cane ai mene liba yoogärenine, cäme ngene atwana singi pisi nyene mäame bau me watawata otnime. ¹⁵ Yepä cäme otni liba däägudägu gyene, ai leta te piba meebine umle naawenenige egä mine Keriso me binamewale lipu lenajame. Mine ireclota Acejiyame me binamewale gemi, teeme ätrunga ingle gyene, lui te jibyetnininige piyepu ewärimtenige toraca mene ne Acejiyame poto cidi me. ¹⁶ Mine iyeta umle gemi, lipu baborage gyene ai toraca mene Acejiyame lui ne seboclomtuji mime ätrunga poto cidi me egä,

Keriso biname me tääpe ne ecatuji,

teeme budre cabu ca arpinenta te jewabudnituji,

egä tabe Yageyame gyene.

Acejiyame me mename seemo cina teebine jepānanujisi.
 Teeme poto cidi me mene jejananemujisi iyeta poto ta.
 Bucurage biname cina teebine jitrungujisi
 iyeta poto ta ai gawecewe cabu.
 Acejiyame te teebine ecatuji cabu me.

4

Walya Abiberäja Biname

¹ Aceji Seemo te pajecurage jiicenige, egä ceräcerägäabu padare cabu poto biname cina teeme ätrunga bine cire yaabmalecmepesi, siige gije cire labacitipesi walya seemo bine ätecijaname piyepu niiya cable bime abiberäja ne ingwe äcwime. ² Apu abiberäja ne cire yaacenanesesi walya angletnejayame biname, lui cina ngene ca lica yaaglusu, egä teepi niiya mule biname gemi. ³ Teepi biname bine cire jiibananemepesi coga rooriye awadrecame cuta cire jaawenemepesi poto deedei cibi cude me. Yepä Acejiyame te iyeta deedei cibi bine ituge wawena loolo piyepu cibi täapume. Mine lui cina ätrunga biname gemi piyepu umle ituge äbita toraca mene poto cidi me, mine eso cama ärngäjame piyepu ärwäjame, ⁴ ingle iyeta, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, miiji gemi. Nuuja ne gone ägyi, yepä miiji eso cama iyeta waadena. ⁵ Acejiyame te lipu ituge cude cäco me wawena iyeta cibi deedei bine piyepu mine liba eso yäacärusi, ai neeneni ingle name pi iyeta cibi deedei miiji gemi cibi me piyepu loolo me.

Umle Mene Timoti bau me

⁶ Timoti, maane liba umleumle jaawenimute ai walya abiberäja poto cidi me ätrunga biname bine peema, piba maane Keriso Yeesu me miijirage kaakesea bägrä gäte. Maane miiji cängena abiberäjepi Keriso bau ätrunga lipu gyene piyepu kokre joomlepi, maane lui toraca abiberäja ne ituge äcwetna, siige piba maane seemo ireclota cabu miiji naanajepi. ⁷ Maane gone emä, gidä mene luma jiicemimusi, ingle Acejiyame cäco papa mene gemi. Yepä maane miiji eei mule bine waweneca, lui cina mäame ätrunga ne babo jaawenusi. ⁸ Biname te teeme täape ne liba jaapinicuge, peei lui miiji birige ai ireclota täapume. Yepä tabe liba eei mule bine waweneca, lui cina teeme ätrunga ne babo me jaawenusi, pui lui iyeteta miiji gyene, ingle peei te ireclota yäacäruge page padare täapume piyepu ciige padare täapume. ⁹ Ai mene lui toraca gyene, miiji acata. ¹⁰ Mine lagletnäjinago, mage kaakesea jaawenusi, ingle mine ituge mime ngene atwanena singi bine acrana ireclota Acejiyame bau me, lui te iyeta biname bine birige äsecrera niiya cabu ca, yepä toraca eei bine lui cina ätrunga cama gemi.

¹¹ Jejananemepi, ebiberäjemepi ai poto cidi me. ¹² Nuuja te gone meebine mamye biname name pi äsädena. Pätä maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi teepi ngena iicaname piyepu wawename, teepi lipu owecu äbitame, ätrungame piyepu epucäco lenajame. ¹³ Maane mäame kaakesea cabu ngenecu ecitepi, Oogäräneji mene ecnemepi ätrunga biname bime cabu me, bäarmi mene jegednemepi, ebiberäjemepi, ngälu cane pa lädepene peeyeme. ¹⁴ Gone ai kaakesea ne yaabmalute, Aceji Seemo lui täapume umle piyepu kokre näacärepipi, niinäce gaabe ätrunga biname cina liba ime yaacranepesi mäame papa cabu me piyepu Acejiyame me tagepogogo mene iicana biname cina liba jiicemepesi ai poto cidi me. ¹⁵ Maane gone durau läbitute iyeta ai kaakesea wawename, yepä maane toraca ngenecu cama jewenepi, piba biname cina päpäname egä maane babo äbitenite. ¹⁶ Maane ire, egä maane cängena naanajenige piyepu toraca mene ebiberäjenemite biname bine. Maane liba ai ne jaawenute iyeta padare cabu, maane ngälu cäco ireclota ne cire jepänepi piyepu lui cina mäame mene yäatecijemuge, teepi cuta ngälu cäco ireclota ne ire jäapänepesi.

5

Timoti Lipu Lenajame Ätrunga Biname cama

¹ Moda ne gone drämä cama ablawa, yepä cängenarage eblawepi, epu määme babe ne lipu yaablawute. Mamyne rooriye bine epu jewenemepi määme naane igane bine liiyepu, ² molyege bine määme mage ne liiyepu, mamye magebi bine määme ngulewale bine liiyepu, epucäco.

³ Maane itityäremepi cuublacubla bine, lui bime binamewale lica gemi. ⁴ Yepä liba cuubla me bägräwale coo daadewale piti nemi, teepi miiji abiberäja teeme inglewale bine ire atwime, Acejiyame te lipu ituge jaji. Mage babe cina lipu bägrä bine ire jaatwemusi, teepi cuta miiji peei ne daremu wawena teebibine ire atwime, ingle ai lui Acejiyame me singi gyene. ⁵ Lui cuubla me binamewale lica gemi teebine ire atwime, tabe teeme ngene atwanena Acejiyame bau me yaacituge, siige iyeta padare, ciye bimu, irecu lätumutanuge Acejiyame bau me ätityera ne päpäname. ⁶ Yepä lui cuubla teeme singisingi täapume waanajuge, tabe puu ireclota onajenige, yepä seemo ireclota ngalebora tabe budre gwene. ⁷ Maane ai mene jejananemepi teebibine, piba nuuja te äblicäco niiya mene iicana teeme poto cidi me. ⁸ Laati te liba lica ire atwema teeme inglewale bine, toraca eei bine teeme mete cabu lui cina icrajenige, tabe teeme ätrunga ne jäägyuge, siige teeme mule niyarage gyene ätrunga cäco biname bime mule cabu ca.

⁹ Maane epu cuubla bine ngii acranecame ätityera päpäname, lui cina siksti kämäge cama piyepu yepä taatu rooriye cama ituge. ¹⁰ Teepi miiji epu magebi, lui bime poto cidi me jiiusi, egä teepi miijirage mule bine ituge waweneca, teeme bägrä bine cängena ituge waadena, cuta miijirage mogobiyame, gloose cäco owecu mule ituge waweneca poto ätrunga biname bime täapume, cuta ituge ätityera lui cina mäpu cabu yaacrajuge. Teepi siige epu cuubla gemi, lui cina teeme ireclota yaacranepesi iyeta miijimiji mule bine wawenecame.

¹¹ Yepä gone mamye cuubla bine ngii yaacranimute ätrunga ingle cabu ca ätityera ne päpäname, ingle singisingi ngene atwa-nena te liba joomlemuge, teepi Keriso ne kaake ca yäacelyärusi, siige latejecläjininusi. ¹² Teepi apu kaake me jaawenusi teeme niinäce mene Keriso me kaakesea wawenecame piyepu rooriye cäco lenajame, siige teebibine cirege ablaweja. ¹³ Teepi cuta mete bine yaacnemusi, papa lenaja ca padare ne yaapirusi. Cuta peei taatu lica, teepi iicetna mule yaacnusi, poto biname bime mule cabu labrabcinininusi. Piyepu teepi mene jiiemus, lui bine teepi lica cirege iicema. ¹⁴ PEEI name pi cane singi gäne mamye cuubla cina cääri rooriye awadrecame, bägrä ärngecame piyepu mete gwidape bine ire atwime, piba mime äciseräjayame biname cina äblicäco mibibine aitneja. ¹⁵ Cane ai naace name pi bii jiiicine, ingle poto cuubla cina uja ituge teeme ätrunga bine abmaläcema, siige Satani ne icwetnenisi. ¹⁶ Liba ätrunga magebi yepä me coo ätrunga rooriye yepä me cuublacubla piti nemi teeme ingle cabu, teepi miiji teebibine ire atwema. Ai mäpu gone ätrunga ingle biname bine ceera, piba teepi kälyä gemi ire atwemame lui cuublacubla taatu gemi.

¹⁷ Niinäce gaabe ätrunga biname lui cina miijirage mope biname me yaacrajuge, teepi ibibi gemi neeneneni gääbu daremu acata, toracarage eei biname lui cina bäärmii jaagednanemusi piyepu yaabiberäjimusi. ¹⁸ Oogäräneji mene te nata jiiicenige egä, “Lui kau te wiiti kuu bine jäämungäjemuge, gone tage jäätäyuye tabe loolo cäco kaakesea wawename,” piyepu cuta jiiicenige egä, “Kaakesea biname te miiji ge teeme daremu ne päpäna.”

¹⁹ Lui biname te ätrunga ingle babo biname ne jaaitnäjuge, gone teebine ätecija, liba neeneneni coo nesae biname lica gemi aitnejame, egä toraca gyene. ²⁰ Lui biname cina niiya mule jaawenimusi, biname bime sobe cabu yaablawimute, piba poto cina wälu läbitininusi.

²¹ Acejiyame piiyepu Keriso Yeesu piiyepu äjäcräneji mename seemo, teeme opo gaabe cane naajenine maane cäme mene ibi wawename. Gone nuuja ne owelale jaawenute, yepä maane miiji iyeta ätrunga biname bine yepä ibi yaablawäjemute. ²² Gone naalocnicuge ime acitame biname cabu me teebine babo biname me wawename. Gone lalenglecäjute nuuja biname bime niiya mule cama, yepä maane epucäco naanajepi.

²³ Niiye taatu gone yäänäjimute, waina niiye cuta mati yaanute mäame came niiya name pi piiyepu pitapita name pi.

²⁴ Bucurage biname cina pajecurage niiya mule yaacnemusi, siige teeme niiya mule bine niinäce gaabe me jaatranimusi. Lui cina niiya mule ogä yaacnemusi, ingwe ca pajecu me läbitininusi atrana täapume. ²⁵ Cuta pepu gyene, poto biname bime miiji mule bine pajecurage jääpänimusi, cuta lui cina päpäna cäco gemi page, teepi äblicäco ämlitäneji lenaja.

6

Mene Aletnäneji Biname bime poto cidi me

¹ Ätrunga biname lui cina aletnäneji biname gemi, teepi miiji teeme modamoda biname bine opo gaabe me acrana, piba nuuja te äblicäco niiya mene iicana Acejiyame poto cidi me piiyepu mime abiberäja poto cidi me. ² Laati bime modamoda biname ätrunga biname, teepi gone ätecija cäco äbita teeme täapume, inge teepi yepä ätrunga cama gemi. Pätä teepi miiji teeme kaakesea cängena wawena, inge teeme modamoda biname teeme kaakesea cabu ca lui daremu jääpänusi, teepi teeme miijirage ätrunga binamewale gemi.

Maane miiji biname bine apu ebiberäjemepi, kokre ecäremepi teepi wawenetnäjame.

Walya Abiberäja piiyepu Toraca Dogwe

³ Laati te liba yaabiberäjimuge mara abiberäja, lui yepä lica gyene mime Yageyame Yeesu Keriso me toraca mene cama cuta mime abiberäja cama ätrunga poto cidi me, ⁴ tabe mope babo me läbituge piiyepu tabe umle cäco biname birige. Teeme niyarage singi pisi nyene mene poto cidi me äcelame piiyepu mene abajame. Ai te biname bine jaawenimuge ire patre aglime, arngi me, niyaniya mene nuuja biname ne jajime, niyarage ngene atwa-name, ⁵ äcelename. Apu muleyame biname cina mopemuli cäco gemi; teepi toraca mule ne ituge abmala. Teepi apu angi ge, egä ätrunga lui gaabe gyene dogwe päpäna täapume.

⁶ Yoo, ätrunga gaabe te biname ne toraca dogwe me jaawenuge, tabe liba ngene ca jaagluge, teeme ngena pisi nyene. ⁷ Mine liba aplimla, mine nuuja gwidape cama lica otni; mine liba budre pagege, mine nuuja gwidape ne lica acana, ⁸ peei name pi mime liba deedei piiyepu cäbletäape piti nemi, mine miiji bojä agi. ⁹ Yepä lui cina singi bucurage gwidape täapume, teebibine birige angle-tneja piiyepu Satani me dici te jaabaletnecimuge. Budubuduma piiyepu niyarage singi cina teebibine joomlemimusi, ngälu siige iyeta niiya cabu yaacranuge. ¹⁰ Rarekaake singisingi lui inge gyene iyeta maramara niiya mule bime täapume. Rarekaake ärngema cabu bucurage cina ituge teeme ätrunga bine apesera, siige bucurage mäpu cina teeme ngenecu bine jaagadäjemusi.

Ätrunga Biname me Ireclota

¹¹ Timoti, maane lui Acejiyame me biname gäte, cude padare naanajepi apu mule cabu ca. Maane ecrinäjemepi conocäco lenajame, Acejiyame ne opo gaabe me acitame, Keriso ne ätrunga-me, owecu me, ämyemutaname cewe oocana cabu, owelaamelame biname me lenajame. ¹² Maane ätrunga gaabe cabu cängena uuwamepi, siige iyeteta ireclota ne ecatepi, lui ireclota täapume meebine ituge ala asogleca, maane liba biname bime sobe cabu mäame ätrunga ne cängena eboclomtujite. ¹³ Acejiyame lui te iyeta

gwidape bine ireclota ecäranenenemige, piyepu Yeesu Keriso lui te Pontiyo Pilato me opo gaabe ätrunga ne jewabudnituji, cane teeme opo gaabe naajenine ¹⁴ egä maane äteciame, meebine ngena ituge jaji. Gone naatramuge ai cängena wawenecame ngälu mime Yageyame Yeesu Keriso te cire tacnenutepi. ¹⁵ Acejiyame lui te miiji gyene, lui yepä taatu gyene biname bine waadename, iyeta mope biname bime Mopeyame gyene, iyeta yageyame bime Yageyame gyene, tabe lui padare ne ecituji, tabe piba cirege teebine cääri ätyepa. ¹⁶ Acejiyame, tabe taatu gyene budre cäco. Tabe epu apaclyera cabu enajenige, egä nuuja te äblicäco teeme gome otni. Nuuja biname te lica ituge teebine päpäna cuta äblicäco päpäna. Mine miiji teebine opo gaabe me acitename, piyepu tabe kokre cama lenajame iyeteta. Ai lui toraca mene gyene.

¹⁷ Jejemepi ätrunga inge cabu lui gwidape dogweyame gemi, teepi gone mope modamoda me äbita piyepu gone ngene atwa-nena acrana watawata dogwe cabu me. Pätä teepi miiji teeme ngene atwana acrana Acejiyame cabu me, lui te nicäraninuge iyeta, mine lui täapume singi mine gege lenajame. ¹⁸ Maane jejemepi teepi miijimiji mule wawenecame, siige piba pui miijimiji mule lui teeme dogwe gemi. Teepi miiji ceera biname lenaja, temiji kupae wawena poto biname bine. ¹⁹ Teeme apu mule lui dogwe pana gemi teeme ciige lenaja täapume, siige teepi toraca ireclota ne jääpänusi.

²⁰ Timoti, maane kokre joomlepi meebine ngena ituge ceera maane ire atwime. Maane cude padare lenajame budubuduma mene cabu ca piyepu cuta walya abiberäja cabu ca, lui täapume biname cina jaangemuge, egä umle mene gemi. ²¹ Poto cina ituge iicana, egä teeme pui umle puga ge, yepä teepi siige teeme ätrunga bine ituge apesera. Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME NEENENI MANU LETA TIMOTI BAU ME

Paulo Jewablenige Timoti ne

¹ Cane, Paulo, Keriso Yeesu me ätyepäneji biname gäne Acejiyame me singi miji pi. Cane ätyepäneji gäne ireclota poto cidi me mene jajanename, lui ireclota Acejiyame te ituge jaji ceerame piyepu lui ireclota mime yene, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi. ² Timoti, ätrunga cabu ca lui căme miijirage bägrä gäte, cane mäame bau me yoogärenine. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime Yageyame, teeme miiji te mäame cabu lenajame, teepi owecu äbitame mäame täapume piyepu poode ceerame meebine.

Paulo me Eso Mene piyepu Kokre Ceera Mene

³ Cane Acejiyame ne eso yäacärune, cane lui täapume kaakesea jewenenine toraca ngenecu piyepu miijirage asicnenta cama epu pana căme saarewale cina liiyepu. Cane teebine eso yäacärune iyeta padare, ciye bimü, căme irecu ätumuta ngalebora liba meebine ngii naajananune. ⁴ Cane ngene jotwine mäame ele mäcu poto cidi me, siige cane baborage singi gäne meebinerage päpäname, piba cane baborage gege lenajame. ⁵ Cane cuta ngene jotwine mäame toraca ätrunga poto cidi me, epu ätrunga mäame daade Loisi me piyepu mäame mage Yuunis me ätrunga liiyepu. Cane umle gäne, egä mäame cuta pepu ätrunga pisi nyene. ⁶ Peei name pi cane naajenine, maane gone yaabmalute pui kaakesea ne, Acejiyame lui näacärepi meebine, cane liba ime laacitepene mäame papa cabu me. ⁷ Ingle Acejiyame te lui Seemo itu nicärininuüji mibibine, lica niwenininuge wälu me, pätä kokre nicärininuge, niwenininuge singi äbitename poto biname bime täapume piyepu cängena lenajame.

⁸ Peei name pi wälu ajiri gone läbitumi mime Yageyame ne aitnejame, cuta căme täapume ajiri gone, lui te krokeciye mete cabu nanajinige ingle teeme kaakesea name pi. Eewe, pätä maane cane cama mäpu cabu näamyemutepi Miiji Mene name pi. Acejiyame te kokre näacärenige maane peei ne wawenname. ⁹ Tabe niiya cabu ca nisechräriuüji mibibine, siige nisoglicninuüji teeme binamewale täapume, lica mime kaakesea name pi yepä teeme singi piyepu owecu name pi. Agedna me niinäce gaabe me tabe uja ngene jotwananuüji mibibine owecu wawenname Yeesu Keriso me cabu ca. ¹⁰ Siige page ai padare cabu mine teeme pui owecu ne ituge päpäna, Keriso Yeesu mime ireclota ceera biname te lipu täduji. Miiji Mene cabu ca mine umle gemi, egä Keriso ituge budre me kokre ne agli piyepu ngälu căco ireclota ne aboclomta mime täapume.

¹¹ Acejiyame te cebine itu najuüji Keriso me ätyepäneji biname me lenajame cuta Miiji Mene ne acenename cuta piyepu abiberäjame, ¹² peei name pi cane cewe oocaninine ai mäpu cabu. Yepä cane ajiri wälu lica gäne, ingle cane umle gäne, cane laati cabu me ätrunga ne ituge acita; siige cane umle gäne, egä tabe lui Miiji Mene näcäruüji, teeme kokre pisi nyene pui mene ne ire atwime ngälu ngälugaabe me. ¹³ Cane lipu naabiberäjepene maane bäärmü agedname piyepu biname bine abiberäjame, maane pepu jewenepi. Kokre joomlepi ätrunga piyepu singi bine, lui mimi negi, mine liba Keriso Yeesu cama yepä gemi. ¹⁴ Aceji Seemo lui te mime cabu enajenige, maane teeme kokre ca Miiji Mene ne joomlepi, meebine lui mene ituge ceera jajanename.

¹⁵ Maane umle gäte, egä iyeta ätrunga biname cina Asiya probins ngalebora cebine ituge abmala, cuta Pugelus Hermogenes. ¹⁶ Yageyame te Onesiporus ne teeme ingle cama owecu jaawenepi, ingle tabe cebine bucurage gääbu ngenecu miiji me itu naawenanepi. Ngänu gyene, cane krokeciye mete cabu nanajenige, tabe ajiri lica ge, ¹⁷ yepä tabe liba tatyaramtepi Rooma babo cewe me, tabe närngepi, ngälu näpänepi. ¹⁸ Yageyame

te teebine owecu jaawenepi atrana bimu cabu! Maane iyeta umle gäte, tabe Epeso babo cewe je cebine lipu bucurage mule ca näityärepä.

2

Mäpu cabu Lipu Lenajame Wälu cäco

¹ Timoti, ätrunga cabu lui cäme bägrä gäte, maane kokre äbitepi Acejiyame me baborage miiji cabu ca, lui mime yene, mine liba Keriso Yeesu cabu ninajininuge. ² Maane lui abiberäja ne ituge ätecija cäme bau ca biname bime irewale, ecäremepi toraca biname bine, lui cina miiji gemi poto bine abiberäjame.

³ Miiirage cubu biname te mäpu cabu lipu yäämyemutuge, maane cuta miiji mäpu cabu pepu näämyemutepi Keriso Yeesu miiji pi. ⁴ Cubu biname te eei taatu ne jaawenuge, teeme cubu mope biname te lui täapume jaajuge. Tabe lica cewe kaakesea cabu labrabcuge, inge tabe singi gyene teeme mope biname ne ngenecu miiji me wawename. ⁵ Coopiyepeu lui biname te luuwamuge daremu acatame, tabe äblicäco päpäna, liba bääclena me toracarage mule bine lica yääcwetnimuge. ⁶ Piiyepeu lui calwacupi biname te baborage kaakesea birige wawena, tabe miiji niinäce kuu bine ärucna. ⁷ Maane miiji ngene jotwananepi ai poto cidi me, siige mime Yageyame te page naawenepi maane umle äbitame iyeta gwidape poto cidi me.

⁸ Yeesu Keriso, Acejiyame te lui ne erpinantuji budre cabu ca, lui tage Daawida me kaakesaare, cane lipu ituge abiberäja Miiji Mene cabu ca, tabe miiji puma mäame ngenecu cabu. ⁹ Inge naace popi cane Miiji Mene jaajananemune, peei name pi cane cewe oocanenine, ätäyäneji gäne niyaniya mule biname bime pana. Yepä Acejiyame me Mene ätäyäneji lica gyene, ¹⁰ peei name pi cane nämyemutenige iyeta cewe oocanena cabu je Acejiyame me äjäcräneji biname bime name pi naace täapume Keriso Yeesu teebibine niya cabu ca äsecerame siige iyeteta ireclota ceerame. ¹¹ Ai lui toraca iicana gyene egä, “Mine liba Keriso cama budre,
mine cuta teta cama ireclota lenaja.

¹² Mine liba mäpu cabu ämyemutana,
mine cuta teta cama biname bine waadena.
Mine liba teebine aina,
tabe cuta mibibine aina.

¹³ Ngänu gyene, mine liba toraca ngenecu cama lica teeme täapume,
yepä tabe toracarage mime täapume,
inge tabe pipuyame gyene.”

Keriso me Toraca Kaakesea Bägrä

¹⁴ Mäame ätrunga inge biname bine cääri jejemepi ai poto cidi me. Acejiyame me opo gaabe je jejemepi teepi abmalame äcela mule ne mene poto cidi me. Teepi pui mule cabu ca nuuja miiji ne lica jääpänusi, yepä sabe jaawenimusi, lui biname cina yäätecijemuge. ¹⁵ Kokre äbitepi maane Acejiyame me opo gaabe je toracarage kaakesea bägrä lenajame, lui te ajiri lica birige teeme kaakesea täapume, yepä conocäco yaabiberäjimuge toraca mene Keriso poto cidi me. ¹⁶ Gone emä lenaja, luma Acejiyame cäco budubuduma mene jaatranimusi, inge biname bine cude padare jaawenimusi Acejiyame bau ca pui mene cina. ¹⁷ Pepu mene lui babo droobo pana gyene, täape ne lui te jaarwenuge. Pipu muleyame biname gegi lui Humenus piiyepeu Piletus. ¹⁸ Teepi toraca gaabe ne yaabmalepäsi, jicemenäsi, egä mine uja budre cabu ca ituge arpinera, siige nuuja biname bime ätrunga ne sabe jewenenäsi. ¹⁹ Yepä lui caage inge bine Acejiyame te ituge ätecra, akocneja lica. Pui cabu apu oogäräneji gyene egä, “Yageyame umle gyene, teeme binamewale laati bemi,” cuta apu oogäräneji gyene egä, “Laati te liba jicuge, egä tabe Yageyame me biname gyene, tabe miiji ätecita niya mule wawena cabu ca.”

²⁰ Baborage mete cabu silba piyepu gol disi taatu lica gemi, yepä uli ca piyepu gawe ca wawenäneji disi cuta piti nemi. Poto lui modamoda mule tääpu memi, poto lui papa mule tääpu memi. ²¹ Lui biname te luucranuge walya abiberäja cabu ca, cane lui tääpume bii jicine, tabe ibibi birige toraca mule tääpume epu silba, gol disi liyepu. Tabe ituge mara me äbita teeme Yageyame tääpume. Tabe miiji birige teeme tääpume, ireire yaanajuge iyeta miijimiji mule bine wawenetnäjame. ²² Jigyemepi mamye biname bime singisingi mule bine, ericnemepi conocäco lenajame, ätrungame, singi lenajame ätrunga biname tääpume piyepu teta cama lenajame poode cama. Maane ai mule bine gigri jewenemepi biname cama, ätrunga cabu lui toraca gemi. ²³ Yepä emä gone, luma biname cina budubuduma piyepu ngene atwanena cäco mene jaatranimus. Maane umle gäte, egä teepi mene abaja cabu me latyaruge. ²⁴ Yageyame me kaakesea biname te gone mene abaja, pätä tabe miiji owelaamelame lenaja iyeta biname bime tääpume. Tabe miiji miijirage piyepu cängena abiberäja biname lenaja, ²⁵ cängena lui te yaablawäjemuge teeme äciseräjayame bine. Acejiyame te pama teebibine pagege atatröngära teepi umle äbitame, ngena gyene toraca. ²⁶ Piba teepi täcnärininusi teeme mopemuli cabu me, luucratnininusi Satani bau ca, lui te teebibine itu jaabaletnecemepi teeme dici ca, siige itu jaawenemepi teeme singi ibi otnime.

3

Mene Ceräcerägäabu Padare poto cidi me

¹ Timoti, maane ngene gone ätrimela, egä ceräcerägäabu padare cabu mage mäpu cirege. ² Piba biname cina teeme tääpume taatu singi cirege, piyepu rarekaake singisingi, mope modamoda, teemämu awepyeräja. Teepi niya mene ca nuuja biname bine sabe jaawenimus, mage babe bime tääpume ätecija cäco, eso mene umle cäco, ätrunga cäco, ³ asicnenta cäco, owecu cäco. Teepi niya mene jicemusi nuuja biname bime poto cidi me, cängena lenaja umle cäco, asabla cäco. Teepi jäägyemusi iyeta ngena gemi miiji. ⁴ Teepi angletnejayame birige, mage aglecayame, teepi teemämu babo läbitininusi. Teepi tääpe gwidape tääpume magerage singi, lica Acejiyame tääpume. ⁵ Teepi puu jicusi, egä teepi ätrunga biname gemi, yepä teeme ireclota cabu ca jääpänusi, egä pui toraca lica gyene. Maane pepu muleyame biname bime cabu ca cude padare äbitepi.

⁶ Teeme poto cina biname bime mete cabu me yäbäcnusi opo ire awename ngenecu onyaonya magebi bine, lui cina niya mule sigu cama, teeme singisingi cina lui bine ewadanemenisi. ⁷ Teepi pui magebi cina puu itecijanenemige abiberäja mene, yepä gwidape teepi äblicäco gemi umle äbita toraca mene piyepu mule poto cidi me. ⁸ Yanes Yambres naabi Moose ne lipu iciseräjüjäsi, pui rooriye cina pepu iciseräjinisi toraca mene ne. Teepi mopemuli cäco gemi, ätrunga bine ituge abmaläcema. ⁹ Yepä teepi äblicäco lecaleca padare pepu mule acnetneja, ingle nata iyeta biname cina teeme buduma ne jääpänusi, epu pana Yanes Yambres naabime buduma te lipu pajecu me äbituji.

Paulo me Ceräcerägäabu Umle Mene Timoti tääpume

¹⁰ Timoti, maane cäme abiberäja ne piyepu ireclota mule ne ituge äcwetna. Cane liiyeme ericnenine, maane cuta piyeme. Maane cebine ingwe ituge äcwi ätrunga mule cabu, cängena lenaja cabu, owecu mule cabu, mäpu cabu ämyemutana cabu, ¹¹ cewe oocanena cabu. Cebine lipu ituge sabe wawena meebine cuta piyepu. Maane umle gäte, ngena mule cina läbitipesi cäme tääpume Antiyoka je, Ikoniya je, Lustra je, biname cina lipu mage sabe nawenanepesi puma, yepä Acejiyame te cebine nasatanepi iyeta cabu ca. ¹² Yoo iyeta laati bemi singi Acejiyame me singi ibi lenajame Keriso Yeesu cama alenglecäjame, teebibine pepu sabe wawena birige. ¹³ Yepä conocono biname piyepu walya angletne-jayame, teepi niya cabu ca iyeta niyarage me läbitininusi. Teepi poto biname bine yaangletnäjemusi piyepu teemämu langletnäjinusi. ¹⁴ Yepä maane te

gone toraca mene ne yaabma-lute, meebine lui mene ituge abiberäja, piyepu maane lui mene ne jäärungepete. Maane umle gäte mäame abiberäja biname laati bage. ¹⁵ Maane ngene gone ätrimela, egä bāgrā matikāli cabu ca maane umle äbitujite Oogärāneji mene. Teepi ibibi gemi meebine abiberäjame ireclota poto cidi me, lui ireclota ne biname cina jääpānusi, ätrunga ne liba yaacitusi Keriso Yeesu cabu me. ¹⁶ Iyeta Oogärāneji mene lui täapume Acejiyame te ituge ngene atwanena ceera, miiji gemi abiberäjame, niija mule awabudnitame, ablawejame, gaabe awabame conocāco ireclota cabu me. ¹⁷ Siige lui biname te Acejiyame me kaakesea jaawenuge, tabe mage umle cama piyepu cāngena amacetnājāneji birige miijimiji mule bine wawenetnājame.

4

¹ Acejiyame piyepu Keriso Yeesu, lui te cirege budre biname piyepu ireclota biname bine atrana, cane teeme opo gaabe je ai umle mene naajenine! Ingle Keriso Yeesu te cire tacnenutepi biname bine waadename, cane peei name pi naajenine ² maane bäärmi agedname, mene jajanename, ngānu gyene miiji padare coo lica. Maane biname bine ätrunga me jewenemepi, egä mäame mene lui toraca gyene; maane teebibine eblawājemepi, kokre ecāremepi, cāngena ebiberājemepi. ³ Padare te tädenige, biname cina liba singi lica äteciyame toraca mene ne Keriso poto cidi me, yepā teepi teeme singi bine pa yāacwetnemepesi, pa jäärngemepesi abiberäja biname bine, teeme singi ibi lui cina yaabiberājimusi. ⁴ Teepi toraca mene ne kaake ca pa yāacelyārepesi, pa latatrongāripesi gidā mene äteciyame. ⁵ Yepā maane te ireire lenajame iyeta padare cabu; näämyemutepi cewe oocanena cabu, mäame bäärmi kaakesea jewenepi, piyepu Acejiyame me kaakesea bāgrā te ngena bine wawename, maane iyeta peei bine jewenemepi.

⁶ Padare te bii tatyaramtige cane uudi apirame, epu pana Acejiyame ne lipu gwidape ca yiiwārājusi. Siige padare age sena cane ai ireclota ne abmalame. ⁷ Cane miijirage cubu itu tiicumene, cāme uuwama ne itu timlitumene, ätrunga ne lica itu sebma-lumene. ⁸ Siige Acejiyame te cāme daremu ne itu secitumi, siige joomlenige. Pui lui niināce manu daremu gyene, tabe lui yāacāranemuge iyeta biname bine, lui cina conocāco gemi Acejiyame me opo gaabe je Keriso me kaakesea name pi. Yageyame Yeesu Keriso lui te conocāco atrana biname gyene, tabe te cāme daremu cire nācārepi atrana bimu cabu piyepu cuta cire yāacāranemepi pui yepā daremu iyeta eei bine, lui cina baborage singi gemi tabe acnenutame.

Mene Timotirage bau me

⁹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi cebine päpāname. ¹⁰ Deemas singi läbitepi gawecewe mule täapume, siige nabmalepi cebine, lädepi Tesalonika me. Kreskes lädepi Galatiya me, piyepu Taitus lädepi Dalmatiya me. ¹¹ Yepā Luuka taatu sine cane cama. Toomlepi Mareko ne, secanepi aima, ingle tabe miijirage gyene cebine ätityerame. ¹² Yepā Tukikus ne cane ituge ätyepa Epeso me. ¹³ Maane liba tädepi, cāme gābu gwidape nacanepi, Trooasi je lui saabmalepene Karpus cama. Cāme peba cuta nawademepi, cuta maamoī täāpe cabu lui oogärāneji nawademepi.

¹⁴ Aleksanda, laati te gwidape bine jaawenimuge kopa ayana ca, cebine mage niyarage nawenumi. Yageyame te pagege ceera teeme peei niija daremu. ¹⁵ Maane cāngena ire teeme täapume, ingle tabe magerage mime mene niciserājipi.

¹⁶ Cebine liba ciitacarage atrana puupu me nacanepesi, nuuja te lica nātityārepi, yepā teepi iyeta nabmalepesi cebine. Cane irecu ätumutenine, egä Acejiyame te gone daremu jaawenimuge. ¹⁷ Yepā Acejiyame cane cama puga ge, kokre nācārepi cane Miiji Mene iyeta jajanename iyeta Acejiyame umle cāco biname bine, lui puga ge mene iiwana puupu cabu; siige Acejiyame te nasatepi budre cabu ca. ¹⁸ Piyepu Yageyame te pa nasatepi iyeta niijaniya gwidape cabu ca, siige cāngenarage cire nacanepi cabu me, tabe

luma mope biname me enajenige. Teebine yaawepyeräjesi iyeteta, iyeteta. Ai mene toraca gyene.

Paulo me Yewo Mene Timoti bau me

¹⁹ Prisila teeme rooriye Akwila naabine jaawablepi. Cuta jewablepi Onesiporus ne teeme inge cama. ²⁰ Eratus Korinito jage, yepä Tropimus ne cane saabmalepene Miletu je, inge tabe pita cama ge. ²¹ Ngena ne gone taawenumi, watata tädepi aima, ingwe ca gäbu padare te page tädepi.

Ebulus naawablenige meebine, Pudenus, Linus, Klaudiya piiyepu iyeta poto ätrunga biname lui cina ama, teepi naawablenisi meebine.

²² Yageyame yaanajepi mäame seemo cama. Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Siige cäme mene ngälu peese.

PAULO ME LETA TAITUS BAU ME

Paulo Taitus ne Jewablenige

¹ Cane Paulo Acejiyame me kaakesea bägrä gäne, piyepu Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cäme kaakesea lui teeme jäjäcräneji biname bine ätityerame Yeesu ne cängena ätrungame, piyepu toraca mene poto cidi me teebibine cängena umle wawenname peei cabu teepi otnime, ² cuta piyepu teeme ngene atwanena bine Yeesu cabu acraname iyeteta ireclota täöpume. Yoo, Acejiyame me mene iyeta lui toraca gyene; tabe lui agedna cabu ca mene jejuji peei ireclota mibibine ceerame. ³ Piba teeme singi padare cabu ca tabe peei ne jewabudnituji Miiji Mene ca. Yoo, Acejiyame mime niiya cabu ca Äsecerayame tabe te cebine ituge jaji egä Miiji Mene biname bine jajanenname.

⁴ Taitus, cane yoogärenine mäame bau me. Maane cäme toracarage bägrä pana gäte, ingle mime ätrunga yepä gyene Acejiyame bau. Acejiyame mime Babe piyepu Keriso Yeesu mime niiya cabu ca Äsecerayame, teeme miiji te mäame cabu lenajame piyepu teepi poode meebine ceerame.

Taitus me Kaakesea poto cidi me Krete Curä cabu

⁵ Yoo, cane peema meebine itu naabmalepene Krete Curä cabu mime kaakesea ne cängena apirame. Maane mope biname bine jejäcremepi iyeta ätrunga ingle täöpume lui cewe maramara cabu ta teepi te ätrunga biname bine opo wawenname. Pui mene cane meebine itu naajepene, pepu pana jewenepi. ⁶ Epu biname bine jejäcremepi ätrunga ingle mope biname me lenajame lui cina conocäco mule taatu jaawenemusi; biname lui te yepä taatu coga cama cängena yaanajuge, piyepu lui me bägrä ätrunga cama gemi, piyepu mage babe bime mene cängena jäätacijemusi. ⁷ Yoo, ai ingle naace gyene pepu opo wawena biname te Acejiyame täöpume teeme kaakesea jaawenuge, tabe miiji conocäco lenaja, nuuja biname cina piba äblicäco teebine aitneja. Tabe miiji nuuja biname bime mene ätecija, lica teeme singi taatu wawena. Tabe miiji lica watata claabe me äbita, coo sice buduma lenaja, coo biname bine papa agleca. Tabe miiji lica conocono singi cama lenaja rarekaake täöpume. ⁸ Yepä, tabe miiji catecewe biname bine cängena ire jaatwemuge, piyepu iyeta nuuja miiji mule täöpume singi. Tabe miiji cängena ngene atwanena cama piyepu conocäco mule cama yaanajuge. Tabe miiji teeme ngenecu Acejiyame bau yaacituge teeme singi taatu ngenecu kokre cama wawenname. ⁹ Tabe miiji toraca mene ne cängenarage jäättrunguge, pui mene ne lipu ituge abiberäja. Peei ätrunga cabu ca tabe ibibi pa läbitepi poto bine kokre ceerame toraca abiberäja ca, cuta piyepu eei biname bime mule bine awabudnitame egä conocono, lui cina toraca mene ne jiciseräjjinisi.

¹⁰ Bucurage äciseräja biname piti nemi puma, maane lui bine miiji cängena ablaweja. Teepi mene papapapa jicemusi, nuuja biname bine angletnejame. Bucurage pui angletneja biname lui Israela biname bime sasa cotre mule cabu itu yaacrajepi, piyepu teeme täöpume Acejiyame me tääpe cabu cewecu lui baborage gwidape gyene.

¹¹ Maane teebibine bojä jewenemepi, ingle teepi biname yepäyepä teeme bägräwale cama ngenecu mäpu me jaawenemusi teeme abiberäja ca. Teepi ai ne naace name pi jaawenemusi, ingle teepi singisingi gemi rarekaake päpäname. ¹² Yoo, yepä Krete curä babo biname te toraca mene itu jicemuji teeme binamewale poto cidi me egä, “Krete biname lui babo walya biname gemi. Teepi niiya girigale biname gemi. Ngänu gyene teepi kaakesea täöpume durau gemi, yepä teepi baborage singi deedei täöpume.” ¹³ Yoo, peei mene toraca gyene, peei name pi Krete biname bine kokre cama eblawäjemepi teeme ätrunga cängena me wawenname. ¹⁴ Teepi miiji Israela biname bime itemene bine abmala

toraca mene taatu oomlaname, cuta piyepu pui biname bime cotre mene abmala, lui cina toraca gaabe ne ituge ägyi. ¹⁵ Yoo, biname lui te epucäco ngenecu cama birige, tabe miiji ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, yepä lui biname me ngenecu niiya piyepu ätrunga cäco birige, tabe niiya ne jääpänuge iyeta gwidape cabu, ingle naace popi teeme niiya ngene atwanena piyepu asicnenta cabu ca, tabe äblicäco miiji ne päpäna. ¹⁶ Pepu biname cina jiiкуси egä, “Cine umle gemi Acejiyame,” yepä teeme niiya ireclota cabu ca biname cina opo yaawatnusi egä teepi toraca umle lica gemi. Teepi niyarage piyepu ätecija cäco biname gemi, äblicäco nuuja miiji mule ne wawena.

2

Toraca Abiberäja Agesa

¹ Yoo, maane teebibine umle jenenemepi lui mule miiji gyene ätrunga biname bime täapume. ² Modamoda rooriye bine maane ebiberäjemepi teepi sice buduma gone äbitame, yepä cängena ngene atwanena piyepu ngenecu kokre cama lenajame. Teebibine jejemepi egä toraca ätrunga cama cängena lenajame, biname bine owecu wawename, piyepu lica ätrunga gaabe ne abmala mäpu te liba teeme bau me täduge. ³ Pepu pana maane molyege bine jejemepi teepi Acejiyame me jäjäcräneji biname pana lenajame, lica niiya mene iicemame nuuja biname poto cidi me, piyepu lica sice täapume singi lenajame, yepä miijirage abiberäja biname täapume lenajame. Teepi miiji mamye magebi bine abiberäjame ⁴ teeme rooriye piyepu bägrä bine teeme ngenecu cabu acraname, ⁵ piyepu cängena ngene atwanena cama lenajame. Teepi miiji teeme mene piyepu teeme mule ire atwemame ngenecu epucäco lenajame, teeme mete kaakesea cängenarage wawename, piyepu teeme bägrä bine cuta teeme nuuja binamewale bine cängena owecu cama ätityerame. Teepi miiji teeme rooriye bime singi ne jaawenusi. Piba nuuja biname te äblicäco niiya mene iicema Acejiyame me mene poto cidi me.

⁶ Cuta pepu pana maane mamye rooriye bine jejemepi cängena ngene atwanena cama lenajame. ⁷ Yoo, teeme täapume miiji gaabe ne maane mäame ireclota cabu ca eboclomtepi. Maane singi äbitepi toraca ngene atwanena täapume, piyepu mäame abiberäja kaakesea ne cängenarage jenenepi. ⁸ Maane toraca umle cama mene jiicemepi, siige nuuja biname te piba mäame mene äblicäco äsäda, piyepu lui te singi mäame kaakesea äseblecäjame, tabe opo yaanajuge ingle teeme nuuja aitna mene lica gyene mime poto cidi me.

⁹ Biname lui cina aletnäneji gemi daremu cäco kaakesea wawename, maane pui biname bine jejemepi ai gawecewe yageyame bime mene ätecijame, teebibine ngenecu miiji me wawename. Teepi miiji lica teeme mene äciseräja, ¹⁰ piyepu miiji lica teeme poto gwidape ero ca waadena, pätä teepi miiji teemämu awabudnita egä teepi miijirage gemi, piyepu toraca ngenecu cama kaakesea jaawenusi. Piba teepi Acejiyame mime niiya cabu ca Äsecerayame me mule babo me jaawenusi iyeta teeme ireclota cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme miiji mule ne itu jewabudnituji Yeesu Keriso me kaakesea cabu ca, iyeta biname bine äsecerame niiya mule cabu ca kirece ireclota ne päpäname. ¹² Peei miiji mule te mibibine nibiberäjininuge Acejiyame cäco lenaja ne piyepu niiya singi bine ägyemame, piyepu nibiberäjininuge ai gawecewe me ireclota cabu toraca ngene atwanena cama conocäco lenajame Acejiyame täapume. ¹³ Mine cuta pepu jewagrijenisi pui miijirage bimu ne, Yeesu Keriso mime caburage Acejiyame piyepu niiya cabu ca Äsecerayame te liba cire tacnenutepi jamyacu apacljera cama. ¹⁴ Tabe teemämu mime täapume äyemaluji naace täapume mibibine iyeta conocono mule cabu ca äsecerame, piyepu ngenecu epucäco me wawename mine teeme täapume lenajame, piyepu singi äbitame miiji mule bine wawename.

¹⁵ Yoo, maane biname bine cängena ebiberäjemepi peei mule poto cidi me, piyepu jejemepi pepu wawename. Wälu gone biname bine ablawejeame piyepu nuuja bine

ngenecu kokre ceerame, ingle Acejiyame te meebine ai kaakesea itu nääcärepi, peei name pi biname cina miiji umle äbitame egä mäáme kaakesea poto cidi me mene lui conocäco gyene.

3

Keriso me Biname cina Miiji Apu Mule Acata

¹ Yoo, maane biname bine puma cääri umle jewenemepi teepi mope biname piyepu teeme ätityera biname bime mene ätecijame piyepu wawename. Mope biname ngena miijimiji kaakesea täápume singi, biname cina miiji peei ne ngenecu poode cama wawename. ² Teebibine jejemepi egä äingeja mene gone, nuuja biname ne uudunyera gone, yepä miiji owelaamelame lenajame, piyepu nuuja biname ne niinäce gaabe me acitame. ³ Yoo, ujarage mine cuta piyepu buduma, ätecija cäco, toraca gaabe umle cäco ge. Bucurage niiya singi cina mibibine itu niwadininusi. Mine ngenecu niiya cama cuta ninajininuge mime nuuja biname poto cidi me, piyepu teebine ire patre yaaglusi. Nuuja biname cina mibibine nimugetninusi piyepu mine teebibine cuta jäämugetnemusi. ⁴ Yepä, Acejiyame mime niiya cabu ca Äsecerayame me padare te liba tatyaramtuji mine teeme owecu piyepu ätityera cama lenajame, ⁵ tabe piba mibibine nisecrärinuji pui niiya ireclota cabu ca. Yoo, lica ge mime miiji waweneca name pi tabe mibibine nitityärinuji, yepä tabe owecu ge mime täápume. Tabe mime niiya mule nicisäjinuji, mine piba kirece ireclota cabu me ebäcnujisi. Peei lui Aceji Seemo me kaakesea mime yepäyepä cabu. ⁶ Acejiyame te teebine mime bau me ituge ätyepa Yeesu Keriso mime Äsecerayame me miiji kaakesea name pi, ⁷ naace täápume egä mine teeme owecu mule ca conocäco äbitame Acejiyame me opo gaabe je, piyepu iyeteta ireclota ne päpäname, lui ireclota täápume mine mime ngene atwanena teeme cabu ituge acrana. ⁸ Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene.

Yoo, Taitus, cane singi maane mene cängena jajanename iyeta peei gwidape poto cidi me. Piba lui cina Acejiyame ne jäätrungusi teepi teeme ireclota teebine yääcärusi miiji mule teeme täápume wawename. Piba teeme ai gawecewe ireclota lica papa me äbita, yepä peei cabu ca miiji te tädenige iyeta biname bime cabu me. ⁹ Papa äciseräja cabu gone abacita, piyepu bucurage mene gone ätecija Israela biname bime kaakesaare poto cidi me. Drowä mene piyepu äciseräja Israela biname bime cotre poto cidi me jigymepi, ingle naace gyene nuuja miiji te lica tädenige pepu mule cabu ca. ¹⁰ Biname lui te weeme ingle biname bine yääplegicmuge, maane teebine umle mene jejepi teeme peei mule ne abmalame. Yoo, tabe liba mäáme mene lica pa näätecijepi, teebine cääri jejepi, siige tabe liba cerämu ätecija cäco yaanajuge, piba ingwe ca ten cama gone abasuta. ¹¹ Weene umle gemi egä pepu biname me mule baborage conocono gyene. Teeme niiya mule te teebine jaawabudnituge egä conocono biname gyene tabe.

Ai Peba me Apira Mene

¹² Yoo, cane liba mime biname Artema, coo pama Tukikus ne, mäáme bau me pa jäätyepene, maane piba wata tädepi cäme bau me Nikopoli cewe me. Cane ngene bii jotwananine ai kämäge me buuwe padare puma lenajame. ¹³ Jenas, pui cotre abiberäja biname, cuta piyepu Apolo weene teebibine cängena äätityärepi teeme kaakesea gaabe cabu otnime, piyepu teeme singi gwidape cängena ääcärepeye. ¹⁴ Yoo, mime ätrunga binamewale miiji amacetnäjäneji lenaja iyeta miiji mule wawenecame, biname lui cina singi cama icrajinige teebibine cängena ätityerame, ingle miiji lica gyene teepi kaakesea cäco lenaja.

¹⁵ Yoo, cane cama lui biname teepi iyeta meebine sebore naawenisi. Cuta piyepu cime ätrunga binamewale puma, maane cime täápume sebore jewenemepi.

Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame.

Cane ngii Paulo, siige cäme mene.

PAULO ME LETA PILIMON BAU ME

Sebore Mene

¹ Cane Paulo, lui te nanajinige krokeciye mete cabu Keriso Yeesu me name pi, piyepu mime yepä ätrunga biname Timoti, cine te yoogärenago ai mene ne cime biname Pilimon bau me, cine cama yepä kaakesea ne lui te jewenenige. ² Yoo Pilimon, ai mene cuta ätrunga ingle biname bime bau me, lui cina labasecretnuge mäame mete cabu piyepu cime yepä ätrunga magebi Apiya bau me cuta piyepu Arkipus bau me, lui te cine cama yepä cubu jicenige Keriso täapume.

³ Acejiyame mime Babe piyepu Yageyame Yeesu Keriso, teeme miiji te weeme cabu lenajame piyepu teepi meebine poode ceerame.

Pilimon me Singi piyepu Ätrunga

⁴ Pilimon, cane liba irecu lätumutanune, cane meebine ngii naajananune piyepu cäme Acejiyame ne eso yäacäranune mäame täapume, ⁵ ingle cane itu nätecijumi, maane lipu baborage singi gäte Acejiyame me binamewale bime täapume piyepu maane lipu Yageyame Yeesu ne jitrungenite. ⁶ Cane irecu ätumutenine, egä weene lipu alenglecäjininiye cine cama yepä ätrunga cabu, peei te pa niwenipi mine cängengarage umle äbitame iyeta miiji mule poto cidi me, lui cina saacluge Acejiyame bau ca, mine liba Keriso cabu ninajininige. ⁷ Cäme ätrunga biname, maane lipu singi gäte ätru-nga biname bime täapume, peei te cebine babo gege me piyepu ngenecu kokre me nawenenige. Maane te iyeta Acejiyame me binamewale bine ngenecu miiji me itu jaawenemepete.

Paulo Pilimon ne Jejenige Tabes Onesimus ne Cängena Acatame

⁸ Maane lipu singi gäte ätrunga biname bime täapume, peei name pi cane lui te weene cama yepä ätrunga biname gäne, cane miiji gäne meebine giri acita maane ngena wawename, yepä cane giri lica nacitenine. ⁹ Cäme puu conocäco pisi nyene meebine giri acitame maane ngena wawename, ingle cane Keriso me mename biname gäne piyepu page cane age säne krokeciye mete cabu teeme name pi, yepä cane giri lica naacitenine päta cängena naajenine, ingle cane mäame täapume singi gäne. ¹⁰ Yoo, cane meebine naajenine Onesimus poto cidi me, lui te ätrunga cabu cäme bägrä gyene. Cane ama krokeciye mete cabu teeme täapume epu pana läbitemene babe liyepu. ¹¹ Niinäce padare cabu tabe nuuja miiji lica ge mäame täapume, yepä page tabe miiji gyene mäame täapume piyepu cäme täapume. ¹² Cane teebine mäame bau me jityepenine piyepu tabe cäme ngenecu nacanenige. ¹³ Cäme singi pisi nyene tabe ama lenajame mäame puupu ne acatame cebine ätityerame, cane liba taatu nanajenige krokeciye mete cabu Miiji Mene name pi. ¹⁴ Yepä cane singi lica gäne meebine giri acitame cebine ätityerame, päta cäme singi pisi nyene maane mäame singi ca ätityerame. Yoo, cane mäame singi cäco je nuuja gwidape ne lica jewenenine Onesimus täapume.

¹⁵ Pama Onesimus naace name pi matikäli padare taatu cabu mara me läbiteme mäame bau ca, egä tabe piba maane cama iyeteta lenajame. ¹⁶ Siige page tabe papa aletnäneji biname lica gyene, yepä tabe baborage gyene aletnäneji biname cabu ca: tabe page mäame ngenecurage biname gyene ätrunga cabu. Tabe puu babo miijirage gyene cäme täapume, yepä tabe mäame täapume cerämu miijirage gyene, ingle tabe mäame aletnäneji biname gyene cuta tabe maane cama yepä Yageyame ne jitrungenige.

¹⁷ Peei name pi maane liba cebine nacatenite, egä cane maane cama yepä kaakesea jewenenine Yageyame täapume, maane Onesimus ne epu jewablepi, maane lipu cebine nawablute. ¹⁸ Tabe liba ngena niija itu naawenepi coo mäame bau ca nuuja gwidape itu yaacatepi, maane cebine piba najepi, cane pa naawecnistepene. ¹⁹ Cane ama cämerage

ime ca yoogärenine egä: Cane Paulo te meebine pa naawecnistepene, Onesimus liba ngena ne itu yaacatepi mäame bau ca. (Yoo, nata cane nuuja singi lica gäne meebine jajime, egä maane căme bau ca yaacatepete Keriso cabu kirece ireclota ne.) ²⁰ Peei name pi căme yepä ätrunga biname, maane owecu nawenepi apu cabu cebine ätityerame ätrunga biname bime mule liiyepu. Maane lipu cane cama yepä ätrunga biname gäte, maane cebine gege me nawenepi.

²¹ Cane liba ai ne yoogärenine, cane umle gäne, egä cane ngena täापume naajenine, maane jewenenite. Cuta cane umle gäne, egä maane itucärenite cane lui wawena täापume naajenine. ²² Cane cuta nuuja gwidape täापume meebine näätinärenine: maane puupu emacetrnäjepi căme täापume, inge cane căme ngene atwana ne Acejiyame bau me becitrine, egä tabe weeme irecu ätumuta daremu jiwecnistenininige, siige cebine weeme bau me pa nawe-cnistepi.

²³ Epapras lui te cane cama krokeciye mete cabu enajenige Keriso Yeesu name pi, tabe weebibine jiwablininige. ²⁴ Cuta Mareko, Aristakus, Deemas piyepu Luuka, lui cine cama gigri kaakesea ne jewenenisi, teepi weebibine jiwablininisi.

²⁵ Yageyame Yeesu Keriso me miiji te mäame seemo cabu lenajame.

Cane ngii Paulo. Căme mene ngälu peese nyene.

LETA ÄTRUNGA BINAME BIME BAU ME LUI CINA HEBERU MENE JIICEMUSI

Acejiyame me Mene Aboclomteji Gyene Teeme Bägrä me Ireclota cabu ca

¹ Sasa cabu ca Acejiyame te bucurage padare piiyepu bucurage maramara gaabe ca mime kaakesaare bine mene jaajananemuge teeme mename biname bime cabu ca. ² Yepä, ai ceräcerägäabu padare cabu tabe mibibine mene nijananinige teeme Bägrä cabu ca. Teeme Bägrä peese nyene lui me kaakesea ca tabe ai gawecewe piiyepu iyeta cabucewe apaclyera gwidape bine itu tewenemuji. Piiyepu teeme Bägrä peese nyene lui ne Acejiyame itu jejuji yageyame äbitame iyeta gwidape täapume ceräcerägäabu padare cabu. ³ Tabe saapaclyäruge Acejiyame me jamyacu apaclyera cama; cuta tabe Acejiyame cama yepä pana opo gyene. Tabe teeme kokrerage mene cama iyeta gawecewe piiyepu cabucewe gwidape bine teeme maramara gaabe cabu ire jetwenenemige. Tabe biname bine kälyä jenenemuji teeme niiyaniya mule cabu ca, piba cabucewe je adnatuji iyeta Kokre cama Acejiyame me camu poto je.

Aceji Bägrä Lui Baborage Gyene Mename Seemo cabu ca

⁴ Aceji Bägrä pui name pi baborage äbituji iyeta mename seemo cabu ca, epu pana pui ngii Acejiyame lui teebine ecäruji lipu baborage gyene mename seemo bime ngii cabu ca. ⁵ Yoo, Acejiyame licarage nuuja mename seemo ne jejuji, yepä Bägrä ne taatu jejuji egä,

“Maane cäme Bägrä gäte;
cane page mäame Babe me häbitine.”

Cuta piiyepu tabe lica nuuja mename seemo poto cidi me jejuji, yepä Bägrä poto cidi me egä,

“Cane teeme Babe me pagege äbita;
piiyepeu tabe cäme Bägrä me pagege lenaja.”

⁶ Yoo, padare liba mameta ge Acejiyame teeme uuge Bägrä ne ätyepame ai gawecewe cabu me, tabe piba jejuji egä,

“Iyeta Acejiyame me mename seemo cina miiji Bägrä ne awepyeräja.”

⁷ Siige, agesa Acejiyame me mene teeme mename seemo poto cidi me,
“Cane cäme mename seemo bine buuwemope pana me jaawenemune;

Yoo, teepi lui cäme kaakeseyame gemi,
cane teebibine muye wädräji pana me jaawenemune.”

⁸ Yepä, teeme Bägrä poto cidi me tabe jiicenige egä,

“Maane lui Acejiyame gäte, lui puupu ne jepänenite biname bine peema cita ca waade-
name,

peei puupu lui mäame yene iyeteta ngälu cäco.

Maane biname bine conocäco yaawadanemute.

⁹ Maane toracarage singi conocäco mule täapume, yepä niiya mule bine jäägyemute.

Peei name pi cane, mäame Acejiyame, meebine itu naajujine,

piiyepeu ngenecu gege nääcärujine,
cane liba caburage naawenujine iyeta weeme nuuja bime cabu ca.” Siige.

¹⁰ Acejiyame te Bägrä poto cidi me cuta nuuja taje jejuji egä,

“Maane lui Yageyame gäte, maane ai gawecewe ne itu jenuujite niinäce padare cabu.

Maane cuta cabucewe ne jenuujite mäamerage ime ca.

¹¹ Teepi iyeta cirege apesera, yepä maane taatu cire naanajepi.

Teepi iyeta sasa cire läbitipesi cäbletäpe pana.

¹²Maane teebibine cire iyeb lengemepi tuwängle täápume,
epu pana biname te cäbletääpe ne lipu yiiremutuge, yääclubicuge.

Yepä, maane iyeteta gäte; lica cirege sasa me äbita.”

¹³Yoo, Acejiyame apu mene licarage jaajuge teeme nuuja mename seemo ne egä,

“Adnati cäme camu poto cidi ca,

ngälu cane mäáme cubuyame bine

mäáme ernge gawe me cire yaacranemepene.”

¹⁴Yoo, mename seemo teepi ngena pana gemi? Teepi iyeta seemo gemi lui cina Acejiyame täápume kaakesea jewenenemisi. Tabe teebibine jäätyepemuge pui biname bine ätityeräjame lui cina niiya cabu ca cirege äsecrera iyeteta ireclota teeme cabu ca cirege päpäname.

2

Mine Miiji Acejiyame me Mene ne Yaacatusi

¹Yoo, mine miiji mime ngene atwanena cängena acrana peei toraca mene cabu mine lui ituge ätecija, naace täápume mine piba lica mime gaabe ne pagege abmala. ²Yoo, sasa mene cotre poto cidi me, mename seemo cina lui bine ituge waadena piyepu Moose lui soogäremuji, biname lui cina peei cotre mene lica itecijemuji wawename, teepi teeme mäpu daremu jepänemujisi. ³Cuta page Acejiyame me nuuja mene pisi nyene tabe lipu owecu gyene biname bime täápume, teebibine äsecrera gaabe ituge wawena peei mäpu daremu cabu ca. Mine miiji peei mene ne ätrunga. Yepä, mine liba apu ningeninige egä peei mene lui papa gyene, piyepu lica yaacatusi, mine piba lipulipu äsecrera mime mäpurage daremu cabu ca, inge mime nuuja äsecrera gaabe lica ge. Yoo, peei Miiji Mene Acejiyame me owecu poto cidi me, mime Yageyame Yeesu te biname bine niinäce jejemuji. Puga lui cina itecijemuji, teepi mibibine umle niweninujisi egä peei mene lui toraca ge. ⁴Cuta Acejiyame peei mene toraca me jewabemuji liba kokre ecäremuji pui ire arbi biname bine teepi maramara kokre, ciitaca, piyepu owowä mule bine wawenecäjame, cuta piyepu Aceji Seemo me maramara kokre liba biname yepäyepä bine ecäranemuji, tabe laati bime täápume singi ceerame.

Yeesu Taatu Miiji Gyene Mibibine Äsecrera Gaabe Ceerame

⁵Ai mene lui ciige gawecewe poto cidi me. Acejiyame teeme mename seemo bine lica icranemige ciige gawecewe ne acaname. ⁶Yepä, mene pisi nyene Oogäräneji Mene cabu gawecewe ne acana biname poto cidi me egä,

“Acejiyame, maane caburage gäte. Maane ngenome biname bime täápume ngene jwaatwananenu?”

Ngenome papa biname bine yäängräremute?

⁷Maane teebine jewenujite matikolä gawe me mename seemo bime cabu ca.

Maane piba jamyacu apaclyera cabu teebine itu ecitujite miiji ngii päpäname.

⁸Maane teebine mope biname me jewenujite iyeta gwidape täápume.”

Yoo, ai name pi peei mene te jicenige egä Acejiyame biname ne mope biname me jewenuji iyeta ai gawecewe gwidape waadename, piba biname, gwidape, piyepu iyeta lui teeme ime cabu temi. Yepä, camu gyene page pui padare, biname te liba iyeta gwidape cirege waadena. ⁹Yepä, peese nyene Yeesu lui te biname me äbituji. Tabe matikolä gawe me äbituji mename seemo cabu ca, pui matikolä padare liba ai gawecewe cabu enajuji, yepä page tabe jamyacu apaclyera cabu enajenige piyepu teeme ngii caburage gyene, ai inge naace popi tabe cewe itu oocananuji piyepu budre itu jepänuji. Yoo, peei cabu ca mine umle gemi lipu baborage gyene Acejiyame me owecu biname bime täápume, inge Yeesu me budre lui iyeta biname bime niiya mule äyeb lengame.

¹⁰ Iyeta gwidape lui Acejiyame tääpu memi, piiyepu teeme bau ca wawenäneji gemi. Peei name pi miiji gyene egä tabe cuta Yeesu ne mäpu cabu ecituji, ingle Yeesu liba conocäco asatuji peei mäpu cabu ca, tabe piba ibibi ge nuuja biname bine ätityerame teeme mäpu cabu ca äsecrera tääpume. Tabe bucurage Acejiyame me bägräwale saawadanemuge teeme jamyacu apacljera cabu lenajame. ¹¹ Yoo, Yeesu lui te biname bine conocäco jaawenemuge, piiyepu teepi lui cina conocäco pepu läbitininusi, teepi iyeta yepä ingle cabu temi. Peei name pi Yeesu ajiri lica gyene mibibine ainame egä, “cäme binamewale gemi.” ¹² Tabe Oogäräneji Mene cabu Acejiyame ne jejige egä, “Cane mäame ngii poto cidi me cäme binamewale bine pa jaajanemepene.

Biname bime abasecretna cabu uupera bine pa yaatangemepene meebine awepy-eräjame.”

¹³ Tabe cuta jiicenige egä,

“Cane Acejiyame ne pa jäätrungene.”

Tabe cuta nuuja mene jiicige egä,

“Cane age säne igane bägrä cama Acejiyame te lui cebine itu näcärepi.”

¹⁴ Yoo, ingle naace popi peei bägrä lui binamerage tääpe cama ge, peei name pi Yeesu teeme pana tääpe ecatuji biname me äbituji, naace tääpume egä biname pana tääpe cama tabe miiji ge budre päpäname. Peei budre ca tabe Satani ne epremaluji, Satani lui ingle gyene budre tääpume, ¹⁵ piiyepu biname bine isemuji lui cina wälu cama yaacrajanemuge budre poto cidi me. ¹⁶ Yoo, pajecu gyene egä teepi mename seemo lica gemi, tabe lui bine yäätityäremuge, yepä Oogäräneji Mene apu jiicenige egä, “Tabe Abrahamo me kaakesaare bine yäätityäremuge.” ¹⁷ Yeesu peese nyene ätityerayame teeme iganewale tääpume, peei name pi tabe miiji ge teeme binamewale pana äbitame iyeta gwidape cabu, naace tääpume tabe teebibine owecu cama waawename, ingle tabe cuta teeme mäpu ireclota cabu itu enajuji. Tabe epu pana gyene iiwäreja babo biname Israela biname bime irecu ätumuta mule ngalebora, lui teeme kaakesea cängenarage jaawenanuge Acejiyame tääpume biname bine kälyä wawenecame teeme niia mule cabu ca. ¹⁸ Yoo, Yeesu umle ge biname bime mäpu ireclota cabu lenaja. Tabe miiji gyene biname bine ätityerame, Satani liba teebibine giri jaacitemuge niia mule wawename, ingle Satani cuta teebine itu giri jecituji, yepä tabe kokre ge.

3

Yeesu Baborage Gyene Moose cabu ca

¹ Yoo, cäme ätrunga binamewale lui Acejiyame miiji jäjäcräneji gemi, weeme ngene atwanena ecitepeye Yeesu bau me! Acejiyame teebine jityepuji iiwäreja mope biname pana äbitame mime ätru-nga mule cabu. ² Tabe teeme kaakesea cängenarage jewenuji Acejiyame tääpume, lui te teebine itu jejuji peei kaakesea wawename. Moose cuta piiyepu teeme kaakesea cängena jewenuji, tabe liba iyeta Acejiyame me biname bine ewademuji. ³ Yoo, mete raranga biname me ngii ne lipu baborage yaawepyeräjujisi mete cabu ca, pepu pana Yeesu me ngii baborage gyene Moose me ngii cabu ca. ⁴ Iyeta mete lui biname cabu ca wawenäneji ge, yepä Acejiyame te iyeta gwidape bine jewenemuji. ⁵ Yoo, Moose teeme kaakesea cängenarage jewenemuji Acejiyame me binamewale tääpume, lui cina epu pana Acejiyame me mete gemi, piiyepu Moose lui epu pana kaakesea bägrä gyene pui mete tääpume. Cuta lui gwidape poto cidi me tabe jiicemuji, Acejiyame ingwe padare cabu babo mene peei poto cidi me jiicemuji. ⁶ Yepä, Acejiyame me miijirage Bägrä, mime Keriso, tabe epu pana gyene mete yageyame liiyepu, mime tääpume lui gemi Acejiyame me mete. Yeesu mime yepäyepä cabu enajenige, mine liba ngenecu kokre cama mime ätrunga cabu cängena ninajininige piiyepu ngenecu miiji cama jewagrijenisi teeme padare tääpume.

Weene Gone Gloose Läbitininuye Acejiyame me Mene täápume

- ⁷ Aceji Seemo te Oogäräneji Mene cabu jiićenige egä,
 “Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,
⁸⁻⁹ ätecija cäco gone läbitininuye,
 epu pana weeme kaakesaare lipu singi cäco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.
 Puga ge pui daapo taatu cewe cabu je weeme kaakesaare cina cäme ngenecu miiji teeme
 täápume napicetnärufisi.
 Ngänu ge teepi cäme miijirage kaakesea teeme täápume tepänäjumesi footi kämäge
 ngalebora,
 yepä cuta pui padare cabu napicetnärufisi.
- ¹⁰ Peei name pi cane claabe me äbitujine, jiićujine egä,
 ‘Iyeta padare teepi ätecija cäco gemi;
 teepi singi lica cäme mene acatame!’
- ¹¹ Pui padare cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine cäme kokre ngii ca
 jejemujine egä,
 ‘Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame!’ ”
- ¹² Yoo, cäme binamewale, weene cängena ire egä weeme yepä me ngene atwanena
 te lica niyarage me läbituge, siige tabe piba ätrunga cäco me läbituge, puma cita ca
 lapesaruge mime Ireclota Acejiyame bau ca. ¹³ Miiji lica weeme nuuja me niya mule
 te teebine yaangletnäjuge, tabe piba ätecija cäco läbituge, peei name pi weene miiji
 weemeweme ätityeräjipeye iyeta bimu gaabegabe, inge pui mene egä “page” Oogäräneji
 Mene cabu lui cuta mime tääpu myene ai padare cabu. ¹⁴ Mine liba kokre cama
 jäätrungusi ngälu gaabe oomlaname, epu ätrunga cama mime lui niinäce padare cabu
 puga ge Acejiyame täápume, mine piba Acejiyame me miiji ne Keriso cama jääpänusi.
- ¹⁵ Weene ai Oogäräneji Mene gone ngene jitrimalinuge egä,
 “Page weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,
 ätecija cäco gone läbitininuye,
 epu pana weeme kaakesaare lipu singi cäco äbitininujisi Acejiyame poto cidi me.”
- ¹⁶ Nää, laatibi Acejiyame me tagepogogo yäätecijemuge, piba teeme täápume singi cäco
 äbitininujisi? Teepi peete nemi iyeta pui biname Moose lui bine ewadimuji Aikupito
 gawe cabu ca. ¹⁷ Acejiyame nää laati bime täápume ngenecu niya me täbitenäjumi footi
 kämäge ngalebora? Teepi peete nemi pui biname lui cina niya mule cabu icrajuji. Siige,
 teepi pui daapo taatu cewe cabu puga budre äbitininujisi. ¹⁸ Cuta laati bime poto cidi me
 Acejiyame te kokre cama jiićuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye
 cane cama lenajame?” Tabe eei bime poto cidi me jiićuji lui cina ätecija cäco ge. ¹⁹ Yoo,
 pajecu gyene egä teepi äblicäco ge peei miiji gawe cabu äbäcna, inge teepi ätrunga cäco
 gemi.

4

- ¹ Yoo, Acejiyame umle mene itu ecituji mine lipu ten cama miiji lenaja cirege. Pisi
 nyene pui mene. Mine miiji peei mene poto cidi me cängena ngene jwaatwananinago,
 piba Acejiyame te lica mime yepä ne cire jaajepi egä, “Maane lica cäme miiji lenaja cewe
 me abacitame.” ² Mine ituge ätecija peei Miiji Mene, sasa Israela biname liiyepu teeme
 padare cabu, yepä teeme täápume nuuja miiji lica ge, inge lui cina itecijemuji, teepi lica
 ätrunga cama ecaturisi. ³ Yepä, mine ätrunga cama peei mene ne ituge acata Acejiyame
 bau me äbäcname miijirage lenaja täápume, inge mine umle teeme mene pui ätrunga cäco
 biname bime poto cidi me egä,
 “Cane claabe me äbitujine, puma cita ca teebibine jejemujine egä,
 ‘Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame!’ ”

Yoo, tabe pepu jiicuji, ngänu ge pui lenaja gawe puu puga wawenäneji ge ai gawecewe agedna padare cabu ca. ⁴Oogäräneji Mene pisi nyene peei poto cidi me egä, “Acejiyame seben me lui bimu cabu ngene ocuji, ingle siige teeme iyeta pui kaakesea.” ⁵Yepä, ngänu ge iyeta gwidape amacetrnäjäneji icrajemuji, pui Israela biname cina licarage äbäcnujisi pui gawe cabu lenajame, ingle Acejiyame peei mene itu jiicuji egä, “Weene licarage ai miiji gawe cabu me ebäcniniye cane cama lenajame.” ⁶Acejiyame me Miiji Mene cuta page pisi nyene biname cina ätrungame, äbäcname Acejiyame me miijirage lenaja cewe cabucewe me. Yoo, pui biname lui cina Miiji Mene ne niinäce gaabe je ituge ätecija, teepi puma lica ebäcnujisi teeme ätecija cäco mule name pi. ⁷Yoo, Acejiyame peei name pi nuuja padare ecituji biname cina äbäcname, piiyepu agesa peei padare. Pui biname lui cina äblicäco äbäcna, teeme ingwe ca Acejiyame biname bine umle jenenemuji Mopeyame Daawida me tagepogogo ca kirece padare poto cidi me. Cane uja bii jiiicine teeme mene egä,

“Page, weene liba Acejiyame me tagepogogo itecijinuge,
ätecija cäco gone läbitininuye!”

⁸Yoo, pui miiji lenaja cewe Acejiyame cama lica gyene Israela gawe cabu, ingle ujarage Yosüwa biname bine ewademuji pui gawe cabu me, yepä Yosüwa me padare ingwe ca Acejiyame me mene cuta pisi nyene pui äbäcna padare poto cidi me pui miiji lenaja cewe täápume. ⁹⁻¹⁰Yoo, miiji lenaja cewe Acejiyame cama cuta page pisi nyene teeme binamewale täápume. Mine pui ne cirege päpäna, cuta puma ngene cirege oocana ai gawecewe me kaakesea poto cidi me, epu pana Acejiyame te lipu ngene itu oocuji pui seben me lui bimu cabu, tabe liba iyeta teeme pui kaakesea epiremuji. ¹¹Yoo siige, mine miiji kokre ngenecu cama teeme mene toracarage ätrungame, naace täápume mine pui miiji lenaja cewe cirege äbäcna Acejiyame cama lenajame. Mine gonerage mime yepä te ätecija cäco läbituge pui sasa biname liiyepu, lui cina lica ebäcnujisi.

¹²Yoo, weene cängena inajipi! Acejiyame me mene lui ireclota cama piiyepu kokre gyene. Äsweji turikä lipu girirage gyene, teeme mene pepu gyene. Turikä te lipu mäju jäläcnutuge kaake piiyepu umeli oomlaname, Acejiyame me kokre mene pepu jäläcnutuge biname bime trupa piiyepu seemo maramara wawename. Teeme mene te biname bime singi piiyepu ngene atwanena bine jaatranemuge. ¹³Biname te äblicäco nuuja gwidape coo piiyepu nuuja ngene atwanena ämlita Acejiyame bau ca. Iyeta lui acwaba cäco, pajecu taatu gemi Acejiyame me opo gaabe je, lui bau me biname cina teemämu cire läitnäjipesi.

Yeesu Lui Mime täápume Iiwäreja Babo Mope Biname Gyene

¹⁴Yepä, mime täápume pisi nyene ätityerayame. Yeesu Acejiyame me Bägrä itu acnenu-tuji cabucewe me, Babe ne awejename mime kälyä täápume. Peese nyene teeme iiwäreja mope biname pana kaakesea mime täápume. Peei name pi mine miiji ai ätrunga cabu cängena lenaja. ¹⁵Yeesu mime kälyä wawena biname te umle gyene mine lipu ngenecu onyaonya gemi, Satani te liba mibibine ningletnäjinuge. Teeme owecu pisi nyene, ingle Satani cuta singi ge teebine angletnejame iyeta mule cabu, mibibine liiyepu, tabe ai gawecewe cabu liba enajuji, yepä tabe lica Satani me singi bine jenenemuji; tabe conocäcorage enajuji. ¹⁶Yoo, mine miiji wälu cäco Acejiyame bau me otni teeme babo owecu päpäname cuta piiyepu teeme ätityera, mine liba mäpu cabu ninajininuge.

5

¹Yoo, Israela biname bime iiwäreja mope biname tabe lui yepä ge teeme binamewale cabu ca. Teeme kaakesea lui Acejiyame ne mene jajanena teeme binamewale täápume. Tabe owecu gwidape Acejiyame ne yäacäruge cuta piiyepu cibi gwidape ca Acejiyame ne yiiwärajuge biname bine kälyä wawename teeme niiya mule cabu ca. ²Ai ingle naace popi tabe lui binamerage gyene, nuuja taje tabe ngenecu onya birige. Peei name

pi tabe teeme binamewale bine liba jääpänemuge buduma piyepu niya mule cabu, tabe teebibine owecu cama jaasicnantemuge, ngene jwaatwanuge egä, “Nuuja taje cane pepu ngenecu onya cama birige.” ³ Cuta peei name pi tabe liba cibi ca Acejiyame ne yiwäräjuge biname bime niya mule äyebhengame, tabe cuta teeme niya mule äyebhengame yiwäräjuge. ⁴ Cuta piyepu nuuja biname te äblicäco peei miiji kaakesea ngii ne teemämu acata, yepä Acejiyame te biname ne jaajuge iiwäreja mope biname me äbitame, Aarona ne lipu ituge jaji iiwäreja mope biname me kaakesea acatame.

⁵ Cuta pepu gyene, Keriso iiwäreja mope biname me miiji ngii ne lica teemämu ecatuji, yepä Acejiyame teebine itu jejuji acatame. Tabe apu jejuji egä, “Maane cäme Bägrä gäte;

cane page mäame Babe me bäbitine.”

⁶ Cuta nuuja gome Acejiyame teebine jejuji egä, “Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkasideke liiyepu, piyepu mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

⁷ Yoo, pui padare Keriso liba biname ge ai gawecewe cabu, tabe Acejiyame ne yaawejanuge nuuja taje ele cama. Nuuja taje babo tagepogogo cama ala labayanuge teeme bau me lui te ibibi gyene teebine asatame budre cabu ca. Acejiyame teebine jitecijuji, inge iyeta padare Keriso singi ge teeme Babe me singi ne acatame. ⁸ Yeesu Acejiyame me Bägrä ngänu ge, ai gawecewe cabu tabe umle äbituji Acejiyame me singi wawename teeme mäpu ireclota cewe oocanena cabu ca. ⁹ Peei mäpu lenaja cabu ca tabe liba tasatuji conocäcorage, lui biname cina teebine jäätecijusi, teepi teeme cabu ca iyeteta ireclota ne jääpänsi. ¹⁰ Acejiyame teebine iiwäreja mope biname ngii ecäruji, epu pana tabe Melkasideke ne yepä kaakesea ngii lipu ituge ceera.

Acejiyame me Mene Gone Abmala

¹¹ Mime mene cerämu pisi nyene peei poto cidi me, yepä mäpurage gyene weeme täapume aboclomäjame, inge weeme umle däagurage gyene. ¹² Weeme padare bucurage ituge Acejiyame me Mene ätecijame, weene umle cire läbitinejiye, weene nuuja bine cire yaabiberäjemejiye, yepä weene cuta cängena umle lica gemi. Biname te miiji weebibine cääri abiberäja peei niinäce mene Acejiyame poto cidi me. Weene epu pana bägrä matimati gemi lui cina ngame migi yäänäjimusi, camu gemi teeme deedeirage padare. ¹³ Yoo, lui cina ngame migi yäänäjimusi, teepi matimati bägrä gemi. Camu gemi teepi umle äbitena conocäco mule poto cidi me. ¹⁴ Yepä, deedeirage lui modamoda biname bime täapume. Peei lui epu pana mäpu cama abiberäja liiyepu biname bime täapume lui cina geäji gemi Acejiyame me singi wawename. Teepi ibibi gemi opo awatname lui mule gyene miiji, lui gyene niya.

6

¹ Yoo, peei name pi mine gone leca padare lenaja mime niinäce abiberäja cabu taatu, yepä mine miiji cuta mäpu cama abiberäja ne acata. Miiji lica mine jäje abiberäja ai niinäce gwidape poto cidi me egä: miiji Acejiyame ne taatu ätrunga, cuta miiji atatröngära niya mule cabu ca, piyepu lica mime kaakesea cabu ätrunga mime äsecrera täapume. ² Mine miiji lica jäje abiberäja maramara niye ca äciseja mule poto cidi me, coo ime acita poto cidi me biname bime papa cabu Aceji Seemo teeme trupa cabu piba abacitaname. Uja ge mime abiberäja budre biname bime arpinera poto cidi me, piyepu ceräcerägäabu bimü me atrana poto cidi me. ³ Acejiyame liba singi gyene, mine cuta mäpu cama mene pa yaabi-beräjemesi.

⁴ Yoo, mine äblicäco peei niinäce abiberäja cabu lenaja iyeta padare peei cabu ca biname bine ätityerame lui cina teemämu ituge äyebhengame Acejiyame bau ca. Teepi licarage cääri latatröngäruge pui niinäce mene lipu yaabiberäjemuge. Pui biname cina umle ituge pui Miiji Mene Yeesu me ätityera poto cidi me. Teepi Acejiyame me miiji cabu

ituge lenaja, piyepu Aceji Seemo teeme trupa yepäyepä cabu ituge abacitena. ⁵ Teepi ituge umle äbitena Acejiyame me mene poto cidi me egä peei lui babo miijirage gyene, teepi piyepu Acejiyame me kokre ne teeme biname bine waadena mule cabu ituge päpäna. ⁶ Yoo, biname te pepu umle cama liba teemämu läyeblyngtuge Acejiyame bau ca, tabe äblicäco cääri atatröngära. Teeme äyeblyngta lui epu pana niyarage gyene tabe liba Aceji Bägrä ne baarge uli cabu cääri acita liiyepu, piyepu teebine jäägyuge biname bime opo gaabe.

⁷ Yoo, mine biname bime mule opo pa yaawatnipesi ai gawe poto cidi me mene cabu ca. Poto gawe te ngupe niye ne yaanuge, piba miijirage gije bine uutaname jaawenemuge teeme gije liteta biname täapume. Siige, Acejiyame peei gawe ne miiji jaawenuge. ⁸ Yepä, nuuja gawe lui gaalegale seeasea bine uutaname jaawenemuge, siige gije liteta biname te peei gawe ne yaainuge niyarage gawe ca, cuta pagege uubudera. Yoo, pepu pana cirege äbita miiji mule biname piyepu niya mule biname bime täapume.

⁹ Cime miiji binamewale, cine peei mene jijenininago weebibine umle ceerame, yepä cine umle gemi egä Acejiyame weene cama gyene. Cine weeme miijirage mule pagege päpäna, epu pana mule biname te jaawenemuge lui äsecräreji ge niya mule cabu ca. ¹⁰ Yoo, Acejiyame lui cängenarage gyene. Tabe lica pagege ngene ätrimela weeme kaakesea piyepu weeme singi poto cidi me teeme täapume, weene liba teeme binamewale bine ituge ätityera cuta piyepu page itityeräjenemiye. ¹¹ Peei ätityera mule miiji gyene, piyepu cine babo singi weene yepäyepä pepu cängenarage lenajame ngälu pui miiji gwidape weene lui täapume jewagrieniye liba weeme täapume cirege äbita. ¹² Weene durau gone, yepä niinäce ätrunga biname bime mule jitungemeye. Teeme ätrunga baborage birige piyepu teepi cängena umle cama jaawagrienusi Acejiyame lui täapume ituge jaji teebibine ceerame, siige teepi peei name pi Acejiyame me Mene teeme täapume toraca jääpänsi.

Acejiyame me Toraca Mene name pi Mine Gone Umle cäco Lenaja

¹³ Niinäce gaabe ätrunga biname Abrahamo lui teeme yepä ge. Acejiyame liba umle mene Abrahamo ne jejuji, tabe teemerage ngii cama jejuji peei mene ne kokre me wawename. Ai ingle naace popi nuuja te lica birige caburage Acejiyame cabu ca, tabe peei name pi teemerage ngii cama peei mene jejuji. ¹⁴ Tabe Abrahamo ne jejuji egä, “Cane meebine umle mene nääcärenine. Cane meebine baborage miiji cire naawenepene, cuta piyepu mäame kaakesaare bucurage cirege äbita.” ¹⁵ Yoo, Abrahamo ngenecu kokre cama tewagrijäjumi, siige Acejiyame me mene teeme bau me ibibi äbituji. ¹⁶ Yoo, biname te liba singi teeme mene kokre wawename, tabe babo biname me ngii cabu jaajuge, piba äcela mene ingwe ca äblicäco. ¹⁷ Acejiyame teeme caburage ngii cama pui mene jejuji, peei name pi tabe lui biname bine pui miiji mene jejemuji, teepi toraca umle ge egä tabe licarage teeme mene mara me wawena. ¹⁸ Peete negi neeneni baborage gwidape: Acejiyame me jajeji mene piyepu teeme caburage ngii, cuta peei neeneni tabe äblicäco mara me wawena piyepu peei poto cidi me tabe äblicäco walya mene iicana. Peei gwidape cabu ca mine umle gemi egä cuta mime täapume Acejiyame me Mene toraca gyene iyeteta. Mine lui teeme bau otni äsecrera täapume, mine umle egä tabe mibibine lica abmala ätityera cäco, yepä ciige cire nisecräripi. Peei name pi mime ätrunga teeme bau lui kokre gyene. ¹⁹⁻²⁰ Peei umle lui epu pana cangka ne liiyepu yaajarusi mime ngene atwanena cabu. Mine äblicäco apu iicana egä, “Teeme mene pama toraca gyene mime täapume,” yepä mine umle gemi egä peei mene lui toraca gyene. Mine umle egä Yeesu pisi nyene cabucewe je Babe ne awejename mime miiji täapume. Yeesu me Aceji Babe bau me otni lui epu gyene iiwäreja mope biname te iiwäreja mete lui cabucewe je pui me cuderage puupu cabu me lipu abacita Acejiyame ne awejename biname bime miiji täapume. Yoo, Yeesu mime niinäce gaabe me Babe bau äduji, pui

cabucewe iiwäreja mete cabu peei babo cäbletääpe ne cuderage puupu gome tabe itu iyebingtuji, peei name pi mine ibibi gemi teeme ingwe ca Babe bau otnime. Yoo, Yeesu iiwäreja mope biname me ituge äbita mime tääpume piyepu teeme kaakesea iyeteta gyene, Melkasideke me liyepu.

7

Mene Iiwäreja Biname Melkasideke poto cidi me

¹ Melkasideke lui Mopeyame ge babo cewe Salema tääpume. Tabe cuta iiwäreja biname ge mime Caburage Acejiyame tääpume. Ujarage, Abrahamo cubu cabu ca liba tacnenutuji, lui cubu cabu je tabe fooma gawe maramara mopeyame cabu ca yuutrutuji, Melkasideke teebine gaabe cabu piba opopa jewenuji, jejuji egä, “Acejiyame te meebine baborage miiji pa naawenepi.” ² Abrahamo piba cubu cabu ca gwidape bine setomlecmuji ten kupae jewenemuji, siige yepä kupae Melkasideke ne ecäruji. Yoo, Melkasideke me ngii poto cidi me, aboclomta lui “Conocäco Mopeyame” ge. Biname cina teebine nuuja taje yaainusi “Poode me Mopeyame” ca, inge tabe Mopeyame ge Salema cewe tääpume, piyepu Salema me aboclomta lui “poode”. ³ Mime nuuja mene lica teeme mage babe poto cidi me, cuta mene lica ge teeme niinäce kaakesaare poto cidi me. Peei name pi mine umle lica gemi teeme aplimla, teeme budre. Epu pana Aceji Bägrä liyepu, tabe Acejiyame me iiwäreja biname gyene iyeteta.

⁴ Mine ngene jwaatwananinago Melkasideke lipu baborage ge. Tabe baborage ge Abrahamo cubu ca, lui Israela biname bime inge kaakesaare ge, peei name pi Abrahamo te yepä kupae teebine ecäruji, lui gwidape bine sewademuji cubu cabu ca. ⁵ Yoo, Abrahamo me kaakesaare bägrä Leebi me kaakesaare bägrä lui cina iiwäreja biname ge Acejiyame tääpume, sasa cotre mene te jiicenige egä teepi owecu gwidape bine miiji waadena teeme Israela binamewale cabu ca. Mule apu ge: iyeta Israela biname lui cina gwidape piyepu deedei jääpänemusi teeme kaakesea cabu ca, teepi miiji iyeta ten gwidape cabu ca yepä ceera. Iiwäreja biname cina miiji pui gwidape waadena, ngänuge teepi piyepu teeme binamewale iyeta lui Abrahamo me kaakesaare gemi. ⁶ Yoo, Melkasideke lica Leebi me inge cabu ca, yepä Abrahamo teebine yepä kupae ecäruji. Melkasideke piba Abrahamo ne mene jejuji teeme miiji tääpume, Acejiyame lui ne temiji jajeji mene ituge ceera. ⁷ Yoo, Melkasideke lui baborage ge Abrahamo cubu ca, inge mine umle gemi egä lui te ibibi birige Acejiyame me miiji ne ceera, tabe baborage gyene teeme cabu ca lui te peei miiji ne yaacatuge. ⁸ Age nuuja mene Melkasideke poto cidi me. Israela biname bime iiwäreja biname lui cina kupae yaawadanemusi teeme binamewale cabu ca, teepi binamerage gemi; teeme lenaja lica iyeteta. Yepä, Melkasideke poto cidi me, Abrahamo lui ne teeme kupae ecäruji, Oogäräneji Mene te jiicenige egä teeme cuta pisi nyene ireclota. ⁹ Yoo, apu pana gyene: Leebi, lui me kaakesaare bägrä cina kupae yaawadanemusi Acejiyame tääpume, tabe te kupae ecäruji Melkasideke ne pui yepä padare Abrahamo liba kupae teebine ecäruji, ¹⁰ inge ngänu ge puu pui padare Leebi lui camuge aplimla, yepä tabe puga ge teeme kaakesaare Abrahamo me tääpe cabu. Yepä, Melkasideke taatu tabe lica nuuja biname ne kupae yäacäruge. Yoo, peei name pi Melkasideke cuta baborage gyene iyeta nuuja iiwäreja biname cabu ca.

¹¹ Acejiyame teeme cotre mene Israela biname bine ecäremuji, peei cabu biname cina iiwäreja biname bime ätityera cabu ca conocäco me äbitame, yepä Israela iiwäreja biname cina äblicäco biname bine toraca conocäco me wawena. Peei name pi Acejiyame Keriso ne tityepuji biname bine toraca ätityerame, inge mime iiwäreja mope biname Keriso lica peei nuuja iiwäreja biname pana gyene, lui cina Leebi piyepu teeme kaakesaare bägrä Aarona me inge cabu ca ge. Keriso baborage gyene iyeta teeme cabu ca Melkasideke liyepu. ¹² Yoo, Keriso lui mara iiwäreja biname gyene, peei name pi Acejiyame cuta

cotre mene mara me jewenuji iiwäreja poto cidi me. ¹³⁻¹⁴ Yoo, pajecu gyene egä mime Yageyame Keriso tabe lica Leebi me ingle cabu ca ge. Mine iyeta umle gemi egä tabe Yuuda me ingle cabu ca ge, piyepu Yuuda me inglewale cina iiwäreja kaakesea lica ituge wawena, ingle nuuja mene lica ge Acejiyame bau ca Moose bau me peei kaakesea teebibine ceerame.

Yeesu me Kaakesea Lui Melkasideke pana Gyene

¹⁵ Yoo, pajecurage gyene egä Acejiyame te kirece mara iiwäreja biname ne ituge acata. Page Yeesu pisi nyene mime iiwärejayame. Tabe lui Melkasideke pana gyene, ¹⁶ lica Leebi me inglewale cabu ca sasa mule liiyepu. Tabe teeme iiwäreja biname me ngii piyepu teeme kokre lica yaacatuge pui sasa cotre mule cabu ca, lui gyene biname bime ingle poto cidi me, yepä teeme kokre pisi nyene teeme ngälu cäco ireclota cabu ca. ¹⁷ Oogäräneji Mene te teeme poto cidi me jüicenige egä,

“Maane iiwäreja biname gäte epu pana Melkasideke liiyepu,
piiyepu mäame kaakesea lui ngälu cäco gyene.”

¹⁸ Yoo, siige gyene pui sasa cotre mene iiwäreja poto cidi me, ingle kokre cäco ¹⁹ piyepu ibibi lica gyene biname bine toraca conocäco wawename Acejiyame me opo gaabe je. Page mime ätrunga pisi nyene Yeesu me kaakesea cabu, lui te ibibi gyene mibibine cängena waadena Acejiyame bau me.

²⁰ Yoo, Acejiyame teeme iiwäreja kaakesea lica papa ecäruji Yeesu ne, yepä pui padare tabe cuta teeme caburage ngii jüicuji teeme mene kokre me wawename. Pui nuuja iiwäreja biname cina lica pepu kokre mene cabu ca yaawadanemusi teeme kaakesea bine. ²¹ Yeesu taatu iiwäreja biname me äbituji pepu ngii cama mene cabu ca, Acejiyame liba teebine jejuji egä,

“Cane lui Yageyame gäne, cane cäme ngii cama ai mene pa näcärene,
piba ai mene licarage mara me wawena.

‘Maane iiwäreja biname gäte iyeteta ngälu cäco.’ ”

²² Siige, ai Acejiyame me ngii cama mene name pi, Yeesu ibibi gyene iiwäreja kaakesea wawename, peei name pi tabe cuta ibibi gyene kirece jajeji mene toraca me wawename niya mule cabu ca äsecrera poto cidi me.

²³ Yoo, nuuja iiwäreja biname teepi bucurage ge pui sasa mule cabu, ingle teeme ireclota ngälu cama ge. Nuuja cina teeme niinäce me puupu ne jaacatanusi. ²⁴ Yepä, Yeesu me ireclota lui ngälu cäco gyene, piyepu teeme iiwäreja kaakesea nuuja te lica cire juutecrepi. ²⁵ Yeesu peei name pi ibibi gyene biname bine iyeta cängena äsecrera teeme niya mule daremu cabu ca, lui cina Yeesu me kaakesea miiji pi Acejiyame bau me otni, ingle tabe puma enajenige iyeteta Acejiyame ne awejename teeme miiji täapume.

²⁶ Yeesu peese nyene miijirage iiwäreja babo biname lui mime singi ibibi nityärininuge. Tabe conocäco gyene, epucäco, piyepu mara gyene iyeta biname cabu ca, lui cina niya mule jaawenemusi. Page tabe pisi nyene cabucewe je, cuta teeme ngii cabu me awepäntheji gyene. ²⁷ Tabe lica gyene nuuja iiwäreja biname liiyepu lui cina miiji iyeta bimu gaabegabe cibi gwidape ca yiwäräjemusini niinäce teeme niya mule täapume, piba cuta iyeta biname bime niya mule täapume. Tabe yepä gäabu taatu yiwäräjuji, tabe liba teeme täape ecäruji budre täapume. Siige, peei lui ibibi gyene biname bine kälyä wawename iyeteta. ²⁸ Yoo, Acejiyame me cotre mene Moose lui bine sewademuji, peei te iiwäreja kaakesea poto biname bine yäcäremuge, lui cina iyeta binamerage gemi, piyepu kokrecäco gemi, yepä pui cotre mene ingwe gaabe ca Acejiyame te kirece mene jejuji, piba teeme ngii cama pui mene ne babo kokre me jewenuji. Tabe peei mene cabu teeme Bägrä ne iiwäreja kaakesea ecäruji, tabe lui epucäco piyepu ibibi gyene ai kaakesea wawename iyeteta.

8

Yeesu me Iiwäreja Kaakesea Mime tääpume Apu Gyene

¹ Yoo, iyeta mene cabu ca cine weebibine bii jijinago, ai ngene atwanena baborage gyene egä mime tääpume pisi nyene cabucewe je iiwäreja babo biname lui te adnatäneji enajenige Acejiyame me camu poto teeme miiji puupu cabu. ² Tabe iiwäreja biname gyene Acejiyame ne awejename mime tääpume pui cabucewe puupu cabu. Peei lui Acejiyame me toraca iiwäreja puupu, inge peema pisi nyene Acejiyame me toraca mete, lica biname bime ime ca wawenäneji, yepä Acejiyame miiji wawenäneji gyene peei mete.

³ Yoo, iyeta iiwäreja babo biname teeme kaakesea lui cibi mäju ca Acejiyame ne yiwäräjusi piyepu nuuja owecu gwidape teebine yäcärusi. Pui name pi cuta Yeesu mime Iiwäreja Babo Biname te miiji Acejiyame tääpume owecu gwidape ceera, siige tabe teeme tääpe ne ecäruji. ⁴ Yoo, Yeesu liba ai gawecewe cabu enajuji, tabe iiwäreja biname lica ge, inge ama ibibi iiwäreja biname piti nemi, lui cina Israela biname bime cotre mene cabu ca yiwäräjemus. ⁵ Pui iiwäreja biname bime kaakesea lui owowä pana gyene Yeesu me toraca iiwäreja kaakesea tääpume lui gyene cabucewe je. Teeme iiwäreja mete cuta piyepu owowä pana gyene toracarage mete cabu ca lui cabucewe je. Pui name pi Moose liba gwidape jebasecretne muji mete wawename Acejiyame tääpume, lui mete cibi tääpe ca wawenäneji ge, Acejiyame piba teebine jejuji egä, “Maane iyeta gwidape pui ootonuta pana cängena jewenemepi, cane lipu meebine itu naawabepene Sinai Podo cabu.” Yoo, peei mene cabu ca mine umle egä pui mete lui owowä pana ge cabucewe mete tääpume. ⁶ Yepä, Yeesu me kaakesea lui baborage gyene Israela iiwäreja biname bime kaakesea cabu ca, piyepu kirece jajeji mene Yeesu lui ne mime tääpume toraca me jaawenuji, baborage gyene sasa mene cabu ca, inge pui mene toraca ibibi gyene egä Yeesu te mibibine niia mule cabu ca nisechränuge ten cama iyeteta lenajame.

⁷ Sasa jajeji mene, cotre waweneca piyepu jäje iiwäreja poto cidi me, ibibi lica ge biname bine kälyä wawenecame. Peei liba ibibi gyene, Acejiyame piba singi lica kirece jajeji mene ceerame. ⁸ Yepä, sasa mene ibibi lica ge, inge biname bime niia mule cuta piti nemi. Acejiyame peei poto cidi me jiicuji Oogäräneji Mene cabu egä,

“Cane lui Yageyame gäne, cane jijenininine egä, ‘Padare te pa tädepi,
cane piba kirece jajeji mene cire jaawenepene
Israela biname bime kaakesaare tääpume,
cuta piyepu Yuuda me inge biname tääpume.

⁹ Ai kirece jajeji mene mara gyene sasa jajeji mene cabu ca,
cane lui ne jewenujine teeme niinäce kaakesaare tääpume,
cane liba teebibine ime ca sewecnemujine Aikupito gawe cabu ca.

Yepä, teepi cäme jajeji mene lica cängena acata wawenecame.
Cane peei name pi teebibine kaake me jewenemujine.’ ”

¹⁰ Mime Yageyame cuta jiicenige egä,

“Yoo, agha kirece jajeji mene cane ingwe ca cire jaawenepene Israela biname bime tääpume.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora;
teeme ngene atwanena cabu cire yaacitepene.

Cane teeme tääpume Acejiyame cirege äbita,
cuta teepi cäme biname cirege lenaja.

¹¹ Pui padare cabu piba nuuja te lica teeme binamewale bine,
coo teeme naniganewale bine cire yaabiberäjemesi egä,
‘Acejiyame tääpume umle äbitepeye,’

inge matimati cabu ca modamoda biname me
teepi iyeta cäme tääpume umle cama cire yaacrajemepi.

¹² Yoo, cane teebibine kälyä cire jaawenemepene;

cane ingwe ca lica teeme niiya mule bine ngene jaapecnemepene.”
¹³ Siige, peei mene cabu Acejiyame jiicenige egä teeme kirece jajeji mene tuwängle gyene sasa jajeji mene täöpume. Page pui sasa mene te mameta ge ämlita.

9

Sasa Iiwäreja Mule Mara Gyene Yeesu me Iiwäreja Mule cabu ca

¹ Niinäce jajeji mene cabu puga ge cotre mene irecu ätumuta mule täöpume. Cuta piyepu puga ge cäbletääpe ca wawenäneji mete teeme maramara irecu ätumuta piyepu iiwäreja mule täöpume. ² Pui iiwäreja mete ngalebora neeneni puupu puga ge. Pui niinäce puupu lui ne yaainusi Cude Puupu ca, peei ngalebora nesae gwidape puga ge: ngale me atecwamta puupu, piyepu dade, cuta piyepu buluduu pui dade papa cabu. Peei buluduu ceerajäneji ge Acejiyame ne. ³ Pui mete cole je jeclänutujisi baborage cäbletääpe ca atri täöpume. Pui cäbletääpe nuuja poto ca lui puupu ne yaainusi Cuderage Puupu ca. ⁴ Cuderage Puupu ngalebora puga ge dade lui gol ca acwabäneji ge. Pui cabu iiwäreja babo biname te miiji lengo gwidape bine juubudäremuge Acejiyame täöpume. Cuta puga ge gwidape niinäce jajeji mene täöpume jamyacurage uli boks ngalebora. Peei boks lui gol ca acwabäneji ge. Boks ngalebora me laacitusi neeneni kula lui papa cabu Acejiyame me ten cotre mene oogäräneji ge. Jajeji mene täöpume boks ngalebora cuta puga ge gol karpu. Peei karpu bora je buluduu pana gwidape ge teepi yaainusi “maana” ca, lui deedei ca Acejiyame biname bine engäremuji deedei cäco gawe cabu. Peei boks ngalebora cuta puga ge Aarona me otnetneja suru lui te laame bine itu sisemuji awabejame egä Aarona lui Acejiyame me singi biname ge iiwäreja babo biname täöpume. ⁵ Peei boks papa cabu puga ge neeneni owowä pana gwidape lui mename seemo pana opo cama, cuta taame cama ge. Teepi boks ne cängena jaawabäsi egä agesa Acejiyame me lenaja puupu. Iiwäreja babo biname te peei puupu ne cibi uudi ca yäätropicuge Acejiyame ne awejename biname bime niiya mule äcise-jame. Yoo siige, page lui miiji padare lica gyene peei gwidape poto cidi me cängena-cängena aboclomäjame.

⁶ Iyeta gwidape pepu ge pui sasa mete cabu, teepi luma irecu lätu-mutinusi Acejiyame ne awejename. Iiwäreja biname cina peei nii-näce puupu cabu me yäabäcnusi cuta täsuge iyeta bimu gaabegabe teeme kaakesea wawename. ⁷ Yepä, iiwäreja babo biname te taatu labacituge pui ngaleborarage puupu me. Tabe yepä taatu padare cabu kämäge gaabegabe labacitanuge. Tabe miiji cibi uudi acana ten cama, pui ca niinäce teeme niiya mule äcisejame, piba cuta iyeta biname bime niiya äcisejame. ⁸ Yoo, pajecu gyene Aceji Seemo me abiberäja cabu ca egä gaabe camuge iitnana toraca mete me toraca Cuderage Puupu cabu me abacitame teeme täöpume lui cina pui sasa gawecewe iiwäreja mete cabu cuta yiiwäräjusi. ⁹ Mine piba peei cabu ca umle läbitinago egä owecu gwidape piyepu cibi mäju Acejiyame täöpume acrejetame, peei cina äblicäco biname bime ngenecu conocäco piyepu plowa me wawename. ¹⁰ Peei iiwäreja mule lui deedei äbita piyepu niiye nänäja poto cidi me taatu, cuta piyepu maramara äciseja mule täöpume. Iyeta peei mule lui tääpe poto cidi me, cuta lica ngenecu poto cidi me. Mime saarewale cina miiji peei mule bine waweneca kälyä me äbitame Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ngälu lui Acejiyame liba kirece ireclota pa yäacäremepi.

¹¹ Siige, Yeesu itu täduji, iiwäreja babo biname me itu äbituji miijirage kirece mule ne aboclomtame. Yepä, page tabe kaakesea lica jewenenige ai gawecewe mete cabu, lui ne biname cina erangujisi, piyepu lui ge gawecewe gwidape ca wawenäneji. Page tabe kaakesea jewenenige toraca miijirage puupu cabu, lui gyene cabucewe je. ¹² Yeesu Acejiyame me Cuderage Puupu cabu me yepä gäabu abacituji, lica gouti piyepu kau plongo bime uudi cama, yepä teemerage uudi ca Acejiyame ne yiiwäräjusi mibibine kälyä me wawename niiya mule daremu cabu ca iyeteta ireclota cabu äbäcname. ¹³ Sasa mule cabu biname liba traci lica ge, piba iiwäreja biname te teebine yäätropicuge gouti

piiyepu rooriye kau bime uudi ca, cuta piiyepu tabe kau plongo ne juubudäruge. Cuta pui me tuuwe mriibe ca piba jääsicmaluge. Peei ca biname te miiji me läbituge Acejiyame me binamewale cama abasutame piiyepu Acejiyame bau me irecu ätumutame. ¹⁴ Peei mule te biname me tääpe ne taatu jugi cäco me jaawenuge, yepä Keriso me uudi ibibi gyene mime trupa ngalebora ne äcisejame. Piba mime ngene atwanena lica mime niiya mule daremu cabu, yepä mime ngene atwanena iyeta lui Acejiyame cabu gyene teeme singi wawename. Yoo, Aceji Seemo lui iyeteta gyene, teeme ätityera ca Keriso teemämu owecu gwidape pana ituge ceera Acejiyame ne. Tabe budre me äbituji mime niiya mule bine äyebhengame, tabe lui epucäco gyene piiyepu teeme nuuja niiya mule lica ge.

¹⁵ Yoo, Keriso gaabe jiiitnuji kirece jajeji mene tääpume, ai ingle naace popi lui biname cina ala asogläcneji gemi, teepi piba ibibi gemi miijirage iyeteta ireclota cabu lenajame, Acejiyame te lipu itu jiiicuji, ingle Keriso me budre pisi nyene teeme niiya mule bime daremu äyebhengame, lui wawenaneji gemi sasa jajeji mene padare cabu.

¹⁶⁻¹⁷ Yoo, iyeta modamoda biname cina teeme budre niinäce gaabe, teepi mene jaajemusi teeme gwidape poto cidi me egä lui te pagege waadena. Peei budracame me mene ibibi läbituge teeme budre ingwe gaabe ca taatu. ¹⁸ Peei name pi cuta Acejiyame me niinäce jajeji mene poto cidi me teepi miiji cibi eglujisi, piba cibi uudi ca peei mene ne ibibi me wawename. ¹⁹ Cuta peei name pi Moose liba iyeta Acejiyame me cotre mene biname bine jejananemuji, peei ingwe gaabe ca tabe kau plongo me uudi piiyepu gouti me uudi niije cama elenglecäjemuji, piba maamoi ngäli bine uli ciipe cabu jesoplecäjemuji. Pui ududi ngäli ca Oogäräneji Cotre Mene bine uudi ca itrupecmuji, piba iyeta biname bine cuta itrupecmuji. ²⁰ Tabe jejemuji egä, “Ai uudi te Acejiyame me jajeji mene toraca kokre me jewenenige, peei name pi weene miiji ai mene ne wawename.” ²¹ Yepä pana mule ca Moose te iiwäreja mete ne, iyeta iiwäreja kwäye piiyepu nuuja gwidape cama, uudi ca cuta itrupecmuji. ²² Yoo, sasa cotre mene cabu, pama iyeta gwidape uudi ca äcisäjeji ge kälyä me wawename. Niya mule cuta pepu gyene, miiji uudi asata peei cabu ca kälyä päpäname.

Yeesu Keriso me Budre Ibibi Gyene Mime Niya Mule Äyebhengame

²³ Lui gwidape owowä gemi toraca cabucewe gwidape tääpume, miiji peei bine kälyä me wawena sasa iiwäreja mule ca, yepä pepu gawecewe iiwäreja mule ibibi lica gemi cabucewera ge gwidape tääpume. Mara jamyacu iiwäreja mule taatu ibibi gyene cabucewe gwidape tääpume. ²⁴ Peei name pi Keriso lica gawecewe Cuderage Puupu cabu abacituji, ingle peei biname biji rarangäneji mete lui owowä taatu ge Acejiyame me toraca puupu tääpume. Yepä, Keriso cabucewe puupu me abacituji. Tabe puma enajenige Acejiyame me opo gaabe teebine awejename mime tääpume. ²⁵ Tabe cabucewe puupu me licarage jäje abacitanuge teeme tääpe bucurage gääbu ceerame, epu pana Israela iiwäreja babo biname te gawecewe mete Cuderage Puupu cabu me lipu kämäge gaabegabe labacitanuge uudi cama, lui teeme uudi lica ge. ²⁶ Eewe, ingle pepu liga cirege äbita, Keriso pita piiyepu budre cire läbitaneji bucurage gääbu ai gawecewe me agedna cabu ca, yepä pepu lica gyene. Ai gawecewe liba mameta ge apira, piba tabe yepä gääbu taatu äduji iyeta niya mule bine äyebhengame, teeme tääpe liba budre me äbituji. ²⁷ Yoo, biname cina lipu yepä gääbu taatu budre äbita, siige Acejiyame peei ingwe gaabe ca teebibine cirege atrana, ²⁸ Keriso cuta piiyepu yepä gääbu taatu budre äbituji daremu ceerame iyeta biname bime niya mule tääpume, siige tabe cire tacnenutepi, yepä tabe lica cääri biname bime niya mule bine äyebhengame. Tabe cire tacnenutepi biname bine waadename iyeteta ten cama lenajame, lui cina teebine jewagrijenisi teeme äsecrera tääpume.

10

¹ Yoo, Israela biname bime cotre mene lui cuta owowä pana ge. Peei te läbitanuge aboclomtame Keriso te lui miiji mibibine cire nicäripi. Sasa mule cabu iiwäreja bucurage ge iyeta kämäge gaabegabe, yepä peei iyeta ibibi lica ge biname bine kälyä wawename lui cina singi Acejiyame bau otnime. ² Teeme iiwäreja liga ibibi cirege teeme niiya mule poto cidi me kälyä ceerame, biname cina piba lica ingwe ca asicnenta teeme niiya ne; cuta siige piba iyeta iiwäreja. ³ Yepä, teeme ngenecu bora asicnenta lui miiji lica ge, peei name pi teeme iiwäreja iyeta kämäge gaabegabe lui teeme täápume ngene apecna pana ge teeme niiya mule poto cidi me, ⁴ ingle naace gyene uudi rooriye kau piyepu gouti cabu ca äblicäco niiya mule toraca äyeblega.

⁵ Peei name pi Keriso me gawecewe cabu me otni padare liba mameta ge, tabe Acejiyame ne mene jejuji egä,

“Maane singi lica gäte cibi mäju, cibi uudi, piyepu nuuja iiwäreja gwidape täápume, yepä maane singi gäte cane cäme binamerage tääpe ne ceera budre me.

⁶ Maane ngenecu miiji lica gäte teepi liba camlecamle cibi bine kula dade cabu juubudäremusi teeme niiya mule daremu täápume.

⁷ Cane peei name pi meebine naajenine egä,

‘Cane age säne otnime määme singi wawename; cäme poto cidi me lipu oogäräneji ge.’ ”

⁸ Siige, peei mene cabu Keriso niinäce jejuji egä, “Maane singi lica gäte maramara iiwäreja mule täápume; maane gege lica gäte iingäja cibi täápume coo piyepu iyeta nuuja mule niiya mule bine äyeblega täápume.” Tabe pepu jejuji, ngänu gyene puu cotre mene te jiicenige peei bine wawenecame. ⁹ Keriso piba jejuji egä, “Cane age säne otnime määme singi wawename.” Siige, Acejiyame iyeta sasa iiwäreja mule bine iyeb lengemuji, piba Keriso ne tuwängle ecituji teeme puupu cabu. ¹⁰ Ai ingle naace popi Yeesu Keriso itu jewenuji Acejiyame me singi bine, mine iyeta kälyä gemi mime niiya mule cabu ca. Tabe liba teemämu iiwäreja pana ecäruji budre täápume pui yepä padare, peei lui ibibi gyene iyeteta ngälu cäco.

¹¹ Israela iiwäreja biname cina yepä pana iiwäreja birige waweneca iyeta bimu gaabegabe, yepä pui iiwäreja äblicäco niiya mule bine toraca äyeblega. ¹² Keriso yepä taatu padare yepä gwidape, teeme tääpe ne, ecäruji. Siige, peei lui ibibi gyene niiya mule äyeb lengame ngälu cäco. Tabe piba adnatuji Acejiyame me camu poto ime cabu. ¹³ Page tabe puma jewagrijenige Acejiyame te teeme cubuyame bine teeme ernge gawe me acraname. ¹⁴ Peei yepä wawena ca tabe biname bine epucäco me jenenemuji iyeteta, tabe lui bine mara me jenenemige teeme pana äbitame.

¹⁵ Mine umle gemi egä peei mene toraca gyene, ingle Aceji Seemo te Oogäräneji Mene cabu itu jiicuji egä,

¹⁶ “Yageyame te apu jiicenige, ‘Cane ai jajeji mene cäme biname täápume cire jaawenepene.

Cäme cotre bine cane cire yoogäremepene teeme ngenecu bora, cuta teeme ngene atwanena cabu cire yaacitanepene.’ ”

¹⁷ Tabe cuta jiicuji egä, “Cane lica teeme niiya conocono mule bine cire ngene jaapemepene.” ¹⁸ Pui name pi page siige, nuuja ingle lica gyene gwidape cääri cuta iiwärejame niiya mule äyeb lengame.

Mine Miiji Acejiyame bau Otni Peei Kälyä Acatename

¹⁹ Cäme ätrunga binamewale, mine miiji gemi wälu cäco Acejiyame me Cuderage Puupu cabu äbäcname teeme opo gaabe aclajutame, ingle Yeesu teeme uudi ituge apira mine Acejiyame me biname me äbitame. ²⁰ Teeme tääpe liba budre, peei te Acejiyame me Cuderage Puupu ne jiiitnuuji mime täápume. Teeme budre padare cabu pui babo cäbletääpe, lui te iiwäreja mete cabu Cuderage Puupu ne jäälyenguge, peei te cole je

äderäruji. Siige, mime kirece Acejiyame bau me otni gaabe peese nyene Yeesu, lui te page ireclota cama enajenige cabucewe je. ²¹ Tabe mime täápume iiwäreja babo biname gyene Acejiyame me mete ne ire atwime. ²² Peei name pi mine miiji wälu cäco otni Acejiyame bau yepä taatu ngene atwanena cama, teebine toraca ätrunga cama, plowa ngenecu cama lui niiya mule cabu ca äcisäjeji gemi, piyepu jugi cäco tääpe cama lui miijirage niiye ca äcisäjeji gemi. ²³ Mine ätrunga cama cängena ninajininuge, inge mine umle gemi iyeta Acejiyame me mene toraca me läbituge. ²⁴ Mine mime nuuja bime poto cidi me ngene pa jwaatwananinago lipu teebibine ätityera ceerame teepi owecu cama lenajame piyepu miiji taatu mule wawename. ²⁵ Mine gonerage yaabmalusi mime abasecretna mule ne, poto cina liiyepu, yepä mine mimemime cerämu kokre läcäraninago, inge mine umle gemi egä Acejiyame me ceräcerägäabu bimu cudecewerage lica gyene.

²⁶ Yoo, biname te liba Acejiyame me Miiji Mene äsecrera poto cidi me yäatecijuge, piba ingwe ca teeme niiya singisingi mule cääri jaawenemuge, teeme täápume nuuja mara ätityera coo piyepu iiwäreja lica gyene teeme niiya mule daremu äyebngame. ²⁷ Yepä, pepu biname lui cina Acejiyame ne jäägyusi, teepi miiji wälu cama lenaja, inge teeme täápume pisi nyene atrana piba muye puupu cabu otnime puma iyeteta lenajame. ²⁸ Yoo, sasa mule cabu apu gyene: Cotre bine Moose lui sogäremuji, lui biname te jaatropangtuge, tabe budre jepänuji owecu cäco, liba piti negi neeneni coo nesae ire arbi biname teebine aitnejame. ²⁹ Peei cabu ca baborage gyene mäpu daremu biname täápume lui te Aceji Seemo me ätityera ne jäägyuge, lui te gawe me yaacituge Aceji Bägrä ne, piyepu papa me jaawenuge Yeesu me uudi ne, lui uudi te teeme niiya mule bine ituge äyebngenga Acejiyame me jajeji mene name pi. Pepu biname täápume mäpurage daremu pisi nyene. ³⁰ Mine umle gemi Acejiyame lui te jiicuji egä, “Niiya mule daremu lui cäme ime cabu sine; cane te cirege ceera,” tabe cuta jiicuji egä, “Yageyame te biname bine cirege atrana.” ³¹ Yoo, magerage mäpu teeme täápume lui cina niiya mule daremu cirege päpäna mime Ireclota Acejiyame bau ca.

³² Siige, weene ngene jepecneye pui niinäce padare, weene Acejiyame me Miiji Mene liba ngale pana ecatujiye. Weeme ireclota mäpu ge pui padare, yepä weene lica weeme ätrunga ne ebma-lujiye. ³³ Nuuja taje biname cina weebibine niyarage jicnecininusi piyepu niiya jiwenninusi. Nuuja taje weeme binamewale bine liba jääpänemuye pepu mäpu cabu, weene wälu lica birige ten cama peei mäpu cabu gigri lenajame. ³⁴ Weene owecu jaawenemuye lui bine yaacranemusü krokeciye mete bora. Weeme gwidape liba weeme bau ca yääyebngusi, weene cuta ngenecu miiji birige, inge weene umle gemi teepi äblicäco weeme bau ca äyebngenga weeme toraca miiji cabucewe je puupu ne, peei lui weemi nemi iyeteta. ³⁵ Yoo, cuta ai padare cabu weene wälu gone! Weene miiji cängena kokre cama inajininuge weeme ätrunga cabu, piba weeme babo miiji daremu cirege päpäna. ³⁶ Weene miiji ngenecu kokre cama lenajame, naace täápume Acejiyame me singi ne wawename, piba teeme mene weeme täápume toraca me cire läbitepi. ³⁷ Oogäräneji Mene te jicnenige egä,

“Matikolä taatu padare piyeme,
piba lui te otnime äbitenige, tabe pa tädepi,
lica däägudägu äbita otnime.

³⁸ Cäme conocäco biname cina teepi pa jäätrungepesi, piba peei cabu icrajenige iyeteta.
Yepä, liba nuuja te latatrongärüge, cane lica ngenecu miiji teeme täápume.”

³⁹ Siige, mine lica gemi pui biname lui cina gaabe cabu ca täcnärüge cuta lapesarinusi, yepä mine jäätrungusi, piba miiji ireclota ne ten cama cirege päpäna iyeteta.

11

Mime Niinäce Kaakesaare cina Miiji Ireclota ne Cire Jääpänepesi Teeme Ätrunga cabu ca

¹ Ngena gyene ätrunga? Yoo, ätrunga lui apu pana gyene: Mine jaawagrijsi toraca umle cama egä mine lui gwidape täápume singi, peei te pagege äbita. Mine toraca umle gemi egä mime singi gwidape pisi nyene niinäce gaabe je, mine pagege oomlana, ngänuge puu ai padare cabu mime cudecewe name pi mine äblicäco päpäna. ² Yoo, Acejiyame te sasa ätrunga biname bine ewepyeräjemuji teeme ätrunga täápume.

³ Ätrunga ca mine umle läbitinago egä ai gawecewe piyepu cabu je wale bine, iyeta Acejiyame te mene ca jewenemuji, yepä lui cabu ca tabe jewenemuji, mine pui bine äblicäco gemi päpäna.

⁴ Ujarage Abela me iiwäreja Acejiyame täápume lui miiji ge teeme naane Kaino me iiwäreja cabu ca teeme ätrunga name pi. Acejiyame Abela me iiwäreja gwidape bine ewademuji awabejame egä Abela me ätrunga mule miiji ge. Yoo, Abela uja ge budre, yepä mine teeme bau ca pa labiberäjipesi.

⁵ Eenoka Acejiyame ne jitrunguji, peei name pi Acejiyame teebine cabu me ecituji budre cäco; tabe papa apesaruji. Biname cina liga teebine jirnganujisi, teepi äblicäco ingwe ca päpäna, ingle Acejiyame itu ecatuji teebine. Acejiyame me Oogäräneji Mene te jiicenige egä, Eenoka me acatäneji niinäce gaabe me tabe Acejiyame ne ngenecu miiji me jewenuji. ⁶ Yoo, biname te äblicäco Acejiyame ne ngenecu miiji me wawena ätrunga cäco. Ingle naace gyene lui cina singi Acejiyame bau otnime, teepi miiji jäätrungusi egä pisi nyene Acejiyame piyepu tabe babo miiji daremu teebibine yääcäremuge, lui cina toraca jäärngusi teebine.

⁷ Nooa peese nyene nuuja biname lui te Acejiyame ne jäätru-nguge. Acejiyame teebine umle mene jejuji ingwe gwidape poto cidi me. Nooa teeme mene jecatuji. Ngänuge tabe lica igi niye ne jepänuji, tabe babo poo ne eranguji, teeme coga bägrä cama peei ca isecräremuji babo niye cabu ca. Nooa me ätrunga mule mara ge nuuja teeme binamewale bime ätecija cäco mule cabu ca. Acejiyame teebine teeme biname me jewenuji teeme ätrunga name pi.

⁸ Abrahamo Acejiyame ne jäätrunguge. Acejiyame teebine jejuji cewe ne abmalame cudecewe gawe cabu otnime, tabe lui gawe teebine cirege ceera. Abrahamo peei mene jecatuji otnime. Tabe gaabe cabu äduji, yepä umle lica ge liiyeme ädenige. ⁹ Tabe lui gawe cabu enajuji catecewe biname pana, Acejiyame me mene peei poto cidi me jäätrunguge egä tabe pui gawe teebine cirege ceera. Tabe cäbletääpe ca wawenäneji mete bine sewademäjemumi, peei cabu senajenäjumi tabe, piba Isacako, cuta ingwe ca Yakobu. Teepi iyeta yepä mene ne ecatanujisi Acejiyame bau ca. ¹⁰ Abrahamo lica babo cewe cabu yaanajuge, yepä tabe ngene jwaatwananuge iyeteta lenaja cewe poto cidi me, lica ai gawecewe cabu, yepä Acejiyame lui cewe ne yootonutuji piyepu eranguji cabucewe je.

¹¹ Abrahamo babe me äbituji tabe liba sasorage ge, cuta piyepu teeme coga Saara te bägrä ne jepänuji, lui te ngälu pui padare äblicäco ge bägrä päpäna. Abrahamo Acejiyame ne jitrunguji teeme mene bägrä poto cidi me toraca me äbitame, siige teeme kokre te tacnenutuji, tabe imäbägrä ne jepänuji. ¹² Peei name pi Abrahamo, lui te mameta ge bägrä cäco budre, teeme bau ca secluji bucurage kaakesaare, epu pana bucurage cabu je wale lipu gemi. Secre pana bucurage gemi teepi, biname te äblicäco acnema.

¹³ Iyeta peei biname cina teeme ätrunga cama budre. Acejiyame me mene camuge toraca me äbita teeme täápume, yepä teepi umle ge egä miiji pisi nyene ingwe ca, peei name pi ngenecu miiji cama budre. Teepi jiicujisi egä, “Cime toraca cewe ama lica gyene; cine catecewe biname pana ninajininige ai gawecewe cabu.” ¹⁴ Peei mene cabu ca mine umle gemi egä teepi singi toraca cewe täápume lui gyene cabu je. ¹⁵ Teeme ngene atwanena lica teeme sasa cewe cabu je, lui ne ituge abmala. Teepi liba singi cirege peei täápume, teeme padare puga ge äcnärame, ¹⁶ yepä teepi singi lica. Iyeta teeme singi lui cabucewe täápume, lui miijirage gyene iyeta nuuja cewe cabu ca. Peei ätrunga

name pi Acejiyame ajiri lica gyene teeme täápume, yepä tabe singi egä ätrunga biname cina teebine yaainusi teeme Acejiyame ca, ingle naace gyene tabe miijirage cewe ne itu emacetnäjuji teeme täápume.

¹⁷ Acejiyame liba Abrahamo me ätrunga epicnantuui, Abrahamo teeme mene cuta jitrunguji, teeme yepä taatu bägrä Isacako ne kula dade cabu etecwamtuji Acejiyame ne ceerame. ¹⁸ Tabe ngene jotwananuji Acejiyame me mene poto cidi me egä, “Määme toraca kaakesaare eei gemi lui mäame bägrä Isacako bau ca,” ¹⁹ piba ngene ca egluji egä Acejiyame ibibi ge Isacako ne budre cabu ca awecnistame. Pepu pana äbituji. Acejiyame Isacako ne Abrahamo bau me secwenistuji, Isacako liba mameta ge budre päpäna.

²⁰ Ingwe ca Isacako ätrunga cama teeme bägrä Yakobu piyepu Esau naabibine jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu.

²¹ Cuta Yakobu teeme budre mameta, tabe mene jaajuji teeme neeneni saare bine, Yoosepa me bägrä. Tabe ätrunga ca jaajuji teeme miiji poto cidi me ciige padare cabu. Tabe suru cama arpinantuui, irecu ätumutuui Acejiyame ne awepyeräjame.

²² Yoosepa cuta piyepu teeme budre mameta mene jiicuji egä Acejiyame te Israela biname bine cire yaawademepi Aikupito gawe cabu ca. Teeme ätrunga baborage ge, peei name pi mene jejemuui egä, “Ingwe ca căme kaake bine ama cita ca cire ewecnemepeye piyeme mime Kanana gawe cabu me.”

²³ Yoo, Moose me mage babe Acejiyame ne cuta jitrunguji. Teepi jamyacu opo bägrä ne jepänuji, piba ätrunga ecitujasi Acejiyame bau me teeme bägrä asatame Aikupito gawe Mope Biname me cotre cabu ca, lui cotre imäbägrä agleca täápume. Teepi wälu lica ge Moose ne ämlitame nesae mabye cama.

²⁴ Moose liba uutige, tabe singi lica ge Aikupito gawe Mope Biname me ingle cabu lenajame, ²⁵ pätä tabe singi ge Acejiyame me biname cama abasutame teeme mäpu ireclota cabu lenajame, lica ge pui niya mule biname cama matikolä padare otnetneja teeme miiji ireclota cabu. ²⁶ Tabe ngene ca egluji egä miijirage cirege, tabe liba iicetna päpäna teeme äsecrera biname Keriso name pi. PEEI name pi tabe Aikupito gawe biname bime miijimiji gwidape iyeta jigymuui, ätrunga cama jewagrijuui miiji daremu ne päpäname ciige.

²⁷ Tabe Acejiyame ne jitrunguji ätityerame teebine. Aikupito gawe ne liba sebmaluji, tabe wälu lica Mope Biname me claabe täápume. Tabe licarage tacnenutuui, yepä Acejiyame cama äduui epu pana tabe teebine opo awatna ten cama lui ne biname cina äblicäco päpäna. ²⁸ Moose Acejiyame ne jäätrunguge teeme binamewale äsecrera teeme mäpu ireclota cabu ca Aikupito gawe je. Tabe peei name pi biname bine jejemuui maamoi plongo ne agli Äsuplengta deedei wawename, piba pui me uudi ca mete grana bine apyacame. Piba Acejiyame me agleca mename seemo te teeme mete bine isuplengemuui, uuge bägrä bine lica eglecimui peei mete cabu, yepä Aikupito gawe biname bime mete cabu taatu.

²⁹ Israela biname cina Acejiyame me ätityera cabu jitrunguji, teepi conocäco yuuruji malu lui ne yaainusi Ududi Malu ca. PEEI lui epu pana teepi doro gawe cabu ecluji. Yepä, Aikupito gawe biname cina liga yuuruji Israela biname bine äcwetname, teepi iyeta abumitnuui, siige.

³⁰ Israela biname bime ätrunga name pi babo cewe Yeriko me kula caale te itramuji. Camuge atrama, Israela biname cina peei caale ne piba jewaclomäjenujisi iyeta seben bimu cama, Acejiyame lipu teebibine itu jejemuui. ³¹ Yepä ero magebi teeme ngii Rahaba, tabe lica budre ne jepänuji nuuja Yeriko cewe biname cama. Teepi te singi lica ge Acejiyame me mene ätecijame, yepä Rahaba jitrunguji Acejiyame ne. Israela biname cabu ca neeneni ire täápume biname bine tabe te jaawabuui piyepu äätityäruui.

³² Yoo siige, cerämu biname piti nemi pepu pana, yepä padare ibibi lica gyene mene jaajanename Gideona, Baraka, Samson, Yepeta, Daawida, Samwela, piyepu iyeta sasa

mename biname poto cidi me. ³³ Peei biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine ätityerame. Teepi yuutrutujisi nuuja gawe cubuyame biname cabu ca, teeme biname bine cängena ire jetwemujisi, piyepu pui miiji bine jepänanemujisi, Acejiyame lui poto cidi me ituge jaji. Layani cina äblicäco teebibine agleca, ³⁴ muye wädräji äblicäco oomlana teebibine, cuta piyepu teepi cubu turikä budre cabu ca äsecräruji. Poto cina teeme tääpe liba bleela, teepi cuta cääri kokre jääpänusi. Poto cina cubu me kokre cama yaacluge, piba nuuja gawe cabu ca biname cina temiji pi luucratnuge. ³⁵ Poto magebi ätrunga name pi teeme budre biname ewademujisi ireclota cama.

Nuuja pui biname cina mage pita piyepu budre jepänujisi, inge teepi singi lica ge Acejiyame bau ca äyebhengame peei pita piyepu budre cabu ca äsecrerrame, yepä teepi Acejiyame ne jäätrungusi tabe te teebibine cirege arpinera miijirage cabucewe ireclota täapume. ³⁶ Teeme poto bine niyarage bääclena me jaawenemusi, jidnanininusi, nuuja bine jaamlemeläjemus, siige krokeciye mete bora me yaacranimusi. ³⁷ Poto bine kula ca eglecimujisi, poto bine cole je jeclanimujisi, cubu turikä ca teepi budre jepänujisi. Poto cina cäbletääpe cäco, maamoi piyepu gouti tääpe bine asigrärinujisi. Teeme deedei piyepu gwidape lica ge; poto cina pita piyepu mäpurage ireclota jepänujisi nuuja biname cabu ca. ³⁸ Teepi uucratnujisi daapo taatu cewe cabu me piyepu podo cabu me, kula waja piyepu cupicu bora je ämletnärinujisi. Pui biname iyeta Acejiyame ne jäätrungusi, yepä ai gawecewe me ireclota lui miiji lica ge teeme täapume.

³⁹ Acejiyame teebibine iyeta ewepyeräjemuji teeme ätrunga täapume, yepä teepi camuge päpäna iyeta pui miiji ne Acejiyame lui ituge jaji teebibine ceerame, ⁴⁰ inge Acejiyame singi gyene teepi mime ireclota padare ne awagrijame, piba teepi mine cama gigri cirege päpäna pui iyeteta epucäco ireclota ne.

12

Acejiyame Iyeta Teeme Bägrä bine Yaablawäjemuge

¹ Yoo siige, bucurage ätrunga biname cina ituge uutruta. Mine epu pana uuwamena biname gemi liyepu teeme sobe cabu. Miiji mine iyeta mime mäpu äyebhengame piyepu poto niiya mule lui cina mibibine cuta noomlenininisi. Mine piba gaabe cabu cängena uuwametna. ² Mine irecu yaacranemesi Yeesu bau me. Tabe mibibine niwadanenininige mime ätrunga cabu, ngälu peei te epucäco me cire läbitepi cabucewe je. Tabe teeme gaabe ne lica ebmaluji baarge uli cabu budre äbita name pi, yepä tabe baarge uli ne ecatuji, ajiri ngänuge tabe budre äbituji mime täapume, inge tabe budre gaabe cabu ngene jotwananuji egä teeme niinäce gaabe me babo gege pisi nyene. Siige, tabe budre cabu ca arpinan-tuji, page tabe pisi nyene adnatäneji Acejiyame me camu poto ime cabu je.

³ Mime gaabe liba mäpu, liba worämu me läbitinago, mine piba ngene pa jwaatwananinago Yeesu me mäpurage ireclota poto cidi me. Niiya mule biname liba teebine jimugetnujisi, tabe cängena enajuji. Mine cuta gone worämu name pi toraca gaabe ne yaabma-lusi. ⁴ Toraca, weene niiya mule cama läciseräjininuye, yepä peei cabu ca weene lica budre ne ituge päpäna. ⁵ Nää, weene pama ngene jitrimalinininige Acejiyame me miiji mene weeme täapume egä,

“Cäme bägräwale, imyemutinege weeme Yageyame me ablaweja mene äteciyame.

Cane liba weeme niiya mule yaaboclomäjimune, gone mäpu ngene atwanena yaacatuye.

⁶ Inge naace gyene cäme singi biname bine cane yaablawäjemune.

Cane bägräwale bine poto mäpu cabu yäabäcnimune, cuta yääsecräremune.”

⁷ Weene ablaweja yaacatuye Acejiyame bau ca, inge tabe epu pana weebibine jiwenininuge bägrä bine liyepu. Yoo, iyeta bägrä yepäyepä teeme babe te yaablawäjuge.

⁸ Acejiyame liba weebibine lica iblawäjinininuge, teeme nuuja bägrä bine lipu

yaablawäjemuge, piba weene lica gemi teeme toraca inge biname. ⁹ Mime uudi babe cina mibibine niblawäjinusi, piyepu mine teebibine opo gaabe me yaacranimusi. Piba mine miiji cuta mime Aceji Babe me ablaweja ne ngenecu miiji cama acata cuta peei cabu ca miijirage ireclota ne päpäname. ¹⁰ Mine liba bägrä je, mime babe cina piba nibiberäjininujisi teepi lipu ngene jwaatwa-nimusi egä miiji ge, yepä Acejiyame me ablaweja lui iyeta padare conocäco gyene piyepu mime miiji täapume. Tabe singi mine teeme pana mara conocäco me äbitame. ¹¹ Ablaweja padare cabu mine gege lica birige, yepä ngenecu mäpu, yepä ingwe ca mine ngenecu poode birige piyepu miiji mule cabu ninajininuge.

Gone Acejiyame me Mene Ägyi

¹² Yoo, kaakesea biname te liba gloose me läbituge, tabe miiji teeme kaakesea gwidape teeme ime ca cängena oomlana, piyepu teeme ernge liba diibe läbituge, tabe piba miiji cängena aclajuta, pepu pana mine miiji cängena lenaja gloose cäco. ¹³ Weene conocäco gaabe cabu pa naaclepi, piba lui kokre cäco biname cina weeme ingwe ca otni, teepi lica weeme conocono gaabe name pi atrametna niya päpäname, yepä conocäco gaabe cabu teepi miiji me läbitininusi.

¹⁴ Weene singi läbitininuye iyeta biname cama poode lenajame. Weene conocäco ireclota yaabiberäjimuye, inge laati te conocäco ireclota ne jäägyuge, tabe lica mime Yageyame ne cirege päpäna. ¹⁵ Weene iyeta weemeweme cängena ire atwipewe, piba weeme nuuja te lica pagege atamongära Acejiyame me miiji cabu ca. Weene cuta cängena ire egä gonerage ngenecu niya me äbita. Gonerage weeme yepä te peei mule ne gije jaabacituge, inge peei mule te wata birige babo äbita. Ngenecu niya te mime nuuja biname bime ätrunga mule ne sabe jaawenuge. ¹⁶ Cuta cängena ire sargi mule poto cidi me. Gonerage acata peei mule ne. Piyepu gone Acejiyame ne kaake me wawena, Esau liyepu. Yoo, teeme yene Acejiyame me babo miijirage mene uuge bägrä täapume, yepä tabe liba loolomecewe te joomluji, piba teeme singi deedei täapume lui baborage ge, yepä teeme singi Acejiyame me miiji täapume matikolä ge. Tabe Acejiyame me babo miiji uuge bägrä täapume igane ne ecäriige yepä deedei päpäname. ¹⁷ Weene umle gemi egä ingwe ca tabe lipu baborage singi äbituji uuge bägrä me babo miiji ne päpäname, yepä lica jepänuji, inge tabe äblicäco teeme niinäce singi cäco mule ne mara me wawena. Tabe däbume ele engenuji.

Sasa Jajeji Mene Lui Sinai Podo cabu ca piyepu Kirece Jajeji Mene Lui Siiyona Podo cabu ca

¹⁸ Yoo, sasa Israela biname poto cidi me weene ngene jotwa-nanineye. Teepi liba Sinai podo wajwa jeclajutemuji Acejiyame me cotre mene baborage wälu cama äteciyame, puga muye kloka te wädräji cama tasatuji. Piba krokeciye me äbituji; babo buuwe te tipwäjuji. ¹⁹ Baborage ala sengenuji moole pana gwidape cabu ca. Puma cita ca babo tagepogogo tasatuji epu mage mäpu mene cama egä lui cina itecijemuji, teepi jejujisi ätecitame. ²⁰ Teepi baborage wälu ge Acejiyame me mene täapume egä, “Laati te podo ne joomluge, ngänu gyene biname coo cibi gwidape, peei ne miiji kula ca budre me agli.” ²¹ Peei iyeta epu babo wälu cama ge Moose te jiicuji egä, “Cane naclonecniige piyepu babo wälu gäne.”

²² Yoo, weene lica Sinai podo gome wälu cama naaclige, yepä weene wälu cäco ituge otni Acejiyame me puupu mameta me, lui puupu epu pana gyene Siiyona podo liyepu. Weene naaclige Ireclota Acejiyame me cewe mameta me, lui Cabucewe Yerusalema. Puma teeme toraca bucurage mename seemo babo gege cama abasecretnige. ²³ Weene ituge otni Acejiyame me ätru-nga inge cabu abasecretname, luma iyeta biname uuge bägrä pana gemi, lui bime ngii oogäräneji gemi cabucewe je. Weene Acejiyame bau ituge otni, lui te jaatranemuge iyeta biname bine. Peema weene abasecretnige conocäco

biname bime seemo cama, Acejiyame lui bine epucäco me ituge wawena. ²⁴ Peema Yeesu pisi nyene, lui te gaabe ne jüitnuji kirece jajeji mene täápume, teeme uudi ne liba yiwäräjuji weeme niiya mule bine äcisejame. Yoo, Yeesu me uudi lica ge epu pana Abela me uudi liiyepu. Abela me uudi te singi ge budre daremu täápume, yepä Yeesu me uudi te biname bime budre daremu ne yääyebliingtuge.

²⁵ Ai ätityera name pi, weene cängena ire inajipi. Acejiyame me mene täápume gone ätecija cäco läbitininuye. Yoo, pui sasa Israela biname lui cina singi lica ge Acejiyame me cotre mene ätecijame gawecewe podo cabu ca, teeme täápume äsecrera gaabe lica ge. Mine piyepu, mime äsecrera gaabe lica gyene, mine liba Acejiyame me mene ne kaake me wawena, lui mene te twaatnuge cabucewe cabu ca. ²⁶ Yoo, Acejiyame liba mene jejemuji Sinai podo cabu ca, teeme tagepogogo te ai gawe ne jekocnäjuji, yepä page ai ingwe ca padare cabu tabe jiicuji egä, “Cäro, cane nuuja taje ai gawecewe cuta piyepu cabucewe cääri cire jaakocnäjepene.” ²⁷ Teeme “nuuja taje” mene me aboclomta agesa: Lui gwidape Acejiyame jenenemuji, nuuja taje tabe pei bine cire yääyeblienge-mepi akocneja ca, piba lui gwidape äblicäco akocneja, pei cina cire yaacrajeji.

²⁸⁻²⁹ Yoo, mime cabucewe puupu, Acejiyame luma mibibine cirege waadena ten cama lenajame, pei ne äblicäco akocneja coo äyebliingta, pei name pi mine miiji Acejiyame ne baborage eso yäacäresi. Yoo, Acejiyame me kokre baborage gyene, epu pana budni me kokre te biname bine lipu yaabemuge. Pei name pi mine miiji teebine wälu piyepu cängena cama awepyeräja teeme singi mule ca.

13

Acejiyame te Singi Ai Mule täápume

¹ Mimemime singi läbitininago Keriso me toraca nanigane pana. ² Mine cuta miiji ngene jaapecnimusi catecewe biname bine awablame cuta deedei piyepu ngene oocana puupu ceerame. Yoo, poto cina pepu ituge wawena Acejiyame me mename seemo täápume, yepä teepi pui bine cängena opo lica awatnujisi. ³ Krokeciye mete biname mine gone ngene nitrimalinuge teebibine ire atwemame. Mime owecu teeme täápume miiji epu baborage äbita mine lui owecu ne singi birige päpäna, mine liba ten cama krokeciye mete cabu ninajininuge. Nuuja biname lui cina niiya jääpänsi biname bau ca, mine miiji teebibine owecu jaawenemusi, epu pana mine pui mäpu cabu cewe loocaninusi teepi liiyepu, ingle mine iyeta yepä tääpe gemi.

⁴ Magebi rooriye me gigri ireclota miijirage gyene Acejiyame me opo gaabe je. Pei gigri lenaja ne gone sabe wawena. Acejiyame te mäpu daremu cirege ceera biname lui te ero jaawenuge nuuja magebi coo rooriye cama, coo lui cina nuuja sargi mule bine jaawenemusi.

⁵ Mime ireclota cabu gone singi äbita baborage rarekaake täápume, yepä mime ibibi gwidape cama ngenecu gege cama ninajininige, ingle Acejiyame mibibine itu nijinuji egä, “Cane licarage weebibine abmala; cane age säne weebibine ätityerame.” ⁶ Pei name pi mine wälu cäco jiicemusi,

“Yageyame lui cäme ätityerayame gyene.

Cane lica wälu pa läbitepene biname bime täápume.”

⁷ Mine niinäce gaabe mope biname bime täápume ngene jaape-cnemusi, lui cina Acejiyame me mene mime täápume seboclomtujisi. Teepi ätrunga cama icrajemuji piyepu ätrunga cama budre. Mine miiji teeme pana ätrunga ne yaacatesi. ⁸ Yoo, Yeesu Keriso lica mara me läbituge; teeme mule yepä pana cema, page, piyepu iyeteta. ⁹ Gone maramara kirece abiberäja cina padare ceera weebibine mara gaabe cabu waadename. Mine miiji mime ngenecu kokre päpäna Acejiyame me miiji cabu ca, piyepu miiji lica gyene apicetnera mime ngenecu kokre päpäname maramara deedei mule cabu ca. Lui cina pei mule bine jaawenemusi, teepi lica miiji päpäna pei cabu ca.

¹⁰ Yeesu me baarge uli lui mime tääpume epu pana iiwäreja dade liiyepu, yepä lui cina Israela biname bime cäbletääpe mete cabu yiiwärajusi, teeme conocäco lica gyene mime dade cabu ca teeme kälyä päpäname. ¹¹ Pui Israela biname bime mule ca, iiwäreja babo biname te cibi uudi yaacanuge iiwäreja mete Cuderage Puupu ngalebora me iiwärejame niiya mule bine äyebhengame, yepä peei cibi kaake bine juubudäremusi cewe cidecärä je. ¹² Peei name pi Yeesu budre äbituji cewe kaake poto ca biname bime niiya mule teeme uudi ca puma äcisejame. ¹³ Yoo, mine miiji mime sasa iiwäreja mule abmala teeme bau otnime, ingle tabe lui Israela biname bime iiwäreja mule kaake poto ca gyene. Tabe mage äcneca mene ituge ätecija teeme mara mule name pi. Mine cuta piiyepu teeme pana äcneca mene nitecijinuge. ¹⁴ Peei ngänu gyene, ingle mime iyeteta lenaja cewe lica gyene ai gawecewe cabu je, yepä mine ama jewagrijenisi lui cewe ne mine cabu je cirege päpäna. ¹⁵ Peei name pi mine miiji iyeta padare cabu Acejiyame ne awepyeräjame Yeesu me ätityera cabu ca. Pepu pana awepyeräja mime tagepogogo cina liba Yeesu me ngii jajanena, peei lui Acejiyame me singirage iiwäreja mule gyene. ¹⁶ Mine gone yaabmalusi miiji mule wawenecame piiyepu ätityera ceerame mime yepäyepä, ingle naace popi cuta peei mule lui Acejiyame me singi iiwäreja gemi.

¹⁷ Weeme ätrunga mope biname bime mene itecijipi teeme singi wawename, ingle weeme seemo ireclota lui teeme ire atwi cabu gemi. Teepi miiji Acejiyame bau me teeme kaakesea poto cidi me aboclomtame. Teeme mene weene liba yaacatuwe, teepi piba ngenecu gege cama teeme kaakesea jaawenemusi, yepä weene liba ätecija cäco läbitininuye, teepi piba ngenecu mäpu cama teeme kaakesea jaawenemusi. Pepu cabu ca weene lica ätityera ne jääpänuye.

¹⁸ Cuta weene irecu lätumutinuye cime tääpume. Cine ngene ca eglenisi egä cime ngenecu pajecu gemi, ingle cine toraca singi gemi miiji mule taatu wawenecame. ¹⁹ Cane baborage singi gäne weene apu irecu ätumutame egä cane wata acnenutame weeme bau me.

²⁰ Acejiyame mime Yageyame Yeesu ne budre cabu ca serpinan-tuji. Teeme budre cabu ca tabe itu asatuji mime miijirage Ire Atwi Biname tääpume, mine lui epu pana teeme maamoi gemi. Teeme uudi liba tapiruji peei te jajeji mene ne ngälu cäco ibibi me jewenuji. ²¹ Mime Poode cama Acejiyame cane teebine ewejanenine iyeta weeme singi gwidape ceerame teeme singi cängena wawename. Cane teebine cuta ewejanenine tabe teeme singi ne acitename weeme yepäyepä trupa cabu. Tabe Yeesu Keriso me kaakesea ca peei ne jaawenuge. Yoo, jamyacu apacliyera lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso!

Ceräcerägäabu Mene

²² Cäme binamewale, weene iyeta cäme umle mene cängena itecijipi weeme ngenecu kokre wawename, ingle cäme bucurage mene lica gemi. ²³ Cane weebibine umle jiwenininine egä mime biname Timoti basatige krokeciye mete cabu ca. Tabe liba wata atyaramta aima, piba yepä pa niclege weeme bau me.

²⁴ Cane sebore jiwenininine iyeta weeme mope biname cuta piiyepu iyeta Acejiyame me binamewale. Italiya gawe cabu ca ätrunga binamewale cina weebibine cuta sebore jiwenininisi.

²⁵ Yoo, Acejiyame me miiji te weeme iyeta bime cabu lenajame. Siige cäme mene.

YAKOBU ME LETA

¹ Cane Yakobu säne, Acejiyame piiyepu mime Yageyame Yeesu Keriso teeme kaakesea bägrä gäne.

Sebore iyeta Acejiyame me binamewale! Weene lui weeme gawe ne ituge abmala, page gawe maramara cabu inajininige, agha cäme mene weeme täápume.

Weene Apicetnera ne Ngenecu Miiji cama Jääpänuye

² Cäme ätrunga binamewale, maramara apicetnera bine liba jääpänemuye, piba ngenecu gege läbitininuye, ³ ingle weene umle gemi egä weene liba pui mäpu cabu ca läsecrärinuye, weeme ätrunga te peei cabu ca kokre me läbituge mäpu cabu ämyemutaname.

⁴ Peei name pi ngenecu kokre cama imyemutepi ngälu pui mäpu cabu ca äsecrera. Weene piba amacetrnäjäneji inajininuge, piiyepu kokre ätrunga cama weene miiji gemi nuuja apicetnera cabu ca cuta äsecrera. ⁵ Weeme yepä te liba singi umle äbitame Acejiyame me singi poto cidi me, tabe miiji Acejiyame ne ätemla, lui te baborage singi gyene iyeta biname bine umle ceerame. Tabe peei umle ne owecu cama papa yääcäruge. ⁶ Apu gone ngene jwaatwananinuye egä, “Acejiyame pama singi lica gyene cebine ätityerame,” yepä Acejiyame ne toraca jäätrunguye, piba taatu yäätumluye teebine. Lui te liba ätrunga cäco, teeme ngene atwanena piba epu pana yaanajuge malu cabu uule baawe liiyepu. Gobe te yaacenange puma cita ca cuta saawecnistuge. ⁷⁻⁸ Pui biname me ngene atwanena äblicäco cängengarage äbita. Tabe ngene jwaatwananuge egä, “Pama toraca gyene, coo piiyepu pama walya gyene.” Pepu ngenecu onya biname te äblicäco Acejiyame bau ca teeme singi ne päpäna.

⁹ Yoo, ätrunga biname lui cina babo lica gemi ai gawecewe biname bime ngene atwanena cabu, teepi miiji ngenecu gege cama yaacrajuge, ingle naace popi teepi matimati lica gemi Acejiyame me opo gaabe je. ¹⁰ Cuta piiyepu ätrunga biname lui cina dogwe yaacrajuge gwidape täápume, teepi miiji umle cama lenajame egä teeme bucurage rarekaake piiyepu gwidape iyeta lui papa gemi Acejiyame me opo gaabe. Peei ngene atwana te miiji teebibine ngenecu gege me wawena. Dogwe biname bime lenaja lui epu pana tuube birige baace popo me liiyepu. ¹¹ Yoo, liba bimu te nuunu cama tuungenutuge, gije ne jaadaromtuge, popo cina tamyanuge, piba teeme miijirage opo lica birige, siige. Dogwe biname cuta pepu gemi; teeme ai gawecewe cabu ireclota lui lecarage lica gyene. Teepi budre pa läbitipesi teeme kaakesea gaabe cabu liba waatnusi rarekaake päpäname.

¹² Baborage ngenecu miiji pisi nyene pui biname bime täápume, lui cina toraca gaabe ne lica yaabmalusi niiya mule wawename, teepi liba apicetnera cabu je. Teepi iyeteta ireclota ne cirege päpäna, Acejiyame lipu ituge jaji eei bine ceerame, lui cina babo singi gemi teeme täápume.

¹³ Apicetnera cabu ca, liba biname te angletneja jääpänuge niiya mule wawename, tabe äblicäco piba apu iicana egä, “Ai angletneja lui Acejiyame bau ca gyene.” Acejiyame pepu muleyame lica gyene. Niiya mule te äblicäco teebine angletneja, cuta piiyepu tabe licarage nuuja biname ne yaangletnäjuge. ¹⁴ Yepä, angletneja te täduge biname me ngene atwanena cabu ca, biname me niyarage singi te liba teebine toraca gaabe cabu ca yääyeblyngtuge. ¹⁵ Peei niyarage ngene atwana cama biname te puma cita ca niiya mule bine jaawenemuge. Pui niiya mule bime daremu lui budre gyene, cuta peei ingwe ca pui biname te niiya puupu cabu me läduge.

¹⁶ Yoo, cäme ngenecurage ätrunga binamewale, gone weemämu langletnäjinuye egä, “Acejiyame bau ca gyene ai niiya.” Eewe, mine iyeta umle gemi egä Acejiyame pepu muleyame lica gyene. ¹⁷ Lui gwidape gemi miiji piiyepu epucäco, peei cina saacluge

cabu ca Acejiyame bau ca. Tabe lui te iyeta cabucewe apacllyera gwidape bine itu tewenemuji, tabe äblicäco mara pana äbita. Tabe cuta äblicäco mibibine kaake ca äcelyerame. ¹⁸ Teeme singi cabu tabe mibibine teeme bägräwale täápume ituge wawena, mine liba teeme toraca mene nitecijinininuju. Mine lui niinäce gaabe temi iyeta teeme nuuja waweneca gwidape cabu ca teeme singi pana äbitame.

¹⁹ Yoo, cäme ngenecurage ätrunga binamewale, weene ai mule ne ecateye egä, iyeta biname cina miiji mene wata ätecijame, yepä gone mene wata jücemusi, cuta piiyepu gone claabe me wata läbitininusi, ²⁰ ingle naace popi claabe biname te äblicäco Acejiyame me singi ne conocäco wawena. ²¹ Peei name pi iyeta jugijugi mule piiyepu iyeta niiya mule weene iyeb lengemeye. Ngenecu plowa cama teeme mene yaacatuye, tabe lui mene singi gyene weeme ngenecu cabu acitame, ingle pui mene te piba weebibine niiya cabu ca äsecrera gaabe jiwabininuge.

²² Mine umle gemi egä mine miiji pui mene ibi jaawenesi, lica ätecija taatu. Gone weemämu langletnäjinuye egä ätecija taatu lui ibibi gyene. ²³ Pui biname lui te ätecija taatu läbituge, yepä lica jaawenuge, tabe epu pana biname te opo lipu määl i cabu läpänuge. ²⁴ Tabe liba nuuja gome me läduge, piba wata ngene jäätrimaluge teeme opo lipu gyene. Yoo, biname lui te mene yäätacijuge, yepä tabe singi lica wawename, tabe piba peei opo pana pui mene ne wata ngene jäätrimaluge. ²⁵ Yepä, lui biname te conocäco cotre cabu cängenarage läwecetnäruge lui cotre te biname bine yääsecräremuge, piiyepu tabe pui mene jäje labiberäjemuge, tabe piba lica ingwe ca ngene jäätrimaluge, yepä peei mene pa jaawenepi. Acejiyame teebine pa yäätityärepi iyeta teeme miiji waweneca cabu.

²⁶ Lui te jüicuge egä, “Cane Acejiyame me biname gäne,” yepä lica teeme tage mene cängena ire, tabe teemämu langletnäjuge; teeme mule toraca lica gyene. ²⁷ Mime Aceji Babe me opo gaabe lui mule toraca gyene piiyepu conocäco agesa: emlame bägrä piiyepu cuublacubla bine teeme mäpu cabu ca ätityerame, cuta piiyepu ai gawecewe lenaja cabu ngenecu iyeta Acejiyame bau me acitame.

2

Iyeta Biname bine Yepä pana Ire Jaatwemuye

¹ Cäme ätrunga binamewale, lui cina mime jamyacu apacllyera cama Yageyame Yeesu Keriso ne jitrungeniye, weene iyeta biname bine yepä pana ire jaatwemuye. ² Apu mule gone. Dogwe biname te weeme abasecretna mete cabu me liba labacituge, miijimiji cäbletääpe cama piiyepu oplacmeläja gwidape cama teeme ime kukluta cabu; piiyepu nuuja biname te liba ränderände cäbletääpe cama labacituge, ³ weene liba dogwe biname ne cängena ire jaatwuye, teebine jaajuye egä, “Agesa miiji puupu adnatame,” yepä pui gwidape cäco biname ne jaajuye egä, “Miiji adnata puupu ibibi lica gyene, maane nää äblicäco peema aclajuteji lenajame, coo gawe cabu adnatame cäme ernge gome?” ⁴ Weene liba pepu mule jaawenuye, weene biname bine piba maramara tomi me jaabelanemuye. Pepu mule lui miiji lica gyene. Weene gone biname bine jaatranimuye teeme gwidape poto cidi me. Pepu ngene atwanena lui conocono gyene.

⁵ Cäme ätrunga binamewale, cäme mene nätecijeye. Lui biname cina ai gawecewe poto cidi me dogweyame lica gemi, Acejiyame teebibine ituge jäjäcra ätrunga cabu dogwe ne pa jääpänesi. Teepi miiji puupu cabu Acejiyame cama cirege lenaja, tabe lipu ituge jaji ceerame iyeta lui cina teeme täápume singi. ⁶ Yepä, weene poto biname bine gawe me ituge acrana, ingle teepi gwidape cäco gemi. Pepu mule lui conocono gyene. Yoo, weene babo singi gemi dogwe biname täápume, yepä teepi laati bemi, lui cina weeme ireclota ne mäpu me jaawenusi? Cuta teepi laati bemi, lui cina weebibine atraname iwadininusi rarekaake awecna poto cidi me? Teepi lui dogwe biname gemi! ⁷ Teepi peete nemi lui cina niiya mene jüicemusi weeme Yageyame me miiji ngii poto cidi me.

⁸ Yoo, toraca mule pisi nyene Oogäräneji Mene cabu egä, “Maane miiji biname bime täápume singi lenaja, maane lipu mäáme täápume singi birige.” Weene peei cotre mene cängena liba jaawenuye, peei lui miijirage gyene, ⁹ yepä weene biname bine liba jaabelanemuye miijimiji cäbletääpe poto cidi me, weene peei cotre mene ne jaatropangtuye. Pui lui niiya mule gyene. ¹⁰ Pui yepä matikolä cotre atropangta name pi, weene epu pana gemi egä weene iyeta cotre bine jaatropangtemuye, ¹¹ ingle Acejiyame lui te itu jiicuji egä, “Sargi mule gone,” tabe cuta jiicuji egä, “Gone biname ne budre me yaagluye.” Weeme nuuja lui te licarage sargi mule jaawenuge, yepä tabe liba nuuja biname ne yaagluge, tabe peei lui cotre ne jaatropangtuge. ¹² Yoo, weeme atrana cirege pui cotre cabu me lui te biname bine yääsecräremuge. PEEI name pi cängena ire weene ngena ne jaawenuye piyepu ngena jiicuye. ¹³ Ingle naace popi laati te biname ne owecu liba lica jaawenuge, pui te owecu ne lica cirege päpäna atrana padare cabu. Yepä, lui cina nuuja biname bine owecu jaawenemusi, Acejiyame me owecu cuta pisi nyene teeme täápume.

Ätrunga Aboclomtäneji Gyene Miiji Waweneca cabu ca

¹⁴ Cäme ätrunga binamewale, ngena miiji gyene biname te iicaname egä, “Cane ätrunga biname gäne,” teeme waweneca liba miiji lica gemi? Ätrunga liba mene taatu, pepu ätrunga ibibi lica gyene biname ne niiya cabu ca asatame. ¹⁵ Yoo, mime ätrunga watwale piyepu ngulewale liba piti nemi deedei piyepu cäbletääpe cäco, ¹⁶ ngenome weeme yepä te teebibine jaajemuge egä, “Yewo! Acejiyame weene cama gyene. Weene deedei cängena läbitininuye, cängena inajininuge,” yepä tabe te lica yääcäremuge cäbletääpe piyepu deedei? PEEI nuuja miiji lica gyene. ¹⁷ Yoo, lui biname te Acejiyame poto cidi me jaatronguge, yepä teeme mene lica jaawenuge, teeme peei ätrunga papa gyene, toraca lica gyene.

¹⁸ Gone apu jiicemuye egä, “Yepä biname teeme miiji ätrunga pisi nyene, yepä nuuja teeme miijirage wawena pisi nyene.” Eewe, weene äblicäco ätrunga ne aboclomta waweneca cäco ca. Siige, cane cäme ätrunga ne weeme täápume eboclomtenine cäme miijirage waweneca cabu ca. ¹⁹ Weene jäätrunguye egä, “Yepä taatu Acejiyame pisi nyene.” Yoo, peei miiji gyene. Niiyaniya cable cina cuta peei umle cama icrajinige, siige teepi wälu gemi, yepä nuuja singi lica gemi Acejiyame me singi wawename. ²⁰ Weene buduma gone! Nää, pajecu lica gyene egä wawena cäco ätrunga lui papa gyene? ²¹ Weene mime kaakesaare Abrahamo poto cidi me ngene jotwananineye, tabe lipu Acejiyame me singi ne jewenuji, siige piba conocäco me äbituji Acejiyame me opo gaabe je. Tabe teeme bägrä Isacako Acejiyame ne ecäruji, kula dade papa cabu ecituji. ²² Abrahamo Acejiyame ne toraca jitrunguji, peei name pi Acejiyame me mene ne ecatuji teeme singi wawename. Teeme ätrunga epucäco me äbituji teeme wawena cabu ca. ²³ Pipu pi toraca me äbituji Oogäräneji Mene lui jiicenige egä, “Abrahamo Acejiyame ne jitrungige, siige teeme ätrunga name pi Acejiyame teebine einige conocäco ca.” Yoo, biname cina teebine yaainusi “Acejiyame me biname” ca. ²⁴ Piba mine umle egä biname cina Acejiyame täápume kälyä läbitininusi teeme waweneca cabu ca. Mine äblicäco waweneca mime ätrunga cabu ca äyeb lengta.

²⁵ Cuta pepu äbituji ero magebi Rahaba täápume. Tabe Acejiyame me opo gaabe conocäco äbituji teeme wawena cabu ca, tabe liba Israela biname bime neeneni cubu ire biname bine teeme mete cabu me aacanuji ämlitame, piba teebibine teeme cubuyame bau ca aasatuji, jäätyepuji nuuja gaabe cabu.

²⁶ Yoo, biname me tääpe liba seemo cäco gyene, pui biname te budre. Cuta pui biname me ätrunga liba miiji waweneca cäco gyene, peei ätrunga te budre.

3

Mage Mäpu Gyene Wätä ne Cängena Ire Atwime

¹ Cäme ätrunga binamewale, miiji weeme nesae biname taatu abiberäja kaakesea pa yaacatepesi, ingle cine lui abiberäja biname gemi, cine toraca mule umle cire läbitinijago. Peei name pi cine liba nuuja mule wawena, cime mäpu daremu baborage cirege nuuja biname bime daremu cabu ca. ² Yoo, mine iyeta conocono jaawenemusi. Biname lui te conocono mene lica jiicemuge, tabe conocäco gyene, piyepu ibibi gyene teeme tääpe iyeta cängena ire atwime. ³ Yoo, mine matikolä ayana gwidape ne cooso me tage cabu yaacitusi, amlemanteji nee-neni seea ca. Mine peei seea bine joomlemusi cooso ne pui ca yaablawäjusi. Cooso te piba mime singi gaabe ne yaacatuge otnime. ⁴ Cuta poo poto cidi me ngene jwaatwananinago. Poo lui babo-rage gwidape gyene, cuta babo buuwe te poo ne yaacananuge, yepä pisi nyene waapo wärega. Peei matikolä gwidape ca waapo biname te baborage poo ne yaablawäjuge teeme singi gaabe cabu otnime. ⁵ Biname me wätä pepu pana gyene. Ngänuge matikolä gwidape, teeme kaakesea lui baborage gyene.

Yoo, muye wiiryere cuta matikolärage gwidape gyene, yepä ibibi gyene babo glunu ne uubuderame. ⁶ Nuuja taje mime wätä lui muye wädräji pana gyene. Mime wätä cabu ca tasatanuge bucurage niiyaniya mene. Yoo, epu pana muye wädräji lipu pisi nyene muye ngalebora, mime wätä cuta pisi nyene mime trupa ngalebora. Mine äblicäco uucratna teeme niiyaniya mene cabu ca. Niiya mene te iyeta mime ireclota ne sabe jaawenuge, epu pana budni te iyeta gwidape bine lipu teeme gaabe cabu yaabemuge. Satani mage umle gyene biname bime wätä oomlaname teeme niiya kaakesea wawename. ⁷ Iyeta maramara opoyame cibi piyepu ele, piyepu biicwale, biname cina umle peei bine oomlajeca teeme singi wawename, ⁸ yepä biname te licarage teeme wätä ne cängena ire atwi. Mine ibibi lica gemi mime wätä mene bine iibaname. Mime niiya mene te mime nuuja biname bine ngenecu mäpu me jaawenemuge. ⁹ Nuuja taje mine wätä mene ca mime Yageyame Babe ne eso yäacärusi. Piba nuuja taje mine peei yepä wätä ca mime binamewale cama jäacelusi, Acejiyame lui bine teeme pana me itu jewenemuji. ¹⁰ Miijimiji mene niiyaniya mene yepä tage cabu ca täsuge. Cäme binamewale, peei mule miiji lica gyene. ¹¹ Mite niiye piyepu cärmecärme niiye licarage yepä waja cabu ca tasatäsi. ¹² Mine äblicäco neeneni maramara opo kuu bine yepä uli cabu ca päpäna. Mine äblicäco uli kuu ne seeasea cabu ca äwäcuta. Piyepu mine äblicäco mite niiye ne iitana malu cabu ca caapereniiye luma. Yoo, miiji lica gyene miiji mene piyepu niiya mene yepä tage cabu ca äsecrera.

Toraca Umle Lui Apu Gyene

¹³ Weene liba toraca umle cama gemi, cängena inajipi miiji mule taatu wawename. Cuta piyepu weene liba lica nuuja biname bine jaajanemuye weeme miiji waweneca poto cidi me, weene piba toraca umleumle biname gemi. ¹⁴ Yepä, weene liba claabe läbitininuye nuuja biname me miiji tääpume, coo weene liba jäje ngene jwaatwananinuye weeme taatu miiji tääpume, piba weene gone apu jiicuye egä, “Cine temi umlerage biname.” Peei lui walya gyene. ¹⁵ Pepu umle te lica täduge cabucewe ca, yepä peei lui ai gawecewe me ngene atwanena gyene. Pepu umle lica gyene Aceji Seemo bau ca, yepä Satani bau ca gyene. ¹⁶ Yoo, pui cewe cabu luma biname cina claabe piyepu ämugetna läbitininusi teeme nuuja biname te liba miiji jääpänuge, piyepu iyeta biname bime ngene atwanena luma teeme poto cidi me yaacrajuge, äcela puma birige piyepu iyeta nuuja niiyaniya mule. ¹⁷ Yepä, pui umle lui Acejiyame bau ca conocäco gyene. Peei umle te singi gyene biname cina poode cama lenajame, peei umle te owecu gyene nuuja biname bime tääpume, cuta peei umle te nuuja biname bime mene yäatecijemuge, nuuja biname ne owecu cama yäätityäruge, miijimiji mule jaawenemuge. Peei toraca umle te lica biname bine maramara ire jaatwemuge teeme tääpe liba mara coo teeme

gwidape liba nesae. Peei toraca umle te lica mara ngene atwanena yaacwabuge mene mitemite ca. ¹⁸ Biname lui cina singi poode cama lenajame teepi nuuja biname bine owecu jaawenimusi, piba pui biname bime bau ca miiji mule ne jääpänusi.

4

Gone Ai Gawecewe ne Biname me Jaawenuye

¹ Ngena gyene ingle weene claabeclabe lenajame piyepu mene abajame? Peei mule cina saacluge weeme ngene atwanena cabu ca, iyeta lui gemi weeme singi cabu je. Cuta peei cina laglinusi weeme cabu. ² Weeme poto biname cina singi gemi gwidape täapume, yepä äblicäco waadena, peei name pi teepi singi nuuja biname ne aglime. Poto biname cina gwidape täapume baborage singi läbitininusi, yepä teeme täapume gaabe lica birige päpäname. Teepi piba claabe cama yaacrajuge, nuuja cama jääcelusi. Yoo, teepi teeme singi gwidape ne lica jääpänusi, ingle teepi peei täapume Acejiyame ne lica yäätineräjusi. ³ Nuuja taje teepi Acejiyame ne yäätineräjusi, yepä cuta lica jääpänusi, ingle teeme ngene atwanena lui conoconorage gemi, teeme taatu singi cabu yaacrajuge. ⁴ Weene liba pepu mule bine jaawenemuye, weene piba epu pana gemi ätecija cäco magebi liiyepu lui te baborage singi gwene teeme rooriye ne abmalame nuuja ne acatame. Nää, weene umle lica gemi egä lui biname te ai gawecewe ne biname me jaawenuge, tabe cuta pui padare cabu Acejiyame ne cubuyame me jaawenuge. Ingle lui te baborage singi gyene ai gawecewe me mule täapume, tabe äblicäco cuta Acejiyame me biname me lenaja. ⁵ Coö, weene pama apu jingenige egä Oogäräneji Mene te papa jiicenige egä, “Lui seemo ne Acejiyame mime trupa ngalebora itu secituji, pui te kokre singisingi cama gyene.” ⁶ Yepä, teeme babo miiji, lui nicärininige, kokre gyene cuta peei cabu ca. Oogäräneji Mene apu jiicenige egä, “Lui biname te singi teemämu babo me äbitame, Acejiyame teebine jäägyuge, yepä lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine yäätityäruge.”

⁷ Yoo, peei name pi weene Acejiyame ne weeme trupa ecärewe teeme singi wawename. Satani ne kaake ca icelyärewe, tabe piba weeme bau ca pa luucrepi. Weene Acejiyame gome me naaclege, Acejiyame piba weeme bau pa yaanajege. ⁸ Yoo, niiya mule biname, weene weemämu äcisäjipeye! Lui cina neeneneni ngene atwanena cama gemi, weeme ngenecu emaceträjemeye Acejiyame täapume singi äbitame. ⁹ Weeme niiya mule name pi weene miiji ngenecu mäpu äbitipeye, ele ingenitninege. Weeme papa ngange äwäcna ebmaleye, mäpu ngene atwanena täapume ngene jotwanineye. Weeme gege siige, ingle babo mäpu pisi nyene. ¹⁰ Weene umle äbitineye egä Yageyame me opo gaabe je weene miiji lica gemi, tabe puma cita ca weebibine toraca ngenecu miiji me pa jiwenipi, toraca gege piba picäripi.

Mime Binamewale bine Iicetna Gone

¹¹ Cäme ätrunga binamewale, gone niiya mene jaji weeme nuuja poto cidi me. Lui te teeme biname ne jiicetnuge, tabe cuta Acejiyame me cotre mene conocono me jaawenuge, ingle cotre mene te jiicenige egä weene miiji biname bine owecu wawena, yepä iicetna lui owecu lica gyene. Peei lui weeme kaakesea lica gyene cotre ne atraname egä miiji gyene acatame, coö niiya gyene peei name pi miiji abmalame. Yepä, weene miiji cotre ne cängena jaawenuye. ¹² Pisi nyene yepä taatu cotre oogära biname, lui te ibibi gyene biname bine toraca atraname, piba poto biname bine niiya cabu ca äsecerame waadename, cuta nuuja poto bine äyebhengame. Peei name pi maane, baa laasi näte lui te mäame biname ne jaatranute?

Gone Mene Papa Iicema Weeme Miiji Kaakesea poto cidi me

¹³ Yoo, cäme mene matikolä pisi nyene teeme täapume lui cina Acejiyame cäco teeme kaakesea poto cidi me jaatranusi, piba jiicemusi egä, “Page coö pama ciyeciye, cine

piiyemopo pui babo cewe me naclenige. Cine yepä kämäge puma pa ninajipi aletnaletna kaakesea wawena täापume. Cine bucurage rarekaake pa jääpänemepesi.” ¹⁴ Agesa căme mene pepu biname täापume; weene umle lica gemi ciyeciye ngena te äbitenige! Weeme ireclota leca lui kroke gläasi pana gyene, lui pisi nyene matikolä padare piba läyeblyngtuge. ¹⁵ Weene apu cire jiicejiye egä, “Mime Yageyame te liba singi gyene, cine piba ninajininige, ai kaakesea ne jewenenisi, peei ne piyepu cuta.” ¹⁶ Weeme kaakesea piyepu weeme ireclota lui Acejiyame me ime cabu temi. Gone weeme kaakesea täापume papa iicetneja, epu pana egä weeme ireclota lui weeme ime cabu sine. Acejiyame singi lica gyene pepu mule täापume.

¹⁷ Yoo, lui biname te liba umle gyene egä, “Cane miiji gäne peei gaabe cabu otnime,” yepä tabe lica läduge, tabe peei lui niija mule ne jaawenuge.

5

Cuta Dogwe Biname cina Teeme Daremu Cirege Pöpäna

¹ Căme mene cuta pisi nyene gwidape dogwe biname bime täापume. Weene ele ingenitnинеge ajij mene cama, ingle mäpurage daremu pisi nyene weeme täापume. ² Weeme gwidapegwidape sabe läbitininusi, weeme miijimiji căbletäape potäte cina jaatecimusi. ³ Weeme rarekaake juju läbitininusi. Peei juju te weebibine opo iwatnininuge egä weene ceera căco biname gemi. Muye te gwidape ne lipu yaataclomuge, peei rarekaake te waniba pana weebibine sabe cire jiwenipi. Gwidape rarekaake weene tomitomi jaawenemuye ai ceräcerägäabu poto bimu täापume. ⁴ Weene lica toraca daremu yäacäremuye pui biname lui cina weeme calwacupi cabu kaakesea jaawenemusi. Teeme aitna mene itecijinege! Acejiyame mime Kokrerage Yageyame ituge ätecija teeme ala. ⁵ Ai gawecewe cabu weene iyeta weeme singi deedei piyepu gwidape ituge aletna. Weene weemämu ngeerangera cibi pana ire latwinuye. Yoo, agli täापume bimu te bii tatyaramtuge. ⁶ Weene biname bine ablaweja biname bau me papa yaawademuye, teeme gaabe liba lica gyene asatame. Poto cina cuta budre weeme bau ca itu jääpänepesi, siige.

Mene Awagrija piyepu Ireçu Ätumuta poto cidi me

⁷ Yoo, căme ätrunga binamewale, agesa mene weeme täापume lui cina mime Yageyame me acnenuta täापume jewagrijenisi. Teeme trämä cängena inajipi, epu pana gije liteta biname liyepu, lui te calwacupi kuu ne jaawagrijuge. Niinäce ngupe te täduge, gije ne uutaname jaawenuge. Ingwe ca ngupe te liba täduge, gije cepa ne piba yoororuge, siige kuu jaawenuge. ⁸ Weene pepu pana jewagrijeniyе, umle cama egä mime Yageyame me acnenuta bimu lui cudecewe lica gyene.

⁹ Căme ätrunga binamewale, gone weeme nuuja bine jääingäjemuye, piba Acejiyame te weebibine lica birige atrana. Weene umle egä mime atrana biname cudecewеrage lica gyene. ¹⁰ Căme ätrunga binamewale, sasa mename biname poto cidi me ngene jwaatwananinago, lui cina mime Yageyame me ngii cabu mene jiicemusi. Teeme pana mule ecateye lipu cewe oocana cabu ämyemutaname. Teepi lica nuuja biname ne jääingäjusi, yepä cängena jaawagrijuisi teeme äsecrera täापume. ¹¹ Page teepi babo miijirage gemi, ingle teeme ireclota cabu teepi ätrunga gaabe ne lica ebmalujisi, mäpu ne liba jääpänusi. Yoobu lui pepu biname ge. Maramara mäpu cina teeme bau me secluji, yepä tabe Acejiyame ne jitrunguji teebine asatame. Teeme ireclota cabu ca mine opo yaawatnusi Yageyame ne, tabe lipu babo miiji ireclota ingwe ca Yoobu ne ecäruji. Mime Yageyame me waadena mule pepu pana gyene babo owecu cama.

¹² Căme ätrunga binamewale, agesa baborage gwidape: Weene liba toraca mene singi iicaname, gone nuuja ngii cama awejena weeme mene toraca me äbitame, gone gawecewe ngii cama iicana, piyepu gone cabucewe ngii cama iicana, coo cuta nuuja

ngii cama gone iicana. Weene miiji iicana egä, “yoo,” coo “lica”. Peei mene taatu jiiicuye, piba weebibine lica atrana birige egä ‘niiya mule biname gemi.’

¹³ Weeme yepä te liba mäpu cabu yaanajuge, tabe miiji Acejiyame bau irecu ätumutame. Weeme yepä te liba gege cama, tabe miiji Acejiyame ne awepyeräja uupera cama. ¹⁴ Weeme yepä te liba pita cama yaanajuge, tabe miiji ätrunga ingle modamoda biname bine ala asogleca teeme gome irecu ätumutame. Teepi te migi ca yaaganusi mime Yageyame me ngii cabu. ¹⁵ Teeme irecu ätumuta te pita biname ne miiji me pa jaawenepi, teepi liba ätrunga cama jaawenusi. Mime Yageyame te piba pita biname ne pa yaarpinantepi, piiyepu teeme niiya mule bine yääyeb lengemepi teeme cabu ca. ¹⁶ Peei name pi weeme niiya mule weemeweme ajanipeye piiyepu weemeweme tääpume irecu ätumutanipeye weene miiji me äbitame. Baborage kokre te täduge Acejiyame bau ca, biname te teeme ngenecu bora liba lamacetnäjuge, piba cängena irecu lätumutuge tabe. ¹⁷ Eliya me irecu ätumuta lui pepu kokre cama ge. Tabe binamerage ge mine liiyepu, yepä tabe liba Acejiyame bau irecu ätumutuji ngupe ne iibaname, piba ngupe te lica pui gawe cabu seciruji nesae kämäge cebo ngalebora. ¹⁸ Pui padare te liba apiruji, tabe cuta irecu ätumutuji. Ngupe te dume cabu ca piba sitramuji, piba pui gawe cabu gije cina cängenarage uutinujisi.

¹⁹ Cäme ätrunga binamewale, weeme yepä te liba läyeb lingtuge Acejiyame me toraca gaabe cabu ca, weeme nuuja te liba teebine yaawecnistuge toraca gaabe cabu me, peei lui babo miijirage gyene. ²⁰ Ai poto cidi me ngene ca egleye egä biname lui te nuuja ne teeme niiya gaabe cabu ca saawecnistuge, pui biname me seemo ne cuta saasatuge niiya puupu cabu me otnime, cuta piiyepu teeme bucurage niiya mule bine yiisibrecmuge.

Yoo siige, cane ngii Yakobu, cäme mene ngälu peecwi yene.

PETERU ME NIINÄCE LETA

¹ Cane Peteru säne; Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne. Cane weeme bau me yoogärenine lui gemi Acejiyame me jäjäcräneji biname, weene lui cina tuucratnininujiye ai maramara probins cabu lenajame: naace Pontus me, Galatiya me, Kapadokiya me, Asiya me, cuta piyepu Bituniya me. ² Ujarage, Aceji Babe te weebibine itu jijäcrininuji teeme biname me äbitame. Aceji Seemo pei kaakesea weeme yepäyepä trupa cabu ituge wawena, weene Yeesu Keriso me mene äcwetname piyepu teeme uudi ca kälyä päpäname, inge tabe budre äbituji, siige teeme uudi te tapiruji weeme niiya mule äcisejame.

Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame.

Toraca Ireclota Cabucewe je Pisi Nyene Mime tääpume

³ Mine Acejiyame ne eso pa yäcäresi, lui mime Yageyame Yeesu Keriso me Babe piyepu Acejiyame gyene. Tabe baborage owecu gyene mime tääpume, mibibine kirece ireclota itu nicärininuji, tabe liba Yeesu Keriso ne budre cabu ca erpinantuji. Yeesu me arpinenta cabu ca mine umle gemi egä tabe cuta mibibine cirege arpinera ten cama iyeteta lenajame. ⁴ Mine cuta umle egä miijimiji gwidape piti nemi cabucewe je mime tääpume, inge mine Acejiyame me bägräwale gemi. Pei gwidape lica gawecewe gwidape pana gemi, yepä ngälu cäco gemi, piyepu ocwäwa cäco, piyepu pei cina äblicäco sabe me äbita. ⁵ Acejiyame me kokre pisi nyene mibibine cängena waadename pei toraca ireclota cabu me iyeteta ten cama lenajame, inge mine teebine jäätrungusi. Mime puupu pisi nyene cabucewe je amacetnäjäneji, piyepu pei äsecrera puupu ne cirege aboclomta ceräcerägäabu padare cabu.

⁶ Pei name pi mine ngenecu gege cama ninajininige, inge mine toraca gege puma cirege lenaja. Ngänu gyene mine page puu ngenecu mäpu cama matikolä padare ninajininige, inge maramara apicetnera cina mime bau me seclenige. ⁷ Mine naace popi pei apicetnera bine jääpänemusi egä pei cina mime Acejiyame cabu ätrunga ne toraca kokre me wawename. Yoo, mime ätrunga me apicetnera bine mine ngene ca eglemisi kula pana gwidape cabu ca, ngii gol. Nuuja taje biname cina gol kula bine baborage nuunu jaawenemusi daglamete äyebngame. Piba miijirage gol taatu tasatuge muye cabu ca. Ngänu gyene puu gol me lenaja lica iyeteta gyene, yepä muye ca miijirage jaawenemusi, piba cuta mime ätrunga bine lui baborage gemi gol cabu ca, miiji apicetnera kokre lenajame. Piba ceräcerägäabu bimu cabu Yeesu Keriso teemämu liba cire laboclomtepi, baborage miiji pisi nyene mime tääpume lui cina pepu ätrunga cama gemi. Acejiyame bau ca mine piba awepyeräja, jamyacu apacljera, piyepu miijirage ngii cire jääpänemepesi. ⁸ Mine puu Acejiyame ne lica ituge päpäna, yepä mime baborage singi pisi nyene teeme tääpume; cuta page mine puu äblicäco teebine päpäna, yepä mine teebine cängena jäätrungusi. Pei name pi mime ngenecu gege epu baborage gyene, siige mine pei poto cidi me mene äblicäco. ⁹ Pei gege eei name pi gyene, Acejiyame mibibine niiya cabu ca nisechräeniniginige, niwadiniginige cabucewe me ten cama iyeteta lenajame. Peese nyene inge mine teebine ätrungame.

¹⁰ Mime äsecrera niiya cabu ca iyeteta ireclota cabu me, Acejiyame me sasa mename biname cina baborage singi pei poto cidi me umle äbitame. Teepi biname bine ingworage padare tääpume mene jejemuji Acejiyame me owecu piyepu ätityera mule poto cidi me mime tääpume, yepä teepi umle äbitame liga läbitininusi, pajecu lica ge teeme tääpume. ¹¹ Keriso me Seemo teebibine mene jejananemuji egä, “Ciige Acejiyame me jajeji biname Keriso te mage mäpu padare ne cire jääpänepi, pei cabu ca cire lasatepi,

siige jamyacu apacljera ne cire jääpänepi.” Teepi peei mene poto cidi me mage ngene jotwanininujisi, ingle teepi babo singi ge umle äbitame egä lipulipu piiyepu lui padare cabu peei mule te cirege äbita. ¹² Acejiyame piba teebibine umle jewanenemuji egä pui mule te licarage teeme ireclota padare cabu cirege äbita, yepä ingwerage padare mime ireclota cabu mime täöpume. Yoo, page Miiji Mene pajecurage jajanäneji gyene iyeta mime cabu me. Lui biname cina ai mene weebibine ituge jajanena, teepi cabucewe ca Aceji Seemo bau ca teeme umle itu jepänujisi. Peei mule pepu miijirage gyene egä Acejiyame me mename seemo cina cuta singi gemi cerämu umle äbitame peei täöpume.

Weene Cängenarage Conocäco Inajipi!

¹³ Yoo, mine Acejiyame me miiji mule poto cidi me umle gemi, peei name pi mine ngene atwanena bine pa yaamacetnäjemepesi, cängenarage lenajame. Mime ngene atwanena bine pa yaacranemepesi Acejiyame me owecu piiyepu miiji cabu me, mine lui bine teeme bau ca cirege päpäna Yeesu Keriso me acnenuta bimu cabu. ¹⁴ Page mine Acejiyame me bägrä gemi, peei name pi mine teeme singi pa jaawenepesi. Gonerage weeme sasa singi bine waadena, epu pana pui padare cabu lipu yaawadimuye, weene toraca gaabe poto cidi me liba umle cäco inajininuji. ¹⁵ Acejiyame lui te mibibine ituge jäjäcra, tabe conocäcorage gyene, peei name pi cuta mine miiji conocäco mule taatu jaawenemepesi. ¹⁶ Yoo, Oogäräneji Mene te apu jiićenige egä, “Weene cängena epucäco inajipi, ingle cane epucäco gäne.”

¹⁷ Acejiyame te iyeta biname bine yepä ibi cirege atrana teeme waweneca poto cidi me, nuuja te lica cirege asata atrana cabu ca. Peei name pi mine lui cina teebine yaainusi Babe ca, mine miiji cuta teebine cängenarage opo gaabe me acita iyeta mime lenaja cabu ai gawecewe cabu je. ¹⁸ Acejiyame weebibine ituge äsecrera weeme kaakesaarewale bime krokeciye mule cabu ca. Mine umle gemi egä tabe lica rarekaake ecäruji mime äsecrera täöpume. Rarekaake me daremu lui nuuja taje gawe me läbituge. ¹⁹ Yepä, tabe teeme ngenecurage bägrä Keriso ne ecäruji. Keriso budre äbituji, teeme uudi tapiruji mibibine äsecrera. Yoo, Israela biname bime sasa mule cabu teepi miijirage maamoi plongo ca yiiwärusi teeme niiya mule bine äyebengame. Peei plongo lui jamyacurage yaanajuge, teeme nuuja dupe lica birige. Yoo, Keriso pepu maamoi pana conocäco gyene. Tabe teemämu itu iiwäräjuji mime niiya mule äyebengame. ²⁰ Acejiyame camuge ai gawecewe ne wawena tabe liba Keriso ne jejuji mime niiya cabu ca äsecrera biname me äbitame, siige ai padare cabu teebine ituge aboclomta mime täöpume. ²¹ Yoo, Keriso me miiji kaakesea name pi mime ngene atwanena cina Acejiyame cabu yaacrajuge. Tabe te teebine budre cabu ca erpinantuji, piba cabucewe me ecanuji jamyacu apacljera cabu lenajame. Peei name pi mine Acejiyame ne jäätru-ngusi piiyepu mime ngene atwana teeme cabu yaacranusi.

²² Mine Acejiyame me toraca mene ne ituge ätecija mime trupa bine amacetnäjame, ngälu siige page mine toraca singi me ituge äbita mime ätrunga binamewale bime täöpume. Yoo, mine mime biname bime täöpume baborage singi pa läbitipago iyeta mime ngenecu cama. ²³ Page mime kirece ireclota pisi nyene. Peei ireclota lica ge mime mage babe bime cabu ca, ingle teeme bau ca ireclota lui ngälu cama gyene. Yoo, Acejiyame lui ngälu cäco gyene; tabe te ai kirece ngälu cäco ireclota mibibine itu nicärininuji pui padare cabu mine liba teeme mene jitrungujisi, ingle teeme iyeteta mene cabu kokre pisi nyene iyeteta ireclota ceerame. ²⁴ Oogäräneji mene te ai poto cidi me jiićenige egä, “Iyeta biname bime ireclota lui baace pana gemi;

iyeta teeme miiji lui epu pana gyene baace popo me liiyepu.

Yoo, baace te budre läbituge,

cuta teeme popo cina saatrametnemuge,

²⁵ yepä Yageyame me mene lui iyeteta ngälu cäco gyene.”

Yoo, peei Miiji Mene ituge weebibine jajanena.

2

Mine Äjäcräneji Gemi Acejiyame bau ca

¹ Yoo, Acejiyame mibibine kirece ireclota nicärininuji, peei name pi mine miiji iyeta niiya mule bine abmala. Walya mene iicana gone, piiyepu walya mule gone wawena, äcneca gone, cuta piiyepu gone nuuja biname me gwidape ire patre agli. ² Epu pana matimati bägrä liiyepu iyeta padare singi ngame migi nänäjame, weene miiji Acejiyame me mene täapume pepu pana baborage singi äbitame, naace täapume weeme ätrunga te uutaname ngälu weene iyeteta ireclota ne päpäname. ³ Yoo, mine ituge päpäna egä Yageyame lui miijirage, owecu cama biname gyene.

⁴ Mine Yageyame bau me pa naclege, inge mime ireclota teeme cabu ca gyene. Tabe epu pana gyene kula caage liiyepu, poto biname cina lui ne jäägyusi egä raranga täapume miiji lica gyene, yepä Acejiyame te lui ne jejuji egä babo miijirage teeme täapume. ⁵ Tabe lui bine iyeteta ireclota nicärininige, mine lui mete kula pana gemi teeme täapume. Epu pana mete raranga biname te liiyepu kula bine yaawademuge teeme kula mete rarangame, Acejiyame mibibine niwadininige teeme ätrunga inge bine wawename. Acejiyame singi gyene mine teeme kirece muleyame iiwäreja biname me äbitame teeme singi mule Yeesu Keriso me ätityera cabu ca wawename. ⁶ Oogäräneji Mene pisi nyene pui kula poto cidi me, lui Keriso sine, egä,

“Ire, cane babo miijirage kula jitränutenine,

sipe caage täapume jecnenine Yerusalema cewe cabu Siiyona podo cabu je.

Lui cina teebine jäätrungusi,

teepi lica birige ajiri me äbita, yepä miiji lenaja ne jääpänsi.”

⁷ Siige, Keriso lui babo miijirage gyene mime täapume lui cina teebine jäätrungusi. Yepä, lui cina singi lica teebine ätrungame, teepi cuta umle cirege tabe lipu baborage gyene! Oogäräneji Mene te peei poto cidi me jiicenige egä,

“Lui kula ne raranga biname cina jigyisi,

baborage bäbitige iyeta nuuja cabu ca.”

⁸ Oogäräneji Mene nuuja gome cuta jiicenige egä,

“Ai kula te jaawenemuge biname bine naabe atropengäja,

eei kula lui te teebibine jaawenemuge atrametname.”

Yoo, teepi naace name pi yaatrametnemuge, inge teepi lica Acejiyame me mene jäätrungusi peei kula poto cidi me, lui Keriso sine. Pepu ge Acejiyame me singi teeme täapume.

⁹ Yepä, mine teeme pana lica gemi, mine Acejiyame me jäjäcräneji biname gemi, lui miiji kaakesea biname gemi mime Mope Biname Keriso täapume irecu ätumuta kaakesea wawename. Mine mara tomi cabu temi nuuja biname cabu ca, inge mine Acejiyame täapume mara me ituge äbita. Mine Acejiyame me inglewale gemi, mine jäjäcräneji gemi mene jajanename iyeta teeme miijimiji mule poto cidi me. Toraca, teeme mule mime täapume babo miijirage gyene. Tabe mibibine krokeciye cabu ca ala nisoglicipi teeme miijirage apaclyera cabu lenajame. ¹⁰ Niinäce mine Acejiyame me inge cabu lica ge, yepä page mine pui cabu temi. Niinäce mine nuuja umle lica ge Acejiyame me owecu poto cidi me, yepä page mine teeme owecu ne ituge päpäna.

Acejiyame me Kaakesea Mine Jaawenusi Toraca Ngenecu cama

¹¹ Cäme binamewale, mine catecewe biname pana gemi ai gawecewe cabu. PEEI name pi mine miiji mime täape me niiya singi bine ägyema, inge peei cina mime toraca singi ne Acejiyame täapume sabe jaawenusi. ¹² Mine miiji iyeta padare cabu epu cängena lenajame teeme gome lui cina Acejiyame umle cäco gemi, egä teepi liba apu jaangemuge egä, “Teeme mule mara gyene peei name pi conocono,” pui biname cina mime miiji

taatu waweneca pa jääpänesi. Teepi piba Acejiyame ne cire yaawepyeräjesi teeme acnenuta bimu cabu.

¹³ Yageyame me singi name pi, iyeta ai gawecewe mope biname bime cotre mine miiji jaawenemusi, egä miiji mime gawecewe babo mopeyame me mene cängena ätecijame.

¹⁴ Cuta piyepu teeme ingwe gaabe ca mope biname bime mene mine miiji ätecija, ingle babo mope biname te teebibine jäätyepäjemuge niya mule biname bine teeme daremu ceerame piyepu miiji mule biname bine awepyeräjame. ¹⁵ Acejiyame singi gyene mine cängena lenajame naace täapume pui biname lui cina buduma gemi Acejiyame me mule poto cidi me, teepi mime miiji taatu ireclota ne liba jääpänsi, piba teepi iicetneja mene äblicäco. ¹⁶ Yoo, mime toraca Mopeyame lui cabucewe je yaanajuge, piyepu mine äsecräreji gemi ai gawecewe mule cabu ca. Yepä, mine äblicäco apu angi egä, “Cane asatäneji gäne gawecewe biname bime cotre cabu ca, siige miiji gäne ai niya mule wawename.” Eewe, pepu gone! Mine miiji iyeta mime ireclota cabu ca aboclomäja egä mine Acejiyame me biname gemi teeme singi bine wawenecame. ¹⁷ Mine iyeta biname bine cängena opo gaabe me yaacranemusi, iyeta ätrunga biname bine owecu jaawenemusi, mime gawecewe mopeyame me mene cängena jäätecijusi, piyepu lui mule täapume Acejiyame singi lica gyene, mine miiji wälu peei ne wawename.

Keriso pana Mule Mine Miiji Jaawenemepesi

¹⁸ Weeme poto lui cina nuuja biname bime kaakesea jaawenemusi, teepi miiji teeme babo biname me mene cängenarage ätecija; lica eei taatu me lui owecu cama teeme kaakesea bägrä bine ire jaatwemuge, yepä cuta owecu cäco babo biname me mene miiji ätecija. ¹⁹ Yoo, miiji gyene weeme nuuja täapume tabe liba poode ngene atwanena cama mäpu cabu cewe loocananuge, liba peei mäpu lica toraca daremu teeme niya mule täapume, piyepu tabe liba ngene jwaatwananuge apu egä, “Acejiyame singi gyene cane apu lenajame liba mäpu cabu.” ²⁰ Siige, ngena miiji gyene weeme täapume, weene liba cmecme ne bojäcu jääpänye weeme niya wawena täapume? Yepä, weene liba miiji mule taatu jaawenemuye, puma cita ca cewe oocana bojäcu jääpänye, piba Acejiyame weebibine miiji pa jiwenipi. ²¹ Yoo, peei täapume Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca, ingle Keriso mäpu cabu itu cewe oocananuji mime niya mule äyebhengame. Tabe mibibine niwabininuji lipulipu teebine ingwe äcwime. ²² Teeme nuuja niya mule lica ge, piyepu nuuja walya mene teeme tage cabu ca lica ituge asata. ²³ Teepi liba teebine jääcnecusi, tabe lica teeme mene jewecnistemuji. Teepi liba teebine niya me jaawenusi, tabe lica jaajemuge egä, “Cane ai ne pa yaawecnistepene.” Eewe, tabe iyeta teeme ngene atwanena Acejiyame me ime cabu icranemuji, lui te biname bine conocäco jaatranemuge. ²⁴ Keriso mime niya mule bine teeme täape cabu ewademuji baarge uli cabu me, naace täapume mine iyeta niya mule abmalame, piyepu conocäco mule cina mime ireclota cabu lenajame. Tabe dupe bine jepänemuji mibibine miiji me wawename. ²⁵ Yoo, mine lui epu pana gemi maamoi liiyepu, lui te gaabe cabu ca lapesaruge, yepä Acejiyame mibibine gaabe cabu me cuta niwecnininuji mime seemo me Ire Atwiyame piyepu Yageyame ne ingwe äcwime.

3

Ai Mene Lui Coga Rooriye täapume

¹ Cuta agesa cäme mene magebi täapume. Weeme rooriye bine yäatecijemuye piyepu teeme singi weene cängena jaawenemuye. Yoo, poto weeme rooriye liba Acejiyame me mene lica jäätrungusi, teepi weeme miijimiji mule liba jääpänemusi, puma cita ca Acejiyame täapume cuta singi läbitininusi. ² Mene ngänu gyene, ingle teepi pa jääpänesi weeme jugi cäco mule bine, piyepu weene teebibine lipu opo gaabe me yaacranemusi. ³ Yoo, weene liba singi gemi jamyacurage lenajame, edingäli amaceträjame, miijimiji cäbletäape piyepu oplacmeläja gwidape asigrerame peei lui babo gwidape lica gyene.

⁴Pätä, weeme ngenecu bine yaamacetnäjemuye ngenecu bojäcu piiyepu owelaamelame lenajame. Pepu jamyacu te sasa me lica läbituge. Peei lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je. ⁵Sasa cabu ca magebi lui cina Acejiyame täapume mara me läbitininusi piiyepu Acejiyame cabu teeme ngene atwanena bine yaacranemusi, teepi ngenecu cabu ca jamyacu ge, piiyepu teeme rooriye me singi cängena sewademujisi. ⁶Saara pepu magebi ge. Tabo Abrahamo me mene jäatecijuge piiyepu teebine yageyame ca yaainuge. Weene miiji gemi Saara ne ingwe äcwime, weene liba conocäco mule jaawenemuye piiyepu lica wälu ne padare ceera weeme jamyacu ngenecu ne sabe wawename.

⁷Age cäme mene rooriye täapume. Weeme coga bime kokre lica gyene weeme pana baborage, peei name pi teebibine owecu cama opo gaabe me yaacranemuye. Weene umle gemi egä weene iyeteta ireclota ne ten cama cirege päpäna Acejiyame me owecu name pi. Weene pepu cängena inajininuge naace täapume nuuja gwidape te lica weeme irecu ätumuta mene bine iibecla.

Lipu Mule Gyene Miiji Biname Liba Mäpu cabu Yaanajuge

⁸Age cäme mene weeme iyeta täapume. Weene yepä ngene atwanena cama inajipi, weemämu owecu piiyepu singi läbitininuye, inge mine iyeta Acejiyame me inglewale gemi. Peei name pi weeme nuuja bine owecu cama yäätityäremuye, piiyepu niinäce gaabe me jaawenemuye. ⁹Yoo, nuuja biname te liba weeme yepä ne niija jaawenuge, gone teeme daremu ne awecnista. Nuuja te liba niija mene teebine jaajuge, gone niija mene ne jaawecnis-tute, pätä weene Acejiyame bau irecu lätumutinuye pui me miiji täapume, inge Acejiyame weebibine ituge ala asogleca pepu lenajame teeme bau ca miiji päpäname. ¹⁰Oogäräneji Mene te jicenige egä,

“Lui te singi gyene gege
 piiyepu miijirage ireclota täapume,
 tabe miiji teeme wätä ne cängena ire jaatwuge
 niija mene iicema cabu ca,
 piiyepu walya mene te gone teeme tage cabu ca asata.

¹¹Tabo miiji niija mule cabu ca latatrongäruge miiji taatu mule wawename.

Tabo miiji poode täapume singi piiyepu peei cabu lenajame.

¹²Inge mime Yageyame te conocäco mule biname bine cängena ire jaatwemuge, piiyepu teeme irecu ätumuta mene cängenarage yäatecijuge.

Yepä, biname lui cina niija mule jaawenemusi,
 tabe teebibine kaake ca yäacelyäremuge.”

¹³Siige, pama nuuja te lica weebibine niija pa jiwenipi, weene liba singi gemi miiji mule taatu wawename. ¹⁴Yepä, liba biname te weebibine niija pa jiwenipi weeme miiji mule name pi, weene miiji taatu peei cabu ca pagege päpäna. Wälu gone biname täapume, cuta piiyepu mäpu ngene atwanena gone yaacatuye. ¹⁵Yepä, weene miiji Keriso ne niinäce puupu ecärepeye weeme ngenecu cabu, piiyepu teebine Yageyame me jaawenepeye weeme täapume. Yoo, biname te liba weeme yepä ne yäatempluge aboclomtame tabe ngena ne ngene atwana ca joomluge, tabe miiji amacetnäjäneji lenajame miijirage daremu mene awecnistame. ¹⁶Weene owecu cama weeme ätrunga ne cängena eboclomteye nuuja biname bime täapume. Weene cängena inajininuge, piba weeme ngenecu te lica mäpu läbituge niija mule name pi, yepä weeme mule ne weene ngene ca yaagluye egä miiji taatu gyene. Piba biname lui cina niija mene jicemusi weeme Keriso cabu miiji mule poto cidi me, teepi ajiri me pa läbitipesi teeme mene poto cidi me. ¹⁷Yoo, weene liba mäpu jääpänuye weeme niija mule name pi, peei weeme yene inge. Yepä, weene liba mäpu jääpänuye weeme miiji mule name pi, peei liba Acejiyame me singi birige, piba peei cabu pisi nyene miiji weeme täapume. ¹⁸Yoo, Keriso cuta mäpu jepänuji, tabe liba budre äbituji weeme niija mule äyebile-ngame. Tabo lui conocäco

biname ge, tabe yepä gääbu budre äbituji, iyeta conocono biname bime niiya mule daremu ne peega ecatuji, gaabe mime täápume jenuuji Acejiyame bau otnime. Tabe binamerage tääpe cama budre, yepä cabucewe tääpe cama arpinantuji. ¹⁹ Tabe piba gawecewe ne ebmaluji, piyeme äduji Miiji Mene jajime pui sasa budre biname bime seemo bine, lui cina awamuta puupu cabu yaacrajuge atrana trämä. ²⁰ Peei lui eei bime seemo gemi, lui cina ujarage Nooa me padare cabu singi lica Acejiyame me mene ätecijame. Yoo, Acejiyame leca padare teebibine jewagrijemuji teeme mene ätecijame, Nooa liba pui poo ne eranguji. Yepä, eit biname taatu cina teeme mene jitecijujisi, pui poo bora me ebäcnujisi, pepu äsecräruji babo igi niiye cabu ca. ²¹ Yoo, mime niiye ca äciseja Yeesu me ngii cabu lui seeji pepu pana gyene. Mine niiye ca äciseja ne ituge acata Yeesu me ngii cabu niiya mule daremu cabu ca äsecrerrame, inge mine Yeesu Keriso ne jitrungujisi lui te budre cabu ca itu arpinantuji. Peei äciseja tääpe jugi ne lica birige äyebingta, yepä peei ca mine Acejiyame bau me latatrongärinago, teebine yaawejanusu mime ngenecu amacetnäja täápume. ²² Yeesu Keriso ituge otni cabu me; tabe puma cabucewe je Acejiyame me camu poto cidi me enajenige. Tabe iyeta mename seemo bine ire jetwenenemige piyepu iyeta nuuja kokre gwidape piyepu maramara mopeyame bine.

4

Acejiyame täápume Inajipi

¹ Naace name pi Keriso cewe oocananuji teeme ai gawecewe tääpe cabu, mine miiji teeme pana ngenecu kokre äbita, inge lui te teeme tääpe cabu cewe loocanuge, teeme täápume siige gyene niiya mule me kokre. ² Peei name pi ai gawecewe lenaja cabu weeme niiya singisingi mule gone jaawenemuye, yepä Acejiyame me singi taatu jaawenuye. ³ Uja baborage padare cabu weene epu biname bime niiya singisingi mule bine jenenemujiye lui cina lica Acejiyame ne jäätrungusi. Naace ge weeme poto bime ireclota cabu peega ge jugijugi mule piyepu singisingi niiya mule täápume. Nesae padare lica ge weene liba umle ge sice buduma äbita, piba buduma piyepu niyarage mule bine jaawenemuye. Weene uuje bine ituge ätrunga piyepu teeme täápume gogecupi itu jaawenemepeye. ⁴ Yoo, page weeme ceegewale cälu te jitenenemige, weene liba singi lica gemi ten cama abasutame pui mule cerämu wawename. Teepi peei name pi weebibine jisädininusi. ⁵ Peei ngänu gyene, teepi Acejiyame me opo gaabe cire laitnipesi iyeta peei mule täápume. Tabe amacetnäjäneji gyene iyeta biname bine atraname, teebibine lui cina ireclota gemi piyepu lui cina ituge budre äbita. ⁶ Yoo, ngena täápume pui toraca mene Keriso poto cidi me ituge jaji sasa budre biname bime seemo bine? Agesa inge: Teepi ituge budre päpäna, inge budre lui Acejiyame me daremu gyene iyeta biname bime niiya mule täápume. Yoo, teeme tääpe ituge budre, yepä Acejiyame te singi ge pui seemo bine cuta padare ceera Miiji Mene ätecijame teepi piba teeme pana ireclota cabu lenajame.

Acejiyame te Mibibine Miijimiji Kaakesea Nicärininuge

⁷ Ai gawecewe me ngälugaabe cudecewe lica gyene. Peei name pi weemämu cängena bojäcu ire latwinuye, weeme ngene atwa-nena bine amacetnäjäneji irecu ätumuta täápume. ⁸ Ai lui baborage gwidape gyene egä weene miiji weemeweme singi lenaja, inge singi liba pisi nyene, weene miiji gemi biname bime bucurage conocono mule bine ngene ätrimelame. ⁹ Weemeweme awabläjipeye mete cabu äsinglentame, piyepu mogobi wee-meweme awenäjipeye gege cama. ¹⁰ Yoo, Acejiyame iyeta mibibine maramara kaakesea ituge ceera. Mine peei kaakesea cängena jaawenemusi mime yepäyepä bine ätityerame. ¹¹ Acejiyame bäärmu kaakesea lui ne yäacärüge, miiji tabe Acejiyame me mene ne cängena yaaboclomtuge. Acejiyame ätityera kaakesea lui ne yäacärüge, tabe miiji

Acejiyame me kokre cama nuuja biname bine ätityerame, naace täápume iyeta mime kaakesea cabu Acejiyame me ngii awepänteji lenajame. Piba pajecu gyene egä mine Yeesu Keriso me biname gemi. Yoo, jamyacu apacljera piiyepu kokre lui teeme yene iyeteta ngälu cäco. Eso.

Mäpu cabu Cängena Lenaja

¹² Cäme ngenecurage binamewale, mäpu apicetnära liba mime bau täduge, cälu te äti gone, piiyepu ngenecu niiya gone läbitininago. Pepu mäpu lui mime bau taatu lica gemi. ¹³ Peei name pi mine ngenecu gege äbitininago, ingle mime mäpu lui epu pana gemi Keriso lipu mäpu bine jepänemuji. Ceräcerägäabu bimu te liba cire tädepi, piiyepu iyeta biname cina Keriso me jamyacu apacljera ne liba cire jääpänesi, mine piba baborage gege cama cire ninajipi. ¹⁴ Yoo, mine liba äcneca nitacijinuge, ingle mine Keriso me binamewale gemi, mine ngenecu gege pa läbitipago, ingle naace popi Acejiyame me Seemo piba mime trupa cabu jamyacu apacljera cama yaanajuge. ¹⁵ Miiji lica gyene egä mine mäpu bine jääpänemusi ingle naace name pi mine biname ne budre me yaaglusi, gwidape ne ero ca yaacatusi, coo nuuja niiya mule bine jaawenemusi, coo piiyepu nuuja biname bime kaakesea jääsädusi. Pepu mule cabu ca mäpu liba jääpänusi, yoo mime ingle gyene. ¹⁶ Yepä, mine liba mäpu jääpänusi ingle mine Keriso me biname gemi, piba ajiri gone, yepä Acejiyame ne baborage eso yäcärusi egä mine Keriso me ngii cama gemi.

¹⁷ Acejiyame me atrana padare mameta gyene. Tabe teeme biname bine niinäce gaabe pa jaatranemepi. Yoo, tabe liba teeme atrana kaakesea ne gije pa labacitepi mime bau, piba mage mäpu teeme täápume lui cina Acejiyame me mene lica jäätrungusi,

¹⁸ Oogäräneji Mene te jiicenige egä,

“Miiji mule biname cina mäpu bine pa jääpänemepesi,
piba pa läsecrärepi Acejiyame cama lenajame.

Yoo, piba lipu gyene teeme täápume,

lui cina Acejiyame me biname lica gemi,

piiyeppu niiya mule bine jäje jaawenemusi?”

¹⁹ Peei name pi mine lui cina mäpu jääpänusi ingle peei lui Acejiyame me singi gyene mime täápume, mine miiji mule ne gone yaabmalusi. Yepä, mimämu Acejiyame me ime cabu lacraninago mime miiji täápume. Tabe lui te iyeta biname bine itu jebenemuji, tabe lica mibibine ätityera cäco pa nibmalipi.

5

Acejiyame me Ätrunga Biname Lui Yepä Ingle Biname Gemi

¹ Cäme mene pisi nyene ätrunga ingle bime mope biname täápume. Cane cuta piiyepu mope biname gäne. Yoo, cane Keriso ne itu jepänujine teeme cewe oocana cabu, piiyepu tabe teeme jamyacu apacljera ne liba cire saaboclomtepi, cane cuta peei cabu cire nanajepi. Yoo, agesa cäme mene weeme täápume. ² Weene biname bine cängengarage ewademusi, Acejiyame lui weeme waadena täápume itu icäripi. Teepi epu pana gemi maamoi liiyepu, piiyepu weene epu pana gemi teeme ire atwi biname liiyepu. Weene weeme kaakesea cängena jaawenemuye, lica epu pana egä biname te weebibine giri jicranininuge, yepä ngenecu gege cama jaawenemuye, ingle Acejiyame pepu mule tääpu myene singi. Gone rarekaake singi name pi ai kaakesea ne wawena, yepä toraca ngenecu cama jaawenuye, ingle weene singi gemi Acejiyame me ätrunga biname bine ätityerame. ³ Weene babo me gone läbitininuye weeme bucurage mene ca. Weene miiji umle gemi egä biname lui maamoi pana gemi, teepi teeme ire atwi biname bine ingwe pa yäcäwemepesi. Peei name pi weene cängengarage inajipi, piba weeme ireclota miiji gyene nuuja biname cina ingwe äcwime. ⁴ Piba mime Ire Atwi Mopeyame Keriso liba cire

tacnenutepe, mine miijirage daremu ne cire jääpänepesi. Mine teeme jamyacu apaclýera cabu cirege lenaja iyeteta.

⁵ Yoo, mamye biname, aghesa mene weeme täápume, weeme mope biname bime mene yaacatuýe. Weene iyeta weeme nuuja bine yäätityäremuýe, teebibine niinäce me jaawenemuýe, ingle Oogäräneji Mene te apu jiicenige egä, “Lui biname te liba singi teemämu babo äbitame, Acejiyame teebine jäägyuge, yepä lui biname te Acejiyame ne opo gaabe me yaacituge, Acejiyame teebine miiji jaawenuge.” ⁶ Yoo, mine miiji matikolä me äbita Acejiyame me opo gaabe, tabe piba mibibine cabu me wawena pagege, teeme miijirage padare cabu. ⁷ Iyeta mime ngenecu mäpu miiji Acejiyame ne yäacärusi; tabe babo owecu cama mibibine nitityärinuge.

⁸ Yoo, weene ire cama cängena inajininuge! Weeme cubuyame Satani tabe drowä glunubora gwidape pana gyene, layani pana waatnetnäjuge. Tabe jäärngemuge biname bine sabe wawename. ⁹ Weene Acejiyame ne jäätrunguýe, teeme kokre cama imyemutinuge, Satani me singi ne yääyecräjuye, ingle weene umle gemi egä weeme ätrunga binamewale iyeta gawecewe cabu teepi yepä pana mäpu bine jääpänanemusi. ¹⁰ Mine liba mäpu cabu matikolä padare ninajininuge, Acejiyame lui te iyeta owecu piiyepu ätityera cama gyene, tabe te mibibine peei cabu ca pa nisecräripi, kokre piiyepu apineca cäco me niwenipi, piiyepu mime ngene atwana Keriso cabu yaacranemepi. Tabe mibibine ituge asogleca teeme jamyacu apaclýera cabu Keriso cama cirege lenajame. ¹¹ Teeme yene kokre iyeteta ngälu cäco. Eso.

Peteru me Sebore Mene

¹² Yoo, Siila te cebine nätityärenige ai matikolä mene oogärame. Tabe cäme täápume Acejiyame me miijirage ätrunga biname gyene. Cane singi gäne egä ai mene cabu ca weene ätityera ne pa jepänepeye Acejiyame ne cängenarage ätrungame. Ai mene cabu cane weebibine umle jiwenininine Acejiyame me toraca owecu piiyepu ätityera mule poto cidi me. Peei cabu weene cängena imyemutipi!

¹³ Lui cina ama Rooma babo cewe cabu labasecretnuge Acejiyame bau irecu ätumutame, teepi weebibine sebore jiwenininisi. Teepi weeme pana Acejiyame bau ca jäjäcräneji gemi teeme biname me äbitame. Cäme bägrä Mareko cuta piiyepu weebibine sebore jiwenininige. ¹⁴ Weene weemeweme ajecletnäjipeye sebore mene cama, ätrunga biname bime singi mule liiyepu.

Poode weeme iyeta bime cabu lenajame lui Keriso me biname gemi.
Cane ngii Peteru; cäme mene ngälu peese.

PETERU ME NEENENI MANU LETA

¹ Cane säne Simona Peteru, Yeesu Keriso me ätyepäneji biname gäne teeme Miiji Mene kaakesea wawename.

Cane ai mene weeme bau yoogärenine lui cina miijirage ätru-nga ne ituge päpäna cine liiyepu. Yeesu Keriso lui mime Acejiyame piyepu mime niiya cabu ca Äsecerayame gyene, tabe cuta conocäcorage gyene, peei name pi tabe yepä pana miijirage ätrunga ne ituge ceera iyeta mibibine.

² Acejiyame me miiji te weeme cabu lenajame piyepu tabe weebibine baborage poode ceerame weeme umle cabu ca Acejiyame poto cidi me piyepu Yeesu mime Yageyame poto cidi me.

Acejiyame Mibibine Itu Nisoglicipi Teeme pana Mule Acatame

³ Acejiyame mibibine ituge jājācra teeme jamyacu apacljera piyepu teeme miiji cabu lenajame. Mine liba teeme täapume umle läbitininago, tabe mibibine teeme kokre piba nicäriinuge toraca miijirage ireclota cabu lenajame. ⁴ Tabe mibibine babo miijirage mene itu nicäripi mine teeme pana miijirage mule acatame piyepu ai gawecewe me niiya singisingi mule cabu ca uucratname. ⁵ Pepu pi mine lui cina teebine jäärungusi mine kokre läbitininago miiji mule wawename. Piba mine singi Acejiyame poto cidi me cerämu umle äbitame teeme singi bine wawename. ⁶ Mine cuta lapicetnäriinago mimerage singi bine gawe me acraname, piba mine liba mäpu cabu ninajininuge, mine imyemutinuge, piyepu cängena teeme pana mule jaawenemusi. ⁷ Mine piba nuuja biname bine yäätityäremusi teebibine mime binamewale me jaawenemusi, siige mine toraca singi labitininago teeme täapume. ⁸ Mine peei mule bine liba jaawenemusi, piba mime ireclota cabu ca biname cina umle pa läbitipesi mime Yageyame Yeesu Keriso me mule poto cidi me. Yoo, lui biname cina teeme täapume cängena umle gemi, teepi teebine jaawabudnitusi teeme ireclota cabu. ⁹ Yepä, lui biname te peei mule bine lica jaawenemuge, tabe irecu mäasumäsu biname pana äblicäco ingwe gaabe me ire. Tabe itu ngene jäärimaläpi Keriso lipu teeme sasa niiya mule bine itu iyebloge-muji.

¹⁰ Yoo, cäme ätrunga binamewale, mine peei mule bine jaawenemusi lui cina jaawabudnitusi egä Acejiyame te mibibine ituge ala asogleca teeme binamewale me äbitame. Mine peei bine liba jaawenemusi piba lica nuuja gwidape te mibibine Acejiyame bau ca äyebloge. ¹¹ Mime niiya cabu ca Äsecerä Biname piyepu Yageyame Yeesu Keriso te mibibine piba cire nisoglicipi teeme ngälu cäco waadena cabu lenajame.

¹² Peei mene cane bii yogärine, ngänuge weene puu umle gemi piyepu weeme ätrunga kokre gyene peei toraca mene cabu, yepä cane singi weebibine jäje ngene apecname peei poto cidi me. ¹³⁻¹⁴ Yoo, cane umle gäne cäme budre cudecewe lica gyene, ingle mime Yageyame Yeesu Keriso cebine itu conocäco umle nawenumi, peei name pi cane weebibine jäje ngene jipecnininune peei gwidape poto cidi me ngälu cäme budre. ¹⁵ Cane peei ne cängena yoogärenine, ingle cane singi lica gäne weene ngene ätrimelame cäme budre ingwe gaabe ca.

Cine Keriso ne Itu Jepänujisi Teeme Jamyacu Apacljera cabu je

¹⁶ Yoo, itemene lica gyene peei mene cine lui weebibine ituge jajanena mime Yageyame Yeesu Keriso me babo kokre piyepu acnenuta poto cidi me. Cine cime irecu ca jepänujago teeme jamyacu apacljera ne. ¹⁷⁻¹⁸ Cine ten cama puga ge pui podo cabu Acejiyame liba teebine jamyacu apacljera ecäruji, tabe teebine piba ewepyeräjuji egä, “Agesa cäme ngenecurage bägrä. Tabe iyeta cäme singi conocäco jaawenemu-ge; cane baborage singi gäne tee-me täapume.” Yoo, cine cimämu itu nitacijinuji peei tagepogogo lui cabucewe ca täduji mime Aceji Babe me jamyacu apacljera cabu ca.

¹⁹ Mime nuuja toracarage mene pisi nyene Keriso poto cidi me. Peei lui Oogäräneji Mene Acejiyame me sasa mename biname bime bau ca. Iyeta teeme mene mine miiji cängena abiberäja, ingle peei lui epu pana gyene ngale te liiyepu krokeciye cabu ca saapaclýaruge. Teeme mene te mibibine pepu pana umle nicärininuge bucurage gwidape poto cidi me, lui ge niinäce mine umle lica. Yepä, mine liba teeme mene poto cidi me ngene jwaatwananinago, piba apaclýera te mime bau tuungepmaluge, ingle Keriso Guji Wale pana tuungepmaluge mime ngenecu bora je. ²⁰ Yoo, agesa baborage mene: Biname te äblicäco teemämu Aceji Seemo me ätityera cäco umle äbita peei gwidape poto cidi me, Acejiyame lui jicenige teeme Oogäräneji Mene cabu, ²¹ ingle Acejiyame me mename biname cina teemerage singi mene lica jicemujisi, yepä Acejiyame me mene jejanemujisi Aceji Seemo teebibine lipu ecäremuji.

2

Walya Abiberäja Biname

¹ Yoo, niinäce Israela biname bime padare cabu puga ge poto walya biname, lui cina teemämu lainininusi Acejiyame me mename biname ca, yepä teeme mene lica ge Acejiyame bau ca. Page cuta piyepu poto walya biname piti nemi, lui cina teemämu lainininusi abiberäja biname ca Acejiyame poto cidi me, yepä teeme abiberäja lui walya piyepu conocono gemi. Teeme mene te ätrunga ne sabe jaawenuge. Mime Yageyame lui te iyeta biname bine itu isecräremuji teeme niiya mule daremu cabu ca, teepi teebine lica jäätrungusi, yepä jaainusi. Peei name pi teepi teeme mäpu daremu ne wata pa jääpänepesi. ² Bucurage biname cina teebibine ingwe pa yäacwemepesi teeme niiya singisingi mule cabu me. Teeme niiya mule name pi biname cina niiya mene pa jicemepesi toraca mule poto cidi me. ³ Pui walya biname cina singi rarekaake weeme bau ca päpäname teeme sinäme abiberäja mule cabu ca. Yoo, Acejiyame teeme mule bine jäägyemuge, tabe amacetränjäneji enajenige teebibine iisibrecame.

⁴ Mine Acejiyame me mule poto cidi me ngene pa jwaatwa-naninago. Ujarage pui mename seemo lui cina niiya mule jewenujisi, Acejiyame te teebibine padare lica ecäremuji, yepä teebibine yiisabemuji niiya puupu me. Teepi puma krokeciye cabu icrajenige, siige äblicäco äsecrera ngälu atrana bimu te liba cirege atyaramta. ⁵ Cuta Acejiyame te lica padare ecäremuji pui biname bine lui cina ai gawecewe cabu niinäce icrajuji, yepä babo igi niiye ne tityepuji pui niiya mule biname bine aglecame. Yoo, Nooa piyepu ten cama lui seben biname taatu tabe teebibine isecräremuji. Nooa tabe biname bine mene jejanemuji Acejiyame me singi wawenecame, yepä biname cina singi lica ge äteciyame. ⁶ Acejiyame te cuta Sodoma piyepu Gomora cewe biname bine jigymuji, peei neeneni cewe bine muye ca juubudäruji ngälu tuuwe mriibe taatu ebmalemuji, ingle tabe singi ingwe ca biname cina Sodoma piyepu Gomora cewe poto cidi me ngene apecname, piba wälu äbitame niiya mule wawenecame. ⁷ Yepä, tabe Loota ne isatuji. Loota lui miiji mule biname ge, tabe mage ngenecu mäpu cama yaanajuge teeme cotre umle cäco ceweyame bime sargi mule name pi. ⁸ Yoo, Loota ten cama senajenäjumi bimu gaabegabe. Tabe singi lica ge teeme niiya mene äteciyame piyepu teeme niiya mule päpänename, peei name pi mage ngenecu mäpu ge. Acejiyame teebine isatuji, yepä teeme cewe biname bine teeme mäpu daremu ecäremuji. ⁹ Peei cabu ca mine umle läbitininago egä Acejiyame te ibibi gyene teeme biname bine äsecrera teeme mäpu cabu ca, lui cina teebine jäätrungusi. Tabe cuta miiji gyene niiya mule biname bine daremu bine oomlana ngälu atrana bimu te liba cire tatyaramtepi; teepi piba teeme mäpu daremu cirege päpäna. ¹⁰ Yoo, mäpu daremu pisi nyene teeme täapume lui cina teeme täape me jugijugi singi bine jaawenemusi piyepu Acejiyame me singi ne jäägyusi.

Pui walya abiberäja biname lui pepu gemi. Teepi teemämu lasicnantinusi egä baborage gemi; teepi ajangotna cäco gemi. Teepi wälu lica cabucewe jamyacu apaclýera

cama seemo bime poto cidi me, yepä teebibine jääcnecimusi. ¹¹ Yoo, Acejiyame me mename seemo puu baborage kokrerage gemi ai walya abiberäja biname cabu ca, yepä teepi lica pepu äcneca mene jiicemusi teepi liba teebibine jaaitnäjemusi Acejiyame me opo gaabe. ¹² Yepä, peei walya biname cina ngene atwanena cäco gemi. Girigale drego pana teepi teeme singi papa jaawenemusi. Teeme lui budre mule gyene. Teepi wälu lica niiya mene iicaname pui poto cidi me teepi lui umle cäco gemi. Yoo, biname cina girigale drego bine joomlemusi, yaaglecimusi, siige teeme ireclota lapiruge. Cuta pui walya abiberäja biname bine pepu pana pagege cuta iisibreca. ¹³ Teepi biname bine ngenecu mäpu me jaawenemusi, peei name pi mäpu daremu ne cirege päpäna. Ngänuge bimu padare, teepi ajiri lica gemi teeme singisingi mule wawenecame, piba gigri deedei weene cama läbitininusi. Teepi weeme ätrunga ingle bine jugi me jaawenusi, weebibine ingletnäjinusi. ¹⁴ Magebi ne liba jwääpänusi, teepi singisingi läbitininusi teeme täapume. Teeme niiya jugijugi mule bucurage gemi, yepä lica gyene teeme täapume ibibi. Ngenecu onya biname bine teepi teeme angletneja gaabe cabu yaawadanemusi. Teepi babo umle gemi lipu teeme niiya singisingi bine päpäname. Yoo, teepi teeme mäpu daremu cirege päpäna. ¹⁵ Teepi toraca gaabe ituge abmala, conocono gaabe ne ituge acata. Teepi Balam Bosoro me bägrä ne ingwe yääcwusi lui te niiya gaabe ne ecatuji ai name pi tabe baborage singi rarekaake peei gaabe cabu ca päpäname. ¹⁶ Yoo, dongki te Balam ne eblawäjuji biname pana tagepogogo ca, siige teeme buduma conocono mule ne jiibuji.

¹⁷ Pui walya abiberäja biname teeme nuuja miiji lica gemi. Teepi epu pana gemi niiye cupicu liiyepu lui niiye cäco läbituge. Teepi epu pana carbe liiyepu weene liba niiye täapume singi birige, yepä buuwe te pui carbe ne yääyebliingtuge. Pepu carbe me miiji ätityera lica ge. Yoo, Acejiyame pui biname bime täapume krokeciyerage puupu ituge amacetnäja. ¹⁸ Teepi mope babo läbitininusi piiyepu buduma mene jaajanemusi. Teepi biname bine yaangletnäjemusi lui cina gije jaabacitusi niiya buduma mule bine abmaläcemame, teebibine walya mene yaabiberäjemusi egä, “Weeme täape me singisingi mule bine jaawenemuye.” ¹⁹ Teepi teebibine walya jaajananemusi egä, “Weene kälyä gemi iyeta cotre cabu ca; weene miiji gemi weeme singi wawena.” Yepä, pui walya abiberäja biname teeme singisingi mule te teebibine joomlemuge. Teepi äblicäco gemi peei cabu ca uucratna, lui te teebibine sabe jaawenemuge. Yoo, ngena te biname me singi ne joomluge, biname ne peei te jaawabuge ngena wawename. ²⁰ Yoo, biname lui te mime niiya cabu ca Äsecrayerame piiyepu Yageyame Yeesu Keriso ne jäätrunguge, tabe lasatuge ai gawecewe me niiya mule cabu ca. Tabe liba ngenecu onya piba läbituge, tacnenutuge ingwe gaabe me, siige pui niinäce mule cuta jaawenemuge, peei lui babo niyarage gyene teeme täapume. Tabe liba niinäce cabu ca Yeesu Keriso poto cidi me mene lica birige ätecija, teeme täapume peei lui mäpu gyene, yepä tabe liba Yeesu Keriso poto cidi me yäätecijuge, piba ingwe ca jäägyuge, teeme täapume peei lui baborage mäpu gyene. ²¹ Pui biname täapume miiji cirege tabe liba conocäco gaabe poto cidi me umle lica cire läbiteji, ingle peei umle cama tabe liba Acejiyame me singi ne teeme täapume kaake me jaawenuge, tabe babo mäpu daremu ne cirege acata. ²² Yoo, teeme poto cidi me toraca gyene sasa biname bime mene egä, “Drego te tacnenutuge teeme aake luma yaacuge,” cuta nuuja mene egä, “Blome ne liba jääcisäjusi, tabe tacnenutuge teeme paamuli cabu me cuta lenajame.” Pepu pana gyene biname lui te cääri teeme niiya cabu me tacnenutuge.

3

Mene Mime Yageyame me Acnenuta poto cidi me

¹ Cäme ngenecurage biname, cane weeme bau me mene itu yoogärepene. Cuta agesa cäme nuuja oogära mene, ingle cane singi gäne egä weene toraca mule poto cidi me cääri cuta ngene jotwananipeye. ² Weene ngene jotwananipeye pui mene poto cidi me,

Acejiyame me sasa mename biname cina lui mene ituge oogära. Cuta cääri ngene jotwananipeye pui mene poto cidi me mime Yageyame piyepu niiya cabu ca Äsecerayame te itu jejuji wawename. Peei mene cine lui Keriso me ätyepäneji biname cina weebibine ituge ceera. ³ Niinäce, weene miiji cängena umle äbitineye apu egä ai gawecewe liba mameta gyene apira, piba poto biname pa saaclepi lui cina teeme niyarage singi bine pa jaawenemepesi. Teepi weebibine niyarage bääclena me jiwenipesi egä, ⁴ “Nää, weeme Yageyame te itu jijinuji egä tabe pa tacne-nutepi? Tabe cije baa, lese nyene? Cime saarewale cabu ca biname cina ireclota cama yaacrajuge ai gawecewe cabu, piba budre läbitininusi. Nuuja mara mule lica ituge äpletnuta ai gawecewe te liba tacuji ngälu page.” Teepi piba walya mene pa jicemepesi egä, “Weeme Yageyame te lica pa tacnenutepi; ai gawecewe te lica mara me pa läbitepi.” ⁵ Yoo, pui biname cina singi lica opo awatname egä sasa ujarage Acejiyame te mene jejemuji piba taatu cabucewe dume cama piyepu gawecewe cina tacujäsi. Gawe te tegeluji niye cabu ca. ⁶ Piba Nooa me padare cabu, Acejiyame mene jejuji, niye te tegeluji, siige gawecewe biname bine iyeta irmemuji. ⁷ Yoo, ai gawecewe piyepu cabucewe Acejiyame me mene miji pi aanajenige, ngälu tabe peei bine muye ca cire juubudäremepi. Atrana bimu liba cire tädepi, piba biname lui cina singi lica gemi Acejiyame me mene ätecijame, tabe teebibine cire yiisabemepi muye puupu cabu me iyeteta lenajame.

⁸ Cäme binamewale, gone ngene jitrimalinuge egä mime Yageyame me ngene atwadena mara gyene mime cabu ca. Yoo, yepä bimu coo tausen kämäge, peei lui mara lica gyene; mime Yageyame täapume teepi lui yepä pana gegi. ⁹ Yoo, poto biname cina apu jaangemuge egä mime Yageyame te lica teeme mene ibibi jaawenuge ai gawecewe iibyagecame, yepä peei toraca lica gyene. Tabe teeme mene toraca me cire jaawenemepi. Yepä, tabe biname bine jewagrienenemige teeme niiya mule cabu ca atatrongärame teeme bau me, ingle tabe singi lica gyene nuuja biname ne ajaram.

¹⁰ Mime Yageyame cire tädepi. Biname cina piba cälu te cire jäätemepi, ingle naace popi teeme otni lui ero biname pana ogä cirege. Peei ceräcerägäabu bimu cabu cabucewe te babo mumwämu cama cire lapesarepi. Wale bine muye te cire yaabemepi. Ai gawecewe iyeta gwidape cama cire lapesarepi. ¹¹ Yoo, ai name pi iyeta gwidape cina pepu cire labyagicipesi, mine miiji cängena ire cama ninajininige. Mine Acejiyame me singi piyepu conocäco mule bine jewenenemisi. ¹² Mine Acejiyame me acnenuta bimu ne jewagrijenisi, cuta kaakesea jewenenisi peei bimu te watata otnime. Toraca gyene egä pui bimu cabu muye te cabucewe ne cire jiibyagecepi, piyepu peei baborage nuunu cabu iyeta wale cina pa juudräjemepi, piba cire lapiripesi. ¹³ Yepä, mine Acejiyame me mene jitrungenisi egä tabe kirece cabucewe piyepu gawecewe bine cire jaawenemepi. Puma ätrunga biname cina conocäco taatu cire yaacrajepi.

¹⁴ Yoo, cäme binamewale, mine peei bimu ne jewagrijenisi, peei name pi mine lapicetnärinago iyeta padare conocäco piyepu epu cäco lenajame Acejiyame me opo gaabe je, teeme singi taatu wawename, piyepu poode cama lenajame. ¹⁵ Mine umle gemi ngena name pi Acejiyame me acnenuta lui däägurage gyene. Tabe biname bine padare ecärenemige teebine ätrungame, siige tabe teebibine mäpu daremu cabu ca äsecerame. Yoo, peei umle mene mime ngenecurage biname Paulo te ituge oogära weeme bau me. Acejiyame te peei umle teebine ecäruji. ¹⁶ Tabe yepä mene iyeta teeme leta cabu jicuge mime Yageyame me acnenuta poto cidi me. Yoo, poto teeme mene lui mäpurage gemi umle äbitame, cuta poto umle cäco biname lui cina lica cängena ngene jwaatwananinusi, teepi Paulo me mene walya pana yaaboclomäjusi. Teepi cuta Acejiyame me poto nuuja Oogäräneji Mene pepu conocono jaawenemusi. Teeme yene mäpu daremu peei täapume.

¹⁷ Cäme binamewale, weene umle gemi pepu biname poto cidi me. Peei täapume cängena ire, piba pui niiya mule biname cina weebibine lica toraca gaabe cabu ca

äyebenga teeme walya abiberäja ca. Gone weeme toraca ätrunga gaabe ne abmala!
18 Yepä, cerämu labiberäjininuye mime Yageyame piyepu niiya cabu ca Äsecrerayame
Yeesu Keriso poto cidi me, teeme miiji piyepu umle cina babo me äbitame weeme cabu.
Yoo, jamyacu apacyera lui teeme yene page piyepu iyeteta ngälu cäco. Eso!
Cane ngii Peteru, siige cäme mene.

YOANE ME NIINÄCE LETA

Ireclota Mene poto cidi me

¹ Lui tage agedna cabu ca, cine lui ne titecijanenanumesi, lui ne tepänenanumesi irecu ca, lui cabu me ire nicijenanimi, cuta lui ne toomlananumesi ime ca, cine teeme poto cidi me yoogärenisi. Tabe lui Ireclota Mene gyene. ² Ai ireclota te liba taboclomtuji, cine tepäne-nanumesi, cine siige page jewabudnitenisi, egä tabe laasi nyene. Lui te iyeteta gyene, lui te Babe cama ge, siige cime bau me taboclomtuji, cine teeme poto cidi me weebibine jijananeninago. ³ Cine ngena ituge päpäna, ngena poto cidi me cine ituge ätecija, cine peei poto cidi me jijananeninago weebibine naace täapume egä weene piba cine cama yepä me äbitame epu pana cine lipu yepä gemi Babe piiyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso cama. ⁴ Cine ai ne naace täapume yoogärenisi egä mime gege te baborage äbitame.

Acejiyame Lui Apacljera Gyene

⁵ Cine lui mene ituge ätecija Acejiyame me Bägrä bau ca, cine lui mene cuta weebibine jijananeninago, pui mene apu gyene egä Acejiyame lui apacljera gyene, teeme cabu nuuja krokeciye lica gyene. ⁶ Peei name pi mine liba jiiçusi, egä mine Acejiyame cama yepä gemi, yepä mine krokeciye cabu waatninago, mine peei lui walya waatrominago, conocäco mule bine lica jaawenimusi. ⁷ Yepä mine liba apacljera cabu ninajininuge Acejiyame liiyepu, mine piba yepä ngene atwana cama ninajininuge, siige teeme Bägrä Yeesu Keriso me uudi te jugi cäco me niwenininuge iyeta niiya mule cabu ca. ⁸ Mine liba jiiçusi egä mine conocäco biname gemi, mine mimämu langletnäjinago, siige mime cabu nuuja toraca mene lica gyene. ⁹ Yepä mine liba mime niiya mule bine jaawabudnemusi, Acejiyame toraca piiyepu conocäco gyene, siige mime niiya mule lica yaawadimuge, jugi cäco me niwenininuge iyeta conocono mule cabu ca. ¹⁰ Mine liba jiiçusi, egä mine conocono mule lica ituge wawenetnäja, mine siige Acejiyame ne walya me jaawenusi, teeme mene mime cabu lica gyene.

2

Keriso Lui Mime Ätityera Biname Gyene

¹ Cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, cane ai ne yoogärinine weeme bau me naace täapume egä weene niiya mule lica wawenecame. Yepä laati te liba niiya mule bine jaawenimuge, mime pisi nyene conocäco biname Yeesu Keriso, lui te Babe me opo gaabe je niwärintinuge. ² Tabe peese nyene biname lui te mime niiya mule daremu ne egluji. Yoo, tabe mime taatu niiya mule daremu ne lica egluji, iyeta biname bime. ³ Mine liba Acejiyame me mene yääcwetnusi, mine siige umle gemi apu egä mine umle gemi tabe. ⁴ Laati te liba jiiçuge, egä tabe umle gyene Acejiyame, yepä teeme mene lica yääcwetnuge, tabe walya biname gyene, teeme cabu lica gyene toraca mene. ⁵ Yepä laati te liba Acejiyame me mene jäätecijuge, tabe toracarage singi birige teeme täapume. Peei cabu ca mine umle gemi, egä mine Acejiyame cabu ninajininuge. ⁶ Laati te liba jiiçuge, egä tabe Acejiyame cabu yaanajuge, tabe miiji epu lenaja Yeesu Keriso liiyepu.

Kirece Mene Ätecija täapume

⁷ Cäme miijirage binamewale, cane lui mene yoogärinine weeme bau me, kirece mene lica gyene, pätä pui sasa mene gyene, weene lui ituge ätecijana, weene liba weeme ätrunga ne yaacitepeye Yeesu Keriso cabu me. Ai lui pui sasa mene gyene, weene lui niinäce itu itecijipi. ⁸ Yepä nuuja poto ta kirece mene gyene, cane lui yoogärinine, siige

Keriso cabu ca cuta piyepu weeme cabu ca ituge päpäna, egä ai lui toraca mene gyene, ingle krokeciye te äyebtingtenige weeme cabu ca, toraca apaclyera te tuungepmalenige. ⁹Laati te liba jiiçuge, egä tabe apaclyera cabu enajenige, yepä tabe nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe camu krokeciye cabu yaanajuge. ¹⁰Yepä laati te liba nuuja ätrunga biname täapume singi läbitanuge, tabe apaclyera cabu yaanajuge, siige teeme cabu nuuja mule lica gyene, lui te nuuja biname bine jaawenimuge conocono mule wawenecame. ¹¹Yepä laati te nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe krokeciye cabu yaanajuge piyepu waatnuge. Tabe umle lica gyene liiyeme läduge, ingle krokeciye te teeme irecu yaacwabuge.

¹²Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane yoogärenine weeme bau me, ingle naace popi weeme niiya mule äcisäjeji gemi Keriso me ngii name pi. ¹³Cane yoogärenine weeme bau me lui niinäce gaabe biname gemi ätrunga cabu, ingle naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Piyepu lamlecu ätrunga biname, cane weeme bau me yoogärenine, ingle naace popi weene iyeta niiyaniya mule bime yageyame ne ituge apremela. ¹⁴Cäme binamewale, ätrunga cabu lui kirece gemi, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, ingle naace popi weene umle gemi Babe. Cuta niinäce gaabe biname gemi lui ätrunga cabu, cane ai lui bii byoogärine, ingle naace popi weene umle gemi Keriso, lui te agedna cabu ca gyene. Cuta lamlecu ätrunga biname, cane ai lui bii byoogärine weeme bau me, ingle naace popi weene kokre gemi piyepu Acejiyame me mene te weeme cabu yaanajuge piyepu weene ituge apremela iyeta niiyaniya mule bime yageyame ne.

¹⁵Gone singi äbita ai gawecewe mule poto cidi me piyepu ai gawecewe gwidape täapume. Weene liba gawecewe mule täapume singi inajininuge, weene piba äblicäco Babe täapume singi lenaja, ¹⁶ingle naace popi ai gawecewe me mule lui Acejiyame bau ca lica gemi. Niiya singisingi lui cina biname bine yaawadäjemusi, piyepu biname cina ngena jääpänanemusi siige singisingi läbitininusi, cuta piyepu iyeta ai gawecewe muleyame biname cina lui täapume mage gege, ai mule lui Acejiyame bau ca lica gemi, yepä teepi ai gawecewe cabu ca gemi. ¹⁷Gawecewe piyepu teeme iyeta gwidape, biname cina lui täapume mage singi yaacrajuge, teepi apirininisi, yepä laati te Acejiyame me singi ne jaawenuge, tabe ngälu cäco yaanajuge.

Keriso me Äciseräjayame

¹⁸Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, ngälugaabe mameta gyene. Weebibine ituge jaji, egä Keriso me Äciseräjayame te cirege otni, siige page bucurage piti nemi, peei name pi mine umle gemi, egä ngälugaabe mameta gyene. ¹⁹Teepi puu mime sobe cabu ca itu läsipesi, yepä teepi mine cama yepä lica gemi. Teepi liga mine cama yepä cirege, teepi mine cama cire yaacrajeji. Yepä teepi lipu ituge äyebhengäja mime cabu ca, peei te niwabininige, egä teepi mine cama yepä lica gemi.

²⁰Yepä Keriso te weebibine Aceji Seemo ca ituge äciseja, siige weene iyeta umle gemi, ngena gyene toraca mene. ²¹Cane naace name pi lica yoogärenine weeme bau me, egä weene umle cäco gemi toraca mene. Pätä cane naace name pi yoogärenine, egä weene umle gemi toraca mene, piyepu weene umle gemi, egä toraca mene cabu ca äblicäco nuuja walya te otni.

²²Siige laasi nyene walya biname? Tabe peese nyene, lui te jiiçuge, egä Yeesu lica gyene Keriso. Tabe Yeesu me Äciseräjayame gyene, siige jäägyuge Babe Bägrä wäsi bine. ²³Laati te liba jäägyuge Bägrä ne, tabe Babe ne cuta jäägyuge; laati te liba yaacatuge Bägrä ne, teeme cuta Babe pisi nyene. ²⁴Peei name pi weene lui mene itecijanipi, weene liba ätrunga biname me läbitipeye, kokre joomlepeye. Pui mene te liba weeme cabu yaanajuge, siige weene piba yepä gemi Babe Bägrä cama. ²⁵Piyepu Yeesu Keriso lui gwidape ceerame itu nijinuji, iyeteta ireclota gyene.

²⁶ Cane weeme bau me ai mene yoogärenine eei biname bime poto cidi me, lui cina weebibine angletnejame äbitininisi. ²⁷ Yepä weene pepu lica gemi, Keriso te Aceji Seemo ca weebibine ituge äciseja, siige tabe weeme cabu yaanajuge, peei name pi weene singi lica gemi nuuja te weebibine abiberäjame, inge tabe te ibiberäjininuge iyeta gwidape poto cidi me. Piiyepu tabe ngena ibiberäjininuge, toraca gyene, walya lica, peei name pi teeme abiberäja ne icwetnepeye, piiyepu Yeesu Keriso cama yepä inajipi.

²⁸ Yoo cäme binamewale, weene ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, gone Yeesu Keriso ne yaabmaluye! Piba tabe liba cire taboclomtepi, mine wälu lica cirege äbita teeme täapume, piiyepu teeme acnenuta bimu liba cirege, mine piba nuuja singi lica ajiri name pi ämletnerame teeme bau ca. ²⁹ Weene umle gemi, egä Keriso lui conocäco biname gyene. Piba weene cuta miiji umle, egä iyeta lui cina conocäco mule bine jaawenimusi, teepi lui Acejiyame me bägräwale gemi.

3

Acejiyame me Bägräwale

¹ Weene jepäneye, Aceji Babe te lipu babo singi ituge mime täapume! Teeme singi epu baborage gyene egä mibibine niyinininusi Acejiyame me bägrä ca, siige mine peei gemi. Gawecewe muleyame biname cina umle lica gemi mine, inge teepi umle lica gemi Acejiyame. ² Cäme miijirage binamewale, page mine Acejiyame me bägrä gemi, cuta camu gyene cängena pajecu me äbita, egä mine lipu äbitame. Yepä mine umle gemi, egä Keriso te liba cire taboclomtepi, mine teeme pana cire läbitipago, inge mine teebine cire jääpänesepi epurage tabe liiyepu. ³ Siige laati te apu ngene atwana singi yaacituge Yeesu cabu me, tabe teeme ngenecu jugi cäco me jaawenuge, Yeesu me ngenecu lipu jugi cäco gyene.

⁴ Laati te liba niiya mule jaawenuge, tabe Acejiyame me cotre ne jaatropangtuge, inge niiya mule lui cotre ibi mule lica gyene. ⁵ Weene umle gemi, egä Yeesu täduji niiya mule bine äyebengäjame, cuta weene umle gemi, egä teeme cabu nuuja niiya lica gyene. ⁶ Peei name pi laati te liba Keriso cabu yaanajuge, tabe niiya mule bine lica jaawenimuge. Yepä laati te niiya mule bine jaawenimuge, tabe lica ituge teebine päpäna cuta umle lica ituge tabe.

⁷ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene gone nuuja ne ire taatu jaacituye weebibine angletnejame. Laati te liba conocäco mule bine jaawenimuge, tabe lui conocäco biname gyene Yeesu Keriso liiyepu. ⁸ Yepä lui biname te niiya mule bine jaawenanemuge, teeme inge Satani bau ca gyene, inge Satani lui niiya mule wawenecayame gyene agedna cabu ca. Acejiyame me Bägrä te naace täapume täduji Satani me kaakesea ne aglime.

⁹ Laasi nyene Acejiyame me bägrä, tabe niiya mule bine lica jaawenanemuge, inge Acejiyame me ireclota pisi nyene teeme cabu. Tabe äblicäco niiya mule wawenena, inge Acejiyame teeme Babe gyene. ¹⁰ Mine eei cabu ca umle läbitininago, egä Acejiyame me bägrä lui gemi, Satani me bägrä lui gemi, inge laati te liba conocäco mule bine lica jaawenanemuge piiyepu ätrunga biname bime täapume singi lica yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bägrä lica gyene.

Weene Miiji Weemämu Singi Äbitanipeye

¹¹ Weene lui mene itecijanipi, weene liba läbitipeye ätrunga biname me, age sena pui mene: mine miiji mimämu singi lenaja. ¹² Mine gone Adamu me bägrä Kaino pana äbita, Satani te lui ne ecanuji, siige tabe teeme igane ne egluji. Tabe eei name pi igane ne egluji, inge tabe conocono mule jaawenemuge, igane te conocäco mule jaawenemuge.

¹³ Cäme ätrunga binamewale, weene cälu te gone jitinuge, liba gawecewe muleyame biname cina jimugitninusi weebibine. ¹⁴ Inge naace popi mine singi gemi ätrunga

biname bime täápume, peei name pi mine umle gemi, egä mine budre gaabe ne itu yaabmalepesi, ireclota gaabe ne itu yaacatepesi. Laati te liba singi lica ätrunga biname bime täápume, tabe budre gaabe cabu camu yaanajuge. ¹⁵ Laati te liba jäämugetnuge nuuja ätrunga biname ne, tabe teeme budre me wawena biname gyene. Piiyepu weene umle gemi, egä lui te nuuja biname ne budre me jaawenuge, teeme cabu iyeteta ireclota lica gyene. ¹⁶ Yeesu lipu teeme ireclota ne iyemaluji budre täápume cimiji pi, mine peei cabu ca umle, egä toraca singi lipu gyene. Mine miiji cuta teeme pana mime ireclota äyemela poto ätrunga biname bime täápume. ¹⁷ Liba ätrunga biname yepä me iyeta gwidape piti nemi, siige tabe jääpänuge, teeme ceege me gwidape lica gyene, yepä tabe lica yääcärüge, tabe piba äblicäco iicana, egä Acejiyame me singi pisi nyene teeme cabu. ¹⁸ Cäme binamewale, ätrunga cabu lui cäme bägrä gemi, mine gone mime singi bine aboclomta biname bime bau me mene taatu ca, yepä mine miiji teebibine owecu waweneca.

Acejiyame me Bägrä Wälu Lica Gemi

¹⁹ Liba mime singi te lawabudnituge poto ätrunga biname bine ätityera ca, mine piba umle gemi egä mine toraca mule cabu ninajinuge, siige mine wälu lica cirege äbita Acejiyame me opo gaabe je. ²⁰ Mine liba ngene ca laglinago, egä mime niiya mule piti nemi, mine umle gemi egä Acejiyame baborage gyene mime ngene ca agli cabu ca, tabe umle iyeta gwidape. ²¹ Cäme miijirage binamewale, mine liba lica ngene ca laglinago, egä mime niiya mule piti nemi, piba mine wälu lica gemi Acejiyame me opo gaabe je aclajutame. ²² Piiyepu mine teebine liba ngena täápume yäätinärusi, mine jääpänusi, ingle mine teeme mene jäätrungusi piiyepu jaawenusi, teebine lui te ngenecu miiji me jaawenuge.

²³ Age sena Acejiyame mibibine lui täápume nijananinuge: mine miiji ätrunga acita teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu me piiyepu mine miiji mimemime singi lenaja, Yeesu lipu mibibine ituge jaji. ²⁴ Laati te liba Acejiyame me mene jäätrunguge piiyepu yääcwetnuge, tabe Acejiyame cabu pisi nyene, Acejiyame cuta teeme cabu pisi nyene. Mine eei cabu ca umle gemi, egä Acejiyame mine cama pisi nyene, ingle tabe lui Aceji Seemo ne ituge acita mime cabu lenajame.

4

Toraca piiyepu Walya Seemo

¹ Cäme miijirage binamewale, weene gone jäätrungimuye iyeta eei bine, lui cina jiiicusi, egä Aceji Seemo pisi nyene teeme cabu. Yepä weene teebibine epicetnäremepeye umle äbitame, egä lui seemo te enajenige teeme cabu, nää Acejiyame bau ca gyene coo lica. Weene apu wawename, ingle bucurage biname cina itu yaatengläjepesi, lui cina jiiicusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemusi, yepä teepi walya gemi. ² Weene ai cabu ca opo yaawatnuye Acejiyame me Seemo ne, egä laati te liba jiiicuge, egä Yeesu Keriso lui biname me äbituji, pui biname cabu lui Seemo tabe Acejiyame bau ca gyene. ³ Yepä laati te pepu lica jiiicuge Yeesu poto cidi me, teeme cabu lui seemo te enajenige, tabe Acejiyame bau ca lica gyene, yepä tabe Keriso me Äciseräjayame me seemo gyene. Weene ituge ätecija, egä pui seemo te cirege otni, siige tabe page pisi nyene ai gawecewe cabu.

⁴ Yepä cäme miijirage binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene Acejiyame memi, siige weene ituge apremela lui cina jiiicusi, egä teepi Acejiyame me tagepogogo mene jiiicemusi, yepä teepi walya gemi. Weene teebibine naace name pi ituge apremela, ingle weeme cabu lui Seemo tabe mage kokreyame gyene, yepä ai gawecewe mule cabu lenajayame biname bime cabu lui seemo, teeme toraca kokre lica gyene. ⁵ Teepi ai gawecewe memi, peei name pi teepi ngena jiiicemimusi, ai gawecewe cabu ca gemi, siige gawecewe muleyame biname cina jäätecijemusi. ⁶ Yepä

mine Acejiyame memi. Laasi nyene umle Acejiyame, tabe mime mene yäatecijuge. Yepä laati te liba Acejiyame me biname lica gyene, tabe mime mene lica yäatecijuge. Peei cabu ca mine umle läbitininago, egä laasi nyene toraca Seemo cama, laasi nyene walya seemo cama.

Acejiyame Lui Ingle Gyene Toraca Singi täápume

⁷ Cäme miijirage binamewale, mine miiji mimämu singi lenaja, ingle Acejiyame lui ingle gyene singi täápume. Laati te biname bime täápume singi yaanajuge, tabe lui Acejiyame me bägrä gyene piyepu tabe umle gyene Acejiyame. ⁸ Laati te liba singi lica gyene biname bime täápume, tabe Acejiyame umle cäco, ingle Acejiyame lui ingle gyene singi täápume. ⁹ Acejiyame te teeme singi ne seboclomtuji mime täápume, tabe lipu teeme japurage Bägrä ne tityepuji ai gawecewe cabu me naace täápume mine ireclota ne teeme cabu ca päpäname. ¹⁰ Singi lui epu lica gyene, egä mine te Acejiyame täápume singi ituge, yepä tabe te niinäce singi itu niglinuji mibibine, siige teeme Bägrä ne tityepuji mime niiya mule daremu täápume. ¹¹ Cäme miijirage binamewale, Acejiyame te liba pepu babo singi ituge mime täápume, mine cuta miiji mimemime singi lenaja. ¹² Nuuja biname te lica ituge Acejiyame ne päpäna, yepä mine liba mimämu singi ninajininuge, tabe pisi nyene mine cama, siige teeme singi te babo läbituge mime cabu.

¹³ Mine naace name pi umle läbitininago, egä tabe pisi nyene mime cabu mine teeme cabu, ingle tabe teeme Seemo itu nicäripi mibibine. ¹⁴ Babe te tityepuji teeme Bägrä ne ai gawecewe cabu me biname bine niiya cabu ca kälyä wawename. Mine ituge ai mule ne päpäna siige poto biname bine jejananemenisi ai poto cidi me. ¹⁵ Piyepu cuta laati te liba jaaitnuge, egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene, Acejiyame pisi nyene teeme cabu piyepu tabe lui Acejiyame cabu pisi nyene. ¹⁶ Mine umle gemi Acejiyame lipu singi gyene mime täápume, piyepu mine ituge ätrunga acita teeme peei singi cabu me.

Acejiyame lui ingle gyene singi täápume. Lui te singi yaanajuge Acejiyame piyepu ätrunga biname bime täápume, tabe Acejiyame cabu pisi nyene piyepu Acejiyame teeme cabu pisi nyene. ¹⁷ Singi te naace täápume miiji babo äbitame mime cabu, egä mine piba wälu lica cirege äbita atrana bimu cabu, ingle mime ireclota ai gawecewe cabu epu pana Keriso me liyepu. ¹⁸ Singi luma, wälu lica birige puma, ingle babo singi te wälu ne yäayecräjuge. Siige lui biname cabu singi te cäro camuge babo äbita, tabe wälu birige, ingle niiya mule daremu awagrija luma, wälu cuta puma.

¹⁹ Mime singi pisi nyene Acejiyame täápume piyepu ätrunga biname bime täápume, ingle Acejiyame te niinäce singi ituge äbita mime täápume. ²⁰ Laati te liba jicuge, egä tabe singi Acejiyame täápume, yepä nuuja ätrunga biname ne jäämugetnuge, tabe walya biname birige. Laati te liba singi lica nuuja ätrunga biname täápume, tabe lui ne jääpänuge, tabe äblicäco cuta Acejiyame täápume singi, tabe lui ne lica ituge päpäna. ²¹ Pui name pi Keriso te mibibine ituge jaji egä, laati te Acejiyame täápume singi birige, tabe cuta miiji ätrunga biname bime täápume singi.

5

Ätrunga te Gawecewe Mule bine Yäätucäremuge

¹ Laati te liba jäätrunguge, egä Yeesu lui Keriso sine, tabe Acejiyame me bägrä gyene. Piyepu lui biname te singi yaanajuge babe täápume, tabe cuta singi yaanajuge teeme bägrä täápume. ² Mine liba Acejiyame täápume singi, piyepu jaawenanemusi tabe ngena täápume ituge mibibine jaji, piba mine umle gemi, egä mine cuta singi teeme bägräwale bime täápume. ³ Mine liba jaawenanemusi Acejiyame ngena täápume nijanininuge, peei te jaawabudnituge, egä mime singi pisi nyene teeme täápume. Acejiyame ngena täápume nijanininuge, mäpu lica gyene awename, ⁴ ingle laasi nyene teeme bägrä, tabe ibibi gyene ai gawecewe mule bine apremelame. Peei lui mime ätrunga lui te gawecewe mule

bine yaapremalemuge. ⁵ Eei taatu biname te gawecewe mule bine yaapremalemuge, lui te jäätrunguge, egä Yeesu lui Acejiyame me Bägrä gyene.

Acejiyame te Yeesu Keriso ne Jeitnäjenige

⁶ Yeesu Keriso täduji ai gawecewe cabu me ai neeneni cewecu cama: teebine niiye ca ituge äciseja piiyepu teeme uudi te ituge apira. Teebine niiye taatu ca lica ituge äciseja, yepä teeme uudi te cuta tapiruji. Aceji Seemo te ai neeneni cewecu bine jaaitnäjenige, siige toraca gegi, ingle tabe lui toraca mene jiiicenige. ⁷ Yoo siige, teepi nesae gämi lui cina Yeesu ne jeitnäjenisi: ⁸ yepä lui Aceji Seemo, yepä lui niiye, yepä lui uudi. Teeme aitneja mene lui yepä gyene. ⁹ Mine biname bime aitneja ne yaacatusi, yepä Acejiyame me aitneja lui baborage gyene, siige ai lui Acejiyame me aitneja gyene, tabe lui ituge jaji teeme Bägrä poto cidi me. ¹⁰ Laati te ätrunga yaacituge Acejiyame me Bägrä cabu me, Acejiyame pui biname me ngenecu cabu teeme Bägrä ne jeitnäjenige. Yepä laati te ätrunga lica gyene Acejiyame täapume, tabe teebine walya me jaawenuge, ingle tabe lica jäätrunguge, Acejiyame lipu teeme Bägrä ne ituge aitneja. ¹¹ Pui aitneja lui eei gyene, egä Acejiyame te iyeteta ireclota ituge ceera mibibine, mine lui ireclota ne jepäninisi teeme Bägrä cabu ca. ¹² Laati te liba teeme Bägrä cama yepä birige, tabe ireclota cama yaanajuge. Yepä laati te liba yepä lica birige teeme Bägrä cama, tabe lica ireclota cama yaanajuge.

Mene Ngälu cäco Ireclota poto cidi me

¹³ Cane ai ne naace täapume bii byoogärine weeme bau me, lui cina ätrunga ne yaacituye Acejiyame me Bägrä me ngii cabu, egä weene umle äbitame egä weeme ngälu cäco ireclota pisi nyene. ¹⁴ Mine wälu cäco gemi Acejiyame me opo gaabe je, ingle mine umle gemi, egä tabe nitacijinuge mine ngena täapume yaawejanusi teeme singi ibi. ¹⁵ Siige mine liba umle gemi, egä Acejiyame te nitacijinuge mine ngena täapume yaawejanusi, mine cuta piba umle gemi, egä tabe nicärininuge, mine ngena täapume ituge awejena teebine.

¹⁶ Laati te liba jääpänuge, egä nuuja ätrunga biname te niiya mule jaawenuge, lui mule te teebine budre me lica yaacanuge, tabe miiji pui biname täapume irecu ätumuta, siige Acejiyame te teebine ireclota gaabe cabu me birige awecnista. Ai lui eei biname bime täapume lui bime niiya mule cina teebibine lica yaawadimusi budre me. Yepä piti nemi niiya mule lui cina biname ne yaacanusu budre me, cane peei täapume lica jiiicene irecu ätumutame. ¹⁷ Iyeta conocono mule lui niiya mule gemi, yepä iyeta niiya mule cina lica biname ne yaacanusu budre me.

¹⁸ Mine umle gemi, egä Acejiyame me bägräwale cina niiya mule lica jaawenanemusi, ingle Acejiyame me Bägrä te teebibine jäälyenganemuge, siige Satani te äblicäco oomlana. ¹⁹ Mine umle gemi egä mine Acejiyame memi, piiyepu mine umle gemi egä Satani te iyeta ai gawecewe ne ecanenige.

²⁰ Cuta mine umle gemi, egä Acejiyame me Bägrä te ituge otni mibibine umle ceerame piba mine umle äbitame tabe, lui sine toracarage Acejiyame. Mine toracarage Acejiyame cabu ninajininige, piiyepu mine ninajininige teeme Bägrä Yeesu Keriso cabu. Tabe lui toraca Acejiyame gyene piiyepu ngälu cäco ireclota gyene.

²¹ Cäme binamewale, ätrunga cabu ca lui cäme bägrä gemi, weene cängena weemämu ire, egä uuje cina gone Acejiyame me puupu ne yaacatusi.

Mene ngälu peese.

YOANE ME NEENENI MANU LETA

Sebore Mene Oogära Biname bau ca

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine weeme ätrunga ingle cabu me, Acejiyame te lui bine itu jijäcripi piiyepu lui bime bau me căme singi baborage gyene. Lica cane taatu singi gäne weeme täapume, yepä iyeta piiyepu lui cina umle gemi toraca mene. ² Cine singi gemi weeme täapume, ingle toraca mene pisi nyene mime cabu piiyepu iyeteta cire yaanajepi.

³ Acejiyame mime Babe piiyepu teeme Bägrä Yeesu Keriso, teeme miiji te mime cabu lenajame, teepi mibibine owecu wawename piiyepu poode ceerame. Mine miiji toraca ätrunga piiyepu singi cama teeme miiji ne, owecu ne, piiyepu poode ne waadename.

Toraca Mule piiyepu Owecu Mule

⁴ Cane baborage gege ge päpäname, egä weeme poto ätrunga biname cina inajininige toraca mene ibi, mime Babe te lipu ituge mibibine jaji. ⁵ Yoo, căme ngenecurage ätrunga binamewale, cane weebibine jijenininine, egä mine miiji mimemime singi lenaja. Cane ai lui kirece mene ne lica yoogärinine weeme bau me, yepä ai lui pui sasa mene gyene, mine lui itu nitecijanipi, mine liba ätrunga biname me läbitipago. ⁶ Singi lui eei gyene, egä mine jaawenimusi Acejiyame ngena täapume nijananinuge. Weene liba läbitipeye ätrunga biname me, pui padare cabu ca weebibine ituge jajanena, siige weene itu itecijanipi, egä weene miiji singi lenaja nuuja biname bime täapume.

⁷ Siige bucurage angletneja biname cina itu yaatengläjepesi iyeta poto ta. Teepi eei gemi, lui cina jiićenisi, egä Yeesu Keriso binamerage me lica äbituji. Apu lui cina jiićenisi, babo angletneja biname gemi piiyepu Keriso me äciseräja biname gemi. ⁸ Weene miiji cängena ire atwipeye teeme täapume, piba cime kaakesea te papa me lica läbituge, yepä weene cime kaakesea cabu ca camle-camle daremu ne cirege päpäna.

⁹ Laati te liba lica yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, yepä nuuja gaabe ne yaa-catuge, teeme Acejiyame lica gyene. Yepä laati te liba cängena yaanajuge Keriso me abiberäja cabu, teeme piti negi Babe piiyepu Bägrä. ¹⁰ Laati te liba läduge weeme bau me lica ai abiberäja cama, gone jaawabluye, weeme mete me gone yäasinglantuye. ¹¹ Laati te liba pipu biname ne jaawabluge, tabe lalenglecäjuge teta cama peei niyarage mule wawename.

Yewo Mene

¹² Căme piti nemi bucurage mene iicaname weeme täapume, yepä cane singi lica gäne peba cabu oogärame, ingle căme ngene atwana singi pisi nyene peeyeme otnime. Mine liba opo pa läpänipago, mine piba page jaatranepesi, siige mime gege te piba babo pa läbitepi. ¹³ Ama lui ätrunga ingle te jiwablininige weebibine.

Mene ngälu peese.

YOANE ME NESAE MANU LETA

Sebore Mene

¹ Cane niinäce gaabe ätrunga biname te yoogärenine căme miijirage biname Gayus bau me, cane lui täápume baborage singi.

² Oo, căme miijirage biname Gayus, cane irecu ätumutenine, egä iyeta gwidape miijirage lenajame mäame cabu piyepu mäame tääpe te miijirage lenajame epu pana, mäame seemo te lipu miijirage gyene. ³ Cane baborage gege ge, liba poto ätrunga biname peema cita ca saaclepi, cebine najepesi, maane lipu toraca ngenecu cama joomlenite toraca mene ne piyepu naanajinige peei toraca mene ibi. ⁴ Cane liba nätecijuge, egä căme binamewale, lui cina căme täápume epu pana bägrä liiyepu, toraca mene ibi icrajinige, cane baborage gege gäne. Nuuja gwidape te lica cebine pepu baborage gege me birige wawena.

Eso Mene Gayus bau me

⁵ Oo, căme miijirage biname, maane toraca ngenecu cama nuuja ätrunga biname bine yäätityeräjimute, ngänu gemi teepi maramara ätrunga ingle cabu ca. ⁶ Teepi te naaitnepesi mäame owecu mule poto cidi me ai ätrunga ingle bau me. Maane miiji mule ne jaawenute, maane liba yäätityeräjimute teepi ngena täápume singi gaabegabe täápume, teepi liba mäame cewe ne saabmalusi. Ai lui baborage gwidape gyene Acejiyame me opo gaabe je. ⁷ Teepi Keriso me kaakesea name pi teeme cewe bine itu saabmalempesi, siige otneninisi. Teepi nuuja gwidape bine lica yaawadimusi ätrunga căco biname bime bau ca, ⁸ peei name pi mime cabu sine teebibine ätityerame, siige piba mine teta cama lalenglecäjinyinago toraca mene ne acenename.

Mene Diyotrepes piyepu Demetriyus poto cidi me

⁹ Cane puu matikäli leta ne itu yoogärepepe ätrunga biname bime bau me peeyeme, yepä Diyotrepes lui te baborage singi weeme mope biname me lenajame, tabe singi lica căme mene acatame. ¹⁰ Peei name pi cane liba peeyeme pagege otni, cane teeme mule bine page jaaboclomäjemepene weeme opo gaabe je, tabe lipu walya idre yaacenanuge cime poto cidi me cibibine sabe wawename. Tabe ai taatu ne lica jaawenuge, tabe cuta läbwäricuge ätityerame lui ätrunga biname cina otneninisi Keriso me kaakesea gaabe cabu. Cuta peei taatu lica, tabe cuta jüibemuge poto ätrunga biname cina teebibine ätityerame, siige lui cina teeme mene lica jäätacijemuge, tabe yääyebhengäjimuge ätrunga ingle cabu ca.

¹¹ Căme miijirage biname, maane gone nuuja niyarage mule ne jätütute, yepä miijirage mule bine jütutemepi. Laati te miiji mule bine jaawenimuge, tabe lui Acejiyame me biname gyene. Laati te niiya mule bine jaawenimuge, tabe umle lica gyene Acejiyame.

¹² Weene Demetriyus ne itityärepepe, ingle iyeta biname cina teeme poto cidi me jüicemusi, egä tabe miijirage muleyame gyene, piyepu tabe iyeta gwidape jaawenimuge toraca mene ibi. Cine cuta peei yepä mene jüicenisi, piyepu maane umle gäte, egä cine ngena jüicenisi, toraca gyene.

Yewo, Gayus

¹³ Căme bucurage mene piti nemi meebine jajime, yepä cane singi lica gäne peba cabu oogärame. ¹⁴ Pätä căme ngene atwanena singi pisi nyene peeyeme watawata otnime, siige mine liba opo pa pa läpänepago, mine piba pa jaatranepago. ¹⁵ Poode mäame cabu lenajame. Ama lui ätrunga biname cina meebine naawablenisi. Yepäyepä jewabläjemepi mime ätrunga binamewale bine peema.

Mene ngälu peese.

YUUDA ME LETA

¹ Cane säne Yuuda, Yakobu me igane, Yeesu Keriso me kaakesea bägrä gäne.

Agesa mene weeme bau me Acejiyame te lui bine ituge asogleca, weene Aceji Babe me singi cabu piiyepu Yeesu Keriso me ire atwana cabu inajininuge.

² Acejiyame me baborage owecu, poode, piiyepu singi weeme cabu lenajame.

Ai Mene Lui Walya Abiberäja Biname bime poto cidi me

³ Cäme ngenecurage binamewale, cane liga weeme bau oogärame täbitumene eei poto cidi me egä Keriso lipu mibibine niiya cabu ca nisechrärininige, piba nuuja mule te tädumi, siige cane miiji peei täápume oogära niinäce. Cane singi gäne weebibine jajime aclajutame kokre cama. Gone mara ätrunga ne yaacatuye pui cabu ca Acejiyame lui ätrunga ituge ceera mine lui teeme biname gemi. Peei ätrunga lui yepä gyene iyeteta. ⁴ Yoo, poto biname lui Acejiyame me biname lica gemi, teepi ämletnäreji pana mime ätrunga ingle maramara cabu ituge äbäcna. Teepi angletneja mene jiicemusi egä Acejiyame me owecu mule name pi teepi conocäco gaabe cabu ca äsechräreji gemi teeme conocono singisingi mule wawenecame. Peei conocono gyene. Sasa cabu ca Acejiyame me Oogäräneji Mene te jiičenige egä pui cina mäpu daremu ne cirege päpäna, ingle teepi mime Yageyame Yeesu Keriso me waadena ne jäägyusi.

⁵ Yoo, Acejiyame me mule daremu awecnista poto cidi me, weene umle ituge, yepä cane singi weene cääri ngene jotwa-nanineye mime Yageyame te sasa Israela biname bine lipu isecräremuji Aikupito cabu ca, piba ingwe ca poto bine iyebloge-muji lui cina lica ge ätrunga cama. ⁶ Pui niiya mename seemo poto cidi me cuta ngene jotwananineye. Teepi lui cina teeme ire atwi kaakesea cabu cängena lica icrajuji, yepä teeme toraca puupu ne sebmaluji cabu je. Teepi iyeteta oomleji yaacrajuge krokeciye puupu cabu ngälu teeme atrana padare ceräcerägäabu bimu cabu. ⁷ Weene cuta Sodoma Gomora poto cidi me ngene jotwananineye piiyepu poto matimati cewe pui neeneni cewe mameta. Iyeta pui cewe cabu biname cina yepä pana niiya mule tewenenäjemumesi pui niiya mename seemo cina liiyepu. Teepi sargi mule jaawenemusi piiyepu rooriye cina teemeteme lawadaninusi. Teepi teeme daremu ne jääpänusi muye puupu cabu lenajame ngälu cäco. Mine peei cabu ca umle gemi egä pui mule täápume mäpu daremu pisi nyene.

⁸ Yepä pana mule cabu pui walya abiberäja biname cina niiya wama yaapicetneräjimusi, piba teeme tääpe sabe jaawenemusi jugijugi mule ca. Teepi Acejiyame me cotre bine jäägyemusi, piiyepu niiya mene jiicemusi jamyacu apaclyera cama mename seemo poto cidi me. ⁹ Yoo, cuta Maikol, mope mename seemo tabe lica pepu supra cäco mene jiicemuge. Ujarage, tabe liba Satani cama mene abajujäsi Moose me budre kaake poto cidi me Maikol lica claabe mene Satani ne jejuji, yepä daremu mene jejuji egä, "Acejiyame te meebine mäpu daremu pa nääcärepi!" Peei mene taatu. ¹⁰ Yepä, ai walya abiberäja biname cina seemo pana gwidape bine yääciseräjemusi teepi lui umle lica gemi. Yepä, gwidape teepi lui potö cidi me umle gemi, glunubora girigale gwidape lipu umle, peei cina teebibine yaawademusi teeme budre täápume. ¹¹ Babo mäpurage gyene teeme daremu. Kaino ne teepi ingwe yääcwusi. Balam pana teepi singi rarekaake päpäna niiya mule waweneca ca. Teepi Acejiyame me waadena ne jäägyusi epu pana sasa biname Koora te Moose me waadena ne lipu itu jigyuji. Teepi Koora pana mäpu daremu pa jääpänepesi niiya puupu cabu me äyebloge. ¹² Epu pana wämyä cina lipu cäbletääpe me miiji opo ne sabe jaawenemusi, pui walya abiberäja biname cina weeme abasecretna piiyepu deedei äbita sabe jaawenemusi. Teepi ajiri lica gemi bucurage deedei bine temämu ätrungecäjame. Teepi epu pana gemi carbe

liiyepu buuwe te lui bine yaawadanemuge, yepä ngupe cäco watninus. Teepi epu pana uli gije liiyepu lui cina kuu cäco birige teeme yäyi padare cabu, peei name pi braju cama birige äpäcuta, siige kuu cäco piiyepu budre. ¹³ Epu pana weene niyarage baawe ne cudecewe ca liiyepu opo awatna, tabe giri liba tätnanuge, pepu pana weene pui niiya biname bine opo yaawatne-muye teeme ajiri mule cabu ca. Teepi epu pana wale liiyepu lui cina dume cabu waatnetnäjininusi, weene äblicäco weeme gaabe ne teeme bau ca acata. Yoo, Acejiyame te krokeciyerage puupu ne ituge amaceträja puma teepi iyeteta lenajame.

¹⁴ Yoo, Enoka lui Adamu me siks manu kaakesaare ge, ujarage tabe mene tiicuji pepu biname bime poto cidi me egä, “Mime Yageyame te cire tädepi teeme bucurage mename seemo cama ¹⁵ iyeta biname bine atraname, lui cina lica gemi Acejiyame me binamewale, teebibine awabudnäjame iyeta teeme niyaniya mule cabu ca, piiyepu iyeta teeme babo niyarage mene cabu ca Acejiyame poto cidi me, cuta peei name pi teebibine cirege atraname egä babo niyarage gemi.”

¹⁶ Yoo, pui biname cina ämugetna mule cama gemi, jäje nuuja biname cama labajinusi. Teeme niiya singi cina teebibine yaawadanemusi. Supra cäco teepi babo tage ca mene jicemusi piiyepu teemämu lawepyeräjininusi. Teepi cuta umle gemi nuuja biname bine papa awepyeräja teeme singi pepu päpäname.

Ai Bäärmi Mene Lui Cängena Lenaja poto cidi me

¹⁷ Yoo, cäme binamewale, gone ngene jitrimalinuge pui mene mime Yageyame Yeesu Keriso me ätyepäneji biname cina lui mene weebibine itu jijinanipesi ingwe ca padare poto cidi me. ¹⁸ Teepi apu jijananipesi egä, “Ceräcerägääbu padare cabu, puma cirege biname lui cina weeme miiji mule bine bääclename me jaawenemusi, cuta teeme niiya singi cina teebibine ewa-danenemisi.” ¹⁹ Pepu mule biname cina biname bine maramara me jaawenemusi, inge teeme singisingi cina teebibine yaawadanemusi, piiyepu Aceji Seemo lica gyene ten cama. ²⁰ Yepä, cäme binamewale, weeme conocäco ätrunga pisi nyene; weeme ireclota peei cabu yaanajuge, piiyepu weene Aceji Seemo me kokre ca Acejiyame ne yaawejanuye. ²¹ Weene Acejiyame me singi cabu cängengarage inajipi, mime Yageyame Yeesu Keriso me padare ne jewagrijeje tabe owecu cama weebibine iyeteta ireclota cabu me waadename.

²² Weene owecu cama yäätityäremuye teebibine lui bime ätru-nga neenenineneni pana gemi. ²³ Poto biname lui mameta gemi muye puupu me otni, teebibine itityäremeye Acejiyame me gaabe cabu otnime. Weene nuuja poto biname bine owecu cama yäätityäremuye teepi ireclota gaabe päpäname, yepä cängena ire, gone teeme niiya mule ne yaacatuje. Teeme jugijugi cäbletääpe piiyepu singisingi mule bine iyeta jäägyemuye.

Awepyeräja Acejiyame tääpume

²⁴ Acejiyame tabe ibibi gyene weebibine gaabe cabu cängena waadename atrama cäco, weene piba teeme jamyacu apacljera cabu teeme opo gaabe cirege atyara conocäco piiyepu gege cama. ²⁵ Tabe taatu Acejiyame gyene, lui te mibibine niiya cabu ca isecräremuji, mime Yageyame Yeesu Keriso me kaakesea name pi. Yoo, jamyacu apacljera, awepyeräja, kokre, piiyepu conocäco lui teemi nemi agedna cabu ca, page, piiyepu iyeteta ngälu cäco. Pepu yaanajege!

Cane ngii Yuuda, siige cäme mene.

APOKALUPO

Ai Peba Ngena Tääpu Myene

¹ Ai mene lui eei gwidape poto cidi me Acejiyame lui bine eboclomäjimuji Yeesu Keriso bau me. Tabe naace name pi eboclomäjimuji, egä Keriso te piba teeme kaakesea bägrä bime bau me aboclomäjame ngena cina mameta gemi äpletnera. Siige Keriso te tityepuji teeme mename seemo ne ai gwidape bine aboclomäjame teeme kaakesea bägrä Yoane bau me. ² Yoane ituge jajanena iyeta, tabe lui ituge päpänenä. Pui lui Acejiyame ngena ituge iicema piyepu Yeesu Keriso ngena ituge aitneja. ³ Gege gyene laati te yaacnuge ai peba ne ciige mule poto cidi me; cuta gege gemi laati yäätacijemuge, siige yäacwetnusi, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame.

Yoane Jewablenemige Seben Ätrunga Ingle bine

⁴ Cane Yoane ai mene ne yoogärenine seben ätrunga ingle cabu me Asiya probins ngalebora. Miiji piyepu poode weeme bau me Acejiyame bau ca, lui tage niinäce gaabe je, lui sine page, cuta lui te iyeteta cire yaanajepi, piyepu seben seemo bime bau ca, teeme babo adnata puupu opo gaabe je lui cina icrajenemige; ⁵ cuta piyepu Yeesu Keriso bau ca, lui te cängenarage teitnejanumi toraca mene ne, lui te niinäce gaabe biname gyene budre cabu ca arpinentame, piyepu lui te niinäce gaabe biname gyene iyeta gawe maramara mope biname bime tääpume ai gawecewe cabu ta.

Yeesu Keriso singi gyene mime tääpume, tabe teeme uudi ca mibibine kälyä ituge wawena mime niiya mule cabu ca. ⁶ Tabe niwenininuwi iiwäreja biname me lenajame, lui cina ten cama pagege biname bine waadena, piyepu Acejiyame teeme Babe tääpume pagege kaakesea wawena. Tabe baborage apacljera piyepu kokre cama iyeteta lenajame. Ai mene toraca gyene.

⁷ Iteciijinege! Tabe carbe cabu cire tädepi! Iyeta biname cina cirege teebine päpäna, cuta eei cina lui teebine jigadujisi kalaku ca. Iyeta biname cina ele cire yaangenetnemepi teeme tääpume. Ai lui toraca mene gyene.

⁸ Yageyame, babo kokre Acejiyame, lui sine page, lui tage niinäce gaabe je, cuta cire yaanajepi iyeteta, tabe apu jiceniige egä, “Nuuja gwidape camu ge, cane lui uja ge; cuta liba cire lapiripesi, cane cire nanajepi.”

Keriso Aboclomtige Yoane bau me

⁹ Cane Yoane weene cama yepä ätrunga biname gäne. Mine iyeta Keriso me biname-wale gemi. Cane epu mäpu cabu nanajinige weene liiyepu. Iyeta mibibine Yeesu Keriso te niwadininige, cuta mine iyeta miiji mäpu cabu bojäcu lenaja. Ingle cane Acejiyame me Mene ne secanenäjumene, biname bine tejanenäjemumene Yeesu poto cidi me, peei name pi noomlujisi, nacitujisi curä cabu me ngii Patmos. ¹⁰ Yageyame me bimu* cabu Aceji Seemo te puga nacenanuwi, siige cane nätecijuwi cäme kaake poto cidi ca baborage tagepogogo, moole ala liiyepu. ¹¹ Tabe najuji egä, “Maane ngena bine jepänanenemite, peba cabu yoogäremepi, jityepemepi ätrunga ingle bime cabu me seben maramara cewe cabu me, Epeso me, Mirina me, Pergamo me, Tiyatira me, Sardi me, Piladelpiya me, Laodikea me.”

¹² Cane atrongtujine, egä laati te mene najaninige, siige cane jepänimujine seben lampa dade bine, lui gol ca wawenäneji ge. ¹³ Pui gome cane jepänujine lui te biname pana ge. Tabe lecaleca cäbletääpe asigräneji ge, gol seea ca amlemalteji ge dare gome. ¹⁴ Teeme mope piyepu edingäli bulu taatu ge, epu pana egimope carbe coo sääwiye me ngäli liiyepu. Teeme irecu cina uliobo pana ayenujäsi. ¹⁵ Teeme ernge toplacmujäsi

* **1:10:** Yageyame me bimu: Ama Yageyame me bimu lui Sande bimu gyene.

ayiayi braasi ayana liiyepu. Teeme tagepogogo epu pana ge, niye te lipu podo cabu ca täcwäjicuge babo ala cama. ¹⁶ Teeme camu poto ime cabu puga ge seben wale. Tage cabu ca cubuturikä te tasatuji, neeneni poto äsweji ge, girirage. Teeme opo lui epu pana, bimu apaclyera te lipu baborage yaanajuge bimu duusa je.

¹⁷ Cane liba jepänujine teebine, teeme ernge gawe me natramuji budre pana. Tabe puma cita ca teeme camu poto ime ne secituji cäme papa cabu, najuji egä, “Wälu gone! Cane niinäcerage gäne, cuta ceräcerägääburage gäne. ¹⁸ Cane ireclotayame gäne. Cane budre äbitujine, cuta arpinantujine, siige cane iyeteta, iyeteta gäne. Cane budre ne ituge apremela piyepu cane te joomlenine aadiri täöpume kii ne. ¹⁹ Peei name pi maane yoogäremepi, maane lui gwidape bine jepänenemite page, cuta lui cina ingwe ca cire läbitipesi. ²⁰ Cane naaboclomtenine, cäme ime cabu lui seben wale ngeno memi, cuta seben gol ca wawenäneji lampa dade ngeno memi. Seben wale lui seben ätrunga ingle bime seben mename seemo gemi, piyepu seben lampa dade lui pui seben ätrunga ingle gemi.”

2

Mene Epeso Ätrunga Ingle bau me

¹ “Yoogärepi Epeso ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te joomlemenige seben wale bine camu poto ime ca piyepu lui te otnenige seben gol ca wawenäneji lampa dade gome, tabe apu jiičenige egä: ² Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne weene lipu kokre cama kaakesea itu jaawenemep-eye, cuta weene lipu bojäcu ituge lenaja mäpu cabu. Cane umle gäne, egä weene ire taatu lica jaacranimuye niya mule biname bine; cuta weene itu yaapicetnäremepeye lui cina jiiçusi egä teepi Keriso me ätyepäneji biname gemi, yepä teepi lica. Weene ituge päpäna, egä teepi walya biname gemi. ³ Weene bojäcu inajininige mäpu cabu; weene bucurage mäpu bine itu jääpänemepeye cäme name pi, yepä weene lica luucratnipeye. ⁴ Yepä age sena cane lui täöpume singi lica, egä weene lipu niinäce singi cäme täöpume, weene pipu singi ne ituge abmala. ⁵ Weene ngene jotwipeye, egä niinäce weene lipu ituge lenaja, siige tatatrongäripeye, jewenepeye weene niinäce lipu ituge wawena. Weene liba atatrongära cäco, cane ädenine, iyebtingtenine weeme lampa dade ne teeme puupu cabu ca.

⁶ Yepä weeme pisi nyene cane lui mule täöpume singi: weene jäägyemuye Nikolayame biname* bime mule bine, cane lipu jäägyemune.

⁷ Weeme liba tablame piti nemi äteçijame, iteciçinege, Aceji Seemo te ngena jejenen-emige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaajepene tabe kuu loolo me ireclota uli cabu ca, Acejiyame me calwacupi cabu lui te uutenige.’ ”

Mene Mirina Ätrunga Ingle bau me

⁸ “Yoogärepi Mirina ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te niinäcerage gyene, cuta ceräcerägääburage gyene, lui te budre äbituji, cuta arpinantuji, tabe te jiičenige egä: ⁹ Cane umle gäne weeme mäpu; cane umle gäne egä weene gwidape cäco gemi, yepä toraca weene dogwe biname gemi. Cane umle gäne lipu niyaniya mene jiiçemusi weeme poto cidi me, lui cina lainininusi Israela biname ca, yepä teepi lica. Teepi Satani me ingle biname gemi. ¹⁰ Weene wälu gone läbitininuye, weene lui mäpu ne mameta gemi päpäna. Iteciçinege! Satani te singi gyene weeme poto bine krokeciye mete cabu me acraname weebibine apicetnärame. Weene pagege peei mäpu cabu ten bimu cama lenaja. Ngänu gyene, teepi budre me piglecipesi, yepä weene gone nabmaluye cebine, cane piba iyeteta ireclota cire icäripene.

* **2:6:** Nikolayame biname: Nikolayame biname lui eei gemi lui cina uuje bine iiwäräneji deedei bine yäärwäjimusi piyepu sargi mule jaawenimusi.

¹¹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, weene iteciame, Aceji Seemo te ngena jejenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, teebine neeneni me budre† te lica sabe cire jaawenepi.’ ”

Mene Pergamo Ätrunga Ingle bau me

¹² “Yoogärepi Pergamo ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui me cubuturikä pisi nyene, neeneni poto äsweji ge, tabe jiicenige egä: ¹³ Cane umle gäne egä weene luma inajininige, Satani te puma biname bine ewadenemige, yepä weene toraca gemi căme täapume. Antipa lui te toraca naitnäjuji cebine, teebine liba budre me eglujisi puma Satani te luma enajenige, cuta pui padare cabu weene ätrunga ne lica ebmalujiye. ¹⁴ Yepä weeme piti nemi nesae căme singi căco mule. Weeme poto cina Balam me abiberäja ne ingwe icwetniniye. Tabe peese nyene, lui te jejuji Balaki ne tabe Israela biname bine opo ire wawename cibi ärngäjame, lui cibi ca uuje bine ituge iiwäreja, cuta piyepu sargi mule wawename. ¹⁵ Piyepu weene poto piti nemi, lui cina ingwe icwetniniye Nikolayame biname bime abiberäja ne. ¹⁶ Peei name pi weene tatatrongäripeye weeme niya mule cabu ca, cije cane lädune pui biname bime cama cubu iicaname cubuturikä ca, căme tage cabu ca lui te tasatenige.

¹⁷ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, iteciame, Aceji Seemo te ngena jejenemige ätrunga maramara ingle bine. Laati te cire yuutrutepi, cane teebine cirege ämlitäneji deedei ngii maana ceera piyepu bulubulu kula ceera kirece ngii cama. Nuuja te umle lica birige, nuuja me kula cabu ngena ngii, yepä lui te yaacatuge, tabe taatu umle birige.’ ”

Mene Tiyatira Ätrunga Ingle bau me

¹⁸ “Yoogärepi Tiyatira ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Acejiame me Bägrä lui me irecu cina ayenäsi uliobo pana piyepu lui me ernge oplacmeläja braasi ayana pana gegi, tabe jiicenige egä: ¹⁹ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne, weene lipu singi gemi biname bime täapume, lipu toraca gemi, lipu kaakesea jenenemiye piyepu mäpu cabu lipu kokre inajininige. Cane cuta umle gäne, egä weene page magerage kaakesea jenenemiye niinäce kaakesea cabu ca. ²⁰ Yepä weeme pisi nyene căme singi căco mule. Weene ire taatu jociteniye magebi ngii Isabela ne, lui te lainuge Acejiame me mename biname ca. Tabe căme kaakesea bägrä bine ebiberäjenemige, opo jenenemige conocono gaabe cabu otnime sargi mule wawename piyepu cibi ärngäjame, lui ca yiwäräjemusii uuje bine. ²¹ Cane padare tocärumene tabe atatrongtame teeme niya mule cabu ca, yepä tabe singi lica teeme sargi mule ne abmalame. ²² Peei name pi cane teebine pita mäpu pa wäacärepene, cuta eei bine lui cina sargi mule jenenenisi ten cama. Teepi baborage mäpu ne pa jääpänesi căme bau ca, teepi liba lica pagege abmala niya mule bine pui magebi cama căme bau me atatrongärame. ²³ Cane cuta budre me pa yaaglecemepene pui magebi me ingwe äcwiyame biname bine iyeta ätrunga ingle cina piba päpäname, egä cane age säne lui te umle iyeta biname bime yepäyepä ngena atwanena piyepu singi. Cane cirege weeme mule ibi weeme yepäyepä bine daremu ceera. ²⁴ Yepä weene poto cina piti nemi Tiyatira je, lui cina lica yaacatepeye pei niyarage abiberäja ne. Weene lica ituge abiberäja lui ne yaainusi Satani me sungaberage ogä mule ca. Peei name pi cane lica nuuja gwidape täapume jijenininine, ²⁵ yepä kokre cama joomlepeye weeme ngena pisi nyene, ngälu cane cire lacnenutepene. ²⁶⁻²⁷ Laati te cire yuutrutepi piyepu căme singi ne cire jaawenepi ngälu ngälugaabe me, cane pui biname ne yepä kokre cirege ceera, cane lui kokre ne ituge acata Babe bau ca. Cane ayana suru pana kokre ne cire yäacärepene tabe gawe maramara biname bine waadename piyepu sabe wawename căme cubuyame

† **2:11:** neeneni me budre: Neeneni me budre poto cidi me mene cuta pisi nyene Apokalupo 20:14 cabu piyepu Apokalupo 21:8 cabu.

bine, epu pana gawe ca wawenäneji disi ne lipu yaatebicusi. ²⁸ Cane cuta teebine Guji Wale cirege ceera.

²⁹ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, iteciinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

3

Mene Sardi Ätrunga Ingle bau me

¹ “Yoogärepi Sardi ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui me piti nemi Acejiame me seben seemo, cuta lui me piti nemi seben wale, tabe jicenege egä: Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Biname cina apu jengenemige, egä weene ireclota gemi, yepä weene budre gemi. ² Peei name pi weene arpinäripeye, weeme ngena camu pisi nyene, kokre joomlepeye, cije iyeteta lapesaruge. Cane jepäninine egä weene lui mule bine jewenenemiye, cäme Acejiame me opo gaabe conocäco lica gemi. ³ Peei name pi weene ngene jotwipeye weene ngena ituge abiberäja piyepu äteciame. Pui ne kokre joomlepeye, tatatrongäripeye weeme niiya mule cabu ca. Weene liba arpinera cäco, cane peeyeme eromaame pana cire lädepene. Weene umle lica cäme otni padare luci yene.

⁴ Yepä nesae cina piti nemi Sardi cewe je, lui cina teeme cäbletääpe bine jugi cäco ewetnenemisi. Teepi cane cama bulubulu cäbletääpe cama cire waatnipesi, ingle teepi miiji gemi peei täapume. ⁵ Laati te cire yuutrutepi, tabe apu bulubulu cäbletääpe cirege asigra. Cane lica cirege iisibreca teeme ngii ne pui peba cabu ca, iyeteta ireclota täapume luma ngii bine ituge oogära. Cäme Babe piyepu teeme mename seemo bime opo gaabe je cane cire yaainepene teebine cäme biname ca.

⁶ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, iteciinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Piladelpiya Ätrunga Ingle bau me

⁷ “Yoogärepi Piladelpiya ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Ai mene lui teeme bau ca gyene, Acejiame täapume lui te mara me ituge äbita piyepu lui toraca gyene. Tabe te Daawida me kii ne joomlenige, siige liba jiiitnuge, nuuja te äblicäco armi; liba yaarmuge, nuuja te äblicäco iitnana. Tabe apu jicenege egä: ⁸ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Cane umle gäne, egä weeme kokre matikäli gyene, yepä weene cäme abiberäja ne kokre joomleniye, cuta lica naineniye cebine. Cane weeme täapume gaabe ituge iitnana, nuuja te äblicäco gyene armi. ⁹ Iteciinege! Satani me biname peema piti nemi, lui cina lainininusi Israela biname ca, yepä teepi walya waatromininusi, teepi Israela biname lica. Cane pa jaawenemepene teepi weeme bau me otnime kokorare ca äpedname weeme ernge gome, siige teepi umle pa läbitipesi, egä cane singi pisi näne weeme täapume. ¹⁰ Ingle weene kokrerage imyemutinuge mäpu cabu, cane lipu itu jijipene weene wawename, peei name pi cane cuta piwärimtipene, lui mäpu te pa tädepi iyeta poto ta ai gawecewe biname bine apicetnärame. ¹¹ Cane mameta gäne acnenuta. Weene kokre joomlepeye, weeme ngena pisi nyene, piba nuuja te lica cirege uutecra weeme daremu ne. ¹² Laati te cire yuutrutepi, cane cire jaawenepene mutre caage me cäme Acejiame me iiwäreja mete cabu je, siige tabe licarage abmala pui mete ne. Cane teeme cabu cire yoogärepenene cäme Acejiame me ngii, cuta piyepu cäme Acejiame me cewe ngii, Kirece Yerusalema, lui te cire täinepi cabu ca cäme Acejiame bau ca. Cane cuta cäme kirece ngii ne teeme cabu cire yoogärepenene.

¹³ Weeme liba tablame piti nemi äteciame, iteciinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

Mene Laodikea Ätrunga Ingle bau me

¹⁴ “Yoogärepi Laodikea ätrunga ingle me mename seemo bau me egä,

‘Lui te Acejiyame me mene ne toraca me jewenenige, lui te toracarage jeitnäjenige teebine, piyepu lui sine agednayame iyeta gawecewe gwidape täápume, Acejiyame lui bine ituge wawenetnäja, tabe apu jiičenige egä: ¹⁵ Cane umle gäne iyeta weeme poto cidi me. Weene seemo ireclota cabu toraca budre lica gemi, weene cuta toraca ireclota lica gemi. Oo, cane lipu singi gäne peei nuuja täápume. ¹⁶ Yepä ingle weene ejijejija gemi, peei name pi cane weebibine piyäripene, biname te lipu niiyarage niye ne yaaclemutuge teeme tage cabu ca. ¹⁷ Weene jiičeniye egä, “Cime iyeta gwidape piti nemi, cine nuuja gwidape täápume singi lica gemi.” Yepä weene opo lica ewatneniye, egä weene lipu niiyarage piyepu owecumete gemi. Weene dogwe biname lica gemi, yepä weene cuutacuta gemi, irecu määsumäsu gemi. ¹⁸ Peei name pi cane jijenininine golrage aletname căme bau ca naace täápume weene piba toraca dogwe päpăname. Cuta bulubulu căbletăăpe bine jeletnemepeye căme bau ca weeme peei cuutacuta ajiri ne acwabame. Cuta ngăngye bine jeletnemepeye weeme irecu cabu acraname piba weene căngena päpăname. ¹⁹ Cane umle jewenenemine, eblawăjenenemine, cane lui biname bime täápume singi. Peei name pi weene miiji toraca ngenecu cama atatrôngăripeye weeme niyaniya mule cabu ca. ²⁰ Iteciijinege! Cane gaabe gome nămyemutenige, eyăjenine. Laati te nătecijuge căme tagepogogo, siige gaabe jiičnuge, cane labacitune, teta cama deedei yăărwăjimune, tabe cane cama. ²¹ Laati te cire yuutrutepi, cane cire yaacanepene căme gome adnatame tabe puma cita ca cane cama biname bine waadename epu pana, cane lipu yuutrutujine, siige adnatujine căme Babe gome ten cama biname bine waadename.

²² Weeme liba tablame piti nemi ätecijame, weene iteciijinege, Aceji Seemo te ngena jejenenemige ätrunga maramara ingle bine.’ ”

4

Yoane Cabucewe ne Jepänige

¹ Ai ingwe gaabe ca cane cabucewe je grana ne jepänine iitneji ge. Niinäce tagepogogo cane lui itu nătecijumi, moole ala pana ge, apu najige egä, “Tădi aima cabucewe me! Cane gwidape naawabetnărinine, ingwe gaabe ca lui cina cire läpletnerăjipesi.” ² Piba taatu Aceji Seemo te cebine nacenanige. Cane cabucewe je babo adnata puupu ne jepänine, lui cabu yepä te adnatăneji enajige. ³ Teeme opo epu toplacmelăjige yaspere piyepu karneliya kula liiyepu. Pui babo adnata puupu gome cänibăniba te aclitige. Teeme kala epu ge emeraldı kula me liiyepu. ⁴ Poto twentifoo modamoda adnatera puupu cina babo adnata puupu ne jewaclomtisi. Twentifoo modamoda biname pui puupu cabu adnatăreji puga ge. Teepi bulubulu căbletăăpe asigrăreji ge, piyepu teeme mope cabu puga ge gol ca wawenăneji krauni. ⁵ Babo adnata puupu cabu ca paamlepamle cina toplacmelăjininisi, maadubi te ala sengenige piyepu babo ala puga ge. Teeme opo gaabe je seben ngale cina ayinisi. Pui lui Acejiyame me seben seemo gemi. ⁶ Teeme opo gaabe je cuta puga ge glaasi malu pana gwidape, lui päpăna taaturage ge.

Babo adnata puupu ne fooma ireclota gwidape cina jewaclomtisi iyeta poto ta. Teeme owe gaabe ca, kaake poto ca iyeta irecu taatu ge. ⁷ Niinäceyame me opo lui layani pana ge; pumacitacayame me opo lui buli pana ge; pumacitacayame me opo biname pana ge; cerăcerăgăăbuyame te epu pana ge warye, lui uujenige. ⁸ Teepi iyeta lui siks taame cama ge. Teeme iyeta poto ta irecu puga ge, ngalebora ca, kaake poto ca. Teepi iyeta padare, ciiye bimu, apu jiičemusi egä,

“Epućăco, epućăco, epućăco gyene

Yageyame, kokrerage Acejiyame,

lui tage niinäce gaabe je, lui sine page,

lui te iyeteta pa yaanajepi!”

⁹ Iyeta padare fooa ireclota gwidape cina liba yaawepyeräjusi, opo gaabe me yaacitanusi, eso yääcäranusi, lui te iyeteta gyene, babo adnata puupu cabu enajenige, ¹⁰ piba twentifoo modamoda biname cina yaatrametnemalemuge teeme opo gaabe je. Teepi teeme krauni bine juuwemusi, yaacranimusi babo adnata puupu opo gaabe je, jiiçusi egä,

¹¹ “Cime Yageyame, cime Acejiyame,
maane miiji gäte biname cina meebine awepyeräjame.
Maane miiji gäte teepi meebine opo gaabe me acitame
piiyepu iicaname egä, ‘Maane kokrerage gäte,’
ingle iyeta gwidape maane te ituge wawenetnäja.
Määme singi ca teepi itu äbitininujisi,
ireclota itu jepänujisi.”

5

Äclubäneji Peba piiyepu Maamoi

¹ Cane äclubäneji peba ne jepänine teeme camu poto ime cabu, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Pui peba cabu neenenenipotopoto oogäräneji ge, seben uli ngate ca klaje wawenäneji ge. ² Puma cita ca cane jepänine, Acejiyame me babo kokre mename seemo te baborage tagepogogo ca jiiçige egä, “Laati te miiji gyene ai ngate bine äyebengäjame peba ne iitnaname?” ³ Yepä nuuja ne lica jepänisi cabu je, gawe je, gawe ngalebora je, lui te miiji gyene peba ne iitnaname ngalebora ireme. ⁴ Cane ele nangenige, inge nuuja ne lica jepänisi, lui te miiji gyene pui peba ne iitnaname coo ngalebora ireme. ⁵ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te najige egä, “Ele gone naangenenige! Ire, Layani pisi nyene Yuuda me inge cabu ca, babo biname Daawida me kaakesaare, tabe te ituge uutruta teeme cubuyame bime cabu ca, peei name pi tabe miiji gyene seben ngate bine äyebengäjame peba ne iitnaname.”

⁶ Puma cita ca cane jepänine Maamoi ne aclajuteji babo adnata puupu gome, fooa ireclota gwidape piiyepu twentifoo modamoda biname bime cole cabu. Tabe epu pana ge, egä teebine uja ituge agli. Teeme seben gaale piiyepu seben irecu puga ge. Pui irecu lui Acejiyame me seben seemo gemi, lui cina ätyepäneji gemi gawecewe me iyeta poto ta. ⁷ Siige Maamoi te ädige, peba ne ecatige teeme camu poto ime cabu ca, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. ⁸ Tabe liba pui peba ne ecatige, puma cita ca fooa ireclota gwidape cina piiyepu twentifoo modamoda biname cina itrametnemalemige teeme opo gaabe je. Teeme yepäyepä cina joomläjemisi ala-ala gwidape ngii haapi bine piiyepu gol disi bine, lui bora miijimiji lengo gwidape ge uubudera täapume. Pui miiji lengo gwidape lui Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene gemi. ⁹ Teepi kirece uupera ne etangisi Maamoi täapume apu egä,

“Maane miiji gäte peba ne acatame
teeme ngate bine äyebengäjame,
ingle naace popi meebine budre me naaglujisi,
siige määme uudi ca sewecnimujite Acejiyame bau me
ingle maramara, mene maramara,
gawe maramara, tääpe maramara biname bine.

¹⁰ Maane te jwenimujite teebibine
biname bine waadena biname me
piiyepu iiwäreja biname me lenajame
mime Acejiyame täapume kaakesea wawename.

Teepi te cirege gawecewe ne acana.”

¹¹ Puma cita ca cane jepänine Acejiyame me mename seemo tomi ne, lui baborage ge. Teepi epu bucurage ge, egä äblicäco acnema. Teepi babo adnata puupu ne

jewaclomtisi, cuta fooa ireclota gwidape bine piiyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Cane nätecijige,¹² teepi oräre uupera ne etangisi egä,

“Maamoi lui ne eglujisi,
 miiji gyene cine meebine awepyeräjame,
 ingle määme conocäco pisi nyene
 iyeta gwidape bine waadename.
 Määme piti nemi dogwe, umle, kokre,
 maane baborage gäte,
 määme ngii caburage gyene,
 peei name pi cine meebine eso nääcärenisi.”

¹³ Cane cuta nätecijige iyeta gwidape cina cabu je, gawe cabu je, gawe ngalebora je, niiye ngalebora je – iyeta lui cina ireclota cama gemi – teepi apu uupera ne etangisi egä, “Lui te enajenige babo adnata puupu cabu cuta piiyepu Maamoi, teebibine laawepyeräjesi, ngii babo jaawenesi, opo gaabe me laacitesi iyeteta. Teeme kokre iyeteta yaanajege.”

¹⁴ Siige fooa ireclota gwidape cina teebibine mene jewecniste-misi, jiiçisi egä, “Peei lui toraca mene gyene!” Piba modamoda biname cina itrametnemalemige gawe cabu me Maamoi me opo gaabe je teebine awepyeräjame.

6

Maamoi te Siks Uli Ngate bine Jewelimige

¹ Puma cita ca cane jepänine Maamoi te seben ngate cabu ca yepä ne äwäluta piiyepu nätecijige fooa ireclota gwidape bime yepä te iicana maadubi pana tagepogogo ca egä, “Tädi!” ² Cane ire acitine, jepänine, bulubulu cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, gagari cama ge, piiyepu teebine krauni ecärisi. Siige tabe wälu cäco ädige cerämu cubuyame bine budre me aglecame.

³ Maamoi te liba neeneni manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige neeneni manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!” ⁴ Piba nuuja cooso te tädige, lui ududi ge. Cooso cabu lui te tädige, teebine conocäco ecärisi cubu mule ne acaname gawecewe cabu me piba biname cina teemeteme budre me aglecame. Teebine baborage cubuturikä ecärisi.

⁵ Maamoi te liba nesae manu me ngate ne jewälutige, nesae manu me ireclota gwidape te jiiçige egä, “Tädi!” Cane ire acitine, jepänine, cäsäcäsä cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ime cabu puga ge skeil. ⁶ Pui fooa ireclota gwidape bime cabu ca cane biname pana tagepogogo nätecijige, skeil cama biname ne jejige egä, “Yepä bimu me daremu ca aletna yepä liita wiiti plawa coo piiyepu yepä bimu me daremu ca aletna trii liita baali plawa. Yepä maane olibi uli bine piiyepu waina seeasea bine sabe gone jaawenimute.”

⁷ Maamoi te liba fooa manu me ngate ne jewälutige, cane nätecijige fooa manu me ireclota gwidape te iicana egä, “Tädi!” ⁸ Cane ire acitine, jepänine, mulimuli pana cooso te puga ge. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii Budre, piiyepu Aadiri te teebine ingwe ca sicwige. Teebibine kokre ituge ceera gawe me cebocebo biname bime cabu ca nuuja cebo ne acatame, budre me aglecame cubu ca, pita ca, gane ca, drowä girigale gwidape ca.

⁹ Maamoi te liba faib manu me ngate ne jewälutige, cane piba jepänine iiwäreja dade ne. Teeme gawe me puga ge eei biname bime cable, lui bine ituge agleca, ingle teepi Acejiyame me Mene wälu cäco ituge iicema. ¹⁰ Teepi jiiçisi baborage tagepogogo ca egä, “Oo babo kokrerage Yageyame, maane conocäco piiyepu toraca gäte! Luma ngälu padare cine cirege lenaja, ngälu maane gawecewe biname bine cire jitranepepi, daremu cire ecäremepi cime agleca name pi?” ¹¹ Teeme yepäyepä bine lecaleca bulubulu

cäbletääpe ecäranemisi, jejemisi teepi matikäli trämä cerämu lenajame, ngälu pui ngälu ne cire joomlepi lui ituge acita teeme pana Acejiyame me kaakesea bägrä bine budre me aglecame, teebibine lipu ituge agleca.

¹² Puma cita ca cane jepänine Maamoi te siks manu me ngate ne jewälutige. Babo ocneja puga ge. Bimu te cäsä me äbitige, siige apaclyera lica ge; cuta piiyepu mabye te uudi pana ududi me äbitige. ¹³ Wale cina itrametnemige gawe cabu me, epu pana uli kuu lipu saatrametnemuge, babo buuwe te liba uli ne jaakocnäjuge. ¹⁴ Dume te äclubicige, epu pana waaku ne lipu yäclubicusi, siige ämlitige. Iyeta podo piiyepu curä cina äyebhengäjininisi teeme puupu cabu ca. ¹⁵ Maramara gawe mope biname, teeme ingwe poto ca lui mope biname, cubu mutre biname, dogwe biname, modamoda ngii biname, iyeta aletnäneji biname piiyepu iyeta poto biname, teepi ämletnininisi kula waja cabu je coo piiyepu modamoda kula uuwa cabu je. ¹⁶ Teepi ala abayaninisi modamoda kula cabu me piiyepu podo cabu me egä, “Weene nibaletnecineye, nimletnineye eei me irecu cabu ca, lui te babo adnata puupu cabu enajenige piiyepu Maamoi me claabe cabu ca! ¹⁷ Teeme babo claabe bimu age sena, siige nuuja te äblicäco gyene ireclota lenaja.”

7

Yepä Hanred Footifoo Tausen Israela Biname

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänimine fooa Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji gawe me fooa mutre cabu ta. Teepi jiihemisi fooa buuwe bine piba nuuja te lica äpwäjame gawe cabu, malu cabu, glunubora je. ² Cane cuta nuuja mename seemo ne jepänine, bimu acita gome ca lui tädige. Teeme gwidape pisi nyene ireclota Acejiyame me cewecu ne acitame biname bime cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayige pui fooa mename seemo bime bau me, lui bine kokre ituge ceera sabe wawename gawe ne piiyepu malu ne. ³ Tabe jejemige egä, “Gone sabe wawena gawe ne, malu ne, uli bine, ngälu cine mime Acejiyame me cewecu ne pa yaacitanepesi teeme kaakesea bägrä bime mangace cabu!” ⁴ Puma cita ca cebine najisi, luma ngälu biname cina cirege pui cewecu ne acata. Teepi lui yepä hanred footifoo tausen biname gemi Israela biname bime twelb ingle cabu ca.

⁵⁻⁸ Teepi twelb tausen biname ge yepäyepä ingle cabu ca:

Yuuda me ingle cabu ca,
 Rubena me ingle cabu ca,
 Gaada me ingle cabu ca,
 Asera me ingle cabu ca,
 Napatali me ingle cabu ca,
 Maanasa me ingle cabu ca,
 Simeona me ingle cabu ca,
 Leebi me ingle cabu ca,
 Isakari me ingle cabu ca,
 Seblona me ingle cabu ca,
 Yoosepa me ingle cabu ca,
 Benjamina me ingle cabu ca.

Baborage Biname Tomi Bulubulu Cäbletääpe cama

⁹ Ai mule ingwe gaabe ca cane jepänine baborage biname tomi ne, acnema äblicäco ge. Teepi lui gawe maramara, ingle maramara, tääpe maramara, mene maramara biname ge. Teepi jeclajutäjemige babo adnata puupu opo gaabe je piiyepu Maamoi me opo gaabe je. Teepi lecaleca bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, uli laame ime cabu ge teeme gege ne awabudnitame. ¹⁰ Teepi baborage tagepogogo ca abayaninisi apu egä, “Mime Acejiyame, lui te enajenige teeme babo adnata puupu cabu

piiyepu Maamoi,
teepi te biname bine niya cabu ca birige äsecrera!”

¹¹ Iyeta mename seemo cina jeclajutäjimige, babo adnata puupu ne jewaclomtisi, cuta piiyepu fooma ireclota gwidape bine piiyepu twentifoo modamoda biname bine jewaclomtemisi. Teepi itrametnememige babo adnata puupu opo gaabe je Acejiyame ne opo gaabe me acitame, siige jüicisi egä,

¹² “Ai lui toraca mene gyene!

Mine miiji iyeta padare cabu mime Acejiyame ne awepyeräja, opo gaabe me acitena, eso ceerana!

Taba baborage gyene, umleyame gyene, kokreyame gyene!

Teeme ngii caburage gyene iyeteta iyeteta!

Ai mene toraca gyene!”

¹³ Puma cita ca twentifoo modamoda biname bime yepä te cebine nätemlige, “Maane nää umle gäte, laati bemi ai lecaleca bulubulu cäbletääpe asigräreji biname? Teepi luma cita ca gemi?” ¹⁴ Cane jejine egä, “Babo biname, cane umle lica gäne, yepä maane umle gäte.” Taba nawecnistige, najige egä, “Ai lui eei biname gemi, babo mäpu cabu ca lui cina ituge äsi. Teepi teeme cäbletääpe bine itu jicisäjemujisi, bulu me itu jebenimujisi Maamoi me uudi ca. ¹⁵ Peei name pi teepi jeclajutenenemige Acejiyame me adnata puupu opo gaabe je, teeme kaakesea ne jewenenisi teeme mete cabu iyeta padare cabu, ciye bimu. Lui te adnatäneji gyene babo adnata puupu cabu, taba ten cama enajenige, teebibine jilyenge-nemige. ¹⁶ Teepi ingwe ca lica pagege loolomecewe coo niyemecewe; bimu te lica atara, coo nuuja nuunu te lica oomlana teebibine, ¹⁷ ingle Maamoi lui te jeclajutenige babo adnata puupu opo gaabe je, taba te teebibine pa ire jaatwemepi, pa yaawademepi ireclota niye gome me. Cuta Acejiyame te pagege teeme iyeta elemäcu äciseja.”

8

Ceräcerägäabuyame Uli Ngate

¹ Maamoi te liba seben manu me ngate ne jewälutige, cabucewe te bojäcu enajige cebocebo awa cama. ² Cane puma cita ca jepänimine seben Acejiyame me mename seemo bine aclajuteji Acejiyame me opo gaabe je. Teebibine ecäranemisi seben moole.

³ Cuta nuuja mename seemo te tädige, jeclajutige iiwäreja dade gome. Teeme ime cabu puga ge gol disi miijirage lengo gwidape acrana täapume, siige bucurage ecärisi taba alenglecäjame Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama siige uubuderame gol ca wawenäneji iiwäreja dade cabu, lui babo adnata puupu gome puga ge. ⁴ Taba jeclajutige Acejiyame me opo gaabe je. Teeme ime cabu ca miijirage lengo kloka cina äsige cabu me Acejiyame me binamewale bime irecu ätumuta mene cama. ⁵ Siige taba pui gol disi ne ecätige, cuta uliobo ne ecätige pui iiwäreja dade cabu ca, ecitige disi cabu me, ijarige gawe me. Piba taatu maadubi te ala sengenige, poto modamoda ala puga ge, paamlepamle cina toplacmeläjininisi, ocneja te cewe ne tedodyeräjige.

Seben Mename Seemo cina Moole bine Jecnäjemisi

⁶ Pui seben mename seemo lui bine moole ecäranemisi, teepi amacetnäjininisi äcnäjame. ⁷ Niinäceyame te liba teemanu ne jecnäjige, piba aisi ipecu cina, lui uliobo piyepu uudi cama alenglecäjininisi, babo kokre cama gawe me itrametnemige. Uliobo te peema cita ca äpletnutige, siige yepä poto gawe te ayige, neeneni poto gawe cina abmaläsi. Yepä poto gawe me uli cina ayinisi, neeneni poto gawe me abmalininisi. Baace cina ayinisi iyeta poto ta.

⁸ Neeneni manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, podo pana gwidape lui te uliobo cama ge, piba ajarige malu cabu me, siige yepä poto malu me niye te ateplingtigi uudi me, neeneni poto malu me niye cina abmaläsi. ⁹ Lui poto malu me

niiye te uudi me äbitige, iyeta ireclota gwidape bine budre me eglecimige, buto bine cuta sabe jebenimige.

¹⁰ Nesae manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, baborage wale te piba itramige gawe me. Epu äinige ngale pana, siige yepä poto gawe me baduge bora me piyepu waja bora me abacitanige. Neeneni poto gawe me baduge piyepu waja cina abmalininisi. ¹¹ Pui wale me ngii lui Caapo. Pui yepä poto gawe me niiye cina caapo me äbitininisi. Bucurage biname cina budre äbitininisi, teepi liba enisi pui niiye ne.

¹² Foa manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cabu je bimu me yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi; mabye me cuta yepä poto te äplige, neeneni poto cina abmaläsi, cuta yepä poto me wale cina äplegicinisi, neeneni poto me wale cina abmalinisi, piba pui poto bimu, mabye, wale apaclyera lica ge. Pui name pi bimu me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge; cuta ciye me yepä padare krokeciye ge, neeneni padare apaclyäreji ge.

¹³ Puma cita ca cane jepänine yepä warye te tuujanenige cabu je. Tabe baborage tagepogogo ca tiicige egä, “Ogi nemi, ogi nemi, ogi nemi, lui cina inajininige gawe cabu. Weene baborage mäpu ne pagege päpäna, cerämu nesae mename seemo cina liba pagege teeme moole bine äcnäja.”

9

¹ Faib manu me mename seemo te liba teemanu moole ne jecnäjige, cane piba jepänine wale ne, lui ituge atrama gawe cabu me. Piiyemrage cupicu puga ge, lui armeji ge. Pui wale ne kii ecärisi pui cupicu ne iitnaname, ² siige tabe jütnige. Baborage kloka te tasatige, epu pana budni ne lipu juubudärusi, carbe bine icwabimige piyepu bimu ne cuta icwabige. ³ Pui kloka cabu ca sesi cina täsige gawe cabu me. Teeme kokre puga ge biname bine pita ceerame, epu pana potetagetage te lipu biname ne yäägutuge babo pita cama. ⁴ Teebibine jejemisi, “Gone sabe jaawenimuye baace bine, uli bine coo nuuja uutana gwidape bine, yepä pui biname bine taatu sabe jewenemepeye, lui bime mangace cabu lica gyene Acejiyame me cewecu.” ⁵ Teebibine jejemisi faib mabye ngalebora biname bine pita mäpu ceerame, yepä lica budre me aglecame. Teeme peei pita te epu pana ge, potetagetage me äguta cabu ca lipu pita ne jääpänsi. ⁶ Pui padare cabu biname cina naabe liga budre me cire läbitipesi, yepä teepi budre lica cirege. Teepi babo singi budre me, yepä teepi budre te lica cire joomle-mepi.

⁷ Pui sesi cooso pana ge, lui bine cubu täapume yaama-cetnäjimusi. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni pana gwidape, opo lui biname pana ge, ⁸ edingäli lecaleca ge, giricu lui layani pana ge. ⁹ Teeme dare cabu puga ge epu pana ayana gwidape, cubu cabu lui ca biname cina dare bine jäälyengimusi. Teeme taame puuwämu epu pana ge, bucurage cooso cina lipu kariyota bine yäälädnimusi cubu cabu je. ¹⁰ Teeme kiira gaale cama ge potetagetage me liiyepu. Teepi pui gaale ca biname bine sabe jaawenanemusi faib mabye ngalebora, siige teepi pita ne jääpänsi. ¹¹ Teeme mope biname yepä mename seemo puga ge. Tabe te ire jetwenige pui piyemrage cupicu ne. Heberu mene ca teeme ngii lui Abadoni, Griik mene ca lui Apolyoni. Teeme aboclomta lui egä ‘Sabe Wawenayame’.

¹² Yoo siige, yepä mäpu te peega bapirige, piyeme cerämu neeneni mäpu gegi otnime.

¹³ Puma cita ca siks manu me mename seemo te jecnäjige teemanu moole ne. Lui gol ca wawenäneji iiwäreja dade puga ge Acejiyame me opo gaabe je, pui me foa mutre cabu ca cane nätecijige tagepogogo, ¹⁴ lui jejige siks manu mename seemo ne egä, “Foa mename seemo bine jübirimepi, lui cina ätäyäneji gemi Euprates babo baduge gome.” ¹⁵ Siige teebibine jübirimisi puirage kämäge, mabye, bimu, padare cabu teepi yepä cebo biname bine budre me aglecame, neeneni cebo bine abmaläcemame. ¹⁶ Cane nätecijige luma ngälu cubu biname cooso cama puga ge. Pui lui neeneni hanred milyon

ge. ¹⁷ Wama pana cane cooso bine jepänimine piiyepu teeme papa cabu lui biname ge. Teepi ayana gwidape asigräreji ge teeme dare bine älyengame. Pui älyenga gwidape lui uliobo pana ududi ge, sapiri kula pana sisi ge, cuta piiyepu sulfur pana mulimuli ge. Cooso bime mope layani pana ge. Teeme tage cabu ca täsige uliobo kloka cama piiyepu niyarage lengo gwidape ngii sulfur. ¹⁸ Pui nesae gwidape cina: uliobo, kloka piiyepu sulfur, cooso bime tage cabu ca lui täsige, seglecemisi yepä cebo biname bine, neeneni cebo cina abmalininisi. ¹⁹ Pui cooso bime kokre lui tage cabu ca ge piiyepu kiira cabu ca ge. Teeme kiira lui cobyame mope pana ge, siige pui ca biname bine sabe jewanemisi.

²⁰ Lui biname cina budre lica äbitaninisi ai mäpu cabu, teepi lica ätecitininisi ime ca wawenäneji gwidape bine awejename. Teepi camu ewejanemisi niyaniya cable bine, piiyepu gol ca, silba ca, braasi ayana ca, kula ca, uli ca wawenäneji gwidape bine, lui cina äblicäco ge päpäna, ätecija, otnetneja. ²¹ Cuta teepi lica tatatrongärininisi biname bine agleca mule cabu ca, mowä mule cabu ca, sargi mule cabu ca, gwidape ero cabu ca.

10

Acejiyame me Mename Seemo te Yoane ne Peba Ecärige

¹ Puma cita ca cane jepänine Acejiyame me nuuja kokre mename seemo te äina je cabucewe ca. Carbe te teebine icwabige cäbletääpe pana. Cänibäniba te aclitige teeme mope gome. Teeme opo epu apaclyäreji cama ge bimü liiyepu, piiyepu teeme ernge neeneni uliobo wädräji liiyepu. ² Teeme ime cabu puga ge matikäli peba, lui te iitneji ge. Tabe teeme camu poto ernge ne malu cabu ecitige, säwäci poto ernge ne doro cabu ecitige, ³ siige baborage tagepogogo ca ala abayanige layani me tagepogogo liiyepu. Seben maadubi cina teebine jewecnistisi. ⁴ Siige teepi liba ala sengenetne-mige, cane oogärame äbitine, yepä piba taatu cane tagepogogo nätecijige, cabucewe ca lui te najige egä, “Gone yoogärute, seben maadubi cina ngeno me bii jiicisi. Peei lui ogä mene gyene.”

⁵ Puma cita ca pui mename seemo cane lui ne jepänine aclajuteji malu cabu piiyepu doro cabu, tabe teeme camu poto ime uutige cabucewe me. ⁶ Acejiyame lui te iyeteta gyene, lui te jewanimuji cabucewe, gawecewe, malu piiyepu teeme cabu lui iyeta gwidape, teeme ngii cabu pui mename seemo te jiicige egä, “Siige! Cerämu awagria lica gyene. ⁷ Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne pa jääcnäjepi, Acejiyame piba pa yaapirepi teeme ogä ngene atwana ne, tabe lui ituge jaji teeme kaakesea bägrä bine, lui teeme mename biname gemi.” ⁸ Puma cita ca niinäce cane lui tagepogogo nätecijige cabucewe ca, cääri najige egä, “Äte, peba ne ecati lui iitneji gyene pui mename seemo me ime cabu, lui te jeclajutenige malu cabu piiyepu doro cabu.” ⁹ Cane siige ädine, jejine matikäli peba ceerame. Tabe najige, “Ecati, erwi! Määme came cabu caapocapo enajenige, yepä maane liba erwenite, määme tage cabu mite taatu, uri liiyepu.” ¹⁰ Cane peba ne ecatine teeme ime cabu ca, siige erwine. Cäme tage cabu epu mite enajige uri liiyepu, yepä liba erwine, cäme camuge bora caapocapo ge. ¹¹ Puma cita ca cebine najisi egä, “Maane miiji cääri yepä gääbu jejananemepi, ngena cina cirege äbitena gawe maramara, mene maramara, tääpe maramara biname bime tääpume piiyepu gawe mope biname bime tääpume.”

11

Neeneni Aitneja Biname

¹ Puma cita ca cebine suru näcärisi, atonera suru pana, najisi egä, “Äte, iiwäreja mete ne etoneräji, cuta puma lui iiwäreja dade ne etoneräji. Maane cuta ecnemi lija biname cina irecu ätumutenininisi puma. ² Yepä pui mete caale kaake poto ca lui puupu, pui ne gone yaatoneräjute, inge pui puupu lui ceereji ge nuuja biname bine, lica Israela biname bine. Teeme ime cabu sine. Teepi te footituu mabye ngalebora sabe cire jaawenepesi

Acejiyame täápume lui babo cewe ne mara me ituge wawena. ³ Cane cäme neeneni aitneja biname bine cire jäätyepene. Teepi ragre pana cäbletääpe cama cirege. Teepi Acejiyame me Mene cire jaajanemepäsi yepä tausen neeneni hanred siksti bimu ngalebora je.”

⁴ Pui neeneni aitneja biname lui neeneni olibi uli gegi piyepu neeneni lampa atacwa dade gegi, lui cina jaaclajutenige ai gawe Yageyame me opo gaabe je. ⁵ Laati bemi liba singi sabe wawena teebibine, uliobo te tasatuge teeme tage cabu ca, siige teeme cubuyame bine yaataclomemuge budre me. Yoo, laatibi liba läbitininusi teebibine sabe wawename, peei biname bine pepu birige budre me agleca. ⁶ Teeme conocäco pisi nyene ngupe iibaname, siige teepi lui padare cabu Mijji Mene cirege jajanena, pui padare cabu ngupe te lica acira. Teeme cuta conocäco pisi nyene waja niye bine uudi me wawename piyepu maramara mäpu bine ätyepejame gawecewe cabu me, teepi liba singi.

⁷ Siige, teepi liba teeme mene jajanena kaakesea ne cire yaapirepäsi, piba drowä gwidape, lui te piyemrage cupicu cabu ca cire tasatepi, ten cama cire larngepi. Tabe teebibine cire läätucärepi, siige budre me cire laaglepi. ⁸ Teeme budrekaake cina cirege gaabe cabu lenaja pui babo cewe cabu je, teeme Yageyame ne luma jibyecrujisi toto ca baarge uli cabu. Pui babo cewe ne ngene ca agli mene ca Sodoma ca piyepu Aikupito ca einenisi.

⁹ Iyeta gawe maramara, mene maramara, inge maramara, tääpe maramara biname cina cirege teeme budrekaake bine päpänenä nesae piyepu cebocebo bimu cama. Teepi singi lica cirege teebibine gape cabu me acitame. ¹⁰ Gawecewe biname cina teeme budre name pi gege cirege. Siige peei name pi teepi cirege giiregire mule wawenetnäja piyepu owecu gwidape cire läcäranipesi, inge pui neeneni mename biname cina teebibine baborage mäpu me cirege wawena. ¹¹ Nesae piyepu cebocebo bimu ingwe gaabe ca Acejiyame te tityepige ireclota buuwemope ne teeme cabu ca, siige tabe abacitanige pui neeneni biname bime trupa ngalebora me, piba teepi abujengtäsi. Iyeta lui cina jääpänsi teebibine, mage wälu ge. ¹² Puma cita ca pui neeneni mename biname cina äatecijige baborage tagepogogo cabucewe ca iicana egä, “Siclege aima!” Teepi puma cita ca teeme cubuyame bime irewale carbe cabu aacliche cabu me. ¹³ Puirage padare cabu baborage ocneja puga ge, siige babo cewe yepä poto ne sabe jewenige, nain poto cina abmalininisi. Seben tausen biname bine budre me eglecimige. Lui cina abmalininisi, mage wälu ge, siige Acejiyame lui te enajenige cabucewe je, teebine ewepyeräjisi.

¹⁴ Yoo, neeneni me mäpu te peega bapirige. Cerämu pisi nyene yepä.

Seben Manu me Mename Seemo te Teeme Moole ne Jecnäjige

¹⁵ Seben manu me mename seemo te liba teeme moole ne jecnäjige, cane piba nätecijige cabucewe ca tagepogogo cina oräre iicana egä, “Mime Yageyame piyepu Keriso, tabe lui ne tityepuji, teepi ituge gawecewe ne acata teeme ime cabu me, siige teepi te pa yaacanepäsi iyeteta.” ¹⁶ Piba twentifoo modamoda biname, lui cina teeme adnatera puupu cabu icrajenige Acejiyame me opo gaabe je, teepi owe ca gawe me itrametnemalemige, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi, ¹⁷ jiicisi egä,

“Yageyame, babo kokre Acejiyame,
lui sine page, lui tage uja,

cine eso näcärenisi,

egä maane mäame babo kokre ca ai gawecewe ne ecanenite.

¹⁸ Gawe maramara biname cina babo niya me bäbitininisi,

ingle mäame claabe padare te bii tatyaramtige.

Ai lui padare gyene budre biname bine atraname.

Padare te bii tatyaramtige mäame kaakeseyame,

Acejiyame me mename biname bine daremu ceeraname
 piyepu iyeta mäame binamewale bine,
 lui cina wälu ituge mäame täapume matimati cabu ca ngälu modamoda me.
 Padare te bii tatyaramtuge sabe wawenname pui bine, lui cina sabe jewenenisi ai
 gawecewe ne.”

¹⁹ Puma cita ca cabucewe je iiwäreja mete te iitnige, siige lui uli boks ngalebora ten
 cotre bine ewetnenemisi, pui te pajecu me äbitige. Peei mule te liba äbitige, paamlepamle
 cina toplacme-läjininisi, ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige, ocneja puga ge
 piyepu aisi ipecu cina sitrametnemige gawe cabu me.

12

Magebi piyepu Drowä Gwidape

¹ Puma cita ca cane jepänine, mara opo gwidape te lui aboclom-tige dume cabu. Pui lui
 magebi ge. Tabe bimu ca asigräneji ge cäbletääpe täapume piyepu mabye te teeme ernge
 gawe mage. Teeme mope cabu lui twelb wale ca wawenäneji krauni puga ge. ² Tabe lui
 mäpumäpu ge, adnatame äbitige pita ala cama.

³ Cuta nuuja mara opo gwidape te aboclomtige dume cabu. Pui lui baborage ududi
 siible seben mope cama piyepu ten gaale cama. Teeme pui seben mope iyeta krauni
 cama ge. ⁴ Teeme kiira ca tabe yepä poto wale bine jewälidnemige, siige yisabimige gawe
 cabu me. Neeneni poto me wale cina abmalininisi. Tabe jeclajutige pui magebi me opo
 gaabe, adnatame lui te äbitige, naace täapume bägrä te liba aplimla je tabe piba ärmitame.
⁵ Siige tabe bägrä ne jirngige, lui te iyeta biname bine cire yaawademepi ayana suru
 ca. Yepä, bägrä jwuutecrisi, ewepläcitisi Acejiyame bau me teeme adnata puupu cabu
 me. ⁶ Magebi te uucrige daapo taatu cewe cabu me. Acejiyame te puma puupu ne itu
 semacetnäjumi teeme täapume. Teebine puga ire jotwisi yepä tausen neeneni hanred
 siksti bimu cama.

⁷ Piba cubu puga ge cabucewe je. Acejiyame me babo mename seemo Maikol piyepu
 teta cama lui mename seemo, teepi arnginisi siible cama. Siible te teeme mename
 seemo cama liga naabe uutrutame äbitanige, ⁸ yepä tabe äblicäco ge, peei name pi teepi
 äblicäco cabucewe je cerämu lenaja. ⁹ Siige pui babo siible ne sjarisi gawe cabu me iyeta
 teeme mename seemo cama. Tabe pui sasa cobyame gyene, lui ne Diyabolo ca piyepu
 Satani ca einenisi, ai gawecewe ne lui te ituge angletneja.

¹⁰ Piba cane nätecijige baborage tagepogogo cabucewe je iicana egä,
 “Siige Acejiyame te page byuutrutige!

Tabe teeme kokre ne biiri seboclomtige, egä tabe te biname bine ewadenemige!
 Piyepu teeme Keriso te page teeme conocäco ne beboclomtige gawecewe täapume,
 ingle Diyabolo te Acejiyame me opo gaabe je cerämu lica enajenige
 ätrunga biname bine iicetname ciye piyepu bimu cabu je.

Teebine siige gawe me bijarisi.

¹¹ Cime ätrunga binamewale cina ituge uutruta
 teeme bau ca Maamoi me uudi ca
 piyepu teeme aitneja mene cabu ca.

Teepi singi ge teeme ireclota bine äyemelame budre täapume.

¹² Peei name pi cabucewe piyepu lui cina puma, weene miiji gege!
 Yepä ogi nemi, lui cina inajininige gawe cabu piyepu malu cabu,
 ingle Diyabolo peeyeme ituge otni.

Tabe babo niyarage gyene,
 ingle tabe umle gyene, egä teeme täapume padare matikäli piyeme.”

¹³ Siible te liba umle äbitige, egä teebine gawe cabu me bijarisi, tabe gije abacitige pui
 magebi ne äcwetnenname, bägrä ne lui te jirngige. ¹⁴ Magebi ne ocärisi babo warye me

neeneni taame tabe uujaname teeme puupu cabu me daapo taatu cewe me. Teebine puma pa ire jwaatwepesi nesae piyepu cebocebo kāmāge cama, piba teebine siible te äblicäco oomlana. ¹⁵ Puma cita ca siible te igi niye ne isatige teeme tage cabu ca magebi me ingwe poto ca teebine acatame. ¹⁶ Yepä, gawe te teebine utityäriige, äpälutige, niye ne irmitige, siible me tage bora ca lui te tasatige. ¹⁷ Siible te babo niyarage me äbitige magebi täapume, ädige teeme poto bägrä bime cama cubu me. Teepi iyeta eei gemi, lui cina Acejiyame me Mene ne jäätrungusi piyepu Miiji Mene jaajanemusii Yeesu poto cidi me. ¹⁸ Siige siible te abmalige malu cabu aclajutame.

13

Neeneni Drowä Gwidape

¹ Cane drowä gwidape ne jepänine malu cabu ca arpata. Tabe ten gaale cama piyepu seben mope cama ge. Teeme gaale iyeta krauni cama ge piyepu iyeta teeme mope cabu ngii puga ge Acejiyame me ngii ne sabe wawename. ² Tabe baborage glunubora pusi pana ge, ngii lepadi. Teeme ime, ernge lui bea pana ge, tage layani me tage pana ge. Siible te teeme kokre ecäriige drowä gwidape ne, cuta ecäriige teeme babo adnata puupu tabe puma cita ca biname bine waadename. ³ Drowä gwidape me yepä mope epu pana ge, egä uja ituge budre me agli, yepä pui budre dupe te läsumurepi. Iyeta biname cina mutäcäco äbitininisi, siige teeme singi cabu otneninisi. ⁴ Teepi iyeta siible ne opo gaabe ecitisi, ingle tabe kokre itu yäcärepi drowä gwidape ne. Teepi cuta drowä gwidape ne opo gaabe ecitisi, jicisi egä, “Nuuja te lica gyene drowä gwidape pana. Nuuja te äblicäco teta cama arngi.”

⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige drowä gwidape ne tabe mope babo äbitame piyepu Acejiyame me ngii ne sabe wawename. Teeme pui drowä gwidape me cuta conocäco puga ge babo biname me lenajame footituu mabye ngalebora. ⁶ Siige tabe gije abacitige Acejiyame ne, teeme ngii ne piyepu teeme lenaja puupu ne äingejame cuta eei bine, lui cina cabucewe je icrajinige. ⁷ Acejiyame ire taatu jecitige tabe teeme binamewale cama arngime, teebibine apremelame. Cuta teeme conocäco puga ge tabe babo biname me äbitame iyeta maramara ingle, maramara gawe, maramara täape piyepu mene maramara biname bime täapume. ⁸ Iyeta biname cina gawecewe cabu teebine opo gaabe me cire yaacitepesi, yepä eei biname lica lui bime ngii ituge oogära ireclota peba cabu agedna me niinäce gaabe je. Pui peba lui Maamoi myene, lui ne eglujisi.

⁹ Weeme liba tablame piti nemi, itecijinege ai mene! ¹⁰ Lui gemi oomlemame, siige cire joomlemepesi. Lui gemi cubuturikä ca budre me aglecame, siige cubuturikä ca budre me cire yaa-glecemepesi. Ai mäpu mule cina singi Acejiyame me binamewale cina kokre piyepu ätrunga cama aclajutame.

¹¹ Cuta cane piba nuuja drowä gwidape ne jepänine, gawe cabu ca lui te tasatige. Teeme neeneni gaale puga ge maamoi pana. Tabe siible pana mene jicemige. ¹² Niinäceyame drowä gwidape te teeme kokre ecäriige pui nuuja ne. Siige tabe teeme irewale giri jicranimige ai gawecewe ne piyepu teeme cabu lenajayame bine niinäce drowä gwidape ne opo gaabe me acitame, lui me niyarage dupe äsumureji ge. ¹³ Tabe pui neeneni manu drowä gwidape te modamoda ciitaca mule bine jebenimige; tabe jebenige uliobo ne cabu ca äiname gawe me biname bime irewale. ¹⁴ Acejiyame te ire taatu jecitige tabe ciitaca mule bine wawenecame niinäce drowä gwidape me irewale. Ai ciitaca mule ca tabe engletnäjemige iyeta biname bine ai gawecewe cabu. Tabe jebenimige niinäce drowä gwidape pana gwidape ne wawename, lui ne niinäce yaaglepesi cubuturikä ca budre me, yepä siige ireclota ge. ¹⁵ Acejiyame te ire taatu jecitige neeneni manu drowä gwidape te ireclota buuwemope äpwäclutame pui niinäce drowä gwidape pana gwidape ne siige tabe mene iicemame piyepu budre me aglecame, laati bemi lica teebine opo gaabe me acita. ¹⁶ Pui neeneni manu drowä gwidape te giri jicranige

iyeta biname bine, matimati biname modamoda biname, dogwe biname owecumete biname, aletnäneji biname coo poto biname, teepi cewecu ne acatame teeme camu poto ime cabu coo mangace cabu. ¹⁷ Nuuja te äblicäco gwidape bine aletna coo piyepu aletname waadena, teeme liba pui cewecu lica gyene. Pui cewecu lui niinäce drowä gwidape me ngii gyene coo teeme ngii namba gyene.

¹⁸ Maane miiji umle cama ai ne opo awatname. Laasi nyene umle biname, tabe te jäärngege, drowä gwidape me namba ngeno myene. Pui namba lui biname me ngii tääpu myene. Pui lui 666 gyene.

14

Maamoi piyepu Teeme Binamewale

¹ Puma cita ca cane ire acitine, jepänine Maamoi ne aclajuteji Siiyona podo cabu. Ten cama puga ge yepä hanred footifoo tausen biname, laati bime mangace cabu oogäräneji ge Maamoi me ngii piyepu teeme Babe me ngii. ² Cane cabucewe ca tagepogogo nätecijige epu pana niiye te lipu podo cabu ca babo ala cama täcwäjuge piyepu cuta babo maadubi me ala liiyepu. Pui tagepogogo cuta epu pana ge, biname cina lipu haapi bine jäänäjimusi. ³ Pui yepä hanred footifoo tausen biname cina jeclajutemige babo adnata puupu piyepu fooma ireclota gwidape piyepu twentifoo modamoda biname bime opo gaabe je, siige kirece uupera ne etangisi puma. Nuuja te ibibi lica ge peei uupera ne abiberäjame, yepä pui yepä hanred footifoo tausen biname lui cina Keriso me uudi ca aletnäneji gemi gawecewe cabu ca. ⁴ Teepi lui eei biname gemi, lui cina cogacoga mule umle cäco, ingle teepi camu tääpe cama gemi. Teepi Maamoi ne ingwe icwenisi, tabe liiyeme läduge. Teebibine ituge aletna gawecewe biname bime cabu ca. Teepi lui Acejiyame me piyepu Maamoi me binamewale gemi. Teepi epu pana gemi ire acita cabu niinäceyame kuu lui yääcärusi Acejiyame ne. ⁵ Teeme tage cabu ca nuuja walya mene te lica ituge asata, coo nuuja niya mule ne lica ituge päpäna teeme cabu.

Nesae Acejiyame me Mename Seemo cina Mene Jücemisi

⁶ Puma cita ca cane jepänine yepä mename seemo te cabu je uujana. Miiji Mene lui iyeteta gyene, tabe pui ne eceanige iyeta biname bime bau me gawecewe cabu, ingle maramara, mene maramara, tääpe maramara, gawe maramara biname bime bau me. ⁷ Tabe baborage tagepogogo ca jüicige egä, “Acejiyame tääpume miiji wälu, teebine miiji awepyeräja, ingle padare te bii tatyaramtuge tabe biname bine atraname. Opo gaabe me eciteye, lui te jewenimuji cabucewe ne, gawecewe ne, malu ne, waja bine.”

⁸ Teeme ingwe gaabe ca nuuja mename seemo te tädige, jüicige egä, “Siige, tabe bitramige! Babo cewe Babloniya te bitramige! Teeme sargi mule* cina sabe jaawenemepesi iyeta gawe maramara biname bine. Teeme pui sargi mule lui kokre waina niiye pana ge, siige tabe biname bine jaawenemepi pui nanime.”

⁹ Pui neeneneni mename seemo bime ingwe gaabe ca nuuja te cuta tädige. Tabe jüicige baborage tagepogogo ca egä, “Laati te liba opo gaabe me yaacituge drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne, coo liba ime cabu coo mangace cabu teeme cewecu ne yaacatuge, ¹⁰ tabe te miiji Acejiyame me claabe waina niiye ne nani. Ai lui wainarage niiye ge, Acejiyame me claabe ge, tabe lui ne epadurige kaapo cabu me. Apu biname bine cirege ädnäja uliobo wädräji cabu piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur wädräji cabu Acejiyame me mename seemo bime piyepu Maamoi me opo gaabe je. ¹¹ Pui uliobo lui ätuma cäco gyene. Teeme kloka cina iyeteta täsenininisi cabu me. Laatibi drowä gwidape ne coo teeme pana wawenäneji gwidape ne opo gaabe me yaacitusi, coo laatibi teeme ngii ne yaacatanusi mangace cabu coo piyepu ime

* **14:8:** sargi mule: Ai lui toraca sargi mule lica gyene. Biname cina uuje bine jäärnungemepesi, lica Acejiyame ne. Peei lui epu pana gyene, egä teepi sargi mule ne jaawenepesi.

cabu, teepi ciye bimu diibe oocana lica cirege pui uliobo cabu ca. ¹² Acejiyame me binamewale cina, laatibi teeme mene yäatecijemuge piyepu laati bemi toraca Yeesu täapume, teepi gone onya te agli pui drowä gwidape me gaabe cabu otnetnejame.”

¹³ Puma cita ca cane nätecijige cabucewe ca tagepogogo te iicana egä, “Maane apu yoogäri egä: Gege gemi pui biname cina ama cita ca ngälu Yageyame me kaakesea cabu lui cina budre ne cire jääpänanepesi.” Acejiyame me Seemo te jewecnistige teebine egä, “Toraca mene gyene! Teepi pagege ngene oocana teeme mäpu kaakesea cabu ca, ingle mene te teeme kaakesea poto cidi me ten cama ädenige.”

Gawecewe me Ire Acita Padare

¹⁴ Puma cita ca cane ire acitine, bulubulu carbe ne jepänine. Pui carbe cabu puga ge adnatäneji biname pana gwidape. Teeme mope cabu puga ge gol ca wawenäneji krauni piyepu ime cabu girirage turikä calwacupi ne ärucname. ¹⁵ Iiwäreja mete cabu ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, baborage tagepogogo ca ala abayige pui gwidape bau me, carbe cabu lui te enajige egä, “Maane gije abaciti mäame turikä ca kuu bine alacname, ingle ärucna padare te bii tatyaramtige. Gawecewe te ngade bewangige ärucna täapume.” ¹⁶ Siige lui te adnatäneji enajige carbe cabu, teeme turikä ne sjarige gawe cabu me, siige iyeta ngade bine irucnimige.

¹⁷ Iiwäreja mete cabu ca tasatige nuuja mename seemo te. Tabe cuta girirage turikä cama ge. ¹⁸ Iiwäreja mete cabu iiwäreja dade gome ca cuta nuuja mename seemo te tasatige, lui te uliobo ne ire jaatwuge. Tabe oräre ala abayige pui mename seemo bau me, lui me ime cabu girirage turikä puga ge. Tabe apu jüicige egä, “Mäame turikä ca jelacnimi waina kuu bine, ingle ngade bewangetnemige gawecewe me calwacupi cabu.” ¹⁹ Siige pui mename seemo te teeme turikä ne sjarige gawe me, jelacnimige waina kuu bine, siige yisabimige kula cupicu bora me ämungejame. Ai lui Acejiyame me daremu gyene niiya mule biname bime täapume. ²⁰ Waina kuu bine jimungäjemisi kula cupicu ngalebora je babo cewe kaakepoto cidi ca, siige uudi te tasatige pui ämungeja puupu cabu ca igi niiye pana, lui niiye yepä piyepu cebocebo miita uugle ge piyepu trii hanred kilomiita leca ge.

15

Seben Acejiyame me Mename Seemo cina Lui Mäpu bine Tityepemisi

¹ Piba cane jepänine mara opo gwidape ne cabucewe je, cälu te äti pana baborage gwidape. Pui lui seben mename seemo ge seben mäpu mule cama. Pui lui ceräcerägäabu mäpu mule gemi, ingle teepi Acejiyame me claabe ne pa yaapirepesi.

² Puma cita ca cane jepänine gwidape ne, lui glaasi malu pana ge, uliobo cama alengläcitäneji ge. Cane cuta jepänimine lui cina ituge uutruta drowä gwidape cabu ca, teeme pana wawenäneji gwidape cabu ca piyepu teeme ngii namba cabu ca. Teepi glaasi pana malu gome jeclajutemige, haapi bine joomlemisi, Acejiyame lui ecäranemige.

³ Siige teepi etangenisi Acejiyame me kaakesea biname Moose piyepu Maamoi, teeme uupera ne apu egä,

“Yageyame, kokrerage Acejiyame,
maane ngena jaawenute, baborage piyepu miijirage gyene!
Gawe maramara biname bime Mopeyame,
mäame mule lipu conocäco piyepu toraca gemi!

⁴ Yageyame, iyeta biname cina wälu gemi mäame täapume
piyepu mäame ngii ne ewepyeräjenisi,
ingle maane taatu gäte epucäco.

Iyeta gawe maramara biname cina cirege otni
meebine opo gaabe me acitame,
ingle teepi mäame conocäco atrana ne ituge päpäna.”

⁵ Ai ingwe gaabe ca cane jepänine cabucewe je lui iiwäreja mete te iitneji ge. Pui mete cabu puga ge cäbletääpe ca wawenäneji mete, Acejiyame luma enajenige. ⁶ Iiwäreja mete cabu ca pui seben mename seemo cina täsigē, lui bime mäpu mule puga ge. Teepi bulubulu cäbletääpe asigräreji ge, lui jugi cäco piyepu oplacmeläja cama. Teepi gol seea ca ätäyäneji ge dare cabu. ⁷ Foa ireclota gwidape bime yepä te ecäranemige teeme yepäyepä bine gol disi. Acejiyame lui te iyeteta gyene, teeme claabe ca apanäneji ge pui disi cina. ⁸ Acejiyame me kokre piyepu apaclyera iiwäreja mete ne epu pana icwabige, kloka te lipu mete ne yaacwabuge. Nuuja te äblicäco ge piyeme abacita, ngälu pui seben mename seemo bime mäpu cina liba pa lapiripesi.

16

Seben Ceräcerägäabu Mäpu Mule

¹ Puma cita ca cane nätecijige baborage tagepogogo iiwäreja mete cabu ca, lui jejemige pui seben mename seemo bine egä, “Äte, ecebmäläjemeye gawe cabu me Acejiyame me claabe cama lui seben disi gemi!” ² Piba niinäce manu mename seemo te ädige, ecebmälige teemanu disi ne gawe cabu me, siige lui cina drowä gwidape me cewecu ne itu yaacatepesi cuta lui cina teeme pana wawenäneji gwidape ne itu opo gaabe me yaacitanepesi, teepi mage niyarage pita droobo bine jepänanemisi.

³ Puma cita ca neeneneni manu mename seemo te teemanu disi ne ecebmälige malu cabu me. Niiye te epu pana äbitige budre biname me uudi liiyepu, siige iyeta ireclota gwidape cina budre äbitininisi puma.

⁴ Cuta nesae manu mename seemo te teemanu disi ne ecebmälige baduge bora me piyepu waja bora me, siige niiye cina uudi me atep lengäjininisi. ⁵ Cane nätecijige niiye bine lui mename seemo te ire jetwemenige, jiicige egä,

“Oo, maane epucäco Acejiyame gäte,
maane lui tage uja piyepu lui säte page!

Määme atrana lui conocäco gyene.

⁶ Teepi yaaglecemepesi määme binamewale bine
piyepu määme menameyame bine,
siige maane becärimite uudi teepi nanime.

Teepi teeme niiya mule daremu becatisi.”

⁷ Puma cita ca cane nätecijige iiwäreja dade gome ca tagepogogo egä, “Yageyame, kokrerage Acejiyame, määme atrana lui toraca gyene piyepu conocäco gyene.”

⁸ Puma cita ca foa manu mename seemo te teeme disi ne ecebmälige bimu cabu me, siige bimu te baborage nuunu me äbitige, biname bine ebemige teeme nuunu te. ⁹ Biname bine niiyaniya ebemige, yepä teepi Acejiyame me ngii ne sabe jewenanisi, lui me ime cabu sine ai mäpu bine ätyepejame. Teepi singi lica teeme niiya mule cabu ca atatröngärame piyepu Acejiyame me ngii ne awepyeräjame.

¹⁰ Puma cita ca faib manu mename seemo te teeme disi ne ecebmälige drowä gwidape me babo adnata puupu cabu me. Krokeciiye te icwabige tabe lui gawe ne ecanige. Biname cina wätä ägutininisi pita name pi. ¹¹ Siige teepi caburage Acejiyame me ngii ne sabe jewenanisi teeme droobo piyepu pita name pi, yepä teepi teeme niiyaniya mule cabu ca lica atatröngärininisi.

¹² Puma cita ca siks manu mename seemo te teeme disi ne ecebmälige Euprates baborage baduge cabu me. Baduge te yuuri-cnige, gaabe me äbitige naace täapume gawe mope biname cina otnime bimu acita gome ca. ¹³ Piba cane nesae niyarage cable bine jepänimine. Teepi poogä pana ge. Teeme yepä te siible me tage bora ca tasatige,

nuuja te drowä gwidape me tage bora ca tasatige, nuuja te walya mename biname* me tage bora ca tasatige. ¹⁴ Teepi niiyaniya seemo gämi, lui cina ciitaca mule bine jewenenemisi. Teepi cirege otnetneja gawecewe cabu ta maramara gawe mope biname bine abasecretname yepä gome me teepi cubu iicaname kokrerage Acejiyame me babo bimu cabu.

¹⁵ “Iteciijinege, cane eromaame pana ädenine! Gege gyene pui biname, lui te ireclota enajenige, teeme cäbletääpe bine cängenarage ire jetwemenige, piba tabe cuutacuta lica cire waatne-pi, siige biname bime sobe cabu tabe ajiri lica cirege.”

¹⁶ Puma cita ca pui seemo cina jebasecretnimisi gawe maramara mope biname bine puupu cabu me, Heberu mene ca lui puupu ne einenisi Armagedona ca.

¹⁷ Siige seben manu mename seemo te teeme disi ne ecebmalige buuwemope cabu me. Iiwäreja mete cabu babo adnata puupu cabu ca baborage tagepogogo te jiicige egä, “Siige, bapirige!” ¹⁸ Paamlepamle cina toplacmeläjininisi, babo ala puga ge, maadubi cina ala sengenetnemige piyepu baborage ocneja puga ge. Niinäce pepu baborage ocneja ne lica ituge päpäna agedna cabu ca ngälu ai padare cabu. ¹⁹ Babo cewe te äplige nesae cebocebo me, piyepu cuta maramara gawe cabu ta modamoda cewe cina sabe äbitininisi. Acejiyame te ngene lica jitrimalige babo cewe Babloniya poto cidi me, siige tabe jewenige waina niiye nanime kaapo cabu ca. Pui waina niiye lui teeme Acejiyame me claabe ge. ²⁰ Iyeta curä cina apeseräjininisi, iyeta podo cina baa liiyeme äbitininisi. ²¹ Modamoda aisi ipecu cina sitrametnemige cabu ca biname bime papa cabu me. Teeme yepäyepä bime mäpu lui footifaib kilo ge. Yepä biname cina Acejiyame me ngii ne sabe jewenisi ai mäpu miji pi, ingle mage niyarage ge.

17

Babo Sargi Magebi piyepu Drowä Gwidape

¹ Disi cama lui seben mename seemo, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, “Tädi, cane naawabenine, babo sargi magebi ne lipulipu cirege daremu ceera, pui babo cewe ne lui bucurage niiye gome ituge raranga. ² Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule ituge wawena, piyepu biname cina sice buduma pana me ituge äbita teeme sargi mule waina niiye nani cabu ca.”

³ Puma cita ca Aceji Seemo te nacenanige cebine, mename seemo te nacanige biname cäco cewe cabu me. Puma cane jopänine magebi ne adnatäneji ge ududi drowä gwidape papa cabu. Tabe lui seben mope cama ge piyepu ten gaale cama ge. Teeme iyeta tääpe cabu niyarage ngii oogäräneji ge Acejiyame ne sabe wawename. ⁴ Magebi te ududi piyepu ciriyäciriyä cäbletääpe asigräneji ge, acwabäneji ge gol ca wawenäneji abasogära gwidape ca, oplacmeläja kula ca piyepu kusa ca. Teeme ime cabu gol kaapo puga ge, lui apanäneji ge teeme jugijugi mule ca piyepu sargi mule ca. ⁵ Teeme mangace cabu oogäräneji ge ngii, lui me aboclomta ogä gyene. Apu oogäräneji gyene,
BABO CEWE BABLONIYA, LUI INGLE GYENE
IYETA JUGIJUGI PIIYEPU SARGI MULE TÄÄPUME
AI GAWECEWE CABU.

⁶ Cane jopänine, egä tabe sice buduma pana gwene Acejiyame me binamewale bime uudi nani cabu ca piyepu eei bime uudi nani cabu ca, lui bine ituge budre me agleca Yeesu cabu ätrunga miji pi.

Cane liba jopänine teebine, cane mage mutäcäco äbitine. ⁷ Pui mename seemo te cebine nätemlige egä, “Maane ngeno me mutäcäco bābitite? Cane naajenine, ai magebi lui ngena tääpume mwene, piyepu cane naajenine, pui seben mope cama ten gaale

* **16:13:** Fwalya mename biname: Ama cita ca ngälu neeneni me drowä gwidape lui te tasatepi gawe cabu ca, pui ne einenisi walya mename biname ca. Tabe niinäce drowä gwidape me ngii cabu mene jiicemuge biname bine conocono gaabe cabu me waadename.

cama drowä gwidape lui ngeno myene, magebi lui me papa cabu onajenige. ⁸ Maane lui drowä gwidape ne niinäce jääpänepete, lui uja yaanajepi, siige page lica gyene, tabe mameta gyene cuta cääri asata piiyemrage cupicu cabu ca, yepä sabe cire läbitepi. Ai gawecewe cabu lenajayame lui bime ngii lica ituge oogära ireclota peba cabu, Acejiyame te luma ngii itu yoogärimuji agedna me niinäce gaabe ca, teepi cirege cälu te äti liba cire jääpänepesi ai drowä gwidape ne, ingle tabe uja yaanajepi, siige page lica gyene, yepä cuta cire tacnepi.

⁹ Umle biname lete nemi, teepi te ai mule ne ngene ca aglime. Drowä gwidape me seben mope lui seben podo gemi, magebi te lui papa cabu onajenige. Teepi cuta seben gawe mope biname gemi. ¹⁰ Faib cina itu itrametnemuji, yepä te pisi nyene, yepä te camu gyene otni. Tabe liba cire tädepi, tabe matikäli padare taatu cire yaanajepi. ¹¹ Cuta pui drowä gwidape lui te uja yaanajepi, siige page lica gyene, liba cire tacnenutepi, tabe eit manu babo biname me cire yaanajepi. Tabe cuta peese nyene pui seben mope biname bime yepä, siige tabe budre gome me cire lädepi.

¹² Maane lui ten gaale bine jepänimite, teepi lui ten gawe mope biname gemi, lui cina camu gemi mope biname me äbita. Teepi liba cire läbitipesi mope biname me, teepi pui drowä gwidape cama gigri matikäli taatu padare cabu biname bine cire yaawadepesi. ¹³ Teepi yepä ngene atwana cama cirege, siige drowä gwidape ne teeme kokre cire yääcärepesi. ¹⁴ Teepi cire larngipesi Maamoi cama, yepä Maamoi teeme binamewale cama pa yaapremalemepi teebibine, ingle tabe iyeta yageyame bime Yageyame gyene piiyepu iyeta mopeyame bime Mopeyame gyene. Teeme binamewale eei gemi, Acejiyame lui bine ala ituge asogleca piiyepu äjäcra. Teepi siige toraca gemi teeme tääpume.”

¹⁵ Mename seemo te cuta apu cebine najige egä, “Maane lui niiye bine jepänimite, sargi magebi te lui gome onajenige, teepi lui gawe maramara, ingle maramara, tääpe maramara, mene maramara biname bime tääpu memi. ¹⁶ Maane lui ten gaale bine jepänimite piiyepu lui drowä gwidape ne jepänite, teepi pui sargi magebi ne cire jwäägyepesi. Teepi teeme iyeta gwidape bine cire yaawademepesi, cire jwiirecemepesi siige cuutacuta cire waabma-lepesi. Teepi teeme mäju bine cire yäärngäjemepesi, siige uliobo cabu cire waaceratepesi. ¹⁷ Pui ten gawe mope biname cina cirege ai bine wawenetnäja, ingle Acejiyame te cire jaawenemepi teepi wawename, tabe ngena tääpume singi. Siige teepi yepä ngene atwana cama teeme kokre drowä gwidape ne cire yääcärepesi. Teepi drowä gwidape ne cire jättecijepesi, ngälu Acejiyame me mene ibi cire läbitipesi. ¹⁸ Lui magebi ne jopänite tabe lui babo cewe tääpu mwene, luma cita ca ire jetwenenemisi iyeta gawe maramara mope biname bine.”

18

Babo Cewe Babloniya Itramige

¹ Ai mule ingwe gaabe ca cane piba jepänine nuuja mename seemo ne, lui te cabu ca täinige. Tabe babo kokre cama ge piiyepu teeme apaclyera te gawecewe ne epaclyäriige.

² Tabe babo tagepogogo ca ala abayanige egä,

“Siige tabe bitramige! Babo cewe Babloniya bitramige!

Tabe bäbitige jugijugi piiyepu niiyaniya cable bime lenaja puupu me.

Cibu cäco niiyarage ele cina puma teeme mete bine bii berangäjemisi.

³ Iyeta gawe maramara biname cina teeme waina niiye ne senumesi, teeme sargi mule me kokre waina niiye ne.

Gawe maramara mope biname cina ten cama sargi mule yaacnepesi

piiyepeu gawecewe me iyeta aletnaletna biname cina teeme bau ca bucurage rarekaake bine jääpänanemepesi,

ingle tabe singi teeme bau ca gwidape aletname

teeme lijaliija singi bine ngene aglime.”

⁴ Puma cita ca cane cuta nuuja tagepogogo cabucewe ca nätecijige, lui jiiçige egä, “Täsineye cäme binamewale, täsineye peei cewe cabu ca. Gone yäábäcnuye teeme niiya mule cabu me, piba weene ten cama yepä niiya daremu ne lica cirege päpäna. ⁵ Teeme niiya mule epu bucurage gemi, egä bii jegeletnemige cabucewe me, siige Acejiyame te ngene bii jotwige teeme niyarage mule täápume. ⁶ Pepu jewenepeye teebine, tabe lipu weebibine itu jiwenipi. Tabe ngena ituge wawena weeme täápume, weene cuta neeneneni me daremu ewecnistepeye. Jengärepeye teeme kaapo ne neeneneni gääbu kokre waina niiye ca, tabe lui waina niiye weebibine itu icäripi. ⁷ Puma ngälu mäpu piiyepu ele ecärepeye, tabe luma ngälu lawepyeräjepi piiyepu gwidape papa cabu yaanajepi. Tabe teemämu apu jiicanenige, ‘Cane age säne babo mope magebi. Cane nuuja cuubla lica gäne; cane nuuja singi lica gäne ele me.’ ⁸ Peei name pi yepä bimu cabu mäpu biijabija cina teebine cire jaabale-tnecepesi, naace pita, ngenecu mäpu, gane. Teebine uliobo cabu cirege uubudera, inge Yageyame, Acejiyame, lui te teebine cire jaatranepi, tabe babo kokreyame gyene.”

⁹ Siige gawe mope biname lui cina ten cama sargi mule yaacne-musi piiyepu teeme singisingi cabu me yäábäcnusi, teepi ele cire yäawäyepesi liba cire jääpänepesi uliobo kloka ne, teebine lui te cire yaabenepi. ¹⁰ Teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, inge teepi mage wälu cirege teeme mäpu name pi. Teepi cire jiiçepesi egä, “Oo babo cewe Babloniya, babo kokreyame cewe, lipu niyarage gyene mäame täápume! Maane watatarage atrana ne bii jepänite.”

¹¹ Ai gawe cabu gwidape bine aletname lui biname cina yaawadimusi, teepi cuta ele cire yäawäyepesi teebine, inge ingwe ca laati te teeme bau ca gwidape bine cire jaaletnemepi: ¹² teeme gol, silba, oplacmeläja kula piiyepu kusa; miijimiji opo bulubulu cäbletääpe, silk cäbletääpe piiyepu cäbletääpe lui ududi piiyepu ciriyäciriyä kala cama; maramara uli miijimiji lengo cama, maramara gwidape lui bine wawenäneji gemi elepent me giricu ca, miijimiji uli ca, braasi ayana ca, ayana ca, bulubulu kula ca ngii maabolo; ¹³ piiyepu maramara gwidape lui cina mite yäacärusi deedei ne, miijimiji lengo kloka cama lui gwidape, opo piiyepu edingäli agana miijimiji lengo gwidape; waina niiye, oil, bulu, wiiti kuu; kau, maamoi, cooso piiyepu kariyota, cooso cina lui bine yäälädñjemusi. Teepi cuta aletnäneji biname bine yaawadimusi aletname cuta piiyepu biname bime ireclota bine. ¹⁴ Aletnaletna biname cina jejisi egä, “Maane lui miijimiji gwidape täápume babo singi naanajanumi, siige lica gemi. Mäame iyeta dogwe piiyepu anglangla gwidape cina niiya bäbitininisi, ingwe ca lica cirege päpäna.”

¹⁵ Yoo, lui biname cina pui babo cewe cabu me gwidape bine yaawadanemepesi aletname, puma cita ca rarekaake jääpänanemepesi, teepi cudecewe je cire yäämyemutemepi, wälu cama ire cirege teeme mäpu täápume. Teepi ele cire yäawäyepesi, ¹⁶ cire jiiçepesi egä, “Oo baborage cewe, lipu niyarage gyene teeme täápume! Tabe lasigruge miijirage opo bulubulu cäbletääpe ca, ududi piiyepu ciriyäciriyä kala cama cäbletääpe ca; cuta labasogäruge gol ca wawenäneji gwidape ca, oplacmeläja kula ca piiyepu kusa ca. ¹⁷ Siige, watatarage teeme bucurage gwidape cina niiya bäbitininisi.”

Siige iyeta buto waapo awadena biname, buto cabu kaakesea biname, buto cabu ot-netneja biname piiyepu malu cabu lijaliija kaakesea biname gemi, teepi iyeta cudecewe je cire yäämyemutemepi. ¹⁸ Siige liba jepänisi teeme kloka ne cabu me agela, jiiçisi egä, “Oo, nuuja cewe lica gyene ai cewe pana!” ¹⁹ Teepi uubli ca aganininisi, ele ewäyisi, jiiçisi egä, “Lipu niyarage gyene ai baborage cewe täápume! Teeme bau ca iyeta lijaliija buto yageyame cina teeme rarekaake bine jääpänanemusi. Siige watatarage iyeta teeme gwidape cina niiya bäbitininisi.”

²⁰ Cabucewe, maane miiji gege, inge pui babo cewe te lipu niiya ne bii jepänige! Acejiyame me binamewale, weene miiji gege; Keriso me ätyepäneji biname piiyepu

Acejiyame me mename biname weene cuta miiji gege, inge Acejiyame te niiya daremu becäriige teebine, naace name pi tabe lipu weebibine jiwenipi.

²¹ Puma cita ca yepä kokre mename seemo te babo kula ne ecatige, ijarige malu cabu me, jiicige egä, “Babo cewe Babloniya ne apu cirege gawe me ajara, siige ingwe ca lica cirege päpäna. ²² Ingwe ca lica cirege mäame gaabe cabu ätecija haapi ala ne, nuuja uupera ne, gogogo ala ne, moole ala ne. Biname cina lui maramara kaakesea bine jaawenimusi, teebibine ingwe ca lica cirege mäame cabu päpäna. Deedei gädnäja guugla ingwe ca lica cirege ätecija mäame cabu. ²³ piyepu lampa ngale ne ingwe ca lica cirege päpäna mäame cabu, cuta ciwelooyame bime atejäclmuta gege ne ingwe ca lica cirege jääpänesi mäame cabu. Apu cirege äbita, inge mäame aletnaletna biname, lui niinäce gaabe ge ai gawecewe cabu, piyepu mäame mowä piyepu piiseba mule biname cina gawe maramara biname bine itu yaangletnäjemesi. ²⁴ Mäame gaabe cabu cuta ituge apira Acejiyame me mename biname bime uudi piyepu cuta teeme poto binamewale bime uudi, cuta iyeta biname bime uudi, lui bine ituge agleca ai gawecewe cabu.”

19

¹ Ai ingwe gaabe ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo cabucewe ca, lui jiicige egä,

“Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Ireclota, iyeta miiji piyepu kokre mime Acejiyame memi,

² inge teeme atrana lui conocäco piyepu toraca gyene.

Tabe jutranige babo sargi magebi ne,

lui ai gawecewe ne ire jaarmetnanuge teeme sargi mule ca.

Acejiyame te mäpu daremu bii bocäriige;

ingele tabe teeme kaakesea bägrä bine budre me itu yaaglecanemepi.”

³ Teepi cuta cääri abayaninisi egä, “Acejiyame ne ewepyeräjeye! Babo cewe me kloka te iyeteta cire jaagelepi cabu me!” ⁴ Puma cita ca twentifoo modamoda biname piyepu fooma ireclota gwidape cina itrametnemalige gawe cabu me, Acejiyame ne opo gaabe me ecitisi, babo adnata puupu cabu lui te enajenige. Teepi jiicisi egä, “Toraca, Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

Maamoi me Atejäclmuta Soriyomu

⁵ Piba cane nätecijige tagepogogo te babo adnata puupu gome ca jiicige egä, “Iyeta Acejiyame me kaakesea bägrä, lui cina wälu gemi teeme täapume matimati cabu ca ngälu modamoda, weene mime Acejiyame ne ewepyeräjeye!”

⁶ Siige puma cita ca cane nätecijige bucurage biname cina iicana pana tagepogogo, epu pana niiye te lipu babo ala cama täcwäjicuge podo cabu ca, cuta maadubi ala pana ge. Teepi apu jiicisi egä,

“Acejiyame ne ewepyeräjeye!

Yageyame, mime kokrerage Acejiyame,

tabe sine page Mopeyame!

⁷ Mine miiji ngenecu miiji piyepu gege ninajinege!

Mine teeme ngii ne yaawepyeräjesi,

ingele Maamoi me atejäclmuta padare te bii tatyaramtige.

Teeme ngulebägrä te amacetnäjäneji gwene teeme täapume.

⁸ Teebine ituge jugi cäco bulubulu cäbletääpe ceera

tabe asigrame.”

Ai bulubulu cäbletääpe lui Acejiyame me binamewale bime conocäco mule gemi.

⁹ Puma cita ca mename seemo te cebine najige egä, “Maane yoogäri egä: gege gemi, lui cina ala asogläcneji gemi Maamoi me atejäclmuta soriyomu täapume.” Cuta tabe jiicige egä, “Ai lui Acejiyame me toraca mene gyene.”

¹⁰ Cane teeme ernge gawe me natramige teebine opo gaabe me acitame, yepä tabe najige egä, “Peei ne gone jaawenute! Cane cuta Acejiyame me kaakesea bägrä gäne maane liiyepu cuta mäame poto ätrunga binamewale cina liiyepu, iyeta lui cina joomlenisi toraca mene ne, Yeesu lui ne ituge awabudnita. Maane Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

Yeesu lui toraca mene ne ituge awabudnita, peese nyene lui te Acejiyame me mename biname bine ngene atwana yääcäranemuge.

Biname Lui te Bulubulu Cooso cabu Tädige

¹¹ Puma cita ca cane jepänine cabucewe te iitneji ge, cuta bulubulu cooso ne jepänine puma. Cooso cabu lui te tädige, teeme ngii lui Toraca piyepu Conocäco. Teeme atrana piyepu cubu iicana lui conocäco gyene. ¹² Teeme irecu lui uliobo wädräji pana ge, piyepu teeme mope cabu puga ge bucurage krauni. Teeme cabu ngii puga ge, yepä nuuja te umle lica gyene, ngena ngii gyene. Tabe taatu gyene umle. ¹³ Tabe lui cäbletääpe ca asigräneji ge, uudi cabu ituge iiglenuta. Teeme ngii lui Acejiyame me Mene gyene. ¹⁴ Cabucewe caami cina teebine ingwe sicwisi, bulubulu cooso cabu seclige. Teepi jugi cäco bulubulu cäbletääpe cama ge. ¹⁵ Bulubulu cooso cabu lui te tädige, teeme tage cabu ca girirage cubuturikä te tasatige. Tabe pui turikä ca cire yaapremalemepi gawe maramara biname bine. Tabe teebibine ayana suru ca cire yaawecetnäremepi. Tabe kokrerage Acejiyame me claabe ne cire yaaboclomtepi. Biname te lipu jäämungäjemuge waina kuu bine migi apirame, tabe pepu cirege Acejiyame me cubuyame bine ämungeja. ¹⁶ Teeme cäbletääpe cabu piyepu wawe cabu ngii oogäräneji gyene egä, IYETA MOPE BINAME BIME MOPE BINAME, IYETA YAGEYAME BIME YAGEYAME.

¹⁷ Puma cita ca cane mename seemo ne jepänine bimu cabu aclajuteji. Tabe baborage tagepogogo ca ala abayanige iyeta ele bime cabu me, lui cina cabu je uujanandinisi egä, “Naaclege, tabasecretnineye Acejiyame me babo soriyomu täapume! ¹⁸ Naaclege gawe maramara mope biname bime mäju cibi me, cubu mope biname bime mäju cibi me, caami biname bime mäju cibi me, cooso bime mäju cibi me, teeme waadenenayame bime mäju cibi me. Iyeta biname bime mäju cibi me naaclege, aletnäneji biname bime mäju cibi me piyepu poto biname bime mäju cibi me, iyeta biname bime mäju cibi me modamoda biname cabu ca ngälu matimati me.”

¹⁹ Puma cita ca cane jepänine drowä gwidape ne piyepu jepänimine gawe maramara mope biname bine piyepu teeme caami bine. Teepi abasecretnäneji gemi naace täapume cubu iicaname biname cama, lui te bulubulu cooso cabu tädige, piyepu teeme caami cama. ²⁰ Drowä gwidape piyepu walya mename biname, lui te ciitaca mule itu jaawenemepi teeme opo gaabe je, teebibine joomlisi. (Teeme pui ciitaca mule ca tabe ituge angletne-ja, lui cina drowä gwidape me cewecu ne itu yaacatanepesi, cuta teeme pana wawenäneji gwidape ne lui cina itu opo gaabe me yaacitanepesi.) Siige teebibine ireclota cama aajarisi uliobo puupu cabu me, luma niyarage lengo gwidape ngii sulphur ayenige. ²¹ Teeme caami bine cubuturikä te eglecimige, lui turikä te tasatige pui me tage cabu ca, bulubulu cooso cabu lui te tädige. Iyeta ele cina teeme mäju bine erngäjimisi, ngälu camuge äbitinisi.

20

Satani te Cirege Ätäyäneji Lenaja Yepä Tausen Kämäge Ngalebora

¹ Cane puma cita ca jepänine, Acejiyame me mename seemo te cabucewe ca täinige kii cama piyemrage cupicu ne iitnaname, cuta teeme ayana seea puga ge. ² Tabe joomlige siible ne, pui sasarage cobyame ne, Diyabolo ca piyepu Satani ca lui ne einenisi. Tabe jetäyige teebine yepä tausen kämäge täapume, ³ ijarige piyemrage cupicu bora me, cupicu ne kii ca ermige, klaje jewenige tabe puma lenajame ngälu yepä tausen kämäge

cina liba cire lapiripesi, siige tabe piba biname bine lica angletneja. Peei ingwe gaabe ca teebine cirege asata, iibira matikáli padare cabu lenajame ai gawe cabu.

⁴ Puma cita ca cane jepänimine mope biname bime adnatera puupu bine piyepu lui cina adnatäreji ge puma. Teebibine conocäco ituge ceera atrana täapume. Cane cuta eei biname bime cable bine jepänimine, lui bine ituge budre me agleca, inge teepi Yeesu ne itu teitnejanumesi, piyepu Acejiyame me Mene ne itu tejanemumesi. Teepi lica ituge drowä gwidape ne awejena coo piyepu teeme pana wawenäneji gwidape ne. Teepi cuta teeme cewecu ne lica ituge acatena mangace cabu coo piyepu ime cabu. Teepi ireclota cabu me täcnäriige, mope biname bime adnatera puupu cabu adnatäriige, siige Keriso cama gigri ai gawecewe ne ecanisi yepä tausen kämäge ngalebora. ⁵ Poto budre biname cina ireclota me lica täcnäriige, ngälu peei yepä tausen kämäge cina liba apirininisi. Ai lui niinäce budre ca arpinera gyene. ⁶ Babo gege gemi, lui cina budre cabu ca niinäce cirege arpinera; teepi Acejiyame me binamewale gemi. Uliobo puupu lui neeneni me budre gyene, tabe teebibine lica cirege oomlema, yepä teepi iiwäreja biname täapume cire yaacrajemepi Acejiyame täapume piyepu Keriso täapume. Piyepu teepi Keriso cama gigri cire yaacanepesi ai gawecewe ne yepä tausen kämäge ngalebora.

Satani ne Epremalisi

⁷ Yepä tausen kämäge cina liba cire lapiripesi, Satani ne piba cirege asata cupicu cabu ca, siige iibira. ⁸ Tabe cire waatnepi iyeta poto ta gawe maramara biname bine angletnejame, naace Googi piyepu Maagogi biname bine. Tabe teebibine cire jaabasecretne-mepi cubu iicaname. Teepi epu bucurage gemi malu cabu koriyo liiyepu. ⁹ Teepi ai gawecewe cabu eplidnärisi, Acejiyame me binamewale bime lenaja puupu ne jewaclomtisi, piyepu pui babo cewe ne tabe lui täapume singi. Yepä uliobo te täinige cabucewe ca, siige eglecimige teebibine. ¹⁰ Satani lui te teebibine ituge angletneja, teebine ijarisi uliobo piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulfur wädräji cabu me, niinäce liiyeme ituge ajara drowä gwidape naabine walya mename biname. Teeme puma peei mäpu cabu lenaja iyeteta gyene, ciye bimu.

Ceräcerägäabu Atrana

¹¹ Puma cita ca cane jepänine bulubulu babo adnata puupu ne, cuta lui te adnatäneji gyene puma. Cabucewe piyepu gawecewe cina uucräsi teeme opo gaabe ca, siige teebibine ingwe ca lica cirege päpäna. ¹² Piyepu cane jepänimine budre biname bine matimati cabu ca ngälu modamoda me, teepi babo adnata puupu opo gaabe je jeclajutemige. Siige peba bine jepatnäjemisi. Cuta nuuja peba ne jepatnisi, naace ireclota peba ne, ngälu cäco ireclota päpäna täapume luma ngii oogäräneji gemi. Budre biname bine teeme mule ibi jitranimisi, peba cabu lipu oogäräneji gemi teeme poto cidi me. ¹³ Malu te teeme cable bine sewecnimige, budre piyepu aadiri cina cuta teeme cable bine sewecnemäsi, siige teebibine jitranimisi teeme mule ibi, teepi ngena ituge wawenetnäja. ¹⁴ Siige budre piyepu aadiri bine aajarisi uliobo puupu cabu me. Pui uliobo puupu lui neeneni me budre gyene. ¹⁵ Piyeme cuta iyeta eei biname bine yisabimisi, lui bime ngii lica ge ireclota peba cabu, luma ngii ituge acrana ngälu cäco ireclota päpäna täapume.

21

Kirece Cabucewe piyepu Gawecewe Cirege Lenaja

¹ Cane piba kirece cabucewe naabine kirece gawecewe jääpänine. Niinäce cabucewe piyepu gawecewe cina ituge apira, cuta malu te ituge apira. ² Cane cuta jepänine babo cewe, kirece Yerusalema ne, Acejiyame täapume lui ne ituge mara me wawena, tabe teeme bau ca täinige cabu ca. Tabe epu pana abasogäräneji ge, ngulebägrä ne lipu waabasogärusi tabe atejälmuta äbitame. ³ Cane nätecijige baborage tagepogogo te babo

adnata puupu cabu ca iicana egä, “Ire, Acejiyame me lenaja puupu page biname bime cama gyene. Tabe teta cama cire yaanajepi, teepi teeme binamewale cirege. Tabe Acejiyamerage te ten cama lenaja, tabe teeme Acejiyame cirege. ⁴ Tabe cirege teeme irecu cabu ca ele mäcu äciseja. Puma ingwe ca piba budre lica cirege, nuuja ngenecu mäpu lica cirege, ele lica, pita lica, ingle sasa mule cina uja ituge apira.”

⁵ Siige puma cita ca babo adnata puupu cabu lui te enajenige, jiicige egä, “Cane iyeta gwidape bine kirece me jewenenemine!” Tabe cuta cebine najige egä, “Ai mene ne yoogäri peba cabu, ingle toraca gyene piyepu miiji gemi ätrungame.” ⁶ Tabe cuta jiicige, “Siige, iyeta gwidape cina wawenäneji gemi! Cane lui niinäcegaabeyame piyepu ceräcerägäabuyame, cane agedna piyepu apira gäne. Laati te niyemecewe, cane conocäco yääcärune tabe nanime ireclota niye waja cabu ca daremu cäco. ⁷ Laati te yuutrutuge, tabe cäme bau ca jääpänuge, egä cane teeme Acejiyame cirege, tabe cäme bägrä cirege. ⁸ Yepä lui cina wälu ajiri birige Yeesu ne aitnejame, cuta lui cina teeme ätrunga bine yaabmaläcemusi, lui cina jugijugi mule bine jaawenanemusi, lui cina biname bine budre me yaaglecimusi, lui cina ero mule jaawenusi coo sargiyame birige, cuta lui cina mowäyame, piyepu lui cina yiwäräjemusi uuje bine piyepu ime ca wawenäneji gwidape bine, iyeta lui cina walya waatromininusi, teebibine cirege piyeme iisaba, luma uliobo piyepu niyarage lengo gwidape ngii sulphur cina ayenäsi. Ai lui neeneni me budre gyene.”

Kirece Yerusalema te Tainige Cabu ca

⁹ Pui seben Acejiyame me mename seemo lui bime seben disi puga ge ceräcerägäabu mäpu mule cama, teeme yepä te tädige cäme bau me, najige egä, “Tädi, cane naawabenine Ngulebägrä, Maamoi lui ne cire waacatepi, tabe teeme coga cire waanajepi.” ¹⁰ Siige Aceji Seemo te cebine nacenanige, mename seemo te nacanige baborage podo caburage me. Tabe puma cita ca nawabige Acejiyame me babo cewe Yerusalema ne, cabucewe ca lui tainige Acejiyame bau ca, ¹¹ teeme apaclyera cama toplacmeläjinige. Tabe epu pana toplacmeläjinige oplacmeläja kula liyepu, epu yaspere kula liyepu, päpäna taatu ge. ¹² Tabe caburage atreji cama ge, piyepu twelb grana cama ge, twelb mename seemo cina lui bine ire jaatwemusi. Grana yepäyepä cabu twelb Israela ingle bime yepäyepä ngii oogäräneji ge. ¹³ Bimu acita gome ca nesae grana ge, kämäge poto ca nesae grana ge, bimu äpula gome ca nesae grana ge, uule poto ca nesae grana ge. ¹⁴ Babo cewe me atreji ingle täapume twelb modamoda kula bine acranäneji ge. Teeme cabu Maamoi me twelb ätyepäneji biname bime ngii oogäräneji ge.

¹⁵ Lui mename seemo te cebine mene najanige, teeme gol ca wawenäneji suru puga ge pui cewe ne atoneräjame teeme atreji piyepu grana cama. ¹⁶ Pui cewe me daamle piyepu leca yepä ibi ge. Siige mename seemo te teeme suru ca etoneräjige cewe ne. Tabe neeneni tausent foaa hanred kilomiita leca ge, cuta daamle pepu ge, cuta cabu me galena pepu ge. ¹⁷ Mename seemo te cuta atreji ne etoneräjige. Teeme cabu me galena lui sebenti miita ge. Biname te lipu suru ca mete ne yaatoneräjuge, pui mename seemo te pepu cewe ne etoneräjige. ¹⁸ Atreji lui yaspere kula ca wawenäneji ge, piyepu cewe lui golrage ca wawenäneji ge, glaasi pana, päpäna taaturage. ¹⁹ Pui twelb kula lui ingle gemi atreji täapume, maramara oplacmeläja kula ca abasogäräneji ge. Niinäce manu ingle kula lui yaspere kula ge, neeneni manu lui sapiri kula ge, nesae manu lui agate kula ge, foaa manu lui emerald kula ge, ²⁰ faib manu lui sardenus kula ge, siks manu lui karneliya kula ge, seben manu lui krusoliti kula ge, eit manu lui beruli kula ge, nain manu lui topasi kula ge, ten manu lui krusoprasi kula ge, lebin manu lui jakiniti kula ge, twelb manu lui ametisti kula ge. ²¹ Twelb grana lui miiri ca wawenäneji ge; yepäyepä grana lui yepäyepä modamoda miiri ca wawenäneji ge. Babo cewe me gaabe lui gol ca wawenäneji ge, iyeta päpäna taaturage, glaasi pana.

²² Cane iiwäreja mete ne lica jepänine puma, ingle Yageyame, babo kokre Acejiyame piyepu Maamoi, teepi puma cirege iyeteta lenaja, peei name pi nuuja ingle lica gyene mete täapume teebibine luma awejename. ²³ Babo cewe me nuuja ingle lica gyene bimu piyepu mabye teeme apaclyera täapume, ingle Acejiyame me apaclyera te epaclyärenige, piyepu Maamoi lui teeme lampa gyene. ²⁴ Gawe maramara biname cina pui apaclyera cabu cire waatnipesi, piyepu gawecewe me mope biname cina cire yaawademepesi teeme dogwe bine piyeme. ²⁵ Teeme grana lica cirege armi, ingle ciye lica cirege. ²⁶ Gawe maramara biname bime ngena dogwe piyepu miijimiji gwidape piti nemi, teepi piyeme cire yaawademepesi. ²⁷ Yepä nuuja niyaniya mule biname cina piyeme lica cirege äbäcna, piyepu lui te ajiri cama mule jaawenimuge, cuta piyepu lui te walya waatromuge. Eei taatu cina cire yäbäcnepesi, lui bime ngii oogäräneji gemi Maamoi me peba cabu iyeteta ireclota täapume.

22

¹ Pui mename seemo te cuta nawabige ireclota niye baduge. Niye te päpäna taaturage ge, glaasi pana. Teeme mopecu lui Acejiyame piyepu Maamoi teeme babo adnata puupu ge, ² siige puma cita ca sewelenige babo cewe gaabe cole cabu ta. Pui baduge me neeneni poto ta yepäyepä ireclota uli puga ge, lui cina twelb gääbu kuu jääpänanemäsi yepä kämäge ngalebora, iyeta mabye gaabegabe yepä gääbu. Teeme laame lui maramara gawe biname bime pita miiji wawenename. ³ Nuuja gwidape te lica gyene pui cewe cabu, Acejiyame te lui ne ägyi. Acejiyame piyepu Maamoi, teeme babo adnata puupu puma cirege. Acejiyame me kaakesea biname cina teeme täapume kaakesea puma cire jaawenepesi. ⁴ Teepi teeme opo ne cire jääpänepesi, piyepu teeme mangace cabu Acejiyame me ngii oogäräneji cirege. ⁵ Puma ciye lica cirege. Teepi nuuja singi lica lampa coo bimu apaclyera täapume, ingle Yageyame, Acejiyame, tabe sine teeme apaclyera. Teepi cirege mope biname me lenaja iyeteta, iyeteta.

Yeesu me Acnenuta

⁶ Puma cita ca pui mename seemo te cebine najige egä, “Ai peba cabu lui mene, toraca mene gemi, piyepu miiji gemi ätrungame. Yageyame, Acejiyame, lui te ngene atwana sääcäranemuge teeme mename biname bine, tabe tityepige teeme mename seemo ne teeme kaakesea bägrä bine umle wawenename, egä ngena cina pagege watatarage äpletnera.”

⁷ Yeesu apu jiićenige egä, “Iteciinege, cane mameta gäne otni. Gege gemi, laatibi jäätrungimusi ai peba cabu lui mene gemi ciige padare poto cidi me.”

⁸ Cane, Yoane te nätecijuji ai mene piyepu jepänemujine iyeta ai gwidape bine. Lui mename seemo te nawabetnärüji iyeta ai gwidape, cane siige natramuji teeme ernge gawe me teebine opo gaabe me acitame. ⁹ Yepä tabe najuji egä, “Peei ne gone jaawenute! Cane yepä kaakesea bägrä gäne Acejiyame täapume maane liiyepu, mäame binamewale Acejiyame me mename biname cina liiyepu, piyepu iyeta lui cina ai peba mene yäätacijemuge. Maane cebine gone opo gaabe me nacitute, yepä Acejiyame ne opo gaabe me eciti!”

¹⁰ Tabe cuta najuji egä, “Ai peba cabu ngena mene gemi ciige padare täapume, gone yäämlitumi biname bime bau ca, ingle padare mameta gyene ai gwidape cina äpletnerame. ¹¹ Yoo, laati bemi niya mule biname, teepi pepu lenajame; laati bemi jugi-jugi muleyame biname, teepi pepu lenajame; laati bemi miiji mule biname, teepi pepu lenajame; cuta laatibi Acejiyame täapume mara me ituge äbita, teepi pepu lenajame.”

¹² Yeesu jiićenige apu egä, “Iteciinege, cane mameta gäne acnenuta. Cane căme daremu bine cire yaawademepene biname bine ceerame teeme wawenetnäja ibi.

¹³ Cane niinäcegaabeyame piyepu ceräcerägääbuyame, cane agedna piyepu apira gäne.

¹⁴ Gege gemi pui biname, lui cina teeme cäbletääpe bine jugi cäco jääcisäjemusi, naace tääpume teeme piba conocäco pisi nyene kuu loolo me ireclota uli cabu ca piyepu grana cabu äbäcname babo cewe cabu me. ¹⁵ Yepä, babo cewe me kaake poto cidi ca cirege lenaja jugijugi mule biname, mowä piyepu piiseba mule biname, sargi mule biname, budre me aglecayame biname piyepu lui cina yiwäräjemusi uuje bine piyepu ime ca wawenäneji gwidape bine, cuta lui cina baborage singi walya mene me, siige iyeta padare cabu walya mene jiicanimusi.

¹⁶ Cane Yeesu te cäme mename seemo ne ituge ätyepa ai gwidape poto cidi me weebibine jajanename ätrunga maramara ingle cabu. Cane lui Daawida me kaakesaare gäne, cane jamyacu apacljera Guji Wale gäne.”

¹⁷ Siige Aceji Seemo piyepu Yeesu me binamewale cina jiicenisi egä, “Tädi!” Iyeta lui cina yäatecijemuge ai peba mene, teepi cuta miiji iicana egä, “Tädi!” Iyeta lui cina niyemecewe gemi piyepu singi nanime, naaclege daremu cäco ireclota niye nanime.

Ceräcerägäabu Umle Mene Gyene

¹⁸ Cane Yoane, cane singi gäne umle mene jajime lui te yäatecijuge, ai peba mene ne liba yaacnemusi ciige gwidape poto cidi me: maane liba nuuja mene alengläcita peei cabu, Acejiyame te cuta nuuja gwidape ne cire yaacitepi mäame daremu cabu. Tabe peei mäpu cire nääcäranepi, ai peba te lui bine jeitnäjenenemige. ¹⁹ Cuta maane liba nuuja mene ne yääyeblyngtute ai peba cabu ca ciige gwidape poto cidi me, Acejiyame te cire yaawademepi mäame bau ca, tabe ngena miiji tääpume jiicenige ai peba cabu. Tabe meebine cire niibepi ireclota uli kuu loolome piyepu Acejiyame me babo cewe cabu me otnime. ²⁰ Lui te jeitnäjenige, egä ai peba mene toraca gyene, tabe jiicenige egä, “Toraca gyene, egä cane mameta gäne otni.” Yoo siige, tädepi Yageyame Yeesu!

²¹ Mime Yageyame Yeesu me miiji te lenajame iyeta Acejiyame me binamewale bime cabu! Mene ngälu peese.